II
14

Anul XV NR. 27 (579) — 2 iulie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU-MUREȘ

flacăra

P
51.450

curier

coperta noastră

Moment plastic la Mamaia.

Fotografie de Ion PETCU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

ziua oamenilor școlii

La 30 iunie, adică la încheierea fiecărui an școlar, se serbează, într-un cadru festiv, „Ziua învățătorului", sărbătoare închinată corpului didactic, cel mai numeros detașament al intelectualității din țara noastră, căruia poporul i-a încredințat misiunea de nobilă răspundere de creștere și educare a tinerelor generații în spiritul înaltelor idealuri comuniste, al dragostei de patrie, al pasiunii pentru cunoașterea comorilor culturii mondiale, pentru pătrunderea în tainele științei și tehnicii contemporane. Cei aproape 190 000 de educatori, învățători și profesori de pe întreg cuprinsul României socialiste, care își îndeplinesc cu dăruire și abnegație nobila lor misiune, au întîmpinat, cu realizări de seamă pe tărîmul instruirii și educării tineretului, „Ziua învățătorului" din acest an, care stă sub semnul unor importante hotărîri ale partidului și guvernului menite să înalțe spre noi culmi școala românească.

⁂

Orientarea profesională a tinerei generații a constituit tema unei ample sesiuni științifice, desfășurate de curînd sub egida Institutului de științe pedagogice. În cadrul acestei sesiuni, la care au participat reputați oameni de știință și cadre didactice universitare din domeniul pedagogiei, psihologiei, sociologiei, medicinei etc. ca, de pildă, prof. univ. Miron Constantinescu, prof. univ. ing. Marin Rădoi, prof. dr. docent Alexandru Roșca, prof. dr. docent Stanciu Stoian, prof. dr. docent A. Chircev, prof. dr. docent Gh. Zapan, conf. univ. dr. Oct. Berlogea, conf. univ. D. Salade, conf. univ. dr. Ion Moraru, precum și cercetători, cadre didactice din învățămîntul mediu, medici, au fost dezbătute sub multiple aspecte problemele pe care le implică orientarea și îndrumarea tinerilor în vederea alegerii viitoarei lor profesiuni. Sesiunea științifică pe tema orientării profesionale a tineretului a permis desprinderea cîtorva concluzii esențiale, care își vor găsi curînd o materializare practică. Este vorba de elaborarea unui program complex de cercetare, care, folosind datele pe care le furnizează pedagogia, psihologia, fiziologia, igiena, sociologia și studiile din domeniul economiei, să stabilească pentru profesori coordonatele unei aprecieri științifice și diferențiate a elevilor, în funcție de interesele, înclinațiile și aptitudinile lor individuale, precum și de modalitățile de formare și dezvoltare a acestora. De asemenea se prevede organizarea unor cabinete de orientare profesională înzestrate cu aparatură complexă și dispunînd de specialiști de înaltă calificare, crearea unei „clinici psihologice", editarea unei culegeri de studii pe tema orientării profesionale etc.

⁂

Nenumărați învățători și profesori desfășoară, pe lîngă activitatea de la catedră și o pasionantă muncă de cercetători pe tărîm științific, de creatori în domeniul artei, de culegători de folclor, de material lingvistic și toponimic. În această privință ei au în față exemplul luminos al unor străluciți înaintași — oameni de știință și artiști de mare valoare — care au ilustrat mulți ani prin activitatea lor catedrele unor școli primare sau secundare. Iașul păstrează vie amintirea marelui scriitor Ion Creangă dar și a învățătorului plin de duh și de har, autor a nenumărate manuale școlare care constituie și azi un exemplu de măiestrie pedagogică. Profesori în fostele licee, gimnazii și școli pedagogice au fost de asemenea marele matematician Dimitrie Pompeiu, pictorul Ion Andreescu, criticul și istoricul literar Eugen Lovinescu, scriitorul Calistrat Hogaș, istoricul cu gîndire enciclopedică Nicolae Iorga și multe, foarte multe alte personalități care s-au situat pe vîrfurile științei și artei românești.

Urmînd aceste strălucite exemple unele cadre didactice de azi ca — de pildă — profesorul Eduard Găvănescu din Arad desfășoară o valoroasă muncă de cercetător al istoriei României. El a colaborat la elaborarea unor apreciate monografii și studii cu privire la evenimentele din istoria patriei în secolele al XIX-lea și al XX-lea, la lucrarea „Mărturii românești" — cea mai amplă relatare a răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan, la întocmirea monografiei școlare „Preparandia din Arad". Învățătoarea emerită Elena Ciucescu, dintr-o comună apropiată Slatinei — Icoana — și-a închinat întreg timpul liber, de-a lungul a patru decenii lucrărilor de artă populară. În stăpînirea ei se află cea mai bogată, poate, colecție personală de artă populară din cîte există în țară: altițe și scoarțe, covoare și ștergare — în total 5 000 de modele.

Zeci și zeci de cadre didactice asemeni învățătorilor Ion Albu și Vasile Popa din Lupșa, în inima Țării Moților, au creat și au dotat muzee raionale și sătești cu piese arheologice și istorice — mărturii ale trecutului local — documente de istorie literară, piese reprezentative ale ocupațiilor și portului din partea locului.

⁂

Vacanța a început. Cadrele didactice au intrat și ele în concediu. Dar nu toate. Un număr important de profesori și învățători, oameni cu multă experiență în domeniul educației, asigură în această perioadă desfășurarea unei bogate activități cultural-sportive în taberele de școlari și pionieri care funcționează în cele mai pitorești locuri din țară: pe valea Teleajenului — la Cheia și Suzana — la Olteni, Lunca Bradului, Bușteni, Homorod, Năvodari și Costinești, în Maramureș la Izvoarele și în numeroase alte localități din fiecare regiune a țării.

De asemenea numeroși profesori și învățători, dornici să-și ridice măiestria pedagogică și să-și adîncească pregătirea de specialitate, se pregătesc intens pentru examenele în vederea obținerii gradelor didactice, participă la cursurile de specialitate organizate la Sinaia, Cîmpulung, București, Timișoara etc. de către institutele interregionale de perfecționare a cadrelor didactice și de societățile de matematică, științe fizice și chimie, științe filologice și istorice, științe naturale și geografie.

Mircea HERIVAN

o clinică cu vechi tradiții

Spitalul Brîncovenesc este unul dintre cele mai vechi așezăminte spitalicești din Capitală și, totodată, una din instituțiile sanitare în care noul în domeniul medicinei găsește uși larg deschise. Despre acest subiect am purtat o convorbire cu tovarășul **prof. dr. Rudolf Brauner,** doctor docent în științe, directorul clinicii medicale din spital.

— Aplicăm o serie de metode noi atît în diagnosticarea cît și în tratarea diverselor boli. Astfel, în diagnosticul bolilor de ficat, ca hepatitele cronice (care, dacă nu sînt diagnosticate la timp, pot duce la ciroză hepatică) acordăm o mare atenție unor variate probe de laborator, printre care și enzinogramei (metodă pe care noi am prezentat-o la un congres internațional de medicină internă), cu ajutorul căreia se poate depista din vreme atingerea ficatului, pentru a se aplica un tratament care poate vindeca boala sau cel puțin opri evoluția ei spre ciroză. Un alt exemplu: ateroscleroza și o consecință a ei, arterita aterosclerotică a membrelor inferioare, duce la cangrenă și amputări; pentru diagnosticul precoce al acestei boli utilizăm un aparat, creație a clinicii noastre, cu ajutorul căruia se pot identifica cele mai fine alterări survenite în irigația piciorului respectiv, luîndu-se măsuri ca procesul să nu avanseze și, deci, să nu se ajungă la amputări.

— Dar cu privire la noutățile în domeniul tratamentelor ce le aplicați...?

— M-aș opri asupra tratamentului cu enzime (fermenți) în reumatism. Pentru prima dată în lume acest tratament a fost aplicat la noi; el a fost făcut cunoscut lumii medicale internaționale prin comunicarea pe care am prezentat-o la Congresul de reumatologie de la Praga (1964). Utilizăm o enzimă numită **hialuromidaza.** Cu ajutorul ei izbutim uneori rezultate spectaculoase, cum a fost cazul unei tinere sportive, aduse pe targă cu o lombo-sciatică rebelă. După trei zile de tratament cu hialuromidază, bolnava nu numai că a părăsit spitalul complet restabilită, dar în cea de-a patra zi a și putut să participe la o competiție sportivă. O altă enzimă — citocromul — extrasă din inima de bovidee, este utilizată de noi cu succes în unele boli de inimă, obținîndu-se cu ajutorul ei o ușurare a respirației bolnavilor.

— Cum se adaptează metodele noi și aparatajul modern, la caracterul — monumental, dar vechi — al arhitectonicii spitalului Brîncovenesc?

— În clinica noastră s-au făcut reparații capitale cu ajutorul cărora se asigură confortul bolnavilor, s-au montat instalațiile sanitare moderne, mijloacele de semnalizare luminoasă ș.a. De exemplu, serviciul de reanimare și de terapie intensivă al clinicii a fost reorganizat după concepțiile cele mai moderne — deși construcția clădirii spitalului are peste 140 de ani, iar ultima refacere a aripei noastre, a avut loc cu mai bine de 60 de ani în urmă. Oxigenul este adus la patul bolnavului pe conducte speciale, ventilația — perfectă — este asigurată printr-o instalație de aer condiționat; s-a pus în funcțiune o instalație de aerosoli la care tratamentul se aplică în funcție de temperatura necesară etc. Toate acestea ne ajută să facem ca vechea noastră clinică, creată în anul 1887, în conducerea căreia au lucrat savanți și pedagogi pe tărîm medical de mare prestigiu — cum au fost doctorii Kalinderu, Buicliu, Teoharii și alții — să continue cu cinste tradiția sa.

A. ANGHELESCU

harnicii cineaști amatori

În fotografie vedeți un cadru din filmul „Timidul", o producție a cineclubului C.F.R. „16 Februarie" din Timișoara. Scenariul și regia sînt semnate de Ion Teslaru, iar imaginea de Sandu Dragoș.

Filmul „Timidul" se înscrie ca o reușită a cineaștilor amatori bănățeni. De altfel, filmele lor realizate în ultima vreme sînt o mărturie a căutărilor și împlinirilor.

„Popas" — film de scurt metraj este un pastel cinematografic care dezvăluie frumusețile anotimpului alb.

În mod metaforic, realizatorii filmului „Toamnă timișoreană" sugerează succesiunea generațiilor. Filmul degajă multă poezie, optimism, dezvăluind în același timp farmecul parcurilor din orașul de pe Bega. S-ar putea crede că cineaștii amatori din Banat sînt îndrăgostiți de peisajele naturale ale regiunii lor. Cînd afirmăm aceasta ne gîndim și la filmul documentar „În căutarea neasemuitelor frumuseți".

Entuziaștii amatori timișoreni în domeniul celei de-a 7-a arte sînt adevărați cronicari ai vieții cotidiene. Cu ajutorul aparatului de filmat ei înregistrează tot ce-i emoționează, tot ce merită adusă aminte, iar, la anumite intervale, ei realizează filme documentare intitulate „File de cronică", prin care prezintă metamorfoza locurilor unde trăiesc.

B. M.

primul seceriș al cincinalului

În Bărăgan, în Dobrogea, în Banat și în alte părți de țară a început secerișul. Recolta de cereale păioase din acest prim an al cincinalului se vestește a fi bună.

În multe raioane în urma combinelor care au trecut peste lanurile de orz, au rămas miriștile. Peste puțin timp aici va răsări cea de-a doua cultură, porumbul furajer.

Dar lucrarea cea mai de seamă, care se execută la ora actuală, e secerișul. Avînd în vedere că o asemenea lucrare agricolă este prin excelență dinamică, trusturile gospodăriilor agricole de stat, stațiunile de mașini și tractoare și cooperativele agricole au luat măsurile corespunzătoare pentru ca secerișul să fie făcut în bune condiții și fără pierderi. S.M.T.-urile, care au un rol hotărîtor în efectuarea secerișului, sînt în posesia condițiilor materiale care să asigure recoltarea așa cum se cuvine.

Avem toate condițiile pentru ca recoltarea celor peste 3 000 000 hectare de cereale păioase să fie realizată în zece zile. Numărul crescut al combinelor și al secerătorilor-legători care vor lucra în lanuri la cooperativele agricole în această vară va permite ca suprafața ce va fi recoltată mecanizat să fie de circa 1 700 000 hectare.

În mările de aur ale României se întrec oameni și mașini. Se recoltează pîinea gustoasă a țării.

Al. MUREȘAN

după 50 de ani

Într-o caldă zi de iunie a anului 1916, cincizeci și șapte de tineri — plini de visuri, ca orice tineri — își luau rămas bun de la clasa a VI-a, secția modernă, a liceului „Gh. Lazăr" din București. Urma să se întîlnească din nou în toamnă în clasa a VII-a. Nu s-au mai întîlnit atunci. Izbucnise primul război mondial. Viața i-a risipit pe unii, moartea i-a secerat pe alții. Cei în viață au vrut să se reîntîlnească după 25 de ani. Nu s-a putut : izbucnise cel de-al doilea război mondial.

Într-o caldă zi de iunie a anului 1966, șaptesprezece oameni cărunți s-au întîlnit într-una din sălile de clasă ale liceului „Gh. Lazăr". Sînt cei ce au rămas dintre absolvenții din 1916 ai clasei a VI-a, secția modernă, a bătrînului liceu bucureștean. Emoționantă întîlnire ! Cu lacrimi în ochi, ei au depănat calde amintiri din anii fericiți ai adolescenței, și-au comunicat reciproc, în puține și modeste cuvinte, ce au realizat în viață. Dintre ei, nu puțini s-au afirmat în domeniul lor de activitate ca profesorul universitar Constantin Lazu, arhitectul Alexandru Zamfiropol, profesorii Alexandru Colfescu și Grigore Cotlaru etc. Au evocat figuri ale foștilor colegi, unii purtînd nume ilustre ca regretatul nostru George Călinescu. Nici foștii profesori n-au fost uitați : Frollo, respectatul profesor de limba latină, Caracostea — cel care i-a făcut să iubească limba și literatura română, matematicianul Tutuc și alții... Emoționanta întîlnire a fost onorată de prezența venerabilului profesor Constantin Gerota, cel care i-a dăscălit acum 50 de ani și care, azi, le-a promis că la viitoarea lor întîlnire, peste 10 ani, să fie din nou prezent.

E. D.

albatros

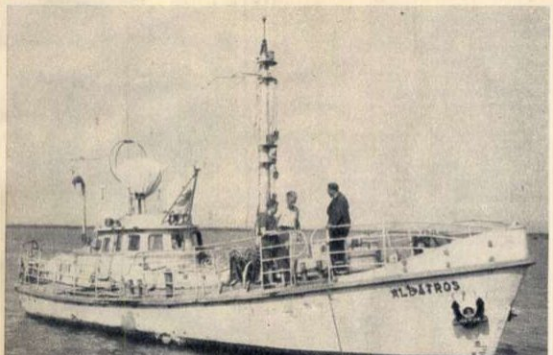

Șalupa maritimă de salvare „Albatros" este prima construcție navală de acest gen în țara noastră. Realizată la un nivel tehnic superior, șalupa are două motoare, ce-i permit să atingă viteza de 10,5 noduri (19,5 km/oră) și este dotată cu instalație de radar.

Ca dotări specifice, „Albatros" are centuri de salvare ce asigură o poziție de plutire convenabilă celui ce-o poartă, barcă de salvare pneumatică, plase, precum și instalații de semnalizare luminoasă și acustică funcționînd în orice condiții atmosferice.

Interioarele navei sînt astfel amenajate, încît asigură un confort optim atît personalului ce o deservește, cît și celor salvați.

Pentru a executa operațiuni de salvare pe orice timp, nava are un grad ridicat de stabilitate și o flotabilitate (capacitate de a pluti) bună, chiar și în cazul inundării celui mai mare compartiment. Are rezervă de apă potabilă, combustibil pentru asigurarea unui marș de peste 100 mile marine și poate transporta în afara echipajului (format din 6 persoane) încă 40 de oameni.

S.T.

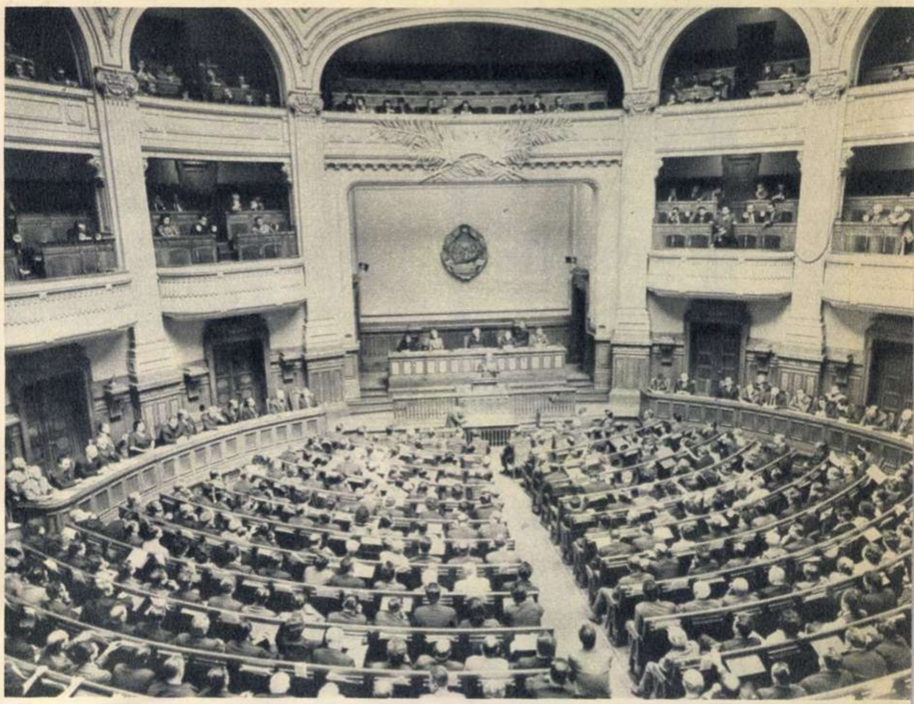

Aspect din prima zi a lucrărilor sesiunii Marii Adunări Naționale, care a dezbătut Proiectul planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1966-1970, proiect aprobat în unanimitate la Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie 1966.

ȘI-AU ÎNDEPLINIT ÎNAINTE DE TERMEN PLANUL PE PRIMUL SEMESTRU AL CINCINALULUI

■ În seara zilei de 25 iunie — cu cinci zile înainte de termen — COMBINATUL SIDERURGIC HUNEDOARA și-a realizat planul semestrial. O cifră care spune multe : în primul semestru al cincinalului s-au dat cu 100 000 tone fontă mai mult decît în perioada corespunzătoare a anului trecut.

■ Constructorii HIDROCENTRALEI „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ" de pe Argeș au terminat cu 15 zile înainte de termen finisarea galeriei de fugă pe întreaga ei lungime de 11 133 m. Tot înainte de termen s-au încheiat lucrările de finisare la tunelul principal de aducțiune și nodul de presiune înglobînd castelul de echilibru și racordul puțului forțat.

■ Colectivul UZINEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI REȘIȚA și-a îndeplinit și el înainte de termen planul semestrial. În primele șase luni ale anului au fost puse aici în fabricație motorul diesel de 1 250 CP pentru locomotiva diesel hidraulică, un nou tip de turbină și altele.

■ În regiunea Galați, printre alte întreprinderi, și-au realizat înainte de termen planul pe șase luni : ȘANTIERUL NAVAL GALAȚI, COMBINATUL DE FIBRE ARTIFICIALE BRĂILA, TRUSTUL REGIONAL DE CONSTRUCȚII și altele. Cu 60 de zile înainte de termenul prevăzut a fost lansată cea mai mare și mai modernă navă construită vreodată în țara noastră : cargoul mineralier „Petroșani", cu o deplasare de 10 200/12 500 tdw.

■ În REGIUNEA PLOIEȘTI, întreprinderile din ramurile : industrie petrolieră, energie electrică, textilă, materiale de construcții, minieră, economie forestieră și prelucrarea lemnului, însumînd peste 50 la sută din întreaga producție industrială a regiunii, și-au realizat planul semestrial pînă la 27 iunie.

■ Colectivele întreprinderilor ce aparțin de MINISTERUL MINELOR și-au terminat planul semestrial cu 4 zile înainte de termen. Au fost date peste plan 155 000 tone cărbune și 12 000 tone minereu de fier (marfă).

■ 35 de întreprinderi din regiunea Brașov, printre care : COMBINATELE CHIMICE FĂGĂRAȘ ȘI VICTORIA, COMPLEXUL INDUSTRIAL DE FAIANȚĂ ȘI STICLĂ SIGHIȘOARA, FABRICA DE GEAMURI MEDIAȘ și-au realizat de asemenea înainte de termen, sarcinile de plan ce le reveneau în primul semestru al cincinalului.

creșterea producției industriale în cincinal

Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie a.c., dezbătînd Proiectul planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1966-1970, a stabilit — după cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntul rostit în Plenară — că : „Ritmul intens de dezvoltare industrială a țării în perioada 1966-1970 se concretizează în creșterea producției industriale cu 73 la sută — cu 8 procente mai mult decît în Directive — ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 11,6 la sută".

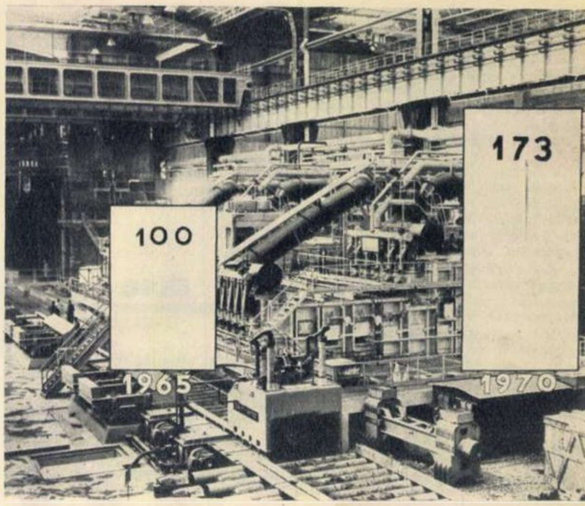

memento

carte

■ Cu o prefață de Liviu Călin, **Groapa** lui Eugen Barbu apare la Editura pentru literatură într-o a treia, meritată ediție, fiind vorba de una dintre marile noastre cărți de după război.

■ Două volume de **Povești nemuritoare,** selectate din clasicii literaturii române (vol. I) și ai celei universale (vol. II), au apărut recent la Editura tineretului. E un bun prilej de a-i familiariza pe copii cu marile creații literare.

■ Nelipsită de interes și recomandabilă — credem și altor instituții muzeistice din țară, care ar putea proceda la fel — este lucrarea **Brașov, monumente și obiective turistice** (text de prof. Caius Teodorescu, directorul muzeului regional Brașov, și prof. Ion Pop, șeful secției de istorie a aceluiași muzeu, prezentarea grafică H. Meschendörfer).

■ Demnă de atenție **Sucidava** lui D. Tudor, apărută (cu 43 de ilustrații) în colecția „Monumentele patriei noastre" a editurii „Meridiane".

■ O carte despre **Rahmaninov,** elaborată de N. D. Bajanov, ne propune Editura muzicală (traducător Nicolae Guma).

■ În **Cele patru anotimpuri** poetul Ion Brad amintește, cu gingășie, celor mici, multe din frumusețile și bucuriile tablourilor naturii. Totodată autorul — prin imagini și metafore izbutite — își deprinde micuții săi lectori și cu frumusețile poeziei. Remarcăm de asemeni ilustrațiile, integrate armonic în text, ale Ioanei Constantinescu.

cinema

■ **În fiecare zi sărbătoare.** Într-un decor ideal — marea — pentru această binecuvîntată vacanță în care „fiecare zi e duminică", glumesc, cîntă și dansează un grup de tineri veseli și fermecători. Ce ne putem dori mai mult în plin sezon de vară ?...

■ **Jurnalul unei femei în alb.** Filmul lui Claude-Autant Lara („Străbătînd Parisul", „Jucătorul", „Contele de Monte-Cristo", „Roșu și negru"), realizat după cartea medicului André Soubiran, este o dezbatere plină de sensibilitate despre o mare răspundere umană : aducerea pe lume a copiilor. Multe (dar nu toate) pericolele melodramatice au fost ocolite sau justificate (cel puțin în intenție). Atît regizorul cît și interpreta principală, actrița Marie-José Nat. au fost distinși anul trecut cu premiul belgian Femina.

■ **Prea tîrziu.** După cîteva bune filme poloneze („Beata", „Pinguinul") închinate tineretului contemporan, filmul regizorului maghiar Bacso Péter ne întărește convingerea că problemele tinerei generații oferă cinematografiei un larg cîmp de investigații pasionante. Cu condiția ca ochiul atent al cineaștilor să surprindă ceea ce se află dincolo de teribilismele care la o anumită vîrstă îi ademenesc pe cei tineri. Încercarea celor ce au realizat acest film merită a fi reținută. În distribuție : Orban Tibor, Uri Istvan, Tahi Toth-Laszlo, Kaldi Nora.

Mike Marshall

■ **Cele două orfeline.** Filmul italianului Riccardo Freda (bineînțeles, tot după romanul lui d'Ennery) în concurență cu spectacolul nostru bucureștean. Pelicula a păstrat prea mult melodrama, ca să nu înclinăm balanța preferințelor înspre piesa de la Teatrul „Nottara". Dar cum uneori orice rău e înspre bine, putem merge la film fie și numai pentru a face cunoștință cu doi actori tineri : Mike Marshall (fiul celebrei actrițe Michèle Morgan) și Valeria Ciangottini, lansată de Fellini cu un rol episodic în „La dolce vita".

■ Părinților le recomandăm să meargă împreună cu copiii la scurtul (dar delicatul) metraj **Sandi, să asculți pe mămica,** adaptare de Stelian Penu după povestirea „Puiul" de I. Al. Brătescu-Voinești. Și-au dat concursul actorii Elena Sereda și Virgil Popovici.

disc

■ Dintre ultimele imprimări de muzică populară (cel mai popular disc) se detașează cavalul lui **Marin Chisăr.** Însoțit de orchestra lui **Victor Predescu,** ne farmecă în : „Doina de la Segarcea" sau (mai ales) în „Trei păzește", un joc îndrăcit. Nu omiteți să ascultați „Balada lui Costea" (EPC-686).

IRINA LOGHIN
FOICICA DIN PONOARE
MAICA M[illegible]LIȚA MEA
PELINAȘ [illegible] AMAR
COLO-N [illegible]N GRĂDINIȚĂ

■ „Lîngă apa Jiului", „M-a prins dorul de Marin". Două pietre prețioase din salba de cîntece a **Mariei Ciobanu.** Rămînem cu un dor... nestins după asemenea cîntăreți (EPC-684).

■ Frumos flăcău **Felician Fărcașiu,** frumoasă voce (tot el), frumoasă muzică (orchestra de muzică populară din Cluj, dirijată de **Ilie Tetrade),** frumoase cîntece („Cîntec moțesc de nuntă", „Jieneasca") (EPC-693).

■ „Maică, măiculița mea" (să auzi ce mai cîntec !), „Pelinaș, pelin amar", „Colo-n vale-n grădiniță" în interpretarea **Irinei Loghin** (cu orchestra lui **George Vancu).** Un mare disc mic !

■ Doi artiști populari de muzică populară : **Olga Stănescu** (voce) și **Ionel Banu** (dirijor). Pentru convingere : „Cînd cu neica mă iubeam" sau „Neică tot gîndind la tine" pe discul EPC-685.

muzică

■ O orchestră de muzică ușoară italiană, „Vanni Catellani", și un numeros grup de soliști întreprind un turneu în luna iulie în țara noastră : București, Mamaia, Constanța, Tulcea, Eforie-Nord, Eforie-Sud, Brăila, Galați, Iași, Suceava, Roman, Bacău, Ploiești, Craiova, Turnu-Severin, Timișoara, Reșița, Lugoj, Arad, Oradea, Cluj, Sibiu, Făgăraș, Brașov. Pînă la 30 iulie !

■ În penultimul spectacol al stagiunii de anul acesta, la Teatrul de operă și balet se cîntă „Tosca" de Puccini. În rolul titular apare soprana Lucia Stănescu (din Cluj). Rolul lui Cavaradossi este interpretat de Ludovic Spiess, iar cel al lui Scarpia — de Heinz Imdahl, oaspete din R. D. Germană.

■ Începînd de săptămîna aceasta, posturile noastre de radio inițiază o serie de emisiuni distractive pentru perioada estivală. Spicuim : în fiecare duminică, la ora 9 30 pe pr. I, „Muza veselă", episoade din viața marilor artiști creatori și interpreți ; în fiecare luni la ora 21 20, pe pr. I, emisiunea de muzică ușoară intitulată „Prietenii magnetofonului" ; în fiecare miercuri, pe pr. I, ora 21 10 emisiunea muzical-distractivă „Melodii-Magazin" ; în fiecare joi, la ora 21 10, pe pr. I „Parada soliștilor și a orchestrelor" ; în fiecare vineri, pe pr. I, ora 21 35, emisiunea „Muzică ușoară pentru Ileana Cosînzeana" ; și tot în fiecare vineri, pe pr. I, la 21 10, „Discurile noastre vă aparțin".

■ Presa străină despre prezența Emiliei Petrescu la „Festivalul Händel" (R. D. Germană) : „Cîntăreața posedă o voce nespus de frumoasă, al cărui timbru cald, îmbinat cu un deosebit farmec feminin și o profundă putere de expresie, a reușit să facă din vechile „chansons" franceze o adevărată încîntare muzicală" (**„Freiheit"**) ,.... cu vocea ei limpede și minunată de soprană, cîntăreața a știut să cucerească un auditoriu competent" (**„Der Neuer Weg"**) „Largă paletă interpretativă deosebit de bogată în nuanțe, fin cizelată" (**„Neueste Nachrichten"**).

plastică

■ Galeriile din bd. Magheru **C. Dipșe.** Pictura sa de la o vreme, parafrazează, cult și liric, pictura naivă, așa cum aceasta, la rîndul ei, parafrazează — profan și afectuos — pictura de icoane. Tonurile dulci-acidulate, de bomboane, sînt îmbinate după regula fascinației naive : „a lua ochii" ; volutele de tușe mozaicate sînt repetate ostentativ, șablon ornamental ; compozițiile, sumare, cu perspectivă infantilă, sînt grosplanuri întocmite cu logică afectivă, întru valorificarea motivului : floare, munte. Rezultă un iz de expresionism euforic, iradiind pasiunea pentru culoarea îmbătător de tare pentru care e invocat Van Gogh.

teatru

■ Deși, ca în fiecare an, a fost precedată de declarații, articole, interviuri etc. ale celor responsabili cu angajarea unei stagiunii estivale interesante, totuși în această vară programul teatrelor e destul de sărac. Spectacole neadecvate pentru grădini — unele vechi (**Amooor, Nota zero la purtare, Ulise și coincidențele, Băiat bun dar... cu lipsuri**), altele slabe (**Voinicește, măi flăcăi !**) cam așa arată profilul acestei „stagiuni" de vacanță. O singură excepție : „Nu aduce ziua ce aduce noaptea" (Teatrul „C. Tănase" — grădina „Boema"). Ne-am fi așteptat și din partea Teatrului Muncitoresc C.F.R.-Giulești (a cărui sală a fost anul acesta în reparații) la inițiative mai interesante la grădini și nu la o formală și banală activitate.

■ După Constanța și Piatra Neamț, Teatrul de stat din Galați ne invită la o interesantă și mai ales îndrăzneață întîlnire cu **Romeo și Julieta.** Regia Gh. Jora ; scenografia Mihai Tofan ; interpretează : Emil Hossu, Anca Neculce-Maximilian, (în rolurile principale), Ion Ulmeni, Mihai Mihail, Mircea Constantinescu-Govora, Radu Dumitrescu etc.

■ **Din jale se întrupează Electra,** la Iași — o premieră de calitate, un spectacol urmărind traiectoriile psihologice ale eroilor cunoscutei drame a lui Eugene O'Neill. Regia, armonică, echilibrată, sugerînd semnificațiile simbolice ale textului. Bună realizarea Elenei Bartok (Lavinia) ca și cele ale lui Teofil Vîlcu (Ezra) și Ion Omescu (Orin). Deosebit de expresiv decorul lui Paul Bortnovschi, iar ilustrația muzicală a lui Tudor Mircea Ciortea a adus, prin expresivitate și funcționalitate scenică, o însemnată contribuție în spectacol.

■ **Cîinele grădinarului** la Teatrul Național din Cluj. Din nou Lope de Vega ? Acum cîțiva ani „Cîinele grădinarului" devenise... calul de bătaie al celor mai multe teatre. Dar aceasta mai ales din considerente legate de rețetă...

■ Harnice, inimoase, teatrele de păpuși din țară promovează constant noi lucrări originale. Amintim : **Taina cetății Apulum,** de Al. Billinski la Baia Mare (regia Eugen Cîmpeanu), **Meșterul Drege-Tot** de Mihai Georgescu la Brașov (regia A. Apostol), **Tiranus al 1 000-lea** de V. Caragea la Galați (regia Eug. Todoran), **Cine va păzi clopoțeii** de Viorica Huber la Botoșani (regia T. Brădescu), **Sus, tot mai sus,** de Alecu Popovici la Pitești (regia Aurel Anchidin).

Didi Ionescu

Nicu Stănescu

televiziune

Duminică 3 iulie. „Studioul A" cu un program cam... adormit în ultima vreme (și nici măcar nu poate da vina pe caniculă) (16 00) ■ Polina Manoilă, Ion Bogza, Dan Moisescu, Nicu Stănescu sînt interpreții preferați de muzică populară ai acestei săptămîni (19 10) ■ În serialul „Documente de piatră" — monumentul ce a inspirat tulburătoarea baladă a meșterului Manole : Curtea de Argeș (19 30) ■ „Microvarietăți" — transmisie de la Ștrandul tineretului. Să nu fie apoasă... (20 00) ■ O faimoasă figură de comic al cinematografiei mondiale : Harold Lloyd în filmul „Profesorul" (21 00).

Marți 5 iulie. O nouă emisiune Cineclub TV. S-ar putea să fie interesantă (19 30) ■ Un grup de elevi ai Școlii populare de artă din București ne oferă un program muzical-coregrafic (20 00) ■ Și din nou artiști amatori : cunoscutul colectiv al Teatrului popular din Mediaș cu piesa lui Camil Petrescu „Act venețian". Vă recomandăm spectacolul (20 30).

Miercuri 6 iulie. Reținem din temele propuse de emisiunea de știință : „Virusurile — o necunoscută ?" și „Incursiune în «arheologia» matematicii" (20 00) ■ O călătorie în Delta Dunării oferită de TV celor ce încă n-au vizitat acest colț cu rare frumuseți al patriei noastre (20 45) ■ Filmul (așa și așa !) „Vanina Vanini" (21 00).

Joi 7 iulie. Pe micul ecran — premianții Festivalului internațional al filmului de animație — Mamaia 1966 (19 15) ■ O emisiune atrăgătoare — „Orașele muzicii" — ne face cunoștință cu Veneția (19 30) ■ Filmul „Dincolo de barieră", văduvit de succes pe ecranele mari, își încearcă norocul pe ecranele mici... (21 00).

Vineri 8 iulie. La „Galeria instrumentelor", Richard Oșanițchi ne prezintă : orga (19 15) ■ Pitorescul Oașului în cadrul emisiunii „Atlas folcloric" (19 30) ■ Itinerar — neanunțat — cu „Teleglob" (21 15) ■ Varietăți pe peliculă (21 45) ■ Din nou muzică de Chopin (niciodată nu e prea multă !) în interpretarea laureaților Concursului internațional de pian ce poartă numele ilustrului muzician (22 00).

Harold Lloyd

Sîmbătă 9 iulie. Cu excepția emisiunii „Teleenciclopedia" (20 00) și a filmului „Sfîntul" (22 15), nimic interesant de semnalat. Ca și în restul săptămînii, de altfel, în al cărei program prea puține lucruri atrag atenția. Vacanță, vacanță... dar nici chiar așa !

pentru a spori bogăția pămîntului

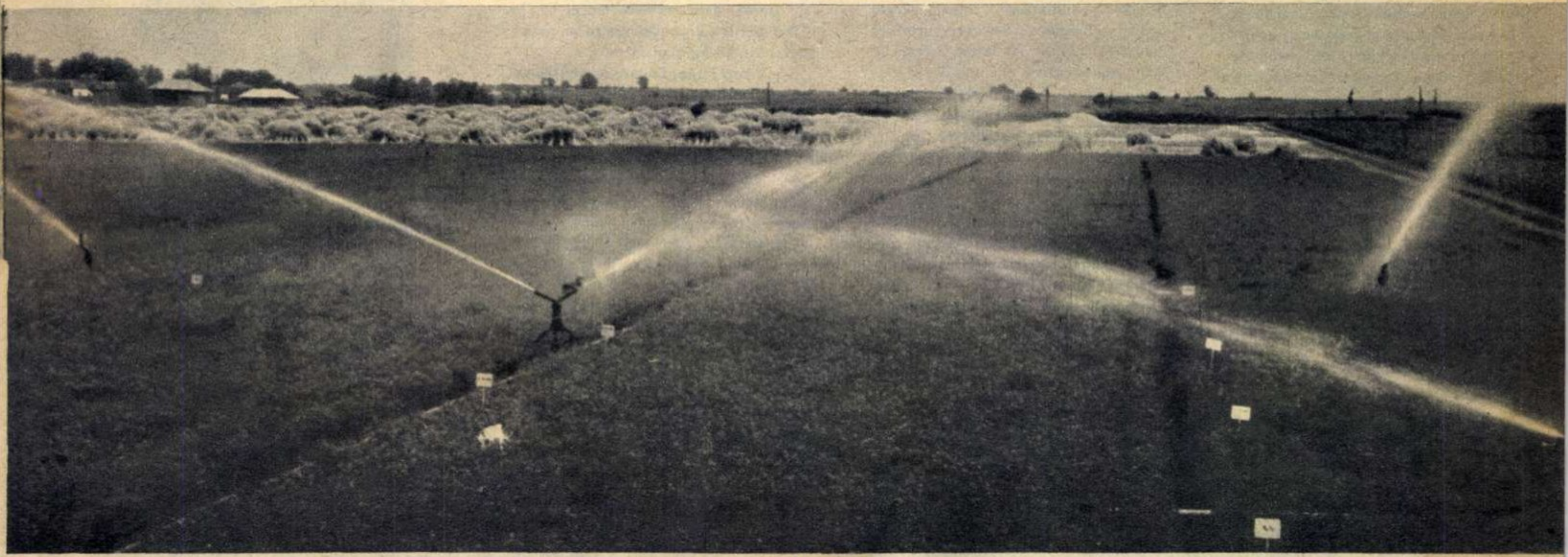

Aici ploaia cade cînd e necesar.

ACUM, CÎND NE AFLĂM ÎN PREAJMA UNUI AN DE LA GLORIOSUL CONGRES AL PARTIDULUI NOSTRU, ACUM CÎND STRÎNGEM RECOLTA PRIMULUI AN DIN CINCINAL, AVEM UN SENTIMENT DE LEGITIMĂ MÎNDRIE, CONVINȘI FIIND CĂ AGRICULTURA ROMÂNIEI SOCIALISTE PĂȘEȘTE PE NOI TREPTE ALE BELȘUGULUI. DESPRE MODUL ÎN CARE SE CONTUREAZĂ REALIZĂRILE ȘI PERSPECTIVELE DIFERITELOR SECTOARE ALE AGRICULTURII NOASTRE, ÎN LUMINA SARCINILOR STABILITE DE CEL DE-AL IX-LEA CONGRES AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ȘI DE PLENARA C.C. AL P.C.R. DIN 27-28 IUNIE, AM STAT DE VORBĂ CU MAI MULȚI TOVARĂȘI CE ÎNDEPLINESC SARCINI DE RĂSPUNDERE ÎN CONSILIUL SUPERIOR AL AGRICULTURII ȘI ÎN UNIUNEA NAȚIONALĂ A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE.

CĂI PRINCIPALE

Primul nostru interlocutor este inginerul Vasile Borza, șeful secției organizării producției vegetale din cadrul Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție.

— Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a subliniat faptul că există însemnate rezerve pentru ca într-o perspectivă apropiată producția agricolă să crească simțitor, iar în cuvîntul rostit la Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că planul cincinal prevede creșterea producției agricole cu 26-32 la sută față de media realizată în anii 1961-1965, adică cu 6-12 procente mai mult decît sporul prevăzut în Directivele Congresului al IX-lea. Vă rugăm să ne răspundeți la următoarea intrebare: care sînt căile principale care vor determina această creștere?

— Agricultura socialistă înscriindu-se ca o ramură de bază a economiei noastre socialiste, partidul și guvernul au luat toate măsurile în vederea creării condițiilor optime pentru ca sarcinile privind dezvoltarea agriculturii, stabilite de Congresul al IX-lea al partidului și de Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie, să fie realizate în mod exemplar. În ce privește căile principale care vor hotărî creșterea producției agricole, printre ele se înscrie la loc de cinste **extinderea mecanizării.** Aceasta înseamnă că într-un timp relativ scurt — la sfîrșitul acestui cincinal — vom imprima producției agricole un **caracter intensiv de tip industrial,** caracter care va aduce după sine creșterea productivității muncii, sporirea producției agricole și reducerea prețului de cost. O cale importantă care-și va spune din plin cuvîntul la salubrizarea solurilor noastre și la însemnate sporuri de producție o constituie **chimizarea.** După cum se știe, intensificarea lucrărilor hidroameliorative — pentru desecarea, îndiguirea, irigarea și combaterea eroziunii solurilor — se face tot mai prezentă în unitățile agricole. Prin aceasta se creează posibilitatea de a folosi cît mai judicios acest bun național, care este pămîntul. Cînd vorbim despre căile care au o greutate specifică în creșterea producției agricole, nu trebuie uitat nici un moment **cointeresarea materială a țăranilor cooperatori.** În sfîrșit, **asigurarea agriculturii cu cadre de specialiști** cu o pregătire profesională superioară se înscrie la rîndul ei printre căile care hotărăsc destinele producției agricole.

— Care sînt măsurile pe care le-a luat Uniunea Națională pentru dezvoltarea agriculturii cooperatiste?

— Principala sarcină a uniunilor coo-

(Continuare în pag. 6)

PENTRU A SPORI BOGĂȚIA PĂMÎNTULUI

peratiste este aceea de a orienta activitatea cooperativelor agricole în direcția cerințelor dezvoltării economiei naționale și îmbinarea armonioasă a intereselor țărănimii cu interesele generale ale statului. În acest scop, Uniunea Națională, împreună cu Consiliul Superior al Agriculturii, elaborează recomandările generale cu caracter normativ după care se călăuzesc cooperativele agricole în orientarea producției, efectuarea investițiilor, organizarea, normarea și retribuirea muncii, precum și în repartizarea și utilizarea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești.

În vederea dezvoltării agriculturii cooperatiste s-a trecut la identificarea tuturor terenurilor improprii culturilor agricole, stabilindu-se lucrările și mijloacele necesare în vederea atragerii lor în circuitul agricol. De asemenea este în curs de organizare sistemul de aprovizionare a cooperativelor agricole pentru o folosire cît mai rațională a materialelor și substanțelor chimice în vederea fertilizării solului.

Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie a subliniat drept sarcină esențială a tuturor sectoarelor economiei naționale, **îndeplinirea exemplară a planului de investiții.** Materializarea acestei sarcini și în agricultura noastră cooperatistă va avea, fără îndoială, urmări pozitive.

CHIMIA
ȘI OGOARELE ROMÂNIEI

O agricultură modernă reclamă, alături de mecanizare și irigații, prezența tot mai evidentă a chimiei. L-am rugat pe profesorul universitar **David Davidescu,** membru corespondent al Academiei, vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii, să ne arate cîteva lucruri privitoare la stadiul în care se găsește procesul de chimizare al agriculturii noastre și la urmările acestui proces în următorii ani.

— Ca urmare a politicii științifice, clarvăzătoare a Partidului Comunist Român — subliniază interlocutorul nostru — România și-a creat o puternică industrie chimică, iar la ora actuală se înalță noi cetăți ale chimiei. Avem deci deplina certitudine că industria chimică românească va fi capabilă să realizeze întru totul sarcina stabilită de Congresul al IX-lea al partidului nostru cu privire la rezolvarea în linii generale pînă în 1970 a chimizării agriculturii.

— Știm că în acest an cantitățile de îngrășăminte care se pun la dispoziția agriculturii sînt mult sporite față de anul trecut. V-am ruga să ne arătați în mod concret acest spor.

— Dacă în 1965 agriculturii i-au fost livrate 266 000 tone îngrășăminte chimice în substanță activă, în acest prim an al cincinalului unitățile agricole dispun de 448 000 tone, ceea ce înseamnă un spor de 65 la sută față de anul trecut.

Planul cincinal stabilește măsuri importante pentru dezvoltarea agriculturii, prevăzînd mari investiții în domeniul mecanizării, al irigațiilor și al chimizării. Creșterea în viitor va fi și mai mare: în 1970 va fi pusă la dispoziția ogoarelor romanești cantitatea de 1 100 000 tone îngrășăminte chimice. Vom avea astfel posibilitatea ca la fiecare hectar arabil să folosim circa **110 kg îngrășăminte chimice în substanță activă.** Aceasta va reprezenta un succes de seamă, dacă amintim faptul că, în 1963, pentru un hectar de teren arabil reveneau 19 kg îngrășăminte.

— V-am ruga, tovarășe profesor, să ne spuneți cîteva cuvinte despre gama de sortimente a acestor îngrășăminte.

— Bineînțeles că paralel cu creșterea producției se extinde tot mai mult și gama de sortimente. Amintesc printre acestea: îngrășăminte concentrate, uree, îngrășăminte lichide, îngrășăminte complexe. Trebuie să reținem și faptul că aceste sortimente vor avea o concentrație medie în substanță activă dublă față de anul 1959. Avem, așadar,

Regiunea Argeș e vestită în toată țara pentru frumoasele sale livezi. Oamenii pe care îi vedeți în fotografie sînt membri ai cooperativei agricole din comuna Lerești. Prin stropirea pomilor, ei pregătesc recolte bogate.

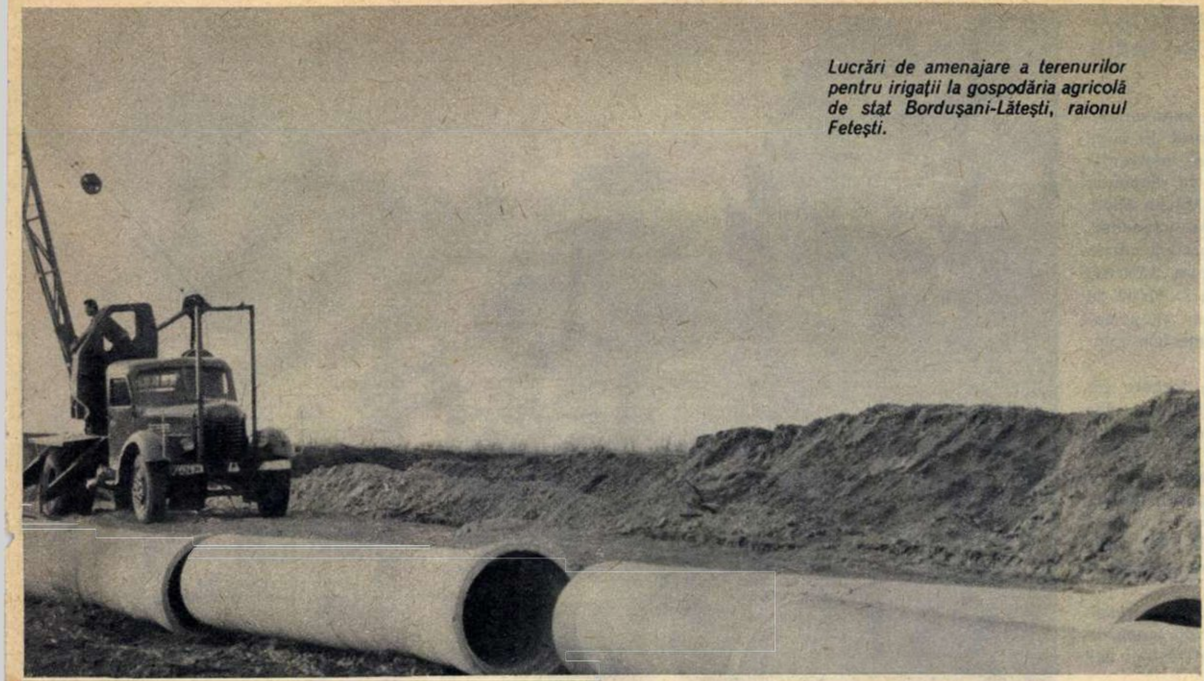

Lucrări de amenajare a terenurilor pentru irigații la gospodăria agricolă de stat Borduşani-Lăteşti, raionul Feteşti.

condiții optime să sporim bogăţia ogoarelor noastre. Trebuie ştiut însă că bogățiile pămîntului nu sînt un dar. Ele răsplătesc strădaniile numai atunci cînd se munceşte rațional, cînd, alături de hărnicie, foloseşti cele mai noi cuceriri ale ştiinței. Aş vrea să atrag atenţia în acest sens asupra unui lucru: cantitatea de îngrăşăminte chimice va creşte în ritm susținut şi în sortimente variate. Este necesar **să se îmbunătăţească în mod simțitor administrarea acestor îngrăşăminte.** Numai în felul acesta vom putea vorbi despre o evidentă creştere a eficienței economice.

UN POȚENTIAL CONSIDERABIL PENŢRU SPORIREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

În ultima vreme se acordă o atenție deosebită unui alt factor hotărîtor în sporirea producției agricole: irigarea. În țara noastră zonele în care irigarea îşi dovedeşte eficiența sînt foarte întinse. Pentru o imagine a prezentului şi a viitorului apropiat în ce priveşte irigarea, am cerut unele precizări inginerului **Ştefan Munteanu** din Departamentul îmbunătățiri funciare al Consiliului Superior al Agriculturii.

— În lumina sarcinilor stabilite de cel de-al IX-lea Congres al partidului, se vor amenaja pînă în 1970, din fondurile statului, pe baza unor soluții tehnice moderne, o suprafață de 400 000 hectare. De bună seamă, realizarea acestui vast program de irigații reclamă un volum mare de lucrări pregătitoare. Pentru executarea acestora în termen cît mai scurt şi în condiții ireproşabile, industria noastră a luat măsuri corespunzătoare.

— V-am solicita cîteva cuvinte despre irigațiile ce vor prinde viață în 1966.

— În acest an suprafața amenajată pentru irigații este de circa 93 000 ha. Aş vrea să menționez faptul că tot în acest an 5 000 hectare de vii şi livezi vor beneficia pentru prima dată de ploile artificiale.

— Nu e lipsit de interes să vă referiți în cîteva cuvinte şi la sporul de recoltă preconizat prin introducerea irigațiilor.

— Calculele efectuate arată că amenajările de irigații prevăzute în perioada 1966-1970 vor conduce la un spor de producție evaluat la circa 1,8 milioane tone anual în echivalent porumb. Vorbind mai concret, se prevede a se obține o producție medie la hectar de circa 7 000 kg — echivalent porumb boabe — ceea ce reprezintă un spor de producție medie de circa 3 000 kg la hectar.

— Cum va arăta harta țării, în ce priveşte culturile irigate, în anul 1970?

— La sfîrşitul planului cincinal, România va avea irigată o suprafață de peste 850 000 hectare. Realizarea acestui vast program al «ploilor la comandă» va contribui în mod substanțial la sporirea producției agricole.

ROADELE COLABORĂRII INTERCOOPERATISTE

Crearea uniunilor cooperatiste a deschis cooperativelor agricole căi largi de colaborare şi întrajutorare reciprocă. Formele pe care le îmbracă această colaborare sînt diverse, avînd în vedere interesele comune ale unităților agricole. Despre roadele acestei colaborări ne vorbeşte **Marin Argint,** preşedintele Uniunii regionale Bucureşti a cooperativelor agricole de producție.

— V-am ruga, tovarăşe preşedinte, să împărtăşiți cititorilor noştri o serie de fapte şi date privitoare la colaborarea în cadrul acțiunilor intercooperatiste din regiunea Bucureşti.

— M-aş referi la rodnica şi strînsa colaborare a cooperativelor agricole în ce priveşte amenajarea terenurilor pentru irigații. Iată, de pildă, un fapt: spre sfîrşitul anului trecut, cooperativele din regiunea Bucureşti şi-au propus ca în 1966 să irige o suprafață de 16 000 hectare. S-a întîmplat însă ceva. După crearea uniunilor cooperatiste, conducerile cooperativelor agricole au restudiat planul privitor la irigații şi, pe baza unor temeinice socoteli, au arătat că există posibilități ca suprafața irigată în acest an să fie nu de 16 000 hectare, ci de 29 000 ha. În înfăptuirea acestei acțiuni, uniunile cooperatiste au avut de rezolvat o serie de probleme care s-au ivit cu privire la forța de muncă, fonduri, scurtarea termenului de execuție. Toate acestea şi-au găsit o vie expresie în acțiunile intercooperatiste.

— Poate că un exemplu concret ar ilustra mai bine acest lucru.

— Sînt multe asemenea exemple. Mă voi referi însă la un singur raion: Zimnicea. Şapte cooperative agricole zimnicene, situate pe valea Viişoara, unindu-şi forța de muncă, au construit 4 baraje — şi un al 5-lea e în curs de execuție — pentru reținerea apei; aceste construcții vor permite irigarea a 1 400 hectare. Dacă această lucrare ar fi fost făcută de fiecare cooperativă în parte, ar fi fost terminată abia în anul 1970; prin colaborare, cele 7 cooperative agricole au reuşit să o termine într-un singur an.

— De bună seamă că acțiunile intercooperatiste privind irigațiile în regiunea Bucureşti vor continua în ritm susținut. După cum ştim la sfîrşitul cincinalului suprafața irigată în cooperativele agricole din regiune va fi de 53 000 hectare.

— De pe acum există o experiență pozitivă în acest sens. Noi credem — pe baza acestei experiențe — că sarcina prevăzută pentru anul 1970 poate fi realizată în doi ani. De altfel, acesta este angajamentul harnicei noastre țărănimi cooperatiste. Organizațiile de partid din satele regiunii noastre sprijină din plin acțiunile intercooperatiste menite să contribuie la înflorirea agriculturii noastre.

*

Tezaurul de învațăminte ale celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român privind dezvoltarea intensivă şi multilaterală a agriculturii noastre, îndrumările date de Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie, documentele elaborate de Congresul de constituire a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție au început să se materializeze tot mai mult în hărnicia celor aproape 3 500 000 familii de țărani cooperatori şi a tuturor oamenilor muncii din agricultură. Lucrul acesta l-au subliniat şi interlocutorii noştri.

G. MINIŞAN

carnet
de scriitor

EPILOG ŞCOLAR

de Eugen FRUNZĂ

Deunăzi, la o serbare a sfîrşitului de an şcolar. Ca totdeauna: veselie, ochi jucăuşi, glasuri cristaline, subțiri sau cu pretenții şovăielnice de maturitate. Se cîntă, se recită poezii. Viori, acordeoane, dansuri. Risipă florală. Copii, părinți, rude, ba şi prieteni cu buchete în brațe. Profesorii, sus, la o masă lungă, abia se mai zăresc de după caturi de grădini. Aer îmbălsămat. Rîs, tinerețe, ciufuri răzvrătite, bluze albe, cravate roşii, mîini fluturate ca porumbeii în zbor. Şi undeva, pitită, neauzită, cîte o lacrimă ştearsă discret cu batista. Clipele parcă nu cad în trecut, ci în viitor, într-un curs ciudat, invers.

Dar iată, prin văzduhul acesta euforic, observ două scene cvasiparalele. După înmînarea premiilor, părăsesc estrada, pe rînd, două profesoare de aceeaşi specialitate. În cursul anului au predat amîndouă, fireşte în clase diferite, acelaşi obiect. Nici vîrsta nu le deosebeşte prea mult întreolaltă.

Coboară pe rînd şi, prin mulțimea elevilor, îşi fac drum spre ieşire. Dar un adevărat asalt îi taie calea celei dintîi. Copiii o împresoară. Parcă ar vrea s-o îmbrățişeze toți de-a valma, şi se sfiesc. Parcă ar vrea să-i spună ceva nemaipomenit de frumos, şi nu găsesc cuvinte. Ochii lor sărută, mîinile cîntă. S-au alcătuit într-un ciorchine de inimi si chipul profesoarei, luminat dinlăuntru, se dăruie tuturor.

E un spectacol emoționant şi îl urmăresc cu o stranie mîndrie pînă la poarta şcolii şi dincolo de ea. În acelaşi timp nu-mi scapă din vedere nici cealaltă profesoară, colega de specialitate. Ea trece absentă, superioară, printre şcolarii care se dau repede în lături şi îi fac loc. Ochii ei nu stăruie asupra nimănui şi îmi pare că se iscă un vînt rece în culoarul pe care paşii ei se depărtează ritmic. În aceste clipe mîinile au tăcut, privirile s-au ascuns intimidate. Lîngă umerii ei cresc spații goale şi nimeni nu le umple. Ea străbate curtea şcolii într-o linişte fără zîmbet şi silueta ei severă, singură, se destramă în depărtare.

Şi iarăşi aerul îmbălsămat. Şi iarăşi tinerețe, ciufuri răzvrătite, mîini fluturate ca porumbeii în zbor. Şi iarăşi totul e firesc şi soarele zburdă ca un mînz bălan jucat de copii.

Am înregistrat acest moment epilogal şi înaintea mea s-a desenat un semn de întrebare. Poate că epilogul conține un tîlc major ce s-ar cere lămurit. În orice caz, mă întreb: cum e mai bine? Care din amîndouă eroinele si-a făcut mai temeinic datoria?

Pentru că nu cunosc întreaga piesă, nu mă încumet să trag concluzii. În schimb întrebarea şi-ar putea găsi răspunsul chiar din partea pedagogilor, ca una care interesează nu numai din punct de vedere strict profesional, dar şi civic, patriotic, uman.

Aşadar — cum e mai bine?

Și, totuși, Clujul estival are marile sale ispite.

Dacă despre bucureștean se spune că e vesel, iar despre ieșean c-ar fi ospitalier, despre clujean se poate afirma că e, mai întîi de toate, bun gospodar. Chibzuit. Cumpătat. Că își face, cum spune proverbul, de cu vară sanie... Să înțelegem de aici că și-a pregătit din timp și cum se cuvine și vara?

Verile clujene sînt răcoroase, plăcute și chiar dacă vacanța studențească mai golește parcurile de perechile de îndrăgostiți, Clujul își păstrează localnicii și își cheamă îmbietor oaspeții. Dar pentru ca această chemare să aibă firescul ecou, au fost necesare o serie de măsuri.

S-au luat aceste măsuri din vreme? Și s-au găsit cele mai bune căi de rezolvare a tuturor problemelor estivale? Pentru a afla toate acestea ne-am adresat unor factori de răspundere din orașul de la poalele Feleacului, punîndu-le întrebarea:

cum a fost pregătită vara clujeanului ?

LA MODĂ: LIS ASIA ȘI SUPER-STARUL

În acest spectacol de gală care e vara, primul și ultimul cuvînt îl are de spus decorul. Și cum, în decorul citadin e absolut necesară intervenția scenografului, să-l ascultăm pe cel ce răspunde de recuzita estivală a Clujului, ing. Mircea Micu, șeful secției zone verzi a sfatului popular orășenesc.

Un moment de ezitare: inginerul preferă cifrele («am plantat și plantăm în anul în curs, 3 250 000 flori, din care 2 000 000 în această vară, 70 000 de arbuști, 5 000 de tei, castani și paltini...»), peisagistul e înclinat să vorbească despre efectele coloristice ale covoarelor florale...

— Poate că oaspetelui venit în trecere pe la noi Clujul îi apare ca un oraș înverzit, dar noi nu sîntem de loc mulțumiți de zona noastră verde: 6,5 mp, pe cap de locuitor considerăm că e încă prea puțin și oricît de aspectuos ar fi centrul orașului noi nu putem ignora piatra, betonul și asfaltul care domină aici. Am avut o foarte mică zestre vegetală pînă în 1944: doar 30 ha. Avem acum 120 ha, iar vara aceasta o vom spori cu încă 22 ha.

— Asta înseamnă că plămînii orașului vor respira un aer mult mai curat. Dar cum veți putea realiza o asemenea performanță într-un răstimp atît de scurt?

— Avem un cartier nou-născut — Gheorghienii — și unul cu puțin mai în vîrstă — Grigorescu; în aceste cartiere vom planta masiv noile zone verzi ale Clujului: alături de arbuștii spirea, forsiția, de paltinii globulari, vom răsădi în fața noilor blocuri mari grupuri de crini, irişi, garofițe, maci.

— Presupun că aceasta se integrează unei concepții peisagistice unitare, unui anume stil propriu orașului dv...

— Fără îndoială... Clujul va deveni însă în primul rînd un oraș al trandafirilor: pe marile sale artere plantăm vara aceasta 30 000 de trandafiri — plantații definitive, care vor înflori tot timpul. Există, și în materie de roze, o modă: moda actuală recomandă trandafirii de culoarea carminului; vom planta deci mai cu seamă speciile Lis Asia, Super-Star și Minna Cordes. Mergem pe ideea de a da fiecărei străzi o culoare, cîteodată două: str. Buday Nagy Antal va avea un trotuar bordat cu trandafiri roșii Lis Asia, celălalt cu galbenii Madame Meilland. Vom planta și celebrele noastre tuberoze și crizanteme, premiate la expoziția floricolă internațională de la Erfurt din 1964.

— Vorbeați însă și despre niște covoare florale...

— E o problemă pe care specialiștii noștri o discută încă. Avem în cîteva din marile piețe ale orașului, în parcuri, pe spațiile vegetale din mijlocul străzilor, asemenea covoare țesute din flori: ele reproduc motive populare din Apuseni, luate de pe ii, fote, țesături. Încercăm acum să realizăm, mai ales în jurul clădirilor noi, covoare gîndite pe largi pete de culoare, cu efecte decorative moderne: avem la gară, în jurul statuii lui Horia, un asemenea covor tratat liber, pe mari suprafețe expresive, un altul în piața Mihai Viteazul...

ÎN ZORI, CÎND SE UDĂ FLORILE. . .

Tovarășul Vasile Udrescu, șeful comisiei organizatorice a sfatului popular orășenesc, ne dă o informație deosebit de prețioasă: toate spațiile verzi ale Clujului, cele 130 de parcuri și scuaruri ale sale, fîșiile florale de pe marginile străzilor, sînt în întregime îngrijite de cetățeni.

— Sînt mai bine de trei ani de cînd clujenii poartă singuri grija frumuseții orașului lor: deputații mobilizează comitetele de cetățeni, iar acestea și-au elaborat un întreg plan de întreținere a spațiilor verzi, au lansat o întrecere între circumscripțiile orașului, ba chiar, și între comitetele de bloc: cîștigător a fost, pentru etapa primăverii, blocul nr. 7 din str. Donat... Locuiesc oameni harnici acolo.

De fapt, lucrul acesta nu mai e o noutate nici

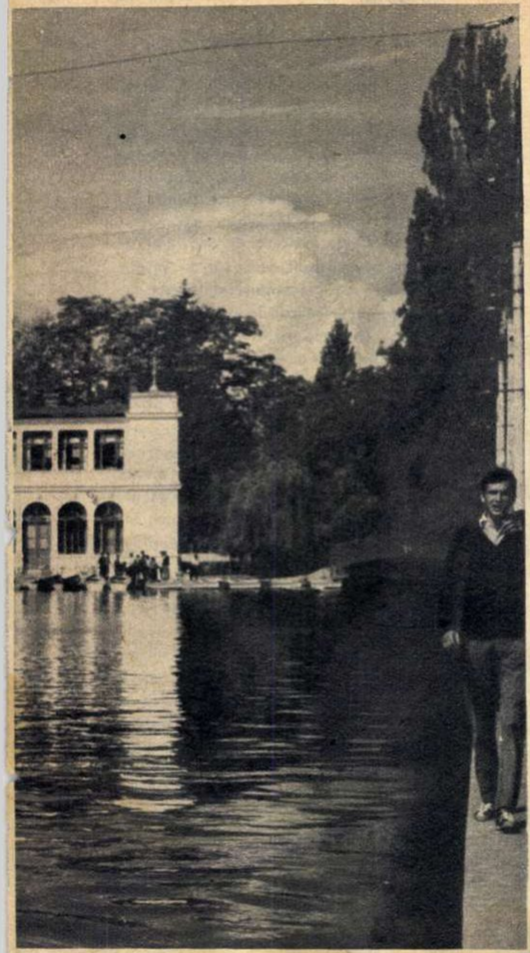

pentru oaspeţii Clujului: în orele timpurii ale dimineţii, poţi vedea — chiar şi în centru — gospodine, pensionari, bunicuţe cu nepoţi plivind şi udînd cu stropitoarele florile străzii... E în această imagine uşor patriarhală mult sentiment şi responsabilitate pentru chipul oraşului.

UNDE SE JOACĂ COPIII NOŞTRI?

— Şi, totuşi, problema nr. 1 a verii rămîne pentru noi cea a locurilor de joacă pentru copii. Unde se joacă, pe timpul vacanţei, copiii noştri (şi avem circa 65 000 de copii în oraş!), ce le oferim pentru ca orele petrecute în aer liber să-i ajute la fortificarea sănătăţii?

Tovarăşul vicepreşedinte I. Bicsikovszki ne împărtăşeşte această constantă preocupare a sfatului, izvorîtă dintr-o situaţie nu din cele mai mulţumitoare:

— Ne-au reproşat mamele că, în noile cartiere, platformele de joacă pentru copiii mici sînt amplasate la distanţe prea mari de respectivele blocuri; or, mezinii trebuie supravegheaţi îndeaproape (deşi e bine să ştiţi că la fiecare două mari blocuri s-au lăsat spaţii pentru asemenea locuri de joacă). Ne străduim acum să rezolvăm cît mai satisfăcător problema: avem 30 de platforme de joacă, vom amenaja vara aceasta încă un număr de 40, dotate cu instalaţii de tot felul: leagăne, spaliere, balansoare, scări.

De fapt Clujul este oarecum vitregit în lunile de vară şi nu numai în ce priveşte vacanţa şcolarilor: un singur ştrand în oraşul care se bucură de o prezenţă acvatică ca cea a Someşului, este mult prea puţin, iar cele încă două bazine de înot existente nu reuşesc să salveze situaţia. Localnicii o pornesc vara pe firul apei, departe, în afara oraşului, pentru a se putea scălda şi bronza la soare fără a risca aglomeraţia.

— E adevărat, nu avem baze sportive suficiente — continuă tov. vicepreşedinte Bicsikovszki **— iar sistematizarea oraşului nu prevedea pînă acum terenuri de sport şi joacă pentru toate vîrstele: cei mai «neîndreptăţiţi» erau copiii între 8 şi 14 ani pe care, fireşte, nu-i mai pot mulţumi leagănul sau platforma cu nisip. Vara aceasta începem să ne achităm şi faţă de ei obligaţiile: vom amenaja în cartierul Gheorghieni trei terenuri de baschet, volei şi fotbal, un teren sportiv în Grigorescu, un al cincilea pe strada Byron, extindem cu 14 ha parcul cu caracter sportiv Babeş-Bolyai, terminăm piscina cu bazin olimpic.**

Acestea nu rezolvă însă problema penuriei de ştranduri. Gospodarii Clujului vor mai avea încă mult de lucru în această direcţie.

DACĂ ARHITECŢII NE-AR FI DAT O MÎNĂ DE AJUTOR. . .

Veştile pe care ni le-a dat tov. vicepreşedinte, sînt, e drept, de bun augur. Dar ele nu ne-au împiedicat să încercăm o nedumerire: cum se poate că într-un oraş de ţinuta urbanistică a Clujului să fie neglijate, atîta vreme, «zonele de agrement» — cum le spun specialiştii?

Tov. Lazăr Marian, arhitectul şef al oraşului, încearcă o explicaţie:

— Am fi avut nevoie, pentru asigurarea unui front de lucru organizat al spaţiilor verzi şi al terenurilor sportive, de sprijinul mult mai substanţial al arhitecţilor de la D.S.A.P.C. Or, ei nu ne-au executat nici pînă acum proiectele parcului din partea de răsărit a oraşului, ne-au întîrziat şi cu sistematizarea arterelor de intrare în oraş. Sînt lucrări dificile, de concepţie, care se tărăgănează de prea multă vreme; ba chiar, uneori ni se refuză contractarea unor asemenea lucrări.

— Şi dv. aţi acceptat această situaţie?

— Fireşte, am încercat să rezolvăm uneori cu forţe proprii diverse probleme — cum ar fi parcajul de pe dealul Feleacului sau aleea scărilor de pe Cetăţuia. Se pare că rezolvările noastre au obţinut aprecierile localnicilor, nu însă şi ale colegilor noştri de la D.S.A.P.C., care şi-au exprimat deschis nemulţumirile. Desigur, dacă ne-am fi bucurat de colaborarea D.S.A.P.C.-ului, credem că am fi putut reuşi mai bine...

*

● *CÎTĂ BERE BEAU CLUJENII PE TIMPUL VERII?* ● *E BUNĂ ÎNGHEŢATA OFERITĂ DE «VITA DULCI»?* ● *CÎND VREI SĂ-ŢI PETRECI O SEARĂ ÎNTR-O GRĂDINĂ-RESTAURANT...* ● *CUM STĂM CU UNITĂŢILE APROZAR?*

La avalanşa întrebărilor privind aprovizionarea de vară a clujenilor — şi din care am citat sus doar cîteva — tov. Titus Pop, şeful secţiei comerciale a sfatului popular orăşenesc, răspunde răbdător, calm, gospodăreşte.

— Da, avem grădini de vară — opt la număr — pe care le-am renovat în întregime încă din primăvară. Fireşte, nu sînt suficiente pentru săptămînile de vîrf ale sezonului — dar în centrul Clujului, acolo unde ar mai fi necesare, nu putem amenaja altele: nu există practic spaţii corespunzătoare. Vara aceasta, însă, reintră în funcţiune două grădini-cofetării, modernizate, reutilate, pe str. dr. Petru Groza şi pe str. Napoca. Clujeanul e sobru de felul lui, dar s-a învăţat să-şi bea citronada sau mazagranul în stradă, sub umbrelele colorate ale celor cinci unităţi ce-şi scot vara măsuţele pe trotuar. Cîtă bere beau clujenii vara? Circa 42 000 sticle pe zi. Dar în zilele călduroase s-ar consuma pînă la 65 000... De ce ni se repartizează o cantitate atît de mică? Şi doar fabrica se află chiar în oraşul nostru!... Îngheţata produsă de laboratoarele întreprinderii «Vita dulci» este excelentă, vara mai aducem şi îngheţată «Polar» din Bucureşti, dar nu avem suficientă capacitate frigorifică pentru păstrarea ei. Asta înseamnă, în ultimă instanţă, că nu putem asigura concetăţenilor noştri cantitatea necesară de îngheţată.(Şi cînd te gîndeşti că uzinele «Tehnofrig» se află chiar în Cluj! — n.r.) Cum stăm cu aprovizionarea cu legume şi fructe? Pentru că Clujul şi împrejurimile sale apropiate se află într-o zonă cu vegetaţia întîrziată cam cu trei săptămîni faţă de cea a altor zone, contractăm produse din raioane mai îndepărtate sau chiar din alte regiuni. Astfel, aducem roşii din serele de la Arad, mere ionatane din Bistriţa, cireşe din Dej... Treizeci de unităţi Aprozar din oraşul nostru se aprovizionează direct de la cooperativele agricole — produsele sînt ferite astfel de degradarea inerentă transporturilor cu transbordări, iar din anul acesta fiecare lădiţă cu fructe are o fişă cu preţul, sortimentul şi calitatea mărfii, fişă care poate fi controlată de orice cumpărător... Ce să vă mai spun? Da, sîntem deficitari la capitolul costume de baie: am solicitat la contractări, zadarnic însă. Încercăm să rezolvăm şi problema aceasta «acasă», cu ajutorul cooperaţiei meşteşugăreşti. Vă rugăm să mai reţineţi două noutăţi clujene: s-a deschis un nou şi modern magazin «Auto-moto», se va deschide curînd un magazin specializat în confecţii pentru adolescenţi.

CÎND STAGIUNEA ESTIVALĂ E SUBLIMĂ, DAR. . .

Tovarăşa Constanţa Stănescu, inspector metodist la secţia de învăţămînt, ne-a furnizat cîteva date interesante. Le notăm: 1 280 de elevi clujeni pleacă vara aceasta în tabere interregionale şi republicane, 1 359 în excursii de 4-5 zile, 23 000 de elevi şi pionieri în drumeţii de 1-3 zile.

Copiii clujeni pornesc, prin urmare, la drum prin ţară. Studenţii sînt şi ei în vacanţă. Dar Clujul nu se goleşte niciodată. Setea de cultură nu se astîmpără pe timpul verii, o ştim prea bine. Ce spectacole li se oferă localnicilor şi vizitatorilor în acest oraş de veche şi nobilă tradiţie culturală, ce stagiune estivală au organizat pentru vara în curs cele şase instituţii artistice profesioniste — teatre şi opere — ale Clujului? Răspunsul tovarăşului Nicolae Daisa, secretarul Comitetului orăşenesc pentru cultură şi artă, este cît se poate de concludent:

— Nici un fel de stagiune. Între 30 iunie şi 15 iulie teatrele îşi închid pe rînd stagiunea, ca să o redeschidă spre 1 octombrie. De altfel, sala Teatrului Naţional intră în reparaţii săptămînile acestea...

— Şi situaţia aceasta vă satisface? E posibil ca o vară întreagă să nu i se ofere clujeanului nici un spectacol?

— Aveţi dreptate. Pe cîte se vede, noi comitetul, şi instituţiile artistice, am neglijat stagiunea estivală. Ne-am putea justifica prin aceea că nu avem teatre în aer liber, dar ar fi neserios; asta nu înseamnă că nu putem oferi cîte un spectacol-două pe săptămînă şi în sală. De altfel, pînă la ora actuală nici O.S.T.A. nu ne-a informat asupra turneelor care vor poposi la noi, aşa că...

— Aşa că, în Clujul verii 1966... va fi totală secetă artistică.

— Nu tocmai. Artiştii amatori vor fi cei care vor salva stagiunea estivală a oraşului nostru: pe cele 6 scene în aer liber se vor prezenta în fiecare duminică programe de cîntece şi dansuri. Ele vor fi susţinute de cele mai bune echipe ale întreprinderilor clujene — cele de la atelierele «16 Februarie», de la «Tehnofrig», «Clujeana», «Carbochim», «Porţelanul». Organizăm de asemeni săptămînal simpozioane pe diverse teme de educaţie patriotică şi ştiinţifică la Palatul culturii, în cluburile muncitoreşti...

— Despre stagiunea cinematografică ce ne puteţi spune?

— E acceptabilă. Vom avea cam 8 premiere pe lună... Numai că programarea e uneori defectuoasă: se îngrămădesc într-o lună filmele de aventuri, în cealaltă comediile, urmează o lună cu filme «grave»... Oare D.R.D.C.F.-ul nu ar putea chibzui şi proporţiona mai bine repertoriile alcătuite pentru diferitele oraşe din ţară?

*

Oprim aici investigaţiile noastre asupra felului în care a fost pregătită — şi uneori insuficient pregătită — vara clujeanului. La ora actuală el este singur în măsură să verifice dacă promisiunile celor ce răspund de frumuseţea verii clujene nu au rămas decît notate în carnetul gazetarului...

În ce ne priveşte, am fi bucuroşi să aflăm că cel puţin acum, cînd sezonul estival e în toi, deficienţele pe care le-am semnalat se rezolvă...

Sanda FAUR
Fotografie de S. STEINER

PAGINI DIN ISTORIA SPIONAJULUI (XI)

„FRÄULEIN DOKTOR"

În vara anului 1934 într-un sanatoriu de lîngă Zürich a murit o femeie. «Este o coincidență curioasă — constata un cotidian parizian — că ea s-a stins exact în ziua cînd în lume oamenii își aminteau că se împlinesc douăzeci de ani de la izbucnirea Marelui Război... Această femeie trăia complet izolată, nu primea niciodată nici un fel de vizite sau scrisori. Numai mandatul poștal care sosea din Germania cu o regularitate exemplară dovedea că nu fusese uitată cu totul. Această femeie, care trăia singură cu amintirile sale, purta numele de Anna-Maria Lesser și nu era altcineva decît faimoasa Fräulein Doktor».

Articolul din ziarul parizian, preluat la timpul său de presa mondială, a provocat o discuție vie. Căci iată că, înarmată cu documente și acte oficiale, își face apariția Fräulein Doktor nr. 2, pe numele ei adevărat Elisabeth Schragmüller. Într-unul din articolele publicate în presa germană, ea scria: «Colonelul Nicolai, fostul șef al spionajului german, m-a îndemnat acum să ies din umbră și să explic, după douăzeci de ani de la izbucnirea războiului, gesturile și faptele acestei Fräulein Doktor...»

Apoi, Elisabeth Schragmüller a dat publicității o scrisoare autentică a colonelului Nicolai, în care se arăta următoarele: «Persoana pe care aliații, dușmanii noștri, o numeau Fräulein Doktor, nu este alta decît domnișoara Schragmüller, fosta mea colaboratoare la serviciul de informații. Ea nu a jucat niciodată rolul atribuit domnișoarei Anna-Maria Lesser».

Colonelul Nicolai recunoaște, deci, că și Anna-Maria Lesser a «jucat un rol». Care este acel rol și care dintre cele două «rivale» era adevărata Fräulein Doktor? Dar înainte de publicarea mărturiei Elisabethei Schragmüller, într-o carte apărută în 1933 (Thomas M. Johnson: «G-2. Spionajul american în timpul războiului»), apare o nouă concurentă. A treia, deci! O norvegiană cu numele de Henrichsen sau Hackenmuller.

Publicistul francez Oscar Ray a întreprins și el o anchetă asupra «personalității adevărate» a celebrei Fräulein Doktor. La un moment dat, prin anul 1934, Ray a primit din Hamburg o scrisoare pe care o reproduce în cartea sa «Istoria spionajului» și din care dăm un citat mai jos.

„ÎNTR-O ZI UN AUTOMOBIL NEGRU S-A OPRIT ÎN FAȚA POSTULUI SANITAR..."

«...Eu sînt mai îndreptățită să port acest nume decît Anna-Maria Lesser, Elisabeth Schragmüller sau baroana Kretschmann, moartă acum cîțiva ani. (Baroana Kretschmann ar fi deci cea de-a patra Fräulein Doktor?! — n.a.)... În momentul declarării războiului, la 4 august 1914, am hotărît să mă întorc din Franța în patrie. Atunci am primit însă un mesaj de la șeful meu, care m-a invitat să rămîn în Franța și să-i trimit în continuare informații prin Elveția. Am plecat deci din Paris și cu ajutorul legitimațiilor false am devenit... franceză și m-am încadrat într-un post sanitar. Nu trebuia să fii medic iscusit pentru a face față muncii de acolo: injecții împotriva tetanosului, primul ajutor dat răniților... Am lucrat aici multă vreme și ceea ce am aflat, am notat cu cerneală simpatică pe niște cărți poștale obișnuite pe care le trimiteam apoi în Elveția... Agenții contraspionajului francez au devenit însă din ce în ce mai vigilenți. Curînd a apărut un decret interzicînd răniților sau celor în permisie să vorbească despre evenimentele de pe front. Cred că unii răniți au povestit că o doctoriță se apleca asupra lor punîndu-le întrebări fără caracter medical... Într-o zi, cînd m-am hotărît să mă retrag în camera mea pentru a redacta raportul meu zilnic, un automobil negru s-a oprit în fața postului sanitar și din el au coborît cîțiva ofițeri. Nu era o întîmplare neobișnuită, dar nu știu ce fel de presimțire m-a îndemnat să fug imediat în pădurea vecină. Și cînd, cîteva clipe mai tîrziu am auzit lătraturile cîinilor lansați pe urmele mele, am înțeles că presimțirea nu mă înșelase. A început o adevărată vînătoare, toate posturile de poliție, jandarmeria au fost alarmate. Prindeți pe o tînără blondă, îmbrăcată într-un halat alb de doctoriță!... Și azi mi-e greu să-mi explic cum am putut scăpa de această urmărire. În tot cazul am reușit. Aceste evenimente au devenit cunoscute în țara mea și eu sînt cea dintîi care a primit porecla de Fräulein Doktor. Eu sînt deci singura care are dreptul la această denumire devenită celebră... Dar vreau să fiu echitabilă și spun: înțeleg foarte bine că după cîteva săptămîni, cînd și alte agente ale Nachrichtendienst-ului (serviciul de informații german — n.t.) au fost depistate de serviciul de contraspionaj francez, toate au primit denumirea de Mademoiselle Docteur... Ce este surprinzător în faptul că aventurile, activitatea mai multor agente au fost atribuite unei singure femei: Fräulein Doktor?»

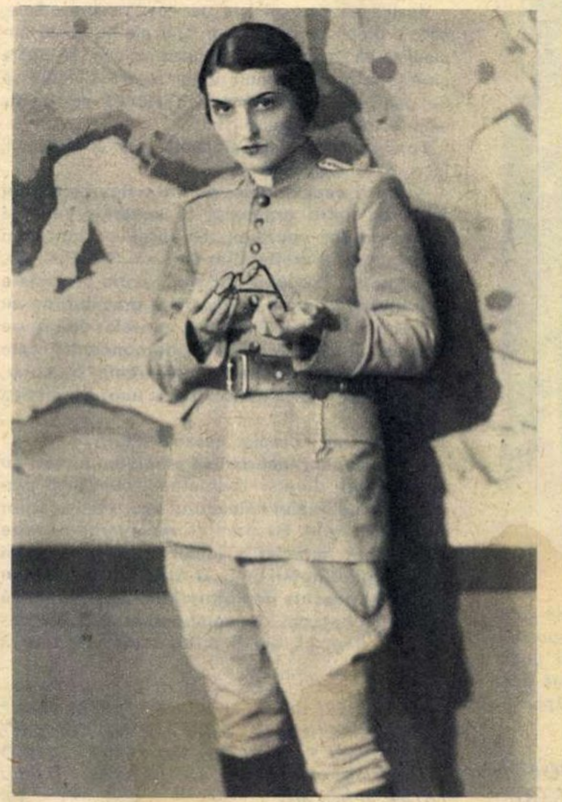

Fräulein Doktor... la București. În 1934, cînd isprăvile spioanei germane erau încă proaspete în mintea multora, s-a jucat cu mult succes la teatrul «Maria Ventura» piesa «Domnișoara Doctor», de scriitorul polonez Jersey Tepa. În rolul titular a apărut Dida Solomon–Callimachi, secondată de Vasile Lăzărescu, Florin Scărlătescu, N. Sireteanu, A. Maican etc.

Într-adevăr. Din cele cinci (sau poate mai multe...) nici una nu a fost arestată, nici condamnată. În mîinile adversarilor nu au existat dosare, documente, nimic nu a fost publicat. Iar germanii au tăcut. Au tăcut douăzeci de ani. Și de aici, un mister de nepătruns amplificat și exploatat de către numeroși autori de romane și povestiri de spionaj. Din cauza interferării mai multor biografii s-a născut o situație destul de complicată.

Unele versiuni, mai ales cele germane — care, deci, trebuie privite cu oarecare rezerve, întrucît se poate presupune că tind la idealizarea personajului — afirmă că «adevărata Fräulein Doktor», fiica unui comerciant de tablouri din Berlin, a început să lucreze mult înainte de războiul mondial. Una dintre aceste versiuni o redăm mai jos.

O LEGENDĂ CARE IA PROPORȚII

A fost descoperită de un ofițer de informații de la Secția III B a marelui stat-major german. Avea toate calitățile pentru a deveni o mare spioană. O frumusețe rară, îmbinată cu o inteligență rece, o voință de fier, cultură și manierele unei doamne din lumea mare. Vorbea patru limbi și, se pare, avea talent de actriță... Fräulein Doktor a învățat repede meseria de spion. La început i s-a încredințat sarcina supravegherii spionilor germani trimiși în străinătate. Cîți agenți ai Nachrichtendienst-ului trimiși în Franța, în Rusia, în Anglia nu au întîlnit-o apărînd, elegantă și seducătoare, într-un bar sau într-un hotel de lux! Au văzut-o uneori, au făcut și cunoștință cu ea, dar nu au știut niciodată că ea este «umbra» lor. Mulți agenți dubli — care lucrau în același timp pentru doi stăpîni — sau spioni incapabili ori deveniți «jenanți» au dispărut fără urmă datorită acestei «umbre».

Cariera ei a luat avînt după ce, în 1913, maiorul Nicolai a devenit șeful serviciului de informații al marelui stat-major german. Nicolai a recunoscut că această femeie are stofa «unei spioane de mare anvergură» afirmă Cristian Windecke în cartea sa: «Spionaj».

În adevăr, nu mult după aceea Fräulein Doktor și-a dovedit capacitatea. Era în vara anului 1914. Un agent german primise ordinul să raporteze despre lucrările de fortificații în curs de executare în Italia. Omul, o dată ajuns la destinație, a comunicat la Berlin că are nevoie de mai multe săptămîni pentru a culege informațiile cerute. Dar militarii din Berlin se grăbeau. Știau foarte bine că războiul va izbucni în curînd. Nicolai o chemă atunci pe Fräulein Doktor...

Agentul din Italia a fost foarte surprins văzînd-o intrînd în apartamentul său. «Am nevoie de absolut toate gazetele din această țară — a spus ea. În același timp, pentru ca sosirea atîtor ziare să nu pară suspectă, înființăm un birou de reclame. Du-te și comandă hîrtie de scrisori cu antet, ștampilă, tot ce trebuie». Ce căuta să afle Fräulein Doktor din ziare? Toate știrile, anunțurile referitoare la lucrări de construcție și de betonare, în ce direcție se îndreptau transporturile de materiale de construcție, cîți zidari au fost angajați și unde... Harta militară pe care spioana o luase cu ea preciza sectoarele deja fortificate. Într-o săptămînă biroul de reclame a dispărut, iar conducătorii Secției III B de la Berlin s-au declarat satisfăcuți.

Războiul a izbucnit și maiorul Nicolai, singurul care cunoștea numele spioanei, a pus-o în fruntea unei secții a serviciului de spionaj german.

Legenda «Fräulein Doktor» a început să ia proporții. S-au țesut aventuri fantastice în jurul acestei femei misterioase care, în lumea agenților secreți, avea nenumărate porecle. Francezii au numit-o Mademoiselle Docteur, englezii — The Blonde Lady, Frau Doktor Elisabeth, Mrs. Heinrichsen sau Bertha Heinrich.

Cîteva săptămîni după începerea ostilităților, agenții serviciilor secrete ale Antantei cunoșteau deja existența unei spioane germane care lucra în spatele frontului francez. Femeia cu păr blond deschis, cu ochi albaștri, vorbind la perfecție franceza și engleza, se mișca în voie de-a lungul frontului. Însă contraspionii lansați pe urmele ei nu numai că nu au reușit s-o prindă, dar nu au obținut nici măcar semnalmentele ei cît de cît exacte.

După unele versiuni, Fräulein Doktor plătea cu 2 000 de dolari pe lună pe cîțiva din spionii ei cei mai pricepuți, dar în același timp trimitea la moarte sigură pe cei de care voia să se debaraseze. Pentru acest lucru avea mai multe metode. De pildă: agentul condamnat era însărcinat cu o misiune fictivă și extrem de periculoasă și trimis pe o rută cunoscută de adversari. Fräulein Doktor îi dădea agentului un cod sau un cifru despre care știa că fusese deja descifrat. Rezultatul este lesne de închipuit. Apoi, sperînd că în felul acesta reușise să distragă atenția contraspionajului inamic, trimitea în același loc un alt agent însărcinat, de această dată, cu o misiune reală.

„TANCURI? IMPOSIBIL!"

Într-o zi, printr-un agent care opera în Franța, Fräulein Doktor, care se înapoiase în Germania și lucra atunci la un centru de spionaj, a primit cele dintîi informații despre tancuri. Agentul a semnalat chiar și sectorul de front unde noua armă va fi aruncată în bătălie. Informațiile au fost comunicate imediat colonelului von T., specialistul pentru problemele tehnice. Acesta a dat din umeri și nu s-a interesat de raport. Era convins că astfel de vehicule nu vor putea rula niciodată pe un cîmp de bătălie, brăzdat de gropi de obuze, tranșee și sîrmă ghimpată. Puțină vreme după aceea a sosit un al doilea rînd de informații, însoțite de fotografii și amănunte tehnice. La primirea acestora colonelul a spus pe scurt: «Din punct de vedere tehnic, posibil; practic — imposibil».

Primele tancuri, care în toamna anului 1916 au apărut pe frontul de pe Somme, nu erau încă perfect puse la punct, dar englezii au reușit totuși să spargă frontul german... Fräulein Doktor, după ce a făcut o criză de nervi, l-a convocat pe expert și, fără nici o altă ceremonie, i-a întins un revolver. Colonelul s-a împușcat.

Deoarece există atîtea «candidate» la titlul de Fräulein Doktor, este greu de stabilit care din ele a jucat rolul principal în unul sau altul din episoadele relatate mai sus.

Majoritatea autorilor consideră că, după toate probabilitățile, Elisabeth Schragmüller a fost adevărata Fräulein Doktor. În anul 1934, cînd și-a publicat declarația, ea observa: «Nu încape îndoială că eu nu am fost în țări străine ca spioană, deci nu am fost eroina aventurilor pe care le-a trăit domnișoara Anna-Maria Lesser... Întîmplarea a făcut ca timp de patru ani de zile eu să fiu singura femeie care a dirijat la statul-major un serviciu important...»

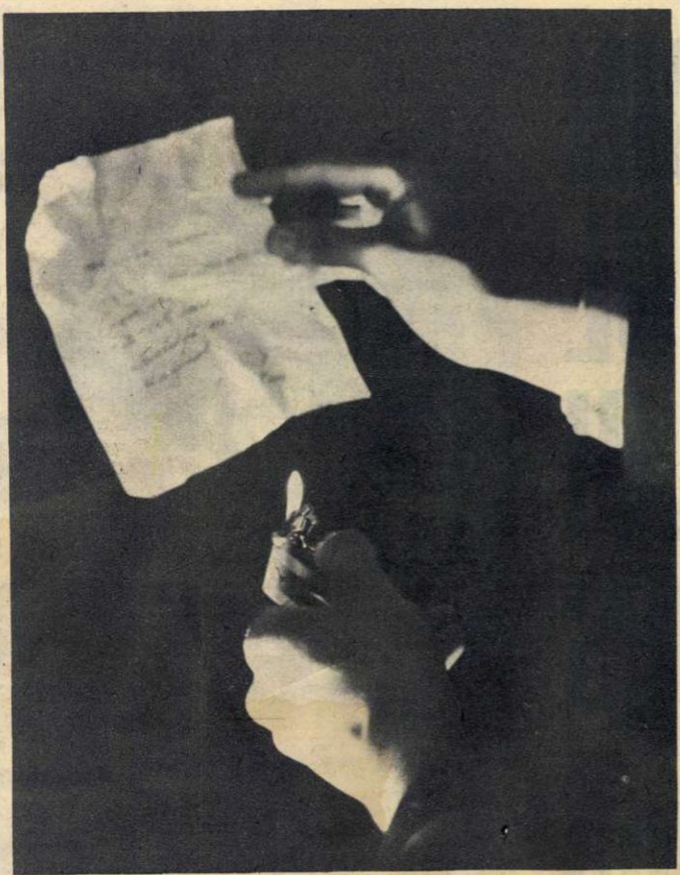

Una din metodele de transmitere a mesajelor secrete predată în școala de spionaj de la Anvers condusă de Fräulein Doktor. Sub acțiunea căldurii, mesajul scris cu cerneală simpatică devenea vizibil.

Rețeaua de spionaj condusă de Fräulein Doktor (mai exact: de una din agentele germane care au revendicat acest pseudonim) a aflat despre apropiata intrare în foc a unor mijloace de luptă necunoscute la acea vreme: tancurile.

Să urmărim puțin cariera Elisabethei Schragmüller. După izbucnirea războiului, tînăra studentă de la universitatea din Freiburg și-a părăsit studiile și, după multe insistențe, a reușit să intre la cenzura civilă de la Bruxelles, în Belgia ocupată de germani. Această muncă însă nu-i plăcea. Într-o zi, culegînd informații foarte interesante din sutele de scrisori pe care le controla, a făcut un raport pe care l-a trimis direct generalului von Beseler, comandantul corpului de armată care asedia pe atunci fortăreața de la Anvers. După cîteva săptămîni, generalul l-a chemat la sine pe căpitanul Refer, care făcea parte din statul său major.

— Cine este acest locotenent Schragmüller? — l-a întrebat generalul. Am primit de la el niște informații, și tot ce spune este riguros exact.

Căpitanul nu-l cunoștea pe Schragmüller. Cînd, după cîteva zile, «locotenentul» s-a prezentat la cancelaria lui von Beseler, generalul și aghiotanții săi nu și-au putut ascunde uimirea. În fața lor stătea o femeie blondă, slăbuță, cu o privire ascuțită și pătrunzătoare.

— Informațiile dumitale, Fräulein — i-a spus generalul, după ce și-a revenit din surpriză — dovedesc o excepțională înțelegere a strategiei și tacticii militare.

La 9 octombrie 1914 Anversul a căzut. Domnișoara Schragmüller a fost scoasă din munca de cenzor și a dispărut fără urmă.

10, RUE PÉPINIÈRE

O casă din Anvers, pe Rue Pépinière nr. 10, prezentînd un dublu avantaj: o înfățișare banală și două ieșiri. Aici a instalat Fräulein Doktor o școală de spionaj. Era nevoie de îndrăzneală pentru a plasa această școală într-un oraș ca Anvers, care clocotea de ura belgienilor împotriva ocupanților. Elevii soseau în automobile închise, la poarta din dos. În casă erau primiți de «șefă», care îi conducea pe rînd în camerele-celule. Ușile acestor încăperi nu se deschideau decît din exterior, atunci cînd se aducea mîncarea. Pe ușă, o etichetă cu denumirea sub care elevul era cunoscut în școală. În primele zile «doctorița» observa din afară unele trăsături de caracter ale elevilor. În primul rînd, aptitudinea lor de a suporta singurătatea... Programul școlii, manualele au fost redactate de ea însăși. În celelalte școli germane de spionaj elevii purtau măști în timpul lecțiilor în comun. Fräulein Doktor i-a izolat complet pe elevi în celule, desființînd sistemul studiilor în comun. Profesorii veneau în fiecare celulă pentru a preda «lecțiile» cuprinse în program. Pregătirea dura 10-15 săptămîni.

În Belgia ocupată acționa însă și serviciul de contraspionaj al aliaților. Dar acestui serviciu secret imobilul cu două ieșiri nu i-a rămas străin. Pentru a ține sub observație casa din Rue Pépinière nr. 10, el a folosit niște observatori neobișnuiți, dar zeloși: copiii. Contraspionajul aliat avea nevoie de semnalmentele fiecărei persoane care intra în școală. Adulții nu puteau să se apropie de această misterioasă clădire; copiii însă au devenit urechile și mai ales ochii serviciului de spionaj aliat. Cîte o trăsătură mai deosebită a feței elevilor lui Fräulein Doktor, descrisă de copiii care vegheau, putea duce mai tîrziu la demascarea spionului respectiv.

Domnișoara Doktor avea metode proprii pentru «concedierea», adică suprimarea spionilor compromiși, lași sau nepricepuți. Iată cazul spionului de origine olandeză van Kaabeck, care opera la Paris și care, după ce a făcut o serie de gafe, a sfîrșit prin a se îndrăgosti de o dansatoare «spaniolă». Aceasta era de fapt o spioană franceză care lucra pentru Biroul Doi. Într-o zi olandezul i-a prezentat dansatoarei doi agenți ai spionajului german. Aceștia, văzînd în imprudența colegului lor o încălcare a regulilor învățate la școala Domnișoarei Doktor, au anunțat-o imediat. O săptămînă mai tîrziu, în zorii zilei, un polițist francez a descoperit într-o străduță corpul unui bărbat fără hîrtii de identitate, avînd solid împlîntat între umeri un cuțit. Era olandezul care urma să fie arestat în aceeași zi. Cuțitul purta marca «Solingen»...

Războiul se apropia de sfîrșit; centrul de spionaj de la Anvers își pierdea cea mai mare parte a efectivului din cauza forțelor concentrate ale contraspionajului Antantei. (Se pare însă că sistemul «Fräulein Doktor» a fost studiat și preluat, în parte și de alte țări, de pildă de S.U.A., pentru școlile de informație create în cursul celui de-al doilea război mondial.)

La eliberarea Belgiei, în 1918, patrioții belgieni s-au grăbit să percheziționeze toate casele pe care nemții le foloseau pentru poliția lor sau serviciile lor de spionaj. Au făcut o «vizită» și casei din Rue Pépinière nr. 10, de la Anvers. Fräulein Doktor, împreună cu personalul școlii, trecuse însă de mult Rinul, pierzîndu-se în negura anonimatului...

Ion ASZÓDY

DIN TIMPUL LUI RAMSES AL II-lea

①

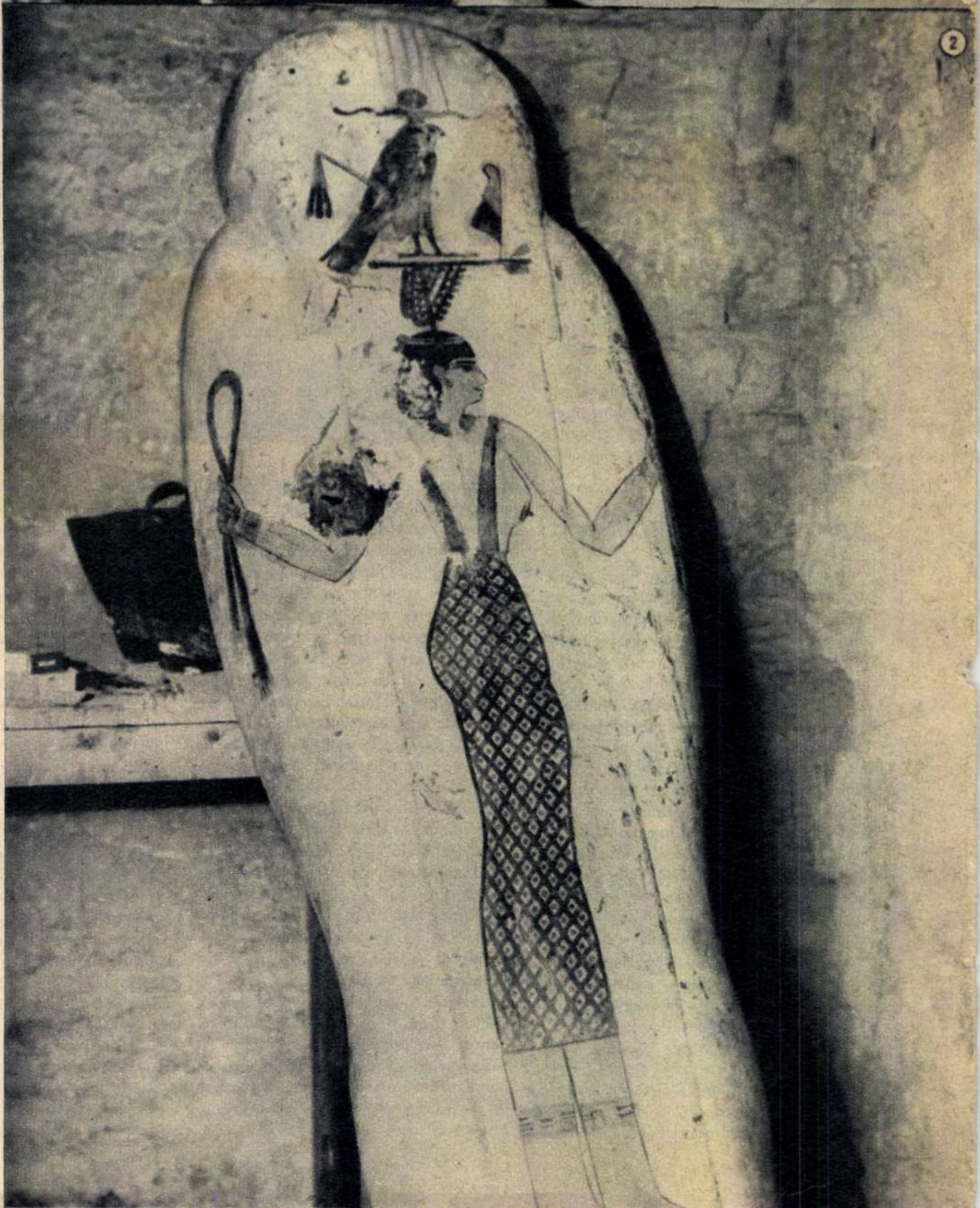
②

La 30 kilometri nord de Cairo, la Hesn el Arab, un sat în apropierea localității Matarieh, a fost descoperit un templu necunoscut al lui Ramses al II-lea.

Numeroasele temple şi palate ridicate pe aproape întreg cuprinsul vastului său imperiu de către acest faraon din dinastia a XIX-a (1292-1225 î.e.n.) a Regatului nou vădesc ambiția lui de a pune în umbră tot ce se construise pînă la el. Niciodată pînă atunci colonadele, statuile de piatră monolită reprezentîndu-i pe faraoni nu atinseseră asemenea proporții colosale, niciodată încă templele nu ajunseseră la o asemenea monumentalitate înfricoşătoare, menită să sublinieze puterea absolută, de origine divină, a faraonului, nimicnicia în fața ei a omului de rînd. E de ajuns să amintim statuia colosală a lui Ramses II ce străjuia templul său funerar «Ramesseum» —cea mai mare statuie monolită cunoscută, cîntărind 1 000 tone — sau templul cioplit în stîncă de la Abu Simbel, una dintre cele mai de seamă realizări ale artei Egiptului antic, cu cele patru statui de cîte 20 metri înălțime, înfățişîndu-l pe acelaşi Ramses II şezînd.

Recenta descoperire a unui nou templu construit de Ramses II a fost făcută de arheologul Ibrahim Mohamed Ibrahim din R.A.U., după trei ani de săpături. Înainte de a ajunge la templu, el a dezgropat trei galerii false, cu inscripții purtînd numele lui Ramses IX —

un strănepot al lui Ramses II — lucru obişnuit în arhitectura religioasă a Egiptului antic.

Pe pereţii templului se află picturi, înfăţişînd-o pe frumoasa Nefertari, cea de-a doua soţie a lui Ramses II. Desenele care împodobesc atît pereţii şi galeriile templului, cît şi statuile găsite aici, şi-au păstrat toată strălucirea culorilor, în ciuda celor mai bine de trei milenii care au trecut peste ele.

O altă recentă descoperire arheologică realizată în R.A.U. se referă la o perioadă istorică şi mai îndepărtată. Este vorba de un cimitir subteran săpat în stîncă, datînd din timpul celei de-a V-a dinastii a Regatului vechi, între anii 2500 şi 2340 î.e.n. Ceea ce îi conferă un interes deosebit este tocmai epoca în care a fost construit. Căci a V-a dinastie a urmat perioadei ridicării marilor piramide a căror construcţie pusese un jug greu pe economia ţării, stîrnind nemulţumirea populaţiei şi chiar a nobilimii. Asistăm acum la o diminuare a puterii absolute a faraonilor şi, paralel, la creşterea rolului nobilimii şi al persoanelor oficiale de la curte. Grupul de morminte descoperit de către egiptologul Ahmed Moussa lîngă Sakkarah — una dintre cele mai însemnate aşezări ale Egiptului antic, dominate de piramida în trepte a faraonului Zoser, datînd din dinastia a III-a — aparţine unor asemenea «oameni noi» şi demonstrează că o serie de ritualuri, printre care şi cele funerare, încetează atunci să mai fie un privilegiu exclusiv al faraonului.

Primul mormînt dezgropat aparţine unui om care îndeplinea la curtea faraonului funcţia de crescător de vite şi măcelar. Pereţii încăperii sînt decoraţi cu scene de o mare valoare de document istoric, legate de ocupaţia acestuia, precum şi cu inscripţii descriind reţete culinare şi cuprinzînd lista ierburilor pe care el le folosea pentru a menţine carnea proaspătă.

O uşă în peretele estic duce spre un alt mormînt al cărui proprietar era un bijutier al curţii. Arheologii au găsit aici statui şi coroane. Desenele de pe pereţii mormîntului îl reprezintă pe bijutier şi pe soţia lui. În sarcofagul său mumia soţiei bijutierului era înfăşurată în benzi din material foarte fin, brodate cu mărgele colorate.

Dedesubtul mormintelor a fost descoperită o galerie a cărei lungime a fost apreciată la aproximativ 400 de metri. În porţiunea deja cercetată fuseseră găsite 50 de mumii, cu şi fără sarcofag. S-a prespus astfel că în întregul grup de morminte ar putea exista pînă la 2 000 de mumii.

S-a apreciat că ambele descoperiri, atît cea a templului lui Ramses II cît şi cea a grupului de morminte de la Sakkarah, vor furniza date extrem de preţioase istoricilor şi arheologilor preocupaţi de istoria şi cultura Egiptului vechi.

D. ŞTEFAN

1 *Sarcofagele bijutierului şi crescătorului de vite sînt scoase din mormintele recent descoperite la Sakkarah.*

2 *Sarcofag din cimitirul de lîngă Sakkarah, pe care este reprezentată zeiţa Isis. Culorile sînt atît de vii — se spune — încît desenul pare să fi fost abia terminat.*

3 *Capul unei statui a lui Ramses II, în templul de la Hesn el Arab.*

---

din drepturile telespectatorului

Deschizi aparatul de radio, auzi că a început «Roza vînturilor» sau se termină «Cota apelor Dunării» şi ştii exact cît e ceasul. Emisiunile, minuţios cronometrate în momentul înregistrării pe bandă, se înscriu cu o rigoare aproape matematică în timpul care le-a fost alocat.

Pentru că televiziunea are un număr mult mai mare de emisiuni în direct, nu i se poate pretinde o punctualitate identică. Este de aşteptat ca, uneori, să se producă mici devansări sau întîrzieri în raport cu ceea ce ar fi trebuit să fie. Dar «uneori» nu înseamnă de cîteva ori pe seară. Practic, în unele seri, orice coincidenţă între programul anunţat şi cel real tinde să devină tot mai întîmplătoare. Emisiunile se dilată sau se contractă după criterii misterioase şi, se pare, de neprevăzut în momentul alcătuirii orarului unei seri. Din păcate, fenomenul nu este tratat ca o anomalie de cei care ar fi în măsură să-l combată. Dovada: nu se cer niciodată scuze telespectatorului pentru derogările de la program. Fapt pentru care acesta are dreptul să fie nemulţumit şi să considere că nu este respectat aşa cum s-ar cuveni.

De cînd «pauza» nu mai este un gol absolut, ci o succesiune de imagini odihnitoare pentru ochi şi spirit, la televiziune se apreciază probabil că poate fi oferită în cantităţi nelimitate. Desigur ca telespectatorul nu are pretenţii absurde. El înţelege, de pildă, că jurnalul de noapte începe uneori cu întîrziere, deoarece nu s-a terminat montajul unor secvenţe de actualitate filmate în cursul după-amiezii, undeva în ţară şi este în orice caz recunoscător televiziunii pentru că i le prezintă cu atîta operativitate. Ceea ce nu înţelege însă este hiatusul de 10 minute dintre o emisiune pentru copii şi ceea ce îi urmează. Dacă motive de ordin tehnic necunoscute nouă fac dificilă eliminarea rapidă a tuturor spaţiilor albe, cel puţin să se găsească formule spre a le face mai acceptabile. Regizorul de serviciu ar trebui să aibă la îndemînă filme de scurt metraj (desene animate, documentare, varietăţi pe peliculă) pentru a mobila rapid intervalele de timp neacoperite de program. Şi, mai ales, telespectatorul să fie prevenit că intervine o modificare (de pildă, prelungirea duratei unei transmisiuni din sală) şi să fie rugat să o accepte.

Respectul datorat telespectatorului are şi alte cerinte. O ziaristă care a petrecut mai multă vreme la Paris a fost frapată de faptul că la televiziunea franceză nici un text (sau aproape nici unul) nu este citit. Fac excepţie doar doua-trei ştiri din jurnalul de noapte, prea tîrziu sosite la redacţie pentru a fi cunoscute de prezentatorul emisiunii. S-a interesat cum se poate obţine o asemenea performanţă. Răspunsul a fost aproximativ următorul: prezentatorii emisiunilor sînt obişnuiţi să vorbească liber. Cît despre crainicii care expun fără greşeală programul pe a doua zi sau alt text literalmente învăţat pe dinafară — televiziunea franceză consideră că aceasta este obligaţia lor profesională cea mai elementară, fiind de fapt singurul lucru care li se cere. Se porneşte de la ideea că telespectatorul nu deschide aparatul pentru a vedea pe cineva care îi citeşte. El ştie să citească şi singur. Hîrtia poate exista undeva pe aproape, pentru a salva situaţia în cazul unui lapsus, dar ea nu are voie să se interpună între cel ce vorbeşte şi cel ce ascultă.

Pe noi, însă, televiziunea ne-a obişnuit să privim cum ni se citeşte pînă şi titlul emisiunii care va începe peste cîteva secunde. Se poate şi altfel. Ne-a demonstrat-o, de cîteva ori, Ioana Măgură, prezentînd «Avanpremiera». În timp ce rulează un film documentar nu ne interesează dacă prezentatorul invizibil citeşte textul sau îl ştie pe de rost. Totul este să ne dea impresia vorbirii libere. Atunci, însă, cînd pe ecran apare chipul lui, aşteptăm să se uite spre noi şi să ne spună curgător şi cu convingere ceea ce are de spus.

Alt aspect priveşte în egală măsură respectul faţă de telespectator şi pe cel faţă de autori. Cine sînt realizatorii filmelor din care e alcătuită teleenciclopedia sau, cel puţin, de ce provenienţă sînt ele? Cînd ni se spune că «vom vedea o comedie de televiziune produsă recent cu Chico şi Grocho» nu sîntem obligaţi să ştim că e vorba de un film american cu doi dintre «Fraţii Marx». Teleglobul e şi el, de multe ori, anonim şi orfan. Se prezintă, cîteodată, versuri sau proză de autori străini fără să se precizeze cine le-a tradus în româneşte. Se întîmplă să se omită pînă şi numele realizatorilor unor emisiuni proprii ale televiziunii. E o atitudine care denotă o anumită desconsiderare a muncii de creaţie şi totodată a dreptului telespectatorului la o informare completă.

Felicia ANTIP

...și, 1-2-3!

Mișcare in relief

PE TEME SPORTIVE. **În sala Asociației artiștilor fotografi din Republica Socialistă România s-a deschis expoziția de fotografii a unuia dintre cei mai vechi fotoreporteri de sport din țara noastră, *ION MIHĂICĂ*. Reproducem cîteva din cele 60 de fotografii expuse.**

dialog cu cititorii

cîteva completări utile

Pe marginea articolului «Primăvara pe muntele Cozia» din ciclul nostru «La drum!» (nr. 23 din 4 iunie), tov. Moyrer Dieter din Sighișoara ne trimite cîteva completări pe care socotim că e util a le comunica amatorilor de turism în regiunea descrisă de colaboratorul nostru, Gh. Epuran.

1) În ultima vreme, drumurile principale din masiv au căpătat marcaje turistice. Aceste marcaje, nementionate în articolul din «Flacăra» sînt:

a) bandă albastră: halta Călimănești Băi — Cătunul Păușa — Troița — Mănăstirea Stînișoara — Vîrful Cozia — (Ciuha Neamțului);

b) bandă roșie: halta Mănăstirea Turnu — Mănăstirea Turnu — Troița — Stîna din Turneanu — Vîrful Cozia (Ciuha Neamțului);

c) punct roșu: Casa Cozia (de lîngă Vîrful Cozia) — stația Lotru.

2) Distanța de la halta C.F.R. Călimănești Băi pînă la Mănăstirea Turnu este de 6—7 km (nu de 2 km cum s-a menționat). Nu este însă necesar să se parcurgă acest drum pe jos, deoarece trenurile personale opresc și la halta C.F.R. Mănăstirea Turnu.

3) Afirmația autorului în ce privește posibilitățile de cazare la Mănăstirea Turnu poate fi întărită și completată cu informațiile că în dormitoarele de aci (cu cîte două și mai multe paturi) domnește o curățenie exemplară și că plata cazării pentru o persoană este de 5 lei pe noapte. Din păcate, însă, nu există posibilități de aprovizionare cu alimente, așa că turiștii sînt sfătuiți să vină cu provizii suficiente în sacii lor.

Mulțumim pentru completările de mai sus.

mai multă atenție festivalurilor de muzică ușoară

Pe un ton foarte sever, tov. Vasile Anghelescu din Medgidia ne critică pentru lipsa de atentie pe care «Flacăra» o manifestă față de festivalurile internaționale de muzică ușoară. De asemenea, corespondentul nostru ne reproșează și faptul că nu publicăm nici fotografii de la marile concursuri de frumusețe. Sîntem de acord cu criticile formulate și vom lua măsuri în consecință.

În același timp tov. Anghelescu ne arată că nu este de acord cu atitudinea critică pe care o adoptăm față de unele producții cinematografice de scăzut nivel artistic — cum au fost filmele «Femeia necunoscută», «Muncile lui Hercule» ș.a. Desigur că noi nu putem împiedica pe nimeni să aibă propriile sale păreri și să vizioneze cu plăcere și asemenea filme; dar rolul nostru de publicație ce dorește sincer să-și îndrume cititorii în înțelegerea justă a fenomenului artistic și în aprecierea cît mai exactă a unor producții de artă este acela de a spune adevărului pe nume și de a arăta scăderile sau defectele lor, indiferent dacă ele plac unui număr mai mic sau mai mare de spectatori.

„varia“

Un cititor din Ploiești care semnează doar cu inițialele F.C. ne comunică impresiile sale plăcute despre o serie de anchete, articole și coperte publicate și ne cere mai mult spațiu pentru rubrica de sport. (Amintim faptul că, totuși, în ultimele noastre numere sportul s-a bucurat de mai mare atenție ca de obicei.) În continuare, corespondentul ne critică pentru calitatea scăzută a unor reclame și ne cere să culegem textele cu literă mai mare (sîntem de acord și cu aceste observații — dar dacă în ce privește publicitatea există într-adevăr posibilități să se îmbunătățească lucrurile, în ce privește litera, nu putem face prea multe, ea fiind în funcție de numărul limitat al paginilor de care dispunem și în care vrem să publicăm cît mai multe).

Și la urmă o propunere: sub titlul «Varia» să se grupeze, în una sau două pagini de revistă, rubricile de umor, sport, curiozități etc. De fapt, noi avem o asemenea grupare — cea care apare de obicei în paginile 20-21, fără a avea însă și un titlu comun. Reținem propunerea.

în cîteva rînduri

Liliana Catramadă — Iași. Pregătim un material mai amplu despre tendințe și vedete în muzica ușoară contemporană. Cît privește «necazul» privitor la emisiunea radiofonică «De toate pentru toți», am comunicat sesizarea dv. Radioteleviziunii și așteptăm răspunsul cuvenit.

Cornel Theodorescu — Timișoara. În cadrul fișierului filmografic pe care-l introducem în revistă, își va găsi loc și actorul Richard Widmark.

Aurelia Bașno — Brăila. Doriți să vedeți fotografia lui Alain Delon pe copertă? Va apărea într-un viitor apropiat. Cîntăreții la care vă referiți vor fi probabil incluși în documentarul despre tendințe și vedete în muzica ușoară contemporană.

Gh. P. Ceaușu — Tr. Severin. Sesizarea dv. pare interesantă, dar lipsa unor date certe o face ineficientă. Pentru a da curs sesizării ne sînt necesare fapte concrete. De asemenea, numele și adresa dv. complete.

Ioana Moandă — Caracal. Ne-au mișcat mult versurile dv. închinate marelui sculptor român Brâncuși. Vă mulțumim pentru ele, cît și pentru salutul adresat muncitorilor de pe șantierul hidrocentralei de pe Argeș.

Sophia Andreescu — Bușteni. Din păcate pentru dv. nu există școli medii în care să puteți învăța meșteșugul teatral. Aveți răbdare, continuați școala și, cînd va veni momentul, prezentați-vă pentru examenul de admitere la Institutul de artă teatrală și cinematografică «I.L. Caragiale».

S.O. — Constanța, **Andrei Sidac** — Suceava. În cadrul unei scurte rubrici de fișier cinematografic și actorii dv. favoriți își vor găsi locul.

Valeriu Pogonschi — Oradea, **N.C.** — Dorohoi, **Veronica Stelu** — Lipova. Întrebările dv. necesitînd răspunsuri prin scrisoare, vă rugăm a ne comunica numele și adresa dv. complete.

Viviana Neculăeș — Sibiu. Nădăjduim că citind numărul 23 al revistei v-ați convins că nu am abandonat rubrica «La drum». Ea va fi prezentă în revistă pe toată durata sezonului turistic. Sugestiile pe care ni le dați sînt interesante și vor fi examinate, iar aprecierile la adresa revistei ne măgulesc.

despre circ și altele...

Tovarășul Costin Orel din Brăila ne dă, printre altele, în scrisoarea sa, două sugestii:

1) Să renunțăm la umor, întrucît există o revistă specială de satiră și umor.

2) Să redactăm în schimb o rubrică de circ.

Nu putem renunța la umor pe considerentul că sînt și alte publicații care se ocupă de genul respectiv. După acest criteriu ar trebui să abandonăm și rubrica de film (pentru că există revista «Cinema») și materialele de știință (pentru că există revista «Știință și tehnică») și notele de călătorie din alte țări (pentru că apar și în «Lumea») etc. În ce privește propunerea de a face o rubrică de circ, nu credem că ar fi utilă, neexistînd destul material faptic pentru o permanență într-o revistă săptămînală. Cînd se ivește însă prilejul — așa cum s-a întîmplat în nr. 22 pag. 20, unde am publicat materialul «Arena cailor» — înfățișăm unele aspecte din viața circului și a celor ce i se dedică.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Cornelia Vasiliu, contabilă, 22 ani, Tulcea, str. Traian 25: teme diverse, ilustrate; Betty Schopp, funcționară, Petroșeni, cartier Constructorul, bl. C, sc. II, ap. 4: muzică, literatură, cinema, ilustrate; Mary Hîncu, elevă, Sibiu, str. Gușteriței 1: cinema, muzică ușoară, ilustrate; Sandu Vasile, instalator, Bacău, str. Nufărului 40, bl. 1, et. I, cam. 6: ilustrate; Ion Rotaru, electrician, Tr. Severin, calea Tg. Jiu 25: ilustrate; Veniamin Iordan, preot, 26 ani, com. Negrilești, raion Focșani: teme diverse, muzică, literatură, ilustrate; Cezara Marica Codreanu, elevă, 17 ani, com. Negrilești, raion Focșani: muzică, cinema, literatură, ilustrate; Decebal Mironescu, inginer, com. Negrilești, raion Focșani: pictură, literatură; Sanda Tismonariu, elevă, com. Văliug 49, Reșița: ilustrate; Antonela Corina Apostoliu, elevă, 17 ani, Pitești, str. Prundu Mic 33 A: teme diverse; Gheorghe Stroescu, maistru, com. Savarna de Jos, raion Tr. Severin: teme diverse, muzică, ilustrate; Jeanne Geraldine Ștefănescu, elevă, Buzău, str. Dorobanți 57: ilustrate; Ion Matei, profesor, sat Curtuiușa Mare, comuna Valea Chioarului, raion Șomcuța Mare: matematică, fizică, ilustrate; Anda Gabriela Danilov, elevă, Dorohoi, str. Repu-

Balerinii gazonului

blicii 51: cinema, muzică, ilustrate; Anghel Ştefan, lăcătuş, Sibiu, str. Dr. Stîncă 3: ilustrate; Nicolae Mitu, elev, 17 ani, Curtea de Argeş, str. Buşaga 38, cartier Capul Dealului: ilustrate; Lucia Laètitia Iliescu, elevă, 17 ani, Bucureşti, raion 16 Februarie, strada Pinului 20: teme diverse; Ion Cadar, elev, 19 ani, Petroşeni, str. Republicii 5: ilustrate; Venera Pia Vancea, funcţionară, Buzău, str. Penteleu 39: literatură, cinema, ilustrate; Natalia Seceanu, textilistă, 22 ani, Focşani, str. Căprioarei 8: ilustrate; Vasile Tănăsiţă, tîmplar, 23 ani, Iaşi, str. Bahlui 16: sport, ilustrate; Dumitru Radu, tîmplar, Bucureşti, şos. Pipera 50: teme diverse, cinema, ilustrate; Florian Bişa, instalator, comuna Bujoru, raion Zimnicea: cinema, ilustrate; Eugenia Vişescu, asistent radiolog, Bucureşti, str. Vigoniei 4, bl. 9, sc. H, et. 3, ap. 239, raion N. Bălcescu: literatură, cinema, muzică uşoară, ilustrate.

atenţiune, SUCEAVA!

Ce părere aveţi despre revista „Flacăra"?

Ce vă place?

Ce nu vă place?

Ce aţi vrea să găsiţi în paginile ei?

Vă rugăm să ne comunicaţi direct răspunsurile la aceste întrebări, participînd la

CONSFĂTUIREA CU CITITORII

care va avea loc marţi 5 iulie, orele 17, în sala U.R.C.M. (Uniunea regională a cooperativelor meşteşugăreşti) din Suceava, str. C. A. Rosetti 2.

Consfătuirea va fi urmată de un program artistic.

cititorii întreabă

un pionier al aviaţiei

«Vreau să aflu cîteva date mai importante din viaţa aviatorului francez Jean Mermoz».

Victor CRISTEA — Mangalia

Răspunde OVIDIU IONESCU — publicist.

Jean Mermoz este fără îndoială una din figurile proeminente ale aviaţiei mondiale. S-a născut în anul 1901, iar primele noţiuni de zbor le-a primit cu ocazia satisfacerii serviciului militar, în cadrul unei escadrile de vînătoare. După trecerea sa în rezervă, el caută de lucru în aviaţia civilă şi reuşeşte să fie angajat, în 1924, la prima companie franceză de aviaţie.

Astfel îşi începe cariera sa de pilot de linie, într-o perioadă cînd fiecare zbor însemna un act de bravură.

În 1926 în zbor pe ruta Toulouse — Casablanca — Dakar, aterizează în plin deşert din cauza unei furtuni de nisip. Rezistă eroic timp de cîteva zile, lipsit de hrană şi apă, consumînd în ultimă instanţă apa acidulată şi aproape fiartă din radiatorul avionului său. Reuşeşte să supravieţuiască şi este salvat.

La 10 octombrie 1927 realizează prima legătură fără escală a curierului aerian între Toulouse şi Dakar.

În anul următor este detaşat în Brazilia în cadrul companiei «Aeropostale», unde, împreună cu bunii săi prieteni şi colegi de zbor Antoine de Saint Exupéry, Guillaumet, Vanier, Delanuay şi Roig înscriu adevărate pagini de eroism pe rutele aeriene comerciale, peste culmile veşnic înzăpezite din masivul Anzilor Cordilieri. În timpul unui asemenea zbor, Mermoz este considerat dispărut. Dar după două zile reapare, aducînd la destinaţie curierul. Împreună cu mecanicul său Collenot reuşise să repare o conductă spartă la motor, folosind în acest scop bucăţi din combinezonul de zbor şi decolînd apoi de pe o pantă înzăpezită.

În bătălia ce se ducea pentru traversarea regulată în zbor a Atlanticului de sud, cinstea de a realiza primul zbor comercial pe această rută îi revine lui Mermoz. La 12 mai 1930, la bordul unui hidroavion de tip «Latécoerè-28» echipat cu un motor Hispano-Suiza de 650 CP, el decolează de la Saint-Louis (pe rîul Senegal) si amerizează la Natal (Brazilia) după 12 ore si 15 minute.

Numit între timp inspector general pe liniile companiei «Air France», Mermoz continuă să zboare pe aceeaşi rută a Atlanticului de sud, al cărei pionier indiscutabil a fost şi pe care continuă să o consolideze cu experienţa şi pregătirea sa. Tot pe această rută dispare la 7 decembrie 1936 împreună cu întregul echipaj, în timpul unui zbor regulat. Ultimul mesaj primit prin radio de la bordul hidroavionului «Croix de Sud» nu era decît o laconică comunicare: «Am tăiat contactul motorului...» după care se indica poziţia hidroavionului în acel moment... 11.08 grade latitudine nordică, 22.40 grade longitudine vestică».

Astfel, a murit acest pasionat al zborului care scrisese în cartea sa «Zborurile mele»: «M-am întrebat întotdeauna cum de s-ar putea trăi fără entuziasm, fără pasiune»...

la peste 80 de ani . . .

«Care este contribuţia compozitorului Dimitrie Cuclin la îmbogăţirea patrimoniului muzicii noastre?»

Stefan TEODOR — Buzău

Răspunde PETRE CODREANU — muzicolog.

În 1913 s-a decernat, pentru prima oară, Premiul de compoziţie «George Enescu», primul premiat fiind Dimitrie Cuclin, pentru compoziţia **Scherzo pentru orchestră.**

Avea pe atunci 28 de ani, îşi terminase studiile de vioară şi compoziţie în ţară (cu Kiriac, Castaldi, Klenk şi Dimitrescu) şi era de 5 ani la Paris, unde îşi perfecţiona arta cu Vincent d'Indy («maestrul secolelor») şi Widor la Schola Cantorum. Activitatea sa creatoare avea să mai fie încununată cu importante distincţii — Premiul Academiei Române în 1923, Premiul Naţional de compoziţie în 1939, Premiul de stat în 1955. Personalitate plurivalentă, Cuclin a investigat cu pătrundere orizonturile artei sale, în al său **Tratat de estetică muzicală** (1933), dînd la iveală şi un valoros **Tratat de forme muzicale** (1934), a cărui reeditare este planificată la Editura muzicală. Eminent profesor, Cuclin a educat generaţii de muzicieni la Conservatorul din Bucureşti, ca şi la City Conservatory of Music şi la Brooklyn College of Music din New York. Totodată poet, Cuclin este traducătorul lui Eminescu în limba engleză. Prolificitatea personalităţii sale s-a manifestat cu deosebire pe tărîmul creaţiei muzicale. Simfonist de larg suflu, Cuclin a compus 17 simfonii, articulate în forme de o soliditate clasică, al căror limbaj se înscrie pe linia marilor tradiţii clasice şi romantice. Un număr impozant de lucrări vocale şi instrumentale, în toate genurile şi în toate formele, vădeşte preocuparea muzicianului de a-şi construi un univers sonor personal, întrucîtva singular în peisajul muzicii româneşti; muzica lui Cuclin se reţine de la revărsări de sentiment şi de la tumultuoase confesiuni. Un parfum aparte degajă acele piese în care baza intonaţională are un caracter modal de esenţă folclorică. Din păcate, fenomenul estetic şi creator Cuclin nu este cunoscut şi studiat în măsura interesului pe care îl suscită (excepţie făcînd executarea sporadică, în concerte sau la radio, a cîtorva lucrări, precum şi un volum monografic al lui Vasile Tomescu, apărut acum 10 ani). Contribuţia lui Cuclin, îmbogăţită şi astăzi cu tenacitate şi vigoare, la peste 80 de ani, este meritorie şi valorificarea ei se impune.

o dată într-un secol

«E adevărat că agava înfloreşte o dată la 100 de ani?»

Maria COANDĂ — Bucureşti

Răspunde ANDREEA DĂNESCU — cercetător ştiinţific la Grădina botanică — Bucureşti.

Agavele — impropriu numite uneori şi aloe — sînt cunoscute la noi ca plante decorative de apartament, amplasate mai cu seamă în holuri şi în alte locuri spaţioase. Elementul care le conferă valoare ornamentală îl constituie frunzele, mai mult sau mai puţin cărnoase, garnisite cu spini pe marginile laterale şi la vîrf. Lăţimea frunzelor este de aproximativ 20 de cm, iar lungimea lor ajunge pînă la 2 m.

Se cunosc circa 300 de specii de agave originare din regiunea care se întinde din centrul S.U.A. pînă în partea nordică a Americii de Sud.

Prima plantă de agave a înflorit în Europa la Pisa în anul 1583, producînd o inflorescenţă de circa 7 m înălţime.

Agavele se pot împărţi în două mari grupe: a celor care înfloresc de mai multe ori în cursul vieţii sau chiar în fiecare an şi a celor care necesită pînă la o sută de ani pentru a ajunge la înflorire, după care mor.

Din prima categorie face parte şi specia **Agave baxteri.** Un exemplar poate fi văzut şi în serele Grădinii botanice din Bucureşti, unde înfloreşte la sfîrşitul fiecărei ierni.

Din grupa celor care înfloresc o singură dată în viaţă, cea mai cunoscută este **Agave americana,** aclimatizată în regiunile tropicale şi subtropicale. Varietatea «marginata» a acestei specii este deosebit de frumoasă, avînd frunze verzi cu o dungă la marginea lor de culoare galbenă sau alb-gălbuie. Cînd înfloresc, aceste agave emit o tijă lungă pornind din centrul plantei, ce poate atinge 8-12 m şi care se ramifică la partea superioară în formă de candelabru, purtînd un număr mare de flori de culoare verde-gălbuie.

În patria sa de baştină, **Agave americana** înfloreşte începînd de la vîrsta de 15-25 de ani. Cultivată — în funcţie de condiţiile de temperatură şi volumul de pămînt din hîrdău — ea poate înflori în jurul vîrstei de 40-55 ani.

pe scurt

Eliza Verşescu, Bucureşti. Ateneul Republicii Socialiste România a fost construit între anii 1886 şi 1888. Iniţiativa ridicării acestui edificiu a revenit unui grup de intelectuali patrioţi în frunte cu naturalistul Constantin Esarcu (1836-1898), profesor la Universitatea din Bucureşti şi membru corespondent al Academiei Române. Fondurile necesare construcţiei au fost adunate prin subscripţie publică sub lozinca foarte populară în anii aceia: «Daţi un leu pentru Ateneu». Proiectul construcţiei aparţine arhitectului francez A. Galleron, care a trebuit să-şi elaboreze planurile ţinînd seama de existenţa unei fundaţii circulare create pentru un circ ce urma să se ridice pe acelaşi teren. Ateneul are aspectul unui templu ionic cu şase coloane frontale şi două laterale. Construcţia este dominată de o mare cupolă. Interiorul cuprinde o mare sală de concerte de formă circulară în care se pătrunde dintr-un vestibul circular în jurul căruia se află un inel format din 12 coloane — prin patru scări largi de marmură, răsucite fiecare în jurul unui pilon. În sala Ateneului au interpretat, în cele aproape opt decenii de existenţă a acestei instituţii, unii dintre cei mai mari virtuoşi ai muzicii instrumentale şi vocale din lume, dirijori şi actori celebri. Tot în monumentala clădire din Piaţa Republicii şi-au expus pînzele cei mai mari pictori ai ţării noastre. Zidurile octogenarei clădiri au răsunat de nenumărate ori de vocile numeroşilor noştri cărturari care au făcut aci expuneri rămase celebre. în cele mai diferite sectoare de activitate cultural-ştiinţifică, au participat la simpozioane etc. Tot la Ateneu s-au ţinut şi Congresele al VI-lea şi al VII-lea al P.C.R. În prezent Ateneul este sediul Filarmonicii de stat «George Enescu» şi continuă să servească drept sală de concerte, conferinţe etc.

Cristian Repede, Bucureşti. Fotbalistul Vasile Suciu (născut la 21 octombrie 1942) este originar din comuna Sopor (reg. Cluj) şi a debutat la echipa «Arieşul» din Turda. A jucat ca portar al echipei noastre de juniori în cadrul turneului U.E.F.A. din anul 1962, apoi a făcut parte din formaţia «Viitorul», după încetarea activităţii căreia a trecut la «Steaua», unde joacă şi în prezent. A fost de mai multe ori portar al echipelor naţionale de juniori şi tineret. Are 1,78 m înălţime şi 70 kg greutate.

Anca Pîrlog, Calafat. 1) Majoritatea actorilor pe care-i amintiţi au fost prezenţi pe copertele noastre; aceasta nu exclude însă posibilitatea de a le mai publica încă o dată fotografiile, pe măsură ce creaţiile lor artistice vor justifica aceasta. 2) Ovidiu a trăit în exilul de la Tomis 9 ani (din anul 8 e.n., pînă la moartea sa, în anul 17). În timpul acesta el a continuat, desigur, să scrie. În mod cert «Tristele» şi «Ponticele» au fost create în această perioadă. Aceste opere ale lui Ovidiu au formă de scrisori adresate rudelor şi prietenilor din Roma, prin ele poetul exprimîndu-şi sentimentele de tristeţe, singurătate şi dor. Pentru noi ele sînt de o deosebită însemnătate şi datorită faptului că poetul a inclus în versurile sale o serie de informaţii unice privitoare la viaţa locuitorilor de pe ţărmul Mării Negre şi al Dobrogei de astăzi.

Mihai Giurgea, Vlădeni (Iaşi). 1) Despre primele filme artistice româneşti am scris la rubrica «Pe scurt» din nr. 23 (4 iunie a.c.). 2) Consemnăm, la rubrica «Memento», toate apariţiile de opere mai importante din «Biblioteca pentru toţi»; vom ţine seama de dorinţa dv. de a nu omite nici una dintre lucrările ce se editează în această atît de populară colecţie.

Virginia Muntean, Merghindeal (Agnita). Vă sfătuim să-i scrieţi direct scriitorului de care ne întrebaţi pe adresa Uniunii scriitorilor din Republica Socialistă România, Bucureşti, şos. Kiseleff nr. 10, rn. 30 Decembrie.

V. SILVIAN

CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL

Echipa Angliei în cantonament la Centrul național de recreație de la Lilleshall.

HELENIO HERRERA A SPUS APROAPE TOT CE ȘTIA. ANTRENORII LOTURILOR EXPRIMĂ CU JUMĂTATE DE GURĂ CEEA CE DISCREȚIA LE INTERZICE SĂ SPUNĂ ÎN GURA MARE. CRONICARII DE FOTBAL DIN LUMEA ÎNTREAGĂ SÎNT ÎN CURS DE A-ȘI UZA STILOURILE PE ACEEASI TEMĂ.

IATĂ DE CE AM ÎNTREPRINS ȘI ÎN RÎNDURILE UNOR CRONICARI DE SPECIALITATE DIN ȚARA NOASTRĂ URMĂTOAREA ANCHETĂ-FULGER, CONSACRATĂ SUBIECTULUI MAJOR LA ORDINEA ZILEI ÎN LUMEA SPORTIVĂ: CUPA MONDIALĂ 1966.

ÎNTREBAREA SUNĂ AȘA: CUM APRECIAȚI ECHIPELE PARTICIPANTE LA TURNEUL FINAL (CARE VĂ SÎNT MAI FAMILIARE DIN ACTIVITATEA DV. DE PRESĂ) ȘI CE ȘANSE LE ACORDAȚI?

PUBLICĂM MAI JOS RĂSPUNSURILE PRIMITE:

. . . ȘI PĂRERILE UNOR CRONICARI ROMÂNI

Victor BĂNCIULESCU:

ANGLIA
în finală

U.R.S.S.
poate în semifinale

URUGUAY
3 jocuri și atît

Încă de acum cîțiva ani, cînd am stat de vorbă la București cu sir Stanley Rous și cu selecționerul Winterbottom, am înțeles că ANGLIA se va strădui cu orice preț să-și reaurească blazonul fotbalistic. Ocazia nu s-a ivit, ci a fost căutată: turneul final al campionatului mondial a fost organizat în Anglia, pentru a readuce acasă, spășit, fotbalul care și-a risipit cortegiul de glorie și prestigiu pe alte meleaguri, mult prea multă vreme. Dar e suficientă intenția în acest caz? Va fi chiar atît de hotărîtor avantajul terenului, al publicului propriu, al atmosferei cețoase, al climatului autohton? Firește că sîntem obligați să adăugăm la toate acestea veleitățile unei echipe viguroase, practicînd un joc bărbătesc, exersat pe terenuri grele și impus de acestea. În plus, echipa Angliei s-a supus întotdeauna unei exemplare voințe colective de luptă, similară cu finișul tradițional — dincolo de puterile bănuite — al atleților demifondiști britanici.

Atrenorul Alf Ramsey are încă dificultăți de selecție și se străduiește să impună scheme tactice moderne unor jucători adesea prea conservatori. Cred totuși că Ramsey va birui greutățile și că va duce *echipa Angliei în finală!*

Cu perseverența caracteristică și cu pregătirea de perspectivă totdeauna rodnică, echipa U.R.S.S. va suplini lipsa de finețe în joc a componenților ei. Condiția fizică este decisivă la această formație care dă impresia că poate relua meciul de la început, după scurgerea celor 90 de minute. Cu o apărare solidă, cu o linie de atac capabilă cîteodată să marcheze în trombă, echipa sovietică are nevoie de o linie de mijloc care să asigure mișcarea de bielă a întregului ansamblu. Numai găsind această linie, Nikolai Morozov va putea încerca *să evite Brazilia în sferturile de finală și să reușească accesul în semifinale.*

Conducătorii reprezentativei din URUGUAY au fost la București foarte circumspecți în declarațiile și pronosticurile lor. Apreciem această prudență, cu temei, după ce am văzut la lucru umbra fostei duble campioane olimpice și mondiale. Fioriturile tehnice fără finalitate pot încînta privirile în cîmp. Dar fără potența care se transcrie în fotbal pe românește cu trei litere, iar în englezește cu patru (goal), nu poți emite pretenții. Cred că *echipa modestă a Uruguayului nu va trece de faza optimilor de finală.*

Ioan CHIRILĂ:

SPANIA
în semifinale

PORTUGALIA
serie prea grea

UNGARIA
locul 2 în grupă

Pe cei mai mulți dintre internaționalii spanioli, portughezi și maghiari de astăzi i-am văzut la televizor. Pe Gento, recent, la Bruxelles. Pe Eusebio, anul trecut, la Sofia și pe San Siro. Pe Albert, la Budapesta, cu Inter. Toți aceștia vor fi în Anglia, în fruntea echipelor lor. Să încercăm deci să le cîntărim șansele.

SPANIA oferă o impresionantă galerie de vedete. O linie de mijloc Del Sol-Amancio-Suarez, dublată de un atac Ufarte-Peiro-Gento, se recomandă de la sine. Dacă îl adăugăm pe probabilul **libero** Zocco, pe micul **torrero** Sanchez, fundașul stînga care a jucat contra lui Baici la Bruxelles, și pe portarul Iribar, favoritul lui Zamora, lista e aproape completă.

Formația Spaniei e mai mult decît un **outsider.** O echipă în care Collar, Mendoza sau Adelardo — văzuți la Cluj cu Atletico — au deocamdată doar un rol de aspiranți, poate face realmente mai mult decît ar rezulta din calculele hîrtiei. Spaniolii nu au o serie ușoară. Vest-germanii și argentinienii (mai puțin elvețienii) sînt adversari de temut. Echipa lui Gento însă trebuie să țintească locul I în grupă pentru a evita «sfertul» cu Anglia, presupusul cîștigător al primei serii. *Jucînd cu Franța sau cu Uruguay, Spania poate ajunge în semifinală. Iată de ce meciul Spania—R.F. Germană din serie este decisiv.*

PORTUGALIA, echipa lui Germano, Coluna și Eusebio, debutează într-un turneu final «Jules Rimet»! Mai mult decît atît — trebuie să recunoaștem — portughezii n-au prea beneficiat de grația sorților. Ei joacă în cea mai grea serie a turneului, alături de Brazilia, Ungaria și Bulgaria. Iar dacă adăugăm că Benfica reprezintă — cantitativ și calitativ — 70 la sută din echipa Portugaliei, pronosticul nu poate fi strălucit. Totuși, *dacă portughezii vor juca așa cum a jucat Benfica la Milano, Brazilia însăși va trebui să atingă valoarea sa maximă pentru a cîștiga.*

UNGARIA, spre deosebire de Portugalia, este o «frecventă» a turneelor mondiale. De două ori finaliști (Paris 1938, 2-4 cu Italia, și Berna 1954, 2-3 cu R.F. Germană), ungurii au depus și depun pînă în ultima clipă un efort cu totul remarcabil pentru «bătălia engleză». Fără să aibă echipa care a învins pentru prima oară Albionul la el acasă, în octombrie 1953, fotbaliștii maghiari au aruncat în luptă tot ce consideră că ar putea compensa scăderea relativă a clasei — vizibilă și la București — făcînd, mai ales, o pregătire ieșită din comun. Sistemul istovitor al lui Baroti (jocuri în fiecare miercuri, în plin campionat, după un lung turneu în America de Sud) a avut rostul de a-i selecționa din toate punctele de vedere pe cei capabili să reziste «maratonului din țara fotbalului». Prin simplă impresie, *favoritul nr. 2 în grupa a 3-a: Ungaria, înaintea Portugaliei și Bulgariei.*

Petre GAȚU:

BULGARIA
un outsider

ELVEȚIA
fără șanse

Urmărind evoluția în timp a fotbalului pe plan mondial, m-am oprit uneori asupra celui din Bulgaria și Elveția, fie pentru că am venit mai des în contact cu echipe din aceste țări (cazul Bulgariei), fie pentru că mi-au atras atenția prin noutăți tactice (Elveția cu vestitul ei «verrou»—lacăt). Încît îmi permit să fac unele aprecieri asupra posibilităților și șanselor acestor două reprezentative la turneul final din Anglia.

În ceea ce privește fotbalul din BULGARIA un scurt bilanț pe ultimele patru sezoane cred că este semnificativ: 14 victorii și 3 meciuri nule din 22 de partide susținute de echipa reprezentativă. Ultima ispravă, victorie la Belgrad la «zero» asupra Iugoslaviei (nu cu mult înainte învingătoare în fața Ungariei), poate constitui un indiciu (pentru partenerii de grupă chiar un avertisment) înaintea turneului final. *Consider echipa Bulgariei capabilă să încurce multe socoteli și să aibă un cuvînt greu în desemnarea primelor două clasate în grupa din care mai fac parte Brazilia, Portugalia și Ungaria.* Fără să aibă valoarea fotbalistică pură a unora din parteneri, reprezentativa Bulgariei este, în schimb, solidă, bătăioasă, excelent pregătită fizic, cu un joc elastic și cu ritm rapid. Ea dispune de cîțiva jucători de clasă ca Asparuhov, Kolev, Naidenov, alături de care tinerii talentați (Jekov, Salamanov, Kotkov) asigură o armonioasă îmbinare a entuziasmului caracteristic cu experiența. Naționala bulgară este în progres și aceasta se datorește și conducerii tehnice de către cunoscutul antrenor cehoslovac Rudolf Vytlacil, același care a dus echipa Cehoslovaciei pînă în finala campionatului mondial din 1962.

ELVEȚIA a parcurs o lungă perioadă de criză și se pare că, în prezent, scăpată de «lacătul» lui Rappan (fostul antrenor federal), echipa parcurge un drum mai neted sub conducerea antrenorului Foni, fostul internațional italian. Totuși, resursele, capacitatea actuală a fotbalului elvețian nu deschid echipei naționale perspective prea strălucite (în ultimii 4 ani a obținut victorii doar în 5 din cele 20 de meciuri jucate...), în orice caz nu mai multe decît de a fi în grupa sa (cu R.F. Germană, Argentina și Spania) un fel de... *buturugă mică, răsturnînd calculele vreunei favorite.*

Eftimie IONESCU:

ARGENTINA
doar în sferturi

FRANȚA
de asemenea

ITALIA
în semifinale

Judecînd echipa ARGENTINEI prin prisma uneia dintre cele mai bune formații de club a ultimilor ani: Independiente Buenos Aires (de două ori cîștigătoare a «Cupei campionilor Americii de Sud», finalistă elogiată a «Cupei intercontinentale»), am avea o dovadă a potențialului argentinian. Dar în preajma campionatului mondial, Argentina apare cu niște solitari artiști ai balonului care reprezintă o echipă numai fiindcă au tricourile la fel. Santoro, Rattin, De la Mata, Onega, Mas — pe care i-am văzut în formația lui Independiente în finala cu Internazionale de anul trecut — sînt tot așa de strălucitori ca Zito, Gilmar, Bellini sau alți ași ai brazilienilor. Și totuși *reușita lor la campionatul mondial 1966 rămîne în funcție numai și numai de împrejurări fericite sau de pofta lor accidentală de a juca pentru echipă.*

De la unsprezecele lui Paul Nicolas, citat cu emoție și nostalgică aducere aminte de fiecare dată cînd în FRANȚA se vorbește despre campionatul mondial, la acela al lui Henri Guérin, este o distanță ca de la cer la pămînt. Kopa, Piantoni, Marcel, Jonquet, Penverne, Lerond reprezentau capii de promoție ai unei bune generații de tehnicieni. Din Suedia, Franța a venit cu un loc trei, unic în istoria fotbalului galic, ca rod al unui efort tehnic complet, prezentat de o echipă care și-a jucat excelent rolul, chiar și în actul cînd a capotat în fața campionilor mondiali. Echipa Franței de acum este o formație a vitezei, voinței și curajului, imagine a jucătorului ei nr. 1, Gondet, acest buldozer fără odihnă în lupta cu stoperii adverși, gata să tragă la poartă din orice poziție. Tipuri de fotbaliști din aceeași categorie: Budzinski, Artelesa, Bosquier. Între ei, prezența unui coordonator de finețe, Bonnel, te izbește mereu. Cred că *acest unsprezece al dorinței de victorie se va califica în seria sa... Dar atît.*

Reprezentativa ITALIEI prezintă ciudata situație ca, recrutată fiind dintr-un uriaș grup de jucători valoroși, nu reușește să confirme — mai ales în jocurile din deplasare — faima echipelor de club. Este adevărat că selecționerul naționalei, Edmondo Fabbri, stă între ciocan și nicovală cînd trebuie să aleagă varianta tactică. Pentru apărare el nu are altă cale decît «catenaccio». Toate echipele joacă «așa» și a trece la «altceva» ar însemna să o ia de la început cu fiecare jucător. Conformația fizică, decizia intervențiilor și perfecta cunoaștere a atribuțiilor fac din defensiva italiană, dominată de prezența interiștilor Facchetti, Guarneri și Burgnich, o perfecție în materie. Durerile de cap încep pentru Fabbri cînd ajunge la linia de atac. Ea nu face contraatacul rapid și derutant al unsprezecelui lui Herrera și nici nu construiește acțiuni combinate care să scoată din loc apărătorii adverși. Poate că realizarea unei sincere antante Corso-Rivera să aducă soluția acestei atît de sensibile probleme care îngîndurează frunțile a sute de mii de peninsulari, aducînd *Italia în semifinale.*

Ion OCHSENFELD:

MEXIC
fără șanse de calificare

CHILE
într-o serie grea

R.P.D. COREEANĂ
necunoscuta din această ecuație

Ce șanse au în turneul final al campionatului mondial echipele din Mexic, Chile și R.P.D. Coreeană? Dificil de răspuns pentru că, practic, aceste formații, care fac parte din «categoria a doua» a valorilor fotbalistice, n-au nici măcar veleități prea mari. Dar cum în fotbal orice este posibil, nu poți face un pronostic «sută la sută», cu atît mai mult cu cît n-am văzut nici una dintre aceste echipe la lucru.

MEXIC. Viitoarele gazde ale jocurilor Olimpice (din 1968) și ale campionatului mondial de fotbal (din 1970) n-au strălucit nici cînd în turneele finale în care, datorită unor împrejurări fericite, s-au calificat de 6 ori pînă acum. Cum au reușit aceste performanțe? Totdeauna, în partidele de calificări mexicanii au avut adversari modești peste care au trecut ușor: S.U.A., Panama, Guatemala etc. Nicicînd, mexicanii n-au făcut figură strălucită în turneele finale, mulțumindu-se doar să... participe. Acum, specialiștii mexicani sînt mai optimiști, căci înainte de a veni în Europa, echipa a cîștigat turneul de la Santiago de Chile. Rezultatul primului popas în Europa n-a fost prea strălucit: 1-1 cu Elveția la Lausanne. Așadar, în grupa sa, *Mexicul are cele mai mici șanse.*

CHILE. Studiul componenței grupei a 4-a (Italia, U.R.S.S., R.P.D. Coreeană, Chile) arată indubitabil: *calificarea chilienilor ar fi foarte dificilă.* Numai surprize de mari proporții ar mai putea răsturna aici calculul hîrtiei. Chilienii vin din Santiago cu o amintire plăcută de la ultima ediție a campionatului mondial, cînd au ocupat locul al treilea (într-un meci norocos cu Iugoslavia) și cu o amintire recentă, mai puțin plăcută, cînd au ocupat pe teren propriu doar locul al doilea în turneul de care pomeneam mai sus.

R.P.D. COREEANĂ face parte din aceeași grupă ca și Chile. În Europa, valoarea fotbaliștilor din R.P.D. Coreeană nu este cunoscută, pentru că, pînă acum, ei nu au evoluat pe continentul nostru. Pe de altă parte, prea puține formații europene s-au deplasat în R.P.D. Coreeană pentru a-și măsura forțele cu campionii Asiei. Unii specialiști spun că fotbaliștii coreeni au calități deosebite. Palmaresul echipei R.P.D. Coreene (nici o înfrîngere în 36 de partide internaționale), realizat în compania unor echipe asiatice, nu este însă suficient de concludent. Acum, *în Anglia, ne vom putea convinge care sînt posibilitățile acestei echipe.*

Radu URZICEANU:

R. F. GERMANĂ
pe primele 4 locuri

BRAZILIA
învingătoare în finală

Voi începe cu echipa R.F. GERMANE, pe care am văzut-o foarte recent, la Ludwigshafen, în meciul cu România. Trebuie să spun din capul locului că formația lui Helmuth Schoen nu m-a impresionat în mod deosebit în acest meci și că față de ultimele sale rezultate (meciul cu noi a însemnat cea de-a șasea victorie consecutivă, în jocuri interțări, a echipei R.F.G.), mă așteptam la mai mult. Este însă drept că foștii campioni mondiali au arătat o clasă certă și că, în afara lui Tilkowski, Schnellinger, Lutz, Hoettges, Seeler, Grabowski, Held (care au jucat în meciul cu noi), la Londra ei vor putea «arunca în luptă» și alți jucători valoroși, ca Beckenbauer, Haller, Emmerich. Nu uităm că meciul cu România a fost un meci de pregătire, că jocul a fost urmărit atent nu numai de Schoen ci și de Sepp Herberger și Fritz Walter, care sînt mereu alături de Schoen în această vastă acțiune de pregătire pentru Londra. Or, atît «bătrînul vulpoi» (Herberger) cît și Fritz Walter (deținător al titlului de jucător de onoare, pe viață, al echipei naționale vest-germane) au o bogată experiență, au «ochi» la fotbal...

Impresii certe cu care am plecat din R.F.G.: 1) munca de pregătire este dusă cu maximum de seriozitate; 2) fotbalul vest-german a făcut mari progrese tehnice, care se alătură unei pregătiri atletice de prim rang; 3) are individualități de cert nivel mondial (Held, Seeler), jucători de categoria celor care pot, ei singuri, decide un meci. Părerea mea este că *echipa R.F. Germane se poate clasa între primele patru locuri în clasamentul final.*

Despre echipa BRAZILIEI se discută și se scrie, în ultimii ani, atît de mult, încît oricine se ține cît de cît la curent cu activitatea fotbalistică mondială și-a putut forma o imagine asupra fotbalului din țara campionilor lumii. Într-un răspuns de dimensiunile celor cerute la această anchetă, nu mă voi referi la caracteristicile fotbalului brazilian (marea lui tehnicitate constituie primul atu), ci mă voi opri asupra unui singur element: preocuparea brazilienilor de a veni cu un sistem nou, care să-i surprindă pe adversarii lor, azi la curent cu toate secretele lui 4-2-4. Care va fi noul sistem? Se pare că 4-1-2-3, sistem care întărește apărarea și asigură, totodată, o mai bună acoperire a mijlocului terenului. Înseamnă oare aceasta o cedare față de necesitățile ofensive? Privind schema grafică, s-ar părea că da! Cum însă în atacul brazilian joacă un Pele... brazilienii nu-și fac prea multe griji.

Personal consider că — în ciuda anilor care au trecut peste generația de aur, cea care a adus Braziliei titlurile de la Stockholm și Santiago de Chile — *brazilienii au toate șansele de a juca din nou finala Cupei Jules Rimet și chiar de a o cîștiga.*

---

carnet automobilistic

psihologie și automobilism

Statisticile dovedesc că, la același număr de kilometri parcurși, accidentele sînt mai puțin numeroase în cazul conducătorilor auto cuprinși între 25 și 60 de ani și mai numeroase pentru cei sub 25 de ani și peste 60 de ani. La prima vedere s-ar părea că abilitatea șoferilor și, în consecință, securitatea circulației sînt direct dependente de vîrstă. În realitate însă vîrsta este unul din factorii care influențează, dar mai intervin și alții...

Michel Roche, directorul centrului francez de cercetări și analize a circulației, arată că un conducător auto trebuie să ia în medie 15 hotărîri pe minut, ceea ce explică cu prisosință nevoia de concentrare a atenției și de efectuare reflexă a unui cît mai mare număr de mișcări. Cei mai periculoși șoferi nu sînt nici cei tineri nici cei bătrîni, ci cei inconștienți de pericolul pe care îl reprezintă atitudinea lor iresponsabilă. Fataliștii sau norocoșii — care, siguri pe ei, afirmă: «mie nu mi se întîmplă niciodată nimic» — se bazează pe o experiență foarte redusă în timp, bravează și consideră că ceilalți șoferi «îi vor feri», de aceea tocmai aceștia sînt primii care cad victimă accidentelor.

T.C. Willett, profesor de sociologie la Universitatea din Reading (Marea Britanie), a studiat 653 de cazuri grave de abateri și infracțiuni în raport cu legislația existentă. Concluzia lapidară: «Omul conduce așa cum trăieste». Profesorul Willett afirmă că doar 14%din cazurile studiate erau accidente veritabile, deci fapte imprevizibile care nu pot fi parate de om: blocarea instantanee a direcției, explozia unui pneu sau pătrunderea unei viespi în mașină. În 86% din cazuri, deci în marea majoritate a accidentelor, omul este direct responsabil, fie pentru că nu a știut cum să acționeze, fie pentru că a acționat cu întîrziere.

Dezvoltîndu-și argumentarea psihologică după care nu există posibilitatea unei metamorfozări a individului în momentul în care se așază la volan, prof. Willett trage concluzia că cei mai periculoși șoferi sînt cei care au atitudini egoiste, antisociale în viața de fiecare zi — atitudini pe care conducerea mașinii le amplifică.

Concluzia la care cercetările citate au ajuns constă în necesitatea și obligativitatea unui test psihologic ca o condiție pentru obținerea permisului de conducere. Trei categorii de oameni n-ar trebui să primească dreptul de a conduce mașini, afirmă prof. Willett, dacă testul psihologic nu este perfect satisfăcător: cei cu o inteligență mediocră, cei care dau dovadă de violență agresivă și cei egocentrici. Consumul alcoolului este considerat ca cea mai gravă vină a unui conducător auto și apreciată ca o atitudine complet antisocială. Argumentarea este următoarea: cel care, cu bună știință că poate crea un pericol public pentru el și semenii săi, consumă alcool atunci cînd urmează să conducă un vehicul, cumulează toate defectele celor 3 categorii menționate mai sus.

Ing. V. IOANID

sfaturi practice

1) În orice autoturism sînt anumite lucruri pe care niciodată nu știi prea bine unde să le păstrezi, pe de o parte ca să nu te încurce, iar pe de altă parte, ca să le poți avea la îndemînă. Dintre aceste lucruri fac parte cîrpa de șters și harta automobilistică. Cîte un elastic în jurul spetezelor scaunelor din față vă va face acest serviciu de «păstrător».

2) Se întîmplă de multe ori să aveți în mașină un pasager mai sensibil la curent. Cu geamurile închise nu se poate merge însă vara. Remediul este următorul: se va da în jos parasolarul și-l vom orienta spre geam, lateral. Sub el se va deschide geamul mare circa 3-5 centimetri. Interiorul autoturismului se va aerisi perfect, fără să producă nici cea mai mică urmă de curent. Sistemul este foarte indicat și în timpul iernii.

3) Aveți o pană oarecare pe șosea și vă trebuie un ajutor calificat? Deschideți portbagajul și fixați — pentru aceste cazuri în mod definitiv — în interiorul capacului un carton cu următoarea inscripție: «PANĂ, ROG AJUTOR!» Veți vedea că, în curînd, din mașinile care trec pe lîngă dv., una se va opri.

4) O saltea pneumatică sau barcă de același fel se poate umfla foarte repede de la eșapamentul mașinii. Aveți nevoie numai de un racord, compus dintr-o bucată mai groasă de furtun de cauciuc care să se potrivească pe țeava de eșapament, de care va fi lipit un alt furtun mai subțire, prin intermediul unui dop de cauciuc găurit.

5) Cînd aveți o pană de cauciuc și mașina se află într-o poziție în care nu se poate pune cricul, scoateți roata de rezervă și puneți-o înaintea cauciucului dezumflat. Porniți încet mașina, oprind-o atunci cînd roata în pană s-a urcat pe cea de rezervă. Atunci puteți monta ușor cricul. Sistemul acesta este recomandabil mai ales femeilor care conduc mașina.

6) Pentru orișice eventualitate lipiți în interiorul geamului din față un bilețel care indică unde se găsește trusa medicală.

7) Cînd e ceață și opriți undeva pe șosea sau chiar în oraș, coborîți numai pe ușile din dreapta. Șoferul mașinii care vine din spate ar putea să vă vadă prea tîrziu ca să mai poată feri, în cazul cînd deschideți ușa din stînga.

8) Cînd vi se rupe cablul de accelerație strîngeți șurubul de rallanti pînă ce motorul merge în turație suficient de mare pentru a putea porni și merge încet mai departe.

9) O trecere de cale ferată nepăzită. Tocmai pe linii vi se oprește motorul și nu mai pornește. În viteza întîi plecați numaidecît, folosind cheia de contact.

10) Aveți un scurt circuit ziua, la luminile de stop? Atunci la fiecare frînare aprindeți concomitent lanternele! Astfel vă păziți să nu vă lovească cineva din spate.

F. BRANDRUP

cum oare voi arăta la bătrînețe?

Desene de Tia PELTZ

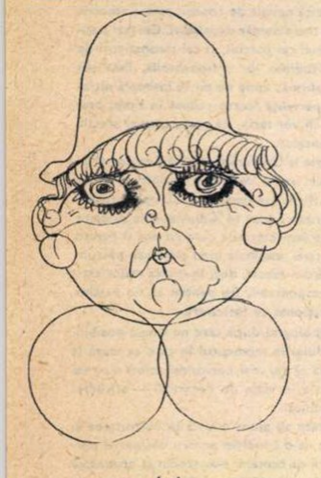

Așa!

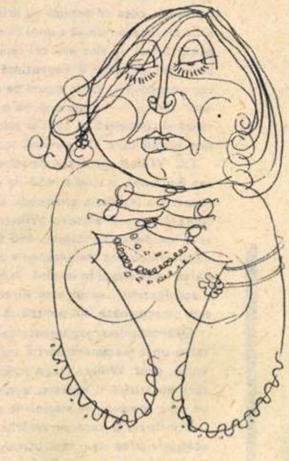

Așa!

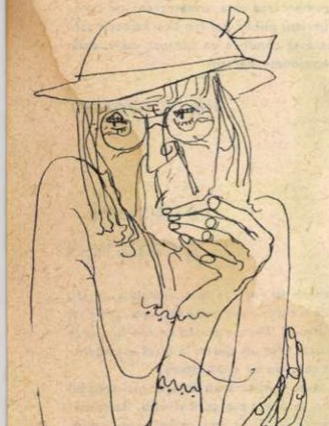

Sau poate așa!

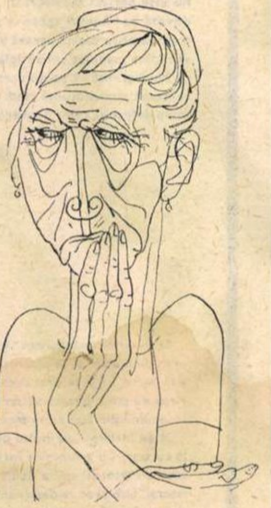

Ori așa!

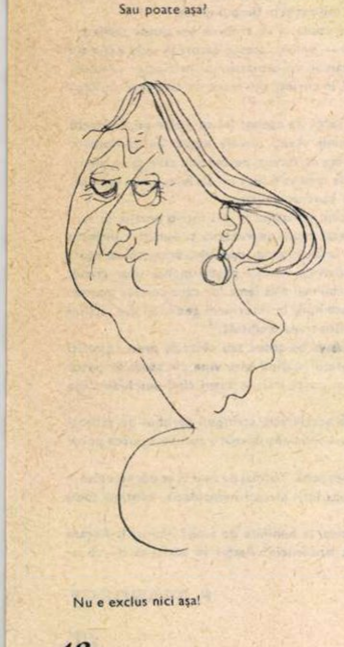

Nu e exclus nici așa!

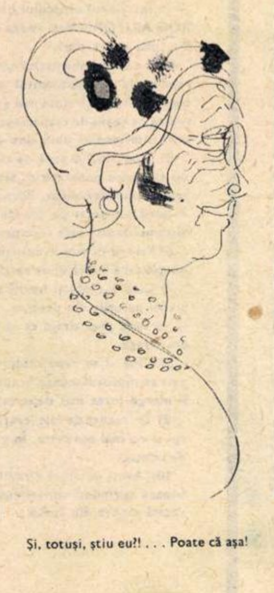

Și, totuși, știu eu?! . . . Poate că așa!

ORAȘELE PATRIEI

- Oraș regional
- Coordonate geografice: 45°26′52″ latitudine nordică și 25°45′ longitudine estică
- Locuitori: 140 000

galați*)

Orașul Galați este o străveche așezare pe Dunăre, la 150 km de vărsarea fluviului în Marea Neagră.

Începuturile orașului Galați trebuie căutate în istoria milenară a poporului român și chiar în preistorie. Cercetările arheologice au scos aci la iveală printre altele, vîrfuri de săgeți din fier, de factură getă, datînd din secolele VI-V î.e.n. La Barboși, în apropiere de Galați, care a fost la început o cetate dacică, s-au găsit vase grecești din secolele VI-V î.e.n., atestînd legăturile pe care populația de aci le avea cu orașele pontice. În timpul ocupației romane cetatea de la Barboși a fost transformată în castru roman cunoscut în istorie sub mai multe denumiri Caput-Bovis, Turis, Traiani, Gherghina, Ghertina, Tirighina etc.

Galațiul s-a dezvoltat ca așezare de tip urban în epoca feudală. În secolul al XV-lea, Galațiul este pomenit în diferite documente, ca așezare pescărească. În secolele care au urmat, el devine nu numai o importantă schelă la Dunăre a Moldovei, un principal centru comercial de import-export, dar în același timp, un centru urban în care meșteșugurile cunosc o însemnată dezvoltare.

În perioada ocupației otomane, prin Galați se trimit anual la Constantinopol 1 500 000 chile de grîu, 25 000 de oi, 3 000 de cai, mari cantități de lemn de construcție, seu, grăsime și ceară pentru iluminat, silitră pentru pulberăriile armatei turcești, miere, unt, brînză, sare și multe alte produse obținute prin jefuirea populației.

În urma tratatelor de la Kuciuk-Kainargi (1774) și Adrianopole (1829), care au pus capăt monopolului turcesc asupra comerțului cu țările române, orașul cunoaște o intensificare a activității economice care culminează în perioada porto-francului (1837-1883). Zeci de vase încărcate cu fel de fel de mărfuri intră și ies de la Galați, angajînd în circuitul comercial un numar mare de oameni. În oraș se construiesc primele întreprinderi industriale: fabrici de macaroane, de biscuiți, de bere, de sîrmă, de cuie, de vopsele etc. În această perioadă în oraș se înființează camera de comerț pentru import și export, societăți de navigație, bănci, bursa, consulate etc. Are loc amenajarea portului și dotarea lui cu construcții necesare activității portuare; populația crește an de an, ajungînd la peste 60 000 locuitori.

Capitaliștii, în goana lor după profituri, accentuează exploatarea maselor muncitoare. Masele se găsesc în primele rînduri ale luptelor revoluționare din anul 1848, în perioada Unirii, în 1907, în anii primului război mondial, în 1933 și participă la insurecția armată condusă de partid pentru eliberarea națională și socială a poporului de la 23 August 1944.

Orașul Galați este astăzi un mare centru industrial al țării și un modern port fluvial. Prin munca plină de abnegație a harnicilor constructori gălățeni au fost înălțate importante obiective industriale, altele au fost dezvoltate și modernizate. Două mari întreprinderi fac faimă dezvoltării industriale a orașului: șantierul naval și laminorul de tablă subțire. Se înalță într-un ritm vertiginos gigantul industriei siderurgice a țării, combinatul «Gh. Gheorghiu-Dej». Proiectul planului cincinal de dezvoltare a economiei naționale, dezbătut în Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie prevede, printre altele, construirea uzinei cocso-chimice gălățene. Construcția urbanistică a atins și ea un nivel înalt.

În Galați pulsează azi o nouă și puternică viață culturală. Aici, funcționează un teatru de proză, unul muzical (de operă și operetă), unul de păpuși, o filarmonică, două institute de învățămînt superior (Institutul politehnic și Institutul pedagogic), o universitate populară, șapte școli medii, 28 școli generale, numeroase biblioteci, cluburi etc.

Conf. univ. I. BREZIANU
Conf. univ. C. MARINESCU

---

*) *Istoricul Galațiului ne-a fost cerut de un cititor gălățean: tov. Florin Lepădatu.*

cuvinte încrucișate: GÎZE

ORIZONTAL: 1) Gîză de o hărnicie proverbială — Gîză domestică cu două aripi. 2) Gîze producătoare de miere — Gîza preschimbată uneori în… armăsar. 3) Gem! — Mese! — Boală transmisă de țînțarul anofel. 4) Gîze care trăiesc ca adulte o singură zi — Perioadă de timp. 5) Gîndac cu coarne ca de cerb — Fluture de zi cu omida foarte stricătoare. 6) În filoane! — Țesătură diafană, străvezie — Pătrunzătoare, puternice. 7) Toiag — Insecta cu potcoave din poveste (reg.). 8) Zburătoare cu mare predilecție pentru gîze și omizi — A păstra. 9) Acești (pop.) — Simbol matematic — Muiat în apă. 10) Locuitori de la munte — Sîrguincioasă ca furnicile sau albinele. 11) Măsură agrară — Dați cu grăsime — Antrenor în lotul republican de fotbal. 12) Gîndac mare cu corn în frunte (pl.). 13) Țețe! — Gîze fosforescente. 14) Zar la table — Operă de Verdi — Pitorească localitate lîngă Cîmpulung, reg. Argeș. 15) Plantă cu rădăcină sferică, comestibilă — Fluturi de noapte brumării care trăiesc pe sălcii. 16) Punct opus nadirului — Servește! 17) Fratele lui Priam, pe care Aurora l-a preschimbat în greier (mit.) — Oraș european ai cărui locuitori își împodobeau coafura în antichitate cu greieri pe care îi creșteau în colivii. 18) Autorul poeziilor «Zboar-al nopții negru flutur» și «Privesc orașul furnicar» — Voce de femeie cu timbrul grav. 19) Notă muzicală — Aripioarele chitinoase ale unor gîze — Localitate lîngă Brașov. 20) Brăzdat de tractor — Adjectiv demonstrativ — Musca ce pricinuiește prin înțepare boala somnului.

VERTICAL: 1) Magaziile în care albinele își depozitează mierea — Gîndacul țesător — «Gîze». 2) Copac stufos cu lemnul bun de rotărie — Specie de muscă — Autoarea ciclului de poezii «Fluturi de noapte». 3) Radu Bărbulescu — Se preocupă numai de propriile ei interese — Sete! — A cere o fată de soție. 4) Crisalida sau păpușa gîzelor — Păstrată în secret — Ansamblu de nouă interpreți. 5) Colecție de gîze — Poftă de joacă la copii — Irina alintată. 6) Întrebare — Pronume posesiv — Bluze cu fluturi — Furnicile destinate să participe la războaiele purtate cu inamicii (sing.) — Elegant. 7) Merge la început! — În talpă! — Compozitorul care a pus pe note poezia lui Topîrceanu «Balada unui greier mic» — Documente. 8) Duri — Mică și mare constelație — În bancă! — Curele pentru ținut în frîu caii înhămați. 9) Au o existență de mii de ani (fem. pl.) — Grupuri de albine sau fluturi în zbor. 10) Înainte de două — Furnică din America de Sud numită din pricina ferocității ei «turbată» sau «prigonitoare» — Experiență. 11) Gîndaci verzi sau roșcați cu luciu metalic specific — A arăta — Imaculate. 12) Tînguit, văitat — Fruct cu miez îngemănat — Insectele care sfredelesc lemnul — În întregime. 13) Posedă — Gîndacul de culoare arămie verde deschisă pe spate și cu elitrele punctate — Mici viețăți cu un mare număr de piciorușe.

Sofia BUCURESCU

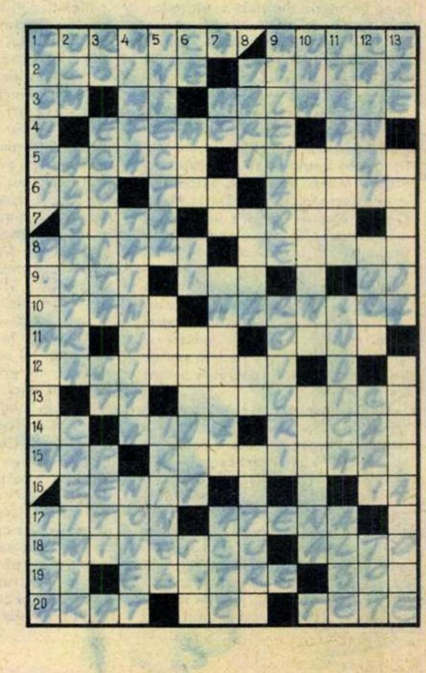

Leonardo și... tonireta

Schiță de Ion D. SÎRBU
Ilustrație de S. BANU

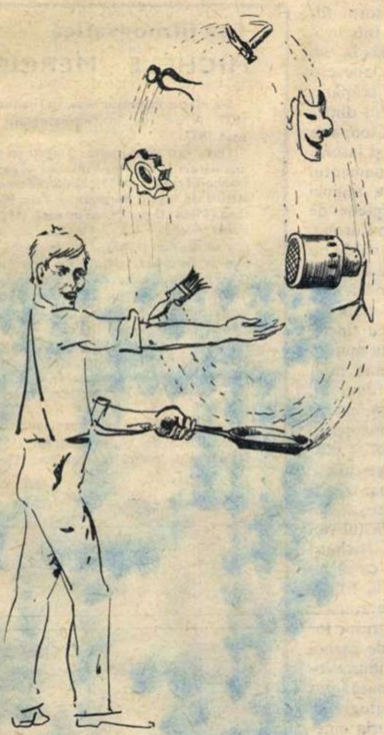

Va să zică, într-o zi m-am enervat și-am spus: «nu se poate, trebuie să-i dau o lecție lui Leonardo. Nu mai merge: prea se pricepe la toate, prea se bagă peste tot, prea se grozăvește».

Leonardo al nostru nu are nimic comun cu marele pictor și savant al Renașterii. Nici nu știu precis ce funcție îndeplinește în corpul tehnic al teatrului nostru. Că-l văd și la lumini, și la încălzire centrală, și la tîmplărie, și la pictură. Are însă douăzeci de ani, dă nu știu ce clasă la seral, e mereu zîmbitor, prăjește într-o cratiță în atelier «trandafiri» oltenești, are o salopetă pe care sînt prezente toate petele teatrului: de la uleiul în care se prăjesc «trandafirii», pînă la albastrul cobalt cu care vopsim cerul pieselor noastre. Dar enervează de la un moment dat. Orice îi spui, răspunde imperturbabil: «se face». Poți să-i ceri un afiș nou, o vitrină de expoziție, o pompă de apă sau un electrod pentru sudură, el are de toate, găsește tot, știe tot, face tot. Niciodată n-a spus «habar n-am» sau «la asta nu mă pricep». I-ar fi rușine, i-ar crăpa obrazul, n-ar mai fi oltean, n-ar mai fi Leonardo.

Mi-am zis că trebuie o dată și o dată să-i dau o lecție. Am ieșit din birou în grădina teatrului. Leonardo era acolo, altoia, bineînțeles, trandafiri în timp ce discuta cu șoferul despre Luna 10. L-am strigat cu un aer oficial — era lîngă mine și regizorul șef — am încercat să pun în voce și o nuanță de grabă, și i-am spus:

— Leonardo, nenorocire!

A sărit ars.

— Ce e?

— Leonardo, îți dau zece zile, avem nevoie de o... (și aici am ezitat). Lîngă mine se afla Toni, pictorul scenograf. Voiam să găsesc un cuvînt absurd, ceva ce nu există, ceva pe care să-l inventez ad-hoc și, văzîndu-l pe Toni, mi-a venit ideea, ...Leonardo, avem nevoie de o... «tonireță».

— Se face — zîmbi el imperturbabil.

— În zece zile!... — am subliniat eu.

— În zece zile. O tonireță, care va să zică...

— Da. Ai mai făcut tonirete?

— Ehei — îmi rîse el — n-am mai făcut, dar mare lucru nu e. Vă fac eu una, ultimul strigăt. O am în cap de mult.

— Din deșeuri — am completat eu — că bani n-avem.

— Din deșeuri — a acceptat Leonardo.

— Bine — am zis eu. Bine, Leonardo! În zece zile ne prezinți tonireta! Nu trotinetă, ci tonireță! Sper că știi cum arată!?

— Vai de mine! — se încruntă Leonardo — se poate?!

Și-și lovi obrazul, arătîndu-mi că bănuiala mea l-a jignit.

Bravo, mi-am zis eu satisfăcut: acum te-am prins. Definitiv! Tonireță nu există: nimeni în lume nu a văzut vreodată o tonireță, fiindcă nimeni nu știe ce înseamnă acest cuvînt. Pentru că, de fapt, nu înseamnă nimic, e un cuvînt absurd, l-am amestecat pe Toni cu propria bicicletă și am scos cuvîntul acesta, ca să i-l arunc lui Leonardo în față, să-i dovedesc că sînt lucruri pe care nu le știe, că e mai bine să-ntrebe decît să spună, așa, din vînt, «se face!»

A trecut o săptămînă. De trei ori l-am întîlnit pe Leonardo, de trei ori i-am amintit de tonireță, de trei ori m-a asigurat că «se face», că a găsit material, că s-a și apucat de lucru. Muream de curiozitate.

Eram singurul autor al farsei; deși mă tenta grozav să povestesc și altora ce am pus la cale, am renunțat: voiam să fiu sigur că nu are loc o trădare. Și mai voiam să-i țin lecția de modestie, după eșec, între patru ochi, fără martori. Ca să nu-l rușinez, fiindcă, în fond, mi-era drag Leonardo, cu toate defectele lui.

Cu o zi înainte de soroc, l-am chemat la telefon:

— Leonardo, mîine la 12 îmi prezinți tonireta.

A ezitat oleacă.

— N-ați putea să-mi mai dați două zile? Știți, aș mai avea nevoie de cîteva fleacuri... N-am găsit alamă...

Ha, ha, rîdeam, mare mincinos! Te-am prins! N-ai găsit alamă?... Alamă pentru «tonireță»?!...

— Nu se poate! Termenul e termen. Mîine la douăsprezece vin s-o văd. Cu regizorul șef. Vezi, poate găsești ceva să înlocuiești alama. În fond există tonirete și fără alamă...

— Există — îmi răspunde el — știu, dar eu cred că tot alama e mai bună.

— Bine. Vezi ce poți face. Pe mîine la 12.

Și am închis telefonul.

N-are rost să vă spun cu cîtă plăcere pedagogică am așteptat să treacă ziua. La orele 12 fix, cu respirația tăiată, l-am chemat la telefon:

— Alo, atelierele? Chemați-l pe Leonardo.

A venit. Respira greu. Fugise.

— Leonardo, e ora 12. Ești gata?

— Gata — îmi răspunse el — puteți veni.

Era să cad din scaun. Asta e culmea. L-am chemat pe Toni; pe cine am mai găsit liber dintre actori, le-am spus să vină în atelier să vadă ultima invenție a lui Leonardo. Îmi ziceam: dacă ar fi mărturisit cinstit că nu știe ce e o tonireță (și nici nu poate să știe ce e, o dată ce eu, care am inventat cuvîntul, habar nu am ce ar putea fi!), l-aș fi scutit de public: dar așa, e cazul să vedem cu toții, minunea minunilor, tonireta născută din haos și din Leonardo.

L-am înconjurat. Strîngea niște șuruburi la o hardughie ce semăna cu... Ce nu semăna cu nimic.

— Ce-i asta? — am întrebat eu, pălind de emoție.

— Tonireta — mi-a răspuns el.

Am înghițit în gol, pămîntul se învîrtea cu mine. Simțeam că mă prăbușesc. M-am stăpînit. Am examinat calm mașina, am zis «îhm», pe urmă l-am întrebat:

— Și merge?

— Merge — a zis Leonardo. Nu grozav, mai trebuie să-i aduc niște rectificări, dar merge. Pe scenă o s-o adaptez la nevoile piesei.

Cădeam în cap de pe niște trepte înalte.

— Să vedem — am zis și m-am așezat pe un scaun.

Leonardo a fixat un ștecăr în priză, a aranjat o manivelă, pe urmă, cu ochi rîzători, m-a întrebat:

— La mare forță?

— La mare — am zis eu.

Și Leonardo a început să învîrte de o manivelă. Dintr-o dată am crezut că înnebunesc. Atelierul s-a umplut de tunete, toate furtunile, cicloanele, taifunurile și uraganele din lume și-au trimis zgomotul norilor în cutia lui Leonardo. Am înțeles — deși abia mai puteam gîndi — am înțeles că Leonardo s-a interesat undeva, a aflat că tonireta nu poate fi decît ceva care are vreo legătură cu cuvîntul «tonnerre», ceea ce pe franțuzește înseamnă «tunet», și mi-a făcut o mașină care face tunete pe scenă — deci o tonireță în toată legea.

I-am făcut semn că m-a convins.

— Știți — mi-a spus — am diferite intensități: tunet în depărtare, tunet pe mare, tunet aproape, tunet auzit de la etaj și din pivniță. Pot să fac și plesnete de trăsnet și vijîieli de fulger. Dacă-mi aprobați două lămpi de 500 vă fac și lumina fulgerelor. Și ploaie aș putea face, ploaie uscată, dacă...

Naiv, Toni se întoarse spre mine cu ochii mari.

— De ce ne trebuie tonireță? Nu figurează în repertoriu nici o piesă cu tunete și fulgere.

M-am enervat:

— Nu figurează, fiindcă nu aveam o tonireță. Acum, că avem una, o să punem și noi piese cu tunete și fulgere.

ÎN CURÎND, PE ECRANE, UN COLOS CINEMATOGRAFIC:

„CLEOPATRA”

Un regizor de reputaţie mondială: Joseph Mankiewicz (Castelul dragonului — 1946; Lanţuri conjugale — 1949; Totul despre Eva — 1950; Afacerea Cicero — 1952; Iulius Caesar — 1953; Contesa desculţă — 1954).

Un pasionant subiect istoric (şi literar) reluat în cinematografie de citeva ori, cu succes. (Prima «Cleopatră» a văzut «lumina» ecranului în 1912 interpretată de Hélène Gardner; apoi în 1917 i-a dat viaţă celebra Teda Bara; vestitul producător american Cecil B. De Mille a realizat o versiune cu Claudette Colbert; au urmat alte versiuni, remake-uri mai mult ori mai puţin fidele istoriei sau literaturii pe tema Cezar-Antonio-Cleopatra, dintre care ecranizarea americană a piesei lui Shaw «Cezar şi Cleopatra», din 1946, cunoscută şi la noi, în regia lui Gabriel Pascal, s-a bucurat de o strălucită interpretare: Vivien Leigh — Claude Rains.

Un «atu» tehnic: o versiune pe 70 mm, alta în cinemascop, tehnicolor. Şi un atu comercialo-artistic: prezenţa în noua distribuţie cinematografică a anilor 1961-1963 (cînd a fost concepută ultima «Cleopatră») a unor vedete de răsunet internaţional: Rex Harrison — Richard Burton — Liz Taylor. Iată doar cîteva din promisiunile unei asemenea antreprize cinematografice spectaculoase şi costisitoare, adresate publicului amator de acest gen. Amator de istorie romanţată şi de romanţă «pusă în scenă» (respectiv pe imensul ecran) cu fast şi pompă. Cu mult mai mult fast decît era necesar ca să suscite interesul general şi pe cel particular, legat de nume autentic artistice cum sînt cele ale actorilor amintiţi şi al regizorului american Mankiewicz (la noi apreciat pentru inteligentul, sclipitorul studiu social-psihologic care a fost *Totul despre Eva*).

Realizarea *Cleopatrei* moderne a coincis însă cu prea multe legende de filmare sau de «culise» (unele reale, ca, de pildă, idila Liz Taylor-Richard Burton, sau încercarea de retragere a lui Mankiewicz din «afacerea Liz-Cleopatra»,cum a fost numită de presă producţia filmului); altele, însă, născocite de o anume publicitate de scandal, dornică să întreţină în jurul unei atari producţii-mamut o atmosferă de facilă curiozitate. Avea oare nevoie un film de amploarea spectaculoasă a *Cleopatrei* de reclama stridentă şi provocatoare, de lansarea cu «surle şi trîmbiţe» care pot prejudicia prestigiului artistic al actorilor şi regizorului?

O întreagă literatură ţesută în jurul vieţii particulare a anticului cuplu (au apărut cîteva cărţi despre Liz şi Burton, supranumiţi «amanţii de la Ischia» — localitatea unde se filmau exterioarele *Cleopatrei* face ca în film istoria să rămînă cumva în umbră sau cel puţin în penumbra sălii de proiecţie unde se consumă cele trei ore de spectacol grandios (pe care însă le uiţi prea uşor în următoarele trei ore după ce ai părăsit cinematograful).

Desigur, *Cleopatra* lui Mankiewicz (deşi poate mai mult a Elisabethei Taylor, întrucît ea a fost «capul de afiş» plătit cu cea mai fabuloasă sumă din istoria contractelor) nu este naiva *Cartagină în flăcări* care trivializează istoria. E o transcriere onestă — deşi pretenţiile îi erau mult mai mari — a unor fapte învăţate la şcoală, care nu adaugă nimic nou cunoştinţelor elementare, dar nici nu le contrazice flagrant. Faţă de vîlva produsă înainte, după ce vezi filmul, nu ieşi prea copleşit de măreţia tronului de aur al Cleopatrei purtat de zeci de elefanţi şi de mii de sclavi — figuraţie specială a «Cinecittei» cu care regina Egiptului voia să-i impresioneze pe vechii romani, iar producătorul filmului pe spectatorii din lumea întreagă. Intriga te poate interesa pînă la un anume punct, cînd începi să oboseşti aşteptînd zadarnic înfruntarea scăpărătoare de spirit şi de temperament dintre cei doi «magnifici» ai istoriei. Cleopatra de azi — Liz Taylor, feminină şi lascivă — e tot atît de departe de rafinamentul perfid şi inteligenţa cu nerv a reginei antice, cît sînt piramidele egiptene de exterioarele «africane» filmate în Europa. Pe Cezar (cel din scenariul searbăd, nu din istorie) Rex Harrison se străduie să-l innobileze cu o ironie uşor obosită şi o luciditate amară a relaţiilor cu oamenii. Actorul american conturează cu fineţe, dacă nu un destin tragic, în nota majoră (pe care nu i l-a putut oferi mai mult decît modesta dramaturgie a filmului), măcar o personalitate nefericită, prizonieră împrejurărilor şi convenienţelor, care se zbate, neputincioasă, să-şi păstreze o brumă de libertate interioară. Prezenţa lui Harrison — un Cezar trist şi inutil înţelept — contrabalansează, în prima parte a superproducţiei, fastul van exterior. În ce-l priveşte pe Richard Burton, el e prea viguros fizic, ca să nu îngreuieze portretul moral al lui Marc-Antoniu, sclav al pasiunii sale tragice.

Sclavi-regi, prizonieri ai propriilor lor slăbiciuni — şi robi-prizonieri de război — iată colosul uman (figuraţie impresionant-pestriţă, de operetă fastuoasă) pus în mişcare de acest colos cinematografic. Cel mai costisitor film din istoria cinematografului (de 24 de ori mai scump decît *La dolce vita* şi de 8 ori decît *Ghepardul*).

Oare merita, într-adevăr, atîta consum de energie umană şi materială pentru rezultatul artistic modest care este această nouă *Cleopatră?*

Alice MĂNOIU

fişă filmografică

MICHÈLE MERCIER

S-a născut în oraşul Nisa, la 1 ianuarie 1939. A debutat în cinematografie în anul 1957.

Filme mai importante: *Trageţi în pianist* alături de Charles Aznavour — regia: François Truffaut (1959); *Vă place Brahms?* alături de Ingrid Bergman şi Yves Montand (1960); *O mie şi una de nopţi* (1961); *Insula fetelor pierdute* (1961); *Cele trei feţe al spaimei* (1963); *Cel mai mare din familia Ferchaux*, alături de Belmondo (1963); *Păpuşa*, alături de actorul polonez Cibulsky — regia lui Barratier (1963); *Înaltă infidelitate* (1963); *Cassanova '70*, alături de Mastroianni (1964); *Angelica, marchiza îngerilor*, alături de Robert Hossein (1964); *Încîntătoarea Angelica* (1964); *Tunetul lui Dumnezeu*, alături de Jean Gabin (1965); *Angelica şi regele* (1965).

Filme pe care le-am văzut: *Ani clocotitori*, alături de Nino Manfredi (1962) şi *Angelica, marchiza îngerilor* (1964).

PRIMUL FESTIVAL INTERNAȚIONAL AL FILMULUI DE ANIMAȚIE, MAMAIA 1966

«Liniște» este un cuvînt despre care s-ar putea crede că nu are ce căuta lîngă acela de «festival». Și, totuși, nu demult, încheiata competiție de la Mamaia a fost, în primul rînd, aducătoare de liniște; a întărit sau a plantat certitudini în sufletele mai mult sau mai puțin frămîntate de neliniști ale celor care, asemenea criticului André Martin de la revista «Cinéma 65», s-au întrebat în ultima vreme: nu cumva viitorul animației se află sub semnul întrebării? Pe agenda de lucru și în discuții, problema nr. 1 a fost viitorul animației. Varietatea de stiluri și concepții afirmate la festival, unele solid închegate, altele abia întrezărite, au înlăturat îngrijorarea (și asta nu este puțin). Mai mult decît atît: filmul de animație, care a fost cînd copil oropsit, cînd legal, cînd cuminte, cînd teribil, a dovedit încă o dată că merită să poarte din plin certificatul de maturitate. O maturitate artistică ce nu trebuie pusă la îndoială, chiar atunci cînd unele tendințe, mai mult sau mai puțin trăsnite, mai mult sau mai puțin dornice să rupă ideea de suportul ei estetic, par să lovească genul din însăși ființa lui lăuntrică.

Deși la Mamaia s-a discutat mult și cu aprindere despre drumul acestui Prîslea al cinematografiei, despre ceea ce se pare că-l așteaptă și ceea ce trebuie să-i pregătim, cred că miile de fraze schimbate nu au fost totuși decît niște scîntei (în treacăt fie spus, ar fi fost cît se poate de bine dacă organizarea festivalului ar fi cuprins mai multe întîlniri de lucru cu creatorii); focul se va aprinde ulterior și, fie că i se va spune «meditație», «căutări» sau «controverse», va fi meritul cel mai de seamă al întîlnirii pe care a găzduit-o țara noastră. Aceasta este părerea oaspeților și a cineaștilor români aflați în săptămîna aceasta la Mamaia. În pagina de față au cuvîntul realizatorii unor filme de o deosebită valoare sau interes: Ante Zaninovic (R.S.F. Iugoslavia), Daniel Libaud (Franța).

SINGURA CRIZĂ: SE FAC PREA PUȚINE FILME

— Înainte de a veni la festival, v-ați gîndit cumva că filmul de animație trece printr-o anume criză, în sensul că este amenințat de pericolul ilustrativismului sau de exagerările moderniste?

— Nu cunosc sentimentul de panică și, ca atare, nu împărtășesc părerile celor care vorbesc despre existența reală a unei astfel de crize — ne spune Ante Zaninovic. După părerea mea, așa-zisa criză a filmului animat constă în faptul că se fac prea puține filme de acest gen în lume; de aceea este și greu să se discearnă direcțiile principale.

— Și, totuși, dacă considerăm festivalul acesta un fel de oglindă a ceea ce s-a realizat în ultima vreme, care credeți că a fost nota, să-i spunem mai puternică, a multelor imagini reflectate?

— O tendință bine conturată nu s-a desprins. Îmbucurător este însă faptul că dominanta, fie ea cît de ușor întrezărită, rezidă în aceea că: artiștii încearcă să se apropie de universul intim al omului contemporan, căutînd acolo răspunsuri pentru unele din întrebările mari ce frămîntă lumea. Îndrăzneala aceasta (unii o cred aventură) în a sugera sensurile adînci ale relației particular-general pe plan uman și social mi se pare de bun augur.

— S-a discutat destul de mult aici despre dimensiunile filmului de animație. Vi se pare că are vreun viitor lung metrajul animat?

— O nuvelă nu poate să cuprindă niciodată problematica unui roman precum «Război și pace», orice am face. Nici un film de cîteva minute nu poate epuiza toate posibilitățile prin care animația poate să spună ceea ce are de spus. Sincer să fiu însă, nu văd, deocamdată, cum ar arăta un «lung metraj» care să-l rețină pe spectator (nu din obligație), să-i țină treaz interesul tot timpul. Dar, cine știe, istoria are totdeauna surprize!...

TEHNICA LUNGEȘTE BRAȚUL ARTISTULUI, DAR...

— Domnule Daniel Libaud, care vi se pare a fi, în primul rînd, condiția existenței unui adevărat film de animație?

— Să nu rupă plastica de idee, să nu transforme filmul într-un joc amețitor de culori și linii. În animație, ori ai ceva de spus și atunci o spui; ori n-ai și atunci cauți salvarea în altă parte, în compartimentul sonor, bunăoară, sau în poezie. Ilustrarea muzicii sau a versurilor mi se pare a fi o negație a animației ca atare; iată de ce m-am întrebat cui îi folosesc pelicule, virtuoase, ce-i drept, din punct de vedere tehnic, cum au fost «Înguste sînt vasele» (Franța) după un poem de Saint-John Perse, ori «Sarabandă și variațiuni». Muzica lui Bach este dumnezeiască, dar dacă atunci cînd o folosești drept suport pentru un film în care mișcarea unor linii nu spune nimic nou, trebuie să ai puterea de a renunța. Tehnica lungește brațul artistului — cum spunea cineva aici — dar taie din aripile poeziei.

— Cum credeți că se cucerește ceea ce se cheamă stil propriu?

— Prin multă gîndire.

— Filmul dv. «Trenul» a folosit drept material desenele unor copii ce-și imaginează în fel și chip acest mijloc de locomoție ce-i încîntă pe cei mici. Ați animat și altă dată desene de acest fel?

— Nu numai că n-am mai folosit pînă acum acest procedeu, dar pînă nu demult eram chiar împotriva lui; de fapt, nici acum nu am de gînd să-l teoretizez, căci el mi se pare a fi un fel de filmare cu aparatul în stradă, deci nu animație. S-a întîmplat însă să fac cunoștință cu niște desene care, puse în mișcare, dezvăluiau un întreg univers infantil, cu candoarea și istețimile lui. Am fost atît de cucerit încît mi-am încălcat principiile.

— Ce v-a spus participarea filmului românesc la festival?

— Este de admirat faptul că aproape toți creatorii dv. tineri se dezvoltă pe căi personale. Nu-i cunoșteam bine pînă acum decît pe Gopo și pe Bob Călinescu. De acum încolo va trebui să-mi întipăresc bine și numele lui Liviu Ghigorț, Horia Ștefănescu, Constantin Musteța. Țin să le cunosc evoluția viitoare.

Daniel Libaud în timpul uneia din conferințele de presă organizate la Mamaia. ▶

*

Despre locul ocupat de filmul nostru la recentul festival internațional, despre interesul pe care l-a stîrnit într-o competiție riguroasă ce a cunoscut participarea unor școli cu veche tradiție, vom reveni într-un articol viitor.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de Traian PROSAN

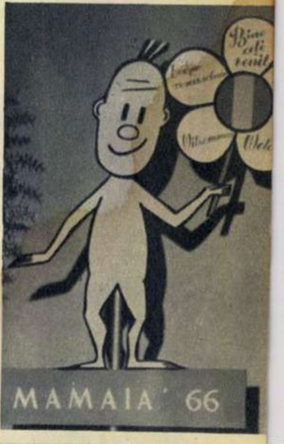

Omulețul lui Gopo, adevărată mascotă a Festivalului ▶

Creația lui Ante Zaninovic a stîrnit mult interes. De aci și avalanșa de întrebări ce i-au fost puse de cineaști, de ziariști, de diverșii participanți la Festival. ▼

cadran internațional

o nouă campanie

— corespondență specială pentru „flacăra" —

Acei parlamentari laburiști care și-au exprimat în trecut opoziția netă față de sprijinul acordat de guvernul britanic agresiunii Statelor Unite în Vietnam, dar care s-au abținut să voteze împotriva guvernului, se pregătesc pentru o bătălie mult mai hotărîtă. O parte dintre ei au declarat că sînt gata să voteze contra politicii guvernului, chiar cu riscul ca aceasta să ducă la o sciziune în cadrul partidului. Primul semnal în noua campanie l-a constituit un manifest purtînd semnătura a 60 deputați laburiști (printre ei și unii care anterior n-au făcut parte din aripa de stînga a partidului) în care se arată că puternica opoziție din Vietnamul de sud față de actualii conducători ai acestei țări a spulberat mitul „apărării democrației" de către Statele Unite în această parte a lumii, cerîndu-se guvernului britanic să recunoască aceasta. Totodată manifestul cuprinde un apel adresat Statelor Unite de a fi de acord cu o administrație provizorie în Vietnamul de sud care să reprezinte toate grupările politice, inclusiv Frontul Național de Eliberare. În același timp se cere S.U.A. să înceteze bombardarea R. D. Vietnam și continua trimitere de trupe în Vietnamul de sud. De pe teritoriul Vietnamului — se spune în manifest — trebuie să fie retrase toate trupele străine.

Dar nu numai în Camera Comunelor este atacat sprijinul acordat de guvernul laburist Statelor Unite. Aceeași opoziție poate fi întîlnită în sindicate, cooperative, partidul liberal, Asociația pentru Națiunile Unite, precum și în multe alte sectoare ale vieții publice engleze.

Toate acestea dezmint afirmația făcută de liderul conservator Edward Heath precum că în Anglia n-ar exista o largă opoziție față de războiul dus în Vietnam de Administrația Johnson.

Dar purtătorii de cuvînt din apropierea guvernului britanic nu fac nici un secret asupra adevăratului motiv pentru care Anglia urmează cu supunere Washingtonul : ea se teme că Statele Unite ar retrage sprijinul pe care îl acordă lirei sterline.

Există însă un fapt semnificativ care demonstrează că nici Statele Unite, nici guvernul britanic nu pot merge prea departe în înfruntarea opiniei publice.

În semn de protest împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam și a politicii guvernului marionetă al generalului Ky, doi tineri budiști vietnamezi au declarat greva foamei, așezîndu-se în fața consulatului american din Calcutta — India.

Nu contestă nimeni că guvernul S.U.A. a cerut cu insistență luni de-a rîndul trupe engleze pentru Vietnam. În prezent se observă brusc o schimbare de ton. Se spune că președintele Johnson este „satisfăcut" că Anglia, în calitate de copreședintă a conferinței de la Geneva, nu poate trimite trupe. Heath, ca și ministrul de externe Michael Stewart, spun același lucru. Este desigur un subterfugiu pentru evitarea unui refuz deschis din partea Angliei. Dar aceasta arată că toți cei interesați își dau seama că, dacă ar fi trimise trupe, ar avea loc o explozie de nemulțumire căreia nu i-ar putea rezista nici un guvern.

Totodată mai trebuie subliniat faptul că această nouă campanie contra războiului din Vietnam coincide cu revolta masivă în rîndurile parlamentarilor laburiști împotriva hotărîrii guvernului de a menține forțe și baze la est de Suez, ca și cu înțelegerea faptului că uriașele cheltuieli pentru înarmări se află la baza dificultăților economice a Angliei.

Gordon SCHÄFFER

Londra, iunie 1966

ALĂTURI DE EROICUL POPOR VIETNAMEZ

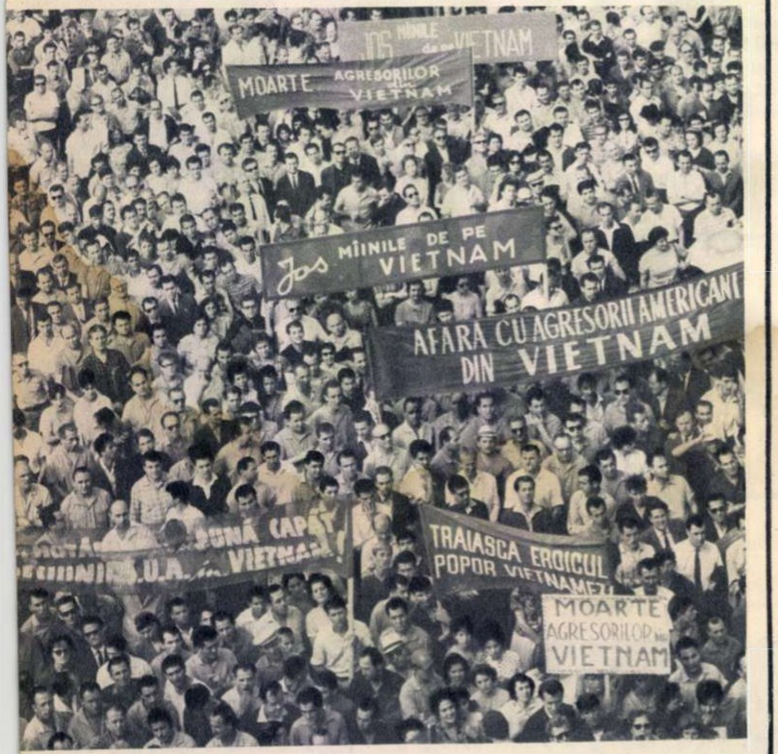
JOS MÎINILE de pe VIETNAM
MOARTE AGRESORILOR din VIETNAM
Jos MÎINILE DE PE VIETNAM
AFARA CU AGRESORII AMERICANI DIN VIETNAM
PUNĂ CAPĂT S.U.A. VIETNAM
TRAIASCA EROICUL POPOR VIETNAMEZ
MOARTE AGRESORILOR din VIETNAM

În ziua de 30 iunie, în piața Universității din Capitală a avut loc un mare miting al oamenilor muncii din București, organizat de Liga de prietenie cu popoarele din Asia și Africa. Cei prezenți, exprimînd sentimentele întregului popor român, au condamnat cu hotărîre și indignare bombardarea barbară a suburbiilor orașului Hanoi și a portului Haifon — nouă încălcare brutală a drepturilor suverane ale Republicii Democrate Vietnam.

Participanții la miting au cerut — în cadrul unei moțiuni adoptate cu acest prilej — să înceteze imediat și necondiționat bombardamentele împotriva R. D. Vietnam, stat independent și suveran, să se pună capăt războiului de agresiune dus de S.U.A. în Vietnam, să fie retrase trupele intervenționiste americane și ale acoliților lor din Vietnamul de sud, să fie respectat dreptul sacru și inalienabil al poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta, potrivit cu voința și aspirațiile sale.

Exprimîndu-și admirația față de curajul și bărbăția cu care viteiii fii ai Vietnamului dau ripostă agresorilor, poporul român își reafirmă totodată deplina sa solidaritate cu lupta eroică a poporului vietnamez, cu cauza sa dreaptă.

flagelul l. s. d.

Fotografia, apărută într-o revistă americană, pare desprinsă dintr-un film de groază : o ființă căzută în ghearele nemiloase ale spaimei sau durerii. Oare cum arată această față ascunsă de miinile care nu lasă să se vadă ochii tulburători ai unei adolescente ? Nu este o fotogramă extrasă dintr-o peliculă, ci realitatea tristă. „A fost îngrozitor. Îmi vedeam obrazul. Era enorm și avea cicatrice. Am făcut experiența dorinței de a muri. Voiam să-mi smulg pielea, părul, fața. Ajunsesem la capătul puterilor. Cu drogul am terminat". Dar cîți alți tineri nu continuă să cadă în Statele Unite pradă acestui flagel, acestui cancer care se numește stupefiant ! Căci tînăra care și-a consemnat în aceste cîteva rînduri trăirile mai multor ore de coșmar luase unul dintre ultimele „creații" de laborator în domeniul stupefiantelor : Lisergic Sintetic Dietilamid — pe scurt : L.S.D. — o adevărată plagă care, după cum scrie **Paris Match,** s-a abătut asupra tineretului american, atingînd Anglia și amenințînd Franța. Flagelul a luat o asemenea amploare încît legea încearcă, în Statele Unite ca și în Franța, să intervină, sporind pedepsele pentru traficarea și folosirea abuzivă a narcoticelor.

Dar ce înseamnă L.S.D. ? Oare numai orele de zbatere între halucinație și realitate ? Dacă ar fi numai atît, dacă viziunile s-ar încheia după 10-12 ore cît durează efectul unei doze, efectele nocive ar fi poate mai limitate. Tumoarea este însă malignă, metastazele cuprind mintea, sufletul : „Drogul îi transformă (pe cei ce-i cad victimă — n.r.) în epave umane și îi împinge uneori spre crimă sau sinucidere", scrie **Paris Match.** Și rubricile de fapte diverse ale ziarelor americane concretizează această afirmație prin fapte cutremurătoare. Astfel, unul dintre cei mai înzestrați studenți în medicină de la Harvard și-a strangulat soacra. Procesul verbal consemnează această mărturisire : „De trei zile iau L.S.D. Nu mai știu ce e cu mine".

Groaza, nebunia se transformă însă în dolari. Bandele de traficanți de stupefiante părăsesc opiul, heroina sau marijuana. L.S.D., monopol al marii firme elvețiene de medicamente „Sandoz" — descoperit de altfel încă din 1943 în laboratoarele acestei firme de către un tînăr chimist, Albert Hoffman și folosit sub control medical în diferite maladii psihice — poate fi mai lesne fabricat, ceea ce ieftinește costul, mărind profitul. Un gram de heroină aduce un beneficiu de 80 de dolari. Un gram de L.S.D. înseamnă un cîștig de 20 000 de dolari.

Un business în care se negociază vieți ale unor oameni, un business pentru care rațiunea, gîndirea sînt principalii inamici.

Sergiu BRAND

între mediterana și sahara

— corespondență din algeria —

Cel mai nimerit este ca la Setif, un important centru urban al Algeriei, situat la circa 200 km de capitală, să sosești vara, întrucît pînă la intrarea în oraș poți admira lanurile de grîu. E bine însă și iarna, deoarece ai prilejul să vezi cum zarzării și măslinii îmbobocesc sau dau frunză, pe măsură ce „cobori" spre mare în direcția golfului Bougie.

Departamentul Setif este străbătut în mare parte de valea Soumam, unde au căzut mulți din cei 1 500 000 de oameni ciţi au plătit cu viaţa independenţa Algeriei.

Privită de pe o înălţime, întreaga vale apare, în plină zi însorită, într-o nuanţă de un verde închis. Este imaginea dată de vastele plantaţii de măslini şi smochini, care împreună cu cele din Kabylia dau cea mai mare parte a producţiei de măsline şi smochine a Algeriei. În aceasta rezidă importanţa economică a văii Soumam.

În ceea ce priveşte oraşul Setif, acesta nu se deosebeşte prea mult de celelalte localităţi ale Algeriei. Poziţia sa geografică — la încrucişarea unor importante drumuri comerciale — conferă Setifului un rol de principal punct de tranzit al Algeriei. Locuitorii oraşului trăiesc în cea mai mare parte de pe urma comerţului.

Departamentul Setif se mărgineşte la nord cu marea, la sud cu deşertul, la vest cu departamentul Alger, la est cu departamentul Constantine. Pe teritoriul departamentului se ridică masivele muntoase Babord şi Hodna.

Deocamdată, în departamentul Setif, industria este foarte puţin dezvoltată. Cîteva fabrici la Setif şi Bougie, un combinat textil la ,,El-Eulma", cîteva întreprinderi de prelucrare şi sortare a cerealelor, rafinării de ulei — cam la atît se reduce sectorul industrial de aici.

Departamentul are însă posibilităţi largi de dezvoltare. Munţii ascund în măruntaiele lor importante zăcăminte de fier, magneziu şi zinc. La Sidi Youssef, în apropierea oraşului Setif, prospecţiunile s-au dovedit fructuoase. Conform previziunilor, peste doi ani va începe aici exploatarea minereurilor.

Pe plan agricol, în prezent se studiază posibilitatea introducerii de noi plante industriale şi cereale. Se are, în vedere, de asemenea, lărgirea păşunilor necesare creşterii şeptelului, format în special din ovine şi bovine.

Prin situaţia sa geografică, Setiful oferă largi posibilităţi turismului. La nord, litoralul, ale cărui plaje sînt considerate printre cele mai frumoase din ţară, la sud — Sahara. Cele două peisaje, atît de deosebite unul de altul, se găsesc la o distanţă de 200 km şi, pentru a le vizita pe amîndouă, trebuie să străbaţi cheile Kerrata, de o frumuseţe sălbatică.

Pentru dezvoltarea turismului se află în curs de aplicare un plan de organizare raţională a reţelei hoteliere şi au început lucrările în vederea deschiderii unui traseu care va uni portul Bougie de prima oază — Bou Sahda (Oaza Fericirii) — a lanţului saharian al Algeriei.

C. BENGA

Răspunzînd invitaţiei preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, preşedintele Consiliului Revoluţionar al Uniunii Birmane, generalul Ne Win, a întreprins o vizită în ţara noastră între 24 şi 27 iunie. În fotografie: aspect din timpul convorbirilor oficiale.

ciudatul provizorat...

Dictaturile militare din America Latină au acumulat o experienţă sui-generis în aplicarea noţiunii de relativitate a timpului la viaţa politică. Adevărate performanţe au obţinut în acest domeniu generalii şi coloneii setoşi de putere din Guatemala. În martie 1963, cînd junta militară condusă de colonelul Peralta Azurdia a preluat puterea, ea a justificat lovitura de stat ca o ,,măsură provizorie necesară" şi a făgăduit ţinerea unor alegeri libere ,,în cîteva luni". Acest răgaz a fost iniţial concretizat... în şase. Dar, între timp, junta a ,,descoperit" existenţa unor ,,acţiuni subversive" şi a menţinut ,,starea excepţională" pe termen nelimitat. Iar în condiţiile de stare excepţională nu se poate vorbi de constituţionalitate şi, ca atare, nici de alegeri. Cu aceste zdrobitoare ,,argumente", demne de logica politicii dictatorilor militari, cele cîteva luni de guvernare provizorie au fost puse sub semnul relativităţii, iar colonelul Peralta continua să ocupe — fireşte tot cu titlu provizoriu — palatul naţional din Ciudad de Guatemala. Provizoratul acesta era, însă, permanentizat de bunele relaţii ale colonelului cu uriaşul trust ,,United fruit" — denumit de indienii guatemalezi ,,Mamita Yunai" (Monstrul verde) — şi cu moşierii autohtoni, **tera tenientes,** pentru care dictatura armatei reprezenta o garanţie sigură împotriva unor reforme economice şi sociale revendicate de masele populare. Dar intensificarea mişcărilor de opoziţie a pus tot mai des în discuţie provizoratul guvernării militare, care în 1965 a fost nevoită să accepte ideea alegerilor. Bineînţeles teoretic, cu fixarea din nou a... cîtorva luni de răgaz pentru pregătirea lor. În această perioadă ,,partidul revoluţionar", o grupare politică de centru, a început realmente pregătirile pentru alegeri, preconizînd anumite reforme politice şi economice moderate. Dar liderul acestui partid, Mario Mendez Montenegro, a fost ucis în împrejurări care — potrivit declaraţiilor poliţiei — ,,nu au putut fi lămurite". În fruntea ,,partidului revoluţionar" a trecut atunci fratele liderului asasinat, Iulio Cesar Montenegro, care a devenit singurul candidat civil la alegerile fixate — în sfîrşit — pentru 6 martie 1966. La aceste alegeri candidaţii militari desemnaţi de Peralta Azurdia au fost înfrînţi de Montenegro, care, în pofida fraudelor electorale, a figurat — chiar în rezultatele oficiale ale scrutinului — cu 40 la sută din totalul voturilor. Neavînd însă majoritatea absolută cerută de constituţie, preşedintele urma să fie ales de Congres. Cum şi la alegerile pentru Congres — care au avut loc tot la 6 martie — partidul lui Montenegro a obţinut cele mai multe locuri, la 26 mai el a fost desemnat preşedinte al ţării, cu 35 de voturi contra 15. Junta urma să mai deţină puterea pînă la 1 iulie, data stabilită pentru instalarea lui Montenegro. Dar acceptarea unui finiş al ,,provizoratului" nu pare să intre în vederile juntei. În aceeaşi zi în care Congresul a ratificat alegerea lui Montenegro, junta a declarat din nou ,,stare de asediu".

Articolul de faţă intrînd la tipar cu o zi înainte de data fixată pentru preluarea puterii de către preşedintele ales, nu ne permite să cunoaştem încă felul în care s-au desfăşurat evenimentele. Dar, chiar dacă Montenegro va reuşi să ocupe scaunul prezidenţial — prin concesiuni pe care le-a şi promis militarilor — măsurile excepţionale luate de juntă relevă că armata nu intenţionează să cedeze pîrghiile principale ale puterii.

Eugen POP

La sosirea pe aeroportul din Londra, patriarhul Justinian al României a fost întîmpinat cu căldură de dr. Michael Ramsey, arhiepiscopul de Canterbury, la invitaţia căruia întreprinde o vizită în Anglia.

polemică în jurul olimpiadei

Pregătiri pentru Mexico : se înregistrează fotoelectric ritmul de alergare al atletului englez Graham, echipat cu surse luminoase portative.

Cu doi ani înainte de disputarea lor, Jocurile Olimpice din Mexic stîrnesc discuţii în contradictoriu, cu mult mai înfocate decît a prilejuit atribuirea dreptului de organizare a Olimpiadei din 1972 oraşului München. Subiectul controversat este generat de însăşi altitudinea capitalei mexicane (2 240 m). Semnalul de alarmă l-au dat doi celebri sportivi englezi : dr. Roger Bannister (primul atlet din lume care a alergat mila în mai puţin de 4 minute) şi campionul olimpic Christopher Brasher (la proba de 3 000 m obstacole, în 1956). Cotidianele **The Observer** şi **Times** şi-au pus coloanele la dispoziţie pentru o polemică neobişnuită în mediul sportiv britanic.

Ce se reproşează în fond viitoarei ediţii a Jocurilor Olimpice ? Se spune că presiunea atmosferică scăzută de la Mexico va periclita sănătatea atleţilor neobişnuiţi cu altitudinea şi că ,,foamea de oxigen", cu toate consecinţele ei, va împiedica realizarea unor performanţe majore. Obiecţiile acestea, nu lipsite de oarecare temei, au fost totuşi exagerate pînă la a contesta Mexicului dreptul de a organiza, în aceste condiţii, jocurile. (Cu aceeaşi îndreptăţire — se afirmă — atleţi africani ar putea, de pildă, contesta ţinerea unor jocuri ipotetice la Londra, pe considerentul umidităţii !)

Vîlva stîrnită a antrenat în polemică somităţi ale medicinei sportive, care au stabilit, uneori chiar pe baza probelor fiziologice efectuate în Mexic, că totul se reduce la o problemă de aclimatizare. ,,Este absurd să crezi că vor fi morţi la Mexico, după cum prezice Brasher" — a declarat dr. Antonio del Monte (Italia). ,,Fireşte că nu toţi sportivii se vor adapta la fel climei şi înălţimii, dar problema este aceeaşi la orice olimpiadă" — conchide prof. dr. J. Nöcker (R.F.G.). Şi mai tonică este concluzia acad. prof. dr. Grigore Benetato, preşedintele Consiliului ştiinţific al U.C.F.S. : ,,Orice sportiv bine pregătit poate obţine performanţe excelente în condiţii de altitudine !" Dr. Albert Creef (Franţa) subliniază . ,,Dacă există dezavantaje la Mexico, acestea vor fi egale pentru toţi sportivii", iar dr. José Antonio Merino (Spania) se alătură şi el acestei păreri.

Comitetul Internaţional Olimpic trebuia, fireşte, să ia atitudine. Precizările, expuse la ultimul congres de la Roma, reamintesc principiul după care Jocurile Olimpice se organizează în diverse părţi ale lumii, contribuind astfel la diseminarea idealurilor olimpice. La argumentul susţinînd că nu se vor obţine performanţe mari, C.I.O. răspunde că ţelul jocurilor este în primul rînd acela de a reuni pe un singur stadion tineretul lumii. Pentru a ţine totuşi seama de valul de critici privitoare la inegalitatea de pregătire între ,,cei de la şes" şi ,,cei de la munte", Avery Brundage, preşedintele C.I.O., a anunţat că nici un sportiv nu va avea voie să stea în cantonamente la altitudine mai mult de patru săptămîni, în vara premergătoare jocurilor din Mexic.

Acest epilog, destul de şubred, menit să dea satisfacţie englezilor, a trezit umorul altora, care se întreabă dacă atleţii din Elveţia, Etiopia şi Nepal nu vor fi cumva obligaţi să emigreze pentru a se putea antrena... la şes în alte ţări !

V. B.

În cadrul unui recent concurs ce a avut loc la Atena, titlul de ,,miss Grecia" a fost cucerit de studenta Katia Balauta de la Şcoala superioară de comerţ din capitala Greciei.

Soluția
Carpetin
curăță
covoare
tapiterii auto
și carpete

Cooperativa „Chimica"-București, Calea Șerban Vodă 22-24, telefon: 23 40 67 — 23 79 15.

carpetin

Soluție pentru curățat covoare, tapiserie de mobile, haine etc.

PUBLICITATE
flacăra

ATENȚIUNE, AUTOMOBILIȘTI!

Dacă ați rămas în pană în Bacău, adresați-vă cu încredere SERVICIULUI DE REPARAȚII AUTO al cooperativei „Munca invalizilor" din str. 15 august. La dispoziția dv. lucrători cu înaltă calificare.

UNIUNEA REGIONALĂ A COOPERATIVELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI-BACĂU

Bicaz
Neamț

TURIȘTI!

Atunci cînd sînteți în trecere prin orașele:

- **Bacău,**
- **Piatra-Neamț,**
- **Bicaz,**
- **Roman,**
- **Slănic Moldova,**
- **Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej**

nu uitați să vizitați

MAGAZINELE DE ARTĂ POPULARĂ

bine aprovizionate cu mărfuri de artizanat

flacăra

Anul XV NR. 28 (580) — 9 iulie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

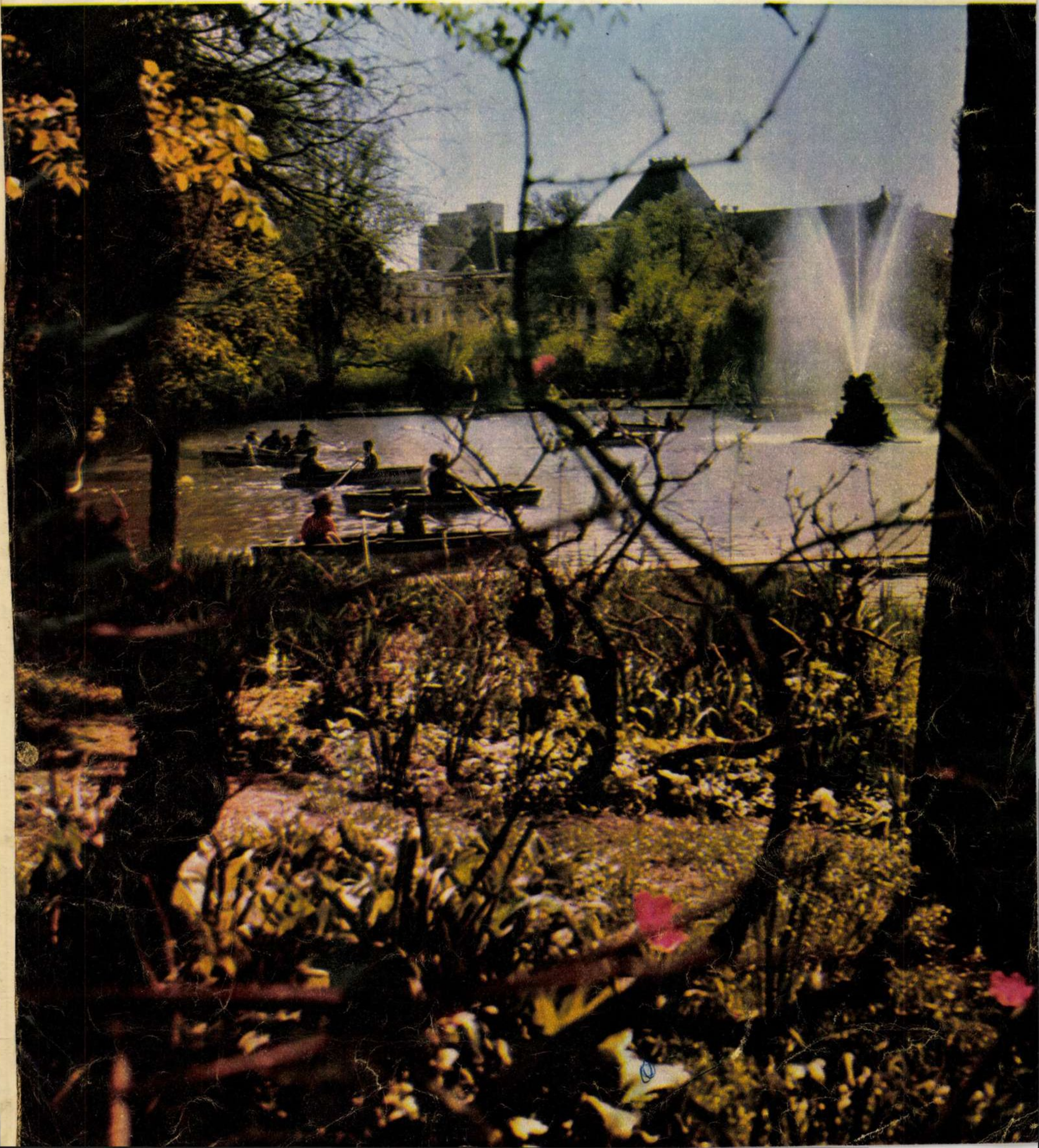

curier

industria ușoară în cincinal

Pentru a cunoaște principalele probleme pe care industria ușoară și le pune în lumina sarcinilor trasate de planul cincinal, ne-am adresat tovarășului ION POPESCU, **adjunct al ministrului industriei ușoare :**

— În ansamblul prevederilor planului cincinal figurează la loc de frunte sarcinile privind satisfacerea cît mai deplină a cerințelor populației, necesitățile de aprovizionare a pieței cu mărfuri foarte bune, într-o varietate largă de sortimente. Ce-și propune industria ușoară să facă pentru îndeplinirea acestor obiective ?

— Ținînd seama de perspective, de sarcinile în legătură cu creșterea continuă a nivelului de trai — obiectiv principal al politicii partidului — planul cincinal pune în fața sectorului industriei ușoare o serie de jaloane : sporirea și îmbunătățirea calității producției, varietatea sortimentelor, creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost. Trebuie arătat că planul cincinal, așa cum a fost el votat în sesiunea recentă a Marii Adunări Naționale, prevede — în ce privește sectorul nostru — obținerea în anul 1970 a unei producții anuale globale mai mari cu 60% comparativ cu realizările anului 1965. Față de nivelurile atinse în șesenal, producția de tricotaje va crește cu 69%, cea de confecții cu 61%, iar cea de încălțăminte cu 51%.

— Cum vor putea fi realizate aceste importante creșteri cantitative ?

— În scopul atingerii sporurilor planificate, statul a hotărît să acorde industriei ușoare 10,5 miliarde lei pentru investiții. Este o sumă de aproape trei ori mai mare față de cea alocată în șesenalul trecut. Se vor dezvolta și utila numeroase întreprinderi și se vor construi 42 de întreprinderi noi. Aș dori să spun cîteva cuvinte despre sectorul confecțiilor, care va cunoaște o largă dezvoltare. La baza orientării spre sporirea producției de îmbrăcăminte confecționată industrial a fost cererea continuu crescîndă a consumatorilor de toate categoriile, explicată și de avantajele pe care le reprezintă pentru aceștia, cît și pentru economia națională. S-a calculat de pildă că, dacă producția de confecții a fabricilor noastre s-ar executa neindustrial, populația ar cheltui cu circa 4 miliarde de lei mai mult, datorită prețului de cost mai ridicat al îmbrăcămintei confecționate individual. În același timp s-ar consuma o cantitate de țesături suplimentară, echivalînd cu suma de 1,5 miliarde lei pe ansamblul economiei.

— Industria ușoară are o valoroasă tradiție în îmbogățirea sortimentelor. Ce pronosticuri se pot face în această direcție pentru viitorii cinci ani ?

— Rezervăm cumpărătorilor multe surprize plăcute în cincinal. Încă în acest an va începe producția de țesături tip bumbac în amestec cu fibre poliesterice ; de asemenea, va începe producția de piele artificială pe suport de tricot (un produs identic ca aspect cu cel natural) ; va spori substanțial producția de tricoturi și țesături dublate pe burete sintetic, a căror largă cerere a fost verificată. Producția de încălțăminte va atinge la sfîrșitul cincinalului 63,7 milioane de perechi anual, fiind cu 51 la sută mai mare decît aceea a anului 1965. Cifrele planului cincinal sînt mobilizatoare pentru noi toți cei care lucrăm în industria ușoară. Îndeplinirea lor este nu numai o sarcină ci o îndatorire patriotică, o expresie a voinței de a traduce în fapte cuvîntul partidului.

Interviu realizat de G. BRĂTESCU

aspră condamnare

Sentimentele de profundă indignare și legitimă mînie care au cuprins întregul nostru popor la aflarea veștilor despre actele piraterești de o deosebită gravitate pe care le constituie bombardamentele asupra periferiilor Hanoiului și ale orașului Haifong executate de către aviația S.U.A. s-au manifestat cu o deosebită tărie. De la un capăt la altul al țării poporul nostru s-a ridicat să condamne cu vehemență noile acte de sălbatică agresiune săvîrșite de imperialismul american, exprimîndu-și totodată solidaritatea cu lupta dreaptă a poporului vietnamez.

Astfel, luînd cuvîntul la marele miting de protest organizat în Capitală de Liga română de prietenie cu popoarele din Asia și Africa, prof. univ. Stanciu Stoian, secretar general al ligii, a spus : **„Grava fărădelege comisă împotriva eroicului popor vietnamez a avut un ecou puternic pe tot globul. Noul pas făcut de imperialismul american în escaladarea războiului din Vietnam nu poate lăsa rece pe nimeni, căci pacea lumii însăși este greu amenințată prin asemenea acțiuni barbare. Iată de ce ne-am adunat aici, și alături de noi este întregul popor român"**. În încheierea mitingului, participanții au adoptat o moțiune prin care cetățenii Capitalei Republicii Socialiste România condamnă cu indignare noile acte de război prin care imperialiștii americani extind agresiunea lor barbară împotriva poporului vietnamez.

Mitinguri asemănătoare au mai avut loc și la Iași, Cluj, Craiova, Hunedoara, Timișoara, precum și în alte numeroase orașe și sate ale țării. La mitingul de la Hunedoara, oțelarul Ion Prodan a spus : **„Cerem cu toată hotărîrea să se pună capăt imediat bombardamentelor și oricăror acte criminale împotriva R. D. Vietnam, să înceteze războiul împotriva poporului vietnamez, să fie retrase toate trupele americane de pe teritoriul Vietnamului și să fie respectat dreptul sacru al poporului vietnamez de a-și decide singur soarta, în conformitate cu voința și aspirațiile sale legitime. Sprijinim cu fermitate poziția guvernului Republicii Socialiste România exprimată de tovarășul Ion Gheorghe Maurer în Marea Adunare Națională"**. Și membrii cooperativei agricole de producție „Prietenia româno-vietnameză" din comuna Gîngiova, regiunea Oltenia, întruniți într-un miting de protest, și-au ridicat de asemeni glasurile împotriva fărădelegilor săvîrșite de agresorii americani în Vietnam.

Totodată, în paginile presei noastre au apărut numeroase luări de atitudine ale unor savanți, oameni de artă și cultură, muncitori, țărani cooperatori etc. **„Noile bombardamente care înseamnă, în fapt, extinderea agresiunii americane în Vietnam provoacă indignarea întregii omeniri, îngrijorarea profundă a fiecărui om iubitor de pace și progres. Sprijinind cu energie poziția guvernului țării noastre, cer să se pună capăt bombardamentelor americane împotriva Vietnamului de nord, să înceteze agresiunea S.U.A. în Vietnam"** — scrie acad. George Oprescu. La rîndul său, prof. Tudor R. Popescu, de la Facultatea de drept din București, subliniază : **„Convenția internațională de la Geneva, din 1954, garanta poporului vietnamez dreptul sacru și imprescriptibil de a-și alege, în mod liber, căile dezvoltării sale. Carta Națiunilor Unite, acest cod al dreptului internațional contemporan, obligă statele ca, în relațiile lor internaționale, nu numai să nu recurgă la forță, dar nici măcar la amenințarea cu utilizarea forței (art. 2, pct. 4). Încălcînd în mod perfid și deliberat aceste rînduieli ale vieții internaționale contemporane, imperialiștii americani s-au plasat ei înșiși în afara legii, s-au condamnat în mod inevitabil la izolare, și-au atras oprobriul opiniei publice mondiale"**.

Printre cei care și-au ridicat glasul pentru a-și exprima revolta față de crimele imperialiștilor americani și totodată sentimentele de profundă solidaritate internațională cu lupta eroică a poporului vietnamez, sprijinul deplin pentru poziția guvernului român exprimată de la tribuna Marii Adunări Naționale de către tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, se numără și acad. Zaharia Stancu, președintele Uniunii scriitorilor, acad. Coriolan Drăgulescu, directorul Bazei de cercetări științifice din Timișoara a Academiei Republicii Socialiste România, acad. prof. Caius Iacob, prof. univ. Florin Ciorăscu, membru corespondent al Academiei, prof. dr. Ion Agîrbiceanu, membru corespondent al Academiei, prof. dr. P. Vancea, membru corespondent al Academiei, prof. dr. Ion Curea, rectorul Universității din Timișoara, prof. dr. Nicolae Rădulescu, prorector, scriitorii V. Em. Galan, Maria Banuș și Ion Lăncrănjan, regizorul de film Victor Iliu, ing. Gh. Rădulescu, director tehnic al Combinatului siderurgic Hunedoara, ing. Ion Sîrbu, șeful serviciului de foraj din Trustul de extracție Ploiești, Vasile Ivan, președintele Cooperativei agricole de producție din comuna Săucești, raionul Bacău, și mulți alții.

televiziune în fabrică

Pe zi ce trece televiziunea este utilizată în domenii tot mai diverse. Ochiul camerelor de luat vederi își îndreaptă focarele spre alte decoruri, de astă dată nu cele de butaforie ale studiourilor, ci spre șirurile de mașini din halele industriale. Recent, la fabrica de cauciuc Jilava din București, în secția de ebonită, a intrat în funcțiune în fază experimentală un post de televiziune. Cele trei camere de luat vederi, amplasate în hală și ordonate de către un operator de la un pupitru de comandă, îndeplinesc un supracontrol al aparatelor de măsură. Supraveghind întreaga activitate a atelierului, pe care o vede pe micul ecran, operatorul intervine la cele mai mici stagnări și dirijează prin microfon, cînd este cazul, diversele intervenții necesare.

C. B.

vacanță...

Din 15 centre universitare, peste 2 000 de studenți vor vizita în această vacanță Baia-Mare și Suceava, Iașul și Bucureștiul, Craiova și Timișoara, Sibiul și Clujul, cu prilejul unor excursii gratuite, în circuit. Alți 2 200 de colegi de-ai lor se vor plimba pe străzile de ape și stuf ale misterioasei și prietenoasei Delte a Dunării, iar alți 1 800 vor face să răsune pădurile, cărările și piscurile Pietrei Craiului, Apusenilor, Parîngului, Lotrului și Rodnei, Rarăului și Retezatului, de cîntecele și tinerețea lor. Taberele de vară sînt „invadate" în modul cel mai civilizat de peste 10 000 studenți la Costinești, acest pe drept cuvînt numit „litoral studențesc", la Pîrîul Rece, la Izvoarele Mureșului și la Timiș. Alți 3 300 — în stațiunile balneoclimaterice, la tratament.

Înnoirile anume aduse în aceste locuri de răgaz estival studențesc, bogatul repertoriu distractiv și instructiv pregătit alcătuiesc premisele unei frumoase vacanțe studențești.

B. D.

cupa revistei „flacăra"

Este pentru a treia oară cînd redacția noastră acordă trofeul intitulat **Cupa revistei Flacăra.** Ea se atribuie — așa cum se știe — echipei din categoria A a campionatului de fotbal care a obținut cele mai bune rezultate în meciurile jucate în deplasare.

Anul acesta — lucrurile s-au limpezit încă înainte de jucarea meciurilor din ultima etapă — cupa noastră revine echipei campioane republicane **Petrolul,** care a totalizat pînă acum, din 12 meciuri jucate în deplasare, 13 puncte (din 24 posibile). Urmează echipa **Dinamo** care, deși a jucat toate cele 13 meciuri în deplasare, a totalizat doar 12 puncte (din 26 posibile).

După consumarea meciurilor din ultima etapă vom reveni cu unele date statistice în legătură cu jocurile disputate pe terenurile adversarilor de echipele noastre din prima categorie.

coperta noastră

În grădina Cișmigiu.

Fotografie de Corneliu VLADU

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

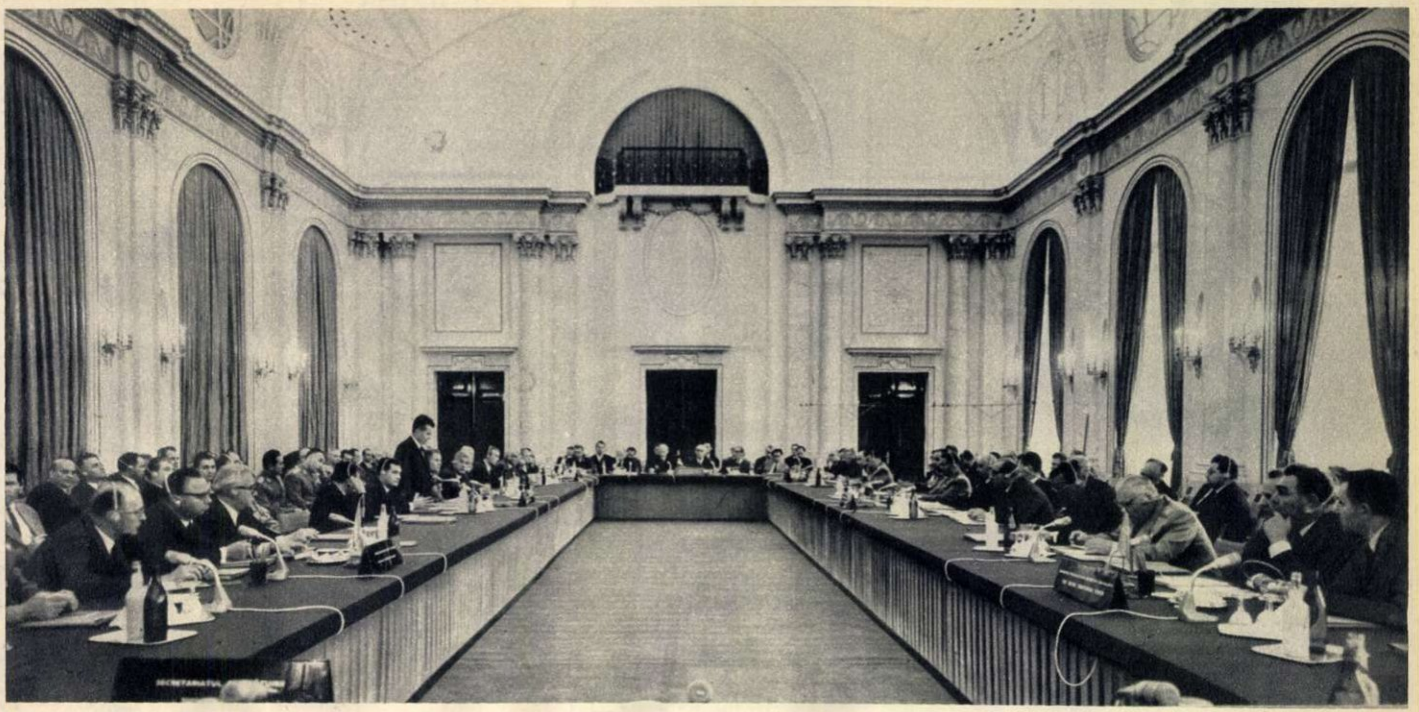

Aspect din ziua deschiderii Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

holdele de aur

S-au pîrguit de-a binelea holdele de aur ale României. Pe o suprafață de peste 3 000 000 hectare, griul, orzul și secara formează un imens covor de aur. În Banat, Dobrogea, Oltenia, București, Galați, Argeș, Ploiești, secerișul e în toi. La sfîrșitul săptămînii trecute, numai în regiunea București numărul hectarelor recoltate a fost de peste 30 000. Într-un ritm intens se desfășoară secerișul în majoritatea raioanelor din regiunea Oltenia. Numărul sporit de mașini care au fost puse la dispoziția cooperativelor agricole, buna organizare a muncii permit țăranilor cooperatori și mecanizatorilor să depășească viteza zilnică și să adune recolta într-un timp scurt. În cîteva zile doar, în regiunea Oltenia a fost adunată recolta de pe mai mult de 20 000 hectare. De asemenea continuă și recoltarea altor culturi. Astfel, pînă la data de 2 iulie, în regiunile București, Dobrogea și Oltenia muncitorii din gospodăriile agricole de stat și țăranii cooperatori au recoltat mazărea de pe mai mult de jumătate din suprafața cultivată.

În aceste zile continuă în ritm intens — paralel cu recoltările — lucrările de întreținere a culturilor și arăturilor de vară.

C. GHIȚĂ

colecția de altițe

Profesorul Grațian Juncan din Cîmpulung-Moldovenesc este un pasionat colecționar de altițe — cusături de artă de pe vestitele ii cîmpulungene. El a adunat timp de peste 10 ani 101 piese, adevărate „poeme pe pînză", cu motive ornamentale geometrice, florale, zoomorfe, într-o mare varietate de culori și modele.

Cusăturile din Cîmpulung cunosc două zone distincte : Fundul-Moldovei și Vama. Prima, o așezare mai retrasă, are o tradiție în care se remarcă ornamentațiile în culori închise și în care predomină motivele hexagonalo-romboidale. La Vama, dimpotrivă, ornamentația este vie și foarte bogată : ea coboară plină de la umăr pe întreaga mînecă și se întinde uneori și pe partea pieptului. Policromia altițelor cîmpulungene rivalizează cu cele mai frumoase creații similare din țara noastră : cele din Argeș și cele în tăblii din Banat.

Motivele altițelor sînt transpuse pe covoare, sculpturi în lemn și ornamentații decorative. În ele se disting jocurile geometrice de linii și culori asemănătoare cu cele de pe vechile manuscrise caligrafiate pe pergament de cărturari, ca și pe frescele unice de la Voroneț și Sucevița.

Dintre cele mai frumoase piese vechi ale profesorului Juncan amintim : o cămașă de peste o sută de ani din Valea Putnei, cu o altiță din mărgele de aramă lucrate casnic, și o altiță din comuna Vama, de strămătură în roșu aprins, verde și galben, din anul 1870.

F. MICHITOVICI

„livrezoane" pentru „fiacăre"

Intrarea în vigoare a Regulamentului pentru aplicarea Decretului nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice ne-a prilejuit o scurtă incursiune în domeniul trecutului legislației românești pe acest tărîm în urmă cu un veac.

Prima „punere în rînd" a circulației din București s-a făcut prin **Regulamentu pentru proprietarii și conducătorii fiacărelor** publicat în anul 1860 de Mihail Marghiloman, prefectul poliției Capitalei. La vremea aceea, Bucureștiul avea 125 000 de locuitori și 14 000 de clădiri, iar întinderea sa, de la o barieră la alta, era de 6 km. Bineînțeles că vehiculele care circulau atunci pe ulițele orașului erau carele și diferitele tipuri de trăsuri ; se vede însă treaba că ele constituiau o problemă, de vreme ce a fost nevoie să se elaboreze un regulament. Birje nu erau mai mult de o sută, dar mai fiecare curte avea trăsura sau căruța sa.

Regulamentul lui Marghiloman împrumută din limba franceză cuvîntul **fiacre** (trăsură de piață) pe care-l dă birjelor, numindu-le fiacăre, iar „permisul de conducere", obligator pentru toți birjarii, îl denumește tot printr-un franțuzism : **livrezoană.** Nu putea fi birjar decît acela care aducea dovada că este înscris în starostia respectivă și care putea da probă „că **este capabil a conduce fiacărele cu sciința trebuincioasă pentru siguranța publică"**. Se înțelege deci că birjarii erau supuși unor examene. Deci — păstrînd proporțiile — ceva în genul examenului de conducător-auto din zilele noastre. Se vorbea chiar și de un soi de „revizie tehnică" : birjele „**care se vedeau dărăpănate și cu caii în stare de slăbiciune sau cu năravul de a asvîrli cu picioarele"** erau scoase din circulație, iar caii erau însemnați cu fierul roșu, ca să nu mai aibă voie a umbla prin oraș. Birjarii nu puteau fi mai tineri de 20 de ani. N-au fost neglijate nici alte prevederi care — în felul lor — sînt cuprinse și în legislația modernă : astfel, viteza maximă admisă în oraș, pentru trăsuri, era **treapătul** „cailor ; birjarul era obligat „**să grijească mereu"** ca să nu stropească pe trecători cu noroi ; să nu fie beat cînd conduce, căci va fi arestat ; să nu fumeze cînd conduce ; să nu staționeze decît în locurile destinate. Permisul de conducere (livrezoana) costa un sfanț și portul său era obligatoriu „**spre a avea în vedere datoriile sale și a se conforma întocmai, la din contra urmare, birjarul avînd a suferi pedepse, cu amenzi și cu arest, după răutatea faptului"**.

Ion MUNTEANU

în munții retezatului

Gura Zlata, vestit punct turistic carpatin din masivul Retezatului, și-a sporit recent atracțiile cu un element cu totul inedit : 15 iezi de capră neagră într-o rezervație... de tranzit.

Organizarea acestei rezervații își are explicația ei : în masivul Pietrosul Rodnei (Maramureș) capra neagră, acest minunat monument faunistic al Carpaților noștri, se află pe cale de dispariție ; în schimb, în rezervațiile speciale din Retezat caprei negre îi merge foarte bine. S-a luat de aceea măsura repopulării Pietrosului cu iezi de capră neagră născuți în Retezat. Cele 15 exemplare de la Gura Zlata reprezintă un prim lot de viitori cățărători pe stîncile maramureșene. Hrăniți cu lapte de capră domestică, îngrijiți de un medic veterinar, ei fac aici un scurt stagiu, într-un mediu natural asemănător celui în care vor trăi și se vor înmulți.

E. D.

Fotografie de
Virgil ONOIU

carte

■ Un studiu de o remarcabilă competenţă despre **Balada populară română**, publică la Editura Academiei folcloristul Gheorghe Vrabie. Problemele de bază ale eposului român, teme, motive, cicluri, semnificaţii, perspective etc., sînt supuse unui examen istoric şi critic atent şi riguros, autorul dispunînd de o informaţie documentară şi de o putere de analiză şi sinteză cu totul remarcabile. Deşi se adresează în primul rînd specialiştilor, cartea — prin tema abordată şi prin forma limpede de expunere — poate interesa mase mult mai largi de cititori.

■ Se impunea de mult o cercetare critică obiectivă a personalităţii lui **Cezar Bolliac** şi o evaluare a operei acestuia la justele sale dimensiuni. E ceea ce a întreprins Ovidiu Papadima în recenta sa monografie apărută la Editura Academiei. Documentată temeinic, scrisă pe un ton cuvenit subiectului, cuprinzătoare, noua carte ne propune o imagine verosimilă a lui Bolliac.

■ Tudor Vianu este prezent în librării cu un substanţial volum de **Postume.** Cartea cuprinde **Istoria ideii de geniu, Simbolul artistic** şi **Tezele unei filozofii a operei.** O bună prefaţă a lui I. Ianoşi încadrează cartea în cîmpul de preocupări ale regretatului poet, critic şi istoric literar, eseist şi profesor, fixînd reperele cele mai importante ale operei lui.

■ **De la Alexandrescu la Eminescu. Aspecte-figuri-idei** se intitulează ultima carte a lui Paul Cornea, autor vădind o fină percepere a fenomenului istoric-literar românesc, o aplecare atentă asupra unor probleme încă neelucidate sau mai puţin luate în seamă ale acestui domeniu.

■ Nuvelele lui Marin Preda au apărut într-o nouă ediţie în colecţia „Biblioteca pentru toţi", cu titlul **Întîlnirea din pămînturi** (prefaţa, cu multe observaţii interesante, pătrunzătoare, aparţine lui Mihai Gafiţa).

■ Poetul şi omul de cultură Eug. Speranţia este prezent în librării cu un volum de **Poezii,** constituit dintr-o atentă selecţie din volumele sale anterioare. Prefaţa e semnată de Perpessicius.

■ George Muntean publică în colecţia „Biblioteca pentru toţi" o cuprinzătoare selecţie de proverbe româneşti intitulată **Apa trece, pietrele rămîn.** O amplă prefaţă, o serie de note, un glosar şi un bogat indice tematic înlesnesc orientarea rapidă a cititorului în acest domeniu.

■ George Dan este prezent din nou în librării cu un volum de poeme intitulat **Corabia cu 50 de catarge** (Editura tineretului).

■ Reporter pasionat şi înzestrat, Ilie Purcaru se prezintă cititorilor cu un nou volum — intitulat simbolic : **Escale spre noi înşine** — a cărui apariţie în colecţia „Patria noastră" a Editurii tineretului este binevenită.

■ Alte volume de versuri demne de atenţia cititorului : **Revers citadin** de Victor Felea, **Fata morgana** de Florenţa Albu, **Zeu printre blocuri** de Petru Popescu (cu o bună prefaţă de Paul Georgescu) şi **Autoportret pe nisip** de Cornel Sturzu.

cinema

■ Se pare că legile sezonului estival sînt stabilite o dată pentru totdeauna : în materie de cinema, au liberă trecere numai comediile, cu sau fără muzică, filmele de aventuri etc. Probabil că cel mai mare succes îl vor culege săptămîna viitoare **Băieţii de la tonomat,** filmul regizorului italian Lucio Fulci. Argumentele presupunerii noastre se cheamă: Adriano Celentano, Tony Dallara, Fred Buscaglione, Betty Curtis. Numele blondei Elke Sommer nu spune nimic deocamdată, fiind necunoscută pentru noi. Recomandăm filmul şi cîntăreţilor de muzică uşoară.

■ **Moneda antică** — tot o comedie muzicală, de data aceasta capul de afiş este cîntăreaţa bulgară Liana Antonova. Melodiile se întretaie cu istorisirea unor întîmplări prin care trece un pasionat colecţionar de monede vechi. Regia : Vladimir Iancev (coproducţie R. P. Bulgaria-R. D. Germană). În distribuţie : Manfred Krug, Grigor Vacikov, Gh. Popov.

■ **Dragostea este interzisă.** Comedie fără muzică dar cu un inteligent simţ al umorului şi al noului. Realizatorul ei este regizorul maghiar Tamas Renyi. Nu lipsesc cîteva nume binecunoscute : Mari Töröcsik, Ivan Darvas, Sandor Pecsi, Annamaria Szilvassy **(Domnişoara Barbă Albastră)** şi o vedetă în plină ascensiune : Tery Torday.

■ La cinematograful „Timpuri noi" sînt programate cîteva documentare de real interes, prezentate nu demult în cadrul Festivalului naţional de la Mamaia : **Crimca** ((Pavel Constantinescu), **Stuf** (Titus Mezaros), **Simfonie în alb** (M. Szeckler).

Elke Sommer.

Jean Marais.

■ Două reprogramări ce innobilează un sezon condamnat să fie sărac în evenimente cinematografice : **Ghepardul** şi **Gustul mierii.** Reintîlnirea cu creaţiile a doi dintre cei mai reprezentativi cineaşti contemporani, Luchino Visconti şi Tony Richardson, este oricînd primită cu bucurie.

■ Existenţa lui **Fantomas** pe ecranele noastre coincide cu prezenţa în ţara noastră a lui Jean Marais, actor ce nu mai are nevoie de recomandare. În coproducţia româno-franceză „Şapte bărbaţi şi o femeie" (regia : B. Borderie) ale cărei filmări au început nu demult la Cheile Turzii, Jean Marais deţine un rol principal.

disc

MUZICĂ POPULARĂ ROMÂNEASCĂ INTERPRETATĂ LA ACORDEON
FARIMITA LAMBRU
MARCEL BUDALA

■ Opt cîntece din Bucovina. Orchestra ansamblului „Ciprian Porumbescu" din Suceava, dirijată de G. Sîrbu, şi trei solişti cu voci de aur : Sofia Vicoveanca, Maria Bararu, Traian Straton. Recomandăm cu căldură acest disc (EPC-689) cuprinzînd cîntecele : „M-a făcut mama să joc", „Trece badea codrul des", „Zice mama să mă-nsor", „De trei săptămîni şi-o seară", „Cîntec de nuntă", „Bătrînească de la Vicov" „Bade, mă întreabă mama" şi „Jocul ţăpinarilor".

■ Cine n-a auzit vorbindu-se de ei şi nu i-a auzit cîntînd pe Fărîmiţă Lambru şi pe Marcel Budală ! Autentici „lăutari" (în sensul arhaic şi nobil al cuvîntului), doi virtuoşi ai acordeonului (instrument modern, pe care-l „obligă" să sune foarte ... popular) ; îl stăpînesc cu asemenea măiestrie, încît inventatorul sonorului burduf cu clape s-ar minuna dacă i-ar auzi ; pentru că sună ca lăuta, sună ca ţambalul, devine surlă, cimpoi, caval sau ţiteră. De unde scot atîtea timbre şi glasuri ? Să nu uităm indicativul discului : EPD-1120 !

■ Şi acum, altă bijuterie lăutărească, dar cu adevărat lăutărească : Romica Puceanu, cu taraful fraţilor Gore. Printre aşii genului (Costică Eftimiu, Dona Siminică, Violeta Romanescu), Romica Puceanu îşi cucereşte un loc de frunte. Să ascultăm tăcuţi şi vrăjiţi : „Cuculeţ de la pădure", „Mă gîndesc neică la tine", „Trandafir de pe răzor" sau „De-aş trăi ca bradu-n munte" (EPD-1121). E-n zadar să mai amintim de celălalt disc (mai vechi) al Romicăi Puceanu (EPD-1079). Nu se mai găseşte ! Şi nu ar fi de dispreţuit ideea unei reeditări.

muzică

■ În legătură cu concertele orchestrei de muzică uşoară italiană **Vanni Catellani** vă informăm că turneul ei s-a amînat şi începe la 17 iulie (Teatrul de vară „23 August" din Bucureşti).

■ La 11 iulie, cu tot sezonul în care melomanii îşi iau şi ei concediu, în sala mică a Palatului se prezintă un ansamblu vocal şi instrumental de muzică veche : **Ansamblul universităţii catolice din Chile.** În program muzică preclasică de Monteverdi, Frescobaldi, Gastoldy, Dowland, Morlay, Schütz, Jannequin etc.

■ Prin tradiţie, în fiecare vară are loc la Bayreuth — oraşul în care a creat Richard Wagner şi unde şi-a conceput teatrul ideal dedicat reprezentării operelor sale — un festival la care participă celebrităţi internaţionale a căror artă wagneriană s-a verificat pe marile scene ale lumii. Anul acesta Festivalul Wagner se va desfăşura între 24 iulie şi 4 august. Toate spectacolele vor fi montate de celebrul regizor Wieland Wagner şi majoritatea lor dirijate de Karl Böhm. Doar pentru „Tannhäuser" a fost invitat dirijorul Carl Melles iar pentru „Parsifal" — compozitorul şi dirijorul francez Pierre Boulez. Dintre interpreţi cităm pe : Birgit Nilson, tenorul Wolfgang Windgassen, baritonul Eberhard Wächter, Theo Adam.

teatru

■ G. Ciprian, cunoscut autor dramatic şi actor, a fost prezent din plin cu creaţia sa în acest an. După **Capul de răţoi,** Teatrul „C. Nottara" prezintă în această săptămînă comedia amară **Un lup mîncat de oaie** (în rolul principal Al. Ciprian — fiul actorului).

■ „Ţăndărică" şi colectivul său de păpuşari au întreprins în cursul lunii iunie un turneu în R. F. Germană. Ziarele vest-germane consemnează succesul spectacolelor **Cele trei neveste ale lui don Cristobal** şi **Elefănţelul curios** la München (în cadrul unei mari reuniuni internaţionale) şi Ludwigsburg.

■ Colectivul de estradă al Teatrului regiunii Bucureşti („Barbu Delavrancea") întreprinde un turneu în Iugoslavia. Formaţia este întărită cu solişti vocali de muzică uşoară (ca Gică Petrescu), muzică populară şi balerini.

■ În cadrul studioului experimental al teatrului din Tg. Mureş s-au înfăţişat două piese într-un act : **Dactilografii** şi **Tigrul**, ambele de Schisgall. Regia o deţin actorii Nicolae Scarlat şi Dinu Cezar. Experiment interesant, cu concursul unor actori ca Ana Nagy Scarlat, Maia Indrieş. Valoroasă mai ales compoziţia din „Tigrul" a tînărului actor Viorel Comănici.

■ Institutul de teatru (tot din Tg. Mureş) a înfăţişat cu colectivul său de absolvenţi — în regia profesorului György Kovacs — artist al poporului — spectacolele : **Liliom** de Molnar Ferenc, **Tezaurul lui Iustinian** de Al. Voitin, **Toţi fiii mei** de A. Miller şi **Troienele** în versiunea lui Sartre. Printre interpreţi : Tozsa Illona, Szekeli Eva, Bodo Zoltan, Borbath Iulia, Florian Antal etc.

■ O reluare la Piteşti a constituit-o în această stagiune spectacolul **Simple coincidenţe** de Paul Everac în regia nuanţată, bine gîndită scenic, a Soranei Coroamă.

■ Artistul emerit Ion Lascăr, pe lîngă creaţia sa scenică, duce o laborioasă activitate de director de scenă. Recent el a înfăţişat spectatorilor ieşeni comedia lui Machiavelli **Mătrăguna.** În rolurile principale : Mihai Grosariu, Ileana Mărgineanu.

Gh. Dinică.

televiziune

Duminică 10 iulie. „Studioul A" — cu caleidoscopicul său program (15.00) ■ Sub titlul „TV 111" vom asculta o emisiune muzicală alcătuită la cererea telespectatorilor (20.00) ■ Două mari — şi cunoscute — ansambluri de cîntec şi dans popular : „Doina Argeşului" din Piteşti şi formaţia de dansuri din Stoicăneşti-Argeş (20.30) ■ Filmul italian „Bravissimo !" al cărui generic, înscriind numele lui Alberto Sordi, ne asigură că vom avea ce vedea ! (21.00.)

Luni 11 iulie. Sportul rege — fotbalul — ne captează atenţia pentru aproape 20 de zile. Transmisiile marelui festival fotbalistic din Marea Britanie încep cu meciul Anglia-Uruguay (20.25).

Marţi 12 iulie. Din nou sport : transmisia de la Moscova a finalei (floretă femei) campionatului mondial de scrimă (18.25) ■ Bulgaria-Brazilia, în Campionatul mondial de fotbal. Îi vom vedea la lucru pe Pele şi Asparuhov ! (20.25) ■ După emoţiile meciului, o deconectantă emisiune de „Varietăţi pe peliculă" (22.20).

Miercuri 13 iulie. Fotbal (de data aceasta autohton) : Steaua-Rapid în semifinală a Cupei Republicii Socialiste România (17.15) ■ Înregistrăm cu plăcere programarea mai regulată a serialului „Din viaţa animalelor" (19.35) ■ Prof. dr. I. Pavel şi conf. dr. R. Prişcu participă la îngrijita emisiune „Cabinet medical TV", care ne propune tema „Diabetul" (20.00) ■ De la Manchester : Ungaria-Portugalia (20.25) ■ Deşi ora nu e prea potrivită (22.20), vom răspunde totuşi invitaţiei de a vizita Cheile Dîmboviţei.

Elena Cernei.

Joi 14 iulie. Un recital de poezie, ispititor chiar de la titlu : „În dulce tîrgul Ieşului..." (19.15) ■ „Clubul tinereţii" — pe care l-am dori ceva mai... întinerit (20.00) ■ Cîntă (pe peliculă) Alain Barrière. Ascultaţi-l ! A învăţat meseria de la maestrul Charles Aznavour (21.15) ■ Cunoscuta noastră mezzo-soprană Elena Cernei ne oferă un recital (22.00).

Vineri 15 iulie. La „Galeria instrumentelor" e rîndul flautului. Ni-l prezintă (dacă nu va interveni vreo schimbare) Bebe Prisada (19.15) ■ Emisiunea „Dicţionar de personaje" şi-a făcut drum spre inima telespectatorilor. Continuă cu litera B (II) (19.30) ■ De la Liverpool : Brazilia-Ungaria (20.25) ■ Cu „Teleglob" pe noi şi interesante itinerarii geografice (22.20) ■ Un program nocturn de romanţe (22.35).

Sîmbătă 16 iulie. Din nou Manchester : Bulgaria-Portugalia (15.55) ■ Nicolae Cernat din Şugag (Hunedoara) — un rapsod popular (19.15) ■ „Melodii din filme". Ultima emisiune cu acest titlu (Titi Acs şi Aurelian Udrişte) a lăsat o bună impresie. Poate că o mai mare exigenţă în alegerea soliştilor n-ar strica... (21.00) ■ Şi „Studioul mic" s-a impus atenţiei. Vom viziona o ecranizare după nuvela lui Teodor Mazilu „Drumul spinos al iubirii" (21.30) ■ Un episod „Sfîntul" pe care l-am dori mai puţin lung şi mai dramatic decît ultimul vizionat (22.00).

gloriosul semimileniu

1466-1966

MĂNĂSTIREA PUTNA

LA CINCI VEACURI DE EXISTENȚĂ

Vedere de ansamblu a mănăstirii Putna, străjuită de dealuri și păduri seculare.

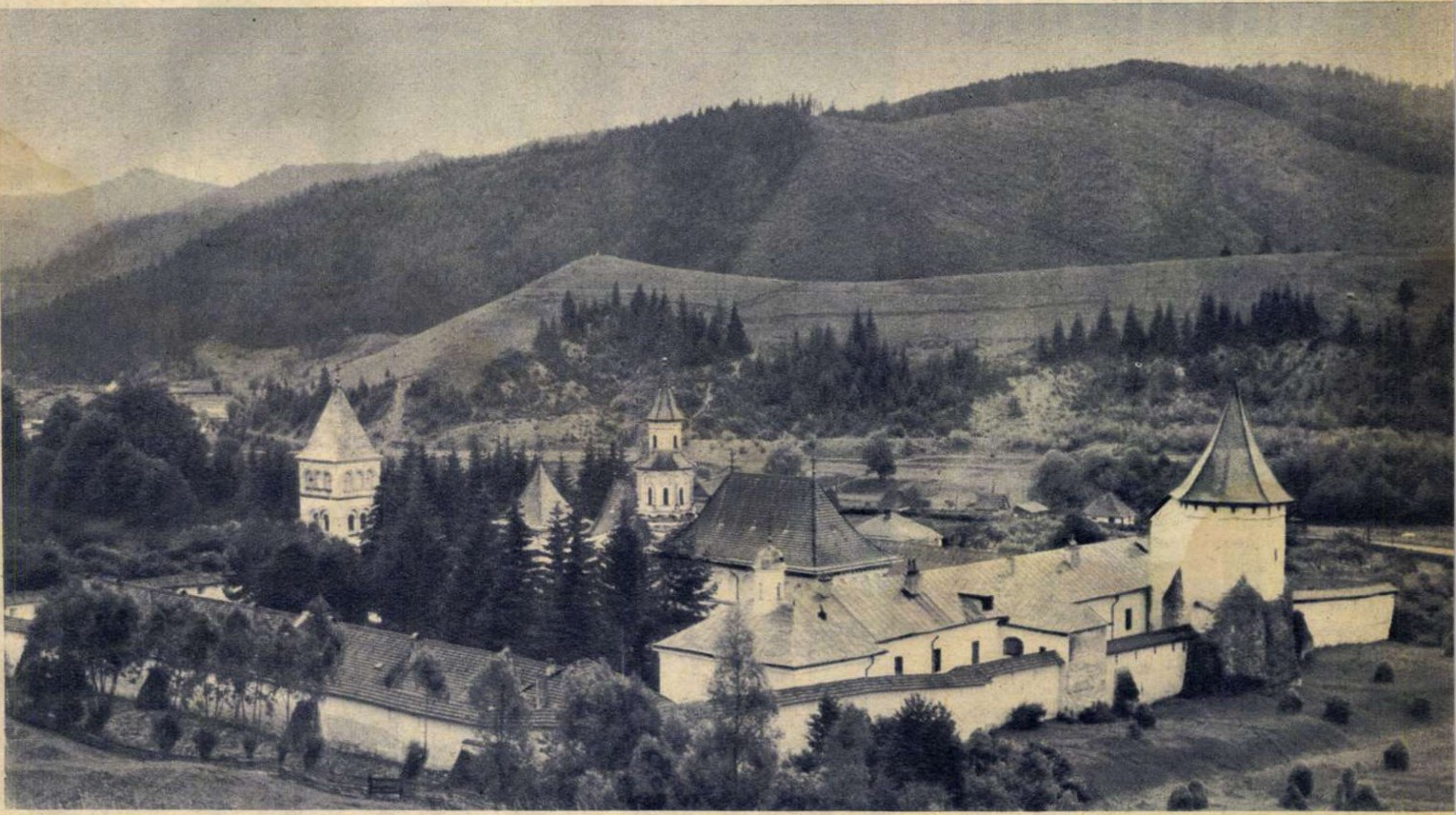

Ștefan cel Mare, acel voievod cu vederi largi, bun organizator, diplomat și viteaz conducător de oști, neasemuit luptător pentru libertatea țării sale, n-a fost numai un mînuitor priceput al spadei, ci și un mare însuflețitor și ctitor de artă și cultură. El a fost un îndrumător direct în construirea monumentelor feudale, într-un stil propriu al țării, un însuflețitor al meșterilor constructori, al pietrarilor și zugravilor în creația lor, într-un cuvînt, al tuturor acelora care au contribuit la dezvoltarea artei și culturii din acea vreme.

Monumentele de arhitectură și operele de artă feudală din țara noastră sînt unice și trezesc prețuirea și interesul nostru, al tuturor, și al celor mai pricepuți și eruditi cercetători străini. Mulțumită strădaniilor guvernului nostru de a face cunoscute valorile nemuritoare ale artei românești, exponatele de artă feudală românească au putut fi admirate în diferite mari centre al Europei. Recent, o expoziție de artă veche românească, prezentată succesiv în Anglia, în Franța și în R.F. Germană, s-a bucurat de elogii unanime.

Bogat în monumente de arhitectură unice în felul lor, nordul Moldovei apare călătorului ce poposește pe aceste meleaguri ca un vast muzeu în aer liber; vestigiile trecutului se îmbină armonic, la tot pasul, cu realitățile prezentului, reconstituind una dintre cele mai strălucite pagini de istorie a luptei pentru unitatea, neatîrnarea și afirmarea poporului român.

La aproximativ 32 km, pe drumul ce pleacă din orașul Rădăuți spre vest, dispusă pe malul stîng al rîului Putna, se ridică străvechea ctitorie a marelui Ștefan, domnul Moldovei — mănăstirea Putna. Înconjurată de dealuri înalte (Măgura Mică, Măgura Mare, Dealul Secerii, Între Putne, Dealul Bărbăcăriei, Cirana, Sionel), uriașe bastioane ale fortăreței pe care ținutul îl reprezintă în ansamblul său, Putna străjuiește aci de cinci secole, înfruntînd vitregia timpului și conservînd memoria marelui voievod român.

Începuturile mănăstirii se pierd în negura legendei. Tradiția locală susține că mult timp înaintea zidirii

(Continuare in pag. 6)

«Ripida» (1484), măiastră operă de artă dăruită de Ştefan cel Mare mănăstirii Putna.

Pisania şi stema din 1481, încastrate în turnul de la intrarea mănăstirii.

Urna de argint adusă în anul 1870 de studenţii veniţi la Putna pentru a cinsti memoria marelui Ştefan.

gloriosul semimileniu

Putnei pe acest loc s-ar fi ridicat o altă mănăstire de călugări, cu stricte reguli monahale.

Aceeaşi tradiţie locală — consemnată de cronicari — susţine că, ulterior, părăsind schitul Sf. Laurenţie, Daniil Sihastru venea să-şi sape în stîncă, în locurile cele mai sălbatice ale Putnei de acum cinci sute de ani, lăcaş de închinăciune şi meditaţie.

Inspirată — potrivit legendei — de îndemnul aceluiaşi Daniil, zidirea mănăstirii începe prin construcţia bisericii, în vara anului 1466 (4 iunie după unele izvoare, 10 sau 20 iulie, după altele), încheindu-se în 1469.

Consemnînd tradiţia orală despre începuturile zidirii mănăstirii, Ion Neculce scrie în ale sale «O samă de cuvinte»: «Ştefan-vodă cel Bun, cînd s-au apucat să facă mănăstirea Putna, au tras cu arcul Ştefan-vodă dintr-un vîrvu de munte ce este lîngă mănăstire; şi unde au agiunsu săgeata, acolo au făcut prestolul în oltariu. Şi este mult locu de unde au tras pănă în mănăstire. Pus-au şi pe trii boierenaşi de au tras, pre vătavul de copii şi pre doi copii din casă. Deci unde au cădzut săgeata vătavului de copii au făcut poarta, iară unde au cădzut săgeata unui copil din casă, au făcut clopotniţa».

Sfinţirea bisericii are loc de-abia în 1470, în septembrie, în prezenţa lui Teoctist, mitropolitul Sucevei, acelaşi Teoctist care îl încoronase în 1457 la «Direptate», a lui Tarasie, episcop de Roman, şi a unui mare sobor de preoţi. Ioasaf, venit de la Neamţ, era numit primul stareţ al Putnei.

Ca primă ctitorie a domnitorului, aleasă potrivit hotărîrii sale ca loc de veşnică-i odihnă, Putna va primi din partea lui Ştefan numeroase danii, menite să-i menţină în timp strălucirea iniţială. Un document de întărire a unor donaţii anterioare, dat mănăstirii la 6 februarie 1503, numără ca fiind în proprietatea Putnei nu mai puţin de 29 de sate; vii în dealurile Hîrlăului; o «branişte» de proporţii deosebit de mari; numeroase mori pe Siret, în apropierea tîrgului cu acelaşi nume; o prisacă la Comarna; o sută cincizeci de drobi de sare pe fiecare an din Ocna domnească de la Trotuş ; dijma din ceară («pietrele de ceară» cum se spunea pe atunci) din tîrgul Siretului, ca şi alte numeroase beneficii rezultate din încasarea unor vămi şi dăjdii. Putna, ca şi Neamţul, devine unul dintre cei mai mari proprietari feudali din Moldova.

Este lucru cert că Putna, Neamţu şi alte numeroase mănăstiri fortificate au constituit în vremuri de restrişte loc sigur de refugiu, ca şi importante puncte de rezistenţă militară la nevoie.

Din toate aceste fortificaţii se păstrează azi, singular, pe latura de apus a mănăstirii, bastionul cunoscut sub numele de turnul tezaurului; o pisanie încastrată în zidul masiv al acestuia aminteşte generaţiilor: «Binecinstitorul domn a toată ţara Moldovei, Io Ştefan Voievod, fiul lui Bogdan Voievod, a zidit şi a făcut

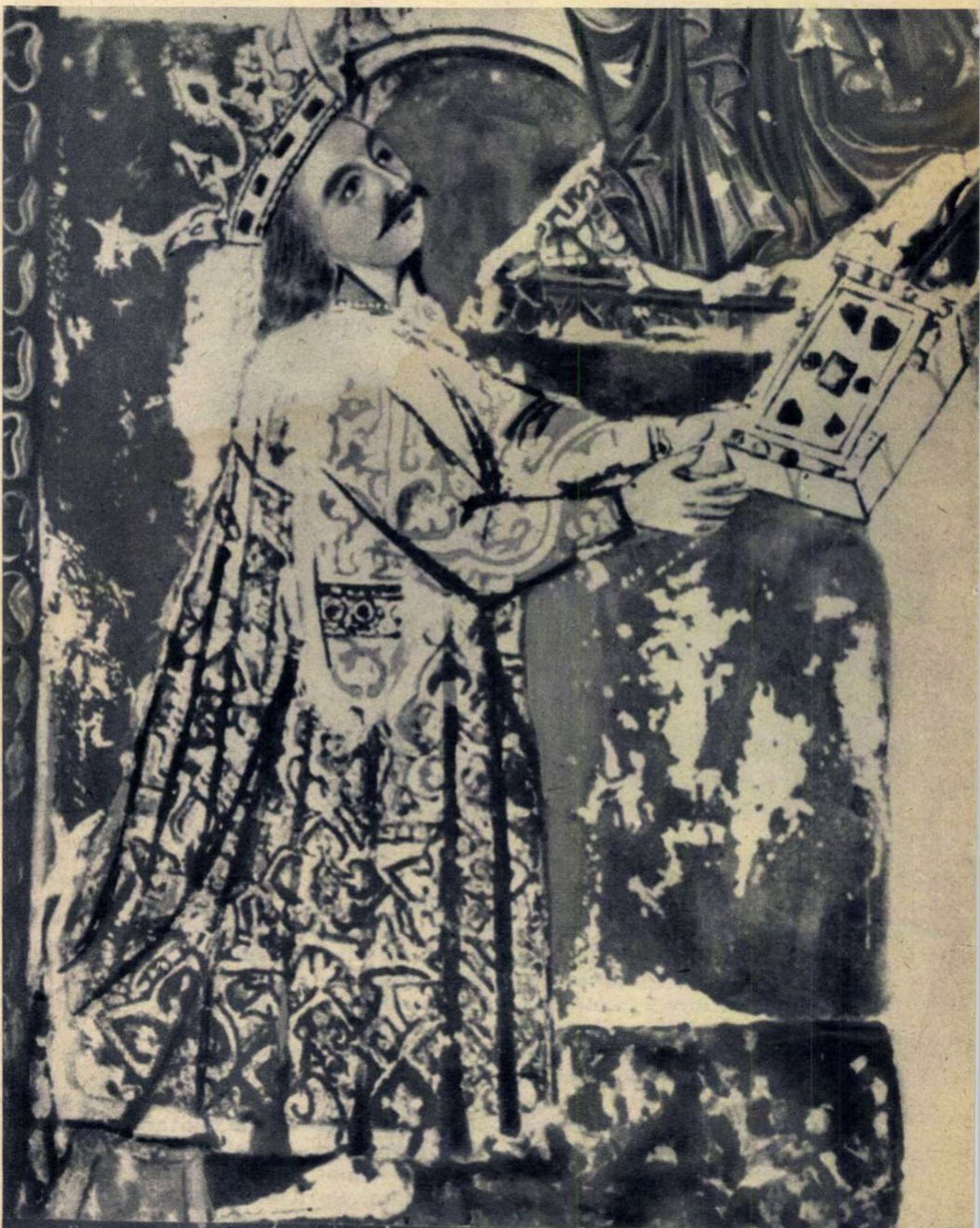
Portretul lui Ştefan cel Mare (după miniatura din Evangheliarul de la Humor).

«Tetraevanghel» scris din porunca lui Ștefan cel Mare, împodobit cu splendide miniaturi și frumoase ornamentații.

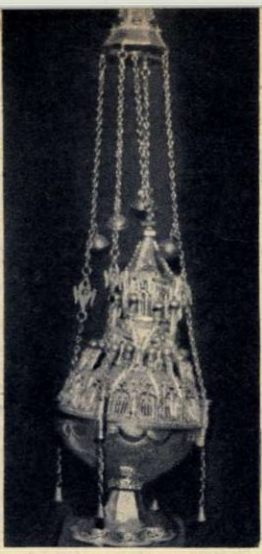

Cădelnița (1470) dăruită de Ștefan cel Mare mănăstirii Putna.

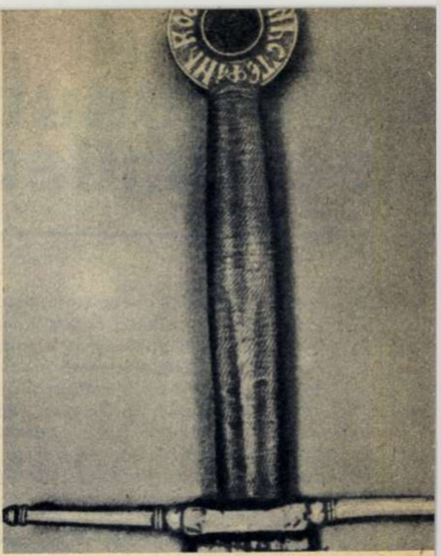

Sabia necruțătoare și nebiruită a lui Ștefan cel Mare.

turnul acesta și zidul în jurul mănăstirii în anul 6989 (1481), luna mai».

Istoria mănăstirii Putna e departe de a fi fost liniștită. Prădată în numeroase rînduri, incendiată, dărîmată de dușmani sau de cutremure, Putna s-a ridicat din nou, expresie a permanenței poporului român în această parte de țară. Un incendiu puternic o mistuie din temelii în anul 1484, obligîndu-l pe domn să o refacă. Mai tîrziu este prădată de niște hoți. La mijlocul secolului XVII mănăstirea trece din nou prin momente grele. Probabil în ruină, ea este dărîmată de Vasile Lupu; încercarea de a o reface este zadarnică, luptele cu logofătul răzvrătit, Gheorghe Ștefan, viitorul domn, nedîndu-i răgazul necesar. Puțin favorabil lui Vasile Lupu, cronicarul Neculce notează în aceeași «O samă de cuvinte»: «Vasilie Vodă aproape de mazilie au greșit lui Dumnezeu. Că i s-au întunecat mintea spre lăcomie, d-au stricat mănăstirea Putna, gîndind că va găsi bani, și n-au găsit. Și s-au apucat să o facă de nou precum au fost, și nu i-au ajutat Dumnezeu să o facă. Că au zidit-o numai din temelie, din pămînt pînă la ferestri, și i-au luat Dumnezeu domnia». Furia descoperirii de comori începuse să înfierbînte mințile oamenilor; gestul lui Vasile Lupu, chiar dacă nu este inspirat de o asemenea intenție, putea fi suspectat ca atare de contemporani. Fapt cert este însă acela că Vasile Lupu nu termină reconstrucția mănăstirii. Revine lui Gheorghe Ștefan și lui Istrati Dabija-Vodă sarcina de a restaura Putna. Pisania aflată în tinda bisericii glăsuiește: «Această biserică a înnoit-o Io Gheorghe Ștefan Vodă și s-a sfîrșit în zilele lui Istrati Dabija Vodă în anul 7170 (1662)». Ruinată grav de cutremurul din 1739, Putna va fi refăcută din nou, la mijlocul secolului al XVIII-lea, prin grija fostului mitropolit Iacov, zis Putneanul, care devine astfel cel de-al treilea ctitor al ei. Lăsînd deoparte mici modificări sau amenajări din anii 1854-1856 și 1882, amintim, în fine, ultima restaurare, făcută în anul 1902, sub îngrijirea arhitectului Römstorfer. Acestei restaurări îi datorăm forma actuală a mănăstirii.

În ansamblul de clădiri al mănăstirii Putna, principalul monument arhitectonic îl constituie biserica. Avînd proporții impunătoare, date desigur și de faptul că fusese destinată a fi necropola familiei lui Ștefan cel Mare, biserica se prezintă ca o clădire de plan trilobat, cu turlă pe naos, cuprinzînd, pe lîngă obișnuitele încăperi ale pronaosului, naosului și altarului, un exonartex și, între pronaos și naos, o gropniță. Zidurile masive, din piatră, sprijinite în exterior de contraforturi, lasă să pătrundă cu greu lumina prin ferestre înguste, dreptunghiulare, decorate cu portaluri de piatră de factură gotică.

Decorația exterioară, de diverse stiluri și aparținînd unor epoci diferite, permite cu greu să se deslușească ceea ce aparține începutului mănăstirii de ceea ce s-a adăugat în veacurile ulterioare. Biserica este acoperită cu țiglă smălțuită.

Interiorul bisericii a fost pictat desigur la puțin timp după terminarea construcției. Multiplele refaceri care au survenit de-a lungul anilor au deteriorat însă complet pictura, înlocuită azi de o tencuială obișnuită.

În interiorul bisericii mănăstirii Putna se află mai multe morminte, din care opt sînt acoperite cu pietre funerare purtînd inscripții. În gropnița bisericii, căutîndu-și parcă adăpostul și un plus de liniște, se află, sub un baldachin de marmură albă, înmormîntat Ștefan cel Mare. Lespedea de pe sarcofag, tăiată în marmură de Carrara, de culoare alb-gălbuie, poartă săpată inscripția: «Binecinstitorul domn, Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu domnul țării Moldovei, fiul lui Bogdan Voievod, ctitorul și ziditorul acestui sfînt lăcaș, care aici zace și s-a mutat la veșnicul lăcaș în anul 7... luna... și a domnit ani...». Inscripția arată că domnul și-a pregătit, fiind încă în viață, piatra mormîntală, lăsînd loc liber datelor pe care nimeni nu avea să le știe înainte. Fiul său, Bogdan Voievod, este acela care va așeza ulterior deasupra pietrei funerare un acoperămînt de mormînt pe care a însemnat cu grijă data morții, ca și anii de domnie ai părintelui său. Alături de mormîntul marelui voievod își găsesc liniștea netulburată mormintele celor patru copii ai săi; ale celor două soții: Maria de Mangop, din vestita familie a Comnenilor, și Maria, frumoasa fiică a Radului cel Frumos; mormîntul soției lui Petru Rareș și al lui Ștefăniță Vodă, fiul acestuia; precum și cel al mitropolitului Moldovei, Teoctist.

În fața mormîntului lui Ștefan paginile de cronică, învățate încă pe băncile școlii, revin firesc în memorie, făcînd să reînvie figura de legendă a aceluia care timp de 47 de ani, la Vaslui, la Războieni, la Codrii Cosminului și în atîtea alte locuri a apărat glia străbună, libertatea și neatîrnarea poporului ei, meritînd să fie așezat cu recunoștință în galeria marilor domnitori iubitori de țară care și-au pus lupta și activitatea la bazele făuririi României.

«Tradițiile de cultură românească ale Putnei, împletite cu amintirea vitejiei marelui său ctitor, au dat locului valoare de simbol al luptei pentru neatîrnare și unitate națională» — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., cu prilejul unei recente vizite a conducătorilor de partid și de stat în regiunea Suceava.

În anul 1870, cu ocazia împlinirii a 400 de ani de la sfințirea mănăstirii, studenții români din Viena s-au hotărît să facă un pelerinaj la mormîntul marelui erou moldovean. Războiul franco-german, ca și unele neajunsuri organizatorice, au făcut ca festivitățile să nu poată avea loc în acel an. În 1871 se alege un nou comitet de organizare a serbărilor avînd ca președinte pe Ion Slavici, iar ca secretar pe Mihail Eminescu. La 15 august Slavici rostește discursul inaugural al festivităților. În marea asistență se aflau: luminatul patriot și om politic Mihail Kogălniceanu, folcloristul de mai tîrziu G. Dem. Teodorescu, istoricul Gr. Tocilescu și mulți alți oameni de cultură. Se găsește și azi în muzeul Putnei urna de argint, umplută cu pămînt din toate colțurile țării, adusă de studenți, ca ofrandă, la mormîntul lui Ștefan; se află încă aci steagurile purtate de tinerii români cu prilejul festivităților.

Într-o vreme în care limba scrisă era cunoscută numai clerului și pisarilor din cancelariile domnești.

(Continuare in pag. 8)

Glasul de aramă care a vestit de atîtea ori sărbători și victorii ale Moldovei lui Ștefan cel Mare.

Tineri în fața portretului lui Ștefan cel Mare.

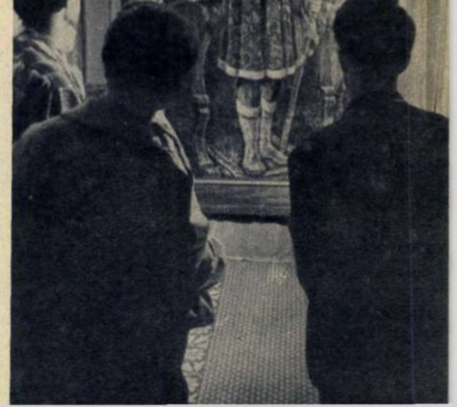

gloriosul semimileniu

mănăstirile au reprezentat importante focare de cultură. Ele adăposteau biblioteci bogate în manuscrise, şcoli în care se putea deprinde limba folosită în cancelariile domneşti, precum şi ateliere unde se învăţa migăloasa artă a caligrafierii şi miniaturisticii.

Istoria artei miniaturilor din România a înscris definitiv în filele ei numele unor caligrafi putneni ca monahul Palade şi ieromonahii Spiridon şi Filip, ale căror opere, alături de cele ale discipolilor unui Gavril Uric de la Neamţ, au făcut să meargă pînă departe, în Orientul ortodox, faima şcolii româneşti de miniaturistică.

În biblioteca mănăstirii Putna se mai găsesc astăzi următoarele manuscrise datînd din vremea lui Ştefan cel Mare, scrise pe pergament, împodobite cu ornamentaţii şi miniaturi în diferite culori sau aur: Mineiul pe august şi Mineiul pe noiembrie (1467); Cuvîntările sf. Ioan Gură de Aur (1470); Leastviţa (1472); Tetraevanghelul de la Humor (1473); Sbornic (1474); Tetraevanghel (1488-1489); Mineiul pe noiembrie (1504) şi Tetraevanghelul din 1504. Pe lîngă acestea, biblioteca cuprinde nenumărate alte manuscrise, vechi tipărituri slavone, române şi greceşti din secolele XVII-XIX. Unele manuscrise şi documente provenind de la mănăstirea Putna au intrat în fondul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România sau în fondul unor mari biblioteci din străinătate.

Călugării de la Putna s-au ocupat însă nu numai cu caligrafierea şi împodobirea de manuscrise. Deseori ei au luat pana în mînă pentru a însemna fapte de istorie; alteori ei au compilat cronici şi anale, lăsînd posterităţii opere în genul acelui Letopiseţ de la Putna, în realitate o variantă a unei cronici ce se alcătuia la curtea lui Ştefan cel Mare. După cît se pare, tot mănăstirea Putna este aceea care a adăpostit pe călugărul Azarie, autor al unei cronici a Moldovei, mergînd de la anul 1552 pînă la urcarea în scaun a lui Petru Şchiopul.

Lăcaşul ctitorit de Ştefan Vodă a fost înzestrat încă de la întemeiere cu numeroase şi preţioase odoare şi podoabe. Răzmeriţele, incendiile şi jafurile care au bîntuit de-a lungul anilor mănăstirea au făcut ca multe din aceste valori să dispară sau să se deterioreze. La începutul secolului al XIX-lea tezaurul mănăstirii era încă destul de bogat în odoare din morminte, acoperăminte de morminte, acoperăminte bisericeşti, aere, cruci cu sculpturi fine în lemn de chiparos, cedru sau în sidef, ferecate în argint aurit şi împodobite cu mărgăritare, granate, diamante, corali; vase bisericeşti cu interesante inscripţii, policandre de bronz, sfeşnice de argint, paftale, sigilii; manuscrise slavone şi române, tipărituri vechi, hrisoave domneşti (începînd de la anul 1400) scrise pe pergament sau pe hîrtie, întărite cu frumoase peceţi de ceară, cu sigilii în chinovar roşu sau negru.

Piesele rămase, alcătuind prin ele însele un tezaur artistic de valoare unanim recunoscută în ţară şi peste hotare, sînt grupate azi în muzeul mănăstirii. Ele reprezintă o dovadă elocventă a contribuţiei majore a poporului român la dezvoltarea patrimoniului culturii universale.

În dulapuri, în vitrine sau sub globuri de sticlă, vin să se ofere admiraţiei vizitatorilor valori artistice inestimabile: epitrahile şi epitafuri, potire, candele şi cădelniţe de argint dăltuite artistic, omofoare, cruci, icoane, evanghelii în legături de piele sau metal preţios, tetrapoduri, sigilii, aere brodate cu fir de aur, argint şi perle, de o bogăţie şi o frumuseţe rar întîlnite în altă parte, şi multe altele. Fiecare din aceste piese este o dovadă a virtuţilor artistice ale vechilor creatori de artă români. Realizate într-o manieră vădind originalitate, un simţ al proporţiilor, al formelor şi al culorilor remarcabile, comorile de la Putna vorbesc contemporanilor despre îndelungata tradiţie artistică a poporului român.

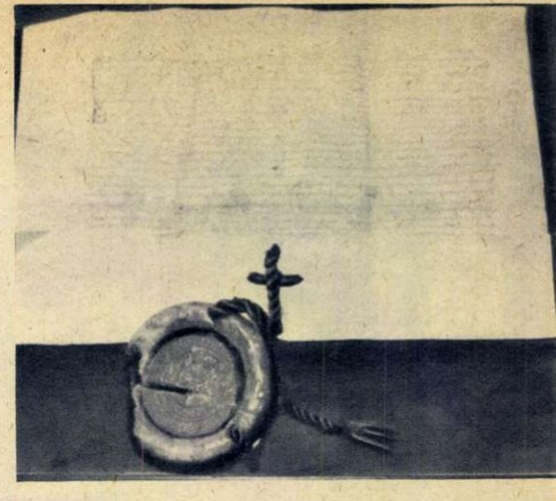

Hrisov domnesc dat de Ştefan cel Mare — scris pe pergament, cu o pecete în ceară, prinsă cu şnur de mătase roşie.

Din valorosul ansamblu ţinem să remarcăm: patrafirul din 1469, brodat pe fond roşu, cu fir de mătase, de aur şi argint; alte patru patrafire din aceeaşi perioadă, precum şi minunatul acoperămînt de mormînt al Mariei de Mangop. Brodat pe mătase, acesta atrage atenţia prin coloritul său discret şi elegant: sînt folosite tonuri palide pentru carnaţie, fir de aur şi argint pentru podoabe, mătase albă şi cenuşie pentru veşminte. Menţionăm, de asemenea, un patrafir cu portretele lui Ştefan cel Mare şi al fiului său Alexandru Voievod (din perioada 1480-1496), precum şi trei perdele de iconostas din aceeaşi perioadă, a căror realizare vădeşte existenţa unui stil moldovenesc cu caracteristici bine definite în arta ţesăturilor şi broderiilor. Din epoca de maturizare a acestui stil semnalăm epitaful din anul 1490, un patrafir din anul 1504 şi o perdea de iconostas din anul 1510. Printre obiectele de cult se remarcă o cădelniţă dăruită mănăstirii, în anul 1470, de către domnitor, şi două ripide (evantaie liturgice) executate de argintarii putneni la comanda lui Ştefan în anul 1497. În fine, muzeul cuprinde frumoase ferecături de evangheliare, cea mai realizată fiind aceea a Evangheliarului de la Humor (1473). Mănăstirea păstrează şi cîteva clopote vechi: Blagovistnicul (dăruit de Ştefan în 1490), Buga (din 1482, dar retopit de cîteva ori) şi Uşerul (din 1530).

Anul acesta mănăstirea Putna sărbătoreşte 500 de ani de la întemeiere. «**Va fi un moment** — a spus tovarăşul Nicolae Ceauşescu în timpul vizitei amintite — **de cinstire a lui Ştefan cel Mare şi a vitejilor care alături de el au luptat pentru apărarea Moldovei. Să cinstim memoria marelui voievod şi ceea ce a făcut el pentru înflorirea poporului român, muncind mai bine, făcînd ca poporul nostru să se ridice în rîndul naţiunilor lumii, dacă nu prin număr, prin contribuţia adusă la patrimoniul culturii universale**».

U.N.E.S.C.O. a înscris sărbătorirea întemeierii mănăstirii pe agenda marilor aniversări culturale ale anului. Va fi un prilej de cinstire a lui Ştefan cel Mare şi a tuturor acelora care, alături de el, au luptat vitejeşte pentru apărarea Moldovei, un moment de cinstire a acelor meşteri, cunoscuţi sau anonimi — fii ai unui popor înzestrat, harnic şi viteaz — care au dat Neamţul, Putna, Voroneţul, Humorul, Suceviţa, monumente prin care România rămîne o ţară cu o contribuţie majoră în dezvoltarea artei universale.

George POTRA
doctor-docent în ştiinţe istorice
Fotografii de S. STEINER

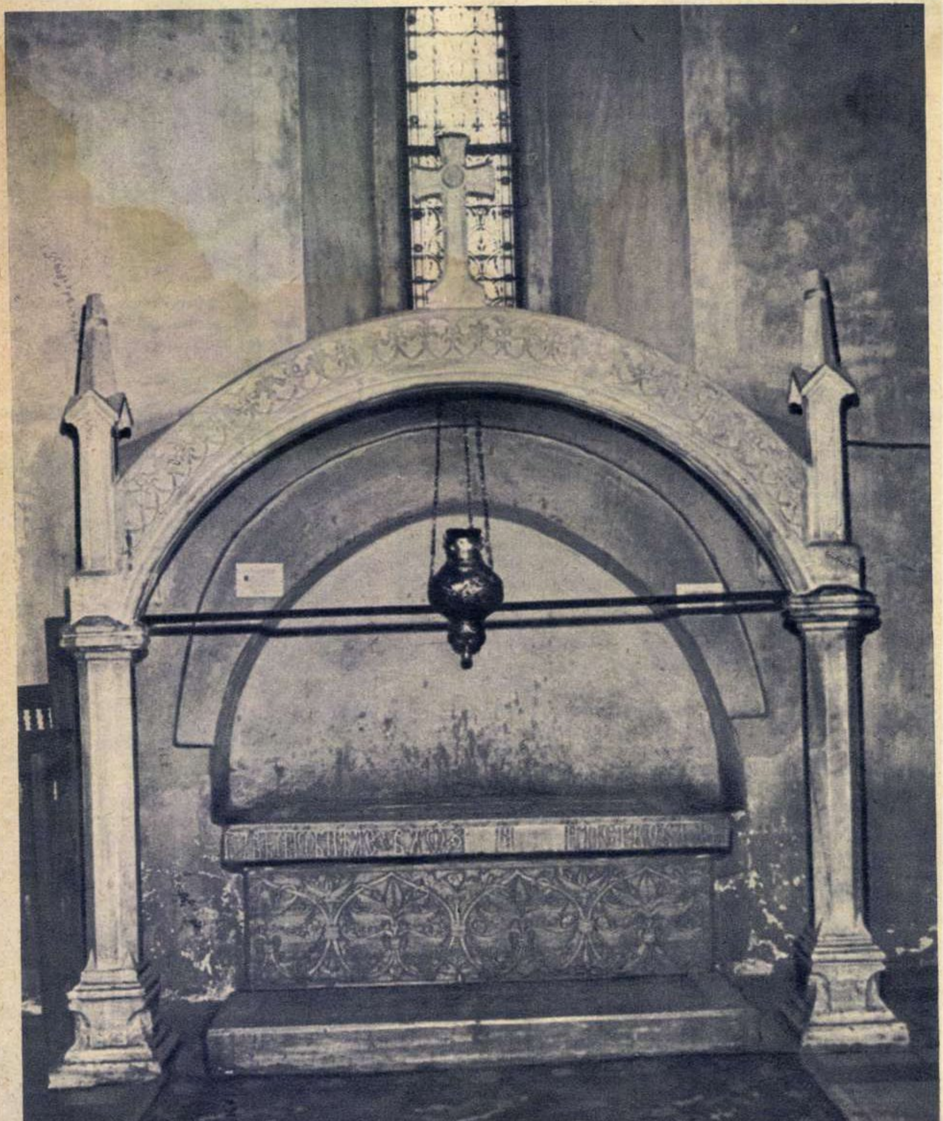

Locul de odihnă al voievodului Ştefan, care a dus gloria românilor peste veacuri (fotografia din stînga), şi lespedea de piatră sub care doarme viteazul voievod (fotografia de jos).

urbanism și specific local

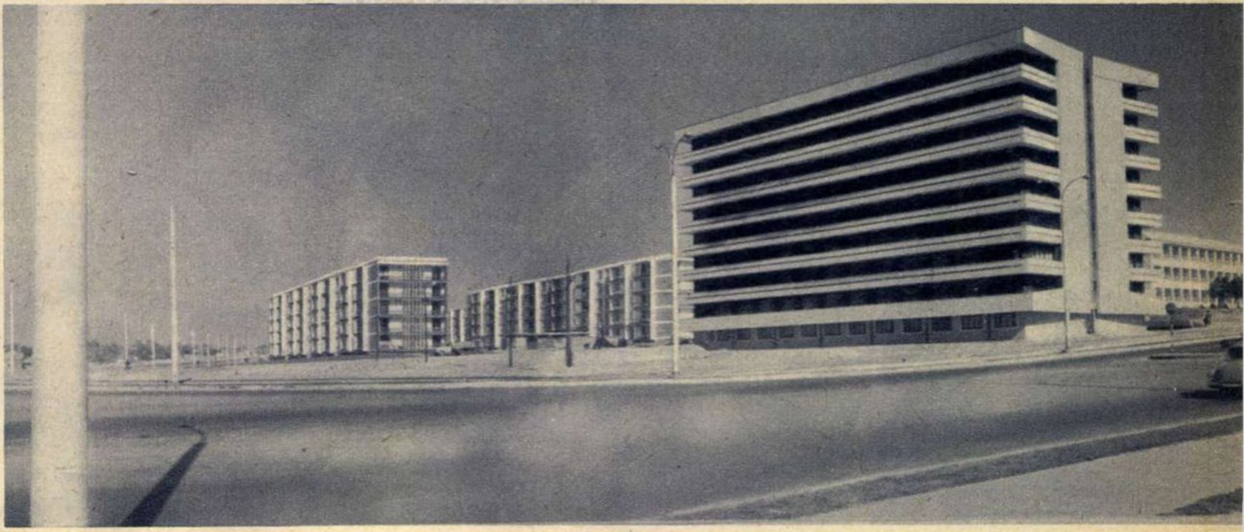

GALAȚI. Orientarea localității cu fața spre fluviu, prin construirea a două mari cartiere ce-și vor da în curînd mîna de-a lungul falezei dunărene, precum și ridicarea ansamblurilor Țiglina II și III, care însumează pînă în prezent circa 10 000 apartamente, sînt rezultatul unor judicioase proiecte arhitecturale.

BAIA-MARE a căpătat în anii noștri un pronunțat profil de oraș contemporan. Cartierul Săsar va avea la sfîrșitul lucrărilor 5 500 apartamente. Prima etapă (peste 2 000 apartamente) a fost încheiată. Recent au început lucrările pentru cea de-a doua etapă: 71 blocuri cu 5 pînă la 11 nivele, însumînd 3 150 apartamente. Centrul orașului, reconstruit în anii trecuți, de altfel nu lipsit de soluții inedite de o reală frumusețe, închide, din păcate, prin înălțime și lipsa de respirație dintre clădiri, priveliștea dealurilor înconjurătoare. Or, realism în arhitectură înseamnă între altele și raportarea strictă la condițiile specifice locale — atît cele sociale și economice, cît și cele geografice.

Sîntem martorii unei mari remodelări urbane, la nivelul unor concepții și tehnici contemporane. Se construiește într-un ritm neobișnuit. Au apărut marile ansambluri de locuit, adevărate orașe în oraș. Ne mîndrim cu noile cartiere ale Capitalei și cu noul Galați, cu litoralul. Echilibru constructiv care ne impresionează. Cu toate acestea tendințele de despersonalizare în orașele noastre sînt destul de accentuate. Asemănările supărătoare ale unor ansambluri și cartiere, repetarea acelorași soluții amenință identitatea unor localități. Necesitatea de a ieși din mecanicism intelectual, ieșirea din monotonie devine o problemă socială importantă. Despre această monotonie, despre lipsa de varietate în soluțiile arhitecturale, despre despersonalizare, despre cauze și remedii ne-am propus să discutăm cu tovarășii profesori Marcel Locar și Octav Doicescu, vicepreședinți ai Uniunii arhitecților.

LICHIDAREA MONOTONIEI, O PREOCUPARE GENERALĂ A ARHITECȚILOR DIN ȚARA NOASTRĂ

Interviu cu prof. arh. MARCEL LOCAR

— La Congresul al IX-lea al partidului și, recent, la Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie 1966 s-a subliniat necesitatea îmbunătățirii arhitecturii noilor construcții, necesitatea lichidării monotoniei stilului arhitectonic. Oamenii muncii, partidul și statul cer proiectanților și constructorilor — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntul de închidere a Plenarei — «**să lărgească diversitatea soluțiilor, valorificînd mai bine tradițiile naționale și caracteristicile specifice ale diferitelor regiuni ale țării, precum și cuceririle arhitecturii mondiale contemporane**». Ce rezultate pozitive au fost obținute în rezolvarea acestor probleme și ce acțiuni viitoare sînt preconizate?

— Elaborarea unor principii generale călăuzitoare, a unei clarificări teoretice privind cele mai valoroase soluții menite să elimine aspectele negative în aplicarea tipizării, monotonia, șablonizarea — preocupă în prezent marea masă a arhitecților din România. Studierea atentă a documentelor de partid, îndrumarea permanentă primită din partea conducerii de partid și de stat au permis institutelor de proiectare să întreprindă în ultimul an o serie întreagă de acțiuni valoroase. În domeniul construcțiilor de locuințe, în ceea ce privește diversificarea acestora, studiile din ultima vreme propun lărgirea sensibilă a gamei de tipuri de apartamente. S-a ținut seama de factorul demografic, geografic și de structura familiei, de necesitățile și dorințele populației, beneficiara principală a fondului de locuințe. Se preconizează, de

(Continuare în pag. 10)

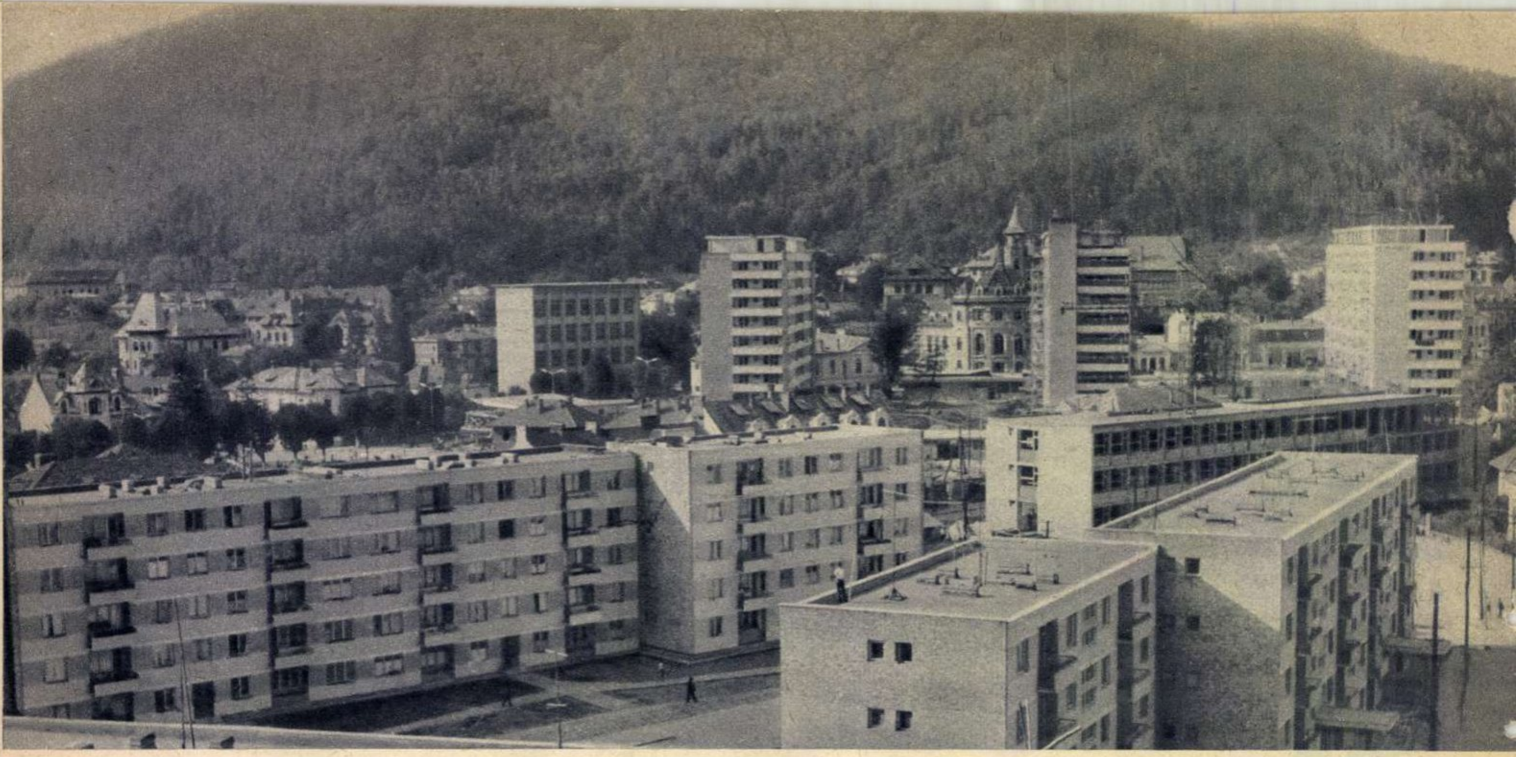

PIATRA-NEAMȚ. Industrializarea socialistă a frumoasei localități din nordul Moldovei prin plasarea în teritoriul preorășenesc a marilor uzine de la Săvinești și Roznov a influențat puternic și dezvoltarea ei urbanistică. Noile ansambluri de locuințe, blocuri și case individuale au schimbat structural fața orașului. În 1980, cînd vor fi încheiate lucrările de sistematizare, Piatra-Neamț va găzdui aproximativ 80 000 locuitori. Localitatea — ne declară specialiștii — va arăta ca un adevărat oraș-grădină, cu un profil arhitectonic original.

asemenea, în scopul obținerii unei mai mari diversificări în compoziția ansamblurilor, o varietate a regimurilor de înălțime. O varietate în aspectul general al ansamblurilor o va oferi — credem — și recenta reglementare a construcțiilor de locuințe ce vor fi realizate prin mijloacele proprii ale cetățenilor avînd sprijin din partea statului prin acordarea de credite, atribuire de terenuri și alte avantaje. În realizarea acestor locuințe se va folosi în mai mare măsură tipul de construcție individuală cu unul sau două nivele, temă ce permite o mai mare varietate arhitecturală. De asemenea, prin folosirea valoroaselor tradiții ale arhitecturii românești, prin legarea și împletirea acestora cu sistemele constructive contemporane au rezultat cîteva realizări prețioase. Citez în acest sens Casa de cultură de la Suceava — autor: arhitect Nicolae Porumbescu — un proiect pe care îl consider remarcabil, în care s-au valorificat subtil elemente specifice regiunii și stilului general al arhitecturii românești. Asemenea rezultate fructuoase — precum și carențele care mai persistă — vor fi discutate pe larg în cadrul unor dezbateri organizate pe cercuri, filiale și în cele din urmă într-o plenară pe țară a Uniunii arhitecților. De asemenea, prin înființarea Consiliului Național al Cercetării Științifice, cercetarea consacrată problemelor de arhitectură și urbanistică cunoaște o mai mare amploare. Poate ar fi necesar ca în etapa actuală, în condițiile proiectării și executării unui volum sporit de locuințe, în condițiile creșterii calității și confortului viitoarelor construcții, să se înființeze un institut de cercetare profilat pentru problemele de arhitectură și sistematizare.

— În ultimul an presa a semnalat prin intermediul unor articole semnate de diferiți arhitecți procedura complicată a avizării proiectelor. Ce măsuri de simplificare au fost sau vor fi aplicate?

— În prezent este în curs de revedere actul legislativ prin care se reglementează întregul proces al avizării. S-au propus unele simplificări, unele comasări de faze pentru creșterea competenței și inițiativei organelor locale. Se studiază în același scop îmbunătățirea condițiilor în care se desfășoară munca de proiectare și introducere a unor măsuri de stimulare a creației arhitecturale, menite să încurajeze originalitatea și calitatea inițiativelor personale.

— Vă rugăm să vă referiți la cîteva dintre cele mai valoroase realizări în domeniul construcțiilor de locuințe. În ce localități, cine sînt autorii proiectelor și care sînt factorii care determină calitatea acestor ansambluri de locuințe?

— Dintre ansamblurile de locuințe care prezintă aspecte meritorii, voi arăta doar cîteva: ansamblul Balta Albă, București, proiectat de un colectiv mai mare de arhitecți, se impune prin varietatea tipurilor de apartamente și secțiuni, prin folosirea cu măsură și echilibru a culorilor și diferitelor materiale de finisaj în elaborarea fațadelor. Se remarcă apoi etapa realizată în ultimul an în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prin înscrierea construcțiilor în relieful și arhitectura generală a localității, prin dotările orășenești. Cartierul Drumul Taberei din București — autori: arh. Hariton Dinu, Colea Gh., Rulea Constantin etc. — se impune atît în ceea ce privește soluția de sistematizare, cît și prin modul în care au fost realizate compunerea și varietatea clădirilor de locuit și a complexelor comerciale. Ansamblul Ceair din Pitești — autor: arh. Dan Prodescu — modifică favorabil intrarea în oraș dinspre București, în special în realizarea ultimei etape, la care, prin compunerea creatoare a secțiunilor, prin utilizarea cu discernămînt a materialelor variate s-a creat un aspect agreabil. Blocurile de locuințe din str. Dragalina, Cluj — autor arh. Carmen Irimia — se remarcă prin încadrarea judicioasă a clădirilor în relieful terenului, prin amenajarea teritoriului cu spații verzi și pergole. O varietate a soluțiilor arhitecturale, calitate în execuție și înscriere armonioasă în cadrul natural și în peisajul nou creat cunosc și ansamblurile: Parc-Floreasca, București — autor: arh. Victor Agent; blocurile de locuințe și spații comerciale din piața gării Nicolina, Iași — autor: arh. Nicolae Vericeanu; ansamblul de locuințe din bd. Tomis, Constanța, etapa a doua — autori: arh. Ion Răducanu și Emilia Crăciun.

— În ce măsură tehnica construcțiilor de locuințe, industrializarea acestora satisfac dorința arhitecților de a lărgi mereu diversitatea soluțiilor creatoare?

— Problema artă-tehnică se pune nu numai la noi ci și în întreaga lume și constituie obiectul unor largi dezbateri. Într-adevăr, industrializarea construcțiilor poate constitui o sursă a monotoniei dacă mijloacele tehnice nu sînt aduse în slujba creației arhitecturale. Trebuie să ținem seama că, în condițiile creșterii volumului de construcții, industrializarea se impune ca o necesitate obiectivă. Rămîne ca arhitecții să găsească calea realizării unei arhitecturi valoroase, specifice țării noastre, utilizînd în același timp cuceririle tehnicii moderne.

DRUM LARG AFIRMĂRII STILULUI PERSONAL ȘI INVENTIVITĂȚII, REALIZATE ÎN SPIRITUL EPOCII NOASTRE ȘI A TRADIȚIILOR NAȚIONALE

Interviu cu prof. arh. OCTAV DOICESCU

— Chestiunea nu e nouă și se pune și la noi, ca în alte țări care construiesc intens. A aborda problema monotoniei în urbanism și arhitectură înseamnă a vorbi despre foarte multe alte aspecte. Specificul unui oraș îl compun în primul rînd factorii geografici: așezarea lui, rigoarea sau lenea din structura lui, coeziunea și ordinea constructiilor lui, simboluri ale unor idei esențiale istorice, ale unor tradiții și aspirații permanente în viața societății care l-a creat și l-a continuat. Ce adăugăm noi astăzi reprezintă cu totul alt conținut omenesc, alte posibilități, altă forță creatoare în organizarea societății. Prin comparație este firesc să fim puțin descumpăniți, obișnuiți cu orașele noastre în care nu se întîmpla mare lucru într-o viață de om. Dorim să stăpînim această nouă forță, să ne regăsim în interiorul acestor noi tehnici urbane și arhitecturale; să cunoaștem cu alte cuvinte, vechiul oraș, care sînt bunele obiceiuri locale, care sînt preocupările permanente, cum se desfășoară viața veche și nouă etc., etc., sau tot ce ar putea să constituie un miez de gîndire pentru proiectarea urbanistică și arhitecturală: geografie, hidrologie, psihologie, sociologie, istorie, economie etc.

— Considerați deci că există o rămînere în urmă a cercetării și a problemelor teoretice ale urbanismului și arhitecturii în raport cu dezvoltarea practicii societății noastre și a potențelor ei.

— Da. Cred că una din sarcinile importante și imediate ale activității noastre

TG. MUREȘ. Arhitectura noilor construcții, integrate în mijlocul vechilor ansambluri de locuințe, a ținut seamă de specificul local. Învelitorile din țiglă smălțuită ale noilor construcții, similare cu cele ale construcțiilor monumentale ale Palatului cultural și Sfatului popular regional, dau un aspect deosebit și caracteristic frumosului oraș de pe malul Mureșului.

în acest domeniu este să analizăm ceea ce am făcut bine și mai puțin bine. Avem nevoie de sinteze ale activității noastre, ale experienței dobîndite, și nu numai a experienței noi, ci și a experienței vechi. Am ajuns într-un punct de unde pentru a putea merge mai departe, în același ritm ca pînă acum, avem nevoie de mai multă pondere și permanențe estetice în soluțiile ce vor trebui adoptate. Directivele celui de-al IX-lea Congres al partidului și sarcinile trasate de Plenara C.C. al P.C.R. din 27-28 iunie subliniază necesitatea îmbunătățirii continue a condițiilor de locuit ca una din problemele importante ale planului de dezvoltare economică, dar invită în același timp și la ridicarea pe o treaptă superioară a creației arhitecturale și urbane.

— Se vorbește astăzi foarte mult despre raportul tehnică-artă în arhitectura contemporană.

— Teoria arhitecturii moderne cunoaște metode opuse în perfectarea operei arhitecturale. Funcționalism tehnic și obiectivist sau individualism subiectiv pînă la plastică pură.

— Care ar fi după părerea dumneavoastră raportul dintre cele două componente ale arhitecturii?

— Nu se poate credita fără rezerve una din aceste două concepții. Slăbiciunea lor rezidă tocmai în faptul că absolutizează fie o latură, fie alta, plasîndu-se în extreme. Componentele arhitecturii, tehnica construcției și funcțiunea utilitară, care sînt obiective, sînt preluate și interpretate «personal» în cadrul obiectului construit. Activitatea arhitecților trebuie privită din punctul de vedere în care primordial este aspectul utilitar economic ca o necesitate imediată. Arhitectura noastră din ultimii 7-8 ani se definește prin acest caracter realist. Latura tehnică a profesiunii noastre, a întregii activități de proiectare și construcție, s-a impus, după părerea mea, cu precădere. Numai așa au fost posibile realizările noastre, care au confirmat arhitectura ca un fenomen social. Specialiștii străini care ne-au vizitat țara în ultima vreme au confirmat valorile pozitive ale activității noastre. Indicația Directivelor: «Se va lărgi gama tipurilor de apartamente, concomitent cu diferențierea tipurilor de blocuri de locuințe, se vor îmbunătăți suprafața utilă a apartamentelor și a gradului de finisaj și de echipare» lărgește posibilitățile cerute de problemele expresiei arhitecturale.

— Internaționalizarea soluțiilor arhitectonice și a metodelor de construcție exclud oare atitudinea creatoare, neșablonată?

— Pot să vă întreb și eu: de ce ar fi internaționalizate? Sinteza între tradiție și contemporaneitate se poate exprima în continuare prin factori particularizați la fiecare oraș existent. Dezvoltarea impetuoasă a potențialului tehnico-material va da suplețe gîndirii constructorului și creatorului. Un singur exemplu: macarale care transportă elementele prefabricate sînt rigide și obligate să rămînă multă vreme într-un singur loc; lucrul acesta și altele asemănătoare împiedică stăpînirea creației la măsura omului. Tehnica construcțiilor va deveni în scurtă vreme mult mai flexibilă. Nu vreau să spun nici pe departe că originalitatea, variația sau personalitatea creatorului este condiționată numai de apariția unor noi procedee tehnico-materiale. Unitatea de locuit, repetată în serie, înghițită de blocuri cu fațade stereotipe și înălțimi egale, tipizarea extremă pînă la gîndire tipizată reprezintă și o dovadă a lipsei de spirit evolutiv. Nu aceasta este din punct de vedere social cea mai sensibilă carență a unora dintre noile cartiere. Luați un locatar dintr-un asemenea bloc și mutați-l într-un apartament identic, dintr-un bloc identic, plasat spre centrul orașului, și omul nu va mai avea de făcut prea multe obiecții.

— Vă referiți la marea distanță care separă tinerele cartiere de inima orașului?

— Distanța... poate fi scurtată prin dotarea la timp a acestor noi ansambluri cu toate cele trebuincioase: așezăminte social-culturale, unități comerciale, terenuri de sport și de joacă etc. Puterea coeziunii sociale și a tradiției îl fac pe cetățeanul nostru să caute punctele urbane de maximă aglomerare. Orașul trăiește prin condensare, nu prin străzi dezmembrate. Tocmai de aceea tradiționalul «corso» sau piața principală cu aglomerările lor specifice constituiau ideea de bază în jurul căreia gravita pe vremuri gîndirea creatoare a constructorului.

— Considerați, așadar, că în actualele schițe de sistematizare reeditarea străzii principale ar fi de bun augur?

— Nu chiar așa. Strada reprezintă totuși o «ordine» a tuturor. Ea este însăși «baza» gîndirii urbanistice, structura nevoilor colective. Menținerea străzilor-coridor, a caselor înghesuite, a aglomerării cu orice preț indică stagnare, nu progres. Orașul actual se caracterizează tocmai printr-o interferență armonioasă a spațiului clădit, a celui liber, o dispunere dinamică a elementelor urbanistice.

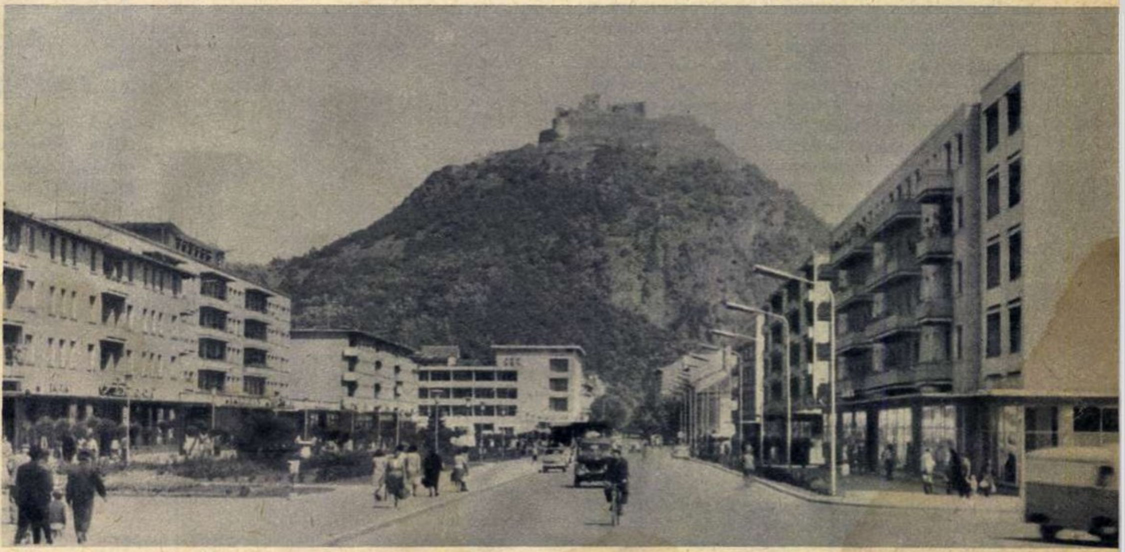

DEVA. Schița de sistematizare a orașului Deva a pus în valoare cadrul natural, lăsînd vederea liberă spre cunoscuta cetățuie din localitate. Față de vechile clădiri, dintre care cele mai «înalte» aveau 1-2 nivele, noul centru al Devei se impune prin construcțiile sale moderne, prin străzile lui largi, prin armonioasa interferență dintre spațiul construit și cel liber. Orașul cuprinde în prezent peste 1 700 apartamente nou construite.

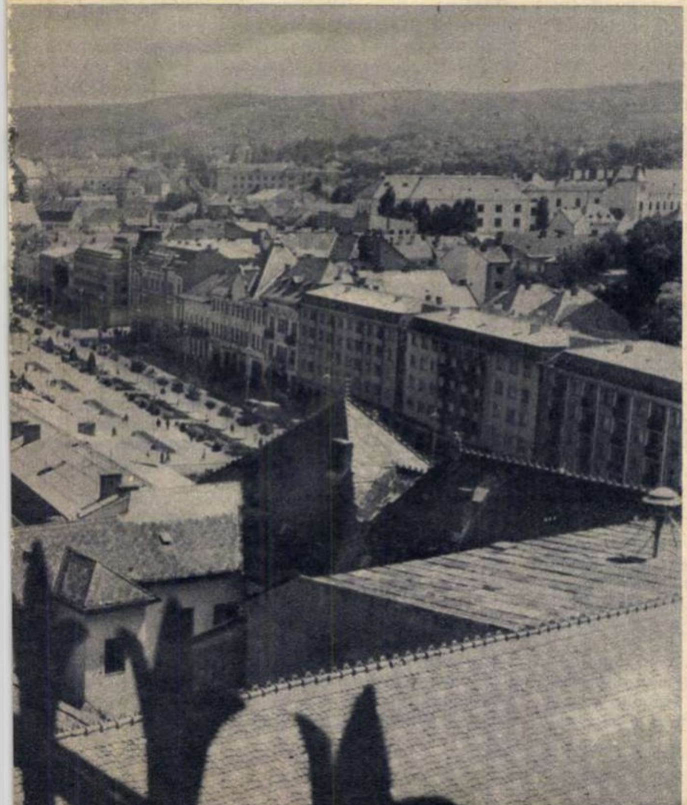

— Ce înțelegeți atunci prin revenirea la ideea străzii principale?

— Utilizarea mai judicioasă a spațiului destinat edificărilor, o mai strînsă coeziune urbanistică obținută prin legarea mai unitară a clădirilor între ele, prin îndesirea cartierelor dezmembrate, prin dotarea lor, așa cum am mai spus, cu toate cele trebuincioase. Sîntem datori, cu alte cuvinte, să cultivăm în cadrul ansamblului: omenescul, ineditul, punctele de atracție și surpriză — să facem din marile cartiere de locuințe centre urbanistice și nu orașe-dormitor. Să nu uităm de pildă că nu peste multă vreme Balta Albă va avea 120 000 de locuitori, iar Drumul Taberei 80 000, cît au în prezent Ploieștiul și, respectiv, Tg. Mureș

— Spuneați la început că arhitectura este mai mult decît volume, linii și culoare, că este sociologie, psihologie, istorie etc. și, pînă la sfîrșit, fenomen de creație. Credeți că în proiectarea marilor ansambluri și-ar putea da concursul specialiști și din alte domenii de activitate?

— Pentru găsirea unor soluții cît mai corespunzătoare, o împletire a muncii arhitectului cu cea a sociologului, economistului, tehnicianului este necesară.

— Cum apreciați munca de valorificare a vechilor clădiri cuprinse în aria proiectelor de sistematizare?

— Păstrarea unor construcții vechi și integrarea lor în noile ansambluri pot da acestora din urmă un plus de personalitate. Mai mult decît atît: nota lor pregnantă, stilul lor caracteristic pot fi preluate cu tehnici noi în noile construcții, printr-o judicioasă interpretare artistică, prin sinteze creatoare. De aici însă și reversul medaliei: absolutizarea tradițiilor, invadarea fațadelor cu motive naționale, exagerările patriarhalizante sînt departe de a fi soluții contemporane. În aceeași ordine de idei, copierea fără discernămînt a modelelor străine sînt tot atît de reprobabile. Nu au fost suficient analizați factorii care determină calitățile specifice vechii arhitecturi românești. De asemenea, în construcție și finisaj ar trebui să se întrebuințeze mai mult materialele directe; ceramica, betonul aparent pot constitui factori de personalizare.

— Ce părere aveți despre experiența cartierului «Interbahn» din Berlinul de vest, unde fiecare construcție a fost proiectată de un arhitect diferit?

— Ideea poate fi reținută. Înfrîngerea monotoniei, crearea unui stil autohton contemporan, personalitatea, originalitatea, specificul marilor ansambluri — toate acestea sînt legate, în cea mai mare măsură, de forța creatoare a arhitectului proiectant. Vom putea crea un teren fertil de afirmare simplificînd în primul rînd drumul spinos proiectare-avizare. Din păcate, adeseori decide cel care avizează, iar gîndirea inițială a proiectantului se frînge pe parcurs. Trecerea proiectului prin diverse comisii gîtuie în mod fatal personalitatea autorului. O mai mare autonomie a D.S.A.P.C. ar fi mai mult decît binevenită. Stilul personal, inventivitatea — dușmanii cei mai temuți ai monotoniei, izvorul creațiilor originale realizate în spiritul epocii noastre și al tradițiilor noastre — se vor putea, în felul acesta, afirma din plin.

PRIN ELVEȚIA fără baedeker

Două dintre cele șase poduri care traversează Rhonul în Geneva Blanc, lărgit nu demult pentru a face față circulației. La stînga insula Jean-Jacques Rousseau. Aci, înconjurată de plopi înalți, gînditor.

În gara Interlaken ne oprim în fața panourilor din care poți afla cu exactitate în care anume punct al peronului se va opri fiecare vagon al trenului ce urmează să sosească. Te interesează, de pildă, un vagon de clasa întîi al trenului de Geneva; te postezi pe locul indicat, iar vagonul ți se oprește drept în față. Așa am procedat și noi, numai că în vagonul pentru fumători — în care am fi vrut să ne urcăm — nu mai era nici un loc liber. Am traversat vreo trei altele și iată că la «nefumători» sînt locuri berechet: abia doi, trei pasageri răsfirați pe canapelele comode. Unii dintre noi constată, oftînd adînc, alții cu satisfacție, că numărul fumătorilor continuă să-l depășească pe cel al «abstinenților».

Garnitura pătrunde lin în oceanul de ceață din fața noastră. Abia pornim și pe șoseaua de alături rămîn în urmă, rînd pe rînd, Buickuri, Chevroleturi, chiar și Jaguaruri: trenul electric gonește cu o sută douăzeci pe oră, dar nici nu-ți dai seama. Aproape toată lumea citește. Călătorii intră în vagon purtînd sub braț teancuri de ziare pe care la coborîre le aruncă; uneori lasă în tren chiar și romanele polițiste.

Trecem pe lîngă vechi castele care par a ne privi cu ochi osteniți de scurgerea multor secole. În calea noastră apar și dispar cetăți bătrîne și hoteluri moderne cocoțate pe vîrfuri de munte. Alături de ele, printre ele, căsuțele multicolore ale satelor. Casele acestea, castelele, hotelurile, sanatoriile se grupează în acest tipic mediu alpin, ca și cum vreun gigant le-ar fi scos, pe rînd, dintr-o cutie, așezîndu-le exact la locul potrivit. Totul e practic și de bun-gust.

Dar oare adevărata Elveție să fie numai țara aceasta a hotelurilor și restaurantelor de lux, atît de binecunoscută din prospectele turistice? Un elvețian căruia i-am pus această întrebare avea să-mi confirme că imaginea desprinsă din Baedeker, deși incompletă, corespunde totuși scopului urmărit: umple pînă la refuz faimoasele hoteluri elvețiene. Dar baza existenței Elveției rămîne totuși industria. Muncitorul elvețian este un excelent specialist; urma mîinii sale o poartă orașele, șoselele, uzinele moderne, celebrele produse ale industriei elvețiene și — fără nici o exagerare — orice palmă de pămînt al acestei țări.

«S'IL VOUS PLAÎT!»

Am întîlnit politețea elvețiană nu numai în mediul marilor hoteluri și restaurante, nu numai în locurile frecventate cu predilecție de turiști, ci pretutindeni. Dominique Fabre, scriitor francez, sintetizează în cartea sa despre Elveția («Suisse» — Paris, 1955) politețea locuitorilor acestei țări în patru cuvinte: acel «s'il vous plaît», rostit în toate împrejurările cu aceeași rară amabilitate specific elvețiană. El le răspunde astfel celor ce consideră că politețea elvețienilor este o simplă componentă a așa-zisei «culturi hoteliere», arătînd că este vorba de un produs al culturii în general. Cumperi o cutie de chibrituri? Îți este oferită cu cuvintele de mai sus. N-ai cumpărat nimic? Ești condus pînă la ieșirea magazinului și, adesea, ți se mulțumește în repetate rînduri pentru vizită. Cumperi două ziare? Le primești prinse cu o banderolă de elastic: «Voilà, Monsieur». Să admitem că politețea comercială derivă din «cultura hotelieră». Dar în autobuz o doamnă nu rămîne nici o clipă fără loc: «S'il vous plaît, Madame». Într-un mare magazin, bătrînica din fața mea a uitat să-mi țină ușa; se întoarce spre mine, scuzîndu-se... În autobuze, inscripții: «Vă mulțumim că ați cedat locul unei doamne sau unei persoane în vîrstă». Arareori mi-a fost dat să văd inscripții categorice, cum ar fi «Strict interzis!». În general ele sînt formulate astfel: «On est prié de ne pas fumer» — Vă rugăm să nu fumați. Ce-i drept, aci s-a întîmplat să văd înscrise în mozaic pe caldarîmul trotuarelor și asemenea «rugăminți»: «Nu se scuipă pe trotuar!» Bănuiesc însă că admonestarea li se adresa tocmai... turiștilor. Concluzia pe care am tras-o din toate acestea este că politețea nu e numai o marfă turistică.

TOȚI STRĂINII SÎNT BINEVENIȚI?

Se poate constata că în multe privințe poporul cantoanelor manifestă o anumită neîncredere față de străini, în ciuda turismului care înseamnă venituri considerabile, în ciuda marelui număr de muncitori veniți de peste hotare, care contribuie la bunăstarea Elveției. Îmbrăcămintea, coafura, comportamentul elvețienilor, ca și aspectul de ansamblu al străzii sînt caracterizate de o sobrietate care rezistă cu succes exagerărilor modei venite mai ales de dincolo de Ocean. Literatura «captivantă» apare doar accidental, sporadic în vitrinele librăriilor și chiar dacă la gheretele de ziare găsești aventurile «Sfîntului», romane de spionaj cu binecunoscutele lor coperte în galben și roșu sau mai ales cărțile cu James Bond — constați că prea multă reclamă nu li se face. E drept că pistolarii lui James Bond te amenință de pe afișele cinematografelor, însă cenzura extrem de severă a interzis cu desăvîrșire filmele axate numai pe omucidere sau pe strip-tease.

Odinioară Elveția exporta — în lipsă de altceva — oameni: celebrii ei mercenari, nevoiți să-și cîștige pîinea jertfindu-și adesea viața pe cîmpuri de bătălie străine, în războaie purtate între alte țări, patria lor nefiind în stare să le folosească munca. Azi lucrurile s-au inversat. Elveția zilelor noastre (5,8 milioane locuitori) asigură traiul a circa 700 000 imigranți (proporția fiind de un muncitor străin — italian, spaniol, austriac, turc ș.a. — la trei muncitori elvețieni). Ce-i drept, pîinea aceasta nu se cîștigă ușor. Străinilor le revine munca cea mai dură — în construcții, la turnătorii, în transportul de mărfuri — sau cea mai puțin calificată: ei servesc în cafenele, ei spală vasele în bucătăriile restaurantelor de lux, ei mătură străzile. Societatea nu-i primește în sînul ei, nu le acordă cetățenia elvețiană și nici drepturi politice.

Se pune întrebarea dacă industriașii, constructorii, proprietarii marilor hoteluri ar putea renunța la serviciile muncitorilor străini? Turiștii, acești străini avuți, ar găsi oare același confort, aceleași servicii impecabile, aceleași autostrăzi perfect întreținute dacă muncitorii din alte țări, acești străini săraci, ar părăsi Elveția? Răspunsul este categoric: nu! Cu toate acestea așa-zisa «Acțiune națională împotriva pătrunderii străine în rîndurile poporului și în țară» duce o campanie zgomotoasă împotriva unor noi imigrări și pentru reducerea cu 30 la sută a efectivului muncitorilor străini existenți. Acțiunea a avut un succes parțial, mîna de lucru străină fiind redusă pînă în prezent cu 5-6 la sută.

CINEMATOGRAFE ȘI «TEATRE DE BUZUNAR»

Biletele de cinema sînt în general scumpe: între 4 și 6 franci. Cu ocazia premierei filmului lui Fellini «Giulietta și fantomele» sala era arhiplină, dar la un spectacol cu «Irma cea dulce» (în care rolul principal este deținut de cunoscuta actriță americană Shirley Maclaine) n-am numărat în sală mai mult de cincisprezece spectatori. Poate că așa se explică faptul că în Geneva sînt atît de puține cinematografe. În plus, ele oferă — cu excepția sîmbetei și a duminicii — cîte un singur spectacol pe zi. Mă întreb cum se rezolvă problema rentabilității.

În toată țara doar cîteva teatre mai mari beneficiază de subvenții. Nu sînt bani pentru decoruri noi; repertoriul e în general anemic.

«Théâtre de Poche», Teatrul de buzunar din Geneva prezenta o piesă de Audiberti — de trei ori pe săptămînă — în fața unei săli cu aproximativ 150 locuri.

La Berna, pe Kramgasse, la marginea cartierului bogătașilor, era cît pe ce să cad pe treptele unei pivnițe. Ușa, o trapă oblică, închisă cu un lacăt cît toate zilele. Deasupra, o firmă: «Kleintheater» — Teatrul Mic. Alături, în dreapta, o trapă asemănătoare — intrarea într-un depozit de zarzavaturi. Ceva mai departe, pe aceeași stradă, «Galerie Theater» — despre care cu greu s-ar putea afirma că se «înalță», întrucît și-a găsit loc tot într-un subsol.

Din strada Postgasse se vede însă bine, pe celălalt mal al Aarului, clădirea gigantică denumită Kursaal: un teatru cu 4 000 de locuri, unde se organizează însă numai concerte de muzică ușoară și spectacole de estradă. Sînt genuri rentabile.

RAID PRIN ORAȘE

Elvețienii sînt foarte mîndri de trecutul lor istoric. E impresionantă grija cu care își conservă străvechile monumente de artă: castele construite pe piscuri de munți sau pe maluri de lacuri ori catedrale multi-

ı dreapta, podul Mont
odul Bergues. Între ele,
e înalță statuia marelui

În trei cantoane — Unterwald, Glaris și Appenzell — mai există vechile «Landsgemeinde», adunări populare care se țin în aer liber, votul făcîndu-se prin ridicarea mîinii. Iată un bătrîn din Appenzell îmbrăcat în costum tradițional, purtînd sub braț sabia care simbolizează trecutele lupte pentru libertate.

seculare. Nu fac excepție nici cartierele vechi ale orașelor. În spatele fațadelor migălos restaurate ale caselor din «Geneva veche» am găsit apartamente din care nu lipsește nici unul din apanajele confortului modern.

O notă caracteristică în orașele elvețiene este marele număr al băncilor. Conform unor calcule, în Elveția există în total 4 000 instituții bancare, adică una la 1 450 locuitori. Multe dintre ele neavînd nici măcar firme, trecătorul neavizat habar n-are că pașii îl poartă prin fața unei citadele a banului.

Elveția e singura țară din lume în care o lege federală garantează secretul conturilor bancare. Nimeni — nici măcar Consiliul federal — nu poate constrînge banca să divulge un cont. Sistemul elvețian al conturilor de bancă — care nu poartă numele titularului, ci un simplu număr de ordine — a atras de-a lungul timpurilor mulți deponenți, de la Habsburgi și pînă la pătura conducătoare, economică și politică a Reichului nazist. Gestapoul a încercat nu o dată să «forțeze bariera». Agenți ai acestuia s-au prezentat la bănci presupuse a păstra depozite germane secrete sau conturi ale unor oameni exterminați de naziști și, declarînd că «au uitat» numărul secret al contului, au cerut funcționarului să-l verifice. Aceste trucuri, ca și multe altele la care s-a recurs, au dat însă greș.

La sfîrșitul celui de-al doilea război mondial aliații au pretins oficial băncilor elvețiene lista numerelor secrete ale conturilor naziste dar, invocînd aceeași lege, instituțiile bancare au refuzat net să-i dea curs.

Există în orașele Elveției comori, din păcate prea puțin popularizate de propaganda turistică. Este vorba de valoroasele lor muzee și colecții de artă. Muzeul din Basel, de pildă, are o mare sală Holbein și tot acolo se ascund goblenuri și tapiserii din perioada goticului tîrziu. În cele nouă săli ale Muzeului din Lausanne (localul este mult prea neîncăpător, s-a plîns ghidul nostru) sînt îngrămădite 1 600 lucrări de pictură, desene, sculptură și stampe din perioada cuprinsă între secolul XVIII și zilele noastre. De o bogăție impresionantă este și colecția reprezentativă de artă modernă a muzeului din Zürich — «Kunsthaus».

Berna, «bătrîna Bernă», capitala țării și sediul Consiliului federal, nu are cîtuși de puțin aspectul unei metropole aglomerate și vuitoare. Străzi înguste, pietruite, flori la toate ferestrele, magazine de lux, ici-colo firma discretă a cîte unei bănci — iată amestecul de vechi și nou în acest oraș pe jumătate arhaic, pe jumătate modern. Piețele păstrează artisticele fîntîni lucrate de Hans Gieng în secolul XVI, ca de exemplu «Dudel sockpfeifferbrunnen» — Fîntîna cimpoierului — construită în 1545. În centrul orașului, frumoasa și vechea clădire din Theaterplatz, «Hotel de la Musique», a adăpostit cîndva un teatru. Astăzi e restaurant.

Geneva veche de un secol și jumătate se detașează chiar și în suita acestor orașe ale calmului, ale păcii și bunăstării elvețiene. Știința și cultura europeană datorează mulți oameni de seamă micii republici de odinioară, despre care Voltaire spunea: «Dacă îmi scutur peruca, se umple de praf toată țara». În secolul trecut Geneva a fost punctul de întîlnire al marilor gînditori și, de asemenea, un loc de refugiu al emigranților revoluționari sau democrați. M-am oprit adesea la cîte un colț al îngustelor străzi istorice și — în lumina stranie a amurgului revărsat peste casele bătrîne — am privit pietrele tocite ale caldarîmului. Pe aici au trecut poate Chateaubriand și Balzac, Liszt și Wagner, Rousseau și Voltaire, Garibaldi, Jean Jaurès și Romain Rolland, iar cu mult înaintea lor, Calvin. În Grande Rue, nu departe de casa natală a lui J.J. Rousseau, mai dăinuie încă și astăzi biblioteca la care Lenin se ducea în fiecare dimineață să studieze. Uite, aici lîngă zid, în dreapta intrării își sprijinea bicicleta. Mă așez la masa la care obișnuia să stea, la restaurantul Landolt, în Place Neuve. O masă de lemn, masivă, pusă pe colț; deasupra ei, copia exactă a vechii lămpi cu petrol. Se pare însă că Elveția nu e cîtuși de puțin mîndră de propria-i ospitalitate. Rar găsești vreo placă memorială care să semnaleze trecerea giganților spiritului european, a revoluționarilor siliți să se expatrieze.

Această mică țară a celor patru limbi și 22 de cantoane trăiește o viață plină de contradicții. Sursa acestora este în parte Constituția din 1848, mult discutată în momentul de față. În același timp — contrazicînd contradicțiile — datorită tocmai acestei constituții, cantoanele și-au păstrat obiceiurile seculare, dialectele și privilegiile. Fiecare canton are capitala sa, guvernul său și legile sale. În spatele acestei diversități aparente se află însă un popor unit. Se spune adeseori că Elveția ilustrează formula: «unitatea în diversitate». Elvețienii s-au unit tocmai pentru a salva această diversitate. Unitatea cantoanelor, cu obiceiuri și tradiții atît de diferite, a apărat Elveția secole de-a rîndul împotriva încercărilor imperiilor vecine de a «înghiți» cantoanele unul după altul. Ceea ce nu este puțin.

Ion ASZÓDY

---

tv

profesionale

Vrînd să fie «a opta artă», deci o entitate de sine stătătoare, nu un derivat al cinematografiei (clasată pe locul șapte), televiziunea își caută căi proprii, originale, de dezvoltare. Multe lucruri sînt de domeniul viitorului. Dar A.B.C.-ul televiziunii a fost scris, și orice slujitor al acestei arte in spe este dator să-l cunoască. Printre căutările, ezitările și neîmplinirile încă admisibile nu se mai numără de mult cele care derivă din nestăpînirea profesiunii, din nepriceperea de a mînui tehnica transmisiunilor.

Despre felul cum a fost realizată retransmiterea ultimului concert simfonic al stagiunii s-ar putea vorbi în diverse moduri. Ar fi justificat chiar și reproșul de tratare nerespectoasă a creației beethoveniene. Pentru a asigura o imagine care să nu-i deranjeze pe cei ce ascultă simfonia a noua, ci, dimpotrivă, să le potențeze emoția artistică, regizorul de emisie trebuie să studieze în prealabil partitura dirijorală sau să asiste la repetiția generală și să-și alcătuiască un caiet de regie. Altfel este inevitabil să folosească la întîmplare camerele de luat vederi și să realizeze o imagine de-a dreptul supărătoare, antimuzicală.

Unele lucruri par atît de elementare, încît nici n-ar mai trebui să formeze obiect de discuție. Nu e nevoie să fii un profesionist de prim rang al televiziunii, ajunge să nu fii străin de principiile ei cele mai elementare, pentru a nu-l lăsa pe antrenorul de înot să spună: «Priviți cum se face exercițiul de împingere», fără să-i prinzi în imagine pe executanți.

Telespectatorul este, în genere, un om deprins să-i respecte și să-i admire pe cei care își îndrăgesc și stăpînesc meseria, oricare ar fi aceștia. În fața micului ecran, el zîmbește satisfăcut de fiecare dată cînd cei ce răspund de emisiunile de teatru sau de cele sportive îi dau o nouă dovadă a conștiinciozității și priceperii lor profesionale (care se manifestă, între altele, și prin alegerea judicioasă a participanților la emisiuni; un exemplu recent: invitarea lui Mircea Șeptilici în calitate de prezentator al «Dicționarului de personaje»). Cînd însă oameni altminteri foarte respectabili sînt puși într-o postură penibilă pentru că sînt scoși din ambianța specialității lor și li se cere să practice un meșteșug față de care n-au chemare și care nu li se potrivește, telespectatorul are un sentiment de jenă.

Există lucruri care, pur și simplu, «nu se fac». Iată și un exemplu: niciodată, în nici o împrejurare, nu este admisibil la televiziune să se arate cu bățul pe hartă. Și totuși în fiecare seară sîntem martorii unui asemenea exercițiu. Soluția glumeață aleasă pentru prezentarea prognozei meteorologice în telejurnalul de seară este mai bună (ar trebui excluse doar degetele pe care le mai vedem, din cînd în cînd, mînuind caricaturile). Dacă pentru buletinul de noapte s-a optat definitiv pentru tratarea gravă, doctă, lipsită de umor, să se renunțe cel puțin la băț. Harta poate acoperi întregul ecran, sorii și norii pot fi fixați dinainte, adăugîndu-se eventual și alte elemente (picături de ploaie, copaci îndoiți de vînt etc.) pentru că ne-am lipsi cu dragă inimă de zdrăngănitul produs de atașarea lor, iar meteorologul de serviciu poate vorbi și din spatele hărții. Unde era, în definitiv, domnișoara care l-a intervievat pe Philippe Avron? N-am avut plăcerea s-o vedem, ceea ce n-a scăzut nimic din admirația noastră pentru pertinența întrebărilor pe care le formula. Uneori, din afara cadrului se vorbește chiar mai bine decît în «video».

Și cîte n-ar mai fi de spus despre detaliile și liniile mari ale profesiunilor pe care se întemeiază arta televiziunii.

Felicia ANTIP

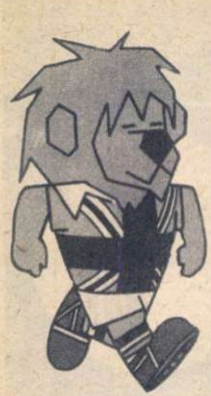

„WORLD CUP WILLIE“ atrage toate privirile

Pagini redactate de Ilie **GOGA** și Paul **SLĂVESCU**

Iată patru celebri jucători ce vor evolua în Anglia:

Pele (Brazilia)

Bobby Charlton (Anglia)

Iașin (U.R.S.S.)

Facchetti (Italia)

Peste două zile, pe stadionul Wembley din Londra, în uralele tribunelor, se va da lovitura de începere în meciul Anglia - Uruguay ce va deschide turneul final al celui de-al VIII-lea Campionat mondial de fotbal. Faimosul stadion din orașul de pe malul Tamisei, adevărat templu al fotbalului britanic, cu vechile sale tribune, cu gazonul său bine tuns, cu publicul său expert în materie, va trăi atunci momentul cel mai emoționant al istoriei sale. La Londra, Liverpool, Birmingham, Manchester și în celelalte orașe totul este de asemenea gata pentru startul în marele maraton fotbalistic ce se va termina la 30 iulie. Anglia, de la mic la mare, și alături de ea întreaga lume sportivă. vibrează la unison în fața acestui «show» încărcat de promisiuni. Fotografiile lui Pele, Garrincha, Suarez, Bobby Charlton, Facchetti sau Iașin au inundat literalmente paginile ziarelor, vitrinele magazinelor, ecranele cinematografelor. Anglia trăiește intens «ora F», ora fotbalului. 1 600 de ziariști, radioreporteri, cineaști, fotografi, veniți din cele patru puncte cardinale, îi țin la curent pe cititorii și ascultătorii lor cu cele mai mici gesturi și fapte ale celor 350 de jucători care timp de trei săptămîni vor concentra asupra lor reflectoarele actualității.

Înaintea Campionatului mondial din Chile, Carlos Dittborn, președintele federației de fotbal a acestei țări, spunea: «Noi nu avem aproape nimic, nici stadioane, nici instalații, nici mijloace de transport. Dar vom construi totul — Cupa mondială o poți organiza o dată la 100 de ani». Anglia în schimb avea nenumărate stadioane. Dar erau vechi, demodate. Majoritatea lor fuseseră construite la sfîrșitul secolului trecut și numai pentru «locuri în picioare». Federația britanică a fost nevoită să întreprindă o largă acțiune de reamenajare a celor opt stadioane alese să găzduiască turneul final. Arenele n-au fost extinse, cum se procedează de obicei în vederea unor mari competiții, ci, dimpotrivă, micșorate, pentru a se putea construi și cîteva tribune noi, cu locuri numerotate. Din acest motiv numai 600 de ziariști din cei 1 600 sosiți în Anglia vor putea lucra la masa presei. Organizatorii au anunțat că la cele 32 de meciuri ale campionatului vor putea asista 2 400 000 de spectatori, cifră record în materie de public la Cupa «Jules Rimet». Succesul de casă este, oricum, asigurat. Se prevede un beneficiu de 1,5 milioane ire sterline, incluzînd, bineînțeles, reclama, drepturile de televiziune etc.

Campionatul mondial se desfășoară așadar în luna iulie. Cine cunoaște mentalitatea britanică se poate întreba desigur cum de au acceptat englezii să se joace fotbal la ei într-o perioadă cînd crichetul și cursele de ogari sînt în plin sezon și au dreptul exclusivității? N-a fost ușor, dar pînă la urmă Stanley Rous, abil diplomat, a putut să învingă rezistența spiritelor mai conservatoare din federație. Aceștia s-au consolat probabil, spunîndu-și că dacă Anglia nu va cîștiga, vor găsi scuze, zicînd: a fost un fotbal jucat de echipe străine într-o perioadă de «holiday».

Un singur lucru n-au reușit organizatorii. Să schimbe calendarul curselor de ogari! Așa se explică faptul că unul din meciurile grupei A (Londra), programat la 15 iulie, se va disputa la White City și nu la Wembley (unde vor avea loc toate celelalte). Marele stadion va fi rezervat în acea zi... curselor de cîini.

Dar indiferent de aceste mai mari sau mai mici curiozități britanice, pentru gazde actualul Campionat mondial de fotbal îmbracă o semnificație deosebită și suscită un interes uriaș, fiind primul, din cele opt de pînă acum, organizat chiar în patria fotbalului. Conștientă de tradițiile sale sportive, mîndră de trecutul și prezentul fotbalului său, Anglia s-a pregătit timp de 4 ani și speră să fie la înălțime.

A opta cupă mondială de fotbal nu va cunoaște poate entuziasmul frenetic al mulțimilor explozive de la Maracana, nici confortul stadioanelor elvețiene sau exotismul arenelor chiliene. Cupa mondială 1966 va fi în schimb o cupă tipic englezească.

Mesajul lui Sir Stanley Rous

Am aflat cu multă plăcere că revista «Flacăra» va publica un grupaj de articole consacrate Campionatului mondial de fotbal ce se va desfășura în Anglia, în cursul lunii iulie 1966. Vă trimit următorul mesaj, adresat cititorilor revistei dv.

Sper că meciurile vor produce o imensă bucurie tuturor celor care vor avea prilejul de a asista la ele, precum și milioanelor de oameni care le vor urmări la televiziune sau la radio.

Sînt convins că această competiție va stimula pe mulți tineri să joace fotbal, iar dacă meciurile se vor desfășura la un înalt nivel, vor îndemna pe și mai mulți să îmbrățișeze acest sport în timpul lor liber.

Stanley ROUS

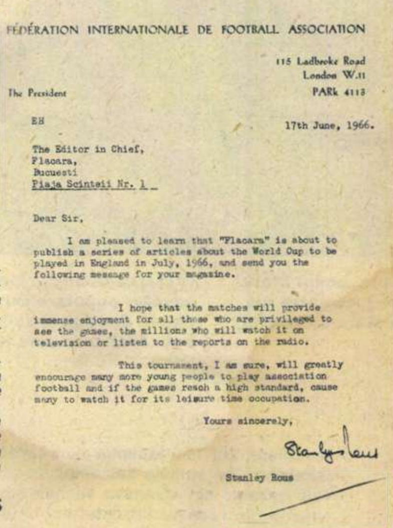

FÉDÉRATION INTERNATIONALE DE FOOTBALL ASSOCIATION

115 Ladbroke Road
London W.11
PARk 4113

The President

EH

17th June, 1966.

The Editor in Chief,
Flacara,
Bucuesti
Piaja Scinteii Nr. 1

Dear Sir,

I am pleased to learn that "Flacara" is about to publish a series of articles about the World Cup to be played in England in July, 1966, and send you the following message for your magazine.

I hope that the matches will provide immense enjoyment for all those who are privileged to see the games, the millions who will watch it on television or listen to the reports on the radio.

This tournament, I am sure, will greatly encourage many more young people to play association football and if the games reach a high standard, cause many to watch it for its leisure time occupation.

Yours sincerely,

Stanley Rous

NOUĂ SECOLE DE FOTBAL

Jocuri asemănătoare cu fotbalul s-au practicat încă de pe vremea vechilor mandarini, în China, în Egiptul faraonilor, în Creta și sub zidurile Colosseumului din Roma. Dar fotbalul contemporan rămîne totuși o invenție englezească.

În anii îndepărtați ai nașterii lui, fotbalul în Anglia prezenta un tablou cît se poate de pestriț. Cîte orașe și sate, tot atîtea genuri de fotbal. De multe ori jocul se confunda cu folclorul și obiceiurile tradiționale. Varietatea cea mai răspîndită a jocului de fotbal în Anglia evului mediu a fost așa-numitul «fotbal al mulțimilor». Jocul era în sine o neînchipuită învălmășeală, care cel mai adesea se transforma într-o încăierare generală. Dacă ținem seama că străzile orașelor și satelor serveau drept «teren», ne putem da seama lesne pentru ce acest joc și-a atras dizgrația unor cîrmuitori ai Angliei. În anul 1314 regele Eduard al II-lea a interzis jocul de fotbal pe străzile Londrei, emițînd un decret în care se spunea: «Dat fiind faptul că în oraș se creează multe dezordini din cauza jocului cu mingea cea mare, în numele regelui dispunem și interzicem, sub pedeapsa cu închisoarea, să se joace pe viitor fotbal».

În anul 1389 regele Richard al II-lea, reafirmînd interdicția în vigoare, a emis un decret potrivit căruia: «Pe viitor, în locul fotbalului, cetățenilor regatului li se recomandă să se îndeletnicească... cu tragerea cu arcul». Dar nici decretele și nici orice fel de interdicții nu i-au putut opri pe englezi să joace fotbal.

Fotbalul englez din evul mediu oferea un spectacol pe care spectatorii de azi cu greu și l-ar putea imagina. În multe cazuri participau la joc cîte 500-600 de oameni. Meciurile începeau de obicei într-o piață, cam pe la amiază, și durau pînă aproape de apusul soarelui. Nu existau reguli și nici dimensiuni pentru terenul de fotbal. Cînd auzeau strigîndu-se pe stradă cuvîntul «match» hangiii, îngroziți, trăgeau obloanele.

Iată cum a descris un cronicar al epocii o astfel de întîlnire: «Marțea trecută la Kingstown două cluburi au jucat fotbal. Unul dintre ele se numea «Clubul Tamisa», iar celălalt era «Clubul orășenilor». Echipele au început să joace la ora 11 dimineața și au continuat partida pînă la ora 5 după-amiază. Regula era una singură, și anume: jucătorii trebuiau să conducă mingea prin tot orașul și echipa care o aducea cît mai aproape de locul stabilit cîștiga întîlnirea. După meci cele două echipe s-au cinstit cu whisky într-o ospătărie de pe malul Tamisei». În orașul Ashbourne se juca într-un fel oarecum deosebit. Un pîrîiaș despărțea în două această localitate. De aceea și echipele erau numai două: echipa orașului de sus și a orașului de jos. Porțile se aflau la o distanță de 3 mile una de alta. În acest spațiu, peste 500 de persoane loveau o minge confecționată din piele și umplută cu păr provenind din frizerii. Este foarte posibil să nu fi fost numai două porți, ci mai multe. În schimb lipseau cu desăvîrșire liniile de marcare a terenului. Durata jocului era nelimitată, ca și numărul participanților.

La începutul secolului al XIX-lea «fotbalul mulțimilor» s-a împărțit în fotbalul propriu-zis și în jocul de rugbi, care a fost și este jucat cu mare plăcere în școlile engleze. Fiecare școală avea reguli proprii de joc. Istoricul regulilor este strîns legat de școlile din orașul Harrow, unde se juca numai cu picioarele, și ale ora-

După echipamentul său bizar e greu să recunoașteți un jucător de fotbal în accepția contemporană a cuvîntului. Dar acesta din fotografie e un fotbalist de la răscrucea secolelor XIX-XX.

șului Rugby, unde se juca numai cu mîinile. Aceste școli erau în dispută și în ce privește forma mingii. Prima era pentru mingea rotundă, cea de-a doua pentru mingea ovală.

La 26 octombrie 1863 reprezentanții a 11 cluburi de fotbal s-au întîlnit în taverna Freemasson de pe marea Stradă Verde a Londrei pentru a pune bazele unei asociații și a se considera fotbalul și rugbiul ca jocuri total diferite. O delimitare mai precisă între fotbal și rugbi s-a făcut la 6 decembrie 1863, considerată ca ziua de naștere a fotbalului modern. Pentru prima oară regulile prevedeau că nici un jucător nu poate alerga cu mingea în brațe. Dar deosebirea dintre fotbalul de atunci și fotbalul modern era însemnată: porțile nu aveau bara transversală și nu erau prevăzute cu plasă. Numărul jucătorilor pe teren se schimba mereu. Fotbalul avea un caracter pur ofensiv. Echipele se aliniau într-un sistem care ar putea fi formulat astfel: un portar, doi apărători și opt înaintași, deci o «geometrie» inversă față de sistemele de astăzi. Esența jocului era driblingul. Asul echipei era considerat acela care putea să stăpînească mingea mai mult și să păcălească mai mulți adversari. Acest stil de joc a durat pînă în anul 1873, cînd două cluburi din Glasgow au făcut o uimitoare demonstrație de pase. Din acea zi fotbalul a devenit un joc de echipă. În acel an a avut loc și prima întîlnire internațională din istoria fotbalului, întîlnire care a opus reprezentativele Angliei și Scoției. Dar nici una dintre echipe n-a reușit să marcheze vreun gol. Se pare că în acel meci s-au pus și bazele sistemului de apărare beton (sau, poate, celor ale ineficacității atacului)...

Spectatorii de astăzi s-ar fi distrat copios pe seama echipamentului folosit de jucătorii din acea vreme. Fotbaliștii apăreau pe teren în chiloți lungi care ajungeau dincolo de genunchi, purtînd șepci și jachete viu colorate. Primii profesioniști ai fotbalului au fost scoțienii. Un impresar din Lancashire a adus la Darwen 30 de jucători de fotbal din Glasgow, care au format prima echipă profesionistă. În sfîrșit, în anul 1891 a fost introdusă lovitura de pedeapsă (penaltiul) care era bătută de la o distanță de 12 iarzi (aproape 10,97 m). Spațiul de pedeapsă avea o configurație complicată, formată din două circumferințe cu raza de 6 iarzi. În anul 1903 acest spațiu a luat forma dreptunghiulară.

Înainte de a împărtăși lumii secretele jocului descoperit de ei, englezii deveniseră maeștri în acest sport. Cînd alte națiuni au început să practice jocul de fotbal, «insularii» aveau un avans de 40 de ani.

La începutul secolului XX și cîteva decenii după aceea țările Europei considerau fotbalul ca o știință ai cărei profesori incontestabili erau englezii. Aceștia din urmă au consimțit să invite o dată pe an un adversar european pe care-l credeau demn de interes. Germanii au fost primii continentali care au călcat un teren englezesc. În 1901 selecționata lor a «încasat» un 12-0 la Londra și un 10-0 la Manchester. Șapte ani mai tîrziu englezii primeau invitația de a ieși prima oară dincolo de granițele Albionului pentru a întîlni Austria. Rezultatele au fost concludente: 6-1 și 11-1 pentru Anglia. În acest debut impresionant figurează și un succes contra Franței la scorul de 20-0, pe care numai spectatorii de rugbi îl puteau înțelege. Fotbalul britanic și-a consolidat avansul între cele două războaie mondiale. La Londra, în 1931, faimosul portar Ricardo Zamora s-a întors de șapte ori pentru a scoate mingea din plasa echipei spaniole. Este adevărat că era vorba de o revanșă, pentru că la 15 mai 1929 Anglia suferise la Madrid prima înfrîngere din cariera sa (4-3). Iar în 1937 a fost nevoie de o senzațională performanță a foarte tînărului, pe atunci, Stanley Matthews, pentru ca Cehoslovacia să nu forțeze un joc egal la Wembley. În ultimul minut al jocului, cînd scorul era 4-4, extrema dreaptă a Angliei l-a bătut pe Planicka cu un șut imparabil. Cel de-al doilea război mondial a influențat însă mult dezvoltarea fotbalului britanic, lipsit timp de cinci ani de contacte internaționale. În 1950, la Wembley, Iugoslavia avea onoarea de a obține primul meci nul (2-2) într-o întîlnire a unei alte reprezentative cu cea a Angliei pe teren britanic. Apoi, la 25 noiembrie 1953, 100 000 de spectatori au asistat la sfîrșitul unei legende: pentru prima oară, pe terenul său, Anglia pierdea un meci internațional: 3-6 în fața echipei Ungariei. Acest meci dovedea că metodele de joc evoluau și că faimosul sistem WM, inventat de Chapman, începea să aparțină trecutului. Timp de trei ani echipa Angliei rămîne în eclipsă, suferind în deplasare numai înfrîngeri: 1-7 cu Ungaria, 0-5 cu Iugoslavia, 0-3 cu Italia. Anglia nu mai era o echipă invincibilă.

Și totuși ea figurează printre favoritele Campionatului mondial din 1966. Conducătorii fotbalului englez și-au dat seama că tactica fidelă unor principii considerate de neschimbat nu mai poate supraviețui. Antrenorii englezi, și în special Alf Ramsey, căruia i s-a încredințat pregătirea selecționatei pentru mondiale, au început să studieze și să adopte noile sisteme ale fotbalului modern. Echipe de club ca Manchester United, Liverpool, Leeds, Everton au imaginat tactici noi. Amatorul de joc tipic englezesc nu va mai recunoaște în echipa lui Ramsey fotbalul său de fiecare sîmbătă. Jucătorii nu mai sînt așezați simetric, extremele nu sînt doar mașini de centrat. Desigur, s-au păstrat pasele lungi și puternice, «tackling»-ul neîndurător, dar într-o țesătură nouă, ce permite mobilitate și fantezie.

În momentul de față Federația britanică grupează 32 000 de echipe cu un efectiv de aproape 1 000 000 de jucători, dintre care 7 000 de profesioniști care depind de Liga de fotbal. Se știe că, în Italia, în Spania și în alte țări cu fotbal profesionist, cei mai buni jucători sînt concentrați în cîteva cluburi. Ne întrebăm ce s-ar întîmpla dacă în Anglia nu ar fi răspîndiți în atîtea echipe și mai ales dacă Scoția, Țara Galilor, Irlanda de nord ar accepta ca jucătorii lor cei mai buni să formeze împreună cu Anglia o singură echipă? Un englez ar răspunde că e ceva imposibil. Și acest lucru l-am remarcat cu prilejul meciului din 1963 dintre echipa Angliei și «Restul lumii», cînd scoțienii Baxter și Law au fost cei mai aprigi adversari ai englezilor.

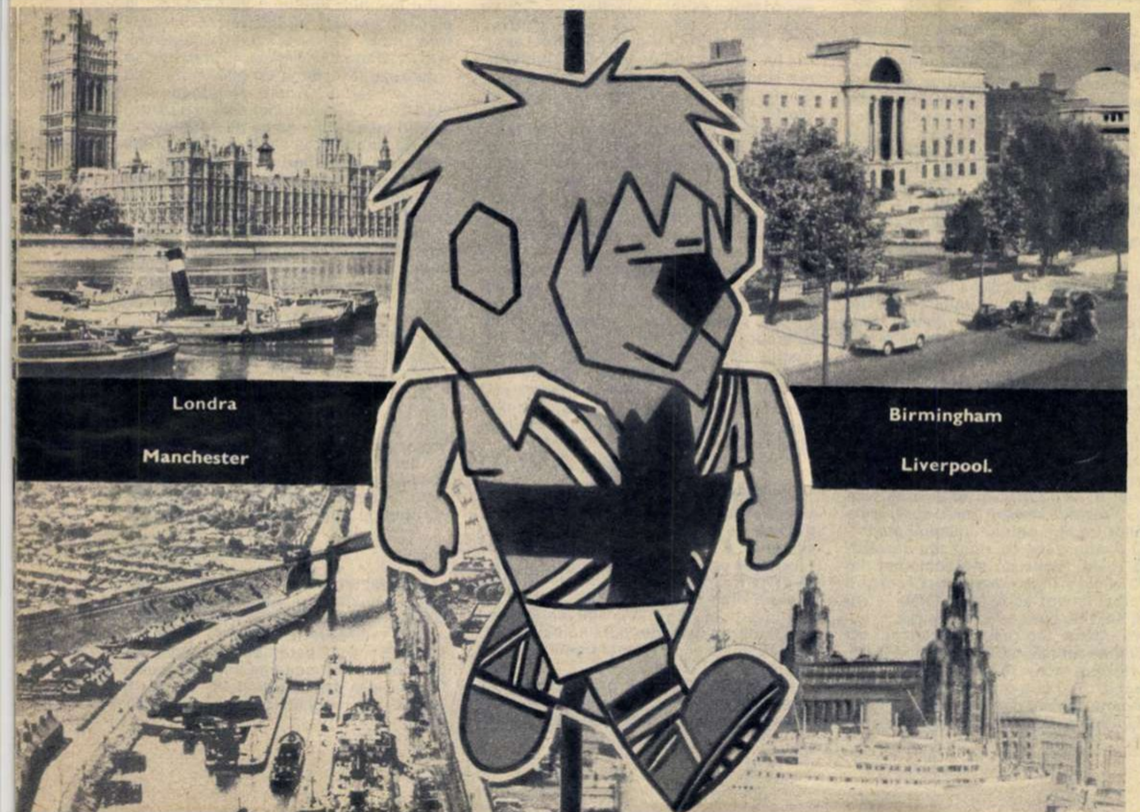

Campionatul mondial a stimulat în Anglia un enorm efort publicitar pentru vinderea produselor care poartă emblema «Willie».

Billy Wright, jucătorul englez cu cele mai multe selecționări în echipa națională, a fost angajat de studiourile de televiziune A.T.V. să urmărească și să comenteze meciurile campionatului mondial.

MARK TWAIN ȘI CUPA FURATĂ

Volatilizarea Cupei «Jules Rimet» a fost un mister pentru poliția londoneză, dar nu pentru cățelușul Pickles, care a adulmecat trofeul într-o grădină din cartierul Horwood.

În prima clipă descumpăniți, organizatorii turneului final au și comandat o copie a cupei, căci în Anglia există o experiență tristă a trofeelor originale dispărute. Cupa Angliei, de pildă, se dispută, încă din 1895, pentru o ... copie! În acel an au jucat finala două echipe din Birmingham: Aston Villa și West Bromwich Albion. Municipalitatea, încîntată de succesul echipelor locale, a expus cupa originală, care apoi a dispărut și n-a mai fost niciodată regăsită.

Un episod asemănător s-a întîmplat în 1907, la faimoasele curse de cai de la Ascot. Derbiul anului a fost cîștigat de calul englez The White Knight, dar cînd să i se înmîneze proprietarului cupa de aur s-a constatat că ea dispăruse. În seara aceleiași zile a sosit la Londra scriitorul american Mark Twain. La banchetul dat în cinstea sa, Mark Twain a declarat sus și tare că nu el a furat cupa, iar comesenilor surprinși el le-a răspuns scoțînd din buzunar un ziar de seară londonez care anunța cu litere de-o șchioapă pe pagina întîi: «Mark Twain a sosit — Cupa de aur a dispărut!?!»

Pickles și stăpînul său, David Corbett.

scenele și actorii

GRUPA I

LONDRA (peste 8 000 000 locuitori), unul din cele mai mari orașe din lume. Sportivilor le evocă celebrele echipe de fotbal Arsenal, Chelsea, Tottenham Hotspur, turneele de tenis de la Wimbledon, întrecerile de canotaj de pe Tamisa. Pe urmele Cupei «Jules Rimet», participanții la mondiale nu vor pierde desigur ocazia să viziteze celebra catedrală Westminster, unde în anul 1066 s-a încoronat Wilhelm Cuceritorul, după ce ostașii săi aduseseră din cîmpiile Normandiei jocul cu mingea numit «la soule», despre care francezii susțin că este strămoșul «soccer»-ului. Lîngă catedrală se află și sala unde a fost expusă Cupa «Jules Rimet», furată și apoi regăsită de cățelușul Pickles, care a intrat de atunci în «mitologia fotbalului».

- *Meciurile Cupei «Jules Rimet» vor fi televizionate în aproape 50 de țări ale lumii, astfel că, după o estimație aproximativă, 400 000 000 de oameni vor putea vedea la ei acasă fascinantul spectacol sportiv. Televiziunea britanică nu a încheiat contracte numai cu țări din Europa, Africa de nord, Orientul Mijlociu, ci și cu altele mai îndepărtate — Chile, Peru, Argentina, Japonia. Drepturile de televizare au fost cedate pentru suma de 400 000 lire sterline.*
- *Programul campionatului are 64 de pagini și a fost editat într-un tiraj de 1 250 000 exemplare a 2,5 șilingi exemplarul.*
- *În regulamentul pe care au trebuit să-l respecte fotbaliștii brazilieni în perioada de pregătire pentru mondiale figurează și următoarele puncte: «comunicați medicului, imediat, orice semn de indispoziție fizică sau morală»; «jocurile de noroc sînt interzise, ca și vizitarea dancingurilor și cabaretelor»; «fiecare jucător este obligat să țină un jurnal personal care va fi predat selecționerilor după terminarea campionatelor».*
- *Beneficiile celei de-a opta cupe mondiale sînt evaluate la 1,5 milioane lire sterline, din care 25 la sută vor reveni federației engleze, 10 la sută FIFA, iar 65 la sută se vor împărți între echipele participante, pe baza numărului de meciuri și a publicului prezent la jocurile respective.*
- *Sid Green, care compune melodiile de inspirație folclorică pentru formația «Beatles», a lansat cîntecul «World cup Willie». Acesta va fi cîntat pe stadioanele engleze în timpul campionatului mondial.*
- *Înainte de a pleca în Anglia, Pele și-a comandat 50 de tricouri cu verde și auriu (culorile Braziliei) pentru a putea face față cît de cît cererilor admiratorilor.*
- *Cei 350 de jucători participanți la campionatul mondial au fost asigurați la Lloyds pentru suma de 20 000 000 lire sterline. Numai asigurarea lui Pele este de 250 000 lire.*

A fost asigurat de asemenea, fiecare meci în parte, împotriva timpului nefavorabil și a altor împrejurări neprevăzute ce ar putea împiedica disputarea partidelor.

- *Printre cei 32 de arbitri chemați de FIFA să «fluiere» la mondiale se află și egipteanul Aly Kandyl. Fost campion de lupte și box, Kandyl este apreciat ca un arbitru foarte sever. Una din deciziile care l-au făcut celebru a fost eliminarea, «in corpore», a celor 22 de jucători în timpul unui meci disputat la Port Said.*

Acestea sînt paharele de carton în care se vor servi băuturile răcoritoare pe toate stadioanele, în timpul campionatului mondial.

WORLD CUP
ENGLAND

Anglia (antrenor, Alf Ramsey). Echipă tehnică, omogenă, în care sclipesc două stele: Bobby Charlton și Jimmy Greaves. În ciuda cheliei sale pronunțate, B. Charlton are numai 28 de ani. El este unul din puținii supraviețuitori ai catastrofei aeriene de la München (1958), în care a pierit echipa Manchester United. Joacă la fel de bine aripă stîngă, inter sau centru. Fratele său, Jackie (fundaș), este și el în lotul englez. Cei doi frați Charlton sînt strănepoții (dinspre mamă) lui Tanner Milburn, centru atacant în echipa Leeds, la începutul secolului nostru. Publicul, condițiile climaterice și, se spune, terenul de la Wembley, cel mai moale teren din lume (chiar și pe timp uscat), sînt alte atuuri ale naționalei engleze care, jucînd «at home», pornește mare favorită.

Franța (antrenor, Henri Guérin). A furnizat una din surprizele preliminariilor, eliminînd echipa Iugoslaviei. Gondet, Budzinski, Bonnel, Combin, Aubour reprezintă «la nouvelle vague» (noul val) al fotbalului francez. Suporterii echipei «Cocoșului galic» își amintesc însă cu nostalgie de Fontaine și Kopa, Piantoni și Vincent, care au adus Franței locul trei la mondialele din 1958.

Uruguay (antrenor, Viera). Din anul 1950, cînd Schiaffino și Ghiggia au spulberat visurile braziliene la Maracana, fotbalul uruguayan trăiește din amintiri. Cupa «Jules Rimet» a stat de două ori în vitrinele federației de la Montevideo, dar ar trebui să se întîmple o minune ca trofeul să se întoarcă acolo definitiv. Deși fotbalul uruguayan este încă o forță în America de Sud. Penarol a cîștigat în ultimii ani de mai multe ori cupa «Libertadores»; jucătorii de pe malurile La Platei sînt solicitați în Argentina, în Columbia, în Europa. Și totuși ceva nu merge. Poate brazilianul Viera să fi reușit sudarea unei formații în care Sosia, Alvarez, Abbadie rămîn principalii soliști.

Mexic (antrenor, Trelles). Spirit de echipă, entuziasm, temperament puternic, dar fără orientare tactică. Londra este însă numai o etapă în vederea Campionatelor mondiale de fotbal din 1970, care vor avea loc la Ciudad de Mexico. Acasă și, în plus, la altitudinea de peste 2 000 m șansele Mexicului vor fi altele. Pînă atunci toate privirile sînt ațintite spre Antonio Carbajal, un adevărat erou național. Acesta apără poarta Mexicului pentru a cincea oară consecutiv la mondiale! Are 37 de ani, patru copii și a mai jucat la Londra în 1948 în cadrul Olimpiadei.

GRUPA A II-A

SHEFFIELD (500 000 locuitori). Renumit pentru fabricile sale de cuțite, argintărie și prelucrarea aramei. Stadionul Hillsborough oferă (după Wembley) cel mai mare număr de locuri — 60 000.

BIRMINGHAM (1 250 000 locuitori), al doilea oraș ca mărime al Angliei. Cartea sa de vizită: «orașul unde se fabrică totul, de la acul de cusut la locomotive». Distrus în timpul războiului, centrul orașului a fost refăcut, blocurile noi îi dau aspectul unui oraș modern. Fotbalul rămîne însă credincios vechilor tradiții, potrivit imaginii stadionului Aston Villa, cu zidul său de cărămidă roșie. Nimic nu s-a schimbat din 1887, cînd a fost construit. Cronicarii de fotbal își vor scrie reportajele într-o fostă sală de concerte religioase.

Argentina (antrenor, Lorenzo). «O fabrică de fotbaliști», așa a numit Helenio Herrera această țară, gîndindu-se probabil că și el s-a format pe aceleași stadioane care au dat fotbalului mondial pe Guilermo Stabile (El Filtrador), Di Stefano, Sivori, Angelillo, San Filippo, Corbatta, Lustau și, mai recent, Rattin, De la Matta. Buenos Aires are șase stadioane, în care 800 000 de oameni pot vedea concomitent fotbal. Și totuși Argentina n-a strălucit niciodată în cupa mondială. Va reuși de data aceasta? Greu de presupus, deși o calificare în sferturi și chiar în semifinale nu este cu totul exclusă.

Spania (antrenor, José Villalonga). Singura perioadă de glorie a Spaniei în campionatul mondial de fotbal a fost legată de numele fundașului Quincoces, care juca totdeauna legat la cap cu o batistă. În 1934 echipa lui Quincoces a învins cu 3-1 pe cea a Braziliei și a cedat după prelungiri viitoarei campioane — Italia. De atunci Spania a avut o prezență ștearsă în Cupa «Jules Rimet». În ultimii zece ani umbra Real Madridului a planat ca un reproș asupra selecționatei. Acum sînt mulți cei ce acordă șanse spaniolilor. Argumente? Victoria Realului asupra lui Internazionale în C.C.E., întinerirea echipei, dar și prezența veteranului Gento, la 32 de ani încă inepuizabil și foarte util.

Elveția (antrenor, Alfredo Foni). O echipă fără nume sonore, o echipă cuminte, harnică, pe care italianul Alfredo Foni a adus-o totuși în turneul final. Ce va face aici? Prizoniera unei tradiții, pentru a nu primi goluri multe, va aplica eventual din nou «le verrou suisse» (lacătul elvețian).

R.F. Germană (antrenor, Helmuth Schön). Robustă, rezistentă, echipa vest-germană începe mondialele cu rolul de outsider, dar credem că și cu speranța tainică de a reedita performanța din 1954, cînd a cîștigat titlul la Berna. Cei trei «italieni» — Schnellinger, Bruells, Haller — vin, cu experiența jocurilor tari din «calcio», să completeze o echipă ambițioasă în care Uwe Seeler este vioara întîi.

GRUPA A III-A

LIVERPOOL (750 000 locuitori), unul din cele mai mari porturi din lume. Docurile sale se întind pe o distanță de 40 de kilometri. Echipele de fotbal Everton și Liverpool, ca și formația de muzică ușoară «The Beatles», au sporit celebritatea acestui oraș plin de atracții. Stadionul din Liverpool oferă și o ambianță ceva mai fierbinte care, din pură coincidență, se potrivește și cu temperamentul echipelor ce vor juca aici.

MANCHESTER (670 000 locuitori). Vestit pentru industriile sale textile. Cît privește stadionul Old Traford, acesta a fost martorul unor meciuri de neuitat, jucate de echipa faimosului «manager» Matt Busby.

Brazilia (antrenor, Vicente Feola). Cele două victorii consecutive, repurtate la campionatul mondial, au adus Braziliei un «tricou galben» ce va atîrna greu pe umerii lui Pele și ai tinerilor săi coechipieri. Noile stele, Parana, Silva, Arlindo, Edu, Servilio, pot fi mari talente, dar deocamdată randamentul lor nu este suficient de convingător: 2-1 cu Polonia, 1-0 cu Chile, 2-2 cu Cehoslovacia sînt scoruri ce lasă impresia unor căutări. Sau este numai o stratagemă a lui Feola, care joacă cu cărțile ascunse pentru a-și deruta adversarii? Oricum, Brazilia, echipa «felinelor» îmblînzite, deși superfavorită, rămîne cel mai mare semn de întrebare al campionatului.

Ungaria (antrenor, Lajos Baroti). Fotbalul maghiar continuă să fie tehnic și elegant, dar fără strălucirea și nici performanțele de altădată. Calitățile lui Albert, Bene sau Farkaș nu reușesc să catalizeze totdeauna un ansamblu încă neexperimentat. Poate amintirea unei mari tradiții să-i ambiționeze pe jucătorii unguri de a forța ușa ce dă spre sferturile de finală în această a treia grupă care este de departe cea mai tare.

Portugalia (antrenor, Otto Gloria). În ciuda răsunătorului eșec suferit în Cupa campionilor europeni, a eliminării sale din Cupa Portugaliei și a pașilor falși din campionat, Benfica a rămas osatura naționalei portugheze. Toți înaintașii săi vor fi prezenți la rendez-vous-ul cu Pele de la Liverpool. În jurul lui Eusebio vor fi Augusto, Torres, Simoes. Și poate că nu vor lipsi nici bărbosul fundaș Germano și portarul Costa Pereira.

Bulgaria (antrenor, Rudolf Vytlacil). Echipă atletică, cu jucători bine dotați fizicește, dîrzi. Antrenorul cehoslovac Vytlacil a format un «unsprezece» capabil dar inegal. O apărare uneori penetrabilă, lipsa de inventivitate a atacului pot fi compensate de «fenomenul» Asparuhov și subtilitatea lui Iakimov.

GRUPA A IV-A

SUNDERLAND (200 000 locuitori). Industrie de sticlărie și docuri. Stadionul Roker Park (construit în 1900) a fost redus de la 53 000 la 42 000 de locuri, pentru a permite celor care cumpără bilete mai scumpe să stea așezați în loje. «Un stadion modest, dar foarte curat» — îl recomandă un reporter englez.

ÎN 1966 ÎN VITRINA CUI ?

Pînă acum:
URUGUAY (1930 și 1950)
ITALIA (1934 și 1938)
R.F. GERMANĂ (1954)
BRAZILIA (1958 și 1962).

și fotbalul a avut vizionarii săi

Aceștia au fost francezul Robert Guérin și olandezul Willy Hirschmann, care au preconizat la sfîrșitul secolului trecut o asociație internațională de fotbal menită să patroneze competiții de anvergură. La 21 mai 1904 a luat ființă, la Paris, Federația internațională de fotbal asociație (FIFA). Anticipînd cu aproape jumătate de secol «Cupa campionilor europeni», FIFA lansa proiectul unei întreceri de acest gen. Proiectul n-a devenit însă realitate pentru că în multe țări încă nu se disputau campionate naționale, regulile de joc nu erau însușite uniform, iar intîlnirile internaționale erau rare, deși fotbalul avea nenumărați și entuziaști suporteri încă de pe atunci (o imagine din presa vremii înfățișează o mare de capete pe stadionul londonez Crystal Palace: 114 000 de spectatori la finala cupei Angliei în anul 1901). Abia după primul război mondial visul temerarilor înaintași a început să se înfiripe.

fotbalul iese in lume

La 29 mai 1928, cu prilejul Olimpiadei de la Amsterdam, congresul FIFA, prezidat de Jules Rimet, hotărăște organizarea unei întreceri între toate echipele federației afiliate. Cîteva luni mai tîrziu se semnează la Zürich actul de naștere al competiției ce se va numi «Cupa lumii» și a cărei periodicitate va fi de patru ani.

În semn de omagiu pentru cele două victorii olimpice ale Uruguayului (care sărbătorea în 1930 și centenarul independenței sale), micii țări sud-americane i s-a încredințat organizarea primei ediții a cupei. După traversări ale Atlanticului ce au durat săptămîni întregi, de pe bătrînul continent soseau la Montevideo echipele României, Franței, Belgiei și Iugoslaviei. Și, o dată cu ele, Jules Rimet, purtînd «Cupa lumii» (ce avea să-i poarte apoi numele), o statuetă de aur masiv, în greutate de aproape 2 kg și înaltă de 30 cm, opera sculptorului francez Abel Lafleur.

Celor patru echipe europene li s-au alăturat opt echipe sud-americane și echipa Statelor Unite. După meciurile preliminarii, finala a adus în fața a 90 000 de spectatori pe stadionul «Centenarului» echipele Uruguayului și Argentinei. După ce au fost conduși, uruguayenii au egalat și apoi s-au distanțat prin golurile marcate de Iriarte și Castro (jucătorul cu o mînă amputată). Arbitrul belgian J. Langenus a consemnat la sfîrșitul meciului scorul de 4-2 în favoarea «celestilor».

O creștere spectaculoasă a participanților a înregistrat-o următorul campionat: Roma — 1934. Nu mai puțin de 32 de echipe s-au angajat în întrecere. La Roma s-au întîlnit trei mari portari ai lumii: Zamora, Planicka și Platzer. După preliminarii cu multe incidente (urmărite de milioane de ascultători, datorită primei transmisii radiofonice a competiției), Italia a ieșit învingătoare cu 2-1 în finala disputată cu Cehoslovacia (care eliminase greu cu 2-1 echipa României în care jucau pe atunci Bindea, Dobai, Vogl, Bodola).

Ultima ediție antebelică (Paris — 1938) a reunit 35 de echipe. Austria, cotropită de Germania fascistă, nu mai putea participa. Celebrul Wunderteam aparținea trecutului, Sindelar se sinucisese.

Brazilienii surprind pentru prima oară prin jocul lor spectaculos (celebrul Leonidas marchează opt goluri) și obțin medaliile de bronz. Italia, mult mai bună pe plan tehnic decît la precedenta ediție, oferind un adevărat recital prin interii Meazza și Ferrari, învinge în finală Ungaria cu 4-2.

după război

În 1946, la Luxemburg, 34 de federații afiliate la FIFA, reunite în congres, acordă Braziliei dreptul de a organiza a patra ediție a cupei. Cîteva noutăți: construirea la Rio a celui mai mare stadion din lume: Maracana (200 000 de locuri), participarea Angliei pentru prima oară la această competiție și turneu final de patru echipe în locul meciurilor eliminatorii. Toate însă aduc adevărate lovituri de teatru. Maeștrii englezi (în echipa lor jucau Matthews, Ramsey, Wright, Mortensen, Finney) pierd chiar la debut cu 0-1 în fața mai mult decît modestei echipe a Statelor Unite! Iar stadionul, pregătit sărbătorește pentru victoria finală a Braziliei, asistă dezarmat la înfrîngerea senzațională a gazdelor în meciul decisiv cu Uruguayul (1-2). În locul carnavalului grandios, Rio oferea în seara aceea imaginea unui oraș îndoliat.

În Elveția (1954) fotbalul a atins, după părerea specialiștilor, una din culmile spectaculozității sale. Repetînd dramatismul partidei finale din ediția precedentă, Ungaria (care eliminase, în meciurile cu prelungiri dramatice, Brazilia și Uruguayul) se întîlnește cu R.F. Germană și pierde în ultimele cinci minute partida cu 3-2, după ce condusese în primele zece minute cu 2-0! La această ediție s-au marcat cele mai multe goluri (153) și s-au înregistrat cele mai severe scoruri din istoria cupei: Ungaria-Coreea de sud 9-0 și Uruguay-Scoția 7-0.

Cupa «Jules Rimet».

decesul wm-ului

Suedia. Acolo, în nordicul Stockholm, în primăvara însorită a lui '58 a început era brazilienilor. Visul acestora de a cuceri supremația mondială, nutrit timp de opt ani, prindea contur în inedita tactică a lui 4-2-4, prin driblingul «diavolului șchiop» Garrincha și prin uluitoarea tehnică a adolescentului Pele care, marcînd trei goluri în semifinala cu echipa Franței și două în finala disputată cu Suedia, obținea primii lauri cuveniți celui care de atunci a devenit cel mai celebru jucător din lume. Iar pe Maracana, o enormă statuie a fost ridicată pentru a imortaliza momentul în care blondul Bellini, căpitanul echipei Braziliei, purta cupa învingătorilor.

Și, în sfîrșit, iată-ne ajunși în 1962, în Chile, unde jocul dur a făcut multe victime și a denaturat unele partide (italienii au dat tonul). Cehoslovacia realizează o surprinzătoare performanță, ajungînd în finală. Aci însă clasa brazilienilor își spune cuvîntul și aceștia cîștigă net cu 3-1. Pele, accidentat, privește din tribună cum înlocuitorul său, tînărul Amarildo, deschide echipei «Cariocos» drumul către cea de-a doua victorie în Cupa «Jules Rimet».

La Londra, Pele și ai săi vor încerca marea performanță: adjudecarea definitivă a cupei. Vor reuși oare? Aceasta este doar una din multele întrebări pe care și le pun milioanele de iubitori ai fotbalului din lume, în așteptarea noii ediții găzduite de țara cu un fotbal secular.

pronosticuri

MATTHEWS (ANGLIA):
Anglia, Italia, Brazilia, R.F.G.
NORDHAL (SUEDIA):
Italia, Brazilia, Anglia, Portugalia.
FEOLA (BRAZILIA):
Brazilia, Anglia, Italia, Argentina.
NETTO (U.R.S.S.):
Anglia, Brazilia, Italia, U.R.S.S.
VILLALONGA (SPANIA):
Brazilia, Anglia, Spania, U.R.S.S.
WALTER (R.F.G):
R.F.G., Anglia, Brazilia, Italia.
HERRERA (ITALIA):
Brazilia, Italia, R.F.G., Spania.
SCHIAFFINO (URUGUAY):
Anglia, Brazilia, R.F.G., Argentina.
HIDEGKUTI (UNGARIA):
Italia, Brazilia, Anglia, Ungaria.
KOPA (FRANȚA):
Anglia, Italia, R.F.G., Brazilia.
LĂPUȘNEANU (ROMÂNIA):
Anglia, Brazilia, Italia, R.F.G.

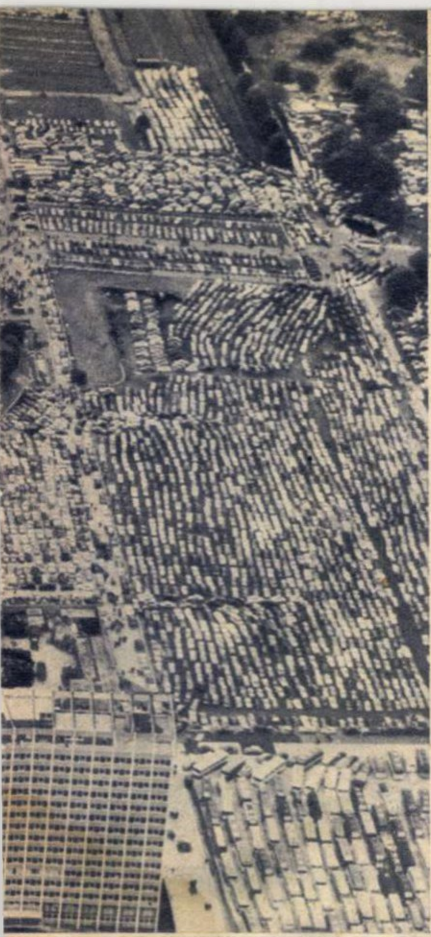
Stadionul Wembley din Londra, care va găzdui majoritatea meciurilor, inclusiv finala.

MIDDLESBROUGH (160 000 locuitori). Stadionul acestui oraș, foarte pitoresc și vechi, are 50 000 de locuri și (susțin localnicii) cel mai fin gazon din toată Anglia.

U.R.S.S. (antrenor, Nikolai Morozov). Înaintea Campionatului mondial din Chile, un calculator electronic pronostica (cu un procent de certitudine de 90%) clasarea echipei U.R.S.S. în primele două locuri. Aparatul n-a putut să prevadă însă golul înscris lui Iașin de chilianul Toro de la 40 metri. Se vede însă că deocamdată capriciile balonului rotund sînt insesizabile chiar și «creierelor electronice». Foarte realist și precaut, antrenorul Nikolai Morozov a prevăzut în schimb un program de antrenament care a cuprins în decurs de un an nu mai puțin de 25 meciuri internaționale. Rezultatele au arătat un potențial de joc bun. Iașin, Metreveli, Voronin, Husainov sînt valori cu acoperire într-o echipă de luptă.

Italia (antrenor, Edmondo Fabbri). Țara cu cele mai redutabile cluburi profesioniste din lume pune greu pe picioare echipe reprezentative. Este și acesta un paradox al fotbalului modern, constatat de altfel și în Spania, în Portugalia, în Belgia. Explicația? Inflația de vedete. Iată cum Fabbri nu știe nici acum, în ceasul al doisprezecelea, dacă-l va prefera pe Rizzo lui Rivera sau va renunța la amîndoi în favoarea lui Bulgarelli. Italia trăiește între teamă și speranță, dorind revenirea «squadrei azzurra» la gloria pe care numai flerul lui Vittorio Pozzo a putut să i-o dea cu treizeci de ani în urmă.

R.P.D. Coreeană (antrenor, Myung Re). Calificarea echipei coreene n-a fost în fond o surpriză. În țările Extremului Orient fotbalul său este cel mai valoros, iar victoriile asupra echipei Australiei în turneul de calificare de la Pnom Penh, mai mult decît concludente. Înaintașul Pak Sin Din și portarul Li Chen Myand se disting dintr-un lot omogen, cu reale însușiri.

Chile (antrenor, Alamos). Cu patru ani în urmă, la ea acasă, Chile s-a clasat pe locul trei. A fost oare numai avantajul terenului sau fotbaliștii de la poalele Cordilierilor sînt de calibru internațional? Vom vedea la Londra. Lionel Sanchez, cu «stîngul» său teribil, cine știe ce surprize pregătește pentru Albertosi și Iașin.

MECANISMUL ȘI PROGRAMUL COMPLET AL COMPETIȚIEI

La turneul final al campionatului mondial participă 16 echipe. Ele sînt repartizate în patru grupe de cîte patru. Fiecărei grupe îi sînt afectate două terenuri situate în orașe diferite, cu excepția grupei I, ale cărei meciuri se vor disputa toate la Londra. Primele două clasate în fiecare grupă se califică în sferturile de finală.

	DATELE	GRUPA 1	GRUPA 2		GRUPA 3		GRUPA 4	
	Iulie 1966	Londra	Sheffield	Birmingham	Liverpool	Manchester	Middlesbrough	Sunderland
	Luni 11	Anglia *).... Uruguay....						
	Marți 12		R. F. G. .... Elveția......		Bulgaria *)... Brazilia......		U.R.S.S....... R.P.D. Coreeană	
	Miercuri 13	Franța...... Mexic........		Spania ...... Argentina ..		Ungaria *).... Portugalia ..		Chile .... Italia ....
	Vineri 15	Uruguay .... Franța	Elveția...... Spania......		Brazilia *).... Ungaria......		R.P.D. Coreeană Chile..	
	Sîmbătă 16	Mexic........ Anglia		Argentina .. R. F. G.		Portugalia* .. Bulgaria		Italia .... U.R.S.S. ....
	Marți 19	Mexic........ Uruguay	Argentina.... Elveția......		Portugalia *).. Brazilia......		Italia .... R.P.D. Coreeană	
	Miercuri 20	Franța ...... Anglia		Spania ...... R. F. G.		Ungaria * .... Bulgaria		Chile .... U.R.S.S. ....
Sferturi de finală	Sîmbătă 23	....		....	.... *)		....	
Semifinale	Luni 25				.... *)			
	Marți 26	.... *)						
Meci pentru locul 3-4	Joi 28	.... *)						
Finala	Sîmbătă 30	.... *)						

---

*) Jocurile însemnate cu *) vor fi transmise și la posturile de televiziune din țara noastră.

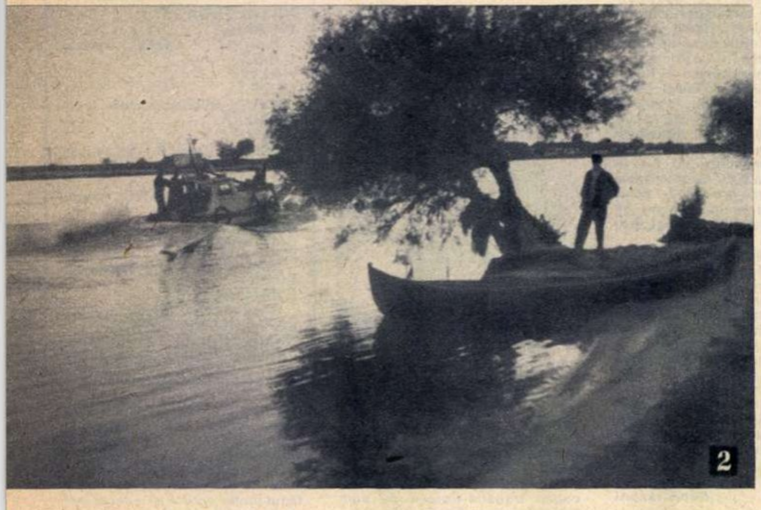

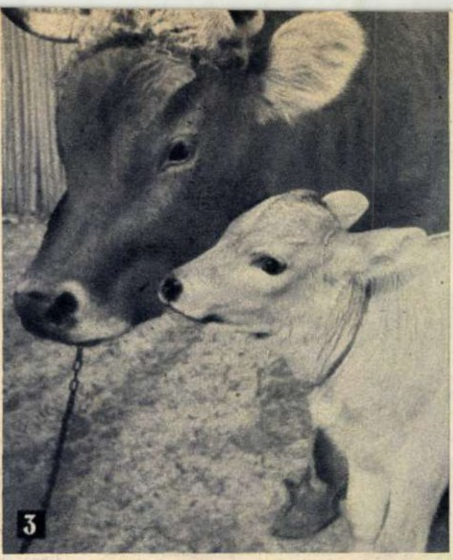

cititorii fotografiază

1. Arcade — fotografie de Koncz Francisc, Gherla.

2. Peisaj pe Dunăre — fotografie de Maxim Gherasim, Tulcea.

3. Tandrețe — fotografie de Bucur Damian, Buzău.

4. Așa arăta locul unde se înalță astăzi barajul Hidrocentralei «Gheorghe Gheorghiu-Dej» de pe Argeș — fotografie de A. Balaban, Pitești.

dialog cu cititorii

precizări utile

Primim din partea cititoarei **Mia Steriadi** o scrisoare, ca ecou la scurtul material dedicat creației filozofului umanist francez Montaigne semnat de prof. N.N. Condeescu, prorector al Universității București («Flacăra» nr. 24). Corespondenta noastră face o interesantă completare, arătînd că, pe lîngă materialul bibliografic despre Montaigne indicat de autorul articolului mentionat, se poate adăuga — cităm — «primul volum în traducere integrală de către Mariella Seulescu a «Essais»-urilor, cu un studiu introductiv al acad. prof. Dan Bădărău...» (Lucrarea, apărută în luna mai în Editura științifică, nu putea fi recomandată de autorul articolului publicat de noi, care-l redactase înainte de apariția volumului — *nota redacției.)*

Pe lîngă această prețioasă completare — pentru care îi mulțumim tovarășei Steriadi — redacția noastră adaugă o nouă sursă de informare asupra lui Montaigne: foarte recent a apărut, în Editura pentru literatură universală, în colecția «Clasicii literaturii universale», volumul «Moraliști francezi», în care sînt cuprinse texte alese din Montaigne, Pascal, La Rochefoucauld și La Bruyère, traduse și comentate de Elena Vianu.

în jurul „cazului g“...

În numărul 24 din 11 iunie a.c., revista noastră a publicat însemnările privitoare la elevul Gabriel R. și la răspunderile care revin tatălui său, ing. Ion R.

Inserăm aici cîteva din opiniile unui cititor impresionat de cazul relatat.

«Cred că fiecare părinte, scrie tov. **Th. Mocanu** din Bistrița (str. V. Alecsandri 12), trebuie să citească articolul și să reflecteze asupra comportării lui în familie». Împărtășind părerea că principala răspundere a situației în care se află Gabriel R. revine tatălui său, care a uitat că «are obligația morală de a da propriului său copil tocmai ce este mai important — exemplul personal» — tov. Mocanu conchide: «Sînt rare cazurile cînd copiii nu-și imită părinții». Referindu-se la situația lui Gabriel R., corespondentul nostru spune: «Este cazul ca tatăl lui să se trezească și să găsească, împreună cu mama copilului, și chiar cu actuala lui soție, cele mai eficiente mijloace de recîștigare a copilului».

Lui Gabriel R., Th. Mocanu îi amintește că «mulți copii de vîrsta lui din țările capitaliste muncesc din greu pentru o bucată de pîine», în timp ce el are numai obligația să fie ascultător și să învețe.

o scrisoare bogată în observații

Tov. **Mihai Trăistaru** din Cluj ne ridică în scrisoarea sa o sumă de probleme cărora vom încerca să le răspundem pe rînd:

1) Precum vedeți, nu am dat curs propunerii făcute de un cititor, de a desființa rubrica «Cititorii către cititori».

2) Nu aveți dreptate. Reclamele pe care le publicăm — chiar dacă e vorba de produse destinate copiilor — nu se adresează celor mici ci, dimpotrivă, celor maturi: doar părinții sînt cei chemați să cumpere alimentele, îmbrăcămintea și celelalte mărfuri destinate celor mici! Deci, socotim nejustă propunerea de a renunța la reclamele produselor destinate copiilor.

3-4) Nu sîntem de acord cu aprecierea că «Flacăra» este o revistă destinată în exclusivitate tineretului. Noi ne adresăm unui public foarte variat, cu cele mai diferite ocupații, preocupări și de cele mai diferite vîrste. Aceasta nu ne-a împiedicat să avem în centrul atenției problemele tineretului și promitem să ne ocupăm și mai departe de ele.

5) O rubrică cu caracter documentar despre orașele patriei noastre? Am și înființat-o! Primul material a apărut în nr. 26 (25 iunie). Vom scrie și despre Rîmnicu-Vîlcea, desigur.

6) Avem pregătit un material despre o serie de obiective turistice din Iugoslavia și-l vom publica în cursul acestei veri.

7) Nu v-a plăcut povestirea în imagini «Un om moare la vila Ghiocelul»? A fost prima noastră încercare în acest gen. Sperăm că următoarele să vă fie mai mult pe plac.

8) Nu sînteți de acord cu publicarea de fotografii și de titluri mari, pentru a nu pierde din spațiul revistei. Ne pare rău, dar noi sîntem de altă părere.

9) Considerați că n-ar mai trebui să publicăm reportaje din mediul rural. Și în această privință sîntem de altă părere. Noi dorim să reflectăm în mod cît mai complex realitățile contemporaneității; or, omiterea satului ar constitui o gravă lacună în această reflectare.

10) Să nu acordăm prea mult spațiu sportului? În general sîntem criticați că-i acordăm prea puțin!

11) Să publicăm mai multe prezentări ale vieții și operei marilor creatori din domeniul artei plastice universale. De acord!

teoria și practica ...

În nr. 10 al revistei, sub semnătura tov. doctor docent Ion Gavăt de la Centrul de cercetări chimice al Academiei, a apărut articolul «Adezivi universali», în care se dădeau noi informații cu privire la posibilitățile de utilizare a unor polimeri epoxidici în industria vinului. Materialul a stîrnit ecou la Galați de unde cititorul **Gh. Pavelescu,** care lucrează în domeniul construcțiilor industriale, s-a adresat redacției noastre arătînd că Întreprinderea de construcții orășenești Galați intenționează să folosească polimerii epoxidici drept elemente protectoare anticorozive la construcția unui depozit de vinuri și ar dori unele precizări și amănunte.

Printr-o scrisoare adresată solicitantului, tov. doctor Gavăt i-a dat lămuririle solicitate.

la doi pași de tîrgoviște

«Locuiesc în comuna Aninoasa-Săteni, care aparține de frumosul oraș Tîrgoviște» — ne scrie tov. **Mihai D. Ioan,** un tînăr lăcătuș de la Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște. În această comună (situată la numai patru kilometri de centrul străvechii capitale a Țării Românești), pînă mai acum vreo doi ani căminul cultural avea o activitate intensă (brigadă de agitație, echipă de teatru etc.). În prezent, căminul (director: Ioan Petrescu) nu mai există decît cu numele. Căminul a fost dotat cu televizor și picup, dar aceste aparate au devenit invizibile; joile distractive sînt o amintire, echipele de artiști amatori și-au încetat activitatea.

Semnalăm Comitetului orășenesc pentru cultură și artă din Tîrgoviște aceste carențe, sperînd că se vor lua măsurile corespunzătoare.

P.S. Corespondentul nostru ne cere să scriem despre poetul francez Lamartine și despre poetul român Cîrlova. Promitem să-i satisfacem aceste dorințe.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Ștefan Popescu, muncitor, 22 ani, București 7, str. Curcani 12: teme diverse; Radu Mironovici, ghid turistic, 26 ani, Voroneț, rn. Gura Humorului, reg. Suceava: ilustrate; Ion Cîmpeanu, controlor tehnic, București, post-restant, Oficiul poștal 5: literatură, geografie, cinema, ilustrate; Grigore Lăpădat, lăcătuș, Reșița, Piața Lenin 1 A, bloc «23 August», camera 107: teme diverse; Elena Domnica, laborantă, Fălticeni, str. M. Sadoveanu 18 B: ilustrate; Dorina Anghel, profesoară, com. Gîrlița, rn. Adamclisi: teme diverse, cinema, ilustrate; Mircea Ghiță, elev, sat Slătioara, com. Gemenea, rn. Cîmpulung Moldovenesc: matematică, ilustrate; Maria-Ana Chiticaru, profesoară, sat Mihăiești, com. Rotopănești, rn. Fălticeni: cinema, ilustrate; Cleopatra Dinulescu, laborantă chimistă, București, rn. N. Bălcescu, str. Mitropolitul Filaret 35: muzică ușoară, cinema, sport, ilustrate; Iulian Stan, student, Iași, Șoseaua Națională 90: literatură, cinema, muzică; Mircea Manafu, șofer, 20 ani, Hunedoara, O.M., bd. 1848, bl. 32, ap. 2: teme diverse, ilustrate; Mihai Niculescu, elev, 18 ani, Hunedoara, O.M., bd. 1848, bl. 31, sc. C, ap. 21: sport, ilustrate; Nicolae Vrîncea, elev, Ploiești, str. Romulus 1: literatură, muzică, ilustrate, sport;

Mariana Diacu, elevă, Sibiu, str. Moara de Scoarță 4: cinema, ilustrate; Ana Marcu, elevă, Sibiu, str. Turnului 9, ap. 9: cinema, ilustrate; Gabriela Bulzan, tehnician veterinar, Lipova, str. Avram Iancu 37: teme diverse; Ioan Alexandru, electrician auto, Galați, str. N. Bălcescu 57: teme diverse; Gheorghe Luca, strungar, Brașov, str. Zizinului 119: teme diverse, ilustrate.

în cîteva rînduri

Iosif Fezer — București. Deoarece diminețile sînteți în producție, vă invităm la redacție într-o zi de marți între orele 17 și 20 pentru a discuta problemele ce vă interesează.

Ștefania Țugui — București. Una din dorințele dv. — Pierre Brice pe copertă — vă va fi îndeplinită. Dar cu privire la Salvatore Adamo nu vă putem promite nimic; doar nu demult am scris un material despre el (nr. 16, pag. 19). Nu posedăm adresa solicitată de dv.

Nicu R. — Buziaș. Potrivit dispozițiilor Ministerului Învățămîntului, absolvenții liceelor au dreptul să se prezinte la examenul de bacalaureat de trei ori în sesiunile primilor cinci ani de la data terminării ultimei clase de liceu. În funcție de prevederile dispozițiilor sus-arătate, veți putea lua și dv. hotărîrile necesare.

Ion Olteanu — com. Povergina. Urmăriți noua noastră rubrică — «Fișier filmografic» — în care Sophia Loren își va găsi locul său, pe deplin justificat.

Mariana Matei — Tg. Mureș. Gianni Morandi e într-adevăr un cîntăreț înzestrat. Despre cariera sa artistică cît și despre a altora ne vom ocupa probabil într-un documentar ce va trata despre curente, tendințe și vedete de muzică ușoară.

Rozalia P. — Pitești. Ne-ați solicitat o copertă cu Pierre Brice. Ea va apărea într-un număr viitor, împreună cu Amza Pellea. Credem că sînteți cu atît mai mulțumită.

Rodica Miu — Focșani. Cu apariția fotografiei lui Pierre Brice pe copertă vă vom îndeplini dorința pe jumătate. Cu restul de 50 la sută (Lex Barker) vă mai rămînem datori...

George Munteanu — Lipova. Redacția noastră a sesizat forurile răspunzătoare de lipsurile semnalate de tov. Gh. Tatar. Sperăm că, în urma acestei sesizări, se va îmbunătăți aprovizionarea cu articole tehnice la Lipova, inclusiv și cea cu piese de schimb pentru radio și televizoare.

cititorii întreabă

un democrat-revoluționar prea puțin cunoscut

«Doresc să cunosc cîteva date despre unul dintre precursorii luptei pentru unire — Constantin Romanul Vivu».

Ioan CUCU, Războieni

Răspunde GHEORGHE CRONȚ, doctor docent în științe, șef de sector la Institutul de istorie «Nicolae Iorga» al Academiei Republicii Socialiste România.

Dintre militanții cu convingeri democratice care au desfășurat o activitate remarcabilă în mișcarea revoluționară din 1848, unii au rămas aproape necunoscuți, amintirea lor fiind evocată doar de către cercetătorii arhivelor. Un asemenea uitat este și transilvăneanul Constantin Romanul Vivu.

Născut în anul 1821 în satul Pintic, din fostul județ Cojocna, Constantin Romanul Vivu a făcut studii la Blaj, a venit apoi în Țara Românească, funcționînd ca profesor în București, și a luat parte în 1847 la mișcarea de redeșteptare națională condusă de Nicolae Bălcescu și frații Golescu.

Reintors în Transilvania, a fost ales la Adunarea din 3/15 mai 1848 în comitetul permanent prezidat de Andrei Șaguna și Simion Bărnuțiu. El a militat stăruitor pentru unirea tuturor românilor într-o *Dacie* liberă și independentă și a criticat vehement pe acei dintre fruntașii politici și dintre clerici care vînau onoruri nobiliare disprețuind masele populare asuprite și sărăcite.

Salutînd victoria revoluției din Țara Românească cu convingerea că «toată mîntuirea românilor atîrnă de unirea și bunăstarea Principatelor», la începutul lunii iulie 1848 profesorul Vivu a revenit la București, unde a participat activ la mișcarea revoluționară, colaborînd mai ales cu N. Bălcescu. Aici a făcut parte din comitetul presei, menținînd legături cu revoluționarii transilvăneni, și a cutreierat satele pentru a explica poporului noua constituție.

După înfrîngerea revoluției din Țara Românească, Constantin Romanul Vivu s-a întors în Transilvania, iar în toamna anului 1848 a condus o unitate a gărzii naționale de la Reghin. Prins și întemnițat la Tg. Mureș, Constantin Romanul Vivu a fost ucis în primele zile ale lunii martie 1849.

Însuflețit de nădejdea unirii romanilor într-un stat liber și militînd pentru libertatea socială și pentru independența politică a poporului român, acest cărturar a fost un patriot luminat și un democrat-revoluționar. Cercetînd arhivele, istoricul Silviu Dragomir a pus în lumină, încă din anul 1929, activitatea acestuia, iar în ultima sa lucrare, intitulată *Avram Iancu* și publicată postum la București în 1965, a înscris numele lui Constantin Romanul Vivu printre cele ale militanților de seamă ai revoluției transilvănene din 1848.

microistorie șahistă (II)

Cititorii Alexandru Chiorean din Cluj și Gh. Dăscălița din Bîrlad ne-au cerut să publicăm un istoric al jocului de șah. În nr. 26 din 25 iunie a.c. al revistei noastre am publicat prima parte a articolului pe care l-am solicitat tovarășului Radu Voia, ziarist sportiv, arbitru internațional de șah. În numărul de față publicăm partea a doua a acestui articol.

În scurtă vreme șahul este tot mai cunoscut și devine jocul preferat al unor personalități ale culturii, așa cum mărturisesc în scrierile lor Voltaire, Rousseau, Lessing, Pușkin. După revoluția franceză se înmulțesc lucrările despre șah, opere ale unor pionieri ai teoriei șahiste (Stamma, Philidor, Ponziani, Sarratt).

Mai aproape de noi, activitatea șahului ia tot mai mult forma unei pasionante lupte sportive. În 1851 are loc la Londra primul turneu internațional de șah (cîștigat de germanul A. Andersen). Americanul Paul Murphy (1837-1884) strălucește în scurta sa apariție pe firmamentul competițiilor șahiste în chip de autentic campion mondial. Primul titlu oficial de campion mondial îl obține însă jucătorul austriac W. Steinitz, în anul 1886. Urmează pe această listă a campionilor lumii E. Lasker, victorios asupra lui Steinitz în 1894, J.R. Capablanca (1921), A. Alehin (1927), M. Euwe (1935), din nou Alehin (1937), iar după război: M. Botvinnik (1948), V. Smîslov (1957), M. Tal (1960), T. Petrosian (1963) și din nou Petrosian (1966). Remarcabile succese în competiții, ca și pe tărîmul teoriei șahului, au obținut în ultima perioadă reprezentanții școlii șahiste sovietice. Șahiști proeminenți activează și în Iugoslavia, Ungaria, Olanda, S.U.A., R.F. Germană, Cehoslovacia, Anglia, Argentina. Organizațiile șahiste din 65 țări sînt afiliate la Federația internațională de șah (F.I.D.E.), fondată în 1924.

La noi în țară șahul își face apariția în prima jumătate a secolului al XIX-lea, de cînd datează și primele mărturii scrise (N. Bălcescu, N. Filimon, revista «Alăuta românească»). La început, practicat numai în cercuri restrînse, șahul nostru cunoaște o mai marcată prezență abia după primul război mondial, cînd jucătorii români încep să participe la olimpiadele șahiste (Paris, 1924). În 1925 apare «Revista română de șah», publicație de specialitate al cărei animator a fost ani de-a rîndul marele nostru scriitor Mihail Sadoveanu și a cărui povestire «Soarele în baltă sau Aventurile șahului» este închinată acestui nobil joc.

Primul campionat al țării a avut loc în 1926. Adevăratele afirmări ale șahului românesc s-au produs însă după eliberare. În anii construcției socialiste, șahul cunoaște la noi în țară o dezvoltare de mase. Din 1946 campionatele țării se dispută cu regularitate în fiecare an. În 1949 are loc la București primul turneu internațional organizat de Federația română de șah. Actualmente șahiștii români numără în rîndurile lor un mare maestru internațional — Florin Gheorghiu, campion național în 1960, 1962, 1964 și 1965, șase maeștri internaționali — St. Erdely, O. Troianescu, I. Bălănel, V. Ciocîltea, D. Drimer, Th. Ghițescu, precum și patru maestre internaționale — Alexandra Nicolau, multiplă campioană a țării, Elisabeta Polihroniade, Margareta Teodorescu, Maria Pogorevici, posedînd la activ numeroase succese în arena mondială a șahului.

din „istoria climei“ pămîntești

«Aș dori să aflu cum au apărut și evoluat tipurile de climă»

Gheorghe POPAZU, Focșani

Răspunde prof. univ. VIRGIL HILT.

Este bine de știut că istoria geologică a pămîntului a fost împărțită în patru ere: arhaică (1-2 miliarde de ani), mezozoică (133 milioane de ani), neozoică (54 milioane de ani) și cuaternară, caracterizată prin apariția omului.

În paleozoic, cînd au avut loc trei serii de mișcări orogenice care au dat naștere la munți, clima pămîntului pare să fi fost caldă pe întreaga sa suprafață. În acea eră nori groși și deși înconjurau globul nostru și nu lăsau să pătrundă în atmosfera umedă și caldă decît o lumină difuză. Climatul fiind cald pe întreaga suprafață a Terrei, aceeași vegetație exista și la cercul polar, și la tropice.

Unele concluzii asupra climei existente în acel timp se pot trage din prezența, în anumite depozite, a gresiilor roșii care sînt un indiciu că, în timpul formării lor, clima pămîntului era caldă și uscată.

În era mezozoică au avut loc primele semne de diferențiere în anotimpuri; la sfîrșitul cretacicului mai exista totuși o mare uniformitate climatică pe suprafața pămîntului; polii cunoșteau și ei o climă caldă... Avea loc însă o reducere a zonei calde. Apariția plantelor cu frunze căzătoare furnizează un indiciu asupra schimbării climatului.

Schimbări climaterice însemnate au avut loc la sfîrșitul erei neozoice. În eocen flora și fauna mai păstrau încă un caracter tropical. În vecinătatea polilor creștea o vegetație care avea nevoie de cel puțin 20° temperatură medie anuală. În miocen, în Europa, climatul devine la început mai umed, apoi temperatura începe să scadă gradat, rămînînd totuși mai caldă decît în prezent. Se profilează zonele climatice din zilele noastre. Condițiile de viață organică, pînă atunci uniforme, se diferențiază și pregătesc varietatea de azi!

Imensele dislocări care au avut loc în neozoic — apariția Oceanului Atlantic, formarea masivelor înalte de munți etc. — au provocat schimbări și în climatul pămîntului.

Perioada actuală nu este decît o parte din era cuaternară, caracterizată prin intrarea în scenă a omului pe pămînt. În cuaternarul nou (halocen) se instaurează climatele actuale.

Se schimbă clima? Este o întrebare la care nu se poate răspunde cu toată siguranța. Schimbările de climă în timpul diferitelor ere geologice, cînd învelișurile pămîntului sufereau mari transformări, sînt dovedite prin existența fosilelor de plante și animale, care arată că atît flora cît și fauna au fost diferite în erele geologice. Schimbări de mari proporții, în timpurile noastre, nu s-ar mai putea produce decît numai în cazul apariției sau dispariției anumitor fenomene de natură cosmică: scăderea sau intensificarea energiei solare, dispariția sau apariția unor noi continente, mări, oceane, formarea unor lanțuri noi de munți etc. — fenomene care în stadiul actual de evoluție a pămîntului nu par probabile.

pe scurt

Em. Ioan Talianu — Remuș, Giurgiu. 1) Actorului Ion Besoiu îi puteți scrie pe adresa Teatrului de stat din Sibiu. 2) Pentru a cunoaște date despre Sarmizegetusa și despre viața dacilor, vă recomandăm să citiți lucrarea «Dacii» de Hadrian Daicoviciu. Credem că o veți găsi fie la biblioteca din comuna dv., fie la biblioteca raională din Giurgiu. 3) Suprafața și numărul de locuitori ai Vaticanului vă sînt cunoscute. Putem, în completare, să vă mai spunem că e vorba de un complex de construcții (palate, biserici, capele etc.) datînd din epoci diferite și aparținînd diferitor stiluri arhitectonice, în care se află reședința papei și a instituțiilor centrale ale bisericii catolice. Unii autori atribuie construcția celui mai vechi edificiu pontifical de aici împăratului Constantin. Dar Vaticanul n-a devenit reședință a papilor decît după 1377 (pînă la începutul secolului al XIV-lea reședința pontificală fusese stabilită la Latran, iar între 1303 și 1377, la Avignon). Vaticanul adăpostește numeroase comori de artă plastică, o bibliotecă cu exemplare unice, manuscrise și documente prețioase.

Antoaneta Ganea — Roșiori-de-Vede. Gabriel Péri (1902-1941) a fost un om politic francez, membru al Partidului Comunist Francez din 1920 și membru al Comitetului Central al P.C. Francez din 1924. Gazetar talentat, Gabriel Péri a fost un colaborator asiduu al ziarului «l'Humanité». Participant activ la lupta antihitleristă, în anul 1941 a fost arestat de polițiștii guvernului trădător de la Vichy și predat hitleriștilor care l-au împușcat și îngropat într-o suburbie a Parisului, Ivry. Poetul Louis Aragon, la rîndul său participant la mișcarea de rezistență, i-a închinat o poezie devenită foarte cunoscută («Legenda lui Gabriel Péri»), din care amintim versurile:

> «In cimitirul din Ivry
> «Sub iarba verde ca speranța
> «Bate într-una pentru Franța
> «Inima lui Gabriel Péri».

Gheorghe Chița — Petroșani. 1) Comisia instituită sub egida Națiunilor Unite pentru a propune adoptarea unui nou calendar, mai perfecționat din punct de vedere științific și care să fie însușit de toate țările, nu și-a terminat lucrările, astfel că nu vă putem spune încă nimic nou în această privință. 2) Rubrica «Memento» este scrisă de mai mulți cronicari, specialiști în domeniile respective; evident că sîntem de acord cu aprecierea filmului «Femeia necunoscută», pe care-l considerăm într-adevăr o producție mediocră, din cauza caracterului său melodramatic ieftin. Aceste aprecieri nu înseamnă însă — cum ne scrieți dv. — că noi socotim filme, cum a fost «Winnetou», ca fiind mai valoroase. 3) Punctul nostru de vedere în ce privește grafica titlurilor l-am expus de mai multe ori și ni-l menținem; mai mult tipar de culoare în interiorul revistei deocamdată nu putem realiza. 4) Despre comportarea tinerilor în societatea noastră socialistă am mai scris și vom mai scrie în diferitele noastre anchete și rubrici (vezi, de exemplu, anchetele «Ce faceți după ora 3?», «De bunăvoie și nesilit de nimeni...», «V-ați gîndit la tineret?», ca și ciclul «Adolescenții»).

V. SILVIAN

UMOR
DE PESTE
HOTARE

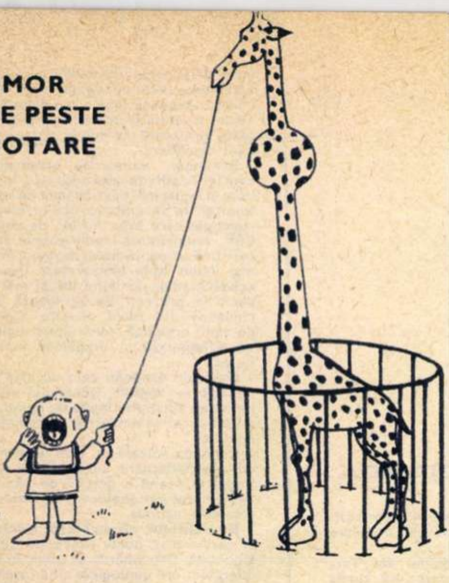

— — —

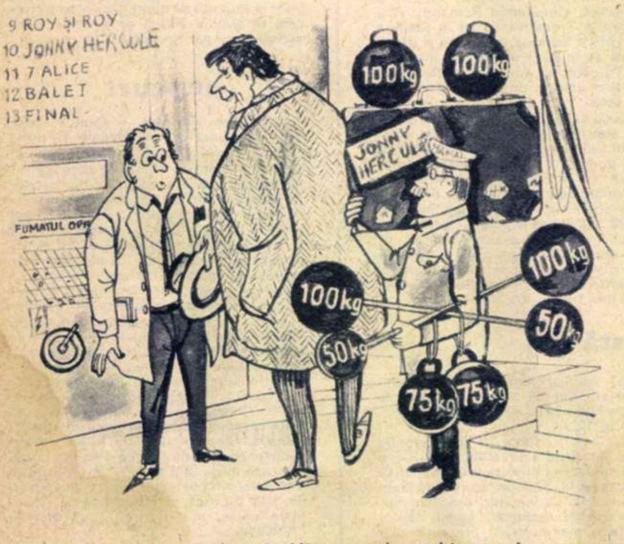

— Eu sînt Jonny Hercule. Vă rog, unde e cabina mea?

ORAȘELE PATRIEI

- Oraș de subordonare regională
- Centru de raion
- Regiunea: București
- Coordonate geografice: 44°12' latitudine nordică; 27°20' longitudine estică
- Numărul locuitorilor: 35 749

călărași *)

Orașul Călărași se găsește la marginea de sud a Bărăganului, pe malul stîng al brațului Borcea, la răspîntia unor vechi drumuri. Situat lîngă o cale navigabilă de mare trafic și pe traseul noului drum turistic București - Constanța, interesul pentru acest oraș crește tot mai mult.

Care-i istoricul Călărașilor? Primul document despre existența unei așezări pe locul orașului Călărași de astăzi datează de la sfîrșitul secolului XVI (din anul 1595, de pe vremea lui Mihai Viteazul), cînd localitatea purta numele de Lichirești — sat de agricultori și pescari.

Pe vremea lui Constantin Brîncoveanu la Lichirești este instalată o unitate (steag) de călărași-ștafetari, care au sarcina de a efectua servicii de legătură și poștă pe drumul Constantinopolului, prin Silistra. De la călărașii-ștafetari avea să derive mai tîrziu cu ani și ani numele de astăzi al orașului. Într-un document din 1791 se amintește de localitatea «Călărași vel Lichirești», iar în altul din 1818 de orășelul *Călărași*. Începînd din anul 1875 s-a statornicit definitiv numele actual al orașului, devenit mai apoi reședința județului Ialomița.

Prin intensificarea comerțului pe Dunăre, prin construirea liniei de cale ferată Ciulnița - Călărași (1887) și prin extinderea agriculturii în Bărăgan orașul devine un centru de schimb cu caracter agricol. Populația lui crește: de la 760 locuitori cît avea în 1852, la 8 125 în 1890, la 14 673 în 1912, la 18 053 în 1930. Cu toate acestea, Călărașii arăta ca un tîrg provincial cu un pronunțat specific agricol.

Ca și pe întreg cuprinsul țării, anii regimului democrat-popular au adus transformări deosebite și în orașul Călărași. Cel mai important obiectiv industrial îl constituie azi Combinatul de celuloză și hîrtie. Valorificînd paiele din Bărăgan, aici se realizează anual importante cantități de celuloză, hîrtie și confecții din hîrtie.

Alte întreprinderi create în ultimii ani sînt: o fabrică de confecții cu peste 1 500 muncitori și o modernă întreprindere de colectare și industrializare a laptelui. În afară de acestea mai sînt și unitățile întreprinderii de industrie locală «11 iunie» și ale cooperativei meșteșugărești «Borcea».

Transformări innoitoare a cunoscut și agricultura. În raza orașului Călărași, în Lunca Dunării, printr-un vast sistem de îndiguiri, desecări, defrișări și destufizări, au intrat în circuitul agricol noi terenuri. O nouă geografie s-a conturat pe locul unde altădată Dunărea își revărsa apele.

În imediata apropiere a orașului (în comuna Modelu) se află Complexul de creștere și îngrășare a porcilor, unul dintre cele mai mari din țară.

Orașul Călărași a cunoscut și importante transformări urbanistice. Astfel, numai în perioada 1962-1965 au fost construite unsprezece blocuri moderne, două licee, un complex de deservire etc. În jurul lor, parcuri și scuaruri.

Deosebit de interesante sînt și colecțiile Muzeului local de istorie care cuprind valoroase piese arheologice legate de trecutul orașului și al raionului, precum și o expoziție a realizărilor din anii regimului nostru.

Prof. Gheorghe C. FLOREA
Călărași

---

*) *Istoricul Călărașilor ne-a fost cerut de cititorul* Șt. Banu *din Timișoara.*

---

cuvinte încrucișate

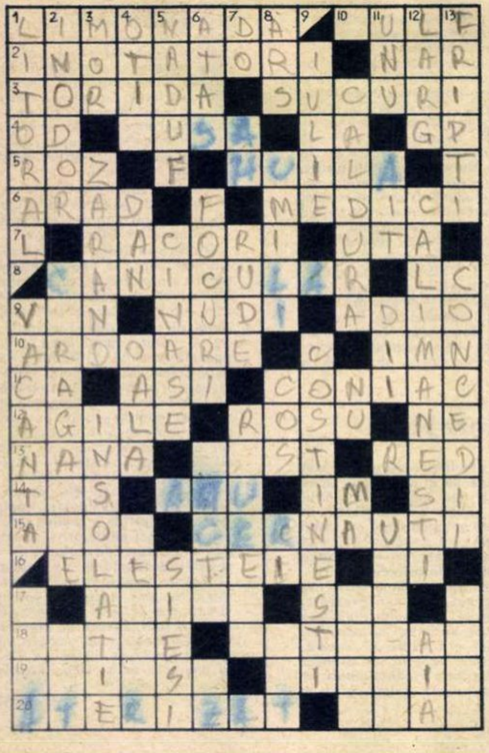

uf, căldurile!

ORIZONTAL: 1) Răcoritor dulceag — Bun pentru băi reumatice. 2) Practică cel mai popular sport estival — Corabia deșertului. 3) Caldă la superlativ — Răcoritoare vegetale. 4) Odinioară (presc.) — Băi cu program — A spăla — Grigore Panait. 5) Trandafiriu — Cărbune... stins. 6) Îl scaldă... Mureșul — Personal de bază la stațiunile balneoclimaterice. 7) A sta la umbră — Echipă arădeană de fotbal. 8) Arzător, dogoritor — Lac gol! 9) Zadarnic — Practică nudismul — Ultima salutare. 10) Căldură sufletească — Odă. 11) Calciu — Cei mai buni — Te încălzește repede. 12) Suple — Lac... colorat, în apropierea Cheilor Bicazului — Nord-est. 13) Prenume feminin — Întîlnit pe la munte — Redacție (presc.). 14) La cîntare — Imediat (reg.) — Alifie — Siliciu. 15) Pseudonimul lui N. Gogol — Localitate balneoclimaterică din regiunea Argeș. 16) Ștranduri rurale ad-hoc — La Mamaia! 17) Combinat la temperaturi înalte — Trimis la... pămînt. 18) Furcă pescărească — De vară. 19) Oameni la baie (od.) — Perla Carpaților. 20) Coborît la sol — Năvală.

VERTICAL: 1) Șirag autohton de «perle» marine — Concediu în plină vară pentru elevi și studenți — Construită... de înțelepți vara. 2) Fără miros — Are un moment «Căldură mare» — Baia... de pe la Constanța. 3) Vorba lui Moș Martin — Masiv muntos între Mureș și Crișuri — Afecțiune solară nedorită. 4) Lopățică pentru plug — Prozator român, autorul volumului de nuvele «Urcan bătrînul» (1907-1937) — Un vas cu aburi — ...și altul cu pînze. 5) Căldură înăbușitoare — Drăguțe (reg.) — Lui însuși. 6) Zeul focului la perșii antici — Surse de căldură și chiar de lumină — Frînghie marinărească — Miros caracteristic. 7) Notă muzicală — Trădează durerea — Veri — Ape numai bune pentru scaldă. 8) L-a văzut soarele! — Pleacă (fig.) — Scoate fum — Întrebare familiară — Imperativ cu degetul pe buze! 9) Luna lui cuptor — Tabără studențească la Marea Neagră. 10) Temperatură ridicată în limbaj curent — Ba... — La mare! — Sport național. 11) Numeral — Dovadă sonoră... că s-a ars! — Îndemn cabalin — Scos de la apă. 12) Departe de țărm — Localitate balneoclimaterică pe malul Oltului — Aceea. 13) Arși bine — Petrecute la munte sau la mare — E o plăcere.

Toma MICHINICI

dezlegarea jocului „GÎZE", apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) FURNICA — MUSCA. 2) ALBINE — ȚÎNȚAR. 3) GM — MS — MALARIE. 4) U — EFEMERE — AN. 5) RAGACE — INELAR. 6) ILO — TUL — ACUTE. 7) BÎTA — PURIC — P. 8) PĂSĂRI — REȚINE. 9) ASTI — ICS — O — UD. 10) ITANI — HARNICE. 11) AR — UNȘI — OANA. 12) NASICORNI — D — M. 13) J — TT — LICURICI. 14) EC — AIDA — RUCĂR. 15) NAP — RACHITARI. 16) ZENIT — A — I — IA. 17) TITON — ATENA — P. 18) EMINESCU — ALTO. 19) MI — ELITRE — BOD. 20) ARAT — CEI — TETE.

لا تخيب ظن غلك

FOILETON

„tu ai timp!“

Stai la rînd la o ușă (25 minute), intri, afli (după 3 minute) că trebuie să stai la rînd la altă ușă (deși indicația de pe prima se potrivea cu interesul tău), ieși, te așezi la rînd dincolo (17 minute), intri, afli că-ți mai trebuie o fotocopie (2 minute), ieși, fugi s-o faci (4 minute), ai făcut-o (36 minute), te întorci (4 minute), stai iar la rînd (15 minute), completezi un formular, dai fotocopia, se citesc amîndouă, ți se calculează valoarea timbrelor (6 minute), fugi la debit (2 minute), iei timbrele și te întorci (2 minute), aștepți să termine cu cel care discută și care urmează să... te urmeze (5 minute), lipește timbrele, aplică ștampila, o completează, înregistrează actul (6 minute) și..., într-un cuvînt (și pe cuvînt de onoare!), ca să-ți legalizezi o fotocopie la Notariatul de stat al raionului «V.I. Lenin» consumi 127 minute! Pentru *aceeași* operație efectuată asupra *aceluiași* act (experiență făcută chiar în *aceeași* zi) consumi, la Notariatul de serviciu al Capitalei, 98 minute, iar la Notariatul raionului «N. Bălcescu» numai 51 de minute... Iar dacă te încumeți să întrebi de ce e nevoie să se piardă atîta timp, ți se răspunde (îndeobște repezit): «Eu nu pierd nici un timp; lucrez, nu stau». Adică *tu, stai.*

Ca să obții o informație formată din două biete cuvințele care se pronunță — cronometrat — *în mai puțin de o secundă*, consumi cel puțin 25 de minute! («Cel puțin», adică atunci cînd nu nimerești în ore de vîrf.) Pentru această experiență intri în parfumeria de vizavi de Universitate și întrebi: «Aveți șampon pentru...?» Nu ți se răspunde, tăcerea *voită* fiind subliniată printr-o privire. Aștepți să-ți vină rîndul (12 minute) și întrebi iar. Vînzătoarea se adresează altui client: «Ce doriți?». «Cutare, cutare și cutare». Îi dă, omul se mai răzgîndește (că are dreptul), cere altceva, îi face nota, plătește, ia restul (6 minute). «Aveți...?» Iar e luat altul la rînd (4 minute) și apoi ultimul (3 minute). «Aveți șampon...?» «Ce șampon?» «Pentru spălat părul». «Asta știu, dar ce marcă?» «Nu știu ce mărci există!» «Foarte rău că nu știți: Favorit, Savex, Extra și Șampon-praf». «Vă mulțumesc! Vă rog să-mi dați oricare...» «Nu avem». Și întrebînd-o de ce nu ți-a putut spune de la început, îți răspunde: «Nu mă țineți de vorbă *că eu* n-am timp de pierdut». Adică *tu, ai!* «Logica» e clară: știa că nu are șampon și atîta vreme cît se afla «în producție» n-avea rost să-și piardă timpul cu tine, care nu lucrai...

Așadar, *tu* ai timp de pierdut, iar *eu* n-am, pentru că *tu* te afli în fața ghișeului *meu*, a tejghelei mele! Halal logică! Dar notarul care e notar numai 8 ore și care o dată eliberat de simbolul și forța... mînecuțelor negre devine și el «om de rînd» nu se gîndește că și el în acel «al doilea 8» urmează să aibă de-a face tocmai cu cel căruia i-a răpit, nejustificat și pe nedrept, sutele de minute? Așa cum pe el îl intrigă amintita atitudine a vînzătoarei de la parfumerie care îi desconsideră timpul liber, de ce n-ar avea și aceasta dreptul să riposteze cînd el însuși i-a frustrat din timp? O concluzie: Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face! Mai există însă una, care ține mai puțin de înțelepciunea proverbelor din bătrîni, mai puțin blîndă dar, în orice caz, științifică. Și anume: timpul liber al omului nostru e un bun *social*, el are o *funcție socială*, e o *problemă de stat*. Drept care, statul nostru a creat și creează cele mai perfecte și moderne mijloace pentru a face timpul liber al cetățenilor săi cît mai plăcut și util. Drept care, acela care *atentează* la acest bun comun trebuie tratat ca atare. Pe ce căi? *Organizare* judicioasă. (În magazine, de pildă, atunci cînd e cazul, să se afișeze un «azi nu avem», sau la notariat să se afișeze îndrumări precise privitoare la formalitățile pe care le ai de îndeplinit ș.a.m.d.) În același timp, nu e rău să se facă puțină *educație* celor care vin în contact cu cetățeanul.

N-ar fi și simplu și eficient?

Bazil DUNĂREANU

carnet automobilistic

centura de siguranță

De la apariția automobilului și pînă în zilele noastre numărul accidentelor a sporit proporțional nu numai cu impresionanta creștere a parcului de mașini aflate în circulație, dar și — paradoxal! — proporțional cu perfecționările tehnice care au dus, implicit, la creșterea vitezei. Deosebit de îngrijorător este procentul accidentelor mortale și al celor foarte grave, care se soldează cu infirmități pe viață. Lupta împotriva accidentelor este abordată pe un front larg și cuprinde măsuri complexe, de la proiectarea automobilelor pînă la educarea pietonilor, de la organizarea circulației pînă la construirea complicatelor noduri rutiere pe mai multe nivele.

Cu toate măsurile adoptate, procentul accidentelor este încă ridicat. În S.U.A., de la inventarea automobilului au murit în accidente 1,5 milioane oameni, mai mulți decît toți cei căzuți în toate războaiele purtate de această țară în întreg cursul istoriei sale. În Anglia, cauza cea mai mare a mortalității celor în vîrstă de 10-46 ani o constituie accidentele de circulație.

Este interesant de arătat că, în ultimii 10 ani, procentul cel mai mare de victime nu îl mai dau pietonii, ci persoanele aflate în automobile. Din date statistice estimative, în anul 1965 au avut loc în total, pe glob, circa 35,4 milioane de accidente, în care au fost implicate circa 48,3 milioane automobile. Aproape 70% din numărul accidentelor au fost ciocniri între automobile, între automobile și alte mijloace de transport și lovituri date clădirilor, arborilor, stîlpilor etc.

Pornind de la aceste considerente, în ultimii ani s-au făcut eforturi pentru a se asigura în caz de accidentare integritatea corporală a pasagerilor. Analiza atentă a cîtorva mii de cazuri, făcută concomitent în mai multe țări, a arătat că cel mai expus loc este cel din dreapta șoferului. În caz de frînare instantanee, pasagerul din dreapta șoferului este catapultat din vehicul sau puternic izbit de parbriz și de bordul mașinii. Pentru pasagerii aflați pe banca din spate pericolul este oarecum limitat.

În ultima vreme s-a propus folosirea centurii de siguranță ca mijloc eficace de a micșora efectele grave și foarte grave ale accidentelor. Analiza a peste 1 000 de accidente diferite efectuată de un grup de specialiști de la Universitatea Cornell din S.U.A. arăta că în caz de accident numai 3% din persoanele atașate cu centuri au avut contuzii grave, de natură să le pună în pericol viața, indiferent de locul ocupat în vehicul. Numai în cazul cînd autovehiculul este strivit, centura de siguranță nu-și îndeplinește menirea. Aceste cazuri sînt însă foarte rare. La ciocnire directă sau la răsturnare pericolul catapultării afară din vehicul sau al zdrobirii craniului de pereții caroseriei dispare datorită utilizării centurii.

În principal, centurile de siguranță sînt de două tipuri: **ventralele,** care se fixează pe abdomen, în dreptul diafragmei, cu ajutorul unei catarame și care împiedică, în caz de șoc, lovirea de pereți sau aruncarea din mașină, și în **bandulieră** sau **diagonală** care fixează — de autovehicul — și trunchiul pasagerului. Cele mai folosite sînt cele ventrale.

În diferite țări procentul celor care folosesc centuri variază. S-a ajuns ca în Suedia, spre pildă, 80% din autovehicule să fie dotate cu centuri. Dar între existența centurilor și utilizarea lor este încă o distanță. În S.U.A. numai 30% din automobile au centuri și doar 36% din automobiliștii care le posedă le și utilizează. În Franța procentajul este 22% și respectiv 12%.

În țara noastră, foarte puține automobile sînt dotate cu centuri de siguranță, deși viteza de circulație și intensitatea traficului sporesc simțitor de la an la an. Cea mai eficientă măsură ar fi obligativitatea vînzării automobilelor cu centuri, tot așa cum există obligativitatea prezenței roților sau a farurilor. Pentru automobilele existente în circulație am propune punerea în fabricație a centurilor la întreprinderile industriei locale sau ale UCECOM, astfel încît, după o perioadă de timp, să se poată introduce obligativitatea generală a centurilor, atît în orașe cît și în afara acestora, la viteze mai mari de 50 km/oră.

Cu aceasta însă nu s-a rezolvat totul. Este necesară, pe lîngă stabilirea obligativității folosirii centurilor, și o largă muncă de lămurire ce trebuie dusă în rîndul automobiliștilor.

Ing. V. IOANID

din
carnetul
fotoreporterului

discreție brăileană

1

1) ...Pe strada Republicii — arteră principală a frumosului oraș de pe malul Dunării — se află o serie de vitrine împodobite cu gust, al căror rost este să-i informeze pe brăileni asupra programelor cinematografelor locale.

Să le cercetăm...

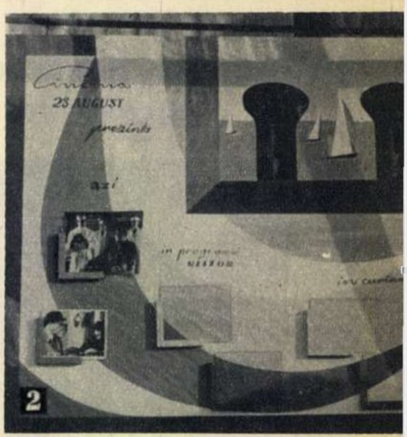

2

2) Cinematograful «23 August» prezintă:

Azi: fotografii. Sînt dintr-un film, desigur. Dar din care? Discreție!

În programul viitor — loc gol.

În curînd — idem.

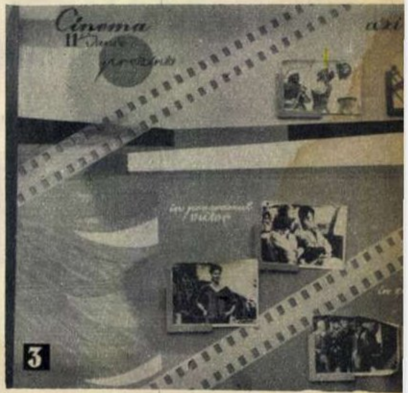

3

3) Cinema «11 Iunie»:

Azi: două fotografii — din nou neînsoțite de titlul filmului.

În programul viitor — idem.

În curînd — din nou idem.

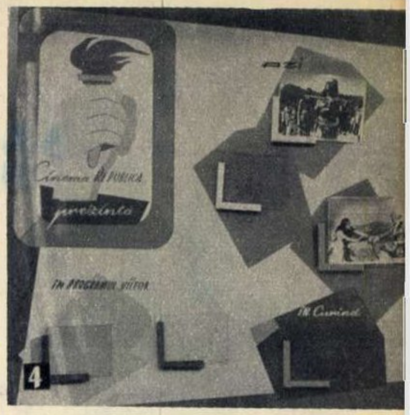

4

4) Cinema «Republica»:

Azi: două fotografii și un loc gol pentru cea de-a treia; titlul filmului? Cine îl ghicește — cîștigă!

În programul viitor: vezi punctele respective de la cinematografele «23 August» și «11 Iunie».

În curînd — idem.

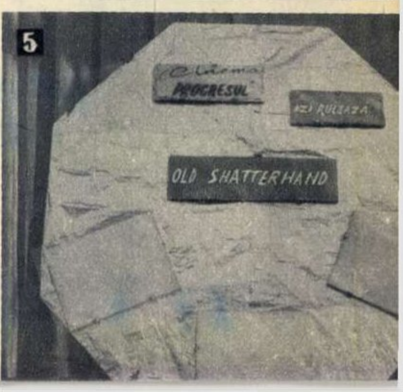

5

5) Cinema «Progresul»:

— Pentru a asigura o oarecare varietate a vitrinelor, aci lucrurile se petrec exact invers: se poate citi titlul filmului ce rulează, dar nu e vizibilă nici o imagine fotografică. Deci, un alt mod de manifestare a aceluiași spirit de discreție.

*

În încheiere — chiar cu riscul de a părea indiscreți — am vrea să punem o întrebare: «Ce părere are Întreprinderea cinematografică regională Galați despre acest mod de popularizare discretă a filmului?»

Fotografii de S. STEINER

cadran internațional

serile de la hugirt

— notații dintr-o călătorie în r. p. mongolă —

...Vulpi roșiatice, ca niște flăcărui, taie calea mașinii și se ascund între stîncile selenice, fumurii. Și, deodată, de pe vîrful unei culmi, apare panglica poleită de soarele amiezii a rîului Orhon.

„La Orhon, sus în Hangai,
Cu ochi negri și cu cai"...

îngînă șoferul un vechi cîntec mongol despre frumusețile locului : fata cu ochi negri, hergheliile nesfîrșite și Orhonul. Cu peștii săi forfotind (ca să-mi dovedească acest lucru, șoferul a vînat unul cu... piatra), cu apele sale limpezi ca aerul de aici, Orhonul, bine folosit, a adus în această parte a aimacului (regiunii) Uburhangai o adevărată binefacere. Herghelii uriașe de cai (numai gospodăria de stat din Karakorum are 7 000), turme nesfîrșite de oi, vaci, cămile și iaci sorb zilnic apa lui limpede. Iar omul mongol i-a adăugat apei răsfățate și cîntate o nouă podoabă : la cîteva sute de metri de monumentul istoric al Karakorumului (vechea reședință a Mongoliei) a apărut hidrocentrala Hugi, aducînd cu ea stelele mici care punctează noaptea întunericul albastru. Orhonul și-a adunat apele într-un bazin de acumulare care a făcut posibilă aici agricultura. Anul trecut gospodăria de stat din Karakorum a cultivat o suprafață de circa 24 000 ha. Recolta de grîu a fost de circa 1 200 kg la hectar, dar inginerul agronom Gombsuren e de părere că în anii următori ea va putea atinge 1 700-1 800 kg. La prima vedere, nimic extraordinar. Numai că aceste hectare se află la o altitudine de aproximativ 2 000 m deasupra mării. Pînă în anul 1956 aici nu se făcea agricultură. În timpul verii diferențele de temperatură dintre zi și noapte variază între 10 și 20 grade...

Natura mîndră a Munților Hangai se lasă cu greu învinsă. Gerurile ating aici pe timp de iarnă —52°. Totul îngheață. Atunci însă cînd zăpada se așterne în straturi mai groase de 30-40 cm (spre bucuria agricultorilor) încep grijile crescătorilor de vite. Animalele nu mai pot găsi iarba. De aceea factorul „apă" își are aici o importanță deosebită. Căci fără apă nu se pot pregăti nutrețuri concentrate pentru vite, nutrețuri menite să asigure în timpul iernii imensele cantități de hrană necesare uriașelor turme și herghelii. Și totuși, omul nu se dă bătut. În aimacul Uburhangai au fost săpate 50 de sonde de apă și aproape 1 000 de puțuri. În viitor, numărul lor va spori.

... La Hugirt se află astăzi un sanatoriu modern cu 400 de locuri. Peste 4 000 de oameni ai muncii din toate colțurile Republicii Populare Mongole vin aici anual pentru a-și îngriji sănătatea. În fața cabinetelor de tratament se află liste lungi cu denumirile bolilor ce pot fi lecuite : arterite și poliartrite, miocardiostrofii pe baza asteniilor, periostite, fibromiozite.

Într-o seară am ieșit cu Hasocir Handabu, textilist din Ulan Bator, pe aleile stațiunii. Aerul devenise imaterial. Mă temeam că dacă cineva ar striga, limpezimea de cristal s-ar sparge. Undeva, departe, farurile unei mașini dădeau impresia unei comete rătăcite pe pămînt. „E cursa de Arvaiher" — mi-a spus Hasocir. Și a tăcut, măcinîndu-și cine știe ce amintiri îndepărtate. Apoi s-a întîmplat ceva ce n-aș fi putut bănui în ruptul capului, aici pe culmile Hangaiului. Hasocir a început să cînte încet un cîntec care m-a făcut să cred că stelele mari de deasupra nu-s altceva decît luminile Bucureștiului : „Mai am un singur dor ..."

— Am fost acolo, la București, la specializare. La „Tînăra gardă".

... Cine a spus că serile la Hugirt, pe culmile Hangaiului, sînt reci ?

L. DUȚĂ

popoarele lumii condamnă crimele agresorilor americani

WRITE THE PRESIDENT: STOP THE
1

VIETNAMIENNE
2

USA
STOP FNL
3

Prin demonstrații, mitinguri, luări de atitudine, opinia publică mondială continuă să înfiereze noile acțiuni de escaladare a războiului de către agresorii americani în Vietnam. În fotografii : în Times Square din New York un grup de demonstrante au desfășurat o pancartă pe care sînt înscrise cuvintele : „Scrieți președintelui; să se pună capăt războiului în Vietnam !" (1) ; mii de parizieni s-au adunat în fața ambasadei S.U.A. din capitala Franței pentru a condamna bombardarea periferiilor Hanoiului și a orașului Haifong și pentru a-și exprima totodată solidaritatea cu cauza dreaptă a poporului vietnamez (2) ; demonstrație în centrul orașului Stockholm (Suedia) împotriva crimelor barbare săvîrșite de americani în Vietnam (3).

un consens pe cale de dispariție

Reflectînd starea de spirit a opiniei publice americane, îndeosebi în urma intensificării agresiunii din Vietnam, cunoscutul comentator Walter Lippmann publică în **New York Herald Tribune** articolul de mai jos.

„Sondajele de opinie publică, precum și alegerile preliminare din California arată că președintele Johnson nu mai dispune de acea mare majoritate care l-a adus la putere în 1964. Acesta este faptul ca atare ; în ceea ce privește explicația și semnificația sa, există deosebiri de păreri.

Mulți afirmă că rezultatul alegerilor preliminare din California înseamnă dispariția consensului în jurul politicii lui Johnson și o polarizare a opiniilor spre cele două extreme — dreapta și stînga.

Ce a provocat această polarizare a opiniilor ? Care este cauza dispariției acelei majorități a opiniilor de centru care a constituit baza consensului din 1964 în jurul politicii lui Johnson ?

După părerea mea, motivul rezidă în schimbarea radicală care s-a petrecut în poziția adoptată de președinte în timpul campaniei electorale din 1964 și în noua atitudine pe care a adoptat-o de la inaugurarea mandatului prezidențial.

Principiul de bază al campaniei electorale l-a constituit promisiunea și angajamentul de a da prioritate problemelor interne ale S.U.A., neglijate vreme atît de îndelungată.

Există părerea unanimă că, după cele două mari războaie purtate în prima jumătate a acestui secol, precum și după războiul rece, a sosit vremea să ne consacrăm energiile și resursele, în principal, pentru rezolvarea problemelor noastre interne.

Președintele a procedat însă exact invers de cum credeau toți. În prezent, țara se află antrenată într-un alt război, din nou preocupările noastre sînt de ordin militar și iarăși nu avem la dispoziție mijloacele financiare necesare pentru a face față condițiilor periculoase ale societății noastre.

Ceea ce reprezenta esența consensului în jurul politicii lui Johnson s-a spulberat nu numai datorită războiului din Vietnam ca atare, ci datorită efectelor sale negative și dăunătoare care ne determină să neglijăm nevoile noastre vitale.

Schimbarea radicală intervenită în poziția președintelui între septembrie 1964, cînd a dat o replică puternică senatorului Goldwater, și februarie 1965, cînd a pornit bombardarea Vietnamului de nord, a distrus acest consens și a provocat polarizarea spre dreapta și spre stînga.

Nu există o cale ușoară de ieșire din această situație. Președintele a judecat și a apreciat greșit războiul din Vietnam, și consecințele vor fi sîngeroase, neplăcute și sterile. Atîta timp cît războiul continuă, starea de spirit a țării se va caracteriza prin creșterea nemulțumirilor, iar speranțele de a rezolva adevăratele noastre probleme, de proporții uriașe, devin tot mai mici, pe zi ce trece.

Poziția președintelui a atins un asemenea punct critic, încît nimeni nu mai poate considera ca sigur ceea ce toată lumea considera ca sigur acum șase luni — că problema alegerilor prezidențiale din 1968 este ca și rezolvată. Caracterul tot mai apăsător al războiului și impasul în problemele noastre interne ar putea să atingă, în decursul următorilor doi ani, un asemenea grad distructiv pentru partidul democrat, încît, pe viitor, problema desemnării candidatului partidului republican ar putea să capete o importanță deosebită".

escalada inflației

Pe zi ce trece, devin tot mai evidente deteriorarea continuă a situației economice în Vietnamul de sud, incapacitatea regimului de la Saigon de a stăvili creșterea deficitului bugetar și cursa inflaționistă a prețurilor, în ciuda fluxului neîntrerupt al „ajutoarelor" în dolari sau în natură de peste Ocean.

Statisticile sînt elocvente. Deficitul bugetar pe anul în curs va reprezenta, după opinia experților, o treime din întregul volum al bugetului, crescut la 60 miliarde de piaștri. Indicele oficial al prețurilor indică o majorare cu 84% de la începutul anului trecut și pînă la mijlocul lunii iunie a.c. ; în aceeași perioadă, circulația fiduciară a sporit de la 27 miliarde la 57 miliarde de piaștri. Totodată, salariile funcționarilor din administrație au rămas neschimbate în ultimii ani, iar nivelul de trai al altor categorii de salariați și al țărănimii a avut și el de suferit.

Cursul piastrului a scăzut vertiginos. De fapt, pînă acum cîteva săptămîni existau mai mult de 10 cursuri de schimb paralele : de la 35 de piaștri dolarul pentru calculul taxelor vamale, pînă la 220 de piaștri dolarul la bursa neagră din Saigon, iar prețul aurului a urcat de 2,5 ori în ultimul an.

Încercînd să stăvilească valul nemulțumirii populare în fața înrăutățirii continue a situației economice interne, autoritățile saigoneze au anunțat recent aplicarea unei serii de măsuri pentru combaterea inflației.

Cursul de schimb la importuri a fost fixat la 118 piaștri dolarul. Aceasta înseamnă, de fapt, devalorizarea la jumătate a monedei naționale, ceea ce — avînd în vedere sporirea masivă a importurilor în următoarele trei luni (estimate la 240 milioane de dolari, din care 2/3 din credite americane) — va atrage după sine o nouă creștere a prețurilor pe piața internă.

De altfel nici americanii și nici chiar autoritățile sud-vietnameze nu-și ascund îndoielile în privința efectelor pozitive ale aplicării acestor măsuri. Mai mult chiar, se recunoaște că programul anunțat prezintă riscuri de agravare a situației existente, cu atît mai mult cu cît — după cum sublinia la modul eufemistic agenția **France Presse** — guvernul nu controlează toți factorii care ar putea concura la succesul său. Dar nu numai pe tărîm economic guvernul de la Saigon nu-i stăpîn pe situație.

N. VĂLEANU

nelinîștea d-lui menne

La New York, cu ocazia unui recent banchet oferit de Camera de comerț germano-americană, un cunoscut om de afaceri vest-german, dl. Menne — menționa revista **La vie Française** — a avut o „ieșire" puțin obișnuită. „Dacă grupurile americane se încăpățînează în dorința lor de a pune mîna pe cele trei mari societăți germane al căror capital este repartizat între un mare număr de acționari din țara mea — sublinia el — și aceasta pur și simplu printr-un schimb de acțiuni, eu voi depune un proiect de lege în Bundestag pentru a fi interzis acest gen de practici".

Luarea de poziție a d-lui Menne, deputat liberal și președintele Comisiei economice a Bundestagului (dar în același timp și unul din conducătorii concernului Hoechst — a doua mare societate chimică vest-germană), a fost determinată de faptul că — potrivit practicii de pînă acum — orice „colos american", oferind 5% din acțiunile sale, poate achiziționa între 70 și 80% din acțiunile oricărei mari societăți vest-germane. În treacăt fie spus, doar cu puțină vreme înainte de manifestarea de iritare a d-lui Menne o importantă bancă de afaceri vest-germană cumpărase în contul unui grup petrolier american un însemnat pachet de acțiuni de la societatea Deutsche-Erdoel A. G. (DEA) din Hamburg, care controlează peste 4 800 stații de benzină din R.F.G.

Într-adevăr, la sfîrșitul anului 1964 investițiile americane în R.F.G. se ridicau la peste 8 miliarde mărci (fără investițiile indirecte efectuate de societățile americane cu sediul în Elveția), în timp ce investițiile vest-germane pe continentul nord-american nu reprezentau decît 1,348 milioane mărci (din care numai 534 milioane în S.U.A.). În prezent, Germania Federală numără circa 1 300 societăți americane, din care peste 500 firme sînt legate direct de sectoarele productive. În ceea ce privește unele ramuri ca industria de automobile, tutun, produse alimentare, cosmetice etc., — în acestea americanii dețin poziții predominante.

Într-o atare situație, pe drept cuvînt d-l Menne are de ce să se declare neliniștit !

V. B.

disputa
în jurul operei din sydney

Acum șapte ani a început în Sydney, după proiectul arhitectului danez Jörn Utzon, construcția clădirii unei noi opere, care urma să fie una dintre cele mai moderne și originale din lume.

Cînd însă Utzon, din pricina divergențelor cu ministrul pentru lucrările publice. David Hughes, privind împuternicirile sale a renunțat la conducerea lucrărilor, construcția operei a devenit obiectul unui scandal de mari dimensiuni. De menționat că, în momentul demisiei lui Utzon, trei pătrimi din volumul lucrărilor erau deja executate.

75 din cei 85 de arhitecți ai Biroului de stat pentru construcții au refuzat să colaboreze la continuarea lucrărilor. Nici arhitecții particulari nu s-au încumetat să preia proiectul îndrăzneț al lui Utzon.

Colaboratorii arhitectului danez încearcă în prezent să obțină o hotărîre judecătorească pentru a împiedica guvernul de a folosi în continuare mijloacele publice pentru terminarea lucrărilor. Argumentul lor : numai participarea lui Utzon va garanta construirea fără greșeli a operei.

Dacă tribunalul va da curs acestei cereri, guvernul va fi pus în fața următoarei alternative : ori să părăsească definitiv lucrările noii opere, ori să-l recheme pe Utzon și să-i dea împuternicirile cerute. La rîndul său, Institutul arhitecților din Melbourne a hotărît să nu se continue lucrările pînă cînd o comisie nu va cerceta situația. Institutul s-a pronunțat de asemenea pentru aplanarea conflictului dintre Utzon și guvern.

În cercurile specialiștilor din Australia se consideră că la acceptarea proiectului arhitectului danez au fost comise două mari greșeli. În primul rînd din comisia care a aprobat proiectul n-a făcut parte nici un tehnician sau inginer, care ar fi putut să-și dea seama cu ce preț urma să fie transpus în viață planul lui Utzon (deși primele sume erau destul de mari. membrii comisiei au declarat că „banii nu joacă nici un rol" ; ulterior, volumul cheltuielilor a crescut enorm). În al doilea rînd, din motive electorale proiectul a fost acceptat fără să fi fost pus la punct, așa încît forma lui definitivă nu poate fi realizată decît de Utzon.

Inițial se prevăzuse ca noua clădire a operei din Sydney să fie terminată în 1965, ca apoi termenul să fie amînat pentru 1967. În prezent însă se crede că ea nu va fi gata înainte de 1969. Sala operei este prevăzută pentru o capacitate de 2 800 de locuri. Cine însă va subvenționa spectacolele de operă, astfel ca prețurile biletelor să fie accesibile australianului cu venituri mijlocii ? Este greu de dat un răspuns deoarece fondurile statului Noul Wales de Sud sînt secătuite.

C. VARVARA

Originala clădire a Operei din Sydney, al cărei proiect aparține arhitectului Utzon, în timpul lucrărilor de construcție.

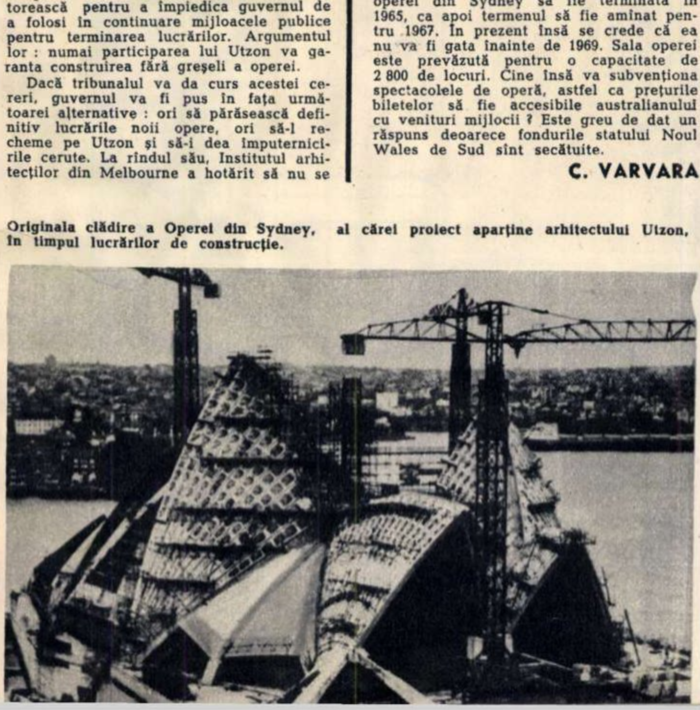

Specialiști și numeroși cetățeni din capitala Danemarcei au avut prilejul să vizioneze pentru prima dată un stand românesc cu produse alimentare în cadrul Expoziției internaționale de specialitate din Copenhaga. În mod deosebit au fost apreciate specialitățile de vinuri din diverse regiuni ale României, care au obținut medalii de aur sau argint la numeroase concursuri internaționale. De asemenea salamul de Sibiu, conservele de carne și de legume au atras atenția specialiștilor pentru calitatea lor. Fotografia alăturată reprezintă vizita în standul românesc a reginei Ingrid a Danemarcei, însoțită de prințesa moștenitoare Margarethe și de prințesa Benedikte.

a 33-a bienală

A 33-a Bienală de la Veneția n-a oferit surprize și nici n-a consfințit victoria unei școli anume, ca în urmă cu doi ani cînd pop-art-ul a fost încununat cu lauri. Ca întotdeauna însă n-au lipsit insoliții și printre aceștia se numără în primul rînd japonezul Aý-O, a cărui „Cameră tactilă" se vrea pictură, dar nu este decît un fond în formă de arc, lung de 10 m și înalt de 4 m, pe care el a dispus curse care acționează la trecerea palmei sau degetelor. După cum remarca un critic, fiecare artist a venit la Veneția cu legenda sa — și poate ar trebui adăugat : cu faima sa. Fiecare pavilion își are numele său sonor și speranța unui premiu : pavilionul englez pe sculptorul Anthony Caro, cu montajele sale de grinzi pictate ; cel american cu imageria uriașă a lui Lichtenstein și suprafețele monocrome ale lui Kelly (selecție care l-a făcut pe reputatul conservator al muzeului Guggenheim, L. Alboway, să demisioneze în semn de protest împotriva faptului că nu au fost trimise la Veneția operele alese de el) ; cel olandez, pe pionierul „colorismului spațial", Constant ; cel austriac, pe Kurt Stenvert cu teribilele sale armuri pline de semnificații ; cel suedez cu narațiunile în relief, povestite de personaje articulate, ale lui Fahlström etc. Ca întotdeauna, bienala prilejuiește și retrospective ale unor maeștri, cum sînt, anul acesta, cea a românului Țuculescu, cele ale francezilor Brauner (de origine română) și Schneider, ale italienilor Boccioni și Morandi, nume care amintesc de importante etape sau meandre ale artei secolului nostru. La Veneția e obiceiul ca morții, cu toată opera lor strălucitoare, să nu ia premii. Nici Țuculescu, care ar fi meritat o asemenea încununare, nici Brauner, nici Boccioni (mort în 1916), nici Morandi, ca să ne limităm la citarea celor mai de răsunet artiști, n-au beneficiat decît de un omagiu postum. Juriul bienalei venețiene a acordat premiul pentru sculptură francezului Etienne Martin și danezului Robert Jacobsen. Primul — autorul unor opere fascinante, arhitecturale, pline de inventivitate ; cel de-al doilea — sculptor al formelor abstracte în care curbele și dreptele creează construcții dinamice. Prin argentinianul Julio le Parc — premiul pentru pictură — arta cinetică vede încununat pe unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai săi. El este autorul unor lucrări în care vibrațiile de lumină, tremurul firelor de fier și ale peticelor de alamă creează — în intenția autorului — „momente estetice". (Le Parc s-a stabilit la Paris în 1958 și este cofondatorul faimosului „Grup al artei uzuale".) Ca de obicei juriul laurează — paralel — și artiști italieni. Premiul pentru pictură i s-a decernat părintelui spiritual al avangărzii italiene, Lucio Fontana, născut în Argentina în 1899, stabilit la Milano în 1947, mentorul „spațialismului", autorul unui manifest („Manifesto Blanco") în care solicita savanților noi materiale și tehnici pentru pictură ; el este creatorul pînzelor monocrome în care se practică incizii sau perforări. Alberto Viani este premiatul italian pentru sculptură, a cărui operă este o sinteză între figurativ și puritatea formelor lui Arp.

I. CORIBAN

pădurile
în discuția specialiștilor

Desigur, dezvoltarea silviculturii și industriei lemnului depinde în fiecare țară de condițiile specifice de climă și sol. Date fiind însă rolul pădurii de a menține un echilibru între forțele naturii, însemnătatea sa economică și socială, precum și a folosirii produselor sale pe plan mondial, în interesul bunăstării omenirii, problemele forestiere au fost și sînt cu chibzuință coordonate pe scară mondială.

Între 6 și 18 iunie s-au desfășurat la Madrid lucrările celui de-al șaselea Congres forestier mondial cu tema centrală „Rolul economiei forestiere în cadrul economiei mondiale în plină dezvoltare". Congresul a dezbătut în patru ședințe plenare probleme actuale în acest domeniu, cum sînt tendințele mondiale în producție, consumul și comerțul de lemn, planificarea utilizării potențialului pădurilor, rolul instituțiilor în dezvoltarea forestieră și finanțarea dezvoltării economiei forestiere și industriei forestiere.

Printre problemele mai importante dezbătute în cele zece comisii tehnice de specialitate, putem menționa tehnica împăduririi și ameliorarea speciilor, protecția pădurilor, industriile forestiere, influențele pădurii, economia și statistica forestieră etc.

La congres au participat aproape 2 800 delegați reprezentînd 83 țări.

Delegația țării noastre, compusă din opt specialiști, a fost condusă de dr. ing. Ion Milescu. Ea a prezentat la congres șapte referate, primite cu interes de asistență. Dintre acestea cităm două : cultura plopilor euramericani și a salciei albe în lunca inundabilă a Dunării ; folosirea lemnului de fag la fabricarea plăcilor fibrolemnoase și aglomerate. A fost prezentat de asemenea un memoriu cu privire la planificarea dezvoltării industriei lemnului, în ultimii ani, în mari complexe de industrializare a lemnului.

Cu prilejul congresului s-a organizat o expoziție internațională de mașini și utilaje forestiere și de publicații cu caracter forestier.

La festivalul de filme documentare forestiere, organizat cu ocazia congresului, filmele românești **Stăvilirea torenților** și **Cerbul carpatin** au fost foarte bine primite, fiind distinse cu două medalii de bronz și un premiu special.

St. DUMBRĂVEANU

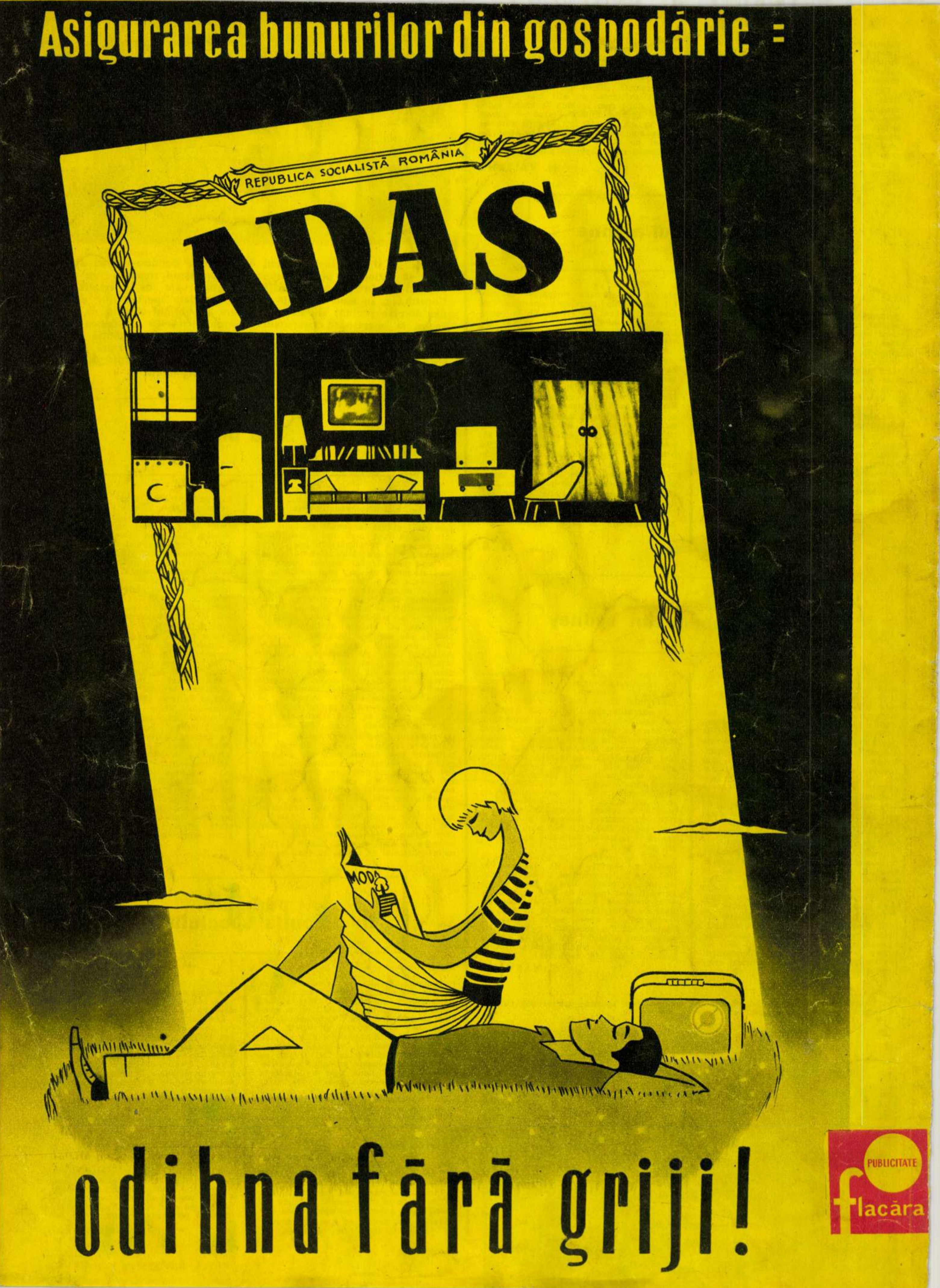
Asigurarea bunurilor din gospodărie =
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
ADAS
MODA
odihna fără griji!
PUBLICITATE
flacăra

Anul XV NR. 30 (582) — 23 iulie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

curier

grandios plan de înflorire a științei românești

În societatea noastră socialistă știința reprezintă o importantă forță de producție, care joacă un rol din ce în ce mai însemnat în numeroase domenii de activitate. O relevă și recentele lucrări ale primei ședințe plenare a Consiliului Național al Cercetării Științifice, care a dezbătut și aprobat programul unitar al cercetării științifice pe perioada 1966-1970. Ca o dovadă pregnantă a înaltei aprecieri de care se bucură știința în țara noastră, la ședința plenară a participat și secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a subliniat, printre altele, că întocmirea planului de cercetări constituie opera colectivă a celor mai buni oameni de știință și specialiști din țara noastră. Este pentru prima dată că se întreprinde în țara noastră o asemenea muncă complexă pentru orientarea în perspectivă a cercetării științifice.

Participînd la ședința plenară a Consiliului Național al Cercetării Științifice am luat cunoștință cu mare bucurie de o serie de măsuri pe care le apreciez în mod deosebit în calitatea mea de specialist în electronică. Mă refer, în primul rînd, la crearea unui institut de cercetări electronice. Astăzi, cînd la noi în țară s-a dezvoltat o industrie de piese de radio și elemente semiconductoare, este firesc să se extindă tot mai mult studiile în domeniul electronicii.

În programul de cercetări pe anii 1966-1970 au fost incluse numeroase teme de mare perspectivă, ca : aplicațiile matematicii în economie sau utilizarea calculatoarelor electronice. De asemenea, ar trebui menționate unele teme de stringentă actualitate, legate atît de electronică cît și de cibernetică. Aș aminti de cercetările privind fizica plasmei, fizica corpului solid, straturile subțiri, generatorii cuantici, aplicațiile izotopilor radioactivi, programarea matematică.

După cum au evidențiat lucrările ședinței plenare a Consiliului Național al Cercetării Științifice, programul de cercetări adoptat cu acest prilej reflectă cele mai actuale direcții de cercetare științifică, în vederea realizării obiectivelor prevăzute în Directivele celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. Iată de ce sînt convins că toți oamenii de știință și specialiștii din patria noastră vor depune toate eforturile pentru înfăptuirea acestui grandios plan de înflorire a științei românești, elaborat în cea mai strînsă legătură cu viața, cu practica construcției socialiste.

Prof. univ.
Edmond NICOLAU

noi drumuri în tehnica sudurii

O problemă rămasă pînă acum nerezolvată în tehnica sudurii este aceea a înlăturării urmărilor procesului de modificare din structura intimă a metalelor, datorate temperaturii înalte la care se supun acestea în cursul operației de îmbinare. S-au preconizat o mulțime de metode de remediere, dintre care cea mai cunoscută și mai utilizată este tratamentul termic. Procedeul, deși foarte răspîndit, este costisitor și dificil deoarece o cît de mică abatere de la tehnologia de încălzire și răcire treptată a zonelor sudate poate duce la un efect contrar celui scontat.

Inginerul dr. Ion Sonea din București a rezolvat într-un chip cu totul nou această problemă dificilă.

După un studiu aprofundat, efectuat timp de mai mulți ani, cu privire la comportarea particulelor de metal în cîmpul ultrasonor, el a calculat, printr-o ecuație originală, intensitățile oscilațiilor ultrasonore în funcție de constantele mediului. Pornind de la aceste calcule, a tras concluzia posibilității folosirii respectivelor oscilații ca energie activă în îmbunătățirea structurii sudurilor.

Premisele teoretice s-au materializat într-un aparat ingenios, de concepție proprie, care permite dirijarea fenomenului de fragmentare a particulei de metal de pe electrozii de sudură. Efectul practic al acțiunii respectivului aparat este de o deosebită importanță tehnică. Tratamentul sudurilor cu ultrasunete dă rezultate mai bune decît cel termic și, spre deosebire de acesta, este mult mai operativ și mai ieftin. Experimentările făcute în laboratoarele Institutului politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej" și în diverse uzine bucureștene au arătat deosebita valoare calitativă a îmbinării metalelor, creșterea caracteristicilor mecanice ale acestora și — ceea ce este deosebit de important — eliminarea unor structuri fragile care apar în oțeluri.

Aparatul conceput de ing. dr. Ion Sonea găsește un cîmp larg de aplicativitate în sudurile speciale, cu profiluri variate, elicoidale, ale țevilor etc., constituind un sprijin efectiv, îndeosebi pentru montorii de utilaje și instalații complexe.

Invenția aceasta se înscrie și ea printre eforturile oamenilor de știință de a veni în sprijinul producției, sarcină fundamentală dezbătută de recenta Plenară a Consiliului Național al Cercetării Științifice.

Metoda românească de sudură în cîmp ultrasonor care rezolvă o problemă tehnică dificilă a atras atenția experților străini. Institutul internațional de sudură de la Roma a apreciat invenția cercetătorului român ca deschizătoare de noi drumuri în tehnica sudurii.

C. BRĂTESCU

pădurile olteniei

În perioada șesenalului, în regiunea Oltenia s-au împădurit terenuri însumînd 22 000 hectare, din care 49% cu rășinoase și plopi repede crescători. Cincinalul prevede noi sporiri ale suprafețelor împădurite. Astfel, numai în anul acesta se vor împăduri în Oltenia încă 3 670 ha. Se va extinde în continuare cultura speciilor repede crescătoare și cu valoare economică ridicată, cum sînt plopii și rășinoasele. Suprafețe importante se vor împăduri în Lunca Dunării, unde se urmărește înlocuirea zăvoaielor slab productive prin plantații cu plopi și sălcii din specii selecționate.

Pentru a asigura puietul necesar, Direcția regională a economiei forestiere a amenajat din timp o serie de pepiniere. Așa, bunăoară, la Zăval a fost creată o pepinieră forestieră foarte bine amenajată, care furnizează anual specii de pomi repede crescători pentru 1 200 ha.

Pentru exploatarea lemnului din locurile greu accesibile s-au construit drumuri prin stîncile de calcar ale Sohodolului, ale Oltețului, pe Valea Tismanei. Omul, dinamita și buldozerul au schimbat datele naturii. Cheile Sohodolului și ale Oltețului s-au lărgit. Pe șoselele dintre stînci aleargă acum autocamioane încărcate cu lemnul care a așteptat sute de ani să fie valorificat.

Carol BORA

în cele 80 de sanatorii

O temă căreia i se spune „de sezon" : tratamentul balnear în stațiunile de la munte și de la mare. De fapt însă, denumirea „de sezon" este improprie, pentru că în rețeaua de stațiuni balneoclimaterice și de sanatorii activitatea se desfășoară în tot timpul anului, seriile de bolnavi succedîndu-se una alteia fără oprire din ianuarie pînă în decembrie. Aceasta este tema convorbirii pe care am purtat-o cu tov. **dr. Sergiu Ștefănescu,** șef de secție la Institutul de cercetări de balneologie și fizioterapie, director al Direcției balneoclimaterice din Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale.

— Care sînt principalele stațiuni în care există sanatorii balneare din rețeaua ministerului și ce profil au acestea ?

— Fiecare stațiune are unul sau mai multe profiluri de boli ce pot fi tratate în raport cu factorii naturali de cură existenți. Principalele boli care se pot trata sînt : **afecțiuni reumatismale și ale aparatului locomotor :** stațiunile de pe litoral, Herculane, Victoria, Sovata, Govora, Bazna, Călimănești, Amara, Ocna Sibiului, Pucioasa ; **afecțiuni cardiovasculare :** Buziaș, Vatra Dornei, Borsec, Tușnad ; **afecțiuni gastrointestinale :** Slănic Moldova, Sîngeorz, Călimănești, Olănești, Borsec ; **afecțiuni ginecologice :** stațiunile de pe litoral, Sovata, Borsec, Ocna Sibiului ; **afecțiuni ale căilor respiratorii :** Slănic Moldova, Govora ; **afecțiuni dermatologice :** stațiunile de pe litoral, Olănești ; **afecțiuni urologice :** Călimănești, Olănești ; **afecțiuni endocrinologice :** Borsec ; **nevroze :** Tușnad, Sinaia.

— În stațiunile enumerate există și sanatorii speciale pentru copii ?

— În unele. E vorba de sanatorii cu următoarele profiluri : rahitism, reumatism, afecțiuni ale căilor respiratorii, deficiențe motorii, sechele de hepatită epidemică, t.b.c. extrapulmonar etc.

— La cît se ridică numărul total al sanatoriilor balneare și al bolnavilor ce pot urma curele balneare într-un an ?

— Rețeaua noastră numără circa 80 sanatorii balneare, dintre care circa 20 sînt sanatorii speciale pentru copii, iar numărul celor ce pot beneficia de tratament în aceste sanatorii este de circa 700 000 de oameni anual. Aceasta înseamnă însă că e necesar să se asigure un aflux ritmic de bolnavi în tot timpul anului și să se evite tendința de aglomerare excesivă în timpul verii. Cei ce necesită tratamente balneare trebuie să fie convinși să despartă ideea tratamentului de cea a concediului de odihnă, în care și-au programat excursii și alte forme de destindere legate de sezonul cald, și în consecință să se programeze pentru aceste tratamente în orice lună a anului, nu numai în timpul verii.

— Cît personal medical necesită sanatoriile balneare ?

— Conform normativelor în vigoare, sanatoriile pentru adulți necesită, în medie, cîte un medic balneolog la 50 de paturi, iar cele pentru copii — cîte un medic la 35 de paturi. La aceștia se adaugă personalul cu pregătire medie : asistenți, surori de ocrotire, educatori etc. În fiecare an se organizează de către Facultatea de specializare și perfecționare a medicilor, cursuri de specializare în balneofizioterapie și de perfecționare în diferite domenii ale acesteia.

A. ANGHELESCU

cartoful dulce

Întîlnit pînă acum la noi doar în cărțile de botanică, **batatul** (Ipomoea batatos) sau cartoful dulce, plantă originară din America centrală, a ajuns și în țara noastră.

Cu zece ani în urmă, după o călătorie în Republica Populară Chineză, profesorul Ion Maier, șeful catedrei de legumicultură de la Institutul de agronomie „Nicolae Bălcescu" din București, aducea două rădăcini de batat pe care, după o muncă perseverentă, a reușit să-l aclimatizeze și la noi, stabilindu-i modul de înmulțire, îngrășămintele necesare, sistemul de irigare, epocile de plantare etc. S-au studiat condițiile de păstrare a rădăcinilor în timpul iernii, această plantă pretinzînd temperaturi mai ridicate de 10-12°. S-au făcut determinări asupra conținutului chimic al cartofului dulce, care constituie un aliment prețios, bogat în amidon, vitamine și zahăr. În regiunile sudice ale țării, cu temperaturi ridicate, unde cartofului obișnuit îi merge mai greu, batatul, care are nevoie de căldură și de soluri mai nisipoase, l-ar putea înlocui cu succes. Cele 60 de unități agricole care au experimentat cultura batatului comunică bune rezultate : 25 000 kg producție medie la hectar, iar în teren de luncă — 40 000 kg. Conținutul chimic, în special în amidon, s-a îmbunătățit în condițiile țării noastre.

Batatul este un aliment gustos și foarte hrănitor. Prăjit, gătit, sau preparat sub formă de dulcețuri, piureuri, el poate lărgi sortimentul de legume folosite în țara noastră. Vrejurile lui constituie o excelentă hrană furajeră. Batatul ar putea fi utilizat de asemenea în industrie pentru extragerea amidonului și la fabricarea spirtului.

Ada BÂRSEANU

coperta noastră

Actorii Pierre BRICE și Amza PELLEA, doi dintre interpreții principali ai filmului „DACII".

Fotografie de S. Steiner

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

prețioase izvoare

În Arhivele statului din Baia-Mare, cercetătorii au descoperit de curînd manuscrisul unei cărți intitulate „Învățătura creștinească“ și care datează din anul 1769.

Cartea, începută dar neterminată, — din cine știe ce pricini — de către maramureșeanul Ștefan Finseșteanul din Sisești, conține o serie de însemnări interesante ale autorului cît și ale altor cetățeni, după toate probabilitățile consăteni ai săi, și care au continuat însemnările pînă spre sfîrșitul secolului al XIX-lea. Din aceste însemnări aflăm, de pildă, despre o grea foamete ce s-a abătut asupra populației din acest colț al țării prin anii 1816-1817, flagel care a secerat multe vieți omenești.

Volumul prezintă un deosebit interes însă prin aceea că în paginile lui putem citi, după o copie a primei ediții cunoscute la noi în țară și pe care ne-a lăsat-o tipograful Petru Bart din Sibiu, cunoscutul roman popular „Alexandria“ ce tratează istoria împăratului Alexandru Macedon.

Însemnările constituie noi elemente de cercetare și cunoaștere a dezvoltării limbii noastre literare, a scrierii în limba română și a continuității acesteia, știut fiind faptul că volumul este scris după ce, cu un veac în urmă, — prin secolele XVI-XVII — în această parte a țării apăruseră primele traduceri de texte în limba română.

G. B.

monede antice într-o plantație

Pe teritoriul satului Negoești (com. Șoldanu), lîngă o haltă de cale ferată de pe linia ferată București-Oltenița, s-a descoperit nu demult un tezaur de monede antice. Este vorba de un lot de piese din argint din secolul I î.e.n. Ca efigie, piesele au chipul lui Zeus, iar pe revers un călăreț și calul său. Monedele au fost descoperite într-o plantație de cartofi, după ce mai înainte trecuse un plug tractat. Anunțați de această descoperire, au sosit la Negoești directorul Muzeului din Oltenița, tov. Barbu Ionescu, și Constantin Preda, de la Institutul de arheologie al Academiei (sectorul de numismatică), care, cercetînd locul, au mai găsit — pe lîngă cele 36 monede descoperite inițial — încă 6 monede, precum și fragmentele unui vas de ceramică cenușie de factură clasic dacică, în care se aflau cele 42 de piese. Se presupune că ele ar fi fost bătute (avînd ca model monedele grecești) în așezarea geto-dacică de la Popești descoperită în urmă cu cîțiva ani.

Asemenea monede au mai fost descoperite pe malul Argeșului, la Vîrteju.

N. F.

un nou teatru popular

De curînd s-a creat în orașul Reghin primul teatru popular din regiunea Mureș-Autonomă Maghiară. El și-a recrutat colectivul artistic dintre membrii echipelor teatrale de amatori talentați ai Casei de cultură raionale din Reghin, care activează cu succes de aproape zece ani și au organizat numai în anul 1965 în Reghin și în comunele din raion peste șaizeci și cinci de reprezentații.

Teatrul popular din Reghin, care va funcționa cu două secții — una în limba română și alta în limba maghiară — și care va fi îndrumat de un consiliu de conducere compus din nouă membri și de un consiliu artistic, va prezenta în stagiunea 1966-1967, în regia a doi regizori profesioniști de la Teatrul de stat din Tg. Mureș, șase premiere. Repertoriul este format, în majoritate, din opere ale scriitorilor noștri și din cîteva lucrări ale clasicilor universali.

Teatrul popular din Reghin, care își propune să realizeze în stagiunea 1966-1967 optzeci de reprezentații în oraș și în turneele prin regiune, își va inaugura stagiunea la începutul lunii octombrie.

B. B.

perspective în cincinal

La multe tîrguri internaționale care s-au ținut sau vor avea loc în lunile viitoare pe continentul european, va fi reprezentată și fabrica de confecții „Flacăra“ din Cluj, specializată în costume bărbătești, în pardesiuri și paltoane pentru femei. Creatorii de la întreprinderea clujeană sînt preocupați tot mai mult de satisfacerea pretențiilor și gustului atît de variat al clientelei. Numărul modelelor create în atelierele sale a crescut progresiv : 57 în 1963, 75 în 1964 și 147 în 1965. În actualul cincinal fabrica va cunoaște o dezvoltare importantă. Se estimează că valoarea producției globale va crește în 1970 cu 72,3% față de 1965. Numărul salariaților va spori substanțial, reprezentînd o creștere de 41%. Dacă în anii care au trecut fabrica a fost dotată cu importante și moderne mijloace de producție, mărindu-se de asemenea și spațiul productiv prin construirea unor secții noi în care condițiile de lucru sînt excelente, în actualul cincinal capacități noi de producție vor fi puse în funcțiune prin construirea altor secții. Planificarea de perspectivă prevede ca 60% din valoarea producției globale (72,3) prevăzute să se realizeze prin darea în funcțiune în cursul cincinalului a noilor secții, iar 12,3% să fie obținut pe seama sporirii productivității muncii.

H. S.

pe locuri istorice

În amintirea imaginii luminoase a primului domnitor care a înfăptuit unirea celor trei principate române, la gorunul lui Mihai Viteazul din Sighetul Silvaniei se organizează, cu începere din acest an, un festival al cîntului, dansului și portului popular la care iau parte formațiile de amatori din regiunile Crișana, Cluj și Maramureș. Festivalul, care s-a ținut recent, a fost impresionant nu numai prin numărul mare al participanților — peste 6 000 de oameni — ci și prin bogăția și frumusețea cîntecelor, dansurilor și costumelor populare.

Festivalul din anul acesta a marcat însă și un alt eveniment însemnat : dezvelirea unei plăci comemorative. Iată inscripția de pe această placă: **„Gorunul lui Mihai Vodă Viteazul. În amintirea luptei poporului român pentru independență, sub conducerea lui Mihai Vodă Viteazul. În vara anului 1601 Mihai Vodă Viteazul a poposit sub acest gorun, împreună cu oastea sa, în preajma victoriei de la Gorăslău“.**

Virgil LAZĂR

DE „ZIUA CONSTRUCTORULUI“

Galațiul, azi.

ritm și industrializare

În 1965 au fost date în folosință 1 609 861 mp spațiu locuibil sau aproximativ 53 662 apartamente convenționale. În 1966 numărul total al apartamentelor convenționale va fi de 58 000. Cifre corespunzătoare sînt prevăzute și pentru ceilalți ani ai noului cincinal : pînă la sfîrșitul cincinalului peste un milion de persoane se vor muta în apartamente clădite din fondurile statului. Executarea an de an a unui volum sporit de locuințe cere constructorilor adoptarea de metode moderne de execuție, bazate în primul rînd pe industrializarea lucrărilor. Dintre noile soluții adoptate, cea privind executarea structurii, adică a scheletului construcției, din panouri mari, s-a impus în mod deosebit. Panourile mari sînt elemente de construcție de mărimea pereților sau a tavanului unei camere care, realizate în fabrică, se transportă pe șantiere, unde se montează cu ajutorul unor macarale puternice. Ritmul de montaj este de 3-4 apartamente pe zi ; un bloc de locuințe cu circa 60 apartamente se poate termina în circa 4 luni și jumătate. Noile panouri pentru pereți exteriori prezintă — față de cele din trecut — calități mult sporite : ele au partea de fațadă gata finisată cu plăci ceramice glazurate, material nou de construcție, care înfrumusețează clădirile și contribuie la o mai ușoară întreținere a lor. În București se construiesc astăzi anual, în ansamblurile noi din Balta Albă și bulevardul Armatei Poporului, peste 2 500 apartamente din panouri mari, iar în provincie metoda a fost preluată de constructorii noilor cartiere din Brașov (5 000 apartamente pînă în prezent), Bacău, Lunca Bîrzavei-Reșița, Iași, Craiova. Nu peste mult timp, în marile complexe industriale de la Militari va intra în producție o fabrică modernă ce va produce anual panouri pentru aproape 5 000 apartamente, ceea ce va contribui la accelerarea ritmului de execuție al construcțiilor din țara noastră.

O altă metodă de execuție ce se extinde din ce în ce mai mult la executarea construcțiilor de locuințe cu multe nivele este metoda cofrajelor glisante. Experiența cîștigată de unele trusturi regionale de construcții, cum sînt cele din Cluj sau Brașov, în aplicarea acestei metode face ca structura unui bloc cu parter și 9 nivele, compus din 80 apartamente, să se termine complet (ziduri și planșee) în circa 24 zile. Aceasta reprezintă circa o treime din timpul necesar pentru executarea unei construcții similare cu metode tradiționale. Numărul apartamentelor ce se execută cu această metodă a sporit de la circa 180 apartamente în anul 1960 la peste 8 000 apartamente în anul 1966.

O importanță deosebită în construcția de locuințe o are îmbunătățirea continuă a calității lucrărilor. Utilizarea unor materiale noi de construcții, cum sînt plăcile ceramice glazurate, obiectele sanitare de porțelan, ușile furniruite, pardoselile din parchet lamelar sau din covoare de masă plastică, tapetele lavabile, vopsele din rășini sintetice, specializarea și ridicarea nivelului profesional al cadrelor de muncitori, tehnicieni și ingineri, ca și grija pentru respectarea prescripțiilor tehnice, au contribuit la îmbunătățirea substanțială a calității clădirilor de locuit.

Dintre clădirile de locuit de o calitate mai deosebită pot fi menționate cele executate la Medgidia de constructorii Trustului regional de construcții Dobrogea ; cele ale Galațiului în ansamblul Mazepa, edificiile realizate la Brașov în ansamblul Steagul Roșu de constructorii Trustului 5, ca și cele din ansamblurile Balta Albă, Berceni sau Drumul Taberei, noile cartiere din Capitală.

De „Ziua constructorului“, oamenii muncii, ingineri, tehnicieni, muncitori care luptă pentru înfăptuirea grandioaselor sarcini ale planului cincinal referitoare la construcții, valorificînd bogata experiență dobîndită pînă acum, își iau noi angajamente în legătură cu respectarea termenelor și calitatea construcțiilor.

Ing. Mandi WEINTRAUB
director tehnic
la C.S.C.A.S.

pășunile țării

După cum s-a subliniat în recenta Plenară a C.C. al P.C.R., există posibilități ca în anul 1970 să dispunem de efective mai mari de animale decît s-a prevăzut în Directivele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român. Aceasta reclamă însă organizarea unei puternice baze furajere.

România are toate condițiile să realizeze o asemenea bază furajeră. Pășunile și fînețele naturale ale țării se întind pe o suprafață de peste 4 000 000 hectare, un imens rezervor de furaje bune și ieftine. Numai că pășunile și pajiștile naturale din țara noastră dau încă producții cu mult mai mici decît posibilitățile și cerințele noastre. Practica a dovedit că acolo unde s-a muncit științific, organizat, s-au obținut rezultate demne de luat în seamă. Un exemplu din multe ilustrează acest adevăr. Cîteva cooperative agricole din regiunea Crișana au dat o atenție deosebită în ultimii ani lucrărilor de îmbunătățire și întreținere a pășunilor. Producția de masă verde a crescut an de an. La începutul acestei veri, pe unele tarlale ale acestor pășuni s-a realizat o producție remarcabilă : 30 000 kg masă verde la hectar. Rezultate deosebite s-au obținut și în alte regiuni : Dobrogea, Argeș, Hunedoara.

Un calcul făcut de specialiști arată că dacă la fiecare hectar de pășune s-ar obține un plus de 1 000 kg masă verde — ceea ce nu este greu de realizat — la fiecare sută de hectar, ar însemna un plus de 1 000 kg carne și 7 000 litri lapte. Dacă raportăm aceste cifre la 4 000 000 hectare, ne putem da ușor seama ce sporuri considerabile de produse alimentare ar aduce după sine îmbunătățirea substanțială a pășunilor și fînețelor din țara noastră.

Al. DUMBRĂVEANU

memento

carte

■ Lucrările desfăşurate la **Congresul cooperativelor agricole de producţie,** cu cuvîntările conducătorilor de partid şi de stat, rapoartele, discuţiile, saluturile delegaţilor străini şi documentele adoptate, au apărut recent în volum la Editura politică.

■ Un volum de **Versuri** de Bertolt Brecht publică, în traducerea Ninei Cassian, Editura pentru literatură universală, punînd astfel mai accentuat în circulaţie şi acest al doilea aspect al operei marelui scriitor.

■ Demnă a fi consultată cartea lui Paul Pruteanu despre **Iacob Cihac,** medicul şi naturalistul român cu activitate multilaterală din secolul trecut, apărută la Editură ştiinţifică în colecţia ,,Savanţi de pretutindeni".

■ Recomandăm de asemenea cartea lui Ioan Massof şi Gh. Nenişor închinată vieţii şi activităţii artistei **Maria Ventura,** apărută în colecţia ,,Oameni de seamă" a Editurii tineretului.

■ Semnalăm un nou roman al lui Dumitru Mircea — **Această parte a pămîntului** (Editura pentru literatură), şi un volum de povestiri ale aceluiaşi : **Ana lui Manole** (Editura tineretului).

■ Nelipsit de interes volumul de versuri al Constanţei Buzea — **La ritmul naturii** (Editura pentru literatură).

■ Un volum de **Critice** ale lui Titu Maiorescu ne pune la îndemînă Editura pentru literatură. Antologia şi prefaţa poartă semnătura criticului şi istoricului literar Paul Georgescu, a cărui competenţă în materie e incontestabilă, autorul propunîndu-ne cea mai plauzibilă din cîte imagini ale lui Titu Maiorescu ni s-au mai oferit în ultima vreme. Textul volumului a fost stabilit de Domnica Stoicescu. E aici în acelaşi timp o serioasă realizare şi o premisă foarte bună pentru o selecţie încă mai amplă din opera marelui critic.

■ **Pădurea nebună,** romanul cunoscut al lui Zaharia Stancu, a apărut recent în Biblioteca pentru toţi, colecţie prestigioasă a Editurii pentru literatură. Prefaţa cărţii e semnată de S. Damian.

■ Au apărut, în sfîrşit, volumele 3 şi 4 din **Opere** de G. Călinescu. Cuprind marele său roman **Enigma Otiliei** (Editura pentru literatură).

cinema

■ **Căsătorie de formă** — un film cinstit şi egal tot timpul cu el însuşi : nu şi-a propus decît să susţină — nedidactic — o pledoarie adresată tineretului, mai bine zis unor anumiţi tineri, cărora nu strică să li se amintească din cînd în cînd că uşurinţa, respingerea lucidităţii în sentimente, sînt mai periculoase decît ne închipuim, cu atît mai mult cu cît, nu de puţine ori, jocurile propriei noastre superficialităţi pot clătina dureros existenţa altora. Susţinerea unei teme cu trimiteri imediate în actualitate este făcută cu delicateţe constantă. Scenariul şi regia : Pavel Kohout (R.S. Cehoslovacă) ; interpreţi : Marie Drahokoupilova, Radoslav Brzobohati, M. Junaşek, Iva Zanzurova.

■ **Misiune extraordinară** — un episod pasionant şi semnificativ din viaţa neînfricatului revoluţionar bolşevic Ter Petrosian, cunoscut şi cu numele de Kamo, despre care Maxim Gorki spunea că a fost ,,un artist al revoluţiei". Realizatorul filmului este Stepan Kevorkov (,,Inimă de oţel") iar rolul principal este interpretat de Gurghen Tonunţ(,,S.O.S. în Cosmos", ,,Legea Antarctidei", ,,Armata codobaturilor", ,,Inimă de oţel").

■ Sosiţi, în sfîrşit, pe ecrane (au fost anunţaţi mai de mult) **Băieţii de la tonomat** dezamăgesc profund. Nu pentru că ne-am fi aşteptat la cine ştie ce (departe de noi acest gînd) ci pentru că nu respectă regula jocului : un film muzical trebuie să fie o înlănţuire de cîntece, un pretext pentru a vedea cîţiva artişti cunoscuţi, nu o dezvoltare de false conflicte. Adriano Celentano şi Tony Dallara sînt de-a dreptul ridicoli, spre dezamăgirea iubitorilor de muzică uşoară. Cel care le-a făcut acest pustiu de bine este regizorul Lucio Fulci.

■ Dintre comediile, mai vechi sau mai noi, cu care sînt pline cinematografele în aceste zile, încercăm o selecţie pentru a îndrepta atenţia în primul rînd asupra lor : **Fifi înaripatul** (cu Philippe Avron), **Domnul** (cu Jean Gabin şi Mireille Darc) **Omicron** (cu Renato Salvatori).

■ **,,Cazul D"** este titlul unui documentar ce a obţinut un premiu cum nu se poate mai meritat la Mamaia : pentru autenticitate şi eficienţă socială (acordat de revista ,,Cinema" şi de critica cinematografică). Filmul investighează cu mijloacele specifice unei anchete cinematografice un caz concret, ale cărui implicaţii vorbesc despre dimensiunile reale sau false ale singurătăţii unor oameni, despre bătrîneţe, despre pragurile sincerităţii şi ale răspunderii pe care o datorăm unul faţă de altul. Totul respiră viaţă, emoţia nu este smulsă prin puneri în scenă înduioşătoare, ci vine tocmai dintr-o anume asprime a adevărului.

Mireille Darc

disc

■ O formaţie de muzică uşoară de viitor : **Cometele** (nu-i vorba de ,,The Comets" a lui Bill Halley, ci de nişte ,,Comete" de-ale noastre). Cele trei chitare electrice sînt alimentate la reţea de mare voltaj... muzical, iar reuşita instrumentaţiilor ne face să ocolim aspectul electrotehnic şi să intrăm direct într-o lume muzicală de bună calitate melodică. Stilul destul de original de interpretare al solistului român (de limbă engleză !), Cornel Guriţă, face tot farmecul acestui mic disc cu muzică ,,beatles"-izantă. Pentru că Guriţă are din plin ceea ce exprimă numele său ... predestinat ! (EDC-680).

■ Taragotul este zeul cîntului bănăţean iar **Luţă Ioviţă** profetul său. Din lemnul vrăjit al instrumentului popular şi din măiastra îndemînare a renumitului solist ies melodii înveşmîntate în autentice fire de argint şi aur folcloric. Pentru convingere ascultaţi : ,,Lăsai puşca ruginită" sau ,,Dragostea nu-i fie cum", ca să nu mai vorbim despre ,,Sus în culmea dealului". Pe Luţă Ioviţă îl însoţesc — ţinînd pasul cu el — cîntăreţii din orchestra lui Ionel Budişteanu şi din Orchestra de muzică populară a Radioteleviziunii, conduşi de Nelu Stan (EPC-727).

muzică

■ Stagiunea estivală ni-l readuce săptămîna aceasta pe cîntăreţul bulgar de muzică uşoară **Emil Dimitrov,** laureat al Festivalului de la Şopot şi deţinător al distincţiei ,,Discul de aur", împreună cu formaţia ,,Albastru-Alb" (Teatrul de vară ,,23 August" la 23, 24 şi 25 iulie, ora 20.00).

■ Pentru sfîrşitul acestei luni anunţăm, de pe acum, un nou program cu binecunoscutul **Luis Mariano** şi baletul ,,Madrilen" din Spania. Conducerea muzicală, Azque Aguinagalde Jose Luis. (Sala Palatului în zilele de 29, 30, 31 iulie şi 9 august). În săptămîna cînd va lipsi din Bucureşti, Luis Mariano va fi la Galaţi, Iaşi, Bacău, Constanţa, Eforie Sud.

plastică

■ Sala Dalles : **Expoziţia de artă plastică din R. P. Chineză** este o manifestare impregnată de entuziast devotament faţă de realizările şi perspectivele Chinei noi. Tematica, inspirată din construcţia socialistă, include adesea în imagini un spirit poetic, specific în pictura chineză clasică, şi căruia i se datorează acuarelele ce evocă parfumul plantaţiei de orez, drumul caravanelor, construcţiile industriale răsărite în munţi — stampa de factură tradiţională, avînd graţia culorii străvezii şi a caligrafiei suple. Datorită unei echipe de artişti din diferite generaţii şi formaţii, expoziţia, în care tineri chinezi aflaţi în România la studii fac graţios oficiul propagandistic de ghid şi gazdă, popularizează imaginea Chinei populare, cu peisajul şi oamenii transformaţi de revoluţie.

■ Galeriile Fondului plastic din bd. Bălcescu : **Pita Rubin** şi **Constantin Niţescu** expun pictură, într-un duo instructiv pentru vizitatorul care vrea să se apropie de arta modernă : fiindcă — în afara reprezentării obiective a formelor — lucrările lor se disting concludent. Pita Rubin : imagini impetuoase de o neliniştită dinamică a sensibilităţii, proiectată în vîrtejuri cromatice calde şi capricioase. Constantin Niţescu : o viziune fastuos ordonată, o lume statică, solemnă, tinzînd spre monumental, exprimîndu-se în sclipiri de pietre preţioase. Cele cîteva compoziţii figurative confirmă, pe planul epic, această dispoziţie spre maiestuos, însă trăiesc mai curînd graţie efectelor de materie scumpă decît calităţilor de expresie.

teatru

■ Nimic, din păcate, de semnalat în această ,,pseudostagiune" estivală. Probabil că teatrele s-au lăsat în nădejdea televiziunii şi a... Campionatului mondial de fotbal. Bine că există circumstanţe !

■ Premierele viitoarei stagiuni teatrale au fost dezbătute recent într-o şedinţă plenară cu directorii de teatre la Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. În centrul atenţiei a stat problema îmbogăţirii repertoriului şi mai ales a stimulării şi promovării creaţiei dramatice originale. Vă înfăţişăm cu acest prilej cîteva cifre sugestive din activitatea teatrelor în stagiunea recent încheiată : 166 piese contemporane româneşti (din care 83 premiere), 93 de piese româneşti clasice şi din epoca dintre cele două războaie şi 90 piese clasice universale.

■ **Pantofar şi poet,** un spectacol ingenios pe textele cunoscutului bard popular şi dramaturg din secolul al XVI-lea, Hans Sachs (autor al unor celebre Fastnachtspiele), a realizat regizorul Ernest Groh cu colectivul secţiei germane a Teatrului de stat din Sibiu. Vervă, stil popular, colorat, în interpretarea actorilor : Horst Strasser, Hans Kraus, Helga Kinu, Luise Pelger etc.

■ 5 premiere absolute pe ţară a prezentat în acest an Teatrul de stat din Petroşani. Le reamintim : **Cînd vine barza** de André Roussin, **Se face ziuă** de Zaharia Bîrsan, **Atrizii** de Victor Eftimiu, **În casa aceasta a dormit un zeu** de Fiqueredo şi **Sfîntu Mitică Blajinul** de Aurel Baranga. Ceea ce, evident, obligă colectivul la şi mai mari şi mai susţinute eforturi artistice.

■ Investigaţie brechtiană la Bacău în regia lui Mauriciu Sekler : **Domnul Puntila şi sluga sa Matti.** Puntila : artistul emerit I. Niculescu-Brună, Matti : Mihai Stoicescu. Mai joacă : Irene Flamann (Eva), Mişu Rozeanu (Judecătorul), Virgil Florescu (Avocatul), Constanţa Zmeu, Vera Olănescu, Ana Maria Ittu, Mircea Isăcescu. Scenografia : Al. Olian.

■ Un spectacol spiritual a realizat regizorul Dan Alexandrescu la Teatrul din Piteşti cu **Ce înseamnă să fii onest** de Oscar Wilde. Interpreţii au fost conduşi cu vervă şi haz subţire : Teli Barbu, Dem. Niculescu, C. Zărnescu, Ana Barth şi mai ales Angela Radoslavescu trebuie menţionaţi. Scenografia : Emil Moise.

Ştefan Iordache

televiziune

DUMINICĂ 24 IULIE. Săptămînala emisiune alcătuită de... telespectatori — ,,TV 111" — (19.15) ■ Excelentul film documentar ,,Liniorii" recent premiat la Festivalul de la Mamaia (19.45) ■ Vechi şi noi prieteni ai telespectatorilor : Lili Ivanova (Bulgaria), Korda Gyorgy (Ungaria), Viorica Cortez-Guguianu, Margareta Pislaru, Pompilia Stoian, Anda Călugăreanu, Cornelia Vasile, Iuliana Daneş, Horia Şerbănescu, Horia Căciulescu, Mihai Ciucă, Victor Predescu, Dan Spătaru, Cristian Popescu, Mihai Dumbravă şi alţii într-o emisiune cu titlu (sperăm şi restul) spirituală : ,,Varietăţi pe... caniculă" (20.00).

Arta Florescu

LUNI 25 IULIE. Începe o nouă (şi ultimă) săptămînă fierbinte pentru amatorii de fotbal de la noi şi din toată lumea. Vom viziona transmisă de la Liverpool, prima dintre semifinalele marii competiţii fotbalistice (20.10).

MARŢI 26 IULIE. ,,Cineclub TV" ne oferă adesea lucruri interesante. Să-l urmărim deci în continuare (19.15) ■ Rodica Bujor, Maria Butaciu şi Alexandru Grozuţă ne oferă un concert de muzică populară românească (19.35) ■ Prima emisiune dintr-un nou film serial — ,,Supravieţuitorii" — este aşteptată cu legitim interes (19.50) ■ De la Londra — cea de-a doua semifinală a C.M.F. (20.20) ■ Continuă seria emisiunilor de muzică uşoară cuprinse sub titlul Preludiu — ,,Mamaia 1966" (22.20).

MIERCURI 27 IULIE. De veacuri, mereu tînăr : Robin Hood (19.30) ■ Cunoscutul nostru savant prof. dr. Ana Aslan la rubrica ,,Cabinet medical TV" despre, fireşte, geriatrie (20.00) ■ Frumoasa aşezare Bran în obiectivul rubricii ,,O invitaţie pentru cei care n-au vizitat..." (20.35) ■ Poşta televiziunii. Parcă a mai existat cîndva o rubrică cu acest nume... (20.50) ■ Preludiu — ,,Mamaia 1966" (21.00) ■ Filmul ,,Calea Victoriei" (21.10).

JOI 28 IULIE. În ciclul (foarte interesant) ,,Oraşele muzicii" ne este prezentat : Parisul (19.10) ■ Din nou Londra : disputa pentru ocuparea locurilor de consolare — 3 şi 4 (20.20) ■ Şi din nou Preludiu — ,,Mamaia 1966" (22.20).

VINERI 29 IULIE. Pianul este eroul acestei emisiuni din seria ,,Galeria instrumentelor" (19.15) ■ Dicţionarul de personaje a ajuns la litera C (19.30) ■ Un itinerar iugoslav ne propune ,,Teleglob" (21.15) ■ Recital Arta Florescu (21.45) ■ 15 minute de ,,Parada vedetelor" : Michele (22.15).

SÎMBĂTĂ 30 IULIE. Nimeni nu se culcă azi după-amiază. Nici mama mare : la Londra se dispută finala Campionatului mondial de fotbal 1966. Între cine şi cine ? Dacă nici nenorocosul proroc, cititor în stele, brazilian n-a fost în stare să spună... (15.50) ■ Cîntec şi joc popular bănăţean din Făget (19.10) ■ ,,Omul invizibil" în postură, pare-se, de succesor al ,,Sfîntului". Şi ce ne facem cu sexul frumos, pentru care schimbarea aceasta e total lipsită de haz ? (19.40) ■ Un concert simfonic retransmis din grădina castelului Martonvasar (R. P. Ungară). Ascultăm un program Beethoven — uvertura Egmont şi Simfonia a IV-a (20.10) ■ La Studioul mic o ecranizare după ,,Cîntecul lebedei" de A. P. Cehov (22.30) ■ Preludiu — ,,Mamaia 1966" (23.00).

Noile construcții ale Clujului se integrează armonios ansamblului arhitectonic, atît de bogat și divers.

PE DRUMURILE DE APĂ ALE ȚĂRII

secvențe din valea someșului

de Nicolae **RĂDULESCU**

Fotografii de Elena **GHERA**

Fascinantă atracție pentru arheologul amator sau profesionist ce de vreo opt, zece decenii se tot necăjește să-i dea de urmă, comoara faimosului voievod Gelu continuă să conteze doar ca un produs al imaginației colective care a dat viață basmelor și legendelor. Dar semnificația ei a devenit, cu anii, simbolică, într-un fel, ca și cetatea cu trei turnuri din pecetea medievală a Clujului sau ca semnul de meșter, dăltuit sub streașinile vechilor ctitorii. Pe unde ne spune istoria că s-a statornicit, la începutul mileniului nostru, puterea voievodului ardelean, pămîntul a fost multă vreme prea sărac în comori. Existau, ce-i drept, dealurile cu pășuni mănoase, pădurile din munți, ogoarele, sarea și celelalte minerale ale subsolului — bogății ce pot fi identificate, desigur, în motivul legendarului tezaur — totuși năzuința locuitorilor acestor meleaguri de a ajunge să se bucure de foloasele lor a rămas multă vreme neîmplinită.

Pe aici curg Someșurile: cel Rece, ale cărui ape repezi au tăiat în trunchiul bătrînului Munte Gilău o vale îngustă, de-o inegalabilă frumusețe; Someșul Cald, șerpuind pe sub culmi umbrite de străvechi codri; apoi Someșul Mic, în care se adună primele două spre a ajunge, dincolo de domoala tălăzuire de dealuri a nordului podișului transilvan, la întîlnirea cu celălalt frate, Someșul Mare, ce vine tocmai de sub vîrful mai totdeauna înzăpezit al Inăului, mergînd mai departe în larga vale a Tisei. Această amplă rețea hidrografică acoperă un perimetru de civilizație presărat cu sute de monumente ale hărniciei și iscusinței omenești din toate cele douăzeci de veacuri ale erei noastre, dar în care nota dominantă o dau realizările ultimului sfert de veac, ani de puternic avînt înnoitor.

APUSENII

Răcătău este cel dintîi sat pe care Someșul Rece îl întîlnește în drumul său. Sînt pe aici, prin preajmă, deși dincolo de culmile albastre ale Apusenilor estici, așezări cu nume de rezonanță istorică, amintind, între altele, marile răscoale țărănești din Transilvania secolului al XVII-lea: Cîmpeni, Albac, Cărpiniș, Vidra de Sus (azi Avram Iancu), Abrud. Teritoriul se înscrie în marginea «țării de piatră» a moților, oameni harnici și mîndri din rîndurile cărora s-au ridicat nenumărați eroi ai luptei pentru libertate și dreptate, purtată veacuri în șir de poporul român. Inegalitatea socială — tristă moștenire a regimurilor trecute — cu consecințele ei: sărăcia, bolile, analfabetismul, lăsase aici urme adînci. Satul are azi un spital, o casă de nașteri, doi medici, opt cadre medii sanitare, școală, cinematograf, cămin cultural. Statistica arată: în trecut, mortalitatea infantilă era de peste 20 la sută; în 1966 e egală cu zero. Consultații medicale acordate: în trecut, practic nici una; în 1962: 2 750; în 1965: 9 000.

Căpuș pe Someșul Cald. Un grof cu domenii în partea locului a pus cîndva sub strașnică pază niște dealuri unde exista bănuiala că s-ar ascunde un zăcămînt metalifer. Circulă, în diverse variante, povestea unei nedrepte acuzații penale, sub pretextul căreia groful ar fi obținut pedeapsa capitală pentru țăranii de la care aflase taina. A murit însă, zice-se, înainte de a fi avut vreme să deschidă o mină din care să tragă foloasele rîvnite. Se mai spune că a dus cu el în mormînt tot ce se știuse pînă atunci despre zăcămînt. Dacă toate acestea sînt adevărate, atunci rezultatul cercetărilor geologice efectuate aici prin 1960 a avut valoarea unei redescoperiri. Numai că mina de azi, mecanizată în întregime, și stația de preparare din apropiere au permis punerea în valoare a fierului de la Căpuș în condiții de neconceput nu numai pe timpul stăpînirii habsburgice, ci chiar în urmă cu zece, cincisprezece ani.

Gilău, sat cu o poartă deschisă la cîmpie dar păstrînd caracteristica dominantă a localităților din munți. Înainte de război, mai mult de jumătate din totalul locuitorilor adulți figurau în registrele primăriei ca neștiutori de carte. În 1966 liceul din localitate dă prima promoție de absolvenți, sărbătorind cu acest prilej patru ani de la înființare și tot atîția de la inaugurarea noii clădiri, dotată cu laboratoare, bibliotecă, sală de sport etc. Fiii țăranilor din Gilău și din alte sate învecinate trăiesc acum emoția pregătirilor pentru concursul de admitere la facultate, planurile de viitor ale fiecăruia fiind de pe acum conturate. Din relatarea unui profesor: elevul sau — ca să ne exprimăm exact — bacalaureatul Abrudan Traian se va înscrie la Facultatea de fizică; Precup Alexandru la medicină; Topan Vasile, care a luat o mențiune la olimpiada de matematică, și-a ales firesc, matematica. Și așa mai departe.

SOMEȘUL MARE

În pădurile din Munții Rodnei trăiesc urși, care n-au văzut niciodată om. Spun muncitorii forestieri și pădurarii că întîlnirea cu un astfel de animal poate să fie cîteodată chiar nostimă: ursul tînăr ce n-a ieșit încă din hățișul codrului manifestă o curiozitate de copil și, în genere, o anumită amabilitate față de ființa bipedă care, înarmată cu o pușcă sau cu un fierăstrău mecanic, își permite îndrăzneala de a-i încălca împărăția.

În astfel de locuri se află izvorul Someșului Mare. Pe versantul nordic al muntelui, dincolo de cumpăna apelor, își începe drumul în lume și vijelioasa Bistriță. Desigur, prin crăpăturile dintre roci, apele celor două izvoare au comunicații secrete.

Rodna Veche. Mina de pirită din apropiere are o vîrstă comparabilă cu a celor mai bătrîni arbori din codrii care învăluie orășelul. Anumite semne arată că și dacii au scormonit pe aici pămîntul, căutînd, desigur, aramă. Foloseau, ca unică unealtă de excavat, ciocanul-tîrnăcop, a cărui evoluție, foarte lentă, a durat aproape două milenii (fără a-l schimba esențial) și s-a încheiat în zilele noastre, datorită introducerii perforatorului electric și a altor mașini miniere moderne.

La sfîrșit de săptămînă, minerii fac excursii prin împrejurimi, avînd predilecție pentru cocheta stațiune montană de la Sîngeorz. Romanii au cunoscut valoarea tămăduitoare a izvoarelor de aici. Baronii și grofii din timpurile mai apropiate de noi, de asemenea. Numai minerii nu se puteau duce să-și petreacă o zi de odihnă sau un concediu la băi. Acum au la dispoziție case de odihnă la Sîngeorz și în alte stațiuni balneoclimaterice. Mulți dintre ei își petrec concediul la mare.

Năsăud. Denominațiunea cromatică a unor personaje de basm, identificate în producțiile folclorice din toate regiunile țării, prezintă o anumită particularitate în satele din împrejurimile Năsăudului. Din cele cinci culori de împărați (verde, roșu, alb, galben și negru) existente în tipologia generală a basmelor românești, aici pot fi determinate cu predilecție doar primele două și ultima. Pare să fie vorba de sultan, de țarul Rusiei și de Napoleon, suverani cu ale căror armate «cătanele negre» (după culoarea uniformei), ostași țărani din așa-numitele regimente grănicerești înființate de Maria Tereza, la Năsăud (și Orlat, lîngă Sibiu) au avut de purtat lupte grele în secolele XVIII-XIX. În schimbul serviciilor de grăniceri și de cătane în armata chezaro-crăiască românii de pe Someșul Mare au fost scutiți de iobăgie. Au plătit însă această libertate cu jertfe grele pe multe din fronturile de luptă ale Europei ultimelor două veacuri. Abolirea iobăgiei a favorizat însă înflorirea unei rodnice culturi românești. În 1863 comunele grănicerești au obținut dreptul de a înființa la Năsăud liceul cu limba de predare română, printre ai cărui absolvenți de mai tîrziu se numără personalități remarcabile ale științei și culturii noastre. Lîngă Ilva, la Feldru, există o curte cu arbori umbroși, proprietatea Anghelinei, sora lui George Coșbuc (fost elev al liceului din Năsăud), unde marele poet a lucrat, de-a lungul a trei veri consecutive, traducerea în limba română a «Divinei comedii». La Prislop, într-o casă veche din apropierea Muzeului Rebreanu, a trăit pînă în zilele noastre Rodovica, prototipul Anei din romanul «Ion».

Cîțcău, în aval de confluența Someșului Mare cu Someșul Mic. Pe un deal sterp din apropierea satului — dealul haiducului, după cum i se spune, în legătură cu o legendă locală ce face aluzie la unul din căpitanii lui Gligor Pintea, celebrul haiduc maramureșan — țăranii cooperatori au plantat vișini în terase. Alte dealuri, pe care pînă nu demult nu creșteau nici fire de iarbă, au fost acoperite cu vii. La sediul cooperativei se fac calcule din care rezultă necesitatea înlocuirii aracilor cu spalieri de beton, criteriul fiind rentabilitatea. Există pe Someș o moară de apă unde cîndva se măcinau grînele satului (la moara din Dej, care făcea o făină prea albă, țăranii nu voiau să se ducă, riscînd să fie calificați drept «prea domnoși», adică avînd veleități de boieri). Acum moara de apă lucrează doar pentru a pregăti făina furajeră iar țăranii își duc cerealele spre a fi măcinate la Ileanda, unde a fost construită o moară electrică modernă, ce scoate o făină «ca zăpada». Cîmpia ce poartă numele rîurilor este brăzdată în lung și-n lat de multe «drumuri ale milionarilor», artere rutiere care leagă puternice centre ale belșugului, cu un binemeritat renume în întreaga țară. Luna de Jos, unul din primele cinci sate din România ai căror locuitori și-au unit pămînturile în mari avuții ale tuturor, Bonțida, Jucurile, Cășeiu, Gilgău, Livada și alte zeci de sate au făcut, prin munca rodnică a locuitorilor, ca întregul ținut să devină o adevărată grădină.

ORAȘELE

Dar călătorul ce își propune să parcurgă drumurile de pe Someșuri nu poate ocoli Clujul, Gherla, Dejul, Satu-Mare. În aceste așezări urbane secolele s-au stratificat, s-au grupat concentric, delimitînd cartiere care prin configurația lor arhitectonică și prin «memoria» lor istorică dau vizitatorului de astăzi sugestia cea mai clară a curgerii timpului: clădiri construite în epoci pentru a căror reconstituire specialiștii mai scormonesc încă în praful relicvelor stau alături, la numai cîțiva pași, de cartierele de-o vîrstă cu copiii ce se joacă, gălăgioși, pe spațiile verzi dintre blocuri.

Iată casa lui Matei Corvin, bătrîna ctitorie a Clujului. Pe sub bolțile ei severe se cerne o lumină blîndă de clarobscur rembrandtian. La fereastră, un tînăr student modelează în lut chipul lui Baba Novac, generalul lui Mihai Viteazul executat prin ardere pe rug în piața Clujului. Într-o altă încăpere, studenții pictează. Dincolo de zidurile Institutului de arte plastice «Ion Andreescu» se desfășoară panorama orașului, dominată de grupuri mari de cuburi albe și în culori pastel. Cartierele noi: Grigorescu, Gheorghieni. Între ape, dau ocol Clujului vechi, subliniind, prin ritmurile moderne de volume și culori ale clădirilor lor, faima și frumusețea vechilor monumente. Există și un cartier al uzinelor: «Carbochim», Fabrica de încălțăminte «Clujana», Atelierele feroviare. Proiectanții pregătesc, la planșete, o fastuoasă esplanadă, cu vaste cortine vegetale, în straturi, care să-l lege de centru. Pe margini vor fi construite noi blocuri ce se vor oglindi în apele Someșului Mic, blocuri cu peste șapte etaje, concepute astfel încît să se integreze armonios în arhitectonica variată și atît de personală a orașului.

Memoria locurilor a înregistrat aici evenimente cu răsunet în conștiința a numeroase generații, acordînd valoare istorică multor clădiri, monumente, străzi, cartiere. Clujul a primit pe sub

arcurile lui de piatră pe Mihai Viteazul, a răsunat de freamătul unor zguduitoare mișcări populare pentru libertate socială ca cele conduse de Doja și de Horia, Cloșca și Crișan; a cunoscut avîntul mișcării muncitorești în prima etapă a dezvoltării ei din ultimele decenii ale secolului trecut și din primii ani ai secolului nostru; a devenit apoi un puternic centru al mișcării muncitorești din România din perioada dintre cele două războaie mondiale. Anul 1933, cînd au avut loc eroicele lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști conduse de Partidul Comunist Român, a înscris pagini de autentic eroism și în istoria Clujului, prin jertfele aduse de muncitorii de la Atelierele C.F.R., de la «Dermata», «Transilvania» și alte uzine, fabrici și întreprinderi. Sub conducerea Partidului Comunist, clasa muncitoare din acest centru industrial de pe Someș a fost în primele rînduri ale luptei duse de întregul nostru popor împotriva dictatului de la Viena și pentru eliberarea țării de sub jugul fascist.

Centru industrial și în același timp important focar de cultură, Clujul este azi una din cele mai populate localități urbane din țară. S-a spus cîndva, făcîndu-se aluzie la condițiile naturale în care s-a dezvoltat, că așezarea este opera Someșului. Faptul e valabil pentru străvechea Napocă — cetate romană clădită în perimetrul unei vetre dacice, între dealurile pe care se răsfiră orașul de azi — și pentru Clujul medieval, renăscut după pustiirea survenită în timpul invaziei tătare de la anul 1241 și dezvoltat treptat, în timp, prin aportul locuitorilor săi, în mare parte meseriași organizați în bresle. În timpurile noastre, afirmația s-a perimat, într-un anume sens, fiind valabilă numai printr-o inversiune a termenilor: Someșul a devenit el însuși opera orașului și nu numai a Clujului, ci și a vechiului și, cîndva, uitatului tîrgușor Gherla, a Dejului, a Jiboului, a Satului-Mare, Pretutindeni pe unde trece îi ies în întîmpinare localități înnoite prin ansambluri arhitectonice, prin largi spații vegetale; în multe locuri de-a lungul lui au fost ridicate uzine și fabrici care au nevoie de apă și care îi direcționează cursul în alt fel, adesea prin altă albie, cu maluri geometrice de beton. Cele două combinate industriale de la Dej — de industrializare a lemnului și de celuloză și hîrtie — ca și cel de la Gherla sînt în stare să treacă prin conductele lor mai mult de jumătate din debitul de vîrf al Someșului. Lemnul pădurilor este transformat aici în zeci de produse — mobilă, semifabricate industriale, binale, cherestea — sau în benzi nesfîrșite de hîrtie, procesul tehnologic avînd relații intime cu apele ce curg prin bătrîna și în același timp noua albie. E un nou fel de a se manifesta al Someșului, o modalitate, pentru el inedită, de a lua parte la viața și munca locuitorilor ce i s-au statornicit pe maluri. Morile de apă se împuținează, podurile plutitoare de asemenea; se înmulțesc însă morile electrice, sistematice, podurile de oțel sau beton și construcțiile hidroenergetice. Uzinele de pe Someș și-au cucerit un renume în întreaga țară și peste hotare, produsele lor fiind mult apreciate, fie că e vorba de agregatele frigorifice produse la «Tehnofrig», de abrazivii produși la «Carbochim», de construcțiile metalice grele fabricate la «Unio», Satu-Mare.

Specializată, între altele, și în construcția de utilaj minier, această din urmă uzină contribuie din plin, prin produsele sale de înaltă calitate, la ridicarea gradului de tehnicitate a lucrărilor de extracție din toate bazinele miniere ale țării. E o uzină care, reutilată și modernizată, își trăiește în anii noștri adevărata tinerețe, ca și orașul Satu-Mare, cea din urmă localitate urbană pe care Someșul o întîlnește în drumul său. Înfrumusețat prin noile cartiere ridicate în ultimii ani, pulsînd de o intensă viață economică și culturală, Satu-Mare poartă și el amprenta importantelor prefaceri ce se săvîrșesc azi în întreaga țară.

Ținutul se dovedește a fi mai bogat în comori decît a fost vreodată.

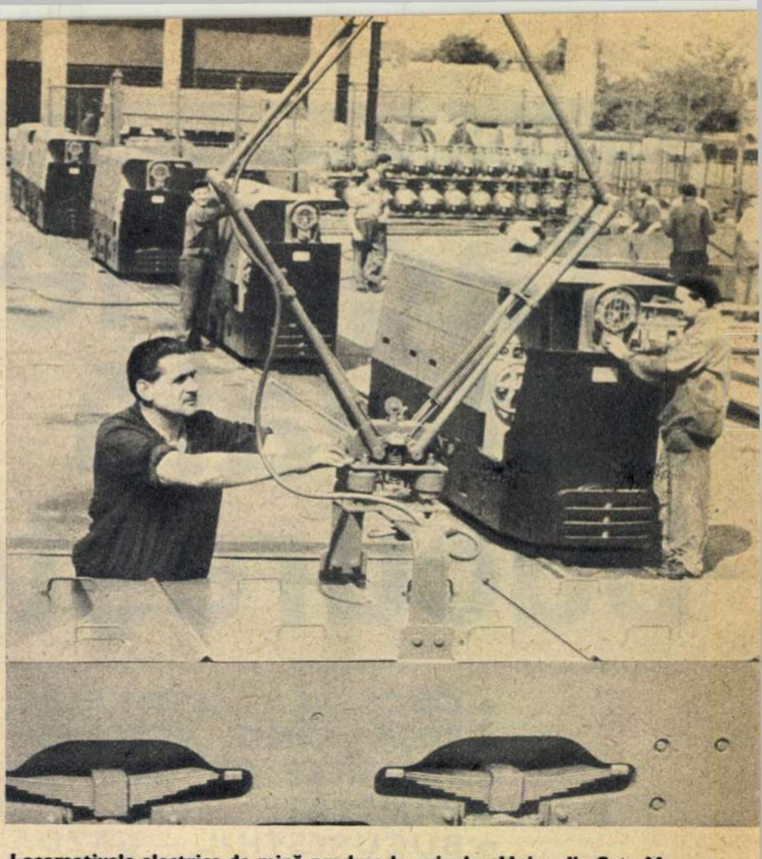

Locomotivele electrice de mină produse la uzinele «Unio» din Satu-Mare sînt mult apreciate atît în țară, cît și peste hotare.

Una din bogățiile ținutului străbătut de Someșul Rece, lemnul pădurilor de foioase, este valorificată în fabrici mari de cherestea, dotate cu instalații și utilaje moderne. În fotografie, vedere de la rampa de recepție de la Răcătău.

◀ Morile de apă se împuținează pe Someș. Cele care au mai rămas dau o notă de pitoresc peisajului ca și podurile plutitoare, și ele în număr din ce în ce mai mic.

Ocna nouă a Dejului furnizează importante cantități de sare gemă pentru nevoile consumului și ale industriei. Pe măsură ce crește producția (aici procesul tehnologic este în întregime mecanizat), dimensiunile sălii subterane depășesc tot mai mult pe cele ale marilor domuri gotice. ▼

în lumina reflectoarelor:

stagiunea estivală bucureșteană

• OBOSEALA ESTIVALĂ A COMEDIEI
• PÎNĂ CÎND ACELEAȘI SPECTACOLE?
• TEATRELE DE VARĂ DAU SUGESTII
• VARIETĂȚI SAU... IMPROVIZAȚII?
• BUCUREȘTIUL — GAZDA POSIBILĂ A UNEI ADEVĂRATE STAGIUNI ESTIVALE.

Am ajuns in toiul verii lui '66. Pentru spectatori, data marchează totodată mijlocul stagiunii artistice estivale. De mai mulți ani, de cînd arhitecții în colaborare cu edilii Bucureștiului au adăugat Arenelor Libertății încă trei elegante teatre de vară — «Herăstrău», «23 August», «N. Bălcescu» — în cel mai atractiv cadru natural, bucureștenii se află în așteptarea unui veritabil sezon artistic estival. Or, cu ce vin teatrele dramatice, marile ansambluri, teatrele muzicale și de estradă, Comitetul de cultură și artă al orașului București în întîmpinarea justificatei nerăbdări a publicului? Răspunsul, brutal, ar putea fi acesta: cu nimic sau, mai bine-zis, cu un epilog degradat al stagiunii încheiate. Căci lucrurile se petrec cam așa: spectatorul e invitat în parcul «Herăstrău» sau «N. Bălcescu» să vadă, a treia sau a patra vară la rînd, piese împotriva cărora poate că n-am avea ce obiecta, dar care au fost văzute și răsvăzute (cum e «Băiat bun dar... cu lipsuri»). Teatrele își transportă în parc comediile de succes ale anului sau ale anilor trecuți, fără să țină seama că regizorii le-au conceput pentru scene din săli intime, unde distanța dintre actor și spectator este apreciabil mai mică. În aceste condiții e firesc ca publicul să refuze la grădină chiar spectacole de succes: «Amooor!» (trei interpreți pierduți pe o scenă largă), «Sonet pentru o păpușă» (spectacol conceput inițial pentru o sală cu 300 de locuri), «O femeie cu bani» (care a făcut două stagiuni pline) etc. Și cu mutarea spectacolelor din cadrul zăpușitor al sălii la aer, preocuparea pentru stagiunea estivală se pare că s-a încheiat. Nimeni nu a observat că Teatrul «23 August» dispune de o arhitectonică și de un cadru diferit de cel al teatrelor de vară din parcurile «Herăstrău» sau «N. Bălcescu». Nimeni n-a apelat la fantezia unui dramaturg, regizor sau scenograf pentru a monta spectacole pornind de la cadrul natural al atîtor locuri prielnice pentru acestea. Și totuși idei, propuneri, ar exista. Ca dovadă, răspunsurile interlocutorilor noștri.

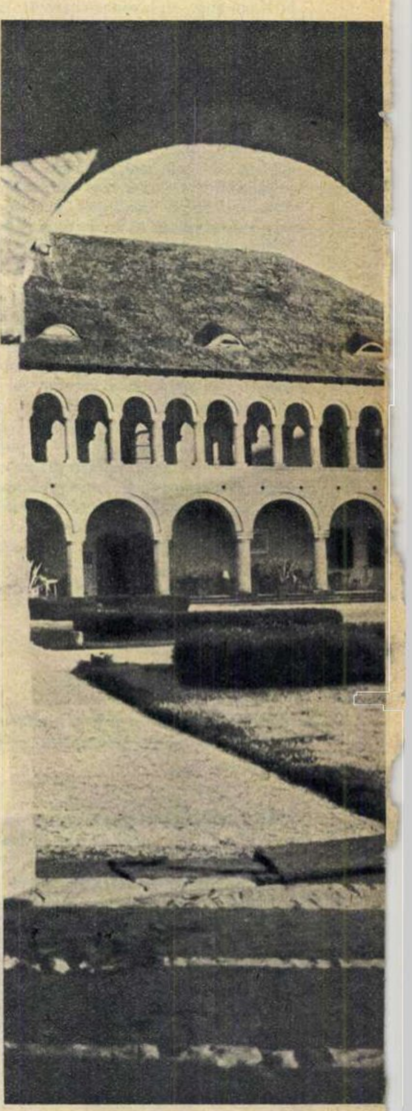

Lebede în poante plutind pe Herăstrău... Oare ideea de a monta un spectacol de balet pe fața lucie a lacului ține numai de domeniul fanteziei?

Ion COJAR - regizor: «pentru vară, aș renunța la scena propriu-zisă»

— În lumea noastră teatrală se vorbește puțin despre stagiunea estivală pentru că, așa cum se desfășoară ea acum, nu poate stîrni interes. Transplantarea spectacolelelor din săli în parcuri și grădini nu se poate califica, esteticește vorbind, ca o stagiune aparte. Pe de altă parte, spectacolul teatral nu este asemenea unui film care, vizionat în sală sau în grădină, să rămînă același.

— În acest caz, ce ar trebui să cuprindă o stagiune estivală despre care să se vorbească?

— După părerea mea ar trebui să fie în primul rînd o «stagiune», adică să concentreze din timp preocupările celor în drept pentru pregătirea unor spectacole speciale și specifice. Acestea ar fi altceva și decît reprezentațiile curente de pe scenele în aer liber, și decît piesa pe care ne ducem în mod curent s-o vedem la teatru. Ele ar îmbina mijloacele teatrului de proză cu cele ale teatrului muzical, ar solicita ample desfășurări de masă, elementul decor pus să joace un rol efectiv, eventual proiecții cinematografice etc. Aș opta pentru părăsirea scenei, aș lua drept cadru al acestor spectacole Muzeul satului, insula de pe lacul Herăstrău, piața din fața Casei Scînteii, amfiteatrele de la Palatul pionierilor și de la Teatrul de vară «23 August», Palatul Mogoșoaia cu logia, curtea interioară și grădina florentină dinspre lac. Cred că asemenea spectacole ar avea meritul de a pune în valoare o sumedenie de locuri pitorești și de monumente istorice, le-ar atrage în vîrtejul viu al vieții artistice. De asemenea, educația patriotică a publicului n-ar avea decît de cîștigat dacă, în timpul vizitelor la Voroneț, la Putna, la Mogoșoaia de pildă, ar putea să asiste la desfășurarea unor spectacole care să-i reînvie în fața ochilor viața trecută a acestor ziduri.

Un cadru ispititor pentru montarea pieselor istorice: Palatul Mogoșoaia.

Eugen GROPȘEANU - regizor de operă: „muzică și în afara scenei“

— Iertată-mi fie impolitețea, dar de cîte ori am privit afișele stagiunii estivale bucureștene nu m-am putut opri să gîndesc că mă aflu în fața unei improvizații. «Ce comedii avem în repertoriu?» — par a se întreba forurile competente din teatre. «Cutare, și cutare, și cutare. Perfect. Repede cu ele la teatrele de vară și, gata, stagiunea estivală a fost înjghebată». Am văzut spectacolul Teatrului de operetă cu «Logodnicul din lună» la Teatrul de vară din parcul «Herăstrău». Nu numai că regia era concepută pentru o scenă mai mică, dar și interpreții trebuiau să-și amplifice cu mult mișcarea pentru a acoperi spații care, la sediu, nu existau. Există însă și un «nu știu ce» mai greu de precizat, care ar putea să sune totuși cam așa: spectacolul gîndit pentru reprezentații în sală nu poate fi jucat în aer liber. E un cu totul alt mediu și înșiși spectatorii reacționează altfel. Logic și normal.

— Ce ați propune?

— Eu personal aș utiliza mai puțin teatrele de vară propriu-zise și mai mult peisajul bucureștean. Experiența n-ar fi nici măcar lipsită de precedent. La noi, televiziunea a încercat cîteva asemenea emisiuni în transmisie directă, iar istoria operei contemporane înregistrează ca pe un fapt deosebit de interesant spectacolele organizate de Luigi Nono în peisajul Veneției, întrebuințînd ecrane cinematografice, stații de amplificare, coruri și actori. Au fost spectacole cu adevărat populare, caracteristice nu numai concepției despre artă a acestui compozitor, dar și oricărui valoros spectacol în aer liber.

— Dumneavoastră personal v-ați gîndit la posibilitatea unor astfel de montări în București?

— Mai precis, am meditat la ele. Ce ați spune despre opereta lui Strauss «O noapte la Veneția» montată pe lacuri, sau de «Copellia» într-unul din parcurile noastre, sau de «Ion Vodă cel Cumplit», folosind cadrul ansamblului arhitectonic al Patriarhiei?

David ESRIG - regizor: „în primul rînd, exigență artistică “

— Am remarcat, nu fără regret, că spectacolele semnate de dv. pot fi foarte rar văzute pe scenele în aer liber...

— Din fericire. Ca mai toți regizorii, mă feresc ca spectacolele să-mi fie prezentate în parcuri din cauza foarte slabelor condiții tehnice, în special de sonorizare, existente aici. Actorul nefiind auzit, microfoanele dînd hîrîieli, scrîșnituri etc., nuanțele sînt atenuate și spectacolul apare adesea degradat. Ar trebui o instalație de sonorizare la nivelul celei din Sala Palatului, pentru ca un spectacol să se desfășoare nestînjenit în aer liber. Și încă ceva: cum poate supraviețui un spectacol în care efectele de lumină au un rol dacă nu primordial, măcar de delimitare a spațiului și timpului, în condițiile unui ecleraj realizat cu cîteva reflectoare care nu pot fi manevrate «pe rezistență?»

— Ar fi deci necesară o reamenajare a scenelor în aer liber, ținînd seamă de cerințele moderne ale tehnicii de scenă?

— Desigur. Aceasta ar asigura și întărirea repertoriului din parcuri, care nu s-ar mai rezuma la spectacole de mîna a doua.

— Ce părere ați avea însă despre spectacole gîndite anume pentru scenele în aer liber?

— Acestea, a căror practică, din păcate, nu este încă încetățenită la noi, ar constitui un fenomen artistic cu totul aparte față de celelalte genuri de spectacole. Ar trebui găsit decorul natural și, în funcție de el, stabilit textul sau... pretextul. Nu-i vorba despre un simplu calambur. În R.D. Germană s-a găsit — pare-se — pentru fiecare dintre piesele

(Continuare în pag. 10)

stagiunea estivală bucureșteană

lui Schiller cadrul natural adecvat desfășurării lor. Cred însă că e numai o jumătate de drum. Pentru asemenea spectacole ar trebui gîndită, o dată cu montarea, și dramaturgia: prelucrările unor texte deja consacrate, poeme inspirate de cadrul respectiv, poate scenarii care să se lipsească de cuvînt. Căile sînt multiple.

— Dv. aveți în acest sens vreun proiect?

— Mă gîndesc de mult timp și poate că în vara viitoare voi izbuti să și realizez o adaptare a «Ciocoilor vechi și noi» care să se prezinte la Hanul lui Manuc (hotel «Dacia»). Dar asemenea manifestări trebuie să stea în atenția directorilor de teatre, regizorilor și mai ales în atenția Comitetului de cultură și artă al orașului București, căci nu sînt suficiente numai bunele intenții, știut fiind că și infernul e pavat cu bune intenții. Ar fi cazul să ne ridicăm dincolo de pavaj...

spectacolul de estradă în toaletă de vară. . .

Fără să considerăm că afișul stagiunii estivale trebuie să cuprindă numai spectacole-divertisment, ele constituie, să nu ne înșelăm, un capitol gustat al repertoriului de vară. Să mai adăugăm și faptul că genul estradei se pretează la montări propice nu numai pe scenele în aer liber, ci și pe stadioane, patinoare, pe apa lacului etc. Ne stăruie încă în amintire spectacolul montat acum doi ani de Teatrul «C. Tănase» pe Stadionul Republicii: «Revista pe stadion» era o încercare, nu lipsită de calități, de a oferi bucureștenilor un veritabil divertisment estival folosind judicios o mare parte a gazonului. Interesul justificat al publicului pentru ineditul și spectaculosul montării a rămas, vai, fără urmări. Așa că vara trecută și aceasta asistăm, în afara spectacolelor curente ale Teatrului «C. Tănase», ale operetei și ale secției de estradă a Teatrului «Barbu Delavrancea», la o adevărată epidemie de «varietăți». Se pare că formula e magică și se prepară după o rețetă pe cît de simplă pe atît de eficientă. Se înscriu pe afiș două, trei nume sonore (Mircea Crișan, Toma Caragiu, Dem Rădulescu) care apar pe scena unui teatru de vară (se caută de obicei amfiteatrul cel mai încăpător), se prezintă cîte un scheci (uneori se întîmplă să fie nou, dar nu prea des), cîteva melodii și cîteva numere coregrafice extrase din spectacolele stagiunii trecute. Deci, improvizații cu două, trei repetiții, rabatul la exigență fiind compensat prin durata de cel puțin trei ore a reprezentației. Sub titlul tentant de «varietăți» se ascunde rareori varietatea, ingeniozitatea, fantezia. Cu toate că afișele înscriu și numele unor regizori și scenografi, contribuția lor, mai ales a celor din urmă, este invizibilă. Nu s-ar găsi oare soluții pentru montarea unor spectacole muzical-distractive interesante și cu adevărat atractive? E, credem, în primul rînd sarcina teatrelor muzicale să le inițieze și să le organizeze, eventual în colaborare cu televiziunea care le-ar putea transmite din diversele locuri potrivite pentru acest lucru.

George Dem. LOGHIN – regizor, președintele Comitetului de cultură și artă al orașului București: «avem, e drept, multe posibilități...»

— Și totuși, nu sînt folosite...

— În ultimii ani, Comitetul de cultură și artă al orașului București s-a străduit, împreună cu teatrele (mai cu seamă vara aceasta), să folosească într-o măsură cît mai mare scenele în aer liber.

— Judecînd după afișe însă, intențiile și strădaniile au rămas doar la acest stadiu.

— Din păcate. Se pare că, deși publicul e foarte dornic să urmărească cît mai multe și mai diverse spectacole estivale, interesul lui e în continuă scădere față de ce i se oferă actualmente.

— Reacție cît se poate de logică. Cine ar prefera, în locul unei plimbări odihnitoare, un spectacol obosit și obositor?

— Totul e ca spectacolele să fie gîndite pornind de la arhitectura amfiteatrului, de la ambianța naturală înconjurătoare. Trebuie antrenați regizori și scenografi cu fantezie, care să găsească modalităti vii de montare, bazate pe maxima expresie a elementelor vizuale: gest, efecte de lumină, decor etc. În afara scenelor, cred că Bucureștiul dispune de spații adecvate unor ample manifestări artistice estivale. De pildă, cred că Arenele Libertății s-ar preta la montarea unor piese istorice; Teatrul «23 August» mi se pare un cadru prielnic inscenării comediilor shakespeariene și celor din dramaturgia spaniolă; scena din parcul «Herăstrău» e potrivită pentru spectacole de satiră și umor (spectacole Alecsandri sau Caragiale); aici s-ar putea monta, de asemenea, spectacole bazate pe scenarii gen commedia dell'arte; pe întinsul platou din Piața Unirii s-ar putea monta un impresionant spectacol istoric; lacul Herăstrău mi se pare un cadru potrivit pentru spectacole de balet. Și-ar putea aduce contribuția la manifestările estivale și marile noastre ansambluri profesionale, în colaborare cu formații artistice de amatori. Acestea ar putea monta spectacole folclorice de anvergură, axate pe teme anume, și chiar cu intrigi în jurul cărora să se grupeze elemente specifice ale artei noastre populare atît de bogate și variate. În afara ecoului stîrnit în rîndurile publicului românesc, asemenea spectacole ar interesa în mare măsură și pe numeroșii turiști străini care ne vizitează țara. Cu un spectacol reușit în acest gen s-ar putea întreprinde cu succes turnee în principalele stațiuni de odihnă, unde s-ar găsi cu prisosință cadrul natural prielnic desfășurării lui.

— Desigur, este vorba despre intenții surîzătoare, dar oare Comitetul de cultură și artă preconizează niște măsuri concrete pentru desfășurarea unor asemenea spectacole?

— Deocamdată se studiază, se caută soluțiile cele mai eficiente pentru realizarea unei activități artistice de vară cît mai originale.

Anchetă realizată de
Radu RUPEA
și Eugen COMARNESCU

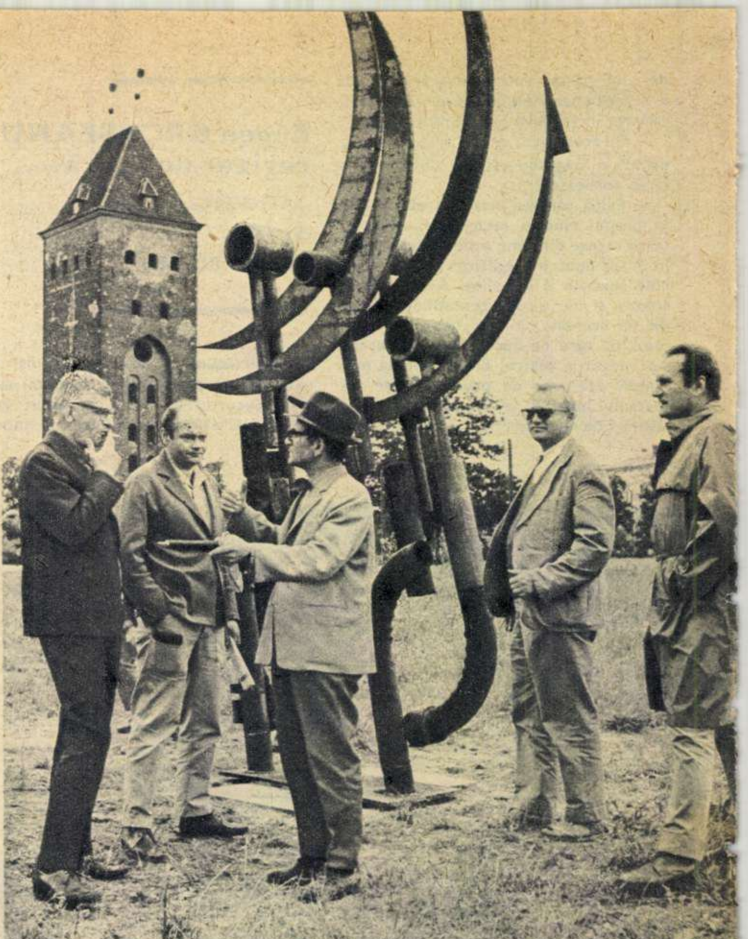

„galeria EL" și formele spațiale

- corespondență din r. p. polonă -

În viața liniștită a orășelului polonez Elblag — din vecinătatea Gdanskului — a intervenit un eveniment care a prilejuit locuitorilor săi numeroase discuții. S-au ivit într-o bună zi persoane din alte orașe, din capitală și chiar din străinătate, care împreună cu grupuri de muncitori au început să facă din loc în loc niște săpături. După mai puțin de două luni, pe străzi și în scuaruri au apărut circa 40 de figuri pe care nici locuitorii nu știau cum să le boteze. Erau niște siluete metalice de cele mai neobișnuite și ciudate forme, înalte de cîte patru, cinci metri. Siluetele sugerau fie niște radiatoare uriașe, fie schifuri metalice așezate vertical, ori erau un fel de cutii romboidale de diferite dimensiuni, segmente de sfere interpenetrate sau semilune ascuțite proptite pe niște coturi metalice etc., integrate armonios în peisaj și contribuind la sporirea farmecului acestuia. Formula creației lor era simplă: mașină de tăiat fier, plus aparat de sudură, plus știința rezistenței materialelor plus... fantezia artistului. Realizatorii lor erau participanții la Bienala formelor spațiale organizată în acest oraș. Calculele fuseseră

făcute de ingineri și tot ei fuseseră aceia care dăduseră sfaturi cu privire la proprietățile și rezistența materialelor, iar lucrările de montaj reveniseră sudorilor și ajustorilor.

Nu vrem să parafrazăm un confrate polonez care observa malițios că o anumită formă spațială, mai colțuroasă, era figura de care se freca cu predilecție, pe înserate, un cal obosit, dar nici să exclamăm: «În fine, Leonardo redivivus!»

Ne întoarcem în mijlocul formelor spațiale. Locuitorii Elblagului sînt în majoritatea lor tineri, stabiliți abia de 20 de ani în aceste locuri, cîndva pustiite de ultimul război mondial. Totul a fost reconstruit. Azi, Elblagul este un oraș industrial, aici predomină gîndirea concretă, rațională, a inginerilor și muncitorilor.

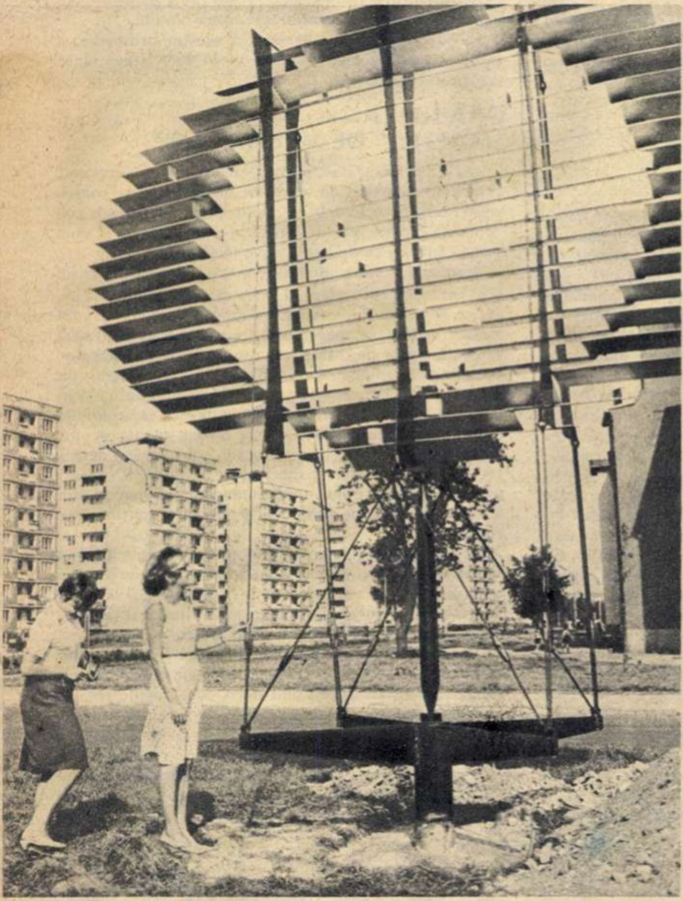

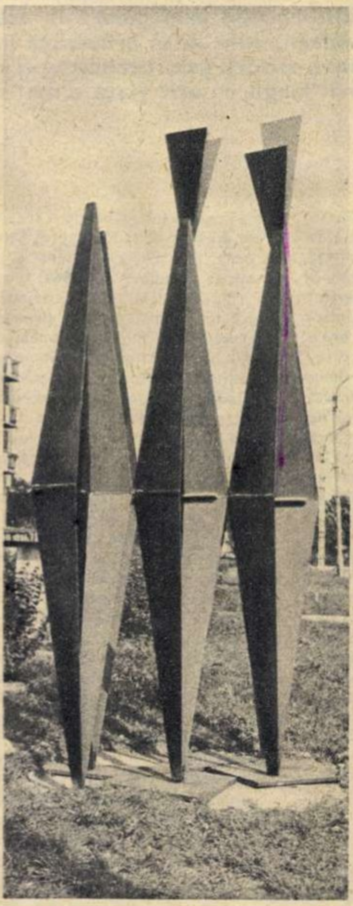

Întreprinderea de turbine Zamech din localitate a venit în întîmpinarea plasticienilor sosiți din diferite părți ale Poloniei și din străinătate și le-a pus la dispoziție gratuit deșeuri metalice. La apelul conducerii întreprinderii, o mînă de ingineri, maiștri sudori și transportori au lucrat voluntar în orele lor libere, urmînd indicațiile artiștilor. Întreprinderea însă a pus o condiție: piesele executate să fie montate definitiv la Elblag, rămînînd proprietatea urbei.

Grupul de plasticieni a fost condus de Gerard Kwiatkowski, decorator dintr-o întreprindere industrială, de zece ani consilier municipal, un animator al vieții sociale și culturale a orașului său. În ruinele unei mănăstiri gotice din secolul al XIII-lea, el a creat «Galeria El», expoziție permanentă de artă modernă. Iar la bienală a participat cu o echipă de cinci persoane, decorînd cu siluete spațiale una din arterele principale ale orașului.

Nu demult am avut prilejul să stăm de vorbă cu dînsul. Mărturisindu-și sincera încredere în experimentele sale, ne-a declarat: «...Noi vrem ca formele împrăștiate în diferite părți ale orașului să facă parte din viața omului, să-l întovărășească, să fie niște exerciții pentru imaginația sa, să afirme sensibilitatea sa și, ceea ce este deosebit de prețios, să-l oblige să gîndească».

Locuitorii Elblagului observă atent aceste manifestări artistice, socotindu-le niște interesante experimente. Nu lipsesc nici amatorii de amintiri originale, și adesea tinerii țin să se fotografieze pe fundalul bizarelor siluete spațiale.

De asemenea, după cum era de așteptat, fantezistele forme au stîrnit vii discuții atît în rîndurile marelui public, cît și în presa de specialitate.

Gh. GHEORGHIȚĂ

---

carnet
de scriitor

uite popa, nu e popa

de Eugen **FRUNZĂ**

Un om dintre cei mai delicați și blajini cu putință mi-a declarat deunăzi:

— Vedeți dv., eu îmi ies din sărite atît de des, încît mă tem că, pînă la urmă, va trebui să mă îndop cu calmante.

Cunoscîndu-i firea, am fost sincer mirat. Nu-l crezusem în stare de accese nervoase.

Și omul trecu la concret:

— Credeți oare că a prefera, de pildă, șunca presată salamului italian, e o extravaganță?

— De loc.

— Dar «Murfatlarul», vinurilor de Cotești?

— Depinde de gust. Tocmai de aceea se și produc diverse vinuri.

— De acord. Și dacă, să zicem, iți plac mai mult «Carpații» cu filtru decît «Virginia» sau «Aroma»? E cumva indecent?

— Glumiți...

— Nu glumesc. Tocmai asta-i buba. Eu fumez zilnic un pachet de țigări. Zi-i viciu, dar n-am ce face. În ce privește șunca, toată familia mea o consumă cu plăcere. Iar «Murfatlarul», cîte un păhărel din cînd în cînd, e slăbiciunea noastră comună, a mea și a soției. Buun!

Mă duc deci într-o zi să iau șuncă. Este! Proaspătă, roză, parfumată. Trec apoi satisfăcut strada, intru în tutungerie și cer «Carpați» cu filtru. «Lipsește» — aud un glas plictisit. Caut altă tutungerie. «Lipsește» — îmi răspunde alt glas. Și tot așa, pînă mă refugiez în «Aroma» și, de enervare, îmi piere pofta de șuncă...

Ies în altă zi și cer la tutungerie «Carpați» cu filtru. Sînt! Bravo, îmi spun, ajung la «Alimentara» și cer o sticlă din vinul meu preferat. «Lipsește» — aud glasul vînzătoarei. Dau fuga la alt magazin. Același rezultat. Ei, ce să fac? Iau «Cotești» și, de enervare, simt că țigara mea favorită îmi umple gura cu catran.

Altădată încep cu vinul și am noroc. Foarte satisfăcut, intru în magazinul cu mezeluri. «Vă rog, niște șuncă...», zic. «Lipsește» — îmi răspunde vînzătoarea. Hai, nene, în altă parte. Nu găsesc nici acolo. Atunci îmi ies din sărite și cumpăr salam italian. Iar acasă nu-mi mai intră nimeni în voie. Pînă și vinul meu preferat mi se pare poșircă...

Și uite așa se face, vedeți dv., că mi se dezorganizează și timpul, și gusturile, și pasiunile, și sistemul nervos. Veți înțelege desigur că nu e vorba numai de șuncă, țigări sau vin. Mai sînt și alte mărunțișuri necesare la casa omului care, nu știu de ce, se joacă cu mine de-a baba oarba sau de-a «uite popa, nu e popa». Mai ales că, atunci cînd stau de vorbă cu cîte un prieten, aflu că exact în ziua cînd la «Alimentara» din cartierul meu lipsește «Murfatlarul» și abundă «Coteștiul» — la el lucrurile se petrec invers; și că, atunci cînd eu nu găsesc șuncă presată, la el în cartier se află șuncă berechet, dar nu poți găsi un gram de italian. Ți-ar trebui un elicopter ca să zbori dintr-un raion în altul să-ți poți cumpăra produsul care-ți este pe plac, nu acela cu care vor să te aprovizioneze șefii diferitelor unități sau O.C.L.

Omul mi-a vorbit cu năduf. De aceea am scris rîndurile de față, la care țin să adaug că ieri nici o tutungerie n-a dus lipsă de «Carpați» cu filtru. Nu! Lipseau «Aroma» și «Select».

poftă bună!

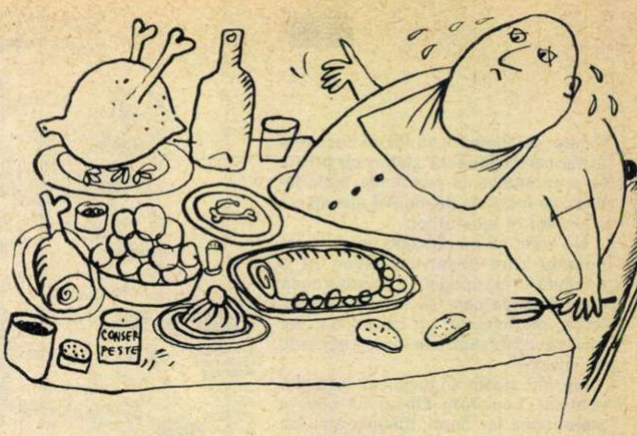

... dar nu este chiar atît de simplu

de prof. univ. dr. Iancu GONȚEA

Știați că bolile cauzate de o alimentație neștiințifică sînt mult mai răspîndite decît toate bolile infecțioase la un loc și decît orice altă grupă de boli? Statisticile Organizației Mondiale a Sănătății și cel de-al VII-lea Congres internațional de alimentație proiectează în actualitate o problemă majoră a omului modern: cum să se hrănească în mod rațional.

... Și o recomandare pentru viitorii gastrotehnicieni: să-și amintească zicala: «Cu cît cureaua e mai lungă, cu atît viața e mai scurtă».

Este foarte răspîndită ideea că sub îndemnul apetitului omul are capacitatea să adapteze atît cantitatea cît și calitatea hranei la nevoile sale nutritive. Această idee — cunoscută în știință sub numele de «teoria self-selecției alimentare», adică a alegerii automate, instinctive — susține că hrana aleasă conform atracției echivalează cu trebuințele nutritive și că orice produs ingerat din poftă corespunde unei nevoi **interne** a organismului. După această teorie, dieta omului care dispune de alimente la discreție ar fi adecvată și nu ar exista o alta mai bună decît cea dictată de poftă, iar dacă dieta nu este corespunzătoare încă acestor nevoi, ea devine adecvată de la sine atunci cînd condițiile social-economice oferă posibilități fiecăruia să aibă tot ce dorește. Pe scurt: tot ce mănînci cu poftă îți cade bine și îți priește.

Se știe însă că prin îmbogățirea disponibilului de produse alimentare sau a meniului, unii oameni mănîncă **la o singură «masă bună» de două, trei ori mai mult decît nevoile zilnice ale organismului.** În cercetări riguros științifice pe grupe mari de persoane s-a constatat că, dispunînd de produse alimentare diferite, omul consumă, din simpla plăcere pe care i-o procură mîncărurile agreate, cantități mai mari de alimente decît trebuințele nutritive și fără ca raportul necesar dintre substanțele nutritive să fie păstrat; aceasta înseamnă că dieta devine dezechilibrată atît cantitativ, cît mai ales calitativ.

O „ANCHETĂ ALIMENTARĂ“ ÎN ROMÂNIA

Dacă selecționarea hranei pe criteriul poftei ar corespunde nevoilor nutritive, iar factorul determinant pentru o dietă adecvată ar fi numai realizarea disponibilului de produse alimentare, bolile de nutriție ar trebui să **scadă** pe măsură ce starea economică a unui popor se îmbunătățește. Or, studii statistice efectuate sub egida Organizației Mondiale a Sănătății în peste 20 de țări au arătat că **frecvența obezității, a bolilor cardiovasculare degenerative** (ateroscleroza cu toate complicațiile ei) **și a diabetului este cu atît mai mare cu cît starea economică a unei colectivități este mai prosperă.**

Cercetările efectuate în ultimii zece, cincisprezece ani au arătat că **ateromatoza — și ateroscleroza consecutivă ei — nu este, după cum s-a crezut, apanajul inevitabil al bătrîneții,** ci poate să apară indiferent de vîrsta adultului, printr-o tulburare în metabolismul grăsimilor, determinată fie de un dezechilibru alimentar, fie de o dereglare neuroendocrină fie pe ambele căi.

Ținînd seama de locul pe care îl ocupă bolile cardiovasculare în morbiditatea și mortalitatea generală din țara noastră (mai mult de o treime din decese se datoresc acestor boli) Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, prin Direcția igienei și medicinei preventive, a inițiat, începînd din 1964, o anchetă medicală, încă în curs, în diverse colectivități, pentru a cunoaște frecvența obezității și a principalelor simptome ale aterosclerozei (hipertensiunea, dislipidemia). În acest cadru se investighează atît antecedentele patologice (ereditare, personale) și activitatea zilnică a fiecărei persoane anchetate, cît și diversele deprinderi (tabagism, alcoolism) și structura dietei. Dată fiind importanța dietei în apariția aterosclerozei, ancheta este efectuată de medici specialiști în igiena alimentației.

Pentru țările cu economie avansată, printre care în ultima vreme se numără și România, de la un capăt la altul al vieții, adică din zorile și pînă în apusul ei, patologia omului se caracterizează prin predominanța tulburărilor nutriționale și a bolilor cauzate direct de o alimentație dezechilibrată. Știați că incidența bolilor (obezitatea, ateromatoza, diabetul, caria dentară, reumatismul cronic, malformații sau defecte metabolice congenitale etc.), în apariția cărora dieta neadecvată reprezintă cel mai important factor sau una din principalele cauze, este mult mai mare decît toate bolile infecțioase la un loc și decît orice altă grupă de boli? Așa se explică numărul enorm de lucrări (cîteva zeci de mii anual) asupra bolilor de origine alimentară. Din același motiv, la al VII-lea Congres internațional de alimentație, care se va deschide peste cîteva zile la Hamburg (3-10 august), problema de frunte va fi «dieta și sănătatea», după care urmează «psihofiziologia reglării ingestiei de hrană (foame și sațietate)», iar în programul celei de-a XVI-a sesiuni a Institutului de alimentație al Academiei de științe medicale din Moscova, dintre 12 și 15 decembrie 1966, pe prim plan figurează problema echilibrării dietei omului.

Să ne oprim mai mult asupra acestei probleme, a cărui actualitate este reliefată și de cele cîteva fapte mai sus-menționate.

GRĂSIMEA — „MANTA“ DE VREME REA?

Așa cum am arătat, o dată cu progresul economic crește sortimentul de alimente atrăgătoare și consistente, bogate în calorii, iar omul, alegîndu-și hrana sub comanda poftei, se vede din ce în ce mai tentat să consume cantități ce depășesc nevoile sale.

În această situație pot ajunge însă nu numai gurmanzii, ci și persoane cumpătate, dar ale căror trebuințe energetice sînt mici (funcționari cu muncă de birou predominant sedentară, pensionari inactivi etc.). Dezvoltarea mijloacelor de transport, automatizarea proceselor tehnologice, înlocuirea forței omului cu mașini nu numai în majoritatea ramurilor de producție, ci și în gospodărie, precum și larga răspîndire a aparatelor de radio și de televiziune, în fața cărora se petrec tot mai multe ore — au făcut să scadă considerabil activitatea musculară, deci și cheltuiala de energie. Totuși omul continuă, conform deprinderilor, să ingere cam aceeași cantitate de hrană, și echilibrul nutrițional se rupe!

Indiferent de calea pe care se ajunge la dezechilibrul cantitativ, consecința lipsei de concordanță între ceea ce ingeră omul și ceea ce se arde în organismul său este stocarea unui surplus de calorii. Grăsimea se acumulează sub piele și în diverse părți ale corpului...

Deși rezervele de grăsime ar putea fi considerate ca o «manta de vreme rea», iar formele rotunjite sînt poate mai apreciate de unii decît cele unghiulare (se și spune: «gras și frumos»; sau: «gras și sănătos»!), totuși atunci cînd depunerea de grăsime depășește anumite limite, nici silueta persoanelor respective nu mai corespunde cerințelor moderne despre frumusețea fizică a omului și — lucru și mai important — nici sănătatea lor nu mai este înfloritoare. Mai sus ne-am

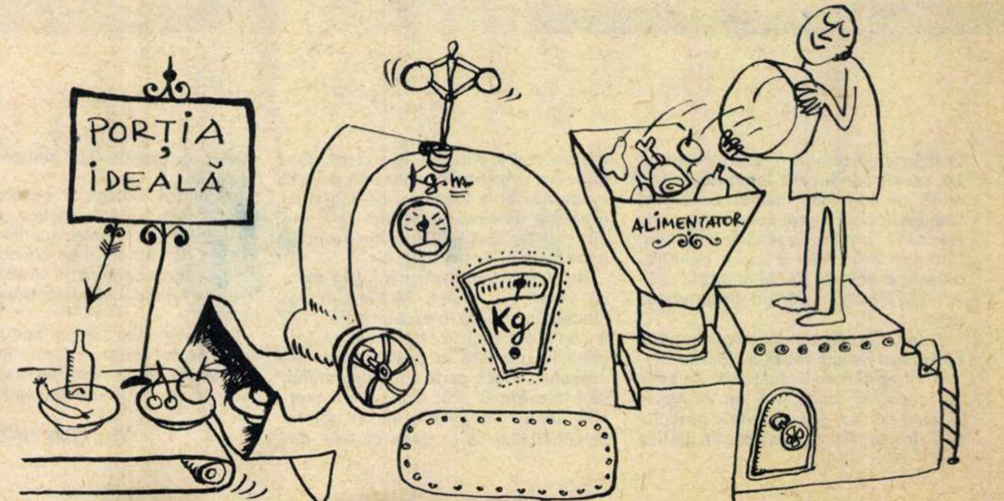

referit la ravagiile provocate în general de tulburările de nutriție. Aci, la capitolul «îngrășare», putem preciza că aceasta predispune la litiază biliară și la boli degenerative, și că diabetul zaharat apare de două, trei ori mai frecvent la persoanele grase decît la cele cu greutate normală. Obezitatea este însoțită de creșterea colesterolului și de modificări în compoziția grăsimilor din sînge (dislipidemie), asemănătoare celor observate în cursul aterosclerozei. S-a constatat că această boală este de două, trei ori mai frecventă la persoanele grase decît la cele normale, iar datele statistice ale societăților de asigurare pentru viață evidențiază că frecvența deceselor cauzate de complicațiile aterosclerozei (anghina de piept cu infarct miocardic, hemoragii cerebrale cu paralizii etc.) este cu atît mai mare cu cît obezitatea este mai pronunțată. Indiferent de vîrstă, depășirea cît de cît importantă a greutății corespunzătoare taliei (numărul de centimetri peste înălțimea de 1 m) dublează sau triplează riscul de îmbolnăvire a coronarelor (arterele inimii). Aceste fapte demonstrează încă o dată că **obezitatea nu este numai o chestiune de estetică, ci o adevărată boală,** ce mărește morbiditatea generală și scurtează durata medie a vieții.

UNDE DUCE „SELF-SELECȚIA"

În alegerea alimentelor după poftă, omul dă preferință produselor rafinate cu însușiri senzoriale pronunțate (pîine albă, paste făinoase, orez glasat, zahăr, dulciuri, grăsimi etc.) care sînt plăcute la gust și bogate în calorii, însă conțin puține săruri minerale și vitamine, indispensabile pentru folosirea în organism a materialului energetic furnizat de ele. Astfel apare și riscul unui dezechilibru **calitativ.** Dacă teoria self-selecției ar fi justă și alegerea după poftă ar corespunde nevoilor interne ale organismului, ar trebui să admitem că cei atrași de produse sărăcite în vitamine și în săruri minerale nu au nevoie de aceste substanțe nutritive. Or, tocmai abuzul de alimente rafinate expune la dezechilibru nutritiv, determinat de insuficiența aportului de săruri minerale și mai ales de vitamine. Consumul exagerat de pîine albă și zahăr, pentru a căror ardere în organism este necesară vitamina B_1, poate provoca tulburări psihoneurologice care amintesc neurastenia. Apoi abuzul de dulciuri, mai ales cele lipicioase, consumate între mese, mărește colosal frecvența și gravitatea cariilor dentare, iar cel de carne grasă și de unt face să crească nivelul colesterolului din sînge și expune la ateromatoză.

Apreciind valoarea nutritivă a unui aliment pe criteriul subiectiv al preferinței și al poftei, după cum recomandă teoria self-selecției, ar trebui să conchidem că laptele este mai puțin hrănitor pentru copilul care îl refuză decît bomboanele pe care le preferă sau că prăjiturile îndulcite cu zaharină (nefolosită de organism) au mai mare valoare nutritivă decît aceleași preparate care, în lipsa zaharinei, sînt respinse. Pentru cei deprinși să se cinstească regulat cu băuturi alcoolice sau să înceapă zilnic masa cu o țuică menită «să le deschidă pofta», alcoolul ar trebui considerat ca fiind mai binefăcător organismului decît alimentele, ceea ce este absurd. După aceeași teorie, cine consumă mîncăruri intens sărate ar necesita mai multă sare decît au stabilit toate cercetările științifice. De asemenea ar decurge că persoanele atrase de mîncăruri picante au nevoie nu numai de substanțele indispensabile vieții, ci și de condimente «pentru ca să-i înviorеze», cu toate că în realitate condimentele nu sînt necesare desfășurării proceselor metabolice iar, consumate în mod repetat, au efecte dăunătoare.

Dezechilibrul calitativ se poate realiza nu numai prin atracția și abuzul de produse sau de băuturi alcoolice, ci și prin repulsia sau consumul **insuficient** de anumite alimente naturale. Absența sau insuficiența laptelui și a brînzei în alimentația copiilor și a femeilor în cursul ciclului reproductiv (gravide și în lactație) atrag după ele tulburări în oase și dinți (întîrziere în dezvoltare și rahitism la copii și demineralizarea scheletului la femei). Trebuie însă precizat că dacă dieta nu conține suficiente legume și fructe, un exces de lapte asociat cu derivate de cereale (griș, orez etc.) este și el dăunător, deoarece expune la anemie prin lipsă de fier și de vitamină C.

CÎTE SATE ȘI BORDEIE, ATÎTEA ȘI OBICEIE...

Orice bucătar sau simplă gospodină cunoaște o serie de rețete și poate realiza preparate cu care se mîndrește; adesea este însă vorba numai de cîteva feluri de alimente preferate, ba în unele cazuri și incorect preparate (prăjeli în grăsimi supraîncălzite, sosuri picante sau prea grase etc.). În nici un alt domeniu nu se confirmă atît de frecvent zicala «cîte sate și bordeie, atîtea și obiceie». Numai datorită deprinderilor alimentare se explică consumarea aproape zilnică a «pitei cu slană» în cantități uriașe în unele regiuni din Ardeal sau prepararea de ciorbe și de mîncăruri foarte picante, ardeiate sau piperate, în diverse alte regiuni ale țării.

Spre a nu fi greșit înțeleși, ținem să subliniem că în timp ce respingem categoric unilateralitatea, abuzul de băuturi alcoolice și de unele produse rafinate, nu avem nimic împotriva prăjelilor sau a sosurilor, dacă sînt corect pregătite, și nici chiar împotriva unor mîncăruri mai picante sau a condimentelor, dacă nu se consumă abuziv sau în mod repetat.

Atenție și la dulciuri! Dulciurile fiind deosebit de apreciate de om, prăjiturile, torturile, lichiorurile etc., se ingeră și după săturare și sînt respinse numai dacă, pur și simplu, nu mai încap în stomacul complet plin.

Oricît de intense și de susținute ar fi eforturile oamenilor de știință pentru a pătrunde în intimitatea tulburărilor determinate de o dietă dezechilibrată și a stabili metodele practice pentru depistarea lor precoce (înainte de a apărea boli ireversibile), reducerea incidenței bolilor nutriționale nu poate avea loc fără aplicarea în practică a cuceririlor realizate de știința alimentației, atît în sectorul producției cît și al consumului de produse alimentare. **Esența alimentației raționale constă în realizarea echilibrului dintre ceea ce consumă sau pierde organismul, și ceea ce el primește o dată cu hrana.** De aceea se impune pe de o parte stabilirea, prin metode științifice, a trebuințelor nutritive ale omului (care variază în funcție de starea fiziologică și de condițiile în care trăiește și muncește), iar pe de altă parte, cunoașterea capacității diferitelor produse alimentare de a contribui la acoperirea lor, ținînd seama de pierderile care se produc în timpul păstrării și în cursul proceselor de prelucrare industrială și culinară. Pentru realizarea concordanței între «piața metabolică» și cea alimentară, se impune ca în evaluarea calității alimentelor să se țină seama de toate aspectele biologico-medicale ale relației complexe dintre om și produsul alimentar respectiv (care trebuie să fie salubru, nutritiv și plăcut), și aceasta nu se poate înfăptui fără o strînsă cooperare între sectoarele economice (agricultură, industrie și comerț) și cel sanitar. În același timp este indispensabil ca populația să cunoască și să aplice principiile generale ale întocmirii unui meniu rațional și ale pregătirii corecte a mîncărurilor.

DE LA GASTRONOMIE LA GASTROTEHNIE

Ținînd seama de valoarea lor biologică și de proporția substanțelor nutritive conținute, diferitele produse alimentare pot fi împărțite în șapte grupe și anume:

1) lapte și brînzeturi (fără smîntînă și unt); 2) carne, pește și derivatele lor; 3) ouă; 4) legume și fructe; 5) derivate de cereale, leguminoase uscate (fasole, linte, mazăre) și fructe oleaginoase (măsline, nuci etc.); 6) produse zaharoase; 7) grăsimi (smîntînă, unt, ulei, untură etc.). În timp ce produsele din aceeași grupă, avînd proprietăți nutritive foarte apropiate, se pot înlocui unele cu altele, fără neajunsul dezechilibrării dietei, cele care fac parte din grupe diferite **nu se pot substitui între ele** fără a prejudicia caracterul rațional al dietei.

PEDAGOGIE
LISTA DE BUCATE

Pe lîngă felul și proporția în care se asociază produsele alimentare la întocmirea meniului, de o importanță deosebită pentru păstrarea valorii lor nutritive este modul în care se manipulează, se prelucrează și se păstrează alimentele în bucătărie.

Azi, cunoscîndu-se atît influența prelucrării culinare asupra conținutului în substanțe nutritive, cît și efectele unei pregătiri incorecte asupra aparatului digestiv, este imperios necesar ca gastronomia să înceteze de a fi numai o artă și să devină și o știință aplicată, adică să se transforme în gastrotehnie. Iar viitorii gastrotehnicieni, să mediteze la zicala populară: «Cu cît cureaua e mai lungă, cu atît viața e mai scurtă».

**Ilustrații
de Liliana ROȘIANU**

---

de mortuis...

Circumstanțe diverse au făcut despărțirea mai ușoară. Dacă Studioul A ar fi rămas pînă la urmă la nivelul la care debutase, decesul lui ar fi fost și mai dureros. Degringolada lui rapidă — consemnată ca un fapt cert și de neînțeles de către toți cronicarii de televiziune — a reprezentat însă un proces de îmbătrînire atît de precoce, încît singurul regret provine din golul lăsat în duminicile noastre. Pentru început, captivați de marele eveniment pe care-l constituie pentru ei Campionatul mondial de fotbal de la Londra, pasionații sportului cu balonul rotund (un procent important din numărul total al telespectatorilor) nu vor resimți poate lipsa Studioului A. Curînd însă, ei și ceilalți vor constata că televiziunea i-a abandonat plictiselii într-un moment în care «relache»-ul general ar fi făcut prezența ei mai dezirabilă ca oricînd.

Ceea ce s-a întîmplat cu Studioul A oferă prilejul unor reflecții privind mai multe aspecte ale activității televiziunii și în primul rînd ponderea diverselor ei sectoare. Hărnicia și calificarea colaboratorilor secției, coroborate probabil cu interesul marcat al programatorilor pentru manifestările sportive, au sporit neîntrerupt timpul care li se alocă și totodată complexitatea emisiunilor. Se poate vorbi de o adevărată ofensivă a preocupărilor sportive, care pătrund tot mai temeinic și în alte zone ale televiziunii, de pildă în orele rezervate copiilor și tineretului școlar.

Studioul A putea constitui pentru responsabilii celorlalte rubrici terenul unei contraofensive. În pauza unui meci sau între două meciuri, o causerie spirituală despre cele mai noi cărți, un tur de orizont al vieții muzicale, o anchetă printre pietonii prea grăbiți sau printre clienții prea puțin grăbiți ai cafenelelor, scurte secvențe de muzică ușoară, discuții pe temele cele mai diverse cu oameni de cultură — iată numai cîteva dintre modalitățile de revanșă amicală care ar fi stat la îndemîna redactorilor emisiunilor nesportive. Studioul A ar fi putut să devină o vitrină de eșantioane ale multiplelor modalități de expresie de care dispune televiziunea. I s-ar fi conferit pe această cale și un rol stimulator. După o serie de prognoze meteorologice în stilul personal al lui Nicolae Topor, buletinul din fiecare seară ar fi resimțit și el, fără îndoială, necesitatea unei înviorări. Invitarea în studio a unor scriitori care să dialogheze cu telespectatorii ar fi constituit un impuls pentru imprimarea unui caracter mai subtil și mai aprofundat unora dintre emisiunile educative sau de altă natură.

Dar infiltrarea preocupărilor nesportive în tabăra puternic fortificată a sportului ar fi fost importantă mai ales prin influența pe care ar fi avut-o, pe nesimțite, asupra unor telespectatori interesați exclusiv de fotbal, box și atletism. Pentru că nimeni nu închide televizorul în pauza meciului, ea ar fi putut să devină o nevinovată cursă pentru atragerea unor noi adepți ai emisiunilor literare sau artistice de seară.

Ce obstacole misterioase, ce greșit orientate gelozii profesionale s-au așezat în calea unei colaborări de care ar fi beneficiat în ultimă instanță televiziunea în întregul ei și telespectatorii în totalitatea lor? Ca un păun care și-ar fi smuls singur, una cîte una, penele multicolore, Studioul A a ajuns în pragul morții despuiat de strălucirea lui inițială și obosit parcă de o viață trăită prea repede. Regretele postume n-ar avea nici o valoare, dacă n-ar exista speranța resuscitării lui, la toamnă, într-o versiune avînd ca punct de plecare ambițiile cu care pornise la drum în primele săptămîni de viață.

Și pentru că, în aceste zile, toată lumea vorbește numai despre transmisiunile din Anglia, să consemnăm aici două aspecte care s-au impus atenției generale: — pe lîngă competența comentariilor transmise direct de pe terenurile britanice și excepționala calitate a imaginii — miezul serios și forma agreabilă a comentariilor realizate în dialog de Cristian Țopescu și Aristide Buhoiu în studio. Poți urmări ani în șir meciurile transmise de televiziunea noastră și totuși să nu-i recunoști pe protagoniștii lor dacă i-ai întîlni pe stradă. Iată însă că operatorii englezi izbutesc, seară de seară, nu numai să prindă în cadru toate fazele care trebuie văzute, dar să ne și prezinte pe fiecare dintre jucătorii fruntași — și mai ales pe «eroii» fiecărei faze — ca pe niște figuri meritînd a fi reținute.

Felicia ANTIP

P.S. Renunțînd la formula discuției Țopescu-Buhoiu, duminică seara televiziunea ne-a dat încă un exemplu ciudat de renegare a propriilor ei succese. Dar, pentru un spectacol excepțional ca Don Juan, i se pot trece cu vederea o sută de păcate. În viziunea filmică a lui Dinu Cernescu, prea puțin cunoscuta piesă a lui Molière ne-a prilejuit o emoție artistică de zile mari.

TURCIA -locuri și oameni

însemnări de călătorie

de A. CERNEA

Ankara. Mausoleul lui Ataturk.

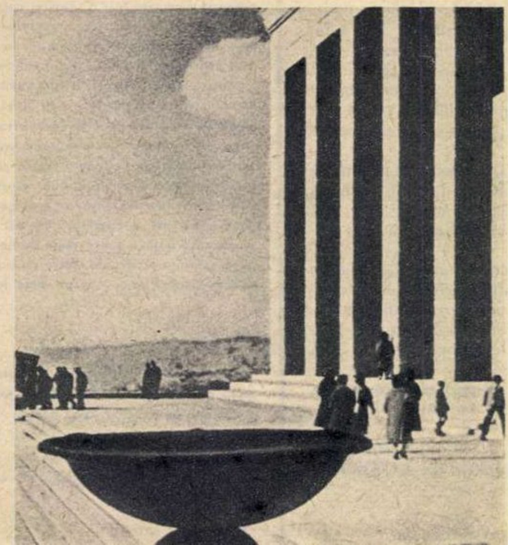

De la fereastra hotelului Balin, Ankara îți apare în primul moment ca o metropolă modernă. Privirile îți sînt atrase de silueta impunătoare a unui bloc cu 25 de etaje, pe lîngă care se derulează panglica largă a bulevardului Ataturk, artera principală a orașului.

Din zori și pînă noaptea tîrziu, de-a lungul bulevardului se desfășoară o circulație intensă, al cărei ritm se domolește numai în primele ore ale după-amiezii, cînd activitatea este în general suspendată în capitala Turciei din pricina căldurii toride. Situarea geografică a orașului în inima podișului Anatoliei (pe unul din hangarele aeroportului Esenboga este marcată altitudinea de 925 m) explică contrastul existent nu numai între iernile aspre și verile călduroase, dar și între capetele și miezul zilelor de vară: diminețile și serile sînt răcoroase, dar la amiază orașul este învăpăiat de razele fierbinți ale soarelui; cu începere de la jumătatea lunii iunie pîrjolul veștejește întreaga vegetație. Cu toate acestea, prin eforturile meritorii ale edililor săi, orașul este asigurat, îndeosebi în marele parc al Tineretului, cu zone verzi destul de întinse.

CONTRASTELE CAPITALEI

Privită mai îndeaproape, Ankara îți relevează însă adevărata ei identitate. Deși numără astăzi peste 600 000 de locuitori, deși este sediul guvernului, al parlamentului, al multor instituții și întreprinderi centrale, orașul păstrează încă — și observi acest lucru mai ales dacă te abați pe străzile ce se desprind, la dreapta sau la stînga din bulevardul Ataturk — amintirea trecutului său provincial nu prea îndepărtat. Majoritatea clădirilor au numai parter sau cel mult un etaj. Blocurile cu patru sau șase etaje sînt încă rare. În această ambianță, zgîrie-norul din fața hotelului Balin și semenul lui situat nu departe de el par corpuri străine. Impresia mi-a fost confirmată și de un localnic.

În fond, hotărîrea creatorului Turciei moderne, Ataturk, de a muta capitala de la Istanbul aci, ca semn al dorinței de înnoire a țării, are numai vreo 40 de ani îndărătul ei. De atunci s-a dezvoltat rapid partea nouă a orașului, Yenișehir. Aci s-au ridicat noile clădiri, printre care vilele luxoase din cartierul Ciankaia, unde locuiesc înalții demnitari, diplomații străini și oamenii avuți. Cu cît te îndepărtezi însă de acest sector, urmînd spre nord firul bulevardului Ataturk, nivelul clădirilor de locuit, al magazinelor — într-un cuvînt: al traiului populației — scade. La primăria orașului ni s-a spus că unul din obiectivele municipalității este introducerea unui minimum de confort modern — apă curentă, canalizare, electricitate — și pe versantele celor trei coline acoperite pînă-n vîrf de circa 80 000 de case sărăcăcioase, unde n-au pătruns încă cuceririle civilizației.

Clădit pe o înălțime, mausoleul sever al lui Mustafa Kemal, supranumit Ataturk (Părintele turcilor), este vizibil de la o mare distanță. El este obiectul unei adînci venerații din partea celor mai largi pături ale populației. Delegații și numeroși cetățeni vin într-un șuvoi neîntrerupt, în zilele de vizită, pentru a se reculege la acest mausoleu. Pe frontispiciul său sînt înscrise în litere de aur principiile marelui Ataturk, dintre care «pace în țară și pace în lume» ori «independență sau moarte», au și azi o rezonanță atît de actuală.

ISTANBUL – METROPOLA TURCIEI

Adevărată metropolă a acestei țări cu 32 000 000 de locuitori este însă fosta capitală: orașul Istanbul. În mod firesc, străinul care face cunoștință cu acest oraș este impresionat mai întîi de așezarea sa pitorească și caracteristică la întîlnirea a două continente, de tezaurele de artă și relicve istorice pe care le cuprinde. Nici unul din vizitatorii Istanbulului «nu are voie» să nu parcurgă măcar în grabă neuitata promenadă de pe malul Bosforului, de-a lungul

▲
Istanbulul — poartă către Orient la Cornul de Aur.

Podul Galata; în fund se profilează celebra moschee Sf. Sofia, perlă a arhitecturii bizantine.

Moscheea albastră.
▼

căruia se înşiră fabuloasele palate de marmură ale sultanilor, şi să nu calce pragul măcar al celor mai cunoscute monumente istorice ale oraşului, cum este celebra moschee Sf. Sofia, perlă a arhitecturii bizantine (astăzi muzeu) sau aşa-numita Moschee albastră ridicată în vecinătate de un sultan ce urmărea să umbrească în acest fel gloria celuilalt monument. Dar cîte alte «obiective» de acest gen nu solicită atenţia şi admiraţia vizitatorului? Să amintim numai apeductul, destul de bine păstrat, al împăratului roman Valens, zidurile de apărare ridicate de-a lungul perimetrului de atunci al oraşului de către Constantin cel Mare, de vechile cimitire musulmane care, în cartierul Eyup, pătrund ades în curţile oamenilor, sau temniţele înfiorătoare de la Yedi Küle (fortăreaţa cu şapte turnuri);pe zidurile acesteia se păstrează şi azi semnăturile zgîriate în piatră de prizonierii proveniţi din diferite părţi ale fostului Imperiu otoman.

Dar Istanbulul, fostul Constantinopol, nu are numai o mare valoare istorică. Oraşul, care numără peste 2 000 000 de locuitori, este principalul port al ţării, adevăratul ei centru industrial, comercial şi cultural. Spre deosebire de Ankara, care este în fond un mare oraş rezidenţial şi administrativ, Istanbulul este o aşezare cu o structură economică bine conturată. Inima comercială a oraşului bate nu numai pe Istiklal Caddessi (Bulevardul Independenţei), unde se află magazinele de lux, ci şi în Marele bazar, aglomeraţie unică de străzi şi străduţe supraîncărcate cu prăvălioare de tot felul, în care clientul găseşte tot ce i-ar putea trece prin cap.

Viaţa culturală a oraşului se desfăşoară pe scenele numeroaselor teatre şi cinematografe, în institutele de învăţămînt superior, în uniunile şi asociaţiile profesionale, în redacţiile ziarelor şi editurilor.

...Academia de arte frumoase este instalată într-o poziţie splendidă pe malurile Bosforului. Clădirea este reconstruită pe temelia unui fost palat al sultanilor, ulterior devenit sediu al Camerei deputaţilor (pe vremea cînd Istanbulul era capitala Turciei). Arhitectul Asim Mutlu, profesor la Academie, mă primeşte cu amabilitate, îmi arată lucrările studenţilor, îmi vorbeşte despre problemele care se pun edililor şi arhitecţilor oraşului. Istanbulul este un oraş alcătuit în mare parte din case şi cartiere vechi, cu străzi şi străduţe înguste, moştenire a secolelor trecute, dar şi cu multe construcţii remarcabile sau chiar excepţionale din punct de vedere arhitectural. Ce trebuie înlăturat pentru a face loc blocurilor noi, şi ce trebuie păstrat ca monumente istorice? În ultimii ani s-a trecut la reconstruirea şi modernizarea unor cartiere, la deschiderea de artere largi de circulaţie, aplicîndu-se proiectele şi recomandările elaborate de profesorii şi elevii Academiei.

...În piaţa Taxim, punct de întîlnire a mai multor străzi şi bulevarde din partea de nord a oraşului, denumită Beyoglu, zăresc pe o mare placardă imaginea unei demonstraţii muncitoreşti. Este reclama unui film intitulat «Cei ce se trezesc în întuneric». Realizatorii săi redau istoricul unei greve, în cursul căreia se făureşte conştiinţa sindicală a muncitorilor unei fabrici de vopsele. Dl. Semih Tugrul, cunoscut critic cinematografic, îmi vorbeşte cu pasiune despre producţia de filme a Turciei. Foarte abundentă (se turnează anual peste 150 de pelicule de lung-metraj), această producţie înregistrează în ultima vreme apariţia unui grup de cineaşti progresişti care abordează teme sociale, cum este cea tratată în filmul menţionat.

PE CĂILE COLABORĂRII

Şi fiindcă am ajuns la acest sector, nu-l putem părăsi fără a evoca pe scurt noul din viaţa culturală şi politică a Turciei. Am avut prilejul să vizitez această ţară în două rînduri, o dată sub regimul lui Menderes, a doua oară la cinci ani de la lichidarea acestui regim prin lovitura de stat militară din mai 1960. Deosebirea este considerabilă. Vechea atmosferă de suspiciune, de înăbuşire a oricăror idei progresiste, iar în domeniul relaţiilor externe de absolut ortodoxism atlantic, caracteristică perioadei anterioare, a dispărut în mare parte. În viaţa politică şi culturală se poate respira mai liber. Pentru prima dată poeziile lui Nazim Hikmet sînt tipărite fără riscuri judiciare sau poliţieneşti. Ideile întăririi independenţei şi suveranităţii, ale promovării intereselor naţionale, ale îmbunătăţirii relaţiilor cu toate ţările în interesul unei mai rapide înaintări a Turciei pe căile progresului sînt exprimate în mod deschis. Cînd mă aflam eu în Turcia, la ordinea zilei era campania dusă, îndeosebi în cercurile studenţeşti şi sindicale, împotriva societăţilor petroliere străine, care obţin profituri exagerate. Echipe de studenţi şi sindicalişti difuzau activ la Ankara şi Istanbul publicaţii şi afişe cerînd boicotarea petrolului străin şi consumarea numai a petrolului naţional.

Astăzi situaţia a evoluat şi mai mult. Sub influenţa unui curent cu răsunet tot mai larg în lume, în parlament şi în presă se cere insistent reducerea angajamentelor contractate în trecut cu blocurile militare occidentale, precum şi dezvoltarea relaţiilor cu ţările socialiste. În ultima vreme, guvernul turc, deşi şi-a reafirmat fidelitatea faţă de NATO, a făcut totuşi unii paşi în direcţiile menţionate. La cererea sa, Turcia şi S.U.A. au început negocieri pentru revizuirea acordurilor militare dintre cele două ţări. Sensul pe care Turcia doreşte să-l dea acestei revizuiri reiese din unele măsuri luate la Ankara fără a se mai aştepta rezultatul negocierilor şi anume: interzicerea folosirii bazelor turceşti de către avioanele spion de tip U2 ale S.U.A., retragerea trupelor turceşti din Coreea de sud sau retragerea — mai veche — a unităţilor turceşti de pe nava de experimentare a aşa-zisei forţe nucleare multilaterale a NATO.

S-au îmbunătăţit şi dezvoltat simţitor relaţiile cu ţările socialiste, ceea ce a contribuit la destinderea atmosferei în Balcani. Apropiata călătorie în Turcia a unei delegaţii guvernamentale a României, în frunte cu preşedintele Consiliului de Miniştri Ion Gheorghe Maurer, este o expresie a acestei evoluţii. Nu demult, ţara noastră a fost vizitată, după cum se ştie, de o delegaţie a Medjilisului (parlamentului) turc condusă de preşedintele Medjilisului, dl. Ferruh Bozbeyli.

Drumul prieteniei rodnice şi reciproc avantajoase dintre ţările noastre este deschis. Faptele recente întăresc impresia pe care mi-am putut-o forma şi personal şi anume că între popoarele Turciei şi României există nu numai multiple interese comune de consolidare a păcii şi relaţiilor bilaterale, dar şi sentimente puternice de preţuire şi simpatie reciprocă.

CHEMAREA

schiță de Ion **RUSSU-SIRIANU**
ilustrație de Tia **PELTZ**

A fost o zi cu soare și trotuarul era alb, uscat. De undeva, de la grădinile mărginașe ale orașului, o adiere aducea miros de pămînt jilav trezit din încleștarea iernii.

Tudor urca încet strada, fără să se grăbească. De la aparatul de radio al unui Moskvici parcat cu toate luminile aprinse se auzea în surdină o muzică plăcută. Șoferul, rezemat de capotă, cocheta cu o fată. Îi privi fugar din mers apoi începu să fredoneze un cîntec din care nu reținea decît: «Fluierînd pe stradă...». Era și vesel, și trist. Primăvara pentru el era un anotimp dificil. Totdeauna primăvara îl apuca dorul de ducă. N-a plecat niciodată toamna sau iarna, nici vara n-a plecat: de fiecare dată a plecat primăvara. Era ceva care venea ca o vrajă și-i spunea: «Du-te!» La început, a trecut mult de atunci, a venit pe șantier cu o traistă și două palme, hotărît să lucreze. I-a fost ușor la prima plecare: avea un costum, ceva rufărie și cam atît; încăpeau toate în geamantanul lui de carton presat.

De la Bicaz la Suceava, la Gherla, la Baia-Mare, apoi la Reșița și de la Reșița aici. Făcuse un tur al țării din șantier în șantier. De fiecare dată și-a spus: «Asta-i ultima plecare!» Dar veneau primăveri, primea scrisori de la prieteni și vraja noilor șantiere îl chema în altă parte. A deprins sudura pe un șantier, pe un altul a învățat să sudeze oțeluri speciale. Cu fiecare șantier își însușea tot mai multe procedee noi. Nu de puține ori îl bătea gîndul să-și facă o altă meserie, dar îi plăceau sutele de scîntei cînd suda metalele și uneori cînd, pe turnuri, suspendat în înălțimi, executa suduri, își spunea că el stăpînește stele: stele deosebite, ale pămîntului, care leagă pe om de cer.

Îi plăcea munca de început, îndeosebi organizarea șantierului, primele munci, primele schelete de fierărie întinse spre cer pe care sudorii se cățărau să le fixeze cu flacăra lor. Mai departe, cînd șantierul intra în normal, devenea monoton și începea să se plictisească. Era interesant cînd în jurul lui se găseau numai necunoscuți și conturul șantierului era o enigmă. Cînd șantierul se contura în teren, cînd toți oamenii îl salutau, nu mai avea nimic de dezlegat și-l năpădeau gînduri de plecare.

Mergea încet fredonînd «Fluierînd pe stradă...», fără să-și amintească ce mai urmează, și deodată sclipi vechea vrajă a plecării. Se opri electrizat.

«Am muncit prea mult aici: la sfîrșit de martie se fac trei ani; n-am stat nicăieri atîta și în definitiv nu mai e nevoie de mine prea mult. S-au format oameni pricepuți, are cine lucra. Și apoi, șantierul se închide curînd».

Își aminti de primul om pe care îl calificase aici, imediat la venirea lui pe șantier. Era un flăcău de vreo 17 ani, care o lua razna de frică cînd trecea o mașină pe lîngă el.

— Cum te cheamă, mă?

— Toropu.

— Măi, ce nume! N-am mai auzit. Și celălalt?

— Ion, ca pe tata.

— Bine, Ionică. Eu sînt Avădanei. Tudor Avădanei. Carte știi?

— Știu. Am 7 clase.

— Atunci e bine. Îți place sudura?

Băiatul îi răspunse cu o întrebare.

— Se cîștigă bine?

— Ești deștept! Nu cumva tatătău, Ion Toropu, a fost vreun comerciant?

— Nu! E țăran.

— Prima dată înveți meseria. Dacă muncești serios, cîștigi, dacă nu, nu se alege nimic de capul tău.

Își aminti discuția cu Toropu. Oltenii sînt ambițioși și au mintea ascuțită, prind repede. Toropu a urmat cursurile de calificare și acum e priceput și în oxigen, și în aliaje. E băiat bun, Toropu.

«Plec la mine în Moldova. Ți-a fost, Tudore, de hoinăreală! Mai dă și pe acasă! Ce? La noi, la moldoveni, nu-i lucru să ajungă pentru o mie de sudori ca tine? Ce rost are să stai aici cînd nu mai e nevoie?»

Își pipăi buzunarul și scoase pachetul cu țigări. Își aprinse o țigară. Cu fiecare schimbare de șantier schimba și țigările. Ori nu-i plăcea gustul, ori schimba calitatea pentru a face pe grozavul. La început a fumat Naționale, apoi Mărășești; la Reșița nu-i plăceau Mărășeștile de Timișoara și le-a schimbat pe Carpați. Aici a găsit numai Carpați de București și aveau alt gust. A trecut la Select. Pe noul șantier poate va trece la țigări cu filtru. Nu! Nu va fuma cu filtru. O țigară cu filtru nu te lasă să simți tutunul, oprește ceva din calitatea fumului, îl rărește.

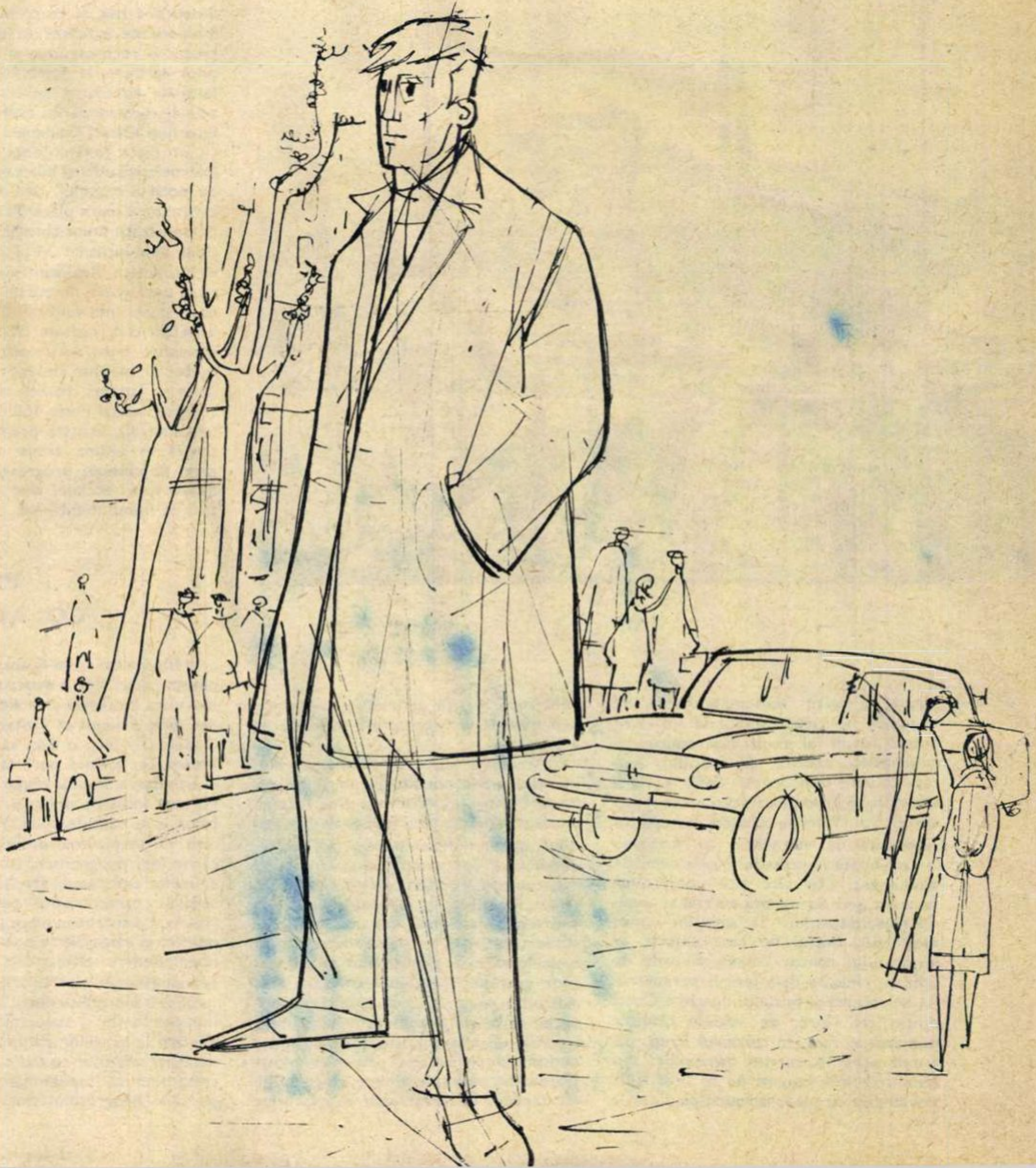

Văzu lumină la apartamentul 17 din blocul A 5 unde locuiau colegii lui şi urcă la ei. Apartamentul îl ocupau patru băieţi mai tineri decît ei şi la uşa de la intrare străluceau patru plăcuţe de metal încrustate: Briceag Valentin — tehnician, Dobrescu C. Nicolae — montator, Popescu Iancu — şofer, şi Toropu Ion — sudor. Sună de patru ori scurt, cum indicau cele patru puncte de pe plăcuţa lui Toropu. Îi deschise însă Dobrescu.

— Să trăieşti, nea Tudore!

— Noroc Gaunè! Puştiul nu-i acasă?

— Ba da. Pofteşte înăuntru. E în baie: se bărbiereşte. De cînd cu primăvara, mi se pare că i-a căzut cu tronc macaragista noastră.

— Zău! Atunci e bine. Fata îl învaţă ea cum să se poarte. Am văzut-o într-o seară la teatru: era să n-o recunosc. Ziceai că-i cel puţin ingineră ori doctoriţă. Numai să-i meargă.

— Se bărbiereşte... I-a cumpărat şi flori. Dar ia loc, nea Tudore.

— Face progrese. Îmi pare bine. Ascultă: de ce îţi zice ţie Gaunè? Mi se pare că ăsta-i un cuvînt nemţesc care pe româneşte sună Coţcarul. Eşti coţcar?

— Dacă nemţii au spus-o!...

— Păi ce le făcuşi, frate?

— La specializare, ca oltenii, mai şmecher, mai una, mai alta, le furai şi eu ce putui.

— Vreun şubler?

— Ceva mai de preţ: le-am furat meseria.

— Atunci e bine, Gaune. Şi cu pronosportul cum stai?

— Şi aici bine. Am o combinaţie teribilă. Numai să vezi. Merg la sigur pe trei: Internazionale, Padua şi Fiorentina, restul schimb pe variante. Am 24 de variante. Fac cel puţin 12 exacte. Am jucat în combinaţie şi la loto.

— Chestia asta, cu pronosportul, la tine nu e distracţie, e boală.

— Nea Tudore, fiecare cu patima lui. Uite, noi sîntem patru aici. Eu cu pronosportul, nea Popescu cu filmele şi timbrele; cînd o ia pe la filme, trece din cinematograf în cinematograf. De opt ani n-a scăpat nici un film. Bune, proaste, le vede. Nea Briceag cu excursiile de la Amaradia la Predeal şi de la Predeal la Jiu ori la Parîng — n-are preferinţe. Îi plac şi munţii, şi rîurile; principalul e să aibă spumă de drojdie şi bere. Noroc că nu face scandal. Cînd vine beat, este cel mai scump om de pe pămînt: ne pupă, cîntă, plînge. Am crezut că puştiul e doar cu cărţile, dar l-a lovit şi dragostea, ei vezi? Parcă matale n-ai ceva? Ai şi matale ceva... fluturaşi.

— Am şi eu: plecarea.

— Cum «plecarea»?!

— Cum tu eşti înnebunit după combinaţii la loto, la pronoexpres sau la pronosport, cum nu vezi pe nimeni în maşină cînd ai de dezlegat un rebus — tot aşa-mi place mie să plec. Cînd vine primăvara, mă apucă dorul de altceva. Alerg de vreo zece ani din şantier în şantier.

— Nea Tudore, şi eu m-am mutat de multe ori, dar nu ştiu, parcă n-aş mai pleca. Ajungi la o vîrstă cînd trebuie să te opreşti.

— Tu ai ajuns?

— Nu ştiu. Cred că am hoinărit destul.

Intră Toropu, netezindu-şi obrazul cu prosopul.

— Ei, te făcuşi frumos?

— Ce să fac şi eu, nea Tudore? E nevoie. Da' de ce nu-l serveşti, Gaunè, pe nea Tudor cu un coniac? Sau eşti zgîrcit şi nu vrei să dai?

— Eu zgîrcit? Fugi, faţă, nu insinua, că n-am ascuns eu mîncarea ca tine.

— Ce tot îmi scoţi ochii? Asta a fost cîndva, pe la început.

— Glumesc, nu te zbîrli...

— Nea Tudore, avem un coniac grozav: cinci stele. Ia un păhărel.

— Să luăm un aldămaş pentru tîrg.

— Ce tîrg, nea Tudore?

— Tu mi se pare că vrei să te însori.

— Nu mă însor nea Tudore! Cine a spus asta?

— Eu credeam; nici dacă vrea fata?

— Dacă o vrea Cici, e altceva, dar nu ştiu... Abia că mi-a acceptat o întîlnire pe mîine.

— Dar să vă spun de ce am venit: vreau să vînd tot ce am şi mă gîndesc că poate unul din voi e dispus să-mi ia lucrurile. Ştiţi ce am: divan-studio, masă extensibilă, două scaune tapisate, aparat de radio Darclée II, aragaz cu două ochiuri, covor de iută; dau şi biblioteca, dar fără cărţi. Cărţile le adun de mult şi nu le mai găsesc, cît despre restul, nu ţin la nimic şi n-am să le car cu mine.

— Vrei să-ţi iei maşină, nea Tudore? Mi se pare că asta e! Ai tăcut, ai pus bani deoparte şi acum completezi cu mobila.

— Nu, puştiule, este altceva: plec.

— Unde?

— La Galaţi ori poate la mine, la Piatra-Neamţ. Nu contează unde; principalul este că plec şi că n-am ce face cu lucrurile. Pe mine m-au costat mai mult de 10 000, dar le dau la jumătate.

— Eu le-aş lua, dar n-am decît vreo mie la CEC, spuse Toropu, care se şi vedea stăpîn al garsonierei lui Tudor Avădanei. De fiecare dată cînd îşi vizita prietenul mai mare îşi dorea să aibă şi el o locuinţă aşa ca a lui şi acum, dintr-o dată, iată că i se ivea ca pusă pe tavă.

— Dacă te interesează, facem tîrgul.

— Dar...

— Vrei să-mi spui de bani. Nu te-am întrebat de bani. O să mi le plăteşti pe rînd, în rate, fără scadenţe lunare, cînd poţi. Batem palma?

— Păi, dacă pleci, cum o să ţi-i dau?

— Unde plec? În Patagonia, în Alaska ori la Polul Sud? Plec şi eu pînă în vecini, să văd ce se mai întîmplă, şi există doar poşta...

— Batem, nea Tudore, şi-ţi dau şi chitanţă, fiindcă eu nu vreau să zici...

— Chitanţă? Tot comerciant ai rămas, Ionică. Ţi-am cerut eu chitanţă cînd te-am învăţat meseria? Atunci te-am îmbogăţit. Crezi că-ţi iau acum pentru un hîrb de mobilă chitanţă?

— Ce hîrb, nea Tudore, că e nouă, ai păstrat-o bine şi are abia un an!

— Batem palma?

— Să fie cu noroc!

— Nea Tudore, nu mă iei cu dumneata? — sări Dobrescu-Gaunè.

— Ba da, dacă vrei.

— Vreau, cum să nu vreau. Cînd ajungi, îmi scrii şi vin imediat.

— Şi eu vreau să plec. Am 19 ani. Aici e primul meu şantier. Voi aţi colindat ţara şi trebuie să fiţi tare fericiţi. Cînd eram mic urmăream toamna cum zboară cocorii. Plecarea lor era ca o sărbătoare. Mergeau aliniaţi vestind prin ţipete, prin fîlfîiri prezenţa lor, rosteau o chemare care mă vrăjea. Doream şi eu atunci să fiu un cocor. Vreau să plec şi eu.

— Cînd voi ajunge, am să vă dau de veste dacă e cazul să plecaţi, dacă este nevoie de voi.

— Precis este nevoie!

— Oriunde este nevoie.

---

evocări

Elena Văcărescu (1864-1947) în anul 1890.

ELENA VĂCĂRESCU la cuibul văcăreştilor

de Sarina **CASSVAN**

De sărbătorirea — acum doi ani — a centenarului naşterii poetei Elena Văcărescu, Cavaler al ordinului «Legiunea de onoare» şi membră a Academiei Franceze, mi-a vorbit recent la Paris secretara generală a Societăţii oamenilor de litere din Franţa. Cele povestite mi-au evocat zilele petrecute mai de mult la casa modestă în care au trăit şi au creat poeţii Văcăreşti — de la Enăchiţă Văcărescu pînă la Elena Văcărescu — casă situată în Văcăreşti, Dîmboviţa. Gîndul mă poartă pe drumul plin de amintiri.

În staţia mică trenul nu oprea decît un minut. Bătrînul vizitiu al casei mă întîmpina, cu un zîmbet, în gară şi mă ajuta să mă urc în trăsura de ţară cu doi cai, care săltau sprinteni pe şoseaua ce ducea la conac. Drumul nu era lung, dar priveliştea era atît de minunată, încît ţi se părea că ai făcut o călătorie nouă, pe un tărîm pe care vieţuieşti de ani, dar pe care îl descoperi abia acum.

În dreapta, o vale cobora în pantă dulce, tivită de un povîrniş în a cărui apă cristalină se răsfrîngeau umbrele arinilor şi sălciilor pletoase ce străjuiau o pădurice de lăstari, sub un cer limpede de vară. În depărtare se zăreau coamele albăstrii ale Carpaţilor la poalele cărora mi se înfăţişa Mănăstirea Dealului cu cupola înverzită de vremuri, Tîrgoviştea, bătrîna cetate a voievozilor de la Petru Cercel încoace, ale cărei ruine se mai văd şi astăzi, ca şi bisericuţa ridicată de Pătraşcu, finul lui Pătraşcu-Vodă. Ţăranii de prin împrejurimi povestesc legende minunate despre cavalerii francezi care au strălucit la curtea lui Henric al III-lea şi care în drum spre Polonia, unde au fost trimişi de Caterina de Medici, s-au abătut şi prin aceste locuri.

Aici, în căsuţa albă şi modestă, a lucrat Iancu Văcărescu la traducerea lui *Britannicus* de Racine. Aici şi-a scris gramatica română. Aici se odihnea Enăchiţă Văcărescu cînd se întorcea din îndepărtatele lui călătorii pe la Curţile Europei, unde se ducea în slujba neamului său. Acel Enăchiţă care ne-a lăsat preţiosul testament atît de cunoscut:

«*Urmaşilor mei Văcăreşti*
«*Las vouă moştenire*
«*Creşterea limbii româneşti*
«*Şi a patriei cinstire*».

În pragul casei, pe care o presimţi ospitalieră, mă aştepta strălucita urmaşă a Văcăreştilor care, continuînd tradiţia neamului, a dus peste hotare faima ţării ca reprezentantă la Liga Naţiunilor, ca poetă, autoare a *Cobzarului* şi a *Rapsodului de Dîmboviţa*, apreciată de Victor Hugo, Leconte de Lisle şi alţi mari scriitori francezi ai vremii, care au premiat-o, au recomandat-o Academiei Franceze, au luptat pentru a i se conferi «Legiunea de onoare».

Casa clădită de Iancu Văcărescu fiind jefuită, în timpul primului război mondial, biblioteca de mare valoare îmbogăţită generaţie de generaţie a fost distrusă. Abia dacă s-au mai putut aduna pe ici, pe colo, cîte ceva din obiectele care le-au aparţinut şi din odoarele bisericii. Din camerele largi, luminoase, Elencuţa s-a retras în camera ei simplă, din copilărie.

— Aici mi-am ţesut cele mai frumoase vise ale tinereţii. Aici, spunea ea, lucrez.

Am ieşit împreună în parcul al cărui proiect a fost realizat de un grădinar al împăratului Maximilian al III-lea şi care s-a aflat de faţă la asasinarea lui. În fundul parcului o boltă năpădită de plante agăţătoare ne descoperă locul unde a fost vechea poartă a castelului clădit în 1584.

Ne-am aşezat pe vechea bancă, în locul de unde poeta Elena Văcărescu, urmărind firul argintiu al pîrîului ce străbate de-a curmezişul aceste locuri istorice, a făurit poeme încîntătoare, versuri de alean şi de dragoste, din care spicuim:

«*Pe laviţa de piatră încinsă în glicine*
«*S-aşază seara roză şi tace lîngă mine*
«*Ca o iubire tristă ce lung agonizează*
«*Toţi pinii unde vîntul adie acum*
«*Sînt istoviţi de lacrimi şi nu mai plîng pe drum*
«*Cînd vin aici învinsă de sufletul prea plin*
«*Şi mă tămîie duhul răşinilor de pin*
«*Dogoarea deznădejdii mă arde şi suspin*».

Dar poeta Elena Văcărescu, care şi-a reprezentat strălucit ţara la Liga Naţiunilor, nu poate rămîne multă vreme sub vraja amintirilor. Gîndul îi zboară la Geneva şi-mi vorbeşte despre Pactul balcanic, despre situaţia internaţională, despre mişcarea diplomatică, îmbrăcîndu-şi cuvîntul în veşmînt poetic. Amintirile diplomatei, trecînd prin alambicul sufletesc al poetei, se distilează în poezie, iar discuţia despre acţiunea pentru pace şi apropiere între popoare ia aspectul unei opere de înaltă artă literară.

Discuţia se aprinde ca o pălălaie de foc care ar cuprinde o şiră de paie.

În parcul bătrînesc cuvintele şi ideile larg umanitare sînt oaspeţi noi, renăscuţi din oaspeţi vechi.

1

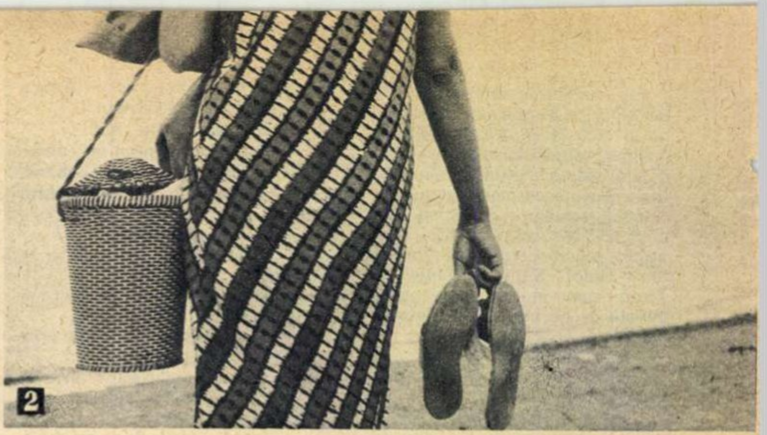
2

3

4

dialog cu cititorii

la brezoiu ca şi la tîrgu-jiu. . .

Din pitoreasca localitate Brezoiu, raionul Rîmnicu-Vîlcea, cititorul **Leon Nicola** ne adresează cuvinte de caldă apreciere pentru «modul în care colectivul redacţional se achită de sarcinile sale». Referindu-se apoi la diferite materiale cu caracter ciclic, corespondentul nostru se opreşte asupra anchetei «V-aţi gîndit la tineret?», ale cărei concluzii au fost publicate în nr. 25 al revistei. După ce subliniază că în localitatea sa îşi desfăşoară activitatea numeroase întreprinderi şi instituţii, ca Întreprinderea forestieră Brezoiu, Întreprinderea minieră Brezoiu, I.C.H. Lotru, precum şi un liceu, tov. Nicola arată că tineretul este aproape complet lipsit de posibilitatea de a se distra. «Comuna Brezoiu are un club sau, mai bine-zis, a avut unul» — ne scrie corespondentul. Pînă în iunie 1965 se puteau organiza în acest club diferite spectacole. De atunci au început reparaţiile, care au durat aproape un an. În prezent cu toate că lucrările sînt terminate, din lipsă de mobilier, clubul tot închis rămîne. Brezoienii trebuie să se deplaseze la Călimăneşti, Rîmnicu-Vîlcea sau chiar la Sibiu pentru a viziona un film.

Tov. Leon Nicola subliniază în încheiere că nici cele două restaurante şi singura cofetărie nu pot face faţă cerinţelor şi ne cere să intervenim la forurile în drept pentru remedierea situaţiei. O facem prin nota de faţă cu convingerea că Comitetul raional Rîmnicu-Vîlcea al U.T.C., Sfatul popular raional şi Comitetul raional pentru cultură şi artă vor lua măsurile cuvenite.

din luările de cuvînt la consfătuirea noastră din suceava

Pentru a cuprinde o mai mare varietate de subiecte şi teme, «Flacăra» ar trebui să apară în pagini sporite şi într-un format mai mare. Macheta revistei nu pune totdeauna în valoare materialele publicate. Pentru îmbunătăţirea machetei propun un concurs între oamenii de specialitate. Se publică deseori prea mult text, în dauna fotografiei. Apreciez «Cadran internaţional», schiţele şi rubrica de sport. *(Cătălin Stanciu* — student.)

Găsesc în paginile «Flacării» fotografii date cu dimensiuni prea mari faţă de importanţa lor. Titlurile sînt cîteodată şi ele prea mari; de asemenea, prea multe spaţii albe. Nu găsesc rostul scrierii titlurilor cu iniţiale mici. *(Mihail Dungeanu* — tehnician.)

Pentru accentuarea notei de atractivitate, revista să publice mai multe materiale de umor, din care, bineînţeles, să nu lipsească caricaturile. Paginile de modă să apară mai regulat. S-a publicat prea puţin despre regiunea Suceava. E pozitivă activitatea colectivului redacţional prin publicarea materialului beletristic, prin unele relatări din activitatea artistică. *(Ilie Sterpu* — tehnician.)

Se publică prea puţine materiale scurte care să informeze cititorul despre noutăţile din diferite domenii de activitate. Şi eu consider că reclamele sînt de multe ori necorespunzătoare. «Flacăra» să publice întotdeauna două pagini de sport. *(Mihai Teodosiu* — tehnician.)

În fiecare număr «Flacăra» ne aduce multiple şi diferite informaţii din ţară şi de peste hotare. Reproşez redacţiei că publică prea multe materiale culese cu literă mică. În unele numere abundă textul, fotografia fiind astfel prea slab reprezentată. În paginile revistei să se găsească mai mult spaţiu pentru oglindirea vieţii culturale din patria noastră. De asemenea, să se prezinte fotografii cu frumuseţile naturale ale ţării. *(Vasile Ioniţă* — activist de partid.)

Urmăresc revista de mulţi ani, număr de număr. O găsesc interesantă prin multele relatări ce le conţine din domenii foarte variate. Sugerez redacţiei să publice mai multe materiale din trecutul ţării. Aş dori ca pe copertele «Flacării», ca şi în interiorul ei, să aflu reprezentate monumentele de artă şi istorice făurite de neîntrecuţi meşteşugari ai poporului nostru. *(Mihai Boca* — pensionar.)

s-a amînat pentru iulie. . .

La nota «statu quo» apărută în nr. 23 al revistei, prin care se sublinia nerespectarea angajamentului I.R.C.R.-N. Bălcescu privind repararea unui imobil, ne răspunde Sfatul popular al raionului respectiv. După ce se găsesc explicaţiile de rigoare de genul... «I.R.C.R.-N. Bălcescu a luat măsuri de remediere a defecţiunilor, dar...», «I.A.L.-N. Bălcescu a întocmit documentaţia...», scrisoarea se termină astfel: «Lucrarea a fost contractată şi urmează a se executa în **luna iulie 1966**».

De remarcat faptul că adresa anterioară a Sfatului popular N. Bălcescu se încheia aproximativ astfel: «...reparaţiile se vor efectua în cursul **lunii aprilie 1966...**»

Nădăjduim că dialogul pe tema reparaţiilor imobilului din str. Drumea Rădulescu nr. 7 se va opri aci şi nu vom mai primi o a treia adresă cu acelaşi laitmotiv: «Sesizarea fiind justă, reparaţia va fi executată în cursul... etc., etc.»

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Ion Stoica, oficiant P.T.T.R., Căpăţîneni, rn. Curtea-de-Argeş; ilustrate; Mariana Butaş, elevă, Focşani, str. E. Varga 26: teme diverse, ilustrate; Constanţa Sîrbu, elevă, Sibiu, str. Crişanei 19: teme diverse; Mihail Hrincu, ziarist, 28 ani, Arad, str. Tribunul Axente 17, ap. 1: literatură, teatru, cinema, filatelie, ilustrate; Iuliu Socaci, muncitor constructor, Petroşani, str. Independenţei, bl. 25, sc. I, ap. 6: cinema, ilustrate; Ioan Neţ, electrician, 28 ani, Reşiţa, blocul funcţionarilor, ap. 45: muzică populară, sport, ilustrate; Florentina Crişan, elevă, Rupea, reg. Braşov: cinema, muzică uşoară; Ecaterina Iacob, elevă, Rupea, str. Cetăţii 107: cinema, ilustrate; Geta Ariton şi Lucica Mîndru, eleve, Tecuci, str. Dobrogeanu Gherea 9: teme diverse, sport, ilustrate; Fănel Spînu, strungar, 25 ani, Hunedoara, C.M. 4, ap. 34, et. 3: literatură, cinema, ilustrate; Lenuţa Vladimir, elevă, Brăila, cartierul 1 Mai, str. Alexandru Lăpuşneanu 18: teme diverse; Maricica Sîntoader, elevă, Bacău, str. Martir Cloşca 12: ilustrate; Nicolae Vasu, strungar, Braşov, str. Vîlcele 3: teme diverse, ilustrate; Tina Popescu, profesoară, Ploieşti, str. Murelor 10: muzică uşoară, ilustrate; Lena Panaitescu, profesoară, Ploieşti, str. Nordului, bl. 13, sc. B, et. 8, ap. 73: folclor, ilustrate; Victor Aruxandei, profesor, com. Slobozia-Roznov, rn. Piatra-Neamţ: teme diverse; Pîslaru Paraschiv, tractorist, G.A.S. Rm. Sărat: muzică uşoară, ilustrate; Mişu Antonescu, funcţionar, Bucureşti, rn. 1 Mai, str. Suren Spandarian 98: versuri proprii, ilustrate; Georgiana Cojocaru, studentă, Turda, microraion II, bl. A5, et. IV, ap. 19: ilustrate; Silvia Armulescu, elevă, Tr. Severin, str. Adrian 16: muzică uşoară, cinema, ilustrate; Silvia Tomescu, pedagogă, Găeşti, str. Independenţei 13: ilustrate; Valentina Mironeanu, elevă, Iaşi, str. Uzinei 58 A: teme diverse, ilustrate; Adriana Grigoraş, studentă, Iaşi, str. Cloşca 27: ilustrate; Nicu Negoescu, funcţionar, Cîmpulung, reg. Argeş, Spitalul Unificat, str. Dr. Costea 8: ilustrate; Viorica Dumitru, funcţionară, Adjud, str. Republicii 51: cinema, ilustrate; Rusalin Fara, elev, Reşiţa, str. Prislop 9: ilustrate; Florica Vizitiu, elevă, Dorohoi, str. Gh. Petrovici 1: teme diverse, ilustrate.

fotografiile de amator ale unui. . . profesionist

Inginerul *Florin Dragu*, fotograf profesionist, s-a remarcat drept unul dintre cei mai versați specialiști în reproducerile operelor de artă plastică. În același timp își dedică o mare parte din timpul său liber fotografiei artistice. El a realizat multe peisaje, portrete, scene de gen etc., care s-au bucurat de multă apreciere la diferite saloane și expoziții internaționale.

1. **Întoarcerea din poveste.**
2. **Nehotărîre.**
3. **Diferite.**
4. **Dinamică statuară.**

în cîteva rînduri

Victor Stufaru — com. Poroschia, rn. Alexandria. Situația cu privire la unele aspecte ale difuzării presei în orașul Alexandria, înfățișată de dv. cu atîta umor, formează obiectul unei sesizări pe care am înaintat-o Ministerului Poștelor și Telecomunicațiilor. Ne surprinde afirmația dv. potrivit căreia în «Flacăra» — cităm — «nu se găsește nici un articol închinat sportului»; sînteți infirmat de numeroasele materiale sportive apărute aproape în fiecare număr (e suficient să amintim pe acelea despre turneul final din Anglia). Semnificația OARA la care vă referiți dv. nu este greșită: ea este o expresie regională pentru noțiunea orătanie (pasăre de curte).

Ion R. — București. Pentru a vă putea răspunde, vă rugăm a ne comunica numele și adresa dv. completă.

Mihai Galon — Deva. Vă rămînem îndatorați pentru bunele păreri despre revista noastră. Am transmis tov. Eugen Frunză aprecierile dv. favorabile la adresa rubricii «Carnet de scriitor» pe care o semnează. Deocamdată nu intenționăm să schimbăm formatul revistei.

Ioana Petrescu — Giurgiu. E probabil ca în materialul despre unele tendințe și curente în muzica ușoară pe care-l pregătim să-l cuprindem și pe Elvis Presley. Nu publicăm adrese de felul celor pe care ni le solicitați.

Mioara Căprioară — Constanța. Ne pare rău, dar nu putem fi de părerea dv. Socotim că, mai ales în ultima vreme, am dedicat destule pagini sportului. Cu aceasta credem că va fi de acord și tatăl dv....

cititorii întreabă

viața unui rapsod popular

«Care au fost meritele pedagogului și compozitorului ardelean Nicodim Ganea?»

Ion NICOLAESCU, Cluj

Răspunde prof. MARIA MĂRCUȘ.

Nu demult s-au împlinit 88 de ani de la nașterea unui rapsod al moților, Nicodim Ganea. Numele lui nu este suficient de binecunoscut, pentru că cele mai multe din valoroasele sale creații s-au risipit, incluzîndu-se în folclorul din țara Detunatelor, a Poienii Vadului și a Muntelui Mare, devenind cîntece și hore pe care le cîntă poporul, fără să-și dea seama că sînt rupte din inima feciorului din Vîrșii Bistrei.

Nicodim Ganea a văzut lumina zilei la 26 aprilie 1878, în cătunul Vîrși, comuna Bistra, din vecinătatea Cîmpenilor, într-o umilă familie de moți, foști iobagi.

Cînd a împlinit vîrsta de școală, Nicodim Ganea și-a luat străicuța, coborînd cîțiva kilometri pînă la școala din sat, unde a dovedit o mare dragoste de carte. Cunoașterea notelor, cu ajutorul dascălului Simu, a fost apoi pentru adolescentul Ganea cea mai însemnată victorie. Cucerise o lume!

După ce termină școala primară urmează un curs de cîntăreți bisericești de șase luni la Blaj, apoi se înscrie la școala normală — preparandia, cum se numea atunci — devenind din anul al doilea instructor de muzică laică și de cor al propriilor săi colegi.

Conștient de lacunele educației sale muzicale, Ganea vine la București pentru a se înscrie la conservator. Aici are ca profesori pe D.G. Kiriac și Alfons Castaldi, iar colegi, pe Nona Ottescu, Cucu și Cuclin. Totodată, el învață limbile franceză și italiană, ultima, mai ales, pentru a se familiariza cu termenii muzicali. Luptînd cu greutățile materiale, el este nevoit să cînte de la început în corul «Carmen», dînd un ajutor prețios maestrului Kiriac. În acest timp, el creează «Pastorala» și «Din Poiana Vadului», pe care le dăruiește corului.

Ganea termină conservatorul în 1907 și, profund impresionat de sîngeroasa reprimare a răscoalei țărănești, se întoarce acasă. Aici însă este nevoit să constate că diploma de profesor obținută la București nu este valabilă în Transilvania. El este silit să se înscrie la Academia de muzică din Budapesta, unde l-a avut ca profesor pe Béla Bartók, cu care făcuse cunoștință încă la Blaj. Apreciindu-i talentul și puterea de muncă, Bartók își manifestă de la început simpatia față de Ganea, intervenind spre a i se permite să-și susțină examenele, chiar și pe acela de diplomă, în limba franceză.

Reintors de la Budapesta, Nicodim Ganea este numit în anul 1911 instructor de cor și învățător supranumerar în comuna Bucium-Sașa, unde organizează un cor mixt. În același an îi apare un volum de versuri, intitulat «Din sărmana mea grădină» (editura «Libertatea», Orăștie). Dintre compozițiile lui au rămas vestite romanța «Coboară, coboară», și cîntecele «Puișorul», «Du-te, dor», «Toarce, lele».

Deși absolvent al Școlii normale din Blaj, al Conservatorului din București și diplomat al Academiei de muzică din Budapesta, compozitor cu numeroase lucrări muzicale mult apreciate, Nicodim Ganea nu a putut avea, în regimul de atunci, un post de profesor, fiind lăsat pradă mizeriei, care l-a prăbușit în negura necunoașterii pe la jumătatea vieții.

Nicodim Ganea a încetat din viață la 24 octombrie 1949.

părintele zborului fără motor

«Doresc să știu de către cine și cum s-au efectuat prima oară în lume zborurile fără motor».

Gheorghe BEZNĂ
com. Salcia, reg. Oltenia

Răspunde dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU.

Inginerul german Otto Lilienthal s-a născut la 22 mai 1848. Pasionat încă din tinerețe de problemele zborului, el și-a construit primele aripi la vîrsta de 14 ani, fiind ajutat de fratele său. Ulterior, pe baza unor îndelungate studii și experiențe, el a ajuns să fundamenteze metodele zborului cu planorul. În acest scop, în perioada anilor 1880-1895, după o metodă proprie de cercetare, a efectuat numeroase zboruri, începînd cu lansarea de pe un deal, pe care-l cobora în fugă, avînd fixate pe umeri aripile planorului, în greutate de aproximativ 20 kg. Folosind cu multă măiestrie vîntul favorabil și curenții de aer ascendenți, produși de vînt pe pantele dealurilor, Lilienthal a efectuat zboruri planate de peste 80 de metri. Acesta folosea o tehnică specială de conducere a planorului, întrucît menținerea echilibrului cerea efectuarea unor mișcări corespunzătoare ale corpului, necesare schimbării poziției centrului de greutate al întregului ansamblu. În acest fel au fost realizate cîteva mii de zboruri planate, printre care zboruri cu efectuarea unor viraje și zboruri la care s-au atins înălțimi mai mari decît creasta dealului de unde se lansa! În afara planoarelor monoplane, avînd suprafața portantă în jur de 20 metri pătrați, Lilienthal a construit și un planor biplan, cu care a efectuat zboruri celebre în acel timp. La 9 august 1896, pe cînd efectua un zbor planat, aparatul a fost dezechilibrat de o rafală de vînt și s-a prăbușit de la înălțimea de 15 metri, căderea fiindu-i fatală pilotului. În acest fel a încetat din viață «părintele zborului fără motor».

originea limbii franceze

«Cînd s-a născut și cum a evoluat limba franceză?»

Mihai TUTUNARU, Buhuși

Răspunde SORIN STATI, lector la catedra de lingvistică generală, Universitatea București.

Limba franceză este continuatoarea latinei populare, vorbite pe teritoriul provincial Gallia, începînd cu anul 51, cînd acest ținut a fost supus definitiv de Cezar. Timp de cîteva sute de ani se desfășoară aici un proces intens de *romanizare*. Limba cuceritorilor a suferit numeroase transformări, explicabile atît prin influența limbii băștinașilor, cît și prin cuvintele împrumutate de la diferitele popoare migratoare, care au străbătut pămîntul Galliei romane după prăbușirea Imperiului de apus (476 este anul căderii Romei).

Despre franceză ca limbă nouă, destul de deosebită de latină ca să nu mai pară un dialect al acesteia, putem vorbi abia în secolul al IX-lea. De atunci datează primul text: jurămîntul prin care, în 842, doi dintre nepoții lui Carol cel Mare întăresc alianța încheiată de ei împotriva fratelui lor mai mare. Oricît de bine ai ști franțuzește, nu poți însă înțelege aceste «Jurăminte de la Strasbourg», într-atît se deosebesc de limba de azi.

Perioada cuprinsă între secolul al IX-lea și al XIII-lea e denumită perioada limbii franceze *vechi*, în care au fost scrise și primele opere literare de seamă, cum este «La chanson de Roland» («Cîntarea lui Roland»). Următoarele trei secole sînt cunoscute sub numele de perioada limbii franceze *medii* (în care au scris François Villon și Rabelais), mult mai asemănătoare cu limba actuală, adică franceza *modernă*, al cărei început a fost fixat de specialiști în secolul al XVII-lea.

pe scurt

Bethy Schopp, Petroșani. 1) Paul de Alep a fost un prelat ortodox, călător pasionat, fiu al patriarhului Macarie al Antiohiei. A trăit în secolul al XVII-lea (mort, probabil, în 1670). Pe la mijlocul acestui secol a făcut o călătorie și în țările române, însoțindu-l pe tatăl său. În lucrarea sa, «Călătoriile patriarhului Macarie» (scrisă în limba arabă) ne-a lăsat prețioase mărturii asupra vieții economice și politice din Moldova și Valahia. 2) Pierre Brice apare pe copertă chiar în numărul de față; vom publica și portretul lui Alain Delon. 3) Vom ține seama de sugestiile pe care ni le-ați dat cu privire la: mai multă modă, mai mult umor, un reportaj din orașul Petroșani, continuarea discutării problemelor din ancheta «De bunăvoie și nesilit de nimeni». 4) Despre Ciprian Porumbescu s-a scris foarte mult. Există și un volum închinat vieții și creației sale, apărut acum cîțiva ani în Editura muzicală a Uniunii compozitorilor. Pe scurt, v-am putea comunica următoarele date: s-a născut în anul 1853 în comuna Șipot (reg. Suceava). A studiat la Viena. În timpul studiilor a editat o «Colecțiune de cîntece sociale pentru studenții români». În opera sa predomină influențele muzicii populare românești. Luptător pentru libertatea națională și socială a românilor, Ciprian Porumbescu a legat idealurile sale de luptă de creația în domeniul muzicii. A compus peste 250 de lucrări vocale și instrumentale. Dintre creațiile sale amintim pe cele mai cunoscute: opereta «Crai nou», compozițiile «Balada» (pentru vioară și pian), «Cîntec pentru 1 Mai», «Serenada» ș.a.

Cornelia Buium, Piatra-Neamț. 1) George Gordon Byron, poet englez, strălucit reprezentant al romantismului revoluționar în lirica engleză, a trăit între anii 1788 și 1824. Fiu al unei familii de aristocrați sărăciți, membru din tinerețe al Camerei Lorzilor, el s-a făcut cunoscut printre reprezentanții aristocrației britanice ca un spirit răzvrătit împotriva nedreptăților sociale, apărător îndîrjit al celor asupriți. Dă sprijin activ mișcării carbonarilor italieni, apoi participă direct, cu arma în mînă, la lupta pentru libertate a poporului grec, căzînd în luptă la Missolonghi. În literatură este cunoscut în special ca acela care a creat figura eroului romantic — numit mai tîrziu byronian. A debutat în 1807 cu culegerea de versuri «Ceasuri de reverie». Din opera sa amintim: «Cîntec pentru ludditi» (1816) în care se descrie lupta muncitorilor englezi împotriva asupririi; «Prizonierul din Chillon» (1816), un poem în care este înfățișat destinul tragic al unui patriot elvețian; «Rătăcirile lui Childe Harold» (1812-1818), «Ghiaurul» (1813), «Corsarul» (1814), «Lara» (1814) — poeme romantice; «Don Juan» (1819-1823), poem satiric; «Manfred» (1817) și «Cain» (1821), drame filozofice. 2) Ziarist poate deveni nu numai absolventul unei anumite facultăți. Presa noastră, avînd nevoie de cadre calificate în toate domeniile de activitate, își recrutează și califică redactorii alegîndu-i dintre absolvenții oricăror facultăți sau institute de învățămînt superior, cu precădere dintre absolvenții facultăților cu profil economic, de științe sociale etc. Desigur că o publicație cu profil agricol necesită ca redactori specialiști în problemele agrozootehnice, una cu profil teatral — teatrologi, una cu profil tehnic — absolvenți ai institutelor tehnice, una cu profil medico-sanitar — medici etc. De asemenea, în una și aceeași redacție — cînd nu e vorba de o publicație de specialitate — pot și trebuie să existe redactori cu calificări din cele mai variate domenii. 3) Marlon Brando este un talentat actor de film american, cunoscut și pentru vederile sale progresiste, participant activ la mișcarea pentru drepturile populației de culoare din S.U.A. Cel mai cunoscut film în care a jucat este «Revolta de pe Bounty»; din păcate însă n-a rulat încă pe ecranele noastre.

Heidrun Simonis, Tg. Mureș. 1) Cartea prin poștă: str. Serg. Nuțu Ion nr. 8-12, raion V.I. Lenin, București. 2) Cuvîntul sideral, însemnînd: «care aparține aștrilor», «care se referă la aștri», este un neologism, la origine latin, venit în limba noastră prin intermediul limbii franceze. (În latinește cuvîntul sider, sideris — astru.). În astronomie se folosesc expresiile: an sideral (intervalul de timp de 365 zile, 9 ore și 9 secunde în care soarele, în mișcarea sa aparentă, plecînd de la o stea, ajunge iarăși acolo); zi siderală (timp scurs între două treceri consecutive ale unei stele la același meridian) și subunitățile acesteia: oră siderală, minut sideral și secundă siderală. 3) Adresați-vă casei de discuri «Electrecord», str. Luigi Cazzavillan 14, raion 16 Februarie, sau Editurii muzicale a Uniunii compozitorilor, str. 13 Decembrie 4, bl. 18 B.

V. SILVIAN

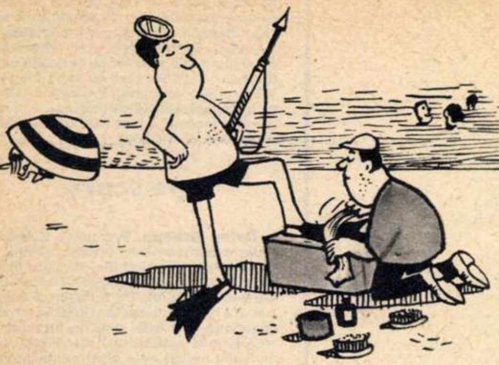

Fără cuvinte...

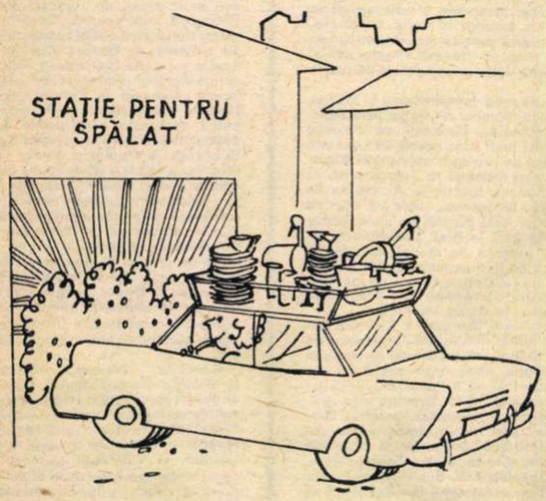

Fără cuvinte...

umor de peste hotare

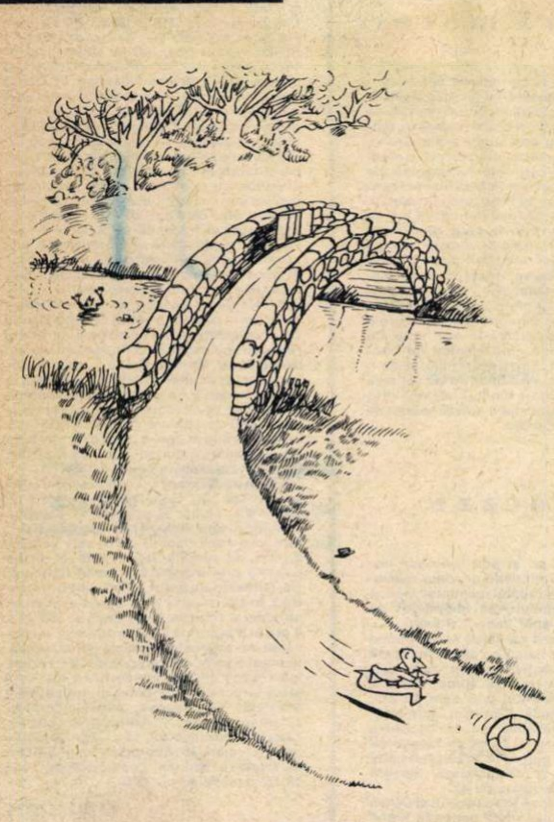

Fără cuvinte...

de vorbă cu gospodina

cînd aveți oaspeți la un spectacol televizat

De-a lungul timpului au fost felurite prilejuri care au adunat laolaltă un grup de prieteni dornici să-și petreacă împreună o seară agreabilă.

Evoluția tehnicii moderne sporește numărul acestor ocazii. După ce în tinerețea lor bunicii au petrecut clipe de încîntare ascultîndu-l la patefon pe Iulian, după ce părinții noștri și-au strîns amicii în jurul primelor aparate de radio, e rîndul nostru să ne chemăm prietenii și să urmărim o emisiune mai deosebită, mai interesantă a televiziunii.

Cum de obicei ele au loc la vremea cinei, se pune o problemă delicată de rezolvat: să iei masa înainte? Nu e comod. După? E prea tîrziu. Cel mai nimerit e în timpul emisiunii.

Nu poate fi deci vorba de o masă cu ceremonial. Se pune întrebarea pe cine să invităm și ce să servim?

CÎTEVA IDEI

Pe cine să invităm? Numai prieteni intimi, care se cunosc bine, și nu mulți (ca să poată fi instalați confortabil).

Scaunele și fotoliile vor fi așezate dinainte, așa ca fiecare să poată vedea cît mai bine. Oaspeții vor veni puțin mai devreme decît ora de începere a emisiunii preferate.

Politețea cere să nu vorbim în timpul emisiunii, să păstrăm comentariile pentru sfîrșitul ei. Să știm să închidem aparatul după emisiunea vedetă. Invitații vor mai avea astfel posibilitatea să stea puțin de vorbă, dovedind că au venit și ca să vă vadă.

Ce să servim? Preparați sandvișuri foarte mici, ca să fie ușor de mîncat în semiobscuritate. Prăjituri mărunte, uscate: dulci și sărate; nimic care riscă să curgă sau să murdărească degetele și hainele.

Cum să servim? Așezați între scaune măsuțe volante, puneți pe ele cîte o farfurie pe care fiecare să o aibă la îndemînă.

Înainte de a începe emisiunea pe care o așteptați, serviți în pahare mari băutura aleasă (vin, bere sau, dacă sînt amatori, whisky cu sifon). Nu uitați, mai ales în timpul căldurilor, să pregătiți și băuturi răcoritoare.

Treceți cu platourile prin fața tuturor, așa ca invitații să-și poată garnisi din plin farfuriile.

După spectacol îi veți mai îmbia pe oaspeți cu un nou rînd de sandvișuri (sau mici pateuri) și dulciuri la alegere și le veți umple din nou paharele.

În mare, trebuie să socotiți cam 6-7 sandvișuri de persoană și cam tot atîtea prăjiturele. Pentru băutură aveți nevoie, de exemplu, de o sticlă de whisky și două sifoane pentru 8-10 persoane. Pentru femei prevedeți cel puțin o sticlă de băuturi răcoritoare (suc, sirop etc.) la 4 persoane. Nu-i rău să aveți și rezerve de vin ușor, dulce.

Preparatele calde sau fripturile de pasăre care cer cuțit și furculiță, prăjiturile cu cremă, torturile, rezervați-le pentru alte prilejuri.

Olimpia ȘTEFĂNESCU

cuvinte încrucișate

ZIUA

ORIZONTAL: 1) O zi — În toate zilele. 2) Mijlocul zilei — Zelos. 3) Măsurat în ore, zile, luni... — Gospodărie agricolă de stat — Neon. 4) Diminutiv feminin — Perioadă de zece zile — O filă de calendar. 5) Poftim! — A cincea zi — Monedă din Japonia. 6) Raion în regiunea Cluj — Prima zi. 7) E foarte animat... în zilele cu soare — Rudă înaintată în vîrstă. 8) 365 de zile — Bine determinată. 9) Program zilnic de lucru — Zeflemea. 10) Pasăre cu evantai — Zadarnic — Udrea Enescu. 11) Puse la dosar! — De fiecare zi. 12) Cît toate zilele! (pl.) — Păstăi — Pisică sălbatică. 13) A presa — Ziua plecării în week-end. 14) Încinsă — Dormitor (reg.). 15) Posesiv — Succesiune a zilelor. 16) Din timp! — Razele zilei — Șters cu guma. 17) Instrument muzical — Colț de viață în deșert (pl.). 18) Sărbătorită — Bezea. 19) Lichid potabil — Dispus în formă de raze. 20) Uliu — Zile care... se cunosc de dimineață! — Expusă prea mult astrului zilei.

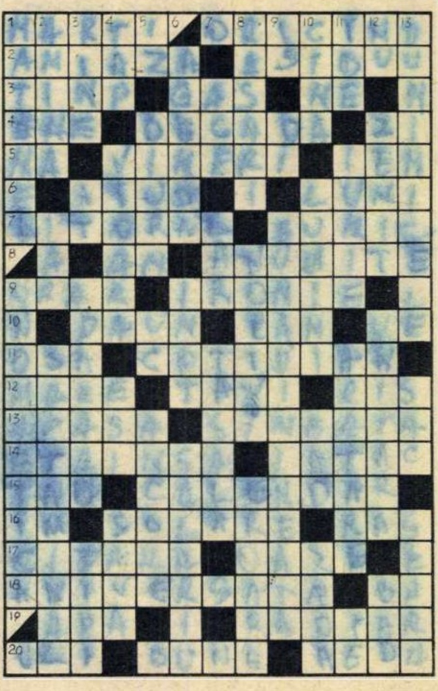

VERTICAL: 1) De dimineață — O zi festivă. 2) A lăsa de azi pe mîine — Încă o dată — O dată la șapte zile. 3) Zile cu file — Ațe — Compartiment la fotbal (pl.) — Indivizi. 4) Plin cu bere — Alt instrument muzical — Pronume — Energie (fig.). 5) Miros specific — Din timpul zilei — La lucru! — Imobilizează vasul (pl.). 6) Carnet cu însemnări zilnice — Sport la ștrand — Se calculează... după zilele lucrate. 7) Indicatoare — Zeu casnic la romani — Grapă ușoară. 8) A apărea soarele — Nevinovați — Greșeală. 9) Sînt — Interjecție! — Salut la începutul zilei (2 cuv.). 10) Masa de seară — Se aprind cînd se lasă seara — Localitate în Norvegia — Arbore rășinos. 11) Zile în calendarul roman — Luna cu cea mai lungă zi a anului — Precizare — Alifie. 12) Negație — Culme, apogeu (fig.) — Omogenă — Prozator român contemporan, autorul cărții «Zilele vieții tale». 13) Repausuri la sfîrșit de săptămînă — Ambalaj pentru cereale — Epilogul zilei.

Ion PASCAL

Cuvinte mai puțin cunoscute: IEN, ULI, LAR, BAD, ZADA.

dezlegarea jocului «COSMICĂ» apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) SOARE — COSMICI. 2) ARTISTA — TITAN. 3) TIRS — ÎNNORAT. 4) UZANTE — EPOLET. 5) ROȘIE — SCAI — LR. 6) NNE — INEL — UE — A. 7) T — P — ZIAR — TUI. 8) I — SIA — CRATERE. 9) NATURA — A — ARAC. 10) TURAȚIE — EI — NT. 11) ERA — ECLIPSA — O. 12) ROLA — IATA — STR. 13) PRUNC — NAVA — AI. 14) LACURI — CA — CRI. 15) A — IRADIA — CAI. 16) NAT — IOR — HOTEL. 17) EROU — LEBĂDA — A. 18) TERRA — ALCALIN. 19) AN — STELE — NINS. 20) RĂSARI — URANIA.

fals tratat de psihologie (I)

şoc psihic. . .

Nu ştiu dacă este corect termenul de şoc psihic. E vina mea. Pentru că atunci cînd colega mea, psihologul (la feminin sună ca o infirmitate), mi-a explicat cum stau lucrurile cu inhibarea stărilor afective superioare care îşi au sediul în scoarţa cerebrală, ascultam neatent, cu condescendentă îngăduinţă. Şi, iată, acum caut să-mi aduc aminte, şi nu reuşesc, în ce fel un sentiment negativ iradiază (parcă aşa suna cuvîntul) zvîrlind totul în umbra sentimentului contrar... şi nici unde anume au aplicat specialiştii diferiţi electrozi pentru a dovedi că...

Ce bine mi-ar fi prins acum explicaţiile psihologului. Aş fi putut, poate, transpune pe plan ştiinţific şi să tratez filozofic cumplit de banala stare de nervi care pune stăpînire pe mine. Doar cu cîteva clipe înainte trăiam o adevărată stare euforică la gîndul că voi petrece o seară de discuţii intelectuale înalte şi mai ales că voi avea ocazia să fiu cîteva ore în apropierea unei persoane de care mă interesez insistent în ultima vreme.

Şi deodată, în oglinda liftului observ, pe gulerul cămăşii pe care-l consideram imaculat, trei milimetrice pete ruginii — două în dreapta şi una în stînga. Catastrofă. Totală prăbuşire psihic-emoţională*). Toate privirile — unele manifestînd probabil un interes binevoitor — îmi păreau aţintite ironic asupra gulerului cu pricina. Zadarnice, orice încercări de remontare.

O orchestră nevăzută cînta numai pentru mine Missa solemnis... Suflet damnat, mă simţeam parcă aş fi însoţit pe ultimul drum propriile-mi rămăşiţe pămînteşti. Dacă puneţi cumva la îndoială veridicitatea întîmplării sau, pur şi simplu, aveţi avînturi de cercetător ştiinţific, vă propun un experiment: declanşaţi-vă o stare de spirit asemănătoare. Drept utilaj vă ajunge o simplă cămaşă din «relon calitate superioară» purtînd marca fabricii «Tricotajul roşu». După ce o veţi purta cîteva luni cu întreruperile pentru spălările de rigoare (respectînd instrucţiunile) aveţi mari şanse să vă apară asemenea mici pete dubioase de parcă nişte muşte tot din relon sau alte fibre sintetice şi-ar fi lăsat urmele (sintetice) pe gulerul alb şi sintetic al cămăşii. Mai mult ca sigur că le veţi observa prima oară atunci cînd vă veţi grăbi să participaţi la festivitate.

Dacă vi se pare prea costisitoare această experienţă sau sînteţi printre fericiţii achizitori ai unei cămăşi care şi acum, după cîteva luni de purtare, a rămas la fel de imaculată, vă propun un alt experiment, estival şi necostisitor.

Aveţi un costum de baie din nailon supraelastic achiziţionat anul trecut? Per-fect!... Băgaţi-l în sacul de plajă alături de prosop — atenţie, nu trişaţi încercîndu-l în prealabil — şi arborînd cea mai veselă figură cu putinţă, plecaţi la ştrand (unde doriţi — Floreasca, Tei, Băneasa...). Evitaţi, dacă se poate, troleibuzele şi autobuzele duminicale, pentru că altfel riscaţi să ajungeţi la ştrand într-o dispoziţie care să facă inutilă continuarea experienţei propuse. Aţi ajuns la ştrand binedispus? Îmbrăcaţi-vă costumul şi, urgent, fără ezitare, plonjaţi în apă. Ieşiţi să vă uscaţi la soare şi faceţi în continuare o plimbare pe plajă în căutare de cunoştinţe — vechi sau întîmplătoare. Nu ştiţi de ce hohotesc oamenii cînd treceţi? Pentru că (lăsaţi-mă şi pe mine să rîd)... pentru că prezentaţi un inedit număr de strip-tease. Slipul s-a descompus în unităţile sale lingvistice componente, adică în *supra* şi *elastic*, lăsîndu-vă acoperit în benzi cu alternanţe de dezgolire într-o reţea rară, aproape invizibilă, de fire. Menţionăm că faptul vă poate viza şi indirect, adică să i se întîmple soţiei sau logodnicei.

Şi dacă o asemenea întîmplare nu va afecta în nici un fel dispoziţia dumneavoastră, puteţi să vă adînciţi în practica yogăi sau a altor asemenea mijloace de deconectare.

Mircea HERIVAN

**)Sună ştiinţific, dar nu garantez pentru rigurozitatea termenului.*

carnet automobilistic

studii pentru o autostradă transsahariană

Federaţia rutieră internaţională a anunţat că are în studiu un procedeu care ar permite construcţia şi exploatarea normală a unei autostrăzi care va străbate de la est la vest întreaga Sahară.

Se ştie că numeroase state africane sînt interesate de acest proiect şi s-au declarat gata să-l sprijine din punct de vedere financiar, tehnic şi organizatoric.

Experimentarea realizată pe cîteva tronsoane a dovedit că nu există dificultăţi tehnice insurmontabile în ceea ce priveşte compactarea terasamentelor, execuţia acoperirilor şi pavajelor. Singura dificultate constă în colmatarea cu nisip a şoselei din cauza vînturilor care generează mişcări mari de nisip. Noul procedeu, aflat în studiu şi experimentat, constă din impregnarea periodică a unor fîşii de teren, longitudinale şoselei, cu un produs petrochimic neinflamabil care acţionează ca un liant şi împiedică mişcarea nisipului.

Faţă de un cost total de circa 635 milioane de franci francezi, întreţinerea anuală a autostrăzii s-ar reduce la aproximativ 21 milioane. Algeria, Marocul, Tunisia, Mali, Mauritania, Ciad, Nigeria si Republica Arabă Unită s-au declarat de acord să subvenţioneze noua construcţie.

Ing. V. IOANID

sfaturi practice

1) Obişnuiţi-vă să deschideţi uşa din stînga, adică cea orientată spre stradă sau şosea, întotdeauna cu mîna dreaptă. În felul acesta vă veţi întoarce într-o poziţie care vă va obliga oarecum să vă uitaţi înapoi, ceea ce vă va permite să vă asiguraţi că nu veţi stînjeni pe un alt conducător care tocmai se pregăteşte să treacă pe lîngă maşina dv.

2) Dacă în faţa dv. se află o maşină cu însemnele de circulaţie din altă ţară, fiţi foarte atent! S-ar putea întîmpla ca şoferul acestei maşini să nu observe vreun semn sau marcaj şi dv. să vă treziţi brusc într-o situaţie cu totul neaşteptată şi neplăcută.

3) Cînd circulaţi des într-un oraş cu străzi foarte înguste şi fără vizibilitate la intersecţii, de un real folos vă poate fi o oglindă montată cît mai în faţă pe aripa stîngă, orientată aproape paralel cu sensul mersului. Fiind cu aproximativ doi metri înaintea ochilor dv., prin ea vedeţi mult mai devreme toate vehiculele ce intră în intersecţie de pe strada din dreapta.

4) Într-un oraş străin vă poate scăpa din vedere un semn de circulaţie. Vă treziţi în imediata apropiere a unei intersecţii şi nu ştiţi unde şi cum aveţi voie să circulaţi. În cazul acesta uitaţi-vă atent la forma geometrică a semnelor instalate pe colţurile celelalte ale intersecţiei. De cele mai multe ori forma acestora, chiar dacă le vedeţi din spate, vă va edifica asupra semnului eventual scăpat din vedere.

5) Copiii mici nu au ce căuta în faţă, lîngă conducător. De altfel, scaunul de lîngă conducător este considerat de mulţi experţi ca locul cel mai expus în cazul unui accident. Instalaţi copiii totdeauna în spate şi, ca să fiţi liniştit, luaţi o saltea pneumatică formată din trei părţi, umflaţi numai două dintre ele (fără pernă) şi îndoiţi-o în două. Astfel pliată, o înţepeniţi între spetezele din faţă şi bancheta din spate. Chiar şi la o frînare bruscă copiii vor fi perfect protejaţi.

6) Vă pregătiţi sîmbătă după-masă de plecare. Constataţi că acumulatorul maşinii are nevoie de apă distilată. Toate magazinele şi atelierele sînt închise. Deschideţi frigiderul şi luaţi apa condensată din tava de sub spirala de răcire: este distilată!

7) După un timp oarecare de funcţionare, observaţi că ştergătoarele parbrizului nu curăţă geamul tocmai bine. Schimbaţi-le între ele. Efectul va fi cu totul surprinzător!

8) Cînd lăsaţi ştergătoarele montate în permanenţă pe maşină, este bine ca din cînd în cînd să le ridicaţi puţin şi să îndoiţi muchia cea mai subţire în sensul opus decît stătea înainte proptită pe geam. Astfel, în caz de nevoie, ştergătoarele vor lucra bine în amîndouă sensurile.

9) Barele cromate, emblema fabricii şi alte mici adaosuri nichelate sînt fixate la orice maşină cu ajutorul unor cleme mici de oţel, ce se prind prin tabla caroseriei sau a capotei. Se întîmplă uneori ca una dintre aceste cleme să înceapă să zbîrnîie la o anumită turaţie a motorului sau pe drum prost. Se poate remedia acest necaz prin lipirea unei bucăţi de gumă de mestecat pe clema respectivă. Se realizează o priză perfectă între metal şi guma de mestecat, împiedicînd chiar şi pătrunderea apei.

10) La unele tipuri de automobile închiderea uşilor provoacă un sunet sec, de tablă, neplăcut auzului. Îl puteţi înlătura uşor: lipiţi în interiorul uşii — scoţînd bineînţeles în prealabil capitonajul respectiv — un burete de plastic sau cauciuc (gen covoraş de baie). Izolaţia fonică a întregii maşini se va îmbunătăţi.

F. BRANDRUP

OFSAID...

1 Elveţianul Emilio Holliger, de 48 de ani, a făcut drumul pe jos de la Zürich la Sheffield, pentru a vedea echipa favorită. (A meritat osteneala?...)

2 Iată uniforma pe care o poartă toţi oficialii Federaţiei engleze de fotbal în timpul Campionatului mondial.

3 «World Cup» a stimulat o adevărată industrie de «suveniruri» cu emblema lui Willie.

4 Pele încearcă să închege o brumă de conversaţie cu un tînăr Bobby («policeman») englez, care-l consolează...

5 Nici nu s-a terminat campionatul şi Jimmy Greaves (Anglia) a şi luat loc — sub forma unei păpuşi de ceară în mărime naturală — în celebrul muzeu Tussaud din Londra.

6 Ministrul britanic al educaţiei şi ştiinţei, Denis Howell, îşi permite, pe străzile Londrei, această exhibiţie fotbalistică.

(În pagina 24: cîteva aspecte de la meciurile desfăşurate în cadrul campionatului mondial de fotbal).

Cadran internațional

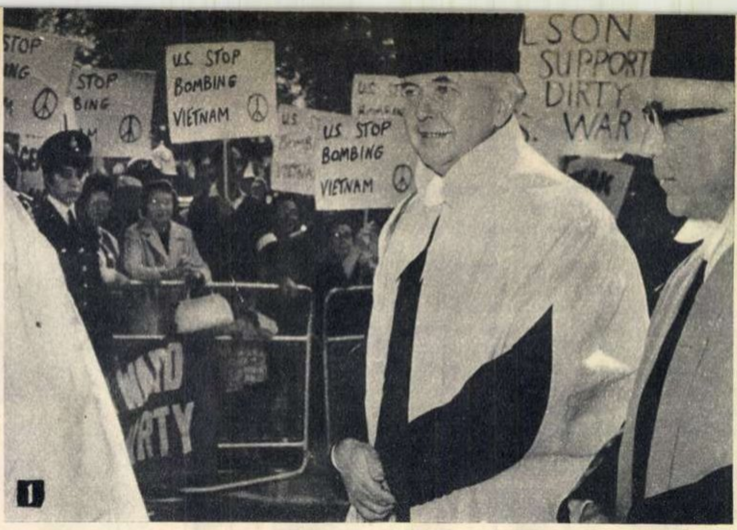

În timp ce poporul vietnamez își manifestă cu fermitate hotărîrea de a se uni strîns și a lupta pînă la victoria totală, în întreaga lume ia amploare mișcarea de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, opinia publică manifestîndu-și totodată protestul împotriva bombardamentelor aviației americane asupra centrelor populate din R. D. Vietnam și cerînd să se pună capăt războiului dus de S.U.A. în Vietnamul de sud.

1. La Brighton, cu prilejul ceremoniei instalării rectorului Universității Sussex și al înmînării diplomelor onorifice de doctor în drept primului ministru Harold Wilson și fostului șef al guvernului australian, Robert Menzies, au fost prezenți numeroși demonstranți pe ale căror pancarte se putea citi: „Statele Unite să pună capăt bombardamentelor în Vietnam".

2. Mii de manifestanți, adunați în fața consulatului american din Calcutta (India), au dat foc drapelului S.U.A. pentru a condamna în acest fel sîngeroasa agresiune americană în Vietnam.

3. Riposta dîrză, eroică, dată de armata și populația R. D. Vietnam agresorilor americani, care ilustrează în mod limpede hotărîrea lor fermă de a transpune în viață apelul adresat de președintele Ho Și Min, s-a concretizat între altele și prin doborîrea, de la 5 august 1964 și pînă în prezent, a peste 1 200 avioane de luptă americane. În fotografie, resturile unuia din avioanele americane doborîte recent deasupra teritoriului R. D. Vietnam.

americanii – împotriva politicii s.u.a. în vietnam

Ziare canadiene, precum și știri difuzate prin rețeaua de televiziune a lui „Columbia Broadcasting Company", au relevat de curînd o serie de practici afaceriste legate de eliberarea unor documente canadiene — mai mult sau mai puțin autentice — cum ar fi cărți de identitate, buletine de naștere sau pașapoarte canadiene și chiar pașapoarte britanice, în schimbul unor sume variind între 25 și 500 dolari, în funcție de importanța actului. Faptul n-ar fi stîrnit atîta vîlvă – dat fiind că asemenea „tranzacții" sînt relativ frecvente în țările occidentale — dacă nu s-ar fi dezvăluit cu același prilej că beneficiarii acestor acte sînt... americani, îndeosebi tineri, care s-au refugiat pe teritoriul canadian pentru a scăpa de recrutare și — respectiv — de trimiterea în Vietnam.

Lăsînd așadar deoparte aspectul „comercial" al celor relatate, iată-ne în fața încă unuia din nenumăratele fapte ce dovedesc — în pofida afirmațiilor cercurilor oficiale ale S.U.A. — lipsa de popularitate în rîndurile poporului american a barbarului război dus de Statele Unite pe pămîntul vietnamez. Între acestea — alături de impunătoarele demonstrații de protest împotriva războiului din Vietnam, de paginile întregi de ziare cu semnături ale femeilor care cer ca soții și fiii lor să se întoarcă acasă etc. — se înscriu și rezultatele recentelor alegeri preliminare desfășurate în vederea desemnării candidaților ce vor reprezenta partidul democrat în alegerile legislative din noiembrie. În California, de pildă, trei dintre candidați și-au desfășurat campania electorală sub semnul criticii violente la adresa politicii administrației Johnson în Vietnam. Deși șansele acestor „candidați ai păcii" — cum au fost numiți în presa americană — de a obține un rezultat cît de cît important au fost privite cu scepticism, ei au primit 47, 45 și 44 de procente din totalul voturilor. După cum remarcă săptămînalul britanic **Tribune**, „aceste campanii au dezvăluit două fapte semnificative: primul, că în cadrul partidului democrat gruparea academică intelectuală și liberală — de fapt majoritatea acestora se pronunță împotriva administrației în ce privește Vietnamul — reprezintă un procentaj mult mai mare din voturile partidului democrat decît le-ar conveni conducătorilor săi să admită; iar al doilea, că dacă președintele nu poate să cîștige, în campania din toamnă împotriva republicanilor, sprijinul unei considerabile părți a celor ce i se opun în momentul de față, el va fi în situația de a pierde mai multe locuri în Congres decît s-a apreciat pînă în prezent".

De altfel, datorită aceleiași cauze — Vietnamul — însuși președintele, potrivit unui foarte recent sondaj Gallup, „se află la cel mai scăzut nivel de popularitate de cînd a primit această funcție" (**Tribune**). Ceea ce face ca însuși președintele — care, potrivit săptămînalului italian **Espresso**, manifesta „un interes aproape bolnăvicios față de sondajele de opinie publică", ale căror rezultate le prezenta în primii doi ani în mod curent ziariștilor și altor frecventatori ai Casei Albe — să se ferească de mai multe săptămîni să se refere măcar la „pulsul" opiniei publice...

I. CIOARĂ

„basutolandul a murit, trăiască lesotho!"

Pentru a-și putea efectua deplasările în regiunile muntoase, greu accesibile, ale țării, premierul Basutolandului, Leabua Jonathan, recurge de obicei la serviciile unui elicopter pus la dispoziția sa de guvernul rasist al Republicii Sud-Africane. Este un amănunt care reflectă destul de plastic conținutul actualelor relații, de dependență, a Basutolandului față de R.S.A. Mai edificatoare este însă, cu siguranță, studierea hărții; teritoriul Basutolandului este mărginit, ca o insulă, din toate părțile de Republica Sud-Africană. Drept consecință, peste 46 la sută din numărul basutolezilor apți de muncă lucrează în R.S.A. — 550 000 în minele sud-africane, iar 13 000 pe plantațiile marilor proprietari albi; aproape jumătate din venitul mediu anual al Basutolandului, de 2 milioane lire sterline, provine din taxele de import percepute asupra mărfurilor descărcate în porturile sud-africane.

Problemele dependenței economice a Basutolandului față de puternicul și singurul său vecin, au fost abordate în fiecare etapă a drumului străbătut de acest teritoriu pe calea obținerii independenței: în aprilie 1964, cînd a fost abolit statutul de protectorat; în aprilie 1965, cînd în urma alegerilor desfășurate, teritoriul a căpătat „autonomia internă"; în cadrul numeroaselor conferințe desfășurate la Londra în ultimii ani pe marginea viitorului politic al teritoriului între factori de răspundere în Foreign Office și reprezentanții principalelor grupări politice basutoleze. Ultima întrunire de acest fel, ținută în luna iulie și consacrată creării celor mai favorabile premise pentru asigurarea unei veritabile independențe, a evoluat într-o atmosferă deosebit de agitată. Reprezentanții grupărilor politice de opoziție, Partidul Congresului și Partidul Libertății, au protestat împotriva tendințelor guvernului Leabua Jonathan în favoarea apropierii de guvernul rasist sud-african și au cerut guvernului englez să adopte măsuri care să asigure într-adevăr independența teritoriului. De altfel, reprezentanții celor două partide de opoziție s-au retras de la faza finală a conferinței, protestînd în acest fel împotriva refuzului autorităților britanice de a le accepta revendicările.

În sfîrșit, Marea Britanie a consimțit, în cele din urmă să acorde independență Basutolandului la 4 octombrie. După aproape un secol, teritoriul își va recăpăta străvechea sa denumire Lesotho.

În aceste zile, presa mondială se străduiește să evalueze perspectivele asigurării unei reale independențe pentru viitorul stat. Evocînd principalul aspect al problemei, cel economic, o serie de ziare relevă importantul potențial hidroenergetic al teritoriului și bogăția resurselor sale de apă. Un expert aprecia că numărul suprafețelor cultivate în prezent ar putea crește considerabil cu investiții neînsemnate, fapt care — printre altele — ar face superfluu actualul import de cereale din R.S.A.

Pe de altă parte, Basutolandul este unul dintre puținele state africane a căror populație este aproape omogenă din punct de vedere etnic. Fapt deosebit de însemnat, cunoscut fiind că dezvoltarea multor țări africane, chiar dintre cele mai mari — Sudan, Nigeria, Congo — este puternic frînată, între altele, de conflictele și neînțelegerile dintre diferitele comunități ale populației ei. Tocmai de aceea, după ce enumera într-un articol marile dificultăți care se profilează în fața Basutolandului în preajma obținerii independenței, ziarul englez **Scotsman** ținea să adauge: „Trebuie subliniat că basutolezii au o puternică conștiință și demnitate națională, lucru care îi va determina, cu siguranță, să găsească soluții pentru toate dificultățile". Sau, după cum observa alt ziarist, locuitorii noului stat african vor putea scanda la 4 octombrie: „Basutolandul a murit, trăiască Lesotho!" cu convingerea că le stă în putință să traducă în viață aceste cuvinte în sensul lor cel mai propriu.

Corneliu VLAD

O imagine care vorbește de la sine despre nervozitatea creată în cercurile economice din Anglia în legătură cu măsurile deflaționiste preconizate de guvernul britanic și prin care se intenționează să se realizeze o redresare a lirei sterline și a situației economice a țării; după anunțarea de către premierul Wilson, în Camera Comunelor, a acestor măsuri, între care și majorarea taxei de scont la 7 la sută, agenții bancari, cuprinși de panică, părăsesc în grabă sediul Băncii Angliei.

3

un duel de 24 de ore

Cele ,,24 de ore", faimoasa competiție automobilistică desfășurată pe pista din orașul francez Le Mans, au reunit în anul acesta zeci de bolizi purtînd mărci de renume, iar în tribune sute de mii de iubitori ai sportului la volan. Edițiile anuale ale întrecerii, contînd printre cele mai de prestigiu din lume, sînt urmărite cu un viu interes, datorită caracterului lor spectaculos. Pe parcursul a peste 4 000 km, rezistența fizică a unor conducători de înaltă clasă este supusă unor grele încercări, iar mașinile lor suprasolicitate timp de 24 de ore.

Anul acesta, cei 350 000 de spectatori, cu o sută de mii mai mulți decît la ediția precedentă, au asistat la o puternică întrecere cu numeroase peripeții și abandonări. Echipajele sosite pe primele două locuri — pe modele Ford-Mark II, au realizat un nou record de rezistență și performanță, cu o viteză medie orară de peste 200 km.

În timp ce amatorii de curse se dăruie în întregime pasiunii lor, un număr restrîns de persoane aflate în lojile speciale urmăresc cu alte sentimente și mobiluri peripețiile întrecerii. Căci, se înțelege, nu se vine aici numai din pură pasiune pentru sportul pe patru roți — deși aceasta ocupă locul principal în afișele de reclamă. Subtextul acestor afișe — cel care nu e tipărit — arată însă că pista din Le Mans permite o confruntare directă și dramatică între constructorii de modele, fiind astfel un fel de banc de probă care confirmă sau nu rezultatele unor luni de studii și strădanii pentru a se impune pe piață. Gigantica posibilitate pe care o antrenează cursa, o dată cu trofeele cucerite, este fără doar și poate pe măsura intereselor considerabile și a investițiilor aflate în joc.

Pe acest fundal s-a jucat anul acesta pe scena deschisă de la Le Mans o dramă a cărei intrigă este simplă : un duel pe viață și pe moarte — de data aceasta între doi protagoniști care reprezintă două forțe cu totul inegale: Henry Ford II și Ferrari ; colosul din Detroit, contra adversarului din Modena, mai mult decît modest, dar posedat de demonul automobilelor de curse și ale cărui mașini de competiție sînt produse prin munca, aproape în exclusivitate, manuală de circa 100 de muncitori și tehnicieni. Un duel care — după cum a scris pe bună dreptate un ziar occidental — s-a desfășurat între Putere (întrucît Ford este al treilea producător mondial de autovehicule) și Glorie (întrucît Ferrari are în palmaresul său 18 titluri de campion mondial și 9 victorii numai la Le Mans, dintre care ultimele 6 obținute consecutiv după 1960).

Prezența pe pistă, anul acesta, atît... mecanică cît și fizică a însuși stăpînului imperiului din Detroit, care a dat și startul cursei, atestă și mai mult interesul pe care Ford îl acordă ,,celor 24 de ore". După ce a ,,spart" convenția tacită dintre firmele americane de a ocoli cîmpul din Le Mans, Ford a trecut la asedierea lui Ferrari. Neputînd să înghită pur și simplu mica uzină de la Maravello, el și-a trimis ,,caii-putere" să alerge pe pistă. În 1964 Fordurile n-au putut rezista decît cîteva ore. ,,Vom reveni..." au declarat americanii. Confruntarea din anul următor, care se anunțase senzațională, a fost un nou eșec pentru Ford, după numai două ore de cursă. Anul acesta el a învins. Dar duelul adevărat abia începe, căci în spatele lui Ford se semnalează o vie mișcare în rîndurile concurenților de o talie cu el. Iar Ferrari însuși nu s-a dat încă bătut. Ediția '67 se vestește mai pasionantă decît predecesoarea ei...

E. ANTON

pirații de la shivering sands

— corespondență din londra —

Presa britanică și din alte țări a relatat cu lux de amănunte despre împrejurările luării cu asalt a stației pirat ,,Radio City" de către un grup misterios, precum și despre asasinarea lui Reg Calvert, conducătorul stației, și găsirea cadavrului acestuia la locuința maiorului William Smedley, fost vicepreședinte al partidului liberal și una dintre personalitățile financiare din oraș, care inițial cumpărase stația lui ,,Radio City" de la Shivering Sands de la un cîntăreț de muzică ușoară cu numele de Screaming Lord Sutch.

Față de situația creată, un grup de membri ai Parlamentului au hotărît că este timpul să se ia măsuri. Dl. Hugh Jenkins a declarat în Camera Comunelor, în numele guvernului, că a fost pregătită o lege în legătură cu acești pirați, dar va trebui să se aștepte pînă cînd ea va putea fi adusă în dezbaterea Parlamentului. Mulți și-au dat seama că adevăratul motiv al amînării îl constituie necesitatea de a găsi în paralel o altă cale pentru a satisface dorințele pasionaților după muzică ușoară, în prezent asigurate tocmai prin intermediul posturilor de radio-pirat.

Între timp, maiorul Smedley a fost acuzat de crimă, deși el a declarat că nu este vinovat. Potrivit legilor britanice, ziarele pot primi sancțiuni serioase atunci cînd comentează un caz aflat în fața justiției. Astfel, pînă cînd maiorul Smedley va fi judecat, întreaga poveste a acțiunii piraterești de la Shivering Sands și crima comisă în locuința maiorului Smedley de la Safrron Walden vor rămîne înconjurate de mister. După aceea, fără îndoială că se vor face noi anchete în lumea obscură a piraților și cîntăreților de muzică ușoară, a financiarilor și gangsterilor care, după cum a lăsat să se înțeleagă dl. Jenkins, se află în spatele acestor ciudate întîmplări.

Gordon SCHAFFER

Văduva lui Reg Calvert, care a pus din nou stăpînire pe postul din fortul părăsit din estuarul Tamisei.

Stația pirat ,,Radio City" și grupul care a pus stăpînire pe ea în noaptea ce a precedat uciderea lui Calvert.

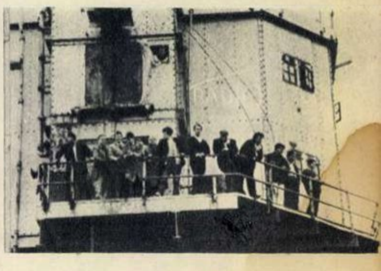

s-a întîmplat la karlovy vary (II)

— corespondență specială pentru „flacăra" —

Ce a rămas în urma soarelui de lumini care s-a aprins în timpul celui de-al cincisprezecelea Festival internațional al filmului din pitorescul centru al Boemiei ?

Dacă după prima săptămînă puteam adnota unele calități ale filmelor văzute, acum — după ce juriul a semnat un palmares de loc simplu de alcătuit — voi consemna ceva despre marile calități ale producțiilor vizionate în a doua săptămînă.

Eroul ultimei realizări a regizorului Alain Resnais — din a cărui creație abonații cinematecii au văzut anul acesta ,,Hiroshima, mon amour" — este un luptător antifranchist care în 1965 resimte cu aceeași acuitate drama războiului civil. Personajul, admirabil în jocul sobru și convingător al lui Yves Montand, are desigur alte tipare psihologice decît eroina remarcabilei creații a regizorului ceh Karel Kahyna (,,O căruță mergea spre Viena"). Dar atît revoluționarul spaniol, cît și țăranca cehă — în pofida diferențelor de optică dintre cei doi realizatori — stigmatizează urgia fascismului. Banda de traficanți de stupefiante, ale cărei operații sînt urmărite cu o îndrăcită ,,suspense" în filmul ,,Macul este și o floare" (realizat de autorul seriei James Bond, regizorul britanic Terence Young, la cererea O.N.U., cu concursul unor reputați actori, dintre care amintesc pe Rita Hayworth, Nadja Tiller, Jean-Claude Pascal, Yul Brynner, Amedeo Nazzari — muzica Georges Auric), are desigur alte mobiluri și implicații sociale decît tînărul escroc din filmul lui Carlo Lizzani : ,,Trezește-te și ucide", dar în amîndouă răzbate aceeași atmosferă viciată pînă la crimă a unei lumi în care existențele depășesc ușor pragul spre nerecuperabil. Cu totul alta este configurația eroilor care se zbat în plasa prejudecăților de castă (filmul indian ,,Moartea unui nabab") și cea a micuțului Hamida Hamid, care evocă năzuința poporului tunisian spre libertate în anii îndelungatei opresiuni coloniale. Ambele aduc însă mărturii despre efortul spre progres al țărilor în curs de dezvoltare. In sfîrșit, puține sînt tangențele dintre tînărul Torless (una dintre cele mai izbutite creații ale cineaștilor vest-germani din ultimul an, care relevă și un tînăr interpret excepțional) și tînărul Cassidy (din filmul care a reprezentat Marea Britanie la festival). Dar cei doi tineri se regăsesc pe aceeași paralelă omenească. Torless, dezgustat de întregul ritual al unei bestiale și ipocrite educații de tip militarist, părăsește colegiul, iar Cassidy, deși neînțeles de iubita și prietenii săi, va continua să slujească mai departe idealul muncitorimii irlandeze.

Am făcut aceste cîteva analogii care se justifică prin plusul de argumente pe care fiecare dintre filmele citate aici (și, desigur, încă multe altele) îl aduc pledoariei pentru încredere în potențele creatoare ale celei de-a șaptea arte.

Filmelor de ridicată valoare artistică pe care le-am văzut în a doua săptămînă le putem adăuga cîteva apariții care au adus și ele recompensa lor festivalierilor. Macha Merril, Lisa Gastoni, Sandra Milo — trei dintre junele actrițe ,,en vogue" în Franța și Italia, Philippe Noiret și Henry Garcin — binecunoscuți actori de teatru și film, Alain Resnais, Mario Monicelli (autorul filmului ,,Marele război") și Carlo Lizzani — dintre regizori, au întregit o constelație care a strălucit la acest ultim Festival internațional al filmului de la Karlovy Vary.

Cristian POPIȘTEANU

Un oaspete ilustru al festivalului : Iuri Gagarin ; de la stînga la dreapta : actrița sovietică Ona Balkaitov, poloneza Lucyna Winnicza, primul cosmonaut, Madeleine Robinson și artista cehoslovacă Vlasta Chramostova.

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI
41 505

1

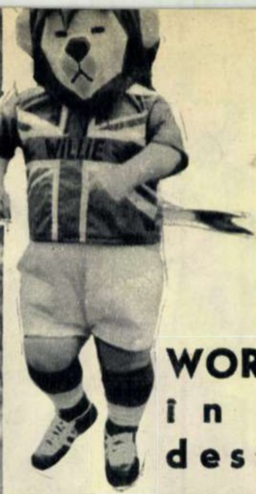

WORLD CUP '66 în plină desfăşurare

1) Jackie Charlton în luptă cu portarul Mazurkiewicz (Anglia-Uruguay 0 : 0). 2) Atac neaşteptat la poarta lui Kavazaşvili (U.R.S.S.-R.P.D. Coreeană 3 : 0). 3) Held a marcat primul gol (R.F.G.-Elveţia 5 : 0). 4) Mexicanul Enrique Borja (nr. 20) îmbrăţişat de parteneri după deschiderea scorului (Franţa-Mexic 1 : 1). 5) Dezolarea lui Matrai, bucuria lui Eusebio şi Augusto (Portugalia-R.P. Ungară 3 : 1).

2

3

4

5

Anul XV NR. 31 (583) — 30 iulie 1966

Proletari din toate țările uniți-vă!

flacăra

curier

cincinalul în mers

■ O secţie modernă de ţesătorie a intrat în producţie la întreprinderea textilă din Satu-Mare. Pe o suprafaţă de peste 2 000 mp noua hală are instalate 246 războaie automate de ţesut cu o producţie anuală de 4,5 milioane mp de şifon, olandină etc. Muncitorii acestei secţii au condiţii optime de lucru : lumină fluorescentă, aer condiţionat, fonoabsorbante pentru reducerea zgomotului etc.

■ Uzina bucureşteană „23 August" se va extinde în curînd cu o nouă hală destinată producţiei aparatajelor de frînă pentru vagoanele de cale ferată. O dată cu darea în folosinţă a noii hale, capacitatea actualei secţii de aparataj se va dubla. Paralel se desfăşoară acţiunea de dezvoltare şi modernizare a sectoarelor turnătorie, forjă şi tratament termic.

■ La „Flamura roşie"-Sibiu, o nouă linie tehnologică cu 25 de maşini şi instalaţie automată de injectat masă plastică a intrat în probă. Capacitatea ei anuală este de 250 tone de accesorii destinate industriei textile.

recolta 1966

Marea bătălie pentru „cucerirea" griului şi a celorlalte culturi cerealiere din acest an se apropie de sfîrşit. În legătură cu acest fapt, am solicitat un interviu tovarăşului inginer **Gheorghe Tuşa,** şef de sector din Consiliul Superior al Agriculturii.

— Cum se desfăşoară campania de recoltare a griului şi orzului ?

— În condiţiile din acest an, recoltarea griului şi orzului de toamnă a început în unele regiuni încă de la sfîrşitul lunii iunie, cînd soiurile respective au ajuns în faza de coacere în pîrg. Lucrările de recoltare s-au desfăşurat, încă de la primii paşi, în ritm susţinut. În mod deosebit menţionăm regiunile Galaţi, Dobrogea, Bucureşti, Oltenia, care pînă la 20 iulie terminaseră sau aproape terminaseră stringerea recoltei de griu, orz de toamnă şi mazăre. Aici a existat o intensă preocupare pentru organizarea muncii la recoltări, fapt care s-a reflectat în realizarea vitezei zilnice prevăzute prin planurile de măsuri tehnico-organizatorice. Astfel, s-a determinat momentul optim de începerea recoltării folosindu-se forţele manuale şi secerătorile-legători la recoltarea în fază de pîrgă, precum şi forţele mecanice (combinele) la recoltarea griului ajuns la coacerea deplină. În acest fel s-au putut evita pierderile eventuale. Pe măsură ce s-a terminat recoltarea în unele unităţi, combinele au fost dirijate la unităţile rămase în urmă, în special la acelea din raioanele mai nordice. Paralel cu lucrările de recoltare au fost luate măsuri pentru eliberarea terenurilor de pleavă şi începerea executării arăturilor. Pînă la 20 iulie au fost executate arături de vară pe mai mult de 500 000 ha terenuri eliberate de culturi.

— Care sînt elementele de calitate şi cantitate care deosebesc recolta din acest an de cea din anul trecut ?

— Faţă de condiţiile foarte nefavorabile din timpul însămînţării griului (în toamna anului trecut) producţia de griu ce se obţine în acest an este satisfăcătoare. Sînt multe unităţi de stat şi cooperative agricole care depăşesc producţia medie de 2 000-2 500 kg la hectar. Calitatea griului în general este bună, reflectată fiind printr-o greutate hectolitrică ridicată, adică peste 76-78 kg.

P. PETCU

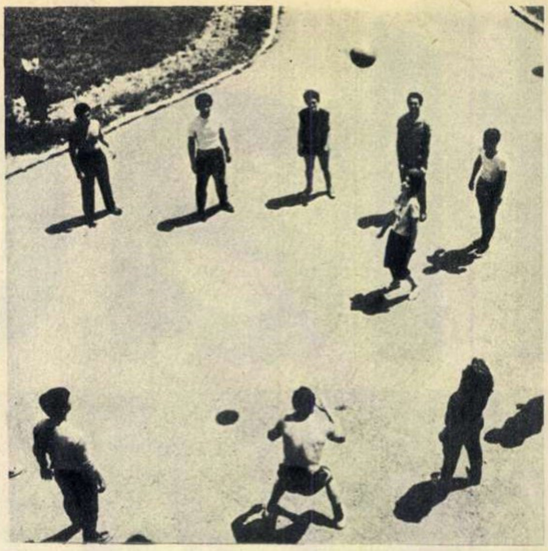

vară studenţească

Influenţat de o prejudecată cu oarecare credit la cei ce au lăsat binişor în urmă frumoasa vîrstă de aur a studenţiei, călătorul poposit la Pîrîul rece caută acea zgomotoasă dezlănţuire de energii în care se destramă, zice-se, eforturile sesiunilor de examene consumate prin sălile bibliotecilor universitare. Dar n-o găseşte. Liniştea gravă a codrilor de brad sub al căror arc de un verde întunecat se ascund vile cochete cu ferestre deschise spre ozon şi spre soare, a rămas o dominantă a locului. O accentuează, uneori, rîsul voios al unei fete, magnetofonul derulînd în surdină un şlagăr, ritmica mingii de ping-pong sau a celei de volei pe terenul înconjurat cu gard viu. În acest cadru, frunţile, pînă mai ieri aplecate asupra cursurilor îşi regăsesc treptat netezimea, cutele de la încheietura sprîncenelor ivite în nopţile jertfite pasiunii de a cunoaşte dispar fără urmă. Studenţii se odihnesc.

Unui număr de 50 000 de tineri studioşi li se deschid anual, în vacanţele universitare, porţile taberelor de odihnă din munţi şi de pe malul mării. 1 500 dintre aceştia — împărţiţi în 5 serii egale — vor popula, pe parcursul întregii veri, frumoasa tabără de la poalele Bucegilor.

Peste crestele brazilor de la Pîrîul rece sau de la Izvorul Mureşului, ori pe deasupra valurilor albe de spumă care scaldă plaja de la Costineşti, pluteşte în aceste zile freamătul potolit al vacanţei lor vesele.

Studenţii se odihnesc.

N. RĂDULESCU

aparat ortodontic

Se ştie că, datorită unor anomalii ale maxilarului, dinţii cresc uneori în poziţii inestetice, iar pentru aducerea lor la poziţia normală este necesară intervenţia chirurgicală. După metodele cunoscute pînă în prezent, o asemenea operaţie se efectua în 3-6 luni. De curînd însă, la clinica de stomatologie din Cluj, medicul Dumitru Cişman a aplicat pentru prima oară o metodă extrem de rapidă de desjuncţie sub anestezie locală, folosind un aparat ortodontic, prevăzut cu un şurub de dilatare, întreaga operaţie putînd fi executată în condiţii excelente doar în 56 de minute. Această metodă nouă a intrat în tratamentul curent al clinicii.

G. B.

radioreceptoare, televizoare

Planul de stat de dezvoltare a economiei naţionale pe perioada 1966-1970, recent votat de Marea Adunare Naţională, prevede o creştere mare a numărului de radioreceptoare şi televizoare fabricate de industria noastră de specialitate — ne spune, în convorbirea ce i-am solicitat-o, tovarăşul **Mihai Alexe,** inginer-şef la uzinele „Electronica". Va trebui, la sfîrşitul cincinalului, să se atingă cifrele de 450 000 radioreceptoare şi 250 000-300 000 televizoare anual. Premisele au fost create : se produc de pe acum numeroase tipuri de aparate de radio şi televiziune de calitate superioară. În anul 1966 „Electronica" a lansat pe piaţă : radioreceptorul „Carmen" într-o nouă formă de prezentare ; varianta de televizor E 47 C cu tub avînd 47 cm în diagonală, care prezintă o serie de perfecţionări faţă de tipurile anterioare ; televizorul „Naţional", cu tub de imagine autoprotejat; radioreceptorul tranzistorizat „Mamaia", cu 4 game de undă. În lunile ce urmează, piaţa va face cunoştinţă cu noi produse „Electronica", dintre care amintim : radioreceptoarele tranzistorizate staţionare „Dunărea" (cu 3 game de undă) şi „Nordic" (cu 4 game de undă), care pot fi alimentate atît de la reţeaua electrică cît şi de la baterii ; televizorul „Dacia", cu tub de imagine de format mare (diagonala : 59 cm), care prezintă o serie de performanţe superioare ş.a.

Pentru îndeplinirea sarcinilor ce revin uzinei în cincinal s-au şi luat o serie de măsuri, care vizează îndeosebi crearea de noi linii tehnologice destinate fabricării principalelor subansambluri componente ale radioreceptoarelor şi televizoarelor. Sînt în curs de construcţie şi spaţiile de depozitare corespunzătoare. În colaborare cu Institutul de proiectări de specialitate (I.C.P.E.) se elaborează studiile tehnico-economice privind dezvoltarea uzinei. S-a schiţat un plan tehnic de perspectivă — din care se defalcă sarcinile anuale —

Uzina de alumină din Oradea : **turnul de purificare a gazelor de la instalaţia de calcinare a hidratului de aluminiu.**

coperta noastră

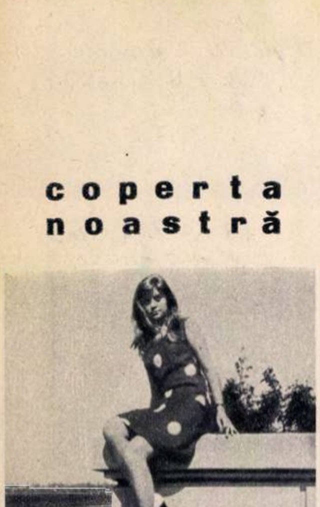

Actriţa Ana Szeles
Fotografie de Ion POPOVICI

FLACĂRA. Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuţa poştală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poştale, la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

în vederea orientării activității de pregătire tehnică a producției noilor sortimente. În sfirșit, pe linia preconizată și de recenta plenară a Consiliului Național al Cercetării Științifice, se acordă o importanță deosebită activității de cercetare aplicativă, principalele direcții ale acestei cercetări fiind orientate spre mărirea siguranței în funcționarea aparatajului produs, extinderea tranzistorizării ș.a.

A. A.

aliați invizibili

La întrebarea dacă este posibil ca unele bacterii să provoace numai îmbolnăvirea anumitor organisme, dar nu și a celui omenesc, cercetătorii Stațiunii experimentale de preparate microbiologice din București au răspuns concret, printr-una dintre ultimele lor creații — substanța denumită ,,Entomobacterin". Preparatul are banalul aspect al prafului, dar conținutul său este mortal pentru insectele care atacă păioasele, porumbul, pomii, arborii, vița de vie și cartofii. Acționînd selectiv doar asupra unor anume gîndaci și fluturi, el constituie astfel o prețioasă armă în combaterea dăunătorilor agricoli. Care este secretul acestei miraculoase acțiuni ? Substanța conține germeni ai bacteriei **Bacillus thuringiensis,** care are proprietatea de a elabora un gen de cristale infime. Ingerate de insecte, cristalele le provoacă paralizia. Deosebit de interesant este că substanța, pe lingă faptul că nu dăunează cu nimic sănătății omului sau animalelor domestice, nu are nici efect nociv asupra albinelor sau altor insecte folositoare. Fiecare gram de substanță numără 120 de miliarde de microorganisme. Cîteva sute de grame de ,,Entomobacterin" sînt capabile să distrugă dăunătorii de pe un hectar de culturi agricole.

G. BRĂTESCU

arheologice

la botoșana

Arheologii sînt din nou prezenți la Botoșana (raionul Gura Humorului) unde continuă, după săpături care durează de cinci ani, scoaterea la lumină a urmelor unei vechi așezări omenești. Inițial, aceste săpături au început în 1962, cînd, lucrîndu-se la construirea unor remize pentru o unitate agricolă, s-au descoperit la o mică adîncime de suprafața solului, o vatră străveche și fragmente de ceramică din primele secole ale erei noastre.

Pînă acum s-a putut stabili de către arheologii care sapă aici (prof. Gr. Foit, muzeograf principal la Muzeul regional Suceava, Dan și Silvia Teodoru, de la Muzeul de istorie al Moldovei), că ne aflăm în fața unei zone pe care a existat viața continuă din epoca bronzului, din prima epocă a fierului, din a II-a (corespunzătoare celei dacice), a migrațiilor și pînă în secolul al VI-lea e.n. S-au descoperit zece bordeie și o locuință de suprafață ; unele din ele sînt mai vechi de două mii de ani, altele din primele secole ale erei noastre ; multă ceramică neolitică și din epoca migrațiilor. De asemenea s-a găsit ceramică cu elemente tradiționale dacice : ornamentația în val. S-au mai descoperit piese metalice foarte vechi printre care și fibule de argint, toate confecționate de meșteri care au trăit pe aceste locuri cu peste 2000 de ani înaintea noastră.

F. B.

la dîrja

În urmă cu cîtva timp, elevul Ioan Crișan din clasa a VII-a a Școlii generale de 8 ani din Dîrja, raionul Gherla, a găsit în locul numit ,,Între pîraie" din apropierea satului un topor de bronz. Observînd că în rîpa unde a fost găsit acest obiect se mai află și alte piese care ar putea prezenta interes pentru arheologi, prof. Liviu Costea de la școala din localitate a astupat cu grijă locul și a plecat la Cluj, unde l-a anunțat pe acad. Constantin Daicoviciu, directorul Muzeului de istorie, despre descoperirea făcută.

La fața locului s-a deplasat în grabă cercetătorul M. Rusu de la Institutul de istorie. Sub îndrumarea lui s-au făcut mai multe săpături. Cu acest prilej s-a constatat existența unui interesant depozit de bronzuri care datează aproximativ din anul 1100 î.e.n. În acest depozit au mai fost găsite încă 22 de piese în poziția lor originală. Au fost făcute cu acest prilej înregistrarea tuturor observațiilor referitoare la acest important tezaur arheologic.

Ion MARIAN

La Giurgiu, o nouă casă de cultură.

STUDENȚII LA PRACTICĂ

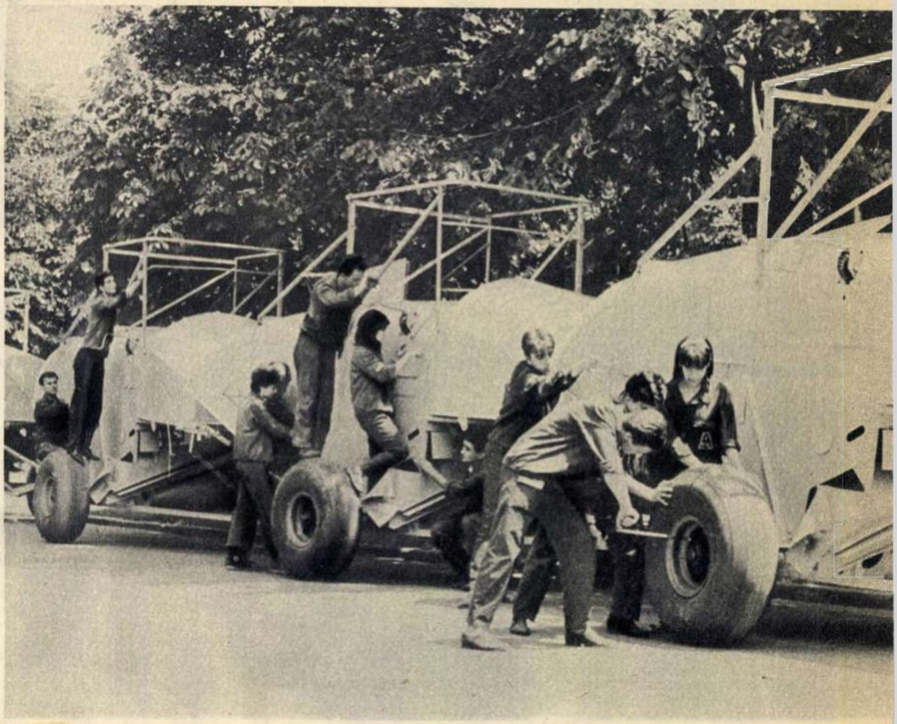

▲

230 de studenți ai Institutului politehnic „Gh. Gheorghiu-Dej" din București și cei ai celui din Timișoara și-au început practica în producție la uzinele „Semănătoarea" din București.

nou bazin forestier

Nu demult a început exploatarea intensivă a masei lemnoase într-unul din cele mai mari bazine forestiere din țara noastră. Este vorba de bazinul Cerna-Herculane, principală sursă a Întreprinderii forestiere Orșova. El este străbătut de moderne drumuri forestiere, pe o lungime de 35 km, pe multe dintre ele putîndu-se circula în ambele sensuri, ceea ce va asigura în anii actualului cincinal aprovizionarea Combinatului de industrializare a lemnului din Tr. Severin cu peste 200 000 mc de bușteni.

Minunata vale a Cernei cu pădurile ei întinse este străbătută de funiculare, tractoare robuste, încărcătoare și descărcătoare acționate hidraulic și o serie de alte utilaje mecanice care, mînuite cu pricepere de lucrătorii pădurilor, atacă fronturile din parchete și transportă masa lemnoasă spre gurile de încărcare.

De remarcat sînt și condițiile civilizate de viață ce se asigură muncitorilor forestieri. La punctele Iauna, Olarul și Topenia, de exemplu, se construiesc în prezent grupuri sociale avînd o suprafață locuibilă de peste 3 000 mp, cantine și băi, un club ce va fi înzestrat cu cărți, reviste, ziare etc.

Deschiderea noului bazin forestier Cerna-Herculane oferă avantaje și amatorilor de turism care vor putea să străbată spre Cheile Corcoaiei, prin Retezat, noi itinerarii, mult mai ușor de parcurs decît cele pe care se mergea pînă acum.

al 6 500-lea

Uzina ,,Tractorul" din Brașov comunică cifre de producție care concretizează eforturile depuse de colectivul de ingineri, tehnicieni și muncitori ai uzinei în anul care a trecut de la încheierea lucrărilor celui de-al IX-lea Congres al P.C.R. În această perioadă uzina brașoveană a livrat economiei noastre socialiste tractoare reprezentînd o forță de aproape un milion cinci sute de mii cai putere. Importante șantiere de pe cuprinsul țării — combinatul siderurgic din Galați, hidrocentrala ,,Gh. Gheorghiu-Dej" de pe Argeș, numeroase exploatări forestiere care abia și-au început activitatea, magistrala aeriană de 400 kW care străbate Munții Carpați etc. — au fost dotate în acest timp cu puternice tractoare S 1 300.

La 15 iulie s-a aliniat în curtea uzinei cel de-al 6 500-lea tractor din seria produsă în anul acesta. Tot atunci, numeroase tractoare au luat drumul Moldovei și al altor regiuni ale țării pentru a poposi în diferite unități agricole socialiste, pe șantiere de construcții ș.a.

memento

carte

■ Demnă de atenție este cartea lui Virgil Vătășianu despre **Arhitectura și sculptura romanică în Panonia medievală,** apărută la Editura Academiei. E un domeniu despre care s-a scris relativ puțin la noi.

■ O scriere masivă în legătură cu **Simbolismul românesc,** atît de îngust negat de unii pînă mai ieri, publică la Editura pentru literatură Lidia Bote. O carte utilă, deoarece spune multe lucruri cu o certă claritate și comprehensiune.

■ Un volum reprezentativ de teatru al lui J. Giraudoux a apărut în Biblioteca pentru toți. Traducere : Dinu Albulescu. Cuprins : **Război cu Troia nu face, Amfitrion 38, Adaos la călătoria lui Cook, Electra** și **Ondine.** Prefața de I. Biberi.

■ O carte despre **Șapte capodopere ale filmului mut** publică la editura ,,Meridiane" T. Caranfil. Capodoperele alese sînt : ,,Intoleranță", ,,Crucișătorul Potemkin", ,,Rapacitate", ,,Sfirșitul Sankt-Petersburgului", ,,Arsenalul", ,,Patimile Ioanei d'Arc". Fără a fi singurele, filmele alese indică o bună cunoaștere a domeniului în ce are el mai reprezentativ.

■ O bună incursiune în istoria orașului Sibiu, cu prezentarea succintă a monumentelor istorice și arheologice mai importante ale acestei localități, reliefează N. Lupu în **Cetatea Sibiului,** carte recent apărută în colecția ,,Monumentele patriei noastre" a editurii ,,Meridiane".

■ În traducerea Iuliei Soare, cu o prefață și un tabel cronologic (de ce nu s-ar da aici și citeva sumare indicații bibliografice ?) de Toma Pavel, au apărut recent în trei numere ale colecției ,,Biblioteca pentru toți", **Viața și aventurile lui Salavin,** roman de scriitorul francez Georges Duhamel. Făcind un bun serviciu cititorului, căruia i se pun din cînd în cînd la îndemînă valoroase traduceri din literatura lumii, colecția aceasta ar trebui orientată încă mai serios, mai cuprinzător în această direcție.

■ Într-un tiraj de 100 000 exemplare au reapărut în ,,Biblioteca pentru toți" și poeziile lui G. Topîrceanu (titlul volumului **Balade vesele și triste și alte poezii ;** prefața și tabelul cronologic de Nicolae Ciobanu). Dat fiind numeroasele ediții din operele lui Topîrceanu apărute pînă în prezent, e de presupus că, pentru o vreme, cel puțin, această nouă ediție va face ca ,,piața" să fie îndestulată fapt care ar permite să beneficieze de aceeași generozitate și alți poeți.

■ Cîteva cărți cu caracter istoric și literar : **Viața lui Ștefan cel Mare** de Mihail Sadoveanu (reeditare la Editura tineretului) ; **Viața lui Ștefan cel Mare** de N. Iorga (prefața de prof. M. Berza, Editura pentru literatură, care poate să se felicite pentru tipărirea acestei cărți ,,pentru poporul român", cum zicea autorul) ; Eusebiu Camilar — **Viforul,** în colecția Cartea ostașului a Editurii militare și **Fata de la Cozia,** povestire istorică de D. Almaș (Editura tineretului).

Elizabeth Taylor

cinema

■ Pe ecranele noastre se află unul din cele mai costisitoare filme din istoria cinematografiei : **Cleopatra.** Trebuie să spunem din capul locului că nu avem de-a face cu o superproducție de duzină, gen ,,Cartagina în flăcări". Filmul regizorului american Joseph L. Manckiewicz **(Totul despre Eva)** se distanțează printr-un anume respect față de istorie și oamenii ei de seamă, printr-o echilibrare cuviincioasă a conflictelor, chiar dacă atmosfera epocii este susținută violent de o montare fastuoasă supradimensionată. În rolul principal — actrița Elizabeth Taylor una din frumusețile ecranului american. În rolurile lui Cezar și Antoniu — doi mari actori englezi : Rex Harrison și Richard Burton. Filmul a fost distins în 1964 cu Premiul Oscar pentru cea mai bună direcție artistică în culori, pentru imagine, efecte speciale și costume.

■ **Prima deziluzie** — sub un titlu melodramatic (traducerea aparține D.R.C.D.F.-ului, căci în original filmul se cheamă **Sună, deschideți ușa)** se ascunde o delicată poveste despre primele zbuciumuri sufletești, despre lumea celor mari văzută de ochii unei fetițe ce trăiește desprinderea de copilărie. Regia : Aleksandr Mita (producție Mosfilm). Interpreți : Rollan Bikov **(Mantaua),** Larisa Ovecinnikova **(Primăvara fetelor)** și copiii : Lena Prokloya, Vitea Kosih, Olea Semenova.

■ Atenție, cinefili (și nu numai). La cinematograful **Union** continuă să se reprezinte ciclul de filme ,,Literatura și filmul", inițiativă cu totul și cu totul remarcabilă, ce dovedește că anotimpul călduros nu este potrivnic asimilării operelor de valoare. Vor putea fi văzute, în aceste zile, cîteva ecranizări ce au trezit la vremea lor interesul : **Ciociara** (realizat de Vittorio de Sica după romanul lui Alberto Moravia), **Moara cu noroc** după povestirea cu același nume de Ion Slavici (regia : Victor Iliu), **Edes Ana** (regia : Zoltan Fabri, după un roman de D. Kostolanyi), **Victimele întunericului** (regia : Georg Klaren după piesa **Woyzzeck** a lui Georg Büchner), **Procesul maimuțelor** după Vercors (regia : Stanley Kramer) și altele.

■ Mari actori pe ecranele noastre : Gérard Philipe **(Fanfan la Tulipe),** Richard Burton **(Noaptea iguanei, Cleopatra),** Rex Harrison **(Cleopatra),** Ava Gardner **(Noaptea iguanei),** Jean Marais **(Fantomas).**

■ Dintre documentarele săptăminii, vă recomandăm în mod deosebit pe acestea : **Stuf** (regia : Titus Mezaroș), **Simfonie în alb** (regia : E. Szekler, vezi și cronicile din pagina 12), **Liniorii** (regia : D. Done) și **Crimca** (regia : Pavel Constantinescu).

disc

ARII
DIN
OPERE
PAIAȚE
TOSCA
TRUBADURUL
RIGOLETTO
OTHELLO
ANDREA CHENIER
OCTAV
ENIGARESCU

■ Cel mai cunoscut lied al lui **Franz Schubert,** ,,Serenada", pe care toată lumea îl știe și îl îngînă, a cărui melodie de-o puritate muzicală neasemuită rămîne pecetluită pentru totdeauna în inima fiecăruia, a fost înregistrat de curind pe discul ECC-700 apărut în colecția ,,Discoteca pentru toți". Baritonul **Dan Iordăchescu** înfioară acest cîntec al serii printr-o interpretare de-o gingășie elevată, pe care o egalează numai sentimentul transmis, tot de același solist, celebrei ,,Ave Maria", înregistrată pe cealaltă față a discului. Acompaniază la pian Viorica Cojocaru.

■ Impus mai de mult pe plan internațional (în urma turneelor întreprinse în Belgia, Franța, U.R.S.S., Bulgaria și R. D. Germană) baritonul **Octav Enigărescu,** personalitate de frunte a vieții noastre muzicale, poate fi ascultat pe discul ECD-1 122 într-un excelent recital : ,,Si puo" (celebrul prolog din ,,Paiațe" de Leoncavallo), ,,Cortigiani" (monologul din ,,Rigoletto"), ,,Credo" (din ,,Othello") și alte arii (din ,,Tosca", ,,Trubadurul", ,,Andrea Chenier") care pun în valoare posibilitățile sale vocale. Constantin Bobescu, la pupitrul orchestrei de studio a Radioteleviziunii, și regretatul Egizio Massini, în fruntea Orchestrei simfonice a cinematografiei, îl însoțesc magistral pe Octav Enigărescu, de-a lungul acestei admirabile călătorii muzicale în lumea operei.

■ Ideea casei noastre de discuri de-a stringe pe un disc de mare format (ECE-0 222) cele mai populare melodii din operetele românești : ,,Culegătorii de stele", ,,Ana Lugojana", ,,Întîlnire cu dragostea", ,,Amorul mascat", ,,Anton Pann" și ,,Lysistrata" este excelentă și popularizează elocvent creațiile pe acest tărîm ale compozitorilor Gherase Dendrino, Alfred Mendelsohn, Ion Hartulary-Darclée, Filaret Barbu și Florin Comișel.

plastică

■ Sala Dalles : **Expoziția de pictură contemporană din Cuba** — a doua pentru publicul nostru, după cea, mai largă, din 1962. Ca și atunci, ea revelează particularul național filtrat în stiluri universal moderne. Natura țării, ilustrată în peisajele lui Adigio Benitez, simbolizată în ,,structurile" cu mireasmă cromatică de sol ale lui Antonio Vidal ori în ample acorduri lineare în care ,,Apele teritoriale" se confundă cu unde sonore (Martinez Pedro) ; natura oamenilor, răsfrîntă în figurile viguroase, de factură discret cubistă, ale lui Servando Cabrera Moreno, în viziunile fantaste ale lui René Portocarrero chemînd sugestii de străvechi măști rituale ; o natură poetică de patos liric, în viziunea tragic expresionistă a Antoniei Eiriz Vazquez, în metamorfozele senzuale, luminoase, ale motivelor din pictura lui Mariano Rodriquez, în subtilele ,,tușuri" de Raul Milian, în panourile decorative de Amelia Pelaez, cu elemente specifice — toate acestea compun imaginea unei arte naționale viguroase, ce asimilează în fondul ei de sensibilitate aluviunile culturii artistice în năzuința de a exprima contemporan trăsături spirituale ale poporului cubanez.

■ Galeriile din bd. Magheru : **Harry Guttman** — grafică. Un simț al realului identificat cu poezia, se exprimă prin aceste lucrări, executate cu ostentativă pedanterie fotografică în reprezentarea obiectelor și, în același timp, cu știința de a insinua prezența lirică, selectivă și imaginativă, a autorului. Atîta preocupare tehnică e totuși obositoare și mai mult chiar : sugerează oboseala artistului în fastidioase căutări de limbaj.

■ Parcul ,,Dinamo" — expoziția artistului **Constantin Iordache,** unul dintre puținii care s-au angrenat în țara noastră pe dificila cale a sculpturii cu temă sportivă. Campionii diferitelor sporturi apar, în creația sa, fie sub semnul particular al portretului, fie sub semnul întruchipării unei idei, a unui simbol.

televiziune

■ **Duminică 31 iulie.** După furtuna fotbalistică din Anglia, o săptămînă mai calmă pentru telespectatori. Programul începe cu o noutate (în materie de titluri) : ,,Magazin... duminical" (18 00) ■ Sub titlul ,,Interpretul preferat" — o emisiune de muzică populară românească (19 10) ■ La instructiva rubrică ,,Memoria caselor" — o evocare a lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea (19 30) ■ Cella, o cîntăreață de culoare, oaspete a studiourilor TV (20 00) ■ Reluare : recitalul filmat al balerinei Magdalena Popa (20 30) ■ Din antologia cinematografiei mondiale : ,,Rembrandt" ; un mare actor — Charles Laughton și un mare regizor — Alexander Korda (21 10).

■ **Marți 2 august,** ,,Oameni la pupitru" este tema Telecronicii economice (19 15) ■ Serialul ,,Supraviețuitorii" (19 50) ■ Teatru : ,,Scurtă convorbire" de Valentina Levidova, cu colectivul Teatrului de stat din Sibiu (20 15). (În pauze : Preludiu ,,Mamaia-1966".)

■ **Miercuri 3 august.** Spre bucuria tuturor, încîntătorul Robin Hood și-a cîștigat dreptul la apariție săptămînală (19 30) ■ Speologia și un caleidoscop — la rubrica științifică (20 00) ■ Săptămînala excursie tele...ghidată va avea loc la Piatra Mare (20 45) ■ Filmul polițist ,,Șah la rege" realizat de studioul ,,București", a lăsat o plăcută impresie cînd a rulat pe ecranele mari. Reluarea lui de TV nu este inoportună (21 00) ■ Programul se încheie cu un Preludiu ,,Mamaia-1966" (22 25).

■ **Joi 4 august.** Din nou Preludiu ,,Mamaia-1966" (19 15) ■ O anchetă TV: ,,Cum am fost primiți". Unde ? Cînd ? De cine ?... Sînt taine pe care le va dezvălui emisiunea (20 00) ■ Elena Botez, Agatha Druzescu, Ștefania Pîrvulescu, Elena Popovici, Elena Dacian, Luminița Dumitrescu, Victoria Ștefănescu, Corneliu Fînățeanu, Mugur Bogdan, Daniel Podlovschi, Petre Ciortea, Sergiu Ștefanschi, Dan Moise ne oferă un program muzical-coregrafic (20 20) ■ Un film danez : ,,M-am îndrăgostit la Copenhaga" (21 00).

Elena Dacian

■ **Vineri 5 august.** Chitara și alte instrumente de ciupit la rubrica ,,Galeria instrumentelor" (19 15) ■ Un reportaj de la cel de-al III-lea Festival al cîntecului, dansului și portului popular (19 30) ■ Preludiu ,,Mamaia-1966" (21 15) ■ Teleglob — destinație necunoscută (21 25) ■ O peliculă întrunind numele cîtorva cunoscuți interpreți români de muzică ușoară. Semnează Valeriu Lazarov și Radu Anagnoste (21 55) ■ Să ascultăm o emisiune de operă din R. P. Bulgaria (22 15).

■ **Simbătă 6 august.** La rubrica ,,Antena este a dumneavoastră" a venit rîndul artiștilor amatori reșițeni (21 00) ■ Preludiu ,,Mamaia-1966" (22 05) ■ Și, în final, ,,Sfîntul", care își continuă victorios existența în pofida concurenței ce i-o fac alte seriale (22 15).

teatru

Sanda Toma

■ Cunoscut prin înalta sa ținută artistică și căutări novatoare, teatrul ,,Jozsef Attila" din Budapesta va vizita Bucureștiul o dată cu deschiderea stagiunii de toamnă. Din repertoriu fac parte piesele franceze **Becket,** dramă istorică de Anouilh, **Floarea de cactus,** farsă de Barillet și Gredy și piesa originală a lui Gyrias Miklos — **Drumul șoarecelui.**

■ Teatrul de Comedie se pregătește pentru o călătorie artistică pe care o va întreprinde în toamna acestui an în R. S. Cehoslovacă și Republica Democrată Germană. Repertoriu : **Șeful sectorului suflete** de Al.Mirodan, **Troilus și Cresida** de W. Shakespeare și **Rinocerii** de Eug. Ionescu. Cu acest prilej teatrul va participa și la cunoscutele 14 zile festivale ale Berlinului.

■ **Oul** de Felicien Marceau, o comedie jucată cu succes în multe centre teatrale ale lumii și mai ales la Paris, spirituală înnodare de replici aforistice și situații paradoxale, uneori critice, alteori cu un umor gratuit, a constituit ultima premieră a Teatrului de stat din Botoșani, în regia lui Mihai Raicu și decorurile Olgăi Muțiu. În distribuție : Mircea Andreescu, Doina Tamaș, St. Alexandrescu, Dan Săndulescu.

■ Secția de estradă a Teatrului muzical din orașul mai sus pomenit a prezentat premiera unui concert spectacol : **Un cîntec și o chitară.** Spectacol mediocru în care apar — nu cu lucruri de calitate — și soliști apreciați de muzică ușoară, ca Roxana Matei sau Aurelian Andreescu.

■ **Omul cu mîrțoaga** de G. Ciprian a constituit piesa de închidere a stagiunii Teatrului de stat din Baia-Mare.

■ Teatrul de păpuși din același oraș — marcînd o simțitoare creștere calitativă — a oferit micilor săi spectatori două premiere : **Un concert extraordinar** de E. Jurist și **Jucăriile Mihaelei** de Al. T. Popescu. Cu bune rezultate în concepția spectacolelor și ca fantezie a fost regia lui Mircea Suciu care a dat ritm și culoare spectacolelor cu ajutorul scenografiei semnate de Ida Grumaz.

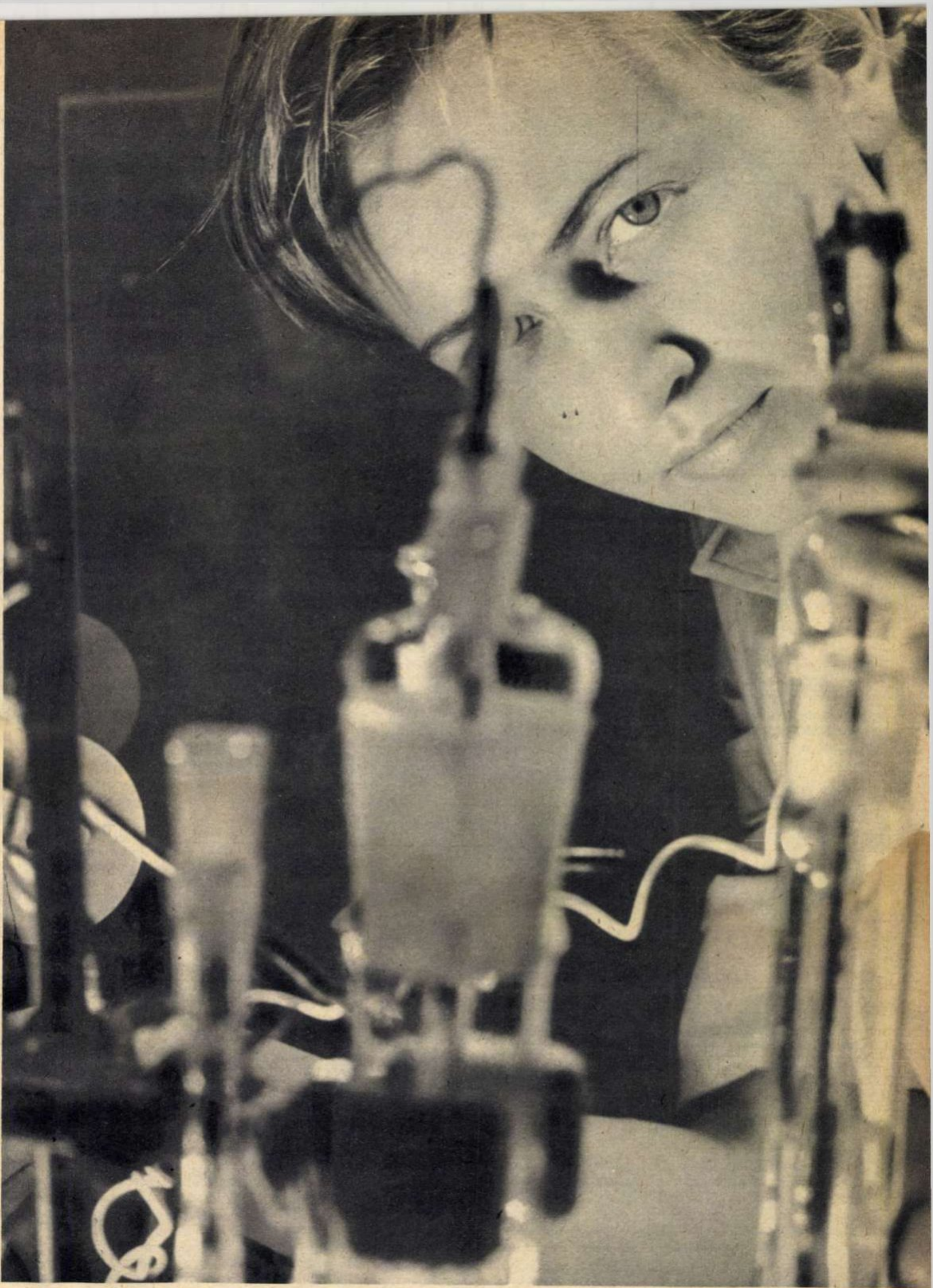

Pentru a «diagnostica» tipul de coroziune și a stabili metodele de combatere sînt necesare măsurători fine, un aparataj electrochimic pretențios. Asemenea măsurători se realizează la Centrul de chimie fizică al Academiei.

un „flămînzilă” al industriei: coroziunea

Din oțelul existent azi pe glob, un sfert se distruge prin coroziune. Dar problema nu interesează numai pe ingineri, ci și pe medici, pe economiști, pe chimiștii teoreticieni.

Desigur, omul nu rămîne neputincios în fața acestui flagel. La noi în țară — ca și în întreaga lume — coroziunea constituie o preocupare însemnată a specialiștilor. Acest fapt a fost relevat și cu prilejul recentei ședințe plenare a Consiliului Național al Cercetării Științifice, iar în programul unitar al cercetării științifice pe perioada 1966-1970, printre principalele probleme la capitolul «științe chimice generale», figurează și cele ale coroziunii.

Se făcu că odată Harap-Alb a întîlnit o namilă de om ce mînca brazdele de pe urma a 24 de pluguri și tot el striga în gura mare că crapă de foame.

— Ei, apoi să nu bufnești de rîs? — a zis atunci Harap-Alb. Măi, măi, măi! Că multe-ți mai văd ochii! Pesemne că aista-i Flămînzilă, sac fără fund sau cine știe ce pricopseală a fi, de nu-l mai poate sătura nici pămîntul...

Și în zilele noastre există un sac fără fund, «de nu-l mai poate sătura nici pămîntul». Un Flămînzilă care, după cum se cuvine în lumea noastră modernă, trepidantă, înfulecă nu brazde, ci oțel. Zeci de milioane de tone de oțel — și nu numai oțel. Și tot el strigă, aidoma eroului din poveste, că crapă de foame...

Încă în 1945 profesorul Hubert Uhlig, de la Massachusetts Institute of Technology, într-o celebră alocuțiune rostită în

(Continuare in pag. 6)

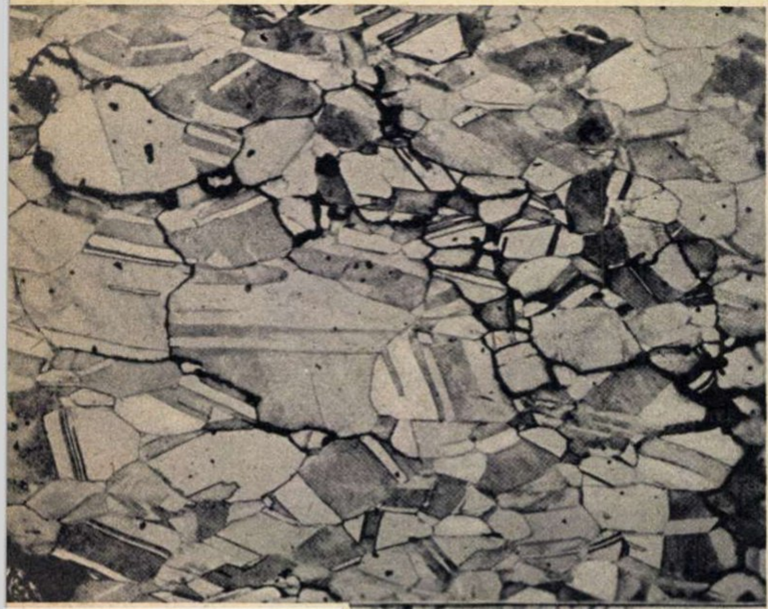

▲

Mozaic decorativ? În realitate, fotografia înfățișează, la o mărire puternică, progresele coroziunii într-o placă de aramă expusă timp de trei ani unei atmosfere umede.

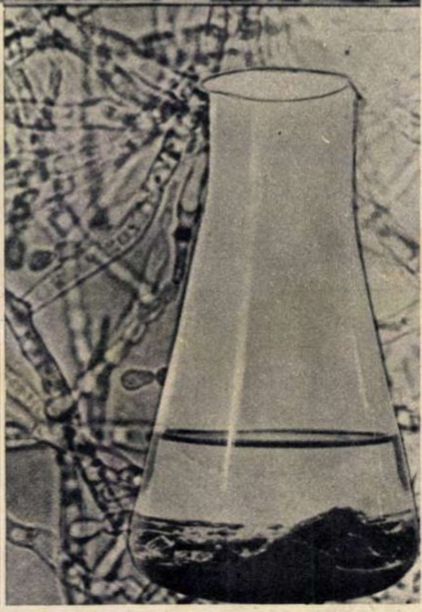

Aceste microorganisme «îmbolnăvesc» mari avioane de transport. Mai precis, ele corodează rezervoarele de carburant, putînd cauza prăbușirea aparatului. Buturuga mică... ▶

fața Comitetului Economic și Social al O.N.U., trăgea un semnal de alarmă, arătînd că numai în S.U.A. pierderile provocate anual de coroziune se cifrează la 5,5 miliarde de dolari. De atunci cifra a crescut continuu. În 1962, de pildă, ea ajunsese numai în S.U.A. la șapte miliarde de dolari.

În numărul inaugural, din ianuarie 1965, al unei reviste sovietice închinate exclusiv problemelor de coroziune («Zascita Metalov» — Protecția metalelor) se arăta că pierderile anuale de oțel provocate de coroziune în U.R.S.S. se ridică la nouă milioane de tone.

Mai există și un alt aspect demn de relevat. Se știe că pentru fabricarea fiecărei tone de oțel se consumă sute de kilograme de cărbune, sute de metri cubi de gaze naturale și gaze de cărbune, energie electrică etc., fără a mai pune la socoteală energia cea mai de preț: a omului. Or, dacă se ține seama că din oțelul existent astăzi pe glob aproximativ *un sfert* se distruge prin coroziune, pierderile totale de materiale la fiecare tonă trebuie înmulțite cu sfertul producției mondiale de oțel. «Pasivul» pentru omenire este astronomic. Și toate acestea din cauza coroziunii.

Dar de fapt ce este coroziunea? Este ansamblul de fenomene care provoacă degradarea și distrugerea metalelor și a altor materiale sub influența agresivă a mediului înconjurător. Aerul atmosferic, solul, apa de mare, soluțiile de reacții în industrie — toate sînt mai mult sau mai puțin corosive. Și cum orice obiect, orice aparat, orice instalație, orice construcție se află fie pe sol, fie sub sol, fie în apă sau în aer — chiar neglijînd posibilitatea de a fi expuse unor medii deosebit de agresive ca în industria chimică — vom înțelege de ce coroziunea a fost asemuită cu un dușman fluid care ne înconjură de pretutindeni, pătrunde totul, atacă, atacă... De fapt, nu există domeniu de activitate omenească în care ea să nu intervină în mod nefast. Și aceasta cu atît mai mult cu cît înflorește civilizația, cu cît sporește numărul materialelor folosite de ea și cu cît se dezvoltă industria...

Desigur, omul nu rămîne neputincios în fața acestei hidre moderne. Care-i sînt mijloacele de luptă? Ne adresăm pentru început conferențiarului universitar dr. Octavian Radovici, șeful secției Procese de electrod și coroziune de la Centrul de chimie fizică al Academiei și vicepreședinte al recent înființatei Comisii de coroziune a Academiei.

UN PAHAR DE PLASTIC, UN AVION CU REACȚIE, UN BARAJ, UN CRANIU OMENESC ȘI O PROBLEMĂ COMUNĂ

— *Fenomenele de coroziune sînt extrem de complexe* — ne spune dr. Radovici — *și literatura mondială de specialitate aduce mereu noi și noi date în această privință. «Contraatacul» oamenilor de știință se dă tocmai în funcție de modul variat de manifestare a acestor fenomene. Identificarea coroziune=rugină, pe care o fac unii profani, este tot atît de naivă ca și afirmația, de pildă, că «putem obține căldură doar de la un foc cu vreascuri». Priviți cu atenție acest pahar de plastic* — continuă interlocutorul nostru.

(Pe masă, lîngă ceașca cu cafea, se află un simplu pahar cu apă care nu atrage cu nimic atenția. Și, totuși, dacă te uiți bine, pe el se zăresc cîteva crestături. Simple zgîrieturi?)

— *Nu, nu sînt simple zgîrieturi, și nici — în cazul de față — obișnuita îmbătrînire a materialului. În realitate este vorba de o anumită formă de coroziune. După cum vedeți, contrar unei păreri larg răspîndite, și materialele plastice se corodează. Dar să mergem mai departe.*

În discuție apar mereu alte aspecte, unele din ele neașteptate.

Un avion cu reacție explodează în aer. Ce legătură poate fi între paharul de plastic și avion? Una singură: ambele sînt distruse de aceeași formă insidioasă de coroziune, care pătrunde adînc în metal, provoacă fisuri greu de observat și... Desigur aceasta este o cauză puțin frecventă a accidentelor de avion, totuși există.

Sau iată un alt exemplu, citat de literatura mondială de specialitate. O rafinărie sare în aer. Motivul? O coroziune nedetectată la timp.

Acestea sînt, bineînțeles, cazuri extreme. Dar între aceste extreme, ce multitudine de probleme confruntă zi de zi atît pe teoretician cît și pe inginerul practician! Se constată că o conductă îngropată în sol s-a distrus după un an sau doi, și nu după cei 20-30 de ani normali. O construcție de beton armat cedează. Coroziunea!...

Se ivesc probleme dificile și în industria minieră, din cauza agresivității subsolului. Se va reveni oare la lemn, ca material de construcție în mine?...

În industria atomică avem circuite închise, de pildă, acela al apei din unele reactoare. Acolo nu se pot efectua cu ușurință lucrări de reparații, de întreținere. De aici, necesitatea unor aliaje speciale foarte rezistente la coroziune...

Centralele termice, care funcționează constant cu abur la temperatură foarte ridicată, pun și ele dificile probleme de coroziune...

Să ne transportăm acum într-o sală de operație. Chirurgul înlocuiește o porțiune din calota craniană a unui pacient grav accidentat. Trebuie ales un material cu totul special: doar nu poți schimba transplantul o dată la doi ani, cum s-ar proceda în industrie cu un material corodabil. Da, corodabil, căci și medicul are de luptat împotriva coroziunii datorate organismului. Soluția: un aliaj cu tantal — în esență, deci, tot o problemă inginerească...

DE LA MISTERUL «COLOANEI DE FIER» DIN DELHI LA PELICULELE SUBȚIRI

— *La Centrul de chimie fizică al Academiei* — arată dr. Radovici — *noi am realizat pelicule invizibile care îmbracă și protejează perfect materialul supus coroziunii. Este vorba în fond de niște oxizi care se formează pe metal. Ei au o istorie interesantă. S-a observat mai de mult că unele metale, în mod inexplicabil, nu ruginesc. Este de pildă cazul faimoasei «coloane de fier» de lîngă Delhi, care în curtea moscheii Quwwat, înfruntă senină, de milenii, asaltul coroziunii. La o cercetare mai atentă cu mijloace moderne de investigație s-a descoperit la suprafață un strat subțire de oxid format în mod spontan! Este desigur numai un exemplu. Studiul acestor pelicule subțiri a deschis drumul către elaborarea unei metode foarte prețioase de luptă împotriva coroziunii. În centrul nostru s-au efectuat de asemenea cercetări privind elaborarea de oțeluri inoxidabile, de aliaje de titan și de aluminiu etc. O problemă care ne preocupă în mod deosebit este aceea a superaliajelor, ale căror «supercalități» sînt în mare măsură legate de rezistența sporită la coroziune. O ultimă remarcă* — observă în concluzie dr. Radovici. *După părerea mea strict personală, gradul de civilizație tehnică a unei țări este direct proporțional cu preocupările sale în domeniul coroziunii. Simplificînd întrucîtva lucrurile, aș spune că atunci cînd România nu avea industrie, nu avea nici coroziune sau, mai precis, problemele pe care aceasta le punea erau incomparabil mai simple. În prezent avem fabrici ultramoderne, procese tehnologice complexe și o dată cu ele și noianul de probleme de coroziune «aferente». Și tocmai din această cauză nu ne plîngem...*

ȘI ÎN COROZIUNE EXISTĂ PROFILAXIE ȘI TERAPEUTICĂ

Mergînd mai departe pe filiera «luptei anticorosive», ne adresăm inginerului Ștefan Pîrvulescu, șeful Laboratorului central de cercetări pentru coroziune al Ministerului Industriei Chimice, care, prin specificul său, este strîns legat de activitatea practică, inginerească.

Discuția cu inginerul Pîrvulescu începe printr-o neașteptată incursiune medicală.

— *Ca și în medicină* — ne spune inginerul Pîrvulescu — *și în munca noastră există metode de profilaxie și metode terapeutice. Și tot ca în medicină, cele dintîi sînt, cel puțin în principiu, de preferat. Mă refer la alegerea acelor procese tehnologice care prin ele însele evită agenții agresivi sau îi fac pe aceștia din urmă să intre în contact cu un minimum de aparataj. Dar «profilaxia», oricît de eficientă și îmbietoare ar fi ea, nu poate fi totdeauna aplicată — uneori, de pildă, din considerente economice: noul procedeu costă prea scump. De aceea și inginerii de coroziune se văd siliți să se ocupe de «terapeutică».*

În continuare, inginerul Pîrvulescu ne furnizează o serie de date interesante privind unele realizări românești.

La noi în țară s-au elaborat aliaje anticorosive, gresii artificiale, electrogafit, betoane tratate, care au trecut cu succes examenul practicii. Totodată, creșterea furtunoasă în România socialistă a producției de materiale de sinteză (rășini, materiale plastice) a făcut ca atenția să se îndrepte spre utilizarea pe scară largă a acestor materiale pentru protecția anticorosivă.

Intrarea în funcțiune a fabricilor de sinteză și de prelucrare a policlorurii de vinil, creînd baza de materii prime necesară, a adus după sine și confecționarea de aparataj chimic din prefabricate (plăci și țevi) care rezistă în foarte multe medii agresive. S-au produs în România coloane de reacție din policlorură de vinil de diametre de ordinul a trei metri și de înălțimi pînă la 10 metri. Aceste dimensiuni fiind neobișnuite în tehnica mondială, la proiectare și executare au fost necesare metode noi de calcul și de confecție. Folosirea utilajelor din policlorură de vinil și a conductelor lor de legătură a redus importul de oțeluri speciale.

PĂMÎNTUL — O IMENSĂ BATERIE

Cine n-a văzut o baterie de buzunar? Închipuiți-vă acum nu una, ci milioane, miliarde de baterii îngropate în pămînt. Sau, dacă vreți, o unică și gigantică baterie care se întinde pe o distanță de sute și sute de kilometri în adîncul pămîntului. Veți avea astfel o imagine simplificată, distorsionată, și totuși în esență justă, a fenomenelor de coroziune la care este supusă deasa rețea de conducte de petrol din România. Despre ce este vorba?

Unele soluri românesti avînd un ca-

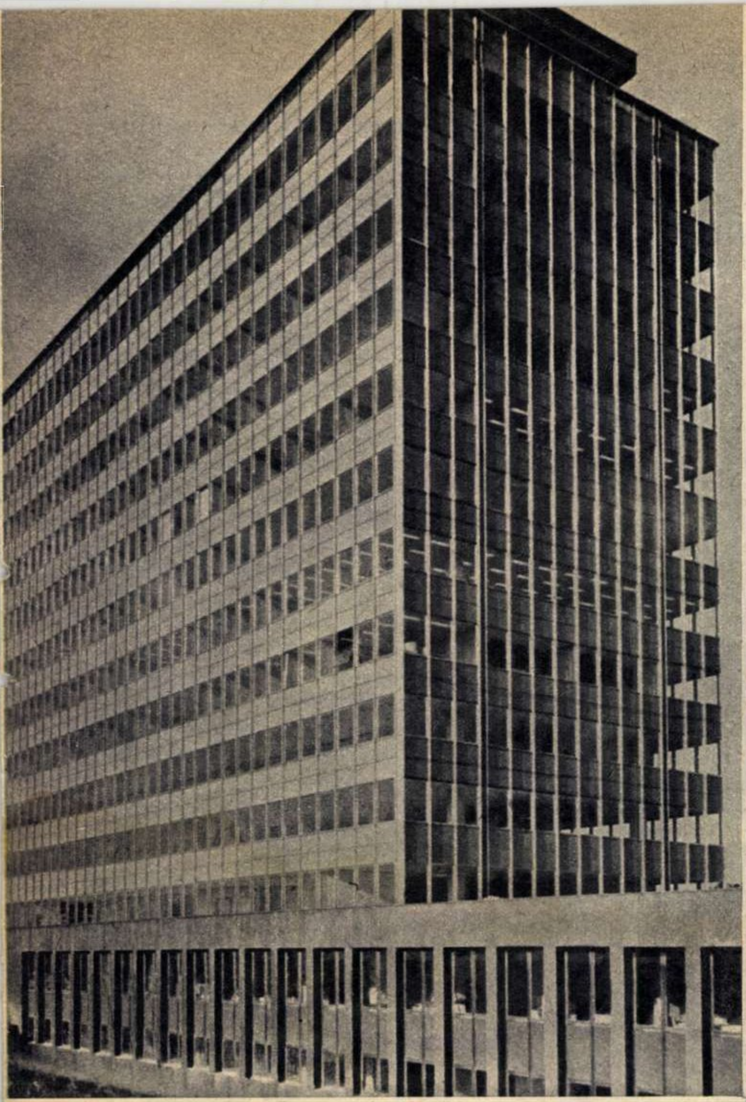

Fațade întregi din oțel inoxidabil. Iată unul din «răspunsurile» pe care constructorii îl dau coroziunii.

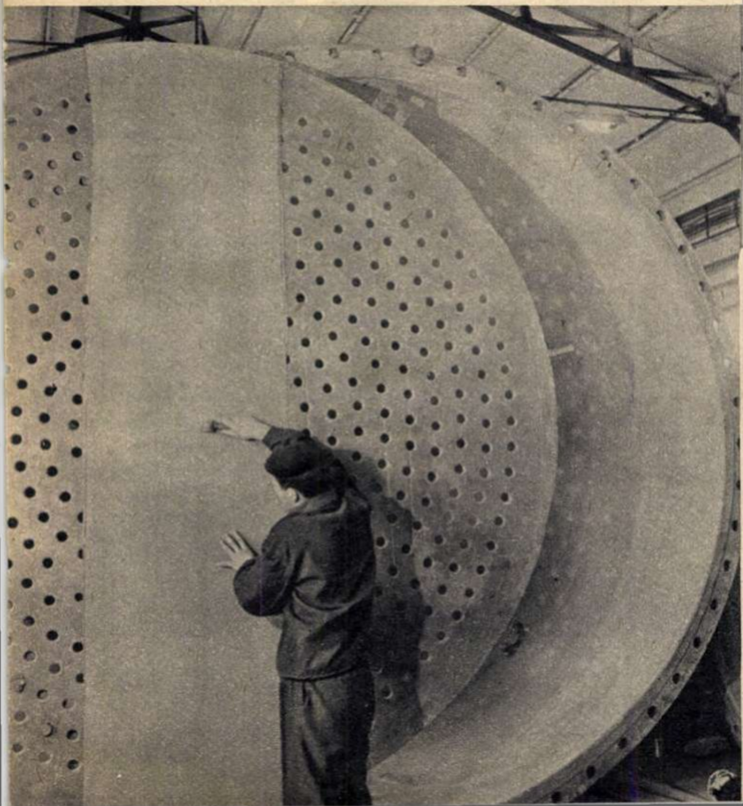

Lupta împotriva coroziunii este de importanță vitală pentru industria chimică, unde se întîlnesc frecvent medii agresive. În fotografie: protejarea cu folii de cauciuc a unui vas cu grătar pentru industria chimică, la întreprinderea «Anticorosiv» din Capitală.

racter agresiv, au apărut coroziuni pronunțate în rețeaua de transport al produselor petroliere și de gaze. S-au observat cazuri cînd o conductă introdusă în pămînt devenea din acest motiv inutilizabilă doar după doi ani de funcționare. Fenomenul se datora unui curent de pilă electrică ce lua naștere între metal și pămînt. S-a aplicat atunci la noi așa-numita protecție catodică.

Aceasta constă în crearea în sol, prin stații de «pompare», a unui curent egal și de sens contrar care, anulînd primul curent, anulează și efectul său: coroziunea. Cu alte cuvinte, pentru a se înlătura efectele imensei baterii care a luat naștere spontan în sol, s-a introdus o contrabaterie la fel de imensă, care a redus la neputință pe cea dintîi.

— *O vastă acțiune coordonată de stat pentru proiectarea și executarea în țară de instalații de protecție catodică* — conchide inginerul Pîrvulescu — *a făcut ca la ora actuală cea mai mare parte din rețeaua noastră de conducte petroliere să fie asigurată împotriva accidentelor, întreruperilor de funcționare și a tuturor efectelor economice negative datorate coroziunii. Avînd în vedere importanța economică a petrolului pentru România, asigurarea unei funcționări neîntrerupte a rețelei de conducte subterane constituie un factor important în exploatarea rațională a acestei bogății.*

UN ȘVAIȚER SUI-GENERIS

Dar mai există un aspect al luptei împotriva coroziunii, care rezervă multe surprize.

Se cunosc cazuri în practica mondială cînd instalații complicate au ieșit din funcțiune după numai 2-3 luni de funcționare, ca urmare a apariției unor găuri misterioase care transformau materialele cele mai rezistente într-un șvaițer sui-generis. Fenomenul în sine a fost observat de zeci de ani, însă cauzele adevărate s-au identificat abia în ultimii 10-15 ani, «vinovații» dovedindu-se a fi bacterii anaerobe de tip desulfovibriodesulfuricans.

Cercetările au pornit de la faptul că în sonde petroliere, cu țițeiuri lipsite de sulf, au apărut fenomene de coroziune de sulf. Misterul părea insolubil. Căutîndu-se cauza, biologii au descoperit, după îndelungate cercetări, că sulful provenea din sulfații din ape, transformați în sulf ionic de către bacterii. Bineînțeles, după stabilirea cauzei, s-au căutat și s-au produs substanțe care să inhibe această acțiune. În România, cu ajutorul inhibitorilor, s-au protejat sonde și unele instalații de răcire din industria petrochimică. Cercetările continuă intens și trebuie spus că în marea operă a luptei împotriva coroziunii, inhibitorii înscriu unul din capitolele cele mai fascinante și mai promițătoare în rezultate.

ÎN DOZE HOMEOPATICE

În cadrul catedrei de tehnologie chimică organică a Institutului politehnic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din București s-a înființat acum patru ani un laborator pentru sinteza și studiul utilizării inhibitorilor de coroziune. Sub îndrumarea șefului catedrei, conferențiar ing. Iosif Drimuș, s-au sintetizat pînă acum peste 40 de asemenea inhibitori, acoperindu-se aproape integral sortimentele de inhibitori organici de coroziune necesari României. Ca materii prime principale pentru sinteza lor, servesc acizii grași sintetici produși de fabrica SIN din București.

Doriți să-i vedeți pe inhibitori la lucru? Iată un singur exemplu. Cercetătorii din cadrul politehnicii bucureștene au realizat sinteza unui inhibitor care, adăugat în 20 de părți la un milion în instalațiile de distilare a țițeiului, opresc în proporție de 95 la sută, coroziunea provocată de acidul clorhidric rezultat din hidroliza clorurii de magneziu. 20 de părți la un milion! Inhibitorii își drămuiesc cu grijă forțele...

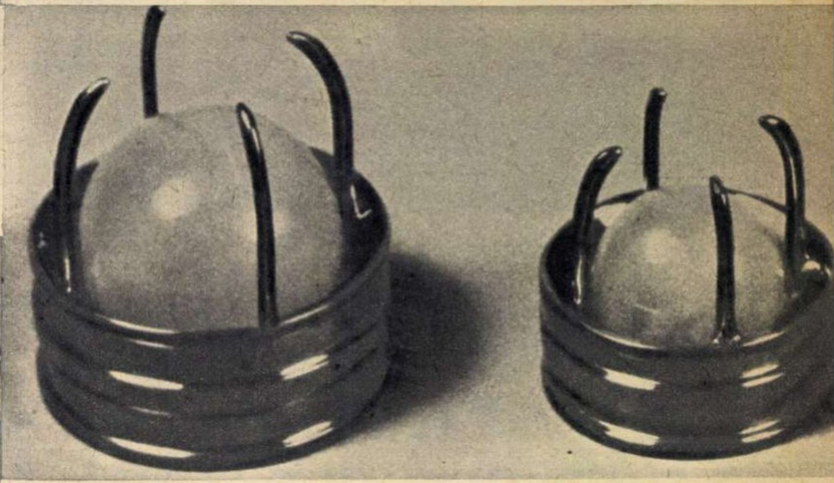

Valvulele artificiale de tip Starr-Edwards înlocuiesc cu succes valvule «defecte» ale inimii umane. Pentru aceasta a fost însă necesară elaborarea unui oțel special care să reziste unuia din cele mai insidioase tipuri de coroziune: aceea datorată organismului omenesc.

★

Iată-ne la capătul scurtei noastre incursiuni în domeniul coroziunii. Coroziunea este, dacă vreți, un blestem al civilizației, de care nu vom putea scăpa niciodată. Coroziunea nu va putea fi niciodată «desființată», întrucît ea întruchipează o ineluctabilă lege a firii, legea mișcării și transformării continue a tot ceea ce există. Dar excesele ei pot fi zăgăzuite și distrugerile provocate de ea pot fi păstrate în limite acceptabile. Chiar și acest rezultat, modest în aparență, înseamnă extrem de mult. Încercați să vă imaginați cum ar arăta o fabrică, un oraș, civilizația modernă, fără lupta împotriva coroziunii — acest Flămînzilă al industriei timpului nostru...

L. NIȚESCU

POLITEȚEA cea de toate zilele

- **De la «decorum» la comportările frumoase.**
- **Bunul simț, fundament al politeții**
- **Purtarea aleasă și «codurile manierelor elegante».**
- **Cu pîine și sare.**
- **Sărutăm ori nu mîna?**
- **Politețea pe meridianele globului.**
- **Știți să fiți politicos?**

Nu cred că manierele frumoase sau, mă rog, bună-cuviința ori poate politețea — numiți-le cum doriți — ar avea nevoie de aliați cu nume răsunătoare care să le susțină dreptul la viața civică. Actul ar fi gratuit și, poate, chiar nepoliticos. Dacă îi aducem însă, aici de față, pe Swift ori pe La Bruyère, sau chiar pe Cicero, e nu pentru a dovedi justețea cauzei, ci venerabila ei vîrstă: nevoia omului de a se comporta îndatoritor cu semenii are exact etatea societății (altfel, existența socială ar fi fost probabil greu de închipuit!). Antichitatea simțise nevoia să legifereze bunele comportări, latinii denumeau «*decorum*» conduita frumoasă și afirmau prin Cicero, că în ea «*se cuprinde buna-cuviință, cumpătarea și modestia — podoaba vieții*» și că «*este conformarea cu demnitatea omului în ceea ce natura lui diferă de a celorlalte viețuitoare*». Preocupat, cu o gravitate ușor moralist-profesorală de aceste probleme (după cum se vede în al său «*Tratat asupra bunelor maniere și a bunei educații*»), Swift — acest spirit liber și fantast — susține că: «*bunul simț este principalul fundament al bunelor maniere, dar cum bunul simț este un dar pe care puțini oameni l-au primit* (mizantrop, domnul Ionathan Swift!), *toate națiunile civilizate ale lumii s-au înțeles să stabilească anumite reguli de conduită, cele mai potrivite cu obiceiurile lor sau cu ideile generale, ca un soi de bun-simț artificial, pentru a înlocui lipsa de rațiune*».

Dar de ajuns cu citatele: orice condei, atunci cînd începe să scrie despre bunele comportări, capătă pe loc veleități pedagogice și cade în păcatul grav al didacticismului pedant. Să ne întoarcem la politețe sau, mai bine zis, la manierele elegante: căci dacă politețea este un cîștig social recunoscut și necontestat (teoretic, pentru că, din păcate, practic...), asupra acestor «maniere» mai plutește încă un ușor abur de neîncredere, de ridicol, de desuetudine. Termenul pare demodat, evocă unora gesturi largi și panașe înfoiate, tonuri patetice, serenade trubadurești — sau cel puțin acordurile languroase ale «Zarazei», și orice încercare de a încadra aceste comportări într-o disciplină, într-un cod, stîrnește un zîmbet de superioritate ce le condamnă definitiv. Mai ales din partea tinerei generații. În numele unor porniri așa-zis naturale, firești, dezinvolte, este pus la zidul nepăsării cel mai modest sistem ce ar încerca să polizeze relațiile dintre oameni, relațiile cele mai obișnuite, cele mai frecvente — și în mod inevitabil generatoare de neplăceri — de la călătoria în comun în troleibuz, la ieșirea din sala de cinematograf și la bună-ziua dată vecinului de apartament. Firește, e necesar să adăugăm aici niște pronume și adverbe nehotărîte: *unii*, *uneori*. Absolutizarea ar fi un neadevăr...

Există, dacă vreți, și o justificare: «codurile de maniere elegante» apărute la noi în urmă cu decenii erau, cele mai multe, de un ridicol copios, niște construcții artificioase ce recomandau comportări artificioase unor ființe umane lipsite parcă de cuget propriu, dictînd scrisori tip de iubire, de despărțire și de împăcare (acestea din urmă scrise cu cerneală roșie, pentru a părea scrijelite cu... sînge), confecționînd conversații de gata pentru orice fel de împrejurare. Dar a respinge, din cauza acestor excrescențe grotești, ceea ce oamenii au numit dintotdeauna comportări frumoase, ar egala cu acel gest nechibzuit care aruncă din copaie, o dată cu apa, și pruncul. Manierele cuviincioase, elegante, sînt deprinderi și, ca orice deprindere, ele trebuie deprinse. Politețea este actul cel mai clasic de auto-disciplinare și poate cel mai social cu putință.

Ni se pare de aceea, nu numai justificată, ci și lăudabilă preocuparea editurilor noastre de a scoate niște îndrumare de conduită (precum vedeţi, suferim şi noi de prejudecata care cere ocolirea termenului «Cod de maniere elegante») adresate cu precădere tineretului. Şi gestul cel mai substanţial îl face Editura tineretului, publicînd, probabil pînă către finele anului, o carte destul de voluminoasă semnată de Dan Bihoreanu. Se încearcă aici nu numai reabilitarea tipului de manual ce dă sfaturi de comportament, ci şi o serioasă incursiune în istoricul manierelor, o expunere şi o fundamentare a comportărilor civilizate, moderne, şi totodată — dat fiind verva satirică a autorului — o acerbă polemică cu nepoliticoşii zilelor noastre. Din substanţa acestui volum (cu titlul încă neprecizat), am extras materialul necesar întocmirii rîndurilor de faţă. Ele vor să trezească interesul pentru viitoarea apariţie, dar să şi pledeze, alături de ea, şi cu un ceas mai devreme, pentru respectul şi bunacuviinţă ce şi-o datorează oamenii unii altora.

BONJOUR, GUTTENTAG BONGIORNO, HOW DO YOU DO? SIMPLU CA... BUNĂ-ZIUA ŞI TOTUŞI...

Aţi fi putut crede că salutul cel mai la îndemîna noastră, acel «simplu ca bună-ziua» care nu e altul decît «bună-ziua», a cunoscut — de secole de cînd oamenii îşi dau bineţe în semn de omagiu şi de respect — aproximativ 100 de variante? Dacă ar fi să luăm aceste multiple versiuni drept semne ale metamorfozei politeţii şi spiritului uman, ar trebui să conchidem, cu un suspin, că strămoşii noştri au fost mult mai delicaţi, mai bine crescuţi ca noi... O invocare a spiritelor în favoarea zilei bune dorite celui întîlnit în cale, fie că făcea sau nu parte din tribul propriu, un salut matinal adresat de un egiptean contemporanului său antic, un bună-ziua formulat între curtenii lui Ludovic al XIV-lea, cereau nu numai lungi minute de politicoasă răbdare reciprocă, ci veritabile daruri oratorice, coregrafice, şi totodată pasiunea gesturilor gratuite. Ajunsă — în unele momente de istorie, cum ar fi şi cel al domniei Regelui Soare — la formule cu atît mai goale cu cît mai acerbate, curtenia devenise un joc graţios şi desăvîrşit de curte, care exprima totul, de la educaţia aleasă la spirit, în afară de un singur lucru: respectul datorat pe bază de reciprocitate. Pentru că cei mai galanţi dintre bărbaţii istoriei, ca şi cele mai distinse doamne ale saloanelor, uitau, în mod cu totul de neînţeles, unele obligaţii elementare cum ar fi spălatul zilnic de dimineaţă. Şi în timp ce perucile acopereau un gît ocolit cu grijă de săpun, vorbele şi purtările alese ascundeau cea mai totală lipsă de stimă şi preţuire reciprocă.

Slavă domnului, istoria a închis între paginile ei şi aceste arabescuri ale unei politeţi baroce, după cum a înghesuit în lăzi malacovurile şi perucile neigienice: ea, istoria, a impus asanarea deprinderilor formale şi a cerut ca, în numele bunelor relaţii dintre oameni, să se pronunţe în primul rînd bunul simţ. Evoluţia aceasta a avut fireşte, cea mai precisă determinare socială, burghezia respingînd la început manierismul aristocratic, preluîndu-l apoi într-un mod veleitar dar caricatural — de atîtea ori satirizat de peniţe geniale — pentru ca epoca noastră să vină a-şi pretinde drepturile definitive la respectarea acelui contract ce stabileşte nevoia oamenilor de a se menaja reciproc.

Să lăsăm însă micile incursiuni istorice în favoarea celor geografice: dacă secolul nostru a detronat afectarea politeţii şi a cerut în orice relaţie umană acoperirea ei prin valuta sincerităţii; dacă el a reintegrat în drepturi firescul, dar a pretins naturaleţii să nu devină agresivă; dacă a găsit politeţii de pretutindeni un numitor comun, iar acesta s-ar putea numi «dorinţa umană a fiecăruia de a se înţelege şi a respecta omul de lîngă el»; dacă toate acestea au stabilit coordonatele generale ale politeţii, ea şi-a permis să-şi schimbe nuanţele, accentele, micile tabieturi şi tradiţii, în funcţie de meridianul pe care acţionează. S-a creat astfel un fel de atlas geografic al bunei-cuviinţe, care nu este de loc lipsit de interes pentru acela — mai ales pentru acela — care vrea să-şi apropie cît mai temeinic regulile de politeţe ale pămîntului său.

UN ATLAS GEOGRAFIC AL POLITEŢII

Românul îşi primeşte, din hăul vremurilor, oaspetele cu pîine şi sare: e o tradiţie de o adîncă omenie şi generozitate, căci omul îşi împarte astfel bucatele cu tine, noul venit, şi-ţi pune în faţă o imagine esenţializată a înseşi roadelor pămîntului şi a eforturilor omului pentru obţinerea lor. Japonezul, cu civilizaţia sa de o pedanterie milenară, îţi va servi ceaiul cu un soi de ceremonial magic ce atinge însăşi perfecţiunea artei şi are o denumire — «Tiado oboekaki» — ba chiar şi o întreagă filozofie la bază. Chinezii au întocmit, cu secole în urmă, nişte «modele de dialog» a căror limpezime şi eleganţă de exprimare frapează prin asemănarea cu dialogurile lui Platon.

Despre manierele europene se spune că ar avea un alfabet comun, dar pronunţiile cele mai diferite. Politeţea britanică este distantă şi sobră, cea italiană — inimoasă şi familiară, francezii au o sociabilitate plină de gentileţe, nordicii sînt mai rezervaţi. Şi, totuşi, în nord — acel nord în care, după un proverb finlandez, «*casa mea este cetatea mea*» — vei fi de îndată invitat acasă la noul prieten — pe cînd în Franţa sau Italia, prietenii se întîlnesc numai în oraş, vizitele acasă făcîndu-se doar după o deosebit de îndelungată cunoaştere şi prietenie. Nu e «politicos» să inviţi un proaspăt cunoscut în intimitatea casei tale — spune codul scris şi nescris al celebrelor maniere elegante franceze. De aceea toate bistrourile, cafenelele şi localurile franceze sînt pline; de aceea, după orele 8 seara, străzile oraşelor nordice sînt pustii, viaţa retrăgîndu-se în interiorul locuinţelor.

Orice englez, de orice vîrstă, va ceda fără ezitare locul unei femei, dar nu o va saluta decît atunci cînd femeia i-a făcut onoarea de a-i remarca prezenţa şi i-a permis în mod clar să fie recunoscută (de aceea aşteaptă mai întîi, eventual, salutul ei). Celebra formulă «shake-hand», datul mîinii, a fost lansată de englezi, care însă se abţin să o practice, considerînd-o un gest continental neelegant. Englezoaica nu va întinde niciodată mîna unui bărbat ce i-a fost prezentat, iar acesta, în orice caz, nu-i va săruta mîna.

Politeţea germană e o politeţe a corectitudinii, legiferată cu o rigurozitate strictă, conştiincioasă: din codul german s-au împrumutat uzanţele «priorităţii» pe stradă, în locurile publice, în sălile de spectacol (în doi — locul de onoare e la dreapta, în trei — la mijloc etc.). Ruşii (şi în general popoarele sovietice) sînt extrem de prietenoşi şi ospitalieri, stabilesc de îndată relaţii calde cu invitaţii, îşi spun repede pe numele mic însoţit de cel al tatălui; există o jovialitate şi un sentimentalism specific rusesc, care fac pe deplin fireşti grupurile de tineri ce merg cîntînd pe străzi şi toasturile repetate. Nu se sărută mîna femeilor, dar îmbrăţişările călduroase sînt frecvente, chiar şi între bărbaţi.

Oricît ar părea de nefiresc pentru temperamentul sudic, spaniolul binecrescut are morgă, afişează o politeţe distantă, cere respectarea fidelă a titlurilor protocolare şi, mai ales, a acelor prevederi ce tind să-i apere «onoarea». Un vechi parfum medieval mai învăluie curtenia spaniolă...

ŞI CÎTEVA REGULI DE COMPORTARE

Care sînt de fapt regulile politeţii, cele pe care le ştim dar mai ales cele pe care încă nu le ştim? Care sînt convenţiile esenţiale ale acestui contract social numit «purtare aleasă»? Spaţiul de faţă nu ne îngăduie nici măcar să le enunţăm şi, de altfel, volumul lui Dan Bihoreanu se va ocupa atît de pe larg de ele, încît în nici un caz nu-l putem concura. Autorul are totuşi grijă să precizeze: «*Regulile cele mai distinse şi învăţate pe dinafară nu rezolvă problema politeţii. Politeţea adevărată depăşeşte stadiul regulilor, ea ţine de cultură şi inteligenţă*».

Sanda FAUR
Fotografie de Tr. PROSAN

SĂ SPICUIM TOTUŞI DIN CARTE UNELE RECOMANDĂRI:

● Sublinierea, scoaterea în prim-plan mereu şi cu ostentaţie a propriei persoane este un atentat împotriva persoanelor care ne înconjură, împotriva politeţii.

● Aerul de superioritate, lipsa de interes pentru cei din jur, manifestările de vanitate se plasează singure în afara bunelor maniere.

● Politeţea adevărată implică totdeauna curtoazia, care poate deveni în unele cazuri cordialitate. Dar «naturaleţea» violentă, familiarismul excesiv sînt surogate ale cordialităţii.

● Excesul de susceptibilitate este o impoliteţe faţă de cei care te înconjură, pentru că le pune implicit la îndoială buna-credinţă.

● Un om politicos nu poate fi indiferent la ceea ce se întîmplă în jur. Atunci cînd timiditatea duce la lipsă de atitudine, oricine are dreptul s-o confunde cu laşitatea, cu lipsa de curaj.

● O regulă de bază a politeţii, care acţionează în toate împrejurările: bărbatul dă totdeauna întîietate femeii. Nimeni şi nimic (inclusiv considerentele de ordin ierarhic-administrativ) nu poate acorda scutire de la această lege de fier a politeţii.

● Cîteva detalii despre felul cum se fac prezentările: se prezintă bărbaţii femeilor, cei mai tineri celor mai în vîrstă. Se spune mai întîi numele persoanei care este prezentată, apoi numele persoanei căreia i se prezintă noua cunoştinţă.

● Salută persoana care este în maşină pe cei care merg pe jos.

● Nu întindeţi niciodată mîna unei femei. Aşteptaţi ca ea să v-o ofere.

● Totdeauna se prezintă o persoană singură unui cuplu soţ-soţie şi nu invers. De asemeni, o pereche soţ-soţie este prezentată unui grup mai numeros; rostiţi numele întreg al ambilor soţi.

● Este evident neelegant să vorbeşti familiar cu un om abia cunoscut sau să-l tutuieşti.

● Un bărbat se scoală totdeauna atunci cînd i se prezintă cineva. O femeie, niciodată (exceptînd cazul cînd i se prezintă persoane mult mai în vîrstă).

● România este singura ţară în care se sărută mîna fetelor şi femeilor tinere. Toate codurile internaţionale de politeţe subliniază această «originalitate» ca un semn de curtoazie care îi caracterizează pe români. O asemenea apreciere flatantă obligă.!

● E nepoliticos să te opui intenţiei de a ţi se săruta mîna, dînd mîna «băieţeşte», cu rigiditate, şi protestînd eventual şi verbal.

● Într-o conversaţie, fereşte-te să întrerupi. Aşteaptă, pentru a interveni, în momentul de pauză, sfîrşitul frazei. Învaţă-te să-ţi asculţi atent interlocutorul.

Am enunţat mai sus doar un... decalog şi jumătate din regulile purtării alese. Ne oprim aici, deşi — sau poate tocmai pentru că — adevărata politeţe, adevărata frumuseţe a conduitei umane nu poate fi înghesuită în tiparele rigide ale aritmeticii.

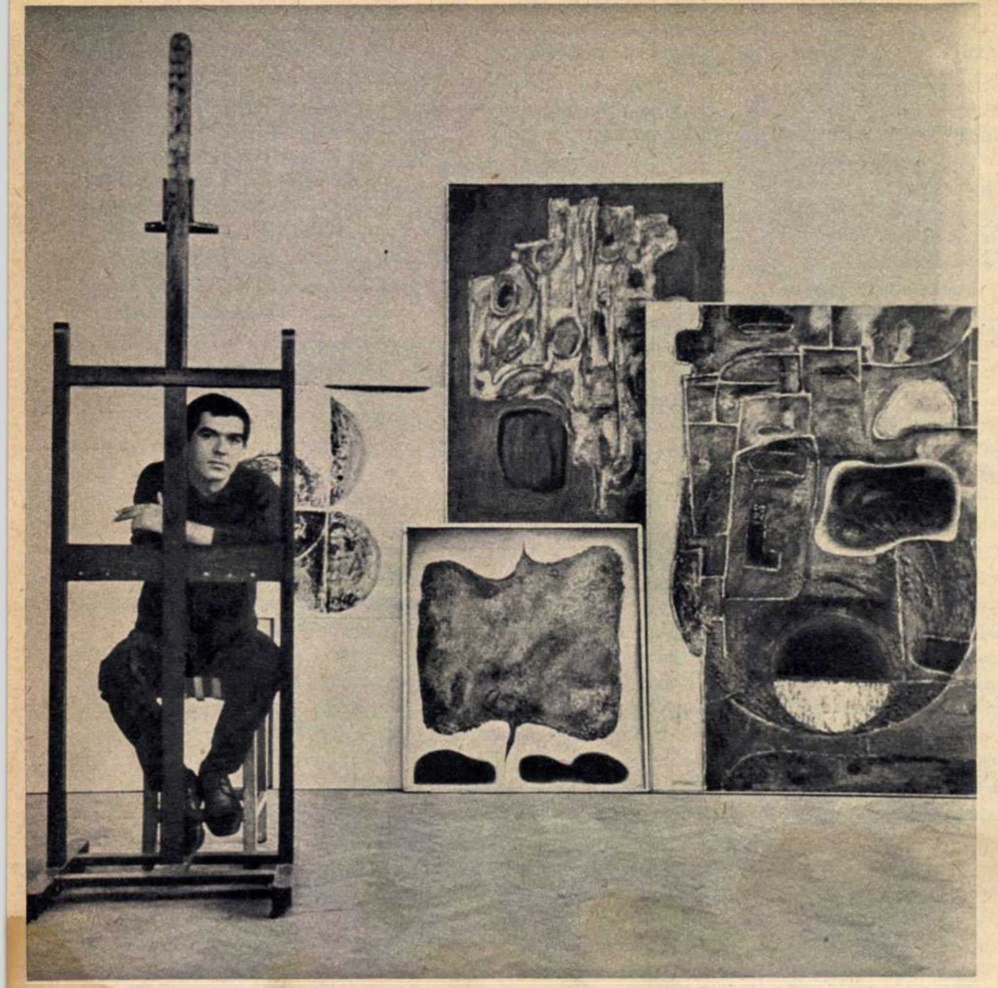

sărbătoarea culorilor este

— Ce ştim despre dumneavoastră Şetran? Puţin sau aproape nimic. Sau ne închipuim că ştim. Ascunzîndu-mă după un trop, aş zice că sînteţi ca o corabie care navighează prin ceaţa ochilor noştri, perceptibilă şi totuşi departe, şi ar trebui să luăm exemplul bătrînului Turner, să ne legăm de catargul acestei corăbii, ca să pătrundem în furtuna care bîntuie în pînze, ca s-o înţelegem mai bine. Sau, poate, înaintea oricărui periplu prin acest univers plastic pe care ni-l oferiţi, să refacem, pe cît este posibil, un drum.

Deci, cum aţi descoperit pictura?

— *Tot ce n-ai văzut şi nu cunoşti pentru tine nu există... Eram la Aiud, elev, şi am fost trimis la Cluj să văd o expoziţie. La pinacotecă erau expuse pînze de Luchian, dar n-aş putea spune care: «Albăstrele» sau «După ploaie», «Tufănele», «Crizanteme în vas albastru», sau «Autoportretul» pictorului. Am privit, am fost uluit, ceva s-a răsturnat în mine. Aveam pe vremea aceea paisprezece ani...*

— A fost o răspîntie întîlnirea cu Luchian?

— *Un punct de plecare. Şi-o tentativă: am dat examen la institutul din Cluj. O aventură la paisprezece ani... Reintors acasă aveam să aflu mai tîrziu că răspunsul institutului mi-a fost ascuns de familie: eram hărăzit de ai mei, fără să bănuiesc, unei îndeletniciri mai «serioase»... Cu banii strînşi pe portretele făcute ocazional prietenilor, fug la Cluj. Şi iată prima deziluzie: sînt sfătuit — din pricina vîrstei — să învăţ alfabetul picturii la şcoala medie de arte plastice...*

Luchian este astăzi departe, o amintire biografică. Privind lucrările lui Şetran, cu pasta lor groasă, în culori grave, care cuprind în ele multă meditaţie, dar şi multă reverie, şi încercînd să pătrunzi acel univers cerebral care domină pînzele, te întrebi dacă nu cumva totul e un joc metaforic «care nu conţine nici o evocare a realităţii, chiar dacă această realitate a fost sau nu punctul de plecare al artistului». Îi amintesc lui Şetran aceste cuvinte ale lui Michel Seuphor, unul dintre exegeţii artei abstracte.

— *Eu nu transpun pe pînză blocul pe care-l văd pe fereastră. El există, e o creaţie finită, aşa că lucrarea mea n-ar servi nimănui. Trebuie să repetăm în mod servil realitatea? Să facem copii? Nu cred. Eu transpun senzaţiile receptate din natură şi ele apar pe pînză aşa cum le percep eu şi numai eu.*

— Aceasta nu duce la dizolvarea realului?

— *Realitatea e o catapultă care mă proiectează în sfere care uneori pot să pară abstracte şi poate că uneori chiar şi sînt. Dar realitatea este baza de necontestat a creaţiei. Luaţi un pictor şi claustraţi-l într-o cameră cu pereţii negri; el va picta chiar realitatea izolării sale.*

— Deci pînzele dv. au un istoric concret?

— *Nu toate. «Vise despre Japonia» am lucrat-o fără să fi văzut vreodată această ţară. E o reverie, dacă vreţi, o pînză născută dintr-o melancolie, o călătorie imaginară în culori, într-o ţară imaginară care se numeşte Japonia. În schimb seria de tablouri cu copaci s-a născut într-o împrejurare banală: frunze aruncate de ploaie pe trotuarul ud. Sau «Pisica de mare», această formă într-un spaţiu, care nu este nici apă, nici mare, ci pur şi simplu spaţiu, nu e decît finalul unei reflexii în faţa unui calcan. Banal, nu-i aşa? Dar ce univers de culori reprezintă suprafaţa solzoasă a unui peşte...!*

«Putem să extragem frumuseţea din orice lucru», spunea Bonnard... Oare Pallady în plimbările sale prin Cişmigiu nu strîngea frunze moarte, palete ale culorilor toamnei?

Trebuie să priveşti «Cald de august», ca să înţelegi cu cîtă acuitate receptează artistul natura. În pînza aceasta toate curg, casele, copacii, se dizolvă sub jarul soarelui care domină compoziţia. Ai senzaţia că trăieşti un cataclism într-o zi de august, că soarele a intrat peste tot, a topit pînă şi umbrele.

— Unul dintre tablourile dv. se numeşte «Griuri pentru Labiş». Mă pun în postura unui vizitator de expoziţie neavertizat şi întreb: «De ce a dat pictorul acest titlu?»

— *Tablourile mele nu poartă un titlu neapărat decît pentru mine. Ca să explic tabloul justificîndu-i denumirea, n-ar fi chiar atît de complicat. Aş spune: pata aceea neagră pe care o vedeţi e pecetea cumplită a morţii... Dar cine a citit poezia lui Labiş va înţelege. Este ecoul acestei poezii care trăieşte în mine. Poate dacă aş fi făcut un portret, ar fi fost o amintire pioasă, dar numai atît...*

— Cum lucraţi?

— *În momentul în care încep o pînză ştiu exact ce am de făcut. Îmi sînt fixate desenul, culorile. Se întîmplă uneori însă ca în timpul elaborării să dispară un detaliu sau o culoare să se schimbe. «Cald de august» era lucrat într-o dominantă galbenă, pentru ca mai pe urmă să transform totul în roşu.*

— După numărul tablourilor se pare că nu sînteţi prea prolific...

— *Lucrez foarte greu şi mult, dar lucrările sînt puţine. Nu sînt un spontan. Fiecare pînză e o căutare, o elaborare plină de temporizări.*

— Aveţi preferinţă pentru vreo culoare?

— *Da... dar le preţuiesc pe toate. Sînt însă unele pe care nu le stăpînesc pe pînză... De aici şi opţiunea pentru anumite culori...*

Frică de culoare... Este în această mărturisire o resemnare? Sau ea ascunde căutări laborioase? Culorile în pînzele lui Şetran sînt ca apele înainte de ploaie: oglinzi întunecate; ca nisipurile malurilor cărora norii le-au furat strălucirea, dar care mai păstrează în ele ascunsă amintirea soarelui stins; sînt culori ale neliniștilor, ale reveriilor, ale meditațiilor, esențe ale întregii sale picturi. Și în acest univers, fără explozii coloristice, în lumea aceasta picturală obscură apare, tîrziu și deodată, violent, ca o izbucnire sonoră, roșul, pentru prima oară în acel «Cald de august». Apoi, în alte pînze, reticent, albastrul... Verdele rămîne de baltă, n-are impetuozitate, nici vigoare, nici strălucire. Iar galbenul pare să fie, pînă acum, ignorat de pictor, n-are prezență. O paletă săracă, ar spune poate detractorii, dar noi îi vom lua apărarea pictorului invocîndu-l pe Pallady: «Nu, dragul meu, pictura nu este, cum spui tu, culoare. Nu este artist acel care pune culoare pe pînză. Cu alb și negru poți face pictură. Trebuie să știi să le întrebuințezi, nu pentru plăcerea de a picta, dar pentru plăcerea de a avea ceva de spus; să pictezi pe planul picturii care este o lume»...

— Enumerați cinci pictori care vă plac mai mult.

— *Îmi vine foarte greu să aleg dintre atîția maeștri, cînd prețuiesc atît de mulți. Rousseau-Vameșul este unul dintre artiștii pentru care păstrez o dragoste stăruitoare, sau El Greco, sublimul și chinuitul toledan, cu oamenii lui prelungi, care se înalță ca niște arbori, ale cărui tablouri privindu-le o dată am rămas fascinat și mut și n-am scăpat de obsesia lor multă vreme, pînă cînd n-am pictat «El Greco», sumă a copleșitoarelor sentimente care mă stăpîneau după acea întîlnire cu straniul Domenico.*

— Un prefațator al expoziției dv. pariziene a afirmat: Șetran este un artist al sugestiilor filozofice... Împărtășiți această părere?

— *Prin pînze circulă idei, fiecare este într-un fel o mărturisire. De multe ori ele mi-au fost descoperite de alții. Reflexiile pot să pară criptice — doar niște sugestii — și, uneori, așa le vreau, premeditat, esențe, simboluri.*

Pictura lui Șetran se adresează nu numai ochiului — poate mai puțin inimii — dar mai ales și în primul rînd inteligenței noastre. E un flux oniric, pe care plutește, spre țărmurile înțelegerii noastre, «Matca», ciudata mamă a tuturor lucrurilor care vine de undeva din infinit, «Răpitoarea», germene al cataclismelor și ororilor lumii, vibrantele acorduri ale poeziei lui Labiș înghețate în culori triste. Un univers cerebral în care soarele apare ca o salvare, apropiindu-ne de înțelegerea mai clară a intențiilor artistului, ca toată limpezirea să fie doar o iluzie, un scurt popas pentru noi și pasionante eforturi de gîndire.

Dar cine știe dacă lumea din aceste pînze și paleta culorilor ca de șopîrlă adormită în umbră nu reprezintă chiar în clipa aceasta un trecut. Rugîndu-l să-mi arate ultimul tablou la care lucrează, s-a conformat dorinței reticent. La primele valuri ale genezei, pînza, încă fără nume, prevestește o explozie în creația lui Șetran, o coborîre bruscă în orele cotidianului imediat, o sărbătoare a culorilor. Dar anticipările nu sînt lipsite de riscuri. Ar fi oare pentru prima dată cînd însuși artistul ne-ar contrazice cu opera lui?

Cornel BOZBICI
Fotografii de Elena GHERA

aproape...

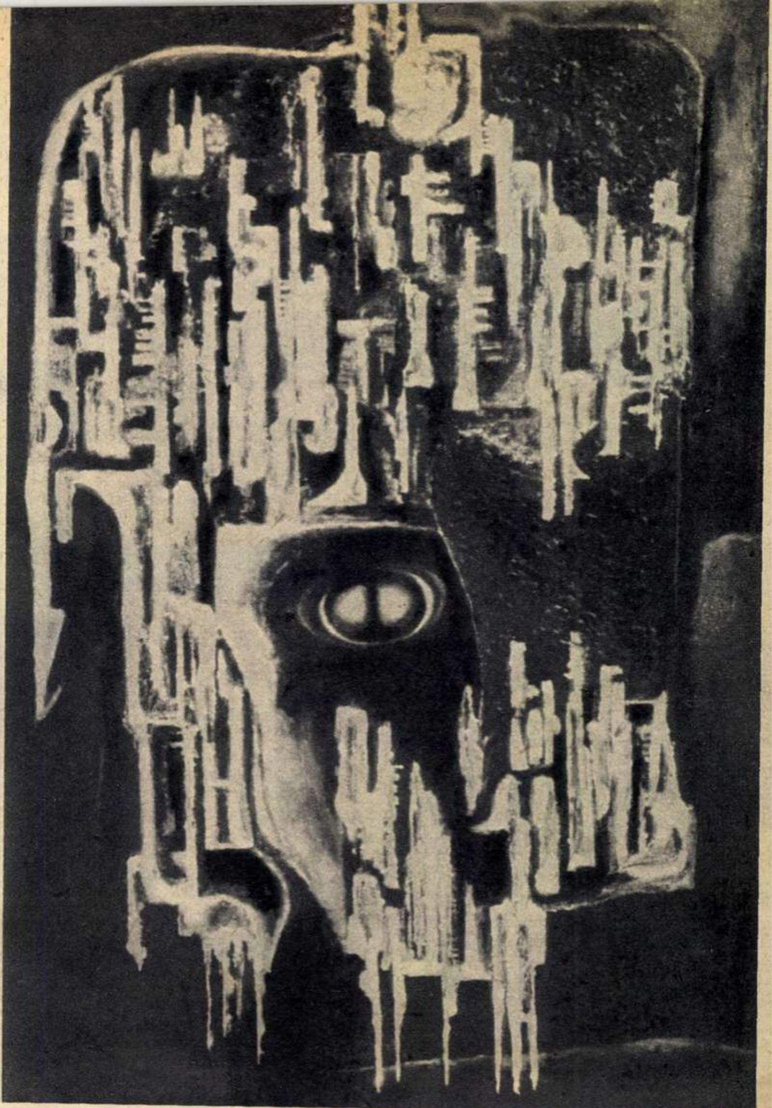

O sumă a copleșitoarelor sentimente după întîlnirea cu straniul Domenico: «El Greco».

«Răpitoarea»: germene al cataclismelor...

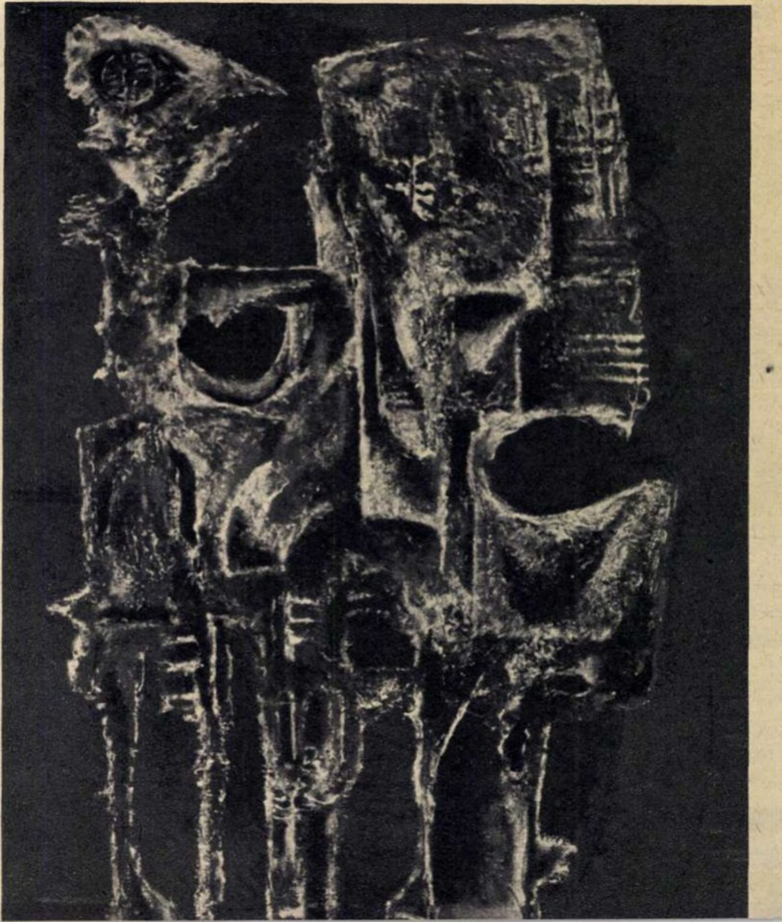

film

PE ECRANE: DOUĂ DOCUMENTARE CE NU TREBUIE PIERDUTE

Stuf (scenariul și regia: Titus Mezaroș; imaginea W. Goldgraber).

Un simț al monumentalului, al grandiosului, îl însoțește pe regizorul Mezaroș ori de cîte ori își concepe filmele. Dimensiunile acestui grandios nu sînt căutate, cum s-ar putea să pară la prima vedere, în alcătuirile sau în zbaterile naturii, ci acolo unde se simte prezența dominatoare a omului: pe șantierul unei mari hidrocentrale *(4 000 de trepte spre cer, Spre Cer)*, la gurile Dunării, acolo unde se adună prețioasa materie primă care e stuful. Viziunea cineastului despre frumusețea efortului uman este mijlocită pe peliculă prin metafore sau antiteze enorme, pe măsura ei. Astfel se face că cine cunoaște celelalte filme ale lui Mezaroș, și se duce să vadă *Stuf*, știe că nu trebuie să se aștepte la înfățișarea propriu-zisă a unui recoltat. Filmele anterioare ne-au dat dreptul de a ne păstra întreagă capacitatea de a ne uimi, de a descoperi mereu altceva. *Stuful*, mai bine zis Delta văzută ca șantier, oamenii ei, îi cunoaștem de data asta așa cum ni-i sugerează construcția antitetică a filmului, polii ei: plecarea la muncă — și punctul terminus al aventurii stufului, unde se ajunge.

Orice reproducere fotografică nu spune decît foarte puțin despre frumusețea imaginii din filmul «Stuf».

Prima parte, plecarea, cea care dă substanță întregului film, a fost gîndită de regizor și de bunul său colaborator, excelentul poet al imaginii care este operatorul W. Goldgraber, nu numai cu o desăvîrșită știință a compoziției, dar și cu o artă a sugestiei esențializate la maximum. Oamenii bărboși ce străbat întinderile de gheață, pe patine, în lumina rece a dimineții, înfioară gîndurile, sădind în ele poezia marilor depărtări, a ținuturilor fantastice, a începutului de lume (muzica tulburătoare din «Carmina burana» a lui Karl Orff sensibilizează și mai mult impresiile).

Filmul își consumă forța o dată cu ajungerea la locul de muncă, unde pe bărboși îi așteaptă modernele mașini de recoltat: aici, în chip firesc, trebuie să se afle sfîrșitul. Continuarea cu imaginile neutre ale fabricii de celuloză apare ca un corp străin, distrugător de armonie. Pentru spectator, filmul s-a sfîrșit cu cîteva minute înainte.

Simfonie în alb (scenariul: Tiberiu Olasz, Erwin Szekler; regia: E. Szekler, imaginea: Tiberiu Olasz).

Ani de zile am fost nemulțumiți de filmul pitoresc tip «carte poștală», reproșîndu-i nu atît frumusețea placidă a imaginilor, cît mai ales faptul că nega prin felul lui de a fi ceva din rațiunea de a exista a oricărui produs cinematografic: sugerarea mișcării. *Simfonie în alb* are marele merit de a nu se constitui ca un «poem al iernii» sau ca o «invitație la drumeție», cum se obișnuia pînă nu demult să se spună; ni se pare că este pentru prima oară cînd observăm tendința de a face din peisaj «o stare sufletească» (vorbele aparțin unui scriitor francez). În acest sens, pentru autorii filmului, și implicit și pentru noi, albul zăpezii poate să însemne întoarcerea în lumea copilăriei, a visării, dar cînd aparatul surprinde imediat un abur cețos, închipuirea este solicitată de alte gînduri. Imaginea unui copac golaș în zăpadă, a unui gard strîmbat de vînt, oricît de măiestrit ar fi ele filmate, pot să nu emoționeze, dacă nu spun nimic. Filmul acesta are meritul ca, din cîteva priveliști, să ne facă să simțim că pe acolo a trecut iarna, încă o iarnă, cu minunile ei văzute și nevăzute, cu bucuriile, cu tristețile ei văzute și nevăzute. Iar în fața scurgerii timpului, se știe, toți devenim gînditori. Nu e puțin pentru un film de cîteva minute (fie el făcut și cu mijloace tehnice speciale, experimentale — cum se spune în generic), ca să trezească filozoful din noi.

Magda MIHĂILESCU

---

corespondență din sofia

victor rebengiuc — partenerul nevenei kokanova

Un tren în viteză. Într-un compartiment, o brunetă frumoasă și un pasager obosit care dormitează pe banchetă. Un pardesiu uzat ascunde o uniformă militară britanică. Tînărul încearcă să pară indiferent, dar privirile îi trădează teama. Va fi predat Gestapoului?

Drumul de fier pe care aleargă trenul începe și se termină pe... platoul de filmare din studiourile cinematografice de la Sofia. Ofițerul englez din filmul regizorului bulgar V. Radev, *Noaptea cea mai lungă*, nu este altul decît actorul bucureștean Victor Rebengiuc.

Încercăm să aflăm cum s-a născut ideea colaborării sale la această producție bulgară. *Regizorul Radev m-a cunoscut prin intermediul ecranului și, după spusele lui, m-a considerat potrivit pentru a interpreta principalul rol masculin din filmul care tocmai intrase pe șantier* — ne relatează Rebengiuc. *Filmul lui Radev este o pledoarie împotriva războiului, o pledoarie rostită simplu, direct, uman. Oamenii care călătoresc în vagonul de tren cunosc consecințele războiului, însă o întîmplare neprevăzută — apariția unui aviator englez fugit dintr-un lagăr de prizonieri — declanșează probleme de conștiință. Eroismul, acel eroism mărunt, lipsit de spectaculos, care sălășluiește în fiecare om, se dovedește capabil de metamorfoze uluitoare. Regizorul pledează pentru cultivarea eroismului, pentru generozitate umană, pentru solidaritate cu cei ce suferă.*

Radev (regizor de prestigiu: autorul remarcabilului film *Hoțul de piersici)* pare mai puțin dispus la mărturisiri: *Prefer ca spectatorii să-mi judece filmul...* Cînd pomenim de Rebengiuc, își redobîndește volubilitatea: *Este un actor excelent, cu un joc subtil, nuanțat, plin de inteligență, și în plus un om admirabil. Mă bucur sincer că am prilejul să colaborez cu el.* Afirmației îi subscrie și Nevena Kokanova, vedeta feminină a filmului (și a cinematografiei bulgare), pe care spectatorii noștri o cunosc din «Tutunul». Kokanova are la activul ei 11 filme. Pasiunea pentru ecran n-a rupt-o însă de scenă. Spectatorii din Sofia o aplaudă la Teatrul de satiră, într-o remarcabilă creație în «Revizorul» lui Gogol.

Filmul are o distribuție care cuprinde numeroși actori cunoscuți ai scenei și ecranului din țara vecină: artistul poporului Gheorghi Koloiancev, Gheorghi Gheorghiev, artistul emerit Ivan Bratanov și alții.

M. RAMURĂ

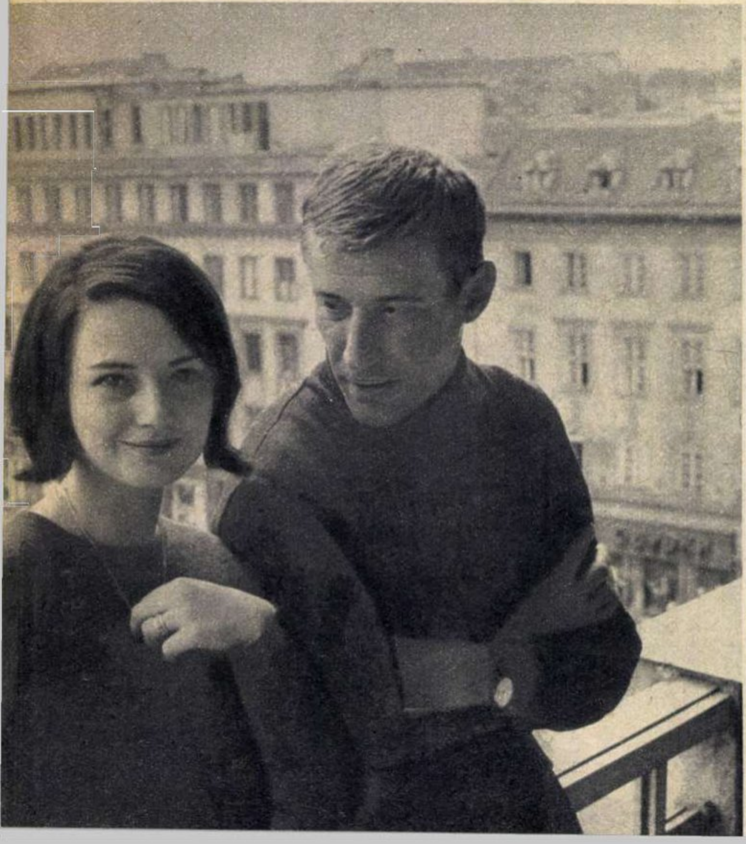

---

telegrame

1. Actorul american de origine română Edward G. Robinson — care ne-a vizitat nu demult țara — a fost ales de regizorul francez Julien Duvivier (Dracul și cele 10 porunci) drept interpret principal al filmului «Implacabilii», cu care cunoscutul cineast își face reintrarea în studiouri. Exterioarele acestei povestiri tragice, cum se anunță a fi filmul, vor fi turnate în Spania.

2. Montgomery Clift (Procesul de la Nűrnberg) va fi partenerul actriței Elizabeth Taylor în filmul «Reflexe într-un ochi de aur», al regizorului american John Huston (Noaptea Iguanei).

3. În studiourile Mosfilm se realizează un film după nuvela lui Dostoievski «Visul unchiului». Regia aparține lui Konstantin Voinov, iar printre interpreți se află Alla Larionova, Nikolai Rîbnikov, Klara Luciko, Ludmila Șagalova, Serghei Martinson.

STEAUA ȘI NOUL EI SOȚ

Vedeta nr. 1 a ecranului francez, Brigitte Bardot s-a măritat la 14 iulie cu Günther Sachs, un bogătaș vest-german cunoscut pentru viața de petreceri și scandaluri pe care o duce. Cununia artistei cu «play-boy»-ul vest-german a avut loc în Statele Unite, în cadrul unei ceremonii secrete și precipitate. Izbutind să scape, printr-o stratagemă, de urmărirea ziariștilor care-i căutau de zor la Los Angeles, cei doi miri s-au ascuns în casa unui avocat din Las Vegas, unde s-a oficiat cununia. Brigitte Bardot are în prezent 31 de ani, iar noul ei soț, 33. Iată-i, în fotografie, cîteva zile înainte de căsătorie.

1

4. Actrița franceză Catherine Deneuve (Umbrelele din Cherbourg) este foarte activă: paralel cu filmările «Domnișoarele din Rochefort» se pregătește să înceapă lucrul într-o producție ce va fi realizată de marele cineast spaniol Luis Bunuel: «Belle de jour», după romanul lui Joseph Kessel (foto 1).

5. Una din figurile emoționante din istoria Americii de Sud, Simon Bolivar, va fi întruchipată pe ecran de Richard Burton.

6. Partenera lui Alain Delon în filmul «Străinul» (regizor — Luchino Visconti) va fi actrița italiană Marilú Tolo, care în aceste zile se află în țara noastră, ca interpretă a coproducției româno-franceze «Șapte bărbați și o femeie». Rolul ei, al modestei dactilografe Marie Cardonna, a fost propus inițial Brigittei Bardot dar aceasta a refuzat.

7. Actorul englez Alec Guiness (Ucigașii de femei) și Bourvil (Un enoriaș ciudat) în rolurile a doi cicliști din... 1903. Ideea distribuirii lor aparține lui Alex Joffé care va realiza filmul «Cea mai lungă cursă».

8. Pentru filmul «Le Grand Meaulnes», despre care am scris într-unul din numerele noastre trecute, G. Albicocco l-a solicitat pe Gilbert Bécaud să compună muzica.

9. Regizorul Wolfgang Haier din R.D.G. își strînge material pentru un documentar închinat «muncii eroice a petroliștilor din regiunea Mării Caspice și fantasticelor lor realizări în domeniul tehnic», după cum ne informează buletinele presei cinematografice.

10. Claudia Cardinale va turna din nou în Statele Unite. De data aceasta, partenerul ei este actorul Tony Curtis (Lanțul, Unora le place jazul), într-o comedie a cărei regie o semnează McKencdrick.

11. Întrebat ce roluri clasice ar dori să interpreteze pe ecran, Gérard Barray, cunoscutul interpret al cavalerului Pardaillan, le-a amintit pe acestea: Rodrigue (Cidul) și Ruy-Blas.

12. Cineastul iugoslav Franz Stiglic ecranizează romanul istoric «Canonicul Amandus» al scriitorului sîrb Ivan Tavciar.

tv

„pentru noi, femeile": sfaturi mai mult sau mai puțin utile (I)

Din căutările, succesele și erorile noii emisiuni cu care începe dimineața de duminică se desprind două lucruri: 1) televiziunea începe să înțeleagă importanța funcției sociale a unei asemenea rubrici, dar 2) nu i-a descoperit încă structura optimă. Dezbaterea în jurul a ceea ce este și a ceea ce ar trebui să fie emisiunea consacrată femeilor merită un spațiu mai mare decît cel al unei singure cronici. O începem cu speranța că sugestiile formulate aici vor fi analizate de televiziune cu ceva mai multă receptivitate decît a manifestat în ultima vreme.

Complexă și multilaterală, viața unei femei moderne implică soluționarea unor probleme dintre cele mai diverse. De priceperea cu care le abordează depind în mare măsură sănătatea fizică și morală, buna dispoziție și echilibrul întregii familii.

O emisiune care încearcă să ofere răspunsuri la unele dintre aceste chestiuni trebuie să pornească de la înțelegerea problematicii feminine ca un tot, de la cunoașterea ei temeinică, de la o justă ierarhizare a diverselor ei aspecte. Ea trebuie să fie gîndită într-o perspectivă largă, sau de o singură persoană extrem de competentă sau de un colectiv alcătuit din specialiști, care să lucreze după o formulă asemănătoare cu cea folosită de revista franceză L'Express(«Madame Express» a primit de curînd premiul Cronicii feminine pe 1966 pentru «noua formă de gazetărie feminină și munca de echipă»). Este, în orice caz, exclus să se obțină rezultate bune prin simpla însumare a unor rubrici concepute separat. Pînă acum, televiziunea a descoperit cel puțin două persoane care întrunesc toate calitățile necesare pentru a face parte din colectivul emisiunii: arhitecta și cosmeticiana. Lipsesc, încă, dieteticianul, pedagogul, specialiștii în materie de educație fizică, modă, coafură și alții. Și, în primul rînd, lipsește coordonarea, firul conducător.

O paralelă între două emisiuni, neîndoielnic incomparabile din punct de vedere calitativ, va face mai inteligibile sugestiile pe care intenționăm să le formulăm. Este vorba de emisiunile din 10 și 17 iulie. Cea dintîi a cuprins cîteva idei ingenioase privind amplasarea perdelelor (ar fi fost necesară o singură precizare suplimentară: cum se prinde de perete țeava de metal care înlocuiește galeria), o utilă și extrem de agreabil debitată lecție de automasaj facial, sfaturi binevenite, deși cam tardive, pentru cultivarea plantelor în balcoane (ar fi fost de dorit să se comunice și perioada de înflorire a fiecăreia dintre ele) și prezentarea unor obiecte de camping care se găsesc în comerț. Laolaltă, toate acestea au constituit o emisiune plăcută și instructivă. Singura notă stridentă a constituit-o îmbrăcămintea uneia dintre prezentatoare, direct contraindicată, ținînd seama de silueta ei. E un amănunt mai important decît s-ar părea la prima vedere, mai ales într-o emisiune care urmărește, între altele, să educe gustul.

Emisiunea de la 17 iulie a avut un caracter cu totul diferit. Așa-zisele «sfaturi practice» au fost cel puțin curioase. La vizionarea prealabilă a emisiunii n-a observat oare nimeni că așa-zisul coșuleț pentru rufe murdare 1) ocupă mai mult loc decît un coș obișnuit de răchită și are în schimb o capacitate ridicol de mică? 2) e cu totul neigienic, pentru că este descoperit? 3) fiind din pînză ar trebui spălat el însuși ori de cîte ori se spală rufe? 4) nu e de fapt un coș de rufe, ci un clasic coșuleț pentru lucru de mînă? Într-o casă în care toți membrii familiei, la un loc, ar poseda o singură pereche de încălțăminte, săculețul pentru pantofi prezentat ar putea fi, eventual, util. Și în acest caz, însă, ar fi fost preferabil un recipient în care cei doi pantofi să nu trebuie să fie așezați unul peste celălalt. Dar ideea de a agăța săculețul «eventual pe o ușă din casă», este într-adevăr unică în teoria decorației de interior. Într-o vreme cînd toate ziarele critică producția artizanală de prost-gust, rața de cîrpă pentru atîrnat în baie este o apariție incredibilă.

În absența cosmeticienei care vorbește atît de frumos și spune lucruri cu adevărat folositoare, am ascultat o dizertație lungă și cam încîlcită despre pistrui. Principalul ei cusur: nu s-a înțeles ce procedee pot fi utilizate la domiciliu și care necesită, dimpotrivă, intervenția specialiștilor. Iar dacă măcar o singură femeie va crede că își poate aplica singură zăpadă carbonică, emisiunea s-ar putea dovedi de-a dreptul dăunătoare. Despre rubrica de coafură e mai bine să nu vorbim. Să sperăm că greșeala nu se va repeta. Am aflat din nou cum se fac tiparele de bluză, de data aceasta nu din hîrtie, ci dintr-o stambă cu buline. Se pare că avem de-a face cu o fixație extrem de greu de combătut.

Așadar, după o emisiune cu destule calități, a urmat alta pe de-a-ntregul eșuată. Ce se poate face pentru o echilibrare la un nivel superior? Vom încerca să răspundem la această întrebare în cronica de săptămîna viitoare.

Felicia ANTIP

FOTOREPORTAJ ÎNTR-UNUL DIN NOILE CARTIERE ALE CAPITALEI

Aceasta-i «Calea Victoriei» din Drumul Taberei.

Gospodarii cartierului.

Un colț din paradisul copiilor.

dumi-nica de la 8 la 12...

tutungerie
TUNGERIE

Astfel ar trebui să arate toate tutungeriile din Capitală.

Duminica ora 11 — ora aperitivului.

Sîntem în vestul Capitalei — pe platoul Cotrocenilor. Aici s-a născut, recent și într-un ritm allegro-vivace, unul din cele mai tinere cartiere ale Bucureștiului: Drumul Taberei. Ați fost? L-ați văzut? De nu, merită osteneala unei vizite. Veți avea astfel prilejul de a face cunoștință cu un colț interesant al Bucureștiului de azi — un colț la ridicarea căruia arhitecții și constructorii săi țin cont, așa cum de altfel se întîmplă azi și în alte cartiere ale Capitalei, de cerințele urbanistice moderne. Așadar, poftiți. Gazdele vă așteaptă! Pentru a ajunge în Drumul Taberei, puteți folosi una din cele trei linii de troleibuz și o a patra de autobuz. Din minut în minut — ca nicăieri în altă parte a Bucureștiului — aveți la dispoziție un mijloc de transport în comun.

Pînă una alta, facem noi, stimați cititori, un raid cu aparatul fotografic în Drumul Taberei.

Duminică, zi cînd gazdele, cei peste 30 000 de locatari ai cartierului, sînt acasă. Duminică, cînd îi poți întîlni plimbîndu-se pe propria lor Cale a Victoriei, în magazine, la super-magazin, la cofetărie, la restaurant, în jurul blocurilor unde dichisesc vreo grădiniță cu pansele sau pur și simplu la o partidă de table.

Înainte de a vă prezenta ce-i nou și ce va fi în viitor pe dealul Cotrocenilor, permiteți-ne o scurtă incursiune în trecutul cartierului. Mai ales că de acest trecut locatarii săi sînt deosebit de mîndri. Aci este locul unde în 1821 și-a așezat tabăra Tudor Vladimirescu (aceasta explică și denumirea de Drumul Taberei). Și tot aici, de pe platoul Cotrocenilor. într-o frumoasă dimineață de vară a anului 1910, s-a înălțat Aurel Vlaicu străbătînd — cum scriau ziarele vremii — primul său kilometru de zbor cu un aeroplan proiectat și construit de el.

Și acum, priviți fotografiile din aceste pagini. Construcțiile pe care le vedeți au fost proiectate în așa fel, încît cartierul să se încadreze perfect în concepția arhitectonică a Bucureștiului de mîine. A fost un examen greu, pe care l-au dat și-l dau încă aici arhitecții de la institutul «Proiect București». Primul rezultat: în general întregul ansamblu urbanistic place. Secundo: printre lucrările valoroase în domeniul arhitecturii și sistematizării orașelor, realizate în anul 1965 și premiate recent de către Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, se găsesc și proiectele microraioanelor 3 și 8 din cartierul Drumul Taberei. Într-adevăr, blocurile de locuințe și complexele comerciale sînt prin arhitectura lor mai variate și mai interesante decît în alte părți. Un mare restaurant din Drumul Taberei se bucură de avantajele unei instalații de aer condiționat; străzile sînt asfaltate; zeci de hectare de zonă verde; un super-magazin alimentar livrează mărfurile pe bandă rulantă; i se adaugă altele, cu autoservire. Țigările și ziarele se vînd în debite cu pereți din sticlă; răcoritoarele așijderea...

Dar frumosul cartier de care vorbim nu este încă gata. Pînă acum nu s-au dat în folosință decît circa 12 000 apartamente (și acestea în doi-trei ani) și nici toate complexele comerciale sau de utilitate publică. Drumul Taberei n-are încă un cinema; va avea în viitor. Tot în viitor aici se vor mai construi: un teren de joc rezervat copiilor, o piscină, un dispensar, un parc de circa 20 ha (chiar în centru), o sală de expoziții, un magazin universal etc.

Toate acestea sînt prevăzute în planul de ansamblu al cartierului, întocmit de către institutul «Proiect București» (șef proiect complex: arh. Dinu Hariton și arh. Gh. Colea). Atunci, cartierul Drumul Taberei va avea probabil 100 000 de locuitori. Cît un mare oraș...

Și acum, după prezentarea de mai sus, să dăm cuvîntul fotografiilor. Îi veți vedea pe locatarii din Drumul Taberei la ei acasă. Duminică între 8 și 12.

F. URSEANU
Fotografii de S. STEINER

---

carnet de scriitor

TORTURĂ DIN... DRAGOSTE

de Eugen FRUNZĂ

Încheiam nu demult una din însemnările mele cu promisiunea de a reveni asupra temei ce-mi solicitase atunci condeiul. Era vorba de urmările unui divorț asupra relațiilor dintre copil și părinte. În pofida hotărîrii judecătorești și anulîndu-și de fapt, prin orgoliu, propria responsabilitate, unul din soții divorțați împiedică sistematic orice întîlnire a celuilalt, fie și fugară cu copilul său. Mă întrebam atunci în numele cărei iubiri se săvîrșește acest atentat la sensibilitatea copilului, la universul său fragil, în care dragostea și ocrotirea ambilor părinți sînt necesare ca lumina soarelui. Și îmi răspundeam că nu poate fi vorba de iubire, ci de o răfuială prelungită, nedemnă, cu fostul soț, care se abate sumbră asupra vieții și educației copilului.

Și iată că o scrisoare primită recent la redacție de la inginerul agronom M.F. din București îmi relevă un alt caz pe aceeași temă. Referindu-se la însemnarea pomenită mai sus, autorul scrisorii mă informează:

«Cam în aceeași situație, sau poate ceva mai grea, mă găsesc și eu... În 1962 am suferit un accident în urma căruia am rămas cu o infirmitate la picior. În 1963 soția mea a cerut divorțul, deși eram încă bolnav. L-am acceptat, cu condiția să-mi văd copilul de două ori pe săptămînă și să-l iau cu mine în concediul de odihnă, timp de 15 zile. Această condiție a fost concretizată printr-o hotărîre definitivă a Tribunalului Capitalei. Și totuși fosta mea soție mă împiedică de ani de zile să-mi văd copilul, invocînd fel de fel de pretexte. De ani de zile mă războiesc cu ea, pierzînd timp, bani și energie, chemînd-o ba în fața tribunalului, ba la miliție, la procuratură, la sfatul popular etc. Dar atitudinea ei rămîne neschimbată. Mă întreb: oare nu există nici un leac pentru o asemenea sfidare a organelor de stat, sub falsul pretext al dragostei pentru copil?

Au fost cazuri cînd fetița mea, astăzi în vîrstă de 4 ani și 2 luni, se ruga cu lacrimi în ochi: „vreau să mă plimb cu tăticul". Drept răspuns, mama o smulgea brutal din mîna mea și chiar o bătea. Nu sînt în stare să vă exprim în scris durerea pe care o simt în acele momente și efortul pe care îl depun pentru a mă stăpîni ... Vă spun sincer că, pentru a-mi scuti copilul de lacrimi și suferințe, am încetat deocamdată să-i caut întîlnirea. Aștept cu răbdare ca Procuratura Capitalei — căreia m-am adresat — să rezolve favorabil cererea mea.

Desigur că mai sînt încă destule asemenea cazuri (numai eu cunosc trei, aici, în București) și tocmai de aceea este necesară crearea unei opinii publice prin presă, care ar putea veni în sprijinul legalității și al normelor de conduită umană».

Scrisoarea inginerului M.F. este mai lungă. Esențialul însă se desprinde clar din rîndurile citate și nu știu dacă mai e cazul să le adaug comentariul meu. În orice caz, astfel de situații sînt deplorabile și, punînd în cumpănă mai presus de toate răspunderea față de copil și față de evoluția sa, nimeni nu va răsplăti cu elogii o «dragoste» care se răzbună grav tocmai asupra obiectului ei. A iubi nu înseamnă a chinui din capriciu și vanitate.

PAGINI DIN ISTORIA SPIONAJULUI (XII)

de la complotul cocainei la „școala” alicei dubois

Porumbeii călători au fost folosiți de grupul Alicei Dubois pentru transmiterea mesajelor cifrate în perioadele cînd trecerea frontierei spre Olanda era prea riscantă. În fotografii: o valiză pentru transportul porumbeilor (stînga jos) și un automobil special al spionajului francez utilizat pentru transportul și lansarea porumbeilor călători (sus).

Spioană! Acest cuvînt, trecînd din realitatea istorică în romanele-foileton și în filmele de aventuri, evocă poate o ființă romantică, frumoasă, seducătoare și, mai ales, misterioasă, care uneori mai poartă și o mască de mătase neagră, bineînțeles discret parfumată. Și totuși...

«Majoritatea spioanelor au fost femei de moravuri ușoare care au lucrat pentru bani!», declară unii autori. În susținerea acestei teze se citează de pildă cazul aviatorilor americani sosiți în Franța în 1917. În jurul centrului de aviație de la Tours mișunau femei «ușoare» — unele franțuzoaice, majoritatea însă străine — recrutate de spionajul german în Elveția sau în Olanda. Ele umpleau barurile în care tinerii aviatori își petreceau orele de odihnă și, consumînd cu ei cîte o doză de băutură tare, turnau în paharele partenerilor diferite stupefiante. Era o încercare bine calculată de a-i obișnui să se drogheze și de a le submina în felul acesta forțele fizice și morale, pentru a-i împinge pe panta «indiscrețiilor». Interesant este faptul că poliția franceză mai întîi a descoperit banda de contrabandiști care furniza stupefiantele și numai după aceea, în cursul anchetei, a ieșit la iveală toată amploarea acțiunii denumite Complotul Cocainei.

«CARTEA CU 40 000 DE NUME»

«Cartea», alcătuită în preajma și în timpul primului război mondial, era opera spioanelor germane în diferite ipostaze: prostituate, cîntărețe din diferite baruri, patroane de tripouri, chelnerițe de cafenea, în fine, guvernante și cameriste din casele aristocraților și ale marii burghezii. La redactarea ei și-au dat contribuția și chelneri din restaurantele de lux și din cluburi. Această armată de spioni și în special spioane lucra în Franța, Rusia și Anglia avînd o singură sarcină: să afle și să transmită secretele vieții particulare a oamenilor din «înalta societate», relațiile intime ale lordului X, legăturile ministrului Y cu actrița Z, datoriile de joc ale căpitanului W etc. Și fiecare din aceste istorioare era înscrisă în Cartea Neagră a serviciului secret german, căreia englezii i-au dat numele de «Cartea cu 40 000 de nume». Serviciile secrete ale aliaților știau de existența acestei cărți, dar ignorau, în fiecare caz în parte, destinația pe care intenționa să i-o dea spionajul german.

Cartea Neagră a ieșit din ascunzătoarea ei abia în anul 1918. La capătul puterilor, germanii au încercat să o arunce în bătălie pentru a obține prin șantaj condițiile unei păci rapide, ușoare și favorabile Germaniei. Nucleul de spionaj german din Elveția a luat legătură direct sau indirect cu cîte un personaj influent aliat sau chiar neutru, ale cărui secrete privind viața sa particulară fuseseră înscrise în Cartea Neagră, cerîndu-i: «Utilizați-vă influența pentru ca propunerile de pace ale Germaniei să fie acceptate. Dacă nu, noi vom publica anumite lucruri. Iată o mică mostră din ceea ce se află înscris în Cartea Neagră și care vă privește». Această încercare de șantaj politic de mari proporții a eșuat. Mai ales pentru că timpul de care dispuneau șantagiștii era prea scurt... Germania învinsă a fost nevoită să depună armele.

APARE MARTHE RICHER

A existat oare și o altă categorie de spioane, care au lucrat numai din patriotism? Autorii germani pretind că «Fräulein Doktor» (despre care am vorbit într-un număr trecut din «Flacăra») ar fi aparținut acestei categorii, dar propriile declarații ale spioanei contrazic această afirmație. «Toată viața am iubit intriga și puterea — a spus ea într-un acces de sinceritate unuia dintre elevii săi. Acum le am pe amîndouă... Numai în serviciul secret poți să-ți îndeplinești dorința de a duce o viață aventuroasă. Cu condiția însă ca să nu ai prea multe scrupule...»

În articolul în care am relatat povestea lui Mata-Hari, pomeneam de o «concurentă» a acesteia în cadrul acțiunilor din Spania, Marthe Richard. Nu se știe exact de unde provine numele de Richard, cu care ea a intrat în istoria spionajului. Marthe Betenfeld — acesta era numele ei de fată — se mărită la 18 ani cu industriașul Louis Richer, devenind astfel Marthe Richer. În 1916 soțul ei cade în luptele de la Verdun, iar în luna iunie a aceluiași an Marthe se prezintă la Biroul Doi, declarînd că vrea să facă spionaj. I s-a dat atunci următoarea misiune: să plece în Spania, să-l atragă pe atașatul militar german

Hans von Krohne şi să afle intenţiile germane în legătură cu un eventual atac hispano-german asupra Marocului. Marthe Richard a reuşit, a ajuns pînă la actele şi codurile secrete ale lui von Krohne şi s-a întors în 1917 din Spania nu numai cu informaţii foarte importante, dar şi cu o sumă de bani pe care a donat-o Biroului Doi. Iată deci un cu totul alt tip de femeie spioană decît cel îndeobşte acreditat. Şi asemenea cazuri s-au mai întîlnit.

CAZUL EDITH CAVELL

Sîntem în toamna anului 1914, în Belgia ocupată de germani. În ţară se ascund mulţi militari francezi şi englezi care au rămas în spatele frontului german după năvala armatelor de invazie ale kaiserului. În Belgia se dezvoltă o mişcare de rezistenţă antigermană care, în prima perioadă, intenţiona să sprijine scurgerea către armatele aliate a soldaţilor francezi şi britanici, precum şi a tinerilor doritori să se înroleze în armata belgiană.

Locotenentul Crozier, şeful serviciului secret francez din Olanda, care a încercat organizarea evadării lui Miss Cavell.

La început grupurile de soldaţi se îndreptau spre portul Ostende, avînd la dispoziţie bani, alimente şi hîrtii de identitate belgiene. După căderea fortăreţei de la Anvers, cînd Belgia a fost complet părăsită de forţele Antantei, Ostende nu mai era un loc potrivit pentru o asemenea operaţiune. Singura cale trecea prin Olanda neutră. Majoritatea tinerilor belgieni, militari sau civili, erau adăpostiţi în sudul ţării, în jurul oraşului Mons. Dar cum şi unde să fie ascunşi în drumul lor spre nord, spre graniţa olandeză? Şi aici începe rolul Edithei Cavell — o mică englezoaică încăruntită, supraveghetoare la un spital din Bruxelles, oraş care se afla cam la jumătatea drumului spre frontiera Olandei.

«Organizaţia Cavell», în jurul căreia germanii au făcut atîta tapaj, nu a fost de fapt o organizaţie. Nu a existat nici o activitate coordonată şi nici un conducător care să aibă grija împărţirii sarcinilor. Toată această muncă de mare răspundere era executată de «amatori» fără nici o însărcinare oficială şi, mai ales la început, fără nici un ajutor din afară.

În apropierea frontierei olandeze, inginerul Herman Capiot se ocupa cu strîngerea soldaţilor şi cu recrutarea unor oameni siguri care-i conduceau pe fugari spre Bruxelles. Aici, majoritatea soldaţilor erau adăpostiţi de Miss Cavell. Alături de ea, contesa Jeanne de Belleville a adăpostit mulţi soldaţi englezi aflaţi în convalescenţă în castelul ei din Montigny-sur-Roche, în timp ce profesoara Louise Thuliez din Lille aduna soldaţii ascunşi în pădurile din nordul Franţei. În patru luni au fost trecuţi peste graniţă aproximativ 4 000 de oameni! Şi aceasta în regiuni de frontieră straşnic păzite, unde mişunau agenţii contraspionajului german!

Philippe Baucq, arhitect din Bruxelles, unul din cei mai activi colaboratori ai lui Miss Cavell, participa la editarea ziarului clandestin «La Libre Belgique». Detectat şi urmărit, Baucq a fost arestat în noaptea de 11 august 1915. Această arestare a dus contraspionajul german la o altă descoperire: «organizaţia Cavell». În locuinţa lui Baucq se afla Louise Thuliez, care sosise din Mons cu cîteva ore mai devreme decît trebuia. Nemţilor nu le-a fost greu să constate că actele ei de identitate erau false. Şi astfel prima şi cea mai slabă verigă a lanţului s-a rupt. Au fost arestate, pe rînd, 35 persoane. În cursul procesului opt acuzaţi au fost achitaţi, douăzeci şi doi condamnaţi la muncă silnică de la 3 la 10 ani. Louise Thuliez, Louis Severin, farmacist din Bruxelles, contesa de Belleville, Baucq şi Edith Cavell au fost condamnaţi la moarte. Ulterior, pedeapsa cu moartea a fost comutată în închisoare pe viaţă pentru primii trei.

DEDESUBTURILE UNEI EXECUŢII

Şi totuşi, procesul nu a putut să dovedească participarea lui Miss Cavell la vreo acţiune de spionaj. De altfel, capul de acuzare împotriva celor 35 oameni implicaţi în proces a fost articolul 58 al codului militar german: «Trimiterea de trupe la inamic».

Arestarea «grupului Cavell» a stîrnit o campanie de propagandă furibundă în presa celor două tabere beligerante. Germanii vorbeau de «victorie completă asupra spionajului inamic», în timp ce presa Antantei afirma că nu a fost vorba de spioni, ci de un grup de patrioţi.

Serviciul de spionaj francez din Olanda, condus de Joseph Crozier, care a reuşit să salveze din închisorile germane din Belgia cîţiva oameni ai săi arestaţi de germani, a încercat să pregătească şi evadarea Edithei Cavell din închisoarea Saint-Gilles din Bruxelles. În acest scop Crozier a luat contact cu serviciul secret britanic, arătînd că suma de o mie de lire sterline i-ar ajunge pentru pregătirea evadării. Intelligence Service a găsit însă suma exagerată, iar Crozier a fost sfătuit şi pe cale ierarhică să nu se ocupe cu această afacere...

Crozier scrie în memoriile sale că pentru englezi nu conta suma cerută pentru coruperea personalului închisorii; ei se temeau însă că, dacă Miss Cavell nu va fi executată, aliaţii vor pierde un puternic mijloc de propagandă. Adică, după cum afirmă şi Richard Willmer Rowen în cartea sa: «...roadele principale ale execuţiei lui Miss Cavell au fost culese de englezi...»

Miss Cavell şi Baucq n-au fost salvaţi, dar la Londra, după război, s-a ridicat un monument în memoria şi pentru gloria Edithei Cavell.

O DANTELIERĂ ÎNTREPIDĂ

Era o franţuzoaică tînără, frumoasă şi inteligentă, originară din Lille. Nepuţînd suporta ocupaţia germană, în 1914 a fugit în Anglia şi a intrat în legătură cu Intelligence Service. Louise de Bettignies — acesta era numele ei — vorbea la perfecţie engleza, italiana şi, ceea ce era mai important, germana. În actele ei false de identitate a fost trecut numele de Alice Dubois, de profesiune «dantelieră». Astfel, transformată într-un personaj cu totul neînsemnat, Alice Dubois s-a reîntors în Franţa, stabilindu-şi cartierul general la Lille, unde şi-a alcătuit pentru început o mică echipă de colaboratori. Numărul acestora a crescut apoi, ajungînd la un moment dat la 36.

Şeful serviciului secret britanic din Olanda, Courboin, avea să declare mai tîrziu despre Alice Dubois: «Noi am obţinut prin ea nu numai informaţii rapide şi amănunţite, dar şi foarte precise, pe care nici o altă organizaţie nu le-a putut livra. Am fost informaţi despre mişcările de trupe inamice, despre poziţiile de artilerie, despre mii de detalii...»

Printre acţiunile întreprinse de ea se citează şi cea pe care o relatăm mai jos.

O dată, la un post de frontieră între Belgia şi Olanda, ea a recunoscut în mijlocul unui grup de ofiţeri pe prinţul Ruprecht de Bavaria. Cu o siguranţă extraordinară s-a apropiat de el şi i-a spus: «Alteţa voastră mă recunoaşte oare? Am învins-o la bridge acum vreo cinci ani». Cum o partidă de bridge avusese loc într-adevăr cu cinci ani în urmă, prinţul, surprins şi sedus de siguranţa şi frumuseţea tinerei femei, a ajutat-o să treacă frontiera. De unde să fi ştiut că în poşeta elegantă a protejatei sale erau notate, în limbajul cifrat special întocmit de Alice Dubois, poziţiile exacte ale bateriilor corpului de armată pe care el însuşi îl comanda? După numai două zile, artileria prinţului a fost aproape complet distrusă de tirul precis al tunurilor aliate...

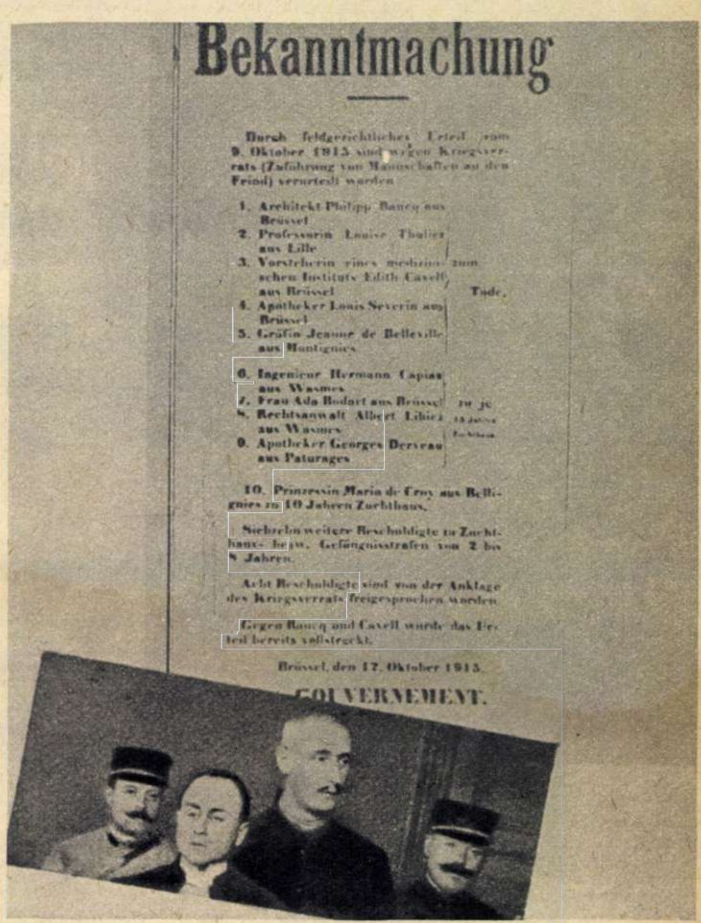

Bekanntmachung

Durch feldgerichtliches Urteil vom 9. Oktober 1915 sind wegen Kriegsverrats (Zuführung von Mannschaften an den Feind) verurteilt worden

1. Architekt Philipp Baucq aus Brüssel
2. Professorin Louise Thulier aus Lille
3. Vorsteherin eines medizinischen Instituts Edith Cavell aus Brüssel
4. Apotheker Louis Severin aus Brüssel
5. Gräfin Jeanne de Belleville aus Montignies

zum Tode,

6. Ingenieur Hermann Capiau aus Wasmes
7. Frau Ada Bodart aus Brüssel
8. Rechtsanwalt Albert Libiez aus Wasmes
9. Apotheker Georges Derveau aus Paturages

zu je 15 Jahren Zuchthaus

10. Prinzessin Maria de Croy aus Bellignies zu 10 Jahren Zuchthaus.

Siebzehn weitere Beschuldigte zu Zuchthaus- bezw. Gefängnisstrafen von 2 bis 8 Jahren.

Acht Beschuldigte sind von der Anklage des Kriegsverrats freigesprochen worden.

Gegen Baucq und Cavell wurde das Urteil bereits vollstreckt.

Brüssel, den 12. Oktober 1915.

GOUVERNEMENT.

Afişul prin care autorităţile germane din Bruxelles au adus la cunoştinţa populaţiei condamnarea la moarte a Edithei Cavell. Afişul poartă data de 12 octombrie 1915 şi anunţă în ultima frază că sentinţa a fost executată

Inventivitatea şi inteligenţa Alicei Dubois erau inepuizabile. Se vorbeşte de «şcoala Alicei Dubois» nu numai pentru că ea a ştiut să recruteze în jurul ei un număr de abili colaboratori, ci şi pentru că a introdus în tehnica spionajului o serie de inovaţii. Cu ajutorul cartografului Paul Bernard, care, între altele, a reuşit să scrie un mesaj cifrat de 1 600 de cuvinte sub un timbru poştal, Alice Dubois a putut trimite în Anglia o hartă miniatură ascunsă în rama unor ochelari. În laboratorul chimistului Geyter grupul Alicei Dubois a obţinut cerneluri simpatice, a fabricat paşapoarte false sau corectate pe care, pînă atunci, le primea de la Londra cu mari riscuri.

Iat-o pe Alice Dubois stînd liniştită în faţa unui ofiţer prusac care, după ce controlează noul ei buletin de identitate, aplică ştampila cu vulturul imperial pe fotografie. Dacă ar fi zgîriat puţin cu unghia luciul neobişnuit al fotografiei, ar fi descoperit o peliculă extrem de subţire pe care Paul Bernard scrisese cu cerneală simpatică un mesaj de 3 000 de cuvinte despre mişcările de trupe ale duşmanului.

ÎNTR-O ZI PLOIOASĂ DE OCTOMBRIE

Se afirmă că, în acele zile cînd controlul de frontieră era deosebit de sever, Alice Dubois transmitea mesaje şi cu ajutorul clopotelor de biserică, pe baza unui sistem de semnalizare inventat de ea. Prietena şi prima sa colaboratoare, Marie Léonie Vanhoutte, a jucat un rol deosebit în transmiterea rapoartelor peste graniţă. Alice, «dantelăreasa», şi Charlotte (acesta era numele de acoperire al Mariei Vanhoutte) «negustoreasă ambulantă de brînzeturi», cutreierau teritoriul ocupat de nemţi, trecînd de zeci de ori frontiera.

Contraspionajul german, care ştia că în nordul Franţei lucrează un spion deosebit de îndemînatic, a intensificat controlul regiunii. Într-o zi ploioasă de octombrie, în 1915, nemţii au arestat-o pe Charlotte în Franţa, iar pe Alice în momentul cînd trecea frontiera revenind din Olanda. La capătul procesului care a început la 16 martie 1916, cele două agente au fost condamnate la moarte. Dar mişcarea de opinie provocată de executarea lui Miss Cavell a silit autorităţile germane să transforme pedeapsa cu moartea în închisoare pe viaţă.

Cînd trupele britanice au intrat în Köln, au găsit un mormînt cu o simplă cruce albă pe care era scris: *Louise de Bettignies, decedată la 27 septembrie 1918.* Alice Dubois nu putuse suporta rigorile închisorii germane; ea a murit cu patruzeci şi cinci de zile înaintea încheierii armistiţiului...

Ion ASZÓDY

cititorii fotografiază

Amurg pe Lacul Bucura — Fr. Spath, Cîmpia Turzii

Tunsul oilor — Mihail Kapp, Cisnădie.

Albina — Oskar Peternell, Periam

dialog cu cititorii

critici, propuneri, sugestii. . .

Tov. Popescu Aurel, tehnician la stațiunea pomicolă Voinești, raionul Tîrgoviște, ne critică pentru calitatea reclamelor publicate și pentru consemnarea nu îndeajuns de operativă a aparițiilor de cărți, citînd printre aceste cazuri «Principesa de Clèves» și «Vorbiți mai bine, scrieți mai bine românește». (De acord cu cititorul, chiar dacă rubrica «Memento» nu-și propune să fie un «avizier» exhaustiv al aparițiilor editoriale, ci doar un comentator al celor mai importante lucrări literare apărute.)

În continuare, tov. Popescu ne sugerează cîteva titluri de anchete social-morale în rîndul tinerilor, ca de pildă: «Tineri, vă place literatura?», «Ce înseamnă să fii cult», «Fumatul o boală a tinereții», titluri de teme pe care le-am luat în evidență.

În ce privește rubrica «Profil artistic», pe care o preconizează, aceasta apare la noi de multă vreme (vezi Stanley Kramer în nr. 23, Vittorio Gassman, în nr. 24 etc.).

Referindu-se la problema normelor de conduită în cadrul noilor relații ce s-au creat în societatea noastră, tov. Popescu ne întreabă dacă nu cumva se scrie un «cod» al acestei conduite. Îi comunicăm că o asemenea lucrare va vedea lumina tiparului pînă la sfîrșitul anului, pe marginea căreia publicăm un articol chiar în numărul de față.

vom putea tipări mai multe pagini în culori

Tovarășul Viorel Pop din Gura-Roșiei (raion Cîmpeni) ne cere o serie de lămuriri în legătură cu creșterea numărului de fotografii în culori în interiorul revistei și cu sporirea numărului de pagini. Corespondentul nostru se întreabă de ce nu putem da fotografii în culori pe toate paginile, atita timp cît avem pe unele din ele (coperta, publicitatea).

Răspunsul nostru este următorul:

Pe vremea cînd revista apărea lunar, procesul de imprimare putînd să dureze mai multă vreme, tipăream pe mașini plane, la care sistemul de bază constă în imprimarea, exemplar după exemplar, a fiecărei coli în parte. Cînd am devenit săptămînal — ceea ce a atras după sine și creșterea masivă a tirajului — nu ne-am mai putut permite acest sistem de tipărire, ci a trebuit să trecem la tiparul pe mașini rotative, unde imprimarea se face pe o bandă infinită de hîrtie (nu pe coli!), care se derulează din uriașe suluri, tăierea în coli făcîndu-se automat în mașină. Ca atare, o coală o dată tipărită nu mai poate fi din nou introdusă în mașină (lucru ce era posibil la mașinile plane), pentru a i se supraimprima alte culori. Totuși, una dintre mașinile rotative de care dispunem este prevăzută cu un grup de 6 cilindri care imprimă, astfel că o coală de 8 pagini de revistă poate fi tipărită pe una din fețe în 4-5 culori — pe cea de-a doua față rămînînd însă o singură culoare. Aceasta înseamnă că putem avea tipar în culori numai pe 4 din cele 24 pagini ale revistei (respectiv paginile: 1, 4, 21 și 24).

Vă putem da însă o veste bună: în prezent e în curs de montare o nouă mașină de tipărit care ne va permite să imprimăm multe pagini în culori — sporind în același timp și numărul paginilor. În cursul anului 1967 această mașină va intra în funcțiune, astfel că dorința dv. și a numeroși alți cititori va putea fi satisfăcută.

ne scrie o mamă

Articolul «Se caută un tată» publicat anul trecut în paginile revistei noastre, și care dădea în vileag atitudinea lipsită de omenie a unui tată, a stîrnit numeroase ecouri printre cititori, unele dintre ele reflectate și în pagina de față. Iată însă că la redacție ne-a sosit prima scrisoare din partea soției și mamei părăsite. Ea se numeste Speranța M., este în vîrstă de 21 ani și locuiește în Brăila. «Vă mulțumesc pentru binele pe care mi l-ați făcut. Fănel, cel cu ochii ca peruzeaua, s-a făcut mare și frumos. Vă sînt recunoscătoare pentru că mi-ați acordat sprijin spre a-mi putea crește copilul». Speranța M. își exprimă sentimentele de gratitudine pentru acțiunea întreprinsă de redacția noastră care a dezvăluit comportarea neomenoasă a tatălui și pentru sprijinul moral, acordat în momente de grea cumpănă. Tînăra mamă ne mai scrie că, după ce a fost părăsită de fostul ei soț și lăsată fără nici un mijloc de trai, a izbutit să obțină un serviciu la o școală din Brăila și poate astfel să se întrețină pe sine și pe copil, de care tatăl iresponsabil nu se îngrijește.

o sală de cinema stă neutilizată

Mai mulți cititori locuind în cartierul gării din Teiuș, reg. Hunedoara, printre care Gh. Banciu, pensionar, Gligor Laslo, mecanizator agricol, Augustin Costea și alții, s-au adresat redacției noastre sesizîndu-ne că în urma unei hotărîri recente a Întreprinderii regionale cinematografice Deva, una din cele două săli de cinematograf din Teiuș a fost închisă. Semnatarii scrisorii ne relatează că în acest fel cei circa 2 000 locuitori din cartierul gării sînt nevoiți — atunci cînd vor să vizioneze un film — să parcurgă kilometri întregi.

Publicăm prezenta pentru ca Direcția rețelei cinematografice și difuzării filmelor din București și Întreprinderea mai sus-citată să examineze situația și să revină eventual asupra hotărîrii luate.

în cîteva rînduri

Marta Neagu — Simeria. Mulțumim pentru aprecieri. Subiectul solicitat — Barbu Lăutaru și Liszt — va fi tratat în revistă, în una din rubricile acestor pagini. Întrebarea privitoare la «specialiști ce vă pot iniția în teatru sau ziaristică» nu ne este destul de clară. Activitatea teatrală cît și cea de presă nu se efectuează ca urmare a «inițierii de către specialiști», ci în urma unor intense și răbdătoare studii și practici profesionale. Rămîne să mai reveniți cu precizări.

Grigore Marcu — Zalău. În măsura posibilităților (limitate mai cu seamă de lipsa de spațiu) vom ține seama de sugestiile dv. Pe linia dorințelor exprimate de dv. se înscrie, credem, materialul publicat în nr. 28, dedicat împlinirii a 500 de ani de la construirea Mănăstirii Putna.

Petrona Bolboceanu — Medgidia. Nu posedăm adresele pe care ni le solicitați dv. Adresa redacției ziarului Scînteia tineretului o găsiți tipărită pe orice exemplar al acestui ziar... Adresa dv. va apărea, dar la timpul său.

Valeriu Matache — Slobozia Veche. Apreciem interesul pe care-l manifestați față de publicația noastră. Despre judo am publicat unele materiale, și aceasta chiar în cursul acestui an. Nu a reieșit limpede din scrisoare: sînteți pentru sau împotriva fotoromanelor de genul: «Un om moare la vila Ghiocelul»? Scriindu-ne atîtea lucruri, ați și devenit corespondentul nostru...

Sandu Vasile — Bacău. Ne exprimăm sentimentul de gratitudine pentru bunele păreri despre conținutul revistei. Orașul dv. va fi inclus pe lista localităților ce vor fi descrise în noua rubrică «Orașele patriei». E foarte greu să se alcătuiască un clasament în ce privește «frumusețea» orașelor lumii. În stabilirea acestor criterii nu pot să nu concureze și elemente subiective. Nu avem de gînd să desființăm nici una din rubricile la care se referea cititorul Ioan D. Ștefan.

Adriana M. — Suceava. Ce alt sfat v-am putea da în legătură cu problema ridicată? Scrieți din nou acelorași actori și cîntăreți, insistînd să vi se răspundă. Vă urăm mai mult succes cu Doina Badea, căreia îi puteți scrie pe adresa O.S.T.A., Calea Victoriei 174 — București.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Tasica Matei, elevă, Focșani, str. Măgura 8: teme diverse, ilustrate; Petre Munteanu, lăcătuș mecanic-montator, Craiova, str. Caracal 3, blocul tineretului: teme diverse; ilustrate; Costel Giurcă, impiegat de mișcare, 25 ani, gara C.F.R. Drăgășani Olt: ilustrate; Ginel Stanciu, funcționar, 23 ani, Giurgiu, str. Jiului 9: teme diverse; Rodica Toderiță, studentă, Bacău, Calea

Mărășești 157: teme diverse; Alexandru Ștefură, muncitor sticlar, Mediaș, str. J. Amado 5: teme diverse; Viorel Munteanu, ajutor șef tură, termocentrala Paroșeni: teme diverse, ilustrate; Vasile Chițimia, muncitor, București, rn. 23 August, str. Albișoarei 15: turism, teatru, muzică; N. Bădulescu, inginer, Pitești, Cartier Craiova, bl. 9, ap. 115: ilustrate; Victoria Neda, elevă, București, rn. 23 August, str. Sf. Ștefan 21: ilustrate; Ioan Damian, tehnician, Reșița, str. Delavrancea 8: ilustrate; Cornel Matieș, tehnician, Teliuc, uzina de preparare: cinema, ilustrate; Silvia Marton, asistentă medicală, Galați, str. Tăuni 2: medicină, ilustrate; Tina Bănuță, laborantă, 20 ani, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Aleea Viorelelor, bloc tineret, ap. 69, sc. II: ilustrate; Ionel Faur, tehnician veterinar, Arad, bd. Republicii 53: teme diverse, ilustrate; Rozalia Andrejkovits, absolventă liceu, Arad, str. Ceaikovski 36: cinema, ilustrate; Marika Takács, absolventă liceu, Arad, str. Ceaikovski 38: cinema, ilustrate; Mioara Constantinescu, elevă, București, rn. N. Bălcescu, șos. Giurgiului 126, bl. 10, sc. E, et. V.,ap. 151: teme diverse, ilustrate; Ioan Cuțina, maistru, Oradea, str. General Magheru nr. 26: ilustrate; Marin Trăistaru, electrician, Slatina, str. Mănăstirii 110: teme diverse, ilustrate; Aneta Grigoriu, învățătoare, com Valea Sării, rn. Focșani: ilustrate; Netti Moga, elevă, Arad, str. Mărășești 5, ap. 2: ilustrate; Corina Rădulescu, învățătoare, com. Balta-Tocila, rn. Buzău: literatură, ilustrate; Victor Lascău, electrician, Reșița, str. Oituz, bl. 6, ap. 8: ilustrate; Sabina Terciu, vînzătoare, 19 ani, Brașov, magazinul «Tîmpa», str. Republicii: cinema, ilustrate; Elena Lambrescu, desenatoare, uz. mecanică Plopeni, căminul nr. 1, rn. Ploiești: literatură, cinema, turism, ilustrate; Andy Dima, muncitor, Galați, str. Gării 24: teme diverse, ilustrate; Ion Mircescu, elev, Ploiești, bd. Republicii 130, bl. E 5, et. 6, ap. 27: ilustrate; Viorel Rădulescu, elev, Craiova, str. Doinei 17: ilustrate; Grigore Dîrloagă, lăcătuș, Reșița, str. Oituz, bl. 6, ap. 8: ilustrate; Mioara Oprișan, funcționară, Brăila, bd. Cuza 184: teme diverse; Marius Despa, profesor, Baia de Aramă, str. Republicii 21, rn. Tr. Severin: muzică ușoară, cinema, ilustrate; Mariana Gilea, elevă, Fălciu, str. Vărăriei 540, rn. Bîrlad: teme diverse.

cititorii întreabă

cînd cromozomii „greșesc“

«Ce se știe nou cu privire la anomaliile cromozomiale umane?»

Feonia CIOBOTARU — Brașov

Răspunde conf. univ. VICTOR SĂHLEANU, doctor docent în științe.

Cromozomii reprezintă, după cum se știe, formațiuni (de obicei ca un bastonaș) pe care le evidențiază celula, în cursul diviziunii sale mitotice. De regulă, numărul cromozomilor este o caracteristică de specie. Cercetări efectuate în primele decenii ale secolului nostru au arătat că la Drosophila, dar și la alte specii de animale și de plante, cromozomii reprezintă substratul material al multor însușiri ereditare. Azi știm că informația ereditară este purtată de către acidul dezoxiribonucleic (ADN), care se găsește localizat aproape în exclusivitate în cromozomi.

În ultimii zece ani, progresele tehnice ale citologiei au permis studierea cromozomilor umani în variate situații normale și patologice și s-a confirmat că — și la om — cromozomii sînt purtătorii multor caractere ereditare. Dovada acestei legături o fac tulburările de dezvoltare legate de anomalii în numărul și în «forma» cromozomilor (forma lor normală indicînd integritatea lor ultrastructurală).

Omul are cîte 46 cromozomi în fiecare celulă, mai precis — 23 perechi (stare numită diploidă). Cînd celulele au 69, 72 etc. cromozomi, starea se numește poliploidă. Unele celule normale sînt poliploide; în stare patologică, poliploidia se întîlnește în unele cancere.

Cam 1 la sută din nou-născuți prezintă anomalii cromozomiale vizibile la microscop. Binecunoscută este «trisomia 21», în care cromozomul notat convențional cu nr. 21 se găsește în triplet (și nu în pereche); ea se manifestă prin starea zisă de mongolism (sau sindrom Down). Trisomiile 13-15, 18 se manifestă prin malformații multiple letale (adică ducînd la moarte). Frecvente sînt anomaliile interesînd cromozomii notați prin X și Y, care intervin în determinarea sexului. Perturbări ale împărțirii cromozomilor în cursul diviziunii mitotice ale oului duc la indivizi în care unul dintre acești cromozomi este absent sau suplimentar. Organismul purtător de asemenea anomalii are o diferențiere sexuală imprecisă sau aberantă și un nivel intelectual adeseori scăzut.

Se întîmplă ca o bucată de cromozom să se desprindă, lipindu-se de un cromozom vecin sau să se piardă etc. Iată alte variante de anomalii de «formă», care pot fi obținute și la om prin iradiere cu radiații ionizante sau sub acțiunea unor substanțe chimice. Menționăm în sfîrșit că în unele leucemii cronice s-a descris un cromozom anormal.

Subliniem că mai sus ne-am referit numai la anomaliile ce pot fi depistate la examenul microscopic. Alterări ale patrimoniului ereditar pot fi legate însă și de alterări fine, chimice, ale cromozomilor.

cetate sau curte domnească?

«Există vreo mărturie despre existența cetății Hîrlăului?»

Dana CĂRĂUȘU — Botoșani

Răspunde GHEORGHE CRONT, doctor docent în științe, șef de sector la Institutul de istorie «N. Iorga».

În afară de curtea domnească din orașul de reședință, domnii Moldovei — ca și cei ai Țării Românești — au avut în evul mediu și unele curți locale, folosindu-le după nevoile lor de deplasare pe teritoriul țării. Prima știre documentară privitoare la *curtea domnească din Hîrlău* datează din 1384. S-a dat atunci din acest oraș, de către Petru Mușat, un act domnesc în limba latină din care aflăm că exista aici curtea doamnei Margareta, mama domnului. Această curte a servit apoi ca reședință temporară lui Ștefan cel Mare, care și el a dat de aici numeroase acte, începînd din anul 1477, și care a refăcut în 1486 vechile case ale palatului domnesc, din care se mai văd și astăzi ruinele pivnițelor. O altă restaurare a palatului domnesc din Hîrlău a avut loc sub a doua domnie a lui Radu Mihnea (1623-1626), cînd, după incendiul curții domnești din Iași, acest domn și-a ales aici reședința de vară, unde și «tocmise curțile cele domnești», cum spune mai tîrziu Miron Costin.

Ca și alte curți locale, curtea domnească din Hîrlău a fost totodată și centrul unui *ocol domnesc*, care, ca unitate administrativă, a grupat un număr de moșii și sate, obligate să asigure curții produsele și muncile servile necesare întreținerii. Pentru paza curții și pentru administrarea ocolului domnesc au existat la Hîrlău o concentrare de forțe militare și un aparat administrativ, dar nu ni s-au păstrat știri documentare și nici ruine care să ateste că Hîrlăul ar fi fost o cetate domnească, întărită cu ziduri și administrată ca atare. O cetate a existat la Cotnari, dar nu la Hîrlău.

Printre monumentele vechii culturi românești din Hîrlău, cercetate cu interes și dragoste de către istoricii artei, figurează biserica Sf. Gheorghe, ridicată de Ștefan cel Mare în anul 1492 și biserica Sf. Dumitru, ridicată de Petru Rareș în anii 1534-1535.

creația unui pictor octogenar

«Aș vrea să cunosc cîteva aspecte din viața și opera pictorului austriac Oskar Kokoschka?»

Rodica ȘTEFAN—com.Miroslăvești, rn. Pașcani

Răspunde ANCA ARGHIR, critic de artă.

Născut în 1886 la Pochlarn, pe Dunăre, Oskar Kokoschka e una din cele mai singulare și, în același timp, caracteristice personalități din arta occidentală a veacului al XX-lea. Singular — prin refuzul oricărei formule prestabilite, fie ea academică ori «modernistă». Caracteristic — tocmai prin acest nonconformism, de coloratură moral-politică, legat de problemele de conștiință ale artistului, martor lucid al dramei sociale din jumătatea de veac care a cunoscut două războaie mondiale. Concepția lui e întemeiată pe convingerea că nu există artă în afara reprezentării spirituale a omului și nu există spiritualitate în afara conflictului omului cu sine, cu forțele cosmice, cu obstacolele sociale care-i primejduiesc integritatea sufletească.

Adolescența lui Kokoschka absoarbe din Viena începutului de veac emanațiile romantice ale curentului Secession, filtrează moștenirea simbolismului tenebros al picturii lui Hodler, dinamismul barocului vienez, magia sonoră din muzica lui Schönberg, fantezia decorativă a lui Klimt și tot ceea ce Jugendstilul opunea academismului. Primele lui opere poetice și grafice sînt impregnate de spirit vizionar: poemul «Copiii visători», ilustrat litografic, expoziția din 1908 de la Viena și cea din 1910 de la Berlin provoacă eliminarea sa din corpul didactic al academiei de artă. El se dezvoltă ca pictor și scriitor în acea atmosferă a avangardei intelectuale germane, polarizată în grupările vieneze și berlineze de artă și la care participau poeți ca Hugo von Hoffmanstahl și Trakl, prozatorul Robert Musil, compozitorii Berg și Webern, în care pictorul Kandinsky teoretiza noua spiritualitate a artei și în care esteticianul Woringer cerceta geneza acestei spiritualități. Opera lui Kokoschka reflectă drama omului lucid care asistă la convulsiunile acestei lumi, «apocalipsul» destrămării imperiului habsburgic, înspăimîntat și neputincios, în postura solitară a individului înstrăinat de societate. Seria portretelor și autoportretelor pictate și litografiate, mai ales în preajma primului război mondial, ilustrația la unele poeme cu care se înfrățea în spirit, reprezintă acest tip uman caracteristic pentru conștiința de sine a intelectualității protestatare, care însă nu pășea pe căile directe ale gîndirii revoluționare. Găsim la el tipuri răvășite de zbucium moral, pictate în gesturi contorsionate, cu un soi de tușe vermiculare, în culori întunecate, fulgerate de accente roșii sau galbene, ori gravate în linii precipitate și frînte. În 1919, după o mai lungă întrerupere a creației, în urma unei grave răni de război pictează acea «Femeie în albastru» aflată în Muzeul din Stuttgart, care e socotită o lucrare de apogeu.

Între cele două războaie, Kokoschka a călătorit mult prin vestul și sudul Europei, pictînd o serie de peisaje citadine, trecute într-un registru cromatic mai luminos, sub înrîurirea Italiei și mai diafan sub înrîurirea drumului prin Anglia lui Turner. Regimul nazist din patria sa îl sancționează în contumacie, cu prilejul expoziției de așa-zisă «artă degenerată» de la München, cu care, în 1933, aruncă încă o dată anatema asupra artistului protestatar.

În anii celui de-al doilea război mondial Kokoschka se stabilește în Anglia, unde se manifestă, în scrieri și tablouri alegorice, împotriva hitlerismului și războiului, a mutilării spirituale. După război, artistul continuă pelegrinajul european. Pictura lui evoluează spre un mod mai contemplativ și mai senzual, păstrînd, rafinată și modulată armonic, vivacitatea facturii care la el a exprimat întotdeauna sentimentul angajării pasionale în tema tratată. Așa arată și cea mai recentă operă a sa, tripticul legendar eroic «Termophilae». Stabilit de peste un deceniu în Elveția, Oskar Kokoschka a intrat în istoria artei mai ales prin opera sa din primele decenii ale veacului în care, alături și altfel decît în opera lui Munch, Nolde, Ensor, Soutine, Permeke, Rouault, cristalizează expresionismul european modern.

pe scurt

Petric Stuparu, Iași. 1) Cele mai vechi oglinzi nu erau din sticlă, ci metalice. Le aflăm la mai toate popoarele înaintate ale antichității, începînd cu etruscii, care foloseau oglinzi de bronz. Acei care atribuie fenicienilor descoperirea oglinzii se bazează pe afirmația istoricului roman Pliniu cel Bătrîn: acesta îi considera pe fenicieni descoperitorii sticlei; or de la fabricarea sticlei pînă la transformarea ei în oglindă, n-a mai fost decît un pas. 2) Istoria bărbieritului se pierde în negura vremurilor. Chiar și oamenii primitivi își dădeau adeseori jos barba, folosind instrumentele epocii lor: cuțitele de silex. Utilizarea bronzului și apoi a fierului au dus la crearea instrumentelor speciale de bărbierit ce au evoluat de la cuțitele primitive pînă la mașinile electrice din zilele noastre.

Mihaela Manu, Cîmpulung-Muscel. 1) Recent a apărut volumul «Critice» de Titu Maiorescu (Editura pentru literatură). Cu privire la viața criticului vă recomandăm să consultați cunoscuta «Istorie a literaturii române» de G. Călinescu. 2) Vreun punct al globului din care luna să se vadă permanent, zi și noapte, în tot timpul anului? Nu există așa ceva. 3) Scriitorului dv. preferat puteți să-i scrieți pe adresa Uniunii scriitorilor din șoseaua Kiseleff 10, raion 30 Decembrie, București. 4) Petele din soare sînt provocate de puternicele explozii termonucleare ce se produc în astrul ce constituie centrul sistemului din care facem și noi parte. 5) Peșterile se formează datorită particularității pe care o prezintă rocile calcaroase de a se dizolva sub acțiunea apei (provenită din ploi, din infiltrații etc.). Bineînțeles că procesul de formare a unei peșteri e de lungă durată: sute de mii și chiar milioane de ani!

Dragomir Popinciuc, Iași. 1) La Muzeul regional, instalat în Palatul culturii din frumosul dv. oraș, puteți afla toate datele ce vă interesează. 2) Catedrala Notre-Dame din Strasbourg a fost construită între secolele al XIII-lea și al XV-lea, pe locul unei vechi bazilici romane, din care anumite părți au fost conservate în noua construcție. Nava catedralei a fost construită între anii 1250 și 1275, fațada a fost începută în 1270, iar turnul ei, terminat în secolul al XV-lea. Catedrala, unul dintre cele mai frumoase monumente ale stilului gotic, măsoară 103 m în lungime, iar turnul ei principal e înalt de 142 m. Cel mai cunoscut dintre constructorii ei a fost arhitectul Erwin de Steinbach (1244-1318), care a condus lucrările catedralei începînd din 1276.

V. SILVIAN

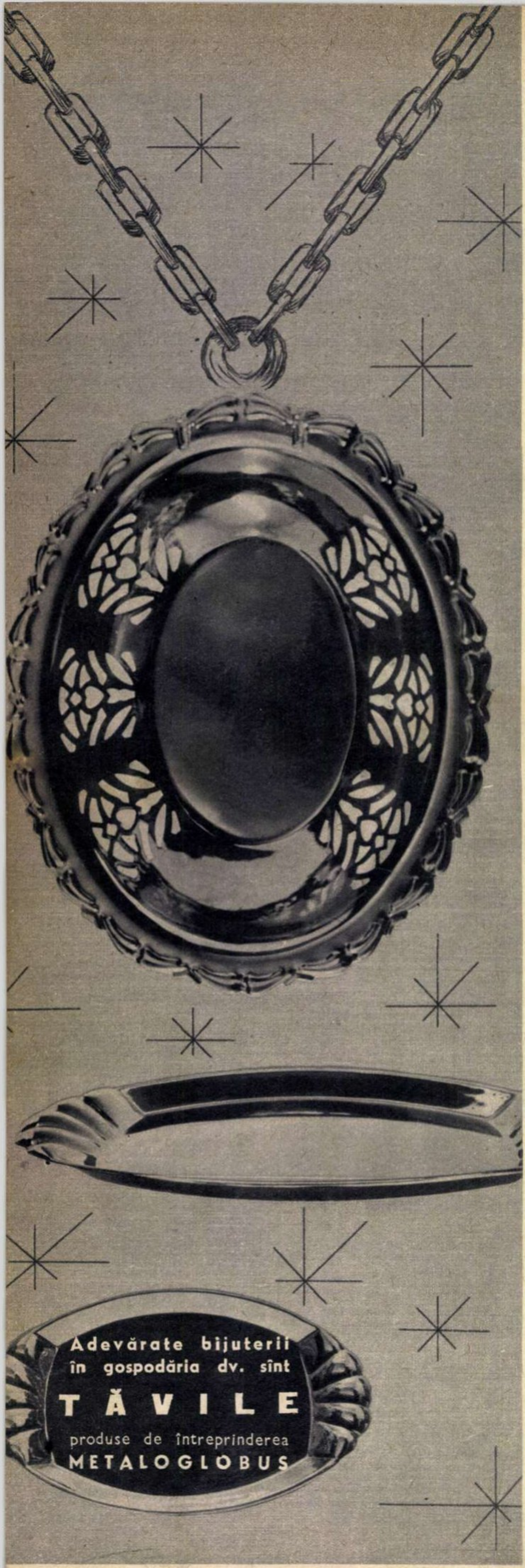

FOILETON

OBSEDANTELE COLOANE

Totdeauna am admirat coloanele dorice: linia lor simplă și viguroasă, canelura echilibrată, capitelul fără volute. Sumum-ul de armonie pe care-l exprimă coloanele dorice este o adevărată chintesență de sobrietate, forță și frumusețe.

Această admirație s-a format și înrădăcinat în mine încă din tinerețe, cînd mă inițiam în ABC-ul artei elene, din planșele manualului de istorie antică pe care îl învățam în clasa întîi a liceului. Din acest motiv nu am fost mirat la începutul acestui an, cînd m-am trezit într-o după-amiază de iarnă cu climă incertă, căutînd să-mi reamintesc exact detaliile constructive ale coloanelor dorice. Cu ajutorul datelor memorate cu sîrg odinioară, am reușit fără greutate. Totuși, undeva în subconștient, persista o nedumerire. Un timp mi-am văzut de treburile mele cotidiene, urmărit în antractele repausurilor de un sentiment de nemulțumire. Nemulțumirea aceasta a devenit din ce în ce mai stăruitoare, pînă cînd, într-o bună zi, cînd treceam cu autobuzul prin piața Dorobanți, am avut impresia că am zărit aievea un fel de coloană dorică. Aceeași impresie se repetă peste cîteva minute în Piața Scînteii, apoi ceva mai tîrziu, pe bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej și așa mai departe. În cîteva zile mi s-a format certitudinea că în întreg Bucureștiul răsăriseră ca din pămînt un soi de coloane oarecum dorice. Dacă aș fi putut identifica «pe viu», măcar o dată, vreuna din coloanele care mă obsedau, aș fi dezlegat misterul tulburării mele. Dar fiindcă nu am reușit, în suflet mi se cuibări spaima: de la a avea impresia că Bucureștiul e plantat cu coloane oarecum dorice și pînă la a avea impresia că ești Napoleon Bonaparte, nu-i decît un pas. Noaptea, m-am visat zburînd deasupra Capitalei; din cînd în cînd făceam cîte un popas... pe o coloană dorică. Grozăvia era că toate erau decapitate. La capătul fiecărei coloane rămăsese cîte o beregată de metal din care atîrnau sinistru, ca niște sîrme, cîteva artere hăcuite. M-am sculat îngrozit. M-am repezit la o farmacie și am cumpărat 12 pastile de carbaxin pe care le-am mîncat cu pîine fără sare.

Osteneală zadarnică. În coșmarurile mele — din cauza supliciilor, bănuiam eu — coloanelor le crescuse cîte un cap disproporționat, cu trei fețe, pe care erau fixate niște semne liniare cu semnificație derutantă. Am avut convingerea la un moment dat că de obsesia mea se ocupă și presa criticînd Sfatul popular al Capitalei, I.T.B.-ul și nu știu care alte instituții. Rezultatul a fost catastrofal. Pe fețele capetelor iubitelor mele coloane au început să se miște alandala liniile cu semnificațiile lor enigmatice. La baza lor, echipe de cercetători au prins a face săpături de studii, unele capiteluri — mai înfierbîntate cred — au început a fi iluminate în timpul nopții, iar altele, îndurerate, și-au ascuns capetele în glugi.

N-am avut încotro. Sigmund Freud nu mi-a fost niciodată simpatic, dar coșmarele care mă chinuiau m-au făcut să-l bănuiesc că are vreun amestec. Și astfel, printr-o asociație stranie de idei și într-un moment de curaj deznădăjduit, m-am dus la un psihiatru și am dat toată vina pe Freud, pe teoriile lui antipatice.

Am fost ascultat de specialist cu îngăduință. La urmă, mi-a comunicat că sînt al 3 333-lea bucureștean care s-a îmbolnăvit de astenie din pricina punerii în funcțiune cu întîrziere a noilor ceasuri publice din Capitală. După care m-a sfătuit să mă odihnesc 14 zile într-o stațiune unde nu există ceasuri publice și nici monumente sau construcții care ar putea să se asemene cu coloanele dorice.

Mihai MÎRZA

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE: CUȚU, CUȚU!

ORIZONTAL: 1) Clineni, de exemplu (pl.) — Cîinele..., constelație situată între Hydra și Orion. 2) A scris schița satirică «Bubico». 3) Plantă textilă — Autorul piesei «Cîinele grădinarului» — Pescuitor de raci. 4) Inundație (reg.) — Puternici — Animal vînat și cu ajutorul cîinilor. 5) Careu! — Urmă — Pronume posesiv. 6) Oraș în U.R.S.S., port la Marea Neagră — Mamă (arh.) — Pere! 7) Mușcat — Colier pentru cățel. 8) Fiecare din rîndurile unei poezii — Argint. 9) Curat — Cîini mititei. 10) Soi de cîine care prinde șoareci — Țărm, mal. 11) Ceașcă — Privitor la ore (pl.) — Literă grecească. 12) Mic și mare sau, într-un fel, cîinele și pisica (pl.) — Colț de stîncă. 13) Net! — Acesta — M! — Sodiu. 14) Așezare bine apărată — Indicii. 15) Felicitate — Dormitor. 16) Pomadă — A scris «Mihail, cîine de circ» — Notă muzicală. 17) Exprimă bucuria la cîini — Bucată de săpun. 18) Atac — Cîine negru în cerul gurii — În Apuseni! 19) Cîine mic — Grilă. 20) Cu coada între picioare (pl.) — Nume feminin.

VERTICAL: 1) Taie frunză la cîini (pl.) — A scris volumul «Capete de cîini» — Unealtă agricolă. 2) Prefix — Dă din coadă! — Cîini de vînătoare — Somn (reg.). 3) Zar la table — Cîrnăciori care în S.U.A. se numesc «Cîini fierbinți» (sing.) — În mai multe culori (fem.). 4) Scobit — Un fel de cerberi — Rîu în U.R.S.S. — Meșter care face oale. 5) Împrejmuire (reg.) — Stradă scurtă — «Cîinele mare» și «Cîinele mic». 6) Negare — Scări mici — Odinioară (presc.) — Și (lat.). 7) Cîini slabi — Metal roșiatic — Cultivator de in. 8) Carei! — Udat artificial — Notă muzicală — Răsad — Anton Georgescu. 9) Din nou — Înșelări — Locuințe din preajma unor mănăstiri. 10) Apă stătătoare — Măsură agrară — Lei! — A demonstra practic că... nu-i numai un cîine scurt de coadă — Are! 11) Localitate în nordul Dobrogei — Călător — Nicolae Constantinescu — A întinde. 12) Organ de zbor — Brunete — Cățelandru. 13) Cîine cu trei capete (mit.) — Localitate pe Valea Prahovei în dreptul căreia se află Piscul Cîinelui — Iarna mai ales, se face colac în fața ușii.

Cuvinte mai puțin cunoscute:
NEC, IMA, TAS, SOM, EC, OIAT
ARET, SAD.

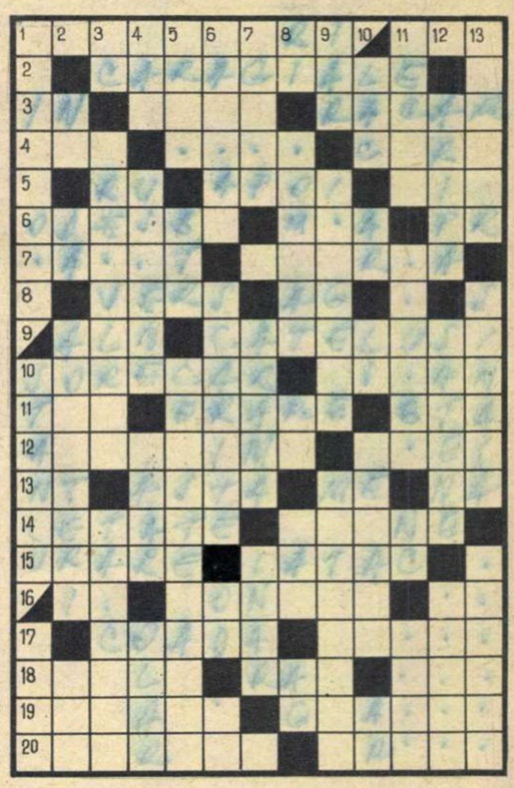

Dezlegarea jocului «ZIUA», apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) MARTI — ORICIND. 2) AMIAZA — ASIDUU. 3) TIMP — GAS — NE — M. 4) INA — DECADA — ZI. 5) NA — VINERI — IEN. 6) A — AIUD — I — LUNI. 7) LITORAL — BUNIC. 8) A — AN — ANUMITA. 9) ORAR — IRONIE — L. 10) N — PAUN — VAN — UE. 11) OSA — COTIDIAN. 12) MARI — TECI — RIS. 13) APASA — SIMBATA. 14) STRINSA — IATAC. 15) TAI — CALENDAR. 16) IM — SOLARE — RAS. 17) CITERA — OAZE — E. 18) ANIVERSATA — PA. 19) APA — I — RADIAR. 20) ULI — BUNE — ARSA.

„REGELE MOARE“ (dar nu de foame. . .)

1. În această clipă a inceput drama lui Pele, faultat pe terenul Goodison Park din Liverpool. Eusebio incearcă să-l imbărbăteze...

2. ...dar consolarea cea mai eficace vine tot din partea familiei.

3. Cu toată amărăciunea infringerii, Pele încă acordă autografe (aci, membrilor echipei franceze).

4. «Regele moare»? Poate, pe terenurile de fotbal. Dar la Rio, pe Pele îl așteaptă magazinul său de articole casnice!

WORLD CUP '66 (Sferturi de finală). 1) Eusebio incepe să destrame surpriza nord-coreeană, marcind primul din cele patru goluri ale sale (Portugalia-R.P.D. Coreeană 5:3). 2) Rattin cere explicații arbitrului Kreitlein; urmarea: va fi eliminat, iar jocul se va intrerupe 9 minute (Anglia-Argentina 1:0). 3) Tilkowski salvează sub privirile lui Beckenbauer și ale atacantului Salva (R.F.G.-Uruguay 3:0). 4) Primul gol al echipei sovietice (U.R.S.S.-Ungaria 2:1).

UMOR DE PESTE HOTARE UMOR DE PESTE HOTARE UMOR DE PESTE HOTARE UMOR DE PESTE HOTARE

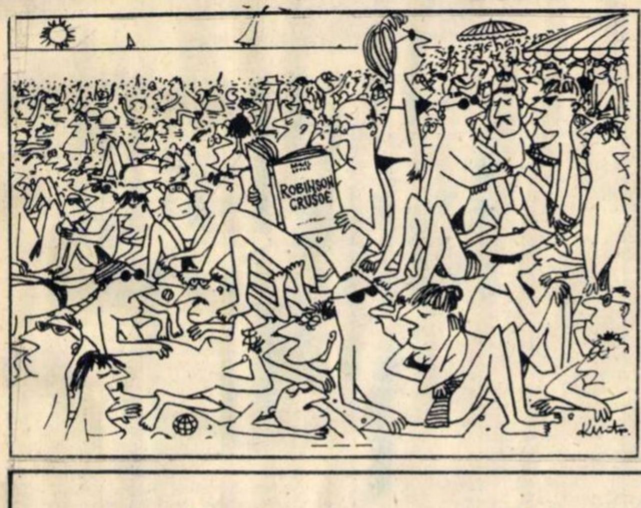

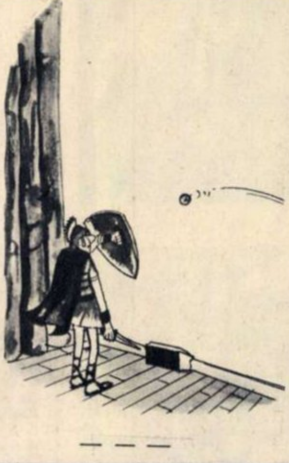

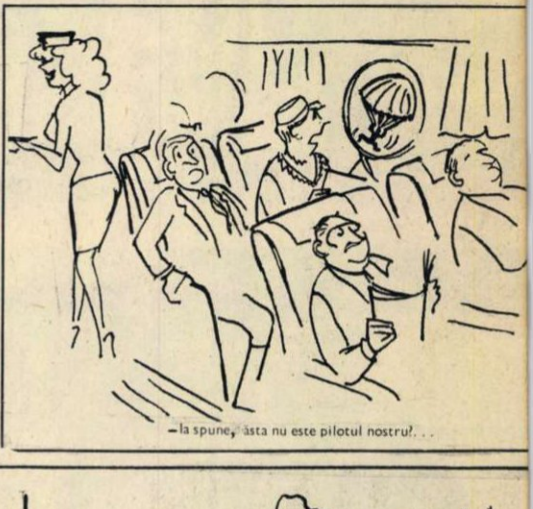

— Ia spune, ăsta nu este pilotul nostru?. . .

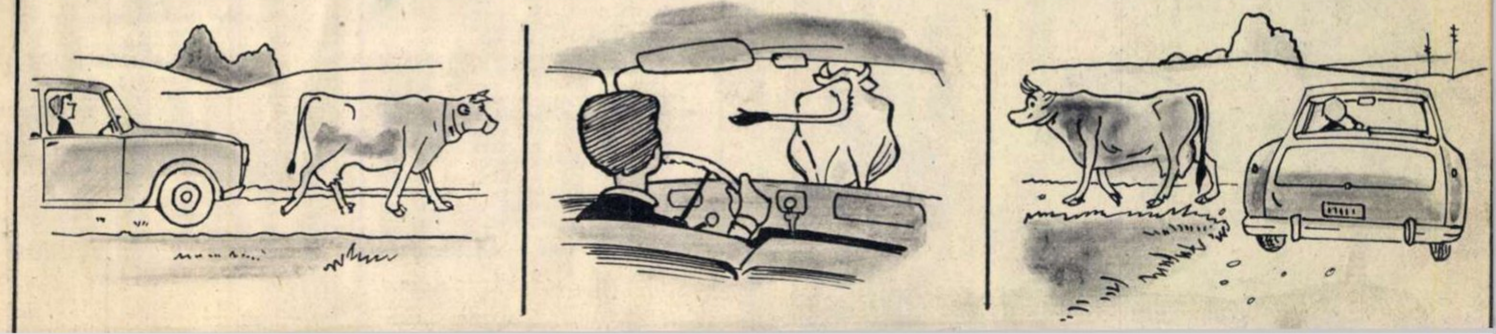

cadran internaţional

ce s-ar putea face...

Senatul american a hotărît să reducă cererile Administraţiei în vederea ajutoarelor pentru străinătate în anul fiscal 1966-1967. Creditele cerute au fost micşorate cu 250 milioane dolari. Argumentele aduse în discuţie s-au referit la pericolul pe care îl reprezintă pentru economia americană presiunile inflaţioniste. Pe de altă parte, preşedintele Johnson a cerut Congresului să renunţe la sporirea unor cheltuieli nemilitare pentru anul în curs. Argumentul invocat s-a referit la necesitatea de a face în curînd cereri „substanţiale" pentru suplimentarea creditelor în vederea finanţării războiului agresiv desfăşurat împotriva poporului vietnamez, în cazul în care acest război s-ar prelungi după data de 30 iunie 1967. Preşedintele a adăugat că guvernul american ar avea de ales între înregistrarea unui serios deficit bugetar şi sporirea impozitelor în cazul în care Congresul ar insista asupra efectuării unor cheltuieli în scopuri paşnice peste cuantumul sumelor prevăzute de oficialităţi.

După cum se vede, în Statele Unite continuă „escaladarea bugetară" destinată acoperirii cheltuielilor mereu în creştere necesitate de intensificarea acţiunilor agresive în Asia de sud-est. Ajutorul pentru străinătate este mereu redus, se ridică noi bariere în calea oricăror cheltuieli care nu au directă legătură cu ducerea războiului. Nu este de mirare că, în asemenea condiţii, în presa americană apar tot mai des articole referitoare la consecinţele, previzibile, pentru economia americană, în cazul în care cercurile militariste intenţionează să continue agresiunea. În acelaşi timp, este interesant de urmărit şi efortul unor publicişti care încearcă să arate ce ar putea să se facă cu sumele cheltuite actualmente pentru acest război. Emmet John Hughes, în „Newsweek" dă cîteva exemple în acest sens.

El afirmă necesitatea ca cele 20 de miliarde dolari cheltuite anual cu ducerea războiului să fie folosite în scopuri paşnice. El arată că aceste sume ar fi suficiente pentru acoperirea cheltuielilor necesitate de traducerea în viaţă a planurilor de dezvoltare economică a unui număr de 38 state străine. S-ar mai putea ca în fiecare lună să fie create cîte trei fundaţii Rockefeller. Autorul a mai socotit că preţul elicopterelor americane pierdute în Vietnam numai în cursul anului trecut ar fi suficient pentru finanţarea programului UNICEF pentru sănătate şi educaţie, privind situaţia a 800 milioane de copii din 118 ţări.

Preţul ridicat al războiului din Vietnam, conchide autorul, „nu poate fi mascat prin tonul colorat al retoricei patriotarde" şi nici scăzut prin severul control al consumului de electricitate al Casei Albe. Şi aceasta pentru că preţul rămîne la fel de înalt cum a fost întotdeauna : o cruce de fier".

Într-adevăr, calcule s-ar mai putea face încă multe. Nu ar fi însă de mirare ca specialiştii de la Pentagon să înceapă să calculeze cît costă viaţa fiecăruia dintre militarii americani care sînt trimişi să lupte în Vietnam împotriva unui popor care îşi apără libertatea şi independenţa. Dar, în fond, cererile de suplimentare a creditelor pentru ducerea războiului tot la aceasta se reduc.

Eugen PHOEBUS

Cîteva imagini ilustrînd modul în care opinia publică continuă să condamne — sub cele mai diferite forme — criminalul război dus de Statele Unite împotriva poporului vietnamez : pe o stradă centrală din Tokio, se strîng semnături pe o scrisoare de protest împotriva bombardamentelor efectuate de aviaţia S.U.A. asupra centrelor populate din R. D. Vietnam (foto 1) ; la Milano, în prezenţa unui numeros grup de demonstranţi, ca o condamnare a politicii agresive a imperialismului american, s-a dat foc unui manechin reprezentîndu-l pe „unchiul Sam" (foto 2) ; în Parliament Square, din capitala britanică, George Clark din Chelsea şi Francis Hetherington din Colchester au declarat o grevă a foamei, cerînd să se pună capăt războiului din Vietnam şi susţinerii de către Anglia a politicii agresive a S.U.A. în Asia (foto 3).

cînd se apelează la freud...

Cînd spui Freud, spui psihanaliză, cînd spui psihanaliză, spui Statele Unite. Aceasta este ţara cu cea mai mare concentrare de psihanalişti pe metru pătrat. Contra onorariului respectiv oricine poate deveni obiect de consultaţie în cabinetele acestora — de la situaţia financiară şi pînă la dificultăţile amoroase.

Aşa că nu e de mirare că psihanaliza a trecut şi porţile Capitoliului din Washington, unde se află Senatul american. Bolnavul, în acest caz a fost însăşi... politica externă a Statelor Unite. Pentru a o psihanaliza au fost invitate trei somităţi în materie, dr. Jerome Frank, dr. Jan Ehrenwald şi profesorul Osgood.

Şedinţa de examinare s-a desfăşurat în faţa membrilor comisiei senatoriale pentru afacerile externe, prezidată de senatorul Fulbright. Aceşti oameni competenţi în a aprecia pulsul politicii americane au convenit, deci, că e necesar un consult medical.

Examinarea nu a avut însă un caracter general, ci s-a oprit la un punct, în mod special, nevralgic : războiul din Vietnam. Precauţi după cum relatează presa americană, cei trei psihiatri au fost de acord că nu este sigur că „se poate trece de la comportarea individului la aceea a unei naţiuni". Nu de alta, dar s-ar fi putut ca agenţii F.B.I. să nu fie chiar atît de convinşi de binefacerile psihanalizei. Dezamăgiţi, senatorii au cerut, totuşi, o opinie. Doctorul Ehrenwald a făcut apel la o metaforă vorbind „de cei slabi care se supun, îndeobşte celor puternici" — evident, cei tari fiind forţele americane, care, spre mirarea psihanalistului, nu realizează însă succese pe frontul de luptă.

Dar senatorii doreau nu constatări, ci o prescripţie, o reţetă sigură. Aşa că profesorul Osgood s-a referit, mai precis, la psihanaliza „uliilor" şi „porumbeilor". Dar nu a acestor păsări sau a jocului practicat de copii, ci a celor două grupuri care se înfruntă în politica americană, denumite astfel în funcţie de poziţiile pe care le susţin. După o analiză amplă, profesorul s-a pronunţat în favoarea „dezescaladării".

Doctorul Frank a fost însă cel care a pus degetul pe rană. El a spus că degeaba se indică sfaturi, reţete, tratamente, dacă alte popoare nu sînt de acord cu politica americană. Fapt care a alarmat într-atît pe senatori încît aceştia au hotărît să ridice şedinţa, lăsînd „bolnavul" să se zbată mai departe în patul de suferinţe al politicii agresive americane căreia pînă şi psihanaliza i-a pus un diagnostic nefavorabil.

Sergiu BRAND

după patru decenii

— corespondenţă din brazilia —

După 41 de ani, misterul dispariţiei exploratorului englez Fawcett revine din nou în discuţia „indianiştilor" brazilieni. Colonelul Fawcett a dispărut în 1925, împreună cu fiul său mai mare, în timpul unei expediţii întreprinse în nordul statului Mato Grosso. Conform mărturiilor ulterioare, ultimele semne ale prezenţei lui Fawcett s-ar fi constatat în apropierea Rîului Morţii, unde începe ţinutul locuit de tribul xavanţilor, unul dintre cele mai ostile contactelor cu albii. Diverşi exploratori, inclusiv fiul mai tînăr al dispărutului, Brian Fawcett, pretind că au găsit unele obiecte ce aparţinuseră colonelului în locul unde se presupune că ar fi înnoptat pentru ultima oară — însă dispariţia în sine nu a putut fi explicată niciodată decît prin supoziţii contradictorii. Acum, misterul capătă noi interpretări. Conform specialistului brazilian Ramis Bucair, şef al unui inspectorat al serviciului de protecţie a indienilor, i s-ar fi întîmplat colonelului Fawcett un lucru pe care numai cunoscătorii obiceiurilor indigene ar putea să-l înţeleagă. Indienii sălbatici din regiunea Koluene (parcursă de cel dispărut) împărtăşesc credinţa că un anumit rîu — un fel de rîu sacru — a fost destinat a servi de mormînt celor mai merituoşi membri ai tribului, eroilor şi războinicilor mai de prestigiu. Există obiceiul — afirmă specialistul — ca oamenii cei mai apropiaţi şi stimaţi să fie invitaţi să intre în apa rîului, alături de un şef de trib, pentru a muri. Însuşi mareşalul Candido Rondon, cel mai ilustru dintre indianiştii brazilieni, povestea despre o invitaţie similară care i-a fost făcută de către o căpetenie a xavanţilor, ceea ce însemna suprema dovadă de admiraţie. După toate probabilităţile, cu Fawcett s-a petrecut acelaşi lucru. Stimat de indieni, cu ajutorul cărora spera să găsească un oraş misterios, unde se aflau îngropate comori (presupus vestigiu al unei civilizaţii indigene necunoscute), el devenise un fel de şef spiritual al tribului. Cînd însă le-a dezvăluit indienilor itinerarul pe care intenţionează să-l străbată, ei l-au avertizat că asta înseamnă moarte. Cum exploratorul continua să insiste asupra ideii sale, indienii se pare că ar fi înţeles în mintea lor simplă că Fawcett vrea să moară şi prin asta le-ar oferi prilejul de a-i demonstra prietenia şi stima cu care e înconjurat. Şi astfel, în prezenţa tuturor, i-au făcut pe voie : cînd colonelul a pornit să traverseze rîul sacru singur, în barcă, ei l-au ucis. Un alt specialist, Genil Vasconcelos (care intenţionează să întreprindă curînd o nouă expediţie pentru a reconstitui drumul parcurs de Fawcett), afirmă că, de fapt, exploratorul englez a dispărut în timp ce se îndrepta spre enigmaticul masiv Serra do Roncador, atins pentru prima oară abia cu aproape două decenii mai tîrziu de către expediţia condusă de brazilianul Willy Aureli. Recent, Brian Fawcett — care în deceniile trecute a făcut mai multe expediţii infructuoase în Brazilia în căutarea tatălui său — a declarat că acesta a falsificat în mod intenţionat însemnările geografice, pentru a împiedica pe alţi exploratori să pornească pe urmele sale. Acum pretinde că a primit unele scrisori de la un vechi amic al familiei în care ar fi indicată metoda de a descoperi falsul intenţionat şi modalitatea de a reconstitui traseul exact al expediţiei colonelului Fawcett.

V. OROS

cibernetica și compoziția

După mașinile electronice de calcul, de invățat, de examinat sau de dirijare a circulației etc., etc. se vorbește de una ce compune texte muzicale ! Revista belgiană **Economie et Tehnique** relata într-unul din numerele sale că H. Vuylsteke, profesor de electronică la Universitatea din Gand (Belgia), ajutat de asistentul său W. Landrieu și de Louis Meester, consilier muzical la radioteleviziunea belgiană, a avut ambiția realizării unei asemenea mașini.

La punerea la punct a acesteia au participat tehnicieni, cercetători și chiar compozitori. Mai mulți experți s-au înscris chiar la Institutul de psiho-acustică și de muzică electronică din Gand, creat de profesorul Vuylsteke. Numeroase personalități de reputație mondială din domeniul muzicii au și luat contact cu inițiatorul acestui original proiect — printre ei numărîndu-se Luigi Nono, Henri Pousseur, Henk Badings, John Cage, regretatul Edgar Varèse și alții. Modestul laborator în care a prins forme ingenioasa idee a fost dotat pe parcurs cu materiale valoroase, printre care un întreg ansamblu de înregistrare și microfoane, generatoare, amplificatoare electronice de sunet și ecou etc...

Printre elementele noii mașini electronice, un rol deosebit de important îl are generatorul standard realizat de prof. Vuylsteke, care furnizează cu ajutorul unui simplu oscilator toate frecvențele tonalității orchestrei, în gama cea mai naturală.

În anii care urmează, Universitatea din Gand își propune asigurarea unui rol de avangardă în domeniul muzicii electronice, în care cibernetica urmează să-și spună cuvîntul.

V. B.

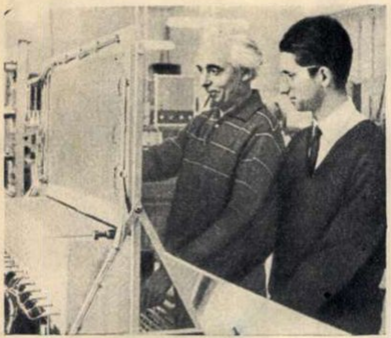
Prof. Vuylsteke și un colaborator al său, la lucru.

n.a.t.o. și „noaptea vremurilor“

Scurta ceremonie care a marcat la Fontainebleau dezangajarea trupelor franceze din N.A.T.O. are consecințe și în domeniul... cinematografic : regizorul André Cayatte renunță la al său **Agent 00** care urma ca, sub trăsăturile lui Charles Aznavour, să opereze în rețeaua pactului.

Regizorul a ales un alt scenariu care — zice el — nu riscă să fie condiționat de întorsăturile politicii internaționale. Filmul se va numi **Noaptea vremurilor** și se va desfășura cu zece mii de ani în urmă.

— Cum recent exploratorii au găsit sub calota glaciară o vegetație subtropicală și mamuți — spune Cayatte — ne imaginăm că axa Pămîntului s-a deplasat și că planeta noastră s-a aplecat. Ne imaginăm că un savant descoperă sub gheață un oraș, mărturie a unei vechi civilizații, ajunsă la un grad de evoluție mult superior celei de azi. Savantul va reuși chiar să-l trezească și pe eroul aventurii noastre, aflat în stare de hibernare de mii de ani. Pentru a realiza un asemenea film va trebui să mobilizăm fonduri din diverse țări : americane, sovietice, franceze, suedeze etc. O echipă de oameni de știință pregătește de pe acum filmările. Căci e vorba de a inventa o civilizație, decoruri, obiecte nemaivăzute, de a găsi un stil arhitectonic. Totul e de făcut : aproape ca „în prima zi a creației". Și, cum nu ne ajunge imaginația, recurgem la mașinile electronice I.B.M. E o treabă pasionantă, în care știința se întîlnește cu poezia și mai ales cu fantezia .

G.D.

La invitația președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Turcia, Suleyman Demirel, o delegație guvernamentală română, condusă de președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a făcut o vizită în Turcia. Fotografia înfățișează un aspect din timpul vizitei delegației guvernamentale române la Muzeul Atatürk din Ankara.

versiunile contradictorii și realitatea

Apariția în săptămînalul „Paris Match" a unui reportaj din München, care înfățișa „pe viu" recrudescența nazismului, i-a nemulțumit profund pe cei incriminați. Tăgăduirea obișnuită a activității neonaziste a fost înlocuită în presa vest-germană cu un potop de dezmințiri asupra veridicității relatărilor și de atacuri la adresa autorilor. În cadrul polemicii angajate, „Paris Match" a publicat o precizare în care arăta că fotografiile sînt autentice. Ele reprezentau tineri neonaziști în uniformă, care sărbătoresc cu mari cantități de bere „cultul trecutului". Încercarea, făcută de diversele publicații vest-germane, de a da o replică confratelui francez, s-a lovit de un inconvenient : fiecare redacție vest-germană a prezentat cîte o versiune proprie a „falsului" din „Paris Match", ceea ce a avut ca efect ivirea unor elemente contradictorii.

Ziarul „Die Welt", considerat apropiat de cercurile oficiale, a susținut că tinerii nu erau vest-germani ci francezi îmbrăcați de circumstanță în uniforme cu scopul de a demonstra că în Germania Federală naziștii ridică din nou capul. Purtătorul de cuvînt oficial al guvernului vest-german, von Hase, s-a alăturat acestei versiuni, adăugind însă cu tact diplomatic că autoritățile consideră că redacția revistei „Paris Match" a fost ea însăși victima „unei manevre". Săptămînalul „Bildzeitung", care este editat împreună cu „Die Welt" de Axel Springer, a reluat versiunea „francezilor îmbrăcați în uniforme naziste", acuzîndu-i pe reprezentanții revistei franceze — reporterul Jean Taousson și pe fotoreporterul Jean Tesseyre — că au uzat de un fotomontaj.

Ziarul „Stuttgarter Zeitung" trimițînd un reporter special la München pentru a ancheta „trucajul" a descoperit însă că unul dintre tinerii care ridică mîna dreaptă cu salutul hitlerist, este un proprietar de bar din München, numit Herbert Waldmann.

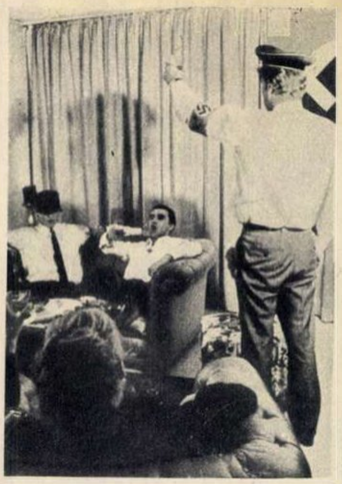
Una din fotografiile din „Paris Match".

Deci, tinerii fotografiați nu sînt francezi, cum pretind unele ziare vest-germane, ci münchenezi, cu o identitate bine stabilită. Iar pretenția că cei care s-au lăsat fotografiați ar fi fost angajați de reporterii respectivi sau ar fi fost amici cu ei, nu apare mai verosimilă decît declarația oficială vest-germană după care revista pariziană ar fi ea însăși victima unui fals.

În fața autodemascării flagrante a apărătorilor neonaziștilor, autoritățile müncheneze au luat o inițiativă dură : ele au deschis acțiune în fața tribunalului local, acuzînd revista pariziană de defăimare a Republicii Federale, încercînd să încadreze reportajul din „Paris Match" în articolul 96 din Codul penal.

Cînd argumentele nu rezistă, se recurge la instanțele judecătorești.

Z. FLOREA

nubia înainte de invazia apelor

Nubia, răspîntia vechilor civilizații egiptene, sudaneze, africane — creștine și islamice — cu monumentele ei de neprețuit, dispare treptat sub apele marelui lac de acumulare al barajului de la Assuan. La „Campania internațională de salvare" lansată de U.N.E.S.C.O. participă 31 de țări care au donat aproape 15 milioane de dolari pentru efectuarea lucrărilor. Dar în timp ce monumentele Nubiei egiptene, datorită cooperării internaționale, au fost salvate și răpite apelor în bună măsură, multe din cele aflate în Nubia sudaneză se pare că sînt amenințate să dispară, dacă efortul colectiv nu ar fi intensificat. Pentru arheologi și cercetători se apropie termenul fatidic — iulie 1967 — cînd e prevăzut ca lacul să inunde Nubia sudaneză. Specialiștii din mai multe țări, reuniți recent la Veneția, au tras semnalul de alarmă. Timpul presează și arheologii nu vor putea beneficia decît de un sezon, iarna anului 1966-1967, deoarece în celelalte luni căldura toridă împiedică lucrările de mare anvergură. Au fost stabilite cîteva obiective de primă urgență : Institutul oriental din Chicago va cerceta Semna (partea de sud), universitatea din Geneva amplasamentul așezării Ukma etc. Arheologii sînt tot mai neliniștiți de lipsa posibilităților de studiere a vestigiilor care se descoperă cu prilejul cercetărilor minuțioase și al căror număr este permanent în creștere. Dacă în 1959 serviciul de antichități din Sudan considera că numărul locurilor spre care trebuie să fie îndreptată atenția arheologilor este doar de vreo sută, în 1964 au fost identificate cam șapte sute de asemenea locuri.

Monumente importante au fost „demontate" și mutate, cum sînt templele de la Aksha (lucrare efectuată de o echipă poloneză finanțată de francezi), de la Buhen (lucrare subvenționată de englezi și americani) și de la Semna (lucrare efectuată cu subsidii belgiene și olandeze). Dar au rămas obiective care practic nu pot fi salvate și vor trebui abandonate valurilor, ca fortărețele din cărămidă arsă de la Buhen și Mirgissa, vechi de patru mii de ani, și care au fost studiate (Buhen de către specialiștii britanici, Mirgissa de către cei francezi) ca să se poată reconstitui și transmite posterității, cît mai fidel, istoria acestor locuri.

I. CORIBAN

Cîștigătoarea titlului de „Miss Univers" la concursul de la Miami Beach (Florida) este tînăra suedeză Margareta Arvidsson (dreapta) în vîrstă de 19 ani. În cadrul unui alt concurs, de astă dată pe plan național englez, tînăra Sonia Ross din Birmingham, în vîrstă de 20 ani, a cucerit titlul de „Miss Britain 1966".

1

FAIR-PLAY?

Englezii au dat cu împrumut lumii sportive expresia, de mult, de pe vremea cînd nu se știa că turneul final al celei de-a VIII-a ediții a cupei «Jules Rimet» se va juca pe Wembley și în împrejurimi. Rămasă fără monopol, expresia s-a demonetizat. Cine mai (re) cunoaște astăzi nobila împerechere de cuvinte, golită de substanță, între Sheffield și Londra? Au sortit uitării expresia «fair-play»: jucători, arbitri, antrenori, oficiali, spectatori... Cu cît se apropia de final campionatul mondial de fotbal, cu atît vălmășagul pasiunilor, al intereselor se întețea.

1) Norbert Stiles (Anglia), pe care ziariștii prezenți la Londra l-au socotit «cel mai brutal jucător al turneului final».

2) Arbitrul Robert Kreitlein (R.F.G.) dictează eliminarea căpitanului echipei Argentinei, Rattin (în stînga), pentru că i-ar fi adresat cuvinte jignitoare.

3) Meciul Anglia—Argentina s-a întrerupt. Echipa sud-americană refuză timp de 9 minute să reia jocul, manifestîndu-și dorința de a părăsi terenul.

4) La ieșirea de pe teren, polițiștii londonezi îl escortează pe arbitrul Kreitlein.

5) Conform tradiției sportive, la sfîrșitul jocului, Cohen (Anglia) și Gonzales (Argentina) vor să facă schimb de tricouri, dar antrenorul Alf Ramsey se opune singurului gest cu adevărat sportiv din acest meci agitat.

6) La Sheffield, arbitrul englez James Finney îl elimină pe căpitanul echipei Uruguay-ului, Troche, sub privirile adversarului său direct, Overath (R.F.G.). Jucătorului sud-american nu-i mai rămîne decît să smulgă arbitrului, ca amintire, fluierul de la gît... Și toate acestea se cheamă în engleză **FAIR-PLAY?**

2

3

4

5

6

ANUL XV NR. 32 (584) — 6 august 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

curier

coperta noastră

JEAN MARAIS și ȘERBAN CANTACUZINO pe platoul de filmare a coproducției româno-franceze „Șapte bărbați și o fetișcană".

Fotografie de
S. STEINER

FLACARA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

de „ziua minerului"

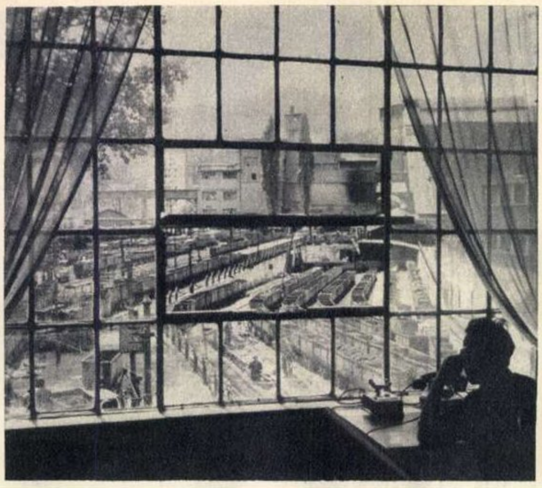

Gara vagoneților de la Lupeni.

produse superioare din cocs

Cine nu-și reamintește despre părerile existente în trecut în legătură cu cărbunele din bazinul Văii Jiului, care era considerat inferior, utilizabil — chipurile — numai prin combustie directă, în domeniul energeticii ?

Asemenea păreri au fost infirmate de priceperea specialiștilor noștri care, elaborind metode de un înalt nivel tehnic, au pătruns în tainele compoziției acestui „aur negru", punîndu-i calitățile multiple și complexe în slujba industriei noastre socialiste ce se dezvoltă vertiginos, în cadrul ansamblului economiei naționale.

Gamei variate de produse obținute în anii noștri din acest cărbune i se adaugă **cocsul fluidizat,** a cărui fabricație a început nu demult, folosit în marile furnale automatizate pentru prepararea aglomeratului de minereu de fier.

Valorificarea complexă și completă, folosirea de noi și noi metode au dat posibilitatea ca înseși reziduurile rezultate din procesul de cocsificare a cărbunelui să devină, la Hunedoara și Calan, prețioase materii prime din care în prezent se obțin numeroase produse chimice de importanță deosebită, cum sînt sulful, uleiul antracenic, naftalina, sulfați pentru fertilizarea terenurilor agricole și multe altele ce aduc întreprinderilor producătoare un venit de peste 3 000 000 lei.

Specialiștii continuă cercetarea și valorificarea cărbunelui din Valea Jiului care, după cum se vede, prezintă o permanentă sursă de noi și noi produse. Experimentînd și punînd la punct variate tehnologii de prelucrare a cărbunelui, cercetătorii uzinelor Calan au realizat, printre altele, și o tehnologie originală de prelucrare a **cocsului brichetat,** solicitat de noul obiectiv industrial de pe plaiurile argeșene — Uzina de aluminiu de la Slatina — și care, prin calitățile sale superioare, constituie un înlocuitor perfect al cocsului din import.

recolte și arături

În multe regiuni din țară procesul de recoltare a păioaselor s-a încheiat cu succes. Despre activitatea susținută în aceste zile pe ogoarele din țară am solicitat un interviu tovarășului **ing. Nicolae Stoica,** director al Direcției organizării producției de cereale și plante tehnice din Consiliul Superior al Agriculturii.

— În ce stadiu se află recoltarea cerealelor din acest an ?

— În faza actuală s-a terminat recoltarea păioaselor în regiunile Dobrogea, Galați, București. La 30 iulie celelalte regiuni se aflau în fază avansată cu recoltarea sau aproape de terminare : Ploiești și Iași — 97%, Oltenia, Banat și Bacău — 85%. Regiunile din centrul și nordul țării atacă din plin : în regiunea Suceava viteza zilnică de recoltare este de 5 200 ha ; în perioada 20-24 iulie sucevenii au strîns recolta de pe 6 100 ha, iar în perioada 25-27 iulie secerișul s-a intensificat și mai mult (pentru a se evita pierderile ce ar fi putut fi cauzate de un eventual timp ploios), totalizîndu-se astfel 12 272 ha.

— Ce alte lucrări sînt efectuate acum pe terenurile recoltate ?

— Paralel cu recoltarea și înmagazinarea cerealelor se desfășoară lucrări de executare a arăturilor. În acest scop s-au luat măsuri pentru eliberarea de paie a terenurilor și pentru realizarea arăturilor în schimburi prelungite, cu scopul de a se scurta timpul lor de execuție. O dată cu arăturile se face și pregătirea patului germinator pe suprafețele care sînt destinate însămînțărilor de toamnă. Concomitent se încorporează în sol îngrășăminte organice și chimice.

— În ce regiuni au avansat arăturile ?

— Suprafețe mai mari au fost arate în regiunile Galați (52%), Dobrogea (35%), Iași (33%), Ploiești (28%) și București (23%). Prin aceste arături, care datorită condițiilor de climă favorabile sînt de bună calitate, se asigură mobilizarea rezervelor de hrană din sol, acumularea unei cantități cît mai mari de apă și combaterea diferiților agenți patogeni, creîndu-se astfel condiții optime recoltei anului viitor.

P. PETCU

plastisol

Într-un interviu acordat recent revistei noastre („Flacăra" nr. 28 din 9 iulie) tovarășul Ion Popescu, adjunct al ministrului industriei ușoare, ne arăta că încă în cursul acestui an începe producția de piele artificială pe suport de tricot. Această recentă realizare a chimiștilor noștri este un nou sortiment de masă plastică și a fost denumit „Plastisol". Ca aspect și mulaj, Plastisolul pare a fi o piele fină de căprioară. Această calitate, ca și altele, îi conferă largi posibilități de aplicare în industria de încălțăminte, marochinărie și confecții, la tapiserii de mobile și automobile etc. Plastisolul, rodul strădaniilor unui grup de specialiști de la Uzinele chimice din Turda, este fabricat după o rețetă originală, la care s-a ajuns după îndelungate experiențe de laborator. Recentul sortiment de policlorură de vinil îmbogățește gama maselor plastice românești, care — potrivit prevederilor planului cincinal — va cunoaște în următorii ani o largă extindere atît sub raport calitativ, cît și cantitativ. În această ordine de idei menționăm faptul că producția globală de mase plastice și rășini sintetice va crește de la 95 500 tone preconizate pentru anul acesta, la 220 000-241 400 tone în 1970. Un mare avînt va cunoaște producția de piele artificială, în categoria căreia se încadrează și Plastisolul. Din aceste mase plastice urmează a se confecționa încălțăminte ușoară, marochinărie și îmbrăcăminte. Ministerul Industriei Ușoare are înscris între altele ca obiectiv de plan realizarea, din înlocuitori de piele, a 4 000 000 perechi de încălțăminte în anul 1970. Prin folosirea maselor plastice s-a calculat că în perioada 1966-1970 industria ușoară va realiza o economie de 19 000 tone piei brute importate, valorînd aproximativ 60 000 000 lei valută.

Gh. BRĂTESCU

parchet prefabricat

Panourile de parchet prefabricat nu constituie o noutate de ultimă oră. Nou este însă procedeul realizat de Trustul regional de construcții Banat pentru perfecționarea acestor prefabricate în condiții superioare de finisaj. În ce constă noua tehnologie a parchetului prefabricat ? O placă fibrolemnoasă poroasă constituie suportul pe care — după ce a fost întins un strat izolator de bitum — se aplică lamelele de parchet în formă de tablă de șah. Șlefuite cu grijă, panourile sînt montate apoi cu relativ destulă ușurință. Noul procedeu asigură nu numai un spor de calitate, ci și o substanțială creștere a productivității (de circa șase ori față de metoda veche).

a 500 000-a tonă

Combinatul de îngrășăminte cu azot Piatra-Neamț este un vlăstar relativ tînăr al industriei noastre socialiste : s-a născut în anul 1962. Recent, el a sărbătorit un eveniment marcînd maturitatea sa : s-au ambalat ultimele kilograme din cea de-a 500 000-a tonă de îngrășăminte fabricate aici. Combinatul de pe malul Bistriței produce azotat de amoniu și uree, iar succesele dobîndite se referă nu numai la cantitatea de produse livrate ci și la calitatea lor, confirmată atît de unitățile noastre agricole cît și de firme importatoare din străinătate.

În fotografie, aspect din secția de ambalaj a combinatului.

întrecere culinară

Orașul Tîrgu-Mureș este vestit în ce privește savoarea și varietatea preparatelor sale culinare tradiționale. Pentru valorificarea rețetelor unor mîncăruri gustoase de casă, de veche tradiție, în vederea îmbogățirii varietății listelor de meniuri în restaurantele orașului, întreprinderea de alimentație publică „Mureșul", în colaborare cu Uniunea regională a cooperativelor de consum, a inițiat o întrecere între gospodinele din regiune.

Conform regulamentului concursului, gospodinele vor înainta rețetele celor mai bune mîncăruri și prăjituri gătite de ele în bucătăria lor proprie. Un juriu va studia și va alege, dintre rețetele adunate, pe acelea care nu figurează în sortimentele de preparate ale restaurantelor din Tg. Mureș. Autoarele celor mai bune rețete vor fi, după aceea, invitate de către Întreprinderea „Mureșul" să execute preparatele propuse, în bucătăriile restaurantului „Bradul". Mîncărurile gătite vor forma din nou obiectul examenului. Cele mai bune preparate vor fi premiate.

B. B.

muzeu în cetatea sucevei

În momentul de față Direcția monumentelor istorice efectuează la Suceava lucrări de restaurare și de consolidare la vechea cetate de scaun. După cum se știe, Cetatea Sucevei, ale cărei ruine sînt vizitate de mii de turiști, a fost întemeiată de către Petru I Mușat, dezvoltată și amenajată în interior de către Alexandru cel Bun și mai ales de Ștefan cel Mare, care a înconjurat-o cu ziduri groase și cu puternice turnuri de apărare. Ea a fost distrusă în anul 1675, în timpul domniei lui Dumitrașcu Cantacuzino.

Actualele lucrări de restaurare au început în 1960, efectuîndu-se pînă acum o serie de consolidări la zidurile care înconjură cetatea. De asemenea, în prezent se restaurează fosta pulberărie a cetății. Lucrările de la pulberărie sînt aproape terminate. Aici se va amenaja un muzeu al cetății, în care vor fi expuse o serie de importante vestigii ale trecutului, descoperite de-a lungul anilor între străvechile ziduri : arme, monede, inscripții, piese de ceramică, obiecte de artă etc.

Lucrările de restaurare de la Suceava se vor extinde și la unele încăperi din interior (în castelul cetății), la șanțul de apărare, la vechiul paraclis.

Concomitent cu lucrările de restaurare și consolidare a cetății s-au întreprins și săpături de cercetări arheologice ; de asemenea se lucrează la restaurarea vechiului han domnesc, aflat chiar în centrul orașului Suceava. El va arăta exact așa cum era cu sute de ani în urmă.

U. F.

plantații de... beton

Un colectiv de tehnicieni și ingineri din cadrul D.S.A.P.C.-Cluj, compus din E. Stresser, ing. M. Rădulescu și ing. I. Pop, au trecut la experimentarea unei noi metode menite să înlocuiască fundațiile grele, masive, pe care construcția unor blocuri precum și a altor clădiri social-culturale o cer în funcție de natura terenului în care sînt amplasate. Astfel, colectivul a conceput o instalație de foraj montată pe un autocamion basculant, care se poate deplasa cu ușurință de la un loc la altul, și cu ajutorul căreia se forează pe locul viitoarelor fundații. În gropile rezultate după forare se toarnă beton, și clasica fundație adîncă e înlocuită numai cu o bandă de beton, care face corp comun cu piloții plantați astfel.

Pentru o mai mare rezistență a piloților, înainte de turnarea betonului se pune în fundul gropii forate un exploziv și apoi o cantitate de beton. După explozie, betonul proaspăt turnat ocupă spațiul format în adînc prin forarea pereților, luînd forma unei sfere.

Avînd în vedere rezultatele bune obținute de D.S.A.P.C.-Cluj, extinderea acestui procedeu de înlocuire a fundațiilor masive prin plantare de piloți — sarcină pentru toate întreprinderile și trusturile de construcții — va aduce însemnate economii la prețul de cost.

N. AVRIGEANU

parc zoologic la turda

Una dintre atracțiile turistice ale Turdei o constituie grădina zoologică a orașului care se adaugă la cele mai interesante creații similare din țară.

Inventarul faunistic al grădinii se prezintă în fața vizitatorilor cu cîteva elemente noi : o pisică sălbatică, colocatară cu una domestică, vulpi albe, argintii și roșii, cîini dingo, un pui de lup ș.a. Mîndria grădinii este un cerb lopătar de o frumusețe rară, alături de doi ,,confrați" din specia cerbilor carpatini. Într-un viitor apropiat, în parcul zoologic turdean vor mai fi cazați cormorani, pelicani creți, o antilopă și doi struți Nando.

Grădina este străbătută de o alee ce duce printre plopi și mesteceni la un ,,lac al pelicanilor", peste care au fost construite opt poduri în maniera podurilor japoneze.

E. GOLUMBEANU

vorbește 12 limbi

Facultatea de limbi romanice și orientale de pe lîngă Institutul de limbi străine din București și-a încheiat anul de învățămînt 1965/1966 prin recentele examene ținute luna trecută. Printre absolvenții care au obținut rezultate excelente la învățătură se numără și Ruxandra Marinescu, a cărei specialitate este limba chineză. Am întîlnit-o la institut în ziua cînd primea ultima notă de absolvire. Întrucît această tînără bucureșteancă este una dintre marile noastre poliglote — vorbește 12 limbi — i-am cerut cîteva date din biografia sa, pentru a le aduce la cunoștință cititorilor noștri. La vîrsta de 5 ani a început ,,profesionismul" său de poliglotă : cointeresată prin... cîte un pachet de ciocolată oferit de părinți pentru fiecare lecție reușită, a trecut la studiul temeinic al limbii franceze,

pe care a asimilat-o, mulțumitor, într-un an și jumătate, astfel că în 1944, cînd a intrat în școala elementară, a putut trece la a treia limbă — rusa. În 1950 își impune disciplina liber consimțită de a învăța, singură, fără profesor, o limbă nouă în fiecare an. Începe cu engleza, continuă cu germana în 1952, italiana în 1953, spaniola în 1954, norvegiana în 1955, suedeza în 1956 și daneza în 1957. Așadar în anul 1958 cunoștea zece limbi — vorbit, scris, citit. Între timp, terminase învățămîntul mediu și apoi o școală tehnică de meteorologie — cea de-a doua pasiune a sa. Au urmat trei ani de recapitulări și specializări în limbile învățate, apoi, în 1961, s-a înscris la facultate, la limba chineză. În timpul anilor de studenție a învățat — tot fără profesor — japoneza, în care se specializează acum. În ultimii zece ani a fost folosită ca interpretă internațională atît în țară, cît și peste hotare.

Ion MUNTEANU

„ziua marinei"

În prima duminică a lunii august poporul nostru sărbătorește „Ziua marinei". În această zi, la Constanța, Mangalia și în toate porturile noastre fluviale de pe Dunăre, într-o atmosferă festivă, este cinstită munca bravilor noștri mateloți de pe navele flotei maritime militare și ale flotei civile.

În fotografie : bricul „Mircea", un vas-școală pe puntea căruia sute și sute de marinari au deprins tainele frumoasei lor meserii.

Dumitru MUSTAȚĂ
Mangalia

PARADĂ FOLCLORICĂ — 1966. Ca în fiecare an, litoralul, Valea Prahovei, Capitala țării răsună de cîntecele populare și strigăturile jocurilor. Festivalul cîntecului, dansului și portului popular — o adevărată sărbătoare a artei de amatori — prilejuiește admirabile spectacole de frumusețe și bogăție.

Pe estradele festivalului, la Mamaia, Constanța, în cele două Eforii, la Sinaia și Predeal, în Capitala țării au evoluat mii de cîntăreți și dansatori din Argeș și Crișana, Dobrogea și Galați, Maramureș și Mureș-Autonomă Maghiară, Oltenia și Suceava, reprezentînd milionul de artiști amatori, păstrători ai unor tradiții milenare și cîntăreți ai biruințelor zilei de azi.

B. D

„interurbanul" în anii care vin

Pentru obținerea unei legături telefonice interurbane în ,,regim manual" este necesar ca un abonat să aștepte un timp care poate depăși uneori ore întregi, cu toate că deservirea unei astfel de convorbiri este asigurată de sute de telefoniste ce folosesc un utilaj amplasat pe un spațiu exagerat de mare. Comutația automată înlătură toate aceste neajunsuri, timpul de obținere a unei legături reducîndu-se la cîteva secunde. În planul cincinal se prevede ca începînd din 1967 să se treacă la automatizarea interurbană. Pentru început un număr de cîteva orașe, printre care București, Constanța cu litoralul, Brașov, Craiova, Ploiești, Timișoara, Cluj, Pitești, Bacău și Sibiu vor fi automatizate interurban, un abonat din aceste orașe putînd obține singur legătura dorită fără intermediul telefonistei. Cum se va efectua o convorbire interurbană în noile condiții ? Numărul total de cifre pe care îl va ,,forma" cel ce solicită legătura va fi de opt. Prima cifră va fi totdeauna 9 : ea face legătura cu centrala automată interurbană. Apoi va urma formarea ,,prefixului" care nu este altceva decît un șir de numere (de una, două sau trei cifre) utilizate după cum urmează : cifra imediat următoare după 9 va indica centrul de comutație nodală (Craiova, Pitești, Bacău etc.), a doua cifră orașul legat de centrul nodal, iar a treia cifră, dacă este cazul, o localitate, reședință de raion, de exemplu. În sfîrșit, după efectuarea acestui ,,prefix" se formează numărul postului telefonic solicitat. Se pune întrebarea : cum vor fi deservite localitățile care nu sînt legate de centrul de comutație nodală ? Răspunsul : ca și în prezent, prin intermediul operatoarelor de la centralele telefonice. Și încă două amănunte : dacă pînă acum durata unei asemenea convorbiri era înregistrată de o operatoare, taxarea în noul sistem se va face de contoare speciale instalate în centralele telefonice automate, în funcție de durată și de distanța localității cu care s-a vorbit. Aceste distanțe sînt împărțite în diverse zone de taxare. Și cum punerea în funcțiune a serviciilor telefonice interurbane automate este destul de aproape, Direcția P.T.T.R. a Capitalei și a regiunii București a luat toate măsurile pentru editarea unei cărți de telefoane cu numerele abonaților și ,,prefixele" respective, pentru toate orașele care vor intra în regim automat interurban.

C. B.

carte

■ Un nou debut în colecția **Luceafărul** a Editurii pentru literatură : Dumitran Frunză cu volumul **Viața în lucruri.** Deși constituie mai mult o promisiune decît un profil cert, poeziile acestea se citesc, măcar o parte dintre ele, cu real interes. E un nume cu care s-ar putea să ne mai întîlnim. N-ar fi lipsită de importanță nici prezența sa în periodice.

■ O bună ediție din opera de folclorist a lui Ovid Densușianu ne pune la îndemînă Marin Bucur. Sub titlul **Viața păstorească în poezia noastră populară** sînt cuprinse : **Folclorul, cum trebuie înțeles** ; fragmente reprezentative din culegerea de texte populare **Graiul din Țara Hațegului,** antologia **Flori alese din cîntecele poporului** și studiul ce dă titlul cărții.

■ Harnicul Al. Mitru este din nou prezent în librării cu ediția a II-a a cunoscutei sale cărți **Legendele Olimpului.**

■ Un frumos album de **Scoarțe românești** (70 ilustrații color și 35 alb-negru) a apărut la Editura Meridiane, îngrijit de Paul Petrescu și Paul Stal.

■ Radu Vulpe, arheologul de anvergură, a tipărit recent în colecția „Monumentele patriei noastre" volumul binevenit intitulat **Așezări getice din Muntenia** (Editura Meridiane).

■ De remarcat, la aceeași editură, ghidul privitor la **Defileul Crișului Repede,** întocmit de Corneliu Pleșa (text) și arh. M. Crișan (ilustrații), apărut în colecția „Itinerare turistice".

■ S. Mărcuș, Edmond Nicolau și Sorin Stati tipăresc la Editura științifică o necesară **Introducere în lingvistica matematică,** carte ce poate sta pe masa oricui se interesează de ceea ce se numește curent „materializarea științelor".

■ Mariana Sora publică la Editura pentru literatură universală o excelentă monografie închinată scriitorului german Heinrich Mann. Dispus în patru mari capitole : I, **Preludii** ; II, **Comedia umană sub imperiul wilhelmian** ; III, **Cuvînt și faptă** ; IV, **În exil,** materialul cărții ne dă o imagine grăitoare asupra omului și scriitorului H. Mann, relevînd totodată în autoare un istoric și un critic literar cu autentice virtuți.

■ În aceeași serie de monografii a Editurii pentru literatură universală (în care au mai apărut nu prea demult studiile despre **Thomas Mann** de J. Ianosi și **Bertolt Brecht** de R. Munteanu) își publică Stan Velea lucrarea sa monografică dedicată marelui creator polonez **Wl. Reymont.** Rod al unor cercetări intense și de lungă durată, monografia ni-l prezintă pe autorul romanului **Țăranii** într-o lumină plină de adevăr, bine plasat în contextul literaturii polone și al celei universale. Ultimele două capitole, al VIII-lea și al IX-lea, care vorbesc despre **Reymont în literatura română și Reymont în românește** arată că cercetătorul a depus un zel și a vădit o intuiție de comparativist remarcabilă. În tot, o monografie ce impune un istoric literar, un comparativist și un autor de reală valoare.

cinema

■ **Jurnalul unei femei în alb** — dezbatere plină de sensibilitate despre o mare răspundere umană : aducerea pe lume a copiilor. Realizatorul filmului, regizorul Claude-Autant Lara (Străbătînd Parisul, Jucătorul, Contele de Monte-Cristo, Roșu și negru) nu a ocolit toate pericolele melodramatice și nu și-a justificat totdeauna intențiile, dar sinceritatea pledoariei sale acoperă momentele de tensiune ce ies din zona artisticului. Atît regizorul cît și interpreta principală, actrița Marie-José Nat (cu un joc de mare delicatețe și expresivitate), au fost distinși anul trecut cu premiul belgian **Femina).**

■ Cînd o acțiune ce se încadrează în genul „polițist" este populată cu eroi contemporani, cînd se mai încearcă și o ușoară analiză psihologică, interesul spectatorului nu poate decît să crească. Este cazul filmului cehoslovac **5 000 000 de martori** (regia : Eva Sadkova). Interpreți : Radovan Lukavski, Jan Triska, Jiri Holy, Jana Brejchova.

■ **Cîinele din Baskerville.** Un subiect cunoscut : cel al romanului polițist semnat de Arthur Conan Doyle ; un erou ce nu mai are nevoie de recomandare : Sherlock Holmes. Regizorul englez Terence Fisher nu a făcut decît să traducă în imagini situațiile palpitante, susținute de inteligența celebrului detectiv. În distribuție : Peter Cushing, André Morell, Cristopher Lee, Maria Landi, Elisabeth Dott.

■ Filme despre și pentru tineret : **Prima deziluzie, Căsătorie de formă, Dragostea este interzisă, Prea tîrziu, Dragostea și moda.**

■ **Urme în ocean** (producție a studioului din Sverdlovsk). Sînt prea puține aventuri, iar spionul se dovedește prea repede a nu fi spion pentru a considera filmul drept unul „de spionaj". Genul își are legile lui, iar respectarea lor doar pe jumătate se plătește cu prețul lipsei de solicitare a spectatorului. Regia: Oleg Nikolaevski. În distribuție : A. Seremeteva (Drumul spre chei, Avîntul tinereții), I. Sretenski (Primele încercări), G. Nilov (Trei plus două).

Marie-José Nat

disc

ION DUCA
ELECTRECORD

■ Două mari orchestre folclorice. Una mare, cu adevărat (orchestra de muzică populară a Radioteleviziunii, dirijată de Radu Voinescu), alta mică, dar foarte... „populară" și plină de nerv (orchestra „Orzișorul" din Roșiori-de-Vede, dirijată de Nicolae Săndulescu). Ambele îl acompaniază pe solistul **Ion Duca,** voce tînără și caldă, generoasă, în : „Frumos curgi Argeș la vale" sau „La fîntînița din poartă". Fericită ideea casei de discuri de-a îmbina pe același disc două formații diferite ca număr de instrumentiști, dar ambele valoroase ! (EPC-720).

■ Excelentă formația de muzică populară a lui **Varga Lajos.** Excelente și vocile celor doi interpreți : Selmeczy Marcella și Menessy Miklos. Excelente și cele patru cîntece înregistrate. Nu vă putem comunica titlurile, întrucît Electrecordul a uitat să le traducă, așa că nu știm despre ce e vorba. Și-i păcat ! (EPC-729).

muzică

■ Între 9 și 14 august litoralul va găzdui **Festivalul muzicii ușoare.** Anul acesta programul este deosebit de bogat, dat fiind că la concursul cu premii participă peste 30 de compozitori ; lucrările prevăzute în concerte vor fi nu mai puțin de 54, dintre care 20 sînt piese deja cunoscute din ultimul an și restul prime audiții. Cele patru concerte care vor avea loc la Teatrul de vară din Mamaia în zilele de 9, 11, 13 și 14 august vor fi susținute de orchestra Teatrului de estradă „Constantin Tănase", dirijată de Gelu Solomonescu, și de orchestra „Electrecord", dirijată de Alexandru Imre. Un număr mare de soliști vor susține programele : Anca Agemolu, Aurelian Andreescu, Doina Badea, Trio Caban, Anda Călugăreanu, Ilinca Cerbacev, Sergiu Cioiu, Denise Constantinescu, Trio Do-Re-Mi (Constanța), Gionni Dimitriu, Luminița Dobrescu, Constantin Drăghici, Mihai Dumbravă, Petre Firulescu, frații Menzel, Elena Neagu, Gică Petrescu, Christian Popescu, Mîndruța Radu, Dumitru Rucăreanu, Dan Spătaru, Pompilia Stoian, Florina Varlaam.

plastică

■ Galeriile din bd. N. Bălcescu : **Arta decorativă din R. P. Polonă,** se impune printr-o ținută gravă de înaltă demnitate estetică. Urmînd tradiția artistică și legea tehnică a materialelor, textilele din Lodz (goblen, tapiserie imprimată, pînză pictată) obțin efecte de o puternică expresivitate decorativă („Februarie" de Zofia Litak ori „Peisaj la Marea Neagră" de Anna Kramarz-Gruszczynska și altele). În ceramică, Ewa Mehl, cultivînd o plastică figurativă, realizează de fapt sculptură, care nu-i doar prezență spațială (cum sînt frumoasele forme de vas, masive, austere, întemeiate pe frumusețea volumului și nu pe efectul epidermic al glazurilor) ci lucrare expresivă, de comunicare emoțională. Sub semnul sobrietății, acest mănunchi de lucrări invită la o concepție gravă și profundă asupra cadrului material cotidian, asupra necesității poetice în decorul de interior.

■ Tot în bd. N. Bălcescu, sala de expoziție cu vînzare oferă un excepțional spectacol, cu două excelente piese **Henri Catargi,** cu lucrări de **Gh. Ionescu** în admirabilă cristalizare matură a forței sale picturale, cu cîteva figurine în lemn de **Peter Balogh,** de o delicată sobrietate a stilizării. Vitrinele ornate cu ceramica **Nereuță-Simionescu** (inventivitate uneori prea agitată, cromatism uneori prea violent într-o ramură artistică în care forma și volumul trebuie lăsate să grăiască) au totuși multe piese de o atrăgătoare frumusețe plastică și coloristică.

teatru

■ Spectacol de varietăți al Teatrului „C. Tănase" în grădina de vară „Boema" — numere muzicale și coregrafice alese din diverse spectacole. Stela Popescu (recită din M. R. Paraschivescu), Puiu Călinescu (excelent mim), Gică Petrescu (același cîntăreț plin de farmec), virtuosul Fărămiță Lambru, Radu Zaharescu (cu o prezentare cam săracă în umor). Cam puțin...

■ **Caleidoscop-circ.** Monoton program de circ ! Numere vechi, prăfuite, scenariu sărac. Regia — Ovidiu Bocan (unul din artiștii de circ care mai are de lucru pentru dezvoltarea propriei lui măiestrii pînă a învăța pe alții). Notabilă colaborarea acrobaților sovietici **Duo Galov.**

■ Reîntîlnire cu **Raikin.** Celebrul actor și mim leningrădean Arkadi Raikin — după succesul obținut la primul său turneu — va fi din nou oaspetele Capitalei cu teatrul său de miniaturi.

Arkadi Raikin

■ Și iată... noua stagiune bate la ușă. Vă informăm despre proiectele viitorului repertoriu. Să începem cu piesele originale. Cîteva noi titluri anunțate de autorii și teatrele respective : Aurel Baranga — **Opinia publică** (Teatrul de Comedie), Lucia Demetrius — **Întîlnire peste ani** (Teatrul de stat din Sf. Gheorghe), Paul Everac — **Baletul electronic** (Teatrul de Comedie) și **Subsolul** (Teatrul „C. I. Nottara"), Al. Mirodan — **Iremediabil pierdut** (Teatrul de Comedie), T. Mazilu — **Comedia împlinirii** (Teatrul Mic), D. R. Popescu — **Vara imposibilei iubiri** (Teatrul Național din Cluj), Virgil Stoenescu — **O mișcare greșită** (Teatrul de stat din Bîrlad), Mircea Ștefănescu — **Eminescu** (Teatrul de stat din Botoșani), Radu Tudoran — **Toate pînzele sus !** (Teatrul „Ion Creangă"), G. Vasilescu — **Stan Pățitul** (după Creangă, la Teatrul Național din Iași), Al. Voitin — **Procesul Horia** (Teatrul Național din Cluj), Gh. Vlad — **Cain și Abel** (Teatrul de stat din Turda), Alecu Popovici — **Afară-i vopsit gardu', înăuntru-i leopardu'** (Teatrul de stat din Piatra-Neamț), Nic. Constantinescu și George Voinescu — **Alfa Romeo și Julieta** (Teatrul Muncitoresc C.F.R. Giulești).

■ Secția în limba maghiară a Teatrului de stat din Tg.-Mureș și-a încheiat stagiunea cu turneul întreprins în raioanele Ciuc și Gheorghieni cu piesa **Cuib familiar** de Szabo Lájos, autor din Tg. Mureș. Piesa a ajuns, în cadrul acestui turneu, la a 100-a reprezentație. În același timp un alt colectiv artistic al secției maghiare a întreprins un turneu în Odorhei și în comunele raionului Odorhei cu piesa **Sfîntu Mitică Blajinul** în regia lui Aurel Baranga, avînd în rolul titular pe Andrássi Martin, artist emerit.

televiziune

Nicolae Herlea

DUMINICĂ 7 AUGUST. „Magazin... duminical" ne-a demonstrat că TV poate dispune — cînd se străduiește — de rezerve satisfăcătoare pentru alcătuirea unui program duminical plăcut și inedit. Să urmărim deci și cea de-a doua emisiune cu acest titlu (18.00) ■ Mănăstirea Cozia, evocată la rubrica „Documente de piatră" (19.45) ■ Joc și cînt de pe plaiuri bănățene, cu ansamblul „Doina Banatului" din Caransebeș (20.00) ■ Frumoasa Antonella Lualdi și frumosul Maurice Ronet într-un film italian, nerulat pe marile ecrane : „Casta Diva" (20.40)

MARȚI 9 AUGUST. Filmul (impropriu denumit **serial,** fiind un film **în serii)** „Supraviețuitorii" (19.30) ■ Muzica ușoară pe prim plan : Festivalul „Mamaia — 1966" (20.00)

MIERCURI 10 AUGUST. Cabinetul medical TV programează o temă ultraactuală : „Balneo-hidro-fizio-terapia în ocrotirea sănătății", cu concursul prof. dr. Traian Dinculescu (20.00) ■ Ceahlăul, în obiectivul rubricii „O invitație pentru cei care n-au vizitat încă..." (20.35) ■ Un divertisment muzical ai cărui eroi sînt Ingelore Heyde din R. D. Germană și Richard Oșanițki (20.50) ■ Programul zilei se încheie cu filmul „Îndrăgostitul", o excelentă comedie franceză cu excelentul Pierre Etaix (21.20)

JOI 11 AUGUST. Clubul tinereții. Încercări de a întineri această rubrică, transferîndu-i cadrul la Ștrandul tineretului... Să vedem ! (19.15) ■ Festivalul „Mamaia — 1966" (20.00) ■ Dacă emisiunea e intitulată „Muzică, soare și apă" iar protagonistul ei se numește Nicolae Herlea, ce ne mai rămîne decît s-o recomandăm cu căldură ? (22.00)

VINERI 12 AUGUST. Litera C (II) a „Dicționarului de personaje" se bucură de concursul unor apreciați actori ai scenelor noastre (19.30) ■ Marocul, văzut de rubrica Teleglob (21.15) ■ O solistă unanim apreciată — Connie Francis și o orchestră întrunind mai puține sufragii — Mantovani, la „Parada vedetelor" (21.45) ■ Maria Pietraru, Pușa Neicu, Constantin Mihăescu, Dorel Liveanu și Nicu Stănescu cîntă pentru dv. cîteva romanțe (22.00)

SÎMBĂTĂ 13 AUGUST. La rubrica „Rapsozi populari" o putem asculta pe Maria Niciu din comuna Frumoasa, raionul Zimnicea (19.15) ■ Actualitatea cinematografică (19.45) ■ Consemnăm cu plăcere că „Teleenciclopedia" se menține la același bun nivel (20.00) ■ La Studioul mic — „O mică cercetare" a marelui nostru povestitor Mihail Sadoveanu și „Călătorului îi șade bine cu drumul" de Al. Brătescu-Voinești (21.00) ■ Inepuizabilul „Sfîntul" (21.30)

TVI - MICUL ECRAN ÎN INDUSTRIE

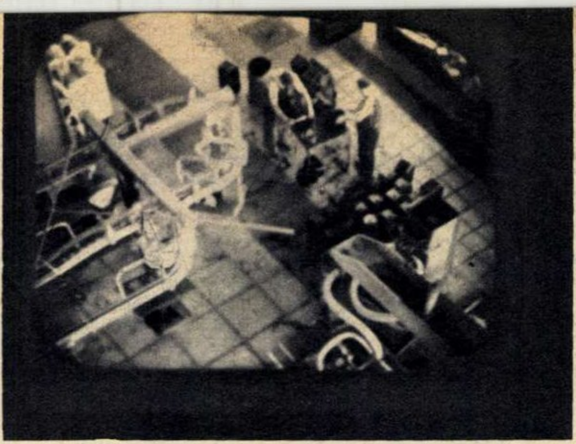

La Fabrica de cauciuc Jilava din București a intrat nu demult în funcțiune o secție experimentală de televiziune. Instalate în secția de ebonită, camerele de luat vederi supraveghează întreaga activitate.
De la pupitrul de comandă (în fotografia de jos) operatorul poate interveni cu promptitudine ori de cîte ori pe ecranul televizorului (fotografia de sus) îi apar imagini care semnalează deficiențe în procesul de producție.

UN OCHI MAI SENSIBIL CA ACELA AL OMULUI.
LA COMBINATUL SIDERURGIC DE LA GALAȚI, TELEVIZIUNE INDUSTRIALĂ.
TELEVIZIUNEA RIDICĂ PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘI CALITATEA PRODUSELOR.

Zi de zi micul ecran pătrunde în tot mai multe cămine, devenind unul din principalele mijloace de informare, culturalizare și recreare a marelui public. Dar un rol tot atît de important îi revine televiziunii în cercetarea științifică și în controlul industrial. Ca urmare a elaborării de noi tipuri de aparate de luat imagini (videocaptoare) cu sensibilitate sporită și durată îndelungată de funcționare, televiziunea și-a găsit aplicații în aproape toate domeniile de activitate.

Se știe că televiziunea în circuit închis se folosește de cîțiva ani pentru transmiterea imaginilor dintr-o sală de operații într-un amfiteatru unde se află studenți , de asemenea pentru urmărirea și supravegherea diferitelor fenomene în procesul industrial, pentru dirijarea circulației pe aeroporturi și în marile orașe.

Ochiul fotoelectric reprezentat de camera de televiziune poate deveni mai sensibil decît ochiul omului și să distingă obiecte foarte slab iluminate sau expuse, de pildă, la raze infraroșii sau ultraviolete, invizibile ori chiar direct dăunătoare ochiului.

TVI — televiziunea industrială în circuit închis — se impune ori de cîte ori observația directă este periculoasă, dificilă sau imposibilă pentru om. Căldura, fumul, radiațiile nocive nu împiedică funcționarea unor camere de televiziune. Acestea din urmă pot fi tot atît de bine plasate în dispozitive de cercetare submarină ca și în baloane-sondă, în proiectile teleghidate sau în instalații de cercetare cosmică.

Pentru a afla precizări în ce privește tehnica și utilajul televiziunii industriale ne-am adresat tov. ing. Vasile Chirilescu, proiectant-șef la Institutul de proiectări de uzine și instalații metalurgice (IPROMET), care ne-a furnizat cîteva date interesante.

(Continuare in pag. 6)

TVI

Operatorul supraveghează pe micul ecran (dreapta) procesele ce se desfășoară în cuptor, grație unei camere de luat vederi instalate chiar în fața cuptorului (jos).

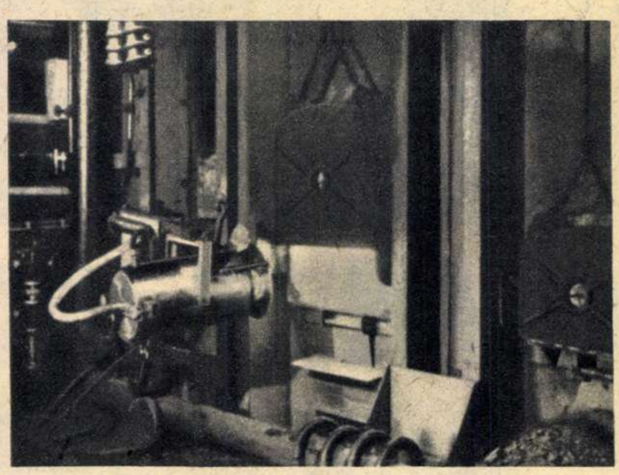

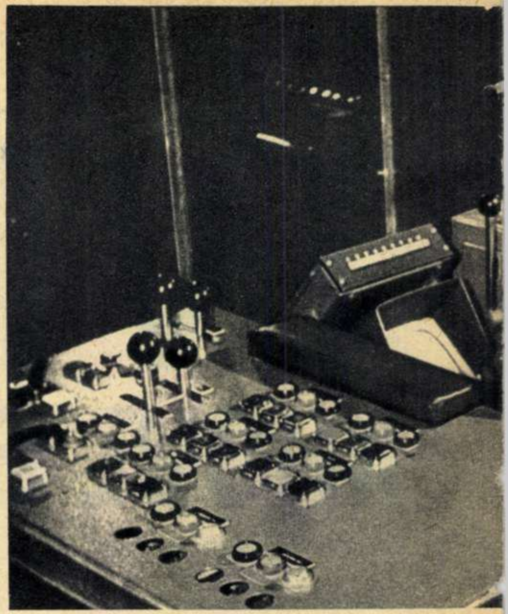

DISPECERUL VEDE DE LA DISTANȚĂ

Printr-un sistem optic, imaginea unui anumit proces ce urmează a fi urmărit de la distanță este proiectată pe ecranul tubului videocaptor, fiind transformată într-un semnal de televiziune. Acest semnal este transportat la punctul de urmărire fie prin cablu (soluția cea mai simplă și mai economică), fie pe calea undelor electromagnetice. În ultimul timp, între cameră și receptor se obțin legături pînă la o distanță de 3 000 m.

În felul acesta dispecerul, așezat comod la pupitrul său într-o încăpere în care condițiile de temperatură, aer și lumină sînt incomparabile cu acelea, să zicem, de la gura unui cuptor Martin, apăsînd doar pe un simplu buton poate urmări tot ce se întîmplă la locul respectiv.

El va vedea pe micul ecran imaginile pe care camera, confecționată din materiale speciale (rezistente, în cazul luat de noi, la temperaturi extrem de ridicate), le înregistrează direct, în mod continuu sau numai atunci cînd i se comandă de la distanță. Totul se desfășoară automat.

În ultimii ani se produc camere și cabluri rezistente la cele mai grele condiții, iar aparatele de luat vederi sînt prevăzute cu proiectoare de raze infraroșii, pentru a putea fotografia în întuneric, sub apă etc.

TVI ȘI MAREA EI EFICIENȚĂ ECONOMICĂ

Eficiența economică a instalației de TVI este evidentă. Se reduce astfel fondul de salarii prin folosirea unui singur operator la o instalație centrală, fiecare cameră înlocuind un muncitor calificat sau un tehnician în trei schimburi.

Un alt factor de mare importanță: mărirea productivității muncii. Camerele TVI, putînd controla «conștiincios» și în amănunțime focarele, coșurile, procesul complet de turnare a oțelului etc., contribuie direct la elaborarea unor produse cu calități superioare. Ele determină și o micșorare a rebuturilor prin posibilitatea exercitării unui control mai temeinic și mai amplu. Trebuie adăugat faptul că prin posibilitatea de informare rapidă asupra întregului ansamblu se pot lua măsuri operative și eficiente, care au ca rezultat reducerea timpilor morți ce apar în fluxul tehnologic. De asemenea, printr-un control permanent al liniilor de transport în punctele dificile, se evită unele întreruperi de durată în procesul de producție.

Firește că avantajele economice ce izvorăsc din utilizarea TVI sînt în funcție de complexitatea instalației și de importanța punctelor controlate.

Dar mai sînt și alte aspecte, nu mai puțin importante: cele legate de protecția muncii. Camerele TVI înlocuiesc oameni în locuri toxice, cu praf, umezeală, cu temperaturi ridicate sau coborîte, deci, în general, în medii dăunătoare organismului omenesc.

LA LAMINORUL DE TABLĂ GROASĂ DE LA GALAȚI

Pe linia aplicării în practică a îndrumării conducerii partidului de a se folosi în producție metodele tehnice cele mai înaintate, Combinatul siderurgic de la Galați va fi utilat, pe lîngă calculatoarele electronice, interfon și telex, cu mai multe instalații de TVI. Prima va intra în funcțiune la laminorul de tablă groasă și va servi la urmărirea de la distanță a procesului de producție.

Instalația de televiziune industrială a laminorului va fi compusă din 11 camere de luat vederi montate în zonele principale în care, pe o altă cale, controlul ar fi foarte greu sau chiar imposibil de exercitat din cauza temperaturilor ridicate. Imaginile captate de aceste camere apar pe nouă receptoare montate la posturile zonale respective, putînd fi urmărite simultan din camera de comandă prin patru receptoare.

Intregul aparataj al instalației de TVI este livrat de firma franceză «Thomson-Télé-Industrie».

SI PENTRU INDUSTRIE, TELEVIZIUNE ÎN CULORI

Din ultimele date statistice reiese că în Franta funcționează numeroase in-

Televiziunea în circuit închis va deveni de neînlocuit pe marile aeroporturi ale lumii.

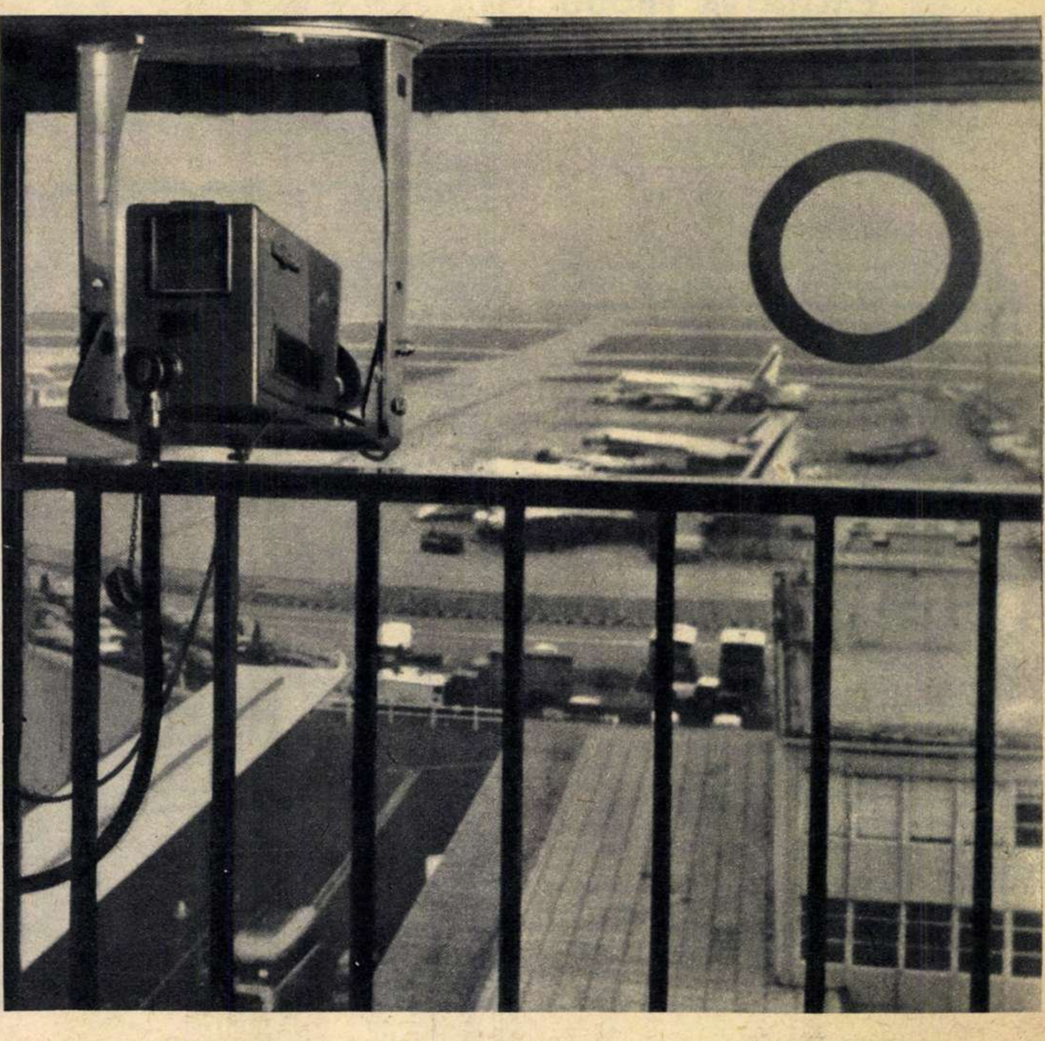

stalații TVI la furnale, oțelării, laminoare, la prepararea minereului, la controlul funcționării podurilor rulante, a benzilor transportoare etc.

În U.R.S.S., televiziunea industrială este mult folosită în metalurgie și siderurgie. Astfel, la Combinatul de la Magnitogorsk cu TVI se asigură controlul și supravegherea cuptoarelor Martin, precum și a cuptoarelor și laminoarelor de tevi, tablă, sîrmă etc.

În S.U.A., TVI este larg utilizată la laminoare. De pildă, în uzinele «Great Lake Steel Corporation» ea servește la supravegherea tăierii lingourilor cu foarfeca, permițînd stabilirea precisă a locului de tăiere.

În Anglia și S.U.A. cu instalații TVI se urmărește forma flăcării în furnale, precum și procesul de ardere în focar.

TVI este folosită la supravegherea turnării oțelului în S.U.A., U.R.S.S., Polonia (la Combinatul «Nowa Huta»).

Bineînțeles, mai sus n-am dat decît cîteva exemple care demonstrează însă rolul din ce în ce mai însemnat pe care-l joacă TVI în numeroase ramuri industriale. Și ne aflăm abia la început! De pe acum au apărut instalații TVI în culori...

Ticu SIMION

TVI înregistrează cu conștiinciozitate dinamica transportului de minereuri într-o mină.

---

o colecție unică

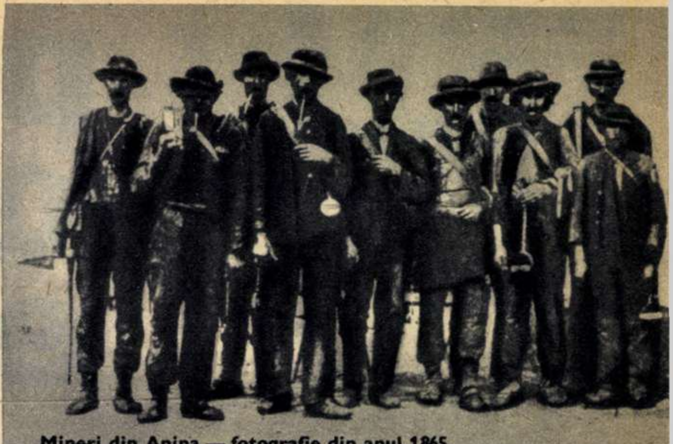

Mineri din Anina — fotografie din anul 1865.

Două hărți care par ciudate. Figuri geometrice consemnează stadiul cercetărilor efectuate de Institutul de etnografie și folclor al Academiei. Semne oarecare, modeste, care ascund însă o susținută muncă de cercetare și pătrundere, nu mai puțin dificilă, am putea spune, decît aceea a minerilor din minele de diamante. Aci filonul pietrelor nestemate îl constituie imensa cultură materială și spirituală a poporului.

Nestematele acestea au un domeniu foarte vast de referințe: așezări și locuințe, agricultură-viticultură, păstorit, meșteșuguri-artizanat, pescuit-vînătoare, costume, cîntece, dansuri și literatură populară păstrate în machete sau pe fotografii, pe benzi de magnetofon sau pe discuri, în desene sau în documente autentice.

100 000 de înregistrări

Reprezentînd un adevărat tezaur popular, arhiva institutului este una dintre cele mai mari din lume, cunoscută și apreciată de specialiștii din toate țările globului. Ea conține aproape 100 000 de înregistrări: jocuri populare, strigături, doine, balade, poezii de dragoste, cîntece de jale, bocete — un izvor viu de informare științifică națională care atrage nu numai pe cercetătorii români, ci determină și un adevărat pelerinaj al specialiștilor din străinătate. Etnografi, folcloriști, muzicologi din toate colțurile lumii vizitează institutul pentru a cunoaște imensa bogăție a culturii noastre populare. Oaspeților străini li se organizează audiții și conferințe și li se dau copii de pe materialele dorite. Casele de editură din Statele Unite, Franța, Marea Britanie și Belgia au imprimat pe discuri serii întregi de cîntece populare românești.

Pe lîngă îmbogățirea permanentă a arhivei, cercetătorii institutului publică interesante studii de specialitate. Printre acestea se numără și noi descoperiri în domeniul etnografiei mediului muncitoresc.

•

oglinzi retrospective

Cercetătoarea Lucia Mureșanu a adunat un material prețios referitor la mișcarea muncitorească din Reșița. Documentele reflectă condițiile grele de lucru ale muncitorilor reșițeni și ale minerilor din Anina. Ei lucrau cu unelte rudimentare, fără haine de protecție, în condiții de muncă foarte istovitoare, expuși la primejdiile accidentelor. În ciuda acestei vieți grele, muncitorimea a desfășurat o activitate culturală multilaterală. Printre altele au ieșit la iveală documente din secolul trecut despre activitatea Uniunii române de cîntări și muzică din Reșița-Montană, înființată în anul 1872. Din același an datează și documentul înființării unei asociații de lectură a muncitorilor reșițeni. Au fost descoperite și uniformele coriștilor metalurgiști din anul 1905. Este interesant faptul că membrii asociației corale purtau chipiuri și insigne cu inscripții în limbile română, maghiară și germană. Motoul reuniunii reșițene de cîntece simboliza viața proprie a muncitorilor:

Fierul cald, oțelul rece
Rupți de trudă l-am tocit.
Unul am lucrat ca zece
Pînă timpul a sosit
Să cîntăm cu voie bună
Doina noastră cea străbună.

Activitatea corală fusese pe atunci un factor însemnat de educație a maselor de muncitori. Coriștii reșițeni aveau legături strînse cu organizațiile muncitorești din Lugoj, Brașov, București, Craiova, Iași, precum și cu compozitorii epocii, popularizînd creațiile lui Gavriil Musicescu, Ion Vidu, Gheorghe Dima, Ciprian Porumbescu, Filaret Barbu, T. Popovici și alții. Ei prezentau spectacole care, după aprecierile presei contemporane, aveau un înalt nivel artistic. În anul 1885 ansamblul coral a organizat un concert împreună cu artistul Dumitru Popovici, iar altele cu participarea Societății de teatru a artistului I.D. Ionescu. Un succes deosebit a fost repurtat la Reșița cu spectacolul operetei «Crai nou» de Ciprian Porumbescu, operetă care a figurat apoi în programele mai multor reuniuni muncitorești din Banat și Ardeal. Dintre piesele de teatru jucate de echipele muncitorilor reșițeni, documentele epocii relevă comediile lui Vasile Alecsandri, basme și comedii populare de Iosif Vulcan, E. Biju, I. Velceanu și alți autori. «Acei voinici, cari ziua, noaptea «tocesc ferul cald, oțelul rece», au pătruns perfect în viața sufletească și modul de a simți al țăranului de pe șes» — scria ziarul «Drapelul» în anul 1903.

oglinzi pur și simplu

Cercetătorii urmăresc atît dispariția fenomenelor etnografice vechi, cît și formarea celor noi. Descoperirile profesorului Romulus Vulcănescu în domeniul păstoritului din Mehedinți au scos la iveală forme arhaice de construcții de o vechime tipologică de peste 500 - 600 de ani. De pildă, unele stîne de piatră în formă de căciulă, sprijinite de contraforturi din pietre nelegate prin mortar, precum și stînele țuguiate, în formă conică, din lemn cu soclul de piatră, își trag originea lor din străvechile stîne ale epocii dacice. În contrast cu acestea, clădirile sociale, casele confortabile ale cooperatorilor înzestrate cu lumină electrică, aparate de radio și televiziune, construcțiile zootehnice moderne etc. sînt documente etnografice culese în zilele noastre de pe toate meleagurile țării, vestind fenomene noi, cu conținut socialist. Recentele înregistrări de cîntece populare, adunate de-a lungul și de-a latul țării, din Oaș și pînă în sudul Dobrogei, reflectă prin tematica și mesajul lor viața nouă a oamenilor din cooperativele agricole de producție.

Victoria POPESCU
Fotografii din colecția institutului

La o expoziție ce a avut loc la Viena în anul 1873 a fost expusă și locomotiva nr. 4 construită la Reșița. De la uzina care a produs-o pînă la Oravița, unde a fost îmbarcată pe o navă, locomotiva a fost transportată pe o platformă trasă de boi.

DIN TRECUTUL ISTORIC AL MINELOR DE AUR DIN MUNȚII APUSENI

pe blazonul nobilului element 79

DE LA HERODOT CITIRE . . .

Minele de aur din Munții Apuseni reprezintă nu numai cea mai veche și mai bogată regiune auriferă din țara noastră dar și cea mai veche din Europa.

Herodot, părintele istoriei, care a vorbit despre minele de aur din acești munți ca fiind pe vremea lui singurele din Europa, amintește și despre intrarea perșilor, sub conducerea lui Darius Histaspe, pe meleagurile țării noastre acum aproape 2500 de ani (în anul 513 î.e.n.), atras fiind aici de aurul din rîul Maris (Mureș). El arată că pe țărmul acestui rîu locuia poporul agatîrșilor, care era «mare amator de aur și se desfăta în aur». Exploatarea minelor de aur era foarte înaintată încă pe vremea lui. Ea s-a putut ridica la o asemenea perfecțiune numai după o muncă de sute de ani. De altfel, marele istoric V. Pârvan, în «Getica» sa, indică anul 1000 î.e.n. ca început al exploatării minelor de aur din Munții Apuseni. Locuitorii coloniilor grecești de la gurile Dunării cunoșteau drumurile pe care le străbăteau agatîrșii prin defileele Carpaților ca să ajungă la vestita «lînă de aur» a Munților Apuseni. După agatîrși, exploatarea acestor mine a fost făcută de către daci. Profesorul universitar Cserni Bela arată că dacii au exploatat minele de aur de la Roșia Montană și din comuna învecinată — Corna — cu mult succes încă cu multe sute de ani înaintea romanilor. Există dovezi că daco-geții trimiteau aurul prelucrat de ei, sub formă de podoabe, pînă în nordul îndepărtat al Europei, la popoarele scandinave. De asemenea, cu ocazia săpăturilor care s-au făcut în Egipt și a analizei aurului din care erau făcute unele obiecte găsite în diferite sarcofage s-a ajuns la concluzia că acest aur provenea tot din părțile Munților Apuseni.

DE LA REGELE EROU DECEBAL LA ÎMPĂRATUL TRAIAN

Aurul dacilor a constituit una dintre principalele puteri de atracție sub imboldul cărora împăratul Traian a ținut să ocupe cu orice preț Dacia. El știa că vistieria de la Sarmizegetusa conținea mari cantități de metal prețios. Și deși regele dac ascunsese aurul sub albia rîului Sargeția (Streiului), totuși, prin trădarea unuia dintre sfetnicii și prietenii lui intimi, pe nume Bicile, tezaurul a căzut în mîinile romanilor. Scriitorul bizantin Iohannes Lydus, pretinzînd că are informații directe din «Getica» scrisă de Criton (medicul împăratului Traian), arăta că s-au ridicat de aici... «5 milioane de libre de aur (1 650 000 kg) și de două ori pe atîta argint (3 500 000 kg!), afară de cupe și vase de mare preț...» Istoricii moderni au supus aceste cifre unui corectiv ingenios, mai aproape de realitate, reducîndu-le. Astfel, se spune de către istoricul francez Carcopino că romanii ar fi găsit aici 165 000 kg aur și, după ce exploatarea aurului a fost încredințată așa-numitelor «Collegium aurariorum», numai din cele două orașe Alburnus (Maior = Roșia Montană și Minor = Abrudul) se trimiteau la Roma anual 5 000 kg aur, o cantitate enormă pentru acele vremuri, avînd în vedere faptul că exploatarea era încă primitivă. Pentru intensificarea exploatării aurului din Dacia, împăratul Traian a numit un «procurator aurariorum» la Zlatna și cîte un subprocurator la Abrud și Baia de Criș. În același scop el a adus și lucrători specialiști — piruști(din Albania și Epir) și dalmațieni care au pus bazele orașului Ampelum (Zlatna).

La început aurul a fost căutat și extras numai din aluviunile nisipoase ale rîurilor curgătoare și în special din Arieș (vechiul «Aurar» al romanilor) și din Crișul Alb, al cărui nume derivă de la cuvîntul «hrusos» și care în limba greacă veche însemna aur. Pentru culegerea firicelelor sau grăunțelor de aur se folosea, din cele mai vechi timpuri, hurca (un plan înclinat, acoperit cu lînă, în care se opreau firișoarele de aur; de aici se pare că ar fi venit denumirea de «lînă de aur»); apoi lîna se spăla în «săitroc», pentru a se separa aurul. Mai tîrziu, acesta a fost desprins direct din stînca de obîrșie pentru a fi modelat sau turnat în tipare.

LA ROȘIA MONTANĂ . . .

Urmele acestor exploatări miniere se văd și astăzi, în special la vestitele «Cetăți» de la Roșia Montană, de pe Muntele Cîrnicul. Din galeriile săpate la început cu dalta (arrugia) și ciocanul se scoteau din inima muntelui stîncile mari de piatră care conțineau prețiosul metal. Aceste stînci erau apoi sfărîmate, prin încălzirea și udarea lor succesivă cu apă sau oțet. Goana după aur în decursul mileniilor a făcut ca acești munți să fie săpați, ciuruiți și găuriți în toate direcțiile, transformîndu-i în adevărate labirinturi. Prin surparea unor părți din galerii s-au format uriașe curți interioare, iar galeriile s-au transformat în monumentale porți și portaluri.

Dar urmele exploatărilor de aur, ale milenarelor vestigii de muncă supraomenească depusă pentru a culege firișoarele strălucitoare de metal, se văd nu numai la Roșia Montană, ci și la Baia de Arieș, la Brad și Abrud, lîngă comuna Bucium, pe Muntele Vulcoiul etc. Inscripțiile găsite pe aceste meleaguri arată că s-a desfășurat o muncă statornică și fecundă prestată în cea mai mare parte de sclavi.

Pînă la apariția șteampurilor, piatra care conținea aur era zdrobită și pisată mărunt în mojare mari și grele de fier, cu ajutorul unor «rude» groase de fier, fiecare avînd cel puțin 50 kg. După aceasta, aurul era ales din apa turnată în mojar cu ajutorul «șaitrocului», apoi se spăla într-un alt vas mare plin cu apă numit «jomp», după care se punea aurul la uscat pe niște lopățele de fier numite «tigăițe»; ulterior, cîntărirea aurului se făcea cu ajutorul «scafelor» și al greutăților.

Mai tîrziu au apărut șteampurile, mori care sfărîmau pietrele ce conțineau aur. Ele erau puse la început în mișcare de oameni și animale, iar mai tîrziu (secolele XVI-XVII) de către forța apei din tăuri (lacuri artificiale), care mai pot fi văzute și astăzi la Roșia Montană și Corna. Apa, lipsind adesea, s-a căutat înlocuirea forței hidraulice prin forța mecanică. Astfel, în anul 1779 Ida Crăciun a inventat un «șteamp fără apă» (cu ajutorul căruia se zdrobeau minereurile), care era pus în funcțiune de către un singur om și care funcționa datorită unui sistem de greutăți. La începutul secolului al XIX-lea, iobagul Constantin Palade a făcut o inovație: un șteamp care funcționa pe baza unor scripeți; despre acest șteamp se vorbește și într-un raport oficial din 30 iulie 1827, iar vestea acestei inovații a ajuns pînă la curtea împăratului de la Viena.

Forța hidraulică și a pîrghiilor a fost înlocuită mai tîrziu de utilizarea explozivelor în lucrările necesare valorificării tezaurului de avuții din Munții Apuseni. Despre acest lucru ne vorbește manuscrisul latin din cunoscuta lucrare «Istoria artileriei» în care Favé spunea: «Este foarte probabil că în Orient, mai precis în regiunile situate între Ungaria și gurile Dunării, oamenii au învățat să utilizeze practic explozia prafului de pușcă...» Eruditul chimist transilvănean din secolul al XVIII-lea, Iohannes Fridvalsky, vorbind despre Abrudul din acele timpuri, spunea: «Toți valahii din acești munți îi zguduie, îi sfredelesc și, nemulțumiți de a găuri pămîntul și pietrele cu instrumentele lor de fier, dărîmă munții, utilizînd atîta praf de pușcă încît, după cum am fost martor, nu este minut pe ceas în care să nu se audă, mai puternic decît în iad, trăsnetul și pocnetul produse de jur împrejur de tăria pulberii». La Roșia Montană se văd mai bine ca oriunde urmele exploatărilor miniere care constituie o icoană vie nu numai a ingeniozității modului de extragere a aurului, dar și a exploatării nemiloase a sclavilor.

Sute și, putem spune, chiar mii de ani, roca auriferă era transportată așa cum vedem în această imagine realizată cu cîteva zeci de ani în urmă.

Urmele galeriilor de la Roșia Montană

Tăul (lacul) cel Mare de la Roșia Montană.

Din zeci de bolovani de rocă spartă, măcinată, spălată se detașează cîteva fire din prețiosul aur.

ȘI LA ABRUD . . .

După Roșia Montană, cele mai însemnate și productive exploatări aurifere din timpul romanilor au fost la Abrud și în împrejurimile acestuia, pe teritoriul comunei Bucium, la Frasin, Vulcoiul etc. Denumit Alburnus Minor, sau Auraria Minor, sau Auraria Daciae, mai purta și numele de Abrutus sau Abrudava. Această localitate era încă de pe timpul lui Decebal centrul activității miniere din Dacia. Aici a adus împăratul Traian în anul 106 trupele din Legiunea a XIII– a Gemina, pentru a apăra regiunea auriferă și tot aici a fost organizat acel Collegium aurariorum, sub conducerea unui magister

DUPĂ RETRAGEREA ROMANILOR. MAI TÎRZIU ȘI AZI . . .

După retragerea romanilor din Dacia, exploatările miniere de aici au decăzut, dar fără ca ele să-și înceteze activitatea chiar și în timpul invaziilor popoarelor migratoare. Mult mai tîrziu, pe timpul ocupației maghiare, au fost aduși aici (în timpul lui Gheza al II-lea, 1143-1150) coloniști germani, pentru a extinde exploatările de aur. Cu timpul, minele de aur din Apuseni și-au reluat locul de frunte în ceea ce privește producția.

Exploatările neraționale și de jaf din vechile timpuri au fost înlocuite în timpul regimului de democrație populară prin exploatări științifice și raționale, datorită cărora țara noastră se găsește pe locul al doilea în Europa (după U.R.S.S.) în ceea ce privește extracția aurului. Extracția metalului, care în tabelul periodic al elementelor poartă numărul 79, are astăzi un aspect modern. Minele au fost modernizate, iar condițiile de lucru ale minerilor sînt cu totul altele decît în trecut. Locul cailor orbi și al vagonetelor de lemn împinse cu umărul a fost luat de locomotivele diesel și electrice, iar locul primitivelor roabe și troci a fost luat de benzile transportoare și de cratere. Îmbolnăvirile de silicoză au fost eliminate, printre altele, și datorită introducerii perforajului umed. Au devenit obiecte de muzeu lămpile cu feștilă, jgheaburile cu furci, uneltele de lucru de altădată. Azi, încărcarea minereului în vagonete și descărcarea lui se fac în mod automat. Peste tot s-au introdus măsuri de protecție, mașini și utilaje de mare randament care înlocuiesc din ce în ce mai mult eforturile fizice ale minerilor. Adevărate uzine de preparare a minereului au luat locul vechilor șteampuri la Roșia Montană, Baia de Arieș etc. Aceste uzine moderne, funicularele, laboratoarele întreprinderilor miniere, luminoasele cartiere de blocuri și locuințe, modernele cluburi cu cinematografe, săli de spectacole, biblioteci, săli de lectura, complexele comerciale și sportive etc. au completat noul peisaj al vechilor exploatări aurifere din Munții Apuseni.

I. ȚUGUI

la drum

un interesant circuit rutier

pentru turiștii din bucurești, ploiești și tîrgoviște

Invităm astăzi în excursie de sfîrșit de săptămînă pe posesorii de autovehicule din București, Ploiești și Tîrgoviște. Itinerarul pe care îl propunem are o lungime totală de circa 300 km și oferă prilejul cunoașterii cîtorva localități pe nedrept lăsate pe plan secundar de turiștii rutieri.

Pentru descrierea lui vomporni din București, orașul care poate furniza cel mai mare număr de amatori pentru efectuarea acestei excursii, lăsînd la latitudinea automobiliștilor și motocicliștilor din Ploiești și Tîrgoviște să-și întocmească singuri programul de detaliu.

Plecînd sîmbăta după-amiază din București vom urma pînă la Ploiești fie drumul național nr. 1 (60 km), fie varianta (D.N.1 A.) care trece prin Buftea, Mogoșoaia și Crevedia (70 km), mai puțin cunoscută. Din Ploiești, pe drumul național nr. 1 A care părăsește orașul prin strada Văleni, vom pătrunde pe frumoasa vale a Teleajenului. Înainte de a intra printre dealurile acoperite cu livezi și sonde, după ce traversăm satul Lipănești (la km 85) ne abatem pe un drum local la stînga (2 km), traversăm satul Zamfira și facem primul popas la mănăstirea care i-a dat numele. Biserica ei (o construcție din 1855-1857) nu prezintă un interes deosebit din punct de vedere arhitectonic. Pictura din interior și în special icoanele catapetesmei constituie însă o atracție care justifică în totul popasul, fiind realizate de marele nostru pictor Nicolae Grigorescu pe cînd era foarte tînăr.

Revenind la șoseaua națională ne continuăm drumul spre Vălenii de Munte (km 99) prin peisajul plăcut al văii Teleajenului, străjuită de ambele părți de dealurile subcarpatice. Aici este bine să sosim în jurul orei 18, pentru a avea timp să vizităm Casa memorială Nicolae Iorga (deschisă pînă la ora 19) și mănăstirea Vălenilor, monument din secolul al XVII-lea care păstrează elemente de arhitectură originale, precum și valoroase fresce din 1737 și 1802.

Slănic-Prahova. În prim plan celebrul munte de sare.

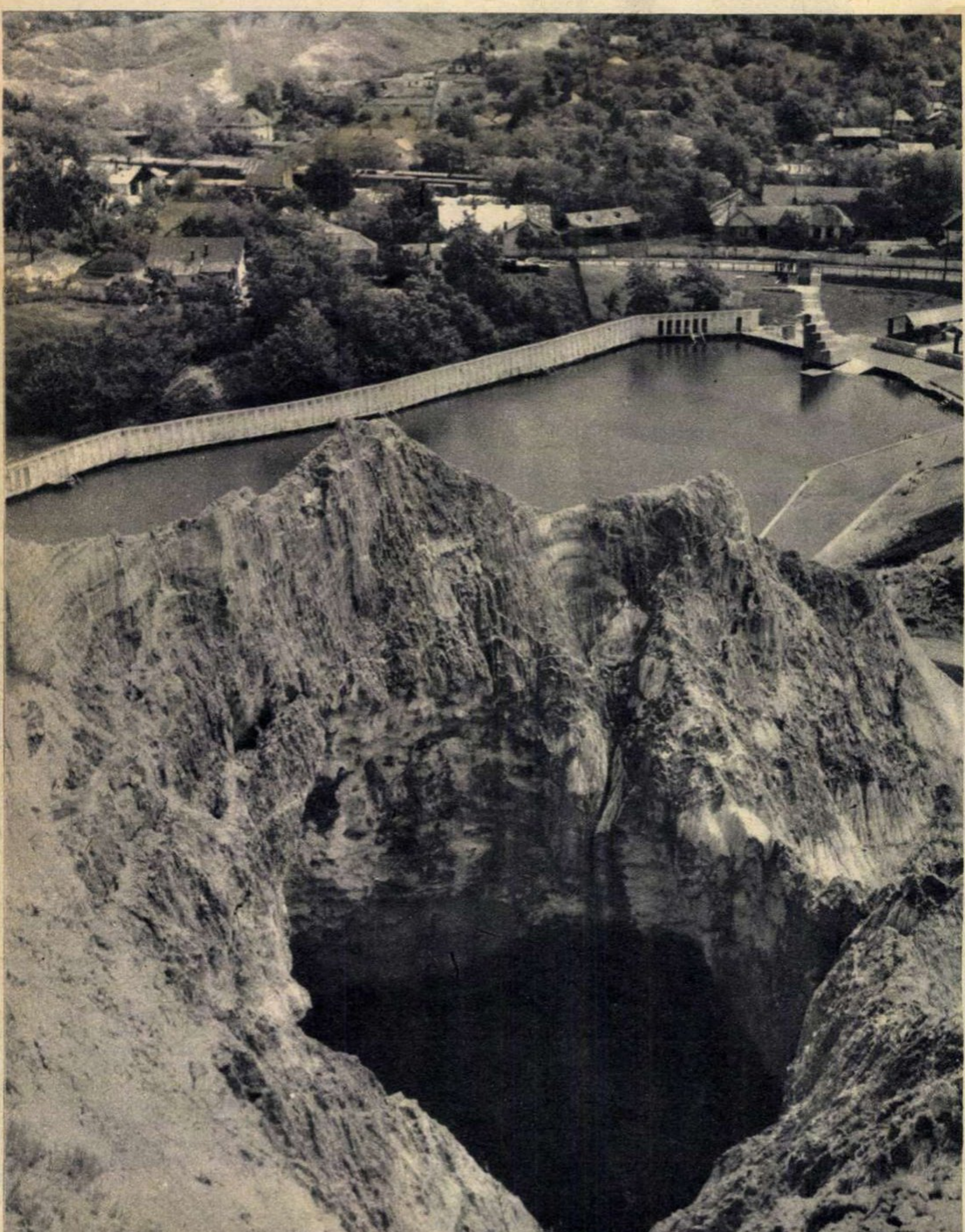

Pentru înnoptare putem rămîne la Văleni (hotel) sau putem continua drumul spre Slănic, unde există două mici hoteluri. Dacă ne-am hotărît pentru a doua variantă, ne întoarcem pe șoseaua pe care am venit pînă la Gura Vițioarei (km 95), de unde se desprinde spre vest noua șosea care trece peste dealul Mălaia și prin pădurea Cazacul în valea Slănicului (Văleni-Slănic 18 km, din care doar 1 km nu este încă acoperit cu asfalt).

Mica stațiune balneară Slănic-Prahova, dezvoltată în preajma marii saline deschise încă din secolul al XVII-lea, ne dă ocazia să vizităm celebrul munte de sare aflat «la zi», declarat monument al naturii, și să facem o baie în lacul sărat de la poalele lui (Baia Baicului, amenajată ca ștrand).

Duminică, către ora 10, plecăm din Slănic înapoi la Ploiești, unde putem face un popas pentru a vizita Muzeul republican al petrolului, Muzeul regional din Palatul culturii, secția de istorie din Casa Hagi Prodan sau Muzeul memorial I.L. Caragiale din Casa Dobrescu.

De la Ploiești, pe drumul național nr. 72 (modernizat), ne îndreptăm spre Tîrgoviște (51 km), trecînd prin Dărmănești și I.L. Caragiale, fosta comună Haimanale, locul nașterii marelui nostru dramaturg. În apropiere de Tîrgoviște (la km 31,5 pe D.N. 72) ne apare pe un deal din dreapta șoselei construcția mănăstirii Dealului. Un drum pietruit urcă în serpentine strînse pantele împădurite pînă la poarta mănăstirii și a sanatoriului vecin (circa 2 km).

Construită în anul 1500 de către voievodul Radu cel Mare, biserica mănăstirii Dealului este unul din cele mai valoroase monumente de arhitectură medievală din Țara Românească. Datorită faptului că ea a fost clădită din blocuri de piatră prinse cu scoabe metalice, a rezistat foarte bine calamităților care i-au încercat tăria de-a lungul secolelor, aducîndu-ne o elocventă mărturie a măiestriei străbunilor (se spune de altfel că aici ar fi lucrat Meșterul Manole, legendarul constructor al bisericii episcopale de la Curtea de Argeș).

În biserica mănăstirii, folosită mult timp ca gropniță domnească, se păstrează, pe lîngă mormîntul ctitorului și ale altor voievozi (Pătrașcu cel Bun, Vladislav II, Vlăduț cel Tînăr și Radu Bădica), și mormîntul în care a fost depus capul lui Mihai Viteazul, ucis mișelește la Cîmpia Turzii.

Coborînd de la mănăstirea Dealului, intrăm imediat în Tîrgoviște, vechea capitală a Țării Românești, oraș reîntinerit în ultimii ani, care păstrează numeroase monumente ale trecutului său glorios.

Aici vom vizita neapărat muzeul raional, care ne va ajuta să cunoaștem frămîntata istorie a orașului: ruinele Curții Domnești cu turnul Chindiei și valoroasa biserică Domnească; biserica Stelea, înălțată de Vasile Lupu ca semn al împăcării cu Matei Basarab, și mitropolia (reconstruită în secolul trecut), în fața căreia se înșiră, pe «Aleea poeților», statuile oamenilor de seamă născuți la Tîrgoviște.

Prin Găești vom reveni apoi la București (102 km de la Tîrgoviște), încheind astfel frumoasa și instructiva noastră excursie. Menționăm că întregul itinerar descris mai sus se desfășoară pe șosele modernizate, doar scurtele abateri spre Zamfira și mănăstirea Dealului fiind drumuri pietruite.

Gh. EPURAN
Fotografia autorului

Sub cupolele rotunde ale bazarului din Buhara se adună și azi, ca și în urmă cu sute de ani, cumpărătorii...

„salam aleicum“

însemnări dintr-o călătorie la buhara si samarkand

de Sanda FAUR fotografii de I. MAFTEI

În piața Reghistan, medreseele Ulugbek, Șir-Dor și Tilia-Kori impresionează de secole călătorii prin armonia formelor și a culorilor (foto stînga și jos).

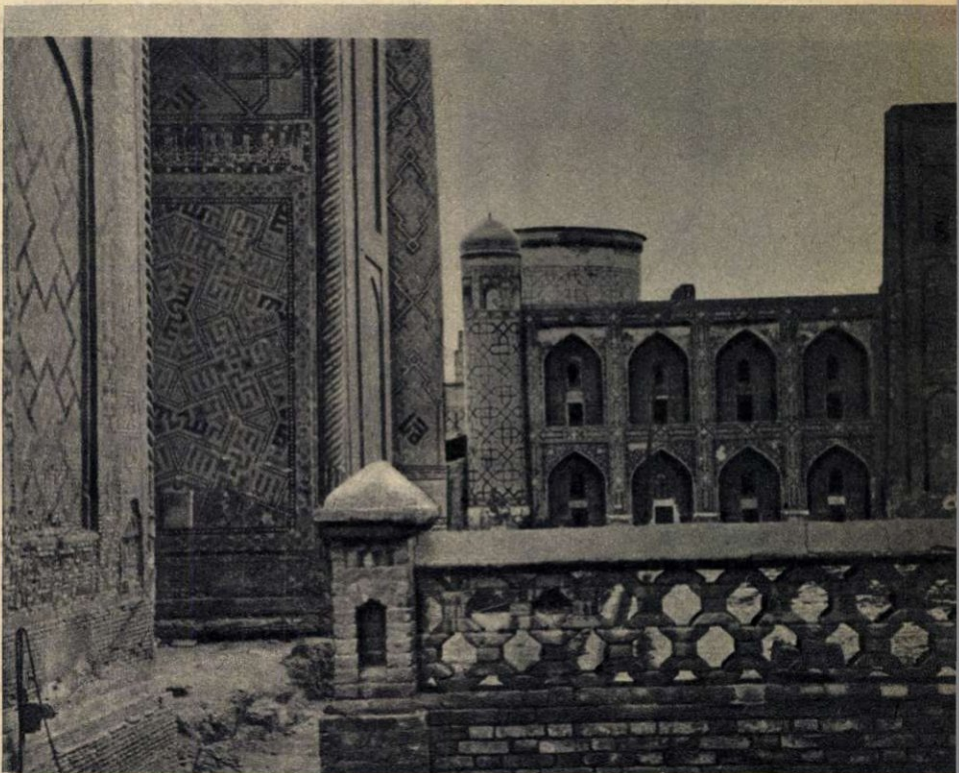

Dacă ar fi fost să ne alegem singuri mijlocul de transport, am fi optat probabil pentru covorul fermecat: zburăm doar spre Buhara și Samarkand, o lume din basmele Șeherazadei, și ce ar fi putut corespunde mai deplin prejudecăților turistice în materie de culoare locală?... Dar informația noastră de acasă se dovedește puțintel eronată: la Buhara — pe care ni-l imaginasem podit cu covoare orientale — nu s-a țesut niciodată vreun metru de covor («persanele» erau aduse aici din împrejurimi spre vînzare) și un covor care să ne transporte comod pe toți nu găseam decît la muzeul din Așhabad — un uriaș covor de 193 metri pătrați, în greutate de 860 kg dar, din păcate, încă nemotorizat. Prea departe totuși pînă în Așhabad, capitala Turkmeniei sovietice, așa că ne mulțumim cu un IL-18, în care o stewardesă zîmbitoare ne oferă, ospitalieră, o gustare cu icre negre. S-ar mai fi putut folosi — dacă exoticul ne

(Continuare în pag. 12)

„salam aleicum“

ispitea atît de neîndurător — o caravană de cămile: simpaticele dromadere cunosc doar cu ochii închiși acest faimos drum asiatic al aurului și mătăsii de peste 2 000 de ani de cînd îl bat cu pasul lor molcom, răbdător. Numai că am fi consumat — pentru cei 275 km dintre Buhara și Samarkand — șase zile și jumătate «drum-cămilă» în schimbul timpului măsurat în minute, cît durează zborul IL-ului. Ne consolăm: vom privi prin ferestruicile rotunde ale avionului drumul făcut înaintea noastră de regele persan Darius în secolul al VI-lea înaintea erei noastre ori cel urmat mai tîrziu de cuceritorul Alexandru Macedon, vom încerca să reconstituim de sus sîngerosul asediu de 12 zile prin care Genghis-han a distrus, în 1220, cetatea luminilor asiatice, minune a minunilor lumii — Buhara.

Samarkand, orașul supranumit și «Surra-man-raa» — «cine-l vede se bucură», Buhara — «locul cu idoli», numele acestea cu rezonanță din gazelurile persane și cu atmosferă de superproducție cinematografică ne chemau tulburător. Și ne hotărau să înfruntăm vitejește înălțimile. «Vitejește» e tocmai cuvîntul potrivit: la unul din zborurile noastre peste pămînturile Asiei centrale sovietice, un buran — uraganul fierbinte și uscat al deșerturilor — ne încolțise pe neașteptate în clipa în care începuse coborîrea. O cădere spectaculoasă de 500 m într-un «gol de aer», proiectarea în plafonul avionului a nedisciplinaților ce nu-și prinseseră centurile de siguranță, cîteva fracțiuni de secundă de «imponderabilitate» și apoi slalomul virtuosului pilot sovietic Buseinov printre cele două sfredeluri negre ale buranului ne cam tăiase cheful de a zbura, deși totul se terminase cu bine...

Zburăm deci spre Buhara, orașul din poveștile celor 1 001 de nopți. Și totuși acest trecut e la o palmă de timp de noi: ultimul emir de Buhara, Alim Han, a murit în 1948 în Afganistan, la venerabila vîrstă de 86 ani, suspinînd nostalgic după cele 360 de neveste, între 7 și 18 ani, pe care le părăsise, fugind în 1920 din haremul rezidenței sale de vară. Trecutul? Dar noi, de aici de sus, din avion, descoperim întîi prezentul: pentru Uzbekistanul sovietic, pentru Buhara, prezentul înseamnă petrol și gaz metan, petrolul care țîșnește singur la fața pămîntului, gazul metan care a și ajuns printr-o conductă imensă pînă în Urali și va ajunge în viitor pînă la Moscova. Petrol, gaz metan și aur. Cu doi ani în urmă s-au descoperit legendarele surse de aur ale emiratului de Buhara: secole întregi secretul a fost păzit cu strășnicie de către emiri, singurii care cunoșteau locul precis al zăcămintelor de aur. Sacii prețioși erau transportați de caravane de cămile ai căror conducători erau schimbați la fiecare popas și apoi uciși pentru ca nimeni să nu poată ști de unde își aduc emirii bogățiile. Orice s-ar spune, drumurile de mătase și aur ale Asiei centrale au fost mai curînd stropite cu sînge decît presărate cu pulbere aurie.

Un Nasreddin Hogea care poate fi întîlnit «în serie» pe străzile Samarkandului.

PE URMELE LUI NASREDDIN HOGEA

Că vrem sau nu să o recunoaștem, imaginația noastră a suferit denaturări din cauza vecinătății «spirituale» a coloșilor cinematografici de talia «Corăbiilor lungi» sau a «Mongolilor». Iată, ne aflăm de cîteva ore în plină Buhara și noi, neîncrezători, continuăm a ne simți pe un platou de filmare cu decoruri fastuoase. Totul e de un pitoresc exacerbat, totul e ireal de exotic și sîntem gata să considerăm drept recuzită a unui scenograf superinventiv și cupolele din lut gălbui, rotunde, îngemănate,ale bazarurilor Toki Sarrafon (cupola zarafilor) ori Toki Tilpak-furușon (cupola vînzătorilor de fesuri și turbane), și minaretele înalte în creștetul cărora berzele și-au făcut cuiburile cu un amuzant dar sigur simț al decorativului urbanistic, și medreseele cu fațadele mozaicate în smalțuri de culoarea peruzelei și cobaltului, și meceturile somptuoase. Învățăm cuvintele repede: medresee — veche școală superioară teologică (și o contemplăm îndelung pe cea în care a studiat bunicul lui Nehru); mecet — moschee. Le vom rosti de multe ori, cu răsuflarea tăiată de emoție, în fața unor capodopere arhitectonice înălțate cu secole și secole în urmă de geniali meșteri populari. La fiecare pas îl întîlnim pe Nasreddin Hogea multiplicat în serie: prin mijlocul străzii, urcați în circa unor docili măgăruși albi, trec bătrîni cu bărbi cărunte, ascuțite, cu ochi înguști, oblici, ce închid în ei toată înțelepciunea Orientului, cu turbane albe și caftane încinse cu tot atîtea brîie cîte văduvii au lăsat în urmă. Se feresc cu calm din cale cînd motocicletele vijelioase ori Moskvici-urile de ultimul tip își claxonează zgomotos apariția (fiecare al cincilea colhoznic al bogatului «Uzbekistan roșu» — ni se spune — are mașină proprie) și ne întîmpină cu milenarul «Salam aleicum» cînd ne oprim în fața lor și-i rugăm (ah, ticurile turistice!) să se lase fotografiați împreună cu noi. Spre seară, acești colhoznici pensionari se așază cu picioarele descălțate și strînse turcește sub ei pe podiumurile de scîndură acoperite cu covoare ale ceaihanalelor și beau din boluri ceai verde, amărui și parfumat, tăcînd împreună ceasuri întregi. La ora aceea, în aer încep să plutească aromele tari ale șașlîcului de berbec, perpelit în frigărui pe grătarul încins și înăbușit cu rotocoale uriașe de ceapă, arome desigur îmbietoare pentru mirosul localnicilor, dar mult mai puțin ispititoare pentru gusturile noastre gastronomice. Trecem repede pe lîngă ușile deschise ale bucătăriilor orientale: am zărit a doua — și ultima din toată călătoria noastră în republicile sovietice asiatice — femeie cu fața acoperită de o «parangea» neagră, aspră, țesută din păr de cal. E într-adevăr o raritate muzeistică: femeile uzbece au renunțat de mult să mai privească lumea de după zăbrelele mărunte ale parangelelor și-și aduc în lumină chipul lor smolit, cu sprîncenele unite — cochetărie orientală! — printr-o trăsătură groasă de penel, cu părul negru împletit festiv în cele 14 sau 18 cosițe negre subțirele (un pieptănat durează circa 40 de minute, ne lămuresc ele cu un oftat al cărui sens îl înțelegem perfect); poartă în creștet tibiteici cusute cu fir de aur, iar peste șalvari trei sferturi rochii largi din acea originală mătase naturală uzbecă; și tot acest tradițional stil vestimentar ne face să uităm pentru o clipă că ele sînt țesătoare sau medici, învățătoare sau colhoznice, și ne proiectează parcă din nou într-un trecut de poveste. Un trecut de poveste? Mă rog, dacă vreți... Din acest trecut să notăm totuși: media de vîrstă a celor din partea locului era odinioară de 30 - 35 de ani; îi secerau molimele răspîndite de cele 20 de «hauzuri» cu apă, bazine mizere, infestate, în care apa de băut se amesteca cu cea o dată folosită. Cînd mergeau, vinerea, la chemarea muezinului, de la cetatea Ark spre Bolo-Hauz (mecetul cu pridvorul susținut de pilaștri magnific sculptați în chiparoși aduși pe spinările elefanților tocmai din India), emirilor li se așterneau pe tot lungul drumului covoare moi, pufoase. Dar oamenii locuiau în acele cuburi din lut și paie, fără nici o fereastră spre stradă, case întoarse spre ele însele, închizîndu-și viața în curțile interioare și avînd deasupra capului iarba și scaieții crescuți pe acoperișul, tot din lut, al casei. Pentru a se înălța acea maiestuoasă medresee Miri Arab sau mecetul Kalian, pentru a se broda din cărămidă arsă ajururile acelui splendid mausoleu al lui Ismail Samani — capodoperă a arhitecturii mondiale — s-a adus pămînt, în burdufuri de piele, tocmai din Samarkand, pentru că pămîntul Buharei era sfărîmicios și nu ar fi înfruntat veacurile. Dar cînd vreun om de rînd nu-i plătea emirului birul, era pedepsit cu 75 de lovituri de cnut, care i se aplicau pînă la ultima, chiar dacă cel pedepsit murea după a 35-a lovitură... Precum se vede, poveștile acestea — șoptite de călători în nopțile lungi de popas în caravanseraiuri — nu erau totdeauna prea vesele.

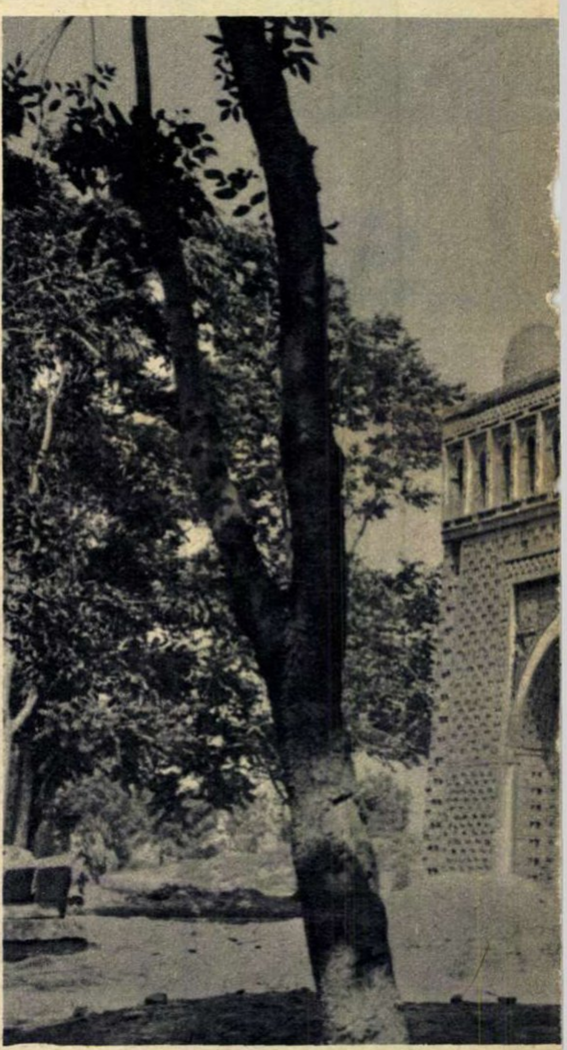

Mausoleul lui Ismail Samani își păstrează, la vîrsta sa de apr

Și totuși aici, la Buhara, îți vine la fiecare pas să te descoperi și să te apleci în fața omului. A oamenilor. A celor care, timp de peste 2 000 de ani, au creat și au recreat, o dată și încă o dată, acest oraș cu vitalitate de pasăre fenix. A celor care l-au dat, în secolul X, pe Abu-Ali-Ibn-Sina, zis și Avicenna, savantul multilateral — medic, filozof, astronom, geograf — ale cărui lucrări au influențat substanțial științele naturii din Europa. A celor care, cu un secol mai înainte încă, îl dăduseră pe matematicianul Horezmi din Horezm, de la al cărui nume denaturat (al Horezmi-al-goritmi) a derivat cuvîntul «logaritm» și care, prin cuvîntul conținut în titlul unei lucrări (aldjabr) a dat și numele «algebrei». A oamenilor care, azi, dau singuri bumbac cît întreaga Asie centrală dinaintea Revoluției și a căror mătase naturală este celebră în lumea întreagă, ocupînd locul trei în producția mondială.

În tot acest Orient cu civilizație multiseculară dar și cu multiseculară mizerie, puterea sovietică a dat vieții oamenilor alte dimensiuni, alt curs: universitățile și școlile își numără azi cu zecile, cu sutele de mii studenții și elevii, în aceeași lume în care, cu nici jumătate de secol în urmă, erau alfabetizați doar doi la sută din populație. În aceste orașe de la marginea deșertului, veșnic pîrjolite de soare, veșnic însetate, oamenii sovietici au adus știința, cultura, civilizația, au adus bunăstarea economică a cărei premisă aici e apa, binefăcătoarea apă care a transformat pustiul în oază și orașele în grădini înfloritoare...

PENTRU UN SĂRUT AL FAVORITEI BIBI-HANÎM

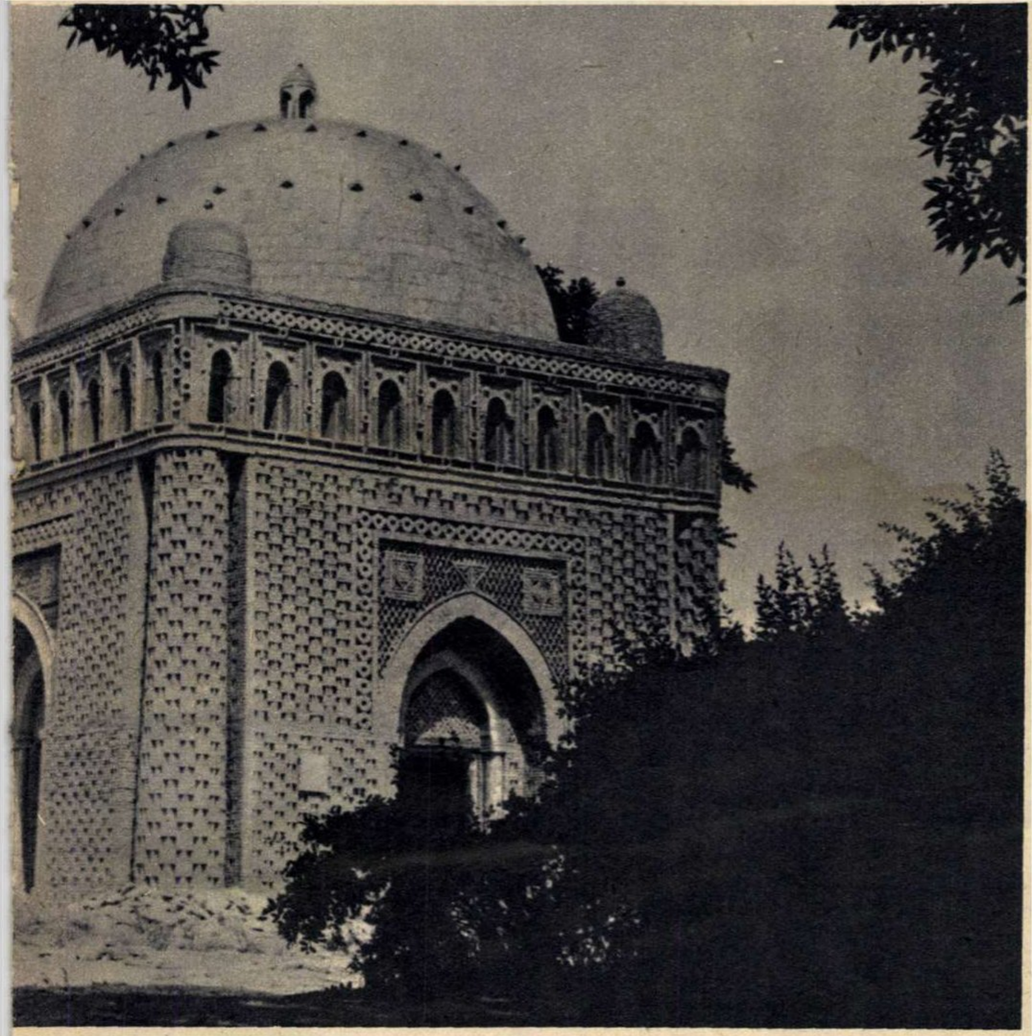

oape 1 000 ani, splendoarea trecutului.

La Samarkand te urmărește pretutindeni — precum în castelul Kronborg din Elsinor fantoma lui Hamlet — imaginea lui Timur Lenk, Tamerlan, cum i se mai spunea. Acest senior feudal al statului Ciagatai, cu un picior mai scurt (lenk înseamnă, de altfel, șchiop), cu o mînă paralizată, cu o stirpe blestemată (un fecior nebun, un altul arierat), a răvășit prin campaniile sale de la sfîrșitul secolului al XIV-lea întreaga Asie centrală și a supus-o, făcînd din Samarkand o capitală strălucitoare, cu medresee și meceturi monumentale. Omul acela mărunt și infirm, cu o neasemuită sete de putere, odihnește de secole sub piatra tombală din onix negru de la Gur Emir, alături de nepotul său preferat, celebrul conducător și om de știință Ulugbek; dar în Samarkandul lor mai strălucesc și azi cupolele Reghistanului — acel ansamblu de medresee policrome, cu fațadele acoperite cu plăci de majolică pictată sau mozaicuri din teracotă smălțuită —, mai străjuie și azi acel șir de mausolee ce poartă numele de Șahi-Zinda (pe ale cărui 37 de trepte, de urci, ești purificat de toate păcatele, zice legenda). În Samarkand mai afli și azi o parte din sextantul cu care, în secolul al XV-lea, Ulugbek a numărat 1 018 stele pe bolta cerească (și descoperirea acestui sextant a fost considerată de savantul arheolog Viatkin atît de importantă, încît, în 1932, înainte de a fi încetat din viață, a cerut prin testament să fie înmormîntat lîngă rămășițele observatorului astronomic al lui Ulugbek).

Și fiecare din aceste vestigii ale unei civilizații milenare își are povestea sa. Dintre care cea mai frumoasă rămîne totuși legenda moscheii Bibi-Hanîm...

Bibi-Hanîm — spune povestea — era una dintre nevestele lui Timur, favorita, frumoasă ca nici una alta. Cînd Timur și-a pornit expediția spre India, Bibi-Hanîm a adunat meșteri celebri din toată Asia pentru a înălța, în cinstea viteazului cuceritor, cel mai de seamă monument al tuturor timpurilor. Cinci ani, între 1399 și 1404, au lucrat meșterii la moscheea și minaretele despre care un poet al vremii, Șeref-eddin, scria: «*Cupola ar fi fost unică, dacă cerul nu ar fi repetat-o, și unică ar fi fost arcada, dacă drumul robilor nu i-ar fi fost pereche*». Dar, înainte ca teracota smălțuită să-și termine virtuosul joc de ritmuri geometrice pe fațade, meșterul meșterilor, artistul artiștilor, cel ce conducea construcția, a încetat să mai lucreze: se îndrăgostise de Bibi-Hanîm și acum lîncezea de iubire. Un sărut al favoritei l-ar fi vindecat, dar ea refuza să i-l dea. Bibi-Hanîm i-a adus meșterului 40 de ouă, fiecare altfel colorat: «*Pe dinafară nu seamănă nici unul cu celălalt, dar înăuntru sînt toate la fel. Alegeți oricare din sclavele mele, aleasa va fi a ta*». Dar meșterul i-a pus în față două pahare, unul cu apă, celălalt cu alcool: «*Bea. La vedere seamănă, dar ai putea oare confunda conținutul lor?*» Bibi-Hanîm nu a avut încotro și s-a lăsat sărutată. Sărutul a fost însă atît de fierbinte încît i-a lăsat pe obraz o arsură de forma unei flori... Cînd Timur s-a întors, a fost încîntat de splendidul monument, dar furios pe sărutul luat favoritei. A poruncit atunci ca meșterul să fie ucis, dar discipolii săi l-au ascuns: «*Meșterul și-a construit aripi și a zburat*» — au zis ei. Și au fost crezuți, atît de mare era arta meșterului...

Secolele neîndurătoare, cutremurele, au transformat splendoarea mecetului Bibi-Hanîm în niște ruine romantice nu mai puțin splendide. Printre arcade și-au făcut cuiburi păsărele, arborii au invadat curtea, dar moscheia Bibi-Hanîm e și azi la fel de impresionantă. Și poate nicăieri mai puternic ca aici, în fața acestor fantomatice ziduri de culoarea peruzelei și a cobaltului, nu ai conștiința dialecticii timpului, a civilizațiilor care au murit pentru a face loc altora...

„pentru noi, femeile“ (II)

știința frumuseții

Între femeia care croșetează o dantelă demodată și parașutista din genericul emisiunii duminicale e o eră. Emisiunea nu are în vedere deosebirile dintre ele, specificul preocupărilor lor. Și bine face. Femeia profesionistă, femeia amatoare de artă nu reprezintă în lumea noastră categorii aparte, necesitînd programe cu pretenții reduse, «ad usum delfini». Pentru tot ceea ce nu are o legătură directă cu viața în interiorul căminului, egalitatea sexelor prescrie un tratament unic. Deci programele cu muzică sau știință, sport și film sînt și trebuie să fie aceleași pentru toți adulții. Precizarea poate părea de prisos. O justifică ideea — acum abandonată — de a include în emisiunile rezervate femeilor convorbiri cu reprezentante ale unor profesiuni, incursiuni în istoria artei (despre nuduri!) și alte asemenea rubrici cu substrat discriminatoriu.

«Pentru noi, femeile» are rostul de a fi un ghid în micul univers casnic, un îndreptar către reușita în gospodărie și totodată un curs practic de estetică a înfățișării. E de necrezut cîte pot încăpea între aceste limite.

Pentru o bună echilibrare a diverselor componente ale emisiunii, pentru o triere severă a elementelor care trebuie să aibă prioritate este necesară, în primul rînd, așa cum am mai arătat, o foarte limpede concepție unitară. Fiind solicitate sugestiile telespectatoarelor, semnatara cronicii de față are și ea intenția de a oferi cîteva idei, dar nimic nu poate înlocui viziunea de ansamblu a autorului sau grupului de autori care trebuie să elaboreze emisiunea cu continuitate și perspectivă. Caracterul ei educativ, instructiv, exclude orice improvizație, orice colaborare întîmplătoare.

Punctul de pornire este claritatea obiectivului urmărit. Totdeauna, la condiții materiale egale, există femei mai pricepute în a-și organiza gospodăria și altele mai puțin pricepute, femei care știu să-și pună în valoare însușirile fizice și să-și atenueze și camufleze defectele și altele care nu știu. Televiziunea poate să le dea o mînă de ajutor tuturor, cu condiția ca eforturile să emane de la persoane mai competente decît cele mai competente telespectatoare.

Să începem cu un lucru mărunt: pieptănatul. În Franța, unde o vizită la coafor este comparativ mult mai costisitoare decît la noi, femeile nu obișnuiesc să-l frecventeze decît pentru a se tunde, pentru a-și schimba culoarea părului sau în ocazii excepționale. Ceea ce nu înseamnă că ar umbla ciufulite: aproape toate au o cască sau un fön, bigudiuri și mai ales îndemînarea necesară pentru a se coafa singure. Televiziunea ne-ar putea învăța cel puțin cum să folosim fileul, pieptenele, peria și lichidul fixativ, spre a conserva cît mai îndelung coafura executată de specialist. Prezentarea unor complicate «coafuri de seară» (niciodată n-am înțeles prea bine cine și unde le poartă) este de o utilitate practică minimă. Mai folositoare ar fi demonstrarea unor procedee simple de șamponare, fixare a bigudiurilor, tapat, pieptănat etc. La ce folosește colestralul? Este recomandabil să-ți vopsești părul și să faci o ondulație permanentă în aceeași zi? Cum se ascund primele fire de păr alb fără să-ți schimbi culoarea părului? Cum să se tundă tinerele fete care ar dori să aibă o pieptănătură modernă, fără a fi obligate să se coafeze? Să acceptăm, la coafor, spălarea capului întîi cu săpun obișnuit și abia la urmă cu șampon? Ce e de făcut cînd firele de păr încep să se toace la vîrf?

Sînt numai cîteva dintre întrebările la care ar trebui să răspundă emisiunea «Pentru noi, femeile», atunci cînd va găsi o specialistă de talia titularei rubrici de cosmetică. Aceasta și-a înțeles atît de bine rolul în cadrul emisiunii și și-l îndeplinește cu atîta pricepere, încît singura sugestie care se poate face este: să nu se mai folosească la capitolul cosmetică prezentatoare suplinitoare. Cosmeticiana știe și un lucru fundamental, care ar trebui să stea la baza întregii emisiuni: frumusețea înseamnă, în primul rînd, sănătate, condiție fizică, ținută. Ne recomandă nu atît procedeele clasice ale meseriei ei, cît mișcări de gimnastică, antrenarea mușchilor feței și gîtului. Mi se pare evident că orice emisiune ar trebui să înceapă printr-o scurtă lecție de educație fizică. Exerciții cu adresă precisă și, pe lîngă așa-zisa gimnastică suedeză, mișcări pentru contracararea efectelor dăunătoare ale șederii îndelungate pe scaun, la birou, ale statului în picioare în fabrică sau în bucătărie, ale oricărei posturi defectuoase. Cîte femei cunosc rezultatele surprinzătoare care se pot obține împingînd de cîteva ori pe zi un obiect fix sau respirînd cu un anume meșteșug?

Igiena frumuseții este o știință pe care puține femei o cunosc cu adevărat. Cum trebuie îngrijite picioarele pentru a putea renunța vara la ciorapi? O cameră de luat vederi plimbată pe stradă la o oră de aglomerație ar demonstra că numărul femeilor care nu-și pun această problemă este încă prea mare. În general, sfaturile sînt necesare mai cu seamă celor care cred că nu au nevoie de ele. Filmul despre binefacerile gimnasticii realizat cu cîtăva vreme în urmă de studioul «Alexandru Sahia» a fost o dovadă elocventă în acest sens. Oferiți-ne și dv., tovarăși de la televiziune, puțin «cinévérité» care să ne facă să deschidem ochii asupra propriilor noastre defecte și neglijențe și să ne speriem de ele!

Felicia ANTIP

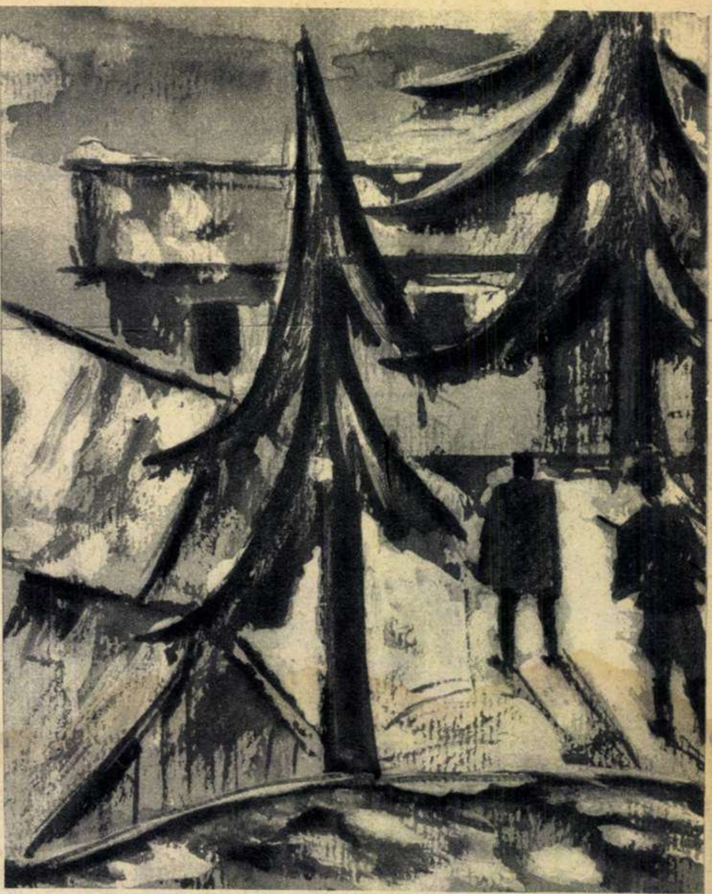

evad

povestire de Francisc **MUNTEANU**

Petru Stoian căzuse prizonier la începutul lui februarie. Abia sosise pe front. Era mic de statură, îndesat, cu ochi vioi, neastîmpăraţi şi rotunzi ca nişte mărgele negre. Fusese repartizat la un batalion de cercetaşi undeva la Vihnie, în Tatra Mică, cu misiunea să instaleze un post înaintat în apropierea unei păduri de brazi, de unde, în condiţii de bună vizibilitate, se putea urmări activitatea regimentului german. Era însoţit de o grupă restrînsă: doi soldaţi şi o călăuză slovacă. Postul urma să se permanentizeze sau, în orice caz, să funcţioneze mai mult timp. Petru Stoian îşi luase cu el şi lucrurile personale, înghesuindu-le într-un geamantan de carton: şosete de lînă, aparatul de ras şi două sticle de rom — raţia pe două săptămîni ridicată de la popota regimentului. Cei doi soldaţi abia îşi terminaseră perioada de instrucţie: unul era din Turda, de profesie electrician, transmisionistul grupei. Îşi transporta eroic aparatele de emisie şi recepţie. Celălalt, un oltean negricios din Rîmnic,cu urechile degerate. era leneş din cale afară, dar isteţ şi cu un bun-simţ de orientare. Se certa tot timpul cu călăuza, arunca priviri disperate spre cer, spre copaci, spre povîrnişurile netezite de zăpadă.

— Nu mergem bine, domnule sublocotenent. Pe aici putem fi văzuţi de la zece kilometri depărtare.

Petru Stoian avea ordin să urmeze călăuza.

— Cine să ne vadă, Spincescule?

— Nemţii, domnule sublocotenent!

Spincescu avusese dreptate: nemţii îi surprinseseră pe un cîmp deschis, înainte de a fi ajuns la pădure. Erau vreo patruzeci de soldaţi, cu glugi albe, pe schiuri, înarmaţi cu arme cu lunetă. Ar fi fost stupid să se împotrivească. La liceul militar niciodată nu i s-a pus o asemenea temă. Îi era ciudă că nu-şi putea imagina ce ar fi făcut într-o asemenea situaţie profesorul de strategie. În timpul escortei analiză situaţia: nemţii aveau arme cu lunetă; dacă ar fi vrut, ar fi putut să-i împuşte de la distanţă. Deci intenţia inamicului era alta: avea nevoie de prizonieri. Desigur, pentru informaţii. Din partea soldaţilor putea fi sigur: nu ştiau nimic. Călăuza, nici pe atîta. Acum, cel mai important lucru era să cîştige timp. Dincolo de deal, spre stînga, acolo unde se lăsau umbrele înserării, vînătorii de munte porniseră la o încercuire a inamicului; iar în dreapta, la vreo douăzeci de kilometri, înaintaseră sovieticii. Operaţia începuse de cîteva zile, trebuia tras de timp, trebuia rezistat.

Întreaga grupă fu escortată dincolo de întăriturile nemţeşti, într-un luminiş cu mai multe clădiri din lemn camuflate. Petru Stoian fu anchetat încă din noaptea aceea de un ofiţer superior care ştia româneşte.

— Vă rog să deschideţi geamantanul.

Petru Stoian puse geamantanul pe masă şi-l deschise. Scoase obiectele şi le înşiră în faţa ofiţerului. Două sticle de rom, un aparat de ras, un prosop şi opt perechi de şosete de lînă.

— Ce-s cu astea?

— Nimic. Sînt ale mele.

— Le-ai furat?

— Nu vă permit, domnule maior!

— O să ne permiteţi încă mult mai multe.

Stoian îl privi drept în ochi; ar fi putut să-i povestească cum i-a pus maică-sa şosetele în geamantan, cum a încercat să-i sustragă atenţia cu nimicuri, să n-o bage în seamă.

— Mamă, îmi ajung două perechi de şosete.

— Nu-ţi ajung. Ştii cît eşti de sensibil la picioare. Şi tatăl tău, înainte de a muri, m-a rugat să-l înmormîntez cu şosete de lînă. Să nu-i fie frig.

Maiorul îşi lăsă privirile în pămînt, apoi începu să se plimbe prin încăpere.

— Cu ce scop aţi cutreierat pădurile Trente?

— Fără scop. Ne făceam plimbarea de după-masă.

— Cu aparate de emisie-recepţie?

— Da.

— Mi-am imaginat. Sînt convins că pînă mîine vă răzgîndiţi! În interesul dumneavoastră! Îmi permit să vă dau un sfat: în condiţiile actuale de front viaţa nu se poate cumpăra decît prin cuvinte.

— Pentru dumneavoastră cuvintele, bineînţeles, înseamnă trădare.

— Asta sună prea urît.

— Aş vrea să nu uitaţi că sînt ofiţer român!

— Iar dumneavoastră să nu uitaţi de sfatul pe care vi l-am dat. Noapte bună!

*

Din seara aceea Stoian nu se mai întîlni cu ostaşii lui şi nici cu călăuza. Fu dus într-o încăpere friguroasă, de lemn, luminată slab cu un opaiţ. Pe un prici stătea culcat un individ bărbos, înfăşurat într-o mantie franţuzească, uzată, cu semne distincte de prizonier. Individul îl privi lung fără să-l salute. Stoian cercetă încăperea, apoi porni spre priciul celălalt, acoperit cu pături.

— Acela e al doctorului. Bărbosul vorbea franţuzeşte cu un accent grosolan nemţesc.

— Si eu unde dorm? — îl întrebă Stoian.

— Nu ştiu. Nu-s responsabil cu cazarea. Avea voce răguşită de fumător şi lui Stoian tipul i se păru îngrozitor de antipatic.

Se întinse pe prici: paiul foşni sub greutate. În cameră mirosea a stătut şi a lemn de brad proaspăt, răşinos.

— Nu e bine ce faci, domnule! Dacă sîntem în viaţă, i-o datorăm doctorului. Nu e bine să-l superi.

— De obicei eu decid ce e bine şi ce nu e bine să fac.

Era convins că bărbosul fusese închis în aceaşi încăpere cu el ca să-l pregătească pentru ancheta de mîine.

— Dumneata cu ce treburi pe aici?

— La fel ca şi dumneata: prizonier de război.

— După mantie pari franţuz, după accent, neamţ.

— Suedez, îl corectă bărbosul. Desigur, domnule, dumneata faci ce vrei, dar aş vrea să se ştie că te-am avertizat că priciul pe care stai e al doctorului. Noapte bună! Se întoarse spre perete şi-şi trase pătura peste cap, în semn că pentru el discuţia a luat sfîrşit.

Ce o fi căutînd un suedez, îmbrăcat în mantie franţuzească, în Tatra Mică? Era o întrebare la care Stoian nu găsi răspuns. E drept, era mult mai preocupat de ancheta de a doua zi decît de bărbos. Era convins că a doua zi nu va fi lichidat: nemţii aveau nevoie de informaţii, altminteri nu l-ar fi cărat pînă aici. Dacă va reuşi să supravieţuiască trei zile, s-ar putea să fie salvat. Ştia că dincolo se aşteptau semnalele lui. Dimineaţa o să fie deja îngrijoraţi. Poate întreprind un atac prin surprindere. Dacă nu, atunci... Ei da, acest «atunci» e mai grav... Încă pe băncile liceului militar se imagina în faţa plutoanelor de execuţie. Cerebral trăise de atît de multe ori acest moment, încît acum nu-l mai impresiona de loc. Probabil o să-l ducă în pădure; ar fi stupid să-l împuşte pe aici, printre barăcile astea împuţite.

Se trezi scuturat de umăr. Un individ înalt, osos, cu ochi albaştri, îi făcu semn să părăsească priciul.

— E al meu!

Puţin buimăcit, se sculă şi-şi căută un colţ mai uscat de lîngă perete. Nu ştia sigur dacă ar fi fost bine să se certe pentru prici sau nu. Lunganul nu-i dădu nici o importanţă; îşi netezi păturile apoi îl strigă pe bărbos:

— Larsen, ţi-am adus supă caldă.

Bărbosul se sculă repede, duse gamela la gură şi începu să soarbă zgomotos. Lunganul se aşeză pe prici, îşi aprinse tacticos o ţigară apoi se întoarse spre Stoian:

— Dumneata, domnule?

— Ofiţer român.

— Prizonier?

— Da.

— De cînd?

— De cîteva ore.

— Atunci trebuie să ştii care e situaţia afară. Mai, ţine mult războiul?

— Nu ştiu.

— A, da. Eşti militar. Secrete de stat. Prostii, domnule! Singurul lucru interesant acum e să supravieţuieşti... E mai important decît toate armele secrete, decît toate ofensivele. Azvîrli o pătură spre Stoian. Să nu răceşti!...

Somnul le fu tulburat de un schimb de artilerie: cîteva obuze căzuseră prin apropiere şi zgîlţîiseră pereţii barăcii. Lunganul sări de pe prici şi se repezi la fereastră:

— Ar fi stupid să murim. Stupid tocmai acum, la spartul tîrgului! Cîţi ani ai, ofiţerule?

— Douăzeci şi trei.

— Cam pe la vîrsta asta am terminat medicina. La Varşovia. Visam să ajung un mare chirurg.

— Eşti, spuse plictisit bărbosul. Hai să ne culcăm.

— Nu sînt. Sînt un mare escroc.

Bărbosul îl privi mirat:

— Iar eşti sentimental? Ştii că nu-ţi stă bine... Cum se simte colonelul?

— Dă-l dracului. E în perioada de crize. I-au ieşit iar nişte bube pe corp.

— Atunci poate iar faci rost de cafea.

— Numai la burtă te gîndeşti!...

Stoian încercă să ghicească dedesubturile discuţiei, dar fără succes.

Bărbosului îi pieri somnul. Îşi răsuci tacticos o ţigară de grosimea degetului arătător. Şi-o aprinse şi mai tacticos, ca pe o lumînare. Privi fumul cenuşiu ce se rostogolea spre tavan.

— La ce să mă gîndesc? La moarte?.. Ştii foarte bine cum aş vrea să mor. Înecat în apă sărată de mare. Acolo nu putrezeşti ca în pămînt. Şi de viermi mi-e scîrbă... În orice caz, cred că cel mai frumos lucru din lume e să mori dimineaţa devreme... Tu ce zici?...

— Să te duci dracului!

Nu se mai trăgeau decît focuri răzleţe, de tatonare. Nemţii încetaseră bombardarea chiar mai de mult; acum, din curte nu se mai auzeau decît comenzi scurte şi, metalic, hîrîitul unui gramofon cu plăci foarte uzate.

area

Ilustrație de Maria-Magdalena VASILIU

— Ninge, mai spuse lunganul și se întoarse la prici. Bine că nu îngheață.

*

Dimineața la cinci veni o sentinelă după doctor.

— Hai repede, polonezule, te cheamă colonelul. I-e rău. Nu m-ar mira să ordone să vă împuște!

Doctorul se îmbrăcă în grabă și porni după sentinelă. Bărbosul se repezi la ușă și strigă după el:

— Nu uita de cafea!

Și Stoian uită de somn. Îl întrebă pe bărbos:

— Colonelul e comandantul taberei?...

— Ești inteligent, ofițerule! Cine să fie, dacă nu comandantul?

— Și de ce se tratează cu un medic străin? Are încredere într-un prizonier de război?

— Are, pentru că prizonierul e un mare specialist.

— Și un colonel german nu găsește un specialist german?

— În boli tropicale, mai greu. Și nu unul care să stea tot timpul la dispoziția lui. Ăsta e norocul nostru. Altminteri eram demult la trei coți sub pămînt.

— Bineînțeles, polonezul minte că e specialist în boli tropicale...

— Polonezul nu minte niciodată. A profesat în Africa. Acolo a și căzut prizonier. La Tobruk.

— Și cum a ajuns aici?

— Întrebi prea multe, ofițerule. Dormi!

Cînd doctorul s-a întors, aducînd o gamelă cu cafea fierbinte, Stoian a fost chemat la interogatoriu. L-a luat în primire un căpitan ajutat de un tălmaci. Căpitanul, ofițer de carieră, și-a dat seama imediat, după primele răspunsuri, că efectuează o muncă inutilă. Continuă însă interogatoriul, să nu se spună că nu-și face datoria. Era un om îndesat, cu ochelari, și cu păr galben, de culoarea nisipului. Se vedea după mănuși că-i transpirau mîinile și, după vestonul boțit, că dormise îmbrăcat. Era ras proaspăt și mirosea a spirt medicinal.

— Îți dai seama, domnule sublocotenent, că prizonierii muți devin muți pentru totdeauna?

— Îmi dau seama.

— Perfect. Conduceți-l înapoi în baracă.

În drum spre baracă, Stoian cercetă adăposturile. Totul era făcut de mîntuială, în grabă. Noaptea ninsese mult, dar nu s-au găsit oameni care să curețe zăpada. Potecile nu erau bătătorite decît în fața clădirii comandantului. Polonezul îi păstrase puțină cafea.

— Ei, ce-ai făcut, ofițerule?

— Nimic.

— Asta nu e bine. Dacă pînă acum nu ți-au adus pat, înseamnă că n-ai să stai mult cu noi. A mai fost aici un prizonier de război acum două săptămîni. Un rus. E înmormîntat sub fereastră.

— A avut noroc, îl invidie bărbosul. Murise dis-de-dimineață. Abia răsărise soarele. Așa-i, doctore?...

Stoian se revoltă de indiferența celor doi. Se răsti la ei:

— Voi cum de n-ați murit pînă acum?

Polonezul se miră de tonul ridicat al lui Stoian, vru să țipe și el, pe urmă se răzgîndi și răspunse calm, cu voce tărăgănată:

— Asta mă întreb și eu. Și zău că am avut ocazii destule. Pe vremea studenției era să mă înec în Vistula, pe urmă am scăpat o mare ocazie la Alexandria, imediat după ce m-am înrolat în armata a 8-a a lui Montgomery. Am stat o după-masă întreagă îngropat în nisip sub o ploaie de șrapnele de toate calibrele. Mi-au crăpat buzele și o săptămînă după aceea am scuipat sînge. Șanse am mai avut și în timpul marșului spre Tobruk. Singurul lucru plăcut în această promenadă a fost umbra unui tanc; păcat că gonea prea repede. Pentru a nu pierde umbra, făceam maraton în fiecare zi. Știi ce echipament are un soldat englez?... Îți mărturisesc cinstit: cînd am căzut prizonier am crezut că l-am prins pe Dumnezeu de picior. Pînă la Alger am călătorit cu mașina. E drept că era închisă și ne simțeam sub coviltir ca într-o baie de aburi. Apă nu primeam decît din două în două zile.

Făcu o pauză ca să-și aprindă o țigară sau ca să-și adune amintirile. Nimeni nu cuteză să spargă liniștea. Stoian îl privi cu respect, și-i păru rău că țipase la el. Polonezul se întinse pe prici, privind, cu ochii pierduți în gol, tavanul. În cele din urmă continuă, sărind peste evenimente și timp.

— N-aș fi crezut ca tocmai în Germania să dea norocul peste mine. Am fost numai în lagăre de elită. Știi ce înseamnă lagăr de elită, ofițerule?

— Nu știu.

— Lagăre deschise pentru controalele Crucii Roșii internaționale. La Frankfurt pe Main primeam țigări și de două ori pe săptămînă ciocolată. Ciocolată elvețiană: Suchard. Norocul personificat însă e colonelul. Cine știe unde eram dacă nu m-ar fi scos și nu m-ar fi purtat după el!

În dimineața aceea Stoian află și povestea bărbosului. Era suedez, avea cincizeci de ani și două neveste: una în Suedia, la Bornholm, și a doua, o mulatră cu trei copii, pe coasta Mării Java, la Madura. Larsen era marinar, și la începutul războiului, spre ghinionul lui, se angajase ca timonier pe un vas francez: Cherbourg. Fusese luat prizonier chiar de pe vas și dus la Aachen, apoi la Frankfurt pe Main. Acolo l-a cunoscut pe polonez și acesta l-a cerut asistent. De felul lui, Larsen era un om tăcut: îi părea rău că nu avea ac să poată coase. Cînd povestea, avea haz.

— Să-ți spun și ție, ofițerule, cum am cunoscut-o pe Luana, nevasta mea din Madura. Era o serbare cîmpenească și Luana vindea scoici. Scoici mici, de toate felurile: răsucite, plate, unele cu dințișori ca o perie. Luana vindea scoici și cărți poștale colorate și era grasă. Rîdea tot timpul sau mi se părea mie că rîde. Avea dinți ascuțiți la fel ca și scoicile. Auzi, ofițerule?

— Aud.

— Vindea și flori, interveni polonezul.

— Da, vindea și flori, continuă Larsen. Flori multe, colorate, albe, verzi, galbene și unele pistruiate cu pete violete. Luana le cunoștea pe toate, le știa după nume, deși aveau nume caraghioase, unele numai din două litere. Cum spuneam, Luana vindea scoici, cărți poștale colorate și flori. Eu eram beat. Acolo, la Madura, nopțile sînt fierbinți și Luana era și mai fierbinte. Ne-am căsătorit într-o noapte de-asta fierbinte. Nu cu acte. Numai după legea ei. I-am dat înapoi toate scoicile și cărțile poștale colorate pe care i le cumpărasem și Luana a rîs cu dinții ei mici și ascuțiți ca dinții scoicilor. Dacă nu m-aș fi îmbarcat pe Cherbourg eram și acum acolo. Dar mi-ar fi părut rău să nu te cunosc, doctore. M-am obișnuit cu tine.

— Ai început să vorbești prostii, moșule.

*

A doua zi colonelul îl chemă pe Stoian în biroul său.

— Dacă nu răspunzi la întrebările care ți se pun, vei fi împușcat.

— Chiar dacă răspund, tot voi fi împușcat.

— Nu. Aducînd servicii Wehrmacht-ului, voi interveni să fii trimis într-un lagăr de prizonieri. Alege!

Colonelul stătea crăcănat peste un scaun dulgherit din lemn crud și avea vestonul descheiat. Răsufla greoi, des, ca un om bolnav de bronhii. Fața îi era pămîntie, iar ochii încercănați de nesomn. Se vedea de la o poștă că era suferind. Se mișca greoi, totdeauna din tot corpul, ca și cum ar fi fost înțepenit. Stoian nu văzuse niciodată un ofițer german atît de șleampăt. Colonelul nu numai că se afla cu vestonul și cămașa descheiate, dar n-avea nici cizme în picioare. Își exercita funcțiunile de comandant numai în șosetele de lînă croșetate de mama sublocotenentului român. Cînd Stoian descoperi șosetele lui în picioarele colonelului, vru să se repeadă la el, dar se răzgîndi la timp. Sentinela stătea lîngă ușă cu arma încărcată.

— Îți dau cinci minute de gîndire.

Stoian se uită drept în ochii colonelului și nu clipi multă vreme. Își aduse aminte de maică-sa, de casa de pe malul bălții, de grădina alungită pierdută în ape. Maică-sa, deși nu vedea bine, croșeta toată ziua. Se așeza lîngă fereastra din camera mare, asta ca să nu fie nevoită să aprindă lampa, și înșira pe andrelele de aluminiu ochiurile din lînă răsucită tot de ea. Uneori Stoian o surprindea dormitînd.

— De ce nu te culci, mamă?

— Da' nu mi-e somn, Puiule... Am stat doar așa, mă gîndeam la tata.

Tatăl lui Stoian fusese pescar: se întorcea totdeauna seara tîrziu de pe baltă și-i era frig la picioare. Umezeala de ani îi pătrunsese adînc în oase; primăvara și toamna stătea ghemuit lîngă cuptor, numai că nu gemea de durere.

— Tu faci școală, Puiule, pe tine nu te las pe baltă. Balta e vicleană, te pătrunde, cu anii. Nici nu-ți dai seama cînd te cucerește.

Mama îi croșeta șosete de lînă, groase, dar tata se întorcea cu ele acasă ude leoarcă. Le agăța de cuptor să se usuce, să nu le vadă mama. Noaptea, în odaie mirosea a lînă arsă.

— Ce faci, domnule sublocotenent?

— Mă gîndesc, domnule colonel.

Se gîndea, într-adevăr. Își aduse aminte că maică-sa, la plecare, nu s-a gîndit nici o clipă că s-ar putea să nu se mai întoarcă acasă. Era numai îngrijorată să nu răcească la picioare.

— Au trecut cinci minute. Cîți ostași sînt la Vihnie?

— Nu știu!

— Probabil că nu-ți dai seama ce se va întîmpla cu dumneata! Duceți-l în baracă, ordonă colonelul. Ai răgaz pînă mîine dimineață. Dacă nu te răzgîndești, vei fi împușcat!... Chiar și așa am fost prea indulgenți cu dumneata.

(Continuare în nr. viitor)

film

șantier
cinematografic

„Șapte bărbați și o fetișcană”

(coproducție româno-franceză)

Mărturisesc că gazetarul ce stă cîteva zile pe platourile unui film de «capă și spadă» se simte puțin cuprins de gînduri răutăcioase; o galopadă fantastică,care în sală te ține cu sufletul la gură, dar aici se face pe bucățele, te îndeamnă să dai la iveală toate micile secrete de lucru, smulgînd astfel, cu fiece cuvînt din reportaj, o fărîmă din măreție; cutare scenă de maximă încordare, în care vedeta feminină cade în prăpastie, îți strecoară ideea de a spune cititorului: rămîne între noi, nu tremura degeaba pentru soarta ei, să știi că alunecarea a fost făcută de altcineva, de o dublură, o fată curajoasă; și, în plus era foarte bine susținută prin niște odgoane ce nu se văd etc., etc.

Desigur, toate acestea sînt ispite de moment; a le da ascultare numai de dragul umorului sau curiozității pe care le împrăștie înseamnă, de fapt, a trece cu vederea peste ceea ce este într-adevăr vrednic de comunicat, peste seriozitate și pasiune, peste considerabilele eforturi nu numai artistice, ci și fizice și de voință, pe care o întreagă echipă de lucru le cheltuie de dimineață pînă seara. Cînd va sosi vremea, vom judeca filmul după sfintele criterii artistice ale genului și atunci vom uita că o simplă coborîre într-o vale s-a «tras» de cinci ori, că n-a fost prea plăcut pentru actori să stea în apa rece a Someșului minute întregi ori că niște postișe pierdute de Jean Marais în timpul unei alergări i-au cerut machiozei cîteva ore de muncă pentru a potrivi altele, de culoarea părului actorului. Deocamdată, încordarea și agitația specifice muncii pe platou acoperă totul: și greutățile inerente, și micile necazuri ce se ivesc pe drumul de la scenariu la ecran; cu atît mai mult cu cît între acestea două se află un film de aventuri care se pare că are ambiția nu numai de a cuceri prin spectaculosul vitejiei, ci și de a puncta ironic — cum declara regizorul Bernard Borderie — o anumită înțelegere a războiului, văzut uneori ca în inscenările de operetă.

Scenariul și modul cum se desfășoară filmările lasă să se înțeleagă ușoara duelare cu ideea măreției absolute a războiului, de aceea multe din faptele de bravură pe care le vom vedea pe ecran ne vor stîrni nu numai bătăi de inimă, ci și rîsul. Dar mai bine să dăm cuvîntul înșiși interpreților acestei aventuri eroi-comice, aflați cu două săptămîni în urmă în localitatea Tureni de lîngă Cheile Turzii.

CINE SÎNT CEI ȘAPTE

Mărturisindu-și o timiditate greu de înțeles pentru noi, Jean Marais, oaspetele de seamă al acestor zile de film, actorul ce a înnobilat cu personalitatea sa fiecare rol adus pe ecran, poartă discuția pe căi din cele mai neașteptate, fiind — după cum spune domnia-sa — împotriva interviurilor scorțoase, ce nu-ți dau voie să te miști în voie. Așa se face că în numai cîteva secunde uiți că îți vorbește o vedetă de prima mînă, în fața ta rămînînd doar actorul de o aleasă ținută intelectuală, prietenos și sincer în amabilitate și de la care afli o mie și unul de lucruri: de ce nu se mai vorbește de Madeleine Sologne, partenera sa din neuitatul «l 'Eternel Retour»,cît de greu s-a luptat cu valurile în Ruy Blas în scena căutării florii albastre, de ce rolul cel mai drag rămîne cel din «Frumoasa și bestia». Încerc totuși în cele din urmă o întrebare clasic gazetărească:

— Am observat în ultimele dumneavoastră filme o detașare ironică de aventură ca atare, o neluare a ei în serios; credeți că este o condiție obligatorie a filmului modern ce atacă genul bătăios?

— Dorința de a fi neapărat moderni naște și ea pericolul șablonului, al rețetei. Nu cred că se poate vorbi de o «condiție obligatorie», egală peste tot, ci de o anume alcătuire diferențiată a tonului, a atmosferei unui film, în funcție de epocă, de unele adevăruri istorice, de particularități temperamentale. Luciditatea, umorul omului modern sînt solicitate pe căi diferite de un

O fetișcană: Marilù Tolo.

◄ Întîlnire profesională lîngă țeava unui tun: regizorii Bernard Borderie (dreapta) și Pitt Popescu

Pauzele sînt pentru odihnă, dar și pentru discuții între prieteni. ►

◀ **Şapte bărbaţi (de la dreapta la stînga): Serge Ayala, Florin Piersic, Jean Marais, Sidney Chaplin, Şerban Cantacuzino, Jean Lorin Florescu, Guy Bedos.**

film ca Stanislas sau Gentlemanul din Cocody, să spunem, şi acesta pe care-l facem acum. În primele există ceea ce numim «detaşare ironică», eroii ne sînt contemporani, ei nu caută bravura cu orice preţ. Altfel stau lucrurile cu personajele ce trăiesc adevăratul eroism în luptă (cum ar fi Spartacus, bunăoară), şi altfel cu eroii de felul lui Dorgeval (cel interpretat acum) pe care filmul ni-l înfăţişează căutînd în război nu eroismul, ci aventura uşoară. Pericolul îi face eroi, dar acest pericol poate fi şi o armată austriacă, şi o fată care se distrează pe seama lor. De aici se naşte comicul, nu dintr-o dezeroizare forţată, ci din surprinderea unei situaţii, unui spirit, cu ochii noştri de acum.

... Cu cizmele pline de apă, actorul Sidney Chaplin (fiul lui Charlot), tovarăşul de arme şi de harţă al lui Jean Marais, susţine ideea, argumentînd că, cel puţin în ceea ce-l priveşte, greutatea căreia trebuie să-i facă faţă tot timpul în film este de a menţine un anumit echilibru între comic şi vitejie, grija fiind aceea de a nu aluneca în şarjă, de a nu face ridicole răfuielile personale dintre Duprat şi Dorgeval.

...Ştiu că este de-a dreptul «o cruzime» să smulgi un actor dintr-un grup de admiratori ce ascultă întîmplări cu Harap-Alb şi calul lui ori să-l întrerupi pe altul ce improvizează un solo vocal pentru «Simfonia albastră» care tocmai se transmitea la radio. Dar, cum se spune în filmul acesta, «à la guerre comme à la guerre»; interviurile-fulger se pot lua oricînd. Aşadar:

— Ce înseamnă pentru dv. filmul acesta, Florin Piersic?

— Francquillon nu-mi aduce ceva cu totul nou, mă poartă pe drumuri pe care le-am mai bătut, dar cred că fiecare rolişor poate fi o lecţie pentru un actor. Personajul meu nu este de loc un erou grozav, este cam fanfaron, lăudăros, spune mereu că se pricepe la toate meseriile din lume, deşi n-o prea dovedeşte, se mai şi sperie din cînd în cînd; îmi este însă simpatic şi mă străduiesc să-l înfăţişez ca atare. Încercarea cea mare a noastră, a actorilor români, mi se pare însă că este aceea de a fi parteneri aşa cum se cuvine ai unui artist ca Jean Marais, strălucit interpret al filmelor de acest gen; o spun sincer şi nu cu lipsă de modestie, aşa cum s-a înţeles altădată, că eforturile noastre ţintesc spre crearea farmecului pe care trebuie să-l aibă grupul celor 7: încercăm să fim viteji cînd trebuie şi stîngaci unde trebuie.

...Guy Bedos (interpretul lui Latouche), un talentat tînăr actor de comedie (din păcate filmele sale nu sînt cunoscute la noi), este încîntat că are prilejul să filmeze cîteva luni în decor natural (de un an şi jumătate lucrează la un spectacol muzical în calitate de autor şi interpret). Dar nu numai atît:

— Pentru mine, ca actor de comedie, este cît se poate de interesant să extrag rîsul dintr-o situaţie periculoasă. Cît despre felul cum fac faţă acesteia, aţi văzut: nu prea am antrenamentul necesar unui interpret «de capă şi spadă» şi, de altfel, în film îmi vine mereu în ajutor Dorgeval, o dată chiar mă prinde de pe marginea unei prăpăstii. Mi-a plăcut totdeauna să joc roluri diferite, contrare felului meu de a fi, de aceea accept chiar şi partitura unui bîlbîit...

— ... sau a unuia care în război îşi vede mai departe de micile lui pasiuni, fie că ele se numesc şi hoţii — intervine în discuţie fiul lui Jean Marais, Serge Ayala, aflat la primul său film (de la tatăl său am aflat că este un pasionat cîntăreţ de muzică uşoară, are deja cîteva discuri cu melodii de un romantism grav).

Grupul celor şapte este întregit de încă două prezenţe semnificative: nobilul Pastagnac ce-şi poartă trufia pe cîmpul de luptă (interpretat de Jean Lorin Florescu) şi toboşarul Silvio (Şerban Cantacuzino), puştiul candid azvîrlit în război şi care ia totul în serios: şi exerciţiul la tobă (face antrenamente din proprie iniţiativă), şi atenţiile înşelătoare ale fetelor.

...De fapt, filmul ar fi trebuit să se numească «O fetişcană şi şapte bărbaţi», cea care leagă şi dezleagă o bună parte din firele întîmplărilor palpitante fiind Carlotta, o tînără contesă italiană ce «se plictiseşte» în plin război şi încearcă să se distreze cum poate, punînd în pericol vieţile unor ofiţeri francezi. Este un rol destul de greu, cu treceri de la zburdălnicie şi cochetărie la neaşteptate gesturi mature, îndrăzneţe. Marilù Tolo îi face faţă cu spontaneitate şi umor. Vom scrie însă cu un alt prilej despre această actriţă italiană, de 22 de ani, în plină ascensiune, «una din certitudinile anului cinematografic 1966», cum o numea nu demult revista «Life».

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de S. STEINER

Un pumn de temut, cel al lui Jean Marais.

secvenţă cu macha meril

— Cea mai mare slăbiciune a mea este lăcomia. Îmi place enorm să mănînc.

Trebuie să recunoaştem că o asemenea mărturisire poate fi rar auzită din gura vedetelor. Şi totuşi tînăra şi noua stea a filmului francez Macha Meril nu s-a sfiit să mi-o spună, transformînd astfel ceea ce în lumea ecranului trece drept un păcat capital într-o nevinovată alintare.

Cu o asemenea marcă de sinceritate a începutului, replicile interviului n-au întîrziat să schiţeze profilul artistic interesant al interlocutoarei.

— Debutul?

— În urmă cu şapte ani. .

— Ceea ce în vîrste comparabile înseamnă...?

— La mai puţin de 18.

— Cel mai îndrăgit rol?

— *Une femme mariée* (filmul, realizat de regizorul Jean-Luc Godard anul trecut, a stîrnit aprinse discuţii în Franţa). Dar nu numai acesta, pe care-l socotesc cel mai important. Mi-a fost foarte drag rolul din *Adorable menteuse* (un film de Philippe Le Roy şi Bernard Nöel).

Flacăra
à bientôt!
Macha Meril

— Partiturile preferate?

— Comediile — de aici şi marea mea admiraţie pentru actriţa americană Shirley McLaine, pe care o consider o virtuoasă a genului.

— Ultima creaţie?

— Am terminat înainte de a pleca la Karlovy Vary turnările la *The Defector*, o intrigă de spionaj industrial în care-l am ca partener pe actorul american Montgomery Clift. Filmul a fost făcut în 15 zile.

— Proiecte?

— Două. O romantică poveste de dragoste — *Au pas coupé* — în regia lui Guy Gilis şi *L'horizon*, semnată de Jaques Ronffio. Voi începe lucrul la 1 august şi sper ca pînă în toamnă să le fi terminat.

— Studii?

— Cursurile de perfecţionare cu Jean Vilar şi Gérard Philipe. Acesta din urmă a fost, cred eu, cea mai mare pierdere care a lovit în ultimul deceniu tînăra generaţie a artiştilor francezi. Gérard Philipe, care era mai vîrstnic cu un deceniu decît generaţia mea, avînd însuşirile deprinse din tradiţiile teatrului si filmului francez, se simţea — şi te făcea să o simţi — extrem de apropiat de tineretul care făcea primii paşi pe scenă sau pe platou. Era pentru noi toţi: Gérard. Şi asta spune tot.

— Regizorul preferat?

— Mereu cei mai noi; asta nu înseamnă că nu-i stimez şi-i apreciez pe toţi cei buni, fără diferenţă de vîrstă. Dar mă simt legată de colegii mei din noile promoţii (viitoarele două filme au ca regizori doi dintre aceştia) şi, desigur, în primul rînd de Godard şi nu mai puţin de Resnais, deşi n-am lucrat încă cu el.

— Curentul artistic preferat?

— Tot ce e modern, contemporan, în cea mai bună accepţie a noţiunii şi fără a exclude lirismul.

— Ce ştiţi despre România?

— Mai multe decît bănuiţi. Buna mea prietenă Marina Vlady şi alţi cunoscători ai României mi-au descris-o atît de frumos, încît sînt nerăbdătoare s-o pot vedea cît mai curînd.

Ceea ce Macha Meril a scris si în autograful pentru cititorii noştri.

Cristian POPIŞTEANU

P.S. Regizorul francez Jean Paul Rappeneau, care a primit premiul special al Festivalului de la Karlovy Vary 1966 pentru filmul Viaţa la castel, **şi actorul Philippe Noiret (unul din interpreţii acestui film şi care a apărut între altele în** Căpitanul Fracasse, Zazie dans le métro, Tot aurul din lume) **au ţinut să transmită publicului român cîteva cuvinte de salut.**

Le alăturăm mesajul.

Je souhaite vivement que
"La Vie de chateau" soit bientôt
projeté en Roumanie, car les
Roumains ont, comme les
Français, le sens de l'humour
et des nuances – et c'est pourquoi
j'espère qu'ils aimeront mon film...
avec toute mon amitié
à la revue FLACĂRA
Jean Paul Rappeneau

Pour les lecteurs de la
revue Flacăra le cordial
et chaleureux salut d'un
acteur français qui espère
vivement connaître leur beau
pays
Ph. Noiret

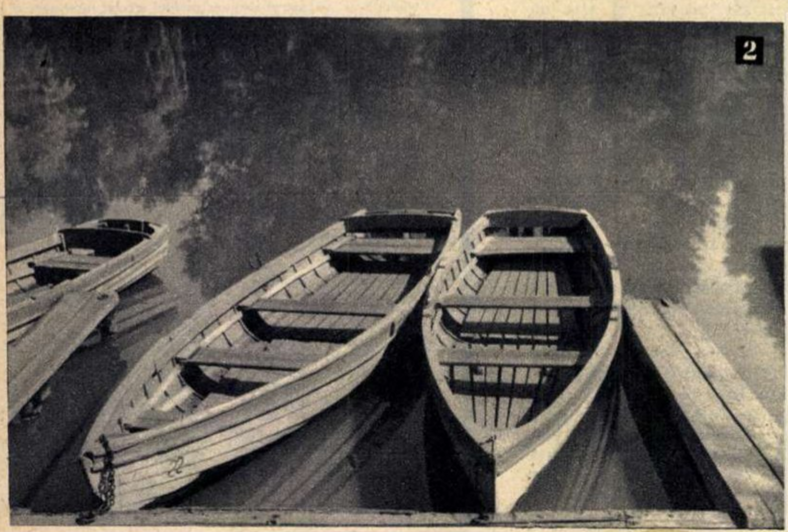

cititorii fotografiază

1 Arșiță — de Victor Voicu Vedea, Sibiu.

2 Așteptare — de Ion Cruceană, Pitești.

3 Valul — de ing. I. Iliescu, Constanța.

dialog cu cititorii

cîteva sugestii și . . . o mică eroare

Tov. *Nicu Gh. Rusu* din Todirești, raionul Pașcani, ne sugerează să mărim spațiul acordat dialogului cu cititorii. Am dori și noi, tovarășe Rusu, dar deocamdată nu ne stă în putință. Celelalte dorințe exprimate în scrisoarea dv. au fost sau vor fi împlinite (continuarea ciclului din istoria spionajului, despre muzica ușoară, portretul artistului dv. preferat etc.). De asemenea, vom mai scrie și despre «meteoritul tungus», pe măsură ce știința va stabili noi date precise cu privire la explozia de acum 58 de ani.

În aceeași scrisoare corespondentul nostru ne sesizează asupra unei greșeli ce ne-a scăpat: în două împrejurări ne-am adresat unuia și aceluiași corespondent al nostru pe două adrese diferite: o dată la Moldova Veche, a doua oară la Moldova Nouă. Este clar că e vorba de o greșeală a noastră: cititorul căruia i-am răspuns domiciliază în comuna Moldova Veche, raionul Moldova Nouă. Vă mulțumim.

În ce privește propunerea de a organiza o consfătuire cu cititorii la Pașcani, nu vă promitem că o vom putea face atît de curînd. Sînt multe alte localități în care avem de îndeplinit promisiuni mai vechi.

muzica ușoară — tendințe și vedete

Sîntem solicitați de către cititoarea *Rodica Popescu* din Pitești să publicăm unele portrete de artiști și soliști de muzică ușoară pe copertă. Din păcate ne este imposibil să satisfacem toate cererile ce ne sosesc pe această linie: ne-ar trebui... 24 de coperte pe săptămînă. De aceea, mai triem și noi. La fel și în ce privește prezentările unor cîntăreți de muzică ușoară. De altfel, în numărul viitor veți citi, probabil, prima parte a documentarului despre vedete și tendințe în muzica ușoară internațională. Cu acest prilej vom vorbi și despre cîntărețul dv. preferat, Elvis Presley, care însă — chiar dacă vă dezamăgim, trebuie să v-o spunem — este socotit, în momentul de față, unul dintre idolii a căror glorie a apus.

Curiozități publicăm și vom mai publica: la rubricile «Cititorii întreabă», «Cadran internațional», «Carnet automobilistic», «Sport» ș.a.

La restul întrebărilor puse de corespondenta noastră vom răspunde în cadrul rubricii «Cititorii întreabă».

vedetele de film — nu numai pe copertă

Cititorul nostru *Ionel Codrin* din Brad ne spune, de la începutul scrisorii sale, că nu este împotriva publicării portretelor de artiști pe copertă, dar că ar vrea să citească mai mult despre vedetele filmului — în special despre cele străine care ne-au vizitat și ne vor mai vizita — în interiorul revistei.

Ne pare rău că nu-i putem promite că vom veni în prea mare măsură în întîmpinarea dorinței d-sale: spațiul nostru este și așa redus în raport cu multitudinea de probleme de care trebuie să ne ocupăm, așa că nu ne putem permite să acordăm cinematografului mai mult spațiu decît îi dăm în prezent. Or, în paginile rezervate filmului trebuie să spunem și să arătăm atît de multe, încît nu ne mai rămîne loc pentru prezentări mai ample decît cele ce le dăm în cadrul rubricii «Profil».

Cititorul nostru ne mai propune să dăm și coperte avînd ca temă prezentarea unor exemplare interesante din fauna și flora țării noastre. Am mai făcut-o și o vom mai face, din cînd în cînd. La fel însă ca majoritatea cititorilor, considerăm că cele mai plăcute și mai cerute coperte sînt totuși acelea care prezintă chipuri de oameni.

La întrebările puse de corespondentul nostru vom răspunde în cadrul rubricii «Cititorii întreabă» dintr-un număr viitor.

cei patru evangheliști au fost trei . . .

Cititorul *Dionisie Petcu* din București ne scrie cu vervă și umor despre o greșeală care s-a strecurat pe anvelopa discului ECE-0215, cuprinzînd imprimarea a două cvintete instrumentale celebre (de Mozart și Beethoven), anvelopă anunțînd un cvintet pentru... patru instrumente (pian, oboi, clarinet și fagot), cornul pierzîndu-se pe drum.

Iată deci că, împotriva voinței lor, tovarășii de la Electrecord au creat o variantă modernă a cunoscutei expresii populare «cei patru evangheliști au fost trei: Luca și Matei». Sau poate că s-au gîndit totuși la nu mai puțin celebra expresie a unui politician burghez, expresie care a făcut epocă la vremea sa: «Ambele trei chestii»...

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Vasile Coșman, muncitor, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, str. Cașin 1, ap. 37: teme diverse; Ioan Fîrcea, tehnician, Reșița, str. Poiana Golului 11: teme diverse; George Grigoratos, tehnician chimist, Brăila, str. Plevnei 149: teme diverse, chimie; Clement Bostan, muncitor, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Aleea Viorelelor, bl. tineretului, camera 82: muzică, ilustrate, Catherina Dumitrescu, studentă; București, Dudești 115: teme diverse, cinema, ilustrate; Maria Spătaru, tehniciană veterinară, com. Cudalbi, reg. Galați: teme diverse, ilustrate; Elena Stoica, elevă, Drăgășani, reg. Argeș, str. Lenin 26: teme diverse, cinema, ilustrate; Viorica Bratu, elevă, București, rn. N. Bălcescu, Șos. Olteniței 69, bl. B3, sc. A, et. 4, ap. 20: literatură, istorie, ilustrate; Gh. Vasile, asistent medical, Pitești, str. Magheru 8: teme diverse, ilustrate; Oprea Mihnea Merry, elev, București, rn. 30 Decembrie, str. C.A. Rosetti 10: filatelie, cinema, ilustrate; Mircea Băcanu, inginer, București, rn. N. Bălcescu, str. Sf. Ecaterina 10: teme diverse, filatelie, ilustrate; Ecaterina Boboc, învățătoare, com. Valea Sării, rn. Focșani: teme diverse, ilustrate; Ion I. Lupu, tehnician, com. Bertea, rn. Teleajen: literatură, cinema, ilustrate; Aurica Leptiher, elevă, Brăila, str. Sevastopol 151: teme diverse; Elena Kisseleff, elevă, Tulcea, str. Concordia 15: ilustrate; Adriana Cristea, elevă, Ploiești, str. Vintileanca 21: teme diverse; Ileana Alexe, soră medicală, Pitești, str. Teilor, bl. 8, gars. 2: teme diverse, ilustrate; Mariana Lincz, laborantă, 18 ani, Deva, str. Coșbuc 11: ilustrate; Benone Tofan, controlor tehnic, Roman, str. Sucedava 212: teme diverse; Liliana Apostol, elevă, Brăila, cart. 1 Mai, str. Ion Vodă 14: teme diverse, ilustrate; Daria Penea, contabilă, Moldova Nouă, str. N. Bălcescu 49, reg. Banat: ilustrate; Constantin Gemen, student, București 39, str. Matei Voievod 77: teme diverse, ilustrate; Dumitru Armulescu, muncitor, Oțelul Roșu, str. Ștefan cel Mare, bl. 4 gară, ap. 24: teme diverse; Mariana Diaconu, lăcătuș mecanic, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Aleea Primăverii, bl. 5, ap. 3 T.C.R.: teme diverse; Nelu Stoica, operator mecanic, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, bd. Republicii 27, ap. 3: teme diverse, ilustrate; Virgil Florescu, student, 26 ani, Timișoara, str. Olănescu 18: teme diverse, ilustrate; Radu Maxim, student, Iași, str. Decebal 4, bl. B1, sc. B, et. 3, ap. 16: teme diverse; Lidia Farc, elevă, sat Săud, com. Buntești, rn. Beiuș, reg. Crișana: muzică, ilustrate.

turnu-măgurele: de ce?

«Nu puteți bănui cîtă satisfacție ai atunci cînd un lucru se îndreaptă în urma unei acțiuni la care iei parte cît de cît» — ne scrie *R. Simionescu* din Tr. Măgurele, referindu-se la anchetele «Ce faceți după ora 3?» și «V-ați gîndit la tineret?» publicate în revista noastră. Din păcate, remarcă corespondentul nostru, efectul anchetelor amintite este doar acela că au reușit «să dreagă cîte ceva pe ici, pe colo».

În continuare, scrisoarea conține cîteva observații relatate la modul interogativ pe care le publicăm în atenția forurilor tutelare interesate.

«Locurile frumoase din apropierea orașului — ostroave, păduri, Dunărea, vestigiile trecutului — nu pot fi vizitate. De ce? O.N.T. «Carpați» nu are încă o agenție la Tr. Măgurele. De ce?...»

«Un început de local gen «café-tabac» înființat cu un an în urmă a fost lichidat, deși era neîncăpător...»

«Unde se pot duce în timpul liber tinerii chimiști și constructori de pe șantiere? De ce să lăsăm tineretul pradă cîrciumilor?...»

Într-adevăr: De ce?

în cîteva rînduri

Maria Mureșan — Turda. E foarte posibil ca motivul principal pentru care nu vi s-au transmis melodiile solicitate să fie cel pe care chiar dv. îl presupuneți. Rămîne deci să reveniți. Prietenei dv. co-

municaţi-i că avem în vedere publicarea unei coperte cu actorul ei preferat.

Maria Singeorgean — Lipova. Sînteţi a treia cititoare din Lipova care ne sesizează asupra lipsurilor privind aprovizionarea cu unele articole în centrul dv. raional. Despre ele am informat forurile răspunzătoare şi aşteptăm. Emisiunea «Dialog la distanţă» va continua cu disputarea fazelor următoare. Trebuie să aveţi însă răbdare. Aveţi întrucîtva dreptate în privinţa faptului că în ultima vreme am scris prea puţin despre activitatea cooperativelor agricole de producţie.

Doina Alexandrescu — Ploieşti. Despre actorul englez — şi nu american — Roger Moore am scris în nr. 14, cînd i-am publicat şi fotografia pe copertă. Medicilor la care vă referiţi vă recomandăm a le scrie pe adresa «Editurii medicale», str. A. Briand 7, Bucureşti.

Mariana Kerestes — Bucureşti. De acord cu dv. Florin Piersic e un actor cu o multiplă şi rodnică activitate scenică şi cinematografică. Fapt pentru care vom mai publica, probabil, fotografia sa pe copertă.

O. S. — Birlad. Pentru a vă putea acorda sprijinul solicitat este necesar să ne comunicaţi numele şi adresa dv.

Ileana C. — Huşi. E vorba nu de un actor, ci de un student; scrieţi-i deci pe adresa Institutului de artă teatrală şi cinematografică «I.L. Caragiale», bd. Schitu Măgureanu 1, Bucureşti.

Cornelia Valea — com. Musariu, Brad. 1) Aprecierile dv. deosebit de călduroase ne-au produs o reală bucurie. 2) Oraşul Brad a fost luat în evidenţă pentru rubrica «Oraşele patriei». 3) În privinţa cîntăreţului dv. preferat, nu vreau să vă faceţi iluzii: nu intenţionăm să-i publicam fotografia pe copertă. 4) Nu ne-aţi scris dacă sfaturile noastre v-au fost de vreun folos.

Ştefan Ilina — com. Ilia. 1) Istoricul Timişoarei va fi înfăţişat în cadrul rubricii «Oraşele patriei». 2) Ne bucură aprecierile dv. la adresa conţinutului şi aspectului grafic al revistei. 3) La reclame nu vom renunţa. Ne vom strădui însă ca ele să satisfacă gustul pentru frumos şi util al cititorilor.

Arfire Ioniţă — Galaţi. Fireşte că rubrica «Oraşele patriei» nu va fi abandonată. Sînt doar atîtea localităţi al căror istoric merită să fie cunoscut. Ne pare rău, dar deocamdată tirajul revistei nu poate fi mărit nici măcar în mod special pentru oraşul dv.

Nelu Păducel — Tg. Jiu. Regretăm nespus, dar redacţia noastră nu posedă alte adrese în afara celor publicate la rubrica «Cititorii către cititori».

cititorii întreabă

de la clepsidră la cronometru

«Aş dori să aflu pe scurt istoria ceasornicului».

Ioan ROMAN, Gura Barza

Răspunde ILIE DOBRESCU, directorul Muzeului tehnic «Prof. ing. Dumitru Leonida».

«Ceasornicele» începuturilor antichităţii au fost nişte simpli stîlpi verticali — la egipteni, obeliscurile — lungimea şi direcţia umbrei acestora furnizînd omului indicaţii asupra timpului zilei.

O dată cu lărgirea cunoştinţelor astronomice s-a îmbunătăţit şi acest sistem, construindu-se «ceasornicele de soare», prevăzute cu cadrane orizontale, care dădeau o mai mare exactitate. Ca descoperitor este considerat Berosus din Chaldeea, care a trăit în jurul anului 600 î.e.n. În acea perioadă s-au construit pe lîngă «ceasornice de soare» fixe, de dimensiuni mari, şi altele portative, de buzunar. Cum ele nu se puteau folosi decît ziua cînd soarele era pe cer, s-a simţit nevoia a se cunoaşte orele şi în timpul nopţii, în care scop s-au inventat ceasornicele de nisip şi cele de apă, denumite clepsidre, care au jucat un rol important în măsurarea timpului.

Acest fel de ceasornice erau cunoscute la toate popoarele civilizate din antichitate, dar cel care le-a adus însemnate perfecţionări, pentru a le face cît mai exacte, este Ktesibios din Alexandria, în secolul al doilea î.e.n.

Mult mai tîrziu apar ceasornicele cu un dispozitiv de roţi puse în mişcare de o greutate. Inventatorii nu se cunosc în mod sigur; unii îl socotesc astfel pe un oarecare Pacificus, care a trăit în prima jumătate a secolului al IX-lea, alţii pe călugărul Gerbert care mai tîrziu, în jurul anului 1000, a ajuns papa Silvestru al II-lea.

Primele date asupra acestui fel de ceasornic provin din secolul al XIII-lea, cînd el capătă o răspîndire foarte mare.

În veacul următor îşi fac apariţia ceasornicele cu resort; la acestea greutatea a fost înlocuită cu un resort, care prin destinderea lui punea în mişcare mecanismul. Se pare că inventatorul a fost Peter Henlem, un lăcătuş din Nürnberg. El construieşte nişte ceasornice de buzunar în formă de ouă, din care cauză au fost numite «ouă de Nürnberg». Acestea nu aveau decît un singur arătător pentru ore, minutele nefiind indicate.

În fine, în anul 1657 savantul olandez Christiaan Huygens inventează ceasornicul cu pendulă, iar mai tîrziu, în 1761, englezul Harrison realizează cronometrul, folosit pe atunci îndeobşte în navigaţie.

cîrlova—un precursor al generaţiei de la '48

«Prin ce s-a afirmat Vasile Cîrlova în literatura română?»

Mihai D. IOAN
com. Aninoasa-Săteni, rn. Tîrgovişte

Răspunde prof. univ. AL. PIRU, doctor docent în ştiinţe filologice.

Poetul Vasile Cîrlova s-a născut în anul 1809 (la Tîrgovişte sau la Buzău — localitatea este încă controversată), tatăl său, vel medelnicerul Ioniţă Cîrlova, fiind ispravnic de Buzău, urmaş al episcopului Luca, mitropolit al Ungrovlahiei. Mamă i-a fost Sevastiţa Lăcusteanu din Lăcuştenii Doljului. Poetul a copilărit la Tîrgovişte, învăţînd bine greceşte şi franţuzeşte, încît putea să scrie şi să facă traduceri din aceste limbi. A început să scrie poezii originale pe la 17-18 ani, a tălmăcit un act din *Zaira* lui Voltaire şi în întregime *Hero şi Leandru* de Musaios, lăsînd chiar schiţa unui roman. In 1830 a intrat în miliţia naţională cu gradul de sublocotenent de cavalerie, iar după un an, pe cînd se afla în lagărul de la Craiova, s-a îmbolnăvit de dizenterie şi în septembrie 1831 a murit, fiind înmormîntat în cimitirul bisericii Madona Dudu. Trăind numai 22 de ani, Vasile Cîrlova nu a avut vreme pentru o operă de proporţii. Ne-au rămas de la el numai cinci poezii publicate în *Curierul românesc* al lui Eliade: *Ruinurile Tîrgoviştei* (20 martie 1830), *Păstorul întristat* (8 mai 1830), *Înserare* (29 iunie 1830), *Rugăciune* (4 septembrie 1830) şi *Odă oştirii române* (10 octombrie 1830). Sub înrîurirea poeziei preromantice, îndeosebi a lui Lamartine, Cîrlova se afirmă ca un poet de reală sensibilitate, însufleţit de idealuri generoase, de un curat patriotism, care fac din el un precursor al generaţiei de la 1848, întîiul nostru poet modern, elogiat ca atare de Iancu Văcărescu, Eliade şi N. Bălcescu.

ciad—un lac „inconstant"

«In ce constă aşa-zisa anomalie a lacului Ciad?»

Ilie MINCOFF, Petrila

Răspunde conf. univ. VASILE CUCU.

Ciad este unul din marile lacuri de pe continentul african. Suprafaţa lui este indicată în limitele 10 000-22 000 km p, avînd o lăţime de 70-90 km, lungimea de circa 200 km, iar adîncimea de 4-7 m.

Lacul este alimentat de rîul Chari, care îşi adună apele din regiunile sudice ale Africii centrale, rîul Jedserman, din sud-vest, şi Komadon-gon-Joobe, din vest.

Din înseşi datele privitoare la dimensiuni se observă o inconstanţă a lacului Ciad. Mult timp, din această cauză, s-a crezut că lacul este pe cale de dispariţie progresivă, argumentîndu-se această presupunere prin accentuarea regimului desertic din centrul Africii. În realitate inconstanţa lacului Ciad rezultă din oscilaţiile periodice locale ale regimului de precipitaţii şi evaporare. Lacul Ciad este supus unui regim puternic de evaporare, caracteristic mai ales lunilor iunie şi iulie. În schimb, la sfîrşitul sezonului ploios de vară lacul înregistrează un nivel de creştere maxim. În afară de oscilaţiile sezoniere climaterice, nivelul apei lacului Ciad este influenţat puternic de debitul schimbător al rîului Chari. Trebuie avut de asemenea în vedere că lacului Ciad îi este caracteristica scurgerea subterană neperiodică — scurgere ce alimentează pînza freatică din regiunile înconjurătoare.

Toate aceste elemente imprimă un caracter inconstant dimensiunilor lacului Ciad.

În regiunile de vărsare a rîurilor, apa lacului este dulce, iar în vest, sărată.

În lac trăiesc aşa-numitele vaci de mare sau lamantine, iar pe ţărmurile şi pe apele lui, multe păsări ca: pelicani, ibişi, bîtlani, berze, gîşte, raţe şi altele.

din nou despre culturism . . .

Cititorii Gh. Tomuleţ *din Roman,* Dinu Florea *din Sibiu,* Mircea Ghiţă *din Craiova şi* Nicu Moraru *din Mangalia doresc să afle noi păreri cu privire la culturism.*

Răspunde VICTOR BĂNCIULESCU, ziarist sportiv.

Idealul frumuseţii fizice este, fireşte, în stare să înflăcăreze mintea oricărui tînăr. Muşchi reliefaţi, alură atletică, forţă şi supleţe îşi doreşte fiecare adolescent. Toate acestea se pot obţine prin practicarea sistematică a exerciţiilor fizice, a gimnasticii şi a sporturilor, în cadrul complexului pe care-l numim astăzi cultură fizică. La îndemîna tineretului nostru stau suficiente mijloace organizate pentru satisfacerea năzuinţei spre armonie fizică, putere şi sănătate.

Mulţi cititori tineri ai revistei manifestă interes pentru culturism. In majoritatea cazurilor, probabil că mirajul unei voinicii trupeşti rapid obţinute îi îndeamnă să ceară lămuriri. Aci se simte influenţa numeroaselor anunţuri publicitare din revistele occidentale, în care diverse «şcoli de culturism» (adesea firme lucrative) promit — cu sfaturi contra plată — o grabnică înfrumuseţare fizică.

Faptul că fostul campion olimpic şi mondial de haltere Tommy Kono a practicat fervent culturismul poate fi o încurajare, fără a constitui totuşi un model.

De aci însă şi pînă la a nega cu totul culturismul (cum se încearcă în unele materiale recente, foarte asemănătoare, apărute în «Flacăra» şi în «Viaţa studenţească») este o cale lungă. Chiar dacă acceptăm sentinţa potrivit căreia culturismul este unilateral (dezvoltînd doar masa musculară şi forţa) avem temeiuri să respingem global culturismul? Fostul atlet şi preţuitul antrenor sovietic Nikolai Ozolin are dreptate susţinînd că e mai bine pentru tineri să facă sistematic exerciţii de dezvoltare a muşchilor (după prescripţiile culturismului) decît să nu practice de loc nici gimnastica, nici sportul. Asemenea exerciţii nu le pot dăuna cu nimic. Sîntem, fireşte, obligaţi să adăugăm — pentru a risipi orice false iluzii — un corectiv: independent de mijloacele folosite, nu oricine poate deveni un Hercule sau un Adonis. Pentru aceasta se cere şi o anumită constituţie.

Culturismul se bazează pe un program de exerciţii, cu folosirea halterelor şi a unor aparate ajutătoare. În mişcarea culturistă modernă se fac încercări de a contracara unilateralitatea, urmărindu-se dezvoltarea fizică multilaterală. În prospecte recente se recomandă exerciţii complimentare pentru educarea rezistenţei şi a rapidităţii mişcărilor, alergările, schiul, înotul. De asemenea se atrage atenţia asupra consolidării sistemului cardiovascular şi respirator.

În aceste condiţii, socotim că este exagerat a pune culturismul în poziţie antagonică faţă de cultura fizică, în loc să-l considerăm un element de sprijin (cunoscînd însă toate limitele sale şi ţinînd seama de ele) pe drumul spre desăvîrşirea fizică. Dacă nu pentru altceva, măcar pentru a cinsti memoria celor care (de la francezul Triat la danezul Müller) au încercat încă în secolul trecut — la începuturile educatiei fizice organizate — să croiască tineretului, cu slabele lor cunoştinţe de atunci, căi spre frumuseţea fizică, spre sănătate în ultimă instanţă.

pe scurt

Mircea Ghiţă, Craiova. 1) Ion Neculce (1672-1745), vestit cronicar moldovean, a ocupat diferite demnităţi sub Dimitrie Cantemir şi Grigore al II-lea Ghica (spătar, hatman al Moldovei, vornic al Ţării de Sus). A scris «Letopiseţul Ţării Moldovii de la Dabija-Vodă pînă la Ioan-Vodă Mavrocordat», în care relatează evenimente petrecute între 1661 şi 1743. Letopiseţul e precedat de o culegere de 42 legende istorice, sub titlul «O samă de cuvinte». Opera lui Neculce — primul monument literar românesc care se ridică la nivelul naraţiunii artistice — afirmă originea noastră latină şi denunţă neajunsurile orînduirii feudale româneşti şi îndeosebi lăcomia cotropitorilor otomani şi a domnilor fanarioţi, luptele dintre boieri pentru interese meschine etc. Limba lui Neculce este plină de farmec. Opera cronicarului a inspirat numeroşi scriitori. 2) Desigur că ciclişti (velocipedişti) au existat în ţara noastră şi înainte de 1894. Acest an marchează însă o dată importantă în istoria ciclismului românesc: construirea primului velodrom bucureştean. (Vă recomandăm cu privire la aceasta să citiţi articolul «Velodromul de lemn, de pămînt..., de beton...» apărut în «Flacăra» nr. 18 din 30 aprilie a.c.) În ce priveşte istoria mondială a ciclismului, trebuie să consemnăm anul 1855, cînd s-a inventat pedala, care, de fapt, a transformat aşa-numitele «celerifere» şi «dreziene», în velocipede. Au urmat diferite alte etape în perfecţionarea acestui vehicul, dintre care cea mai importantă trebuie să fie considerată adaptarea roţilor cu cauciucuri pneumatice (în anul 1889). Abia după aceasta ciclismul devine cu adevărat un sport, în prezent acceptat şi la Jocurile Olimpice. 3) Despre culturism am scris de mai multe ori şi vom mai scrie. Vă amintim articolele «Mitul muşchiului» (nr. 52 din 1965, pag. 23) şi «Cultură fizică sau culturism?» (nr. 21 din 1966, pag. 19). Totodată, publicăm în numărul de faţă un nou articol.

Filip Vulpanovici — Stana-gară, rn. Huedin. 1) La fel ca şi concursurile de frumuseţe feminină, nici concursurile de frumuseţe (sau de forţă) masculină nu au un caracter universal şi oficial. Ele sînt organizate pe plan local, din interese comerciale de cele mai multe ori, grupuri concurente organizînd adesea în aceeaşi ţară concursuri simultane sau succesive care încearcă să se anuleze unul pe altul. Dacă însă vreţi într-adevăr să ştiţi cine sînt cei mai buni atleţi sau cei mai puternici oameni din lume trebuie să vă interesaţi nu de cîştigătorii concursurilor aşa-zise «Mister Universum», ci de cîştigătorii probelor la Jocurile Olimpice şi la diferite campionate mondiale — îndeosebi la probele atletice şi la concursurile şi meciurile de lupte, haltere şi box. 2) Despre legendele ciclopilor vom publica un articol special.

V. SILVIAN

ORAȘELE PATRIEI

- **Centru regional al regiunii Mureș-Autonomă Maghiară.**
- **Coordonate geografice: 46°33' latitudine nordică și 24°34' longitudine estică.**
- **Numărul locuitorilor (fără suburbane): 75 450 (la 1 iulie 1964).**

tîrgu-mureș*)

Tîrgu-Mureș se află situat pe malul rîului Mureș, apă de care se leagă atîtea creații folclorice și tot atîtea evenimente istorice. Orașul a fost încă din cele mai vechi timpuri leagăn a numeroase așezări omenești. Cercetările arheologice din ultimii ani atestă urme ale culturii comunei primitive, începînd cu uneltele de piatră și lut ce caracterizează cultura Criș și continuînd cu arme de bronz și fier, precum și urme ale civilizației romane, reprezentate aici prin unele fortificații și resturi materiale ale centrului de olărie de la Cristești. De asemenea, desele așezări omenești ulterioare stăpînirii romane constituie argumente ale continuității populației daco-romane pe teritoriul orașului Tîrgu-Mureș.

In secolele X-XIII orașul avea o destul de mare importanță prin faptul că juca rolul de tîrg pentru cereale și vite. Numele de tîrg i-a fost dat de diferiți negustori. Românii l-au numit Tîrgu-Mureș, germanii Neumarkt (Tîrgul Nou), grecii Agropolis (tîrgul cerealelor), iar ungurii Marosvasarhely (locul tîrgului de pe Mureș).

În plin ev mediu orașul se bucura de drepturi de autoadministrare și exercita stăpînirea sa pe nouă sate din împrejurimi, fiind cel mai important centru economic, politic, militar și cultural de pe valea superioară a Mureșului.

Începînd din secolul al XVI-lea, de orașul Tîrgu-Mureș se leagă mari evenimente din istoria României. Orașul l-a găzduit pe Petru Rareș, domnul Moldovei, care venise să intervină în luptele dintre Ferdinand și Ioan Zapolya (1538), apoi pe Mihai Viteazul, care a primit un mare sprijin din partea populației locale, fapt pentru care a acordat orașului o serie de privilegii,și ca semn de recunoștință pentru românii din oraș le construiește o biserică ortodoxă (1600).

În anul 1616 principele Transilvaniei, Gabriel Bethlen, acordă la rîndul său orașului o serie de privilegii, precum și cunoscutul blazon alcătuit din patru elemente: o mînă de cavaler, o spadă, un cap de urs și o inimă străpunsă. Tot de istoria orașului se leagă activitatea lui Samuil Micu (1745 - 1806), Gheorghe Șincai (1754 - 1816), Petru Maior (1761 - 1821), reprezentanți ai Școlii ardelene, care prin ideile lor au contribuit la argumentarea, din punct de vedere filologic și istoric, a continuității populației daco-romane pe teritoriul României.

În orașul Tîrgu-Mureș se zămislesc încă din martie 1848 ideile revoluției ce urma să se desfășoare în lunile următoare. Aici, Avram Iancu, Alexandru Papiu Ilarion și alții formulau ideea adunării de la Blaj, a programului revoluționar și a colaborării cu forțele maghiare revoluționare.

Concomitent cu marile evenimente politice orașul se remarcă și prin activitatea sa culturală. Aici au trăit și au creat profesorul Farkas Bolyai (1775-1856) și fiul său, matematicianul de renume mondial Janos Bolyai, care a creat geometria neeuclidiană. Tot de orașul Tîrgu-Mureș se leagă frumoase tradiții culturale; în urma revoluției din 1848 iau naștere noi școli, precum și Conservatorul de muzică creat în anul 1908.

În anii revoluției populare orașul Tîrgu-Mureș a cunoscut o dezvoltare fără precedent, înregistrînd realizări însemnate în toate sectoarele vieții sociale. Au fost create întreprinderi moderne: fabrica de mobilă «23 August», Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară, Fabrica de zahăr, fabrica de confecții «Mureșul», Metalotehnica, Fabrica de piele și mănuși, Combinatul de îngrășăminte azotoase și multe altele.

În domeniul învățămîntului în orașul Tîrgu-Mureș se desfășoară o intensă activitate prin institutele de învățămînt superior create în anii puterii populare. Institutul medico-farmaceutic, cel de teatru și Institutul pedagogic de 3 ani, liceele teoretice și de specialitate, școlile tehnice și profesionale sînt frecventate anual de peste 22 000 elevi și 2 400 studenți. De asemenea, tot o creație a regimului nostru sînt Teatrul de stat, Filarmonica de stat și Ansamblul de cîntece și jocuri, instituții culturale care contribuie la dezvoltarea și cultivarea gustului pentru frumos al oamenilor muncii din orașul Tîrgu-Mureș.

În afară de toate acestea, la Tg. Mureș mai găsim un foarte interesant muzeu de istorie, un muzeu regional de artă, o bibliotecă regională, Biblioteca documentară Teleki, Biblioteca Academiei și bibliotecile institutelor de învățămînt superior.

Prof. Traian DUȘA
secretar al Comitetului pentru cultură și artă al orașului Tîrgu-Mureș

---

*) *Istoricul orașului Tîrgu-Mureș ne-a fost cerut de cititorul Petre Suciu-Teodorescu din aceeași localitate.*

FALS TRATAT DE PSIHOLOGIE
(II)

în carusel

Un reputat psiholog — nu-mi amintesc bine care: Henri Piéron sau Will Cannon, poate amîndoi, poate un al treilea — afirma că pe un om îl poți cunoaște mai bine decît în orice altă ocazie după felul în care se distrează. De altfel și fără concursul unor somități în materie de psihic, și cu cîteva milenii doar înaintea acestora, înțelepciunea populară a descoperit acest adevăr.

Eram cu Florin (șase ani) la modestul «Luna Park» de la Floreasca, unde cărăbuși metalici multicolori, evoluînd într-un soi de carusel electric, întruchipează, în imaginațiile preadolescente, bolizi de curse lansați într-o vertiginoasă întrecere.

În sentimentele pe care le încercam eu însumi, ca și în cele citite pe chipurile altor pasageri maturi ai «cărăbușilor» (printre care recunoscusem un apreciat și competent contabil-șef al unei întreprinderi și un inginer avînd la activul său numeroase construcții), urmăream evoluția atitudinii față de joc, de la surîsul condescendent la îndemnurile de nestăpînită voioșie:

— Țineți dreapta!

— Atenție, viraj periculos!

În această lume de părinți care retrăiau, la adăpostul unui alibiu fragil («am venit să-l distrez pe ăsta mic»), jocurile copilăriei, două personaje făceau notă discordantă.

Primul dintre cei doi eroi stătea la volan, solemn, asemeni unui consul roman în lectică, și protesta vehement, ca la o gravă atingere a propriului prestigiu, de cîte ori, fără voie sau intenționat, vreunul dintre concurenții minori izbea carapacea de broască țestoasă a mașinii în care se afla.

Al doilea personaj supraveghea evoluția propriei odrasle de după gardul înconjurător al miniaturalului motodrom. Prin semne recepționate rapid de către băiat — dovadă a unui îndelungat antrenament — abilul îndrumător îi indica în ce fel să înșele vigilența controlorului și să mai facă un tur fără plată. Cînd manevra a fost surprinsă, a intervenit direct «sotto voce», pretextînd un imaginar defect al vehiculului în care îi evolua descendentul.

Un cunoscut, urmărindu-mi privirile (îmi terminasem «cursa» și stăteam pe o bancă urmărind caruselul), m-a întrebat:

— Îi cunoști?

— Nu! Dar îi deplîng pe subalternii primului erou; în ceea ce îl privește pe al doilea, nu cred că ar rezista prea multă vreme tentației unui cîștig nelegal, bineînțeles dacă i s-ar părea că are acoperire.

— Doar n-ai să propui acum ca cineva să-și aleagă colaboratorii după felul în care el însuși reacționează în carusel!

— Ar fi o propunere utopică! Deși, stînd strîmb și judecînd drept, un asemenea «test» ar putea sugera concluzii interesante chiar și unui psiholog amator.

Mircea HERIVAN

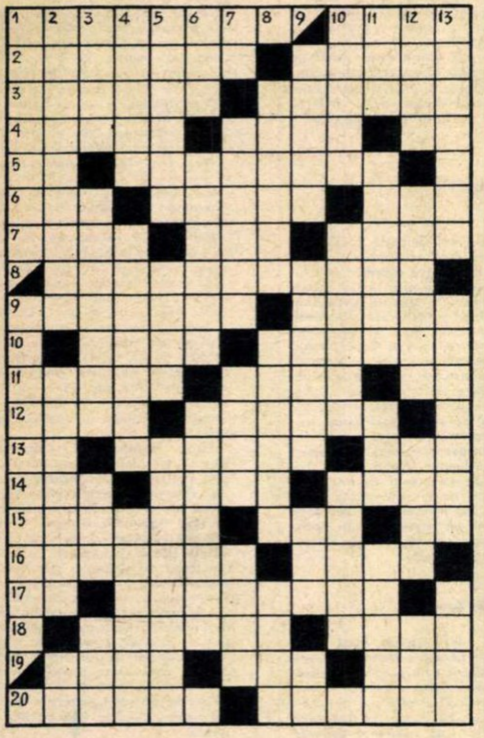

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

estivală

ORIZONTAL: 1) Căldură mare — Emoție scenică. 2) Plini de căldură (fig.) — La nudiști (fem.). 3) Produc scîntei între corpuri dure — Luna cea mai călduroasă (pop.). 4) Constanța, Mangalia — A forța — Elena Bratu. 5) Notă muzicală — Obosită. 6) Curge prin Sighet — Lună de vară — Chitanță de mînă. 7) Puiul caprei (fem.) — Crustaceu — Parte a unui cuptor înalt (pl.). 8) Călduri. 9) Începe cu călduri — Pasionate. 10) A zvînta — Un punct de maximă intensitate. 11) Grad... de rudenie — Instrument muzical — Vocală dublă. 12) Păsări de apă (pl.) — Parte a capului. 13) Bold — Animale acvatice din mările calde — Mobilă. 14) Lichior din fructele unor anumiți palmieri — Salarii — Element de compunere referitor la foc. 15) Privitor la căldură — Lac în India — Sere! 16) Mediu care nu permite trecerea căldurii prin el — Lulea. 17) Soarele vechilor egipteni — Tub din sticlă specială rezistent la căldură, închis la un capăt, folosit în laborator. 18) Despicare — Cișmigiu. 19) Masă de atelier — Aici — Diminutiv feminin. 20) Flăcări — Pictor român, elev al lui Tattarescu.

VERTICAL: 1) Unitate de măsură a căldurii (pl.) — Cărămidă rezistentă la temperaturi înalte. 2) I s-au aprins călcîiele (fem.) — Paletă folosită la tenis — Negație. 3) Vapor — Corespunzător — Posedă — Un pahar de bere. 4) Păsări asemănătoare cu berzele, care trăiesc în țările calde — Mixtură — Pește de rîu. 5) Pomi ale căror fructe se coc la începutul verii — Liniște — Maiestuoși (fig.). 6) Pasăre răpitoare — Suport metalic mobil în formă de cupolă — Produce electricitate și căldură. 7) Căli! — Căldura soarelui — Pulbere — Grații. 8) Cetățenească — Plantă spinoasă — Frigider rustic. 9) Plantă comestibilă — Săteni — Nădușeli (fig.) — Eu (arh.). 10) Muiat de căldura — Vorbă — Mașină de gătit. 11) Livadă (reg.) — Înfierbîntat (fig.) — Prefix pentru peste, deasupra — Fizician francez, inventatorul cazanului cu aburi prevăzut cu supapă de siguranță. 12) Plantă medicinală — Poet latin, autorul «Ponticelor» — Prăjită peste măsură — Diviziuni de timp. 13) Combustibil cu mare putere calorică — Cea mai călduroasă zonă de pe pămînt — Unitate de măsură a temperaturii.

Florin EREMIA

Cuvinte mai puțin cunoscute: IZA, CUVE, CHA, NAL, RAT.

dezlegarea jocului „CUȚU, CUȚU",

apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) TRECĂTORI — MIC. 2) R — CARAGIALE — E. 3) IN — VEGA — RĂCAR. 4) NEC — TARI — CERB. 5) T — RU — DÎRĂ — ȚIE. 6) ODESSA — IMA — PR. 7) RANIT — ZGARDĂ. 8) I — VERS — AG — R — S. 9) PUR — CATELUSI. 10) SORICAR — LIMAN. 11) TAS — ORARI — ETA. 12) ANTONIME — STEI. 13) NT — ISTA — ME — NA. 14) CETATE — SEMNE. 15) URARE — IATAC — P. 16) IR — LONDON — LA. 17) S — COADA — CALUP. 18) ASALT — RAU — APU. 19) POTAIE — GRĂTAR. 20) AMARITI — IRINA.

POVESTEA VORBEI

despre niște crainici și un vechi privilegiu

Nu pentru prima oară vom semnala astăzi că noțiuni, fapte, realități actuale poartă denumiri vechi de două milenii sau chiar de mai mult. Analizînd cuvintele de azi, filologul se întîlnește cu aspecte variate ale vieții și mentalității din antichitate.

În diverse ocazii, orașele vechi erau străbătute de crainici care comunicau veștile importante. La licitații, rolul lor e de asemenea binecunoscut. Crainicii antichității se numeau în latină *praecones*, un cuvînt care nu ne-ar interesa dacă n-am cunoaște un descendent al său, verbul românesc *a preconiza*. Primul înțeles — cunoscut încă din latină — a fost acela de a aduce la cunoștința generală prin intermediul unor *praecones*. Utilizările actuale dovedesc că *a preconiza* înseamnă «a propune, a proiecta», comunicarea propunerilor nefăcîndu-se însă pe calea demodată a strigărilor în piețe!

I se atribuie lui Servius Tullius, unul din regii Romei, împărțirea cetățenilor, în raport cu averea lor, în mai multe clase numite *centurii*. Participarea la vot se făcea pe centurii iar cuvîntul latin care însemna «a chema (cetățenii) să voteze» era *rogare*. Toate aceste informații sînt necesare pentru a explica termenul românesc *prerogativă* (= drept deosebit acordat unei persoane, privilegiu). Se numea în latinește *praerogativa* centuria care vota cea dintîi; structura cuvîntului e clară: *prae* (= înainte) + *rogativa* (= care votează).

Se vede de aici că primul privilegiu de care amintește istoricul cuvîntului *prerogativă* avea un caracter electoral: dreptul unor cetățeni de a vota înaintea celorlalți.

Sorin STATI

COLȚUL GOSPODINEI

o idee și diverse posibilități de realizare

În insulele Antile, unde ananasul și bananul sînt la ei acasă, se prepară adesea un dulce prezentat ca în desenul alăturat. Ideea aceasta de prezentare, decorativă și de mare efect, se poate ușor adapta și la posibilitățile noastre.

SALATĂ

Într-o zi deosebită sau chiar într-una obișnuită și dv. puteți încerca să prezentați în acest fel o salată, pe care o veți acoperi cu maioneză.

Vă sugerăm să îmbrăcați în puțin aspic interiorul unei forme de budincă. După ce s-a închegat, căptușiți forma cu un strat de maioneză bine legată. Golul din mijloc, umpleți-l cu o gustoasă salată rusească din legume de sezon, în care puteți adăuga și bucățele de friptură rece, suncă sau rasol de pasăre tăiate mărunt.

Răsturnați totul pe un platou mare, rotund, și înconjurați cu rondele tăiate din două, trei roșii mari. Deasupra fiecărei felii de roșie puneți în picioare un castravete mic, curățat de coajă. În chip de «flăcări» ale acestor «lumînări» puteți folosi fie ridichi roșii, fie cîte un sfert sau cîte o optime dintr-o roșie mică.

UN TORT CU LUMÎNĂRI ORIGINALE

Cu prilejul unei zile festive veți avea un succes deosebit prezentînd un tort executat în aceeași manieră.

Preparați tortul dv. preferat și așezați-l în mijlocul unui platou mare.

Pentru «lumînările» care îl vor înconjura pregătiți separat un amestec din: 250 g migdale sau nuci prăjite și măcinate, 250 g zahăr, 150 g ciocolată rasă sau cacao, o ceșcuță de rom, 3 gălbenușuri răscoapte date prin sită și frecate cu un gălbenuș crud. Frămîntați totul bine împreună și cu mîna udă formați suluri egale subțiate la un capăt.

Dintr-un albuș și 60 g zahăr faceți puțină compoziție de bezele, bine legată, și glasați lumînările de ciocolată. Ca să rămînă frumos glasate, folosiți-vă de o andrea subțire, cu care le veți străpunge, după care le veți cufunda și scoate din bezea și le veți așeza pe un postament, care poate fi făcut dintr-o felie rotundă de pandișpan sau dintr-un biscuit rotund. Pentru a imagina flacăra lumînării folosiți jeleuri roșii (fixați-le cu o scobitoare). Lumînările acestea de ciocolată și postamentul lor vor fi un al doilea fel de dulce pe care îl veți servi.

Pentru variație pregătiți tortul dintr-o compoziție în care să nu intre nici ciocolată, nici nuci (tort de lămîie, de portocale, moca etc.).

Pentru efect de culoare e bine ca tortul să fie îmbrăcat într-o glazură închisă: cafea, zahăr ars și chiar ciocolată (dar numai glazura).

ȘARLOTĂ SAU BAVAROIS

În sezonul cînd se găsesc banane și la noi, cu o șarlotă sau un bavarois de vanilie, cu două portocale cojite, tăiate rondele și stropite cu rom, cîteva banane și tot atîtea migdale întregi puteți realiza întocmai rețeta originală din insulele Antile.

BAVAROIS DE VANILIE

6 ouă întregi, 200 g zahăr, 6 foi de gelatină spălate și muiate în apă și un baton de vanilie se pun în jumătate litru lapte, se bat puțin, apoi se pun pe foc, mestecîndu-se într-una pînă ce compoziția începe să fiarbă. Focul trebuie să fie mic, pentru ca amestecul să nu se taie. Cînd crema glasează lingura, se ia de pe foc, se vîntură ca să se răcorească și se amestecă cu 350 g frișcă. Se toarnă în formă udată cu apă sau unsă cu ulei de migdale și se dă la gheață.

După două ore se poate răsturna.

Olimpia ȘTEFĂNESCU

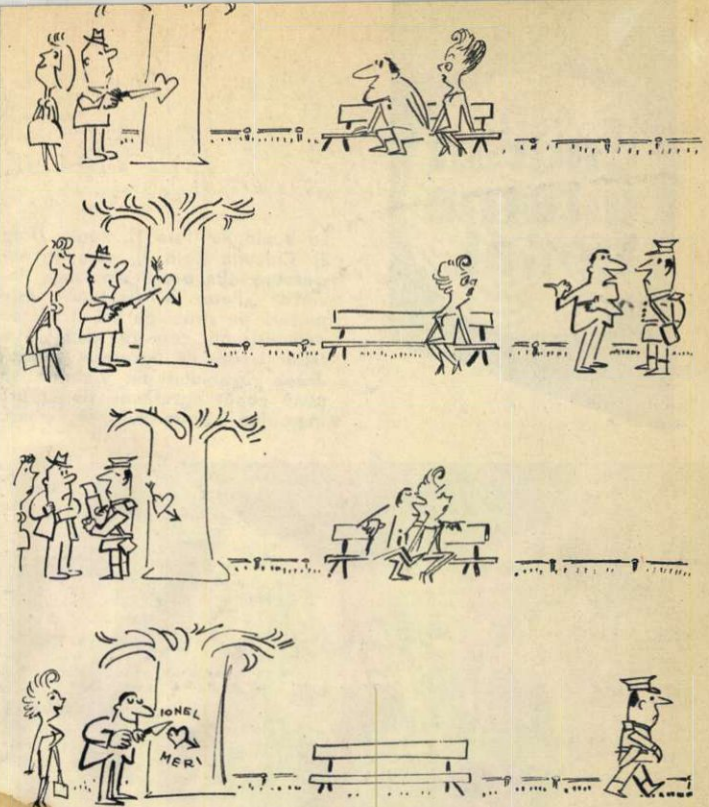

Fără cuvinte...

umor

de Nell COBAR

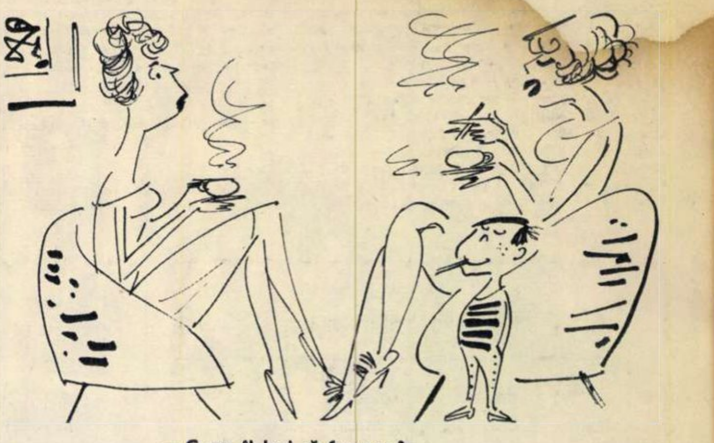

— Cum, îl lași să fumeze?
— Oh,... numai țigări cu filtru!...

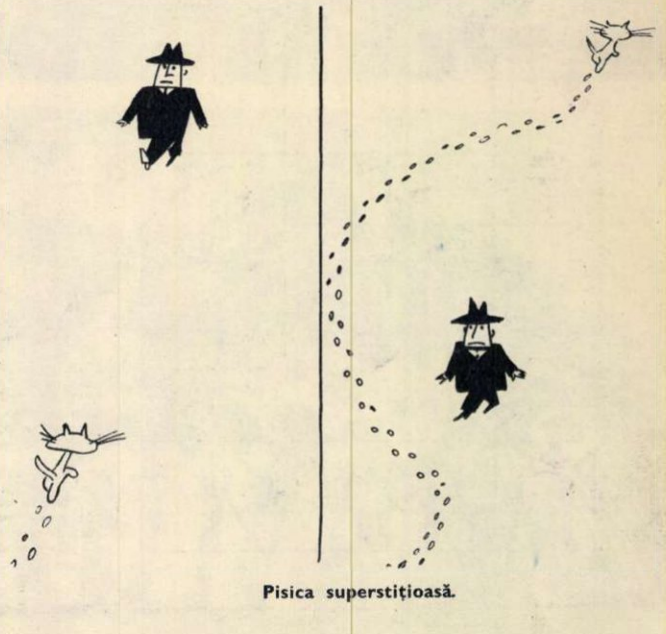

Pisica superstițioasă.

cadran internaţional

La Boulogne (foto 1), Roma (foto 2), Calcutta (foto 3), ca şi în numeroase alte oraşe ale lumii, lozinca „Pace în Vietnam" este purtată pe străzi de mii şi mii de demonstranţi, care cer astfel Statelor Unite să înceteze escaladarea războiului din Vietnam, să pună capăt agresiunii sîngeroase împotriva poporului vietnamez.

ESCALADE c'est la GUERRE ATOMIQUE
VIETNAM

1

PACE NEL VIETNAM
PAX

2

3

12 fete din trung thanh

Trecem pe lîngă un lan de orez, proaspăt lucrat. Brazdele sînt adînci şi drepte.

„Vedeţi fetele din satul nostru ?" — ne întreabă gazda noastră, în timp ce ne plimbăm prin satul Trung Thanh. Întrebarea îşi are tîlcul ei.

La această mică cooperativă agricolă, ca în multe altele din R. D. Vietnam, nu prea întîlneşti bărbaţi, deoarece ei lucrează pe şantiere de construcţii, în fabrici sau îşi apără, cu arma în mînă, ţara. Toate muncile de acasă le fac femeile.

Oamenilor din Trung Thanh le place să vorbească îndeosebi de o brigadă de muncă formată din 12 tinere fete. Ele s-au relevat în cadrul unei echipe de prim-ajutor şi în timpul raidurilor aeriene le puteai vedea peste tot, în ciuda bombardamentelor sălbatice ale avioanelor duşmane. Cînd nu aveau loc lupte, cereau unităţilor Armatei Populare, staţionate prin împrejurimi, să le dea să transporte muniţii, să camufleze tunurile antiaeriene sau să pregătească cîte ceva pentru soldaţi.

Toate sînt încă foarte tinere ; Lan, şefa brigăzii, nu are decît 20 de ani, iar altele sînt încă eleve la şcoala din sat. La o vîrstă atît de fragedă, ele îşi aduc o contribuţie preţioasă la această confruntare directă cu agresorii americani.

(După revista „Vietnam")

Lan, şefa brigăzii celor 12.

un american neliniştit

În lumea bizară a „citadelei mirajului le celuloid" — Hollywood — Robert Vaughn este o figură aparte. În momentul le faţă unul dintre cei mai cotaţi actori ai eleviziunii americane, el joacă, pentru al treilea an la rînd, rolul principal din seria de filme TV „Omul de la U.N.C.L.E.". Vaughn are la activul său şi cîteva pelicule pentru ecranul mare, iar în prezent joacă în „Întîmplare la Veneţia", o producţie „Metro-Goldwin-Mayer".

Spre deosebire de multe dintre celelalte vedete, Robert Vaughn este punctual, calm, modest îmbrăcat şi cu o viaţă personală care nu oferă nici un subiect de scandal vînătorilor de „intimităţi senzaţionale" de la revistele specializate în acest gen de reportaje. În plus, este licenţiat în filozofie şi se pregăteşte să-şi ia titlul de doctor al Universităţii din California de sud cu o teză despre „Psihologia actorului".

Dar ceea ce îi face pe magnaţii Hollywoodului să clatine nedumeriţi din cap, ori de cîte ori numele lui este adus în discuţie, nu e nici una din trăsăturile de mai sus. Lucrul cel mai surprinzător pentru ei este faptul că Vaughn este preocupat de probleme politice şi, mai ales, că felul în care le abordează nu corespunde imaginii prefabricate a „starului". Membru al partidului democratic, ba chiar preşedinte al unuia dintre cele mai importante comitete ale sale din statul California, Vaughn se pronunţă categoric împotriva liniei politice adoptate de acest partid.

Principalul obiect al criticilor lui este intervenţia militară a Statelor Unite în Vietnam. Vaughn ia cuvîntul la numeroase întruniri publice organizate de cei care preconizează retragerea imediată a trupelor americane din această ţară. La consultările electorale „primare", care s-au ţinut acum cîtva timp pentru desemnarea candidaţilor democraţi în alegerile din noiembrie pentru Congres, talentatul actor şi-a neglijat chiar munca în studio pentru a duce o intensă campanie în favoarea „oamenilor păcii".

Robert Vaughn

Ameninţările mai mult sau mai puţin voalate care i-au fost adresate în legătură cu viitorul carierei sale nu i-au făcut nici o impresie. El a declarat ziariştilor că, înainte de a se situa pe această poziţie, a studiat cu atenţie, vreme de aproape un an, datele referitoare la agresiunea din Vietnam, ajungînd la concluzia că e „un act barbar, nejustificat şi înjositor pentru S.U.A.". Vaughn socoteşte că nu-şi face decît datoria alăturîndu-se miilor de concetăţeni ai săi care cer să se pună cît mai repede capăt acestei pagini ruşinoase din istoria ţării lor.

„Vremea americanilor liniştiţi a trecut, arăta el de curînd. A sosit vremea să ne exprimăm făţiş neliniştile".

N. AURELIU

metamorfoze

Ca personaj politic, generalul Barrientos, proaspătul preşedinte al Boliviei, s-a făcut cunoscut prin legăturile sale cu marele capital autohton şi nord-american şi prin folosirea forţei armate pentru menţinerea „ordinei" publice — dar mai ales prin discursurile sale. Ambiţia lui Barrientos de a folosi tribuna pentru acapararea puterii s-a afirmat pe faţă în toamna anului 1964. În perioada aceea au avut loc mari manifestaţii antiguvernamentale. Politica preşedintelui Estenssoro se discreditase în faţa maselor care se ridicau pentru revendicări economice şi sociale. Atunci a intrat pe scenă generalul Barrientos, pozînd în exponent al nemulţumirilor populare. Acţiunea lui a avut efectul unei lovituri de teatru. Deşi făcea parte din cercul politicienilor din apropierea lui Estenssoro, care-l numise şi vicepreşedinte al ţării, Barrientos s-a dezis de el în mod spectaculos, declarînd că „este solidar cu cei care s-au ridicat la luptă". După lovitura de teatru a urmat... lovitura de stat, înfăptuită de o juntă militară, care l-a numit pe Barrientos preşedinte.

Într-o serie de „mesaje către naţiune", Barrientos a declarat că junta va pregăti ţara pentru un „regim democratic". Ca urmare, Juan Lechin, conducătorul sindicatului minerilor, a fost înlăturat din viaţa publică şi exilat, iar partidele politice care cereau consultări electorale au fost supuse unor presiuni şi represalii. La două luni după lovitura de stat, Barrientos rectifica discursul său despre democraţie, afirmînd că „forţele armate nu sînt infeudate nici unui partid politic"... Mesajele şi cuvîntările generalului s-au caracterizat printr-o reacţie în lanţ a „reqtificărilor". Chiar în prima zi a noii guvernări, la 6 noiembrie 1964, junta decretează abolirea constituţiei din 1961 cu menţiunea că naţionalizarea minelor şi alte cuceriri ale revoluţiei din

1952, înscrise în această constituție, vor fi respectate. Dar peste foarte puțin timp, generalul Barrientos declara că „interesele națiunii" cer reorganizarea minelor cu „sprijinul" capitalului străin. „Reorganizarea" — efectuată după criterii fixate de monopoluri nord-americane — a însemnat concedieri masive şi scăderea salariilor. Greva de protest a minerilor (mai 1965) a fost înăbuşită în sînge de unități ale forțelor armate. Rectificare radicală a unuia din mesaje în care Barrientos anunțase un regim „bine structurat şi just din punct de vedere social". Dar structura reală a regimului a fost recunoscută, într-un fel, chiar de juntă, prin numirea comandantului şef al armatei, generalul Ovando, în funcția de copreşedinte. În această perioadă de intensificare a dictaturii militare, Barrientos reia în discursurile sale tema „democrației". Motivul a devenit cunoscut la 1 ianuarie, cînd Barrientos a demisionat din postul de copreşedinte al juntei anunțînd că va candida la alegerile prezidențiale. În regia binecunoscută a guvernărilor militare latino-americane alegerile de la 3 iulie 1966 au fost cîştigate de Barrientos. Dar în realitate — aşa cum se subliniază într-un editorial din **Le Monde** — totul s-a redus la o simplă „pasare a puterii", la o manevră de „legalizare a loviturii de stat din 1964". Observație întemeiată, căci, în timp ce discursurile lui Barrientos suferă o permanentă metamorfoză, regimul din Bolivia rămîne neschimbat : dictatură militară.

Eugen POP

ruhrul se frămîntă

Titluri ca : „Regiunea Ruhrului se frămîntă", „Ce vom deveni ?" — sînt zilele acestea extrem de frecvente în ziarele şi revistele vest-germane. Ele atestă neliniştea şi încordarea care apasă asupra regiunii renano-westfalice din R.F.G. în urma crizei persistente a cărbunelui ce ia aspecte tot mai dramatice.

„Moartea minelor — arăta recent revista **Neue Illustrierte** — nu mai este de mult o problemă care priveşte oraşe izolate ; ea este o rană deschisă pe trupul întregului Ruhr. Din 1957, cînd a început criza minieră, 31 de mine au fost închise iar alte 16 au cerut autorizația de a-şi înceta activitatea. Mai mult, Ruhrul se teme că anul acesta vor înceta lucrul 20 de puțuri. Ceea ce înseamnă o primejdie pentru 50 000 de mineri". La rîndul lui, ziarul **Süddeutsche Zeitung** constată : „Din 450 000 de mineri cîți erau în 1956 în bazinul Ruhr, 200 000 au trebuit să-şi caute de lucru în alte ramuri industriale". Dar ziarul nu spune şi cîți au găsit de lucru. Căci minerii, mai ales cei trecuți de prima tinerețe, sînt suferinzi de diverse afecțiuni şi de cele mai multe ori găsesc porțile închise cînd vor să se recalifice. De aceea, Ruhrul e dezamăgit, îngrijorat şi îşi exprimă nemulțumirea în forme tot mai categorice : vot masiv împotriva candidaților partidelor guvernamentale la recentele alegeri pentru Landtagul renano-westfalic, refuzuri repetate de a coborî la locul de muncă, cereri hotărîte de a nu arunca greul crizei din desfacerea cărbunilor pe umerii muncitorilor.

PROTEST
PROTEST

Demonstrație a minerilor din Oberhausen.

Dar nu numai minerii din Ruhr sînt îngrijorați. Căci închiderea minelor are repercusiuni dureroase asupra multor sfere de activitate şi poate duce la reacții în lanț greu de prevăzut în amploarea lor. „Viitorul «Oraşului cu o mie de focuri» — a declarat, de pildă, în această ordine de idei primarul din Gelsenkirchen — este sumbru. Închiderea minelor Dahlbusch şi Graf Bismarck îi loveşte nu numai pe cei 9 000 de mineri care lucrează în ele. Ea are grave consecințe asupra a 60 000 de oameni : membri ai familiilor minerilor, comercianți, restauratori, întreprinderi de aprovizionare. Patru cartiere trăiesc de pe urma celor trei puțuri ale minei Graf Bismarck : Erle, Schalke-Nord, Bismarck şi Resser-Mark".

D. H.

nedreptățitul guardi

Un mic panou de lemn pictat reprezentînd Piața San Marco din Veneția a fost vîndut cu puțin timp în urmă la o licitație la Palais Galliera din Paris cu 198 000 de franci. Chiar dacă prețul la care a fost licitat tabloul nu este fabulos, suma aceasta rămîne printre cele mai ridicate care s-au plătit în Europa pentru un tablou în ultima vreme. Tabloul, de dimensiuni reduse (24×32,5), este una dintre cele mai celebre lucrări ale pictorului italian Francesco Guardi (1712-1793), neîntrecut peisagist al oraşului de pe laguna adriatică. Veneția, cu mirificele sale căi de apă, cu frumusețea ei fabuloasă care a inspirat atîția artişti, îşi găseşte în Guardi un pictor plin de fantezie. Autorul pînzelor : „Curte venețiană", „Canale Grande", „Piața San Marco" etc. este, în felul său, un caz. Celebru în timpul vieții, după moarte a fost dat uitării şi nu rareori a fost chiar nedreptățit : în secolul trecut unele dintre cele mai frumoase opere ale sale expuse la Luvru erau prezentate drept ale lui Canaletto ! Pictura „Piața San Marco", lucrată în plină maturitate — cam prin 1780 — a fost multă vreme proprietatea unui celebru colecționar, baronul de Beurnonville (colecția acestuia cuprinde nu mai puțin de 724 de capodopere de pictori europeni), care a scos-o la licitație în 1881. Tabloul lui Guardi — artist uitat şi umbrit de alți maeştri — lucrare de o frumusețe incontestabilă, cu personajele miniaturale în plină mişcare prin celebra piață venețiană, cu aerul transparent care învăluie clădirile şi oamenii, a atras un cumpărător care a plătit 6 500 de franci, sumă destul de ridicată pentru acea vreme. Şi iată că acum panoul a fost achiziționat cu o sumă de 30 de ori mai mare !

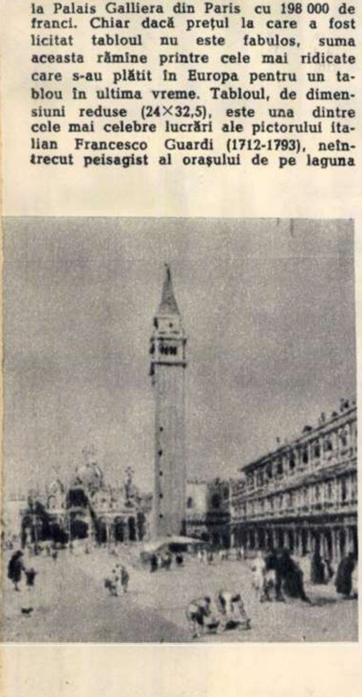

Trei „capriccio" de Guardi, provenite din colecția D. Weill (la modă în secolul al XVIII-lea, „capriccio" sînt nişte miniaturi pictate pe pînză sau lemn, de mărimea unei cărți poştale şi care adeseori reprezintă personaje în mijlocul unor ruine care au drept fundal marea), au mai fost vîndute la licitația de care aminteam la început, două constituind un pendant (de format 23×18), cu 153 000 de franci şi un al treilea capriccio (format 15×11) cu 30 000 franci.

I. CORIBAN

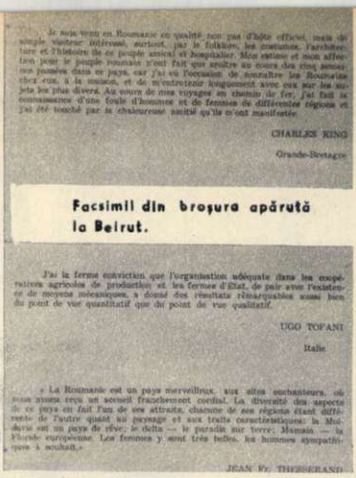

Je suis venu en Roumanie en qualité non pas d'hôte officiel, mais de simple visiteur intéressé, surtout, par le folklore, les costumes, l'architecture et l'histoire de ce peuple amical et hospitalier. Mon estime et mon affection pour le peuple roumain n'ont fait que croître au cours des cinq semaines passées dans ce pays, car j'ai eu l'occasion de connaître les Roumains chez eux, à la maison, et de m'entretenir longuement avec eux sur les sujets les plus divers. Au cours de mes voyages en chemin de fer, j'ai fait la connaissance d'une foule d'hommes et de femmes de différentes régions et j'ai été touché par la chaleureuse amitié qu'ils m'ont manifestée.

CHARLES KING

Grande-Bretagne

Facsimil din broşura apărută la Beirut.

J'ai la ferme conviction que l'organisation adéquate dans les coopératives agricoles de production et les fermes d'Etat, de pair avec l'existence de moyens mécaniques, a donné des résultats remarquables aussi bien du point de vue quantitatif que du point de vue qualitatif.

UGO TOFANI

Italie

« La Roumanie est un pays merveilleux, aux sites enchanteurs, où nous avons reçu un accueil franchement cordial. La diversité des aspects de ce pays en fait l'un de ses attraits, chacune de ses régions étant différente de l'autre quant au paysage et aux traits caractéristiques: la Moldavie est un pays de rêve; le delta — le paradis sur terre; Mamaia — la Floride européenne. Les femmes y sont très belles, les hommes sympathiques à souhait.»

JEAN Fr. THESSERAND

GRAND BOULEVARD MAGHERU - BUCAREST

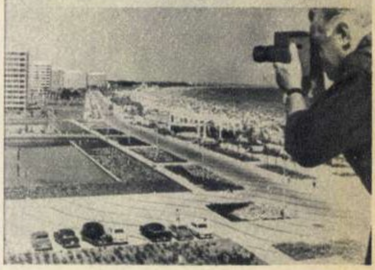

despre românia şi despre români

O broşură de propagandă turistică apărută la Beirut (Liban) — al cărei autor, profesorul Georges Berbéri, ne-a vizitat în mai multe rînduri țara — închină cîteva pagini României, cu o caldă invitație, adresată concetățenilor săi, de a o vizita :

„**Sînt pur şi simplu îndrăgostit de România** — scrie profesorul Berbéri. **Este o țară frumoasă în care turistul găseşte condiții excelente de cazare şi hrană. Ce să mai vorbim de încîntătoarea ospitalitate a românilor !**"

După ce dă cîteva indicații practice în legătură cu o călătorie în țara noastră, autorul broşurii subliniază uşurința formalităților de obținere a vizei de intrare. Şi, pentru a fi mai convingător, el citează pe un ziarist american care într-un articol publicat în „Washington Daily News" rezumă astfel formalitățile pentru obținerea vizei de intrare în România : „**No fee, no picture, no waiting**", adică „**nici taxe, nici fotografie, nici aşteptare**".

Mai sînt de asemenea citați, dintre cei ce şi-au împărtăşit impresii despre țara noastră, dl. **Charles King** din Anglia :

„**...Stima şi afecțiunea mea pentru poporul român au sporit în decursul celor cinci săptămîni petrecute în această țară...**"

Dl. **Ugo Tofani** din Italia :

„**...Ceea ce m-a impresionat mai ales în cursul călătoriilor făcute în România este agricultura şi în mod special acea ramură industrială nemijlocit legată de agricultură — industria alimentară**".

Dl. **Jean Fr. Thesserand** din Franța :

„**...România este o țară minunată, cu peisaje încîntătoare, unde ne-am bucurat de o primire cordială... Moldova este o țară de vis ; Delta — raiul pe pămînt ; Mamaia — Florida europeană**".

Textele acestea, care ne recomandă atît de măgulitor turiştilor străini, sînt însoțite de două frumoase imagini fotografice din România : bd. Magheru din Bucureşti în timpul nopții şi, bineînțeles, o vedere de la Mamaia.

E. D.

„doddiada"

Ca un boxer în mare formă, care la fiecare ciocnire loveşte în plin figura adversarului extenuat, cunoscutul ziarist Drew Pearson continuă să „puncteze" aproape zilnic, hărțuindu-l pe senatorul Dodd într-o bătălie neobişnuită, cu mult mai pasionantă decît oricare din meciurile lui Clay pentru titlul absolut.

Faptele inițiale sînt îndeobşte cunoscute. Începînd din primăvară, Pearson, împreună cu Jack Anderson, asociatul său la rubrica „Merry-Go-Round" („Caruselul") ce apare în **Washington Post, New York Post** şi alte aproape 600 ziare americane, a publicat un număr de articole în care a relevat afaceri dubioase ale senatorului : primirea unor mari sume de bani pentru care nu a plătit impozitele legale, folosirea calității sale oficiale pentru a interveni în favoarea unor mari companii şi a obține, în schimb, avantaje personale etc. „Doddiada" lui Pearson s-a bizuit pe un mare număr de documente fotocopiate, pe care i le-au pus la dispoziție foştii funcționari ai biroului din Senat al lui Dodd.

Dezvăluirile au provocat un mare scandal. **New York Herald Tribune** a publicat un articol în care considera că imaginea despre Senat s-a întunecat în ochii cetățenilor americani... Au fost instituite anchete oficiale în cadrul unui comitet de etică al Senatului, al Serviciului pentru venituri şi al F.B.I. ; dezbaterea a trecut şi în sfera justiției, Dodd dîndu-i în judecată pe cei doi ziarişti, cărora le cere daune de milioane dolari...

Cum spuneam, Pearson continuă să „puncteze" cu noi lovituri în plin figura adversarului său, ca şi în cele ale unor prieteni şi susținători influenți ai senatorului. Iată cîteva din titlurile ultimelor articole publicate la „Merry-Go-Round" : „Dodd şi «Clubul»", „Klein şi foştii nazişti" (generalul Klein este unul din lobbyştii cu care are legături senatorul — n.n.), „Onorariile senatorului Dodd", „Foştii colaboratori ai lui Dodd", „Călătoriile lui Dodd", „Misterioasele plicuri ale lui Dodd", „În spatele uşilor închise" etc. În aceste articole sînt cuprinse noi amănunte cu privire la vizitele lui Dodd la New York, cu prilejul cărora senatorul a locuit de 40-50 de ori în elegantele apartamente ale lui Klein de la Essex House. Cu cîțiva ani în urmă, într-o împrejurare asemănătoare, precizează Pearson, un alt senator a fost nevoit să-şi dea demisia.

— Klein i-a scris lui Dodd cuvîntări pe care acesta să le rostească în Senat.

— Klein i-a cerut senatorului să intervină pentru ca Ministerul Apărării al S.U.A., unde generalul în retragere are prieteni, să încheie un contract de armament în valoare de 75 milioane dolari cu firma vest-germană Rheinmetall, care folosise în timpul celui de-al doilea război mondial munca forțată a zeci de mii de deportați.

— Avocații lui Dodd sînt în acelaşi timp avocați ai lui Standard Oil şi ai altor mari companii americane. În timpul audierilor din comitetul senatorial, o parte dintre ei s-au aşezat între martori, notîndu-şi convorbirile acestora.

— Senatorul a primit o sumă de bani de la firma Brundage and Short pentru a-i facilita unele afaceri în statul Connecticut.

— Comitetul de etică al Senatului face mari favoruri lui Dodd în timpul audierilor.

„Doddiada" continuă, în timp ce anchetele în cazul senatorului se află şi ele în curs de desfăşurare...

U. VĂLUREANU

În timpul audierii fostei secretare a lui Dodd, Marjorie Carpenter, care a prezentat unele documente fotocopiate ; în dreapta, senatorul.

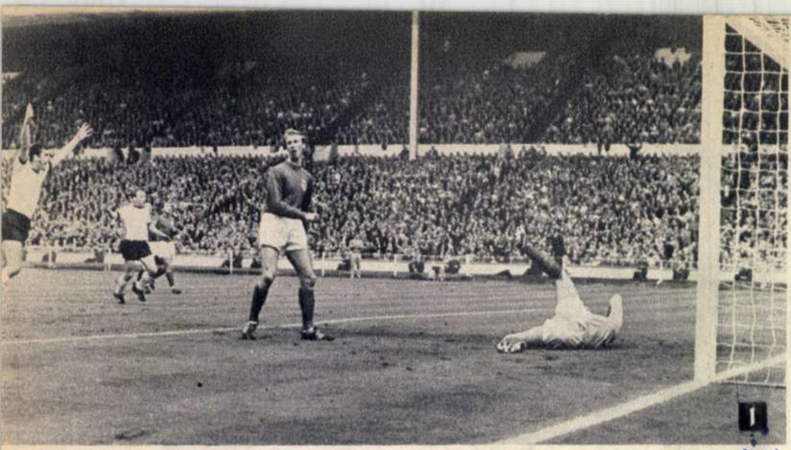
1

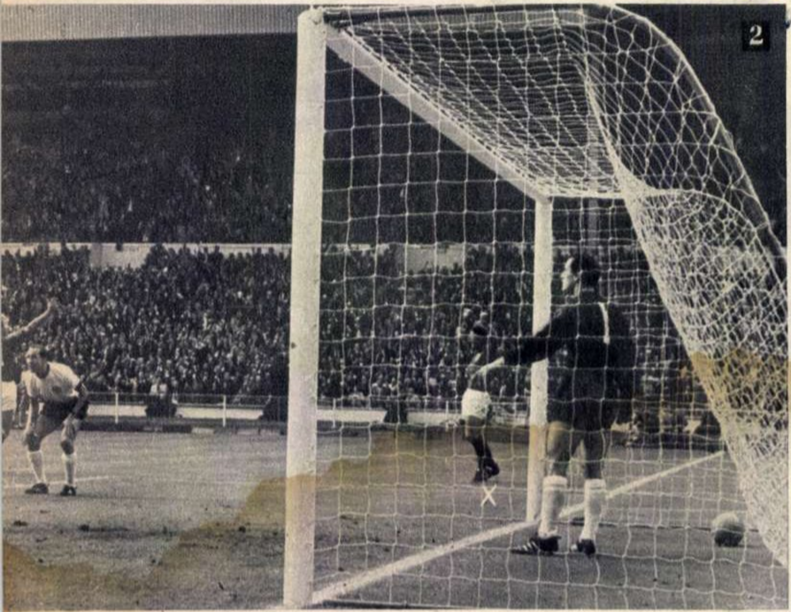
2

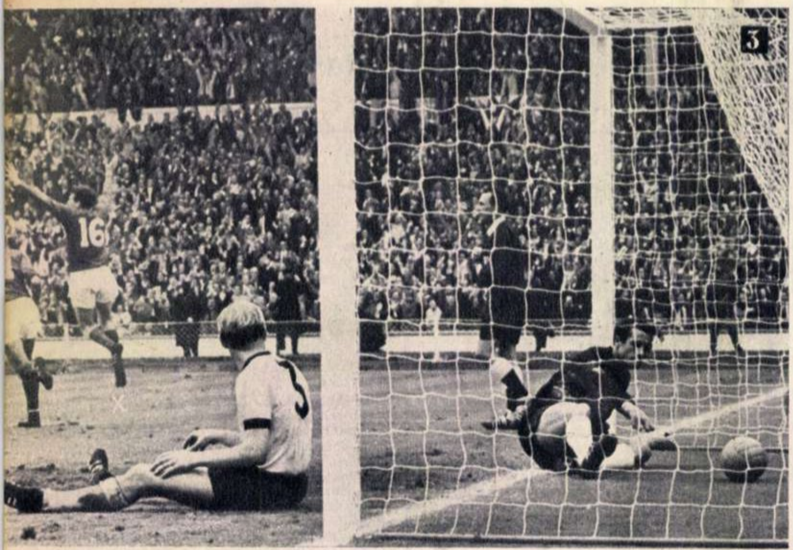
3

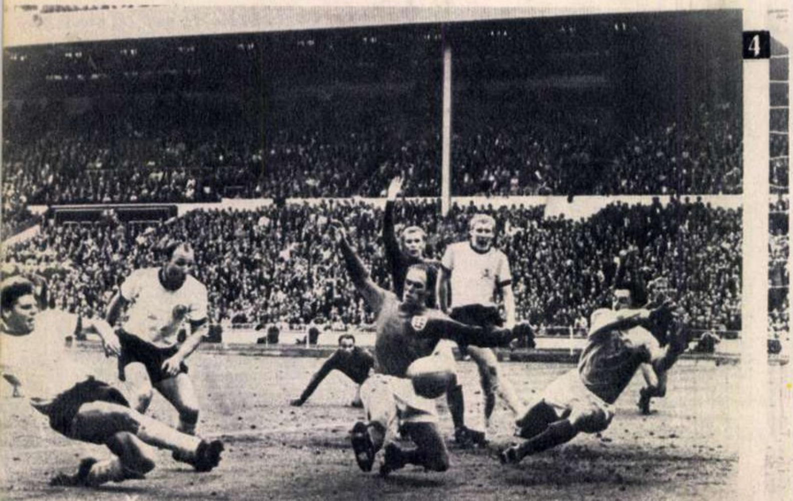
4

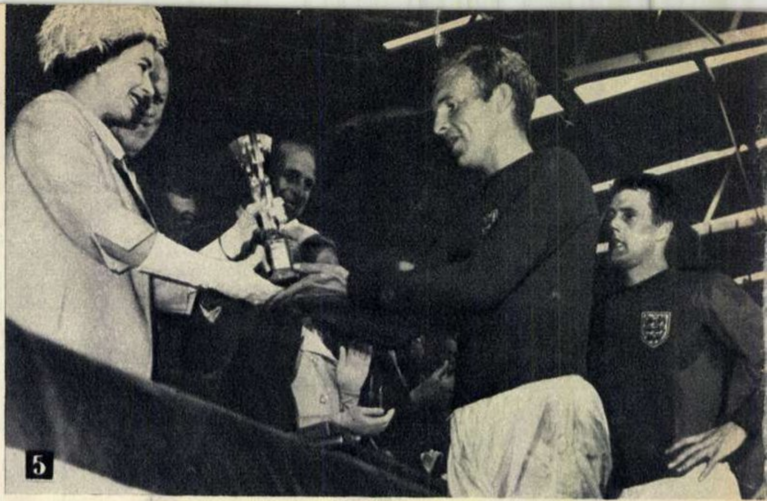
5

6

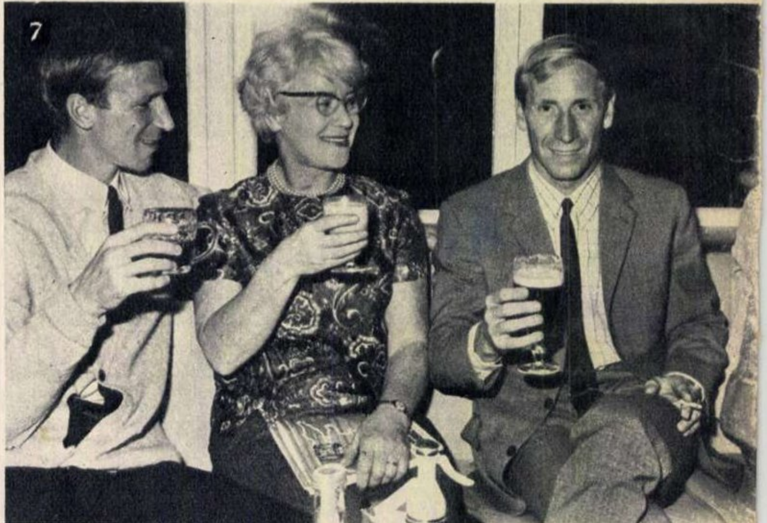
7

ALL RIGHT! FOTBALUL E DIN NOU ACASĂ

Am fost cu toții — potrivit statisticilor — 400 de milioane de oameni, într-o comunitate insolită, cu ochii țintă la finala de pe Wembley. Așa cum am pronosticat în revista noastră, Anglia s-a pregătit temeinic și a readus gloria fotbalului «at home». O victorie meritată, pe care am aplaudat-o din toată inima. Am văzut, ne-am declarat satisfăcuți — de dîrzenia luptei, de valoarea dăruirii, de frumusețea jocului — dar cine nu e bîntuit de curiozitatea de a revedea cîteva din fazele meciului, cîteva din imaginile fixate pe peliculă?

1) Haller (R.F.G.) deschide scorul; Banks e pentru prima oară bătut din fază directă. 2) Hurst (Anglia) egalează. 3) Peters (nr. 16) aduce conducerea echipei sale, sub privirile neputincioase ale lui Schnellinger și Tilkowski. 4) Cu 30 de secunde înainte de sfîrșitul meciului, talonat de Seeler, Weber egalează neașteptat. Ce a urmat, în prelungiri, se știe... 5) Apoteoza: căpitanul echipei Angliei, Bobby Moore, primește «Cupa Jules Rimet» din mîinile reginei Elisabeta a II-a. 6) Cele ce au fost numite «văduvele vesele»: soțiile jucătorilor englezi. 7) O mamă fericită: mama fraților Charlton (Jakie, în stînga, și Bobby) 8) ...și o soție care se pregătește să sărbătorească victoria: Tina Moore, soția lui Bobby.

8

ANUL XV NR. 33 (585) — 13 august 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

curier

coperta noastră

Sîntem în Drumul Taberei din Capitală, dar imaginea pe care v-o prezentăm a devenit familiară tuturor noilor cartiere ridicate în orașele patriei noastre: printre blocurile mari și luminoase, mici oaze de verdeață unde cei mai tineri locatari se pot simți cu adevărat „ca la ei acasă".

Fotografie de
Dumitru F. DUMITRU

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

în preajma marii sărbători

■ Pe șantierul sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier a intrat în funcțiune o nouă stație de preparare a betoanelor, cu o capacitate de 400 mc pe zi. Ea va furniza betoanele necesare construcției viitorului port, a fundațiilor de la ecluze și a centralei electrice.

■ Uzina chimică din Valea Călugărească a început să producă oxid de zinc pentru industria vopselelor, cu ajutorul unei noi linii tehnologice proiectate și executate chiar în uzină și care are o productivitate aproape dublă față de vechiul utilaj.

■ A fost pusă în funcțiune cea de-a doua linie de înaltă tensiune Bicaz-Suceava. Ea va asigura necesarul de energie electrică obiectivelor industriale din regiunea Suceava.

■ În curînd, uzinele „Semănătoarea" din București vor trimite agriculturii un prim lot de mașini pentru recoltat porumb, cărora li s-au adus importante îmbunătățiri față de tipurile anterioare. De asemenea, uzina „7 Noiembrie" din Craiova va livra în curînd agriculturii un nou tip de remorcă basculantă, de 4 tone, necesară transportului de cereale.

■ Mii și mii de cetățeni au contribuit prin muncă patriotică la înfrumusețarea unor orașe și sate din regiunea Bacău : pe bd. Oituz din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej a fost amenajat un parc ; la Roman au fost amenajate spații verzi și solare pentru copii ; în apropierea zidurilor Cetății Neamțului locuitorii din Tg. Neamț au creat un frumos parc de odihnă ; în comunele Bodești, Urechești, Podoleni și altele au fost executate lucrări de pavare a trotuarelor.

■ La schela de extracție Ciurești din regiunea Argeș a început să funcționeze o nouă și modernă instalație complexă de captare, separare, tratare și transport al țițeiului. Prin sistemul de funcționare și prin marile avantaje economice pe care le aduce, noua instalație este unică în țară. Ea permite captarea completă a fracțiilor ușoare folosite în industria petrochimică. În urma tratării țițeiului și a apelor reziduale chiar în instalație, se elimină stațiile intermediare. În sfîrșit, noua instalație funcționează complet automat, dispozitivele ei de măsurat permițînd urmărirea continuă a funcționării instalației la toți parametrii tehnologici implicați.

■ Maistrul Constantin Stana, ajutat de laminatorul Nicolae Tigriș, ambii de la uzinele „Oțelu roșu", au preconizat înlocuirea lagărelor de bronz de la linia finisoare a laminorului de profile cu lagăre din oțel grafitat, care prezintă avantajul de a fi și mai ieftine și mai rezistente. Experiențele făcute au confirmat în totul avantajele inovației. Ea va aduce uzinei o economie anuală de 500 000 lei.

industria alimentară în cincinal

Planul cincinal — o nouă etapă de progres pentru poporul nostru — conține, între alte prevederi, o serie de jaloane menite să ducă în următorii ani la sporirea producției industriei alimentare, în scopul satisfacerii cît mai depline a cerințelor populației. În legătură cu perspectivele acestei importante ramuri a economiei naționale, ne-am adresat tovarășului **Mihail Ștefănescu**, directorul Direcției plan economic din Ministerul Industriei Alimentare, cu rugămintea de a răspunde la unele întrebări care interesează cititorii revistei noastre.

— După cum s-a anunțat, în cadrul dezvoltării multilaterale a întregii economii, producția întreprinderilor Ministerului Industriei Alimentare urmează să ajungă de la 30,5 miliarde lei în 1965 la 49 miliarde lei în 1970. Ce amănunte ne puteți da în legătură cu acest spor ?

— Acordîndu-i-se un fond de investiții de 8,4 miliarde lei, în perioada 1966-1970 industria alimentară își va accentua caracterul de ramură economică eficientă, cu un grad avansat de mecanizare și automatizare. Dispunînd de mijloace moderne, în următorii ani producția se va dezvolta potrivit normelor științifice, îndeosebi la alimentele de bază — lactate, grăsimi vegetale, zaharoase, conserve diverse de carne și alte produse bogate în elemente nutritive valoroase. Populația va primi, de exemplu, la finele anului 1970, comparativ cu anul 1965, cu 70% mai multă carne ; conserve de carne, cu 95% ; lapte de consum (inclusiv lapte praf) cu 39% ; conserve de legume și fructe, cu peste 80% ; uleiuri, cu 70% etc. Paralel cu mărirea producției ne revin sarcini deosebite și în ce privește diversificarea producției și extinderea livrărilor preparatelor în ambalaje estetice și de gramaje mici. Se va îmbogăți de asemenea volumul de semifabricate alimentare și semipreparate culinare, care contribuie la ușurarea muncii femeii în gospodărie.

— În cursul anilor trecuți, industria alimentară a fost criticată pentru unele lipsuri legate de calitatea mai puțin corespunzătoare a unor produse. Există preocupări pentru remedierea lor operativă ?

— Fără îndoială că da. De altfel, pe măsura sesizării lor, ministerul nostru a acționat cu promptitudine, căutînd ca prin măsurile luate să livreze produse mereu mai variate, gustoase și hrănitoare. În acest scop, în anii cincinalului, cea mai mare parte din întreprinderile de industrie alimentară vor avea un profil precis, strict specializat pe cîteva sortimente, acțiune care va avea efect și în organizarea producției agricole din jurul fabricilor alimentare. Se prevăd de asemenea o serie de măsuri pentru perfecționarea relațiilor economice cu furnizorii de materii prime, cît și cu organele comerciale. Evident, sînt preconizate și alte măsuri, de la folosirea integrală a capacităților de producție pînă la intensificarea activității institutelor noastre de cercetări științifice, ridicarea calificării cadrelor etc.

Toate acestea vor face ca industria alimentară, îndeplinindu-și sarcinile care îi revin în cursul următorilor cinci ani, să contribuie la asigurarea cerințelor consumatorilor cu produse în cantități sporite și de cea mai bună calitate.

Interviu realizat de
Gh. BRĂTESCU

soiuri valoroase de orz

La I.C.C.P.T.-Fundulea au fost obținute două noi soiuri valoroase de orz. În urma culturilor comparative de concurs, noile soiuri au dat o producție de 4 000-6 000 kg la hectar, cu 15-20 la sută mai mult decît soiul raionat Cenad 345. De asemenea ele s-au dovedit a fi mult mai rezistente la cădere, secetă și iernare decît cele obținute pînă acum. Pentru verificarea în producție a noilor soiuri, în anul viitor vor fi însămînțate pe terenuri din toate regiunile țării.

Fl. POPESCU

la bîtca

Bîtca, raionul Vatra Dornei, este un centru important pentru transportul lemnului pe calea plutăritului pe Bistrița. Aici se opresc zilnic zecile de convoaie de plute care vin din susul Bistriței. Ele sînt apoi îndreptate spre Combinatul forestier de la Vatra Dornei sau sînt desfăcute și îmbarcate în vagoane de cale ferată cu destinația C.I.L.-Suceava. Bîtca este o adevărată stație de triaj pentru plutărit : aici convoaiele sînt revizuite și regrupate, legăturile întărite, o parte dintre plutași schimbați.

F. MICHITOVICI

frumosul hotel din valea trotușului

Atractiv, în primul rînd, prin impunătoarele și modernele combinate ale căror instalații își proiectează siluetele de-a lungul văii Trotușului și așezat pe unul dintre frecventele trasee turistice ale țării, prin care poți străbate minunata vale a Oituzului, orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej cunoaște din zi în zi o tot mai mare afluență de vizitatori din țară și străinătate.

Aceasta a impus organelor locale luarea măsurilor care să asigure condiții optime turiștilor și celorlalți oaspeți ce vizitează orașul. În prezent, în cadrul noului microraion ce se construiește sub dealul Cuciurului, se înalță silueta zveltă a noului hotel, plasat alături de cele mai moderne hoteluri din țară.

Prevăzut cu nouă nivele și 230 de paturi, hotelul va oferi camere spațioase (de cîte 24 mp) comode și confortabile, cu unul sau cu două paturi, un impunător hol de primire, sală de recepție, o altă sală de lectură etc.

În imediata apropiere se găsește complexul alimentar format dintr-un restaurant pentru 120 de persoane, un bar de zi, o braserie-cofetărie și o grădină de vară acoperită, în care, din hotel, se va trece printr-un corp de legătură amenajat cu un punct comercial pentru artizanat, vitrine de expunere, ghișeu pentru schimbat valută și cabine telefonice.

Interesantă este și plastica ansamblului fațadelor, un joc de suprafețe pe diverse planuri ce reamintesc forme tradiționale stilizate.

Nicolae BADEA

fructele de pădure

Lucrătorii forestieri și silvicultorii din cadrul întreprinderilor forestiere, ocoalelor și brigăzilor silvice din regiunea Ploiești se află în aceste zile — de altfel ca toți silvicultorii din țară — prinși într-una din cele mai importante campanii estivale, cea a recoltării, achiziționării și valorificării fructelor de pădure. În dorința de a informa cititorii revistei noastre despre organizarea și desfășurarea campaniei de recoltare a acestor fructe în regiunea Ploiești, ne-am adresat tovarășului inginer **Nicolae Ungurelu**, șeful serviciului produse accesorii din cadrul Direcției regionale de economie forestieră, care ne-a relatat :

— Anul acesta, silvicultorii din cadrul direcției noastre au de recoltat și — bineînțeles — de valorificat 1 055 tone cireșe amare și vișine de pădure, zmeură, afine negre și roșii, mure, coarne, măceșe, mere pădurețe și peste 48 tone ciuperci comestibile, în special hribi și gălbiori. Din acestea vom livra la export, atît în stare proaspătă, cu gheață, cît și sub formă de pulpe, semiconservate sau sucuri, aproape 800 tone fructe și 7 tone ciuperci.

— Ce măsuri s-au luat pentru organizarea desfășurării și reușitei campaniei ?

— În primul rînd s-au depistat punctele, locurile, zmeurișurile unde fructuația este bogată. Apoi, în funcție de acestea, în cadrul I.F.-urilor Mîneciu, Nehoiu, Tîrgoviște, Cîmpina, Buzău etc. s-au organizat 100 de puncte de achiziție, iar la fiecare întreprindere sau unitate, cîte un centru mare de prelucrare — aprovizionate și dotate cu aproape 6 000 de butoaie de stejar de 200 și 500 l, cu 3 400 kg bioxid de sulf și alți conservanți, cu papură, sodă calcinată, parafină, fier balot și alte materiale necesare unei bune, rapide și eficiente conservări atît a fructelor proaspete cît și a celor prelucrate ; s-au verificat și pus la punct o serie de utilaje — refractrometre, teascuri, cîntare, zdrobitoare, cuptoare pentru uscat ciuperci etc. ; în cadrul întreprinderilor au fost instruiți din punct de vedere tehnic, economic și financiar șefii de centre, achizitorii, culegătorii. Și încă ceva : prin Direcția comercială a Sfatului popular regional Ploiești vom avea asigurate cantitățile necesare de gheață (circa 200-250 tone) pentru conservarea fructelor în stare proaspătă, care vor fi expediate peste hotare.

— E oare prematur să ne vorbiți despre unele rezultate ?

— Cîtuși de puțin ! Numai în trei săptămîni s-au recoltat în regiunea noastră 282 tone cireșe amare, vișine de pădure, afine negre și zmeură, precum și peste 43 tone ciuperci... Cum în acest an fructuația de pădure este bogată, cu fructe mari și cărnoase și campania în plină desfășurare, rezultatele nu vor întîrzia să fie dintre cele mai bune.

George BĂICULESCU

ion ghica

Luna august înscrie comemorarea unui veac şi jumătate de la naşterea, în Bucureşti, a lui Ion Ghica, clasic al memorialisticii româneşti, aşa cum îl cunoaştem din **Scrisori către V. Alecsandri,** dar şi om de ştiinţă al cărui nume e reţinut de istoria începuturilor cîtorva discipline ştiinţifice în ţara noastră. Ca scriitor, după unele încercări şi proiecte uitate în sertare, s-a descoperit el însuşi, tîrziu. Nu era înzestrat cu acea fantezie capabilă să inventeze destine şi să le pună în mişcare în ansamblul unei construcţii epice de anvergură. Poseda însă o paletă bogată şi stăpînea arta dialogului, însuşiri derivate dintr-o memorie vizuală şi auditivă excepţională, chiar dacă nu întotdeauna foarte exactă în ceea ce priveşte datele. Paginile lui despre evenimente şi instituţii (Ciuma lui Caragea, Vechea şcoală românească şi grecească), despre personalităţi (Grigore Alexandrescu, Nicolae Bălcescu, Căpitanul Laurent, Teodoros şi alţii) sînt adevărate monumente literare şi documentare.

Cu mult înainte de a-şi valorifica însuşirile de evocator, Ion Ghica s-a pus în serviciul culturii româneşti cu alte mijloace. Activînd într-o epocă în care ştiinţa românească abia se constituia, n-a putut fi un inovator şi un creator în domeniile abordate. În spiritul ideilor de la 1848, împărtăşite de prietenii şi tovarăşii săi, a fost însă un popularizator plin de zel. Cu o bună pregătire de naturalist, are meritul de a fi fost unul dintre primii comentatori ai lui Darwin la noi. Mai statornic încă s-a dedicat economiei politice. Profesor tînăr la Academia Mihăileană de la Iaşi, a afirmat necesitatea studiilor economice şi a propus, cu argumente solide, desfiinţarea vămilor dintre Moldova şi Ţara Românească. Era o cerinţă patriotică, în vederea unirii. Economistul s-a menţinut pe poziţiile liber-schimbismului şi mai tîrziu, cînd protecţia vamală devenise o politică mai înţeleaptă. Dar aceasta era o problemă a vremii, şi Ion Ghica a şi polemizat cu alţii în jurul ei. Mai mult decît oricare, a făcut o operă remarcabilă de difuzare în cercurile largi a noţiunilor de economie politică. A şi găsit, în expunere, tonul cel mai eficace. Lucrarea lui în trei volume, **Convorbiri economice** (1879-1884), a putut fi citită cu uşurinţă şi cu folos de oricine. Pentru a defini noţiunile de specialitate (producţie, credit, instituţii bancare, finanţe etc.), autorul creează scene şi personaje, introduce dialoguri alcătuite din argumente **pro** şi **contra,** reînnoieşte stilul patetic sau recurge la umor. Preţuirea muncii, ca singură creatoare de bunuri, cerinţa de a se dezvolta industria naţională, de a se lega de practică, propovăduirea economiei chibzuite şi condamnarea risipei banului public, critica antipoliticianistă, toate acestea atestă o poziţie înaintată, vrednică de preţuire. Fireşte, cu unele dintre ideile economice ale lui Ion Ghica nu putem fi de acord. Îi respectăm însă opera de pionierat în domeniul respectiv şi în altele. Iar mai presus decît orice, îi apreciem încrederea neabătută în progresul ţării sale şi al umanităţii.

Ion ROMAN

apusenii în miniatură

La Grădina botanică din Cluj se lucrează în prezent la amenajarea unui colţ destinat florei Munţilor Apuseni. S-au adus aici crîmpeie de stînci din diferite puncte ale Munţilor Apuseni şi au fost dislocate la Cheile Turzii anumite cantităţi de pămînt, care apoi au fost transportate în locul unde vor fi amenajaţi, miniatural, Carpaţii noştri din vest.

Cînd şirul de ,,munţi" va fi terminat, va începe aducerea şi plantarea a tot soiul de plante şi arbori care constituie flora acestei interesante zone a ţării noastre. Pentru străini, îndeosebi, dar şi pentru turiştii români va fi foarte interesantă această condensare, pe o suprafaţă de numai cîteva sute de metri pătraţi, a unei întregi regiuni muntoase a României.

Ion MARIAN

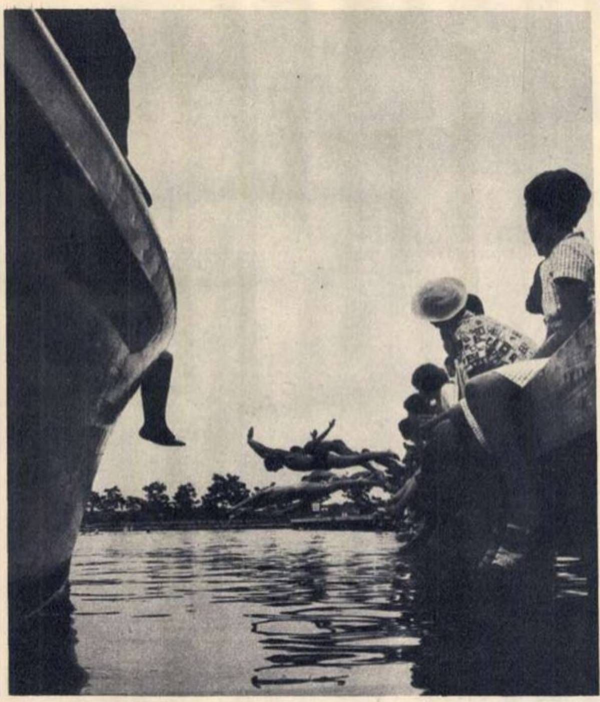

In tabăra de pionieri şi şcolari de la Snagov.

ZIUA PRESEI

De la modesta foaie a Scînteii ilegale de acum treizeci şi cinci de ani pînă la impresionantele tiraje de astăzi ale ziarelor şi revistelor noastre, presa de partid a parcurs o cale care se confundă cu însăşi istoria luptei pentru eliberare a poporului nostru. Ea a urmat, pas cu pas, după eliberare, întregul proces istoric de edificare a României socialiste, cu pasiune şi devotament, cu dăruire de sine, combativitate, identificîndu-se total şi nemijlocit cu aspiraţiile maselor de oameni ai muncii, cu politica Partidului Comunist Român, conducător încercat al întregii opere de construire a societăţii socialiste.

Cu cîteva decenii în urmă, a spune adevărul despre realităţile sociale şi politice, a mobiliza masele în jurul stegarului luptei pentru libertate a poporului, Partidul Comunist Român, însemna un act de eroism plătit uneori cu preţul vieţii.

Abia după eliberare, în anii construcţiei socialiste, manifestarea în presă a convingerilor politice revoluţionare, nobilul ţel al slujirii intereselor poporului au căpătat cea mai largă posibilitate de exprimare.

De aceea, sărbătorind Ziua presei româneşti, vom sublinia ca una din cuceririle publicisticii noastre — sub conducerea P.C.R. — caracterul ei larg de masă, faptul că în coloanele ziarelor îşi exprimă cuvîntul oameni din toate păturile sociale. Presa scrisă de popor şi pentru popor, ideal al atîtor mari gazetari din trecut, a devenit o realitate pregnantă. Într-adevăr, coloanele presei s-au transformat într-o tribună de opinie publică în care se dezbat cele mai diverse aspecte ale vieţii politice, economice şi sociale. Academicieni şi ingineri, muncitori şi ţărani cooperatori, profesori şi oameni de artă îşi împărtăşesc reciproc experienţa în domeniul lor de activitate, iau atitudine critică faţă de neajunsuri, îşi spun punctul de vedere în problemele vieţii interne şi internaţionale.

Presa pune în centrul preocupărilor ei dezvoltarea economică a ţării — baza progresului general al societăţii — în toată complexitatea, ce caracterizează etapa actuală a desăvîrşirii construcţiei socialiste. Numeroase probleme teoretice şi legate de edificarea unei culturi noi, socialiste, îşi găsesc de asemenea expresie în articole şi discuţii. Presa se preocupă de cerinţele educative ale societăţii, militează pentru o etică superioară, pentru creşterea simţului de colectivitate şi a dezvoltării trăsăturilor moralei comuniste.

Ea a devenit astfel un bun al opiniei publice, pe care o exprimă şi, la rîndul ei, îndrumată de partid, o călăuzeşte. Forţa şi prestigiul ei, larga ei popularitate îşi găsesc explicaţia, în primul rînd, în faptul că exprimă politica şi ideile partidului. La cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. tovarăşul Nicolae Ceauşescu, vorbind despre sarcinile presei, spunea: *„Îmbunătăţindu-şi continuu activitatea, şi pe viitor cea mai de seamă îndatorire a presei, preocuparea ei centrală trebuie să fie reflectarea politicii interne şi externe a partidului, a muncii eroice a poporului nostru pentru construirea noii orînduiri"*.

Spiritul tot mai combativ care o caracterizează, lărgirea permanentă a preocupărilor, competenţa cu care dezbate problemele economiei şi ale culturii, exigenţa publicistică, patriotismul care o animă şi, în acelaşi timp, sentimentul solidarităţii internaţionaliste demonstrează că lucrătorii din redacţiile ziarelor şi publicaţiilor noastre înţeleg, în esenţa şi profunzimea ei, recomandarea făcută de la tribuna celui mai înalt for al partidului.

A fi gazetar comunist este o mare cinste. A o merita, înseamnă să-ţi dăruieşti întreaga capacitate creatoare, talentul, răspîndirii în mase a cuvîntului partidului, a politicii sale de transformare a României într-o ţară înfloritoare şi bogată.

Este mîndria noastră a tuturor, ziarişti, corespondenţi din uzine şi de pe ogoare, colaboratori ai presei, că peste multă vreme generaţiile viitoare, răsfoind ziarele şi revistele noastre, vor găsi în ele cronica vie şi măreaţă a timpului pe care îl trăim.

F

cimenturi colorate

În urma unor studii întreprinse concomitent de I.P.C.M.C. şi Fabrica de cimenturi Comarnic, s-au obţinut, în fază de laborator, cimenturi colorate într-o gamă care merge de la alb, roşu, galben, albastru şi verde pînă la negru.

Noile produse ce vor cunoaşte mai întîi o fază semiindustrială se vor obţine prin două tehnologii: fie prin adaos de pigmenţi la măcinarea cimentului alb, fie prin obţinerea clincherelor colorate. Fiind o varietate de ciment Portland obişnuit, ele cumulează un grad înalt de alb şi rezistenţă mecanică la apă, lumină şi radiaţii.

Cimenturile colorate vor putea fi utilizate pe scară largă pentru finisaje în zidărie — tencuieli şi pardoseli — şi vor îmbunătăţi aspectul arhitectonic al clădirilor civile şi industriale folosindu-se ca elemente de decor sau prefabricate pentru placările din interior şi exterior, înlocuind cu succes marmura şi alte materii clasice de construcţie.

P. GOLUMBEANU

noi aspersoare

În urma unor cercetări pentru construirea şi modernizarea utilajelor din agricultură, la întreprinderea ,,Armătura" din Cluj au intrat de curînd în producţie două noi tipuri de aspersoare mobile destinate irigaţiilor. Unul din noile tipuri, racordat la o sursă de apă sub presiune, produce o ploaie artificială uniformă pe o suprafaţă de 2 800 mp. Debitul şi deplasarea braţelor stropitoare ale noilor tipuri de aspersoare se reglează automat. Din cele două noi tipuri, unul, de dimensiuni mai mici, va fi livrat unităţilor specializate în legumicultură, iar celălalt, mai mare, va fi destinat unităţilor specializate în celelalte domenii.

Virgil NEAMŢU

SUB SĂRUTUL SOARELUI

ANCHETA FLACĂRII

realizată de Bazil Dunăreanu
(fotografiile autorului)

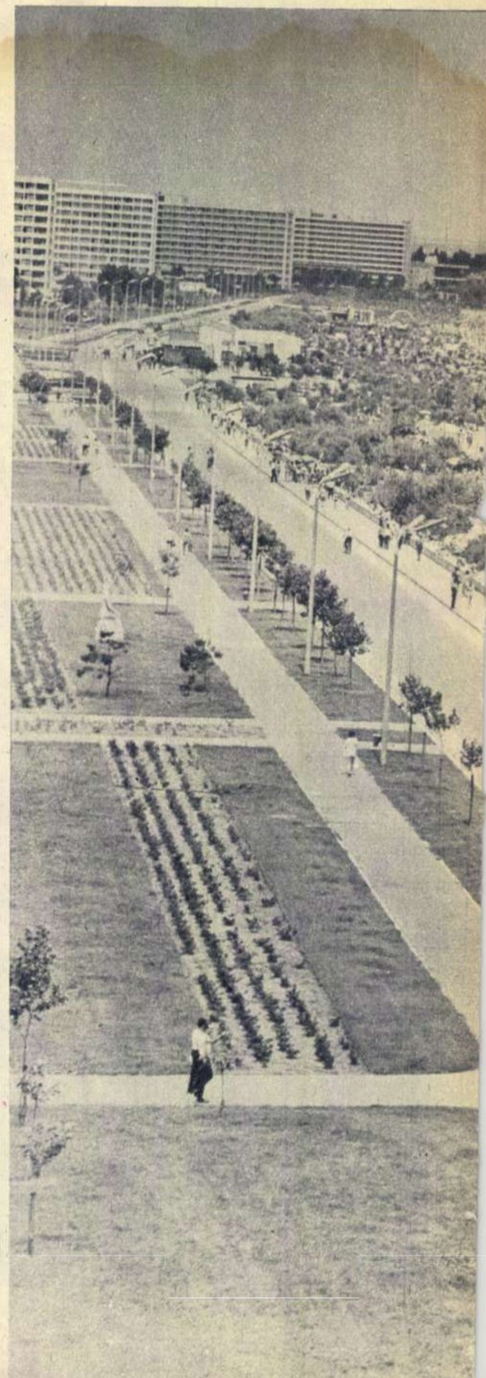

Nu mai e un secret pentru nimeni că în cei 22 de ani ce au trecut de la 23 August 1944 — şi mai ales în ultimii ani — frumosul litoral românesc, scăldat în dantela de argint a valurilor mării, a devenit un centru turistic intern şi internaţional de mîna întîi. Nici nu e de mirare, dacă ne gîndim că prielnicelor condiţii naturale (toată ziua soare pe plajă sau faptul că la Mamaia se află una din cele mai mari plaje europene, lungă de 8 km şi lată de 100-150 m, clima dulce etc., etc., etc.) li s-au adăugat, începînd de numai cîţiva ani în urmă, altele, care poartă la un loc numele de **confort modern** şi care se măsoară cu... zecile de hoteluri de 4 pînă la 12 etaje, vile, restaurante, baruri, sute de excursii, sute de spectacole... Ca dovadă: anul acesta, pînă la sfîrşitul sezonului cele două Eforii, Mangalia şi Techirghiolul vor fi fost vizitate de peste 100 000 turişti; turismul internaţional, anul acesta faţă de anul trecut, a crescut cu aproape 30 la sută! Ca dovadă: faţă de anul trecut, numai în Mamaia capacitatea de cazare a crescut cu 1 000 de locuri, iar în Eforie-Nord, cu 400. Iată aşadar că Marea Neagră nu e, precum am putea înclina să credem, mereu aceeaşi de mii de ani. Nu! Ea e supusă mereu metamorfozelor... neovidiene!

◀ *Două amintiri de la Mamaia pe Agfa-color: una la soare (stînga) şi a doua la umbră (stînga, jos).*

ULTIMELE METAMORFOZE

«În fiecare an cînd vin pe litoral, ne-a spus oţelarul Ilie Constantin de la Braşov, **m-am obişnuit să găsesc cîte o nouă... surpriză. Anul acesta m-am întîlnit cu DORNA, BICAZ şi SIRET, un nou şi elegant complex de hoteluri în Mamaia. Foarte frumoase!»** Să adăugăm că restaurantul **Dorna** are o mie de locuri, cutezanţă arhitectonică de toată frumuseţea. Iar în Eforie-Nord, declară ţesătoarea Ana Solacolu din Buhuşi, să adăugăm **«marele hotel Europa, a cărui frumuseţe îţi taie pur şi simplu respiraţia. Încerc un sentiment de profundă mîndrie că sînt compatriotă şi contemporană cu proiectanţii şi constructorii acestor insemne ale civilizaţiei româneşti!»** Cît priveşte reţelele comerciale, Alexandra Huditu, rectificatoare din Arad, exclamă: **«Aşa da! Anul acesta am pierdut de cel puţin zece ori mai puţin timp la cumpărături; asta înseamnă că reţeaua comercială s-a extins şi modul de lucru al celor din comerţ s-a îmbunătăţit!»**

Iar prof. dr. R. Kouniliski, membru al Academiei de medicină din Paris, ne-a declarat: **«O vacanţă la Mamaia nu se poate uita. Rar găseşti, în acelaşi timp, o conducere şi organizare atît de riguroase, amabilitate extremă, rar reuşeşti să fii martorul unei enorme munci pe care o reclamă bunul mers al tuturor sectoarelor de activitate... Meritul revine în mod semnificativ organizării generale a ţării... Fără îndoială că litoralul românesc va primi din ce în ce mai mulţi vizitatori».**

În general, 86 de turişti dintr-o sută şi-au exprimat **fără rezerve** recunoştinţa şi admiraţia pentru activitatea desfăşurată pe litoral de organele locale. Şi dacă am întîlnit turişti care au formulat şi unele rezerve privitoare la unii lucrători din comerţ (lipsă de politeţe sau de conştiinciozitate, grabă etc.), nu putem uita că şi aceştia au încheiat cam astfel: **«sînt atît de periferice aceste scăpări (totuşi, cît de aprig am dori să consemnăm totala lor dispariţie), încît nu pot umbri cu nimic strădaniile încununate cu succes pentru crearea celor mai adecvate condiţii unei ADEVĂRATE VACANŢE».** Nici nu-i de mirare: la 3 sau 4 turişti revine cîte un lucrător din întregul complex al aparaturii de deservire de pe litoral! Un interlocutor (ing. Lucian Petrescu din Bucureşti) a fost însă extrem de categoric: **«Pe litoral, activitatea distractiv-educativă, deşi prezentă, şi încă abundent, a rămas în urma celeilalte activităţi, economice».** Aşa să fie?

MAI MULTĂ FANTEZIE

Doina Harnagea, din Bucureşti, studentă: **«Privesc ghiolul din Mamaia; am impresia că stau în faţa**

(Continuare în pag. 6)

Mamaia — o mică parte din imensa plajă.

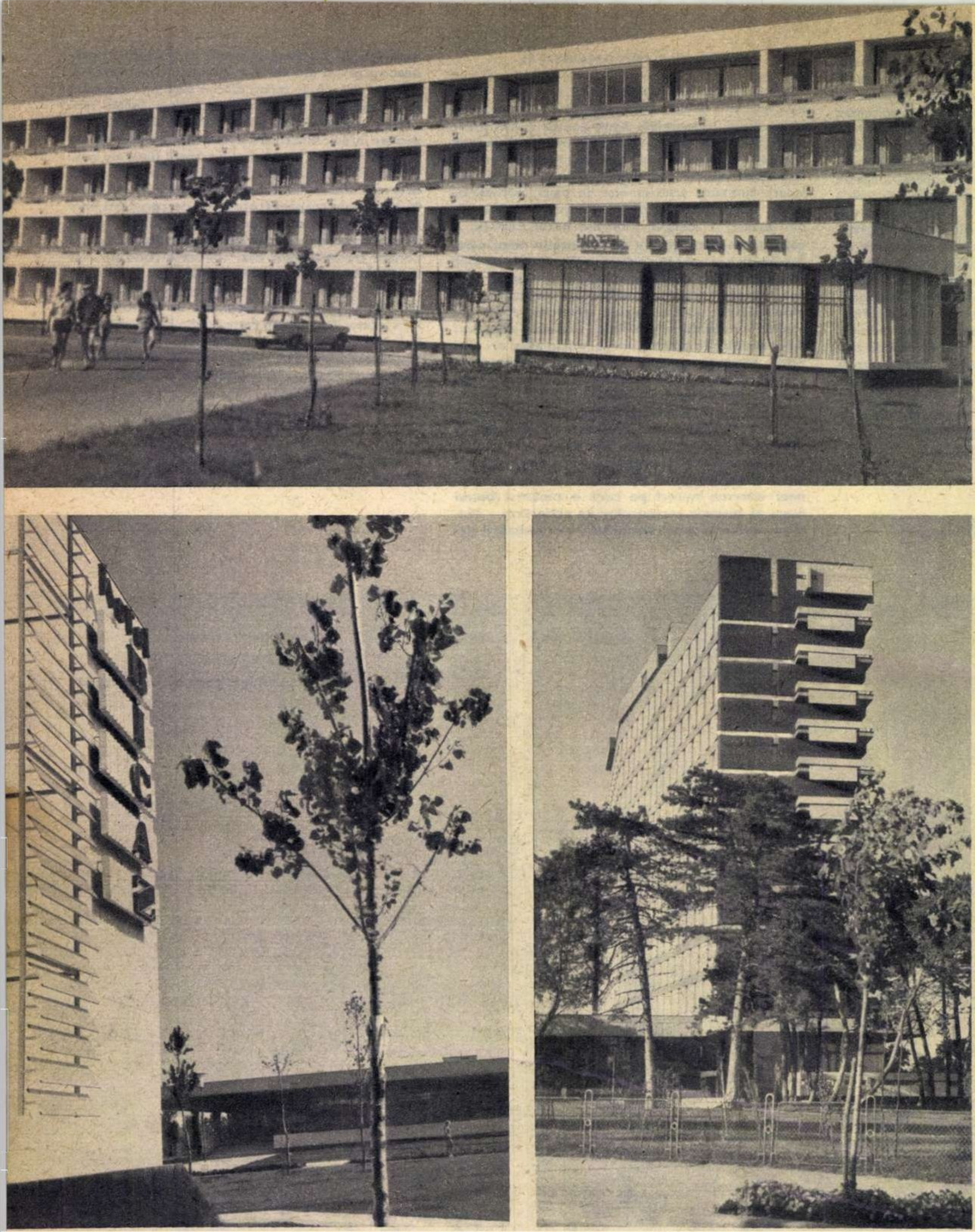

Noutăţi: hotel «DORNA» (sus), hotel «BICAZ» (stînga), hotel «EUROPA» (dreapta) din Eforie-Nord.

«fetei sărace» şi mă întreb de ce? De ce numai cîteva bărci cu motor, cîteva biciclete, cîteva bărci cu rame şi numai două vaporaşe? De ce nu mai multe? De ce nu şi mai multe schiuri pe apă, nu numai cîteva? De ce nu se transformă ghiolul din Mamaia, ziua pînă noaptea tîrziu, într-o adevărată arenă acvatică de divertismente, jocuri şi întreceri? Nu mai vorbesc de rentabilitatea unei asemenea acţiuni...»

Sanda Dumitrescu, arhitectă din Bucureşti: **«Trei cuvinte despre spectacole şi filme: lasă de dorit. Fără îndoială, cele 439 de spectacole de pe litoral în întregul sezon reprezintă o cifră... spectaculoasă şi respectabilă. La aceasta putem adăuga şi festivalurile care au loc pe litoral (unele mai bune, altele mai puţin bune). Dar nu putem trece cu vederea că lipsesc spectacolele de estradă, mult dorite şi aşteptate, concertele de muzică uşoară, varietăţi. Mă întreb de ce (şi nu-mi pot răspunde) nu pot fi ascultaţi pe litoral Zenaida Pally, Nicolae Herlea sau Dan Iordăchescu? Trei formaţii străine cu numai 11 spectacole (din 439!) nu-s prea puţine? Şi apoi unde sînt spectacolele folclorice, atîta vreme cît festivalul de folclor poate fi vizionat numai de o serie de turişti? Să fie oare cel mai reprezentativ pentru un teatru naţional în turneu pe litoral spectacolul «Tezaurul lui Justinian»? Ca să nu mai vorbesc de «Nota zero la purtare» care se... poartă pe litoral de ani de zile, care s-a jucat şi în stagiune permanentă la teatrul din Constanţa şi care s-a cam răsuflat...»**

Alexandru Dumitru, economist din Oradea: **«Posibilităţile distractive pe litoral sînt, fără îndoială, multiple, dar nu mai corespund evoluţiei economice a litoralului şi exigenţelor turiştilor români şi străini. Poate că a sosit timpul să înceapă să apară acele cluburi în care să poţi găsi jocuri distractive de tot felul, un colţ de bibliotecă cu cărţi, ziare, reviste, un colţ de bar, o sală în care să poţi urmări o emisiune a televiziunii. Oficiul acestor cluburi e îndeplinit astăzi de holurile hotelurilor şi orişice activitate numai distractivă nu poate fi numită în atare condiţii».**

Cornel Mîţu, student din Bucureşti: **«Pe litoral sînt foarte multe orchestre cu foarte mulţi solişti. Dar majoritatea se caracterizează prin monotonia unor repertorii şi stridenţa unor interpretări».**

TREI RĂSPUNSURI EXPLICATIVE

Vasile Radovici, director al Agenţiei internaţionale O.N.T. Constanţa: **«În afara întregului personal al O. N. T. care se află tot timpul la dispoziţia solicitărilor turistului, fapt care înlesneşte o directă şi continuă sondare (receptivitatea aparatului**

Divertisment fotografic în Eforie-Sud.

hotel
ODINA
SIRENA
hotel
BUFET
BAR
PARC HOTEL
Restaurant București
Vizitați bufetul de pe insula OVIDIU cu vaporașele
OVIDIU
și
LUCEAFĂRUL
cazino
hotel
dunărea
hotel
delta
SERVICII AUTO
RESTAURANT PARC
TEATRUL DE VARĂ
Cofetăria
cărți·books·книги·livres
librărie
Vizitați Barurile
Melody
hotel
aurora
CAZINO
MIORITA
PARC HOTEL
hotel
Romarta
Restaurant

Luminile Mamaiei.

nostru fiind o condiție primordială), am lansat mii de chestionare din studiul cărora s-au desprins idei interesante. Ar fi util, cred eu, ca și celelalte organisme (comerciale sau culturale) să procedeze la fel. Mă asociez ideilor formulate (cluburi, baruri, animarea ghiolului etc.) și aș vrea să adaug cîteva în plus. Biblioteca centrală ar fi bine să organizeze (în fine!) o bibliotecă cu fond de cărți în limbi străine, agenția O.N.T. luîndu-și obligația să tipărească un catalog săptămînal care să fie pus la dispoziția turistului. Chiar dacă nu imediat, în sezonul viitor ne-am bucura să vedem pe litoral mai multe litorete care să circule, mai ales noaptea, în stațiuni. S-a făcut foarte mult, dar se mai poate face; noțiunea de modern presupune mobilitate și receptivitate».

Tase Dumitru, organizator în cadrul biroului muzical din Ministerul Comerțului Interior: **«Pe litoral cîntă 60 de formații orchestrale însumînd aproape 300 de persoane. Dintre formații, noi considerăm demne de relevat acelea conduse de Horia Moculescu, Orvös Alexandru, Reininger, Albricht, Stoian, Olimpic 64, Studio 66 și Echo (acestea trei din străinătate); dintre soliști — Marina Voica, Ilinca Cerbacev, Roxana Matei, Aurelian Andreescu, Cezarina Oprescu, Florin Anca, Trio Dumitriu, Trio Do-re-mi și mulți alții. Fără îndoială că obiecțiile formulate la adresa repertoriului unor soliști sînt justificate. În general îndrumarea formațiilor muzicale din unitățile de alimentație publică este o problemă ce depășește cu mult cadrul litoralului; ar fi necesar ca un for central să conducă, să îndrumeze și să controleze, pe plan republican, aceste formații».**

Teodora Obreja, Roman, responsabila hotelului «Victoria» din Mamaia: **«Într-adevăr, realizările de pe litoral, litoralul însuși sînt pe măsura dezvoltării noastre generale. Se pare însă că gusturile turiștilor, evoluția oamenilor de la un an la altul ne cer să ne modernizăm zi de zi. Sînt întru totul de acord că holurile hotelurilor nu pot îndeplini funcția de cluburi, că ghiolul din Mamaia s-ar putea transforma într-o adevărată arenă de distracții etc., etc., etc.».**

★

La toate acestea să adăugăm cîteva cifre: în Mamaia se consumă zilnic 3 vagoane de gheață, 14 000 litri de apă minerală, 3 500 litri de vin, 4 600 sticle de bere, 3 500 kg de carne... Orice s-ar spune, cifrele sînt fabuloase și confirmă ideea că însoritelor vacanțe marine li s-au creat toate condițiile pentru a fi cît mai depline. Dar asta nu înseamnă că n-ar strica ceva mai multă receptivitate și fantezie operativă.

CARNET DE SCRIITOR

ei da, viteza, distanțele. . .

de Eugen **FRUNZĂ**

Ca tot omul ce se respectă am stat și eu în fața micului ecran — nu știu cîte multe ceasuri la un loc — vizionînd marele spectacol al campionatului mondial de fotbal. Și chiar dacă unii arbitri mi-au demonstrat încă o dată cît de relativ e totul în viață și cît poate valora un simplu fluier cum s-ar zice... arbitrar, totuși am trăit din plin satisfacția omului modern care își mută în odaia lui din București șuturile din Anglia ale lui Eusebio din Mozambic. Într-adevăr, sublimă cucerire televiziunea! Ba chiar și terifiant de sublimă atunci cînd, asediat de scirțiiala vreunui foarte proaspăt «ușorist» muzical, constați cu groază că geniul veacului nostru e pus uneori pe crăcană și tăiat cu ferăstrăul.

Dar să nu facem caz de chestiuni laterale. Televiziunea rămîne o invenție admirabilă care pur și simplu subtilizează distanțele și întoarce pe dos noțiunea de viteză...

Ei da, viteza, distanțele!... Tocmai ciudățenia asta mă intrigă. Privesc va să zică la micul ecran. Se joacă dincolo de Canalul Mînecii, iar eu stau tolănit în fotoliu dincoace de Dîmbovița. Din păcate comentatorul preferat lipsește, adică bunul meu amic X, fără prezența căruia pînă și un campionat mondial își pierde din farmec. Omul a plecat chiar ieri la Eforie. Va consuma acolo un car de ultraviolete și la întoarcere tocmai bine vom vedea împreună finala.

Trece o săptămînă, mai trec niște meciuri, admir statornic televiziunea și viteza, numai prietenul plecat începe să mă indispună. Nu-mi trimite nici un semn de viață, el — care e atenția încarnată. Ciudat lucru.

Mai trec vreo două, trei zile. Între timp alte meciuri, alți arbitri incoruptibili, spor de admirație pentru acest veac al tehnicii și al vitezei debordante. Numai prietenul meu, cu regret, se dovedește cam... gros de obraz. Auzi, să nu-mi scrie măcar o ilustrată!

Ei, dar nimic nu ține veșnic, cu atît mai puțin concediul. Se apropie deci finala campionatului și prietenul se întoarce de la mare. Pare un african nereușit.

— Unde ai fost măi, în Mozambic?

— Ha, ha — se bucură omul — așa-i că m-am bronzat?

— Mă mir ce-ai găsit să-ți bronzezi, că obraz nu prea ai. Să nu-mi scrii măcar două rînduri!

— Eu? Păi ți-am expediat o ilustrată chiar din prima zi. Apoi încă una...

— Nu-mi vinde gogoși!

— Să capăt insolație dacă te mint...

Aici am întrerupt disputa, pentru că începuse meciul Anglia — R.F. Germană.

Ce-i drept chiar în prima repriză factorul poștal mi-a sunat la ușă și m-am ales cu ilustrata expediată de bunul meu amic exact în ziua sosirii sale la Eforie. Ștampilele purtau desigur date mai recente, încît din zece zile cît durase drumul, s-ar părea că numai cinci sînt confirmate oficial. Și, totuși, chiar cinci de-ar fi...

Drept care m-am convins că amicul meu e totuși un om subțire și că poșta, în sezonul de vară — într-adevăr foarte aglomerat — ar trebui să-și însușească măcar un ritm onorabil față cu secolul nostru atît de grăbit. Altminteri devine anacronică.

---

oamenii gîndesc, mașinile calcu

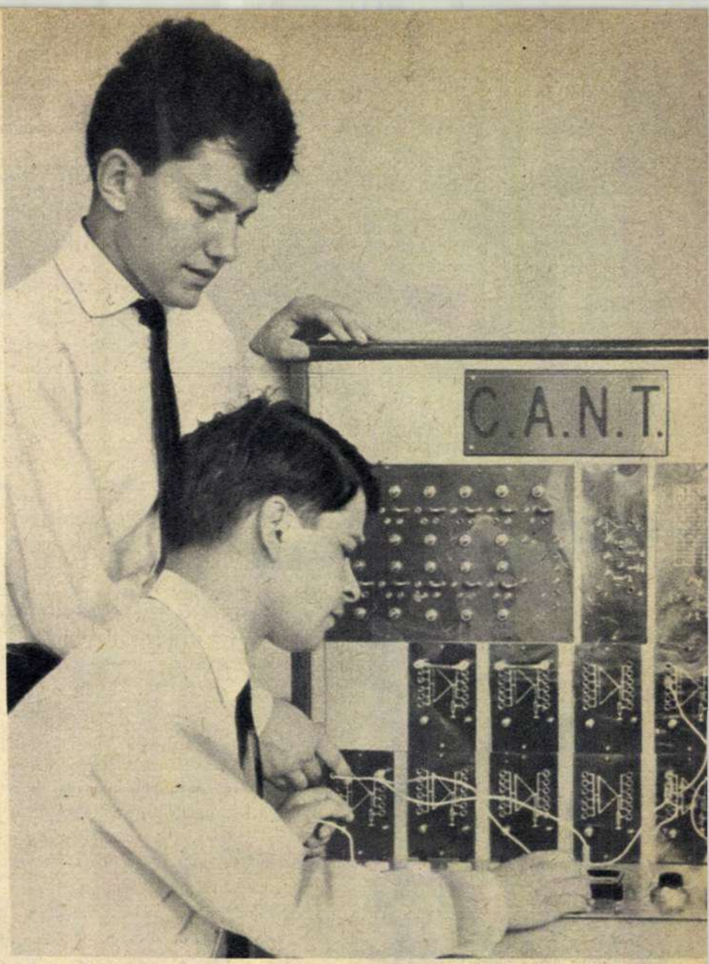

47

100

250

370

„Trebuie să fie puse în fața tinerilor sarcini care să le solicite întreaga capacitate și putere de muncă, care să le stimuleze voința de a se perfecționa."

(Din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la prima ședință plenară a Consiliului Național al Cercetării Științifice).

Întregul nostru popor se pregătește în aceste zile să întîmpine marea sărbătoare a Eliberării patriei noastre — 23 AUGUST. În bilanțul bogat al realizărilor din anii aceștia, la loc de cinste se înscriu și progresele uriașe făcute în domeniul cercetării științifice moderne. Gîndirii îndrăznețe, partidul nostru i-a creat condiții optime de desfășurare, de zbor către înălțimi.

În cele ce urmează va fi vorba de una din cele mai minunate creații ale geniului uman: mașinile care îl ajută pe om să gîndească. Să gîndească mai repede, mai precis...

- DE LA MECIPT 1 LA MECIPT 2 ȘI DE LA DACICC 1 LA DACICC 2
- TREI TINERI TIMIȘORENI ÎȘI DAU ÎNTÎLNIRE LA... PROIECTUL DE DIPLOMĂ
- MAȘINA ÎNTREABĂ, PROFESORUL PUNE NOTE...

MECIPT 1, înșiruirea aceasta de litere sugerînd parcă titlul unui film sau roman științifico-fantastic, este de fapt denumirea unui calculator electronic numeric, născut, mai acum cîțiva ani, în sălile de studiu ale Institutului politehnic timișorean. Realizat atunci la proporții modeste, mai mult din necesități didactice, poate că nici nu l-am mai fi pomenit. Dar iată că înșiruirii de litere MECIPT i se adaugă acum cifra 2, denumind un nou produs al gîndirii umane, de data aceasta mai puțin modest și meritînd, negreșit, atenția noastră. MECIPT 2 a ieșit pe poarta politehnicii din Timișoara și a intrat în producție, a devenit un prețios auxiliar al proiectanților. În aceasta constă principalul merit al aparatului acestuia învelit în melacart și cu ajutorul căruia proiectanții de la D.S.A.P.C.-Banat rezolvă complicate probleme de topometrie, rezistența materialelor, proiectarea conductelor de apă, termoficare etc., etc. Ba, serviabilă, mașina îl ajută și pe contabilul șef în rezolvarea unor probleme specifice ca, de pildă, întocmirea statelor de salarii...

MECIPT 2 este un beneficiar al răspîndirii rapide a transistoarelor în electronica modernă. În construcția lui au intrat nu mai puțin de 6 000 transistoare și 16 000 de diode. De aici însă și performanțele mașinii: rezolvarea unor complexe probleme de calcul matematic și traduceri literare rezolvate cu o mare rapiditate. MECIPT 2 execută, de pildă, 2 300 de instrucții de adunare pe

Cei trei tineri absolvenți ai politehnicii timișorene în fața mașinii de calcul realizate de ei.

lează

secundă, număr ce poate crește pînă la 10 000 prin atașarea unei «memorii» cu viteze diferite.

*

În alt colț de țară, la Cluj, Institutul de calcul și-a botezat cu denumirea DACICC 1 mașina electronică de calcul, unul dintre primele dispozitive automate cifrice românești. Să amintim performanțele lui DACICC 1: 1 760 ecuații diferențiale rezolvate în 75 de ore. Un matematician experimentat, folosind creionul și hîrtia, ar termina aceste operații în... 310 ani, lucrînd fără întrerupere 24 de ore pe zi. Dar și DACICC 1 rămîne de domeniul trecutului, dat fiind că la ora aceasta există DACICC 2. El realizează 20 000 de operații pe secundă față de 2 000 ale predecesorului său, iar cele 75 de ore amintite la DACICC 1 se reduc acum la 5 ore.

Și DACICC 2 se îndreaptă spre producție. Utilizarea lui va fi foarte diversă: în economie și construcții, în biologie și medicină, în astronomie, chimie, agricultură... Se așteaptă de la DACICC 2 să dea răspunsuri perfecte la asemenea întrebări programate ca: alegerea celui mai bun sistem de organizare a procesului de producție într-o fabrică, controlul îndeplinirii planului, stabilirea celui mai favorabil proiect al unei construcții și multe alte utilizări, practic nelimitate.

*

Să ne întoarcem în frumosul oraș de pe malul Begăi și să intrăm din nou în laboratoarele Institutului politehnic. Să facem cunoștință aici cu trei tineri remarcabili: Florin Brînzaru, Toma Hentea și Werner Fuchs. Tustrei absolvenți ai Facultății de electronică, tustrei posesori ai notei maxime la examenul de diplomă. Mai le este comun celor trei tineri faptul că în timpul studiilor au făcut parte din grupa de specializare în calculatoare electronice și că și-au făcut practica în producție la Institutul de fizică atomică din București, unde au venit în contact cu un calculator electronic perfecționat. Această împrejurare a făcut, de altfel, ca cei trei să se întîlnească din nou la... proiectul de diplomă. Să ne înțelegem: nu este vorba de un proiect de diplomă la trei oameni — o inovație în materie de învățămînt. Tinerii noștri și-au susținut, fiecare în parte (și cu succes total) propriul său proiect, sub conducerea profesorului Alexandru Rogojan, ajutat de șeful de lucrări (la calculatoare analogice) Iosif Hoffman. Iată temele alese de fiecare în parte:

1) Realizarea de amplificatori operaționali;

2) Realizarea unui dispozitiv de comandă pentru calculatoare electronice și surse de alimentare ale acestora;

3) Realizarea elementelor neliniare ale unui calculator analogic.

Dar toate aceste trei proiecte de diplomă, la un loc, s-au soldat cu un calculator analogic neliniar transistorizat — pe nume C.A.N.T. — realizat de cei trei tineri absolvenți.

Evident, noul calculator a fost creat mai ales în scopuri didactice, ca piesă deosebit de prețioasă pentru munca în laborator. Dar de pe acum se întrevăd și perspectivele lui. În planul de cercetări al catedrei pe următorii 2 ani este prevăzută și realizarea unui calculator analogic cu performanțe ridicate comparabile cu lucrări similare de prestigiu. Primul pas spre îndeplinirea acestei sarcini importante a fost făcut prin construcția mai sus-pomenită. Calculatorul acesta modest este înzestrat cu 200 de tranzistoare, 100 de diode cu siliciu, 10 amplificatori operaționali, un generator universal de funcții și două generatoare specializate de funcții (trigonometrice și ridicări la pătrat — extrageri de rădăcini). Ca orice calculator analogic, mai avantajos în rezolvarea unor probleme tipice decît calculatoarele cifrice, C.A.N.T. rezolvă probleme de oscilații mecanice, circuite electrice neliniare, probleme de transmiterea căldurii (cu utilizări la vagoanele de cale ferată) etc. De asemenea, spre deosebire de calculatoarele cifrice, calculatorul analogic poate fi manipulat de cadre fără pregătire matematică superioară.

La ora aceasta, cei trei tineri au fost repartizați în producție și și-au început activitatea pe vastul șantier al cincinalului ce cuprinde întreaga țară. Ei duc cu ei pasiunea lor pentru crearea celor mai reprezentative mașini ale contemporaneității, mașini a căror activitate se aseamănă atît de tulburător cu însuși procesul de gîndire uman. Vreți o dovadă? În laboratoarele facultății pe care cei trei tineri abia au părăsit-o se află în stadiu de pregătire o mașină electronică, care să fie utilizată la seminarii. Mașina va da studenților probleme de rezolvat și va confirma sau infirma răspunsul.

...Nota însă o va pune tot profesorul.

E. DASCĂLU

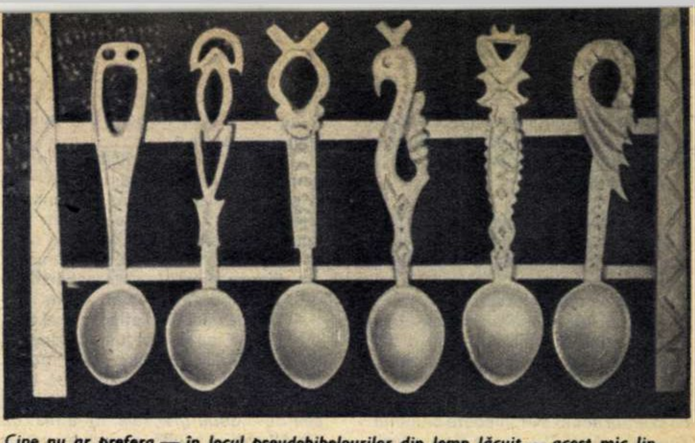

Cine nu ar prefera — în locul pseudobibelourilor din lemn lăcuit — acest mic lingurar, cu piese măiestrit sculptate!

autenticitate

Frumusețea autentică a producției noastre folclorice era un argument veșnic dătător de speranțe pentru amatorii de produse de artizanat, nu întru totul mulțumiți de produsele aflate pe piață. Și iată că, în aceste zile de vară, în preajma marii noastre sărbători de la 23 August, un concurs lansat de UCECOM (pe tema continuării și valorificării artei populare cu specific local și regional) ne-a confirmat această speranță. Concursul a răscolit forțe creatoare latente. A stîrnit ambiții. A desfăcut vechile lăzi de zestre și a scos la iveală comori uitate. A reamintit olarilor de personalitatea ceramicii de Cuti și de frumusețea celei de la Oboga. A creat, chiar, unități cooperatiste noi și a adus spre acestea meșteri populari de talent. O emulație stîrnită în rîndul a 13000 de cooperatori nu poate rămîne fără ecou. Dar a avut un asemenea ecou încît — după mărturisirea directorului Muzeului de artă populară, Tancred Bănățeanu — juriul a fost de-a dreptul pus în încurcătură. Poftim cifrele: 2 900 obiecte prezentate, 1000 admise în concurs, 250 meritînd — cu conștiința împăcată — să fie premiate. La care din ele să te oprești?

Dar pe noi ne interesa în primul rînd măsura în care cele 1000 obiecte de artă autentică din sala de expoziție vor putea fi aflate în magazine; măsura în care vom putea găsi în fiecare colț al țării obiectul de artă populară specific locului; măsura în care turistul străin va purta în valiză «suvenirurile» românești, liniștit că ele sînt autentică artă populară românească. Iar pentru aceasta, trebuie avută garanția că exponatele — premiate sau nu — o dată ce au primit, din partea unui juriu de înaltă competență, girul de calitate artistică, au șansa de a intra în producția de serie artizanală.

Și iată că expoziția UCECOM (de ce oare ținută în chingile «manifestărilor interne» și nu prezentată publicului larg?) ne dă asigurări că lucrurile vor evolua pe această cale.

Ce ne demonstrează competiția '966 a artizanilor cooperatori? Ce a adus ea nou?

În primul rînd, reabilitarea «lemnului». Lemnul acesta, atîta vreme schingiuit prin crestături stîngace, sufocat sub floricele colorate și lustruit cu duco, lemnul acesta denaturat ca formă și falsificat ca ornamentație, care își renega parcă sursele folclorice, și-a afirmat dintr-o dată dreptul la o viață artistică veritabilă. Aplecîndu-se cu respect asupra mobilierului popular, căutînd în Muzeul satului piese cît mai specifice, meșterii de la «Arta aplicată»-București au scos în replici o colecție de piese de o simplitate plină de frumusețe, păstrînd caracterul rustic, dar căpătînd funcții moderne. Un dulăpior pentru blide a devenit discotecă. O masă maramureșeană cu scaune grele, crestate doar atît cît e nevoie, avînd o patină întunecată, dau o notă «stil» celui mai modern interior si își au asigurate — prin soliditatea construcției — o viață îndelungată. În locul aplicelor cu păstorași idilici, un lingurar cu linguri sculptate ca niște bijuterii, un căuș, un fluier autentic, o doniță... Deci, se poate!

Apoi, textilele. Se țes prin părțile Brașovului (alături de vestitele marame și ștergare de Bran, alături de țesăturile cu alesături de Avrig) niște macaturi de pat cu lucrătura în relief, o țesătură plină, uneori monocromă, alteori în combinații coloristice sobre. Meșterii de la «Arta manuală» din Brașov s-au întors la arta bătrînă, i-au cules învățătura și au trimis în concurs niște macaturi care au binemeritat laurii Premiului I. Este o lucrare de artă autentică, care poate înfrumuseța și ridica ținuta decorativă a oricărui interior.

Să nu uităm covoarele. S-a pus, mai de mult, întrebarea: poate fi oare transpus motivul scoarței oltenești sau al celei moldovenești în tehnica covorului înnodat, covorul cel mai funcțional și, implicit, mai solicitat la ora actuală? Nu se contrazic, nu se resping oare modelul cu tehnica? Iată răspunsul în expoziția '966: cooperativa «Unirea» din Tulcea a realizat cîteva covoare înnodate în care motivul ornamental popular, interpretat într-o manieră modernă, și-a demonstrat capacitatea de a-și păstra frumusețea specifică și într-o modalitate tehnică atît de deosebită de cea în care s-a născut.

Ceramica s-a reîntors, spășită, la arta-mamă, s-a străduit să valorifice tradițiile ceramicii de Cuti, să copieze cinstit formele lutului nesmălțuit din Bihor și Biniș, a făcut unele eforturi — deocamdată doar bine intenționate și atît — de a reînvia ceramica de Oboga și Vama și s-a prezentat în concurs onorabil. Cu premii, cu mențiuni, dar mai ales cu perspective.

E adevărat: nu s-ar putea spune că fierul forjat și mai ales sticla au constituit materii prime pentru arta creatorului nostru popular. Dacă ele au intrat totuși în expoziție, cerînd o derogare de la criteriile foarte precise ale concursului, e pentru că și-au făcut de la început o apariție masivă și de bună calitate. Nu s-a putut trece în fața jardinierelor, sfeșnicelor, a ramelor de oglinzi din fier forjat realizate cu atîta gust de meșterii ploieșteni, nu s-a putut refuza marea gamă de obiecte din sticlă metalizată, craclată, cu forme moderne ori valorificînd vechi forme dacice, pe care le-au propus seriei largi — la prețuri extrem de accesibile — creatorii din București, Sibiu și Baia Mare. Le vedem acum pe standuri, în speranța unei apropiate reîntîlniri în magazinele de artizanat.

Să recapitulăm: în frunte Brașovul, Bucureștiul, Ploieștiul, Banatul, Dobrogea. Slabe, dezolant de slabe, uniunile cooperatiste din Cluj, Iași, Mureș-Autonomă Maghiară. Regiuni importante, cu zone folclorice de o mare bogăție, au reușit să ajungă în expoziție doar cu cîte un exponat, două. Păcat! Păcat dar semnificativ pentru lipsa de preocupare locală în ce privește producția artizanală.

Și, totuși, în mare, expoziția UCECOM confirmă posibilități. Și, mai ales, perspective.

Sanda FAUR

(Urmare din numărul trecut)

evadarea

povestire de Francisc MUNTEANU **ilustrație de Maria Magdalena VASILIU**

Stoian se întoarse în baracă speriat. Își dădu seama că i s-a dat un ultimatum. Polonezul îl primi bănuitor.

— Ai vorbit?

— Nu.

— Cap tare! Așa am fost și eu la începutul carierei. Nu folosește la nimic; doar ție: îți creează impresia că ești tare.

— Vrei să mă lămurești?

— Nu. N-am reușit să mă lămuresc nici pe mine însumi. Am fost o dată arestat la Cairo. (Făcu o pauză; nu știa dacă e bine să continue sau nu. Se decise însă repede: continuă.) Știi cum arată acolo o închisoare comună? De unde să știi?!... Aici e bine, e lux!... Acolo nu căldura insuportabilă era de nesuportat, ci mirosul acrișor de puroi. Acolo am cunoscut pe unul ca tine. Fusese arestat pentru nu mai știu ce potlogărie. Era arțagos, voia să dovedească celor în drept că e demn. Pe urmă s-a înmuiat repede. Era îmbrăcat sărăcăcios, cu o cămașă din pînză groasă și cu niște pantaloni kaki, militărești. Sub cămașă, la gît, purta un fular colorat. Era pentru prima oară la zdup. Acest lucru se observă într-o închisoare orientală. S-a așezat pe ciment: nu știa că e mai bine să se așeze pe rumeguș de trestie. I-am cerut o țigară. Mi-a dat. Nu trebuia. În închisoare nu se dau țigări de pomană. Ți-am spus: era novice. Din politețe l-am întrebat ce e.

— German, mi-a răspuns. Din Regensburg. Spusese acestea cu o mîndrie de parcă ar fi spus că el e Einstein. M-a întrebat și pe mine ce sînt. I-am spus că nu sînt nimic. Mai bine spus, că de cîțiva ani nu mai sînt nimic.

— Dar ce ați fost înainte, a insistat el.

— Ultima oară sau mai înainte?

— Ultima oară cînd ați fost încă ceva.

— Ultima oară am fost polonez și doctor. Tînărul fusese adus pentru furt. I-am spus că pentru două țigări îi povestesc ce-l așteaptă. A făcut și cea de-a doua greșeală: mi-a mai dat două țigări. Ascultă, neamțule, pentru furt în loc public, prins asupra faptului, primești șase sau opt luni. Dar dacă te trimit la construcțiile din Sud, nu te mai întorci de acolo.

— De ce să nu mă întorc?

— Pentru că după primele două luni nu mai ai mațe. Acolo bîntuie difteria. Și nu te poți feri. În Sud e atît de cald și te întorci atît de ostenit de la lucru, încît nu te mai interesează nimic. Și de evadat nu se poate, decît în timpul procesului, la tribunal.

Stoian îl întrerupse pe polonez.

— Dumneata de ce ai fost arestat?

— Pentru mutilare de cadavre.

— Și nu te-au trimis în Sud?

— Ba da. La prima cădere.

— Și cum ai scăpat?

— Eram doctor. Și într-o țară caldă un doctor e un fel de Dumnezeu mai mic. Stăteam toată ziua la umbră și întocmeam fișele de deces. E o meserie plictisitoare medicina asta.

Stoian îl cercetă atent pe polonez. Cînd vorbea buzele subțiri i se lungeau într-un zîmbet ciudat de om trist. Era încă în pline puteri. Era deștept, spiritual și dovedea o agerime rară. De ce n-o fi evadat pînă acum? E imposibil să nu i se fi ivit vreo ocazie. Doar are trecere liberă, uneori e chemat și noaptea la colonel. Stoian își dădu seama că ieșirea de aici nu se va putea face decît împreună cu el sau în orice caz cu ajutorul lui. Dar cum să-l cîștige de partea lui? Hotărî să se antreneze în discuție, mai ales că polonezul era pus pe vorbă.

— Mă cercetezi, ofițerule?

— Nu, te privesc numai.

Polonezul începu să rîdă.

— Pe neamț l-am golit de țigări. Dar nu degeaba: i-am dat sfaturi bune. I-am spus că dacă-l vor duce în Sud să-și aleagă culcușul lîngă etajera de opaiț, ca să poată fura petrolul.

— De asta nu mi-ai vorbit niciodată, interveni Larsen. La ce-i folosea petrolul?

— Să-și stropească patul. E singura posibilitate de dezinfectare.

— Cunoști toate tainele închisorilor.

— Nu numai ale închisorilor.

— Ascultă, polonezule, tu cînd ai fost ultima oară patriot?

— Dar asta ce fel de întrebare mai e?

— O întrebare ca toate întrebările. Războiul e pe sfîrșite. În curînd se va circula liber prin Europa. Nu te-ai gîndit niciodată că ar fi util să poți umbla cu fruntea sus?

— Îmi dai lecții?

— Nu. Dar în afară de faptul că ai mutilat morți, ai fost și pe front. Ai fi putut să mori pentru o cauză, pentru Polonia liberă, de exemplu. Te-ai gîndit vreodată la asta? Sau te-ai angajat în armata lui Montgomery doar așa...?

— Tu ce crezi, ofițerule?

— Eu nu cred nimic. Mă gîndesc numai că patronul tău de aici, colonelul, ar putea să crape. Nu arată a om sănătos. Fără protector, nu cred să mai poți face rost de cafea... Și cafeaua nu e totul.

— Are dreptate, sări bărbosul. Și eu m-am gîndit la asta. Uneori chiar m-am rugat pentru sănătatea colonelului. Ce facem dacă o mierlește?

— Și ce-i de făcut, ofițerule?

După felul cum vorbea, se întreba mai mult pe sine decît pe Stoian. Își aprinse o nouă țigară. Tu ești ofițer, strateg, ce ar fi de făcut?

— La douăzeci de kilometri de aici

e un regiment românesc. Am văzut linia frontului. E un rahat, nu-i linie de front. Sînt numai niște avanposturi nemțești. Și, în orice caz, acolo ești în mai multă siguranță decît aici...

Polonezul nu răspunse: rămase pe prici cu privirile pironite în gol. Stoian se duse la fereastră și privi în curtea taberei. Din cauza fulgilor mari, vizibilitatea era scăzută, abia se vedea la cîțiva metri depărtare. Alături era un șopron, tot din lemn, și sub șopron doi cai înveliți în pături soldățești. Lîngă cai dormitau cîțiva soldați acoperiți cu paie.

*

Trecuse de miezul nopții cînd polonezul se întoarse de la vizita de noapte. Adusese cu el o gamelă cu cafea fierbinte și două felii de pîine albă. Pîine albă nu mînca decît colonelul. Doctorul îi interzisese pîinea cu tărîțe.

— Plecăm după schimbarea gărzilor, spuse polonezul cînd sentinela închise ușa după el. Părea îngîndurat; nu-și găsea locul în încăpere. Se culcă pe prici, apoi se sculă și se așeză pe patul lui Larsen.

— Știți, băieți, mi-e teamă. Cred că am îmbătrînit. Am devenit puturos. Nu-mi plac schimbările. M-am obișnuit aici... Dar nu-i altă alegere. Colonelul e pe copcă. Tu de unde ești, ofițerule?

— De lîngă Tulcea.

— Ce-i asta, Tulcea?

— Un orășel pe Dunăre.

— Îmi plac orășelele de pe malurile apelor. Invită-mă după război la tine. Aș vrea să dorm cîteva săptămîni... sau poate cîteva luni...

Polonezul forță ușa chiar în timp ce se auzeau comenzile gărzilor. O închise la loc si aștepta să se piardă pașii celor care se întorceau din gardă.

— Acum, băieți!

Ieșiră toți trei. Polonezul mergea în frunte; el cunoștea cel mai bine tabăra. Trecură pe lîngă șopron; nu se auzea decît vag scîrțîitul zăpezii proaspăt căzute. Merseră în liniște, în șir indian, preț de vreo jumătate de oră, apoi se opriră să răsufle.

— De aici încolo ne conduci tu, ofiterule.

Stoian se uită în jur. Descoperi doi brazi singuratici, unul înjumătățit de un obuz. La venire tuseseră în stînga lor. De asta își aducea perfect aminte. Acum trebuie să fie în dreapta lor. Porni înainte.

— Nici o grijă, cunosc bine drumul.

Deși era înnorat zăpada reflecta destulă lumină pentru a se putea orienta. Aerul era rece, lăptos, contururile celorlalți doi evadați erau vagi, nedefinite.

... Începu să se lumineze cînd au fost înconjurați de nemți. De împotrivire nu putea fi vorba. Erau toți trei fără arme. Stoian își lăsă capul în pămînt: se simțea vinovat față de ceilalți doi. Polonezul îl privi fără reproș, își strînse numai mantia la gît. Îi spuse bărbosului ca o justificare:

— Tu știi, Larsen, cît sînt de sensibil. Cînd am fost mic am suferit de laringită.

Făcuseră cîțiva kilometri de drum, cînd Stoian se apropie de polonez.

— Aș vrea să-mi cer iertare, polonezule.

— Du-te dracului...

Lui Stoian îi plăcu răspunsul. Ar fi fost greu de suportat reproșuri. Îl întrebă ca și cum ar fi fost în baracă:

— Tu de ce ai mutilat morții în Egipt? Pentru inele și cîte un dinte de aur?

— Ești mai prost decît mi s-a părut la început. Eu n-am fost potlogar. Luam cîte o mînă și o îmbălsămam. Mortul tot nu mai avea nevoie de ea, iar eu îmi puteam asigura existența. Dacă ai ști cîte mîini de faraon am vîndut la Cairo, te-ai cruci! Cred că în realitate nici n-au existat atîția faraoni... Larsen, de ce te grăbești așa? Vino mai aproape, bărbosule... Tu ești singurul om norocos de pe lumea asta. Uite, apar zorile. Ți se împlinesc toate dorințele. O să mori dimineața devreme.

sfîrșit

- **centru regional**
- **coordonate geografice: 47°39' latitudine nordică și 26°15' longitudine estică**
- **numărul locuitorilor (fără suburbane): 25 730 (la 1 iulie 1964).**

suceava *)

În cei 22 de ani ce s-au scurs de la 23 August 1944 de cînd, ridicîndu-se la luptă sub conducerea partidului, poporul nostru a scuturat jugul fascist, bătrîna cetate a Sucevei a renăscut; mai frumoasă ca oricînd, Suceava zilelor noastre participă, la fel ca toate orașele țării, la făurirea istoriei noi a patriei.

ORASELE PATRIEI

În documente, denumirea orașului Suceava apare întîia oară la 1388, ca reședință a voievodului Petru I Mușat, orașul devenind astfel cea de-a treia capitală a statului feudal moldovenesc, constituit ca stat de sine stătător cu cîteva decenii înainte (1359). Cuprins în aria ce a constituit leagănul acestor începuturi, orașul are vechi și autohtone rădăcini, elementul component dacic fiind surprins atît în imediata apropiere a orașului, la Scheia, pentru secolele II–III e.n., cît și în cimitirul de incinerație dacic din zona de centru a orașului modern de astăzi. De fapt, urmele unor străvechi așezări coboară pînă în paleolitic, spațiul carpato-dunărean făcînd parte din aria antropogenezei.

Componența eterogenă a populației orașului medieval, fenomen ce nu este specific doar Sucevei, nu justifică optica unora dintre reprezentanții vechii istoriografii, care, preluînd necritic o ipoteză mai veche, tendențioasă, care pretindea că aici ar fi fost un «loc pustiu și fără stăpîn», făceau diferite speculații cu privire la etimologia denumirii orașului. Cercetările întreprinse — mai ales cele arheologice — surprind tot mai convingător factorul hotărîtor intern de continuitate și dezvoltare organică privind originea și evoluția centrului urban Suceava, fără a exclude desigur și unii factori externi favorizanți. Au fost stabilite astfel cele trei etape de dezvoltare ale orașului între secolele XIV și XVI și s-a dovedit că Cetatea de Scaun aparține, pentru nucleul ei principal, etapei de înflorire economică, de extindere și consolidare a statului moldovenesc de la sfîrșitul secolului al XIV-lea, din timpul Mușatinilor.

Orașul își trage numele de la apa Sucevei, pe care este așezat, fenomen des întîlnit în toponimia românească, opinîndu-se pentru etimologia autohtonă traco-dacică.

Capitală oficială a Moldovei de la sfîrșitul secolului al XIV-lea și pînă în a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanu, orașul cunoaște o epocă de maximă înflorire și prosperitate, deși trebuie făcute rezerve asupra unor știri de la Dimitrie Cantemir cu privire la extinderea, numărul de case și densitatea populației. După mutarea capitalei la Iași, Suceava continuă să fie socotită ca a doua reședință a domnitorilor Moldovei, cu o nouă perioadă de înflorire pe timpul Movileștilor și a lui Vasile Lupu, pînă la 1675, cînd Dumitrașcu Cantacuzino, din porunca turcilor, pune să se dărîme Cetatea de Scaun a Sucevei.

Din perioada de înflorire a Sucevei feudale ne-au rămas numeroase și semnificative monumente ale culturii materiale, puse astăzi în valoare prin săpături arheologice, consolidări sau restaurări. De la sfîrșitul secolului al XIV-lea ne-au rămas în ruină cele două cetăți: «Cetatea Scheia» și «Cetatea de Scaun». Prima, folosită scurt timp, a fost demantelată (dărîmată) în primii ani ai domniei lui Alexandru cel Bun; a doua (temeinic studiată prin cercetările arheologice efectuate timp de un deceniu și jumătate, 1951 – 1966) cuprinde mai multe faze de dezvoltare, de la fortul principal în perioada primilor Mușatini, la lucrările efectuate de Alexandru cel Bun și urmașii săi și mai ales la acelea ale lui Ștefan cel Mare, cînd cetatea este adaptată pentru a putea rezista artileriei, fiind încadrată într-un ingenios sistem de apărare. După prima încercare de distrugere a cetăților moldovenești în timpul lui Alexandru Lăpușneanu, Suceava reintră în atenția unor domni moldoveni, dintre care Ieremia Movilă (1595 – 1606) și Vasile Lupu (1634 – 1653) vor efectua lucrări de mai mari proporții la Cetatea de Scaun.

Din arhitectura civilă menționăm «Curțile domnești», construite probabil în a doua jumătate a secolului al XV-lea, ale căror ruine au fost în parte scoase la lumină și vor fi mai bine puse în valoare prin degajările încadrate în planul de sistematizare a orașului. Amintim de asemenea turnul lui Alexandru Lăpușneanu, construit între anii 1560 și 1561.

Mai bine sînt păstrate unele monumente de arhitectură bisericească.

Încă din timpul domniei lui Dimitrie Cantemir, Suceava își pierde din însemnătatea și fastul ei de mai înainte, așa cum se desprinde de fapt din a sa Descriere a Moldovei. În 1775 Suceava ajunge sub stăpînirea habsburgică. Administrația cezaro-crăiască, străină de aspirațiile noastre naționale, a lăsat-o în părăsire, dînd aprobări speciale pentru demolarea vandalică a vechilor monumente, ce făcuseră altădată faima acestui oraș, și folosirea materialelor la diferitele construcții particulare. În afară de aceasta, într-un singur secol Suceava a cunoscut trei epidemii de holeră în 1831, 1855 și 1890; un puternic incendiu a mistuit la 12 septembrie 1889 o mare parte a orașului, iar inundațiile din 6 iunie 1893 au provocat prăbușirea vechiului pod acoperit de la Ițcani. La sfîrșitul secolului al XIX-lea Suceava se caracteriza ca un oraș lipsit de viață, fără comerț și fără o industrie oarecare, un oraș ce «lîncezește cu totul», situație ce nu s-a schimbat cu mult nici în perioada dintre cele două războaie mondiale.

Suceava socialistă se prezintă astăzi ca un oraș frumos și modern în plină dezvoltare. Cele două combinate de celuloză și hîrtie și prelucrarea superioară a lemnului, adevărate cetăți ale industriei socialiste, întreprinderea de reparații auto, dată recent în funcțiune, se adaugă altor întreprinderi republicane și regionale construite în anii noștri, integrînd orașul în circuitul economic național, într-o pondere tot mai mare.

Reședință a unei regiuni cu vechi și valoroase tradiții de luptă pentru libertate și dreptate socială, cu adevărate comori de artă și valori ce pot fi comparate de la egal la egal cu tot ce s-a produs mai de preț în tezaurul culturii universale, Suceava este astăzi un important centru cultural și artistic, valorificînd pe o treaptă superioară, în dimensiunile realităților noastre socialiste, autohtone și specifice, tradiții naționale. Din octombrie 1963, prin înființarea Institutului pedagogic, Suceava a devenit cel de-al 15-lea centru de învățămînt superior din țară, eveniment ce reprezintă nu numai o valoare de simbol, ci și expresia fidelă a realităților Sucevei socialiste.

Lector univ. Al. VASILESCU
prorector al Institutului pedagogic-Suceava

---

*) *Istoricul orașului Suceava ne-a fost cerut de cititorul RADU V. MUNTEANU din Timișoara.*

AL IV-LEA FESTIVAL DE MUZICĂ UȘOARĂ ROMÂNEASCĂ

1

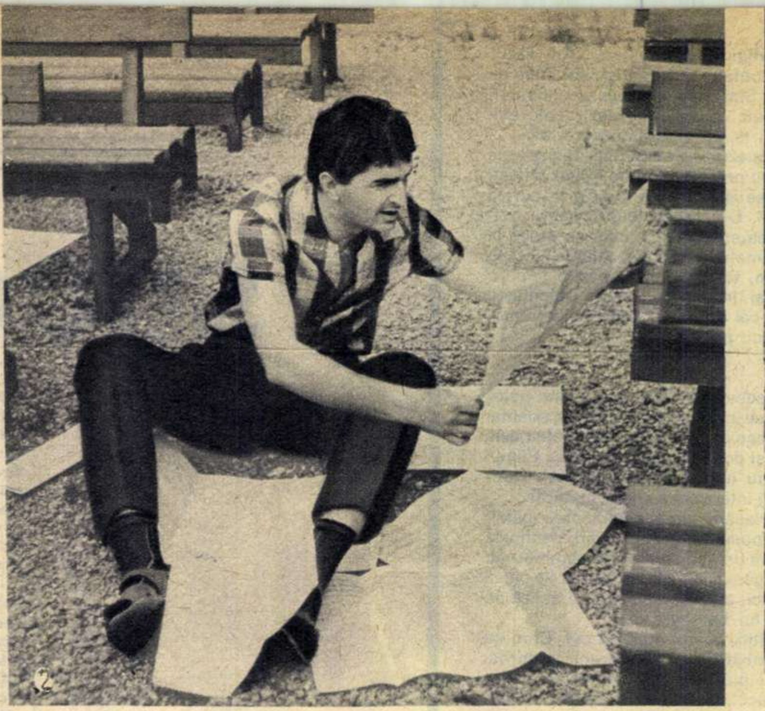
2

3

1) *Din c*
pretat opt melod
festival: Pompili

din nou MAMAIA

Cu melodii mai vechi, a căror viață a început cu un an în urmă, cu altele mai noi, ce au prins să lanseze semnale sonore abia acum o lună, festivalul, al IV-lea la număr, i-a strîns din nou pe iubitorii și pe slujitorii muzicii ușoare la Mamaia. Pentru că experiența anilor trecuți a dovedit că nu e bine să ne pripim, că trebuie să lăsăm cîntecului un anumit răgaz, în care să-și facă drum la public sau să se stingă treptat, ne rezervăm pentru un alt prilej publicistic dreptul de a vorbi, printr-o cronică, despre surprizele, împlinirile și decepțiile actualei întîlniri. Din multele întrebări cu privire la soarta muzicii ușoare care s-au pus aici, la Mamaia, din unele răspunsuri care s-au dat am consemnat astăzi cîteva, așa cum au apărut ele în discuțiile noastre cu: regizorul Valeriu Lazarov, compozitorul Temistocle Popa, cîntăreții Constantin Drăghici și Sergiu Cioiu și scriitorul Aurel Storin.

mai aproape de 1966

— În calitate de regizor al concertelor acestui festival, ce v-ați propus să scoateți în primul rînd în evidență?

— De obicei, concertul de muzică ușoară pune mare preț pe învelișul lui spectaculos, pe o montare menită să ia ochii. Departe de mine intenția de a revoluționa genul ca atare, dar am dorit ca spectaculoși (în sensul bun) să fie în primul rînd interpreții, puterea lor de a transmite idei și emoții. În munca la masă cu aceștia, în timpul pregătirii festivalului, am încercat, pe cît cu putință, să descoperim valorile adevărate ale cîntecului, să atenuăm accentele ce țin de o altă sensibilitate decît cea a omului modern. Unde am avut cea mai multă bătaie de cap? Acolo unde se ivește rutina, și o dată cu ea, teama de a încerca noul. Chiar unor soliști consacrați, care au cunoscut gustul dulce al succesului, le-a fost greu să se despartă de anumite rețete verificate cîndva la public. Se uită că acest public tot mai exigent este cel care descoperă ori îngroapă mereu vedete.

În ceea ce mă privește, cred că distribuirea cîntecelor nu a fost făcută totdeauna după criteriile cele mai judicioase, unii compozitori ținînd mai mult seama de prestigiul artistic al solistului decît de cerințele interpretative ale melodiei. De altfel, această distribuție obligatorie — și, repet, după părerea mea, nu cea mai fericită — este principala stînjeneală pe care o întîmpină un regizor al unui astfel de spectacol. Dar este o piedică obiectivă, să zicem așa, deoarece nici melodiile, nici interpreții nu le poate alege regizorul.

— Dacă este să vorbim de un cîștig al acestui festival, în ce credeți că ar consta el?

— Într-un plus de sinceritate a compozitorilor, atît față de ei înșiși cît și față de spectatori. Ați observat că în acest an lipsesc «imnurile», melodiile acelea de largă respirație dar care nu erau cîntece de muzică ușoară, ci ceva între aria de operetă și operă. Ce-i drept, unele erau frumoase în construcția lor armonică și puteau să fure ascultătorul, dar nu se rețineau. Melodiile din acest an mi se par mai directe, se apropie pe căi mai neocolite de sufletul omului. Pe de altă parte, ideile lor poetice par a fi mai aproape de ceea ce pretinde anul 1966 decît erau cele de anul trecut în raport cu cerințele lui 1965.

Pînă a ajunge însă să ne situăm exact în anul în care trăim mi se pare că sînt încă multe de făcut.

șlagăre și iar șlagăre

— Trecînd peste faptul că în fiecare an ați dobîndit un premiu, îmi îngădui să vă întreb, tovarășe Temistocle Popa, ce așteptați de la actualul festival?

— Să lanseze șlagăre — aceasta fiind menirea unui festival. Personal, sînt destul de optimist în această privință; cred că de aici își vor lua zborul cel puțin 12 melodii de real succes, pe care să le cînte toată lumea. Anul acesta comisia de selecție a fost mai receptivă la pulsul iubitorului de muzică ușoară, nu a mai reținut «imnuri» impresionante dar scrise pentru glasul unui cîntăreț de clasă, capabil de performanțe vocale.

— Este pentru prima oară cînd într-un festival concurează și piese cu oarecare vechime, ce au intrat deja în conștiința publicului. Credeți că existența lor dezavantajează — printr-un decalaj de popularitate — noutățile festivaliere?

— Bănuiesc că este vorba de o încercare menită să treacă în revistă și, într-un anume fel, să legalizeze niște succese din timpul anului. E nevoie de puțin timp pentru a vedea ce va ieși de aici, căci încă nu cunoaștem puterea reală de pătrundere a cîntecelor noi. Poate că există un dezavantaj, dar se poate tot atît de bine ca el să fie numai de moment. În orice caz, sincer vorbind, parcă nu mi-ar place să ia un premiu, bunăoară, un cîntec ce a cunoscut deja aprecierea publicului, cum este «Măicuța mea».

— Cum vă scrieți melodiile? La prima fulgerare a inspirației sau le elaborați îndelung? «Viorile», unul din cîntecele frumoase ale acestor seri, cum s-a născut?

— De obicei, mă urmărește multă vreme un fir melodic, îl port cu mine peste tot și, într-o zi, devine cîntec. «Viorile» îl datorez într-un fel lui Nicușor Constantinescu, un îndrăgostit de vioară. El a ținut să scriu o melodie despre aceste gingașe instrumente. M-am lăsat cucerit de idee, de versurile scrise de Nicușor Constantinescu și George Voinescu (amîndoi vechi colaboratori ai lui Ion Vasilescu) și a ieșit ceea ce ați ascultat.

cîntecul cel mare

Dacă ținem seamă de unitățile de măsură proprii muzicii ușoare, un cîntăreț care a participat la toate cele patru ediții poate fi numit un veteran. Este cazul lui Constantin Drăghici.

— Prin voia soartei sau a compozitorilor ați interpretat cele mai multe din melodiile festivalurilor noastre. Cum vi se par acum, după trecerea celor cîțiva ani?

— Cele bune mi se par mai bune decît la început, iar cele proaste mult mai proaste.

— Din alte discuții și interviuri știu că nu vă prea place cuvîntul «șlagăr». Afirmația poate părea paradoxală. Vreți să ne dați cîteva explicații?

— «Șlagărul» a început să se confunde cu tot ce înseamnă cîntec de succes, dar succesul este uneori ușor, alteori înșelător, de aceea cuvîntul mi se pare că nu spune totul. Personal, cred că un cîntec pe care-l îngînă toți copiii pe stradă, deci un șlagăr, după toate aparențele, nu reprezintă izbînda trainică. Eu unul aștept de la un festival, și de la muzica ușoară în general, cîntecul cel mare, cîntecul capabil să se adreseze cu aceeași putere de impresionare sensibilității omului tînăr sau matur, cîntecul care să te urmărească multă vreme. Pentru asta e nevoie nu numai de inspirație, ci și de o migăloasă, uneori chinuitoare, studiere a tensiunii dramatice, a surselor ei, de punerea de acord a melodiei cu textul pînă la detaliile cele mai

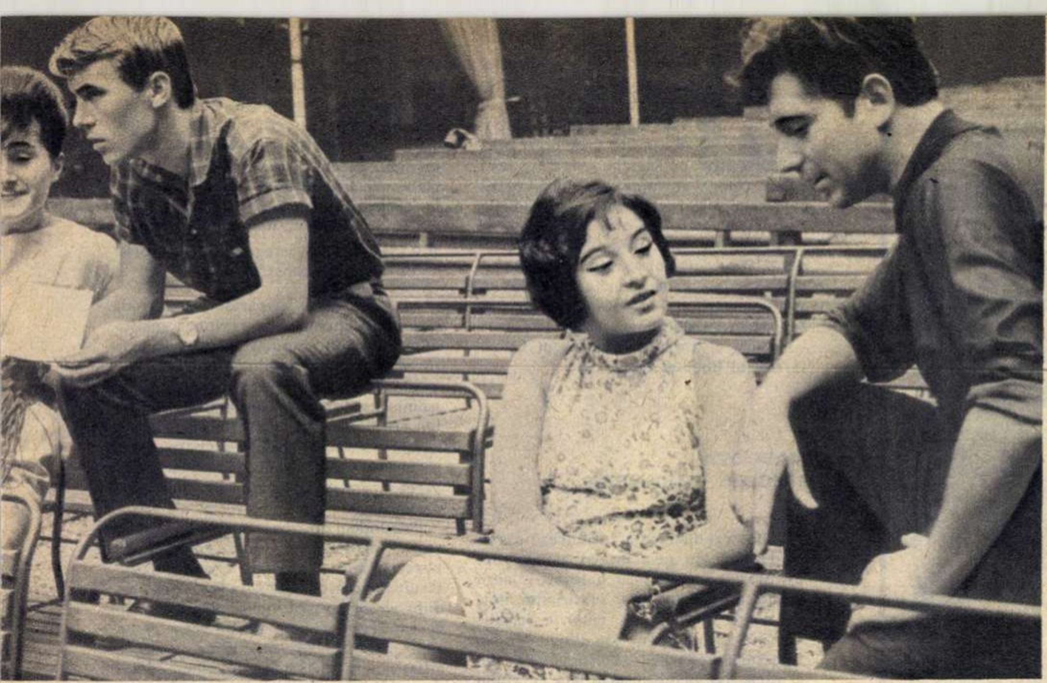

ıul unei interprete (Doina Badea) și neastîmpărul unui regizor — Valeriu Lazarov, trebuie să cîștige cîntecul. 2) Cînd ai de inter-
orice loc, orice răgaz este potrivit pentru o mică repetiție. Aceasta este și părerea lui Constantin Drăghici. 3) Pentru prima oară la
toian, Dan Spătaru, Anda Călugăreanu, Sergiu Cioiu. Le urăm să le fie într-un ceas bun!

fine. Nu cred că festivalul de acum a adus cîntecul acesta mare, cum îi spuneam.

— În afară de această așteptare, neîmplinită deocamdată, ați mai putea numi alta?

— Aștept totdeauna cu interes reacția publicului, îmi place să mă verific prin ea.

— V-a pus vreodată pe gînduri trecerea diferitelor valuri prin muzica ușoară, decesul unor mode?

— Numai în măsura în care entuziasmul uneori exagerat pentru noutate a acoperit, pentru moment, valori adevărate. Ceea ce se întîmplă astăzi în muzica ușoară, pe plan internațional vorbesc, este cît se poate de semnificativ pentru ceea ce se cheamă «modă». Este un moment de disociere, de limpezire a ceea ce este profund artistic și uman de ceea ce este rețetă zgomotoasă. Tineretul din Franța îl redescoperă pe Jean Ferrat, Jacques Brel și Hugues Aufray, cel american îl aplaudă pe Bob Dylan și Joan Baez, artiști militanți, ale căror cîntece vorbesc cu aceeași sensibilitate și despre dragoste, și despre război, și despre nedreptatea socială. După cum se vede, moda yé-yé-ului (prin suprasolicitare amenința, după cum spunea Charles Trenet, să ducă cîntecul «înspre prostie și vulgaritate») a fost serios zdruncinată, în favoarea unei reveniri la lirismul grav, dramatic.

cele mai frumoase bucăți sînt cele pe care le cînt eu. . .,

ne-a declarat sus și tare Sergiu Cioiu — cîntăreț, pentru prima oară participant la festival.

— Chiar așa să fie, oare?

— Așa-mi apar ele mie; «Cîntecul vîntului» și «Glasul tău» (muzică și text — Al. Mandi) le cînt cu bucurie pentru că au nu numai poezie de bună calitate și putere de sugestie (cum este al doilea, închinat Mariei Tănase), ci și forță, bărbăție. Sînt melodii care-ți pun la încercare puterea de interpretare, adică exact ceea ce năzuiesc.

— Dacă toți interpreții ar declara și ar argumenta că cele mai frumoase cîntece sînt ale lor...

— N-ar fi așa de rău, numai să nu ne pierdem de tot obiectivitatea.

— Care credeți că este principalul centru de atracție al festivalului?

— Confruntarea melodiilor mai vechi cu cele noi. După părerea mea, cred că este cît se poate de interesant să urmărești ceea ce se petrece în publicul spectator, iar anul acesta am putut surprinde cel puțin trei fenomene: supraviețuirea unor cîntece recunoscute, moartea unora ce s-au bucurat cîndva de simpatie dar de care lumea s-a săturat de acum, și felul cum își croiesc drum cele noi.

sfînta și mult dezbătuta problemă a textului

Aurel Storin este cîștigătorul de anul trecut al premiului Uniunii scriitorilor pentru cel mai bun text de muzică ușoară.

— Actualul festival a împlinit, într-un fel, exigențele pe care dv. ca profesionist, le aveți față de textul de muzică ușoară?

— Cam mult spus «împlinirea exigențelor». Depinde unde le stabilim punctul de pornire. În orice caz, cred că trebuie să primim cu mulțumire faptul că în acest an se observă, mai mult decît altă dată, străduința de a înlătura locurile comune, ieftinătatea în imagini. Unele texte se disting prin calități poetice, dar mi-e teamă să nu ne oprim aici sau să nu ajungem la o poetizare excesivă și goală (fie ea oricît de corectă).

— Se pare că textul își are legile lui, altfel nu se explică de ce uneori poeți de talent recunoscut nu au izbutit să scrie versurile așteptate de iubitorii muzicii ușoare. Care este după dv. secretul nr. 1?

— Se uită ceva esențial: textul se cîntă, de aceea imaginea poetică cere o anume accesibilitate, să nu oblige ascultătorul la o reluare. Pe de altă parte, din punctul de vedere al prozodiei, pauzele și accentele versurilor trebuie să coincidă cu cele muzicale, altfel se ajunge la exprimări contrarii spiritului limbii române.

— Credeți că aria cîntecului de muzică ușoară este nelimitată?

— În orice caz este mult mai cuprinzătoare decît o dovedește situația de fapt. Încă se mai fac prea multe declarații de dragoste, chiar dacă formele sînt ceva mai ocolite. Uneori înșiși compozitorii pleacă de la ideea greșită că fără «amor și dor» cîntecul nu are succes. «Măicuța mea» (Temistocle Popa), «Cîntecul vîntului», ca să amintesc doar cîteva, sînt în stare să infirme pe loc prejudecățile.

★

Mîine se vor cunoaște cîștigătorii premiilor; adevăratul verdict al publicului îl vom afla însă abia peste cîteva luni, cînd puterea de răspîndire a noilor cîntece își va spune sau nu cuvîntul.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de S. STEINER

Pînă acum, festivalurile au însemnat pentru Temistocle Popa anul și premiul.

PENTRU NOI, FEMEILE (III)

o mie de preocupări

Estetica îmbrăcămintei este o problemă complexă, care ar trebui încredințată unei specialiste de prim ordin. Mai important decît cum se confecționează o pălărioară e să știi cînd, dacă și unde s-o porți. Sortimentul extrem de bogat de textile descumpănește multe cumpărătoare. Unele își fac rochii din damasc de cearșafuri. Altele nu știu să asorteze între ele fie culorile, fie țesăturile. Și foarte multe, neavînd timp să colinde magazinele, pur și simplu nu cunosc existența unor articole care le-ar fi extrem de utile. Colaboratoarele emisiunii «Pentru noi, femeile» — și aici mă refer la toate rubricile — ar trebui să prezinte și să recomande produsele noi în materie de modă, cosmetică, decorație de interior, mobilier, articole de menaj, semipreparate și congelate alimentare etc. Este de la sine înțeles că nu e admisibilă folosirea emisiunii pentru reclama comercială. Fără nici o preocupare publicitară, prezentatoarele rubricilor ar trebui să ne țină la curent cu toate noutățile în materie de aparate și ustensile de menaj, țesături neșifonabile sau creme antisolare. Ar fi un lucru de o utilitate mult mai certă decît, de pildă, strania recomandare de a ne confecționa singure cel mai neigienic coșuleț de pîine pe care l-ar putea imagina cineva: vopsit cu baiț (substanță considerată de unii medici cancerigenă) și avînd la fund o cîrpă înflorată (depozit de praf și de microbi).

Ce și cum să purtăm ca să fim în pas cu moda, să ne stea bine și să nu ne dezechilibreze bugetul? Care dintre mobilele existente în comerț se potrivesc cel mai bine apartamentului nostru și necesităților noastre familiale? În ce culoare să zugrăvim camera copiilor? Asta pentru a aminti un amănunt pe care televiziunea pare că l-a uitat: femeile sînt și mame. În așteptarea primului copil, multora le-ar prinde bine cîteva indicații despre cel mai potrivit mod de a se îmbrăca, despre ceea ce trebuie pregătit din vreme pentru viitorul membru al familiei etc. Trusoul unui copil, jucăriile de care are nevoie în funcție de vîrsta lui, modalități noi de preparare a unor alimente esențiale sînt unele din direcțiile în care ar fi bine să se orienteze preocuparea televiziunii pentru îndrumarea tinerelor mame.

Ce să mîncăm pentru a fi sănătoși și puternici și pentru a ne păstra linia tinerească? Ce să mîncăm atunci cînd prestăm muncă fizică și ce să mîncăm cînd ducem o viață sedentară? Ce să mîncăm seara? Cum să ne ușurăm ingrata și istovitoarea activitate din bucătărie? Ce poate pregăti pentru masa de prînz o femeie care lucrează între orele 7 și 15? Ce să lase pentru copiii care vin la ora 13 de la școală sau, dimpotrivă, pleacă la ora 13 la școală? Cum să ieșim fără prea mari eforturi din monotonia meniurilor tradiționale? Secțiunea culinară a emisiunii pare a pluti într-o lume în care nu se pun asemenea probleme. Bucătarii pregătesc sub ochii noștri aproape numai mîncăruri extrem de consistente. Legumele și fructele, atît de abundente la noi în țară, sînt, în concepția lor, doar un adjuvant pe lîngă hidrocarbonate și grăsimi. Totul se prăjește, se coace și în general se pierde printre cantitățile mari de făină, ouă, unt, tocătură de carne etc. recomandate duminică de duminică. Se face, astfel, un prost serviciu sănătății și siluetei telespectatoarelor și membrilor familiilor lor. Afară de faptul că aflăm și unele lucruri pline de haz. De pildă că, după ce am pregătit și copt un blat, am făcut o cremă de vanilie și am curățat fructele, e o nimica toată să aranjezi o prăjitură.

Cele trei cronici consacrate emisiunii «Pentru noi, femeile» s-au referit la diverse lucruri de amănunt. Scopul urmărit a fost de a atrage atenția asupra urmărilor dăunătoare pe care le poate avea improvizația într-o serie de domenii importante pentru viața noastră de fiecare zi.

Modalitățile de expresie ar trebui să fie mai variate. În locul «conferințelor» cam lungi am prefera un mozaic de idei prezentate sugestiv, cu ajutorul unor imagini sau secvențe de film dinainte pregătite, alternînd cu cele în transmisie directă. Unul sau două sfaturi gospodărești, una sau două sugestii în materie de modă, cîteva mișcări de gimnastică, o scurtă recomandare din partea dieteticianului au șanse sporite de a ni se întipări în memorie.

La toate acestea, însă, ar trebui să se gîndească mai întîi autoarea sau colectivul de autoare ale emisiunii.

Felicia ANTIP

la drum

CETATEA POENARI - ARGEȘ

Mai mult ca oricînd, mii de turişti români şi străini pornesc astăzi spre Cheile Argeşului pentru a vizita măreţul obiectiv energetic, hidrocentrala «Gheorghe Gheorghiu-Dej», a cărei finisare se apropie de sfîrşit.

Drumul pînă la hidrocentrală, plin de pitoresc natural, stîrneşte călătorului iscoditor curiozitatea de a cunoaşte şi alte vestigii ale trecutului, întîlnite pe străvechea Vale a Argeşului, leagăn imemorabil al poporului român.

Astfel, în apropierea hidrocentralei, pe o culme ocolită din trei părţi de apele Argeşului, la o înălţime de circa 1 400 m se înalţă multiseculara cetate Poenari-Argeş, care şi-a luat numele de la satul domnesc «Poenari», ce se află în apropiere.

Tradiţia, legendele locului şi vechea cronică a ţării leagă originea acestei cetăţi de numele legendarului Negru Vodă sau ale temutului domn, renumit prin străşniciile sale, Vlad Tepeş, a cărui asprime ar fi mers pînă acolo că a pus pe boierii ţării să zidească cetatea pe vîrf de munte, cu mîinile lor, fiind îndatoraţi a-şi căra singuri materialele de construcţie pe care trebuiau să si le aducă cu multă trudă din vale.

Zidurile în ruină ale acestui punct strategic, cetate fortificată odinioară, se văd din depărtare într-o perspectivă minunată. În apropierea cetăţii, la poalele muntelui, se mai văd încă urmele unui castru roman care aminteşte, probabil, de luptele ce s-au purtat aici între daci şi romani.

Documentele care atestă starea cetăţii, de la începutul secolului nostru, ca şi cercetările făcute în zilele noastre, ne arată că acest punct fortificat era croit pe un plan poligonal neregulat, potrivit cu configuraţia naturală a terenului. La fiecare colţ al cetăţii se aflau turnuri puternice, dintre care unul, mai mare, sprijinit către vale cu un contrafort, era îndreptat spre comuna Căpăţineni şi apăra intrarea în cetate. Alături de acest turn, construit din piatră brută, accesibil intrării în cetate, era un şanţ strategic de protecţie.

Turnurile rotunde adăposteau camere pătrate în care stăteau ostaşi de pază. Zidurile erau făcute din piatră căptuşită în părţile superioare cu cărămidă, avînd o grosime care varia între 2 şi 3 m.

Cetatea era prevăzută cu mai multe pivniţe. În mijlocul incintei, care nu este prea mare, se mai vedeau pînă nu demult urmele unui puţ. Atît pivniţele cît şi puţul probabil că înlesneau pe vremuri, în caz de primejdie, legătura cetăţii cu exteriorul, prin galeriile subterane ce dădeau mai la vale în locuri tăinuite.

În legătură cu întemeietorul acestei cetăţi, ştirile se pierd în negura timpului, iar datele istorice par încă needificate pe deplin.

Lucru cert este că împrejurările care au dus la închegarea statului feudal românesc din sudul Carpaţilor, ca şi lupta pentru cucerirea independenţei lui au impus necesitatea unor aşezări fortificate. Aşadar, n-ar fi exclus să admitem că însuşi Basarab Voievod, primul domn neatîrnat al Ţării Româneşti, ar fi zidit această cetate de care documentele pomenesc încă din anul 1330. Unii cercetători au ajuns la concluzia că cetatea ar fi mai veche decît această dată. O serie de date ştiinţifice demonstrează că «turnul pătrat», nucleul iniţial al cetăţii, datează din secolul al XIII-lea şi că numai turnurile rotunde sînt din secolul al XIV-lea, probabil de pe vremea lui Basarab Voievod.

O cronică veche «Chronicon Pictum» ne relatează că oştile regelui ungur Carol Robert s-au izbit de arcaşii lui Basarab, aşezaţi în acest «cuib de vulturi» denumit Castrum Argis. Lupta a fost crîncenă şi atacanţii au fost înfrînţi. Indiferent însă de faptul că bătălia de care vorbeşte cronica s-a dat aici sau în altă parte, cert este că numele cetăţii este legat de acest eveniment şi că ea a fost zidită de unul din primii voievozi români spre a servi de adăpost şi de loc de refugiu în vremuri de furtună.

Cetatea a fost refăcută de către Vlad Ţepeş. În timpul războiului cu turcii, Vlad trimise bogăţiile şi oamenii săi la Poenari, pe urmă, fiind înfrînt de turci, se retrase aici şi el. Turcii au cucerit cetatea după ce Vlad Ţepeş şi ai săi au părăsit-o prin ieşirile secrete. Distrugerile suferite de cetate în urma atacului turcesc se pare că au fost refăcute de către domnitor cu ajutorul boierilor «hicleni».

După mutarea capitalei de la Curtea de Argeş la Tîrgovişte cetatea n-a mai fost la îndemîna domnitorilor, încît a fost vremelnic părăsită. În a doua jumătate a secolului al XV-lea cetatea este amintită din nou în cronici, ca un punct fortificat, sub conducerea unor pîrcălabi vestiţi ca Gherghina, primul sfetnic al domnitorului Vlad Călugăru, Danciul şi alţii. În timpul domniei lui Radu de la Afumaţi, cetatea Poenari apare din nou pe scena istoriei. Furtunosul domnitor, care caută să împiedice transformarea Ţării Româneşti în paşalîc turcesc, poartă una din cele 20 de bătălii ale sale «la cetate, la Poenari».

Către sfîrşitul secolului al XVI-lea cetatea începe să fie părăsită, iar în secolul al XVII-lea turcii pun s-o dărîme pentru a distruge orice perspectivă de apărare şi de retragere aici a domnitorilor ţării.

Cetatea mai avu un moment de glorie pe la începutul secolului al XIX-lea, cînd devine cuib al haiducilor conduşi de vestitul Iancu Jianu.

Aceste ruine, care amintesc de zbuciumata istorie şi de faptele de vitejie ale poporului nostru, aşteaptă astăzi să fie puse în rîndul zecilor de monumente istorice de pe cuprinsul patriei ce se restaurează şi se transformă în centre de puternică educaţie patriotică.

Prof. Ion M. DINU
Piteşti

„CIENAGA DE ZAPATĂ"

note de călătorie din Cuba de I. GĂLETEANU

Am sosit la Havana la miezul nopţii, cînd aici, în zona subtropicală, cerul este de un intens albastru marin, iar stelele par mici policandre pe care le-ai putea culege cu mîna dacă te-ai obosi să urci pînă la terasa uneia din clădirile cu zeci de etaje ale oraşului. Cu toată briza marină, care primenea în permanenţă atmosfera, oraşul continua să răspîndească — prin zidurile clădirilor şi asfaltul străzilor — o puternică dogoare. Aşteptam cu nerăbdare să se facă ziuă — prima zi a vizitei noastre în Cuba, teritoriul liber al Americii.

MASCOTA SPECIFIC CUBANEZĂ

A doua zi dimineaţa, întîlnirea noastră cu Havana nu ne-a înşelat aşteptările: un oraş încîntător, cu bulevarde largi, străjuite de o vegetaţie luxuriantă, flori de toate mărimile şi culorile, clădiri purtînd patina anilor sau însemnele arhitecturii moderne — belşugul de beton şi sticlă. Ne plimbam prin faţa hotelului — aflat în plin centrul capitalei — şi încercam să reţinem primele amănunte care dau noului venit imaginea unui oraş: străzi foarte curate; maşini multe; iată o femeie înarmată făcînd de pază la intrarea unei clădiri; magazine bine aprovizionate; cetăţeni veseli şi bine îmbrăcaţi; oho, iată şi un... crocodil. Da, da! Să nu vă mire, în plin centrul Havanei am văzut un crocodil. Nu era prea mare. Un metru şi ceva. Şi nu părea nici periculos. Stătea întins la soare, ocupînd întreg spaţiul aflat îndărătul geamului din spate al unui automobil.

Aici ne-a găsit «amigo Pedro», prietenul nostru cuban, care avea să ne însoţească în tot timpul călătoriei. Primul său sfat: să ne ferim de soare, fiindcă în Cuba razele lui sînt necruţătoare; prima explicaţie: în rîndul automobiliştilor din Cuba există o adevărată tradiţie a mascotelor, iar mascota specific cubaneză este aceasta pe care o privisem noi, crocodilul împăiat.

Deci, împăiat! «Amigo» sesizează nuanţa de surpriză din glasul nostru şi adaugă cu un aer oarecum misterios că în programul nostru este inclusă şi o vizită la... crescătoria de crocodili.

SPRE ZONA MLASTINILOR

Cîteva zile mai tîrziu am pornit cu maşina spre Santiago de Cuba, cel de-al doilea mare oraş al ţării, aşezat la extremitatea sudică a insulei. Autostrada pe care călătorim, Caratera central, trece prin Mantanzas, Cienfuegos, Santa Clara, Camagüey — oraşe mari, ale căror începuturi sînt înscrise în istorie încă înainte de cotropirea insulei de către spanioli. Facem scurte popasuri în aşezările mai însemnate pe care le întîlnim în drum, vizităm monumente istorice şi stăm de vorbă cu nenumăraţi veterani ai luptei împotriva regimului dictatorial al lui Batista, constructorii de azi ai Cubei socialiste.

La un moment dat părăsim autostrada şi ne îndreptăm spre regiunea mlaştinilor. Drumul şerpuieşte acum prin pitoreşti localităţi rurale. Admirăm plantaţiile de trestie de zahăr, impunătorii palmieri şi varietatea nesfîrşită a fructelor tropicale — zemoase şi răcoritoare — o adevărată binefacere pentru călătorul terorizat de un soare care stă, parcă nemişcat, toată ziua deasupra capului.

Pătrundem în zona mlaştinilor pe o şosea îngustă, însă bine asfaltată. O pancartă anunţă simplu: «Tot ce e construit în această zonă — a fost construit după victoria revoluţiei populare». Străbatem zeci de kilometri pe acest drum care pătrunde tot mai adînc în inima mlaştinii. În dreapta şi în stînga — zid de verdeaţă. Sînt plante acvatice, cu tulpina mustind de apă şi frunze mari, grase, de un verde strălucitor. Acolo unde desişul permite, se văd ochiuri de apă mîloasă.

Ne aflăm în «Cienaga de Zapata», regiunea mlăştinoasă care ocupă sute şi sute de kilometri pătraţi din teritoriul de coastă al Cubei. Aici, crocodilii au fost cîndva singurii stăpîni şi era vai de cel care se aventura în împărăţia lor. Acum însă Cienaga a devenit un punct turistic deosebit de interesant prin pitorescul său. După victoria revoluţiei populare cubane, omul s-a luat la trîntă cu natura şi a ieşit învingător. Astăzi Cienaga este străbătută de o reţea întreagă de canale de drenaj, care ajută la scurgerea apelor, fiind folosite şi pentru călătorii turistice cu barca.

CRESCĂTORIA DE CROCODILI

Dar crocodilii? Unde sînt, ce s-a întîmplat cu ei? — veţi întreba. În cadrul unei uriaşe vînători, toţi crocodilii mari, înrăiţi, au fost omorîţi, iar cei mai mici, care au putut fi capturaţi, au fost transportaţi la crescătoria de crocodili amenajată în mijlocul regiunii mlăştinoase.

Spre deosebire de cele cîteva rezervaţii naturale, aflate în Africa şi India, în care crocodilul este protejat sau vînat în mod raţional, crescătoria de crocodili din Cuba, organizată de Institutul naţional al industriei turistice, este singura din lume concepută pe

, CROCODILII ŞI LAGUNA COMORILOR

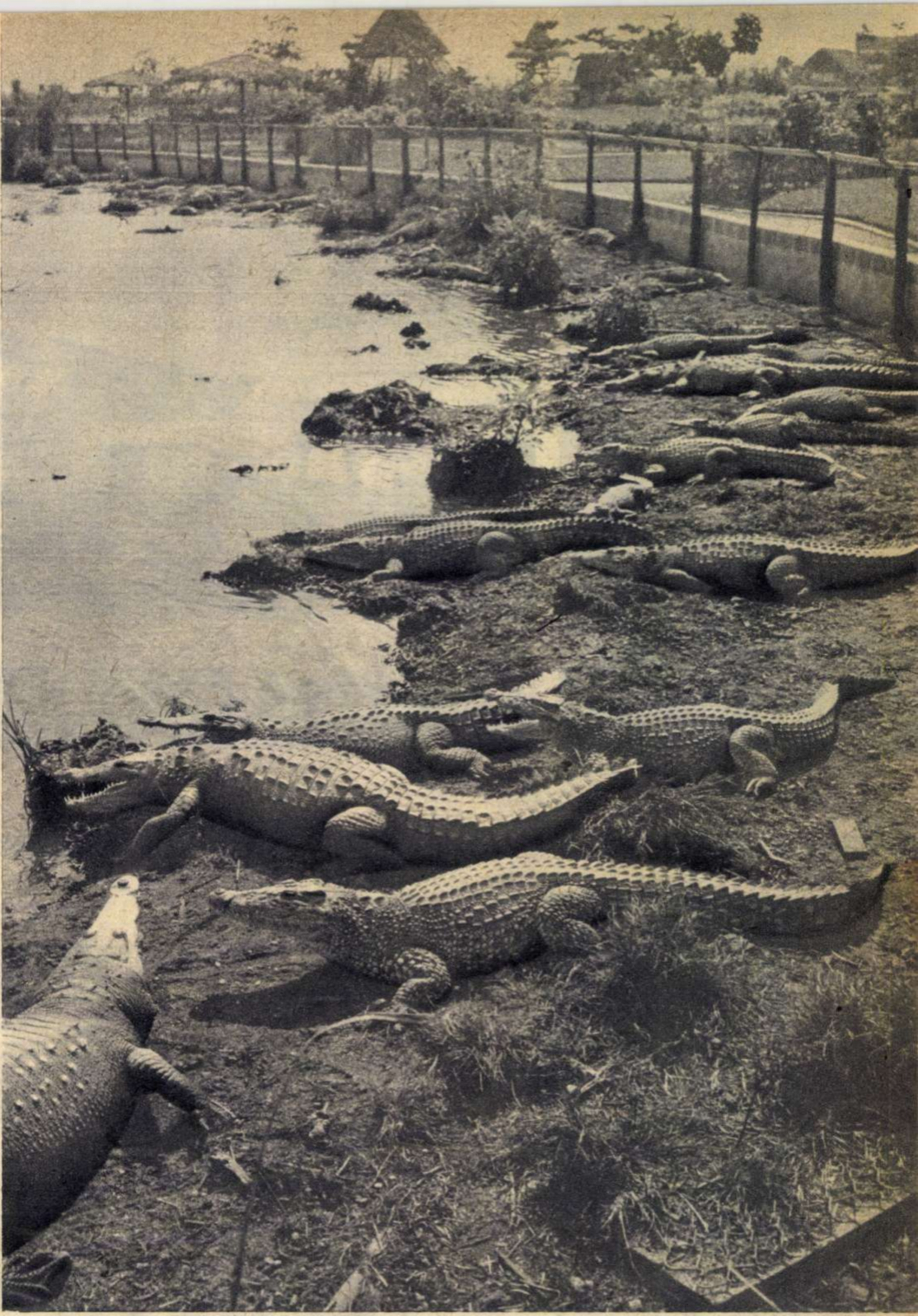

Nici măcar îndărătul împrejmuirilor de beton şi sîrmă ale crescătoriei crocodilii nu par animale prea simpatice şi inofensive.

baze ştiinţifice şi cu însemnate rezultate economice.

Iată-ne ajunşi la crescătorie. În mijlocul mlaştinii ne întîmpină un mare complex turistic. Pe terenurile smulse apei au fost înălţate numeroase clădiri. Totul e construit pe piloni — apa se mai află încă aproape de suprafaţa pămîntului. Pretutindeni, o imensă abundenţă şi varietate de flori. În imediata apropiere, sălaşurile crocodililor. Nu sînt bazine artificiale, ci porţiuni — mai mari sau mai mici — de baltă, împrejmuite cu beton şi sîrmă, în care crocodilii sînt selecţionaţi după mărime şi specie. Cel dintîi găzduieşte pui minusculi de cîte 10-15 cm lungime. Apoi bazinele devin tot mai întinse, iar crocodilii tot mai mari ajungînd pînă la 4-5 metri lungime. Între bazine, alei frumos amenajate, peluze de flori, podeţe aruncate peste cîte un braţ de mlaştină, reptilele stau la soare sau se bălăcesc în apa mîloasă; cînd cască gura, parcă se spintecă pînă la jumătate. Sîntem invitaţi să nu ne apropiem prea mult de gardul de sîrmă, fiindcă crocodilii lovesc puternic cu coada. Drept să spun, nici nu era nevoie de o asemenea prevenire; instinctul de conservare ne funcţiona în acele momente excelent.

Secţia industrială a crescătoriei de crocodili — pe care o vizităm apoi — este alcătuită din clădiri mari, un fel de hangare cu ferestre fără geamuri, construite de asemeni pe piloni înalţi. Tocmai ne pregăteam să urcăm treptele unei scări, cînd, sub un hangar, am văzut un crocodil de dimensiuni impunătoare. Avea un fel de ham, format din lanţuri, şi era bine priponit de unul din pilonii clădirii. Eram gata să ne apropiem de el, convinşi fiind că şi acesta este o mascotă împăiată. Am fost opriţi la timp. Era o mascotă, însă vie.

Am vizitat pe rînd cele trei ateliere — de măcelărie, tăbăcărie şi artizanat — ale secţiei industriale. În primul, crocodilii sînt tăiaţi şi jupuiţi. Pielea merge la tăbăcărie, carnea şi măruntaiele sînt folosite drept hrană pentru «pensionarii» bazinelor. La artizanat pieile crocodililor trec printr-o adevărată metamorfoză. Unii sînt împăiaţi, li se aplică ochi de sticlă şi devin mascotele cuminţi — mai mari sau mai mici — pe care le întîlneşti în magazine, birouri, locuinte, la parbrizele maşinilor sau... în geamantanul călătorilor străini care au vizitat Cuba. Majoritatea pieilor, în special cele ale crocodililor mai mari, sînt însă transformate în valize, serviete, casete de lucru şi servicii de birou, portmonee, poşete, cordoane bărbăteşti şi de damă, curele pentru ceasuri de mînă, portchei etc. Meşterii artizani cubani fac adevărate minuni în îmbinarea «exotismului» pielii de crocodil cu motivele folclorice ale artei populare cubane.

SATUL LACUSTRU DE LA LAGUNA COMORILOR

În imediata apropiere a crescătoriei a fost amenajat un alt încîntător obiectiv turistic, «Laguna del Tesoro» — Laguna comorilor. Pe locurile unde se găsea cîndva cea mai mare depresiune a regiunii mlăştinoase, se întinde astăzi pe zeci de kilometri pătraţi un lac cu apa limpede. Lucrările de drenaj pentru adîncirea şi curăţirea lui au durat ani de zile. Părţile înalte de teren au fost consolidate cu diguri puternice şi transformate în adevărate insuliţe. Pe ele şi între ele, chiar pe apă, a fost amenajat un sat lacustru. Casele construite din lemn de palmier se înalţă toate pe piloni, adînc înfipţi în pămînt sau sub apă. Între insule — atunci cînd nu sînt despărţite de distanţe prea mari — au fost «azvîrlite» poduri suspendate. De regulă însă, legătura între clădirile satului se face cu barca. Drept care, la intrarea fiecărei construcţii sînt ancorate cîteva bărci. Sute de turişti vin zilnic aici, unii pentru o scurtă vizită, alţii pentru cîteva zile de odihnă. Totul este plăcut şi bine amenajat. «Locuitorii» satului au la dispoziţie un restaurant — bineînţeles cu orchestră de chitare — bibliotecă, punct sanitar. Toate, pe piloni.

...Am părăsit Laguna del Tesoro cu unul din vapoarele care fac curse regulate între satul lacustru şi crescătoria de crocodili, străbătînd din nou marele canal — adevărat bulevard — care uneşte aceste două importante puncte turistice. Încîntaţi de cele văzute, ne-am continuat călătoria spre sud.

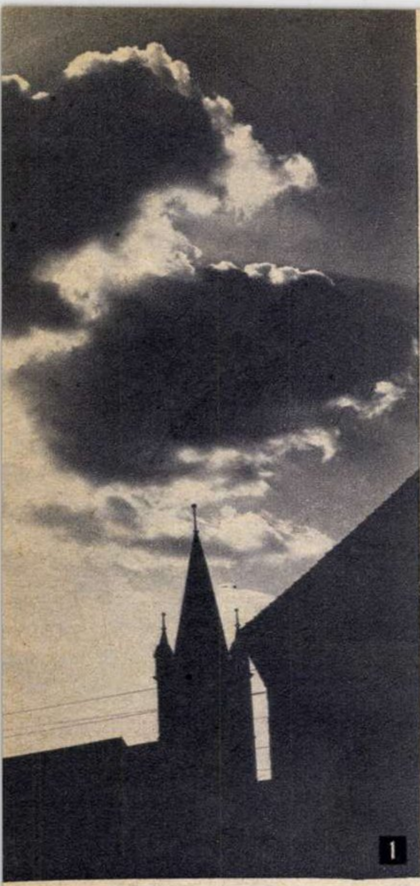

1

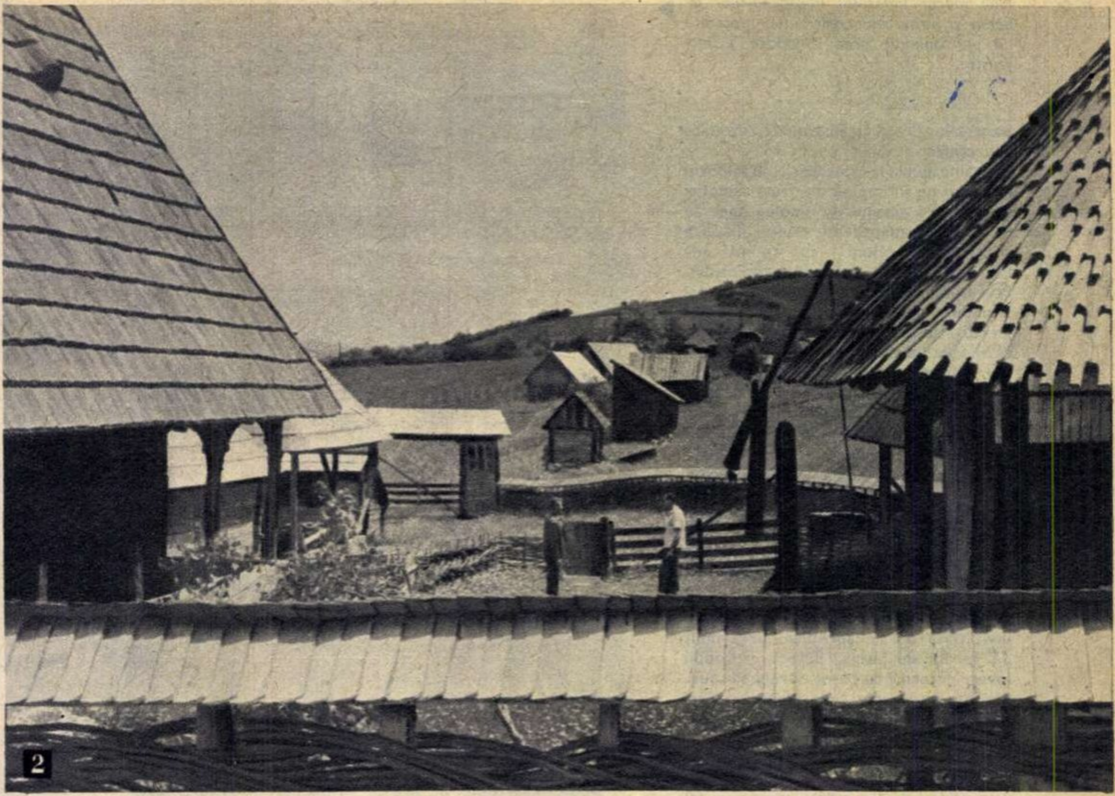

2

dialog cu cititorii

Cu prilejul Zilei presei, redacția noastră felicită pe toți corespondenții, colaboratorii și cititorii «Flacării», urîndu-le succese în activitatea lor.

pentru și contra unor puncte de vedere ale redacției

Tov. Ștefan Nedelcu din comuna Piscu (Galați), citind observațiile și propunerile făcute de cititorul nostru Mihai Trăistaru din Cluj («Flacăra» nr. 28 din 9 iulie a.c.), susține poziția redacției intr-o serie de probleme. «Cred că tov. Trăistaru face o mare greșeală cînd consideră că revista nu mai trebuie să publice reportaje din mediul rural» — scrie tov. Nedelcu. De asemenea, cititorul nostru din Piscu se ridică impotriva cererii tov. Trăistaru de a nu se mai publica sport in revistă. În schimb, tov. Nedelcu se declară in dezacord cu redacția (și cu foarte mulți cititori) in două chestiuni: 1) trecerea numărului revistei, de pe coperta propriu-zisă, deasupra titlului («deoarece — scrie d-sa — strică aspectul titlului revistei») și 2) să se renunțe la rubrica «Cititorii fotografiază» («binențeles — arată tov. Nedelcu — dacă n-am să intru in conflict cu fotografii amatori» . Veți intra, in mod cert! Și sint foarte mulți! —N.R.)

În aceeași scrisoare ni se mai sugerează: 1) Să publicăm mai multe materiale privitoare la monumentele noastre arhitectonice — cum a fost, de exemplu, cel privitor la mănăstirea Putna (nr. 28). Sintem de acord! 2) Să renunțăm la publicarea reclamelor pe ultima copertă și să le acordăm in schimb același spațiu in interior. Pe ultima copertă să publicăm peisaje din natură și vederi din orașele patriei, iar pe prima copertă in exclusivitate portrete de oameni de cultură și artă — la cererea cititorilor. Nu sintem intru totul de acord cu această propunere. Spațiul restrins de care dispunem nu ne permite să acordăm cu regularitate o pagină exclusiv unui peisaj, iar pe prima copertă nu credem că ar fi bine să dăm numai portrete; prea ar deveni monotonă revista!

lipova nu va fi neglijată

Cu o vreme in urmă cititorul Gh. Tatar din Lipova ne sesiza asupra lipsei din magazinele orașului său a numeroase articole tehnice și de uz casnic. La rindu-ne, am cerut forurilor in drept să ne răspundă la sesizare. Răspunsul a sosit din partea Comitetului Executiv al Sfatului popular regional Banat. Analizindu-se cauzele lipsurilor pe drept cuvint criticate, ni se comunică totodată măsurile luate in vederea imbunătățirii aprovizionării cu articolele deficitare.

Redacția noastră socotește răspunsul Sfatului popular regional Banat drept satisfăcător, cu condiția firească a respectării angajamentelor asumate. Ținem să adăugăm insă că ulterior ne-au parvenit din Lipova și alte ecouri din care reiese că deficiențele de aprovizionare a populației cu piese de schimb pentru radioreceptoare și televizoare, precum și alte articole tehnice, persistă.

„cazul g“...

...stirnește in continuare ecouri, cititorii declarindu-se in total dezacord cu comportamentul lui **Ion R,** tatăl copilului de care vorbea reportajul nostru («Flacăra» nr. 24 din 11 iunie a.c.).

Florica Apostol (din comuna Sinandrei, rn. Timișoara, reg. Banat), profund impresionată de acest caz, ne scrie: **«Am refuzat să cred că citesc ce citesc. Desigur vina principală pentru copilul rău Gabriel R. o poartă tatăl său. Am convingerea că articolul dv., grija școlii și schimbarea atitudinii tatălui vor indrepta lucrurile».**

În continuare corespondenta noastră ne roagă să-i dăm adresa școlii la care invață **Gabriel R.** Iat-o: **București II, bd. N. Titulescu 24, Școala generală de 8 ani nr. 3.**

Tot in acest caz, **Romulus Popa** din Făgăraș ne scrie: **«Sint născut în anul 1940 și războiul a lăsat și în familia mea, formată din șase frați, un gol ce nu se poate completa: moartea tatălui. Mama ne-a crescut cum a putut. Am înțeles de mic că trebuie să invăț să «zbor» singur. In vîltoarea vieții, în care am intrat, puteam să apuc drumuri greșite, dar tot timpul am gîndit. Iată la ce cred că ar trebui să mediteze și Gabriel R.»**

Cit despre atitudinea condamnabilă a inginerului Ion R, corespondentul nostru din Făgăraș scrie: **«Nu știu cum a putut acest tată să-și uite propriul copil; căprioara care, orice s-ar spune nu e om, se desparte atit de greu de puiul ei... Eu am văzut un asemenea moment și nu-l pot uita. Ce părere are inginerul nostru?».**

în cîteva rînduri

Florina T. — Craiova. Ne temem că ați pierdut pariul: rolul lui Setilă din filmul «De-aș fi... Harap-Alb» a fost interpretat de actorul Florin Vasiliu.

Josefa György — Sinandrei. Sintem in așteptarea fotografiei făgăduite. Orașul Timișoara va fi infățișat la rubrica «Orașele patriei».

A. Portocală — București. Vă mulțumim pentru cele două precizări. Menționăm totuși că in scurtul nostru răspuns privind Vaticanul nu ne-am propus să epuizăm intreaga istorie a succesiunii papilor pe scaunul pontifical. În ce privește «Revista română de șah» ca a avut desigur mulți colaboratori și susținători, dar principalul său animator rămine totuși marele nostru scriitor Mihail Sadoveanu.

Constanța R. Martin — București. După cum remarcăm, continuați să vă păstrați cvasianonimatul. O sesizare critică privind o stare de lucruri trebuie să prezinte garanția deplinei ei seriozități și prin aceea că autorul ei trebuie să-și dea **adresa completă.** De aceea vă solicităm și acest ultim amănunt.

Ioana Oană — Craiova. 1) Copertă Anca Agemolu? E posibil, in viitor. 2) Viața și cariera lui Alain Delon? Intenționăm acest lucru, impreună cu fotografia sa pe copertă. 3) Ce face Jean Marais la noi in țară? Vedeți numărul precedent al «Flacării». 4) Doriți să continue serialul cu spionajul. Va continua. (Credem că ați citit seria XII din nr. 31.)

Ion Maleavin — Iași. Aveți perfectă dreptate. Cuvintul rezultat din incrucișare este **ostie** și nu **ostile,** așa cum din eroare a apărut la dezlegarea publicată in nr. 29.

despre timpul cetățeanului și despre un spectacol sub egida O. Ș. T. A.

«Multe din cele criticate in foiletonul «Tu ai timp!» («Flacăra» nr. 28 din 9 iulie) se intimplă la tot pasul și aici, la Oradea», ne scrie cititorul nostru Gh. Magheru. «Căsătorindu-mă — ne scrie d-sa in continuare — să nu vă spun prin cite am trecut din cauză că Circumscripția medicală 21 nu avea o ștampilă sau pentru că la Oficiul stării civile de la sfatul popular nu există un tabel care să inșire actele care-ți trebuie in asemenea ocazii».

În continuare, observațiile critice ale cititorului nostru se indreaptă in altă direcție: «O.S.T.A. crede că in provincie merge orice» — ne scrie tov. Magheru, referindu-se la scăderile artistice ale unor interpreți din spectacolul cu «Omul zăpezii», prezentat de curind sub egida O.S.T.A., la Oradea. Ar fi bine dacă tov. Magheru ar reveni cu mai multe argumente decit acela că Mihaela Cotaru și Rodion Hodovanschi s-au prezentat in spectacol «puțin cam epuizați». În orice caz insă, ne facem și ecoul acestui semnal critic.

În același timp, corespondentul nostru critică și «Flacăra» pentru felul in care s-a ocupat de problemele muzicii ușoare socotind că revista nu și-a făcut pe deplin datoria numai cu ancheta in care a dat cuvintul unor cintăreți și compozitori care n-au făcut decit să-și «impute unul altuia niște necazuri care pe noi nu ne interesează». Fără a ne însuși intru totul acest punct de vedere, considerăm totuși că cititorul nostru are tot dreptul să ne impute slaba noastră preocupare cu privire la muzica ușoară. În numărul de față, insă, apare un material pe marginea festivalului in curs de desfășurare la Mamaia. De asemenea, avem gata pregătit un documentar (ce va apărea in două numere de revistă) despre vedete și tendințe in muzica ușoară internațională. Va vedea lumina tiparului peste vreo 2-3 săptămini.

P.S. Colaboratorului nostru Mircea Rebreanu ii puteți scrie pe adresa redacției.

3

DIN CARNETUL FOTOREPORTERULUI

Fotografii de S. STEINER

1. Siluete sub nori.
2. Variațiuni cu șindrilă.
3. Reflexul vitezei.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Angela Cioran, profesoară, 22 ani, Școala generală Bunești, com. Zărnești, rn. Curtea de Argeș: ilustrate, folclor, monumente istorice; Rodica Radu, elevă, com. Malu Spart, rn. Titu: ilustrate; Natalia Vlăsceanu, elevă, Pitești, str. Horia, Cloșca și Crișan 14: teme diverse, ilustrate; Veronica Baciu, elevă, Huși, str. Ștefan cel Mare 26: ilustrate; Ioan Bojin Samoilă, lăcătuș, Reșița, bl. 800, et. 2, ap. 137: teme diverse; Constantin Badea, elev, Reșița, str. Oituzului,Căminele Țiglărie, bl. 3, ap. 8: teme diverse; Victoria Șomoghi, profesoară, Școala generală Sînlazăr, rn. Marghita, reg. Crișana: teme diverse, ilustrate; Mariana Cîrciu, elevă, Focșani, str. Viilor 6: cinema, ilustrate; Marcel Grigorescu, maistru, 22 ani, Tulcea, str. George Enescu 4: teme diverse, ilustrate; Aurelia Vlădescu, elevă, Brăila, str. V. Alecsandri 63: ilustrate; Ioan Ciocan, rectificator, Bîrlad, bl. Tineretului, str. Republicii 277: ilustrate; Maria Dediu Ștefănescu, elevă, Focșani, str. Caraiman 14: muzică, ilustrate; Gavrilă Vlădeanu, planificator, Timișoara II, str. Moldovei 15: literatură, filozofie, filatelie; Corneliu Sfîrlea, profesor, com. Diosig, rn. Oradea: cinema, ilustrate; Tinel Roșca, marinar, Mangalia, str. 30 Decembrie 22, bl. 12, sc. A, et. 3, ap. 10: ilustrate; Neculai Voinea, mecanic, Brăila, cartier Chercea, str. Ion Slavici 138: ilustrate; Marioara Bej, elevă, com. Chișineu Criș, str. Ciocîrliei 11, reg. Crișana: ilustrate; Alexandru Mihailov, student, Timișoara II, str. Șt. O. Iosif 28: cinema, sport, ilustrate; Constantin Doros, funcționar, Ploiești, str. Moldovei 2: ilustrate; Nyna Tudor, planificatoare, 18 ani, Pitești, Calea București, bl. 15, sc. A, ap. 2: teme diverse; Emilian Dima, tehnician, București 33, str. Cîmpina 56: teme diverse, ilustrate; Elena Ioana, laborantă, Slatina, str. Crișan, bl. 17, camera 5: teme diverse, ilustrate; Gabriel Șerbănescu, elev, 17 ani, Craiova, str. Oituz 20: ilustrate; Ana Leancă, dactilografă, Arad, str. A. France 1, et. 3, ap. 11: cinema, ilustrate; Floriana Fischer Galan, asistentă medicală, 25 ani, București, rn. N. Bălcescu, șos. Giurgiului 67-77, bl. E, sc. 5, ap. 145: teme diverse.

cititorii întreabă

george constantinescu — creatorul sonicității

Cititorii Neculai HORINCEANU din com. Glăvănești, rn. Adjud și Gheorghe STOIAN din București *doresc să afle date despre sonicitate și creatorul ei.*

Răspunde dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU.

Inginerul român George Constantinescu (1881-1965) s-a născut și și-a făcut studiile medii la Craiova. După absolvirea Școlii de poduri și șosele din București, inginerul G. Constantinescu se face remarcat prin construirea podului de beton armat din Parcul Libertății, consolidarea clădirii Senatului și alte lucrări.

Preocupat de ideea transmisiei puterii mecanice prin medii elastice (fluide în vibrație), ing. Constantinescu efectuează interesante cercetări în țară, iar apoi în Anglia. Aici, în fața unor savanți renumiți ca Raleigh, Lodge, J.J. Thompson, inginerul român expune noua teorie a sonicității, precum și aplicațiile posibile ale acesteia. Plecînd de la unele date cunoscute despre elasticitatea apei, el demonstrează posibilitatea transmiterii, prin unde elastice, în apă, a unor puteri de zeci de kilowați. Concretizarea acestor idei în primul laborator de sonicitate din lume o constituie construirea dispozitivului sonic de tragere prin elice, care îi aduce inventatorului român premii, medalii și titlul de presedinte de onoare al Societății inginerilor civili din Anglia.

Motoarele sonice construite sub conducerea inginerului Constantinescu au fost expuse la mai multe expoziții. Inventatorul, dorind să dăruiască poporului român rezultatele muncii sale, a încredințat Academiei Republicii Socialiste România o bună parte din lucrările sale, continuate și dezvoltate în prezent de un colectiv condus de prof. dr. docent Matei Marinescu, membru corespondent al Academiei.

cu patru milenii înaintea erei noastre

«Aș dori să știu ce este așa-zisa civilizație cretană?»

Mihaela MANU
Cîmpulung-Muscel

Răspunde prof. univ. RADU VULPE, doctor docent în științe, consultant științific la Institutul de arheologie al Academiei Republicii Socialiste România.

Vestita civilizație clasică elenă n-a fost cea mai veche din Grecia. Cu mii de ani mai înainte fusese precedată de *civilizația cretană*, numită astfel fiindcă s-a născut și s-a dezvoltat în insula Creta. I se mai spune și *minoică*, după numele regelui cretan Minos, a cărui amintire s-a păstrat, sub forme legendare, în tradițiile elenilor de mai tîrziu. A fost una din cele mai vechi civilizații superioare din lume și cea dintîi care a apărut în mijlocul Mediteranei și în aria Europei. S-a format în cursul mileniului al patrulea î.e.n. prin evoluția formelor de viață ale unei populații neolitice de marinari și plugari mediteraneeni, ageri, întreprinzători, harnici, înzestrați deopotrivă cu un spirit practic constructiv și cu un simț artistic înnăscut. Limba acestor străvechi locuitori ai Cretei nu e cunoscută. Civilizația cretană, prin excelență maritimă, prezintă caractere profund originale. A fost reconstruită numai pe baza resturilor arheologice. În anul 1900, savantul englez Arthur Evans, făcînd săpături sistematice la Cnossos, un important oraș antic din interiorul insulei, a scos la lumină ruinele unui palat întins și complicat, de un tip cu totul inedit, cu nenumărate camere, coridoare, curți interioare, depozite de provizii, dependințe confortabile, canale, cu coloane de o formă ciudată: subțiindu-se de la capitel spre bază, cu pereți acoperiți de stucuri și fresce admirabile. În bogatul inventar scos din săpături predomină ceramica de o tehnică superioară, pictată cu splendide motive inspirate din natură. De asemenea s-au găsit delicate statuete și plăci de faianță smălțuită, reprezentînd chipuri de oameni și de animale, geme sculptate cu scene de cult, giuvaeruri de aur și de argint, precum și numeroase plăci de lut acoperite cu scrisuri enigmatice. Costumele femeilor, redate în imagini plastice, denotă multă eleganță. Arta cretanilor se caracterizează printr-o îndrăzneață fantezie creatoare, o subtilă preferință pentru aspectele gingașe și vioaie ale naturii, de dragoste exuberantă de viață și de mișcare. Descoperirile de la Cnossos au făcut senzație la timpul lor și au fost completate prin cercetări în numeroase alte locuri din insulă, ca Phaistos, Gurnia, Haghia, Triada, Mochlos etc. Civilizația cretană a durat cam vreo două milenii, între anii 3400 și 1200 î.e.n. Epoca sa de apogeu se înregistrează după anul 2000 și cu deosebire în jurul anului 1450 î.e.n., cînd Creta devenise centrul unei puternice și întinse talasocrații, dominînd toată Egeea și Grecia continentală. Această hegemonie a fost nimicită de o invazie a aheilor, strămoșii grecilor, care au ocupat Creta și au preluat elementele vechii civilizații, continuînd-o în formele fazei *miceniene* (după cetatea Mycenae, centrul aheic cîntat de Homer). Prin sec. XII î.e.n. invazia dorienilor, rude mai înapoiate ale aheilor, a curmat definitiv evoluția civilizației cretano-miceniene. Din conviețuirea noilor veniți cu populațiile locale anterioare se va naște poporul elen, a cărui civilizație clasică, ce se va forma cu secole mai tîrziu, va urca pe culmi și mai înalte decît cea cretană.

o voce de aur

«M-ar interesa cîteva date despre marele tenor suedez Jussi Björling»

Lazarina CONSTANTIN
București

Răspunde ADA BRUMARU, muzicolog.

Jussi Björling (Iohann Ionathan), unul dintre cei mai mari cîntăreți contemporani, s-a născut la Stora Tuna, în Suedia, în anul 1911. Cîntul era o tradiție a familiei sale, astfel că din cea mai fragedă vîrstă este inițiat în arta vocală. Împreună cu tatăl său, David, și frații săi — Olle și Gösta — formează un cvartet, care în anul 1919 susține un turneu de mare succes în America. Mai tîrziu Jussi Björling studiază la Conservatorul din Stockholm cu John Forsell și debutează în anul 1930, la Opera regală, în Don Ottavio din opera «Don Juan» de Mozart (rolul titular era susținut de profesorul său). Renumele lui crește și artistul este invitat la Dresda, Praga, Paris, Buenos Aires și, în sfîrșit, pe principalele scene lirice ale lumii: Scala din Milano, Metropolitan-Opera din New York, Covent Garden din Londra. Moare în anul 1960, în urma unei crize cardiace.

Temeiurile unei cariere atît de strălucite sînt explicate de darurile lui artistice rare: voce de o excepțională puritate, cu un timbru special în care se învecinau tonurile delicate, moi, cu acelea metalice, de forță și vigoare. Stilul și muzicalitatea lui erau impecabile. De aceea Björling a abordat un repertoriu imens și variat. S-a spus pe bună dreptate că are flacăra și forța unui tenor italian și sobrietatea interpretului de școală germană. Într-adevăr, arta lui Björling lega acești doi poli extremi în materie de stil vocal. El a fost un cîntăreț mozartian excelent, după cum înregistrările sale, în repertoriul italian, îl dezvăluie ca pe un reprezentant de predilecție al acestui stil. Firește, astfel de rezultate artistice se susțineau pe o tehnică stăpînită și condusă cu mare inteligență.

Dintre înregistrările lui pe discuri HMV și RCA cităm: operele integrale «Aida», «Madame Butterfly», «Rigoletto», «Boema», «Tosca», «Cavaleria rusticana», «Manon Lescaut». În 1945, Jussi Björling a publicat la Stockholm o autobiografie intitulată, în limba suedeză, «Med bagaget i strupen».

pe scurt

Rodica Popescu, Pitești: 1) «Cerneală simpatică» este considerată orice substanță chimică care, utilizată la scris, nu lasă urme vizibile pe hîrtie — textul devenind vizibil numai după tratarea hîrtiei respective cu un agent fizic (căldură, de ex.) sau unul chimic (un acid, un solvent etc.). De ce devine vizibil scrisul sub acțiunea unui asemenea agent? Sînteți elevă în clasa a XI-a, ați studiat și fizica și chimia — vă e deci ușor să înțelegeți. Se știe, de pildă, că clorura de cobalt, deși e transparentă, capătă o culoare închisă dacă este supusă unei temperaturi mai ridicate. Ca atare, o soluție de clorură de cobalt, folosită la scris, nu lasă în urma peniței nici un semn vizibil pe hîrtie; încălzind însă foaia de hîrtie respectivă, scrisul apare imediat. Alte substanțe provoacă reacții cînd sînt combinate cu acizii conținuți în zeama de lămîie, de exemplu, făcînd să devină vizibil textul scris cu «cerneală simpatică». 2) Despre Kalidasa vom publica un articol separat.

Ionel Codrin, Brad. 1) Dan Spătaru este profesor de educație fizică (specialitatea: fotbal) și are 26 de ani; Horia Moculescu, conducător de formație muzicală, are aceeași etate. 2) Sarita Montiel nu e nici un fel de prințesă, ci — așa cum o cunoaștem — actriță de film și cîntăreață.Cîți ani are? Regretăm, dar nu vă putem spune, întrucît ea nu-și face cunoscută vîrsta; în cîteva reviste străine au apărut diferite versiuni al căror ecou nu dorim să ne facem. 3) Cuvîntul «tabu» este de origine polineziană. Printre triburile din Polinezia domnește credința că anumite lucruri sau ființe considerate «sfinte» nu pot fi atinse de mîna omului, un cît de mic contact cu ființele sau obiectele «tabu» avînd drept urmare mari nenorociri. Cuvîntul a pătruns în toate limbile lumii, căpătînd un sens figurativ: o persoană, un obiect, o problemă pe care cineva le socotește mai presus de orice critică, a căror discutare este interzisă, sînt considerate «tabu».

Florin Cucu, Tîrgoviște. 1) Există în țară și lucrări ale lui Brâncuși care nu figurează printre cele 130 de opere pe care le amintiți. Așa, de exemplu, un studiu al său — avînd mare valoare ca document — se află la Institutul de artă plastică «Nicolae Grigorescu» din București, iar la Buzău există un monument funerar sculptat de Brâncuși. Nu e exclus ca asemenea lucrări să mai existe și în alte colțuri ale țării. Așa că nu putem afirma că se cunoaște tot ce ne-a rămas de la marele nostru sculptor. Dintre operele lui cunoscute pe plan mondial aflate la noi, menționăm cele aflate la Muzeul Republicii Socialiste România, la Muzeul din Craiova, precum și ansamblurile sculpturale din Tg. Jiu. 2) Despre Paul de Alep am mai dat un răspuns, tot la rubrica «Pe scurt» («Flacăra» nr. 30 din 23 iulie a.c.). 3) Editura pentru literatură: bd. Ana Ipătescu 39, rn. 30 Decembrie, București.

Vladimir Ciocan, Izvoru Dulce, rn. Buzău. 1) Lion Feuchtwanger (1884-1958) a lăsat o operă vastă. În afară de «Goya» (1951), «Vulpile în vie» (1948), «Înțelepciunea nebunului» (1952) și «Simone» (1945) pe care le cunoașteți, în urmă cu vreun an și jumătate a mai apărut în românește și romanul «Succès» (1930), una dintre operele lui însemnate. Cu mulți ani în urmă au mai apărut și alte traduceri. În afara celor amintite, marele romancier realist critic și umanist german a lăsat literaturii următoarele opere: «Singuraticii» (schițe-1903), «Mici drame»(1905-1906), «Dumnezeul de lut» (primul său roman — 1910), «Prizonier de război» (eseu — 1918), «Thomas Wendt» și «Prințesa slută» (romane 1910-1923). După primul război mondial începe seria marilor sale romane: trilogia «Sala de așteptare» (cuprinzînd romanele «Succès», «Familia Oppermann» și «Exil», respectiv în anii 1930, 1934 și 1940), apoi trilogia antică «Războiul evreilor,» «Falsul Nero» și «Veni-va ziua» (respectiv în anii 1932, 1936 și 1942), eseul «Diavolul în Franța» și pamfletul «Franța neprimitoare» (respectiv 1941 și 1943). După război, în afara celor 4 opere pe care le cunoașteți, mai publică romanele: «Evreica din Toledo» (1955), «Frații Lautensack» (1956) și «Jephta și fiica ei» (1957). 2) Dintre propunerile de coperte pe care ni le faceți am reținut pe aceea de a publica un portret al solistei de muzică ușoară Pompilia Stoian; va apărea în cîteva săptămîni.

Ion Șelaru, Petroșani. 1) Antichitatea a consacrat — mai ales prin Jocurile Olimpice — mulți atleți celebri. Dintre aceștia, cel mai cu venerație era pomenit numele lui Coroebos, cîștigătorul primei olimpiade (776 î.e.n.). Nu vă putem da însă date certe despre el: istoria nu le-a păstrat. 2) Despre combustibilii folosiți la avioanele cu reacție și la rachete am mai scris; totuși vă promitem să mai revenim cu un articol special pe această temă.

V. SILVIAN

umor de peste hotare: MEDICALE—umor de peste hotar

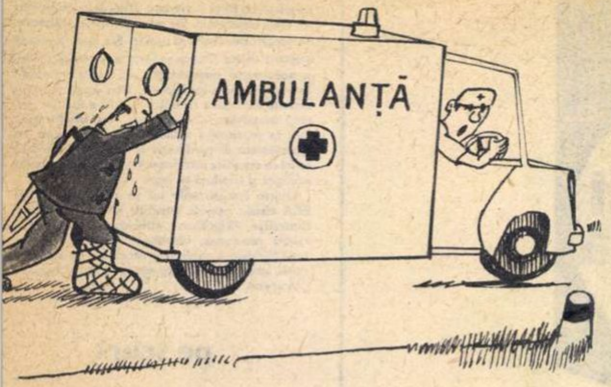

— Împingeți mai tare, vă rog!

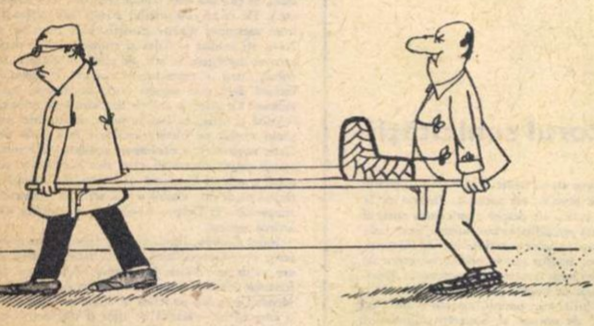

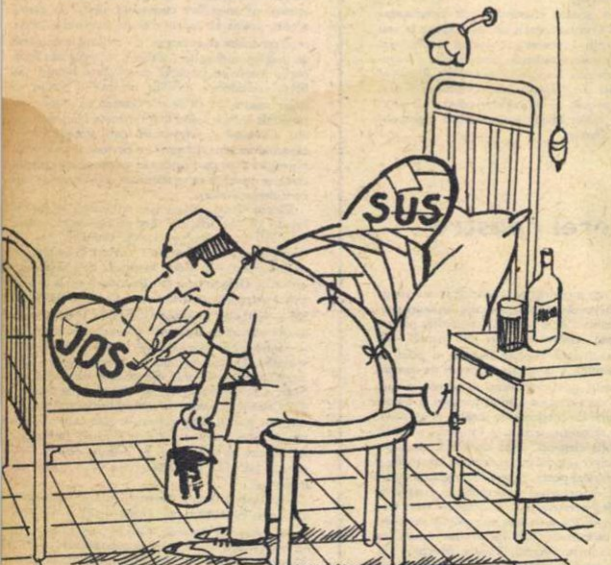

POVESTEA VORBEI

ceva despre vedetele de altădată

Povestea *vedetelor* arată că, înainte de a se bucura de zgomotoasa celebritate de astăzi, persoanele cunoscute sub acest nume aduceau servicii prețioase armatei, în exercițiul funcției lor de... sentinele!

Acum trei sute de ani, *vedette* avea în franceză accepțiunea de «sentinelă călare».*Vedette* provine din cuvîntul italian *vedetta*, care însemna pe atunci (de fapt, sensul mai apare în italienește și astăzi)*«post de observație», deci nu se referea la persoane, ci la locul unde erau instalate sentinelele. Din același cuvînt *vedetta* provine și *vedette* (în franceză), *vedetă* (în românește) ca denumire a unei nave mici, a cărei funcție a fost inițial să patruleze în apropierea litoralului, deci era tot un post de observație.

Pînă aici totul se explică fără dificultate, dar rămîne să înțelegem cum s-a putut ca *vedette* să-și deplaseze sensul de la sentinele la... actori. Pentru aceasta e necesar să amintim de expresia franceză *mettre en vedette*, adică «a scoate în relief, a pune în evidență», textual «a înălța, a ridica pe cineva într-un post de observație». Expresia citată apare la începutul secolului trecut cu referire la afișele teatrelor: «a scrie numele unor actori cu litere mai mari». Abia la sfîrșitul secolului avem primele atestări ale cuvîntului *vedette* cu sensul de azi: actor al cărui nume e tipărit pe afișe cu litere de o șchioapă — și de aici actor care joacă roluri principale, actor de mare celebritate și popularitate.

Sorin STATI

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

păsări

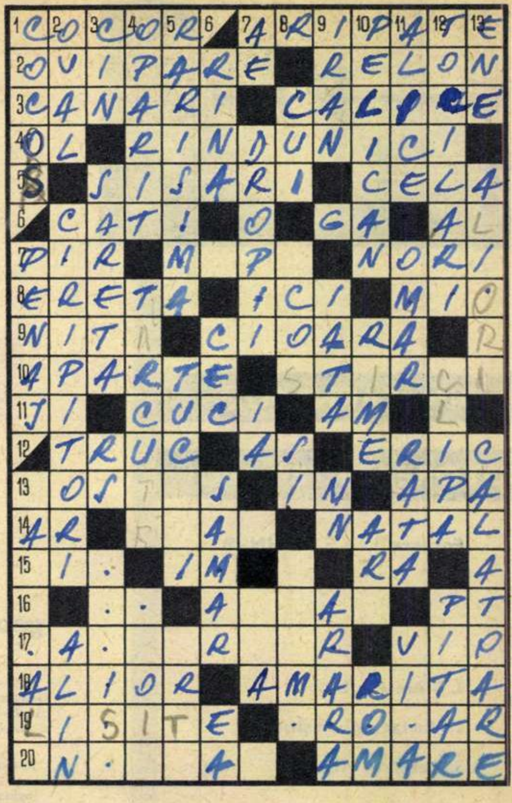

ORIZONTAL: 1) Pasăre migratoare cu gîtul și picioarele lungi — Păsări. 2) Se înmulțesc prin ouă — Fibră sintetică. 3) Mici păsări cîntătoare cu pene galbene — Avare. 4) Oală — Păsări călătoare cu coada despicată. 5) Pasăre de mărimea unui porumbel, cu carnea foarte gustoasă (pl.) — Acela. 6) Gaiță (fig.) — Strigătul gîștei — Articol. 7) Buruiană — Exclamație care însoțește o săritură — Aduc ploaia. 8) Pasăre de pradă — Aici — Prefix medical. 9) Un cunoscut... pitpalac — Pasăre cu penaj negru, mai mică decît corbul. 10) Deosebit — Păsări de baltă cu picioare lungi și cu smoc de pene pe cap. 11) Jean Ionescu — Păsări singuratice — Posed. 12) Șiretlic — Campion — Gîrlă de chefali. 13) Situat — Plantă textilă — Lichid potabil. 14) Măsură agrară — Specie de cîine sălbatic care în ultimii ani s-a aclimatizat și în Delta Dunării — Locul în care te-ai născut. 15) Insulă în apropierea Irlandei — Pomadă — Rea! 16) Semioval! — Pasăre călătoare din ordinul picioroangelor — Punte! 17) Ordin de păsări al cărui tip principal este găina — Prefix... al vieții. 18) Specie de papagal sud-american, cu aripi mari, viu colorate — Ca o curcă plouată (fem.). 19) Păsări de baltă cu pene negre — Sol. 20) La început — Hapuri neplăcute.

VERTICAL: 1) Anunță sosirea zorilor — Totalitatea penelor unei păsări — Magnetofonul păsărilor (pl.). 2) Ca un ou — Care ciripesc — Anin. 3) Rang (od.) — Trăsură ușoară — Curse! — Fără pene (pl.). 4). Fiert — Coțofane (dim.) — Introdus. 5) Rara avis! — Pasăre exotică cu ciocul mare (pl.) — Feciori (reg.). 6) Coastă — Casa de Economii și Consemnațiuni — Desagă — Dînsa. 7) Primele vocale — Păsări de stepă, vînat foarte valoros, ocrotite prin lege — Poftește — În joacă! 8) Piron — În formă de ac — Conjuncție — Se folosesc la prăjituri. 9) Stat asiatic — Privește — Bine! — Ciorbă (reg.). 10) Pasăre din Delta Dunării, cu ciocul lung și elastic — Viermi — Papagal — Orașul etern, pe care gîștele l-au salvat de la distrugere (od.). 11) Gloanțe folosite la vînatul păsărilor — Calif arab — Pasăre de curte și de baltă — A repeta. 12) Ascut cuțitele — Secundă — Brutar (od.). 13) Vine seara pe la gene — Plantă numită și laptele-cucului (pl.) — Păsări migratoare.

Cuvinte mai puțin cunoscute:

OL, ERIC, ENOT, PIG, ARARA, CIN, RIM, OMAR, PITAR, ALIOR

dezlegarea jocului «ESTIVALĂ», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: **1) CANICULA — TRAC. 2) AMABILI — GOALA. 3) LOVIRI — CUPTOR. 4) ORASE — SILI — EB. 5) RE — ISTOVITA — U. 6) IZA — IULIE — BON. 7) IADA — RAC — CUVE. 8) TEMPERATURI. 9) RACEALA — AVIDE. 10) E — USCA — CRITIC. 11) FRATE — PIAN — UU. 12) RATE — FRUNTE — A. 13) AC — CORALI — PAT. 14) CHA — LEFI — PIRO. 15) TERMIC — NAL — SR. 16) ATERMAN — PIPA. 17) RA — EPRUBETA — G. 18) A — TAIERE — APAR. 19) BANCICI — INA. 20) VAPAIE — IOANID.**

OMUL ZBURĂTOR...

...nu evoluează numai în paginile romanelor științifico-fantastice, ci și pe stadioane, unde poate fi admirat de sportivi. În fotografia noastră, Gordon Yaeger face o demonstrație pe stadionul britanic Brands Hatch, cu aparatul său Rocket Belt. Construit pe principiul motoarelor cu reacție, aparatul poate fi cu ușurință atașat la centură. Performanța este remarcabilă, dar are un singur dezavantaj: nu durează decît 21 de secunde. După care, zburătorul redevine... pedestru, pentru «alimentare».

CARNET AUTOMOBILISTIC

SALONUL DE LA GENEVA

Şi în acest an reputaţia tradiţională de cea mai bine organizată expoziţie de automobile din ţările neproducătoare a fost confirmată: 1 178 de uzine şi firme diferite din 22 de ţări au expus 74 de mărci de autoturisme, vehicule comerciale şi utilitare, accesorii, piese de schimb, utilaje pentru construcţia şi întreţinerea drumurilor, instalaţii pentru garaje, aparataj pentru semnalizare etc. Suprafaţa totală ocupată de exponate: 41 000 m².

Spre deosebire de alţi ani, salonul de la Geneva nu a adus noutăţi deosebite. Noul tip Peugeot 204 promis pentru data deschiderii nu a fost prezentat şi nici tipurile noi de Fiat 1 300/1 400 pe care le finisează uzinele din Torino n-au putut fi văzute. În afară de noul tip 1 100 R în două variante (berlină şi familială), uzinele Fiat au prezentat, ca ultimă noutate, un 850 cu transmisie semiautomată. Acest sistem, alcătuit dintr-un convertizor hidraulic de cuplare şi ambreiaj cu comandă hidraulică, funcţionează în acelaşi sistem cu cel existent la Simca 1 000. Diferenţa constă în faptul că Fiat 850 menţine o cutie cu 4 viteze, în timp ce Simca are doar 3 viteze.

Noi perfecţionări, lipsite însă de importanţă, au fost prezentate la tipurile mici de turisme de clasa 1 150 cm³, care continuă să fie, atît ca accesibilitate de preţ cît şi ca manevrabilitate şi uşurinţă de parcare şi garare, preferatele pieţei automobilului în Europa. Aşa se explică faptul că tipurile de Audi, Austin, Morris de 1 100 cm³ încearcă să concureze mărcile cu tradiţie în producţia acestui tip: Fiat, Simca, Volkswagen.

În ceea ce priveşte caroseria, este de remarcat un singur model de sport «Saab» din masă plastică. Prevederea iniţială a multor specialişti, care au negat valabilitatea utilizării în exterior a maselor plastice, s-a confirmat. În schimb în interior se constată o tot mai largă gamă de folosire a materialelor sintetice care satisfac, atît ca rezistenţă şi estetică, cît şi ca funcţionalitate.

Numărul mare de tipuri de turisme în transmisie automată şi semiautomată construite special sau adaptate indică o preferinţă tot mai accentuată a unui procent important de posesori de autovehicule de a elimina operaţia destul de complicată a schimbărilor de viteze, care în condiţiile circulaţiei oraşului modern este foarte frecventă şi distrage atenţia.

O altă caracteristică interesantă care apare vizibilă la salonul de la Geneva o constituie revenirea modei automobilelor de sport, decapotabile, în general de 2 locuri şi de mare viteză. Aşa-numitele «spider» sînt produse în serie din ce în ce mai mare şi există tendinţa, pentru prima dată din anii 1936-1938, ca puterea de atracţie a tipurilor «Alpine» şi «Matra», maşini de sport de mare viteză, să determine o sporire substanţială a producţiei acestora.

Ing. V. IOANID

SFATURI PRACTICE

1. Noaptea, la încrucişări de drumuri şi la intersecţii este util să observaţi atent efectul de reflectare a luminilor pe maşinile ce merg în faţa dv. Aceasta vă poate semnala venirea unei alte maşini dintr-un drum sau dintr-o stradă laterală.

2. Noaptea, la intrarea într-o serpentină, treceţi totdeauna pe faza scurtă. Numai astfel veţi putea observa imediat lumina unei maşini care vine din sens opus. Mergînd cu faza lungă, lumina dv. va acoperi lumina vehiculului ce vine din faţă şi nu-l veţi putea observa din timp. De altfel numai faza scurtă luminează bine o curbă foarte strînsă.

3. Maşina dv. este foarte încărcată sau tractaţi o remorcă. În timpul urcuşului, dintr-un motiv sau altul, sînteţi nevoit să opriţi pe o pantă mai înclinată (peste 15%). Într-o asemenea situaţie, un ajutor preţios pentru pornire este o cală de lemn, tăiată în formă de triunghi, lată cît cauciucurile maşinii, de care prindeţi o sfoară de 2-3 metri lungime. Aşezaţi cala sub una din roţile din spate. După pornirea mult uşurată prin acest sistem persoana de lîngă dv. va trage cu ajutorul sforii cala, prin geam în maşină. Braţul întins lateral oferă suficientă siguranţă pentru a nu zgîria caroseria automobilului.

4. Vă roagă un alt conducător să-l împingeţi pentru pornirea maşinii sale. Nu uitaţi să puneţi buretele dv. şi al celuilalt conducător între barele celor două maşini! Iar dacă preferaţi să-l remorcaţi pentru acelaşi motiv, intercalaţi între maşina dv. şi cablul de remorcaj o cameră de rezervă. Ea va lucra ca un foarte eficace amortizor de şocuri.

5. Cînd sînteţi posesorul unui Trabant 600 sau 601 nu aveţi nevoie de o antenă specială exterioară pentru radioul de maşină. Acoperişul fiind din plastic, este suficient să fixaţi în interiorul maşinii, între acoperiş şi capitonajele laterale, o liţă de antenă sau chiar un fir izolat.

6. Dacă spălaţi singur maşina vă puteţi servi foarte bine la curăţatul roţilor, interioarelor de aripi şi şasiu de o perie de plastic, ce se poate racorda la furtunul de spălat. Aceste perii se găsesc în comerţ pentru spălarea borcanelor şi vaselor de bucătărie.

F. BRANDRUP

---

sport

a doua carieră a lui schollander

Autografe, la Tokio.

Nu mult după ce la Tokio a colecţionat 4 medalii de aur (100 şi 400 m liber, 4×100 şi 4×200 m liber), stabilind totodată 4 recorduri olimpice şi 3 mondiale, Don Schollander şi-a întrerupt brusc şirul extenuant de demonstraţii, concursuri şi recepţii. După accidentul de la Berna cauzat de o gravă mononucleoză, a urmat o perioadă de totală inactivitate. Cariera începută sub auspiciile celebrităţii se va curma oare aşa de repede?, se întrebau toţi iubitorii nataţiei.

Şi «Owens al înotului» sau «zeul blond», cum era alintat adolescentul Don, avea să răspundă peste 7 luni: în preajma acestei primăveri, Don a participat oficial la întrecerea dintre echipa Universităţii Yale şi cea a marinei, apărînd culorile universităţii unde învaţă. Pentru a putea face însă parte din echipă, Schollander a trebuit să-şi dea examenele de sfîrşit de an, astfel încît studiul a premers antrenamentului.

Reintrarea a fost senzaţională. Antrenorul său M. Moriarty n-a vrut să-l solicite prea mult cu acest prilej, nefiind pare-se de acord cu metoda «spartană» a antrenorului «olimpicilor» americani, Counsilmans, bazată pe «durere, istovire, suferinţă». De aceea l-a înscris doar la probele de 4×100 yarzi liber şi mixt. Măsură de precauţie de a cărei reuşită însuşi Schollander se îndoia. «Cînd m-am suit pe bloc-start, declara apoi înotătorul american, am avut o strîngere de inimă. Cred că eram mai emoţionat decît la startul finalei olimpice de 100 m liber de la Tokio...» Tînărul campion olimpic lupta acum în primul rînd cu sine însuşi. Şi totul a ieşit bine: supleţea şi forţa dovedite în toamna lui '64 în piscina Gimnaziului naţional din Tokio se vădeau intacte în primăvara lui '66 în bazinul Universităţii Yale. Fiind ultimul schimb la 4×100 yarzi mixt, Don a trebuit să remonteze un handicap de 6 m pentru a aduce victoria echipei. Rezultatul său — 46"6 reflecta o bună pregătire fizică şi tehnică (Schollander, de altfel, a fost recunoscut la Tokio ca singurul tehnician din lotul înotătorilor americani la probele de stil liber). Dar reintrarea a dovedit, mai ales, marea poftă de concurs a campionului. După concurs, Don a declarat: «...pot să zic că boala a fost în favoarea mea. După J.O. am voiajat mult, am participat la multe recepţii. Eram sătul de nataţie şi gata să abandonez. Cele 7 luni mi-au permis însă să reflectez».

Şi rezultatul? Reîntoarcerea la prima dragoste, cu aceeaşi pasiune, dublată însă de raţiune. Zilnic, două ore şi jumătate de antrenament de o mare intensitate. Dar nimic mai mult: «Cînd sînt în piscină mă concentrez atît cît durează proba. Apoi nu mă mai gîndesc de loc la ea. Vreau să mă bucur de viaţă şi de familie». Proiectele sale imediate: participarea în această vară la campionatele de nataţie în aer liber ale S.U.A. (în probele sale favorite: 200 şi 400 m liber). Apoi în toamnă, la jumătatea perioadei interolimpice să înoate în Mexic (pregătindu-se, ia printre altele şi lecţii de limba spaniolă) pentru a se acomoda cu condiţiile viitoarei olimpiade. Iată şi un prim rezultat al acestor «proiecte»: recent la Los Angeles, Schollander a stabilit un nou record mondial în proba de 200 m liber — 1:57,2. Şi desigur că proiectul său de perspectivă devine astfel evident: să-şi apere cu succes titlurile în 1968. De altfel în această privinţă antrenorul său este foarte optimist: «Don poate obţine la Mexic patru medalii de aur, pentru că potenţialul său este nelimitat».

La 18 ani, cvadruplu campion olimpic, Don Schollander îşi începe la 20 de ani a doua carieră sportivă pe care o speră la fel de glorioasă ca prima.

P. SLĂVESCU

COLŢUL GOSPODINEI: INVITAŢIE LA PICNIC

Sîntem în plină vară. Anotimp ce pretinde odihnă în aer liber, plimbări în afară de oraş, ceasuri de linişte deplină într-un luminiş de pădure.

Vă facem deci invitaţia la o masă pe iarbă verde.

În ajun vom pregăti şuncă, friptură rece de porc sau de pasăre, ouă fierte tari — pe care le vom curăţa de coajă şi le vom înveli în foi de salată verde. Ouăle sînt un aliment complet şi uşor de pregătit. Şi cum drumeţul are poftă de mîncare şi mănîncă bine, să nu uităm brînza: albă, caşcaval sau topită — după preferinţă; un tub de unt proaspăt va completa nevoia de calorii, o cutie de biscuiţi, pe care îi vom asorta la alegere, un pachet de ciocolată, un coşuleţ sau o cutie du fructe — căci vitaminele contribuie în mod deosebit la întreţinerea unei bune condiţii fizice.

Şi fie că vom pleca cu maşina proprie sau a prietenilor, fie că vom călători cu autobuzele sau cu trenul, să nu uităm să luăm o pătură, o faţă de masă (de preferinţă din material plastic) şi încă ceva foarte important: cîteva pungi mari de hîrtie în care vom strînge resturile mesei (hîrtii grase, coji, cutii etc.). Asta în scopul de a lăsa curat locul în urma noastră.

Pregătim un decapsulator, deschizătorul pentru cutiile de conserve (conservele sînt un bun prieten al drumeţului), un tirbuşon, un cuţit, cîteva pahare de plastic, serveţele de hîrtie.

Dacă vrem ca pîinea să fie foarte proaspătă, o cumpărăm în ceasul plecării şi o punem într-o pungă de plastic.

Pe drum. Locul ideal pentru popas se află în general «puţin mai departe». Se găseşte întotdeauna cineva care ştie un asemenea loc. Noi nu vom căuta acest loc ideal de popas, totuşi îl vom alege cu grijă. Vom evita marginea şoselei — e periculoasă şi neodihnitoare. Vom evita — mai ales dacă am luat şi copii cu noi — vecinătatea livezilor. Fructele ar fi o permanentă ispită pentru ei iar liniştea noastră şi sănătatea lor ar fi în primejdie.

Vom poposi într-un luminiş, de pădure, unde ne vom putea bucura de linişte deplină, sau pe malul unei ape, unde vom putea face şi plajă.

Cu puţină îndemînare ne vom îmbogăţi bucuria popasului improvizînd o frigare, la care vom rumeni un pui sau frigărui dinainte pregătite.

Adunatul vreascurilor, aprinsul şi întreţinutul focului sînt un divertisment în plus. Focul acesta are puteri magice: sporeşte voia bună, face mai prietenos locul de popas, îmbogăţeşte decorul natural.

Aşadar, vom căuta o vergea de lemn în care vom înfige carnea spre a o frige deasupra jeraticului. Sprijinim vergeaua pe două crăcane cam de 50 cm înălţime, bine înfipte în pămînt.

Carnea se va rumeni sfîrîind, nările se vor dilata, apetitul va spori.

Nu vom pleca înainte de a fi încredinţaţi că focul este bine stins.

Pe scurt. Oul e un bun tovarăş de drum: ca să le fierbem tari, adăugăm în apa de fiert o linguriţă de sare, iar cu un ac străpungem coaja la capătul gros al oului. Nu vor mai crăpa la fiert. Un ou mîncat dimineaţa — cînd secreţia de bilă este mare — se digeră uşor şi se asimilează aproape complet.

Carnea. Friptura se păstrează întreagă în frigider, bine învelită în celofan. Se taie felii înainte de a fi pusă în sacul de voiaj.

Salata verde, roşiile sau ardeii graşi se spală din ajun (ardeilor li se scot cotoarele), se scurg de apă şi se păstrează în pungi de plastic în frigider.

Brînzeturile nu se ţin în frigider din pricina mirosului pe care îl degajă şi fiindcă îşi vor pierde o parte din gust. Se pun la răcoare, învelite în pergament sau în ambalajul original.

Cafeaua. Un termos cu cafea fierbinte pregătită în ceasul plecării vă va face o plăcere deosebită.

Ultimele sfaturi. Nu luaţi decît riguros strictul necesar. Înainte de întoarcere, dacă vreţi să ardeţi o parte din hîrtii, faceţi-o cu grijă. În nici un caz nu încredinţaţi copiilor această treabă. Vor fi îndeajuns de amuzaţi uitîndu-se la foc.

Olimpia ŞTEFĂNESCU

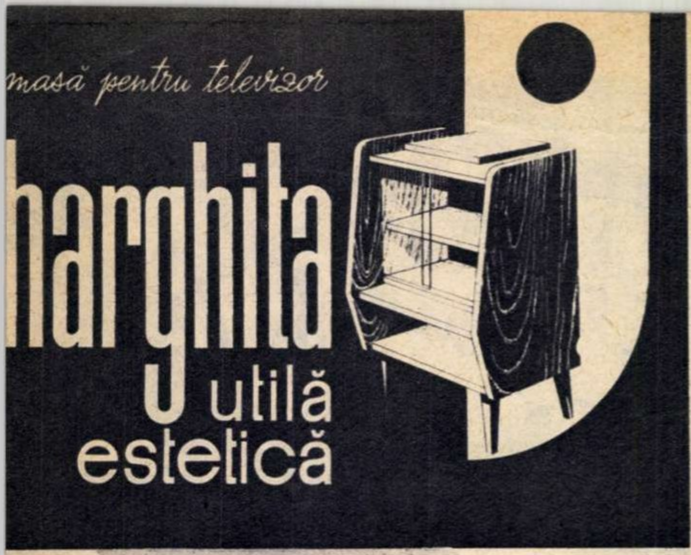
masă pentru televizor
harghita
utilă
estetică

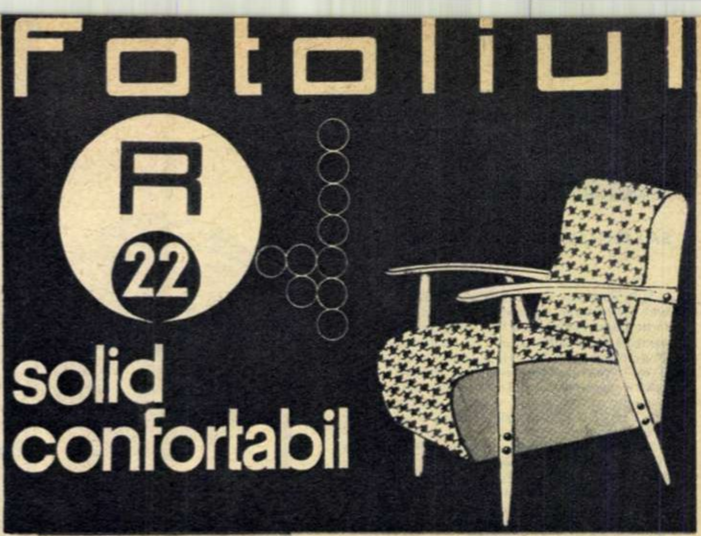
Fotoliul
R
22
solid
confortabil

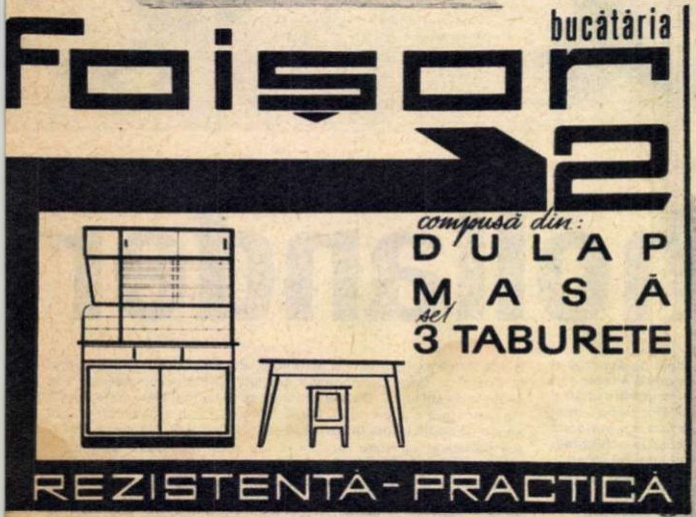
bucătăria
foișor
2
compusă din:
DULAP
MASĂ
set
3 TABURETE
REZISTENTĂ - PRACTICĂ

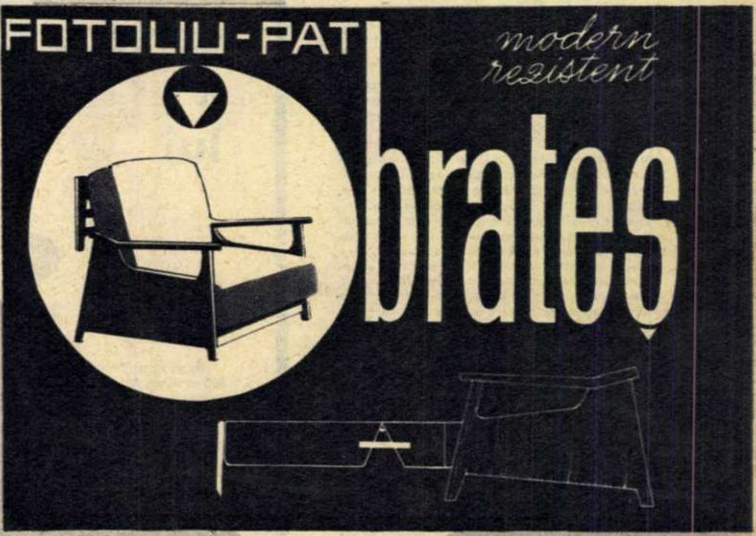
FOTOLIU-PAT
modern
rezistent
brateș

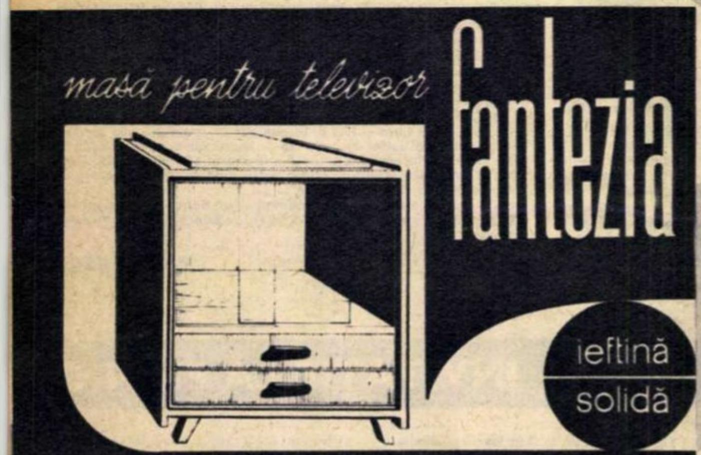
masă pentru televizor
fantezia
ieftină
solidă

Produse realizate
de întreprinderile
Ministerului
Economiei Forestiere.
De vînzare
la toate
unitățile de specialitate
ale comerțului de stat
și cooperatist.

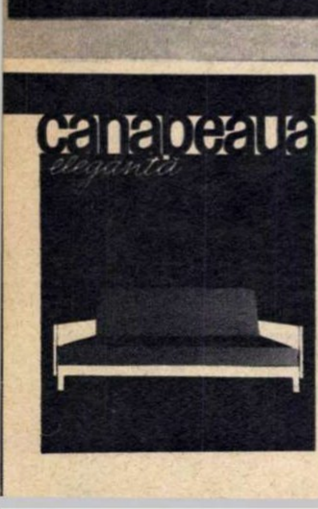
canapeaua
elegantă

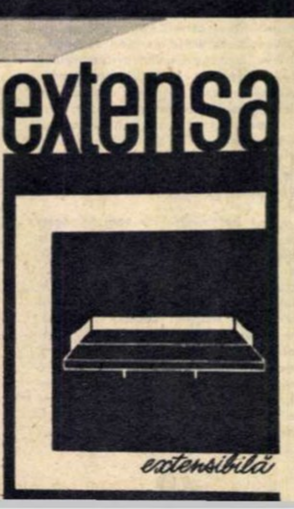
extensa
extensibilă

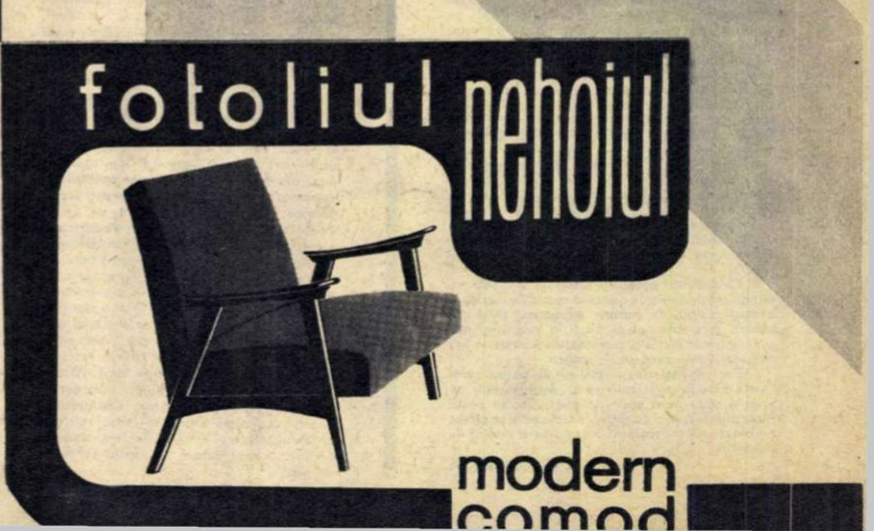
fotoliul
nehoiul
modern
comod

memento

carte

■ Nu-i lipsită de interes cartea lui D. Berciu despre **Zorile istoriei în Carpaţi şi la Dunăre,** apărută în colecţia ,,Pagini din istoria patriei" a Editurii ştiinţifice. Este un tur de orizont, relativ elegant şi bine documentat, asupra culturilor străvechi care au apărut şi s-au dezvoltat pe teritoriul ţării noastre.

■ Cîteva volumaşe pentru iubitorii cinematografului : celebra **Marlene Dietrich** este excelent prezentată în succinta carte a lui D. I. Suchianu apărută în ,,Biblioteca cinefilului" a Editurii Meridiane. **Westernul** face obiectul cărţii lui Iordan Chimet, apărută în aceeaşi colecţie. În fine, tot acolo s-a tipărit o bună carte de prezentare ,,din avion" referitoare la **Cinematografia japoneză** de Ervin Voiculescu.

■ Un bun studiu de ansamblu — primul mai amplu, de altfel, despre opera marelui nostru sculptor **Gh. D. Anghel** — constituie cartea pe care Petru Comarnescu o publică la Editura Meridiane. Ilustrată cu 38 de reproduceri (păcat că nudul de la nr. 24 e secţionat, răpindu-i-se monumentalitatea de ansamblu), însoţită de o serie de note şi de o succintă cronologie (de ce nu s-a dat undeva şi o fotografie a frumosului chip al artistului ?), scrierea va contribui totodată şi la mai buna cunoaştere a acestui inegalabil sculptor.

■ Notabilă şi instructivă cartea lui V. V. Toneanu despre tatăl său, actorul **Vasile Toneanu,** un artist multilateral înzestrat (a cîntat operetă, a scris teatru etc.).

■ Cunoscută de toată lumea, **Columna lui Traian** are acum o carte accesibilă şi necesară. C. Daicoviciu şi H. Daicoviciu sînt autorii ei (studiu şi 74 ilustraţii — Editura Meridiane).

■ În colecţia ,,Monumentele patriei noastre" o altă carte binevenită : **Cetatea Sibiului** de Nicolae Lupu, pe care orice vizitator al acestui oraş o poate parcurge cu folos înainte de a porni la drum.

■ Pentru drumeţie sînt de reţinut şi alte apariţii recente la Editura Meridiane : micile îndreptare turistice privind **Borsecul** (text de G. Căliman, consultant ştiinţific dr. I. Borgovan) şi **Tîrgu-Mureş** (text Dános Miklos), ambele cu bune reproduceri fotografice ; de asemenea, în colecţia ,,Monumente istorice" : **Mănăstirea Bistriţa** (text Răzvan Theodorescu, fotografii Gh. Comănescu) şi **Mănăstirea Cetăţuia** (text N. Grigoraş, fotografii de acelaşi), toate la vreme venite.

■ Al doilea volum al Victoriei Ana Tăuşan — **Culorile complementare** (Editura pentru literatură) adînceşte profilul acestei poete înzestrate şi laborioase.

■ În Editura Academiei a apărut **Cultura Hamangia,** valoroasă lucrare de sinteză a rezultatelor cercetărilor arheologice de la Ceamurlia şi Baia-Hamangia unde s-au descoperit urmele unei deosebit de interesante culturi din neolitic.

cinema

John Wayne

■ **În nord, spre Alaska.** Experienţa anterioară a regizorului american Henry Hathaway, aceea de autor de western, nu-şi spune prea mult cuvîntul în acest film de aventuri, ai cărui eroi ar trebui să se lupte pe viaţă şi pe moarte pentru aurul Alaskăi. Dar filmul uită ,,goana după aur", învîrtindu-se în jurul unei destul de nepalpitante poveşti cu o dispută pentru o femeie. În rolul principal — un neîntrecut interpret al genului western, John Wayne (Hatari) pe care vom avea prilejul să-l revedem, în curînd, în ,,Diligenţa" (a lui John Ford). Parteneri : Stewart Granger, Ernie Kovacs şi actriţa franceză Capucine.

■ **Albă-ca-Zăpada şi cei 7 saltimbanci** — reîntîlnire atît cu regizorul Kurt Hoffman, autorul spiritualelor ,,Hanul din Spessart" şi ,,Fantomele din Spessart", cît şi cu o talentată cîntăreaţă şi actriţă de comedie : Caterina Valente (Tu eşti minunată).

■ **Copiii mării** — încercare ambiţioasă dar parţial izbutită de a investiga, pe planuri largi, psihologia unor personaje aflate în situaţii extreme : sociale (războiul) sau individuale (conştiinţa vinovăţiei). Nu sentimentalismul în sine este supărător, ci stîngăcia manevrării lui. Regia : Konstantin Pipinaşvili. În distribuţie : Lia Eliava, Otar Koberidze, Kote Dauşvili.

Caterina Valente

■ Trei documentare româneşti ce întrunesc, fiecare în felul lui, calităţile majore ale poeziei, ale informării inteligente, la obiect, şi care invită să fie văzute : **Navigatori care dispar** (regia Ion Moscu), **Carnet de schiţe** (regia Silvia Armaşu), **Insula sclavilor** (regia Virgil Calotescu).

■ Merită să fie văzut filmul animat al pictorului Sabin Bălaşa : **Picătura** (după un scenariu de Marin Sorescu), distins la Festivalul internaţional al filmului de animaţie de la Mamaia cu premiul pentru cea mai bună grafică animată.

■ Două reluări ce pot menţine încă, parţial, interesul iubitorului de film : **Fata lui Bube** (cu Claudia Cardinale) şi **Procesul profesorului Weir** (cu Simone Signoret şi Laurence Olivier).

disc

■ **Celia,** una din solistele talentate care ne-au vizitat ţara, acompaniată de orchestra Richard Oschanitzky a înregistrat la ,,Electrecord" : ,,Les mots que j'entends", ,,Il va comme un homme", ,,Desafinado" şi ,,Time is on my side" (EDC-671).

■ **Michel Varenne,** împreună cu formaţia Clyde Borly, cîntă ,,Toi de la vie", ,,Du haut de ton sixième", ,,L'auberge de coupin" şi ,,Une nouvelle année" pe discul EDC-681.

■ **Carmen de Santana** şi fraţii **Paco** şi **Luis Serna** (în sfîrşit nu ne mai întîlnim de astă dată cu formaţii de tipul Los Paraguayos, Los Mexicanos şi alţi ,,Los"...) ne oferă un program de muzică spaniolo-portugheză, de bună calitate. În orice caz, pentru convingere, ascultaţi : ,,Porom pom pero", ,,Piconero", ,,El pescador" sau ,,Marchina Portuguesa" (EDD-1118).

teatru

■ Miron Niculescu în dublă calitate, de regizor şi scenograf, a compus, cu bune mijloace artistice, sugerînd stilul epocii, spectacolul cu **Tartuffe** de Molière. Protagonist : Ion Pavelescu. În distribuţie mulţi tineri : Ruxandra Sireteanu, Ileana Sandu, Dan Tufaru.

■ **Mitică Popescu** a fost jucat la Teatrul de stat din Piteşti. În rolul cunoscutului erou al lui Camil Petrescu a apărut C. Zărnescu. Spectacolul viu, cursiv, cu un ritm bun a fost realizat de Mihail Radoslavescu. Compoziţii notabile : Ileana Zărnescu, Ion Dumitrescu, Paul Podoleanu, Marin Alexandrescu, Valeriu Buciu, Cornel Poenaru, George Comănescu. Scenografia : Andrei Damaschin.

■ În sfîrşit ! Pe Radu Beligan, Sanda Toma (**Şeful sectorului suflete**), Carmen Stănescu, Dem. Rădulescu, Mihai Fotino (**O femeie cu bani**), Gr. Vasiliu-Birlic, Silvia Dumitrescu, Coca Andronescu (**Tezaurul lui Iustinian**) îi vom vedea la grădină în spectacolele respective. Stagiunea estivală se apropie de cea de... toamnă.

Gr. Vasiliu-Birlic

■ Stagiunea viitoare ne rezervă prin titlurile anunţate de teatre şi o serie de întîlniri cu piesele româneşti clasice şi dintre cele două războaie. I. L. Caragiale : **O noapte furtunoasă** (Teatrul Nottara), **O scrisoare pierdută** (Teatrul de Comedie), **D-ale carnavalului** (Teatrul ,,Lucia Sturdza-Bulandra" ; Vasile Alecsandri : **Sînziana şi Pepelea** (Brăila, Braşov), **Despot Vodă** (Iaşi) ; B. P. Haşdeu : **Răzvan şi Vidra** (Piatra-Neamţ, Petroşeni şi Teatrul Naţional ,,I. L. Caragiale") ; B. Ştefănescu-Delavrancea : **Viforul** (Galaţi, Botoşani) ; M. Săulescu : **Săptămîna luminată** (Teatrul Naţional ,,I L. Caragiale") ; Al. Kiriţescu : **Nunta din Perugia** (Piteşti), **Dictatorul** (Galaţi) ; Petre Locusteanu : **Funcţionarul de la Domenii** (Ploieşti) ; Victor Eftimiu : **Cocoşul negru** (Teatrul Naţional ,,I. L. Caragiale") ; Horia Furtună : **Făt-Frumos** (Sibiu) ; Camil Petrescu : **Danton** (Teatrul ,,C. I. Nottara") ; Mihail Sebastian : **Insula** (Timişoara) ; Victor Ion Popa : **Ciuta** (Piteşti) ; Mihail Sorbul : **Coriolan Secundus** (Reşiţa) ; Mircea Ştefănescu : **Comedia zorilor** (Galaţi) ; I. Valjean : **Generaţia de sacrificiu** (Teatrul Mic) ; Tudor Muşatescu : **Visul unei nopţi de iarnă** (Brăila, Oradea) ; Ion Luca : **Amon Ra** (Bacău), **Morişca** (Teatrul ,,B. Delavrancea") ; Lucian Blaga : **Cruciada copiilor** (Teatrul ,,Lucia Sturdza-Bulandra"), **Tulburarea apelor** (Teatrul Naţional din Cluj) ; Gh. Ciprian : **Omul cu mîrţoaga** (Baia-Mare) ; Ion Sava : **Lada** (Teatrul Naţional ,,I. L. Caragiale").

plastică

■ Galeriile din Calea Victoriei : **Ion Ţînţaş.** Pictură de sensibilitate matură, hotărnicită într-o înclinare mai puternică spre culoare decît spre formă. ,,Crîng", ,,Peisaj", ,,Alai de nuntă", naturile statice sînt construite prin culoare, pictate fervent, generos, într-un fel masiv şi gingaş cu o pastă grea, uneori cam văroasă, şi care modelează adesea formele cu anume savoare aspră de pictură naiv rustică. Dar în ,,Toamna", ,,Peştera Polovraci" şi altele, pasta — multă şi vînjoasă — nu mai izbuteşte a smulge din magma cromatică sugestii de spaţiu şi viaţă, iar imaginile rămîn orchestrări cam greoaie de tonuri, neconvingătoare. Forţa şi gustul sînt într-un decalaj care produce inegalitatea expoziţiei, cu maxime ce arată chemarea puternică a picturii şi cu minime ce arată insuficienţa discernămîntului artistic.

muzică

■ Ansamblul artistic al armatei populare ungare întreprinde un turneu în ţara noastră. Pe scena Teatrului de vară ,,Herăstrău" putem vedea şi asculta, pînă la 20 august, corul (bărbătesc), orchestra simfonică, cea de muzică populară şi corpul de balet al acestui renumit ansamblu în rîndurile căruia se numără cîţiva solişti cunoscuţi ai operei budapestane.

■ Fără a putea face, deocamdată, alte precizări, putem anunţa cititorilor noştri că Remo Germani va concerta din nou la Bucureşti. Împreună cu el, vom asculta o compatriotă a simpaticului cîntăreţ italian, pe Rebecca, apreciată interpretă de muzică uşoară.

televiziune

DUMINICĂ 14 AUGUST. Aşa cum am mai remarcat, noua rubrică ,,Magazin... duminical" se impune atenţiei telespectatorilor prin calitate şi varietate. Numai să dureze... (18.00) ■ Raveca Săndulescu, Pop Simion şi Dumitru Irimescu sînt soliştii de muzică populară prezenţi la această ediţie a rubricii ,,Interpretul preferat" (19.10) ■ De la Mamaia se retransmite finala Festivalului şi concursului de muzică uşoară (20.00).

MARŢI 16 AUGUST. O plimbare, cu ajutorul peliculei, prin cele 16 regiuni ale ţării. Titlul reportajului : ,,Realizări" (19.20) ■ 150 de ani de la naşterea lui Ion Ghica sînt aniversaţi de TV în cadrul unei emisiuni ,,Memoria caselor" (19.40) ■ ,,Supravieţuitorii". Aşa cum s-au înfăţişat primele serii ale acestui film poliţist nu credem că alegerea lui s-a făcut cu maximă exigenţă (20.00) ■ Filmul românesc ,,Valurile Dunării" (20.30) ■ O emisiune cu titlul ,,Muzica a ancorat la Mamaia" puntînd două semnături competente : Radu Anagnoste şi Valeriu Lazarov (22.00).

MIERCURI 17 AUGUST. Din sumarul emisiunii de ştiinţă : realizări ale ştiinţei româneşti (19.45) ■ Cei care n-au vizitat încă Valea Argeşului sînt invitaţii cunoscutei rubrici turistice a TV (20.15) ■ Teatru : ,,A doua dragoste" de Corneliu Leu, cu actori ai Teatrului de stat din Constanţa sub conducerea regizorului C. Dinischiotu (20.30).

JOI 18 AUGUST. La munte sau la mare ? Asta-i întrebarea... pe care şi-o pune Emanoil Valeriu, organizatorul unei anchete pe această temă (20.00) ■ Prezentarea la micul ecran a operei ,,Pygmalion" de Rameau se bucură de participarea cîtorva voci bune : Martha Kessler, Mireille Constantinescu, Ileana Cotrubaş, Vally Niculescu (20.20) ■ Filmul românesc ,,Camera albă" (21.00).

VINERI 19 AUGUST. Sub titlul ,,Ţara mea e ca o floare" vom asculta o emisiune de cîntec popular de pe plaiurile ţării (19.30) ■ O călătorie în Grecia, oferită de ,,Teleglob" (21.15) ■ Salvadore Adamo, alături de Doina Badea, Margareta Pislaru, Radmila Karaklaici şi Constantin Drăghici într-o emisiune ,,Interpreţi de muzică uşoară" (21.45) ■ Trei distinşi artişti ai primei noastre scene lirice — Elena Cernei, Marina Crilovici şi Dan Iordăchescu — ne oferă un recital. Fără îndoială, mult aşteptat (22.00).

SÎMBĂTĂ 20 AUGUST. TV îşi dovedeşte din nou generozitatea în materie de retransmisii sportive : din R.D.G. vom viziona Campionatul mondial de canoe (17.30) ■ A doua emisiune de teatru a săptămînii programează piesa lui Vasile Alecsandri ,,Sînziana şi Pepelea" în prelucrarea pentru micul ecran a lui Alecu Popovici. Printre interpreţi : Rodica Tapalagă, Dumitru Furdui, Ninetta Gusti, Toma Caragiu, Arcadie Donos ş.a. (21.30).

Vally Niculescu

cadran internațional

1 Sub auspiciile Uniunii vietnameze pentru artă și literatură, la Hanoi s-a deschis expoziția intitulată „Arta și literatura sud-vietnameză înfruntînd agresiunea americană, luptînd pentru salvarea națională". Expoziția — a cărei intrare v-o prezentăm în fotografia de față — exprimă violentul protest al scriitorilor și artiștilor din Vietnamul de sud împotriva sîngeroasei agresiuni a Statelor Unite.

2 La New York, cu ocazia împlinirii a 21 de ani de la lansarea bombei atomice asupra orașului Hiroșima, peste 25 000 de persoane au luat parte la o uriașă demonstrație împotriva agresiunii americane din Vietnam. Demonstranții purtau pancarte pe care scria : „Retrageți trupele din Vietnam", „Să înceteze bombardamentele", „Să se acorde Vietnamului dreptul la autodeterminare".

3 Și la Roma, mii de luptători pentru pace din Italia au manifestat împotriva escaladării războiului din Vietnam, a crimelor agresorilor americani, purtînd lozinci, pancarte, steaguri ale Republicii Democrate Vietnam și ale Frontului Național de Eliberare.

1

2
WITHDRAW U.S. TROOPS from VIETNAM
STUDENT PEACE UNION

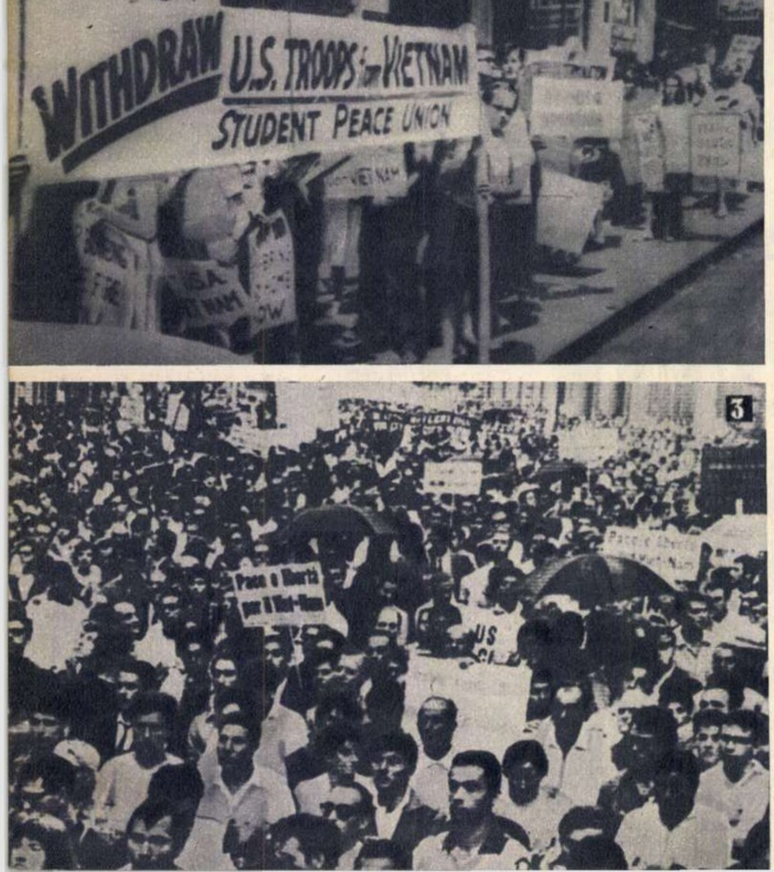
3

treptele „escaladării"

Mai întîi au fost dezmințirile. A urmat povestea cu ,,erorile". În sfîrșit, Washingtonul a recunoscut cu cinism : aviația americană a bombardat zona demilitarizată din Vietnam. Peste fîșia îngustă de 6 mile ce se întinde de-a lungul paralelei 17, bombardierele B-52 au lansat încărcătura lor distrugătoare. ,,Hotărîrea autorităților americane de a anunța oficial bombardarea zonei demilitarizate înseamnă, după părerea observatorilor, o nouă agravare a conflictului și dispariția treptată a acestei zone" — afirmă agenția **France Presse.** A fost astfel urcată încă o treaptă primejdioasă a ,,escaladării". Washingtonul abandonează formulele diplomatice, renunță la jocul dezmințirilor și al versiunilor incredibile despre ,,erori de zbor". Se recunoaște brutal o acțiune care încalcă flagrant acordurile de la Geneva, iar termenii comunicatelor publicate de oficialitățile americane lasă larg deschise porțile pentru extinderea în continuare a agresiunii. Agenția **Associated Press** transmitea : ,,La Washington s-a indicat că sporirea efectivelor americane va continua și pe viitor". În prezent, în Vietnam sînt dislocați 300 000 soldați și ofițeri americani. Într-un viitor apropiat este prevăzută creșterea numărului de militari americani din Vietnamul de sud pînă la 425 000 oameni. Se afirmă că autoritățile americane și-au retras din mai multe zone ale lumii 40 000 experți în materie militară, pentru a-i expedia degrabă pe frontul din Vietnam. S.U.A. cheltuiesc anual 13 miliarde dolari pentru aventura lor din Vietnam — și pentru că aceste uriașe sume s-au dovedit inferioare calculelor ,,boss"-ilor militari, o alocație suplimentară de 17 480 milioane dolari va completa cheltuielile pentru înarmare. ,,Rezultatele economice ale escaladării războiului sînt pentru noi o porție suplimentară dintr-o plăcintă grasă" — afirma cu cinism un om de afaceri din California, pe care l-au citat ziarele. Opinia publică, inclusiv cea americană, are însă o altă optică asupra recentelor evenimente din Vietnam, în care vede ,,o porție suplimentară" de primejdii incalculabile pentru pacea în Asia de sud-est și în lumea întreagă.

Amatorii de ,,plăcinte grase" împing politica americană pe drumul amplificării agresiunii. Washingtonul elaborează noi planuri de ,,escaladare", în timp ce marioneta de la Saigon, Ky, îndeamnă la un ,,marș spre nord". Pălăvrăgeala furioasă a generalului sud-vietnamez nu poate ascunde o realitate : înfrîngerile pe care le suferă intervenționiștii americani și sateliții lor. Bombardarea sălbatică a Hanoiului și Haifongului, distrugerea de locuințe, spitale, școli, întreprinderi, diguri, asasinarea a mii și mii de oameni nevinovați nu ameliorează situația agresorilor. Pirateriile aeriene nu vor îngenunchea eroicul popor vietnamez. Agresorii sînt sortiți unei înfrîngeri inevitabile. Este o perspectivă pe care au descifrat-o și piloții americani prizonieri în R. D. Vietnam, care au lansat către camarazii lor o chemare de a pune capăt criminalului război. Dar, din nefericire, ceasul rațiunii nu a sosit încă la Washington.

M. RAMURĂ

ca în fabula lui krîlov

Amatorii de simboluri au găsit cel puțin două prin care au caracterizat reuniunile atlantice desfășurate nu demult la Paris. Debarcarea, pe aeroportul Orly, a ministrului apărării al Statelor Unite, Mc Namara, în cîrje, ca urmare a unui mic accident, a făcut ca și cei mai sobri observatori ai scenei politice occidentale să scrie că și Pactul Atlantic se află într-o situație similară cu cea a șefului Pentagonului. **Combat** își intitula chiar un editorial referitor la N.A.T.O. : ,,În cîrje". Dacă aceasta a fost uvertura, a existat și un final care i-a făcut pe adepții cei mai înverșunați ai integrării atlantice să ofteze melancolic. Chiar în ziua ultimei reuniuni atlantice, cel pe care Sulzberger îl denumea, recent, în **New York Times,** ,,campion al N.A.T.O.", iar **Times** îi completa imaginea vorbind despre ,,adeptul integrării", fostul ministru de externe belgian Paul Henry Spaak anunța că se retrage definitiv din viața politică, renunțînd și la mandatul de deputat. Așadar, cînd N.A.T.O. are nevoie de intervențiile ortopezilor politici, ,,campionii" bat în retragere ! Iar ,,medicii" nu au reușit — încă o dată ! — în cursul întrevederilor de la Paris, în cadrul cărora pe prim-plan s-au situat chestiunile de ordin militar, decît să amîne diagnosticul, lăsînd bolnavul mai departe ,,în cîrje".

În limbajul strict al faptelor, aceasta înseamnă amînarea — pentru a cîta oară ? — pentru consultări viitoare, atît a chestiunilor privind împărțirea responsabilităților nucleare în cadrul N.A.T.O., cît și a problemei relațiilor dintre trupele franceze, retrase din comandamentele integrate, și Pactul Atlantic.

În aceste condiții, secretarul general al N.A.T.O. nu a putut, în cadrul reuniunii Consiliului permanent al Pactului Atlantic, decît să constate existența dezacordului în ce privește raporturile dintre Franța și comandamentul atlantic, în special în chestiunea staționării trupelor franceze din Germania occidentală.

Dar ,,încordarea prin care trece în prezent N.A.T.O.... nu se reduce cîtuși de puțin la problema relațiilor cu Franța", spune Sulzberger în articolul din care am mai citat. Desigur, spațiul nu ne îngăduie o inventariere a tuturor opiniilor care se înfruntă în cadrul Pactului Atlantic, amintind cunoscuta fabulă a lui Krîlov despre o știucă, un rac și o gîscă înhămați la o căruță, trăgînd fiecare în altă direcție. Cîteva mostre, totuși...

Ministrul britanic al apărării, Healey, a cerut cu insistență colegului său vest-german, von Hasell, mărirea contribuției Bonnului la întreținerea trupelor engleze de pe Rin, amenințînd din nou cu reducerea unei părți a efectivelor engleze din Germania occidentală. Mc Namara a solicitat, încă o dată, sporirea efectivelor militare ale țărilor vest-europene, membre ale N.A.T.O. Cît îi privește pe reprezentanții francezi, aceștia au avut o prezență mai mult simbolică la două din cele trei reuniuni atlantice la care au participat, în afara momentelor cînd au spus NU oricărei încercări de a menține, sub o formă sau alta, forțele armate franceze integrate mai departe în cadrul N.A.T.O. Și acestea nu sînt decît unele fapte, cîteva, care se referă la ultimele adunări ale N.A.T.O. Așa că, dacă în fabulă căruța era trasă în trei direcții, în Pactul Atlantic acționează 15 forțe diferite.

Sergiu BRAND

cu cărţile pe faţă

S-a scris şi se va mai scrie despre marele scandal din micul principat Monaco, dintre prinţul Rainier şi miliardarul grec Onassis. Date fiind imensele averi care se află în joc, fiecare dintre cei doi se luptă cu toate armele de care dispune pentru a-şi înfrînge adversarul, pentru a nu împărţi cu nimeni puterea economică şi izvorul cîştigurilor.

În actuala fază a luptei, prinţul s-a hotărît să se folosească de încă o armă pentru a-l „demasca" pe armator : presa. În cursul unor întrevederi cu ziaristul britanic Peter Hawkins, prinţul a anunţat că va da la o parte vălul care acoperă discuţiile de culise dintre el şi armatorul grec. Chiar dacă motivele contradicţiilor sînt prezentate dintr-un punct de vedere unilateral, ele tot ne permit să aflăm cîteva din „principiile" care stau la baza luptei dintre cei doi.

Să spicuim cîteva din declaraţiile prinţului. Într-o zi Onassis i-a spus lui Rainier : „Cred că este o înşelătorie autorizarea jocurilor de noroc la Monte Carlo", Prinţul, ofensat de cuvintele vechiului său prieten, i-a răspuns sec: „Nu vreau să aflu de la tine ce este moral şi ce este imoral". Adresîndu-se ziaristului englez el a comentat astfel cuvintele armatorului : „Jocul nu este imoral ! Cîndva se putea aprecia jocul de noroc ca un viciu. Astăzi timpurile s-au schimbat însă. A sta la o masă pentru a încerca să forţezi norocul nu este un păcat".

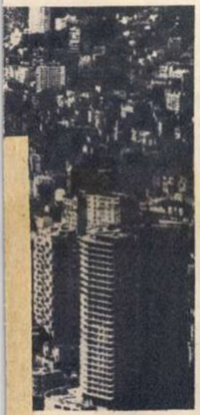

Monaco — locul disputei Rainier-Onassis — oraşul care şi-a sărbătorit recent centenarul, suportă azi asaltul zgîrie-norilor.

Fireşte, nu despre morală este însă vorba. În realitate, fiecare dintre cei doi are o altă concepţie despre felul cum trebuie să fie sporite la maximum profiturile. Prinţul nu vrea „proletarizarea" principatului monegasc. El mizează pe un număr redus de bogătaşi care să vină la Monte Carlo pentru a-şi cheltui cît mai mult timp şi bani pe plaja principatului şi la masa de joc. Onassis — adversar al aristocratizării în continuare a principatului — vrea transformarea acestuia într-o staţiune turistică în care să vină foarte multă lume. Fiecare turist să stea cîte puţin şi să joace la maşini electronice în loc de a pierde mult timp în elegantele săli ale cazinoului. Separat, el doreşte construirea unor zgîrie-nori care să fie vînduţi pe sume considerabile marilor trusturi. Armatorul mai doreşte o mare scenă de operă, pe care să joace prietena sa, Maria Callas. De altfel, momentul schimbării părerilor lui Onassis coincide cu începutul legăturii sale cu marea cîntăreaţă. Astăzi, toată lumea ştie că el vrea să posede o scenă pe care Callas, şi numai Callas, să figureze ca primă stea a operei mondiale. Pentru aceasta nu este de ajuns o operă cu numai cîteva spectacole pe an, cu un public limitat, care plăteşte exorbitant unul sau două spectacole. Este nevoie de un public larg, care să vină tot timpul anului la spectacole, nu numai în perioada „sezonului".

Deocamdată, într-o primă rundă a bătăliei pentru aurul care se poate strînge la Monaco, victoria a fost de partea prinţului. Acesta a efectuat un soi de „naţionalizare", în urma căreia a preluat controlul financiar asupra întreprinderilor care dirijează activitatea cazinoului şi a instalaţiilor balneare. Onassis a anunţat că va declanşa însă o contraofensivă. Dacă nu va recăpăta controlul la Monte Carlo, printre planurile sale figurează şi crearea unei ultramoderne staţiuni turistice într-una din insulele Mării Egee.

Onassis îşi va putea pune atunci în aplicare principiile morale : în loc de cazinou se va juca la maşini electronice...

Eugen PHOEBUS

inima energetică a bulgariei

— corespondenţă din r. p. bulgaria —

În cîmpia Traciei, nu departe de oraşul Stara Zagora, se întinde şantierul complexului industrial „Mariţa-est-1". Trombele groase de fum, care se văd de departe ieşind din gura unor coşuri înalte, dau mai degrabă imaginea unui obiectiv în funcţiune. Pe măsură ce ne apropiem, prima imagine se păstrează, dar se completează în acelaşi timp cu aceea specifică a şantierelor : schele, excavatoare, autobasculante, activitate febrilă. Complexul cuprinde unităţi gata construite, o centrală termoelectrică, o fabrică de brichete — destinate transportului feroviar şi încălzitului locuinţelor. Alături, cîteva mine „la zi" de lignit. Construcţia celor două obiective este în strînsă legătură cu zăcămintele de lignit de aici, care îşi găsesc astfel cea mai nimerită valorificare.

Mîndria constructorilor este însă termocentrala. Unul din membrii conducerii complexului, tov. Rusan Vilkov, îmi spune că numai primele 4 turbine (de cîte 50 MW fiecare) produc tot atîta energie electrică cît toate centralele termo şi hidroelectrice din Bulgaria anului 1938. Constructorii centralei termoelectrice au sărbătorit intrarea în funcţiune a celei de-a 6-a şi ultime turbine a obiectivului, care are o putere instalată totală de 500 MW.

În preajma complexului se conturează un mic orăşel cu aproape 1 000 de apartamente, cîteva zeci de unităţi comerciale, cantine, săli de spectacole, biblioteci. O dată cu ridicarea construcţiilor se califică şi muncitorii, majoritatea pînă nu demult ţărani din împrejurimi.

Pentru dezvoltarea şi mai departe a complexului industrial din roditoarea cîmpie a Traciei există un plan de perspectivă. Potrivit Directivelor ultimului Congres al P. C. Bulgar, pînă în 1980 complexul va trebui să asigure 70 la sută din producţia de cărbune şi circa 45 la sută din producţia de energie electrică a ţării. De aici, pornind de-a lungul cablurilor sprijinite de braţele puternice ale stîlpilor de înaltă tensiune, se vor îndrepta spre sate şi oraşe, spre unităţile industriale, milioane de kilowaţi, care vor contribui la progresul economic al ţării vecine.

C. LINTE

drumul „aurului alb"

— corespondenţă din r.a.u. —

Situat la jumătatea drumului dintre Cairo şi Alexandria, pe şoseaua care străbate mănoasa deltă a Nilului, oraşul Mehalla El Kobra este semnalat de istorici încă de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea ca un important centru, mai întîi al artizanatului şi apoi al industriei textile. Principalele uzine sînt El Nasr (vopsele şi apret) şi El Misr (filatură şi ţesături). La aceasta din urmă am făcut o vizită într-o zi de început de iulie, cînd culturile de bumbac încep să înflorească — o floare fragilă de culoare galben deschis. Culesul capsulelor de bumbac se face în mai multe etape, de la sfîrşitul lui august pînă la începutul lui octombrie. Privind baloturile de bumbac din depozitele uzinei, mă întrebam : oare cîtă muncă a înmagazinat bumbacul pînă la această fază ? În general, îmi explică Nabih Ali Taha, şeful uneia din secţiile uzinei, care m-a însoţit în vizită, cultivarea bumbacului necesită mînă de lucru abundentă. Chiar şi în cazul unei agriculturi evoluate maşina este folosită numai la aratul şi nivelarea terenului. Toate celelalte acţiuni — de la însămînţat, irigat şi pînă la culesul capsulelor — se efectuează manual.

Uzina El Misr se întinde astăzi pe o suprafaţă de 550 fedani (1 fedan = 0,40 ha). Ea seamănă cu o cetate înconjurată de ziduri înalte. În interiorul acestora, pe o lungime de peste 1 km, se înşiră, de o parte şi de alta, clădiri noi, curate, fără ferestre, pentru ca soarele să nu influenţeze asupra temperaturii interioare a secţiilor uzinei. Deşi uzina exista cu mult înainte de revoluţie, de-abia acum se poate spune că se situează la nivelul tehnicii moderne. După 1952 au fost făcute investiţii pentru reînnoirea utilajului şi extinderea uzinei într-o proporţie depăşind dublul. Producţia anuală a uzinei este de 30 000 tone fire de bumbac şi 125 000 000 metri de ţesături.

Am vizitat pe rînd cele cinci secţii de filatură, care au ca anexă tot atîtea secţii de scărmănare a bumbacului, precum şi cele nouă secţii de ţesături, care dispun de 4 000 maşini moderne. Primenirea permanentă a aerului se face aici cu instalaţii de aer condiţionat, care se revarsă în hale prin plafon şi podea. La maşinile automate, moderne, lucrează muncitori, în majoritate tineri, care au deprins tehnica modernă la şcoala profesională a uzinei, unde învaţă în prezent 650 de ucenici. De la filatură, bumbacul tors în fire subţiri merge la secţia de ţesături sau la cea de retoarcere pentru pînzeturile fine cum este linoul , transparent şi fin ca mătasea. Peste 300 000 metri de diferite ţesături, pînzeturi, prosoape, feţe de masă şi şerveţele, comenzi speciale sau de serie mare, pînză groasă pentru cuverturi, pînză pentru uniformele de vară ale militarilor şi, bineînţeles, o largă gamă de imprimeuri ies zilnic de pe porţile uzinei. Pe lîngă această din urmă secţie funcţionează un atelier de proiectare, în care creatorii de modele caută şi, după cum am aflat, reuşesc să satisfacă gusturile atît de exigente ale clientelor — atît egiptene, cît şi de peste hotare.

Însoţitorul ne-a vorbit, de asemenea, despre planurile de viitor ale uzinei. A şi început construirea celei de-a şasea secţii de filatură şi a unei alte secţii de ţesături.

Vizitînd această uzină, îţi poţi imagina timpul cînd industria textilă va lua o asemenea amploare în R.A.U. încît întreaga recoltă de bumbac să fie prelucrată în ţară...

C. OPRICĂ

la ora comicsurilor războinice

Apărute aproximativ cu cinci secole în urmă, ca mici istorioare alcătuite din desene cu subiecte în majoritatea cazurilor religioase, benzile desenate sau ceea ce specialiştii denumesc „blocks books" sau incunabule xilografice, au intrat în perioada lor „modernă" către sfîrşitul secolului trecut, începutul secolului nostru.

În Statele Unite anul 1897 este considerat ca marcînd naşterea benzilor desenate prin inserarea în suplimentul duminical al cotidianului „Sunday World" a seriei de desene „Yellow Kid", create de Richard Outcault. Apoi benzile desenate au invadat suplimentele duminicale ale ziarelor, iar din 1907 şi-au făcut intrarea şi în paginile cotidienelor, devenind acele „comics"-uri (subiectele lor fiind îndeobşte hazlii) atît de gustate deopotrivă de copii şi maturi. Crearea lui Tarzan, în 1912, de către Edgar R. Burroughs, prilejuieşte creatorilor de comicsuri preluarea unor teme mai „senzaţionale". Transpunerii lui Tarzan, în 1929, pe bandă desenată, îi urmează, de-a lungul anilor, apariţia unei întregi galerii de eroi, de la exploratori ai Africii sau ai cerului pînă la agentul secret X-9 şi Superman.

Psihoza „războiului rece", declanşată în Occident după cel de-al doilea război mondial, duce în Statele Unite la degenerarea benzilor desenate, la transformarea acestora într-un mijloc de proslăvire a războiului. Unul dintre cei cărora Pentagonul le datorează mult în această privinţă este Milton Caniff (de altfel, după cum relata săptămînalul „Arts", U.S. Air Force l-a decorat, i se organizează anual o paradă (!), iar pentru deplasările pe care le face i se pun la dispoziţie avioane militare). În 1934 el a creat pentru „Chicago Tribune" personajele comicsului „Terry şi piraţii". Dar în 1947 le-a abandonat pentru a le înlocui cu Steve Canyon — colonel al U.S. Air Force. Şi astfel, datorită lui Caniff şi „eroului" său, care în funcţie de împrejurări a trăit „aventuri senzaţionale" în Taivan, Coreea şi actualmente în Vietnam, America se află la ora comicsurilor războinice. Lui Caniff aceasta i-a adus o avere (e unul dintre marii acţionari ai lui Ford) şi o largă pătrundere în cercurile guvernamentale, inclusiv la Casa Albă, unde e primit de preşedintele Johnson. O consacrare oficială a unui înrăit propagandist al războaielor imperialiste de agresiune.

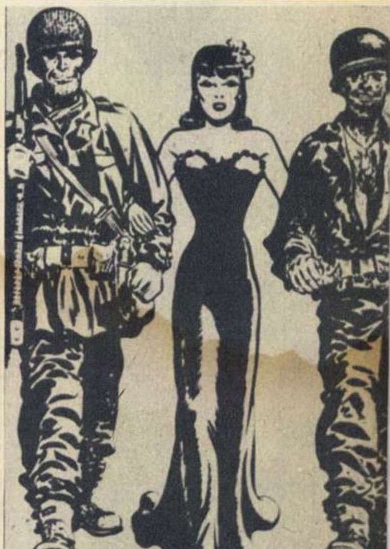

„Odihna luptătorului" cu o frumoasă vietnameză vrea să demonstreze opiniei publice americane fraternizarea ce domneşte între soldaţii americani şi populaţia sud-vietnameză. Cît priveşte adevărata stare de lucruri, aceasta pare să nu-l mai privească pe Caniff.

I. CIOARĂ

Recordul mondial de şedere sub pămînt stabilit de francezul Antoine Senni (126 zile) a fost doborît de englezul David Hafferty, care a stat timp de 129 de zile singur în peştera Boulder, la 122 m adîncime. În acest răstimp, soţia sa l-a pus la curent, prin telefon, cu ultimele evenimente, printre care rezultatul alegerilor generale din Anglia şi cel al Campionatului mondial de fotbal.

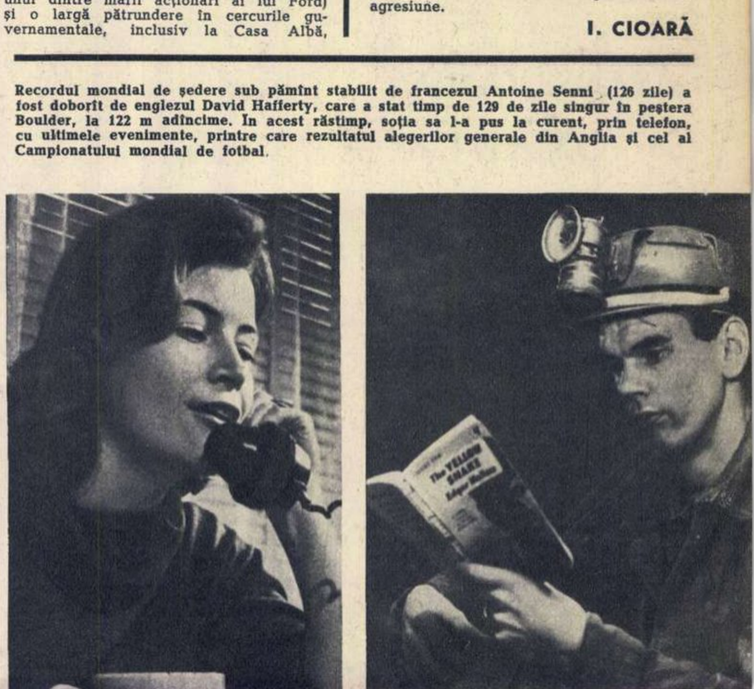

PREŢUL REVISTEI : 2 LEI | 41 505

DIRECȚIA
COMERCIALĂ
REGIONALĂ
CRIȘANA

TURIȘTI

Dacă
sînteți
în trecere
prin
Oradea,
nu uitați
să vizitați
restaurantele

„TRANSILVANIA"
ȘI „ORADEA"

care vă oferă
un bogat sortiment
de produse culinare

Anul XV NR. 34 (586) — 20 august 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

1944
23 AUGUST
1966

VIZITA CONDUCĂTORILOR DE PARTID ȘI DE STAT ÎN REGIUNEA MUREȘ-AUTONOMĂ MAGHIARĂ

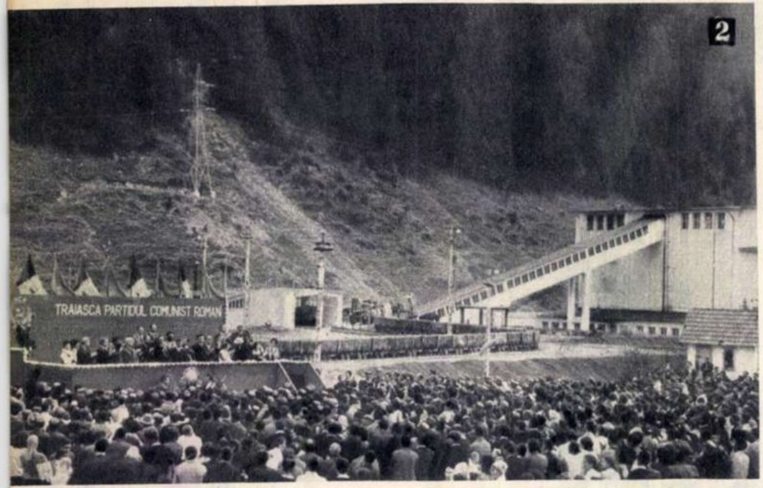

In zilele de 12, 13 şi 14 august 1966, tovarăşii Nicolae Ceauşescu, Emil Bodnăraş, Alexandru Drăghici, Janos Fazekaş, Mihai Gere şi Virgil Trofin au făcut o vizită în regiunea Mureş-Autonomă Maghiară pentru a analiza împreună cu organele şi organizaţiile locale de partid şi de stat modul cum sînt îndeplinite sarcinile trasate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, pentru a se sfătui cu oamenii muncii din întreprinderile, instituţiile şi satele regiunii în vederea găsirii celor mai bune căi de realizare a obiectivelor prevăzute pentru această regiune în planul cincinal.

Vizita s-a desfăşurat într-o atmosferă plină de însufleţire, prilejuind o manifestare puternică a ataşamentului oamenilor muncii din regiune — români, unguri, germani şi de alte naţionalităţi — faţă de Partidul Comunist Român şi Comitetul său Central, faţă de politica marxist-leninistă a partidului.

1 **Mii de oameni ai muncii din Tîrgu Mureş au luat parte cu însufleţire la mitingul care a avut loc în piaţa centrală a oraşului.**

2 **Aspect de la mitingul care a avut loc la mina Bălan.**

3 **La termocentrala Luduş-Iernut.**

4 **Printre studenţii aflaţi în tabăra de odihnă de la Izvorul Mureşului.**

TABARA STUDENTEASCA
IZVORUL MURESULUI

la marea sărbătoare

ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR PARTIDULUI: ŞTIINŢA

de acad. Gh. MIHOC
rectorul Universităţii din Bucureşti

Ştiinţa cunoaşte în Republica Socialistă România un incontestabil avînt. Plecîndu-se de la principiul că ştiinţa contribuie azi în mod nemijlocit la creşterea producţiei industriale şi agricole, la ridicarea nivelului de trai, la progresul vieţii sociale în ţara noastră, s-au creat pentru oamenii de ştiinţă condiţii optime de lucru.

Numărul cercetătorilor, actualmente de ordinul zecilor de mii, se află în continuă creştere. Mereu apar noi institute aparţinînd fie Academiei Republicii Socialiste România, fie Ministerului Învăţămîntului sau celorlalte departamente — caracterizate printr-o specializare din ce în ce mai accentuată şi printr-o strînsă colaborare între ele pentru rezolvarea problemelor celor mai actuale şi mai importante ce se pun astăzi în ştiinţă şi tehnică. Sumele alocate de stat pentru înzestrarea şi funcţionarea acestor institute sînt importante. Să ne gîndim astfel la Institutul de fizică atomică de lîngă Bucureşti, la care lucrează sute de specialişti, dispunînd de o clădire special construită, dotată cu aparatură modernă. Acest institut a trecut de mult de faza cercetării pur teoretice, furnizînd astăzi industriei din ţara noastră izotopii radioactivi de care are nevoie şi fiind un factor de bază în construirea uzinelor electrice cu energie nucleară, care peste cîţiva ani vor funcţiona pe teritoriul României socialiste.

Legătura ştiinţei cu practica nu caracterizează însă numai institutele de fizică, ci toate centrele de creaţie ştiinţifică din ţara noastră, indiferent de specialitatea lor. Am putea da ca exemplu înseşi institutele de matematică, unde se cultivă cea mai abstractă dintre ştiinţe. Totuşi şi în aceste institute se pune un accent deosebit pe aplicaţiile practice. Institutele de calcul din Bucureşti şi Cluj, Institutul de cibernetică economică şi Centrul de statistică matematică rezolvă pentru producţie numeroase probleme de mecanică, de statistică şi de programare, care tind să ocupe o poziţie cheie în orice sector de activitate umană.

Dar oricît de bine ar fi înzestrate laboratoarele şi bibliotecile, fără omul care să le pună în valoare nu se realizează nici un progres. Ne trebuie oameni de ştiinţă cît mai valoroşi şi cît mai numeroşi. Rolul acesta important revine universităţilor şi celorlalte institute de învăţămînt superior. De aceea în anii puterii populare universităţile au marcat un progres necontenit, devenind adevărate focare de ştiinţă, care fac cunoscute cele mai noi cuceriri ale gîndirii ştiinţifice din lumea întreagă. La Universitatea din Bucureşti se predau cursuri de biofizică, lingvistică matematică, teoria informaţiei, cibernetică, programare a calculatoarelor electronice etc., discipline care, după cum se ştie, numără doar cîţiva ani de existenţă. Tot la această universitate peste o mie de absolvenţi au fost admişi ca doctoranzi, urmînd ca după cîţiva ani de studiu în biblioteci şi laboratoare, sub conducerea experimentaţilor lor profesori, să devină doctori în ştiinţe şi, la rîndul lor, să contribuie pe cont propriu la creşterea patrimoniului ştiinţific şi cultural al patriei noastre.

În ultimul an s-a înfiinţat Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice, care organizează şi coordonează pe un front larg eforturile oamenilor de ştiinţă. Este o nouă dovadă a atenţiei şi grijii pe care partidul o acordă dezvoltării ştiinţei, factor însemnat în transformarea de către om a naturii şi societăţii.

ÎNTR-UN SECTOR ÎNAINTAT AL CERCETĂRII MEDICALE

de acad. Gr. BENETATO
directorul Institutului de fiziologie normală şi patologică „Prof. dr. Danielopolu" al Academiei

O dată cu dezvoltarea impetuoasă a economiei naţionale, şi cercetarea ştiinţifică îşi găseşte în România socialistă posibilităţi optime de desfăşurare, avînd asigurată o puternică bază materială şi un climat propice muncii creatoare.

Aş vrea să mă refer, în acest cadru, la cercetările medicale, în special la cele care ţin de specialitatea mea, fiziologia. După cum se ştie, în ultimii ani s-au creat o serie de institute şi laboratoare noi la Bucureşti, Cluj, Iaşi, Timişoara şi Tg. Mureş şi s-au ridicat numeroase cadre didactice şi ştiinţifice valoroase în domeniul fiziologiei, biofizicii şi fiziopatologiei. Datorită orientării funcţionale a medicinei de astăzi — care tinde să realizeze condiţiile cele mai favorabile pentru menţinerea sănătăţii omului prin cunoaşterea factorilor care condiţionează starea de echilibru funcţional al organismului, caracteristică sănătăţii — cercetarea ştiinţifică fiziologică în ţara noastră se practică şi în diferite servicii spitaliceşti mari. Însuşi Institutul de fiziologie, a cărui sarcină este de a îmbina organic cercetarea experimentală cu observaţia clinică, poate fi considerat drept unul dintre primele institute clinico-experimentale din lumea întreagă.

Cercetările în institutul nostru, restructurat şi dotat cu aparatură modernă, sînt orientate în trei direcţii principale. Este vorba, în primul rînd, de abordarea problemelor fundamentale ale fiziologiei de astăzi, privind studiul proceselor integrative ale coordonării, integrării şi adaptării funcţiilor cardinale (menţinerea homeostaziei, caracteristică stării de sănătate). Este vorba, de asemenea, de studiul dinamicii fizico-chimice a manifestărilor vitale la nivelul unităţilor funcţionale elementare (subcelulare). Şi este vorba, în fine, de lărgirea cercetărilor din domeniul fiziologiei muncii, legate de dinamica proceselor adaptive, în condiţiile modernizării şi automatizării producţiei, la muncitorii din industria chimică, din transporturile aeriene şi feroviare etc.

La baza activităţii institutului a stat tendinţa de pozitivare a cercetării fiziologice prin folosirea tehnicilor celor mai noi şi prin aplicarea disciplinelor de graniţă, ca biochimia, biofizica, histochimia, citochimia etc., şi a unor ştiinţe ca chimia fizică, electronica, chimia organică, fizica etc., fără de care însuşi studiul fiziologiei nu poate fi conceput.

Cercetarea în domeniul ştiinţelor fiziologice din ţara noastră se încadrează astfel în ritmul de dezvoltare a fiziologiei pe plan mondial, aducînd contribuţii valoroase atît la dezvoltarea fiziologiei de astăzi, cît şi la rezolvarea problemelor actuale de protecţie a sănătăţii şi de extindere a medicinei preventive în general — element de primă importanţă în ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Or, ridicarea bunăstării oamenilor muncii reprezintă scopul întregii politici a Partidului Comunist Român, ale cărei roade înfloresc tot mai bogat sub ochii noştri şi pe care le trecem în revistă, cu legitimă mîndrie, cu prilejul marii sărbători a poporului român, 23 August.

ARTA — BUN AL MASELOR

de acad. prof. G. OPRESCU

Nu numai istoricul propriu-zis este îndemnat la reflecţii şi cuprinzătoare bilanţuri cu prilejul zilei de 23 August, ci şi istoricul de artă. Pentru că momentul hotărîtor pentru viaţa poporului nostru, de acum 22 de ani, a fost în egală măsură hotărîtor şi pentru evoluţia artelor. Nu putem să nu ne reamintim, în preajma acestei aniversări, de substanţialele deosebiri dintre practicile artistice de odinioară şi actuala înfăţişare a peisajului artistic românesc. E drept că şi în trecut artiştii noştri, îmboldiţi de harul talentului lor, dar în egală măsură şi de conştiinţa îndatoririlor lor cetăţeneşti, s-au străduit să creeze o artă de valori umanistice, luptînd adesea cu enorme dificultăţi. E drept că arta plastică românească a cunoscut momente de mare frumuseţe şi dăruire, şi amintindu-i fie şi numai pe Luchian, la începutul secolului, şi oprindu-ne la Ressu, Steriade, Petraşcu, Tonitza şi alţii nu putem să nu încercăm un simţămînt de admiraţie şi recunoştinţă pentru creaţia lor.

Dar să nu uităm că activitatea acestora reprezenta un element personal, o contribuţie individuală, ea nu reuşea să se închege într-o mişcare artistică generală dintre cele ce înscriu momentele hotărîtoare în istoria culturii. Arta rămînea apanajul unui mic număr de amatori, ei o degustau, o achiziţionau, o frecventau. Era o situaţie profund nedreaptă atît pentru artă, care trebuia să se mulţumească cu un public restrîns, cît şi pentru masele largi, al căror acces spre artă era barat. Cred că cel mai însemnat şi concludent fapt pentru politica de culturalizare întreprinsă de partid a fost această largă acţiune de fuzionare a artei cu masele. Imediat după 23 August 1944, chiar din primele luni, s-a început acest uriaş şi nobil proces. Din ce în ce mai bine organizat s-a procedat la ce era necesar pentru a se facilita viaţa şi activitatea artiştilor, pentru a le oferi posibilitatea unei serioase pregătiri profesionale prin şcoli medii şi institute superioare; iar pe de altă parte, la punerea în contact a marelui public cu

(Continuare în pag. 4)

la marea sărbătoare

lucrări care să contribuie la cultivarea lui prin expoziţii şi muzee al căror număr a progresat într-o proporţie de neînchipuit în trecut. Aşa s-a putut ca, în ceva mai mult de 20 de ani, să avem colecţii de artă demne de acest nume şi expoziţii în care publicul din ţară ori din străinătate — unde aceste expoziţii au fost deseori trimise — să-şi dea seama de seriozitatea cu care problemele depinzînd de arta şi viaţa artiştilor noştri, de difuzarea artei în masă sînt rezolvate în ţara noastră.

GENERAŢIA SOARELUI

de Vasile BĂRAN
scriitor

Există la noi o generaţie care a intrat în viaţă purtată, printre steaguri, pe umeri, de părinţi, la marile lor manifestaţii. Au purtat-o ca pe un trofeu, ca pe cel mai preţios trofeu, pentru că această generaţie era prima din istoria ţării care n-avea să mai fie înrobită. Aş vrea să-mi închipui cum îşi strîngeau oştenii lui Mircea şi Ştefan, după bătălii, la piept, copiii. Din buzdugane, în faţa lor, ei făceau, pe nicovale seceri să le transforme apoi în buzdugane... Era o şcoală a cîmpului de bătălie, a apărării pămîntului străbun.

Generaţia de care vorbesc a văzut tancurile topite-n tractoare şi tot ce a urmat de atunci a fost o şcoală a construcţiei, a înfloririi nestăvilite a patriei. Ea a intrat în viaţă, în mari coloane, în fruntea cărora păşea cel mai viteaz erou colectiv, Partidul Comunist Român, ridicînd ţara în toată fala suveranităţii ei. Generaţia aceasta avea să fie cea dintîi generaţie liberă din care s-au născut „primii cîntăreţi din acest neam, ce nu cunosc războiul şi nici o exploatare...“, cum o declară unul dintre poeţii tineri, reprezentanţi ai ei: „...Eu sînt copilul Păcii. Cînd dinţii îmi mijeau, era în anul sfînt numit Eliberare“.

August e luna soarelui. Generaţia de care vorbesc e o generaţie a soarelui pentru că ea s-a născut sub un cer limpede

(Continuare în pag. 22)

ÎMPLINIRE

de Boris CARAGEA
artist al poporului
membru corespondent
al Academiei

Procesul de formare şi de consolidare a culturii socialiste româneşti cunoaşte azi o asemenea efervescenţă, fenomenul artistic se înfăţişează într-o asemenea bogăţie şi complexitate încît orice condei se simte intimidat în faţa intenţiei de a-l exprima în cîteva gînduri şi rînduri sintetice. Bineştiuta înzestrare artistică nativă a poporului nostru, pe care o concretizează atît de elocvent creaţia folclorică dar şi trecutul plin de căutări şi roade al artei noastre, a găsit în contextul vieţii socialiste condiţiile unei împliniri şi afirmări fără seamăn. Talente tinere izbucnesc şi se afirmă cu impetuozitate, talentele mature se consacră. Iată, de pildă, pe tărîmul artei plastice. Expoziţiile individuale oferă cel mai adesea surprize de calitate, cele colective prilejuiesc bilanţuri ce relevă nu numai diversitatea stilurilor şi a personalităţilor noastre creatoare, ci şi faptul că, indiferent de tonalitatea proprie fiecărui creator, de mijloacele personale de exprimare ale gîndului şi emoţiei estetice, artiştii noştri acordă un conţinut uman creaţiei lor şi încearcă nevoia de a aborda problemele majore ale epocii.

(Continuare în pag. 22)

UN BINEMERITAT PRESTIGIU

de Liviu CIULEI
artist emerit

Istoria cunoaşte momente, întîmplări care — la data calendaristică a înfăptuirii lor — par a avea dimensiuni neobişnuite, dar cărora timpul le demonstrează efemerul: dispar din memoria istoriei o dată cu stingerea clipei lor de

(Continuare în pag. 22)

ANUL XXII

PRIMIM DIN REGIUNILE ŢĂRII

Cîteva din clădirile noului cartier al studenţilor din Timişoara.

XXII

REGIUNEA ARGEȘ:

cîteva cuvinte despre horticultori

Dealurile regiunii Argeș au fost totdeauna vestite prin livezile lor de pomi și podgorii. Prin tradiție, locuitorii acestor meleaguri s-au ocupat cu pomicultura, dar aceste îndeletniciri au înregistrat în anii noștri schimbări calitative evidente. Trecînd cu însuflețire la traducerea în viață a hotărîrilor congreselor al VIII-lea și al IX-lea ale P.C.R. și ale consfătuirilor pe țară ale țăranilor cooperatori, oamenii muncii din aceste ramuri ale agriculturii, îndrumați de, organele de partid și de stat, au transformat dealurile regiunii în adevărate grădini înfloritoare.

Din fondul de 80 000 ha livezi, 44 000 ha sînt plantații tinere care n-au împlinit vîrsta de șase ani, iar podgoriile se întind pe 22 000 ha, dintre care 7 500 ha sînt plantații tinere. Numai în primăvara acestui an au fost plantate aproape 400 ha cu pomi și 908 ha cu vii. Noul se remarcă însă prin valorificarea rațională a terenului, prin calitatea plantațiilor. În locuri altădată sterpe, neproductive, erodate, se întind acum imense amfiteatre verzi, impresionante prin masivitatea și frumusețea lor. Ponderea plantațiilor vechi, în care predomina prunul din specii cu valoare economică scăzută, se reduce an de an în favoarea plantațiilor productive, în care predomină — alături de peri-merii din soiurile cele mai variate — ionatan, bellefleure, parmen auriu, renet etc. Dealul Mușeteștilor din raionul Curtea de Argeș era pînă în 1960 un teren neproductiv. Acum pe acest deal se întinde un bazin pomicol de 600 ha. Numai în anii 1961-1963 în raionul Curtea de Argeș au fost plantați, pe o suprafață de 7 000 ha, peste 1 000 000 pomi fructiferi. Noile bazine pomicole muscelene se întind pe o suprafață de 7 000 ha. Masivul Brătia cuprinde 1 260 ha, Argeșul 1 240 ha. Rîul Tîrgului și Dîmbovița peste 1 000 ha. Bazinele Vîlcii și Horezului cuprind și ele peste 15 000 ha de livezi. Specialiștii Consiliului agricol regional Argeș apreciază că în toamna acestui an va fi înregistrată o producție de peste 31 kg mere, 23 kg pere, 20 kg prune de pom. La struguri se prevede o producție de aproximativ 6 000 kg la hectar.

Marin NEACȘU

XXII

REGIUNEA BACĂU:

un nou centru industrial

Sîntem la Mărgineni — zona industriei alimentare a orașului Bacău. Înainte cu cîțiva ani aici era încă cîmp deschis. Azi, o mare și modernă fabrică de bere (inaugurată în '66) care începînd din 1967 va furniza anual 400 000 hectolitri de bere. În cinstea zilei de 23 August colectivul s-a străduit să dea 3 357 hectolitri bere peste planul pe care-l are acum. Alături de fabrica de bere se află amplasat un uriaș frigider, care ține la gheață mari cantități de produse alimentare, precum și o uriașă carmangerie. Aceste două unități furnizează gheață, înghețată și, respectiv, produsele necesare restaurantelor din orașele Bacău, Piatra Neamț, Roman și orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Pentru a întîmpina cu cinste ziua de 23 August, și colectivul Antrepozit frigorifer Bacău a realizat o economie de 48 000 lei la prețul de cost și 12 000 lei beneficii peste plan.

Tot aici, la Mărgineni, «Vinalcool» îmbuteliază zilnic 25 000 sticle de vin provenit din viile Moldovei și 12 000 sticle de rachiu. În cincinal, cantitățile respective vor fi dublate. În acest scop se va lărgi spațiul de prelucrare și depozitare a vinurilor. În apropiere se află și o mare fabrică de produse lactate (născută în '64). Prelucrează zilnic 17 000 litri lapte. Ce-i nou? Economii de 90 000 lei în cinstea marii sărbători. Apoi, se fac pregătiri pentru instalarea și aici a unei fabrici de înghețată: zilnic 70 000 de porții.

De la Mărgineni mai pleacă zilnic 5-6 vagoane de carne și preparate de carne. Expeditor: Întreprinderea pentru industrializarea cărnii.

În viitor va fi construită încă o fabrică de gheață și o stație de descărcare a cărnii. Totodată, se vor mai construi două mori: una pentru grîu, cu o capacitate de 22 de vagoane zilnic, și alta pentru porumb.

Constantin VLAD

XXII

REGIUNEA BANAT:

orășelul studenților timișoreni

Un detaliu al planului de sistematizare al Timișoarei, concretizat într-o suprafață de circa 50 de ha, poartă o denumire pe cît de simbolică, pe atît de semnificativă: «Orășelul studenților». Denumirea însăși ne scutește de prea multe comentarii. Cîteva date însă nu strică.

Situată pe malul stîng al Begheului, între podurile Decebal și Mihai Viteazul, aria de teren amintită, deși aflată în imediata apropiere a centrului orașului, era pînă nu demult pustie. Primii constructori și-au făcut aici apariția prin 1960. Au fost ridicate mai întîi cinci cămine, cu un total de 2 000 de locuri, și o cantină. Date în folosință în anii 1961-1962, acestora li s-au alăturat recent încă trei cămine, fiecare cu cîte 400 de locuri. Alte patru (plus o cantină unde vor lua masa 3 000 de studenți) vor fi gata în cursul semestrului întîi al anului viitor. Așadar, la anul vor locui în «orășelul» lor 4 800 de studenți timișoreni.

Lapidare, cifrele nu pot spune totul În preajma zilei de 23 August am vizitat noile cămine. Sălile de primire a oaspeților ne-au găzduit cum se cuvine: elegante, spațioase, înzestrate cu fotolii comode și alt mobilier adecvat. Aceeași atmosferă plăcută domnește în dormitoare, sălile de lectură, biblioteci etc.

Aceasta este partea socială a «orășelului». În imediata apropiere se află însă tînăra Universitate (creată în anul 1963) a cărei clădire zveltă, construită tot în ultimii trei ani, îi încîntă pe trecători; în vecinătatea ei, o sală de sport modernă, mai multe laboratoare ale Institutului politehnic, Facultatea de mecanică și trei cămine studențești.

În viitorii ani «Orășelul studenților» va fi străbătut de unul dintre principalele bulevarde ale Timișoarei.

În anii construcției socialiste Timișoara a devenit un puternic centru universitar, cursurile facultăților de aici fiind urmate în anul 1965/1966 de circa 13 000 de studenți. Numărul absolvenților din promoția 1966 s-a ridicat la 1823, dintre care 869 sînt ingineri. Numărul celor care au obținut diploma de inginer în acest an este cu 150 mai mare decît cel al tuturor cadrelor pregătite de vechea școală politehnică timișoreană. Elocvent, nu?

Viorel BOARIU

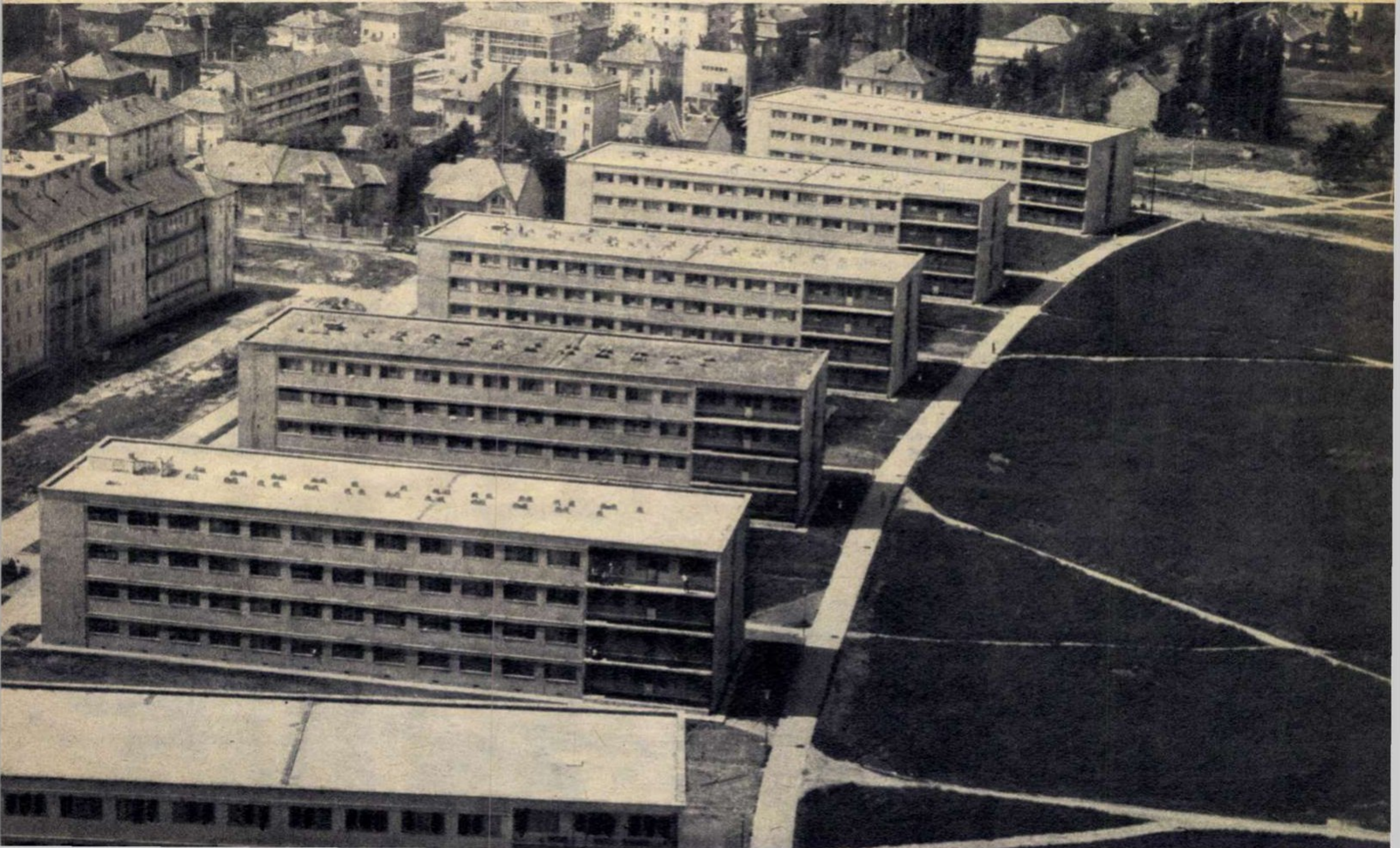

REGIUNEA BRAȘOV: crește tezaurul turistic

Pentru a vă informa despre ce e nou în viața turistică a regiunii Brașov în preajma sărbătoririi zilei de 23 August ne-am adresat tovarășului Ioan Mărcuș, președinte al Comitetului executiv al sfatului popular regional.

— Ce considerați că e nou în actualitatea turistică a regiunii?

— Comitetul executiv al Sfatului popular al regiunii Brașov a luat inițiativa editării unei cărți turistice a regiunii. Cartea va apărea în 37 de secțiuni, cu texte explicative și numeroase fotografii. Ilustrații colorate vor indica șantierele arheologice care au scos la iveală numeroase vestigii dacice, cetățile și castelele în mare parte restaurate în ultimii ani, muzeele și casele memoriale, cabanele și centrele turistice, casele de vînătoare. Harta turistică a regiunii Brașov se editează în cinci limbi, în condiții grafice superioare. Ea va fi destinată turiștilor din țară și străinătate a căror prezență în regiunea Brașov este cu fiecare an tot mai mare.

— Ce obiective turistice noi oferă vizitatorilor regiunea Brașov în acest an?

— Printre obiectivele turistice cu totul noi se află secția muzeală a dezvoltării tehnicii populare de-a lungul vremii pe întreg teritoriul patriei noastre, care s-a organizat în aer liber la Dumbrava Sibiului. Pînă în prezent s-au montat aici 25 de instalații: mori plutitoare străvechi de pe Olt și Someș, mori de vînt din Dobrogea, instalații de extras aurul din Munții Apuseni, stive și joagăre vechi etc. Împreună cu o nouă secție etnografică în aer liber, care a luat ființă la muzeul istoric de la Castelul Bran, unitatea muzeală din Dumbrava Sibiului va fi vizitată de participanții la simpozionul național cu prezență internațională care-și va desfășura lucrările în luna septembrie. Și fiindcă tot vorbim despre muzee, vă amintesc că în prezent se execută importante lucrări de restaurare la Cetatea Făgărașului.

— Ce ne puteți spune despre centrele și cabanele turistice din munți?

— La poalele Măgurei Codlei s-a amenajat un lac de acumulare cu o capacitate de 500 mii mc. Tot aici, un nou lac de acumulare cu o capacitate mult mai mare va fi amenajat în viitorul apropiat; s-au pus astfel bazele unei stațiuni climaterice care va deveni, fără îndoială, un foarte îndrăgit loc de agrement din împrejurimile Brașovului. Un nou complex turistic s-a deschis de curînd la Cioplea, iar un altul se află în construcție în munții Predealului. Numeroase cabane din zona montană au fost modernizate. Din planurile noastre de viitor amintim construcția unui baraj pe Valea Rîșnoavei, în zona Cabanei Cheia.

În acest an, în cuprinsul regiunii s-au construit o sută de kilometri de drumuri forestiere noi prin care se deschid iubitorilor de drumeție noi itinerare turistice. Comitetul nostru executiv va face și pe viitor totul pentru ca tezaurul turistic al acestei regiuni să devină accesibil miilor de vizitatori.

Ștefan PIETRARU

REGIUNEA BUCUREȘTI: industrie la căzănești

În sectorul de creștere și îngrășare a porcilor, pentru o mai mare eficiență economică, în urma indicațiilor partidului, s-a trecut la o producție de tip industrial, în care scop s-au construit complexele de creștere și îngrășare a porcilor. Capacitatea de producție a unui astfel de complex este de circa 10 000 tone carne anual. Transpunînd în viață sarcinile trasate de partid, la G.A.S. Căzănești s-a construit un modern complex de creștere și îngrășare a porcilor, care a intrat în producție începînd din anul 1964.

Pe măsura terminării construcțiilor și instalațiilor de deservire s-a trecut la popularea acestui complex care s-a făcut cu scrofițe și vierușì selecționați din diferite G.A.S. din rasele Landrace și Marele alb, precum și metiși ai acestor rase. Fluxul tehnologic se desfășoară pe trei linii de producție: procesul de reproducție, creșterea tineretului și îngrășarea acestuia pînă la greutatea de circa 120 kg, cînd se livrează la abator. Procesul de producție este în cea mai mare parte mecanizat (furajele se trimit prin conducte de la bucătăria centrală sub formă lichidă, apa este la discreție asigurată prin adăpătorile automate, iar evacuarea dejecțiilor se face printr-un sistem de canalizare. Gradul de mecanizare a dus la creșterea productivității muncii și la realizarea unor indici de producție superiori sistemului obișnuit de creștere și îngrășare a porcilor. Rezultatele obținute pînă în prezent cît și atingerea parametrilor de producție stabiliți prin studiul tehnico-economic duc la realizarea kilogramului de carne în viu cu circa 30% mai ieftin decît în sistemul de creștere obișnuit. În conformitate cu sarcinile trasate de cel de-al IX-lea Congres al partidului, creșterea și îngrășarea porcilor în complexele tip industrial se prevede a fi extinse, asigurînd în felul acesta o cantitate mai mare de carne de calitate superioară și la un preț de cost redus, atît pe piața internă cît și pentru export. Indicii de producție realizați în complexul de creștere și îngrășare a porcilor din G.A.S. Căzănești, în primul an de producție, demonstrează necesitatea și eficiența economică a unor astfel de unități.

dr. Ioan GOANȚĂ
director al Direcției
de creșterea și îngrășarea porcilor,
departamentul Gostat

REGIUNEA CLUJ: portret științific

În acest vechi și în același timp modern oraș care este Clujul, în cei 22 de ani care au trecut de la eliberare a fost creat un vast laborator scientist. Aria domeniilor investigate se întinde, între orizonturi vaste, de la pulberile metalice la palatalizarea consoanelor, de la firul regilor daci la principiile rachetei relativiste.

Unitate nouă de cercetare, Institutul de fizică atomică — adevărată pepinieră de savanți ce-și desăvîrșesc pregătirea sub îndrumarea profesorilor I. Ursu și V. Mercea — și-a cîștigat din primii ani un rol de seamă în fizica electronică românească. Aici se pun la punct — proiectare și construcție — complicatele spectrometre de masă, antene evoluate cu care omul identifică infinitezimala prezență a izotopilor grei. Domenii importante ale științei, ca cel al rezonanței electronice de spin sau al semiconductorilor catalizatori, se situează la hotarul dintre cercetarea fundamentală și cea aplicată, realizînd acea îmbinare armonioasă subliniată si în Directivele celui de-al IX-lea Congres al partidului. Aceeași situație caracterizează și preocupările, din domeniul ciberneticii, ale matematicienilor de la Centrul de calcul unde e pe cale de a se forma o «dinastie dacică». După o carieră glorioasă de pionierat, mașina electronică «Dacicc I», capabilă să efectueze 2 500 operații pe secundă, va ceda locul lui «Dacicc II», care va avea o capacitate de lucru de 25 000 operații matematice pe secundă. Noul calculator ia naștere acum în noianul de cabluri și de inele de ferită, construcția sa fiind îndrumată cu competență de academicianul Tiberiu Popovici.

Și în domeniul chimiei se lucrează intens. Cercetările efectuate la Cluj în ce privește chimia hormonilor s-au soldat cu obținerea unor principii medicamentoase noi ce se produc azi la fabrica «Terapia». Pe bazele stabilite de acad. Grigore Benetato, medicina experimentală a făcut, la Cluj, pași mari sub îndrumarea tînărului profesor universitar I. Baciu. E vorba de studiul unor probleme ca: deficitul de oxigen, permeabilitatea vaselor capilare ș.a. Și la centrul de biologie clujean grupurile de cercetători, îndrumați de acad. Emil Pop, au abordat în ultima vreme noi teme de cercetare. Acad. Eugen Pora a descoperit o nouă relație în metabolismul mineral la animale, relația echilibrului ionic, «rapia». Într-un laborator modern utilat, acad. Șt. Peterfi studiază multilateral posibilitatea de a se utiliza algele în producția alimentară. De altfel, ficologia modernă, știința culturilor pure de alge, a fost permanentată de ilustrul savant clujean Ion Grințescu.

La Cluj se dezvoltă de asemenea o puternică școală de istorie, reprezentată prin savanți de renume mondial ca acad. Const. Daicoviciu și prof. univ. Șt. Pascu, membru corespondent al Academiei. Miezul cercetărilor de istorie a Transilvaniei îl constituie problemele de bază ale istoriei neamului: etnogeneza și continuitatea, frămîntările țărănești din evul mediu, mișcarea națională din Transilvania secolului al XIX-lea. Filozofi ca D.D. Roșca și Eugen Speranția și filologi — printre care grupul de lingviști ciberneticieni care au stabilit paternitatea «Cîntării României» cu ajutorul unei metode originale — continuă tradiții valoroase clujene în aceste domenii. Sarcina de a pune la temelia dezvoltării viitoare a României puternicul edificiu al științei, sarcină subliniată în documentele Congresului al IX-lea al partidului, își găsește astfel un larg ecou în rîndurile oamenilor de știință clujeni.

Ioan CHINDRIȘ

REGIUNEA CRIȘANA: succesele „sintezei“ orădene

La fabrica de produse chimice «Sinteza» din Oradea, realizările obținute în cinstea zilei de 23 August vorbesc în mod grăitor despre hărnicia și priceperea colectivului de muncitori, tehnicieni și ingineri care însuflețesc compli-

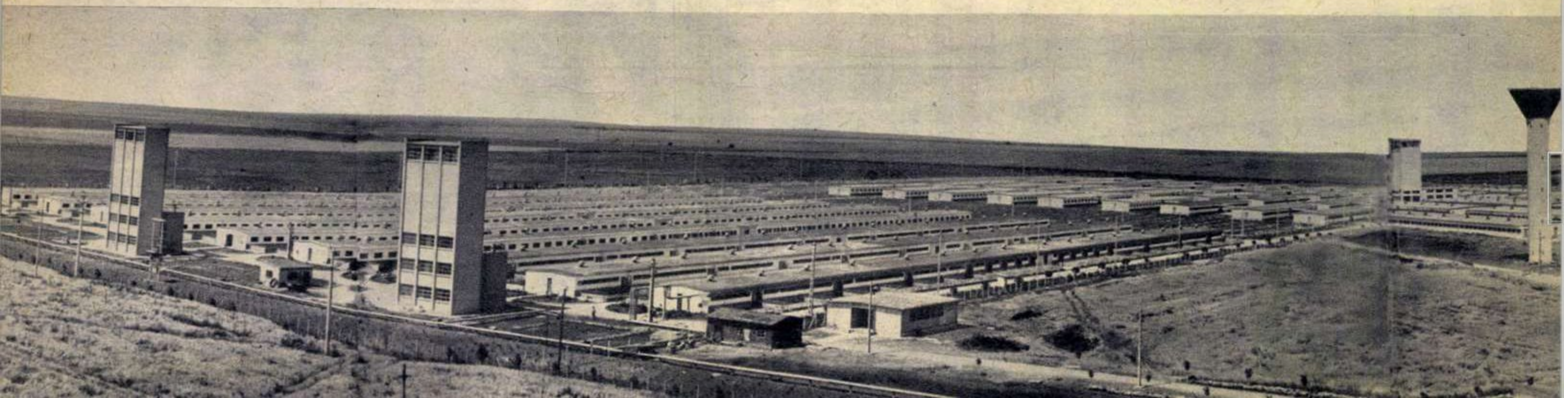

Pe ogoarele regiunii Dobrogea pregătirea terenului pentru semănăturile de toamnă se desfășoară în ritm susținut.

catele instalații și agregate ale acestei unități industriale. «Sintetizînd», cifrele ne dau o imagine cuprinzătoare ale acestor realizări.

Producția globală a fost depășită cu 2,1 milioane lei, ceea ce reprezintă cu peste 100 000 lei mai mult decît prevedeau angajamentele. Producția marfă a depășit cu 2 000 000 lei cifrele prestabilite prin angajamente.

Dintre cele 18 sortimente ce se produc aici, unele dintre ele fiind cunoscute și apreciate în peste 24 țări, printre care Elveția, Olanda, India, R.P. Chineză, R.F.G. etc., cinci au intrat în fabricație în acest an. Amintim: Brobumarul, utilizat pe scară largă în industria chimică; Carbotoxul concentrat, un insecticid lichid folosit cu bune rezultate la combaterea dăunătorilor din agricultură; Cinexanul, insecticid pentru utilizări casnice; aspirina, în cristale cubice, semiprodus necesar fabricii de produse farmaceutice «Tableta» ș.a.

«Sinteza», fabrică renăscută în 1948 prin comasarea a două mici ateliere existente pînă la acea dată, își îmbogățește an de an siluetele zvelte, concepute într-o modernă arhitectonică. În prezent se fac intense pregătiri pentru extinderea secției de acid salicilic, unde nu peste multă vreme va intra în producție o autoclavă de 10 metri cubi.

Această dezvoltare continuă, ce va fi încununată de realizările anului în curs și ale viitorilor ani ai cincinalului, este ilustrată concret și prin faptul că în 1966 producția va crește, valoric, cu peste 7 500 000 lei în comparație cu 1961.

«Sinteza» este azi și o adevărată școală a măiestriei tehnice. Alături de muncitori cu experiență ca Ioan Macrea, Ștefan Petrica, Gheorghe Sim, Ioan Pop și alții, fruntași care de trei ani consecutiv sînt pe primele locuri ale întrecerii socialiste, învață tineri care se pregătesc să preia ștafeta de la reprezentanții generației vîrstnice, îmbogățind în continuare seria succeselor lor.

Virgil LAZĂR

XXII

REGIUNEA DOBROGEA:

mină de aur

Se știe că dintr-un ținut secetos și «recalcitrant» la recolte valoroase, Dobrogea a devenit în anii de după 23 August 1944 un furnizor de bază în industria alimentară a țării.

— În ce constă specificul agriculturii dobrogene? — ne-am adresat tovarășului inginer Gheorghe Anghel, vicepreședinte al Consiliului agricol regional Dobrogea.

— Specificul Dobrogei constă, în ce privește culturile vegetale, în preponderența grîului și porumbului. Aceasta nu înseamnă ca în regiune nu se acorda importanță și altor culturi. Astfel, un loc însemnat îl ocupă și floarea-soarelui, iar în ultimii ani și-a făcut loc cultura inului pentru fibre și ulei (inul pentru tulpini se cultivă numai în raionul Negru Vodă). Există zone pedoclimatice în regiune care se pretează foarte bine pentru cultura viței de vie. Asemenea bazine viticole sînt în centrele Murfatlar, Niculițel, Ostrov și Limnița. În ultima perioadă, ca urmare a hotărîrii partidului, s-a extins cultura viței de vie pe dealurile neproductive.

(Continuare în pag. 8)

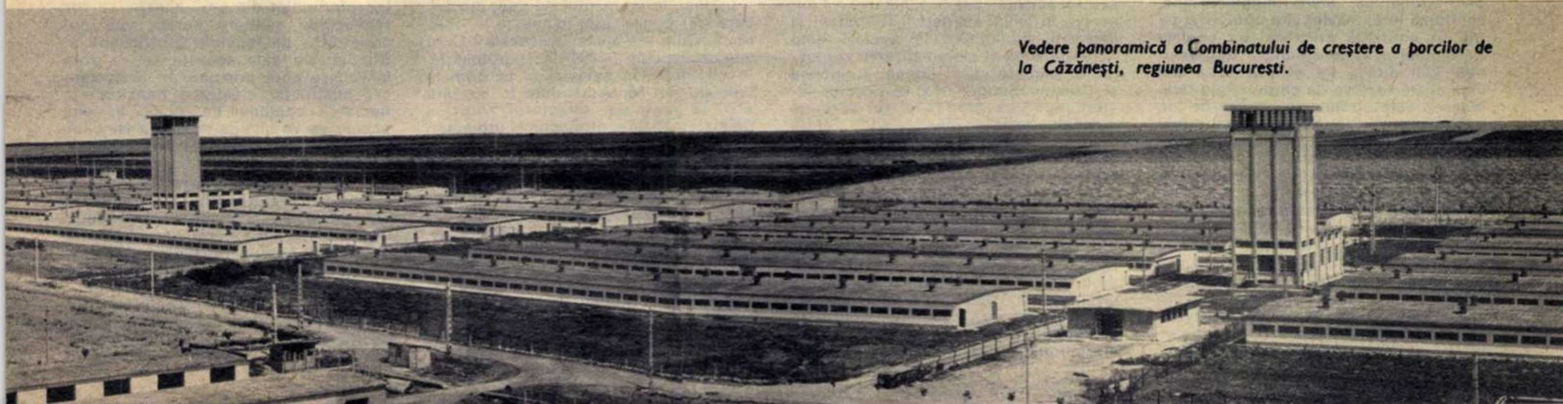

Vedere panoramică a Combinatului de creștere a porcilor de la Căzănești, regiunea București.

Mai amintim unele culturi tehnice, ca: sfecla de zahăr, plante farmaceutice și medicinale, orez, dar și legume, care se cultivă în unitățile cu terenuri joase și cu apă freatică la suprafață.

În creșterea animalelor, specificul regiunii noastre îl constituie oile; se cresc numai oi cu lînă fină și semifină, îndeosebi spancă și merinos. De asemenea, menționăm creșterea taurinelor.

— Care sînt roadele șesenalului trecut?

— Dacă ne referim la producțiile obținute în 1965, ultimul an al planului șesenal, acestea au crescut considerabil ca urmare a introducerii în cultură a unor soiuri productive de grîu și a unor hibrizi dubli de porumb ca: HD-405, 311, 208 etc., a unor rase de animale îmbunătățite, a măsurilor luate pentru creșterea fertilității naturale a solului și a unor măsuri de sporire a producției de furaje. În acest fel s-a ajuns la o producție medie la hectar de 2 858 kg grîu, 3 855 kg boabe porumb, 1 637 kg la floarea-soarelui. De asemenea, s-a ajuns la 2,377 kg lînă pe cap de oaie etc. Acestea sînt cele mai mari producții care s-au înregistrat vreodată în regiunea Dobrogea.

— Cum va arăta agricultura Dobrogei în ultimul an al actualului cincinal?

— Pentru 1970 se preconizează executarea unor vaste lucrări de irigații. Pentru aceasta se vor folosi peste 2 000 000 000 lei, ceea ce va permite irigarea unor suprafețe de circa 200 000 ha.

În partea de sud a regiunii, respectiv în raioanele Medgidia, Negru Vodă și Constanța, apa se va aduce din Dunăre. Aceasta va permite să se obțină producții pe suprafața irigată de circa 7 000 kg porumb la hectar, 4 500 kg grîu la hectar, 3 000 kg floarea-soarelui la hectar. Pînă în 1970 vor crește cantitățile de îngrășăminte chimice pînă la nivelul de 106 kg substanță activă la hectar. Se vor obține recolte îmbelșugate. Dobrogea va deveni, pe plan agrar, o «mină de aur» a patriei.

P. TUTUNGIU

XXII

REGIUNEA GALAȚI:

satele își schimbă înfățișarea

E cunoscut faptul că înainte de 23 August 1944 nu exista o preocupare din partea statului pentru sprijinirea construcțiilor de case în mediul sătesc și că fiecare țăran își construia casa cu mijloace modeste. În zilele noastre situația e cu totul alta. Posibilitățile materiale mult sporite ale țăranilor, sprijinul tehnic, preocupările active de sistematizare a satelor din partea organelor centrale și locale de stat au făcut să crească exigența și gustul artistic, să se nască chiar și «o linie a modei», ne spune arhitectul Stere Bădescu de la Direcția de sistematizare, arhitectură și proiectare în construcții din Galați.

In prezent țăranii cooperatori își concep noile case de locuit ținînd seamă de posibilitatea folosirii unor materiale clasice de construcții: cărămidă, beton și piatră de fundație — materiale rar folosite la sate în urmă cu ani — și de cea a folosirii modelelor prezentate în schițele și proiectele puse la dispoziție de sfaturile populare, precum și de perspectiva dezvoltării așezării, de sistematizarea satului.

Proiectanții gălățeni au realizat în ultimii ani, pe această linie, o serie de studii și proiecte. Pe baza lor, unele comune, ca: Ianca, Traianu și Urleasca din raioanele de cîmpie sau Paltin, Jariștea și altele ce se întind pînă în raza subcarpatică, sînt reînnoite aproape în întregime. Primele proiecte de anul acesta, care privesc sistematizarea comunei Cîineni — cunoscută pentru frumoasa stațiune regională balneoclimaterică «Lacul Cîineni» — și Suțești, comună cu peste 5 000 de locuitori, prevăd transformarea din temelii a acestora. Peste harta vechii așezări au fost trasate contururi care marchează străzi noi, drepte, școli spațioase, cămine culturale, dispensare, rețele de apă, canalizare și energie electrică. Fiind sate de luncă, «moda» în privința construcțiilor de locuințe păstrează elementele tradiționale ale arhitecturii populare, cu prispa ce înconjură una sau două laturi ale locuinței, realizată însă într-o manieră cu totul diferită de cea veche, stîlpii de fațadă din cărămidă tencuită sugerînd nelipsiții stîlpi cu florărie de lemn, o tencuială cu desene geometrice, regulate, ce imită vechea împletitură de nuiele folosită odinioară la construcția fațadelor.

Introducerea cu atenție a arhitecturii și artei decorative populare specifice diferitelor zone în compoziția din care este alcătuită noua casă țărănească de locuit este o cerință a stilului modern ce va fi caracteristic, în condițiile sistematizării, tuturor satelor regiunii.

În ultimii zece ani, în satele regiunii Galați au fost construite peste 58 000 case noi, în majoritate înscrise în planul de gospodărire științifică a vetrei satului, iar alte aproape 30 000 au fost renovate și redistribuite în scopul asigurării unui maximum de confort.

Ion MECA

XXII

REGIUNEA HUNEDOARA:

obiective noi

Străvechile plaiuri hunedorene, din Apuseni și pînă în Carpații Meridionali, din Poiana Ruscă și pînă în inima cîmpiei Ardealului, oferă imaginea unei economii în plin avînt și a unui nivel de trai în continuă creștere. La poalele Parîngului și Retezatului, în depresiunea Văii Jiului, se găsesc cele mai însemnate rezerve de cărbune ale țării. Masivul care străjuiește cetatea de foc a Hunedoarei dă găzduire celor mai vechi și mai bogate zăcăminte de fier din patria noastră. Munții care înconjură ținuturile Zarandului sînt bogați în minereuri nemetalifere.

Ritmul de dezvoltare a ramurilor menite să pună în valoare bogățiile naturale din această parte a țării continuă cu tot mai multă intensitate. Pe harta industrială a regiunii apar și se contureaza puncte noi — obiectivele mărețe ale cincinalului. Se deschid noi «izvoare» de cărbune si metal. În acest scop se lucrează intens pe mai multe fronturi, la suprafață și în subteran, la diferite înălțimi, ca și la sute de metri în adîncuri. În Valea Jiului, constructorii și-au concentrat activitatea la deschiderea a 4 mine noi la Dîlja, Paroșeni, Bărbăteni și Livezeni, continuînd în același timp modernizarea și sistematizarea exploatărilor miniere vechi Lonea, Aninoasa și Uricani. Scopul final al acestor lucrări: sporirea producției de cărbune a acestui bazin cu 40-45 la sută, pentru a se ajunge pînă la sfîrșitul cincinalului la o producție anuală de 8-8,5 milioane tone de cărbune brut.

Se deschid noi cîmpuri miniere la Teliuc și Ghelar, menite să dubleze producția de minereu de fier extras din bazinul Poiana Ruscă pentru furnalele Hunedoarei și Călanului. Numai uzina de la Teliuc își mărește capacitatea de preparare la 1 000 000 de tone minereu de fier anual. La Combinatul siderurgic Hunedoara se execută anul acesta construcții noi și modernizări totalizînd un volum de investiții de peste 420 000 000 lei. Aici își înalță silueta al doilea furnal de 1 000 mc, care urmează să intre în producție în a doua jumătate a anului acesta. Executat la cel mai înalt nivel tehnic de mecanizare și automatizare, noul furnal va da zilnic o cantitate de fontă echivalentă cu metalul necesar pentru fabricarea a 250 de tractoare sau 400 combine de recoltat cereale. Laminoarele vechi de la Hunedoara îmbracă și ele haina noului, devenind mai moderne decît celelalte agregate similare din țară.

Noi obiective îmbogățesc peisajul industrial al Călanului. La Alba Iulia a intrat parțial în producție și continuă să se dezvolte cea mai mare și mai modernă fabrică de produse refractare, care în final va da anual centrelor siderurgice peste 260 000 tone de șamotă și cărămizi silico-aluminoase. Se înalță instalații industriale noi la Țebea, Cugir, Orăștie și în alte localități hunedorene.

Pentru a da viață mărețelor planuri inițiate de partid pentru dezvoltarea continuă a industriei și economiei regiunii, constructorii, fie ei în adîncuri ori pe schelele de la suprafață, folosesc metode și soluții de lucru avansate care asigură ritmuri înalte de productivitate și calitate.

Hărnicia constructorilor, munca lor entuziastă, întrecerea socialistă în cinstea zilei de 23 August se concretizează în reducerea termenelor de execuție a lucrărilor. În centrul siderurgic Hunedoara planul lucrărilor de construcții și montaj s-a realizat în perioada care a trecut de la începutul anului în proporție de 113 la sută. La cele mai multe dintre obiective și instalații lucrările de construcție se găsesc cu 10-20 de zile avans înaintea graficului stabilit la începutul lucrărilor.

Avram ZAHARIE

XXII

REGIUNEA IAȘI:

în zodia construcțiilor

La Iași, în momentul de față, din fiecare trei familii una locuiește în casă nouă. Cum s-a ajuns la aceasta? S-au construit peste 11 000 de apartamente. În cît timp? În șesenal și în primele luni ale lui '66. Amănunte în această privință ne-a dat directorul Direcției de sistematizare, arhitectură, proiectări și construcții Iași — conf. ing. dr. Constantin Mihăilescu. Iată-le: În afară de reconstruirea centrului (e vorba de Piața Unirii) alte două mari cartiere ale orașului — cartiere muncitorești, năpăstuite în vremea burgheziei — și-au schimbat azi înfățișarea. E vorba de Socola și Nicolina. Parte din ele sînt azi de nerecunoscut. De curînd s-a născut și alt cartier: Tătărașii Noi. La sfîrșitul cincinalului cartierul acesta va avea numai el 10 000 de apartamente. Pînă în prezent s-au și dat în folosință 1 300. Începînd chiar din anul acesta, se vor redeschide șantiere pentru alte noi construcții de locuințe în Nicolina și Socola. De data aceasta se va avea în vedere noul principiu în proiectare și construcții: creșterea densității la hectar a spațiului de locuit. În felul acesta se va cîștiga numai la Nicolina și Socola un spațiu pentru 2 000 de apartamente și se va realiza o economie de 15-20 la sută la investiții.

Ce se va mai construi la Iași în afară de imobile destinate spațiilor de locuit? Despre asemenea lucrări ne-a dat cîteva informații interesante inginerul șef al Trustului de construcții Iași — Constantin Alexandrescu. Lista de lucrări e lungă. Amintim cîteva — cele mai importante: un spital clinic de pediatrie de dimensiuni impunătoare (10 etaje, 400 paturi, pereții exteriori și interiori din sticlă); complexe comerciale noi la Socola, Nicolina, Tătărași, Copou; un mare complex pentru învățămîntul politehnic (15 cămine, o cantină pentru 6 000 studenți); un hotel cu 16 nivele (lucrările au și început); un motel turistic la Bucium (e gata în august) etc., etc.

Și acum o ultimă informație: harnicii constructori ieșeni întîmpină 23 August predînd «la cheie» 870 de noi apartamente. Toate în Tătărașii Noi. Acolo, unde la sfîrșitul cincinalului va locui aproape o cincime din populația Iașului.

F. SURU

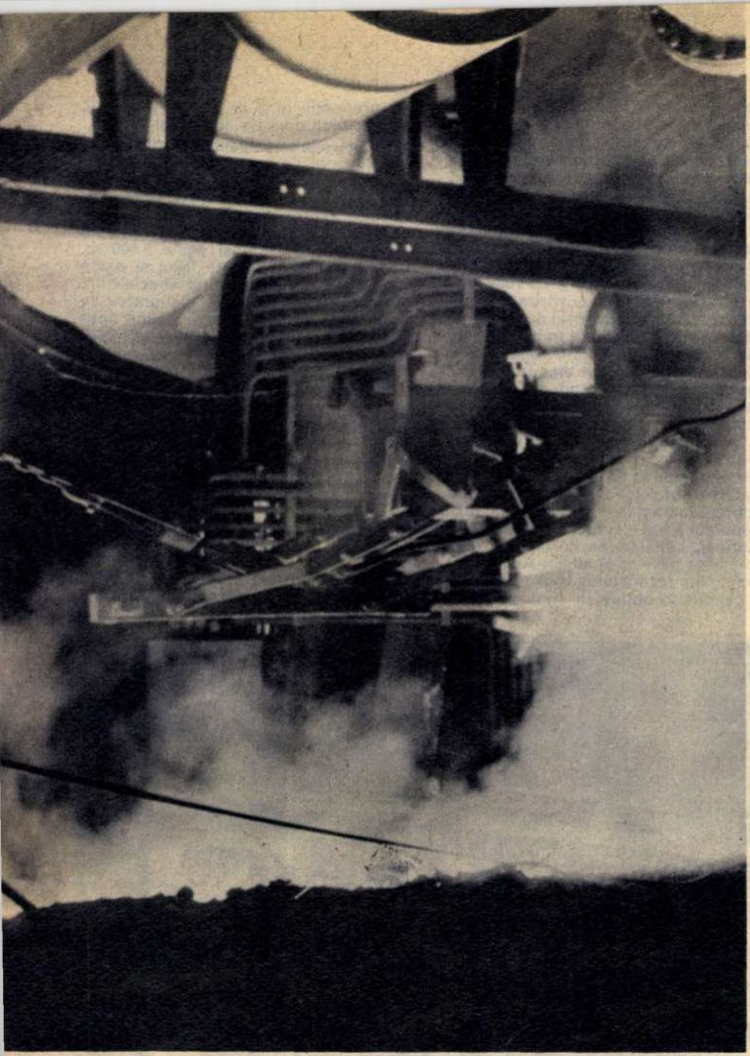

La școala tradiției hunedorene ce formează noile cadre de siderurgiști care vor lucra în noua cetate a oțelului de la Galați.

XXII

REGIUNEA MARAMUREȘ:

„phoenix“ a renăscut

Înainte de 23 August 1944 uzina se numea «Phoenix». Numele purtat însă n-a avut nimic comun cu legendara pasăre ce renăștea mai frumoasă din propria ei cenușă. Clădirile și instalațiile preluate la naționalizare au fost, cu foarte mici excepții, niște maghernițe, azi dărîmate. În locul lor s-au înălțat în anii noștri hale noi, luminoase, dotate cu instalații de mare productivitate.

Dar cursul înnoirilor a continuat. Și dacă pînă în anul 1962 s-au construit instalații și hale mai modeste, în acest an combinatul chimico-metalurgic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din Baia Mare s-a transformat într-un vast șantier, care s-a extins mult dincolo de perimetrul vechii uzine. În mai puțin de 18 luni constructorii băimăreni au dat în folosință două hale impozante: una adăpostește cuptoarele de prerafinarea cuprului și caruselul de turnare a anozilor, iar alta (cea mai mare hală din combinat), electroliza cuprului.

De asemenea, a început înălțarea halelor unor noi fabrici: cea de oxizi de plumb, secția de laminate de plumb, halele noilor ateliere etc. În același timp alte secții ale marelui combinat (pămînt decolorant, fozocrezol, centrala termică și altele) s-au amplificat și modernizat. Și la executarea acestor obiective constructorii au dat dovadă de calități excepționale, reușind să termine instalația de oxizi de plumb în mai puțin de un an, iar restul obiectivelor au fost predate înainte de termen.

Primul an al cincinalului înseamnă pentru colectivul combinatului băimărean anul marilor înnoiri, etapa finală a intrării în producție a unor noi obiective. Nu demult au intrat în funcțiune un mare depozit de concentrate, stația de amestec și dozare a concentratelor, cele două cuptoare rotative de cîte 25 m lungime pentru uscarea concentratelor (treapta I și II), precum și o serie de obiective auxiliare — căi ferate, șosele interioare etc. De la 1 august a început rodajul tehnologic pentru intrarea în funcțiune a celor mai importante obiective din etapa a doua de modernizare. E vorba în primul rînd de cuptorul de topire și de zgură. Acest cuptor, în care procesul de topire va fi în întregime dirijat de elementele de automatizare, e primul de acest tip în țara noastră. Procedeul, așa-zis «în suspensie» oferă ultima noutate pe plan mondial. Tot în cadrul noii topitorii sînt gata pentru intrarea în funcțiune și convertizoarele de cupru, cele mai mari din țară.

În aceste zile ale lunii august au început și probele tehnologice generale ale noii fabrici de acid sulfuric, care va face în scurt timp să sporească de 5 ori producția de acid sulfuric a combinatului...

...Frumusețea liniei noilor hale și instalații, policromia culorilor ce le-a îmbrăcat, măiestria de uriaș artist cu care au fost dăltuite în beton, oțel și sticlă noile hale ale combinatului de către constructorii și metalurgiștii băimăreni, impresionează în special pe cei care au cunoscut în trecut fosta uzină «Phoenix» cu maghernițele ei. Și fără să apelăm la mitologica pasăre se poate spune totuși că marele combinat băimărean a «renăscut» mai frumos decît în visul miilor lui de muncitori, nu din propria-i cenușă, ci prin hărnicia și dăruirea oamenilor care, trecînd peste legendă, și-au asumat rolul de mare meșter faur.

T. TOHĂTAN

Blocuri noi pe malul Bahluiului.

XXII

REGIUNEA MUREȘ - AUTONOMĂ MAGHIARĂ:

aurul verde

Pinii zvelți din emblema patriei noastre constituie simbolul uneia dintre comorile cele mai prețioase ale avutului nostru național: pădurile imense, care, acoperă mii și mii de hectare ale țării. Pentru valorificarea pe o treaptă superioară a «aurului verde» în regiunea Mureș-Autonomă Maghiară, unde industria forestieră este socotită drept industrie de bază, muncesc aproape 15 000 de oameni, funiculariști, gateriști, muncitori din pădure, circulariști, tehnicieni și ingineri.

Ne-am adresat tovarășului ing. Filip Tomulescu, directorul D.R.E.F.-Tg. Mureș, pentru a ne informa asupra succeselor industriei forestiere din regiune obținute în cinstea celei de-a XXII-a aniversări a eliberării patriei.

Iată cîteva date statistice grăitoare:

— Întreprinderile noastre au realizat în primul semestru al anului 1966 o producție globală de 103,5 la sută, ceea ce înseamnă produse peste plan în valoare de 15 168 000 lei, iar la producția marfă s-a realizat un procent de 101,6 la sută, însemnînd un plus de lei 7 516 000.

— Vă rugăm să ne dați cîteva exemple pe sortimente.

— Numai din realizările peste plan s-au obținut 14 000 mc bușteni-rășinoase, 2 000 mc lemn de mină, 5 000 mc lemn celuloză-rășinoasă, 15 000 mc bile și manele, 10 400 mc cherestea-rășinoasă și pentru mobile, în valoare de 2 184 000 lei. Cele mai bune rezultate au fost obținute, atît valoric cît și pe sortimente, de către I.F.-Toplița, I.F.-Gheorghieni și de fabricile de mobilă din Odorhei și Gheorghieni.

— Ne-ar interesa cîțiva indici economici mai grăitori.

— Iată: indicele de utilizare a masei lemnoase — o problemă tot mai arzătoare a industriei noastre forestiere — s-a realizat în proporție de 101,2 la sută, obținîndu-se peste plan în plus 1 500 mc lemn de lucru. Indicele de mecanizare s-a realizat și a fost depășit la funiculare tip Mîneciu, precum și la instalațiile de încărcat mecanic. De altfel, și coeficientul de utilizare a capacității de transport a fost realizat în proporție de 103 la sută.

— Ultima întrebare. Ce întreprindeți pentru însușirea celor mai înaintate metode de exploatare forestieră?

— Afară de schimburile de experiență pe plan republican și interregional, la care participăm în mod regulat, organizăm și noi periodic asemenea întîlniri în cadrul întreprinderilor noastre și întreținem un contact strîns cu Institutul de cercetări forestiere, care a repartizat inginerilor și tehnicienilor noștri o serie de teme. De asemenea, am cerut sprijinul institutului în mai multe probleme, de exemplu la rezolvarea cu succes a procesului de aburire a fagului.

Bela BENCZEL

REGIUNEA OLTENIA:

ritmuri la porțile de fier

Pe vastul șantier al Sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier se înscriu noi pagini de victorii. Ele se realizează cu pikhamerul, cu vibrosonetele, cu exploziile dinamitei, se imortalizează în fier, în beton și rămîn vii în amintirile constructorilor.

Mulți dintre temerarii de la Porțile de Fier își amintesc de succesul din noaptea de 7 spre 8 mai, cînd digul din amonte făcea joncțiunea cu batardoul celular.

La cîteva săptămîni a urmat închiderea digului din aval și astfel Dunărea a fost încercuită într-un inel de metal și stîncă pe 200 000 mp. Lucrarea a fost terminată cu 3 luni mai devreme. După ce motopompele au evacuat apa din această incintă, pe «fundul» fluviului — acolo unde altădată nu se putea ajunge decît în costum de scafandru — au început să circule autobasculante și excavatoare. Pentru a se face loc fundațiilor ecluzei, se extrag zilnic cîte 4 000 mc de rocă. În ziua de 23 iulie s-a turnat betonul la prima lamelă a radierului ecluzei din amonte de batardou. La 25 iulie s-au turnat de asemenea primele cantități de beton la temelia avanportului Porțile de Fier.

În toiul întrecerii socialiste desfășurate, și mai ales în preajma zilei de 23 August, s-a lucrat cu pasiune pentru asamblarea unui gigantic funicular ce va traversa Dunărea pe o distanță de 460 metri pînă în insula Golu, de unde se va extrage balastul pentru fabricile de beton. Aceste remarcabile realizări — după cum ne explică tovarășul Nicolae Mănescu, directorul general al Sistemului hidroenergetic și de navigație — reprezintă și efortul aplicării unor procedee avansate de lucru stabilite pe baza cercetărilor științifice făcute de specialiștii noștri, ținînd seama de condițiile specifice ale zonei Porțile de Fier.

La racordarea celor două diguri pentru închiderea batardoului, de exemplu, într-un loc unde Dunărea curge cu viteza unui rîu de munte și cu un debit mediu de peste 5 000 mc apă pe secundă, în urma cercetărilor făcute de specialiștii români s-a stabilit o metodă îndrăzneață și originală, iar lucrarea a fost terminată cu o lună înainte de termen și în condiții de calitate excepționale.

Specialiști din străinătate s-au deplasat la Gura Văii și au socotit procedeul prin care s-a făcut joncțiunea digurilor unic și de mare eficacitate.

Ritmurile lucrărilor sporesc de la o zi la alta pe acest mare șantier al luminii. Construcțiile sînt cu mult avansate față de grafice. Încep să capete contururi tot mai precise noile obiective, ca o materializare a geniului creator, a energiilor de care este capabil harnicul nostru popor hotărît să îndeplinească exemplar sarcinile puse în față de partid pentru înflorirea României Socialiste.

Lucian ZATTI

REGIUNEA PLOIEȘTI:

orizonturi și realizări

În condițiile unei gospodăriri judicioase a rezervelor și a unei exploatări raționale a zăcămintelor, nivelul extracției de țiței va trebui să atingă în anul 1970 valoarea de 13,1-13,3 milioane tone, iar nivelul extracției de gaze naturale va trebui să crească la circa 18,5 miliarde mc. Realizarea acestor sarcini trasate de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. implică ridicarea continuă a nivelului tehnic al industriei noastre extractive prin aportul muncii de cercetare științifică depuse de personalul Institutului de cercetări pentru foraj și extracție din Cîmpina.

De-a lungul șesenalului, în institutul nostru s-au rezolvat, printre altele, problemele forajului de mare adîncime în condiții satisfăcătoare, s-au realizat viteze de lucru la foraj și viteze mecanice crescute, fluidele de foraj au fost îmbunătățite substanțial prin tratarea cu substanțe macromoleculare elaborate de către institut, au fost elaborate lucrări de detaliu pentru introducerea în șantiere a forajului cu diametru mic și a forajului cu electroburul.

De asemenea, cercetările institutului s-au axat pe perfecționarea și extinderea metodei de fisurare hidraulică, tratarea sondelor cu substanțe tensioactive, combaterea viiturilor de nisip, deparafinarea electrică a sondelor în pompaj, combaterea coroziunii, degazolinarea gazelor și altele. Aplicarea în practică a rezultatelor acestor cercetări a condus la obținerea unui plus anual de producție pînă la 300 000 tone țiței și economii de sute de mii lei.

Obiectivele principale ale activității de cercetare în domeniul forajului sondelor în perioada 1966-1970 urmăresc îmbunătățirea în continuare a tehnologiilor de foraj, pentru săparea sondelor și deschiderea orizonturilor productive situate la adîncimi pînă la și peste 3 000 m, elaborarea de fluide de foraj și paste de ciment pentru condiții speciale de presiune și temperatură, elaborarea de noi metode de dislocare a rocilor, optimizarea proceselor de săpare și îmbunătătirea pieselor de mare uzură folosite în foraj.

Grija manifestată de conducerea de partid și de stat pentru activitatea de cercetare științifică a condus la crearea unor condiții de dezvoltare a activității științifice necunoscute în trecut, ceea ce garantează, în continuare, noi succese.

Ing. Gh. ALDEA
directorul Institutului
de cercetări pentru foraj
și extracție - Cîmpina

(Noul spital din Suceava.(Fotografie de D. VINȚILĂ)

REGIUNEA SUCEAVA:

cu utilajul cel mai modern

La 23 August 1966, peisajul din partea de apus a orașului Suceava s-a îmbogățit cu un nou și important obiectiv sanitar: spitalul cu 740 de paturi. Clădirea este alcătuită din 9 nivele și va fi deservită de un personal calificat, superior și mediu, reprezentat de 79 medici, 490 surori și de alte cadre medicale. Spitalul din Suceava este de ordin regional și primul de acest fel care se dă în folosință în țara noastră.

Noul spital este dotat cu utilajul cel mai modern. Pe lîngă dotările întîlnite și în spitalele de construcție mai veche, acesta este înzestrat cu instalații de oxigen centralizat, de vid, aer comprimat, dezinfecție, radioficare, ceasoficare, dedurizare etc. Se va înființa, de asemenea, o secție de oftalmologie, un laborator de izotopi radioactivi, unul de explorări funcționale și un serviciu hidrofizioterapeutic. Fiecare nivel al clădirii spitalului are săli de operație și de mese proprii. 7 lifturi de mare capacitate fac legătura între etaje.

O dată cu spitalul se va da în folosință și o stație de salvare de sine stătătoare.

În prezent, pe lîngă lucrările de finisaj se execută și amenajări de spații verzi care vor încadra plăcut frumoasa clădire a spitalului. În jur se vor planta arbori.

Constantin ȘTEFURIUC

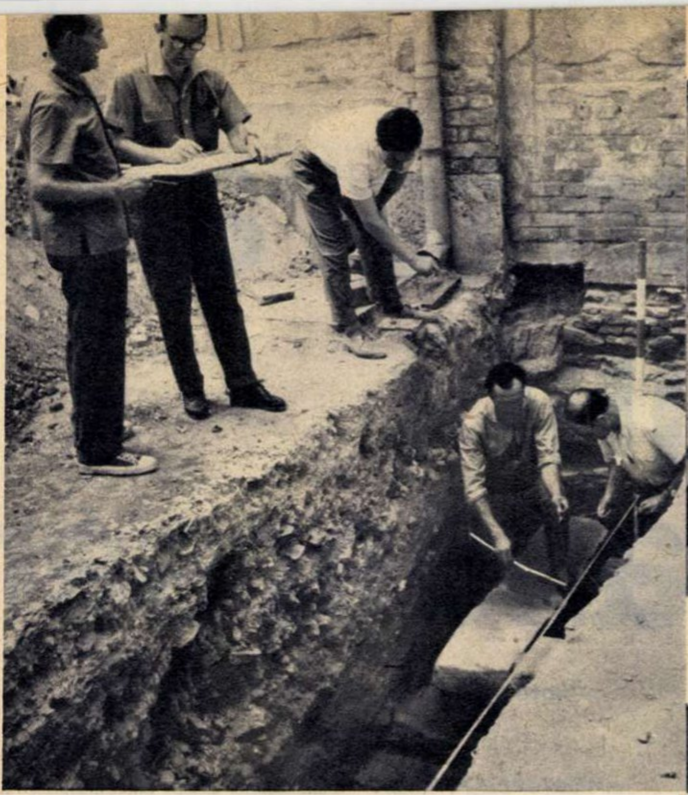

Arheologii au cercetat recent în piața 1848 urmele unei biserici şi ale unui cimitir din timpul lui Vlad Țepeş.

aici, unde-i azi bucureştiul

- **Recentele săpături arheologice din piața 1848.**
- **Urme din epoca fierului, la Otopeni.**
- **Mărturii foarte vechi de viață în toate colțurile Capitalei.**
- **Ce ne spun doi arheologi de la Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti.**

Biserica Sf. Gheorghe distrusă de flăcări în marele incendiu de la 23 martie 1847 (gravură din epoca respectivă).

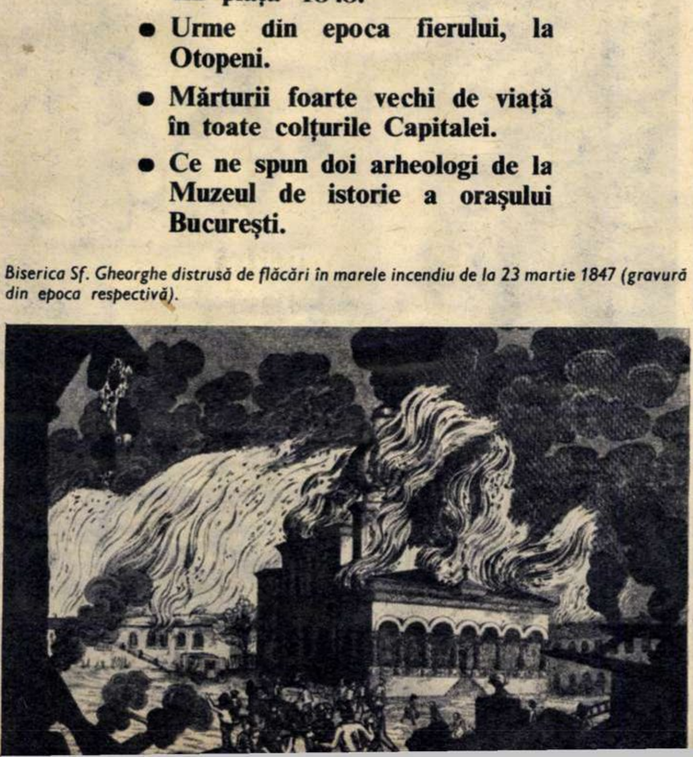

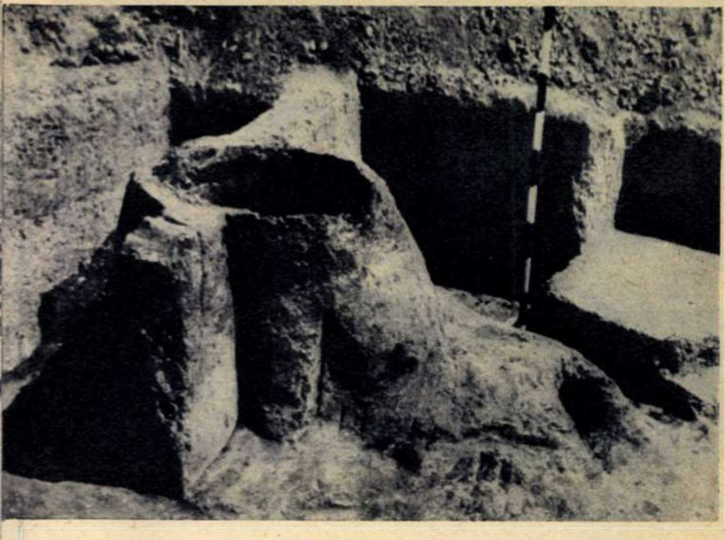

Cuptor de ars vase din timpul dacilor liberi (sec. IV e.n.), descoperit în cartierul Fundenii Doamnei.

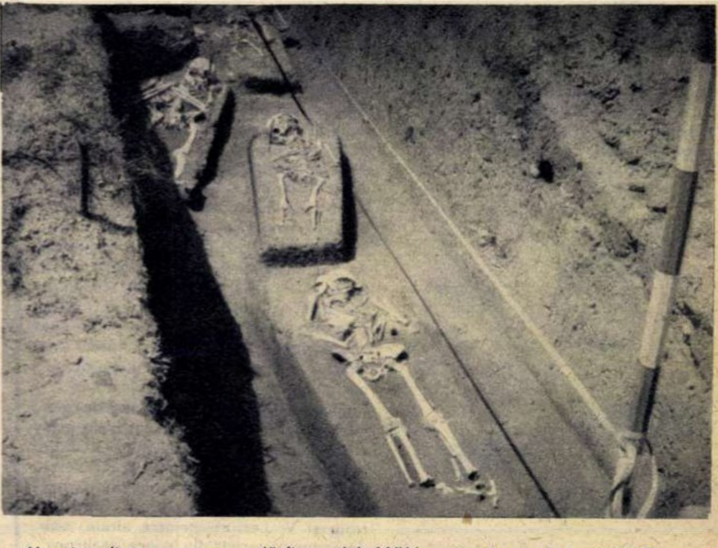

Morminte dintr-o mare necropolă din secolul al XV-lea, scoasă acum la lumină la Tinganu, lîngă Cernica.

1847, luna martie, ziua 23. La această dată, aşa cum consemnează cronica, oraşul Bucureşti a căzut pradă unui mare incendiu. Au ars atunci 1 850 de case (cam o cincime din oraş) şi mai multe biserici. Printre acestea, şi biserica Sf. Gheorghe, ctitorie brîncovenească, unul dintre cele mai frumoase monumente ale Bucureştiului de altădată, înălțată în secolul al XVII-lea pe temelia unei biserici mai vechi. După incendiul din 1847 biserica Sf. Gheorghe a fost refăcută, noua ei înfățişare fiind cea pe care o vedem astăzi.

Recent, biserica Sf. Gheorghe, de care pomenim mai sus, şi locul din jurul ei au fost supuse unor asidue cercetări arheologice. Faptul a atras atenția miilor de trecători şi fiecare din ei se interesa de mersul lucrărilor.

Ce se întîmpla aici?

Cercetările de care vorbim au pornit de la o serie de sondaje efectuate în vederea unor lucrări de restaurare a bisericii în scopul readucerii ei la o formă cît mai apropiată de cea inițială — aşa cum a fost înainte de incendiul din 1847. Sondajele şi lucrările de cercetare au fost executate de un colectiv alcătuit din arheologii Dinu V. Rosetti, reprezentînd Institutul de arheologie al Academiei, şi Panait Panait de la Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti. Iată însă că săpăturile au depăşit aşteptările: în jurul bisericii, cercetătorii au descoperit un mare cimitir din a doua jumătate a secolului al XV-lea. Săpăturile efectuate aici au dus la scoaterea la lumină a zeci de morminte conținînd un bogat material arheologic (monede, obiecte de cult, ceramică, podoabe etc.) cu ajutorul căruia s-a putut cunoaşte mai îndeaproape epoca în care Bucureştiul s-a închegat ca oraş.

Din inventarul mormintelor mai reiese că majoritatea celor înhumați cu aproape jumătate de mileniu în urmă în cimitirul de la Sf. Gheorghe erau oameni de diferite categorii sociale, printre ei găsindu-se mulți tîrgoveți. In plus, unele morminte atrag atenția în mod special: printre «defuncți» sînt şi cîțiva înmormîntați fără cap sau cu cîte o mînă tăiată.

Să nu uităm că cimitirul datează din vremea lui Vlad Țepeş şi că, pe timpul lui, boierilor trădători, negustorilor prea lacomi de bani sau hoților le mai cădea capul sau cîte un braț...

Tot recent, altă descoperire arheologică făcută, de data aceasta, nu în centrul oraşului, ci la una din extremitățile sale: la Otopeni. Cîțiva aviatori sesizaseră de curînd Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti că în apropiere de aeroport au apărut fragmente de cera-

(Continuare în pag. 12)

AICI, unde-i azi bucureştiul

Ceramică dacică descoperită cu prilejul săpăturilor arheologice din cartierul Căţelu.

mică veche şi diferite obiecte care ar putea indica prezenţa, undeva prin aceste locuri, a unei aşezări preistorice. Intrată în sfera de cercetare a arheologului Margareta Constantiniu, zona respectivă s-a dovedit a constitui, într-adevăr, un loc unde, încă în prima epocă a fierului (circa 3000-3500 de ani în urmă), se afla o importantă aşezare omenească. Investigînd terenul din punct de vedere arheologic, tov. Constantiniu a descoperit într-un strat suprapus şi o altă aşezare — de data aceasta mai nouă: din secolul al X-lea e.n.

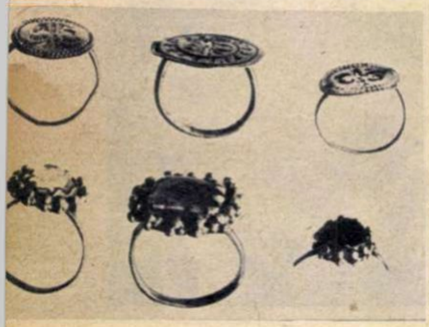

La Străuleşti, în mormintele dintr-un cimitir din secolele XIV-XV, s-a găsit şi această colecţie de inele.

★

Ce se întîmpla de fapt, cu mult timp în urmă, pe locurile unde se găseşte acum Bucureştiul?

Întrebarea de mai sus, prilejuită de ultimele descoperiri, am adresat-o arheologilor Margareta Constantiniu şi Panait Panait.

Precum se ştie, în 1959 s-au împlinit 500 de ani de cînd Bucureştiul apare pentru prima dată în documente sub numele lui de azi. Dar — după cum ne-au arătat interlocutorii noştri — urmele de viaţă umană pe aceste locuri sînt cu mult mai vechi. Ele sînt dovedite prin descoperirea unor unelte pe care le-au folosit strămoşii noştri încă în paleoliticul mijlociu — deci cam cu 150000 de ani în urmă. E vorba — ne informează arheologii — de unelte de cremene scoase la lumină în diverse puncte ale Bucureştiului: pe malul rîului Colentina, la Herăstrău, la Pantelimon şi chiar mai aproape de centrul de azi, lîngă podul Mihai Vodă. Viaţa a continuat aici şi în neolitic, şi după aceea. Au dovedit-o cercetările lui Tocilescu, săpăturile mai vechi ale profesorului Ion Nestor, azi membru corespondent al Academiei, ale lui Dinu V. Rosetti şi ale altor arheologi care le-au depistat în cartierul Tei, la Jilava şi în alte locuri. Sau săpăturile de la Militari, unde în 1958 se descoperă, pentru prima dată pe teritoriul de azi al Bucureştiului, importante urme de cultură materială dacică cu o puternică influenţă romană (locuinţe, ceramică, unelte etc.) — toate din secolul III e.n.

Consemnăm şi o serie de descoperiri recente. În momentul de faţă, arheologul Gh. Cantacuzino de la Institutul de arheologie al Academiei scoate la lumină, în colaborare cu Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti, la Cernica, o necropolă deosebit de întinsă, din neolitic. Bogatul inventar al mormintelor dovedeşte activitatea intensă ce a existat pe aceste locuri cu 5000 de ani în urmă, activitate ce a continuat fără întrerupere şi în epoca bronzului (3000-3500 de ani). De altfel, o descoperim în continuare şi în alte locuri ale Capitalei — aproape pretutindeni. În cartierul Căţelu, mai exact la punctul Căţelu Nou, s-a descoperit recent (descoperirea aparţine arheologului Valeriu Leahu) o piesă de ceramică neagră decorată cu motivele geometrice pe care şi acum, după 3000 de ani, le regăsim brodate pe iile ţărăneşti. Apoi, la Băneasa (săpăturile sînt făcute aici de arheologii Margareta Constantiniu şi V. Leahu), printre altele, s-au descoperit vestigii din epoca de bronz, locuinţe mari şi un bogat inventar. S-a mai găsit tot aici ceva deosebit de interesant: un depozit de arme — pumnale, măciuci, topoare de luptă etc. Nimeni n-a umblat la depozitul respectiv timp de aproape trei milenii de cînd au fost părăsite de cei care le-au confecţionat.

★

Pe arheologii care cercetează trecutul Capitalei îi interesează în mod deosebit secolul X. De ce? De la această perioadă — ne informează mai departe cei doi arheologi — începe geneza oraşului Bucureşti. Aşezarea feudală de atunci se conturează — şi aceasta e important — o dată cu epoca în care se desfăşoară şi procesul de definitivare a limbii şi poporului român (secolul IX-XI).

— Ce date noi aţi surprins din ultimele săpături legate de naşterea oraşului Bucureşti?

— Sub caldarîmul din Piaţa de Flori şi sub unele clădiri din acelaşi loc au fost descoperite recent urmele unei aşezări foarte întinse care a existat între secolul al IX-lea şi al XI-lea, perioadă în care exista o succesiune de viaţă perfectă. Interesant este faptul că această activitate apare şi dincolo de centrul de azi al Bucureştiului. Am găsit-o la Băneasa, la Bucureştii Noi, la Grozăveşti sau la Cotroceni. O regăsim cercetînd şi urmele unora din cele 41 de sate (cîte au existat în secolul al XV-lea) pe a căror vatră s-a instalat, încet-încet, oraşul.

Printre aceste 41 de sate era şi unul al cărui nume se păstrează şi azi: Bucureşti.

F. URSEANU

în ţara lui andersen

- note de călătorie din Danemarca -

«AMERIZARE» LA KASTRUP

Ni s-a părut că vom ameriza — atît de aproape de ţărmul mării e situat aeroportul danez Kastrup. În sfîrşit — luăm contact cu pămîntul. O zveltă şi blondă daneză, în uniformă bleumarin, ne conduce spre clădirea, din sticlă şi aluminiu, a aeroportului. Proiectant: Arne Iacobsen, de care vom mai auzi în cursul călătoriei noastre prin Danemarca — ca arhitect al modernei primării din Rodovren, o suburbie a Copenhagăi, renumită pentru «Oraşul tineretului» ce se construieşte acolo *(vezi articolul publicat în «Flacăra» nr. 15 din 9 aprilie a.c., pag. 22)*, al unor uriaşe imobile pentru birouri din Copenhaga, al unor fabrici din Aalborg şi Aarhus.

CÎND AI UN «RENDEZ-VOUS»

Pe străzile Copenhagăi vehiculele circulă cu viteze mari. Se remarcă însă disciplina pietonilor; nu se trece nici chiar «pe galben». Securitatea circulaţiei este asigurată de un sistem larg şi bine organizat de marcaje şi stopuri electrice centralizate. Agenţii de circulaţie sînt puţini — doar la orele de vîrf apar, ici-colo, în locurile cele mai aglomerate, ajutînd la descurcarea traficului rutier. Parcarea automobilelor pune însă pro-

La Aarhus, în plină lume a basmelor lui Andersen.

bleme grele. La Copenhaga, cînd ai vreo treabă, o întrevedere sau o simplă întîlnire, ca să nu întîrzii trebuie neapărat să calculezi un timp «tampon». Mașinilor daneze li se adaugă cele ale turiștilor, foarte mulți la număr, îndeosebi americani, suedezi, germani, în majoritate oameni în vîrstă, mai cu seamă femei. Ai impresia că toate bunicile americane au plecat în vilegiatură la Copenhaga...

«TIVOLI» — DISTRACȚII, DAR ȘI ARTĂ (INCLUSIV CULINARĂ)

Copenhaga oferă aspectul unui oraș vesel, al unei metropole internaționale și totuși intime. Contribuie la această varietatea stilurilor arhitectonice, ce se îmbină într-un ansamblu fericit, în care contrastele se completează armonios. Linia modernă a construcțiilor noi scoate mai bine în evidență clădirile datînd încă de pe timpul Renașterii — și invers. Zonele de verdeață ocupă suprafețe întinse, gazonul de un verde viu, mereu proaspăt, este întrerupt de grupuri de flori, mai ales lalele daneze, elegante, suple, cu florile cît pumnul, roșii, galbene sau negre — aproape tot atît de vestite ca și cele olandeze.

Între primăria orașului și gara centrală se întinde marele parc «Tivoli», unul dintre locurile preferate de destindere ale locuitorilor Copenhagăi. «Tivoli», creat în 1843, este un fel de Luna Park sau Prater vienez, cu tot felul de jocuri și distracții, dar totodată și cu o variată activitate artistică. În perimetrul său există săli de concerte, un teatru de pantomimă, unul de estradă. Seara parcul este feeric iluminat, combinațiile pline de fantezie dintre flori, apă, lumini dau minunate efecte.

Amatorilor de gastronomie, «Tivoli» le pune la dispoziție cîteva dintre cele mai bune restaurante ale capitalei daneze, situate în pavilioane construite în stilurile naționale ale respectivelor «bucătării»: francez, italian, chinez etc.

CU FERIBOTUL SPRE FIONIA

După cîteva zile petrecute la Copenhaga ne-am îndreptat cu mașina spre Odense, orașul cel mai important al Fioniei, insulă denumită pentru fertilitatea ei «grădina Danemarcei». În drum, trecem pe lîngă vechea catedrală de la Roskilde (construită în 1170), care adăpostește 40 de morminte de regi și prinți ai Danemarcei. La Halsskov ne îmbarcăm, oameni și mașini, într-un feribot care înghite în uriașul său pîntec «supraetajat» peste 200 de autovehicule: la «parter» camioanele, la «etajul I» autoturismele, dispuse pe cîte trei rînduri, pe cele două laturi ale vasului. Îmbarcarea se desfășoară în perfectă ordine. Pornim. Priveliștea este de o calmă frumusețe. O escortă albă de pescăruși însoțește fără întrerupere vasul, pînă la Nyborg.

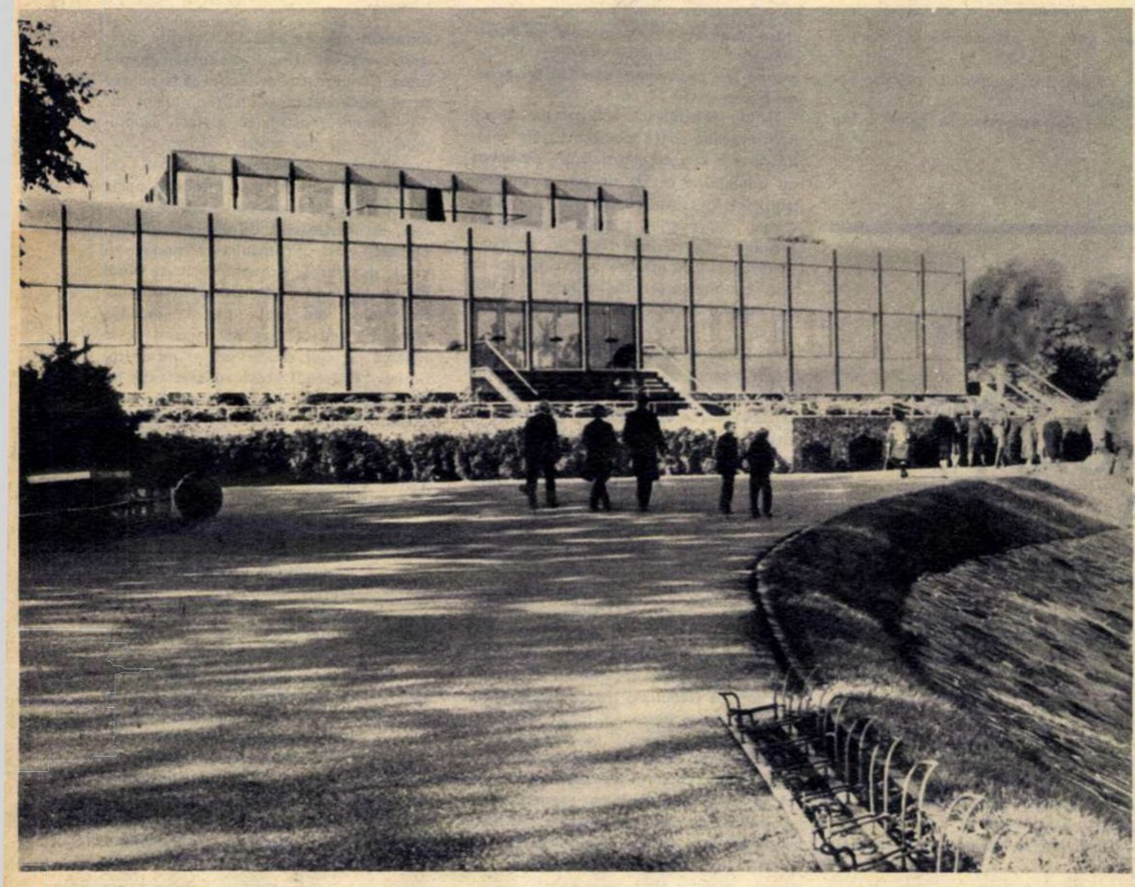

Lîngă portul Copenhagăi, modernul restaurant Langeline.

ÎN CASA LUI ANDERSEN

În 1836 Hans Christian Andersen scria unor prieteni că poate, mai tîrziu, manualele de geografie vor menționa că la Odense s-a născut poetul Andersen. Cuvintele sale s-au adeverit.

Primul nostru drum a fost la locurile ce păstrează amintirea scriitorului. Casele de pe Hans Jensensstraede au rămas la fel ca pe timpul copilăriei acestui rege al poveștilor. Clădirea din colțul lui Hans Jensensstraede cu Bangs Boder, în care s-a născut Andersen, este astăzi muzeu. Privim mobilele, scrisorile, imaginile și manuscrisele care vorbesc despre viața lui. Căsuța formează acum «sîmburele» unei clădiri construite pentru a adăposti colecțiile muzeului. Cupola clădirii este acoperită cu fresce care redau momente din viața și opera lui Andersen. Printre edițiile operelor sale, publicate în aproape toate limbile pămîntului, descoperim și cîteva volume în românește.

Există si alte monumente istorice în acest oraș, odinioară reședință a nobilimii fioniene: biserica Sf. Knud — dedicată regelui cu acest nume, ucis la Odense în 1086 — construită în anul 1200 în stil gotic, vechiul episcopat, transformat în 1736 în fundație pentru tinerele din aristocrație.

Un canal lung de 7 km a făcut din acest oraș, situat de fapt în interiorul țării, al patrulea port al Danemarcei; pe malurile canalului se află șantierele navale. Nu departe s-a amenajat un «Muzeu al satului», cuprinzînd vechi case și ferme din Fionia, aduse aici, împreună cu mobilierul și acareturile lor, inclusiv o moară de vînt.

DOINE ȘI HORE LA... HERNING

Trecînd podul ce leagă Fionia de Iutlanda, ajungem la Velje, port la capătul unui fiord. Înconjurat de coline împădurite, orașul este renumit, printre altele, și prin modernul și impozantul hotel Varna.

Străbatem apoi centrul Iutlandei, îndreptîndu-ne spre Herning. Regiunea posedă o puternică industrie textilă și de confecții, dezvoltată din vechi tradiții de industrie casnică. Herning este totodată un oraș al expozițiilor, care se succed aici aproape în tot cursul anului. În timpul vizitei noastre o interesantă expoziție internațională intitulată «Boutiques» prezenta noutăți din domeniul comerțului — expunerea mărfurilor, aranjarea vitrinelor, mobilierul comercial și de birou, reclama comercială si ambalajul. În incinta expoziției erau amenajate cîteva «super-market»-uri moderne. Într-una din hale, pe o scară, se prezentau de cîteva ori pe zi scheciuri pe tema: cum nu trebuie serviți clienții.

Am adus în dar conducerii expoziției cîteva discuri de muzică populară românească; după cîteva minute miile de vizitatori ascultau, retransmise la postul de amplificare al expoziției, doine și hore de pe la noi.

LA MUZEUL VECHIULUI ORAȘ ȘI PE MALUL SKAGERRAKULUI

Aarhus, mare port, al doilea oraș al țării, întreține legături de prietenie cu Galații noștri. O delegație a sfatului popular al portului dunărean a fost acum cîtva timp oaspete al orașului. Timpul nu ne-a permis să vizităm pe îndelete nici vechea catedrală, nici moderna universitate, nici clădirea teatrului și nici întreprinderile industriale ale orașului. În schimb, am parcurs muzeul în aer liber «Dem gamle By» (Vechiul oraș). Pentru jumătate de oră ne-am simțit proiectați cu cîteva secole în urmă printre case de acum cîteva sute de ani, mobilate ca pe vremuri, prăvălioare, ateliere meșteșugărești, fiecare cu simbolul breslei respective.

Continuîndu-ne drumul spre nord-vest, am ajuns pe malul mării în dreptul localității Blockhus. Aici natura e mai aspră, mai rapidă. Vîntul macină coastele, nisipurile trebuie fixate prin plantații. Pîlcuri de pini, mai puțin sensibili la rigorile climei, iau locul altor arbori. Zărim adesea din mașină copaci înclinați pînă la 45 de grade de puterea vîntului. De la Blockhus pînă spre nord, către Skagen, nisipul este pe alocuri atît de întărit încît formează o pistă naturală, care permite automobilelor să gonească chiar pe plajă, la cîțiva metri de valurile Skagerrakului.

MIRAJUL LUI HAMLET

Nu ne puteam încheia călătoria în Danemarca fără a vizita legendarul castel de la Helsingor (Elsinor). Călătorim de la Copenhaga la Helsingor pe o autostradă construită pe malul mării. Pe partea stîngă se țin lanț vilele, pe partea dreaptă — plajele.

Iată că apar turnurile castelului. In apa care-l înconjură plutesc cîteva lebede negre. În castel și în împrejurimile sale, foarte mulți vizitatori, turiști străini și danezi.

Legenda spune că, scriind «Hamlet», Shakespeare a fost inspirat de întîmplări petrecute în castelul de la Helsingor. Dacă așa a fost sau nu, nu se știe. În orice caz însă, marele Will a adus Danemarcei un imens serviciu, care se traduce, în cele din urmă, în... valută. Deși danezii nu insistă, arătînd dimpotrivă că totul e doar o legendă, vizitatorilor le place să creadă că, străbătînd imensele săli ale palatului, pășesc pe locurile unde a trăit odinioară nefericitul erou shakespearian.

Castelul, așa cum îl vedem astăzi, a trecut prin diferite prefaceri, începînd din anul 1425, cînd regele Erik de Pomerania a construit în acest punct strategic fortăreața Krogen, ale cărei ziduri mai pot fi încă văzute și în zilele noastre.

La Helsingor coasta suedeză este atît de aproape, încît orașul suedez Helsingfors, situat la 3 kilometri distanță, se vede clar. De altfel, în acest punct s-a proiectat construirea unui pod între cele două țări.

*

În tot timpul vizitei noastre în Danemarca am fost primiți cu ospitalitate și prietenie. Oamenii cu care am stat de vorbă manifestau un viu interes față de țara noastră. Dincolo de politețea oficială, danezul te invită în casa lui, îți prezintă familia, se mîndrește cu copiii săi, cu grădina sa. Te întîmpină așezînd pe masă flori în culorile drapelului patriei tale și cu steagul danez arborat în grădină, semn că are oaspeți dragi.

Virgil PETRESCU

film

șantier cinematografic

Lucian, într-un moment în care o briză cam puternică l-a făcut pe interpretul său, Liviu Tudan, să semene cu unul din formația «beatles».

SĂ NU UITĂM „ULTIMA NOAPTE A COPILĂRIEI“

Dinspre Buftea și dinspre alte locuri din țară, devenite ad-hoc platouri de filmare, vin vești bune: filmul de actualitate (formula este deja consacrată), răsărit pînă acum pe ici, pe colo, ca o floare singuratică, pare că începe să-și găsească locul său de cinste. În această vară se filmează mult «actualitate»: prin București, camera de luat vederi se învîrte în jurul unei «fete fermecătoare», la Turnu-Măgurele se urmăresc «Diminețile unui băiat cuminte». Tot în București, regizorul Savel Stiopul și echipa surprind (e un fel de a spune) «Ultima noapte a copilăriei», acea ultimă noapte pe care fiecare dintre noi am lăsat-o sau o vom lăsa în urmă. Aș fi vrut ca la filmările unei astfel de lucrări, ce se vrea o investigație psihologică, să nimeresc într-unul din momentele-cheie, să văd cu ochii mei ce fac aparatul de filmat și oamenii de lîngă el atunci cînd traduc vizual o replică dintre acelea care în scenariu sună frumos și spune mult: «Pentru noi, una din nopțile anului ăstuia este ultima noapte a copilăriei... și ar fi foarte trist dacă tocmai în noaptea asta vom dormi». Nu se ivește însă mereu norocul de a fi prezent la scenele dorite. Se mai întîmplă ca în locul secvenței încărcate de semnificații psihologice să te mulțumești cu asistarea la un meci de box ai cărui eroi luptă cu atîta zel, încît se trimit unul pe altul (la propriu) direct în obiectivul operatorului. Nu e rău să participi și la un astfel de episod, mai ales cînd își are și el tîlcul lui și mai ales cînd regizorul se arată dispus să-ți vorbească el însuși despre ceea ce este «cheie» în acest film.

— *Vă puteți defini filmul, tovarășe Savel Stiopul?*

— Un film epic despre tineret. Aș dori foarte mult să realizez o poveste despre trei băieți interesanți care merită să fie observați cum gîndesc, cum trăiesc, în sfîrșit, de care merită să te ocupi o oră și jumătate.

— *După cîte mi se pare, scenariul ca atare chiar așa se și constituie; să înțelegem însă că filmul va cuprinde, într-un anume fel, problemele unei întregi generații, cea de 17-18 ani?*

— Nu pretind că am pătruns toate frămîntările, toate componentele felului de a fi al acestei generații, de aceea nu pot spune că fac un film al ei (mai familiare îmi sînt problemele generației căreia îi aparțin — și abia aștept să fac un film despre ea, după un scenariu propriu). În ce măsură tinerii de azi se vor recunoaște sau nu în această «Ultimă noapte a copilăriei» se va vedea la urmă.

— *Scenariul lui Dumitru Carabăț îi înfățișează pe tinerii eroi în pragul desprinderii de copilărie, al marilor revelații, al întrebărilor ce așteaptă răspuns.* (Pentru cititorii «Flacării» îmi îngădui să transcriu o replică întreagă ce mi se pare că explică oarecum filmul: «Pînă nu demult nimeni nu ne băga în seamă. De la o vreme, ai observat, sîntem ascultați cu seriozitate. Te joci, faci fel de fel de aiureli și deodată vezi că ai o groază de răspunsuri de dat. Dacă stai bine și te gîndești, e firesc».) *Toate acestea fac parte din atmosferă și din acțiunea propriu-zisă. Aș vrea să întreb însă care este ideea la care țineți cel mai mult, pe care ați dori ca filmul s-o transmită întreagă, pe care să o înțeleagă toată lumea și, eventual, să ne pună și pe gînduri?*

— Dincolo de ceea ce povestește ecranul se află o anumită pledoarie ce încearcă să amintească un lucru esențial: desprinderea de copilărie, intrarea în tinerețe trebuie să păstreze o parte din candorile dar mai ales din virtuțile copilăriei — puritatea, încrederea, simplitatea. Omul matur ar trebui să le poarte cu el toată viața.

— *Dumneavoastră, ca regizor, cum îi vedeți pe cei trei băieți?*

— Lucian, personajul principal, cel care-și trăiește cel mai intens propria existență, este foarte solicitat de pasiunile, de întrebările, de uimirile vîrstei. De aici vine o continuă tensionare și chiar o ușoară violență, plăcută însă. Pentru prietenul său Dudu însă, noile experiențe ale vieții par la început clare, pentru ca abia pe parcurs să se ivească prilejul căutărilor, al incertitudinilor. Procesul creșterii sale este invers decît la Lucian. În sfîrșit, al treilea erou, Max, este un băiat mai liniștit, el face totul cu convingere. Echilibrul său nu este lipsit de un anumit umor. Toate frămîntările lui Lucian îl fac să zîmbească. Cine știe însă ce evoluție ar putea avea în viața de toate zilele un astfel de personaj!... Filmul n-o spune.

— *Ce vă preocupă mai mult în realizarea acestui film?*

— Dinamica lui. O dinamică ce aș vrea să rezulte de peste tot: din acțiune, din plastica filmului, din muzică.

— *Fiindcă ați adus vorba. Bănuiesc că acordați un rol destul de mare muzicii. Se vede nu numai din scenariul dv. regizoral, ci și din faptul că H. Maiorovici, compozitorul filmului, este, după cum observ, mai tot timpul prezent pe platou. Ce cereți muzicii, în mod cu totul special?*

— Foarte mult: să participe la acțiune, să fie în acord cu cadrul, cu atmosfera,

secvență cu lisa gastoni

Dacă la primele scene ale ultimului film realizat de Carlo Lizzani, «Scoală-te și ucide» (autorul «Cronicii amanților săraci», care a rulat cu un binemeritat succes și pe ecranele noastre acum cîțiva ani), faci cunoștință cu o actriță de o autentică frumusețe, la sfîrșit pleci cu descoperirea unui pregnant temperament artistic feminin. Pentru că dacă filmul lui Lizzani relevă un interpret deosebit de dotat — Robert Hoffman — în egală măsură el impune (și critica italiană a consemnat-o imediat după apariția sa pe ecrane acum trei luni) o interpretă: pe Lisa Gastoni, ale cărei declarații le-am transcris pentru revista «Flacăra».

— Părinții mei aparțin Italiei (tatăl) și Irlandei (mama), iar eu mi-am împărțit viața și activitatea între cele două patrii. După studiile la un colegiu englezesc am început să frecventez facultatea londoneză de arhitectură. Participînd la manifestări artistice studențești, am fost remarcată și, fără să știu nici eu prea bine cum, am ajuns pe platourile de filmare. Au urmat zeci de roluri mici, apariții care se cronometrează cu minutul, zeci de emoții, dar nici un rol mare. A urmat întîlnirea cu Charles Laughton care mi-a propus să intru în compania sa de teatru. Am făcut-o fără șovăire.

Am rugat-o pe Lisa Gastoni să-și amintească amănunte din vremea colaborării cu marele artist.

— Era un adevărat maestru. A-l urmări la repetiții era un spectacol ce depășea orice spectacol și totodată o învățătură pe care n-o poți deprinde în nici o facultate. Din păcate n-am jucat alături decît într-o singură piesă: «Ucigaș fără crimă», dar i-am cerut de multe ori sfatul. Era de o rară exigență și severitate cu tinerii. În compania Charles Laughton am dobîndit o experiență esențială pentru un actor. Patru ani în care am jucat zeci de roluri din dramaturgia clasică și modernă, totdeauna respectîndu-se principiul părintelui trupei: cine joa-

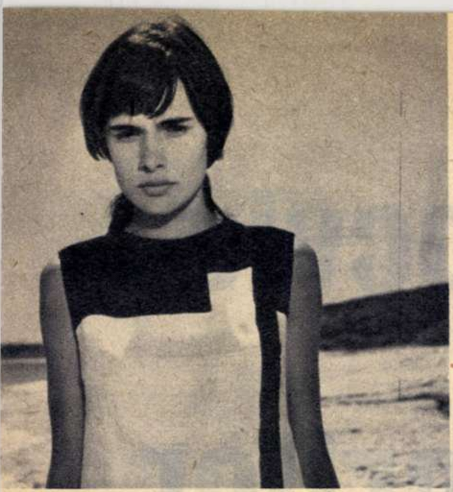

Și iată cum moda domnului Courrèges completează o viziune plastică făcută din contraste de alb-negru. (În fotografie, interpreta Fanei, Silvia Bădescu.)

De fapt, pe scară, acolo unde stă operatorul Ion Anton, ar trebui să stea altcineva, scenograful, să spunem, iar lîngă aparat, acolo unde stă regizorul Savel Stiopul, ar trebui să se afle operatorul. Dar filmările sînt pline de tot felul de surprize.

cu psihologia eroilor și mai ales cu a lui Lucian, presupusul autor al melodiei ce se aude în film. Trebuie să vă spun că colaboratorul meu este un talentat compozitor de muzică de spectacol.

— *Dar imaginii?*

— Să aibă puternice efecte de contrast alb-negru.

— *Acum înțeleg de ce operatorul Ion Anton aștepta să se bandajeze cu pînză albă sforile ringului de box, de ce costumele băieților sau rochia fetei au niște jocuri geometrice de dungi, de suprafețe albe și negre stil Courrèges. Dar in altă ordine de idei: sînteți ispitit să improvizați în timpul filmărilor?*

— La acest film am adoptat metoda strictă a respectării scenariului.

*

Interpreții băieților (și ai fetelor, despre care nu am vorbit dar se înțelege că există în film) sînt: un proaspăt absolvent de liceu, Liviu Tudan, care, ca și eroul său, Lucian, se va prezenta la examenul de admitere de la conservator; doi studenți: Cornel Guriță (I.S.E.), teribil de potrivit pentru rolul lui Max, spune regizorul, și Anton Tauf (I.A.T.C.), pe care tot regizorul îl recomandă și altor confrați de meserie. Înseamnă că știe ce știe. Rolurile celor două fete, Mina și Fana, sînt jucate de Irina Gărdescu — căreia de acum îi putem spune profesionistă — și Silvia Bădescu — absolventă de liceu, aleasă prin concurs.

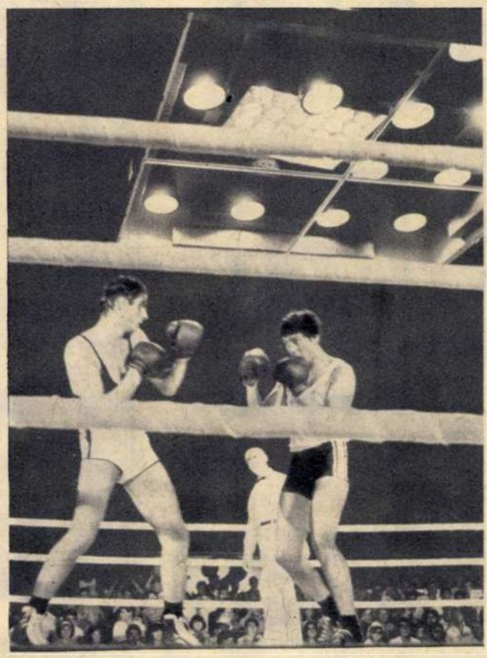

O fotografie care, credem noi, nu trădează felul cum a fost gîndită plastica filmului. Cei doi care se luptă sînt: Anton Tauf și Cornel Guriță.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de S. STEINER

---

că într-o săptămînă un rol principal, trebuie să dovedească aceleași calități în săptămîna următoare într-unul din monoloagele modeste. Și tot companiei Charles Laughton îi datorez marea satisfacție de a fi dat replica unor actori străluciți ai teatrului englez, cum sînt John Mills, Richard Todd, Richard Basebart. Cel mai frumos succes în acea perioadă l-am avut în comedia «Afaceri de stat». După elogiile criticii față de această reușită, am început o lungă serie de filme pentru televiziunea britanică. Aici am învățat tot ce e bun și ce e rău în munca actorului la televiziune. Deși apreciez marea valoare a televiziunii, unde am avut numeroase roluri bune, din proprie experiență pot spune că TV dezvoltă toate laturile vicioase ale muncii actorului de teatru și ale celui de film, fără a aduce însă posibilitățile de împlinire artistică ale scenei sau ale cinematografului. Iată de ce nici nu cred că TV va desființa teatrul sau cinematograful. Nevoia omului pentru profunzime și reflecții îl va duce mereu, ca actor, regizor sau spectator, în sală.

— Din perioada engleză, ce roluri v-au rămas apropiate?

— Venus Brown (unde Lisa Gastoni a fost preferată în rolul principal în locul unei apreciate actrițe, Ivonne Furnneaux); dublarea vocii lui Anouk Aimée pentru ediția în limba engleză a filmului «Dolce Vita» și... întîlnirea cu De Sica.

— V-ați cunoscut la Londra?

— Da, jucam într-o serie de filme realizate de Vittorio de Sica pentru BBC și mi-a propus să vin în Italia. Am făcut-o și nu o regret.

— După o asemenea împletire între activitatea pe scenă și cea în film, mai aveți vreo preferință?

— Desigur, teatrul. Pentru că este mai greu dar și mai profund. Cred că acest adevăr se vede și din faptul că într-un an poți face cinci filme, însă în teatru, doar un singur rol bun. Dar dacă rolul este cu adevărat bun i te poți consacra fie în film, fie pe scenă.

— Aveți vreun regizor italian cu care ați dori să lucrați?

— Da. Îmi doresc enorm să pot filma sub conducerea lui Pietro Germi. Spunînd aceasta, nu vreau să nemulțumesc pe cei cu care am făcut filmele anterioare și cu care am colaborat excelent.

Urîndu-i succes, ne-am despărțit de Lisa Gastoni convinși că, dacă Karlovy Vary a fost primul ei festival internațional, el nu va fi și ultimul.

Cristian POPIȘTEANU

---

privind micul ecran

Cît de obositoare este televiziunea pentru ochi? Se fac cercetări, se caută unghiuri cît mai benigne de vizionare, modalități perfecționate de iluminare, se încearcă a se stabili distanța optimă între telespectator și ecran. Dincolo de aceste paleative rămîne însă fenomenul real, și deocamdată inevitabil, al efortului special la care este supus ochiul nostru timp de cîteva ore pe zi (presupunînd că am urmări toate emisiunile). De ce să i se adauge suprasolicitări inutile? Țăndările luminoase care se împrăștie și se adună, și iar se împrăștie, și iar se adună, de nenumărate ori în șir, pentru a ne anunța că începe palpitanta rubrică de «Publicitate», sînt un mic atentat la vederea noastră. Ar trebui evitat, pe cît se poate, toate efectele gen «pop art». Istovitoare pentru retină prin însăși menirea lor, ele devin insuportabile în condițiile mișcării rapide a imaginii televizate. E bine că s-a renunțat la tabla de șah jucăușă care reprezenta, cu cîtăva vreme în urmă, genericul unei emisiuni. Au rămas însă destule alte prilejuri, periodice sau sub formă de unicat (de pildă în genericul unora dintre emisiunile de teatru), pentru inutile clipiri și alunecări de forme strălucitoare. În doze mici, ar mai merge. Tuburile de neon ale cinematografului «Patria», deschizînd «Actualitatea cinematografică», sau jocurile de lumini care precedau apariția anonimă a Stelei Popescu în «Preludiile la Mamaia» ar fi tolerabile dacă nu s-ar însuma și dacă n-ar reveni obsesiv în variante destul de asemănătoare între ele.

De multe ori, căznindu-ne să descifrăm titlurile românești ale unor filme străine, ne simțim tentați să-i invidiem pe cei mici. În emisiunile consacrate lor, cineva citește replicile cu voce tare și chiar dacă sincronizarea sau intonația sînt deficitare, se înțelege cel puțin despre ce este vorba, ceea ce nu înseamnă că am dori extinderea sistemului la toate filmele. Încercările televiziunii de a dubla pe viu filmele în studio au dat greș. Și, în cu totul altă ordine de idei, sîntem oricum destul de umiliți atunci cînd crainica ne citește, ca și cînd am fi analfabeți, un afiș publicitar pe care-l avem în față. S-a vorbit și scris mult despre nivelul intolerabil al reclamelor de televiziune. Pînă cînd nu vor apărea și la noi specialiști în materie de publicitate, nu există decît o singură soluție și anume cea practicată de revistele ilustrate: televiziunea să-și asume dreptul și îndatorirea de a găsi soluția grafică sau filmică adecvată pentru prezentarea reclamelor care-i sînt oferite.

Dar să ne reîntoarcem la filme: este necesară o literare îngrijită, vizibilă. S-a imputat uneori deosebirilor existente între cinematografie și televiziune faptul că titluri care la cinema sînt citețe, pe micul ecran se estompează pînă aproape de dispariție. Dar recordul în ceea ce privește proasta calitate a titrării îl deține serialul »Sfîntul», unde replicile apar și dispar într-un mod mai imprevizibil și în momente mai neașteptate decît Simon Templar însuși (despre el știm că va fi întotdeauna atunci cînd trebuie acolo unde e nevoie de el. Titlurile însă...). Or, «Sfîntul» aparține, cu toate virtuțile și scăderile lui, televiziunii și numai televiziunii...

Tot televiziunea este pe de-a-ntregul răspunzătoare de modul cum sînt compuse genericele. Alături de titluri, unele excelente (sugestive, sintetice, originale) cum e cel al telejurnalelor, coexistă altele descriptive, lungite peste măsură și în ultimă instanță plictisitoare. Toată lumea consideră emisiunea «Trei tablouri pe săptămînă» drept una dintre realizările de ținută, ce ridică prestigiul televiziunii noastre. Ceea ce nu mă împiedică să cred că telespectatoarea care se plîngea de faptul că în deschiderea emisiunii apar mereu aceleași trei tablouri — avea puțină dreptate în felul ei. Genericul cu cele trei tablouri a creat de mult o senzație de saturație, de oboseală, cu totul în dezacord cu conținutul mereu proaspăt și interesant al emisiunii.

Evident, genericul are rostul de a ne pune în temă, de a ne ajuta să nu pierdem începutul emisiunii favorite. Evident, el are rostul, și mai important din punct de vedere practic, de a permite tehnicienilor televiziunii să treacă de la o emisiune la alta. Dar orice abuz transformă un lucru bun în contrariul său. Atunci cînd «Pe cărările vacanței» începe printr-un generic lung cît un film întreg, copiii pleacă din fața televizorului.

La televiziune totul, dar absolut totul, ar trebui gîndit funcțional. Și deci și genericele, titlurile, jocurile de lumini.

Felicia ANTIP

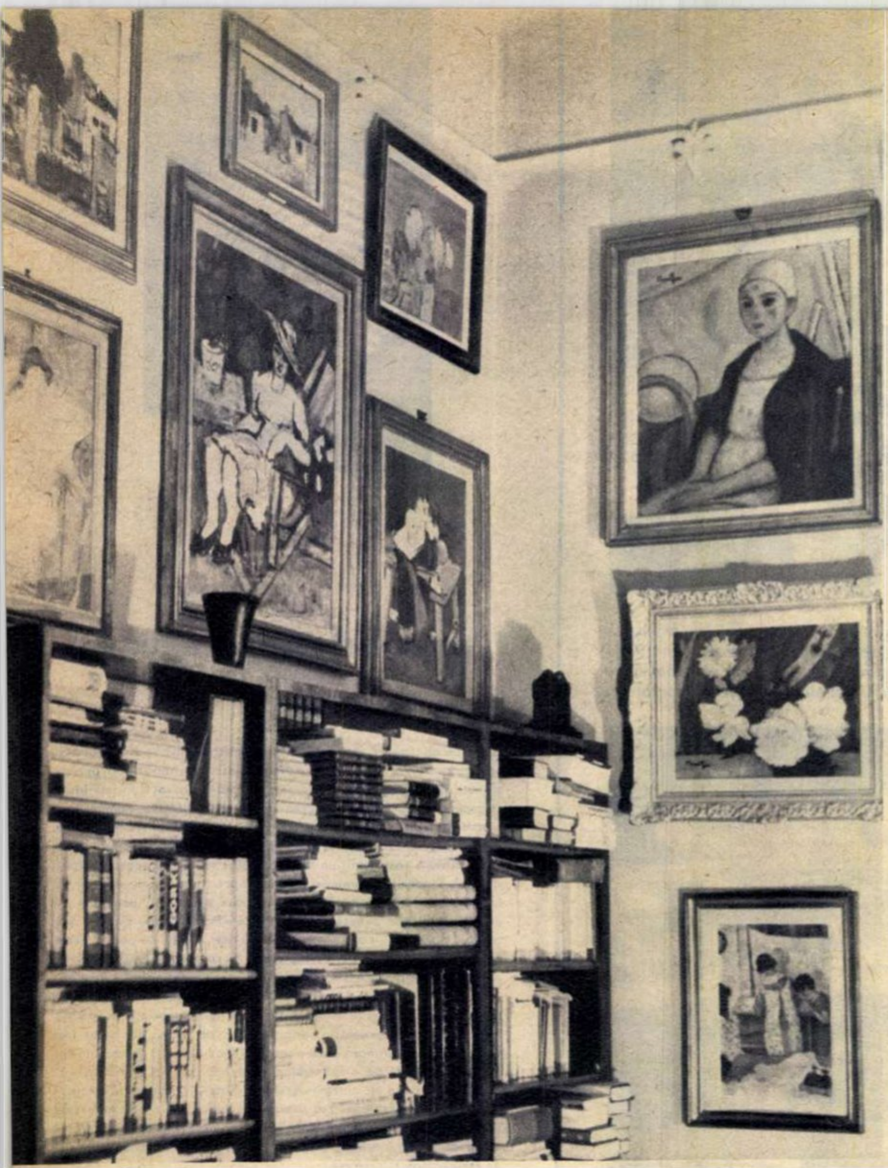

Un colț cu pînze de Tonitza și Ciucurencu.

un colocviu al culorilor...

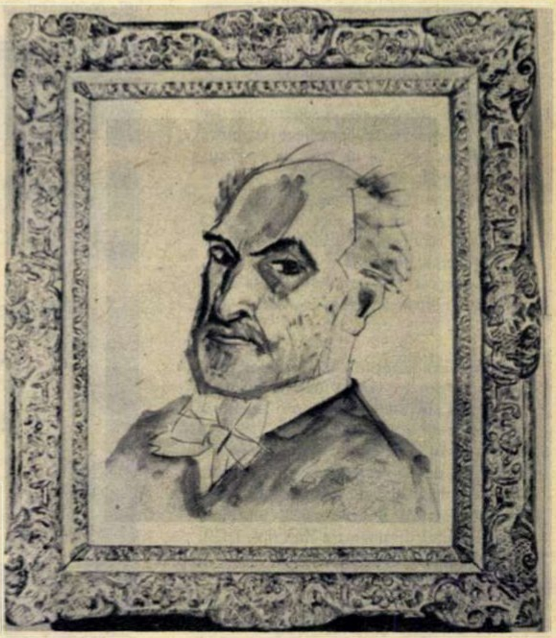

Pallady: «Autoportret».

O străduță care duce spre secularul parc al Clujului... La primul și unicul etaj al unei clădiri bătrîne, cu ziduri trainice și ferestre mari prin care lumina se strecoară generoasă, în cîteva încăperi tăcute și-au dat întîlnire unii dintre cei mai de seamă pictori români. O întîlnire simbolică... O prezență prin ceea ce are mai esențial un artist: opera sa. Căci ce altceva este o colecție decît un colocviu care se desfășoară în fața ochilor noștri? Un colocviu al culorilor, al armoniilor și sensibilităților... După cea a lui Virgil Cioflec (aflată acum la Muzeul de artă din Cluj), colecția de tablouri a familiei profesorului universitar dr. Octavian Fodor mi se pare a fi cea mai importantă din oraș, prin operele care le însumează. Lucrări ale clasicilor picturii românești ca Grigorescu, Tonitza, Luchian stau alături de opere ale unor artiști ca Pallady, Petrașcu, Șirato, Ciucurencu, Sima, Ghiață, Harșia etc.

— Cînd ați început să colecționați tablouri?

— Cu foarte mulți ani în urmă... Soția mea, care este o mare iubitoare de artă, a fost, ca să zic așa, stimulul. Datorită împrejurărilor trăim într-o atmosferă artistică: pictorul Sima ne era foarte apropiat și cîteva dintre tablourile lui de un profund lirism și colorit subtil erau prezente în casa noastră... Am început cu dorința de a ne crea un interior agreabil. Mi se pare că multe colecții își au începutul în această intenție. Apoi tablourile adunîndu-se unul cîte unul și născîndu-se pasiunea — căci incontestabil există o pasiune de colecționar — am hotărît să dăm acestei colecții care se năștea o linie: să o axăm pe pictura românească. Și numai pe pictură. Pentru că trebuie să știți, în multele noastre căutări ne-au ieșit în cale și ne-au fost oferite destule sculpturi, obiecte prețioase de artă aplicată și pînze de artiști străini.

— Care au fost primele tablouri achiziționate?

— «Dunărea» lui Petrașcu. Și nu numai primul, dar și cel mai scump tablou plătit de mine. Văzîndu-l, mi-a plăcut atît de mult încît aș fi fost dispus să dau oricît. Apoi «Ali Memet» de Tonitza și «Interior de atelier la Tîrgoviște» de Petrașcu. Soția mea le văzuse reproduse și iată că într-o bună zi am plecat la București în căutarea lor... Se lichida — întîmplător — o colecție și le-am cumpărat. Din ce în ce mai mult plecările mele la București, pe lîngă alte treburi, legate de profesie, aveau drept scop vizitarea expozițiilor, a colecțiilor, legarea unor prietenii. Intram tot mai mult în atmosferă, mă informam, îmi formam gustul. Călătorind la Paris, München, Leningrad, Viena, totdeauna am fost un stăruitor vizitator al muzeelor și galeriilor de artă.

— Care este cel mai vechi tablou pe care îl aveți în colecție?

— Un Grigorescu, «Peisaj la Doftana», datînd din jurul anului 1871.

— Cum alegeți pînzele?

— După două criterii: să se încadreze în linia stabilită inițial și să-mi placă. O legătură afectivă... Am căutat totdeauna lucrările caracteristice ale pictorului. La Petrașcu, de exemplu, pe lîngă multe alte opere magistrale, după părerea mea, artistul își demonstrează marele său talent în interioare și în naturi moarte. În colecția noastră se află cîteva dintre acestea: «Interior de atelier la Tîrgoviște», «Interior cu femeie în galben», «Atelierul artistului la București» etc.; «Cina copiilor», «Clovnul tînăr» sau «Ali Memet», dintre pînzele lui Tonitza, cred că nu greșesc dacă le socotesc printre cele mai caracteristice lucrări ale acestui maestru.

— Ați dorit vreodată să aveți un tablou anume?

— Un Pallady... pe care îl regret și acum. Și «Autoportretul», care stă acum alături de o natură moartă și de «Femeia la oglindă».

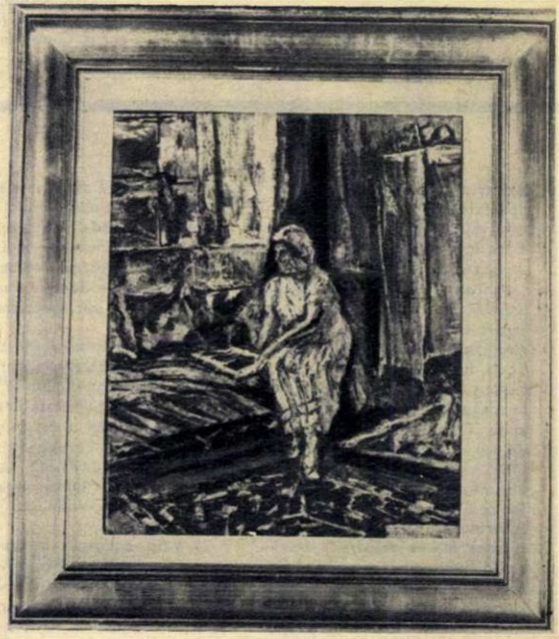

Petrașcu: «Interior cu femeie în galben».

a reprezentat într-o vreme o asemenea dorință. Aveam senzația că această colecție n-ar fi închegată fără un autoportret care să-l reprezinte pe artist în totalitatea lui. Da, au existat și alte dorințe, pînze pe care le-am pierdut ezitînd sau din lipsă de posibilități... Mi-am dorit în anii din urmă un Țuculescu din perioada folclorico-simbolică. Am reușit să adaug colecției o «Floarea soarelui».

— De obicei pînzele care intră într-o colecție apar extrem de rar în expozițiile publice...

— O, nu, în ceea ce ne privește, împrumutăm cu multă plăcere lucrările pe care le avem. La retrospectivele care au avut loc în acești ani au figurat lucrări de Tonitza, Petrașcu, Luchian, Șirato, Sima; toate aceste pînze au putut fi văzute de către amatorii de pictură. Am împrumutat și Institutului de artă plastică din Cluj pentru mai multe luni șase tablouri de Petrașcu, ca tinerii să le poată studia.

— Tovarășe profesor, cum apreciați noile tendințe în pictură, curentele moderne?

— Toate evoluează prin firea lucrurilor... Trebuie să fim sensibili chiar și la experimente. Cel mai bun răspuns însă la întrebare sînt pînzele lui Țuculescu, Mirea, Istrati, Natalia Dumitrescu — pe care le am de curînd — și ale altora mai tineri.

— Se afirmă uneori că medicii, datorită profesiunii lor, caută în artă o degajare, un refugiu din acel univers bolnav al omului pe care îl cercetează.

— Nu este adevărat. V-o spune un medic cu oarecare experiență clinică. La fel ca orice contemporan, medicul trebuie să fie un om de gust și cultură. Să intre în diapazon cu marile sensibilități umane. De aceea mi se pare că arta nu este un derivativ ci o necesitate.

Cornel BOZBICI

ORAȘELE PATRIEI

- Centru de raion.
- Coordonate geografice: 45°6′ latitudine nordică și 27°58′ longitudine estică.
- Numărul locuitorilor (fără suburbane): 121 628 (la 1 iulie 1964).

BRĂILA[*)]

Primele urme de așezări omenești pe locul unde se află azi Brăila datează din neoliticul mijlociu (3500-2800 î.e.n.).

În antichitate, coloniile grecești de pe coasta dobrogeană a Pontului Euxin — Tomis (Constanța), Callatis (Mangalia), Histria — întrețineau legături comerciale apropiate cu așezările dacice de la Dunăre. Unele lucrări referitoare la istoria Brăilei menționează descoperirea, aici, în prima jumătate a secolului trecut, a urmelor unui pod roman de zid care lega Brăila de azi de vechea Dobroge.

Documentele din veacul al IX-lea atestă că ducatul Papistrionului se întindea și pe malul stîng al Dunării, în regiunile Brăilei.

În secolul al XII-lea, sub împărații bizantini din dinastia Comnenilor se consemnează o activitate comercială vie a porțiunii cuprinse între gurile Dunării și Brăila.

Prima mențiune scrisă care atestă existența orașului Brăila o găsim într-o descriere geografică spaniolă «Libro del conascimento», datînd aproximativ de la mijlocul secolului al XIV-lea. Mai tîrziu, numele orașului îl întîlnim într-un document semnat de domnitorul Țării Românești, Vlaicu Vodă, prin care li se dădea negustorilor brașoveni un privilegiu de negoț cu Brăila.

În secolul al XV-lea în mai multe tratate comerciale încheiate între Moldova și Polonia se vorbește despre orașul Brăila. Un asemenea act, emis la 8 octombrie 1407, în timpul domniei lui Alexandru cel Bun, reglementează plata vămii de către negustorii din Lemberg care mergeau după pește la Brăila.

Capăt al drumului comercial care lega Brașovul prin Bran, Cîmpulung-Muscel, Tîrgoviște de Dunăre, Brăila a fost principala poartă de comerț a Țării Românești și Transilvaniei. În secolele XIV-XVII în «socotelile» orașelor Brașov și Sibiu se vorbește frecvent de negustorii și cărăușii brăileni care vindeau, cumpărau și transportau diverse mărfuri. O deosebită înflorire cunoaște drumul Brăilei sub domnia lui Mircea cel Bătrîn.

După vechi documente, Brăila s-a numit «Prailevon» sau «Proilabum». Turcii l-au menționat sub numele de Ibrail sau Ibraila, iar polonezii au consemnat orașul sub numele de Brailova. În secolul al XV-lea, istoricii bizantini numeau Brăila «cea mai celebră piată din toate țările române» (Proilabum urbum Dacorum quae tutus Daciae tarum erat celebrimum).

În 1544, în timpul domniei lui Radu Paisie, Brăila este transformată în raia, însă populația românească de aci a rămas pe toată durata stăpînirii otomane majoritară și a manifestat o puternică conștiință de neam.

După pacea de la Kuciuk Kainargi (1774), în regimul de raia al Brăilei intervin unele schimbări în favoarea libertății comerțului. Un nou impuls este dat vieții economice a Brăilei după tratatul de la Adrianopol (1829) cînd se desființează efectiv raiaua turcească și Principatele dobîndesc libertate deplină a comerțului și a navigației pe Dunăre și pe Marea Neagră.

După această dată, Brăila este vizitată de numeroși negustori occidentali, economiști, diplomați etc. Marile puteri capitaliste își instalează la Brăila consuli, înființează societăți de navigație și case de comerț. În anul 1836 în Brăila se introduce regimul de porto-franc. Populația Brăilei se cifrează în această perioadă la peste 60 000 locuitori.

În anotimpurile cu trafic intens, la Brăila soseau cîte 70-80 vase: rusești, turcești, austriece, ionice, napolitane, din Trepizonda, Cata, Sinab etc., încărcate cu masline, citrice, pînzeturi, mătăsuri, stofe, produse finite și semifinite din fier etc., și plecau încărcate cu cereale, lemne, produse animale etc. Ed. Thouvenel, ambasadorul lui Napoleon al III-lea, care vizitează Brăila, arată că în 1831 se exporta grîu doar pentru 2 case iar în 1837 pentru 300. «Brăila — scria el — exportă grîu și orz pentru Triest, fasole pentru Constantinopol, Livorno, Genova, grăunțe de in, din care în 1838 s-au exportat 2 000 000 kg, miere 400 000 kg și mai ales lînă țigaie și țurcană». Concomitent cu intensificarea activității comerciale, în Brăila iau ființă primele fabrici încă la începutul secolului trecut. În 1859 funcționau în Brăila 5 mori și o fabrică de pesmeți, iar în 1864 se înființează Șantierul naval Brăila.

În primele decenii ale secolului al XX-lea, în Brăila funcționau 33 întreprinderi, dispunînd de o forță instalată de 4 212 CP, orașul devenind al treilea centru industrial al României.

Muncitorii din port ca și din industrie erau supuși unei exploatări rapace. Prima grevă izbucnește în portul Brăila în anul 1868, declanșată de muncitorii ciurari. În 1874 se declară o nouă grevă, la care participă peste 4 000 de muncitori din port. La 23 iulie 1902 a izbucnit o grevă generală care a paralizat întreaga viață economică a orașului. La greva generală din anul 1910, care a durat 17 zile, au luat parte peste 10 000 de muncitori.

În anii socialismului orașul Brăila a cunoscut o dezvoltare impresionantă în toate domeniile. Astăzi în Brăila funcționează peste 20 de întreprinderi mari, dintre care 13 sînt întreprinderi republicane: uzinele «Progresul», Combinatul chimic de la Chiscani, Șantierul naval, Combinatul de industrializare a lemnului, fabrica de ciment «Stînca» etc. Pe o suprafață apreciabilă, atît în centru cît și în cartierele mărginașe, s-au înălțat zeci de blocuri impozante, cu magazine elegante la parter, s-a amenajat un mare număr de parcuri și scuaruri.

Orașul este și purtătorul unor puternice tradiții culturale. În Brăila au trăit și creat Panait Cerna, Panait Istrati, Mihail Sebastian, N.D. Cocea, Anton Bacalbașa, Mihu Dragomir și alții. Prima școală se înființează la Brăila încă din 1832. Semnificativ este faptul că în 1840 aici exista un teatru românesc.

Dimensiunile vieții culturale a Brăilei sînt însă incomparabil superioare în anii regimului socialist. În Brăila funcționează azi 7 licee, 26 școli generale, 32 unități preșcolare, 8 școli profesionale și tehnice, un teatru de stat, un teatru de păpuși, 10 biblioteci, 2 muzee, 4 cinematografe, cluburi, 110 formațiuni artistice de amatori, un palat al culturii, o casă a pionierilor, un cenaclu literar, Universitatea populară, o școală populară de artă etc.

Conf. univ. C. MARINESCU

---

*) *Istoricul orașului Brăila ne-a fost cerut de cititorii Anișoara Radovici din Galați și de Vasile Anghelescu din Medgidia.*

HOREZU ACUM 100 DE ANI

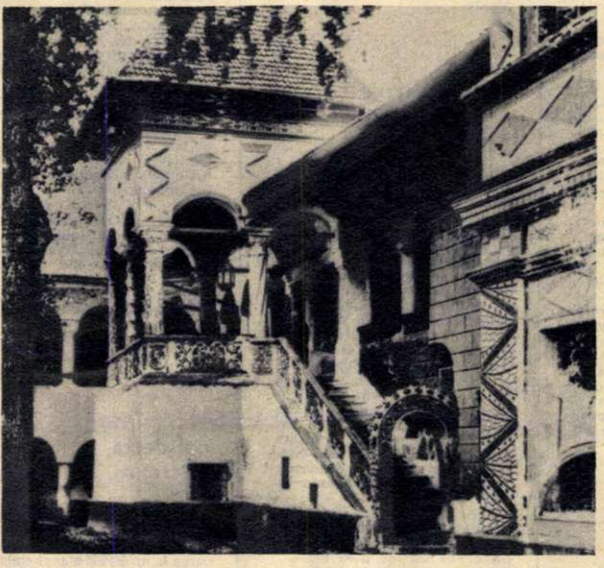

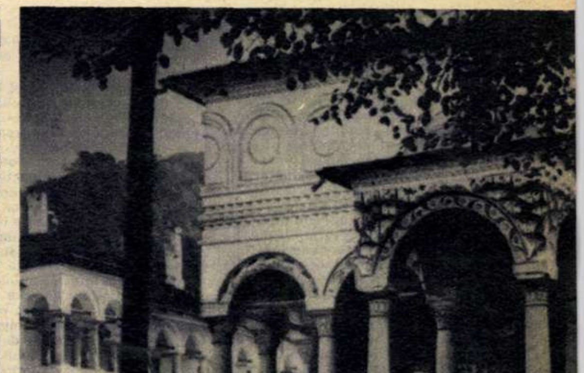

Activitatea de fotograf amator — de acum o sută de ani — a pictorului și graficianului Carol Popp de Szathmari ne-a îmbogățit patrimoniul documentar referitor la secolul trecut cu numeroase fotografii din domeniul peisagistic, al portului național din satele țării și al vieții cotidiene orășenești. Majoritatea acestor fotografii s-au păstrat, 120 dintre ele aflîndu-se astăzi în fondul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România. Reproducem două dintre cele mai reprezentative — primele aspecte arhitectonice «prinse» cu aparatul fotografic în țara noastră. Ele au fost făcute în vara anului 1866, cînd Szathmari cutreiera Oltenia, cu voluminoasa-i cutie «dagherotipică», în căutarea de imagini interesante pentru albumele sale. Prima fotografie reprezintă scara și foișorul lui Dionisie din complexul mănăstiresc de la Horezu, iar a doua este intrarea în biserică. Cu toate că acum o sută de ani fotografia era la începuturile sale și nu dispunea de aparatajul evoluat din zilele noastre, aceste două imagini sînt uimitor de bine realizate, încît nimeni nu le-ar da respectabila vîrstă pe care o au.

Ion MUNTEANU

1

2

cititorii fotografiază

Inginerul *C. Ionescu-Siseşti* a învăţat singur şi fotografiatul, şi lucrul în laborator; el este unul dintre cei mai tineri membri ai Asociaţiei artiştilor fotografi din Republica Socialistă România, iar fotografiile sale au fost expuse în multe saloane de artă fotografică de peste hotare. Publicăm trei dintre lucrările inginerului C. Ionescu-Siseşti: «Casa pescarului», fotografie realizată printr-o tehnică specială de laborator, numită *izohelie* (din clişeul original se fac trei clişee separate pentru alb, pentru cenuşiuri şi pentru tonurile negre; acestea se copiază apoi succesiv pe aceeaşi hîrtie); cea de-a doua imagine se intitulează «Turism», iar cea de-a treia, «Dilemă».

dialog cu cititorii

„tu ai timp" - ecouri

În urma publicării în nr. 28 al revistei noastre a foiletonului «Tu ai timp», Notariatul de stat al Capitalei şi regiunii Bucureşti a trimis redacţiei un amplu răspuns, ca rezultat al unei şedinţe la care au participat toţi notarii şefi din Bucureşti şi în care s-au discutat observaţiile noastre precum şi măsurile necesare.

Considerînd juste criticile formulate de noi, răspunsul se referă mai întîi la o serie de greutăţi obiective care izvorăsc din creşterea considerabilă a volumului de lucrări la notariate. Iată cîteva cifre: peste 525 000 lucrări rezolvate numai în 1965, peste 1 200 000 de cetăţeni perindaţi în acelaşi an prin faţa ghişeelor. Iar la notariatul de serviciu al Capitalei, care funcţionează zilnic — după-amiezile — volumul de lucrări a crescut de la 5 999 în 1960, la 36 000 în 1965.

Considerînd foiletonul publicat de noi «un sprijin acordat lucrătorilor notariatelor», conducerea notariatului Capitalei a luat următoarele măsuri: prezenţa cîte unui notar, în orele de vîrf, în holurile unităţilor, pentru a da informaţiile solicitate de cetăţeni; asigurarea înregistrării şi colaţionării copiilor şi de către un notar anume desemnat, nu nmai de către secretar; efectuarea unui control periodic în orele de vîrf, de către conducerea notariatului Capitalei şi regiunii Bucureşti, pentru a se asigura operativitate în rezolvarea lucrărilor şi un comportament corespunzător al lucrătorilor.

În încheierea răspunsului, pornind de la alăturarea în foileton a notarilor de unii lucrători din comerţ (e vorba de alte exemple de pierdere a timpului, pe care noi le-am dat), conducerea notariatului Capitalei roagă redacţia să aprecieze măsura în care această alăturare e justă. Desigur că sîntem de acord că munca de notar presupune o pregătire corespunzătoare — pregătire de jurist. Noi nu am subapreciat această calificare vorbind în acelaşi foileton şi despre lucrătorii din alte sectoare de activitate. A fost vorba doar de citarea unor exemple — fără legătură între ele — de irosire a timpului cetăţeanului.

Răspunsul primit, datorită seriozităţii lui, cît şi măsurilor la care se referă, e de natură să ne îndreptăţească a crede că scăderile semnalate vor fi grabnic înlăturate.

ce produce un laminor?

Inginerul *Adrian Popovici* din Hunedoara ne sesizează cu privire la o greşeală apărută în reportajul «După un an» («Flacăra» nr. 29 din 16 iulie). În capitolul hunedorean al reportajului se scrie: «...laminorul de 800 mm a fost modernizat... El va produce oţeluri aliate şi oţeluri speciale...» etc. Or, precum se ştie, oţelurile sînt produse în cuptoare; laminorul produce nu oţeluri, ci laminate; el poate cel mult să lamineze «oţeluri aliate şi oţeluri speciale». Sesizarea e justă şi-i mulţumim cititorului nostru pentru că ne ajută să rectificăm o formulare greşită.

În a doua parte a scrisorii sale, corespondentul nostru ne sesizează asupra unei alte exprimări din reportaj pe care o consideră inexactă. Vorbind despre cîţiva ingineri şi muncitori ai combinatului hunedorean, despre care noi am scris şi în urmă cu un an, reportajul nostru arăta: «I-am găsit după un an la posturile lor, şi tot în frunte». Or, după cum ne arată tov. ing. Popovici, unii dintre muncitorii de care vorbim sînt membri ai unor echipe de oţelari — şi nu şefi ai acestor echipe. Ca atare, consideră d-sa, noi am greşit arătînd că sînt «în frunte». Ne pare foarte rău că nu putem fi de acord cu această observaţie: prin expresia folosită în reportaj se înţelege clar că e vorba de faptul că aceşti oameni s-au distins prin munca lor, prin rezultatele obţinute, şi nu, ad litteram, că ar fi în fruntea unor echipe.

după consfătuirea de la suceava

Un vechi cititor şi corespondent al nostru din Cîmpulung-Moldovenesc — tov. *F. Michitovici* — neputînd participa la consfătuirea redacţiei «Flacăra» cu cititorii din Suceava, unde fusese invitat, ne trimite în scris părerile sale asupra revistei. «Apreciez în mod deosebit — scrie corespondentul nostru — pagina «Cititorii întreabă», care constituie o adevărată enciclopedie. De asemenea, consider interesante materialele despre spionaj». Cititorul apreciază apoi ca binevenită permanentizarea rubricii «Cititorii fotografiază»; cere însă ca rubrica să fie completată cu sfaturi şi indicaţii pentru cei care sînt încă începători în arta fotografică, aşa cum, în altă rubrică, se dau sfaturi pentru automobilişti.

Consideră apoi că unele anchete (pe care, de altfel, le apreciază) publicate în revista noastră ocupă un loc prea mare.

Autorul scrisorii, fiind el însuşi un fotograf amator cu experienţă, apreciază ca reuşită coperta I din nr. 28 (un aspect din Cişmigiu) şi ca nereuşite copertele I din nr. 26 (Anda Călugăreanu) şi IV din nr. 29 (În excursie pe Muntele Roşu). Propune să publicăm şi coperte care să redea monumente interesante ale naturii, istorice etc., şi în mod special unele monumente ale trecutului din regiunea sa, cum sînt Voroneţul şi Suceviţa.

bîlciul tradiţional şi liniştea tradiţională

Oraşul Cîmpulung Muscel este cunoscut prin pitorescul aşezării sale naturale, prin vestigiile istorice care vorbesc de trecutul poporului şi patriei noastre, dar şi prin liniştea sa patriarhală care asigură celor veniţi aici un concediu într-adevăr odihnitor. De această odihnă însă — ne scrie cititoarea noastră *Ştefi Poenaru* din Cîmpulung — nu se pot bucura cei ce au ghinionul să vină la Cîmpulung în perioada mai-iulie — şi mai ales dacă-şi găsesc găzduirea în cea mai frumoasă parte a oraşului: calea de acces spre dealul cu mănăstirea Flămînda. Aceasta, deoarece aici se instalează tradiţionalul bîlci anual cu tot cortegiul său de zgomote ce ţin de dimineaţă pînă tîrziu în noapte. Tobelor, trompetelor şi flaşnetelor tradiţionale li se adaugă acum o puternică staţie de amplificare, care ridică la cub vacarmul, stînjenind atît odihna vilegiaturiştilor cît şi a elevilor şi studenţilor liceului şi Institutului pedagogic, tocmai în perioada de examene.

Cititoarea noastră conchide cu o întrebare: Oare nu s-ar putea, cel puţin de la anul să se găsească un alt amplasament pentru tradiţionalul bîlci (împotriva căruia, în principiu, nimeni nu are nimic)?

Noi credem că s-ar putea. Rămîne ca acest lucru să-l creadă şi Sfatul popular orăşenesc din Cîmpulung.

. . . şi noi, cei de la fălticeni

Cititorul nostru *Vasile Domnica* din Fălticeni, încurajat de publicarea în nr. 29/966 a anchetei intitulate «În Iaşul nou, despre Iaşul vechi», îşi manifestă dorinţa de a vedea cît mai curînd puse în valoare şi o serie de monumente istorice şi cu caracter cultural din oraşul său.

«...Lipseşte orice indicator care să-i îndrepte spre acestea — ne scrie corespondentul nostru. Am văzut personal grupuri de turişti rătăcind prin Fălticeni în căutarea unuia sau altuia dintre aceste obiective turistice».

N.R. Despre această problemă am mai scris şi anul trecut. Considerăm că ar fi timpul ca organele locale — şi în primul rînd Comitetul regional pentru cultură şi artă din Suceava — să ia măsurile necesare.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Pavel Ioniţă, mecanic, oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, aleea Viorelelor, Blocul tineretului, ap. 50: teme diverse; Petre Popia, mecanic, Călăraşi, str. Păcii 78: cinema, ilustrate; Ştefan Oţelaş, fotograf, Brăila, cartier 1 Mai, str. Cărăbuşului 9: teme diverse, ilustrate; Doina Dragomir, elevă, Bucureşti, rn. 23 August, Aleea I.O.R., bl. G3, sc. A, et. II, ap. 11: ilustrate; Vasile Andreev, marinar, Mangalia, str. Aurora 2: ilustrate; Ileana Luca, elevă, 18 ani, com. Nădrag, str. Izvodea 60, rn. Lugoj: cinema, ilustrate; Nicolae Duţă, contabil, 28 ani, Băile Olăneşti, str. 23 August 2: ilustrate; Radu Ghiţă, laborant, com. Malu Roşu, rn. Urziceni: sport, ilustrate; Rodica Gurgu, elevă, Reşiţa, str. Libertăţii 25: literatură, cinema, ilustrate; Nicolina Roşca, elevă, Suceava, str. Independenţei, bl. 3, sc. B, et. 4, ap. 20: teme diverse, ilustrate; Mariana Molnar, elevă, Satu Mare, str. Ştefan cel Mare 13: teme diverse, ilustrate; Lili Sabău, elevă, Satu Mare, str. Ştefan cel Mare 13: teme diverse, ilustrate; Viorica Georgescu, elevă, Brăila, cart. 1 Mai, str. Ion Vodă 6: cinema, ilustrate; Lili Vasilescu, elevă, Focşani, str. Dogăriei 11: teme diverse, ilustrate; Octav Vitcu, tehnician veterinar, C.A.P. comuna Ivăneşti, rn. Dorohoi: medicină veterinară, ilustrate; Mary Comanop, muncitoare, Bacău, Calea Mărăşeşti 4-8, Bloc muncitori, sc. A, et. 1, ap. 3: teme diverse, muzică, ilustrate; Magdalena Ionescu, elevă, Craiova, str. Severinului 142: pictură, literatură, cinema; Maria Albu, elevă, Cîmpina, str. Lenin 80, bl. B1, sc. C, ap. 4: istorie, geografie; Emilia Costache, elevă, Mizil, str. Mihai Bravu 110: ilustrate; Elena Istrate, învăţătoare, com. Jina, rn. Sebeş: ilustrate; Raluca Pîrvulescu, elevă, 16 ani, Tecuci, str. Dobrogeanu Gherea, bl. C, sc. A, ap. 9: filatelie, ilustrate; Constanţa Popescu, elevă, Drăgăşani, reg. Argeş, str. Rahova 17: cinema, ilustrate; Tudor Mogoş, electrician, Reşiţa, str. Oituz, bl. 1, et. 1, ap. 23: teme diverse, ilustrate; Teodora Marin, bibliotecară, com. Seimenii Mari, rn. Medgidia: teme diverse, cinema, ilustrate; Constantin Grecu, funcţionar, 20 ani, Oţelul Roşu, str. Odobescu 1

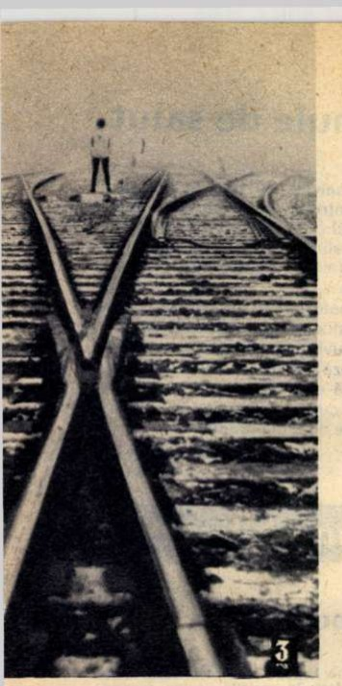

(adresă nouă): teme diverse, ilustrate; Vasile Domnica, absolvent liceu, Fălticeni, str. M. Sadoveanu 18 C: teme diverse, ilustrate; Dumitru Saulescu, mecanic, 19 ani, București, rn. Tudor Vladimirescu, bd. Muncii 2, bl. 5, ap. 1: ilustrate; Georgeta Cioconea, dactilografă, 21 ani, Babadag, of. P.T.T.R.: teme diverse; Mircea Sipos, funcționar, Turda, str. Gh. Barițiu 145: muzică, ilustrate; Mirella Băncescu, studentă, Cluj, str. Horia 35, et. I, ap. 11: literatură, muzică, cinema, ilustrate; Dan Z. Georgescu, elev, Constanța, șos. Filimon Sîrbu 96: teme diverse; Victor Dogaru, elev, Giurgiu, str. Cuza Vodă 14: teme diverse, ilustrate; Titi Ionescu, laminator, orașul Oțelul Roșu, str. Ștefan cel Mare, rn. Lugoj; teme diverse.

în cîteva rînduri

Daniel Moiculescu, Craiova. Adresați-vă întreprinderii de stat pentru comerțul exterior «Autotractorul», București, str. Lipscani nr. 19, rn. V.I. Lenin.

Dumitru Belteghi, Orașul Victoria. «Flacăra» n-a publicat niciodată vreo informație din care să reiasă că în Marea Neagră există balene. Singurul mamifer care trăiește în această mare este delfinul. Exemplarul la care vă referiți ar putea să fi fost, așa cum aflăm de la Institutul de piscicultură, un delfin mai în vîrstă (de 200-300 de ani), a cărui mărime se apropie de cea a unui pui de balenă.

R.S., Galați. Sugestiile dv. în legătură cu programele de televiziune adresați-le direct Comitetului de Radioteleviziune a cărui adresă este: București, str. Nuferilor nr. 62. În ce privește părerile dv. cu privire la conținutul altei publicații decît «Flacăra», de asemenea ar fi bine să le comunicați direct celor în cauză.

Maricica Lupșa, Lugoj. În legătură cu felul defectuos de funcționare a centrului de radioficare, adresați-vă Direcției regionale P.T.T.R. din Timișoara. O copertă cu Alain Delon va apărea probabil într-unul din numerele viitoare ale revistei. Rubrica de modă n-a dispărut din «Flacăra»; ea apare din cînd în cînd. Mai des va apărea începînd din toamnă.

Puiu Melnic, Reșița. Mulțumim pentru aprecieri. Articolul despre unele tendințe și curente în muzica ușoară, pe care-l solicitați cu atîta insistență, va apărea, probabil, în numărul 35 (săptămîna viitoare). De asemenea, am luat notă de sugestiile dv. cu privire la publicarea unor noi reportaje și anchete legate de activitatea și preocupările tineretului și vom ține cont de ele.

cititorii întreabă

ipoteze vechi și noi despre „geneză"

«Care sînt ipotezele științifice cele mai plauzibile cu privire la apariția vieții pe pămînt?»

Maria DIȚĂ, Focșani

Răspunde conf. univ. doctor-docent în științe VICTOR SĂHLEANU.

Apariția prin mecanisme naturale a vieții pe pămînt poate fi concepută fie ca o însămînțare de pe alt corp ceresc (teoria panspermiei), fie ca un rezultat al evoluției materiei fără viață de pe pămînt, în condiții favorabile. Ideea după care această evoluție s-ar face și în zilele noastre, ducînd dintr-o dată la ființe microscopice bine organizate, cum sînt bacteriile sau protozoarele, a fost exclusă din știință prin experiențele riguroase ale lui Pasteur efectuate acum 100 de ani. Astăzi se admite că evoluția materiei spre formele primitive de viață s-a produs acum cîteva miliarde de ani și a durat ea însăși sute de milioane sau miliarde de ani.

După teoria lui Oparin și a lui J.B.S. Haldane, elaborată acum trei decenii, o primă etapă a acestei evoluții a constituit-o formarea compușilor organici relativ simpli, cum sînt zaharurile și aminoacizii, în mediul oceanic primar. Din polimerizarea aminoacizilor au rezultat proteinele, baza vieții. Organizarea primelor structuri vii s-ar fi datorat unor fenomene fizico-chimice coloidale, constînd în formarea picăturilor de coacervat — studiate și la noi în țară de acad. E. Macovschi. Urey a presupus că sinteza pietrelor de construcție a macromoleculelor a avut loc în atmosfera primitivă, sub acțiunea factorilor fizici ca: descărcări electrice, raze ultraviolete, radiații radioactive. Experimental, în condiții de laborator, asemenea sinteze s-au putut realiza imitînd aceste condiții, mai întîi de către Miller și apoi de mulți alții (la noi în țară, de către prof. Gh. Ștefănescu).

Această teorie este însă numai una dintre teoriile compatibile cu datele științifice actuale. În ultimii ani unii cercetători au arătat că sinteza proteinelor din aminoacizi poate avea loc, la temperaturi relativ ridicate (ca cele prezente pe vulcani), în mediu uscat (și nu apos), născîndu-se astfel granule care, dizolvate în apă, seamănă cu unele structuri celulare primitive. Pe de altă parte, viața — așa cum se prezintă — implică prezența și intervenția acizilor nucleici, substratul specificității ereditare. Acizii nucleici prezidează la sinteza proteinelor și unii autori susțin că nașterea vieții a început cu sinteza moleculelor de acizi nucleici.

Există și opinii eclectice, cum ar fi ideea după care viața bazată pe acizi nucleici a apărut ca o perfecționare a vieții bazate, inițial, numai pe proteine (perfecționare cu un mare avantaj selectiv, care a dus la dispariția formelor mai simple).

În orice caz, condițiile astrofizice și astrochimice necesare apariției vieții sînt foarte rare. Acum 10 ani, Fesenkov calcula că viața ar putea să apară pe un singur corp ceresc din o sută de mii; astăzi însă, mulți oameni de știință susțin că viața este mult mai frecventă. Pe de altă parte, uniformitatea mecanismelor biochimice fundamentale la toate ființele actuale sugerează că materia vie n-a apărut simultan pe o mare întindere a pămîntului, ci într-un singur punct, de unde s-a propagat.

doi harnici cercetători ai folclorului nostru

«Prin ce s-au făcut cunoscuți folcloriștii Jarnik și Bîrseanu?»

Vasile CĂNILĂ, Iași

Răspunde OVIDIU BÎRLEA, șef de sector la Institutul de etnografie și folclor.

Jan Urban Jarnik (1848-1923) a fost profesor de filologie romanică la Universitatea din Praga și membru de onoare al Academiei Române. A fost un mare prieten al românilor și a purtat corespondență intensă cu unii dintre cărturarii noștri fruntași (T. Maiorescu, P. Ispirescu, A. Gorovei etc.). Ne-a vizitat țara în repetate rînduri. A scris numeroase articole în cehă, germană și română despre cultura românească, între care și cel dintîi studiu despre stilul oral al basmelor populare *(Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen*, în 1877, publicat și în românește în revista *I. Creangă* din 1913: *Însemnări cu privire la limba basmelor românești)*. Dar el a rămas cunoscut mai cu seamă prin publicarea volumului *Doine și strigături din Ardeal* (1885; ediția a II-a, 1895), în colaborare cu A. Bîrseanu. Aceasta e prima colecție de lirică populară din Transilvania și în același timp cea dintîi colecție de folclor editată de Academia Română, la insistențele lui V. Alecsandri. De fapt, această colecție a fost alcătuită de elevii liceului din Blaj prin 1862-1865 sub îndrumarea lui Ioan Micu Moldovan (1833-1918), membru al Academiei Române, dar Jarnik i-a întocmit un glosar amănunțit cu explicarea cuvintelor în limba franceză.

Andrei Bîrseanu (1858-1922) a fost profesor la școlile românești din Brașov, președinte al Astrei și membru al Academiei Române. A scris poezii, studii de istorie și literatură, între care mai importantă e *Istoria școalelor din Brașov* (1902) și a publicat două colecții de folclor: *Cincizeci de colinde* (1890) și *Din traista lui moș Stoica* (snoave populare), iar în colaborare cu Jarnik: *Doine și strigături din Ardeal*. Jarnik și Bîrseanu nu au publicat toată colecția blăjeană, ci doar o mică parte, 1 021 piese din cele aproape 4 000. În prezent cercetătorul A. Fochi pregătește o ediție integrală a acestor colecții.

din scurta istorie a spărgătoarelor de gheață

«Care au fost primele spărgătoare de gheață și cum au evoluat ele»?

Oprea MIHNEA, București

Răspunde ing. VALENTIN SEBASTIAN IEVA de la Direcția navigației civile.

Primele ambarcații care au servit spargerii gheții au fost navele «Pailot» și «Boi» ale armatorului rus din Kronstadt, M.O. Britnev, în anul 1864.

Cîțiva ani mai tîrziu, în vederea asigurării legăturii dintre Petersburg, Oranienbaum și Kronstadt în perioadele navigației de iarnă, compania din Oranienbaum a construit spărgătoarele de gheață «Luna» și «Zarea», cu o putere instalată de circa 250 C P.

În anul 1871, armatorii germani au cumpărat proiectul navei «Pailot» și au construit cîteva nave similare ca principiu, destinate fluviilor Elba, Oder, Trava, Weser.

Cam în aceeași perioadă și-au făcut apariția spărgătoare de gheață pe marile lacuri din America de Nord și apoi în Finlanda, Suedia, Danemarca și Norvegia. Ele acționau însă în mări interioare, pe fluvii și lacuri.

Spărgătorul de gheață de linie — în stare să-și taie singur canal printre ghețurile Arcticii și să deschidă în acest fel drumul caravanelor de nave comerciale — a fost lansat însă de-abia la 21 februarie 1899, în Rusia. «Ermac» avea patru mașini cu abur cu o putere instalată de 10 000 CP și patru elice, una în prova și trei în pupa. Drumul cuceririi Oceanului Înghețat de Nord era deschis...

Creșterea treptată a puterii instalate și a robusteței corpului navei au condus la spărgătoare de gheață puternice cu propulsie diesel-electrică.

Ultima realizare în construcția spărgătoarelor de gheață aparține inginerilor navali sovietici. Spărgătorul de gheață atomic «V.I. Lenin» (lansat la apă la 5 decembrie 1957), cu un consum de numai 70 kg uraniu pe an, poate naviga doi-trei ani fără a-și împrospăta rezervele, pe cînd un spărgător de gheață cu motoare diesel are o autonomie de maximum 40 zile.

Nava atomică posedă în plus hidromonitoare — jeturi puternice de apă caldă — care îndreptate asupra cîmpului de gheață îl despică, urmînd ca însăși greutatea corpului navei să desăvîrșească procesul de dislocare a blocurilor.

Spărgătoarele de gheață își justifică costul de construcție, destul de ridicat în comparație cu al navelor de transport de dimensiuni similare, prin aportul ce-l au în mărirea perioadei de navigație a navelor maritime comerciale în mările și oceanele supuse înghețului.

Industria noastră constructoare de nave a început și ea să construiască spărgătoare de gheață. Nu demult revista «Flacăra» a publicat un reportaj la Șantierul naval Oltenița, în care se vorbea despre primul spărgător de gheață de construcție românească, «Voinicul», lansat recent, ca și despre cel de-al doilea, «Viteazul», în curs de construcție («Flacăra nr. 24 din 11 iunie 1966).

pe scurt

Ștefan Nedelcu, Piscu-Galați. Sherlock Holmes nu a existat în realitate, ci este o ficțiune literară, creația romancierului englez Arthur Conan Doyle (1859-1930).

Alexandru Vasile, Craiova. 1) Orașul Parma, în nordul Italiei, este situat pe locul unei vechi așezări etrusce sau ligurice, mai apoi celtice, iar din anul 183 î.e.n. romane, ocupat în secolele V-IX, succesiv, de ostrogoți, bizantini, longobarzi și franci. În secolul XI devine centru al unei baronii și al unui episcopat, în secolele XII-XIV este republică orășenească, apoi devine parte componentă a posesiunilor Milanului (secolul XIV-XVI) și papale (1512). Unită cu Piacenza în 1545, Parma devine un ducat condus de familia Farnese (pînă în anul 1731). Frămîntata istorie a Parmei cunoaște apoi stăpînirea Bourbonilor spanioli (pînă în 1808) și în cele din urmă pe cea a Franței (1808-1815). Devenit un important centru al luptei pentru libertatea și unificarea Italiei, în 1861 Parma intră în componența regatului italian unit. În prezent Parma numără în jurul a 150 000 locuitori, este un important centru industrial (alimentară, petrolieră, chimică, construcțiilor de mașini, materialelor de construcții). Parma are o universitate de vechi renume (fondată 1502), numeroase muzee celebre, vestite monumente de arhitectură. 2) Triest, centrul provinciei Veneția Juliană, este un important port la Adriatica încă de pe timpul romanilor. A fost distrus în timpul năvălirii hunilor sub conducerea lui Attila, dar a renăscut sub stăpînirea venețiană. A intrat apoi în componența Imperiului austriac (începînd din 1382). Pînă în 1918 a continuat să fie cel mai important port al imperiului habsburgic. După 1919 Triestul este alipit Italiei. Ocupat de hitleriști în 1943, este eliberat de forțele patriotice iugoslave la 30 aprilie 1945. În conformitate cu tratatul de pace încheiat cu Italia în 1947, se creează «Teritoriul liber Triest», dar printr-un acord intervenit în 1954 între Iugoslavia și Italia acest teritoriu este împărțit între cele două țări, orașul Triest intrînd în componența Italiei, portul său căpătînd un statut special de port liber. Orașul, în prezent un centru comercial deosebit de activ, are 400 000 de locuitori.

Silvia Bespalov, Brăila. Date asupra vieții marelui compozitor german Ludwig van Beethoven (1770-1827) puteți găsi în orice dicționar enciclopedic. Vă recomandăm articolul respectiv din «Dicționarul enciclopedic român», vol. I, pag. 328-329. Dacă doriți să cunoașteți mai multe, vă recomandăm volumul lui Romain Rolland «Viața lui Beethoven» (Editura tineretului).

I. Pîrciog, Săcele-Brașov. Agricultura (sau plugăritul) este noțiunea ce cuprinde în sine activitatea de cultivare a pămîntului și de creștere a animalelor în vederea dobîndirii produselor alimentare și a unor materii prime necesare industriei. Agronomia este știința care cuprinde totalitatea cunoștințelor teoretice și practice referitoare la agricultură.

V. SILVIAN

umor

de Nell COBAR

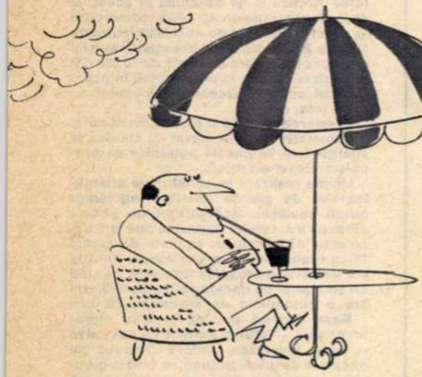

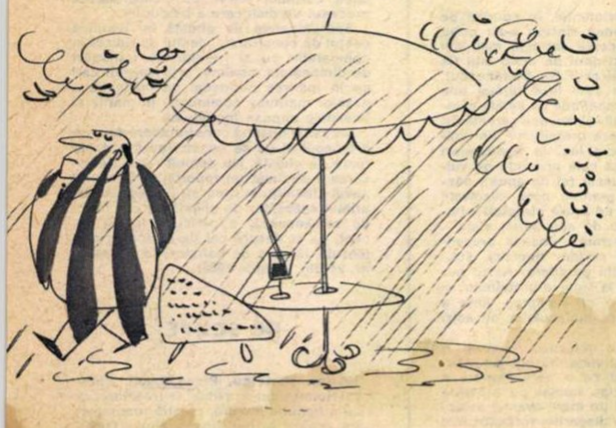

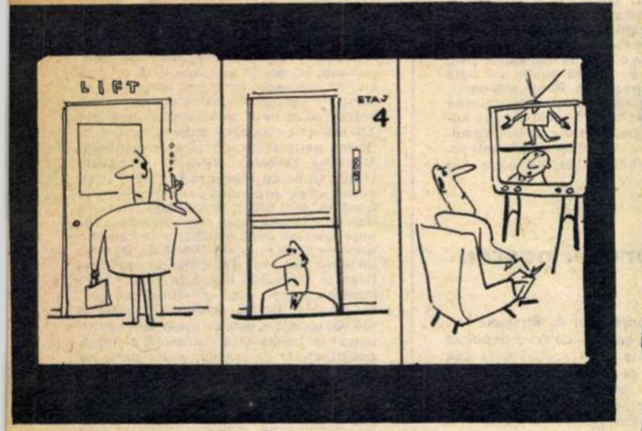

La lift . . . ca și la televizor.

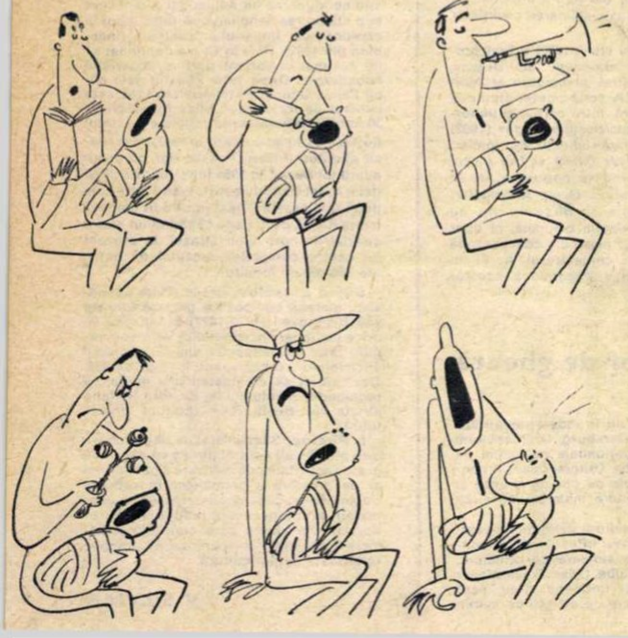

povestea vorbei

formule de salut

Traducerea latină a formulelor noastre «bună ziua» și «la revedere» ar fi **salve!** Cuvîntul e din familia lui **salus** (= sănătate), **salutare** (= a ura sănătate, a saluta), deci cînd se întîlneau cu prieteni sau cunoscuți, și cînd își luau rămas bun de la ei, romanii le urau să fie sănătoși. La noi, **salve!** se aude destul de rar, fiind considerat o formulă pretențioasă și învechită. Totuși cuvîntul latin e încă viu în limbile neolatine, inclusiv în românește, dar cînd îl folosim în cu totul altă accepțiune: e vorba de **salve**... de artilerie! De fapt lucrul acesta n-are de ce să surprindă, căci salvele se trag în onoarea cuiva sau pentru a cinsti un eveniment important, deci cuvîntul **salvă** nu e străin de ideea de «salut». (Astăzi, artileriștii dau termenului înțelesul general de «lovituri trase simultan»).

Ceea ce poate părea într-adevăr bizar e însă informația filologică asupra originii **toasturilor:** cuvîntul **toast** a însemnat mai întîi (în engleză) «felie de pîine prăjită»! Explicația e că englezii, înainte de a bea în sănătatea cuiva, obișnuiau să moaie în pahar o felie de pîine prăjită.

Sorin STATI

carnet automobilistic

dispozitiv automat de închidere a portierelor

Inginerul francez M. Lemoine a brevetat un dispozitiv simplu care permite închiderea și deschiderea automată a ușilor automobilului, printr-o singură învîrtitură de cheie practicată la ușa de ieșire a șoferului. Sistemul este foarte simplu, deoarece nu este nici electric, nici electronic, nici hidraulic și nici mecanic, deci nu se poate defecta prea lesne. El funcționează cu aer. Mînerele, butoanele și manetele de deschidere sau închidere a ușilor rămîn aceleași, dar se suprimă tot sistemul interior instalat în fiecare portieră. În locul pîrghiilor și opritorilor, asupra broaștelor acționează un cilindru în care culisează un piston a cărui mișcare este comandată de cheia din broasca portierei șoferului. Aerul trimis în tuburile subțiri care leagă această portieră cu celelalte trei portiere acționează o supapă care blochează toate încuietorile deodată; în cealaltă poziție supapa revine la poziția inițială și permite deschiderea ușilor.

Sistemul are avantajul de a nu mai necesita controlul fiecărei uși, la fiecare coborîre, permite închiderea mașinii și pe dinăuntru, cînd cineva doarme în ea, și evită urmările neglijențelor care fac ca adeseori cîte o ușă să rămînă deschisă. În caz de accident sau de incendiu toate ușile se deschid automat.

Dispozitivul este remarcabil de simplu și are reale perspective de a fi utilizat pe scară largă.

Ing. V. IOANID

cuvinte încrucișate

fructe

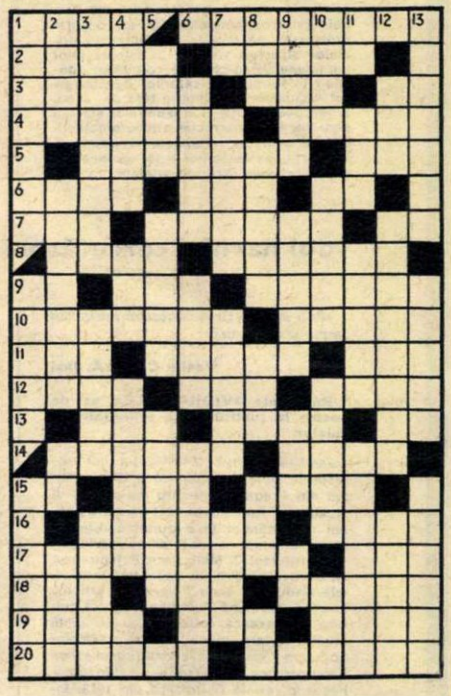

ORIZONTAL: 1) Pictor român, autorul tabloului «Pepene roșu» — Varietate de prun cu fructe mici galbene, vinete sau roșii. 2) Pom roditor cu fructe mari galbene — Joc de copii. 3) Vijelie — Strigătul corbului — Înainte de amiază! 4) Expus — A fi plin de sevă. 5) Însoțește portocala în jocul copiilor (2 cuv.) — Bocnă (fig.). 6) Magazii portuare — Posedă — Abis! 7) Articol... scurt — Arbore exotic — Auxiliar al viitorului. 8) Culoar — Poet chilian, autorul poemului «Strugurii și vîntul». 9) Exclamație — Zmeura e pasiunea lui — Tip de fruct uscat prevăzut cu o aripă subțire (la ulm, paltin etc.). 10) A zdrobi strugurii de exemplu — Mezel. 11) Localitate în U.R.S.S. — Formulă de salut — O găsiți la fasole. 12) Ion Creangă pe timpul cînd a furat ciresele mătușii Mărioara — Pline de struguri — Are gust acru. 13) Curelușă de meșină — Electrod pozitiv — Cobalt. 14) Fruct aromat din țările calde — Denumirea științifică a oricărui fruct cărnos, cu pielița subțire și cu miezul zemos. 15) 3,14 — Frunte — Comună în raionul Mediaș. 16) Cireșe acre! — Măiestrie. 17) Specie de citrice — Orășel în India. 18) I-ar fi oferit lui Adam legendarul măr — «Mărul lui Adam» — Ca cireașa... neagră. 19) Nume feminin — Holdă — Arbust ale cărui fructe fac deliciul veverițelor. 20) Incapabilă — Unul dintre primele fructe ale anotimpului cald (pl.).

VERTICAL: 1) Strugure necopt — Una dintre cele trei zeițe care s-au certat pentru un măr de aur (mit.) — Cucurbitacee dulci și răcoritoare. 2) Fructe cu care se compară ochii negri — Autorul poeziei «O vișină» — Usturoi — Din familia oii și a caprei. 3) A fost întrecută la fugă de către Hipomene care i-a aruncat în drum mere de aur — Plantă erbacee originară din Africa — Gaura butoiului. 4) Prăjituri cu nucă — Pom fructifer — Operațiune viticolă — Ape! 5) Privește! — Arbust cu fructe mici, acrișoare — Plantă erbacee aromatică ale cărei fructe sînt întrebuințate în industria alimentară. 6) Print indian — Fin — Provenită din albinărit. 7) De la (od.) — Sătean — Fiu al lui Petru Rareș — Momeală. 8) Arbust cu fructe negre numit și mur — I se potrivește zicala «Pică pară mălăiață...» — «Suc» de struguri — Scop — Nicolae Chirescu. 9) Clădire la vie, unde se tescuiesc strugurii — Urbe (pl.) — Copac din Gabon din ale cărui fructe indigenii prepară pîinea — Dînsa. 10) Pămînt argilos colorat — A lua ceva asupra sau pe seama sa — A da apă la vite — Unul dintre cele mai răspîndite fructe din țara noastră. 11) Afirmație — A nu face nimic — Plantă numită și «poama-vulpii» — Fructele unor palmieri. 12) Argument (fig.) — Fruct care se coace timpuriu (fem.) — Par scurt. 13) Parte a plantelor superioare (închisă în fruct) care conține embrionul — Scriitor sud-american, autorul romanului «Pămîntul fructelor de aur» — Fructe tropicale foarte aromate.

Florin EREMIA

Cuvinte mai puțin cunoscute: EZI, TAPU, MAN, OBA.

---

dezlegarea jocului «PĂSĂRI» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) COCOR — ARIPATE. 2) OVIPARE — RELON. 3) CANARI — CALICE. 4) OL — RÎNDUNICI. 5) S — SITARI — CELA. 6) CATA — O — GA — AL. 7) PIR — TUPA — NORI. 8) ERETE — ICI — MIO. 9) NITA — CIOARA — R. 10) APARTE — STÎRCI. 11) JI — CUCI — AM — L. 12) TRUC — AS — ERIC. 13) POSTAT — IN — APA. 14) AR — ENOT — NATAL. 15) PIG — IR — C — RA — A. 16) A — OV — BARZA — PT. 17) GALINACEE — BIO. 18) ARARA — AMARITA. 19) LISITE — EMISAR. 20) INIȚIAL — AMARE.

me-men-to

carte

■ Familiar cititorilor prin citeva izbutite cărți de evocare impresionantă a unor momente din ultimul război mondial, scriitorul Aurel Mihale, fidel aceleiași tematici, e prezent de astă dată în librării cu un masiv roman în trei volume : **Cronica de război.** Romanul conține multe pagini de calitate artistică în care întîlnim — vibrant — momente și scene din luptele duse de armata noastră pentru zdrobirea mașinii de război hitleriste (Ed. Militară).

■ **Pe scara vagonului** — recenta carte a lui Nicolae Țic, ne dezvăluie pregnant, prin cele opt povestiri din sumarul volumului, ascendenta carieră scriitoricească a prozatorului. Cu excepția povestirii **Golgota** — evocare sugestivă, prin sobrietatea ei, a unor momente imediat următoare grevei de la Lupeni din 1929 — toate povestirile au în centrul acțiunii destine contemporane. Talentul narativ al scriitorului, precum și subtilitatea sondării în sufletul eroilor recomandă această carte ca pe o certă împlinire a autorului.

■ Ritmul rapid al dispariției din rafturile librăriilor a cărții de aventuri **Omul de la ora 13** de Dragoș Vicol glăsuiește din plin despre antrenul lecturii ei (Ed. tineretului).

■ Cunoscutul scriitor francez Pierre Daix e prezent în librăriile noastre cu **Șapte secole de roman** (E.L.U.).

■ **Literatura în publicațiile socialiste și muncitorești 1880-1900. Reviste literare. Formarea conceptului de literatură socialistă** e titlul care vorbește cuprinzător despre conținutul recentei cărți a criticului literar Ion Vitner. Remarcabilă prin multitudinea documentelor cercetate, această lucrare e folositoare deopotrivă și specialiștilor, și cititorilor care se interesează de problemele istoriei noastre literare.

■ De formatul unei cărți de buzunar, studiul exegetului V. Buranelli aruncă lumini inedite asupra creației marelui **Edgar Allan Poe.** Traducerea — Livia Deac (E.L.U.).

■ În interesanta carte a lui E. Iarovici : **Fotocompoziția** (Ed. Meridiane) sînt conținute prețioase indicații de ordin tehnic și estetic în sensul plasării fotografiei în sfera artei, depășindu-se astfel o fază meșteșugărească. Accentul atractiv al cărții e mărit de spiritualele ilustrații ale lui Ion Popescu-Gopo, ca și de cele 27 reproduceri după lucrările unor fruntași români și străini ai artei fotografice.

■ În Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut **Atlasul lingvistic român,** vol. V. Respectivul volum, care continuă seria nouă a atlaselor lingvistice publicate sub egida Institutului de lingvistică și istorie literară a Filialei Cluj a Academiei Republicii Socialiste România, cuprinde o parte din materialul anchetelor dialectale întreprinse între anii 1929 și 1938 în întreaga țară și la populațiile românești din Balcani de către acad. Emil Petrovici, Șt. Pașca, Th. Capidan. Materialul este redactat de un colectiv de cercetători sub conducerea acad. Em. Petrovici și I. Pătruț.

cinema

■ Documentarul de lung-metraj **Mondo cane** al cineastului italian Gualtiero Jacopetti (realizat cu concursul unor operatori de pe toate continentele) investighează — uneori cu duritate excesivă — straturi sociale și umane ce dovedesc contradicții ale civilizației contemporane.

Rex Harrison

■ **Se întîmplă numai duminica** — comedie ce nu saltă cu nimic dincolo de hazul potolit al unor situații (cu intenții uneori satirice) și ai cărei eroi sînt sportivi, ceea ce poate mări interesul. Regia : Ryszard Bar (R. P. Polonă). Interpreți : Jerzy Turek, Kalina Jechusik, Josef Halberczak, Iolanta Bobdal.

■ Două reluări binevenite : **Darclée** (pentru rolul creat de Silvia Popovici) și **Cine ești d-ta, domnule Sorge ?** (pentru seriozitatea cu care Yves Ciampi dezvoltă cinematografic fapte autentice).

■ **Vezi, rîndunelele se duc** — documentar de inspirație gingașpoetică (regia — Constantin Budișteanu) răsplătit însă, după părerea noastră, cam exagerat cu ,,Premiul pentru cel mai bun film documentar" anul acesta la Mamaia.

■ Mari actori pe ecranele noastre : Rex Harrison (Cleopatra), Richard Burton (Noaptea Iguanei, Cleopatra), John Wayne (În nord, spre Alaska), Jean Marais (Fantomas), Jean Gabin (Domnul).

disc

■ **Liszt :** ,,Simfonia Faust", ,,Procesiunea nocturnă", Valsul Mefisto". Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat ,,George Enescu", Corul de bărbați al Radioteleviziunii — solist : Ludovic Spiess, maestru de cor : Carol Litvin, dirijor : Roberto Benzi. Acesta-i genericul albumului editat de ,,Electrecord" în plină stagiune estivală. Înregistrare memorabilă, lucrări memorabile, deci... căutați albumul ECE-0212-0213 cît îl mai găsiți !

LISZT
Simfonia „FAUST"
Procesiune nocturnă
Valsul „MEFISTO"
DIRIJOR
ROBERTO
BENZI
ELECTRECORD

■ Poezie gravă, amplă : ,,Simfonia nr. 3 în fa major, op. 90" de **Johannes Brahms ;** atmosferă tragică, un dramatic sentiment de sfîșiere lirică : ,,Uvertura tragică, op. 81" a aceluiași mare compozitor. Dirijorul Wolfgang Sawallisch, una din personalitățile muzicale ale Europei contemporane, asistent al lui Igor Markévitch, este un brahmsian versat, în fruntea celebrei ,,Wiener Symphoniker". Înregistrarea a fost realizată la casa de discuri din R.D.G. ,,VEB Deutsche Schallplatten" (ECE-0226).

■ Un compozitor celebru : **Berlioz ;** o lucrare celebră : ,,Simfonia fantastică" ; un dirijor tot atît de celebru : Igor Markévitch conduce o orchestră la fel de cunoscută : orchestra concertelor ,,Lamoureux" din Paris. Rezultatul ? Un minunat disc Electrecord (ECE-0225), imprimat pe baza unei benzi primite de la ,,VEB Deutsche Schallplatten"-Berlin. Interpretînd Simfonia fantastică, Igor Markévitch accentuează romantismul debordant al lucrării, cu mijloace dirijorale pline de gravitate și sobrietate. O noutate a prezentării mapei discului, ideea și expresivitatea creației lui Vincențiu Grigorescu, un excelent muzician, judecînd după ingenioasa sa compoziție grafică.

muzică

■ Prezentînd — într-o formă, să-i spunem, sintetică — cele mai semnificative lucrări de muzică românească aparținînd genului denumit ,,ușoară" și pe cei mai reputați interpreți ai ei, cel de-al IV-lea festival și concurs pe această temă de la Mamaia s-a încheiat cu obișnuitele premieri. În fotografiile noastre, doi dintre laureați : Doina Badea și Constantin Drăghici.

plastică

■ Desenatorul octogenar **Gruia Păunescu** invită — în sălile de pe bd. Magheru nr. 20 — la o reîntîlnire cu ,,Siluetele și caricaturile" sale ce au populat, în primele decenii ale secolului, presa de artă. O linie sintetică, spirituală, creionează încercări de portrete psihologice, cărora tenta ironică le adaugă un plus de farmec (dar poate și o ușoară notă de desuetudine, raportată mai ales la sensibilitatea privitorului de azi). Toți marii artiști ai acestei prime jumătăți de veac — de la Nottara și Iancu Brezeanu la Maria Filotti și Birlic, de la Enescu și George Georgescu la Ion Jalea și Corneliu Baba — sînt evocați de desenator în anii tinereții lor. Ceea ce dă acestei expoziții ,,vesele" și o undă de nostalgie.

■ În sălile Dalles, prima expoziție personală a unui tînăr sculptor, **Gh. Iliescu Călinești :** puternică înclinație spre monumental, tendință de simplificare a formelor mergînd pînă la simboluri, un rapel la modalitățile folclorice de stilizare. Piatră ori lemn, bucăți masive, elemente primare, se lasă docil modelate de mîna sculptorului, care le acordă uneori precise și realiste trăsături omenești, alteori identitatea personajelor mitologiei populare sau simple forme sugestive, invitînd la meditație. Limbajul artistic al sculptorului are însă cîteodată momente de ermetism care îl fac mai dificil, mai puțin comunicabil cu publicul. Cele cîteva zeci de desene ce însoțesc sculpturile ne îngăduie să pătrundem mai intim în laboratorul de creație al artistului.

teatru

■ Dramaturgia românească e prezentă în cadrul stagiunii estivale cu spectacole de succes : **Insula** de M. Sebastian, **Șeful sectorului suflete** de Al. Mirodan, **Fii cuminte, Cristofor !** și **Sfîntu Mitică Blajinul** de A. Baranga, **Tezaurul lui Iustinian** de Al. Voitin.

■ **Revista în viteză,** spectacolul Teatrului de stat din Pitești, oferă prea puține lucruri demne de a fi menționate ca realizări artistice. Textele sînt anoste, montarea cam stîngace. De asemenea, baletele sînt simplist concepute (de Adriana Dumitrescu), iar scenografia — săracă.

■ Criticat la timpul său pentru slabă ținută artistică, spectacolul **Cu muzica e de glumit** este reluat la grădina Boema. Ceea ce confirmă titlul reprezentației !

■ Pentru că ne mai despart nu multe zile de bătaia primului gong al noii stagiuni, vă informăm ce piese din repertoriul clasic universal veți vedea în stagiunea 1966-1967 : Shakespeare : **Henric al IV-lea** (Teatrul ,,Lucia Sturdza-Bulandra"), **Richard al II-lea** (Teatrul Mic), **Negutătorul din Veneția** (Teatrul de stat din Sibiu), **Macbeth** (Teatrul de stat din Oradea) ; Ben Johnson : **Volpone** (Teatrul Național Craiova) ; O. Goldsmith : **Noaptea încurcăturilor** (Teatrul de stat din Baia-Mare) ; Aristofan : **Pacea** (Teatrul ,,Ion Creangă") , **Păsările** (Teatrul de stat din Bacău) ; Euripide : **Troianele** (Teatrul Național Iași) ; Molière : **Don Juan** (Teatrul de stat din Pitești), **Amorul doctor** (Teatrul Național Cluj) ; Racine : **Fedra** (Teatrul de stat din Brăila); Beaumarchais : **Nunta lui Figaro** (Teatrul muncitoresc C.F.R.-Giulești) ; Diderot : **Nepotul lui Rameau** (Teatrul ,,Lucia Sturdza-Bulandra") ; Lesage : **Turcaret** (Teatrul ,,Barbu Delavrancea"); E. Rostand: **Romanțioșii** (Teatrul de stat din Petroșani); Goethe: **Egmont** (Teatrul de stat din Botoșani) ; Schiller: **Conjurația lui Fiisco** (Teatrul de stat din Sibiu); Goldoni : **O întîmplare cu haz** (Teatrul de stat din Tg. Mureș); Carlo Gozzi: **Regele cerb** (Teatrul ,,Ion Creangă") ; H. Ibsen : **Strigoii** (Teatrul de stat din Bacău) ; Aug. Strindberg : **Dansul morții** (Teatrul ,,Lucia Sturdza-Bulandra") ; Lope de Vega : **Pentru alții proastă, deșteaptă pentru ea** (Teatrul de stat din Arad) ș.a.

televiziune

Duminică 21 august. TV consemnează două evenimente sportive : începerea turului Campionatului republican de fotbal (vom viziona cuplajul de la București) și Campionatul mondial de caiac-canoe de la Grünau (15.15) ■ Versuri închinate patriei : ,,Cîntare României Socialiste" (19.10) ■ Populara emisiune ,,TV-111" întocmită pe gustul telespectatorilor (19.30) ■ Un program de cîntece și dansuri populare (20.00) ■ Filmul românesc ,,Răscoala" (21.00).

Marți 23 August. Programul închinat de TV marii noastre sărbători începe cu transmiterea PARADEI MILITARE ȘI A DEMONSTRAȚIEI OAMENILOR MUNCII CU PRILEJUL ZILEI DE 23 AUGUST (8.00) ■ Un recital literar-muzical, bucurîndu-se de concursul corului Filarmonicii de stat ,,George Enescu" (19.00) ■ Filmul românesc ,,La patru pași de infinit" (19.45) ■ ,,Cîntec în August" — un program muzical coregrafic cu prilejul căruia ne vom reîntîlni cu binecunoscuți interpreți precum : Doina Badea, Gigi Marga, Ilinca Cerbacev, Aurelian Andreescu, Constantin Drăghici, Ludovic Spiess, Maria Lătărețu, Maria Pietraru ș.a. (21.30).

Maria Pietraru

Miercuri 24 august. Spectacolul oferit de o formație artistică de prestigiu : Ansamblul de cîntece și dansuri al Ministerului Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România (19.15) ■ În continuare, un program de zile de sărbătoare din care spicuim ,,Varietăți pe peliculă" (20.15) ■ Cu ,,Sincron" pe malul lacului... (20.35) ■ Montaj muzical-coregrafic ,,La drum cu opereta". Vom vedea pe Vally Niculescu, Valeria Rădulescu, Ștefania Pîrvulescu, Lidia Popescu, Maria Moraru-Hurduc, Ion Stoian, Nicolae Țăranu ș.a. (21.00) ■ ,,Melodii din filme" (21.45).

Joi 25 august. În ciclul ,,Teatrul românesc" : Constituirea mișcării teatrale naționale. Primele spectacole în limba română la Iași și la București (19.30) ■ Un remarcabil eveniment muzical : cel de-al VI-lea Festival internațional de cîntece de la Sopot, Polonia (21.05).

Vineri 26 august. Delicata harpă în obiectivul emisiunii ,,Galeria instrumentelor" (19.15) ■ Schițele ,,Infamie" de I. L. Caragiale și ,,Amfora" de Luigi Pirandello ecranizate de ,,Studioul mic" (19.30) ■ O călătorie pe Dunăre cu ,,Teleglob" (21.15) ■ Muzică ușoară pe film cu Nadia Konstandopol din Grecia (21.45) ■ Un grup de balerini ai Teatrului de stat din Brașov ne oferă o seară de balet (22.00).

Sîmbătă 27 august. Tudor Sarcea din Dăbuleni (Oltenia), un rapsod popular (19.15) ■ După rubricile săptămînale ,,Actualitatea cinematografică" (19.45) ■ și ,,Teleenciclopedia" (20.00) ■ Reîntîlnire cu Festivalul internațional de cîntece de la Sopot (21.05).

COPERTA NOASTRĂ : desen de Angi PETRESCU-TIPĂRESCU.

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic ,,Casa Scînteii".

Porțile de Fier — marea construcție hidroenergetică de pe Dunăre : vedere de ansamblu a batardoului celular.

la marea sărbătoare

(Urmări din pag. 4)

GENERAȚIA SOARELUI

și senin care n-avea să fie cotropit niciodată de norii mizeriei.

Ea e o generație a luminii, o generație care știe că a fost făcută fericită pentru a face și mai fericiți pe cei care vin după ea. A intrat în viață purtată pe umeri ; astăzi, generația aceasta are ea însăși umeri puternici. Chipul ei e cel al oțelarului și al tractoristului, al proaspătului arhitect sau profesor plecînd spre primele lor locuri de muncă — totdeauna însoțiți, întîmpinați, ajutați de cei ce i-au purtat cîndva, printre steaguri, la marile manifestații din era noastră nouă. E generația care își definește avîntul și puterea creatoare, înrolată în rîndurile întregului popor, pe drumul înfăptuirii mărețelor prevederi ale Congresului al IX-lea al partidului. Ea are în față posibilitățile cele mai larg deschise, ea e o generație a împlinirilor — generația adînc datoare tuturor celor dinaintea ei. Cu atîta căldură și grijă crescută, ea e generația puternic legată de toate generațiile de dinaintea ei ; niciodată n-au fost mai sudate între ele generațiile, niciodată mai înnobilate de un țel atît de strălucitor !

Copiii purtați pe umeri au devenit acum constructori. A crescut o generație, poporul e mai tînăr. Poporul e mai tînăr și deci e mai puternic. Mai tînără e țara, mai puternici fiii ei, mai puternic ca niciodată viteazul ei conducător, partidul.

ÎMPLINIRE

Istoricul 23 August 1944 a deschis porțile acestei împliniri a culturii noastre materiale și spirituale, această dată inaugurînd o fecundă eră de creație. Iubitorii de artă — ei înșiși o creație a rînduielilor noastre sociale preocupate în egală măsură de impulsionarea fenomenului artistic dar și de educarea sensibilității și capacității de receptare estetică a maselor — intră azi frecvent în sălile de expoziție. Arta devine un bun de consum tot mai larg, sculptura, pictura monumentală, grafica, artele decorative făcînd tot mai mult parte din ambianța cotidiană a contemporanilor noștri. În ultimele două decenii arta plastică românească a intrat, mult mai adînc ca în trecut, și în circuitul valorilor artistice mondiale ; ea duce tot mai frecvent pe meridianele globului mărturia sensibilității creatoare a poporului român și se reîntoarce acasă cu omagiile calde ale popoarelor gazdă. În lunile acestui ultim an, lucrări de pictură, grafică, sculptură, artă decorativă au întreprins turnee îndepărtate și prestigioase, au poposit în sălile expozițiilor din S.U.A. și Cuba, din China și Franța, din U.R.S.S. și Anglia, din R. D. Germană, Italia, Bulgaria, din Norvegia și R. F. Germană, purtînd pretutindeni, în însuși miezul lor artistic, valorile umanismului socialist. Numele artiștilor români au căpătat rezonanțe cunoscute în cele mai diferite țări ale lumii ; arta noastră are de spus un cuvînt anume, de o elevată ținută etică și estetică, în corul vocilor ce alcătuiesc cultura secolului nostru.

Faptul acesta ne reamintește încă o dată înaltele responsabilități ce revin artistului de azi. Responsabilități ce însoțesc nemijlocit înseși condițiile deosebite care, prin grija partidului, au fost create la noi înfloririi artelor.

UN BINEMERITAT PRESTIGIU

viață. Există însă în viața popoarelor date care se fixează asemenea unor borne indicatoare de viitor, date esențiale, date-cotitură. În perspectiva istorică, 23 August 1944 ne apare ca un asemenea moment hotărîtor ; el își prelungește prezența în fieoare clipă de desfășurare a timpului, prezentul însuși este pentru noi o urmare a acestei date-jalon, care se proporționează zi cu zi în monumental.

Faptul că creația noastră artistică contemporană și-a cîștigat la ora actuală un binemeritat prestigiu, faptul că operele cele mai valoroase ale creatorilor români au căpătat certificat de intrare și rămînere în patrimoniul culturii universale, aceasta se datorează, știm cu toții, acelui fierbinte, răscolitor 23 August făurit sub conducerea partidului și grijii acordate de partid în acești 22 de ani trecuți de atunci, pentru înflorirea culturii noastre naționale. Operele lui Eminescu, Caragiale, Sadoveanu și Arghezi au întreprins lungi călătorii prin lume, povestind în limbile popoarelor despre sensibilitatea și forța creatoare a poporului român în acești ani, iar centenarul teatru românesc a pășit pentru prima oară peste hotare și tot în acești ani a fost întîmpinat cu aplauze pe scene mondiale consacrate. Arta noastră scenică, atît de bogată în tradiții, a căpătat în contextul vieții socialiste condițiile unei înfloriri fără seamăn. Ea a depășit de mult caracterul empiric, devenind o artă cultă, de concepție, așezată pe o bază științifică. Avem bucuria să vedem apărînd în zona artei teatrale mereu forțe noi, talente noi, tineri intelectuali pasionați atît de nobila lor profesiune cît și de cunoaștere. Procesul acesta merge mînă în mînă cu formarea publicului nou, căruia noi ne străduim să-i formăm o aleasă cultură teatrală, să-l apărăm de vulgaritățile din păcate atît de frecvente pe unele scene și ecrane ale lumii ; și avem satisfacția să vedem cum spectatorii noștri răspund menajamentelor și grijii noastre cu multă adeziune. Specialiști din întreaga lume au o părere foarte bună, tot mai bună, despre publicul românesc, un public sensibil, cu gust, pe care îl simți realmente prezent în sală, comunicînd cu actorul, recepționîndu-i toate intențiile, întreaga vibrație. Pentru spectatorul nostru, vizionarea unui spectacol e un act de participare lucidă, realmente activă.

Cîteva vorbe și despre filmul românesc, de fapt abia născut în anii construcției socialiste. El a început să satisfacă cerințele publicului nostru, a început să se impună și peste hotare, dar cel mai important mi se pare a fi faptul că, în afara solidei sale baze materiale, s-a creat, în sfîrșit, și echipa de profesioniști. Sînt convins că foarte curînd arta filmică românească se va resimți profund de pe urma acestei realități.

cadran internaţional

Vizita tovarăşului Ion Gheorghe Maurer în Danemarca

În ziua de 15 august tovarăşul Ion Gheorghe Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, însoţit de tovarăşul Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, a sosit în Danemarca, într-o vizită oficială la invitaţia guvernului danez.

În fotografie: sosirea pe aeroportul Kastrup din Copenhaga.

mereu prezentă pe meridianele globului

O expresie semnificativă a rolului României în viaţa economică internaţională o constituie prezenţa ei mereu mai largă la diverse tîrguri şi expoziţii economice. Se ştie că în anul 1965 România a participat la 35 tîrguri şi expoziţii internaţionale, faţă de 19 în 1960. Pînă la sfîrşitul anului 1966 numărul total de prezenţe româneşti în acest domeniu se va ridica la peste 40, iar suprafaţa de expunere a mărfurilor va totaliza aproape 40 000 mp.

Caracteristica principală a participării ţării noastre la aceste manifestări o constituie produsele industriei constructoare de maşini, expuse atît în cadrul unor tîrguri internaţionale cu caracter general, cît şi la o serie de tîrguri specializate. În cursul anului 1966 Republica Socialistă România a expus pentru prima oară tractoare şi maşini agricole la Salonul de maşini agricole de la Paris, la Salonul de automobile de la Geneva (aici au fost prezentate şi autocamioanele româneşti „Carpaţi" şi „Bucegi"), la Tîrgul agricol şi zootehnic de la Verona. În cadrul Tîrgului de maşini şi utilaje de la Hanovra a fost amenajat, printre altele, un şantier petrolier dotat în întregime cu instalaţii şi utilaje româneşti.

În ce priveşte perioada imediat următoare, în luna septembrie întreprinderile româneşti de comerţ exterior vor participa la 13 tîrguri, în 11 ţări europene.

Astfel, la Londra, două expoziţii româneşti vor atrage fără îndoială, ca de obicei, un mare număr de oameni de afaceri, întrunind în acelaşi timp şi aprecierile publicului vizitator. Este vorba de participarea la tradiţionalul Britain's Food Fair (1-17 septembrie), apreciat ca un adevărat „Festival mondial al alimentelor şi vinurilor". Participînd la acest tîrg pentru a cincea oară consecutiv, România va prezenta aici un bogat stand de produse alimentare exportate de întreprinderile „Prodexport", „Fructexport" şi „Agroexport". Specialităţile culinare româneşti sînt deja apreciate de publicul consumator din Marea Britanie. Firmele importatoare, care cumpără în fiecare an importante cantităţi de produse alimentare, vor organiza cu acest prilej, împreună cu întreprinderile româneşti. un stand cu vînzare.

Bogăţia şi fantezia folclorului românesc îşi vor găsi o frumoasă materializare în expoziţia de produse de artizanat organizată de întreprinderea „Cartimex" în cadrul „Handicrafts and Do It Yourself Exhibition" (9-24 septembrie). Va fi o prezentare atractivă a covoarelor cu motive folclorice, a textilelor artizanale, a obiectelor sculptate şi a ceramicii negre sau colorate. Vor mai fi expuse albume de artă, discuri microsion de muzică populară românească, de muzică uşoară şi simfonică, colecţii filatelice.

În luna septembrie culorile româneşti vor mai fi prezente la Salonic, Zagreb, Viena, Brno, Izmir, Damasc ş.a.

A. STĂNESCU

Invitată în Anglia de „London Festival Ballet", balerina română Magdalena Popa — deţinătoarea premiului pentru cea mai bună interpretare feminină la cel de-al III-lea Festival internaţional al dansului de la Paris — participă la o serie de spectacole cu „Lacul lebedelor" de Ceaikovski, susţinînd dublul rol Odette-Odile. Calităţile balerinei române au fost elogiate de presa britanică.

o carte „very shocking"

Întreprinzînd încercarea temerară de a înfăţişa un personaj ilustru în „halat şi papuci", lordul Moran, autorul recent apărutului jurnal de confesii „Churchill, The Struggle For Survival 1940-1965" (Churchill, Lupta pentru supravieţuire), s-a aşezat pe un butoi cu pulbere. El este astăzi acuzat că a profanat un mormînt încă proaspăt, că a încălcat regulile nescrise ale tradiţionalei pudori socotite drept o virtute naţională, deoarece Moran prezintă un Churchill cu totul inedit, altul decît cel autobiografic sau cunoscut din memorialistica curentă. Prin indiscreţiile sale, lordul a subminat mitul şi legenda ţesute în jurul persoanei lui Sir Winston — lucru interpretat drept „very shocking" (foarte şocant) în cercurile aristocrate şi ale partidului conservator, al cărui lider fusese decedatul om politic. Iar marea revelaţie a cărţii este socotită de fapt descrierea anilor de crepuscul ai vieţii lui Winston Churchill. Ei bine, povesteşte lordul, după război el era de acum un om uzat. Epuizat din punct de vedere mental şi fizic, suferise o serie de crize ; aşa se şi explică multe lucruri altfel de neînţeles. Autorul vrea să spună — susţin cei ce-l atacă astăzi — că după ce dobîndise un mare prestigiu, identificîndu-se cu destinele ţării în anii viltorii celui de-al doilea război mondial, bătrînul „Winnie", care avea atunci aproape 80 de ani, s-ar fi „agăţat" de putere fără a avea aptitudinea de a mai guverna.

Clanul Churchill a intervenit cu promptitudine. Tumultuosul fiu al lui Sir Winston, publicistul Randolph Churchill — care întreţine arhiva tatălui său — şi-a asumat sarcina de a-i „apăra memoria", pornind la atac împotriva lui Moran, spre a dovedi „falsitatea alegaţiilor" şi „speculaţiile neliniştitoare" cuprinse în carte. Moran răspunde, la rîndul său, susţinînd că obţinuse, printr-un proces-verbal, consimţămîntul eroului cărţii pentru apariţia ei. Ceea ce, în armonie cu fostul secretar particular al lui Sir Winston, Randolph contestă, subliniind că tatăl său a făcut din el „biograful lui oficial".

Adversarii cărţii mai consideră că revelaţiile lordului Moran pun în genere probleme de ordin moral : se cuvine oare ca atît de timpuriu să fie dezvăluite numeroase secrete ale vieţii unui mare om de stat ? De asemenea, recentul congres al Asociaţiei medicale britanice a condamnat implicit, după cum consideră presa, activitatea profesională a lordului Moran, printr-o rezoluţie care reafirmă necesitatea ca medicul practician să se conformeze regulii secretului profesional. Oricum, limbutul autor al „luptei pentru supravieţuire" a introdus un subiect de vii controverse în opinia publică britanică.

E. MIRONESCU

s.u.a.: spre izolare totală

Asaltat de ziarişti pe aeroportul din Londra, la întoarcerea sa din vizita fulger întreprinsă în capitala S.U.A., premierul britanic Wilson a făcut cîteva scurte declaraţii. Relatîndu-le, corespondentul agenţiei **Associated Press** nu a scăpat faptul că în cadrul acestora „Wilson a respins afirmaţiile potrivit cărora disocierea Angliei de bombardamentele americane de la Hanoi şi Haifong ar fi produs o răcire în relaţiile sale cu preşedintele S.U.A.". Modul formal şi precipitat al acestei declaraţii nu pare însă să fi dus la schimbarea părerii majorităţii comentatorilor, complet opusă afirmaţiilor lui Wilson.

Poate însă că evoluţiei din ultima vreme a relaţiilor Johnson-Wilson nu i s-ar fi acordat atîta atenţie dacă ea n-ar fi depăşit cadrul strict al relaţiilor S.U.A.-Anglia. Căci, la urma urmei, motivul acestei bruşte schimbări de temperatură în relaţiile dintre cei doi oameni de stat occidentali constituindu-l tocmai războiul din Vietnam şi mai ales deosebirile de vederi cu privire la escaladarea lui, ea reflectă tendinţa de izolare tot mai accentuată a politicii agresive a Washingtonului în Asia. „Un număr considerabil de aliaţi din Europa — scrie cu amărăciune **U. S. News and World Report** — se îndoiesc în primul rînd de înţelepciunea acţiunilor S.U.A. în Vietnam. Franţa condamnă în mod făţiş acest război. Olanda, Belgia, Turcia, Grecia şi alte ţări... nu au manifestat niciodată interes pentru Vietnam. Alte ţări, în guvernele cărora se află socialişti, resping politica S.U.A.". La rîndul său, cunoscutul comentator James Reston — subliniind în **New York Times** că „chiar primministrul Angliei, Harold Wilson, a cărui politică economică depinde de sprijinul constant acordat de Johnson lirei sterline, s-a simţit obligat să facă o declaraţie publică împotriva bombardamentelor de la Hanoi şi Haifong" — afirmă : „În prezent nu există nici măcar o singură naţiune importantă în lume care să sprijine ultima aventură a lui Johnson..."

Rezultă clar că riposta dată de opinia publică mondială agresiunii americane în Vietnam nu mai este acum ignorată sau măcar minimalizată ; mai mult, se recunoaşte şi atitudinea luată împotriva agresiunii de o serie întreagă de guverne din Occident, care se desolidarizează mai mult sau mai puţin făţiş de această politică. Ba chiar, procesul de izolare a Washingtonului a ajuns să se manifeste pînă şi în... Vietnamul de sud. „În cele mai diferite cercuri politice, religioase etc. — subliniază săptămînalul britanic **The Observer** — se prefigurează un nou element tot atît de periculos pentru guvern (este vorba de guvernul marionetă de la Saigon — n.n.) şi anume sentimentul de dezangajare faţă de război... Într-o oarecare măsură acest sentiment este stîrnit de faptul că americanii din Vietnamul de sud luptă în propriul lor război şi nu într-un război al vietnamezilor..."

Izolarea Statelor Unite în ce priveşte războiul din Vietnam este, aşadar, din ce în ce mai largă.

I. CIOARĂ

Răspîndite pe tot cuprinsul ţării, unităţi ale apărării antiaeriene nord-vietnameze pricinuiesc grave pierderi agresorilor. Într-o singură săptămînă, calificată de presa mondială drept „cea mai neagră pentru agresori", au fost doborîte 15 bombardiere americane. În fotografie, una dintre bateriile antiaeriene ale unităţii K din provincia Yen Bai.

PREŢUL REVISTEI : 2 LEI | 41 505

1944 23 AUGUST 1966

Anul XV NR. 35 (587) — 27 august 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

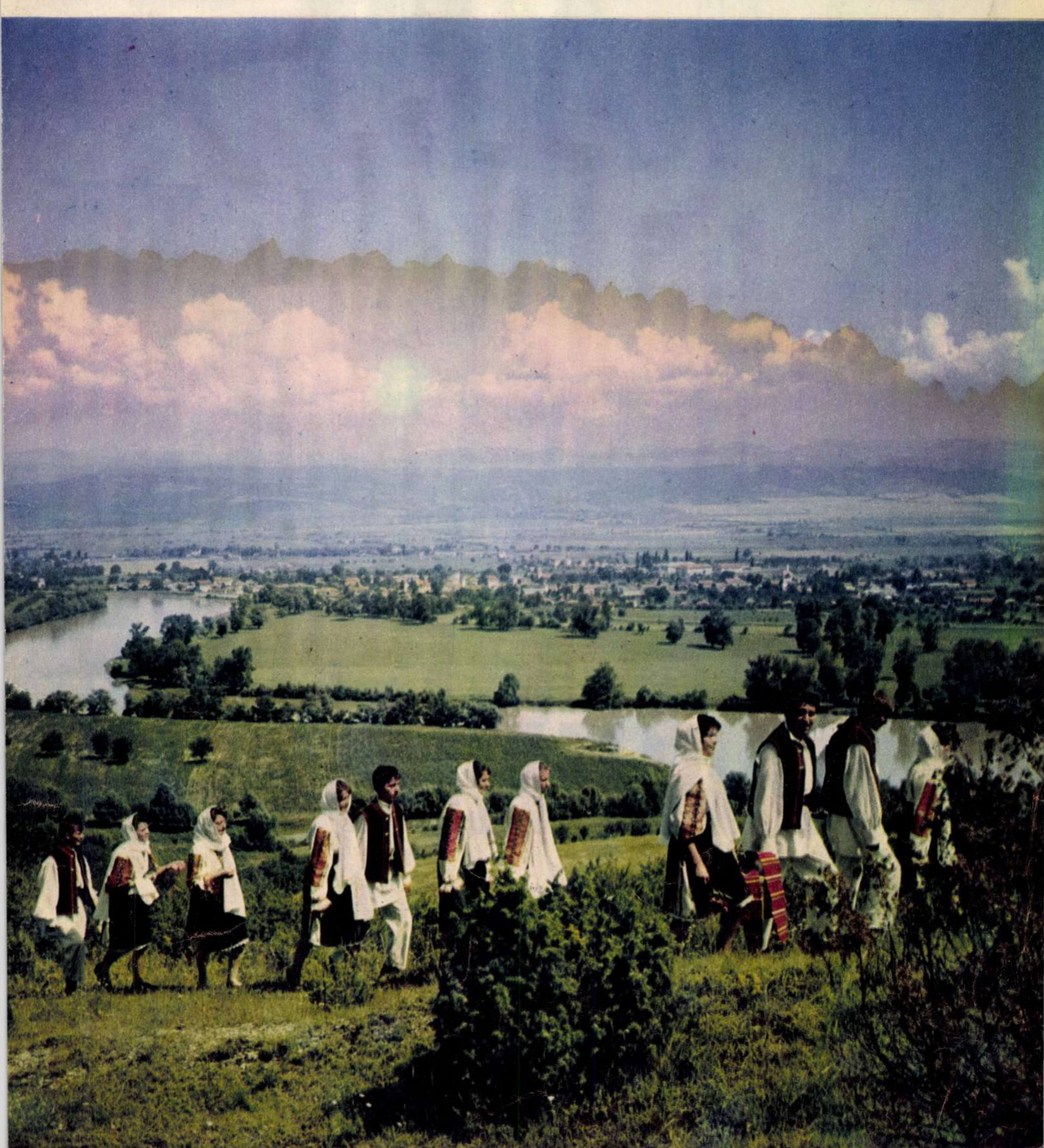

23 AUGUST 1966

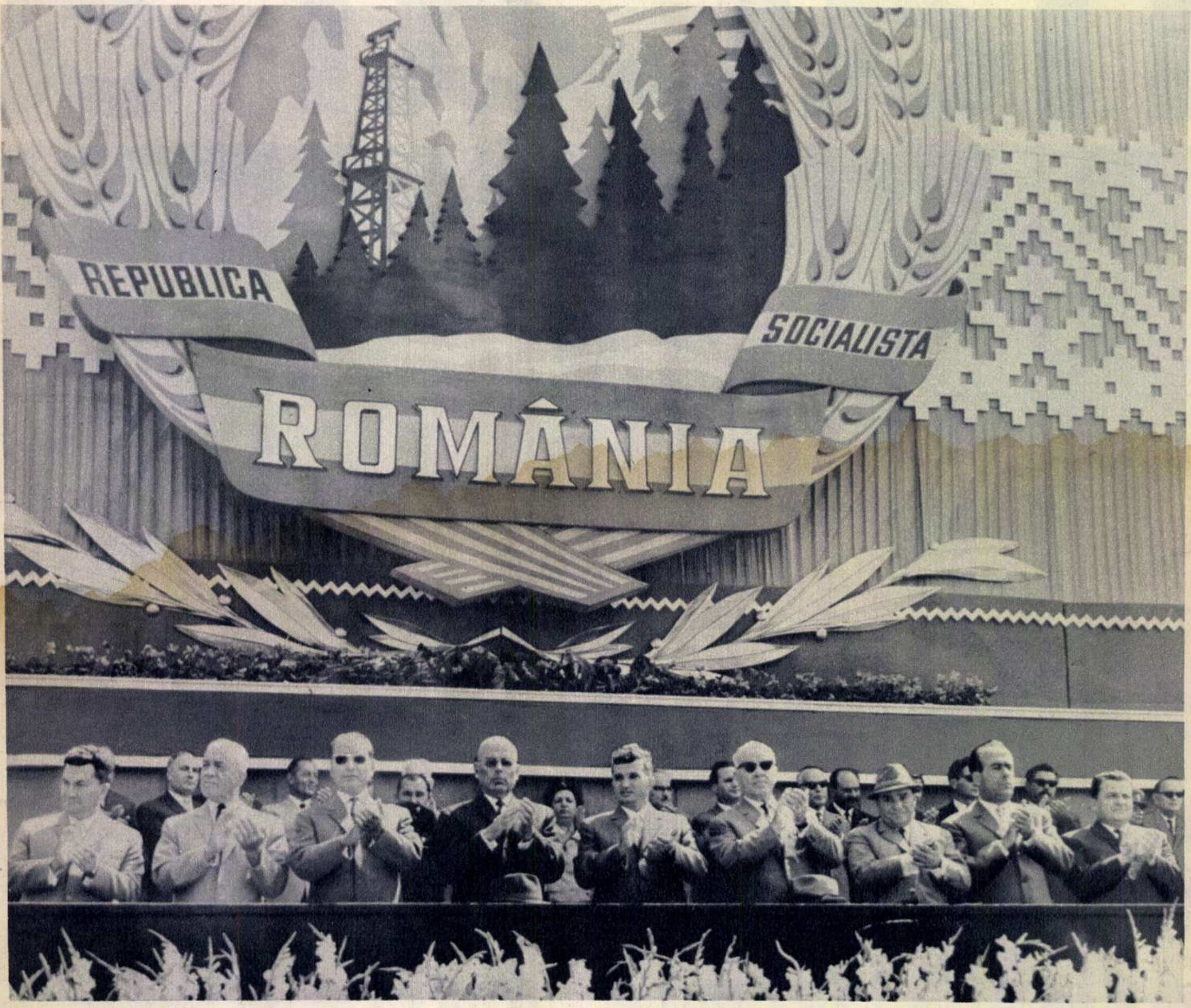
REPUBLICA
SOCIALISTA
ROMÂNIA

IMAGINI DE LA M

23 AUGUST
XXII
RSP

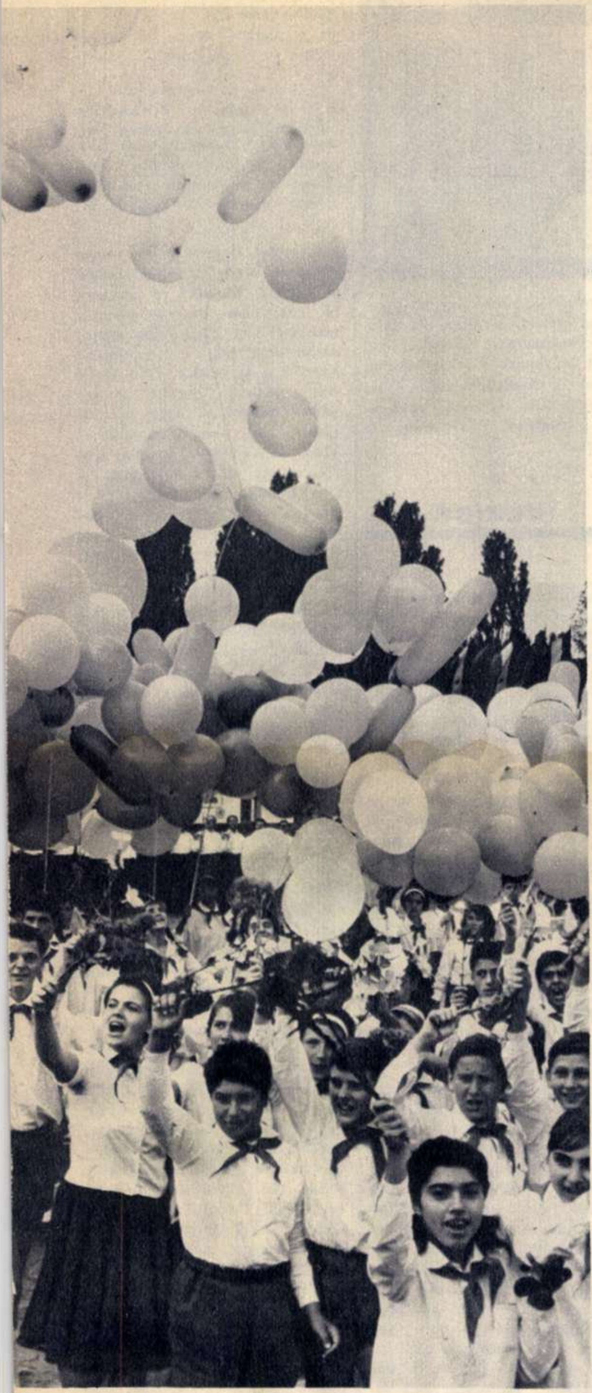

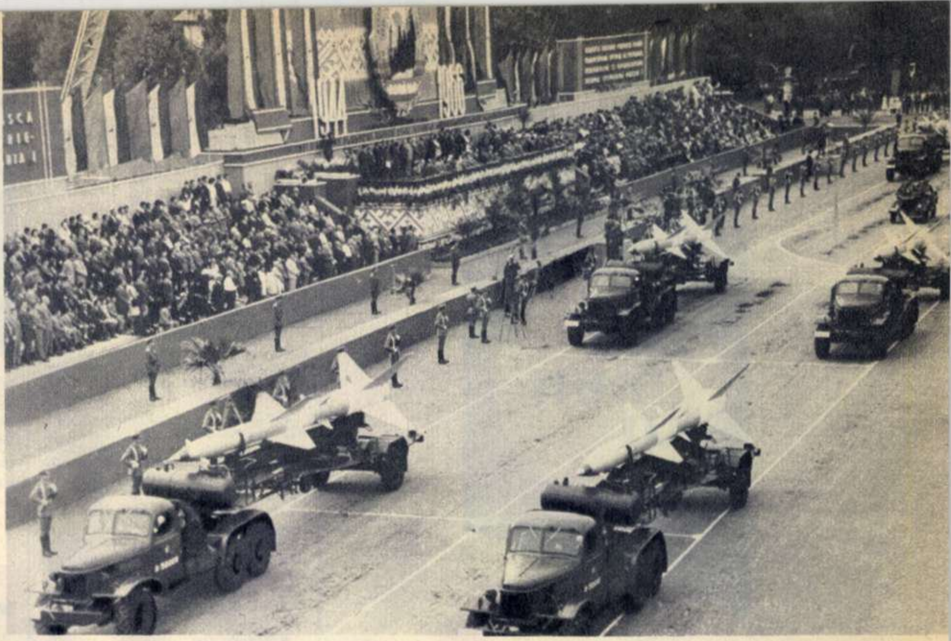

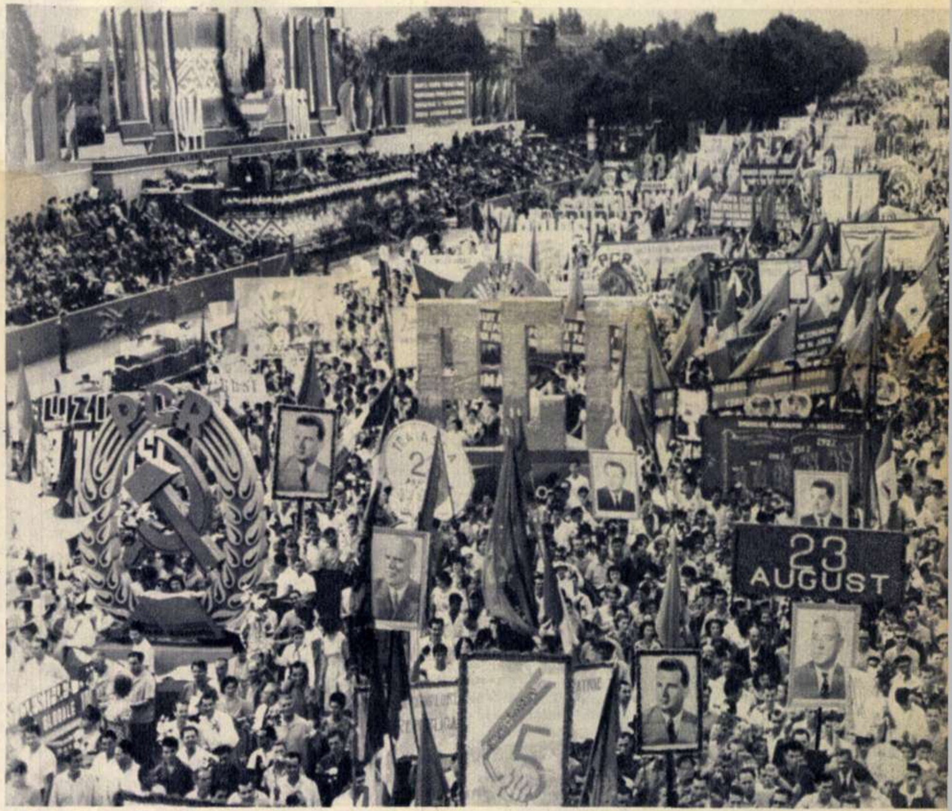
PCR
23
AUGUST

AREA SĂRBĂTOARE

memento

carte

■ Recomandăm cititorilor o carte deosebit de importantă pentru cunoașterea mai adîncită a luptei partidului nostru pentru libertatea, independența și fericirea poporului : **Momente din istoria Partidului Comunist Român** (Ed. politică). Cartea e scrisă în mare parte de martorii și participanții la acțiunile evocate, astfel că paginile ei ne transmit, pe lîngă prețioase documente și învățăminte, și emoția faptelor trăite.

■ Iubitorii de poezie autentică au un binevenit prilej de a se bucura de apariția cărții **Nevoia de cercuri** de Geo Dumitrescu. De semnalat că în sumarul acestui volum se află și **Libertatea de a trage cu pușca,** cartea de poeme scrisă de Geo Dumitrescu cu ani în urmă.

■ 13 nuvele ale scriitorului englez — pe cît de interesant pe atît de contradictoriu — Aldous Huxley sînt cuprinse în cartea **Surîsul Giocondei.** Traducerea (bună) și prefața de Margareta Bărbuță.

■ Sub semnătura istoricului și criticului literar Al. Piru a apărut monografia **Costache Negruzzi.** Lucrarea se distinge printr-o prezentare nuanțată în epocă a subiectului cercetat, e îmbietoare la lectură deși nota erudită nu lipsește.

■ Editura tineretului a lansat o nouă colecție de literatură de aventuri : bilunara „Clubul temerarilor". Primul număr al colecției, **Taina cetății** de Corneliu Breda.

■ Virtuțile de prozator ale lui Nicolae Jianu se află mai pregnant prezente în romanul său recent **Pămîntul era viu,** continuare a **Izvorului Roșu** care de asemenea se află — radical transformat — în volum. Eroii cărții : mineri dintr-o așezare din munții Rodnei, acțiunea petrecîndu-se în momentul premergător al actului naționalizării.

■ A reapărut încîntătoarea **Ulița copilăriei** de Ionel Teodoreanu (Editura tineretului). O caldă prezentare de Demostene Botez însoțește cartea.

■ Editura universală pregătește editarea de **Opere** — ediție în 11 volume — ale marelui clasic al literaturii universale, F. M. Dostoievski.

■ Al treilea volum din celebrele **Vieți paralele** de Plutarh a apărut de curînd în vitrinele librăriilor. Traducerea competentă, ca și substanțialele notițe introductive și notele lămuritoare sînt asigurate în continuare de prof. dr. docent N. I. Barbu.

coperta noastră

Fotografie de S. MENDREA

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

cinema

■ **Maigret și afacerea Saint-Fiacre** — un nou film inspirat de seria scrierilor polițiste ale lui G. Simenon (regia : Jean Delannoy). Fără împușcături de revolver, fără nici o bătaie (nici măcar o palmă), filmul păstrează o tensiune constantă pentru că folosește cu abilitate o armă de luptă infailibilă : inteligența. Bineînțeles, eroul care o mînuiește în cel mai înalt grad este interpretat de Jean Gabin, cu cunoscuta-i putere expresivă a privirilor și tăcerilor sale.

■ **Alfabetul fricii.** Fără să se încadreze în genul clasic al filmului de spionaj, realizarea regizorului iugoslav Fadil Hadzič poate capta interesul datorită unei anume împletiri dintre neprevăzutul momentelor tari și firescul unor nobile acțiuni umane. Excelentă, în rolul principal, actrița Vesna Bojanic.

■ Producția studioului Alex. Sahia este destul de mare ca să poată acoperi necesarul de filme documentare cerute de cinematografe. Sînt binevenite și reluările uneori, cu condiția să aibă valoare autentică. Nu înțelegem însă cum se justifică noua prezență pe ecranele noastre a unui documentar mai vechi, unanim criticat pentru ieftinătatea imaginilor sale tip „ilustrată" : **Acolo unde Carpații întîlnesc Dunărea.**

■ Actori ce trebuie văzuți : Z. Cybulski (Mîine, Mexicul), Elizabeth Taylor, Rex Harrison, Richard Burton (Cleopatra), John Wayne, Stewart Granger, Capucine (În Nord, spre Alaska).

Capucine

disc

MAXIM GORKI
azilul de noapte

■ Prin îngrijirea Radioteleviziunii, care a realizat înregistrarea pe bandă de magnetofon, acum zece ani, a celebrei piese a dramaturgiei universale **Azilul de noapte** de Maxim Gorki în regia lui Mihail Zirra, avem la dispoziție, pe discul „Electrecord" EXE-0229, interpretarea magistrală a unei echipe de actori de mare clasă : Maria Filotti, Aura Buzescu, Irina Răchițeanu, Gina Petrini, Sandina Stan, Gheorghe Ciprian, George Vraca, Jules Cazaban, Ion Manolescu, Vladimir Maximilian, Radu Beligan, Costache Antoniu, Marcel Anghelescu, George Calboreanu, Gheorghe Storin, Alexandru Critico, Toma Dimitriu, Niky Atanasiu. Rareori se poate întîlni o echipă de actori alcătuită numai din stele de mărimea întîi, cum este cea formată de Mihail Zirra pentru această, mai mult decît memorabilă, punere în scenă. Dacă vreți teatru la domiciliu nu pierdeți ocazia de-a asculta, de cîte ori doriți, cutremurătoarea dramă a lui Gorki, în această într-adevăr excepțională distribuție.

■ Remarcabil simfonist, strălucind prin căutările sale melodice, polifonice și politonale, transfigurînd stilul popular românesc cu mijloacele cele mai moderne ale scriiturii componistice, **Alfred Mendelsohn** în „Simfonia concertantă pentru orgă și orchestră", „Canzona" și „Toccata" pentru orgă solo, ne-a lăsat, pe discul ECE-0223, o imagine amplă a stilului său polivalent, caracterizat prin generozitatea sentimentelor, grandoarea temelor și febra lirismului său contemporan. Dirijează Iosif Conta la pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, iar Horst Gehann, la orgă, interpretează magistral „Canzona" și „Toccata".

muzică

■ Ansamblul de cîntece și dansuri al Armatei Republicii Populare Ungare își continuă cu succes turneul în țara noastră. Sub conducerea compozitorului Lendway Kamillo, valorosul ansamblu — în compunerea căruia intră o orchestră simfonică bine pusă la punct, o formație corală bărbătească, o orchestră de muzică populară, un grup coregrafic și soliști vocali — desfășoară un bogat și variat program cuprinzînd lucrări muzical-coregrafice de inspirație mai ales folclorică și din viața militară.

plastică

■ Muzeul de artă al Republicii Socialiste România. **Expoziția de tapiserie flamandă** ne prezintă, pînă către sfîrșitul lunii septembrie, cele 25 de piese de o rară frumusețe și autentică valoare, provenite din Arras, Bruxelles, Lille, Anvers — celebre centre ale tapiseriei din secolele XVI-XVIII. Adevărate panouri monumentale, ele înfățișează scene de vînătoare, episoade din viața eroilor mitologiei, alegorii sau peisaje, creînd impresia unor tablouri de șevalet pictate cu lînă sau mătase. Tapiseriile sînt însoțite de o colecție de 60 de piese de faianță olandeză aparținînd de asemenea galeriei universale a muzeului nostru de artă.

■ Muzeul Simu (str. Biserica Amzei nr. 9) oferă — în cele 12 săli ale sale — iubitorilor de artă prilejul unei întîlniri cu opere de Grigorescu, Andreescu, Luchian, Petrașcu, Tonitza, Pallady, Ștefan Dimitrescu etc. 170 de piese constituie fondul acestei valoroase colecții muzeale care excelează mai ales în artă românească.

teatru

■ Peste hotare, la Triest, se află plecat în turneu Teatrul „Constantin Tănase" cu unul din spectacolele sale remarcabile : **Revista dragostei.** O altă formație a aceluiași teatru se află în turneu în R. P. Polonă.

■ Teatrul de operetă și-a reluat activitatea cu : **Prințesa circului, Vînzătorul de păsări, Văduva veselă, Logodnicul din lună.** Sperăm că, poate, în sfîrșit, anul acesta ne vom întîlni și cu o inspirată operetă românească actuală.

■ Șantier. Pentru a vă întregi imaginea asupra peisajului teatral al stagiunii 1966-1967 vă informăm în continuare despre planurile teatrelor. Iată spicuiri din dramaturgia universală contemporană : Karel Capek : **R.U.R.** (Teatrul de stat - Galați), Bertolt Brecht : **Capete rotunde și capete țuguiate** (Teatrul de stat - Constanța), Vera Panova : **Adio, nopților albe** (Teatrul de stat - Petroșeni), B. Șvarț : **Regele Gol** (Teatrul Muncitoresc C.F.R.), Slawomir Mrozek : **Tango** (Teatrul Mic), Sean O'Casey : **Pulbere purpurie** (Teatrul „Barbu Delavrancea"), J. K. Priestley : **Viraj periculos** (Teatrul de stat - Constanța), Arnold Wesker : **Cartofi prăjiți la toate felurile** (Teatrul de stat - Ploiești), John Osborne : **Privește înapoi cu mînie** (Teatrul Național-Craiova), Fr. Durrenmatt: **Romulus cel Mare** (Teatrul Muncitoresc C.F.R.), Max Frisch : **Don Juan** (Teatrul de stat - Arad), Ray Lawler (scriitor australian) : **Vara celei de-a 17-a păpuși** (Teatrul Național-Craiova), Jean de Beer : **Tristan și Isolda** (Teatrul Național-Iași), S. Beckett : **O, frumoasele zile** (Teatrul Mic), J. P. Sartre : **Muștele** (Teatrul Mic), Jean Giraudoux : **Războiul Troiei nu va avea loc** (Teatrul de stat-Constanța), Jean Cosmos: **Domnul Alexandre** (Teatrul de stat-Bacău), René de Obaldia: **Bate vîntul în crengile Sassafrasului** (Teatrul „C. I. Nottara"), Rolf Hochuth: **Vicarul** (Teatrul „Lucia Sturdza-Bulandra"), Peter Weiss : **Marat-Sade** (Teatrul de Comedie), Dario Fo : **Porunca a 7-a** (Teatrul Național-Iași), Aldo Nicolai : **Căsnicie italiană** (Teatrul de stat-P. Neamț), Ed. Albee : **Cine se teme de Virginia Woolf ?** (Teatrul de Comedie), Robert Anderson : **Noaptea tăcerii, noaptea singurătății** (Teatrul de stat-Bîrlad), Herb Hardner : **Mii și mii de clovni** (Teatrul „Ion Creangă"), Arthur Miller : **Amintirea a două dimineți de luni** (Teatrul Mic), E. O'Neill : **Lungul drum al zilei spre noapte** (Teatrul de stat-Timișoara), Günther Weisenborn : **Doi îngeri coboară** (Teatrul german de stat din Timișoara), Yves Jamiaque : **Don Quijote** (Teatrul de stat-Brăila).

Sperăm la o cît mai bună împlinire artistică a acestui interesant repertoriu.

notă

Din motive obiective, determinate de graficul special de tipărire a acestui număr, rubrica „Televiziune" nu este prezentă. Nădăjduind că vom găsi înțelegerea necesară la cititorii noștri, îi anunțăm că la viitoarea sa apariție „Memento" va fi din nou complet.

În curînd, în veșmintele lor pastelate, un nou lot de autocamioane «Carpați» va străbate drumurile țării.

automobilul românesc în 3 timpi:

trecut, prezent și viitor

Parisul efervescenței artistice, patronate de un Zola, Verlaine, Monet, Renoir și Debussy, trăia spre sfîrșitul secolului trecut intensitatea febrei marilor invenții care aveau să facă parte azi din cotidianul nostru obișnuit: tramvaiul, cinematograful, telefonul, becul electric, mașina de scris, bicicleta, parfumul sintetic, aspirina, frigiderul. Același Paris a fost martorul, în vara anului 1880, unei alte născociri uimitoare. Într-o bună dimineață, pe marile bulevarde stîrni o nemaipomenită vîlvă apariția unei trăsuri la care — ciudat! — nu era înhămat nimic. Ea mergea singură. Bubuia ca o locomotivă, iar pe un coș arunca nori înecăcioși de fum. Ziarele aveau să anunțe apoi că acest vehicul era creația studentului de origine română Dumitru Văsescu și că reprezenta pe atunci cea mai perfecționată trăsură automobilă din lume. Văsescu pătrundea în istoria tehnicii mondiale, pe roți de cauciuc, continuînd rîndul inventatorilor care, începînd cu Cugnot, în 1769, apoi cu Evans, Trevithick, Vivian și alții, căutau să creeze un vehicul automobil. Strădania acestor pionieri avea să fie încununată abia la sfîrșitul secolului XIX de germanii Benz și Daimler care au reușit să construiască primele automobile cu motoare cu ardere internă.

Dar spre deosebire de precursorii săi, Văsescu avea să lase industriei — căreia nu-i bănuia uriașa dezvoltare din vremurile noastre — formule de articulații, organe de angrenaje care și acum au rămas de neînlocuit; iar ideea roților cu amortizoare de cauciuc, preconizată și aplicată de el, avea să fie preluată mai tîrziu de Dunlop devenit celebru datorită pneurilor sale. Văsescu a instalat automobilul românesc printre cele din fruntea coloanei consemnînd și în acest domeniu prezența activă a geniului poporului de la poalele Carpaților.

Trei decenii mai tîrziu, un alt român avea să contribuie substanțial la conturarea mașinii de azi. Inginerul Henri Coandă, aplicînd în practică calculele sale, demonstrează primul că forma perfectă a automobilului este aceea care se apropie cît mai mult de silueta unei picături de apă în cădere. Automobilul

(Continuare în pag. 6)

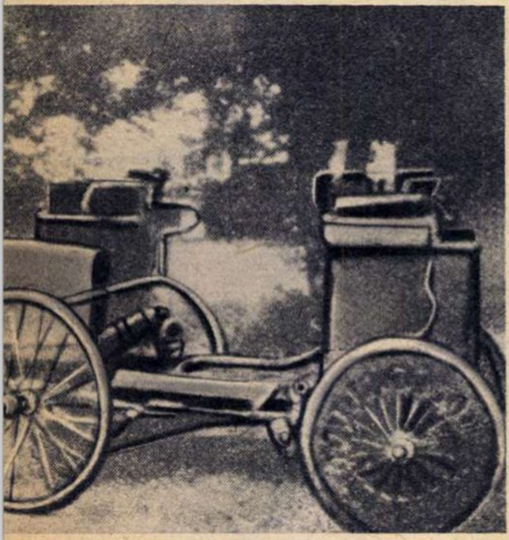

Automobilul construit de Dumitru Văsescu la Paris în anul 1880.

În 1923 inginerul Aurel Persu construiește automobilul aerodinamic.

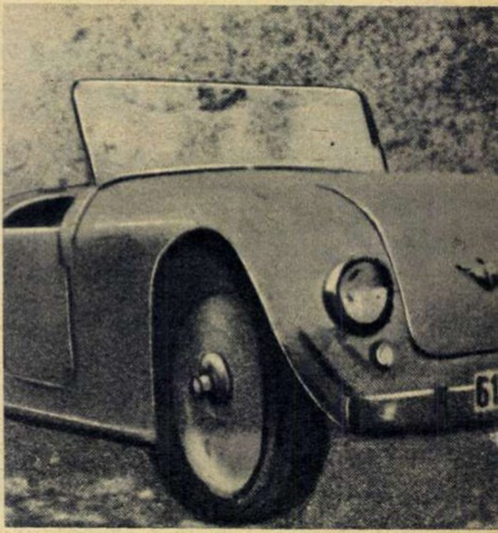

Automobilul de mic litraj «M.R.-1945» construit după proiectul inginerului Radu Manicatide la I.A.R. Brașov în 1945.

creat apoi de el în 1911 a fost cel dintîi vehicul aerodinamic din lume. Plecînd tot de la considerentul că vehiculul trebuie să întîmpine la înaintare o rezistență cît mai mică a aerului, un alt inginer, Aurel Persu, construiește în 1923 automobilul aerodinamic «Aurel Vlaicu». Noutatea tehnică a mașinii, care avea să se permanentizeze în lume pînă în zilele noastre, o constituie faptul că vehiculul includea, compact și elegant în forma lui, atît roțile cît și motorul. Interesant este de asemenea că automobilul nu avea diferențial. Ideea automobilului fără diferențial (aflată acum în plină glorie) a fost dezvoltată, două decenii după aceasta, de inginerul brașovean Radu Manicatide, care construiește — la I.A.R. — prototipul automobilului modern de mic litraj cu caracteristicile sale obișnuite în prezent: motor și tracțiune în spate, cutia de bagaje cu roata de rezervă în față, suspensie independentă, asigurată de arcuri spirale și cu foi, articulații pe cauciuc, fără gresaj.

Din păcate, eforturile acestor prodigioși creatori români de automobile au rămas fără răsunet în țară și nimeni n-a sprijinit ideea unei industrii naționale de specialitate. Abia după anul 1944 aceste gînduri prind mlădițe. Eforturile și încercările constructive cresc. În București, la A.S.A.M., un colectiv de ingineri și tehnicieni realizează un automobil cu motor cu trei cilindri în evantai, răcit cu aer. La Brașov, un alt colectiv, condus de ing. Radu Mărdărescu, concepe un motor în doi timpi, cu patru cilindri, dubli, în linie, de un tip nou, ce dezvolta 45 CP și atingea o viteză maximă de 160 – 165 km la oră. Prototipurile de motoare și caroserii se succed acum repede, irumpînd dintr-o descătușare de energie inventivă. Cea dintîi filă a istoricului industriei noastre de automobile se deschide în sfîrșit o dată cu fabricarea la Brașov a primei serii de autocamioane «SR-101». Uzine noi, la București și Cîmpulung, intrate ulterior în producție, conturează imaginea amploarei pe care a luat-o apoi această ramură a construcției de mașini. Dar un automobil modern este produsul unei multitudini de fabrici, aparținînd unor sectoare foarte diferite: siderurgie (care dă laminate de metal și tablă), chimie (cauciuc sintetic, lacuri, mase plastice), electrotehnică (cabluri electrice, dinamuri, becuri, bujii, claxoane, acumulatori, semnalizatoare etc.), industria ușoară (geam securit, faruri, produse de tapiserie) și altele. În aceste conditii a fost firească evoluția în crescendo a unor alte numeroase întreprinderi răspîndite în întreaga țară.

Autocamioanele «Carpați» și «Bucegi», de exemplu, sînt, la drept vorbind, nu numai produsul uzinei «Steagul roșu» ci și al altor peste 50 de întreprinderi, printre care Uzina de piese auto Colibași, «Electroprecizia»-Săcele, «Elastic» și «Rulmentul»-Brașov, «Danubiana», «Acumulatorul» și «Securitul»-București, care realizează la un loc mai mult de jumătate din miile de piese și subansamble necesare unei mașini. Evident, această cooperare, specifică producției moderne, a ridicat potențialul și specializarea strictă a uzinei coordonatoare și a dus implicit la obținerea avantajelor care decurg din utilizarea sistemului industrial respectiv.

În uzinele românești de automobile, producția se realizează pe linii automate și conveiere de montaj. La uzinele brașovene «Steagul roșu» această caracteristică a tehnicii contemporane avansate este izbitoare și emoționantă. Imensa uzină dezvăluie un complicat drum pe care noianul de piese îl parcurg pînă la a se reuni în trupul puternic și elegant al autocamioanelor. Ciclul de producție urmează un ritm egal, de ceasornic, fără opriri, fără întoarceri. Blocurile motor și chiulasele sînt prelucrate pe linii automate. Roboții schimbă poziția pieselor, mutîndu-le dintr-un loc într-altul, gîndind cu un creier supravegheat de om; mîini mecanice execută suita de operații într-o mișcare egală, sacadată; mașini cu program imprimat pe bandă de magnetofon fac singure piese complicate; pe bancuri de probă motoarele primesc botezul vitezelor, rodîndu-și chiar acolo în uzină pistoanele ce aleargă în trupul de metal, controlate în mișcarea lor nevăzută de aparate sensibile. Finalul acestei simfonii industriale îl constituie imensul conveier de montaj general, de pe care — la fiecare 9 minute — coboară, gata asamblat, în stare de funcționare, cîte un autocamion.

Aceeași imagine trepidantă a mașinilor electronice, cu comandă program și prin televiziune, a preselor uriașe, a instalațiilor de sudură și de vopsire automate, este întîlnită și la uzinele bucureștene «Autobuzul», construite în urmă cu 15 ani. Spectaculos în ansamblul său, procesul tehnologic al fabricării autobuzelor, troleibuzelor, autoutilitarelor și microbuzelor devine impresionant în gigantica hală de montaj. Caroseriile, motoarele, celelalte subansamble se deplasează, marcate de tactul semnalelor sonore și luminoase, stîrnite matematic de acele cronometrului, alergînd de la o echipă de lucrători la alta, care așază fiecare piesă la locul ei, binecunoscut. La urmă, după rodaj și reglaj, pe pista de probă, mașina este supusă controlului suprem al posibilităților mecanice, iar în încăperi anume, unde se reproduc căldură, viscole sau ploi ecuatoriale, se verifică etanșeitatea.

Depășind dintr-o dată stadiul ciocanului și al nicovalei, automobilul românesc de serie, la a cărui creație au gîndit (și gîndesc în continuare) mii de cercetători științifici, proiectanți, ingineri, tehnicieni și muncitori, a pornit pe drumul afirmării. Tîrgurile internaționale de la Leipzig, Plovdiv, Barcelona, Izmir, Brno, Tripoli, Casablanca, Alger, Havana, Salonic, Viena etc., unde au fost prezentate autocamioanele «Bucegi» și «Carpați», au adus satisfacția împlinirii unui deziderat: egalarea caracteristicilor mașinilor similare fabricate de țări cu o veche tradiție în acest domeniu. Handicapul a fost recuperat. România este astăzi nu numai producătoare, dar și exportatoare de automobile.

Ce rezervă viitorul industriei noastre de mașini? În primul rînd o largă diversificare a producției, al cărei început este marcat prin variantele de autotractoare, autocisterne, autobasculante, autodube, autofrigorifere, autoutilitare, microbuze etc. Această diversificare continuă va fi amplificată prin construirea în regiunea Argeș a unei fabrici de autoturisme. Potrivit prevederilor, prima serie de 8 000 de mașini va trebui să părăsească bancurile de probă ale tinerei întreprinderi în anul 1969, urmînd ca numărul vehiculelor să sporească la 12 000 în anul 1970 și la 50 000 anual în momentul atingerii capacității proiectate. Autoturismul românesc, care va trebui să întrunească cele mai recente cuceriri ale tehnicii în domeniul respectiv, va fi rodul colaborării a peste 40 de întreprinderi producătoare de piese și echipamente — unele existente, altele urmînd a fi construite. Concomitent, va crește producția de autocamioane și autotractoare de la 17 200, cît se preconizează pentru acest an, la 35 000-37 000 în anul 1970. Planul cincinal conține prevederi și în domeniul sporirii volumului de piese de schimb și accesorii. Producția de anvelope, spre a da numai un exemplu, va ajunge de la 1 505 000 bucăți în 1966, la 2 150 000 în 1970. Industria noastră de automobile va cunoaște de asemenea, în următorii

În 1957, la Brașov, un colectiv condus de inginerul Radu Mărdărescu creează prototipul automobilului „M.R-1957" care atingea o viteză maximă de 160—165 km la oră.

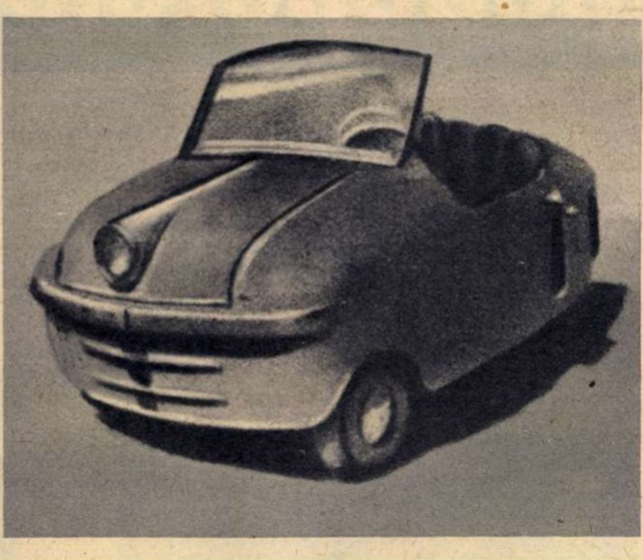

ani, o perfecționare a caracteristicilor funcționale și a parametrilor tehnici ai autovehiculelor de fabricație românească, ca rod al elaborării unor metode noi de calcul și proiectare a diferitelor angrenaje și articulații (utilizîndu-se mașini electronice); în același timp se prevede crearea unor tipuri de subansamble, cu performanțe superioare. Trecerea în revistă a cercetărilor și experimentelor făcute de către numeroși specialiști care lucrează azi în domeniul construcției de automobile din țară dă frîu liber anticipației. În cîțiva ani vom circula cu autoturisme de fabricație românească. Și poate că, peste alți cîțiva ani, vom vorbi de noi tipuri de automobile românești cu putere și viteză mare, cu un consum extrem de mic de carburanți, cu articulații care n-au nevoie de gresaje. Poate că, astăzi, acest automobil pare de domeniul imaginației, dar mîine cu siguranță el va coborî de pe planșetele proiectanților pe conveierele automate de montaj ale uzinelor.

Gh. BRĂTESCU

N.R. Prin publicarea acestui documentar am răspuns cererii formulate de cititorul nostru G. Boian din București.

De pe conveierul de montaj de la uzinele «Steagul roșu» Brașov la fiecare 9 minute coboară cîte un autocamion românesc gata asamblat.

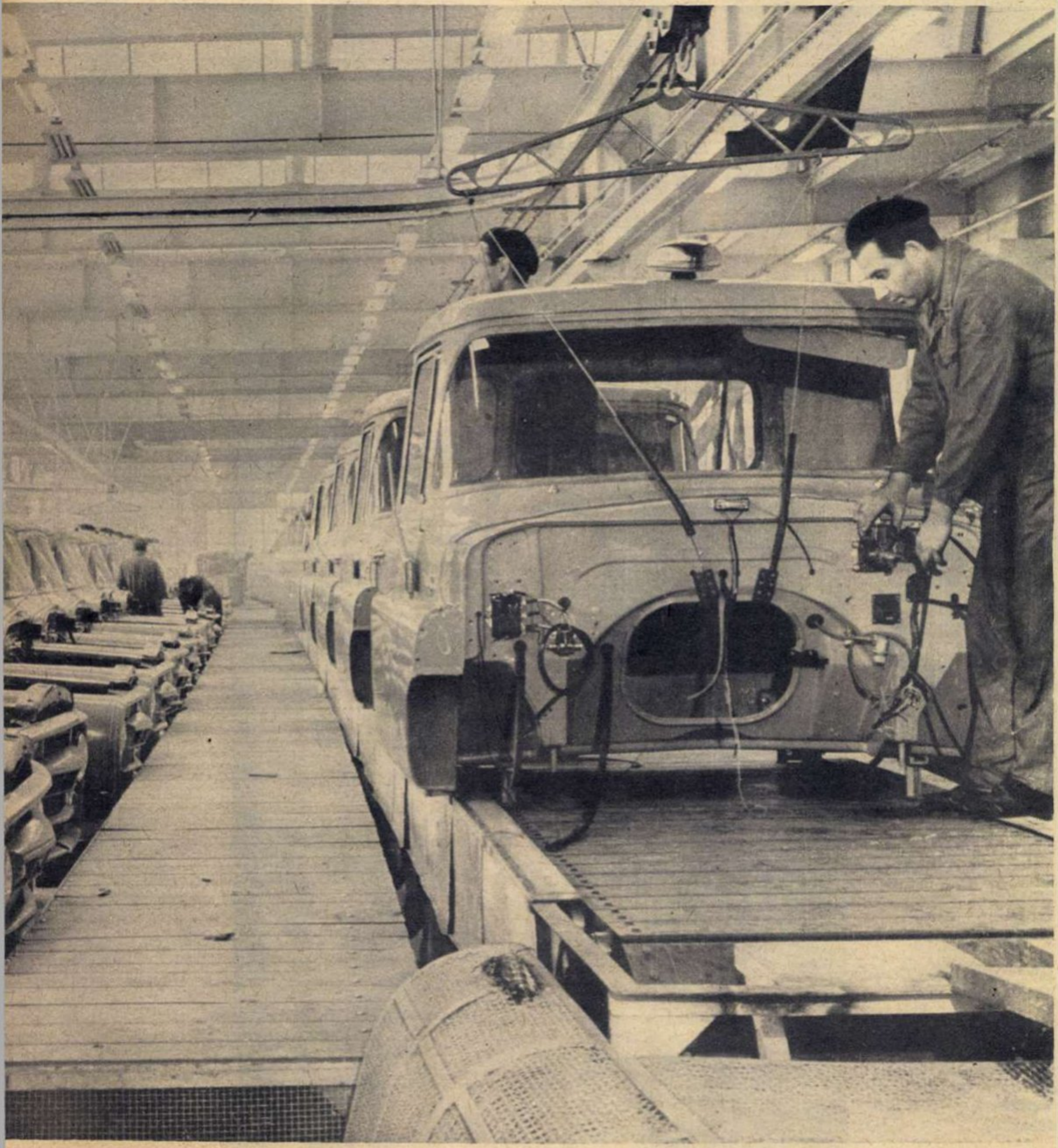

CARNET DE SCRIITOR

medic și... medic

de Eugen FRUNZĂ

Firește, medicina se învață ca oricare altă știință. Deși foarte complexă, ea încape totuși — cu datele ei esențiale — în cursuri de învățămînt și în tomuri de specialitate. Dar între a fi studiat medicina și a fi medic e, în fond, aceeași distanță ca între a cunoaște pe de rost toată estetica poeziei și a fi poet. După mine, orice medic în însăși exercitarea profesiunii sale se obligă la un act de creație, pentru că a-i reda unui om sănătatea, a-l salva de la moarte, înseamnă de fapt a naște viață. Or, mă întreb: se poate vorbi vreodată de un act de creație în care să nu se fi investit febra sacră a pasiunii, a totalei dăruiri? Nu cred!

Spun lucruri arhicunoscute, însă mă tem că și truismul își justifică uneori dreptul la existență.

Un obicei poate agasant pentru alții mă face să pun pe neașteptate una și aceeași întrebare oamenilor cu care mă întîlnesc pentru prima oară. Întrebarea cu pricina i-am adresat-o recent și unui medic din provincie: «Să presupunem că ați devenit subit scriitor și vreți să redați un moment semnificativ din activitatea medicilor. Ce întîmplare autentică, știută de dv., ați așterne pe hîrtie?»

Interlocutorul meu se decise repede.

«M-aș ocupa de problema conștiinței și abnegației — îmi spuse el. Iată și întîmplarea concretă:

Într-o seară mașina salvării aduce la spital o femeie în stare extrem de gravă. Medicul de serviciu o examinează, dispune unele măsuri de rigoare în astfel de cazuri și, stabilind că de fapt moartea e iminentă și inevitabilă, se retrage calm în cabinet. Un coleg al său, care urmează să plece a doua zi în concediu și a întîrziat cu diverse treburi în incinta spitalului, asistă la întreaga scenă și își permite — deși în afara strictelor sale obligații — să reia el examenul pacientei. Concluzia: s-ar putea deschide o șansă de salvare printr-o urgentă transfuzie de sînge.

Informat asupra acestei opinii, medicul de serviciu izbucnește în oarecare accese de orgoliu, se simte lezat de intervenția colegului său, îi contestă valabilitatea concluziei și, după serioase insistențe care costă clipe și minute hotărîtoare pentru soarta bolnavei, cedează în sfîrșit nu fără ironie:

— Poftim, fă-i dumneata transfuzia! Dar mă întreb cu ce! Nu avem sînge din grupa ei.

Într-adevăr, așa era. Pe de altă parte, starea pacientei nu îngăduia nici o întîrziere pentru procurarea sîngelui.

— Ba avem! Sîngele meu e din aceeași grupă! — răspunde colegul și, fără să mai piardă nici un moment, cheamă sora și cere să-i aplice aparatul.

Acest medic, după ce și-a dat propriul sînge și a făcut transfuzia, nu a mai plecat pînă a doua zi la prînz de la căpătîiul pacientei. Concediul și l-a amînat, ca să-și poată continua misiunea qvasivoluntară. Și trebuie spus că femeia a fost smulsă din ghearele morții. Astăzi e complet restabilită.»

Astfel își încheie interlocutorul meu scurta povestire. Iar eu adaug: medicul adevărat creează. Și în miezul oricărei creații care își merită numele, e sînge din sîngele tău.

vor muri capodoperele ?

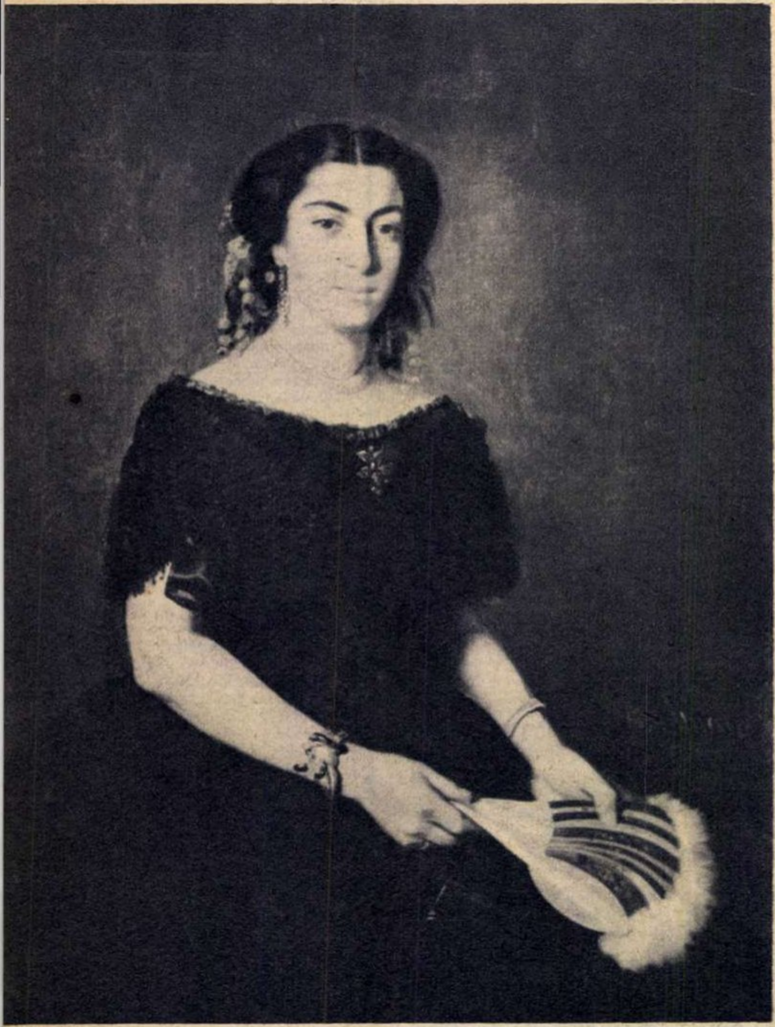

de Sanda FAUR

Iată cum arăta «Portretul de femeie» al lui Aman, după ce o mînă criminală trăsese în el nouă gloanțe, după ce vremea operase o dureroasă îmbătrînire... (jos).

Și iată-l cum s-a însănătoșit și și-a recăpătat tinerețea după ce a trecut prin miinile pictorilor restauratori (stînga).

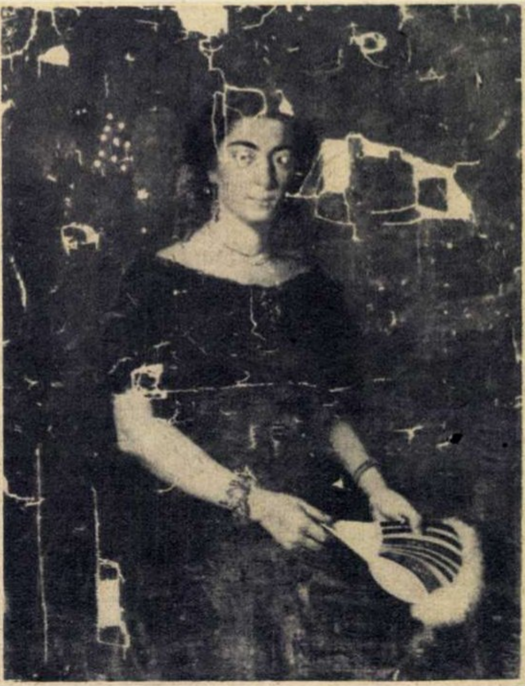

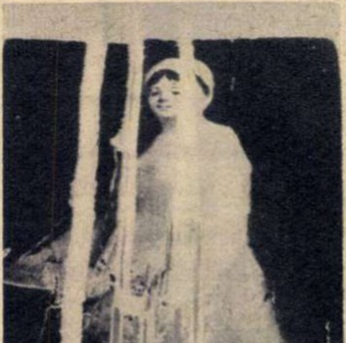

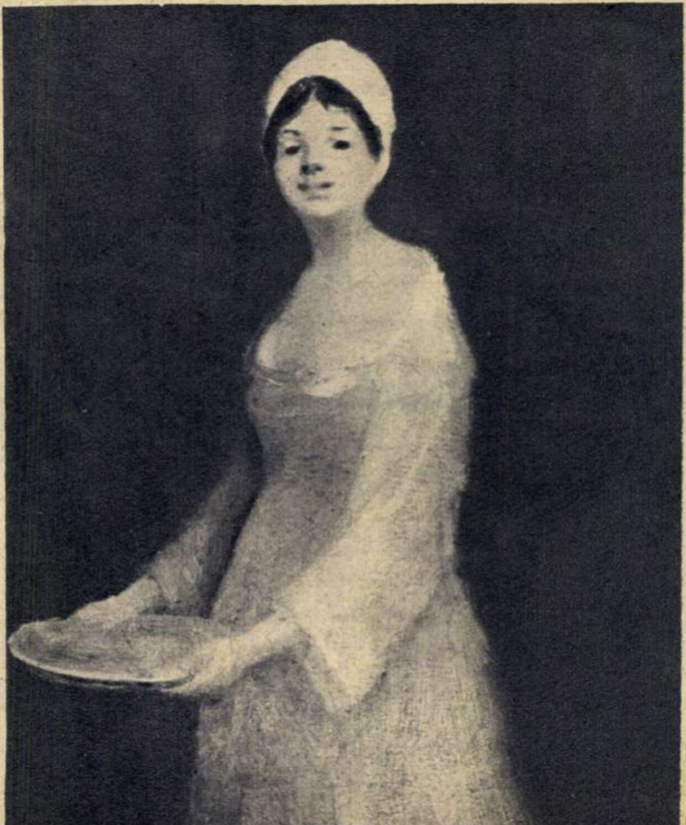

Un accident grav a pus sub semnul întrebării însăși viața artistică a acestei gingașe picturi grigoresciene (sus). Restauratorii de artă au reușit să redea nu numai existența, ci și frăgezimea inițială a lucrării (dreapta).

Spunem adesea, din nevoia unei certitudini poate: arta este nemuritoare. Zîmbetul tulburător al Giocondei nu s-a stins sub neîndurarea secolelor, Venus din Milo își menține linia trupeșă de milenii, tufănelele lui Luchian au mereu prospețimea primelor ceasuri de viață...

Și, totuși, nemurirea artei este o simplă metaforă, o metaforă consolatoare, căci TABLOURILE SE ÎMBOLNĂVESC ȘI POT MURI. STATUILE ÎMBĂTRÎNESC DUREROS DE VIZIBIL. **Cîtă vreme inefabila zvîcnire a geniului se așterne pe o foarte pămînteană alcătuire materială; cîtă vreme clarobscururile lui Rembrandt au un teluric suport din lemn care respiră, se strînge de frig și se dilată la căldură, care trezește apetitul cariilor și suferă din pricina curentului și umezelei; cîtă vreme impetuoasele vîrtejuri solare ale lui Van Gogh sînt așezate pe o prozaică pînză de in preparată cu un prozaic clei de pește — teren cît se poate de ispititor pentru microorganisme; cîtă vreme deci arta nu este numai inspirație ci și materie, ea urmează dialecticul destin al materiei: se naște și moare.**

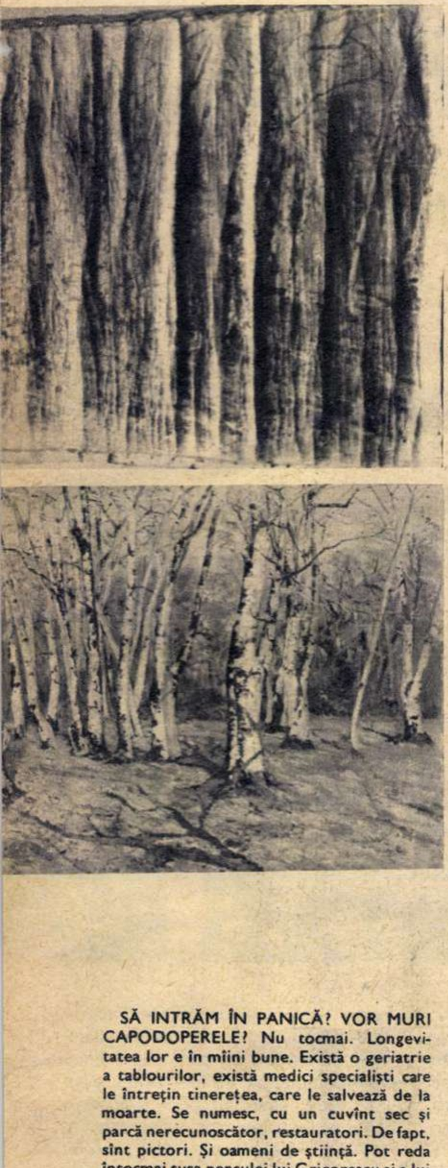

Despre celebra «Pădure de fagi» a lui Andreescu, Barbu Delavrancea scrisese cu admirație într-un articol apărut în 1889 în «Noua revistă română». Tabloul avusese succes și la expoziția pariziană de la «Jeu de Paume» din 1925. Dar proasta lui conservare, păstrarea în formă de sul, îl adusese în starea deplorabilă pe care v-o arată fotografia de față (stînga sus). Ați putea crede că fotografia aceasta reprezintă aceeași lucrare? Între o fotografie și alta au trecut cele cîteva luni în care au lucrat asupra tabloului mîinile restauratorilor (stînga jos).

Din această acoperitoare de mormînt (dreapta, sus), cercetătoarele au reușit să reconstituie — cu mare artă — un vechi costum, document edificator asupra costumului românesc al epocii (dreapta, jos).

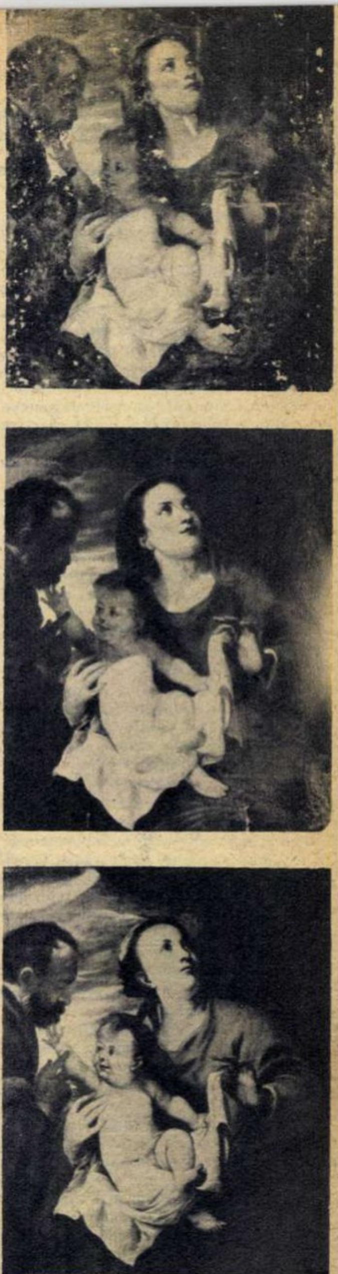

«Sfînta familie» atribuită lui Van Dyck a trecut, cu multă vreme în urmă, prin mîinile unui restaurator nepriceput și, mai ales, nu prea corect. Se vede treaba că acestuia nu i-a prea plăcut originalul și și-a permis să-l repicteze masiv. La o restaurare recentă, după ce a fost scoasă întreaga «colaborare» a vechiului restaurator, tabloul și-a arătat, în sfîrșit, adevăratul chip.

SĂ INTRĂM ÎN PANICĂ? VOR MURI CAPODOPERELE? Nu tocmai. Longevitatea lor e în mîini bune. Există o geriatrie a tablourilor, există medici specialiști care le întrețin tinerețea, care le salvează de la moarte. Se numesc, cu un cuvînt sec și parcă nerecunoscător, restauratori. De fapt, sînt pictori. Și oameni de știință. Pot reda întocmai tușa pensulei lui Grigorescu și a lui Țuculescu, după ce în prealabil le-au făcut analize minuțioase la raze X sau infraroșii. Cei de la Muzeul de artă al Republicii Socialiste România sînt 23 la număr și au redat pînă acum viața și tinerețea unui număr DE 2 000 DE OPERE DE ARTĂ. 2 000 de lucrări de Rembrandt și Rubens, Tintoretto și Lucas Cranach, Van Dyck și Breugel, Grigorescu și Aman, Luchian și Tonitza, Petrașcu și Pallady își datorează lor viața.

Un maestru lucrează la o pînză a sa ceasuri, zile, săptămîni. Un restaurator luni și chiar ani. Cea de-a doua tinerețe a lucrării e mult mai greu de refăcut. Ea cere restauratorului inspirație și migală, cunoaștere și talent, ea îi cere să-și înfrîneze orice elan artistic propriu și să-l reconstituie, pios, numai pe cel al autorului. Nu merită oare această totală uitare de sine, această generoasă dăruire anonimă, întreaga recunoștință a iubitorului de artă?

DE LA BĂTRÎNEȚEA TIMPURIE LA ACCIDENT ȘI CRIMĂ

Așadar, și cel mai suav obraz grigorescian se ofilește cînd nu îi este prevenită «bătrînețea», cînd stratul de culoare începe să se scorojească, cînd fibra pînzei își pierde elasticitatea și se descompune. Dar dincolo de bolile bătrîneții, dincolo de nepăsarea sau neștiința întreținerii operei de artă încep accidentele. Uneori și crimele. E domeniul cel mai fantastic în care sînt chemați să intervină restauratorii. Într-o zi a fost adusă la muzeu o lucrare împușcată: nouă gloanțe trecuseră pe lîngă capul «Portretului de femeie» al lui Aman. Cine știe, urmele vreunui îndepărtat chef boieresc... Pînza era sfîșiată, pîngărită, tabloul pe moarte. Altădată s-a întîmplat o nenorocire cu un tablou al lui Grigorescu, «Femeia cu tavă» (din colecția Băncii Naționale): un cui șubred a prăvălit peste el un tablou mult mai mare, cu o ramă masivă, și minuscula capodoperă (avea cu totul 22 cm pe 16 cm!), pictată pe lemn, s-a spart în trei fîșii lungi. Lucrarea părea pierdută... Uneori, vendete nobiliare își găseau drept obiectiv operele de artă ale casei detestate: un tablou religios de Ian van Scorel a fost atacat cu furie, Cristul zgîriat cu lovituri de pumnal, blazoanele respectivei case — care încheiau partea de jos a tabloului — scrijelite cu violență...

Și, în sfîrșit, o altă maladie care pîndește, din tenebrele veacurilor, tablourile: alienarea, alterarea personalității. Binevoitori sau poate nu întotdeauna, dar în orice caz de o competență dubioasă, restauratori mai vechi și-au permis să «colaboreze» substanțial cu autorii și să modifice după voia lor diverse părți din tablouri. «Portretul pravilistului Donici» de pictorul Balomir — de pildă — începuse să-și piardă stratul de culoare tocmai în jurul gîtului; drept care, încercînd — dar nereușind probabil — să reconstituie întocmai pictura, restauratorul i-a adăugat lui Donici, cu de la sine putere, un... guler de blană. Cu «Sfînta familie» de Van Dyck, venită din colecția Muzeului de artă ieșean, metamorfozele intervenite au fost mult mai îndrăznețe, ca să nu spunem impertinente. Restauratorul a găsit că obrazul madonei e prea plin și că pieptănătura nu e cea mai avantajoasă, că haina de un verde-brun a lui Iosif nu are prea multă strălucire coloristică. Drept care, obrazul madonei a fost subțiat, pe cap i s-a așternut un văl, iar haina bătrînului a devenit dintr-o dată roșie. Iată tabloul făcut mai «frumos», iată-l pe deplin falsificat.

Și iată toți acești «pacienți» accidentați, asasinați, denaturați, aduși din toate colțurile țării la «clinica» de restaurare de la muzeul bucureștean. Iată și pe cei de timpuriu îmbătrîniți, care simt nevoia unor intervenții de chirurgie estetică. Ce se întîmplă cu ei?

(Continuare in pag . 10)

vor muri capodoperele?

LA ÎNCEPUT A FOST BISTURIUL ȘI SERINGA...

Ei da, firește, sînt salvați. Firește, totul se termină cu bine: o știați de la începutul acestor rînduri, v-o atestă și fotografiile. Și totuși, acest happy-end, acest final fericit care a readus întinerite în sălile muzeelor 2 000 de lucrări, a fost precedat de momente dramatice, de suspensuri dar și de ceasuri de chinuitoare migală. Să continuăm metafora, deși limbajul medical nu ne aparține nouă, ci înșiși restauratorilor. Fiecare lucrare bolnavă este supusă unui consult de specialiști, fiecăreia i se face o fișă de tratament, radiografii și fotografii, fiecare devine «un caz» și cere îngrijiri anume. Și fiecare capătă medicul său curant. Octav Coroiu l-a însănătoșit pe «Ignațiu de Loyola» al lui Rubens și pe «Zugravul» lui Luchian, iar acum se ocupă de cîteva lucrări de Țuculescu; Elena Urdăreanu a salvat-o de la moarte sigură pe «Fetița pădurarului» de Tonitza, Pia Vera Anastasiu pe «Sfîntul Sebastian» al lui Guido Reni, Mircea Mureșan ne-a redat «Judecata lui Paris»...

Cum? Care sînt armele restauratorilor? Pensula pictorului — cea care ar părea prima în ierarhie — rămîne ultima. Cel dintîi instrument al chirurgului de tablouri este — cum se cuvine — bisturiul... Cu bisturiul se scot repictările, cleiul unei pînze ce a dublat-o inabil pe prima, cu bisturiul se scoate, milimetru cu milimetru, fir cu fir, pînza inițială ce s-a degradat. Gîndiți-vă la migala restauratorului, gîndiți-vă cît timp necesită aceasta: el desprinde uneori complet stratul pictural al unui tablou de pe pînza ce l-a susținut (un cm durează cîteodată un ceas), lasă uleiul «gol-goluț» și îi aplică apoi o pînză nouă, solidă. E operația cea mai complexă și mai complicată de restaurare...

Altă dată, specialistul folosește seringa. Da, seringa medicală. Cu ea injectează cleiul salvator sub fărîma de culoare ce s-a ridicat și e gata-gata să cadă, cu ajutorul ei consolidează pînza. Pensete, lanțete și alte componente ale instrumentarului chirurgical umplu masa restauratorului, trebuind totuși cîteodată să suporte în vecinătate și domesticul fier de călcat: după ce a fost injectat, tabloul este pur și simplu călcat cu fierul, iar uneori, cînd pictura e păstoasă, reliefată, e încălzit prin frecare cu... degetul, instrument mai delicat, mai puțin categoric, mai respectuos față de reliefurile uleiului așternut în pastă groasă.

CÎND VINE TIMPUL PENSULEI...

Timpul pensulei, al pensulei subțiri, cu vîrful ca de ac, este cel de pe urmă; este timpul retușului care urmează tuturor acțiunilor premergătoare — de consolidare, chituire, spălare și vernisare a tabloului. Este timpul în care omul de știință cedează locul pictorului, iar acesta va trebui să facă dovada celei mai mari modestii, celei mai mari loialități. Retușul va trebui să atenueze degradarea, să o facă inobservabilă privitorului neavizat, dar nu are niciodată voie să se dea drept altceva decît este în realitate: el nu are dreptul să redeseneze ceea ce lipsește eventual din pictura originală, nu va repicta niciodată fostele stricăciuni, ci le va umple doar cu un ton neutru (nu identic, ci cît mai aproape de original, tocmai pentru a nu putea fi confundat cu originalul). Dacă retușul nu e cinstit și nu-și recunoaște, cu modestie, identitatea, dacă el nu este reversibil, atunci restaurarea este eșuată, este un fals. Restauratorul devine nu numai medicul lucrării, ci și apărătorul cel mai leal al concepției și personalității creatorului.

ULTIMUL COSTUM AL LUI MATEIAȘ

Cînd scrie despre restaurarea operelor de artă, gazetarul e înclinat să zăbovească mai îndelung în atelierul de pictură. Poate pentru că e atelierul cel mai în vîrstă. Poate pentru că are cei mai numeroși specialiști. Poate pentru că procesul de întinerire a lucrărilor capătă aici cea mai spectaculoasă desfășurare. Dar oare așa să fie? În atelierul de ceramică ți se arată miracolul reîntregirii unui vechi vas de porțelan chinezesc, în cel de sculptură afli amănuntele vindecării unei statui din lemn cariată de vreme, în atelierul de textile... În atelierul de textile, senzaționalul te așteaptă în ușă: poți privi, poți atinge cu mîna (fără grijă, pentru că a fost perfect spălat și dezinfectat) costumul cu care a fost cîndva înmormîntat Mateiaș, fiul adoptiv al lui Matei Basarab, mort la vîrsta de 18 ani. «Costumul» e un fel de-a spune, pentru că ceea ce s-a găsit în racla deshumată acum un an sînt doar bietele rămășițe ale somptuoasei haine din brocart și ale căciulii cu care a fost împodobit, pentru ultimul său drum, tînărul Mateiaș. Și, totuși, specialistele au ales fărîmă cu fărîmă aceste resturi «pămîntene», au scuturat țărîna veacurilor, le-au reconstituit pe cît se putea forma inițială, iar zelul acesta avea o țintă științifică cît se poate de însemnată: el ajuta studierea costumului românesc dintr-o epocă îndepărtată, și de aici a diverselor altor amănunte privind viața vremii. Pasionantă, avînd parcă tensiunea unor investigații detective, ni s-a părut și acea minuțioasă reconstituire a unui luxos costum boieresc din catifea broșată, transformat cu secole în urmă într-o acoperitoare de altar sau mormînt; răbdarea și munca aplicată a cercetătoarelor Elena Salu și Florica Vîrjoghie au desfăcut bucata de brocart în toate bucățelele componente și, reașezîndu-le apoi printr-o echilibristică și un simț croitoricesc al geometriei, consolidînd fir cu fir părțile uzate, au scos un costum de toată frumusețea...

LA 444 DE ANI, MEREU TÎNĂRĂ!

Un an de zile a călătorit prin lume. La Londra și la Edinburg, la Paris și la Stuttgart. Mereu neobosită. Și stîrnind pretutindeni admirații. Ceea ce, la venerabila vîrstă de 444 de ani, nu e puțin lucru: cu atît mai mult cu cît, în urmă cu nu prea multe luni, fusese pe patul de moarte și s-a dat o luptă aprigă pentru a o scoate din ghearele neființei. Salvatorii acționau de astă dată în atelierul de restaurare a icoanelor. De astă dată, chipurile asupra cărora își exercitau arta și știința nu mai erau obraji proaspeți de fată sau cu trăsături bărbătești apăsate, ci fețe hieratice de sfinți asceți, construite după canoane bizantine prestabilite, dar în alcătuirea cărora mîna zugravului anonim lăsase marca personalității sale. Icoana, o coborîre de pe cruce, avea o importanță artistică deosebită; ea prezenta una din primele apariții laice, de figuri de donatori, pe fața unei lucrări bisericești: alături de Maica Domnului era zugrăvită Despina, nevasta lui Neagoe Basarab, înveșmîntată în doliu și ținîndu-l în brațe pe fiul ei Teodosie, mort cu puțină vreme înainte. Despre totul se putea vorbi, într-adevăr, la trecut, căci icoana era într-o stare disperată: lemnul spart, stratul pictural ridicat pe o mare suprafață, verniul alterat. Ca și «Maica Hodigitria» — icoană din secolul al XVI-lea, provenită de la mănăstirea Govora, ca și «Sfîntul Mihail» din secolul al XVII-lea, venită de la mănăstirea Arnota, ca și «Sfîntul Spiridon» de la biserica bucureșteană cu același nume... Toate aceste valoroase documente de artă veche erau în primejdie să dispară. Și iar au intervenit restauratorii — de astă dată cercetătorii și specialiștii în artă feudală Gheorghe Zidaru, Ioana Lazarovici, Varvara Ionescu, Iuliana Dancu — și au redat circuitului artistic peste 230 de vechi picturi bisericești. Multe din ele au pornit în lungi turnee peste hotare, poposind în expoziții de succes internațional. Altele, au continuat să îmbogățească colecțiile muzeale ale țării...

*

Cînd pășiți în liniștea îmbietoare la meditații a sălilor de muzeu, cînd armoniile policrome ale unui tablou sau vigoarea unei sculpturi vă opresc pentru minute lungi în fața lor, nu uitați că lîngă semnătura autorului există, nescrisă, modestă, încă una: cea a restauratorului. Cu ajutorul lui, capodoperele înfruntă veacurile. Cu ajutorul lui, arta capătă șansele de a deveni tot mai puțin muritoare...

---

vietnam: reportaj sub bombe

de Al. CÎMPEANU

1

2

Thanh Hoa. O zi încordată. Escadrilele și-au făcut apariția deasupra orașului înainte de răsăritul soarelui. Deabia dispărea un grup de avioane și se ivea altul, venind fie de pe navele flotei a șaptea, fie din Thailanda sau din Vietnamul de sud. Pînă seara alarma s-a dat de 41 de ori. Dar o dată cu lăsarea întunericului tensiunea în oraș a scăzut. Gongul, semnalizînd apropierea escadrilelor dușmane, suna tot mai rar. Lumea se culcase. Numai milioanele de greieri inundînd grădinile, străzile, curțile, strecurîndu-se pînă sub ferestre umpleau văzduhul cu simfonia lor de rezonanță cosmică.

Exact la ora 12 noaptea cîțiva stropi de lumină, pătrunși prin crăpăturile de la obloanele ferestrelor, au sfîșiat întunericul din camera hotelului. În aceeași clipă un zgomot infernal a inundat cerul. Cînd am deschis ușa am nimerit parcă în focarul unui reflector. O sferă de foc și-a făcut apariția deasupra hotelului unde ne aflam luminînd fiecare fir de iarbă. Orașul era înconjurat de un inel de umbrele luminoase, devenind ținta loviturilor barbare ale avioanelor, adăpostite în învelișul nopții. Peste cîteva minute exploziile izbucnesc în diferite puncte ale orașului. Ca la un semnal, avioanele se năpustesc asupra podului de pe rîul Ma. Podul acesta a fost atacat de zeci de ori. Primele bombardamente, efectuate de escadrile alcătuite din cîte 50-60 de avioane, au durat ore în șir. Cîmpiile din jurul lui au devenit cimitir pentru zeci de avioane. De atunci, aviația americană nu îndrăznește să se apropie de pod decît noaptea. Dar și atunci focul unităților de apărare antiaeriană este atît de puternic, încît avioanele nu au timp să-și regleze precis tirul. De aceea bombele cad la mare distanță de pod. Dar în

1 *Aici, la Vinh, a funcționat o școală. Cursurile se țin acum într-un crîng, în clase improvizate în mijlocul naturii, între orele 5 și 8 dimineața, cînd, de obicei, bombardamentele sînt mai rare.*

2 *Un F 84, unul dintre cele 1 332 avioane americane doborîte de la începutul lunii august 1964 și pînă acum cîteva zile deasupra teritoriului R.D. Vietnam. Pilotul Berg, care-l conducea, a declarat, după ce a ajuns teafăr pe pămînt: «Raidurile acestea devin din ce în ce mai periculoase pentru noi».*

3 *În timp ce țăranii lucrează la culturile de orez, echipe de apărare locală, amplasate la marginea tarlalelor, scrutează cerul. Lozinca vietnamezilor este: «Muncim ca să ne putem apăra mai bine, ne apărăm pentru a putea munci».*

jurul acestuia se găsesc multe sate.

Urmările bombardamentului le-am văzut a doua zi. În locul gării se aflau mormane de moloz, iar împrejurimile erau săpate de pîlnii. Clădirile din apropiere zăceau în ruine. Fusese distrusă școala de pregătire a cadrelor agricole. În fața școlii zăcea sfîrtecată o tînără femeie, Lien, mamă a doi copii. Podul de pe rîul Ma era neatins, în schimb orezul de pe o tarla de circa cinci mii mp era amestecat cu pămîntul.

Cîmp, orezării în apropierea orașului Vinh. Răsărea soarele. Eram pe drum de cîteva ore. Însoțitorul ne condusese noaptea cu pricepere de-a lungul sutelor de cărări întortocheate dintre tarlale. Dacă apa din canalele care ne tăiau drumul nu trecea de brîu, le traversam cu piciorul. Acolo unde era periculos să ne afundăm noaptea în apă, ne aștepta o barcă sau o plută.

Acum ne apropiam de țintă — o întîlnire cu conducătorii civili și militari ai provinciei, care-și aveau reședința într-un cătun. O liniște argintie acoperea împrejurimile scăldate în primele raze de soare. Am fost surprinși auzind un cor de copii, ce răzbătea dintr-un crîng: aci era amenajată o școală. Copacii fuseseră răriți, în loc de bănci se așezaseră scînduri, iar tabla era atîrnată între doi cocotieri. Sub bănci se vedeau gurile adăposturilor antiaeriene. Copiii purtau cămăși subțiri, de un verde-gălbui. La marginea dinspre mare a pădurii stătea sentinelă o fată din sat, care avea misiunea de a da alarma îndată ce la orizont apar avioane.

Copiii erau la ora de muzică. Primele ore avuseseră ca obiect modalitățile de apărare în caz de bombardament. Cursurile începeau la 5 dimineața și țineau pînă la 8 — perioadă relativ liniștită — dar chiar în prima zi de școală școlarii fuseseră nevoiți să întrerupă de trei ori învățătura și să se adăpostească. În aceeași zi, în localitatea Qunh Lun fusese bombardată o școală de șapte ani, fiind uciși 12 elevi, răniți 26 și 2 învățători.

Ghep. Noapte. Așteptăm să ne vină rîndul la trecerea bacului. Deodată, văzduhul e sfîșiat de urletul sinistru al unei escadrile. Nu mai avem timp să ne retragem. Ne lăsăm în pîlniile săpate de bombe de-a lungul malului. Bacul de la Ghep e bombardat zi de zi. Numeroși oameni și-au găsit aici moartea. Totuși, bacul funcționează normal — «normal» în condițiile războiului, firește. În ajun urmărisem o luptă antiaeriană deasupra bacului. Unul dintre avioane fusese lovit și se prăbușise la marginea satului. Puțin după aceea l-am întîlnit pe maiorul James B. Stockdale, așezat, cu piciorul bandajat, pe un scaun în spatele camionului ce avea să-l transporte, imediat după apusul soarelui, spre Hanoi. Recent am citit o declarație a lui Stockdale în care spunea: «Regret crimele pe care le-am comis împotriva poporului vietnamez».

Undeva pe șoseaua nr. 1. Lună plină. Șoseaua se prelinge ca o panglică de argint printre cîmpiile verzi.

Fiecare membru al «echipajului» din mașina cu care călătorim are misiunea de a urmări o porțiune a cerului, pentru a nu fi surprinși de avioane. Sîntem numai ochi și urechi. Un timp mergem liniștiți. Deodată, în față, cerul se luminează. Un lanț de globuri de foc atîrnă deasupra șoselei. Oprim. Ne depărtăm de mașină. Dar unde? Sîntem pe un dig ce taie un lac. Nici un copac, nici un fir de iarbă. Intrăm în gropile săpate la marginea digului. Sînt pline de apă, ne adăpostesc doar pînă la subsuori. O detunătură, apoi altele în lanț. Luminile suspendate deasupra șoselei se sting, avioanele se retrag. La cîțiva kilometri întîlnim camioane carbonizate, lovite de rachete. Zeci de tineri cară cu cobilițele pietriș și nivelează șoseaua scobită de explozii. Este o scenă caracteristică pe drumurile de noapte ale Vietnamului. De-a lungul șoselelor țăranii au depozitat stive de piatră măruntă, ca material de construcție de rezervă. Îndată ce avioanele se retrag, echipe speciale din satele apropiate acoperă pîlniile făcute de bombe și circulația continuă. Nu numai armata, ci întregul popor, de la mic la mare, participă la lupta titanică împotriva agresorilor.

Haifong. Vizităm portul. Pe chei — lăzi cu mașini. Cîteva sînt expediate din România. Conțin utilaj minier. Se descarcă o navă poloneză. E un du-te-vino continuu de camioane. Timpul e un element scump. Haifongul, al doilea oraș al R.D. Vietnam, e foarte populat. Adăposturile antiaeriene, amenajate pe străzi, în parcuri și scuaruri, amintesc de primejdia permanentă ce planează asupra orașului. La fabrica de ciment ni se vorbește cu căldură despre România. Două cuptoare ale acestei fabrici au fost construite în țara noastră, în timp ce un grup de specialiști români au pregătit la fața locului cadre calificate. În pofida raidurilor inopinate ale agresorilor, producția e în continuă creștere. «De cimentul nostru e mare nevoie pentru apărare» — mi-a spus directorul.

Nu știu cum arată Haifongul acum, în aceste zile. Am citit deunăzi mărturiile ziaristei franceze Madeleine Riffaud, care se afla la Haifong în timpul bombardamentelor. Haifongul se pregătea pentru a întîmpina un taifun ce se apropia dinspre ocean. Populația lucra de zor la întărirea barajelor spre a feri orașul și așezările din împrejurimi de inundații. Avioanele americane din flota a șaptea au ales special acel moment pentru a-și descărca bombele pe neașteptate asupra orașului dens populat, asupra portului și uzinelor. În timp ce Haifongul era cuprins de furtună, asupra lui și-au făcut apariția peste 50 de avioane. Au fost atacate uzine unde lucrau zeci de mii de oameni. Tone de bombe au fost aruncate asupra cartierelor orașului, case, școli, spitale au fost distruse. Au căzut atunci numeroase victime, femei, bătrîni și copii.

Într-adevăr, e greu de găsit în vreo limbă a pămîntului cuvinte suficient de aspre pentru a înfiera pe adevărata lor măsură crimele barbare săvîrșite de imperialiștii americani în patria neînfricatului popor vietnamez.

Îndată ce bombardamentul a încetat, populația s-a îndreptat din nou spre construcțiile menite să apere orașul de inundații. Oricît ar umfla uriașa lor mașină de război în Asia de sud-est, oricîte miliarde de dolari ar arunca S.U.A. în războiul din Vietnam, bravul popor vietnamez, care-și apără libertatea, nu va putea fi îngenuncheat.

PRINTRE VALURILE MUZICII UȘOARE

tendințe și vedete de azi

JOHNNY HALLYDAY (n. 15 iunie 1943. «Este un băiat pe care trebuie mai degrabă să-l vezi cîntînd decît să-l asculți. Cînd îl vezi, uiți vocea sa, în mod voit dură, și esti ispitit să cînți și să dansezi cu el»).

FRANÇOISE HARDY (n. 17 ianuarie 1944. «Cea mai bună interpretă dintre tinerele cîntărețe. Prezența ei dovedește că poezia și romantismul nu s-au pierdut în lumea muzicală a ye-ye-ului»).

SYLVIE VARTAN (n. 15 aug. 1944. «Chiar dacă avem dreptul de a aduce omagii tehnicii moderne, recunoscînd că discurile sale sînt totdeauna superioare a ceea ce poate să dea Sylvie pe scenă, cîntăreața rămîne o fată drăguță și inteligentă care-și face meseria cu curaj»).

Ce se întîmplă astăzi în muzica ușoară occidentală? Iată o întrebare pe care am întîlnit-o, într-o formă sau alta, în sute de scrisori pe care tinerii le-au adresat redacției noastre. Încercăm astăzi să dăm un prim răspuns, conturînd cîteva din direcțiile cîntecului francez (bineînțeles, fără pretenția de a le cuprinde pe toate, ci, pe cît posibil, pe cele principale). Completările ce însoțesc fotografiile sînt desprinse din paginile presei franceze de specialitate.

JACQUES BREL (36 de ani. «Ceea ce țîșnește din cîntecele lui este sinceritatea. Simți că gîndește ceea ce scrie și cîntă cu convingere, cu curaj, pînă la epuizare»).

«Dacă aș avea douăzeci de ani, aș cînta și eu yé-yé» — scria cu nu prea mult timp în urmă Aznavour.

«Cîntăreți îndrăgiți? Brassens și Aznavour» — mărturisește fără șovăială Hallyday.

Chiar dacă admitem o eventuală dorință de a șoca prin mărturisiri neașteptate, recunoaștem în aceste declarații, aparent paradoxale, făcute de un maestru al cîntecelor grave, răscolitoare, și un idol — mai bine-zis fost idol — al generației tinere, o întărire a fărîmei de adevăr stabil ce se poate enunța, fără teama de a greși, despre lumea atît de fragilă (dar nu atît de capricioasă cum se crede uneori) a muzicii ușoare: adevărul că aici tendințele cele mai contradictorii, chiar cînd se înlocuiesc brusc și spectaculos unele prin altele, găsesc un loc de împăcare. Unde se află acesta, cum se delimitează el, este greutatea cea mai îndărătnică pe care o întîmpină cel ce și-a propus să înainteze prin hățișurile muzicii ușoare. «Hățișuri» este de fapt o comparație lipsită de putere, dacă ne gîndim la faptul că ne aflăm într-un univers unde dintr-o mie și unul de motive, tot ce este noutate se poate transforma într-o modă agresivă și în cele din urmă, obositoare; nu de puține ori excesele modei, spontane sau calculat încurajate, au creat impresia falsă a stingerii adevăratelor valori.

Se pare că ora de față a muzicii ușoare este aceea a unor frămîntări, a unor mutări de accente; prin cîteva ochiuri de apă limpede se văd noi direcții, în stare să clatine unele convingeri, să întărească altele. Fanaticii se neliniștesc, indiferenții dau din umeri, pasionații înțelepți (dacă se poate spune așa) ar dori doar să afle cîteva răspunsuri la unele întrebări. Preziceri de împliniri, acolo unde se ivește ceva nou, sînt greu de făcut. De obicei, ne vine în ajutor istoria: se lasă totul pe seama ei.

NOUA UNDĂ SAU NOUL VAL LIRIC?

În decembrie anul trecut, o anchetă întreprinsă de revista «Arts» printre tinerii francezi dovedea că cel mai popular cîntăreț continua să fie Johnny Hallyday. Pe locul doi — cel despre care se vorbea din ce în ce mai mult: Adamo. După numai o jumătate de an, cunoscutul concurs «Bràvo» al stației de radio Europe 1, deschis în paginile revistei «Cinémonde» și patronat de Aznavour, desemna drept cîștigător pe tînărul cîntăreț belgian (Hallyday nu se afla nici pe locul trei măcar).

Am consemnat aceste două date pentru a le folosi, ca prim argument, în sprijinul unei afirmații: unda lirică, despre care se vorbește în ultima vreme, nu a izbucnit pe neașteptate și din senin prin Adamo, devenit un fel de simbol al noului lirism, al noii mode.

E un fapt constatat că orice excese sfîrșesc prin a obosi și în cele din urmă plictisesc. Mai ales cînd sînt artificial umflate de interesele financiare ale anumitor case de discuri ori posturi de radio care, avînd alături și concursul (tot interesat) al unor zgomotoase campanii publicistice, au împins mii de tineri — cei mai mulți sub douăzeci de ani — în aventura căutării de celebritate. (E un lucru constatat că numărul acestora a crescut uluitor după 1960, cînd stația de radio Europe 1, dornică să-și creeze un public tînăr, a inițiat emisiunea «Salut les copains».) Suprasolicitarea ritmurilor muzicale aprige, după unii singurele vrednice de vijeliosul nostru secol, practicarea bețiilor cu sunete lipsite de suport artistic, de care cei ce nu au înțeles adevărata frumusețe a dinamismului au stîrnit treptat reacțiile de împotrivire ale sensibilității și bunului simț. Nu Elvis Presley, Johnny Hallyday (artiști cu serioase daruri muzicale) ori Adriano Celentano încep să nu mai placă la un moment dat, ci cetele de imitatori, mai mult sau mai puțin abili (după cum nu cîntecele lui Aznavour sau Bécaud «au ieșit din modă», ci pastișele au fost supărătoare). Reacția de care vorbeam, fie că i s-a spus sau nu «undă lirică», a început să se facă simțită încă cu doi-trei ani în urmă. Să nu uităm că San Remo '64 și '65 l-a consacrat pe duiosul italian Bobby Solo cu ale sale «O lacrimă pe obraz» și «Dacă plîngi, dacă rîzi». Delicata Gigliolla Cinquetti tot în această perioadă s-a lansat. Probabil însă că, pe de o parte, nu venise momentul învingerii «urlatorilor», iar pe de altă parte, vîna lirică nu-și găsise încă reprezentanți prea puternici.

Apariția Françoisei Hardy cu cîntecele ei liniștite, de o tristețe romantică («Toți băieții și fetele», «Nu aștept pe nimeni», «Aș vrea să se reîntoarcă») a stîrnit mult interes (și, desigur, mulți admiratori) fără însă să poată nici pe departe să zdruncine poziția lui Hallyday și Claude François. Mai mult, paralel cu susținerea ei, a fost sistematic pregătită lansarea pe piața discului a altor cîntărețe — Sheila, France Gall, Alice Dona, Michéle Torr, Christine Lebail — dar operația nu a reușit total decît în cazul primelor două.

În această încercare a noastră de a afla, pe un spațiu restrîns, niște răspunsuri ordonatoare la o întrebare căreia tot din motive de precizie o să-i spunem «cum s-a născut noul val?», trebuie să nu trecem cu vederea peste influența, fie și indirectă, a activității «celor mari» cum sînt numiți Brassens, Aznavour, Bécaud, Greco, Milva, al căror prestigiu se află dincolo de oscilările modei; recitalurile lor, chiar cînd sînt despărțite prin pauze de un an, doi, au totdeauna rezonanța pe care o merită adevărata artă. Amintim doar — pentru că vom reveni ceva mai încolo — de alte două personalități puternice, nu numai ale cîntecului francez, Jean Ferrat și Jacques Brel. Deocamdată, ne folosim de numele lor tot în sprijinul ideii pe care am încercat s-o schițăm la început: valul liric nu s-a înălțat pe neașteptate, undele lui vin mai de departe. În acest caz,

«FENOMENUL ADAMO» PARE MAI PUȚIN CIUDAT

Nașterea lui ca vedetă a urmat legea firească a întîlnirii unui anumit moment de clătinare a unei mode cu un temperament artistic încărcat de o sensibilitate ieșită din comun. Vîrsta foarte tînără i-a ușurat și ea aducerea în centrul atenției: pe de o parte, publicitatea nu a găsit în el nici o rezistență (cum s-a întîmplat cu Brel, bunăoară), iar pe de altă parte iubitorii muzicii ușoare (dintre care, se știe, majoritatea o formează tineretul) cu micile sau marile lor întrebări și descoperiri, s-au recunoscut în cîntecele lui atît de sincere.

Despre iubitorii lui Adamo se spune că «aplaudă cu mîna stîngă peste mîna dreaptă a bunicii». Metafora exprimă într-un anume fel esența noului impus de Adamo (dar nu numai de el): descoperirea cu suflet proaspăt a unor vechi ritmuri, acordarea lor cu sentimentele de mare sinceritate ale unui adolescent nu numai talentat, ci și inteligent, care a știut să se ferească de sentimentalismele facile, să se zbată pentru a-și modela cu forțe proprii un stil propriu. Nu numai din motive informative, ci și pentru a sublinia afirmațiile noastre inițiale, amintim în cîteva cuvinte drumul acestui fiu de miner născut în Sicilia și crescut în Belgia. Ascensiunea lui nu a fost atît de fulgerătoare precum s-ar crede. Încă din decembrie 1959 și-a încercat norocul (cu cîntecul «Dacă aș îndrăzni») la unul din concursurile organizate de Radio Luxemburg. În 1961 ajunge în finala aceluiași concurs, primind premiul din mîinile lui Aznavour. În anii următori și-a șlefuit cîntecele (își compune singur melodiile și versurile; pe acestea din urmă le scrie în franceză și apoi le traduce în italiană și engleză) ce aveau să-i aducă deplina consacrare și trecerea, de trei ori, pe scena Olympiei; cîteva din ele ne sînt foarte cunoscute și nouă: «Tombe la neige», «La nuit», «Viens ma brune» etc. La 23 de ani Salvatore Adamo se află în fruntea celor care, prin talentul lor autentic, feresc noul val de o prea rapidă spargere la țărm.

TINERETUL ÎȘI REVIZUIEȘTE LISTA IDOLILOR

Reclama zgomotoasă făcută în ultimii ani în jurul așa-numiților «idoli ai muzicii ușoare», frenezia cu care s-au lansat vedete (unele au cunoscut doar succesul discului, fiind incapabile să trezească interesul pe scenă; de aici și rapida lor înlocuire), cultivarea nu lipsită de scopuri speculative a unui anumit mit al adolescenței, au lăsat oarecum în umbră artiști nu numai din vechea generație ci și pe alții relativ tineri, care și-au început cariera cu cîțiva ani în urmă.

Personalitatea lor, greu de încadrat într-un stil sau altul, în orice caz departe de orice modă, repertoriul grav, în care tematica socială este pusă pe note cu aceeași căldură cu care este cîntată dragostea, o anume sobrietate și intelectualizare a aparițiilor în public, toate acestea sînt lucruri care pînă acum au cucerit mai greu adeziunea totală a unor tineri dispuși să-și dea votul lor celor ce dădeau glas unor sentimente și preocupări mai apropiate de universul lor: camaraderia între «copains» (prieteni din același grup), prima iubire, școala, copilăria. S-a creat astfel (mai ales în rîndul celor ce nu urmăresc decît manifestările tinerilor, așa cum apar ele din anumite concursuri și emisiuni) o imagine viciată în ceea ce privește ierarhia reală a unor valori.

Jean Ferrat, Jacques Brel, Hugues Aufrey sînt cîntăreți cu activitate de aproa-

(Continuare în pag. 14)

JEAN FERRAT (34 de ani. «Cred că a realizat o adevărată capodoperă cu «Noapte și ceață». Este un cîntec cu totul aparte și de aceea nu este surprinzător că se transmite atît de rar ...Cîntecele lui, împreună cu ale lui Brel, ne reamintesc războiul și ororile lui, pentru a ne îndemna să facem tot ce ne stă în putință ca să le evităm»).

CLAUDE FRANÇOIS (32 de ani. «Este destul de plăcut în adaptările sale după cîntecele americane, în special în «Dacă aș avea un ciocan»).

SHEILA (n. 16 august 1946. «Este simpatică, are cîntece drăguțe, dar mi se pare că este cam superficială și își cîntă toate melodiile în același fel»).

SALVATORE ADAMO (23 de ani. «Băiatul acesta are un farmec extraordinar. Fiecare triumf al lui este un prilej pentru critici de a încerca să lămurească cauzele fantasticului său succes. Dar nimeni nu a reușit încă să dea o explicație convingătoare»).

ELVIS PRESLEY (n. 8 ianuarie 1935. Beatles-ii despre el: «este o adevărată vedetă: simplu, prietenos».)

FRANCE GALL (n. 9 oct. 1947. «O cîntăreață de calitate care e datoare să muncească mult pentru a-și forma o adevărată personalitate»).

pe 10 ani; succesul lor a fost totdeauna constant și cu pătrundere în cercuri din cele mai largi, de la ascultătorul matur, cu gusturi rafinate, pînă la tînărul modern. Nici un clasament de pînă acum nu i-a găsit însă pe primele locuri ale popularității, căci de obicei sondajele se efectuează în rîndul celor mai tineri ascultători, iar aceștia, cum spuneam, își au reprezentanții lor tipici.

Printr-un Ferrat sau Brel (trecuți azi de treizeci de ani) cîntecul francez și-a permanentizat zonele lui profunde. Este cît se poate de grăitor însă, pentru o anumită orientare a muzicii ușoare, faptul că, astăzi, tineretul se arată mai dornic să cunoască aceste zone, sensibilitatea lui reacționează mai nuanțat. Cu doi ani în urmă, Aznavour făcea pronosticuri ce acum par a se împlini: nu se poate, spunea el, ca tinerii să trăiască tot timpul numai în zmuciturile ritmurilor; vor ajunge ei singuri să-și dorească a găsi în cîntece răspunsuri la multe din întrebările pe care viața de zi cu zi le pune fiecăruia, matur sau tînăr, vor ajunge să-și dorească, ceea ce se cheamă «un conținut», un «text». Așa se explică, în bună parte, de ce același Jean Ferrat, care de 7-8 ani înaintează lent, este astăzi descoperit de tineri, îndrăgit mai mult ca oricînd (la concursul«Bravo»'66 a cîștigat locul II, înaintea lui Hallyday). Cîntecele sale vorbesc despre convingerile umane ale unui artist martor al vremii sale. «Nu cînt pentru a-mi omorî timpul», se cheamă unul din cîntecele lui, devenit o profesiune de credință; «Potemkin», «Noapte și ceață» (interzise de cenzură pentru difuzarea prin televiziune) certifică această profesiune de credință, prin forța cu care cîntărețul își folosește talentul în slujba unor idei umanitare, acut ancorate în realitatea socială contemporană.

★

Într-un articol viitor vom încerca să cuprindem alte aspecte ale muzicii ușoare de astăzi: folk-songul și reprezentanții lui, tendințele italiene, ce spun ultimele «lansări» și, bineînțeles, vom răspunde, pe scurt, și la întrebarea: «Ce fac foștii idoli?»

Magda MIHĂILESCU

---

dacă într-o bună zi. . .

Dacă, într-o bună zi, tovarășii de la televiziune, exasperați de neîntrerupta cîrteală a cronicarilor, le-ar încredința pentru cîteva ore cheile împărăției undelor purtătoare de sunete și imagini, bieții cronicari s-ar afla în mare încurcătură. Totdeauna a fost mai ușor să critici (sau chiar să lauzi) un lucru făcut de altul, decît să-l faci cu mîna ta.

Să încercăm, totuși, să ne imaginăm cum ar arăta un program organizat în întregime de cronicar.

La stabilirea conținutului emisiunilor pentru copii ar încerca să țină seama de rugămintea elevei Smaranda Drăgulin (12 ani) din Oradea: «Cred că exprim dorința tuturor copiilor solicitîndu-vă ca, într-un articol apropiat, să cereți televiziunii să programeze cu mai multă consecvență unele filme seriale, care apar și dispar fără urmă de pe micul ecran, ca «Aventurile echipajului Val-Vîrtej», «Ham, Chiț, Miau», «Din viața animalelor» (Zoo Granada), «Wilhelm Tell», «Robin Hood», «Tom Sawyer», «Calul Fury», «Omul invizibil», «Povestirile din Rubovia». Unele sînt atît de instructive, altele atît de frumoase pentru noi cei mici, încît le așteptăm cel puțin la fel de nerăbdători cum așteptați dv., cei mari, «Sfîntul», sîmbătă seara». Ar include, așadar, în mod obligatoriu, o porție de serial de import sau fabricat în țară (și ar încerca să impulsioneze punerea în lucru a unei cantități sporite de filme de acest gen). Dacă i s-ar propune să accepte, mai curînd, un film de desen animat, cronicarul ar refuza, considerînd că, în ultima vreme, desenul animat a ocupat un loc disproporționat de mare în emisiunile pentru copii. Gustat cu deosebire în condiții de cinematograf — dimensiunile și culoarea au un rol extrem de important — filmul de animație nu poate suplini, seară de seară, divertismentul cinematografic datorat telespectatorilor în miniatură.

Cronicarul ar considera neînchipuit de greu de realizat a doua parte a emisiunii de la ora 6. A văzut de atîtea ori cum cei cărora li se adresează întorc spatele micului ecran cînd încep unele programe așa-zis educative și pleacă să se joace sau să citească o carte, încît este persecutat de ideea că nu poți instrui plictisind. Nu e cel mai ușor lucru din lume să găsești modalități atrăgătoare de a prezenta un muzeu sau o regiune geografică, să deghizezi în moment distractiv o lecție de matematică, chimie sau literatură. Dar dacă n-ar izbuti să descopere o asemenea modalitate originală, vie, antrenantă, ar depune armele și și-ar mărturisi incapacitatea de a realiza un program pentru copii. Mai bine nimic decît înregistrarea unei plimbări monotone prin sălile unei expoziții, în timpul căreia ghidul arată cu bățul diverse obiecte și spune cîte o mică poveste despre fiecare, iar prezentatorul întreabă: «Și ce alte lucruri interesante ne mai puteți arăta?» Mai bine nimic decît o emisiune în ritm soporific cum este adesea cea intitulată «Ilustrate din țară».

Presupunînd că ar fi reușit totuși să sacrifice lungimile în favoarea vioiciunii, a unor surprize alternînd cu rezolvări umoristice, cronicarul nu ar considera încă datoria sa pe de-a-ntregul îndeplinită; ar selecționa cu necruțătoare exigență pe adulții participanți la emisiunile pentru cei mici, pentru a nu oferi imaginea unor profesori, maiștri, specialiști etc. depășiți în postura de prezentatori de copiii și adolescenții alături de care apar. Băieții și fetele pe care îi folosește în mod curent televiziunea sînt buni și foarte buni. Invitații emisiunilor ar trebui să aibă cel puțin tot atîta prezență de spirit, vioiciune și, bineînțeles, capacitatea de «a trece ecranul». Cei doi parașutiști, antrenoarea de înot și mulți alții au fost cu adevărat la înălțime. Asemenea colaboratori ar căuta și cronicarul.

Ar urma, apoi, primul telejurnal. Din dragoste față de propria sa profesiune — gazetăria — dar nu numai din această cauză, ar încerca să-l transforme în principalul punct de atracție al serii. În primul rînd, i-ar rezerva un timp mai îndelungat, pentru a-i putea înmulți rubricile. În al doilea rînd s-ar strădui să pună în joc toate posibilitățile de expresie ale televiziunii și să facă uz de toate genurile jurnalistice pentru a prezenta o imagine cît mai completă a actualității interne și internaționale. Informației i-ar adăuga comentariul succint, competent, la obiect, pe care l-ar încredința celor mai de seamă specialiști în problemele economice, culturale, internaționale etc. Ar face loc reportajului pe viu, la zi, din toate locurile unde oamenii muncesc, trăiesc, dezbat, se frămîntă, se cultivă. Ar include și cîteva elemente de «magazin» furate din cel rezervat acum duminicilor. Le-ar cere operatorilor să fie prezenți oriunde se întîmplă ceva semnificativ, să fie indiscreți, prompți în sesizarea ineditului, spirituali. Ar face apel la cele mai bune condeie pentru a obține texte care să fie ascultate cu interes și încîntare.

Și, mai ales, foarte gelos de succesele presei scrise, ar trage tot timpul cu coada ochiului către ea, spre a nu rămîne în urmă la nici o rubrică. Mijloacele specifice televiziunii l-ar ajuta chiar s-o ia, în cîteva domenii, înainte. După aceea s-ar gîndi la restul programului. Cere pentru aceasta un răgaz de o săptămînă.

Felicia **ANTIP**

Înfruntînd aproape trei milenii, ieşit de două ori de sub urgia exploziilor (în timpul ocupaţiei otomane, în anul 1687, şi în anii celui de-al II-lea război mondial), Partenonul poartă în sine semeţia geniului artistic al poporului grec.

Piaţa Omonia, în plin centru comercial al Atenei.

escală ATENIANĂ

Îmi pare nespus de greu de imaginat un mai impresionant far care să-i întîmpine pe călătorii veniţi de la depărtări ori din apropiere decît mîndrul Partenon, proiectat asemenea unei cununi pe cerul atenian.

CINE A SUBJUGAT TIMPUL?

Şi iată-ne păşind pe pămîntul de pe care s-a înălţat în vechime gloria Aticii. Departe e acum faima militară a vechilor greci, departe sînt acei zei şi acele zeiţe sub al căror semn înfloreau filozofia şi comerţul, teatrul şi medicina. Şi, totuşi, cît de aproape simţim aceste măreţe vestigii în mijlocul cărora ne aflăm pe colina Acropolei. «Sîntem aci în prezenţa lui Pericle, a celui care şi-a pus în asemenea măsură pecetea asupra anilor în care a trăit încît oamenii i-au numit SECOLUL DE AUR AL LUI PERICLE». Oare mai era nevoie de vorbele prietenului care ne însoţea pentru a marca întîlnirea cu epoca? Se pare că da, de vreme ce ne arătam pregătiţi sufleteşte — poate cu pripită uşurinţă — să ne însuşim ca pe o operă aproximativ contemporană ceea ce geniul uman făurise cu peste 25 de secole înaintea noastră. Şi, totuşi, parcă niciodată şi nicăieri nu am ascultat răspunsul timpului la versul lui Lamartine

(Continuare în pag. 16)

«O, temps, suspends ton vol». De data aceasta, iată-l: parcă și timpul și-a oprit zborul deasupra Partenonului.

Au încătușat oamenii timpul și-n alte locuri pe care s-a durat veșnicia umanității. Dar aici timpul s-a lăsat singur fermecat — asemenea lui Ulise de ispititoarea Cyrce — și nu s-a mai urnit. Umblu și caut să-i aflu taina. Voi l-ați subjugat, eterne colonade ale Propileei? Voi, sărmane Cariatide, prințese roabe care rămîneți tăcute în loja apropiată Erecteionului zidit spre împăcarea lui Poseidon cu Atena? Poate a întîrziat pe veci în Templul Victoriei unde-l opresc și azi sunetele divine ce parcă vin din adîncuri?

Pribegesc pe colinele abrupte ale Acropolei și profilarea întregului edificiu simbolizează parcă mișcarea în timp și în spațiu, așa cum îmi apare din acele coloane ale Partenonului. Și, aici fiind, fără nici o asociere fortuită, semeția acelor coloane ce par a străpunge cerurile mi-a readus în minte pe atît de modernul Brâncuși, cu clasica zveltețe infinită a coloanei sale.

Privirile neobosite aflã ceva mai departe, mai mult după contururi, urme de amfiteatru. Este teatrul care mi s-a spus că era închinat lui Dionisos. Aici își reprezentase întîia oară Eschil tragediile. Un alt teatru — de data asta refăcut așa cum se înfățișa în vremurile trecutului — Odeon al lui Herodot Aticus, primește și astăzi, în anotimpul verii, mesajul lui Sofocle și Eschil, Shakespeare și Cehov, ca și pe cel al lui Bach și Beethoven, Șostakovici și Hindemith.

La festivalul din vara aceasta, în Teatrul lui Herodot Aticus, opera și baletul bucureștean au strălucit, iar tragedia lui Oedip i-a captivat din nou pe atenieni, receptivi în egală măsură la marea artă enesciană.

În inserarea zilei de februarie, oprit în dreptul Templului lui Zeus, pîndeam ultima nuanță de violet pe care zăpada o răsfrîngea pe colinele ce străjuiesc orașul. Pierdută după o clipă, violaceea văpaie a soarelui a dat locul cailor obosiți ai lunii — cum imaginase odată Fidias noaptea. Și izbucnirea luminilor a înălțat peste toate împrejurimile, suspendată între cer și pămînt, marmoreana siluetă a Partenonului. Atunci mi-am amintit încă o dată povestea din care s-a născut Partenonul. Ne-o istorisise marele vrăjitor Fidias într-unele din frizele sale înfățișînd lupta dintre Poseidon, zeul mării, și Atena, zeița înțelepciunii. Înfruntarea o prilejuise dorința fierbinte de a lua orașul sub ocrotire. Poseidon, izbind în stîncă cu tridentul, deodată a țîșnit apă multă, multă și sărată, asemeni celei a mărilor, iar Atena lovind stînca a răsărit sfios primul ram de măslin. Și atunci oamenii — care se vede că totuși îi judecau pe zei — au ales-o pe Atena, închinîndu-i orașul și zidindu-i Partenonul.

CUMPĂRÎND «DULCE DE SAMOS»

Acele cîteva zile în care am străbătut capitala și portul Pireu, înmiresmatul Corint și asprele sate montane, au însemnat nu doar o contemplare a artei celei adevărate, ci și multe întîlniri cu păstrătorii acestor comori. Fără nimic artificial, trăsătura acestor întîlniri se împletea repede și nu era nimic formal în regretul despărțirilor. Trăind o viață parcă mai agitată ca prin alte locuri, datorită — îmi pare mie — unor aprinse reflexe temperamentale, cu o problematică de loc facilă, oameni de formații și înclinații diferite nu ezitau să-și dăruiască un gînd plin de căldură României.

Am simțit autenticitatea acestui gînd intrînd într-un amurg la una din numeroasele mici crame care se înghesuiau pe stradelele laterale din preajma căpităniei portului Pireu. Doream să gust vestitul «dulce de Samos». După primele vorbe, proprietarul îmi identifică naționalitatea și mă pofti să mai zăbovesc. Pricina aveam s-o aflu curînd. Peste vreo 15 minute un nou-venit mi se adresă într-o românească aproape curată: «Sînt fericit de cunoștință». Era fratele gazdei, bătrîn lup de mare, deținător al unui record de care se simțea tare mîndru. «Am aruncat ancora, cu vasele pe care le-am comandat, de peste 700 ori în dreptul Constanței». Căpitanul Ghiorghios era un interlocutor cu deosebire agreabil. Între multele povestiri pe care le-am ascultat în seara aceea, întîmplările din România reveneau cu insistență. Într-un fel sau altul, ele evocau strînse legături între marinarii români și greci și mai ales strînsele legături comerciale dintre țările noastre. Dar în familia căpitanului Ghiorghios existau temeiuri cu mult mai vechi de prietenie pentru români. Mi s-a explicat că bunicul familiei trăise, la începutul veacului trecut, mulți ani în Țara Românească, unde împreună cu alți compatrioți găsiseră sprijin în pregătirea bătăliilor pentru libertatea Greciei. Nostalgia deselor drumuri de odinioară la Constanța își mai făcu o dată loc în mărturisirea: «Aș dori să văd noul muzeu și descoperirile arheologice despre care am auzit multe».

PĂSTRĂTORII DE AZI AI VECHILOR COMORI

A doua zi aveam să comentez întîmplarea cu un student de la Facultatea de drept din Atena, totodată un pasionat cercetător al economiei. Pe lîngă multe alte date (expuse extrem de sugestiv de către interlocutorul meu, care reușise în aproape două ore să creioneze tabloul unei economii cu o multitudine de probleme, din care nu lipsesc, în ultimii ani mai ales, insistente accente puse asupra necesităților dezvoltării potențialului economic și resurselor naturale ale țării), am aflat că fără a avea motivele particulare ale căpitanului cu care discutasem în seara precedentă, numeroși alți marinari așteaptă cu nostalgie prilejuri pentru ca vasele lor — dintre care multe sînt în lipsă de activitate — să iasă în larg. Interesul oamenilor de afaceri pentru intensificarea tradiționalelor relații comerciale ale țării, ca și pentru amplificarea schimburilor în general, este completat de interesul cercurilor economice celor mai diferite, de la studenți la specialiști în probleme agrare, care se pronunță pentru afirmarea unei puternice dezvoltări a contactelor economice ale Greciei. Impresia finală pe care mi-a lăsat-o interesanta conversație cu tînărul cercetător a fost formulată chiar în cuvintele sale: economia și comerțul nostru au nevoie de mișcare, de o mișcare ascendentă, care să le plaseze la nivelul timpurilor moderne.

Și după ce mă despărțisem de tînărul Demetru, străbătînd agale patrulaterul format de piața Universității ateniene, în așteptarea întrevederii cu unul dintre mai marii poeziei contemporane, binecunoscutul prieten al României, Iannis Ritsos, reflectam la forța pe care am resimțit-o la toți oamenii cu care mă întîlnisem — era forța generată de o dorință aprigă, dorința ca țara lor, de care se simt atît de mîndri, să meargă înainte.

Am părăsit după puțin timp pămîntul de pe care s-a înălțat în vechime gloria Aticii, păstrînd un ultim sentiment de mulțumire pentru oamenii care nu numai că au creat toate acele minuni ale artei antice, dar ni le-au și adus — însoțindu-le de hărnicia, inteligența și curajul lor — din veacul lui Pericle pînă în secolul atomic și care fără îndoială că vor ști să le poarte în dar viitorului.

Cristian POPIȘTEANU

---

film

Madeleine Robinson povestește. . .

Dacă acel specific «l'air de Paris» se poate metamorfoza în vorba oamenilor, atunci cu siguranță Madeleine Robinson este una dintre excelentele sale interprete. De mulți ani unul dintre numele feminine de prim rang al artei actoricești din Franța, Madeleine Robinson cucerește de la începutul convorbirii prin modestie, amabilitate și farmec, cărora le adaugă o remarcabilă promptitudine a replicii. Interviul de față a însumat un dublu itinerar — o incursiune în fișa artistică a doamnei Robinson și o continuă preumblare în patrulaterul clădirilor unde se derula pe viu cel de-al XV-lea Festival internațional cinematografic de la Karlovy Vary. Pentru că Madeleine Robinson era membră a juriului și deci timpul său era suprasaturat de obligațiile acestei calități (de altfel este singurul interviu pe care a consimțit să-l acorde în tot timpul festivalului), convorbirea noastră s-a derulat cadru după cadru în mereu alte decoruri (fie în sala de vizionări, fie la recepții, fie la micul dejun), asemenea unui veritabil montaj de film. Să-l derulăm deci din nou.

— Ce veți face după reîntoarcerea la Paris?

— Sper să mă pot odihni puțin după acest superspectacol care a însemnat pentru noi, cei din juriu, festivalul. Apoi încep de îndată pregătirile pentru turneul pe care-l voi întreprinde începînd din octombrie în U.R.S.S. și cîteva țări din Orientul Apropiat.

— Repertoriul?

— Piesa lui Sartre «Huit clos» și un spectacol original cu o suită de nouă autori francezi: Racine, Musset, Hugo, Marivaux, Mallarmé, Cocteau, Claudel, Renard, Sartre. Este un spectacol construit pe două personaje care vor da viață cîtorva texte ale scriitorilor numiți. Voi colabora în acest turneu cu Michel Lemdine (actor), Gabriel Arout (autorul montajului), Jean Laurent Cochet (director de scenă).

— Veți relua acest repertoriu și la Paris?

Madeleine Robinson într-unul din puținele răgazuri pe care i le-a îngăduit programul încărcat al festivalului.

Şantier cinematografic la Vama Veche. După un scenariu semnat de Mihnea Gheorghiu, regizorul Manole Marcus realizează filmul «Zodia fecioarei». În fotografia noastră, doi dintre interpreţi: Ana Szeles şi Cristea Avram.

Fotografie de S. STEINER

Cer Su îşi sfărîmă lanţurile

Coreea anilor '30 — perioada cruntei ocupaţii japoneze dar şi a neînfricatei lupte a patrioţilor coreeni. Familii întregi încearcă să fugă peste hotare, smulgîndu-se astfel de sub jugul ocupanţilor.

Printre cei ce se încumetă, în nord-vestul ţării să treacă graniţa în China, se află şi familia lui Cer Su. În apropierea graniţei unităţile armatei revoluţionar-populare coreene îi hărţuiesc pe ocupanţi. Uriaşa armată japoneză din Kuantung întreprinde acţiune după acţiune — «represaliile de iarnă», «operaţia de devastare», «operaţia blocadei» etc.— cu scopul de a înăbuşi lupta patrioţilor coreeni. Dar toate acestea îndîrjesc şi mai mult pe luptătorii pentru libertate. În aceste condiţii capătă botezul luptei revoluţionare şi tînărul Cer Su. Ajuns prin anumite circumstanţe în spatele frontului japonez, Cer Su, răzbunător al poporului său împilat, reuşeşte să-l execute pe comandantul unui detaşament nipon de represalii şi să arunce în aer un depozit de armament al ocupanţilor. Aceasta îl va costa propria sa viaţă. Dar pe Cer Su nimic nu-l mai înspăimîntă: condamnat, va păşi în faţa plutonului de execuţie cu capul sus.

Acesta este subiectul recentei producţii a cinematografiei coreene «Epoca furtunilor». Cu tot subiectul său grav, filmul nu este lipsit de scene pline de savoare, în care un umor specific popular relevă isteţimea şi optimismul ostaşilor armatei revoluţionar-populare coreene, născută în focul luptei împotriva ocupanţilor japonezi.

Filmul — în două serii — a fost realizat în regia artistului emerit al R.P.D. Coreene, Cen San In, după un scenariu de Pak Ren Bo.

Iată-l pe Cer Su, smulgîndu-şi cătuşele.

— Nu ştiu încă. Pentru stagiunea pariziană repet însă de pe acum «Mutter Courage» de Brecht.

— Şi care a fost ultimul rol?

— «Cine se teme de Virginia Woolf» a scriitorului american Albee.

— După cîte văd traversaţi cu repeziciune contrastele repertoriului.

— Aici aş dori să fac cîteva observaţii. Mai întîi că varietatea repertoriului este o condiţie sine-qua-non a oricărui actor. Apoi trebuie să vă mărturisesc că abia acum încerc un tempo accelerat în ceea ce priveşte parcurgerea mai multor roluri într-un răstimp relativ scurt. Într-o carieră de 25 de ani am realizat doar 9 roluri în teatru, ceea ce trebuie să recunoaşteţi nu este prea mult.

— Ce autori preferaţi?

— Incontestabil, clasicii francezi. Nu mai trebuie să argumentez de ce; pentru orice actor francez ei sînt substanţa vie a teatrului nostru naţional. Sînt însă şi o apărătoare a pieselor moderne. Din păcate însă dacă la sfîrşitul secolului al XIX-lea scriitorii ne ofereau în primul rînd marile partituri ale operei lor, noua, actorilor, astăzi dramaturgii preferă să acorde întîietate atmosferei, psihologiei, problematicii, lăsînd oarecum în umbră virtuozitatea propriu-zisă a interpretului.

— Am ajuns deci la modernism. Ce părere aveţi despre curentele şi tendinţele din teatrul şi filmul contemporan?

— Întrucît cred că vă referiţi mai degrabă la căutări, am să vă spun că le apreciez deosebit de mult. Ele sînt necesare, sînt expresia legii progresului! Cred că în artă conţinutul nu poate fi despărţit de formă, ele sînt inseparabile şi deci o operă de artă trebuie să corespundă pentru a fi valabilă şi criteriului ideologic şi celui estetic.

Fiindcă vorbim despre experimente, iată de pildă cazul lui Eugen Ionescu. Este indiscutabil că opera acestui dramaturg este departe de a fi perfectă dar tot la fel de limpede este că el a adus ceva valabil teatrului contemporan, că l-a împins înainte.

Toate tendinţele şi curentele artistice care apar mi se par asemenea unor cruste care acoperă pielea, la un moment dat se cicatrizează, apoi cad şi în urma lor rămîne o nouă epidermă. Esenţialul este că această nouă faţă să oglindească la fel de frumos — sau dacă se poate şi mai frumos — sufletul omenesc, cu tot ceea ce îl plămădeşte. Pentru că veche sau nouă, clasică sau modernă, arta trebuie să slujească prin toate mijloacele un singur ţel — să-l înnobileze pe om, să-l facă mai bun şi mai frumos, să-l apropie mereu de idealurile care-l fac cea mai cutezătoare şi înţeleaptă fiinţă.

Am riscat şi cîteva întrebări flash pe subiecte cît se poate de cotidiene. Nedezminţindu-se în amabilitate, Madeleine Robinson mi-a răspuns că filmele în care a jucat şi care-i sînt cele mai dragi sînt «Les frères Bourguigneux», «Ce garçon Sauvage» şi «Dieu a besoin des hommes»: că preocupările pentru modă nu trebuie să depăşească un sfert de oră pe săptămînă pentru nici o femeie care nu trebuie să permită canoanelor să o subjuge, însă care trebuie să ţină tot timpul la estetică; că dintre flori iubeşte cel mai mult trandafirii; că principala calitate pe care o apreciază la semenii săi este bunătatea şi că i se împarte inima între două oraşe pe care le adoră la fel de mult — Parisul şi Roma.

Încheind canavaua indiscreţiilor am întrebat-o pe doamna Robinson ce i-ar fi plăcut să facă dacă nu era actriţă.

— Să visez. Şi pentru că am ajuns în sfîrşit la visuri îmi doresc de mult să vizitez România. Din păcate nu am putut urmări spectacolele artiştilor români la Paris despre care mi s-a vorbit, dar sper ca cel tîrziu peste doi ani să-i cunosc nemijlocit la ei acasă. După cum vedeţi îmi place să visez la... realităţi posibile.

Scurt metrajul cu Madeleine Robinson a luat sfîrşit.

C.P.

FIŞĂ FILMOGRAFICĂ

Richard Widmark

Născut în localitatea Sunrise din statul Minnesota (S.U.A.) la 26 decembrie 1914. A debutat cu filmul «Răscrucea morţii» al regizorului Henry Hathaway (1947). A jucat în peste 40 de filme dintre care amintim pe cele mai importante: «Casa roşie» (cu Ida Lupina — 1948), «Drumul spre casă» (1948), «Cerul galben» (cu Anne Baxter — 1949), «Furtună în Caraibe» (cu Linda Darnell — 1949), «Panică pe stradă» (1950), «Nu înceta să baţi» (cu Marilyn Monroe — 1952), «Mîna periculoasă» (1953), «Grădina diavolului» (cu Suzan Hayward — 1954), «Preţul aurului» (cu May Zetterling — 1955), «Cursa soarelui» (1956), «Tunelul dragostei» (cu Doris Day — 1958), «Oraşul fără lege» (1959), «Alamo» (cu John Wayne — 1960), «Procesul de la Nürnberg» (1961), «Cucerirea vestului» (1961), «Corăbiile lungi» (1963).

MERLE OBERON REVINE PE ECRANE

După o absenţă îndelungată din viaţa cinematografică, Merle Oberon, o vestită vedetă a ecranului de acum un sfert de veac, va reapărea într-un nou film ce se toarnă în S.U.A., intitulat «Hotel». Iat-o în fotografie (stînga) după o zi de obositoare turnări, într-un moment de odihnă la New Orleans, împreună cu tînăra actriţă Catherine Spaak.

cititorii fotografiază

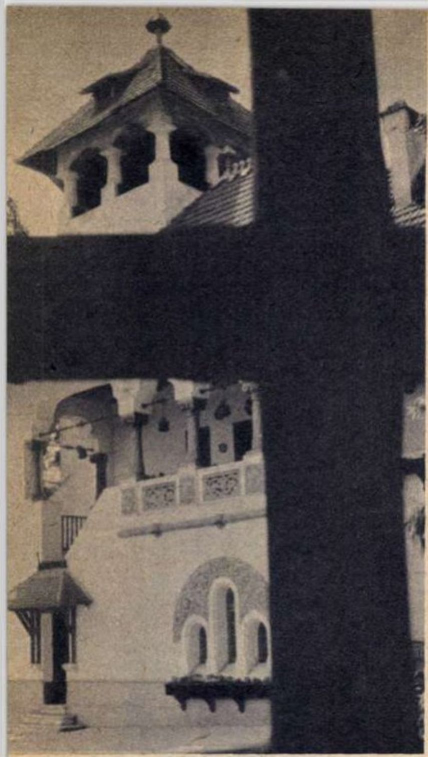

Vila Minovici — D. Viorica, București

Creasta de argint — Aurel Balaban, Pitești

dialog cu cititorii

într-un sat din raionul alexandria

Cititorul nostru Vasile Anghel din Calomfirești, raionul Alexandria, ne arată într-o scrisoare că în toamna anului 1965 au început lucrările instalației electrice la căminul cultural din satul său; în primăvara lui 1966 s-au introdus conductorii electrici și s-au pus becuri. Și atît! Pînă la finele lui iulie nu s-a reușit să se execute lucrarea de branșament. Există un aparat de proiecție cinematografică, dar spectacolele sînt stînjenite de lipsa unei cabine de proiecție. Există și un aparat de televiziune al căminului, dar i s-a stabilit «domiciliul» undeva prin sediul Sfatului popular al comunei Poroschia (deși televizorul a fost cîștigat la un concurs de echipa de dansuri din Calomfirești).

Cititorul nostru ne roagă să întrebăm Sfatul popular al comunei Poroschia și Casa de cultură din Alexandria de ce se întîmplă toate acestea. Extindem aria instituțiilor vizate, adresîndu-ne cu aceeași întrebare și Comitetului executiv al Sfatului popular raional din Alexandria.

P.S. Pentru anticariat adresați scrisoarea dv. Centrului regional de librării și difuzarea cărții din str. Lipscani nr. 26, raion T. Vladimirescu, București.

cîteva completări

«Am citit cu vie emoție articolul «Viața unui rapsod popular» (despre compozitorul Nicodim Ganea) de prof. Maria Mărcuș, publicat în nr. 30 din 23 iulie a.c. Articolul este scris bine, dar incomplet» — susține cititorul nostru Valeriu Bora din Șibot, raionul Orăștie. Arătînd că a studiat în aceeași școală din Blaj în care a studiat și Nicodim Ganea, tov. V. Bora precizează că l-a cunoscut personal pe compozitor și, ca atare, este în posesia unor date inedite din viața lui. Una din ele este aceea privitoare la îndrumătorii pe care i-a avut compozitorul. Printre ei — arată corespondentul nostru — se afla și Iacob Mureșianu.

Menționăm această completare, pe care o socotim utilă. Altele pe care ni le aduce corespondentul nostru ni se par mai puțin semnificative pentru a putea fi incluse într-un articol scurt. Ceea ce nu înseamnă însă că ele ar fi nepotrivite într-o scriere cu caracter memorialistic.

Corespondentul nostru, care se dovedește bine informat în unele amănunte ale vieții lui Ganea, e mai puțin informat în ce privește altele: de pildă acela că, în afară de Blaj, compozitorul a mai studiat și la Budapesta. În același timp, menționînd faptul că Ganea l-a avut ca profesor pe Iacob Mureșianu, nu putem fi de acord cu corespondentul nostru că trebuie să ignorăm îndrumările primite de Ganea din partea unor muzicieni de talie europeană și universală cum a fost Bela Bartok.

În încheierea scrisorii sale, tov. V. Bora sugerează o serie de măsuri menite a eterniza memoria compozitorului. De bună seamă că organele în drept — și în primul rînd Comitetul regional Cluj pentru cultură și artă — ar putea să ia o inițiativă în acest sens.

Prof. Maria MĂRCUȘ

„politețea cea de toate zilele“

După cîte se pare, tematica abordată de noi în articolul «Politețea cea de toate zilele», apărut în nr. 31/1966, a stîrnit un interes deosebit în rîndul cititorilor noștri; mai multe scrisori sosite în ultima săptămînă subliniază satisfacția încercată la lectura lui ca și necesitatea publicării repetate a unor asemenea materiale.

«Sînt bucuroasă că ați abordat problemele politeții și ale bunei-cuviințe — ne scrie Elena Ima din Brașov. Deși sîntem la un înalt grad de civilizație, încă se mai «uită» limitele bunului simț și de aceea consider că apariția volumului lui Dan Bihoreanu referitor la bunele maniere se va bucura de aprecieri multiple, atrăgînd un mare număr de cititori».

Silviu Micle din Sighet ar dori ca «în fiecare număr al revistei să apară, pe un spațiu nu prea mare, unele recomandări privind comportările frumoase», iar Emilia Mateescu din Brașov vine chiar cu o propunere interesantă: aceea ca «regulile bunei-cuviințe să fie eventual introduse în programa școlilor de toate gradele».

«Am fost realmente încîntat de articolul «Politețea cea de toate zilele» — ne scrie, amabil, Vasi Băiculescu din Tr. Severin, iar un alt cititor, E. Mircea din Sibiu, cere o lămurire: «se sărută mîna pe stradă sau nu?» Firește, conform politeții și tradițiilor românești de comportament, se poate săruta mîna și atunci cînd întîlnești pe stradă o cunoștință apropiată.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Nicoleta Dordea, funcționară, 17 ani, Tulcea, str. Păcii 105: teme diverse, cinema, ilustrate; Cincinella Fitaru, elevă, Fălticeni, str. Republicii 64: muzică, cinema, ilustrate; Filip Curta, tehnician, Bocșa II, str. Muncii 9, rn. Reșița: teme diverse, ilustrate; Gheorghe Kiss, electrician, 18 ani, Reșița, str. Furnalelor 37: muzică, ilustrate; Marin Costeniuc, mecanic, Suceava, cartier Arini, str. Mihai Viteazul, bl. A1, sc. N., ap. 15: teme diverse, ilustrate; Antoaneta Frunză, tehniciană, stația experimentală Bechet, rn. Corabia: filatelie, ilustrate; Ștefan Teodor, elev, Buzău, Fundătura Persicului 62: sport, muzică, ilustrate; Veronica Bugeag, contabilă, Huși, str. Schit 10: ilustrate; Gabriela Comșa, elevă, Timișoara, str. Eroilor 10-12: ilustrate; Elena Ciauș, funcționară, Constanța, bd. Tomis 35: ilustrate; Rodica Goldbergher, elevă, 17 ani, București, str. Traian 112, rn. T. Vladimirescu: cinema, literatură, ilustrate; Rozalia Tordai, elevă, com. Albești 52, rn. Sighișoara: cinema, ilustrate; Vera Surdeanu, elevă, com. Rădești, rn. Muscel: ilustrate; Ortansa Sima, elevă, Focșani, str. Tăbăcari 52: filatelie, ilustrate; Costel Dîrloagă, frezor, 22 ani, Reșița, str. Oituzului, bl. 6, ap. 8: teme diverse; Elena Gîdea, absolventă liceu, 18 ani, com. Vieru, rn. Giurgiu: teme diverse; Rodica Costache, studentă, Ploiești, str. Gh. Doja 132: teme diverse, ilustrate; Ingrid Reif, elevă, Rădăuți, str. Ec. Teodoroiu 1: ilustrate; Florentina Popovici, învățătoare, 20 ani, Roșiori-de-Vede, str. Lt. Dogeanu 32: ilustrate; Angela Popescu, operatoare textilistă, Brăila, str. Mihai Bravu 445: teme diverse, ilustrate; Titi Anton, lăcătuș, Reșița, bloc 23 August, et. I, ap. 137: ilustrate; Luminița Măcesanu, elevă, com. Bîrca, rn. Băilești: ilustrate; Ion Roșioru, lăcătuș mecanic, Galați, Țiglina, str. Saturn, bl. 15, et. 9: teme diverse, ilustrate; Emilia Valigurschi, coafeză, 17 ani, Lugoj, Piața Republicii 1: teme diverse; Eugen Alexandru, mecanic, 23 ani, Galați, str. Bradului 1: prietenie, ilustrate; Dumitru Tibacu, elev, sat Valea Părului, com. Cernetu, rn. Alexandria: ilustrate; Ion Cojocaru, elev, Buzău, str. Zambilelor 10: teme diverse; Nicolae Bojescu, elev, București, rn. N. Bălcescu, str. Simion Ștefan 6: ilustrate; Nuți Savu, elevă, Brașov, str. Lămîiței 71: muzică, cinema, ilustrate; Petre Ureche, laborant betoane, com. Corbeni 40. rn. Curtea de Argeș: literatură, ilustrate.

în cîteva rînduri

Dorina Soreșanu, Bacău. Pentru a vă putea răspunde la întrebarea pe care ne-ați adresat-o, vă rugăm să ne comunicați adresa dv. completă.

Huta Băluță, comuna Mălureni, reg. Argeș. Mulțumim pentru aprecieri. Articole despre tineret am publicat și vom publica desigur și în continuare. Cîntărețului Dan Spătaru îi puteți scrie pe adresa Radioteleviziunii, str. Nuferilor 62.

Ion Niclău, Simeria. Multe din tablourile pictorilor români și străini de care ne scrieți au fost reproduse în decursul anilor

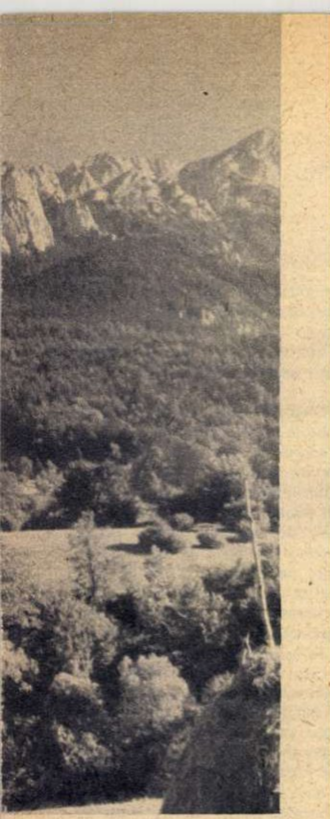

în «Flacăra», fie în alb-negru, fie în culori. În viitor mijloacele tipografice pe care le așteptăm ne vor îngădui să dăm mai multe reproduceri policrome.

Teodora Țugui, București. Ne bucură faptul că așteptați în fiecare sîmbătă apariția «Flacării». Nu avem fotografia cîntărețului bulgar pe care ne-o cereți. Adresa Radioteleviziunii bulgare este: Sofia, str. Lavele nr. 32.

Viorica Negruți, Reșița. Topraisarul, comună în Dobrogea, a fost teatrul unor mari bătălii în timpul primului război mondial. Amănunte în legătură cu istoricul localității (comuna e foarte veche) puteți cere în scris Muzeului regional din Constanța.

P. Mariana, București. Majoritatea fotografiilor actorilor și cîntăreților de muzică ușoară de care ne scrieți au apărut în «Flacăra», și în viitor cînd se va ivi prilejul vor mai apărea din nou. Vom ține cont de sugestiile pe care ni le-ați făcut.

P.C.F, București. Revista noastră nu-și poate schimba data și ora apariției. În Capitală și în multe orașe din țară ea poate fi găsită sîmbăta, în altele, duminica. Ca să puteți intra în posesia ei, cel mai ușor lucru este să vă abonați.

Gh. Țuc, Bicaz. Despre tendințe și curente noi în muzica ușoară puteți citi documentarul «Tendințe și vedete de azi» apărut chiar în acest număr al revistei. Pînă acum n-am programat o copertă cu chipul cîntăreței de muzică ușoară France Gall.

Marioara Țoni, Tulcea. Am dat curs dorinței dv. și am transmis colaboratorilor noștri Felicia Antip și V. Silvian aprecierile pe care le faceți în legătură cu materialele pe care le publicăm în revistă. Relații în legătură cu înscrierea dv. la Facultatea de chimie alimentară puteți obține adresîndu-vă direct Institutului de industrie alimentară, Galați, bd. Republicii nr. 111.

Petre Popescu, Bacău. 1) Într-un fel sau altul, în paginile noastre de «Film» au apărut știri, ecouri chiar și reportaje despre filmele românești ce se turnează în prezent. 2) Nădăjduim că sugestia dată Editurii tineretului cu privire la editarea unei lucrări de educație sexuală va fi luată în seamă. 3) Și noi dorim publicarea unui nou fotoroman. Dar, firește, mai bun decît primul. Și pentru aceasta îl pregătim mai îndelung.

cititorii întreabă

așa s-a născut muzica

«În ce chip și-a făcut muzica apariția pe pămînt?»

Dumitru POPA, Sibiu

Răspunde PETRE CODREANU, muzicolog.

Muzica este una dintre cele mai vechi arte, începuturile sale fiind legate de începuturile societății omenești. Caracterul colectiv al creației și interpretării muzicale, specific folclorului, s-a păstrat pînă în zilele noastre, la mai toate popoarele.

Muzica profesională, denumită uneori și cultă, așa cum o cunoaștem azi, datează din epoci mult mai recente (de circa 900 de ani). Este dificil a stabili date exacte sau nume ale primilor compozitori sau interpreți profesioniști, fiecare cultură evoluînd în chip deosebit, potrivit condițiilor specifice.

În Europa, compozitori în accepțiunea modernă a noțiunii — cei care creează, inventează o muzică oarecare — pot fi considerați primii trubaduri, truveri, minnesängeri și meistersängeri (autori francezi și, respectiv, germani de versuri și muzică din secolele XI-XIV): Adam de la Halle, Guillaume de Machault, Tannhäuser, Hans Sachs. Fiecare gen muzical își are și primii săi creatori (sau cînd aceștia au fost figuri mai modeste, sintetizatori, al căror nume s-a impus cu strălucire); astfel, printre cei care au dat naștere operei, numele cel mai marcant este al lui Claudio Monteverdi (secolul al XVII-lea); creator al simfoniei poate fi considerat Joseph Haydn (secolul al XVIII-lea); liedul s-a impus în veacul trecut, veac al romantismului, prin creația lui Franz Schubert etc., etc.

La noi, începuturile muzicii profesionale sînt legate de apariția unei vieți muzicale permanente, organizate (cercetătorii descoperă mereu noi precursori, dar importanta lor, în afara celei a unor mari personalități ca, între alții, Ion Căianu, din secolul al XVII-lea, sau Dimitrie Cantemir — domnitorul moldovean, un mare umanist al epocii sale — nu este încă precis stabilită). Primii compozitori cu activitate susținută sînt Ioan Andrei Wachmann, Elena Tayber-Asachi, Alexandru Flechtenmacher, Carol Miculi, Ludovic Wiest. Generației lor îi urmează compozitori ca Gheorghe Dima, George Stephănescu, Eduard Caudella, Gavriil Musicescu, Ciprian Porumbescu, G.D. Kiriac, Constantin Dimitrescu și alții, a căror contribuție la profilarea unei muzici românești în veacul trecut este deosebit de importantă. George Enescu este compozitorul modern care se impune atenției întregii lumi prin originalitatea și forța de sinteză a creației.

Detalii asupra acestor chestiuni pot fi găsite în: George Bălan — **Înnoirile muzicii** (Ed. muzicală, 1966) și în R.I. Gruber — **Istoria muzicii universale** — 3 vol., Ed. muzicală; despre istoria muzicii românești va apărea un volum al eruditului compozitor Zeno Vancea (aceeași editură).

rezerve inepuizabile. . .

«Există vreun motiv de îngrijorare în legătură cu epuizarea resurselor energetice și a minereurilor de fier din lume?»

Ioan CIOCAN, Bîrlad

Răspunde prof. dr. docent VICTOR TUFESCU.

Cărbunii, folosiți încă de prin secolul al X-lea, au început a fi exploatați cu mai multă intensitate din secolul al XIX-lea cînd, prin descoperirea proceselor de cocsificare, au înlocuit în siderurgie cărbunele de lemn (pînă atunci furnalele decimau pădurile din jur). Producția acestui combustibil a crescut mereu, cărbunii fiind folosiți pentru încălzit cazanele navelor și ale locomotivelor, în centrale termoelectrice etc. Dacă în 1929 producția mondială de cărbuni a fost de 1.3 miliarde tone, în 1963 aceasta s-a dublat, depășind 2,6 miliarde tone. Cu toată așa-numita «criză a cărbunelui», rezultată din înlocuirea lui cu produse petroliere, la transporturile maritime, ca și în unele ramuri industriale și în transporturile feroviare (trecerea la locomotivele diesel-electrice), epoca cărbunelui n-a trecut totuși. El rămîne neîntrecut sub formă de cocs la furnale, în producția de energie electrică și în unele ramuri ale industriei chimice. Rezervele mondiale (peste 7 740 miliarde tone) se apreciază că ar ajunge — la un ritm de consum asemănător celui actual — încă vreo 3000 de ani. Deci deocamdată nu sînt motive de îngrijorare.

Petrolul, intrat abia la mijlocul secolului al XIX-lea în faza producției industriale, este consumat în proporții din ce în ce mai mari, cu deosebire de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd apare un nou vehicul, automobilul. De la 20 milioane tone în 1900 producția mondială de petrol ajunge la 270 milioane tone înaintea celui de-al doilea război mondial și la 1,4 miliarde tone în 1964. Într-o sută de ani (1857-1957) s-au consumat în lume 12 miliarde tone de petrol, ceea ce egalează un tren de cisterne lung de 5 000 km, adică lung de la Paris pînă la golful Persic. Cînd se vor epuiza rezervele de petrol? Deocamdată ne aflăm în faza în care se descoperă mereu noi zăcăminte. Mari surprize au adus cele descoperite prin 1934-1936 în Orientul Mijlociu (Kuweit, Arabia Saudită, Iran, Irak etc.), care au ajuns în prezent la o producție de peste 350 milioane tone anual. De asemenea Canada, unde extracția a început în 1938, are astăzi o producție ce trece de 37 milioane tone; mai ales însă, o surpriză a constituit-o Sahara, unde exploatările au început abia după 1960, ajungîndu-se astăzi la peste 40 milioane tone producție anuală. Rezervele cunoscute în prezent (circa 200 miliarde tone) ar putea ajunge, la ritmul actual al extracției, încă circa 130 ani, dacă alte rezerve nu se vor identifica între timp.

La *gazele naturale* situația este întrucîtva asemănătoare: se identifică mereu noi zăcăminte (Italia, Marea Nordului etc.). În prezent rezervele cele mai mari se găsesc în S.U.A. (77 la sută), U.R.S.S. (13 la sută), Republica Socialistă România (4 la sută) și Canada (3 la sută). Durata lor pare să fie apropiată de cea a petrolului.

Dar noi resurse energetice sînt puse mereu la lucru: energia inepuizabilă a căderilor de apă, energia geotermică, adică aceea pe care o degajă pămîntul din adîncuri (valorificată în Italia), forța mareelor, adică a fluxului și refluxului mărilor, și mai ales energia nucleară, practic inepuizabilă, folosită în scopuri industriale pe scară din ce în ce mai largă. Nu este așadar motiv de îngrijorare în legătură cu o presupusă terminare a resurselor energetice ale globului pămîntesc.

Dintre *metale* fără îndoială fierul este cel mai căutat în industrie. Cunoscut și folosit din vremuri străvechi (sciți, celți), el a ajuns să fie consumat în mari proporții o dată cu dezvoltarea mașinismului (secolul al XIX-lea), fiind necesar la construcția căilor ferate, a podurilor, a marilor edificii de beton armat, la construcția de mașini etc. Totuși zăcămintelor cunoscute mai de multă vreme li s-au adăugat recent noi descoperiri — zăcăminte de minereuri de fier, extrem de bogate și superioare calitativ (Kursk în U.R.S.S, Brazilia și Venezuela, Africa de nord), care au dublat rezervele cunoscute. Fără a mai ține seama de masivele recuperări de metal (fierul vechi), rezervele cunoscute în prezent ar putea ajunge, la un consum ca cel actual, aproape un mileniu. Dar diverșii înlocuitori ai fierului (de la aluminiu la masele plastice) acopăr și ei tot mai multe folosințe în care se consuma pînă nu demult în exclusivitate fier.

Imensele zăcăminte din adîncurile pămîntului și din apele mărilor și oceanelor rezervă încă mari surprize; iar progresul tehnic asigură noi posibilități de exploatare, astfel că putem fi foarte optimiști în legătură cu aceste prețioase resurse naturale.

pe scurt

Marin Mihaela — Cîmpulung Muscel. Mulțumim pentru aprecierile pe care le faceți cu privire la conținutul revistei. Vom ține seama de ele la întocmirea sumarelor viitoarelor noastre numere. Despre deplasarea continentelor vom publica un articol special. La celelalte întrebări vă răspundem aici: 1) Datele biografice ale lui Victor Hugo: s-a născut în 1802 la Besançon, ca fiu al unui general al lui Napoleon. În tinerețe este partizan al monarhiei dar, influențat de gîndirea progresistă a epocii sale și de evenimentele politice în mijlocul cărora trăiește, evoluează mereu spre stînga. În timpul lui Napoleon al III-lea, fiind supus persecuțiilor, este silit să se exileze, trăind 18 ani departe de patria sa. După căderea celui de-al doilea imperiu se reîntoarce în Franța, participînd activ la lupta pentru libertate dusă de păturile cele mai înaintate ale intelectualității și întregului popor francez. Hugo a lăsat o operă literară vastă (de care vedem că nu ne întrebați, ceea ce ne face să presupunem că o cunoașteți). A încetat din viață în 1889. 2) Cometele sînt corpuri cerești cu aspect nebulos ce fac parte din sistemul solar. Se compun, în general, din cîte un corp, format dintr-un nucleu înconjurat de o masă difuză și o coadă îndreptată în sens opus soarelui. Nucleul este constituit din particule meteoritice și gaze congelate, care, ridicîndu-și temperatura sub influența razelor solare, se volatilizează, dînd naștere cozii.

Ionel Dobre — Galați. 1) A existat, într-adevăr, și un Napoleon al II-lea: era fiul lui Napoleon Bonaparte și al Mariei-Luiza. (Numele său complet era François-Charles-Joseph Bonaparte). S-a născut în 1811 și de la naștere a fost proclamat «Rege al Romei»: după cea de-a doua abdicare a tatălui său, a trăit la curtea bunicului său, împăratul Francisc al II-lea al Austriei, purtînd numele de ducele de Reichstadt. A murit la vîrsta de 22 de ani (1832). 2) Ludovic Bonaparte (1778-1846) a fost rege al Olandei în timpul primului imperiu. 3) Napoleon al III-lea (Charles-Louis-Napoleon Bonaparte) s-a născut în 1808, fiind fiul lui Ludovic Bonaparte și al Hortensei de Beauharnais. A devenit împăratul Franței între 1852 și 1870, în urma unei lovituri de stat. A dus o politică în interesul marii burghezii. A murit în 1873.4). Ludovic al XV-lea era strănepot al lui Ludovic cel Mare. S-a născut la Versailles în 1710. A fost rege al Franței din 1715 pînă în 1774. El a fost penultimul Bourbon pe tronul Franței, înaintea revoluției burgheze din 1789. În timpul domniei lui s-a pregătit, de fapt, revoluția înfăptuită la 15 ani după preluarea domniei de către nepotul și succesorul său, Ludovic al XVI-lea. 5) Domnitorii din familia Movilă: Ieremia (1595-1600); Simion — fratele lui Ieremia (1606-1607); Mihai — fiul lui Simion (3 luni în 1607); Constantin — fiul lui Ieremia (1607-1611); Alexandru (1615-1616); Moise — fiul lui Simion (1630-1631 și 1633-1634) — toți pe tronul Moldovei. Pe tronul Munteniei au domnit: Simion (1600-1602, cu o întrerupere de 3 luni); Gavril — fiul lui Simion (în 1606, o lună, și apoi 1618-1620). 6) Dinastia Abbasizilor, care a stăpînit califatul Bagdadului din anul 750 pînă în 1258, se considera coborîtoare dintr-un unchi al profetului Mahomed, pe nume Abbas. Abbasizii au întărit orînduirea feudală; în timpul stăpînirii ei au avut loc puternice răscoale ale popoarelor subjugate, ale sclavilor, ale țăranilor înfeudați și chiar ale unor pături meșteșugărești din orașe; aceste răscoale reușesc, spre sfîrșitul epocii de stăpînire a acestei dinastii (secolul al IX-lea mai ales), să slăbească puterea califilor și să le limiteze stăpînirea la orașul Bagdad și împrejurimile sale. Numărul total al califilor din dinastia Abbasizilor a fost de 37. Cel mai vestit dintre califii abbasizi a fost Harun al Rașid (786-809). În timpul său califatul a devenit cel mai puternic imperiu al acelei epoci, iar Bagdadul, un important centru cultural și științific. Nici unul dintre urmașii lui Harun al Rașid nu a fost o personalitate deosebit de remarcabilă. Dintre califii din dinastia sa vom aminti pe Radhi (secolul al X-lea), în timpul căruia puterea califatului a fost restrînsă la maximum, și pe Mustasim, unul dintre califii Abbasizi, a cărui domnie a fost lichidată de Hulagu, nepotul lui Genghis-han. După detronarea lui Mustasim, urmașii Abbasizilor găsesc adăpost în Egipt, unde sultanii mameluci le recunosc un oarecare rol spiritual; dar și acesta încetează o dată cu cucerirea Egiptului de către turci (1517).

V. SILVIAN

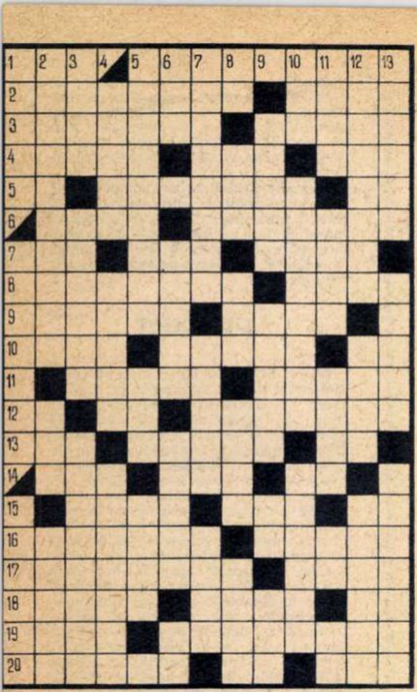

CU GIRUL AUTENTICITĂȚII

felicitările noastre!

Sîmbătă 30 iulie 1966. Zi de cununii la oficiul stării civile al Sfatului popular al raionului V.I. Lenin din Capitală. Ca de obicei în asemenea împrejurări, aglomerație: părinți, rude, colegi, tovarăși de muncă ai «împricinaților». Cununiile se succed una după alta, urmate de invariabilele îmbrățișări, urări de fericire, buchete de flori...

...Toate, afară de una. Pentru că, la una din cununiile cărora le vine rîndul la oficiere, lucrurile capătă o întorsătură neprevăzută.

De început cununia a început ca oricare alta:

Ofițerul stării civile: «Tovarășe X, vrei să iei în căsătorie pe tovarășa Y?»

Mirele: «Da»

Ofițerul stării civile: «Tovarășă Y, vrei să iei în căsătorie pe tovarășul X?»

Mireasa:...

Aici intervine lovitura de teatru. Pentru că mireasa, fără a ezita cituși de puțin (așa cum ar putea rezulta din punctele noastre de suspensie) răspunde categoric: «NU!»

Ce a urmat se poate înțelege ușor: la început, cîteva secunde de tăcere stupefiată, apoi o rumoare ce s-a transformat imediat în vacarm. Peste tumultul stîrnit în sală, ofițerul stării civile, anunțînd că a consemnat refuzul căsătoriei, cere ex-candidatei la cununie explicațiile acestui «nu» atît de categoric. Fosta — pînă în acel moment — mireasă, le-a dat cu sinceritate. Le transcriem așa cum au fost reținute în emoția generală:

— Cînd am ajuns aici, la sfat, și am urcat scările de la intrare, m-am împiedicat de o treaptă...

(gîndul ne poate duce la ideea că, fiind superstițioasă, mireasa a socotit aceasta drept un «semn rău»; dar nu e vorba de așa ceva. S-o lăsăm să continue).

— ...cînd a văzut că mă împiedic, acel ce urma să-mi fie soț, în loc să-mi sară în ajutor, n-a găsit altceva mai bun de făcut decît să-mi spună: «Idioato! Nu vezi unde calci?» Or, dacă în ziua nunții îmi vorbește în felul acesta — cum mă va trata peste o lună, peste un an, peste zece?...

La hotărîrea cu care ex-mireasa și-a expus gîndurile nu i se putea da decît un singur răspuns — fraza pe care zidurile acestor încăperi au auzit-o de atîtea ori: «Felicitările noastre!»

Felicitări pentru dovada de demnitate, pentru tăria de caracter, pentru bunul simț manifestat cu acest prilej. Dar, în același timp, permiteți-ne și o întrebare: oare pe acel ce urma să vă fie mire și soț nu l-ați cunoscut pînă în momentul în care v-ați împiedicat de treapta scării de la intrarea la sfatul popular? Dacă l-ați cunoscut, cum de nu ați sesizat pînă în acel moment trăsăturile urîte ale caracterului său? Iar dacă nu, cum de ați ajuns pînă la actul solemn al căsătoriei alături de un... necunoscut? Desigur, e bine că în ceasul al 12-lea ați putut spune «nu» — dar și mai bine ar fi fost dacă, înainte de a întocmi formele de căsătorie, v-ați fi cunoscut mai bine «alesul». Acest «nu» ar fi putut fi formulat acasă, în cadru intim.

V. SAVIN

NAUTICĂ

ORIZONTAL: 1) Vapor — Cel mai important port maritim al țării noastre. 2) Instrument folosit odinioară de navigatori pentru determinarea poziției vasului — Mal. 3) Înaintaș — Interjecție din Transilvania. 4) A înșela — Ansamblu vocal — Rond. 5) Alfa și Omega — Vapor prins în ancoră — Notă muzicală. 6) Punctul cardinal indicat de acul busolei — Încetișor. 7) Vas mic... — Prefix pentru păsări — Arțar. 8) Versată — Deseori. 9) Cu ochii în patru (pl.) — Marginea de sus a unei luntri. 10) Noroi — Căciuli mari, mițoase (reg.) — Conjuncție. 11) Regiune a Indoneziei — Întindere necuprinsă de ape. 12) Curbe! — Spetează — A descinde de pe un vapor. 13) Judecător în Infern (mit.) — Forța lor a înlocuit, în secolul trecut, pînzele corăbiilor — Dînsa. 14) Aproximativ — Fluviu în Europa — Barbu Stoian. 15) Lopată nautică — Mediul marinarului — Leo! 16) Legată la țărm — Nume masculin. 17) Șoc — Alt vas mic... 18) Capitală europeană legată de drumurile nautice prin portul Pireu — Ansamblu format din scheletul unei nave și învelișul ei — Tub gol! 19) Foaie de tablă — Valuri. 20) Portul în care a acostat legendara arcă a lui Noe — Gust specific — Zînă.

VERTICAL: 1) Mare — Îngrijire — Plantă erbacee comestibilă. 2) Navigatori printre... stele — Platformă plutitoare folosită pentru a trece peste un rîu, un golf, un estuar etc. — Asigură forță de propulsie navelor moderne. 3) Prefix pentru vechime — A obosi — Corabie cu pînze folosită în trecut. 4) Sistem de detectare, folosit pe scară largă în navigația modernă — Cultivatori de in — Lup de mare. 5) Conducătorul unei nave — Fir — Fără luciu (fem.). 6) Prefix care înseamnă «întreg» — A se văicări — Nume — Teșite! 7) Inventat — A face unde — Corabie veche. 8) Stan Bărbulescu — Un sfert de cart marinăresc — Metal prețios — Nume de fată — A auli. 9) Cambie — A găuri — Salutare — Întîmplare. 10) Avantaj — Uriașă — Ambarcațiune de tonaj redus, folosită de pescari. 11) Înalt — Cacialma... pentru pește — Superstiție — Pronume posesiv — Interjecție. 12) «Galați» și «Constanța», cele două mari vase românești pentru pescuitul oceanic — Vas cu apă dulce — Bărcuță. 13) Comandantul unei flote — Adăpostul oilor — Vas cu pînze.

D. IACOBESCU

Cuvinte rare: TULAI, TAS, ATAR, USNA, EAC, COCA, TOLA, AOLI.

DEZLEGAREA JOCULUI «FRUCTE» APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) AMAN — CORCODUS. 2) GUTUI — TURCA — A. 3) URAGAN — GAR — AM. 4) RELATAT — MUSTI. 5) I — ALABALA — TUN. 6) DANE — ARE — AA — T. 7) ART — ABANOS — VA. 8) GANG — NERUDA. 9) AH — URS — SAMARA. 10) TERCIUI — SALAM. 11) EZI — SALVE — ATA. 12) NICA — VII — ACID. 13) A — IRA — ANOD — CO. 14) ANANAS — BACA. 15) PI — CAP — TAPU — B. 16) E — VISINE — ARTA. 17) PORTOCALE — MAN. 18) EVA — NOD — AMARA. 19) NINA — LAN — ALUN. 20) INAPTA — CIRESE.

CARNET AUTOMOBILISTIC

conducerea „preventivă“ a automobilului

Perfecționarea tehnică a automobilelor, apreciază specialiștii, a fost pînă în prezent neomogenă. Vitezele cresc fără ca să existe un corespondent în ceea ce privește securitatea călătorilor în caz de avarie sau de ciocnire. Amploarea problemei poate fi ilustrată de faptul că, în S.U.A., de la apariția automobilului pînă în prezent, și-au pierdut viața în accidente peste 15 milioane oameni, mai mult decît au murit în toate războaiele purtate în cursul întregii istorii a acestei țări. Numai în anul 1965, 20 milioane de automobile au fost implicate în 14 milioane de accidente care au costat viața a 48 000 de persoane și din care au rezultat 1,8 milioane de accidentați, dintre care 200 000 au rămas cu infirmități permanente.

O carte apărută recent în Franța își propune să inițieze și să convingă pe cititori asupra marilor avantaje pentru individ și societate a unei conduceri «preventive» a automobilului, bineînțeles în raport cu accidentele potențiale.

Pentru a dovedi că reflexele o dată obținute trebuie educate și exersate, Marcel Rouet, autorul cărții, indică rezultatele unor interesante statistici, din care reiese numărul mare de solicitări ale sistemului nervos la care este supusă o persoană în timpul conducerii. Pe distanța de 1 km, la o viteză de 70 km pe oră, deci în aproximativ 50 secunde, se primesc în medie 15 informații optice și 5 auditive, impunîndu-se luarea a 18 hotărîri diferite.

În această situație, cel care conduce automobilul trebuie să se afle în permanență într-o excelentă formă fizică și psihică, fapt care presupune un antrenament zilnic și un sistem nervos perfect adaptat cerințelor vieții moderne.

Sesizînd, ca revers negativ al răspîndirii automobilismului, apariția unei boli, așa-numita «automobilită», autorul cărții face o inspirată descriere a persoanelor care refuză să mai facă chiar cîțiva pași fără mijlocul lor preferat de transport. În formele grave, «automobilita» se manifestă prin pierderea treptată a simțului de utilizare a membrelor inferioare, obezitate sau cel puțin predispoziție la aceasta și, în general, atrofierea la maximum a sistemului muscular, insuficient solicitat la eforturile obișnuite ale mersului pe jos, în aer liber, foarte sănătos și reconfortant sub toate aspectele.

Se recomandă anumite regimuri alimentare, practicarea sportului, precum și «zile fără automobil».

Ing. V. IOANID

FALS TRATAT DE PSIHOLOGIE (III)

stări afective

Se pare că așa-numitele **stări afective** nu sînt niște simple bucurii sau indispoziții. Ele au un temei riguros științific. S-a demonstrat chiar, deosebit de elegant (ați observat de cîte ori se întîlnește cuvîntul **elegant** în tratatele științifice?), că terminațiile neuronale suferă transformări în raport cu stările afective (puteți să vă imaginați gămăliile astea nervoase cînd destinse, alungite — în momente de veselie — cînd ghemuite, cocîrjate — la supărare).

Și acum două exerciții de gimnastică nervoasă.

Primul. Începeți prin a cumpăra carnete cu bilete de autobuz. Bine. Aveți aproximativ o șansă din cinci ca imprimarea diferitelor cifre în negru pe bilete să fie excesiv de puternică. Ați găsit carnetul potrivit? Luați-l acum, suiți-vă în autobuz și prezentați-l taxatoarei pentru compostarea[1] unui bilet. Dindărătul măsuței metalice doi ochi bănuitori vor cerceta biletul în transparență, mîinile aferente vor răsfoi nervos întregul carnet, făcîndu-l varză, după care o voce la fel de amabilă va susura, astfel încît să audă și călătorul de pe locul în dreptul căruia scrie «Copii(i) sub 14 ani nu au vo(i)e în față»:

— Tot carnetul a mai fost folosit o dată! Vrei să mă trișezi; să-ți fie rușine (face scena, deși a întîlnit sute de carnete asemănătoare).

Încearcă să te justifici: vei bîigui ceva încîlcit sau vei ridica tonul, adică în ambele cazuri vei pleda în defavoarea ta.

Pasagerii se vor împărți în două tabere, acuzîndu-te sau luîndu-ți apărarea, în timp ce dumneata vei căuta zadarnic vreo trapă invizibilă prin care să-ți azvîrli ultimele rămășițe de demnitate personală.

Al doilea exercițiu: la domiciliu pentru cei comozi. Condiție specială — încheiați un contract pentru executarea unei lucrări cu I.D.G.B. Ea vi se face la timp și în bune condiții. Pînă aici toate motivele să fiți și mai bine dispus.

Trec vreo două luni de asemenea bucurie fără nori. Apoi primești o somație în termeni foarte drastici, în care întreprinderea respectivă îți face cunoscut că «întrucît n-ai plătit...» vei fi trimis în judecată.

Pentru următoarele 6 ore acest tratament de infractor îți va tăia orice chef de mîncare sau de somn. Cauți să-ți rememorezi totul în legătură cu instalația în cauză.

Ευρηκα[2]!, ți-ai amintit. Contractul prevedea că întreprinderea îți va opri datoria în rate lunare. Te duci să ceri explicații. Un personaj angelic de nevinovat te liniștește lămurindu-te că «acesta e sistemul, pentru mai multă siguranță. Am trimis înștiințări (nu le spune somații) tuturor».

Certitudinea că ai o mulțime de confrați infractori potențiali, în loc să te liniștească, te transpune într-o stare de melancolie apăsătoare. Terminațiile neuronale arată probabil jalnic. Noroc că nu se văd cu ochiul liber.

V-am prezentat, așadar, două exerciții de antrenare prin ghemuire a terminațiilor neuronale. Cum? Cunoașteți și alte mijloace pentru a ajunge la același rezultat? Atunci se schimbă situația: convocăm un simpozion științific.

M. HERIVAN

---

1) Acest termen științific aparține exclusiv I.T.B.-ului.

2) Evrika!

la drum

ÎN MUNȚII APUSENI

Cu înălțimi mai modeste decît cele pe care le întîlnim în masivele cu renume turistic din Carpații orientali și meridionali, cu vîrfuri tocite în platouri sau rotunjimi surprinzătoare, Munții Apuseni, «Țara de piatră» a moților, țopilor și mocanilor, și-au cîștigat totuși de mult timp un binemeritat renume turistic. Și aceasta datorită faptului că din alcătuirea lor — un adevărat mozaic de roci — a rezultat o mare bogăție de forme, o mulțime de minunății ale naturii, una mai interesantă și mai originală decît cealaltă. Lor li se adaugă farmecul așezărilor omenești, legat direct de muntele, uneori bogat, alteori destul de puțin darnic, așezări risipite pitoresc aproape pretutindeni pînă la 1 300-1 400 m altitudine.

Dată fiind vastitatea Munților Apuseni, vă invităm astăzi numai spre una din numeroasele lui zone turistice, zona vestitului ghețar de la Scărișoara și a podișului Padiș-Ponor.

Pornim la drum din Cîmpeni, orășel în care Avram Iancu a avut postul de comandă al armatelor moțești în 1848-1849.

Pînă aici ne aduce «mocănița», trenul pe linie îngustă care urcă de la Turda, pe Valea Arieșului, pînă la Abrud. În continuare vom folosi autobuzele D.G.T.A. (plecări din Cîmpeni la ora 7,30; 9 și 16,30) care urcă pe Valea Arieșului Mare, prin Albac (satul lui Horia) pînă la Gîrda de Sus (31 km de la Cîmpeni). Aici întîlnim drumurile marcate ce duc la ghețar: unul prin Valea Gîrda Seacă (marcaj bandă roșie , durata 2 ore); altul prin Valea Ordîncușii (marcaj bandă albastră, durata 5 ore). Primul este mai direct și mai ușor. Al doilea, practicabil doar cînd apele sînt scăzute, oferă însă prilejul vizitării Cheilor Ordîncușii, sălbatice și pitorești, și a peșterii Poarta lui Ioanele, aflată pe valea afluentă din stînga.

Cele două drumuri se întîlnesc pe platoul carstic al Scărișoarei, la cabana cu același nume, aflată la marginea cătunului Ocoale.

Ghețarul se află la 1 200 m altitudine și doar la 20 de minute de cabană (marcaj punct roșu). El este ascuns într-un aven circular (o peșteră verticală), adînc de 48 de metri și cu pereți abrupți. Vizitarea lui (se face numai cu însoțirea paznicului) constă — după coborîrea în aven — din parcurgerea celor trei grote a căror podea este constituită din partea superioară a ghețarului adînc de 42 de metri. Deosebit de frumoasă este ultima sală, numită de localnici «bisericuța», din cauza reflexelor de lumină din vîrful coloanelor de gheață formate aici și care par lumînări aprinse.

Între podeaua de gheață a grotelor și stîncă se văd crăpături mai largi sau mai strîmte care coboară în adîncime pînă la baza ghețarului. Explorate în 1947 de speologii din Cluj, ele au dus la descoperirea a două galerii cu minunate concrețiuni: Scărișoara de calcar. Galeriile acestea nu pot fi vizitate acum, dar se proiectează — și sperăm să se realizeze cît mai curînd — amenajarea lor.

De la Scărișoara, cei ce vor să se întoarcă pe un alt drum în Valea Arieșului pot coborî la Arieșeni (marcaj triunghi roșu — durata 1 1/2 ore), de unde pot lua autobuzul înapoi spre Cîmpeni (ore de plecare: 5,30;11,40 și 17,31) sau spre orașul Dr. Petru Groza din Valea Crișului Negru (39 km, ora de plecare 6,39).

Cei ce vor să continue excursia în Apuseni se pot îndrepta spre podișul carstic Padiș-Ponor, al cărui centru turistic îl constituie cabana Padiș (drumul Scărișoara-Padiș, marcat cu bandă albastră durează circa 6-7 ore).

Trei trasee în circuit ne oferă, de la cabana Padiș, posibilitatea de a cunoaște cele mai interesante locuri din această zonă în care fenomenele carstice sînt deosebit de răspîndite: circuitul izvoarelor Someșului Cald (marcaj punct roșu, durata circa 6 ore); circuitul cetăților Ponorului (marcaj punct albastru, durata circa 6 ore) și circuitul Văii Galbenii (marcaj punct galben, durata circa 10 ore).

De la Padiș se poate ieși din munte fie prin comuna Pietroasa (marcaj cruce albastră, 5 ore de mers); fie prin Stîna de Vale (marcaj bandă roșie, 6 ore de mers); fie pe șoseaua forestieră care se sfîrșește pe pîrîul Izbucului (la 1/2 oră de cabană) și care duce la Răchițele (6-7 ore de mers) de unde cu autobuzul (plecarea la ora 6) se poate ajunge la Huedin (31 km).

În încheiere ținem să amintim celor ce vor să cunoască Munții Apuseni că drumurile nu prezintă dificultăți deosebite, dar lungimea lor pretinde un oarecare antrenament și un echipament adecvat.

Gheorghe EPURAN
(fotografia autorului)

POVESTEA VORBEI

sarcasm și virulență

Ironia, în forma ei cea mai necruțătoare, poartă numele de **sarcasm.** Dacă denumirea este sau nu este bine găsită, poate să aprecieze oricine, aflînd că la baza ei stă cuvîntul vechi grecesc **sarx,** care înseamnă «carne». A ironiza cu sarcasm, a fi sarcastic la adresa unui adversar, e o acțiune pe care grecii o evocau printr-un termen cu sensul «a smulge carnea» (de pe cineva), «a sfîșia». Atmosfera creată în jurul acestui cuvînt devine și mai neplăcută dacă subliniem înrudirea dintre **sarcasm** și **sarcofag,** acesta din urmă fiind un cuvînt compus din elementele grecești **sarx** și **fagein** (=a mînca, a devora): sarcofagele distrug trupurile.

Ironia, critica, satira, cînd îmbracă forme ascuțite, devin **virulente.** Iată un cuvînt cu asociații tot atît de puțin agreabile. În secolul al XV-lea, francezii îl foloseau încă pe **virulent** cu înțelesul lui originar, adică «plin de puroi». La baza adjectivului latin **virulentus** stă un termen binecunoscut pînă astăzi: **virus,** care în latină însemna «otravă». Se pare că Voltaire e unul din primii scriitori francezi — dacă nu chiar primul — care dă lui **virulent** sensul de «vehement, violent», singurul cunoscut astăzi.

Sorin STATI

cadran internațional

„iga 66" — parada florilor

Șoseaua sinuoasă ce leagă Erfurtul de bătrînul Wartburg este neobișnuit de animată din primăvară pînă-n miezul verii. Limuzinele și autocarele înțesate cu turiști, după ce poposesc o oră, două la poalele cetății medievale, care și-a împrumutat numele fabricii de automobile de la Eisenach, se îndreaptă, în convoi neîntrerupt, spre metropola florilor: „IGA 66" — expoziția internațională de horticultură de la Erfurt.

Tradiția grădinăritului și a cultivării pasionate a celor mai variate specii de flori are la Erfurt o vechime de sute de ani. Din tată-n fiu s-a transmis meșteșugul îngrijirii florilor, iar expoziția din 1865 (acel vestit „Allgemeine Deutsche Gartenbauaustellung") n-a fost decît o primă și îndrăzneață „ieșire în larg" — cum spun localnicii — a comorilor de frumusețe realizate de horticultorii iscusiți din Erfurt. Acum, pe aceleași locuri, în jurul resturilor citadelei Cyriaksburg, peisajul turingian este îmbogățit pe o întindere de o sută de hectare de zecile de pavilioane, sere, parcuri, care — toate laolaltă — oferă, sub emblema „IGA 66", replica modernă a tîrgului de flori de odinioară, constituind totodată una dintre cele mai mari expoziții internaționale de horticultură.

Pavilionul Olandei.

Deschisă pentru a șasea oară (din 1961) în primăvara aceasta, expoziția își va închide porțile la 9 octombrie. S-ar putea spune „IGA 66" are tinerețea florilor pe care le etalează, dar faptul că în ziua cînd am poposit în această ultramodernă „grădină suspendată" mașinile de calculat îl înregistraseră pe vizitatorul cu nr. 11 000 000, este dovada maturității și popularității ei.

150 de întreprinderi horticole din țări socialiste și capitaliste concurează și în acest an pentru cele 77 medalii de aur, 117 de argint și 116 de bronz, oferite celor mai frumoase flori, întreprinderilor care prezintă sorturi speciale de legume.

Pentru a parcurge nesfîrșitele alei prin împărăția crizantemelor, violetelor, narciselor sau orhideelor, pentru a savura culorile aproape ireale ale petalelor diafane sau parfumurile îmbătătoare ale unor specii de flori de forme și proporții neobișnuite, ai nevoie nu de ore ci de zile întregi. Nici nu s-ar putea altfel, de vreme ce „IGA 66" îți oferă bunăoară numai delicatul iris în 180 de variante.

Din primăvară pînă în toamnă parada florilor se desfășoară după programul dinainte stabilit. La început a fost trecerea în revistă a narciselor, petuniilor și violetelor, apoi dansul rozelor, în miezul verii s-au etalat gladiolele, daliile și plantele tropicale. După zilele mașinilor horticole și ale maeștrilor în grădinărit, urmează săptămînile crizantemelor, gladiolelor și garoafelor.

În toiul întrecerilor horticole au loc tranzacțiile comerciale și de specialitate. Din tot ce am văzut la „IGA 66", nimic nu poate fi comparat cu fresca uriașă de culori și lumini pe care ți-o oferă parcul celor 100 000 de trandafiri purpurii în rîndul cărora specia „New York" — care a primit medalia de aur — apare într-adevăr ca regină incontestabilă a florilor.

Dic. BABOIAN

d-ale pieței comune

În această agitată organizație occidentală care se numește Comunitatea Economică Europeană, au avut și au loc mereu numeroase dispute — unele pe teme majore, altele în probleme mai puțin importante, însă nu lipsite de note picante și semnificative. Complicatul și greoiul mecanism al Pieței comune s-a poticnit de multe ori în eforturile sale de a aduce la același numitor interesele statelor membre. Astfel, unele dintre acestea au avut și au de suferit în procesul de „nivelare" întreprins de CEE, ceea ce a dat naștere la conflicte care au căpătat, de multe ori, denumiri hazlii : războiul puilor de găină, războiul portocalelor, războiul frigiderelor, războiul ouălor și alte războaie. Iată că, de curînd, a fost încheiat un armistițiu și într-un alt conflict, și anume „războiul covorului roșu". De data aceasta denumirea amintită este numai o figură de stil, deoarece nu e vorba de crearea unei „piețe a covoarelor", ci de o problemă de protocol.

În general se obișnuiește ca ceremonialul prezentării scrisorilor de acreditare să se desfășoare într-o sală de recepții, unde pe podea să fie așternut un covor roșu. Așa se procedează și la sediul CEE din Bruxelles.

În anul 1959, Consiliul ministerial a hotărît ca diplomații acreditați pe lîngă Piața comună să se prezinte președintelui Comisiei CEE. Apoi diplomații făceau o vizită de curtoazie președintelui Consiliului ministerial. Aceasta a durat pînă la sfîrșitul anului trecut, cînd reprezentanții francezi au contestat dreptul profesorului Hallstein, președintele Comisiei CEE, de a se folosi de „covorul roșu" sau mai bine-zis de a oficia acreditarea diplomaților pe lîngă Piața comună. Era în momentul în care criza agrară din Piața comună ajunsese la un punct maxim, făcînd să răscolească și mai mult spiritele, și așa destul de agitate, în „ședințele maraton" ale comunității. Reprezentanții francezi au cerut ca în viitor scrisorile de acreditare să fie prezentate președintelui Consiliului ministerial. Propunerea a găsit, însă, oponenți în special în rîndul reprezentanților vest-germani, care țin la prestigiul concetățeanului lor, profesorul Hallstein. Între timp, prezentarea scrisorilor de acreditare a diplomaților pe lîngă Piața comună a fost sistată, iar aceștia au trebuit, la sosirea la Bruxelles, să pună scrisorile în sertare și să aștepte. La un moment dat, numărul lor ajunsese la 70. Ca și în atîtea alte cazuri, chestiunea a fost rezolvată printr-un „compromis". S-a convenit ca „șefii misiunilor să prezinte în viitor scrisorile lor de acreditare președintelui Consiliului și președintelui Comisiei, care se întîlnesc cu acest prilej". Nefericita formulare a făcut ca lucrurile să rămînă în continuare încurcate. După cum se știe, funcția de președinte al Consiliului ministerial nu este permanentă, iar cel care o deține o exercită numai în timpul conferințelor miniștrilor de externe ai „celor șase". Or, acela care deține pe un anumit timp această funcție ar fi trebuit să călătorească la Bruxelles ori de cîte ori ar fi sosit un nou diplomat, ceea ce, practic, era imposibil.

Ce era de făcut ? Ministrul olandez de externe Luns, care deține în prezent funcția de președinte al Consiliului ministerial, a convenit cu profesorul Hallstein ca șefii misiunilor să prezinte cîte o scrisoare de acreditare pentru fiecare președinte. Disputa „covorului roșu" a durat mai bine de șase luni. Rezultatul — covoare protocolare și scrisori de acreditare în dublu exemplar.

C. VARVARA

veneția și porumbeii

Veneția — atracție turistică internațională — este amenințată de două mari flageluri : apa, care macină temeliile, și ...porumbeii, care distrug fațadele celebrelor monumente. Măsurătorile făcute de specialiști au arătat că în ultimii 50 de ani Veneția s-a scufundat cu 183 de milimetri și tot în acest răstimp fațadele principalelor sale monumente au suferit degradări evidente din cauza murdăriei pe care o fac porumbeii. După evaluări recente, numărul acestor păsări este astăzi în Veneția de peste 150 000.

Împotriva apelor nu se pot lua măsuri eficiente decît cu mari eforturi financiare, dar porumbeii pot fi împiedicați să se mai înmulțească în viitor. În acest scop se preconizează folosirea unor pilule... anticoncepționale. Nu se pune problema exterminării, ci numai a împuținării porumbeilor, deoarece ei formează una din marile atracții locale, fiecare turist dorind să se fotografieze cu aceste păsări, care vin cu zecile cînd li se oferă de mîncare și se așază pe umerii, pe capul și pe brațele celor care-i cheamă.

I. M.

supercreierele medicale

În clinicile și laboratoarele cele mai moderne dintr-o serie de țări europene, ca Uniunea Sovietică, Anglia, Italia etc., precum și din Statele Unite calculatorul electronic — fără de care multe dintre marile cuceriri științifice ale timpurilor noastre ar fi fost imposibile — lucrează cot la cot cu medicii, făcînd analize și examene clinice de o mare precizie, stabilind diagnostice în cazurile mai dificile, prescriind tratamentele cele mai adecvate ale fiecărui caz, niciodată identic cu altele similare.

Chiar dacă pătrunderea robotului în locurile unde sînt îngrijite suferințele omului mai întîmpină încă o anume rezistență — îndeosebi în rîndurile tradiționaliștilor — medicina electronică a înregistrat succese ce nu pot fi ignorate, realizări adesea reflectate în paginile presei mondiale. La „Kings County Reaserch Laboratories" din Brooklyn (S.U.A.), analizele de sînge sînt efectuate pentru prima oară complet automatizat ; rezultate de o impecabilă exactitate, care, cu metodele general folosite, se realizează în două zile, se obțin în numai două minute. Tot cu ajutorul calculatoarelor electronice, utilizate de astă dată în domeniul medicinei preventive, în Suedia a fost examinată complex starea sănătății unui număr de 90 000 persoane, cei care prezentau devieri de la normal fiind depistați rapid și precis. La clinica Mayo din Rochester (S.U.A.) un grup de medici, în colaborare cu cercetătorii de la compania de aparataj electronic I.B.M., au realizat o mașină care pe baza unui chestionar poate face o expunere concisă asupra personalității unui pacient, indicînd eventualele anomalii psihice. O altă importantă aplicare medicală a calculatoarelor electronice constă în controlul automat al stării bolnavilor în timpul intervențiilor chirurgicale. Date ca valoarea presiunii arteriale, frecvența pulsului și a respirației, temperatura, cardio și encefalograma, conținutul de oxigen, bioxid de carbon și anestezic al sîngelui ș.a. sînt transmise mașinii, care verifică dacă sînt situate în limitele normale, oferind permanent chirurgului tabloul complet al stării bolnavului și atrăgîndu-i atenția asupra momentelor critice cu ajutorul unor semnale auditive, vizuale sau prin mesaje scriptice.

Se preconizează în prezent crearea unor laboratoare centrale, înzestrate cu calculatoare programate de mari specialiști și deservind țări întregi. Diagnosticele și tratamentele astfel obținute ar echivala cu cele prescrise prin consultarea unui întreg areopag de somități, lucru în marea majoritate a cazurilor practic imposibil fără ajutorul unor asemenea laboratoare.

Creierului electronic îi este rezervat un rol din ce în ce mai mare și în cercetarea medicală, căci — după cum remarca profesorul Aldo Mazzuro, președintele Societății internaționale de medicină cibernetică — asemenea biochimiei, care a clarificat multe probleme ale fiziologiei și patologiei, n-ar fi exclus ca biofizica să poată releva, mai devreme sau mai tîrziu, cauze și mecanisme pe care încă nu le cunoaștem și nici măcar nu le bănuim, dînd astfel un nou impuls dezvoltării științelor medicale.

Supercreierele create de om inaugurează astfel o nouă etapă a studiului medical, aducîndu-l la nivelul științelor exacte.

D. ȘTEFAN

Intr-o sală de operații mașina electronică furnizează chirurgului parametrii fiziologici ai bolnavului pe care-l operează, semnalînd orice situație critică ivită în timpul intervenției.

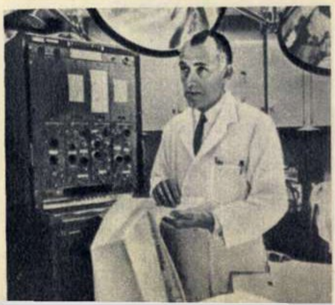

Greva celor 35 000 mecanici din 5 mari companii aviatice americane a afectat grav traficul aerian al S.U.A. În fotografia noastră, un aspect obișnuit pe aeroporturile americane în timpul grevei : pasageri așteptînd uneori zile în șir pentru a putea obține un loc în avion.

complicata variantă monarhică

Succesiunea lui Franco este un subiect atît de amplu dezbătut în cercurile politice și presa spaniolă, încît unii diplomați străini — informează **Le Monde** — au afirmat că ,,dintr-un anumit punct de vedere se poate considera că Spania trăiește deja cu gîndul în perioada post-franchistă". Rezumînd alternativa puterii creată de eventualitatea dispariției lui Franco (,,74 de ani, boala lui Parkinson, arterioscleroză, diabet" — nota conștiincios săptămînalul italian **L'Espresso**), publicația madrilenă **SP** pagina cu litere mari titlul : ,,Monarhie ? Republică ? Regență ?"

Cele trei posibilități enumerate de **SP** sînt de fapt categorii de soluții, fiecare comportînd destule variante, amintite mai mult sau mai puțin de presă și politicieni.

Deosebit de complicată este varianta monarhică. Observatorii nu se hazardează să-i acorde șanse decisive, iar faptul că o anumită parte a presei o supralicitează ține mai mult de intențiile factorilor interesați (în primul rînd, bineînțeles, Franco) de a menține problema succesiunii într-o atmosferă cît mai incertă. Prin confuzia pe care o întreține, soluția monarhică servește cel mai bine acestui scop.

Trei familii pretind că-i succed legitim ultimului rege al Spaniei, Alfons al XIII-lea. detronat în 1931. Mai întîi primul său fiu, Jaime, duce de Segovia (58 de ani). Surdomut din naștere, el a renunțat la drepturile sale în 1933 în favoarea fratelui său Don Juan, dar a revenit asupra deciziei în 1962. Dacă ducele Jaime, actualul cap al ramurii Bourbonilor din Spania, are puține șanse de a se înscăuna, fiul său, Alfons de Bourbon — Dampierre, în vîrstă de 26 de ani, speră însă să devină într-o zi Alfons al XIV-lea.

Pretenții serioase emite și celălalt fiu al ultimului rege — Don Juan, ,,regele Aragonului și Castiliei, regele Ierusalimului, al celor două Sicilii, regele Gibraltarului, al Indiilor Orientale și Occidentale, al țărilor oceanice, duce de Bourgogne, de Milano, de Brabant și conte de Barcelona", care trăiește înconjurat de o mică curte în Portugalia. Dar contele de Barcelona s-a opus întotdeauna franchismului, iar Franco, la rîndul său, îl consideră ,,prea liberal". De aceea, presupun unele ziare, Franco i-ar fi sugerat lui Don Juan să abdice în favoarea fiului său, Juan Carlos, amenințîndu-l că în caz contrar desemnează pe altcineva la tronul Spaniei (pentru că, în temeiul unei legi adoptate în 1947, Franco are dreptul ,,de a propune cortesurilor persoana pe care o consideră chemată a-i succeda cu titlul de rege sau regent").

În fine, un alt grup de pretendenți sînt ,,carliștii". În ajunul morții sale, Ferdinand al VII-lea (1814-1833) a abolit legea salică potrivit căreia numai descendenții masculini ai dinastiei au dreptul de a domni. Ca urmare, pe tron a urcat atunci fiica sa Isabela, în vîrstă de trei ani, în timp ce ,,tradiționaliștii" s-au strîns în jurul fratelui regelui mort, căruia i-au acordat titlul de Carol al V-lea. De atunci ,,carliștii" și-au apărat și susținut pretențiile iscînd numeroase tulburări interne și cînd ultimul rege — prezumtiv — carlist, Alfonso Carlos, a murit în 1936, fără a avea copii, s-a găsit imediat un nou pretendent — nepotul soției sale, Xavier de Bourbon y Bragance. Fiul acestuia, Carlos Hugo, revendică și el astăzi, împotriva celorlalți pretendenți, ipoteticul tron al Spaniei. Dar înainte de a se angaja în disputa propriu-zisă, el luptă să se naturalizeze spaniol, pentru că Tratatul de la Utrecht din 1713 n-a fost vreodată abrogat și prevederile sale spun că nici un Bourbon din Spania nu poate emite pretenții la tronul Franței (sic !), după cum nici un Bourbon francez (cum este Carlos Hugo) n-are dreptul să aspire la cel al Spaniei.

Între timp Franco dă speranțe, alternativ, unuia sau altuia dintre pretendenți (mai ales lui Juan Carlos) și, pentru orice eventualitate, a constituit un consiliu de regență.

Corneliu VLAD

Noul combinat chimic din Kemerovo, cea mai mare întreprindere a Siberiei apusene, este în continuă dezvoltare. Unul din importantele obiective ale acestui combinat este fabrica de caprolactamă, substanță servind la obținerea polimerilor filabili de tip perlon sau capron. Prin darea în exploatare a acestei unități cu întreaga capacitate pînă la sfîrșitul cincinalului, combinatul din Kemerovo va deveni principalul furnizor de materie primă a întreprinderilor de industrie chimică ale Uniunii Sovietice. În fotografie — un aspect de la fabrica de caprolactamă.

experiența „lunar orbiter"

În ziua de 19 august a fost recepționată în Statele Unite prima fotografie clară a suprafeței Lunii, luată de nava spațială americană ,,Lunar Orbiter".

Lansată la 10 august în direcția Lunii de la Cape Kennedy, ,,Lunar Orbiter" s-a înscris, patru zile mai tîrziu, pe o orbită lunară. În timpul celei de-a 26-a rotații, în ziua de 18 august, răspunzînd comenzii de pe Pămînt, ușa de protecție s-a ridicat din fața obiectivelor fotografice. Acestea s-au declanșat. Nava înainta cu 6 400 km pe oră, la 214 km deasupra suprafeței Lunii. Imaginile transmise reprezentau regiunea denumită Marea lui Smith, de pe suprafața vizibilă a Lunii — situată la marginea discului lunar așa cum îl vedem de pe Pămînt. În aceeași zi, cu ajutorul satelitului de telecomunicații ,,Early Bird" aceste prime imagini, transmise pe canalele de televiziune, au putut fi prezentate și telespectatorilor din Statele Unite.

Specialiștii N.A.S.A. au apreciat că — spre deosebire de imaginile luate cu obiectivele cu putere de separare medie, care au fost foarte bune — patru din cele cinci imagini luate de obiectivele de bord cu mare putere de separare în cursul zilelor de 18 și 19 august nu au fost suficient de clare, cuprinzînd prea puține detalii. Slaba calitate a acestor fotografii s-ar datora — după cum au apreciat specialiștii — unor defecțiuni în funcționarea aparatajului electronic emițător, deteriorării mijloacelor optice, a peliculei fotografice sau funcționării defectuoase a obturatorului aparatului fotografic. În timp ce ,,Lunar Orbiter" continua să transmită imagini ale părții vizibile și invizibile a Lunii, la Centrul de cercetări spațiale din Pasadena (California) s-au făcut încercări de corectare a aparatelor cu mare putere de separare, absolut necesare pentru îndeplinirea misiunii lui ,,Lunar Orbiter" — și anume realizarea unor imagini pe care să apară caracteristici ale solului lunar cu dimensiunea de un metru.

Evoluția circumlunară a lui ,,Lunar Orbiter" va mai dura cîteva săptămîni, timp în care defecțiunile vor putea fi remediate, dacă li se vor cunoaște exact cauzele. Imaginile vor deveni deosebit de interesante după manevra de schimbare a orbitei, în urma căreia nava spațială americană va fi plasată pe o traiectorie situată la mai puțin de 50 kilometri de solul lunar.

Chiar dacă defecțiunile semnalate nu vor putea fi remediate, funcționarea navei spațiale ,,Lunar Orbiter" rămîne o experiență de mare interes științific.

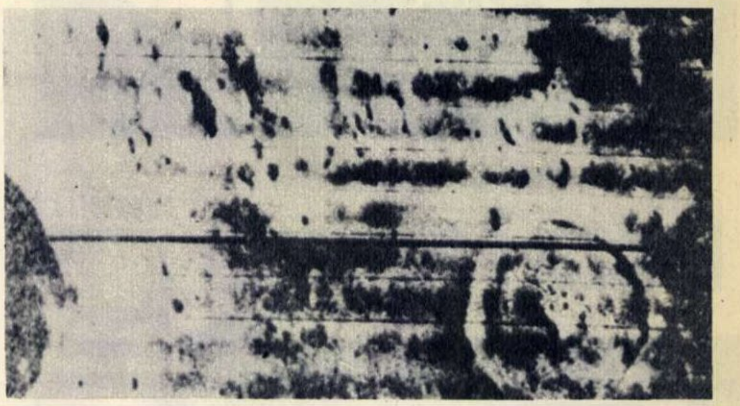

Prima fotografie clară a suprafeței Lunii, realizată cu ajutorul navei spațiale ,,Lunar Orbiter", și recepționată în Statele Unite la 19 august. Fotografia, reprezentînd o suprafață de aproximativ 13 mile situată în extremitatea estică a suprafeței vizibile a Lunii — Marea lui Smith — este formată prin alipirea a 14 clișee. În partea dreaptă se vede un crater cu un diametru de aproximativ 2,5 mile, în mijlocul căruia se află un vîrf.

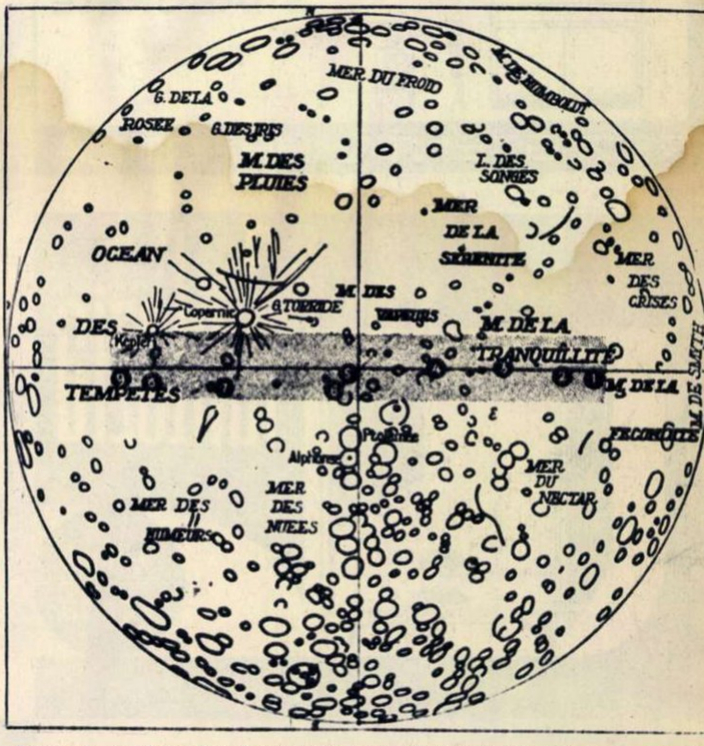

Banda gri, situată de-a lungul ecuatorului lunar, din facsimilul de față, reprodus după ziarul ,,Le Monde", reprezintă zona în cuprinsul căreia vor aseleniza cosmonauții americani conform proiectului Apollo. În interiorul acestei benzi, care începe din Oceanul Furtunilor și se termină între Marea Liniștii și Marea Fecundității, sînt situate și cele 9 zone pe care trebuie să le fotografieze ,,Lunar Orbiter". În zona 9 se găsește sonda lunară Surveyor. La marginea din dreapta a acestei hărți reprezentînd discul lunar, se află regiunea denumită Marea lui Smith, ale cărei imagini au fost deja transmise pe Pămînt.

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI 44 505

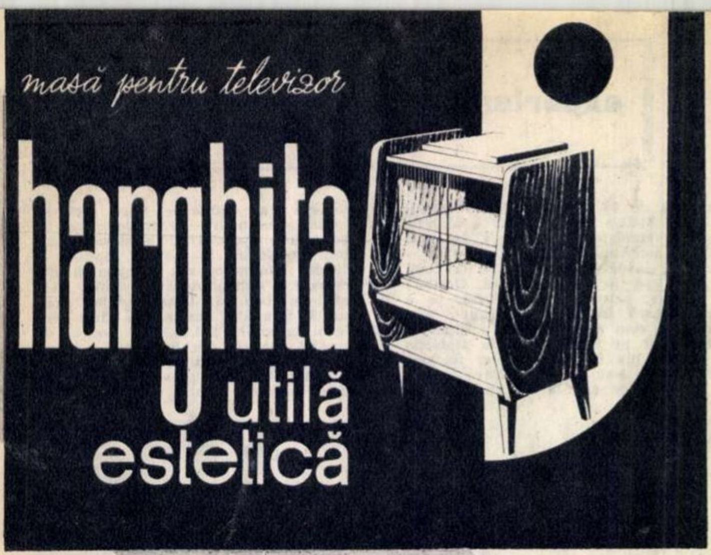
masă pentru televizor
harghita
utilă
estetică

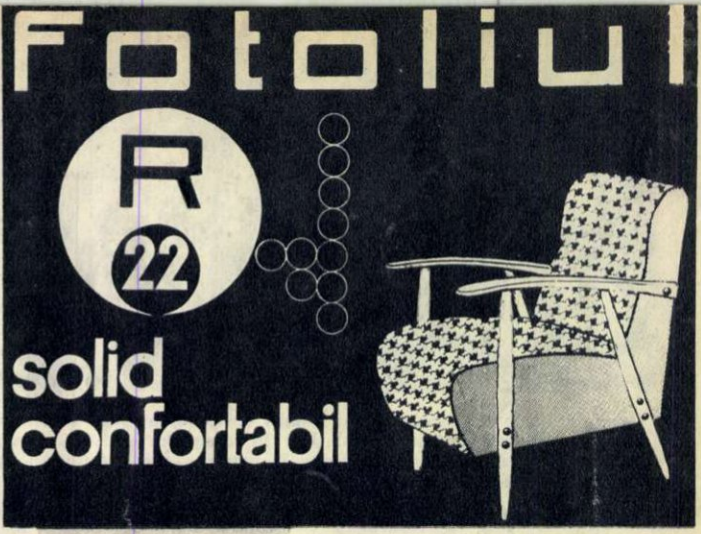
Fotoliul
R
22
solid
confortabil

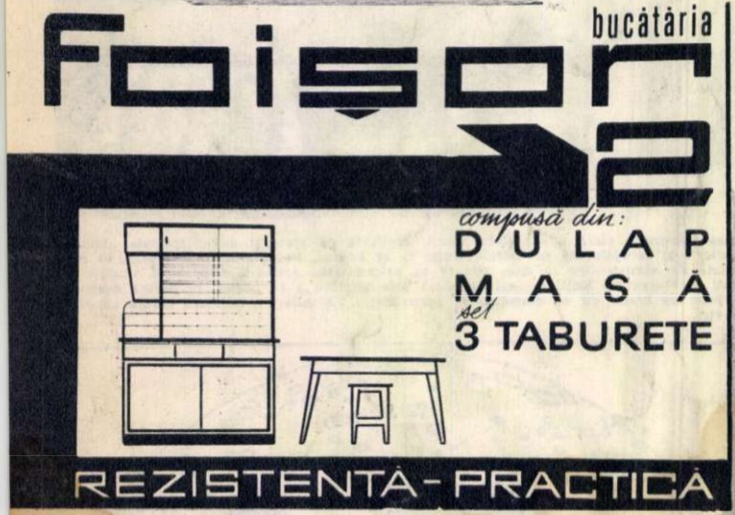
bucătăria
Foişor
2
compusă din:
DULAP
MASĂ
şi
3 TABURETE
REZISTENTĂ - PRACTICĂ

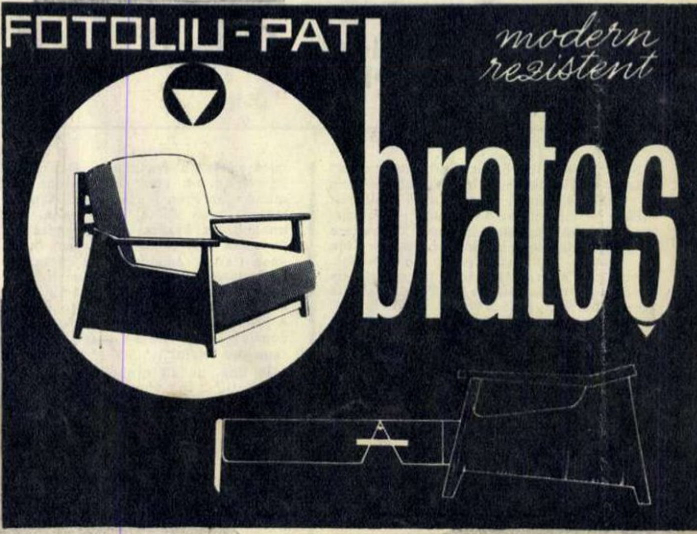
FOTOLIU-PAT
modern
rezistent
brateş

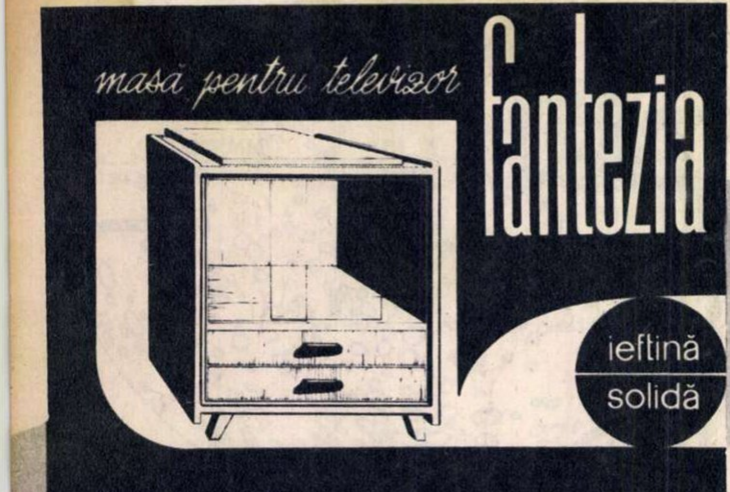
masă pentru televizor
fantezia
ieftină
solidă

Produse realizate de întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere. De vînzare la toate unităţile de specialitate ale comerţului de stat şi cooperatist.

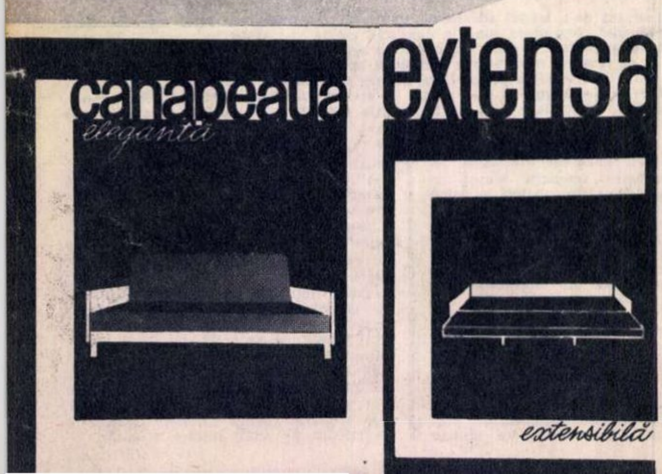
canapeaua
elegantă
extensa
extensibilă

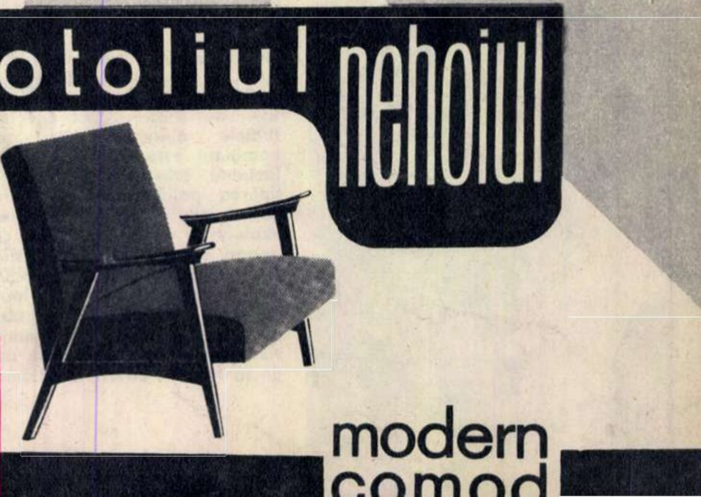
fotoliul
nehoiul
modern
comod

PUBLICITATE
flacăra

Anul XV NR. 36 (588) — 3 septembrie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

curier

în pragul anului școlar

Ministerul Învățămîntului a luat o serie de măsuri menite să asigure baza tehnico-materială corespunzătoare cerințelor actuale, precum și îmbunătățirea programelor și manualelor școlare pe baza unor propuneri făcute de oameni de știință și cadre didactice.

În viitorul an școlar, în clasele I-VIII ale școlilor generale vor fi cuprinși 2 967 500 elevi, dintre care 368 000 în clasa I. Astfel, în clasele V-VIII numărul elevilor va crește cu 76 200 de elevi. Învățămîntul seral și fără frecvență va cuprinde 73 000 de elevi, față de 62 800 cîți erau anul trecut. Pentru prima dată, liceele de specialitate înființate, începînd cu noul an școlar, vor fi frecventate la cursurile de zi și serale de circa 23 000 de elevi.

Răspunzînd acestor necesități se vor da în folosință peste 2 300 noi săli de clasă. Numai în regiunea Suceava se construiesc 102 săli de clasă, iar copiii din cartierele „Balta Sărată"-Caransebeș, „Podgoria"-Arad și „Gara"-Oravița vor învăța în școli noi, construite din fondurile statului. Tot în școli noi vor învăța și mulți copii din Deta, Păuliș, Voiteni și din alte comune ale regiunii Banat unde vor fi construite peste 100 săli de clasă.

Pe linia modernizării procesului de învățămînt și înzestrării cu aparatură, școlile vor fi dotate cu 162 noi sortimente de material didactic ca : aparate pentru prepararea gazelor la rece, trusă de experiență pentru mecanica lichidelor, trusă pentru studiul undelor electromagnetice de înaltă frecvență.

Pentru învățămîntul de cultură generală va fi pus la dispoziția școlilor material didactic în valoare de 49,8 milioane lei, ceea ce înseamnă un spor de 11 la sută față de anul trecut.

Emil VERZEA

un nou studio literar

Consiliul artistic al Teatrului de stat din Tîrgu-Mureș a aprobat crearea unui „studio literar" care va funcționa în colaborare cu Filiala Uniunii scriitorilor din Tg. Mureș și cu redacția revistei literare „Igaz Szò". Studioul literar care își începe activitatea în toamnă va avea în repertoriu, cu precădere, opere contemporane universale, monologuri, scenete și piese într-un act ce vor fi interpretate de către artiștii celor două secții ale teatrului, precum și de studenții Institutului de teatru.

În repertoriul secției române vor figura, printre altele, piesele : „Răzvan și Vidra" de Hașdeu, „Mitică Popescu" de Camil Petrescu, „Electra" de Sofocle, „Visul unei nopți de vară" de Shakespeare și o premieră pe țară : piesa „Scaunul fără picioare" de Simion Macovei.

Colectivul de artiști al secției maghiare va prezenta piesele : „Simple coincidențe" de Paul Everac, „Puterea întunericului" de Tolstoi, „Jocul ielelor" de Camil Petrescu, „Othello" de Shakespeare, „Bulbuci", o piesă clasică maghiară de Csiky Gergely, și o piesă originală contemporană.

Gheorghe BĂRBULESCU

arboretum

În comuna Bazoș din apropierea Timișoarei se află o bogată rezervație silvică întinsă pe 64 de hectare. Aici cresc aproape 390 de specii de arbori și arbuști, majoritatea de proveniență din America de Nord, dar și din Asia, Africa, Australia și, bineînțeles, Europa.

Un interes deosebit prezintă colecția de 20 de specii de stejari exotici, o plantație de Carya (arbore din genul nucului), tufele de „lindera benzoin" (plantă ale cărei frunze, frecate între degete, emană un puternic miros de benzină), arborele lalea, cu flori asemănătoare lalelelor noastre, apoi cel denumit științific „Safras officinale", caracterizat printr-un accentuat polimorfim al frunzelor, ienuperul de Virginia, abanoșii, numeroase conifere și altele. Printre raritățile rezervației se enumeră cireșul japonez care înflorește primăvara timpuriu, înaintea ghiocelului, sau „Hamammelis virginica" ce își desface petalele toamna tîrziu dar numai după ce-i cad frunzele — fructele rămînînd toată iarna pe ramuri — „Cercis canadensis", un gen de salcie de origine canadiană ce atrage prin florile ei liliachii care apar înaintea frunzelor, multe dintre ele de-a dreptul pe tulpină.

Virgil LAZĂR

vagoane pentru cincinal

Așa cum se prevede în actualul plan cincinal, dezvoltarea producției și a legăturilor dintre regiunile și raioanele țării noastre impune sporirea corespunzătoare a transporturilor de mărfuri și, bineînțeles, a celor de călători. Între 1966 și 1970, transporturile de mărfuri, de pildă, vor trebui să crească cu 65% față de 1965, creștere în cadrul căreia traficul feroviar ocupă un loc de frunte.

Cu o tradiție de peste 70 de ani în construcția de vagoane, uzinele arădene dau o producție anuală de 500 vagoane de diverse tipuri și întrebuințări.

Se construiesc aici vagoane de marfă acoperite cu o capacitate de 28 tone, vagoane deschise de marfă de 60 tone pe 4 osii, vagoane frigorifice, de ciment, vagoane autodescărcătoare de 50 tone și o serie de alte tipuri de vagoane industriale sau de călători.

De curînd, a fost introdus în producția de serie și un nou tip de vagon industrial de mari dimensiuni — vagonul de marfă de 80 tone cu ecartament îngust, acesta fiind al 20-lea tip construit în anii din urmă. De asemeni, nu peste mult timp vor intra în fabricație alte trei tipuri de vagoane de marfă și unul de călători.

Pentru a se asigura o continuă sporire a producției, pe lîngă introducerea unor noi fluxuri tehnologice și utilaje de mare productivitate, în actualul plan de dezvoltare a uzinei sînt prevăzute construirea mai multor capacități de fabricație noi, a unui pavilion tehnico-administrativ, grupuri sociale etc.

Astfel, noua hală de fabricație a vagoanelor de marfă, ce se va întinde pe o suprafață de peste 11 000 mp, o dată intrată în funcțiune va asigura creșterea cu peste 20% a producției de vagoane de marfă. De asemeni, se va construi o nouă hală și pentru fabricarea vagoanelor de călători, ceea ce va duce la dublarea producției de astăzi.

B. GHEORGHE

cincinalul în dezbaterea întreprinderilor

Tot mai multe colective de muncă din întreprinderile industriale ale țării analizează rezultatele obținute pînă acum în producție, examinînd totodată sarcinile ce le revin în continuare pe anul în curs și prevederile de plan ale celui de-al doilea an al cincinalului, anul 1967.

Deși în primele 7 luni din acest an au fost obținute la Hunedoara peste plan 22 500 tone de fontă, 17 700 tone oțel și 4 560 tone laminate finite pline, realizîndu-se economii suplimentare de peste 11 200 000 lei, siderurgiștii marelui combinat au scos în evidență, cu prilejul discuțiilor, faptul că mai există rezerve interne încă nevalorificate ce pot fi folosite pentru a se livra economiei țării cantități sporite de metal.

S-a arătat că îmbunătățirea funcționării unor agregate și intrarea în producție a altora noi (între care cel mai important este furnalul nr. 8 de 1 000 mc) va ridica în anul viitor producția combinatului de pe malul Cernei cu peste 250 000 tone fontă față de anul în curs.

Cele peste 200 000 tone oțel prevăzute să fie livrate în această perioadă în plus față de anul 1966 vor fi obținute prin ridicarea capacității de producție a unor cuptoare și prin modernizarea tehnologiei de lucru.

La Rafinăria Brazi, a cărei producție sporită în anul viitor se va obține în bună parte prin intrarea în producție a unor noi capacități, discuțiile purtate au accentuat necesitatea folosirii judicioase, în continuare, a fondurilor de investiții. Accelerarea ritmului de lucru la aceste noi unități, au arătat participanții la discuții, constituie o importantă rezervă internă ce trebuie folosită la maximum pentru a se crea condițiile necesare îndeplinirii și depășirii prevederilor de plan pe anul viitor.

Ion DUMITRAȘ

cromoplasticitatea la lucru

De curînd s-a elaborat la Institutul de cercetări chimice din București un material care prezintă fenomenul de cromoplastie. Supus unei compresiuni, acest material își modifică culoarea spre negru, iar la întindere spre alb.

Cromoplasticitatea oferă proiectanților și constructorilor un mijloc sigur și operativ de investigație științifică a deformărilor plastice. Din acest material se pot confecționa modele de elemente de construcție — bare, plăci etc. sau chiar machete de construcții, care sînt supuse la eforturi de deformare plastică. Materialul evidențiază ordinea în care apar deformațiile, natura lor, precum și repartiția acestora pe întreg volumul obiectului cercetat.

Cercetările ulterioare au dus la perfecționarea metodei și a materialului ca și la verificarea unor teorii în mecanica construcțiilor.

Cu ajutorul materialelor cromoplastice, create și introduse de cercetătorii români, se obțin în construcții rezultate bune, atît la proiectare cît și la execuție. Elucidarea fenomenului apariției deformațiilor plastice permite specialiștilor dimensionarea corectă a construcțiilor, ceea ce are ca efect realizarea de importante economii de materiale și de muncă.

Datorită unor calități incontestabile ca originalitatea, exactitatea și simplitatea aplicării ca și economiilor pe care le aduce, cromoplasticității i se deschid largi perspective.

M. ALEXANDRU

campania agricolă de toamnă

Numeroase unități agricole de pe întinsul țării fac în aceste zile pregătiri susținute pentru asigurarea condițiilor optime de desfășurare a recoltărilor și însămînțărilor de toamnă. Astfel, în gospodăriile agricole de stat au fost pregătite și revizuite toate mașinile de semănat și cules, au fost reparate grapele și remorcile de tractor necesare transportului recoltei, iar dispozitivele pentru recoltarea florii-soarelui au fost adaptate la peste 1 000 de combine C-1. Recoltarea mecanizată a acestei culturi (ce ocupă în acest an în gospodăriile agricole de stat o suprafață de 70 000 ha) va aduce importante economii, atît prin scurtarea perioadei de lucru cît și prin diminuarea substanțială a procentului pierderilor de semințe. Se prevede, de asemenea, obținerea unui mare volum de economii și la recoltarea porumbului care se va efectua, în proporție de peste 80 la sută, cu mijloace mecanizate.

Nicolae TROFIM

simplu și eficace

Tehnicienii gospodăriei agricole de stat „Mureș" din Arad au realizat o mașină pentru sortat legumele, simplă dar de mare randament. Efectuată manual, operația de sortare a legumelor imobiliza — mai ales în perioadele de vîrf — un mare număr de brațe de muncă. Mecanizarea operației, prin mijlocirea unui buncăr, a cîtorva benzi transportoare și a unui agregat de sortare, eliberează o importantă cantitate de muncă manuală. În timp de o zi, de pildă, instalația sortează trei vagoane de cartofi, echivalentul muncii a 80 de oameni.

Ion PETRUȚ

coperta noastră

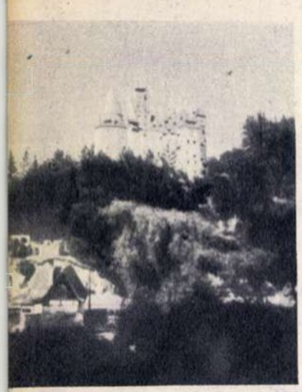

Castelul Bran.

Fotografie de Gabriela COCORA

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

FUNERALIILE TOVARĂŞULUI LEONTIN SĂLĂJAN

La 28 august 1966 a încetat din viaţă tovarăşul Leontin Sălăjan, membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, general de armată, ministrul forţelor armate ale Republicii Socialiste România, fiu credincios al partidului şi al poporului român, luptător devotat pentru cauza socialismului, pentru întărirea şi înflorirea patriei noastre. În zilele de 29 şi 30 august mii de oameni ai muncii au trecut în şir neîntrerupt prin faţa sicriului depus la Palatul Republicii din Capitală, luîndu-şi un ultim rămas bun de la cel dispărut.

Marţi 30 august, în prezenţa conducătorilor de partid şi de stat, au avut loc funeraliile tovarăşului Leontin Sălăjan care s-au încheiat cu mitingul de doliu la Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului şi a patriei, pentru socialism.

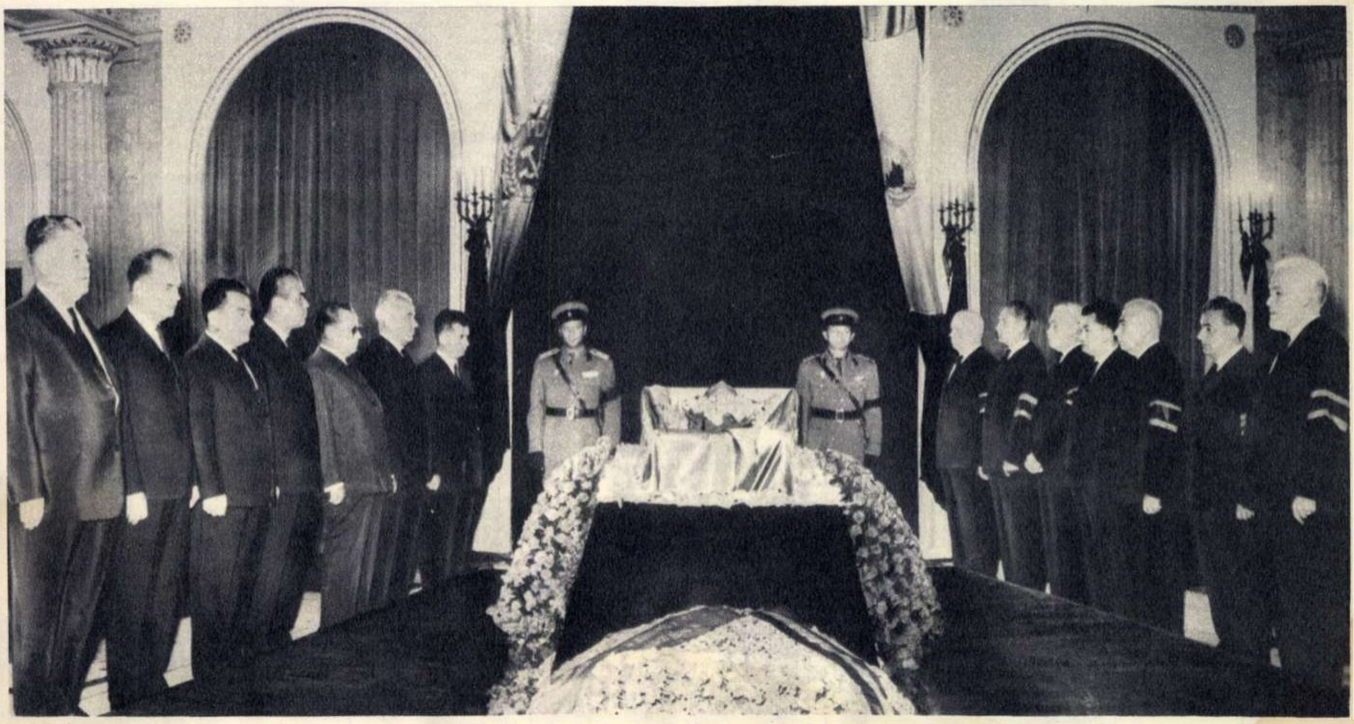

Conducătorii de partid şi de stat făcînd de gardă la catafalcul tovarăşului Leontin Sălăjan.

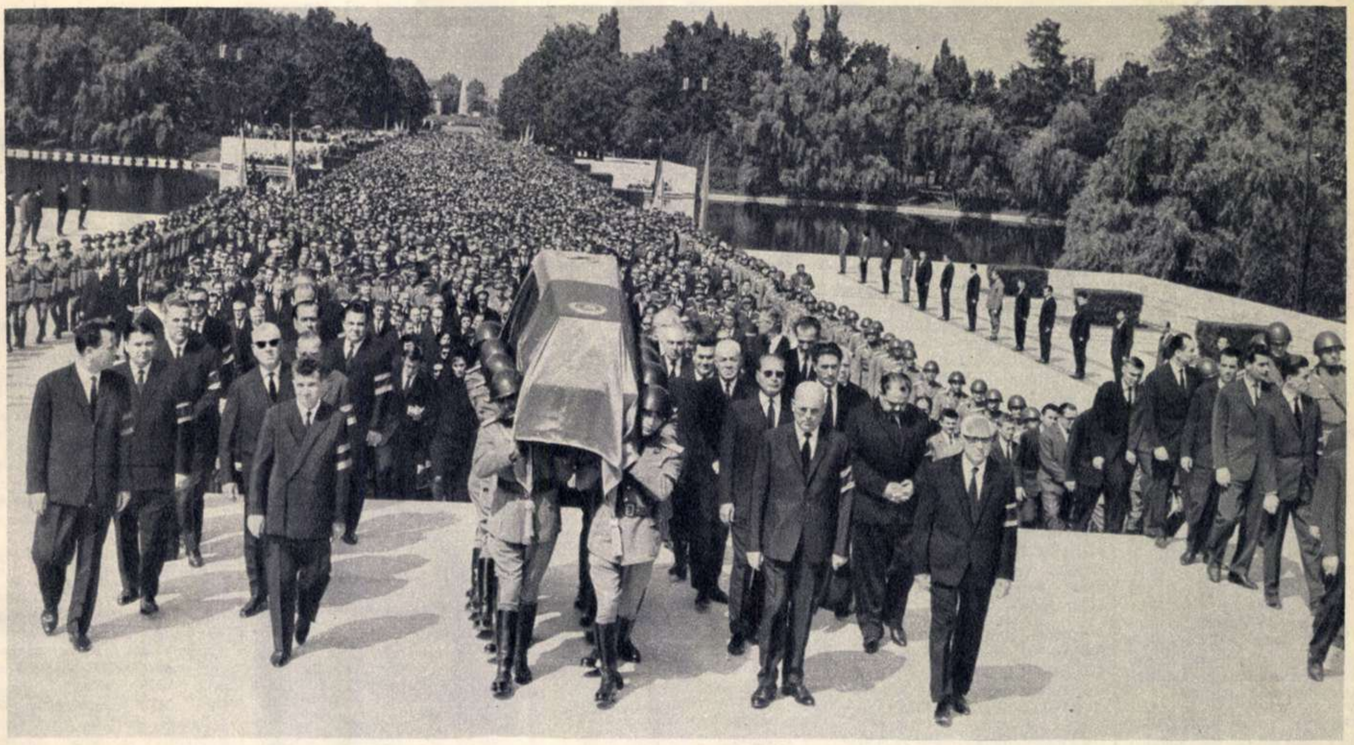

Pe aleea centrală din Parcul Libertăţii, spre Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului şi a patriei, pentru socialism.

memento

carte

■ Elaborat sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lingă C.C. al P.C.R., masivul volum **România în războiul antihitlerist** se inscrie ca o deosebită contribuție la cunoașterea istoriei poporului român. Lucrarea prezintă prin analize ample și documentate contribuția României la infringerea celui de-al III-lea Reich, la victoria istorică de la 9 Mai 1945.

■ Cunoscut ca editor, istoric și critic literar, Marin Bucur se infățișează astăzi cititorului și ca romancier : este autorul romanului **Zi de vară pină-n seară** (Editura pentru literatură), prin care scriitorul se descoperă ca un atent interpret al unor date ale vieții țărănești actuale.

■ Cu un Cuvint inainte de Gh. Achiței, Sinziana Pop publică un atrăgător volum de schițe intitulat **Nu te lăsa niciodată.** Avem astfel o imagine mai cuprinzătoare asupra ceea ce inseamnă acest nume in proza noastră tinără.

■ O povestire cu toate darurile, dar și cu citeva defecte ale povestirii „moldovenești" a tipărit la Editura tineretului Dumitru Corbea. Se intitulează **Bădia** și merită a fi parcursă.

■ Maxia Belciu se dovedește o prozatoare inzestrată cu darul povestirii in romanul său recent apărut, **Blana de focă** (Editura pentru literatură).

■ Deși, in parte, reluare a unei ample prefețe mai vechi, micromonografia lui Dumitru Micu despre George Coșbuc (Editura tineretului) constituie o bună și actuală sinteză asupra autorului **Firelor de tort**, un mijloc sigur de informare și de sondare a universului operei sale.

■ Din opera lui Coșbuc sint de semnalat in Biblioteca pentru toți a Editurii pentru literatură două volume : **Fire de tort** și **Cintece de vitejie.** Prefața — Mircea Tomuș. Tabel cronologic — D. Lazăr.

■ După o serie de priviri de ansamblu asupra operei lui Tudor Arghezi (vezi volumele scrise de Pompiliu Constantinescu, Șerban Cioculescu, M. Petroveanu, Ov. S. Crohmălniceanu și D. Micu) incep să apară, cum era și firesc, de altfel, unele axate pe probleme mai speciale ale creației acestui poet. Astfel, Domițian Cesereanu a tipărit recent la Editura pentru literatură o substanțială cercetare intitulată **Arghezi și folclorul.**

■ Atractivă și instructivă, bine intocmită culegerea de amintiri despre Marx și Engels apărută recent la Editura politică sub titlul **Maurul și generalul.**

cinema

■ **Thérèse Desqueyroux.** Regizorul Georges Franju (Judex) a văzut in romanul lui François Mauriac un excelent scenariu cinematografic pe care l-a urmărit pas cu pas. Rezultatul — un film inteligent și calm despre o existență ce se sufocă in atmosfera ipocrită și uscată a vieții unor mari burghezi provinciali, impietriți in minciună și convenționalism. In rolul titular, o actriță de mare mobilitate expresivă : Emmanuèle Riva (distinsă cu Cupa Volpi la Festivalul de la Veneția din 1962). Parteneri : Philippe Noiret, Edith Scob, Samy Frey, Jacques Monod. (Filmul a fost distins cu Premiul pentru fidelitatea adaptării și talentul regizorului, la Festivalul de la Acapulco 1962.)

Emmanuèle Riva

■ **Repulsie** — cu o temă oarecum asemănătoare celei a filmului lui Franju, dar inegal și stingaci, filmul regizorului maghiar Hintsch György ne prilejuiește o reintilnire cu cițiva buni actori : Pager Antal, Latinovitz Zoltan, Drahota Andrea.

■ **Casa neliniștită** — conflictele intre generații, intre copii și părinți sint interesante totdeauna. Dezbaterea propusă de autorii acestui film își subțiază insă pe parcurs argumentele psihologice.

Realizator : regizorul bulgar Iakim Iakimov. Scenarist : Pavel Vejinov. Interpreți : Ivan Kondov, Elena Rainova, Emilia Radeva, Milen Penev.

■ Două bune filme polițiste : **Maigret și afacerea Saint-Fiacre**, **Coplan își asumă riscul** și doi spirituali interpreți ai genului : Jean Gabin și Dominique Paturel.

■ Pentru tineret, recomandăm in mod special (in lipsa altor noutăți) citeva filme mai vechi ; **Prima deziluzie**, **Căsătorie de formă.** Ambele au găsit acel ton potrivit cu care trebuie să te adresezi tineretului, un ton din care nu poate lipsi delicatețea.

disc

ANCA AGEMOLU
ELECTRECORD

■ **Anca Agemolu** cintă patru melodii (bune), de patru compozitori (Camelia Dăscălescu, George Grigoriu, Nicolae Kirculescu, Radu Șerban). Două orchestre (bune) : Rolf Albrich și Paul Gentzer. Totul pe un mic disc cu trei cifre și trei litere: EDC-702. Și să nu uităm un cintec care intre timp a devenit un „șlagăr" : „Te voi iubi pin-la sfirșitul lumii" !

■ **Pompilia Stoian,** cea care a lansat și a fost lansată de cintecul lui Radu Șerban „Prieten drag", a inregistrat pe discul EDC-710 patru piese de muzică ușoară contemporană, cintate in franceză. Discul are o foarte frumoasă fotografie pe copertă (pentru amatorii colecționari de portrete ale interpreților). Și cam atit...

■ **Lili Bulaesi,** o bună voce din ultima generație a tinerilor noștri soliști, evoluează de astă dată pe teritoriile muzicii ușoare italiene („Francobollo", „Ho bisogno di vederti", „Lui", „Se fosse un uomo"). Să fim sinceri, am prefera atit bucățile cintate de Pompilia Stoian, cit și cele interpretate de Lili Bulaesi, in versiunea de la Radioteleviziune, cea originală, in execuția celor care au lansat melodiile respective. Nu pentru că solistele noastre ar avea dificultăți de pronunție sau de accent, in italiană sau franceză. Nu pentru că poliglotismul cintăreților noștri ar fi deficitar. Ci pentru că am fi curioși să le ascultăm lucrind și pe ogoarele, destul de mănoase totuși, ale muzicii ușoare românești.

■ Pe **Danyel Gerard,** solist francez (și care conform indicației de pe discul EDC-703 continuă să cinte... in limba franceză ! ? !) l-am văzut și l-am auzit la Televiziune. Acum a inregistrat pe sus-numita imprimare : „Je", „Elle est trop loin", „L'heure est arrivée" și „Pourquoi pas". Danyel Gerard este și autorul cintecelor de mai sus. Care, din fericire, sint și foarte bune...

plastică

■ După 20 de ani de la ultima expoziție personală, după unele apariții pe simezele saloanelor anuale, **Olga Stingaciu** ne oferă o vedere retrospectivă asupra picturii sale in sala (de altfel cu totul improprie) Clubului sindicatelor sanitare de pe bulevardul Republicii 21. O arie tematică destul de redusă, o recuzită romanțios-desuetă (naturi moarte cu chitare, cărți, pești și rațe, ruine romantice, buchete de liliac și lalele), precum și o depășită modalitate de expresie dau expoziției un aer de vechi, de demodat. Portretele realizate cu o minuție bine intenționată psihologic suferă de aceleași servituți ale unui academism steril. Ceea ce ne face să credem că expoziția e alcătuită cu precădere din picturi aparținind unei perioade mai indepărtate din creația artistei.

■ **Ana-Emilia Apostolescu** repetă la București (sala din Calea Victoriei 132), intr-o ediție mai restrinsă, expoziția personală cu care a debutat, cu puțină vreme in urmă, la Brașov. O pictură sensibilă, de reverii policrome in fața naturii, a anotimpurilor, cu incercări de a se formula intr-un limbaj artistic lapidar, contemporan. Reușește mai ales in peisaj : sentimentul poetic al naturii transfigurează lucrări ca **Livada primăverii, Poiana, Văi,** ale căror forme și elemente se rotunjesc in volute obsedant repetate. In portretele compoziționale, artista caută incă, netrecind de pragul unor construcții artificioase, reci **(Frații, Prieteni).**

teatru

■ **Nota 0 la purtare.** Agreabila comedie adolescentină a lui Virgil Stoenescu și O. Sava a revăzut lumina rampei la Teatrul „Ion Creangă" (prezent in stagiunea estivală pe scena Teatrului de vară din parcul Herăstrău). Spectacol corect, din care pe alocuri lipsește savoarea celui de odinioară.

■ **Confruntări Caragiale.** Interesant „duel" artistic bucureștean cu două dintre piesele marelui dramaturg.

George Rafael (după succesul deplin al spectacolului său „Scaunele") il aduce pe George Constantin in ipostaza jupinului Dumitrache din „O noapte furtunoasă" și pe tinărul Ștefan Iordache ca Rică Venturiano.

Lucian Pintilie — dedicat cinematografiei o bună bucată de timp — ne oferă intilnirea cu petrecăreții eroi din „D-ale carnavalului". Ii așteptăm pe O. Cottescu in rolul lui Girimea, Toma Caragiu ca Pampon, D. Furdui interpretindu-l pe Crăcănel.

■ **Ciocoii vechi și noi.** Cunoscutul roman clasic al literaturii noastre a fost dramatizat de poeții Ion Pillat și Adrian Maniu cu titlul eroului său principal Dinu Păturică. Acesta e spectacolul de deschidere a Teatrului Național „I. L. Caragiale", in regia lui N. Massim. O sarcină dificilă și complexă ii revine lui Dem. Rădulescu care interpretează rolul titular.

■ **Teatrele de păpuși.** Sint gata să ia și ele „startul". Așa cum am făcut și cu teatrele de proză, vă vom infățișa spicuiri din viitorul lor repertoriu.

Scenete de Alecsandri — Teatrul de păpuși din Iași ; **Schițe** de Caragiale — Teatrul din Timișoara ; **Făt Frumos din lacrimă** de M. Eminescu — Teatrul Țăndărică ; **Prisaca** de Tudor Arghezi — Teatrul din Cluj ; Otilia Cazimir : **Recital de poezie** — Teatrul din Iași ; Victor Eftimiu : **Pui de om** — Teatrul din Baia Mare ; Nina Cassian : **Aligra și Ninigru** — Teatrul Țăndărică ; Gelu Naum — **A doua carte cu Apolodor,** Maria Cupcea : **Scenete pentru copii** — Teatrul din Ploiești ; Margareta Niculescu : **Cabaret** — Teatrul Țăndărică ; Cornel Sturzu : **Miniaturi** — Teatrul de păpuși din Iași ; Nella Stroescu : **Mugur verde și frumos** — Teatrul de păpuși din Timișoara ; Valentin Silvestru : **Povestiri din cimpie** — Teatrul din Galați ; Ana Predescu și Nella Stroescu : **Vasilache-n straie noi** — Teatrul din Cluj ; Const. Scripcă : **Ce mi-a povestit pădurea** — Teatrul din Sibiu ; Al. T. Popescu : **Piticul Clip** — Teatrul Craiova ; Al. Popovici și Viniciu Gafița : **Sarea-n bucate** — Teatrul Țăndărică.

Citeva debuturi : Bede Olga : **Poveste din pădure** — Teatrul din Tg. Mureș ; Al. Ceaușeanu : **Zăpăcilă** — Teatrul din Sibiu ; Valentina Cocișiu și Simion Dima : **Țică și Mică** — Teatrul din Timișoara ; E. Gherman și E. Pop : **Drumeții veseli** — Teatrul din Cluj ; Erik Mayteny : **Lică la circ** — Teatrul din Tg. Mureș ; Marian Mircea : **Isprăvile motanului desculț** — Teatrul din Baia Mare.

Rodica Tapalagă, care va apărea in rolul Didinei Mazu.

televiziune

DUMINICĂ 4 SEPTEMBRIE. După-amiază, fotbalul nostru cel de toate... duminicile : transmisiuni de la etapa a III-a a Campionatului republican. Și pentru iubitorii de sport incă o surpriză : din nou aspecte de la Campionatul european de atletism, Budapesta. După Telejurnalul de seară continuarea transmisiei Campionatului european de atletism (19.35) ■ Emisiunea **Memoria caselor** : O sută de ani de la nașterea poetului George Coșbuc (20.00) ■ Variata „TV-111" (20.35) ■ Un mare ansamblu : „Briulețul" din Constanța ■ Vom vedea sau vom revedea cu plăcere filmul : „Hoțul din Bagdad", cu Conrad Veidt (21.15).

MARȚI 6 SEPTEMBRIE. Cabinet medical TV — tuberculoza, boală vindecabilă (19.15) ■ Un recital poetic : Farmec de noapte (20.15) ■ O excursie pe primul defileu al Oltului (20.40) ■ Filmul : „O clasă neobișnuită", producție a studiourilor cehoslovace.

Liviu Ciulei

MIERCURI 7 SEPTEMBRIE. Vitrina discului (19.15) ■ Serialul „Supraviețuitorii" (19.30) ■ Seară de teatru — răscolitoarea piesă „Copiii soarelui" de Maxim Gorki, transmisiune de la Teatrul „Lucia Sturdza - Bulandra". O distribuție valoroasă. Direcția de scenă : Liviu Ciulei și Lucian Pintilie (20.00).

JOI 8 SEPTEMBRIE. O producție a studioului „Al. Sahia" : „Stăvilirea torenților" (19.15) ■ Un film care ne-a lăsat o bună amintire : „Brațul nedrept al legii" (Anglia) (20.00) ■ Un titlu imbietor nu numai pentru amatorii de sport : **Regata in cintece** — seară de muzică distractivă prilejuită de Campionatul mondial de canotaj de la Bled (21.35).

VINERI 9 SEPTEMBRIE. **Galeria instrumentelor** : melancolicul corn (19.15) ■ Vom deschide **Dicționarul de personaje la litera „D"** — partea intii (19.30) ■ **Concert** consacrat Zilei naționale a Bulgariei transmis de la Sofia (20.00) ■ După Săptămina (21.00) ■ continuarea concertului (21.30).

SIMBĂTĂ 10 SEPTEMBRIE. Oltenia ne trimite pe rapsodul popular Elena Firan (19.15) ■ Vom cunoaște pe constructorii modernei așezări de pe Săsar in reportajul filmat : „Cerul și pămintul" (19.35) ■ Teleenciclopedia (20.00) ■ **Parada vedetelor** ; Televiziunea, neanunțind interpreții, ne rezervă — sperăm — ineditul unor surprinzătoare apariții (21.00) ■ Revine „Sfintul" (21.45).

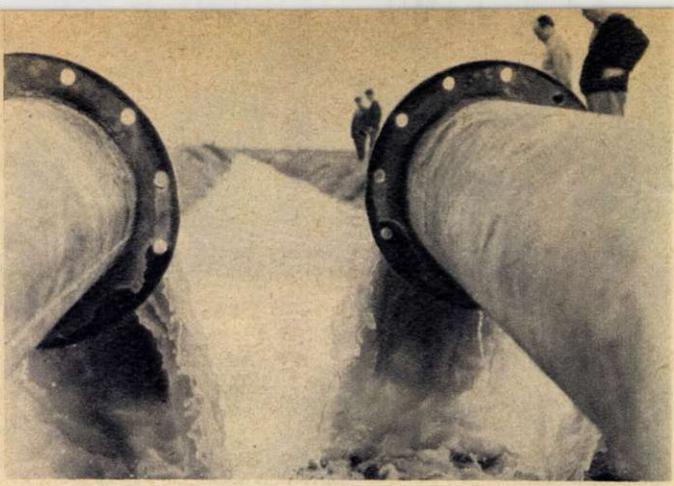

Canalul de aducțiune care adună apele Oltului, vedere parțială.

LA MARGINEA DUNĂRII...

La marginea Dunării, în apropierea Corabiei, e o așezare destul de mare: comuna Izbiceni. Apele Oltului și ale Dunării trec pe aici de cînd se știu. Au trecut degeaba: holdele au murit de sete. Pășunea s-a uscat. Porumbul a rămas neîmplinit. Nu era apă. Acum holdele arată alt fel. Apele Oltului le sporesc belșugul.

Din zorii dimineții și pînă-n tîrziul nopții cele 10 autocamioane ale cooperativei agricole transportă sfecla de zahăr.

Omul care e de 16 ani în fruntea cooperativei agricole din Izbiceni, tovarășul Gheorghe Zarcu — deputat în Marea Adunare Națională — ne-a vorbit în amănunt despre problema fundamentală a cooperativei agricole din Izbiceni: irigațiile.

— Arătam și în cuvîntul meu la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale că sarcinile stabilite de cel de-al IX-lea Congres al partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii au găsit un ecou deosebit în rîndul țăranilor cooperatori din Izbiceni. Problema de căpetenie căreia îi acordăm toată atenția este cea a extinderii irigațiilor, în vederea înlăturării efectelor negative ale secetei. Experiența de anul trecut, cînd am irigat doar 40 hectare cu porumb, obținînd 7 000 kg boabe la hectar, a demonstrat cu putere de netăgăduit însemnătatea și eficiența economică a irigațiilor. Iată de ce în acest an am extins irigațiile pe o suprafață de 1 070 hectare.

— Dacă ne gîndim că într-un singur an ați irigat o suprafață atît de mare, cu mijloace proprii, înseamnă că într-un timp foarte scurt ați realizat un lucru de o importanță covîrșitoare.

— Meritul este, fără îndoială al cooperatorilor noștri, al organizației de partid, dar trebuie spus de zece, de o sută de ori că meritul cel mare este al conducerii partidului, al Congresului al IX-lea care a arătat cît se poate de clar, de științific, căile ce trebuie urmate pentru înflorirea agriculturii cooperatiste. Avem toate condițiile ca prin

(Continuare in pag. 6)

LA MARGINEA DUNĂRII...

acțiuni intercooperatiste suprafața irigată în cooperativa noastră să ajungă anul viitor la 1 500 hectare. Repet ceea ce am spus la tribuna Marii Adunări Naționale: stă în puterea noastră ca pînă la sfîrșitul planului cincinal să amenajăm pentru irigații întreaga suprafață de 3 200 hectare. Acesta este cuvîntul nostru și sîntem hotărîți să facem din el lege. Ca toate cooperativele agricole, avem și noi un plan de perspectivă. În afară de creditele acordate de stat, în perioada cincinalului vom investi din fonduri proprii peste 6,5 milioane lei pentru extinderea suprafețelor irigate, pentru construcții, procurarea de mașini și unelte, de animale de producție. Haideți acum pe cîmp să vedeți pădurile noastre de porumb irigat. Evaluăm producția la hectar între 6 000-7 000 kg boabe. Sfecla de zahăr, cunoscînd în acest an binefacerile irigației, depășește cu 12 000-15 000 kg la hectar producția planificată. Pe unele tarlale ajunge la 40 000 kg. Ne pare rău că pînă nu demult, harul apei din Olt și Dunăre nu a fost folosit pentru rodnicia holdelor noastre. Acum îl folosim; 15 motopompe trimit prin 4 stații de pompare apele Oltului pe ogoarele noastre. Acesta e începutul. În viitorul apropiat vom pune și Dunărea să curgă pentru noi.

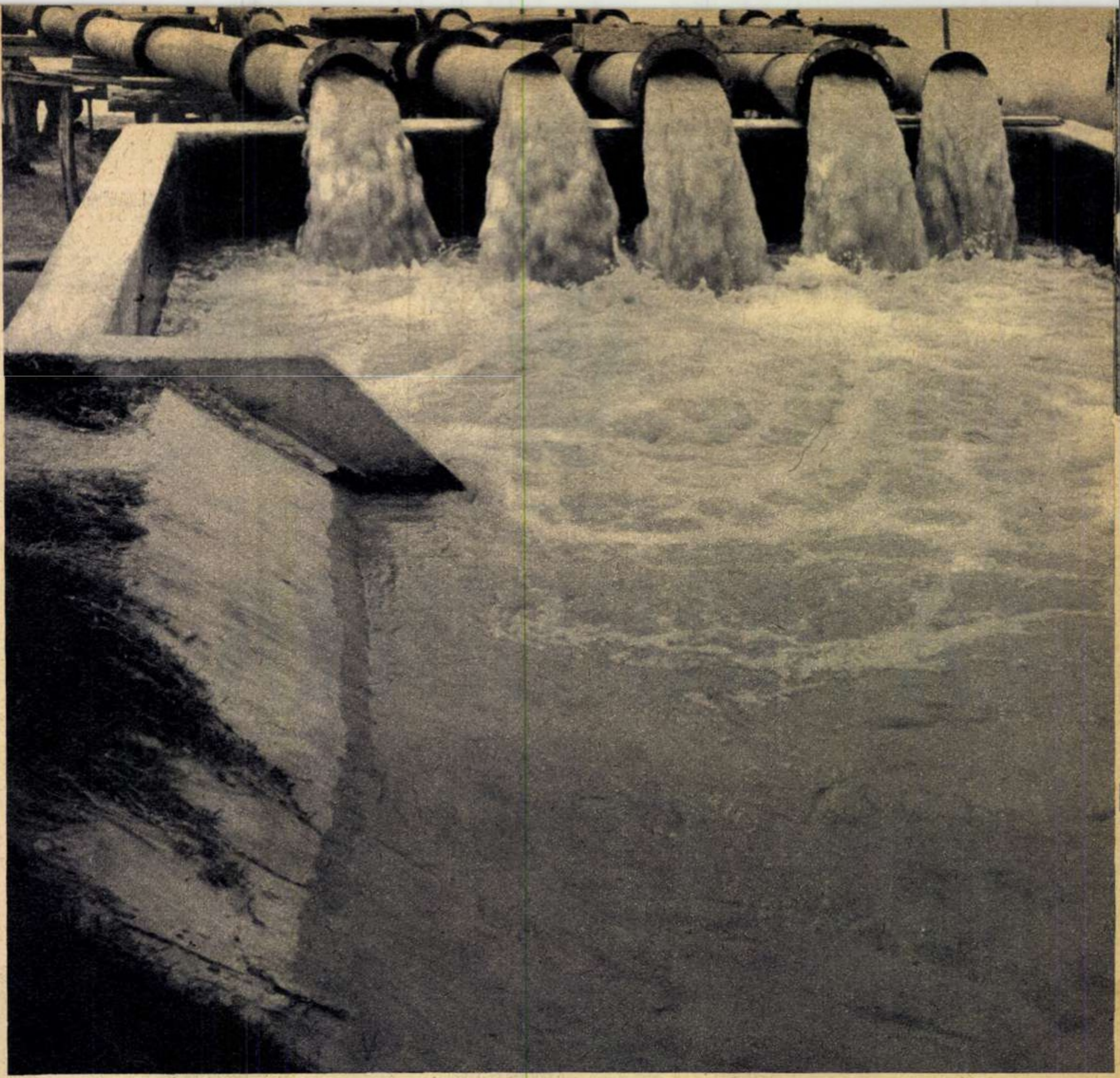

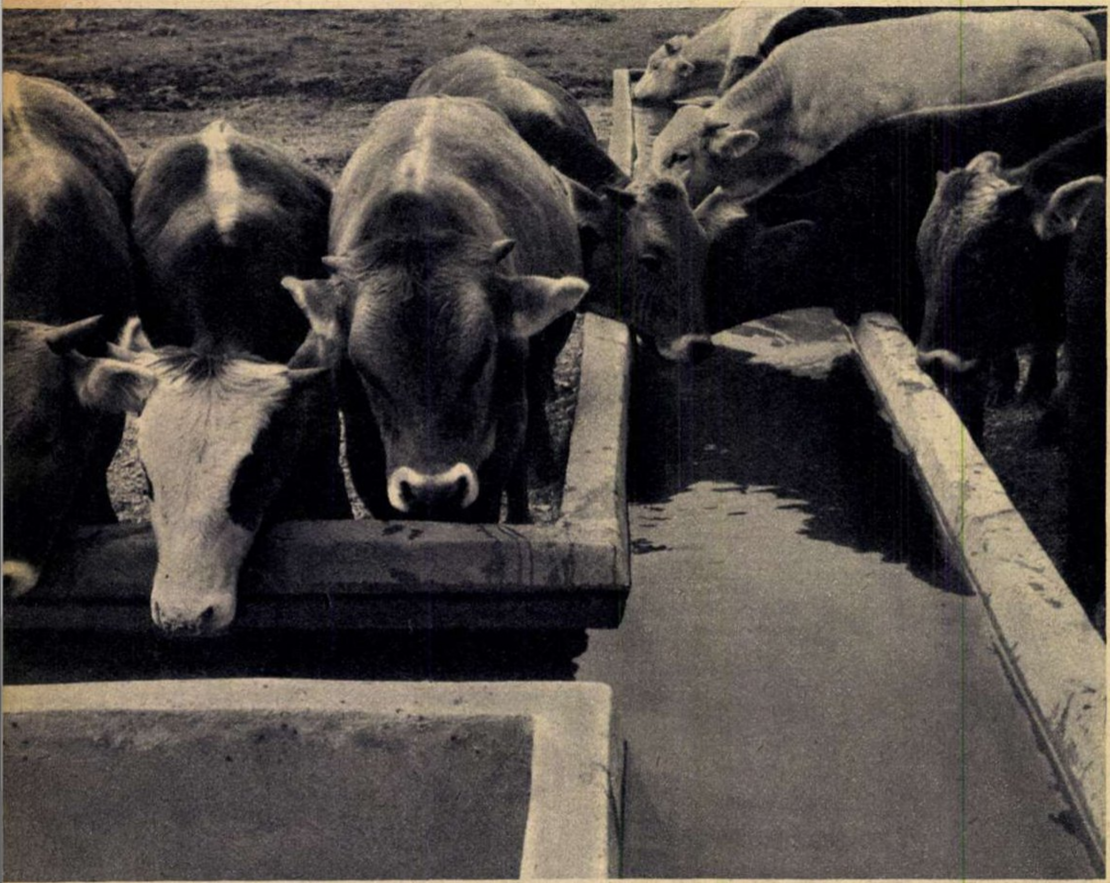

În tabăra de vară prînzul a fost bogat. Mîncarea bună cere și potolirea setei.

SCURT ISTORIC AL UNEI BOGĂȚII

În drum spre tarlale discutăm cu Ion Ciobanu, inginerul agronom al cooperativei.

— După cît îmi dau seama, dumneavoastră ați venit la Izbiceni să scrieți un material despre irigații. O asemenea temă e — ca să mă exprim așa — la modă. E o cerință a agriculturii moderne. Poate că n-ar fi lipsit de interes ca cititorii dumneavoastră să afle cîteva lucruri care atestă bogăția cooperativei noastre. Dispunem de un puternic sector taurin (900 capete), de numeroase construcții agrozootehnice (35), transportăm și cu vitele recoltele noastre, dar și cu cele 10 autocamioane. Averea noastră obștească se apropie de 13 000 000 lei. La sfîrșitul anului, cînd vom face toate socotelile, vom fi mai bogați ca anul trecut, iar în '70 am plănuit ca averea noastră

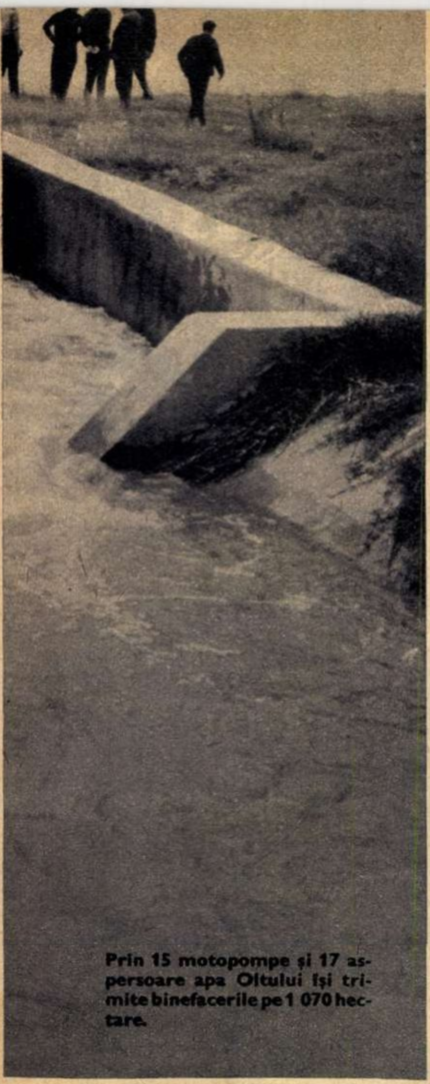

Prin 15 motopompe și 17 aspersoare apa Oltului își trimite binefacerile pe 1 070 hectare.

obştească să depăşească 21 000 000 lei. Ar trebui să arăt tot ce ne-am propus noi să întreprindem pentru realizarea acestui lucru. Mă refer însă la o singură chestiune: irigaţiile. În 1970 vom dispune de 65 de aspersoare. Aceasta înseamnă în mod practic că efectele secetei nu vor mai afecta producția, întrucît toată suprafaţa cooperativei noastre va fi irigată. În asemenea condiții, cooperatorii noştri vor putea să aplice cele mai noi cuceriri ale ştiinţei agricole.

— Deci şi dv., ca şi tovarăşul președinte, aveți aceeaşi slăbiciune: irigaţiile.

— Nu e chiar aşa. Irigaţiile constituie slăbiciunea principală a tuturor membrilor cooperativei noastre. Vorbiţi şi cu alţi oameni şi o să vă spună că apa e un imens izvor de bogăţie.

APA = CANTITĂȚI SPORITE DE LAPTE

Nicolae Tuca e brigadier zootehnic. Îi adresăm o întrebare:

— Pînă la 30 iunie a.c. producţia de lapte din cooperativa dumneavoastră a crescut cu 44 000 litri faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut. V-am ruga să ne răspundeți pe seama căror factori puneţi acest spor?

—Ştiinţa zootehnică stabileşte mai mulți factori. Eu aş vrea să mă refer la unul: furajarea. Din păcate păşunea noastră e foarte mică. Vitele o bărbieresc în cîteva zile. Să scoţi lapte din concentrate, în iunie, înseamnă că eşti un mare risipitor. Vă răspund la întrebare: în primul semestru al acestui an am obţinut producţii mai mari de lapte faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut datorită faptului că am avut masă verde. A fost posibil acest lucru datorită irigării culturilor de masă verde. Lucerna pe unde au colindat aspersoarele a crescut văzînd cu ochii. Deci apa în ultimă instanţă înseamnă cantităţi sporite de lapte. Cred că nimeni n-o să aibă nimic împotrivă dacă la anul viitor vom mai însămînța 100 hectare cu lucernă. Prima noastră grijă este deci să asigurăm o bază furajeră puternică şi ieftină. Şi în această privinţă sîntem pe drumul cel bun. În acelaşi timp în preocuparea noastră intră îmbunătăţirea rasei şi structurii efectivelor de animale. Am luat în ultima vreme o serie de măsuri în ce priveşte realizarea planului de montă şi fătări şi am reţinut întregul tineret apt pentru prăsilă. Cei care muncim în zootehnie vom face tot ce depinde de noi, pentru ca această importantă ramură a agriculturii să fie la înălțime în cadrul cooperativei noastre.

PE TOATE LINIILE PESTE PLAN

Brigada I de cîmp a cooperativei din Izbiceni e condusă de Ion Luțică.

— Cum stă în acest an brigada dumneavoastră cu producțiile de pe terenurile irigate?

— N-am încotro, dar sînt obligat să mă laud. La sfecla de zahăr am recoltat cu 12 000 kg la hectar mai mult faţă de plan, la floarea-soarelui cu 500 kg, la porumb (încă nu l-am recoltat), după aprecierea specialiştilor, vom depăşi producţia la hectar cu cel puţin 2 000 kg boabe. La noi brigăzile sînt mixte. Brigada mea cultivă şi orez. Orezarii zic că la acest seceriş vom obţine cel puţin 1 500 kg la hectar peste plan.

Un pronostic la fața locului: porumbul irigat va da cel puțin 6 000 kg boabe la hectar.

Gheorghe Zarcu, omul care e în fruntea cooperativei președinte de 16 ani.

Ion Ciobanu, inginer agronom.

Ștefan Mușuroi, un om prețuit de întreaga comună, secretarul comitetului de partid.

Ion Luțică, brigadierul de la a-ntîia.

Nicolae Tuca, brigadier zootehnic: «Apa înseamnă cantități sporite de lapte».

◀ Alexandru Lincă, brigadier legumicol.

De bună seamă că la multe din culturi — mai cu seamă porumbul — sporul mare de recoltă este legat de irigaţii, de fertilizarea solului, de aplicarea unei agrotehnici diferențiate.

— Se spune însă că pe recoltă nu eşti sigur decît atunci cînd o ai în hambar.

— Eu fac această apreciere la ora cînd ştiu exact cum s-au petrecut lucrurile. Sfecla am recoltat-o. Floarea-soarelui, de asemenea. Porumbul este în afara oricărui pericol. Oamenii au toate motivele să fie mulţumiţi. Pentru depăşirile de producţie vor beneficia de însemnate cîştiguri. Retribuţia suplimentară la noi e lege.

— Deci brigada I, pe toate liniile, este peste plan.

— De ce vreţi să scădeţi prestigiul cooperativei? Toate brigăzile au depăşit producţiile planificate la culturile irigate. Ni se pare că unele stau chiar mai bine ca brigada I. Vă rog să vă interesați.

Ne-am interesat. L-am întrebat pe Dumitru Velica, brigadier la a IV-a.

— Ce depăşiri aţi avut la sfecla de zahăr?

— 15 000 kg la hectar.

ÎNTR-UN TIMP RECORD

Ultimul om din Izbiceni pe care l-am intervievat a fost Ştefan Muşuroi, secretarul comitetului de partid.

— Am dori să ne vorbiţi, în puţine cuvinte, despre inițiativele pe care le-au avut comuniştii din cooperativa dumneavoastră.

— Îmi permit să vorbesc puţin nu numai despre inițiative, ci şi despre eroismul comuniştilor dovedit în multe acţiuni. De cîţiva ani o însemnată suprafaţă de teren era băltită permanent. La iniţiativa comuniştilor, consiliul de conducere a hotărît ca acest teren să fie redat circuitului agricol. S-a muncit cu mult entuziasm. Au fost redate agriculturii în această primăvară 115 hectare. Anul trecut, în urma sarcinilor trasate de cel de-al IX-lea Congres al partidului, cooperatorii noştri au hotărît să extindem la cel puţin 500 hectare suprafaţa irigată. Lucrările de amenajare au început la sfîrşitul toamnei trecute. După cîtva timp, planul extinderii irigaţiilor a fost restudiat. S-a ajuns la concluzia că există posibilităţi ca într-un singur an să irigăm peste 1 000 hectare. Ceea ce s-a şi întîmplat. În toiul iernii, cînd pămîntul era ca piatra, şi în primăvară s-a muncit într-un ritm nemaicunoscut în cooperativa noastră. S-au săpat canale pe o suprafaţă de 38 km. Uteciştii şi comuniştii mai tineri măturau zăpada şi desfundau cu tîrnăcoapele drum pentru albia apei. N-aş vrea să neîndreptăţesc pe nimeni şi de aceea nu dau nici un nume. Dar toţi cei 180 membri de partid şi alte sute de cooperatori au muncit ca-n poveşti şi într-un timp record au pregătit pentru irigat 1 070 hectare. Bătrînele noastre cooperatoare cînd stau la taclale zic: «Cooperatorii noştri sînt oameni de ispravă. Cînd iau o hotărîre o duc pînă la capăt».

George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

vechiul şi noul TÎRNOVO

- note de călătorie din r. p. bulgaria -

A intrat în legendă întîmplarea din războiul din 1877, cînd un soldat, văzînd cum un cal tropăie pe acoperişul unei case din Tîrnovo, a raportat acest lucru comandantului, care a trimis la faţa locului o patrulă. Se spune că zeloşii cercetaşi au fost foarte dezamăgiţi constatînd că de fapt calul galopa pe o stradă situată la nivelul acoperişului casei din primul plan. Căci Tîrnovo oferă o iluzie optică unică datorită căreia casele par suprapuse în neorînduială, construite parcă unele deasupra celorlalte. La fel ca Roma eternă, ca şi Iaşul nostru şi ca atîtea alte oraşe, vechea capitală a ţarilor bulgari — Tîrnovo — este aşezată «pe coline». Situat pe povîrnişul Munţilor Stara Planina, oraşul s-a dezvoltat pe suişul şi coborîşul a trei coline succesive — Ţareviţa, Trapeziţa şi Momina — ca trei trepte ale unei uriaşe scări, printre care şerpuiesc apele domoale ale rîului Iantra. Casele şi străzile par a fi ieşit dintr-un vis fantastic. Agăţate pe pantele puternic înclinate ale colinelor care domină Iantra, clădirile gem parcă sub povara anilor. Umbrele colţuroase ale stîlpilor susţinători ai zidurilor şi ale acoperişurilor fac jocuri ciudate. Vechile hanuri cu colonade de marmură, nenumăratele biserici, casele care parcă se încalecă una peste alta, suspendate deasupra prăpastiei, podurile arcuite, gama dulce, estompată, a culorilor, toate par a depăşi realitatea.

ORAŞUL PICTORILOR

Chiar dacă originalitatea «oraşului pictorilor» — cum este supranumit Tîrnovo — n-ar consta decît din diferenţierea infinită a planurilor sale, aşezarea ar rămîne încă plină de farmec. Se spune că nu există expoziţie de pictură din Bulgaria la care să nu fie prezente imagini din Tîrnovo, că orice pictor străin care vizitează ţara nu pierde prilejul de a transpune pe pînză peisajele acestui oraş, ceea ce confirmă indirect resursele sale infinite de pitoresc. Vestigiile unui trecut de grandoare, sălciile plecate pe malurile apei, casele străvechi cu balcoane înflorite sînt deopotrivă surse de inspiraţie pentru artiştii plastici.

PAGINI GLORIOASE

Tîrnovo nu este însă numai un oraş al pitorescului, ci şi locul unde s-au desfăşurat multe episoade din istoria statului bulgar. La sfîrşitul veacului al XII-lea, de pe treptele bisericii Sf. Dumitru, fraţii Petru şi Asan au proclamat insurecţia împotriva jugului bizantin. Dar tot aici, trei secole mai tîrziu, un trădător avea să remită sultanului Baiazid cheile cetăţii.

Din palatele de marmura ridicate odinioară, pe vremurile cînd Tîrnovo era capitala celui de-al doilea ţarat bulgar, n-au mai rămas decît ruine. Multe din vechile clădiri au căzut pradă cutremurului din 1913. Ghidul nu uită însă să-ţi amintească de cele trei porţi, care se deschideau în zidurile albe, crenelate, ce apărau fortăreaţa Ţareviţa, străjuite zi şi noapte de oşteni. Negustorii din Raguza, veniţi de pe malurile Adriaticei, intrau pe aici pentru a cere ţarului bulgar Ivan Asan îngăduinţa de a face comerţ pe pămînturile bulgare, şi tot pe aici trimişii pontificali de la Roma au adus coroana ţarului Kaloian.

Şi dacă răsfoim mai departe filele istoriei, aflăm că aici, în acest oraş cu istorie străveche, a fost adoptată la 16 aprilie 1879 prima constituţie bulgară după războiul pentru independenţă din 1877. Aici a avut loc, în 1891, în casa lui N. Gabrovski, prima conferinţă a socialiştilor bulgari, apoi în anii 1893, 1899 şi 1902 congrese ale Partidului Social-Democrat Bulgar. Şi tot aici, la Tîrnovo, au dus lupte aprige detaşamente de partizani ale rezistenţei antifasciste.

MUZEU ISTORIC SI ARHEOLOGIC

Am întîlnit în presa bulgară regrete că nici artiştii plastici, nici cronicarii vremii nu au lăsat suficiente mărturii pentru a îngădui reconstituirea unor vechi clădiri din Tîrnovo. Documentele vremii povestesc că ţarul şi patriarhul îşi aveau reşedinţa pe Ţareviţa, în timp ce boierii locuiau pe Trapeziţa şi că cele două coline erau legate între ele de un pod suspendat. Ruinele ce mai dăinuie şi azi mărturisesc o arhitectură masivă, dublată de o tehnică remarcabilă. Chiar cu mijloacele moderne de care dispunem astăzi, un asemenea pod n-ar fi de loc lesne de înălţat. Cartierele populare se întindeau spre Iantra, unde îşi duceau traiul, din ce în ce mai înghesuiţi spre mal, meşteşugarii oraşului — iscusiţi bijutieri, olari, curelari.

Alături de ruinele unor vechi ziduri şi turnuri, numeroase monumente mai stau încă mărturie a culturii medievale în cetatea Tîrnovo. Biserica celor 40 de mucenici, construită de Ivan Asan în amintirea victoriei de la 1230 asupra Bizanţului, rămăşiţe ale bisericii-mausoleu de pe Trapeziţa (sec. XIII-XIV), istorica biserică Petru şi Pavel (secolul XIV), împodobită de minunate picturi murale. Dintre clădirile rămase din timpul Renaşterii bulgare, un loc de frunte îl ocupă opera arhitectului autodidact Ficeto: hanul lui Hagi Nicolae, cu arcadele sale aerate, bisericile Sf. Nicolae, Chiril şi Metodiu, Constantin şi Elena.

SALT PESTE VEACURI

Fosta capitală a ţarilor bulgari ne-a apărut în arşiţa verii înţesată de turişti. Atracţia pentru vestigiile trecutului, proprie călătorului de pe toate meridianele, este

---

hercule pe gînduri

Nevena ŞTEFANOVA
(R. P. Bulgaria)

Se făcuse o vreme ca de sfîrşit de noiembrie. Pescarii scrutau totuşi încruntaţi orizontul. Eu se vede că eram mai încrezătoare decît ei. În fiece dimineaţă cînd ieşeam pe punte eram gata să cred în miracole. Priveam cum zeul luminii, sclipitorul Helios, pornea în caleaşca lui cu patru cai înaripaţi şi începeam să-l implor:

— Luminează cît e ziua de mare, suprem zeu al lumii însufleţite şi neînsufletite! Porunceşte peştilor să se apropie cît mai mulţi de noi, pentru ca pescarii să-şi umple năvoadele! De atîtea milioane de ani perpetuezi viaţa! Ajută-i lui Hercule să se întoarcă cu corabia plină din îndepărtatul Apus! N-ar fi frumos să nu-l sprijini nici astăzi...

Şi aşa mai departe... Soarele se prefăcea că nu-mi ia vorbele în seamă. Şi el, ca toţi zeii, se umflă în pene, începe să coboare pe cer îndată după-amiază şi se mistuie în toată splendoarea lui.

Plecasem în larg pe ambarcaţia lui Tombaterov. Din totdeauna omul acesta mi-a stîrnit curiozitatea. Îl credeam zurbagiu, uşuratic, indiferent, cartofor pătimaş, ceva cam în genul lui Falstaff, şi voiam să-l văd o dată încercîndu-şi puterile cu careva dintr-ai lui, jucînd cărţi ori mîncînd peşte prăjit de-a dreptul din tigaie.

De ce aş pierde prilejul să-i schiţez cel puţin o caricatură? Scriitorul e dator să ştie dinainte ce vrea şi să nu se lase la voia întîmplării...

Intreaga flotilă de ambarcaţii pescăreşti pornise în largul albastru spre sud: bărci cu pînze mari şi mici, şalupe, bărci cu vîsle... Toate înaintau pline de speranţe. La radio tocmai se transmitea că pescarii români dăduseră peste o sumedenie de peşte, la o adîncime de cincisprezece metri. Ce fel de peşte, nu se spunea, dar dacă vremea avea să fie mai departe frumoasă, în cîteva zile trebuia să fie adus de curent spre Marmara.

Trecusem de Pomorie şi Miciurin şi ne îndreptam spre Ahtopol... Am virat, străbătînd golful, pe unde era apa mai lată şi ne-am îndreptat spre Mesembria. Călătorie nesăbuită pe această întindere nesăbuită! Tombaterov stătea sus pe puntea de comandă şi nu şi-a îndreptat măcar o dată privirea spre mine. Ne-am întors dezamăgiţi spre capul Maslovo.

Zeci de ambarcaţii, şalupe, bărci mari şi mici neavînd altceva mai bun de făcut decît să se înşire de-a lungul ţărmului ori în larg, pentru prins peşte mărunt: zargani. Trudă blagoslovită, cînd vrei să-ţi pierzi timpul şi să-ţi linişteşti patimile. De firul lung de nailon sînt agăţate vreo douăzeci de cîrlige ce ajung pînă la fundul apei. Momeala, prinsă cu aţă roşie, ca să semene a garid, atrage peştişorii şi, cu o mişcare îndemînatică, undiţaşii scot afară tot şiragul care se zbate.

Începură pregătiri febrile: care la năvoade, care la cîrlige. Căpitanul Tombaterov cîrmi vasul spre ţărm şi rămase pe puntea de comandă, sprijinindu-se în coate, pe balustradă. În apa liniştită se răsfrîngeau figurile celor din echipaj.

«Mareşalul», care e pentru moment adjunctul căpitanului de pe vasul «Kerci», trase zarganii din apă cu un surîs ruşinat. «Schimnicul», ajutorul-mecanic cu nas cîrn, îndrepta cîrligele. Mărgărit, tînărul bălai cu chip de ţăran, striga nu ştiu ce, în gura mare, despre momeala peştilor. Oacheşul cu păr creţ îl repezi:

— Mai taci o dată! Nu ne mai tot zgîndări pe toţi! Peştele se prinde pe tăcute!

— Daţi-mi un cîrlig oarecare, pe-al meu l-am uitat acasă şi am mîini meştere, nu glumă, spuse nea Constantin.

Oacheşul azvîrli cel dintîi undiţa în mare şi trase apoi un şirag ce se zbătea. Cît despre mine — eu mă simţeam total demobilizată. Am făcut destule călătorii cu vaporul, dar numai aşa, ca un aparat, fixat undeva pe punte, ca să înregistreze fiecare sunet, fiecare murmur. Mă mulţumeam cu ce puteam urmări. Îmi şi fabricasem un soi de teorie: «Nu e de ajuns să zămisleşti, trebuie să şi aduni şi să clasezi». Apoi mi-am îngăduit să adaug «mai multă libertate de imaginaţie, atît însă cît să pară totul verosimil». Şi-aşa m-am încurcat singură în propriile mele teze...

Ştiu un om în Sozopol care se poartă foarte sever cu ceea ce scriu; nici prin gînd nu-i trece cît preţ pun eu pe observaţiile lui precise.

— Ascultă, îmi spune, eu nu prea mă pricep la literatură, nu cunosc canoanele voastre; poate că, după ele, poţi prăda sufletul omului, dar să stai deoparte şi să priveşti numai viaţa, cu sînge de peşte, asta nu se poate ierta!

Ştiu că mai devreme ori mai tîrziu omul acesta va ajunge scriitor şi îl invidiez şi mă şi bucur că ar putea scrie ceva ce nici unul

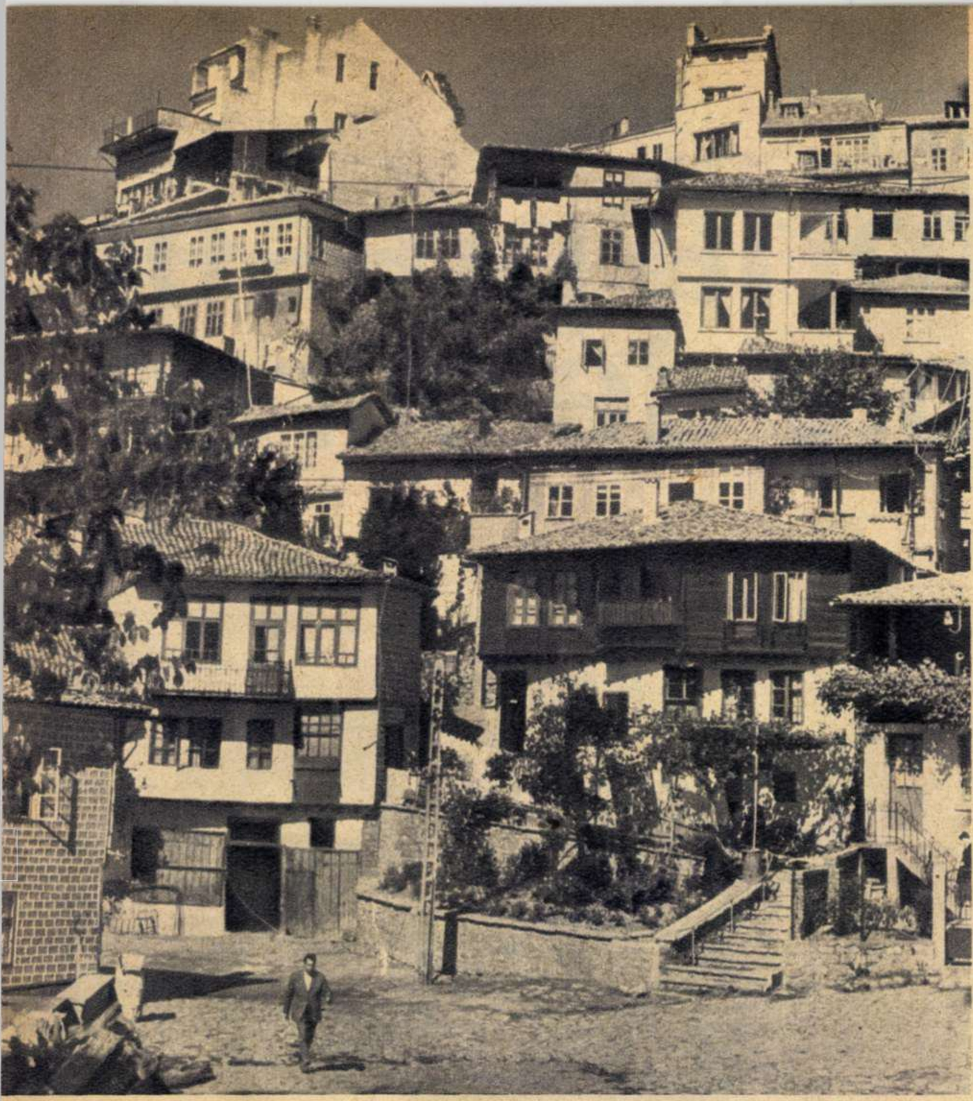

aici pe deplin satisfăcută. Efortul statului bulgar pentru dezvoltarea turismului s-a îndreptat nu numai spre litoralul Mării Negre, ci deopotrivă spre această citadelă a atîtor secole de istorie a țării. Din holul elegantului hotel Balkanturist, tapisat cu moderne mozaicuri în stil venețian, de pe strada principală a orașului, cu magazinele sale de «amintiri» pentru turiști, pătrunzi direct în universul străzilor care nu se aliniază și nu se întretaie, ca în orice oraș din lume, ci se suprapun, treptele lor urcînd și coborînd după o simetrie stranie. Clădirile păstrate cu grijă de-a lungul vremurilor sînt locuite și astăzi. N-aș putea să precizez cîți dintre locatarii acestor adevărate muzee miniaturale le-ar schimba pentru confortul blocurilor moderne, grupate în direcția șoselei spre Sevlievo. Curățenia căminelor te convinge cît de mult le îndrăgesc cei ce le locuiesc. Este suficient să observi atenția cu care sînt îngrijite acele minuscule grădini interioare, cît un pătrat ale cărui laturi nu depășesc un metru.

La senzația că ai fost transportat înapoi, peste veacuri, contribuie faptul că pe străzile înguste ale orașului automobilele și nici măcar carele nu pot pătrunde, circulația concentrîndu-se doar pe arterele principale.

Atenția edililor orașului se concentrează în prezent spre conservarea vestigiilor trecutului. Măsura de a păstra vechiul Tîrnovo ca oraș-muzeu este un binemeritat omagiu adus înaintașilor Bulgariei de azi și totodată un dar oferit generațiilor viitoare. Cît privește geometria noilor construcții, ea nu poate fi întîlnită decît dincolo de orașul-muzeu. Noul Tîrnovo are clădiri înalte, înconjurate de pajiști verzi care răsună de larma glasurilor de copii. Neîndoielnic, o părticică din ampla operă a constructiilor din Republica Populară Bulgaria — aproape un milion de locuințe în anii ce s-au scurs de la eliberare — s-a concentrat în noul oraș.

•

...Trecînd dintr-o epocă în alta cu ușurința cu care traversezi o stradă, m-am întrebat în ce poate fi sintetizat — dincolo de pitorescul său specific — farmecul bătrînului și tînărului Tîrnovo. Și răspunsul l-am aflat tocmai în coexistența epocilor, în alăturarea realizărilor constructorilor de azi ai socialismului cu vestigiile unui bogat trecut istoric.

Z. FLOREA

◀ *O iluzie optică unică: case ce se suprapun, construite parcă unele pe acoperișurile celorlalte.*

---

dintre noi, care îi sîntem oaspeți, nu ar avea cum s-o facă: noi cercetăm din afară sufletele oamenilor în timp ce el îi cunoaște pe dinăuntru... De aceea mă și simțeam demobilizată.

Îți trebuie vreme și nu e ușor să cîștigi încrederea și simpatia lor, să învingi rezerva și sfiala care înalță ziduri nevăzute între ei și tine. Trebuie neapărat să-i cunoști ca să înțelegi că omul simplu, omul obișnuit, are o psihologie mult mai complexă decît aceea a unui ins complicat...

Azi stau pe punte, dar nu ca un aparat de înregistrat mișcările; azi sînt eu însămi un om, credeți-mă pe cuvînt...

— Neveno!

— Lele!

— Tovarăsă!

Unul după altul se întorc spre mine să-mi ceară un ajutor, un fleac: să iau seama să nu li se încurce ațele. Careva trebuie să le vină însă în ajutor. Pare un simbol, dar e adevărul cel mai simplu, iar eu alerg de la unul la altul, de la Mărgărit la Oacheșul, de la Teo la nea Constantin, de la Mareșal la Schimnic, ca să le descurc uneltele de pescuit stavrizi .

— Membru al echipajului, glumește Mareșalul, privindu-mă cu ochii lui buni.

— Ia te uită ce mai bîlci! Spune-mi: dumneata zugrăvești pe fiecare separat? — mă întreabă Schimnicul. Cum ai să poți descrie marea asta?

Are dreptate să mă întrebe. La început am crezut că o să-mi vină mai ușor. Voi scrie o carte de portrete: portretele celor mai interesanți pescari. Dar ce mă fac azi, cînd îi văd ce mulți sînt?

— Neveno, vezi foca? — îmi strigă Mareșalul.

— E fratele Mareșalului, face Oacheșul. Umblă singur-singurel pe mal.

— De ce?

— Uite-așa. La fiecare cap al Mării Negre trăiește cîte o focă schimnică. Dacă ar fi două, nu s-ar suporta una pe alta. De asta a și părăsit pămîntul, ca să nu mai aibă pereche.

— Dar voi cum vă împăcați cu una ca asta?

— Ne împăcăm, că e rară la vedere... Un soi de frate mai mic și mai răsfățat... Se apropie de taliene și ne mănîncă peștele nostru...

În aceeași clipă, foca se apropie de noi. Mi se păru tare mustăcioasă, cu ochii mari, cu o expresie umană. Privi la mulțimea pestriță a pescarilor pofticioși de stavrizi și se întoarse indiferentă, înotînd spre stîncile negre ale capului.

— Singuratico!

— Renegato!

— Te-ai rupt de colectiv! — glumeau în urma ei pescarii.

Schimnicul lăsă zarganii o clipă și privi îngîndurat după focă.

— Ei, cît sînt eu de schimnic, atîta-i și ea, făcu el în cele din urmă. Așa m-au poreclit, fiindcă am fost singur la părinți. Și, cum știi, pe aici frații sînt foarte legați între ei. Dar nici foca nu poate trăi singură. Nu există asemenea singurătăți pe lume; sînt doar o născocire...

— Cu siguranță că-și iubește perechea și o are ascunsă pe undeva, în vreo peșteră printre stînci, spuse Teo.

— O fi geloasă și n-o lasă să iasă la lucru, făcu Oacheșul.

Între timp eu alergam dintr-un capăt într-altul al punții. Nici omul cel mai calm nu poate privi nepăsător la înflăcărarea semenilor săi.

Căpitanul însă rămînea îngîndurat, sprijinindu-se în coate de balustradă.

Nu contrazicea pe nimeni, nu arunca undița în apă, nu mînca.

Eu îl tot priveam: de cine oare îmi aducea aminte, cu figura lui, parcă a altuia, cu mîinile mari și o expresie de copil mare și trist întipărită pe față?

Și deodată îmi amintii de statuia de marmură, descoperită la Nicopole, statuia lui «Hercule pe gînduri». Ceasuri întregi privii ciudata înfățișare a eroului: o forță uriașă dormitează în fiecare moleculă, dar fața lui exprimă o gîndire bună, omenească. Isprăvile neobișnuite ale eroului grec, Hercule, ne sînt cunoscute din mitologie. Copil încă, el sugrumase cu mîinile goale șerpi. Ucisese leul din Kithairon, apoi leul din Nemeia, hidra cu nouă capete, păsările metalice, mistrețul din Erymanthos, și cîte alte jivine născocite de închipuire! În afară de asta, a mai și făcut curățenie prin grajdurile lui Augias... (Nu știu cît seamănă celelalte isprăvi ale lui cu realitatea, dar întîmplarea cu grajdurile e atît de sugestivă, încît Hercule pare un erou al zilelor noastre...)

Căpitanul Tombaterov a lucrat multă vreme la un măcelar. El nu e fiul lui Zeus. Hermes nu i-a dăruit nici o spadă, de la Apolo nu a primit nici un arc cu săgeți, dar grajdurile — grajdurile le-a curățat și el, vaci și bivoli a doborît și el, le-a jupuit pieile, a cărat în spate marfa jupînului și a plîns pe ascuns, că-i era rușine de lacrimile lui, și atît ar fi vrut să învețe, dar nu a putut, că nu avea bani, și maică-sa era bolnavă...

Pînă la urmă a aruncat dracului cuțitul și șorțul pătat de sînge al măcelarilor și s-a dus pe mare și nu s-a mai clintit de acolo. Douăzeci și cîte primăveri, veri, toamne și ierni a lăsat el îndărătul lui, pescuind sute de tone de calcan, pălămidă, scrumbii, îndărătnic, neobosit, pătimaș. Numai că astea nu sînt isprăvi legendare, sînt strădanii omenești de fiecare zi și nimeni nu vorbește de ele...

Pescarii adunau zarganii și zîmbeau cu tristețe: o singură legătură de stavrizi, cît e ziua de lungă! Helios se îndepărta nepăsător pe pluta lui de aur.

Hercule privea îngîndurat, sprijinindu-se de balustradă.

— Dumneavoastră vînați doar cazurile deosebite, ridicați în slăvi numai pe cei distinși cu ordine mari, pe fruntași, faptele de eroism. Ia spuneți-mi: ce veți scrie despre ce am să vă spun acum? Cînd privesc marea, îmi vine să urlu. Unde dracu' se ascunde peștele? Am ieșit de patruzeci de ori în larg. Am colindat marea în lung și în lat, ca niște zmintiți. Și ne întoarcem cu pește mărunt! Sosim în port cu lăzile goale, mi-e rușine să mă uit la ele... Sînt om în putere, am mîini grele ca niște lopeți, am energie, voință... Ce să fac cu ele?

Apoi tăcu brusc, rușinat de ieșirea lui, și se îndreptă din nou către marginea punții, ca să privească nemărginirea.

Abia acum am înțeles de ce a zămislit sculptorul necunoscut acel puțin obișnuit «Hercule pe gînduri»...

În românește de Gh. DINU

PRESA, RADIOUL ȘI TELEVIZIUNEA ÎNAINTEA UNUI NOU START (I)

„preistoria" presei se apropie de sfîrșit

Revoluția științifico-tehnică contemporană va da presei o nouă înfățișare, iar radioului și televiziunii un rol cu dimensiuni pînă recent nebănuite. De fapt, viitorul a și început. Automatizarea, aplicarea pe scară largă a cibernetizării industriei poligrafice și revoluția tehnico-științifică în domeniul telecomunicațiilor au și introdus primele schimbări profunde în tehnica tipăritului și a transmisiei informațiilor, în dezvoltarea radioului și televiziunii. Dar tot ceea ce s-a realizat pînă acum constituie doar premisele noii revoluționări a mijloacelor de informație. S-ar putea afirma că în prezent ne aflăm în stadiul primar sau în anticamera acestei revoluții. Schimbările extrem de rapide aduse de știință și rezultatele de pe acum obținute ne dau certitudinea că, în următorul deceniu, pragul va fi pe deplin trecut.

3 mai 1966. Ultratradiționalistul cotidian britanic «The Times» este nevoit, pentru a rezista, să meargă în pas cu vremurile: pe prima pagină, în locul anunțurilor cu caracter publicitar cu care a apărut mai bine de 200 de ani, sînt publicate — ca în toate ziarele din lume — știri din actualitatea internă și externă. «A fi unic nu mai e o virtute, ci o excentricitate. Un ziar care a ajuns o piesă de muzeu nu mai are viitor», se recunoștea în editorialul memorabilului număr din 3 mai. Vă prezentăm în facsimilele de mai jos vechea și noua înfățișare a paginii întîi a ziarului «The Times».

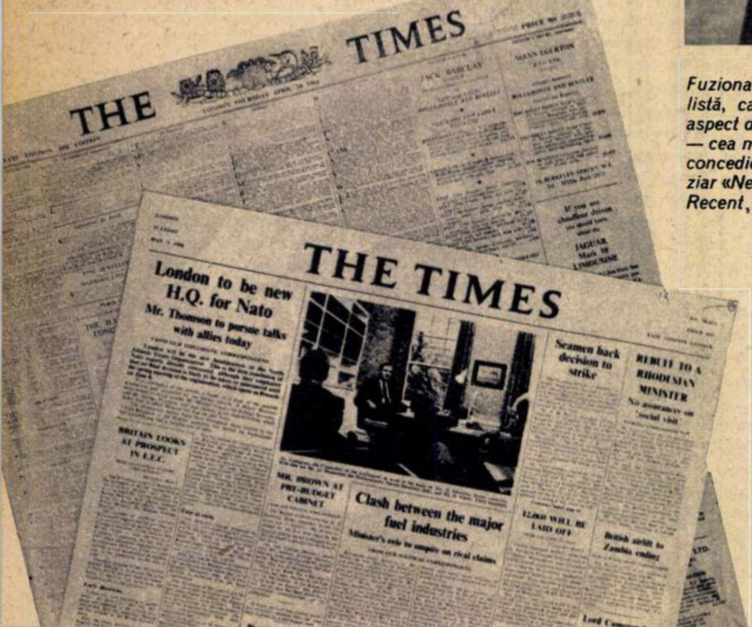

THE TIMES

JACK BARCLAY

JAGUAR

THE TIMES

London to be new H.Q. for Nato

Mr. Thomson to pursue talks with allies today

Seamen back decision to strike

REBUFF TO A RHODESIAN MINISTER

No assurances on 'social visit'

BRITAIN LOOKS AT PROSPECT IN E.E.C.

MR. BROWN AT PRE-BUDGET CABINET

Clash between the major fuel industries

Minister's role to umpire on rival claims

12,000 WILL BE LAID OFF

British airlift to Zambia ending

NEW YORK
WORLD-TELEGRAM
and SUN
NEWSPAPER GUILD OF NEW YORK ON STRIKE

Fuzionarea ziarelor și revistelor este un fenomen din ce în ce mai frecvent în lumea capitalistă, ca rezultat al intensificării concentrării monopoliste. Fotografia noastră prezintă un aspect din timpul grevei ziariștilor și tipografilor din New York, declarată în luna aprilie. Greva — cea mai lungă din istoria presei new-yorkeze — s-a declanșat în semn de protest împotriva concedierii a 2 000 de muncitori din presă, ca urmare a fuzionării a trei mari cotidiane. Influentul ziar «New York Herald Tribune» și-a încetat apariția din luna aprilie ca rezultat al acestei greve. Recent, «decesul» său a devenit oficial.

Se poate considera că cei 500 de ani de evoluție a tiparului alcătuiesc abia preistoria a ceea ce este astăzi industria poligrafică. Pătrunderea electronicii și automatizării în acest domeniu îi transformă radical condițiile de activitate și capacitatea de producție. Deși puține din noile tehnici au fost pînă în prezent aplicate pe o scară largă, remarcabilele progrese tehnologice din ultimul deceniu au contribuit la dezvoltarea presei. Noi linotipuri și rotative de mare viteză și-au făcut apariția. Electronica și automatizarea au soluționat numeroase probleme privitoare la controlul producției tipografice, în special în domeniul rotativelor rapide. Se întrevede de pe acum noul sistem de tipărire, bazat pe variatele posibilități ale fotocompoziției, prin clișee care vor include atît textul, cît și ilustrația. La orizont a și apărut sfîrșitul sistemului convențional de tipărire, folosit, în principiu, încă de pe vremea lui Gutenberg. Acest lucru este evidențiat de îmbunătățirile considerabile obținute în imprimarea ofset pe rotativă, mai ales datorită fotocompoziției, progresului în cerneluire, procedeelor de gravură mai rapidă, gravurii electronice și comenzii electronice a mașinilor

Apare probabil că înainte de un deceniu sau două, numai ziarele și revistele de mare tiraj vor mai fi imprimate ca în prezent, dar și ele vor sfîrși prin a se adapta noilor procedee. Deocamdată, aceste procedee, uzitate mai ales la reviste, sînt aplicate la presa cotidiană pe scară extrem de restrînsă, însă rezultatele spectaculoase nu lipsesc.

OCHIULUI ÎI PLACE CULOAREA

La 14 septembrie 1965, în orașul englez Reading a apărut primul exemplar al unui ziar cu un tiraj inițial de circa 40 000 de exemplare. Proprietate a monopolului de presă Thomson, ziarul «New Reading Evening Post» este imprimat în ofset — ceea ce permite reproducerea directă de fotografii în culori — fiind, din punct de vedere al procesului tipografic, cel mai modern ziar din lume. Întregul proces de tipărire este dirijat de un robot capabil să descifreze benzile perforate, să recunoască tipul și dimensiunile literelor, să stabilească alinierea rîndurilor, să împartă cuvintele la sfîrșitul liniei și să pună la o parte copia destinată corecturii. Robotul este alimentat de 12 operatori și fiecare dintre ei poate să corecteze o greșeală printr-o simplă apăsare pe claviatură. Dacă robotul nu «înțelege» o dispoziție a operatorului, el semnalează aceasta cu o lumină roșie și imprimă în text un semn de întrebare.

În lupta acerbă de concurență și conformîndu-se cerințelor industriei moderne, chiar unele ziare provinciale din țările capitaliste, care dispun de tiraje și fonduri considerabile, pun la punct noi procedee de ilustrare. Se pornește de la premisa că ochiului îi place culoarea, că avînd mai multe culori ziarul s-ar vinde mai bine și ar atrage deci mai multe comenzi de publicitate. În următorii ani, ziarul «Le Dauphiné Libéré» din Grenoble, care are un tiraj de peste 500 000 de exemplare zilnic (mai mult decît numeroase cotidiane pariziene), își propune să folosească noul sistem de imprimare în culori R.O.P. cu reperaj electronic, culoarea «curgînd» pe rotativă o dată cu hîrtia. Astfel, datorită controlului electronic și a cernelurilor cu glicol, culoarea va putea fi imprimată direct pe ziar simultan cu procesul normal de tipărire.

SIMULTAN ÎN MAI MULTE ORAȘE

O importantă influență asupra procesului de tipărire a ziarelor o are evoluția telecomunicațiilor. Japonia a fost de fapt prima țară în care noutățile din aria automatizării industriei poligrafice și telecomunicațiilor au și fost aplicate. În 1960, ziarul «Asahi Shimbun» a început să tipărească o ediție la Sapporo, oraș situat la 500 de mile de Tokio, transmițînd pentru prima dată în lume pînă la 18 pagini, sub formă de fotografii, prin radio. Un sistem rapid de transmitere și recepție a fotofacsimilelor, precum și rotative de mare viteză au permis ziarului să desființeze literalmente distanțele. La aceasta a contribuit faptul că în Japonia fusese pus la punct anterior un sistem de teleimprimator pentru literele ideografice și un monotip în întregime automatizat, alimentat de benzi perforate. Pentru a-și păstra pozițiile competitive, alte două mari ziare japoneze și-au instalat un echipament similar cu cel folosit pentru prima oară de «Asahi Shimbun», în timp ce acesta și-a extins sistemul în cele patru orașe principale ale țării.

De altfel, Japonia este de asemenea în fruntea tuturor țărilor și în ce privește folosirea culorii pentru articolele de fond și informații. 32 de cotidiane sînt în prezent tipărite în culori. În timpul Jocurilor Olimpice din 1964 a fost suficient un interval de trei ore pentru apariția unor fotografii de actualitate în culori.

Deși ediția de pe coasta de vest a ziarului «New York Times» a trebuit să-și înceteze apariția după doi ani, publicarea ei, în octombrie 1962, a permis demonstrarea noilor orizonturi pe care le deschide folosirea mașinilor electronice și a telecomunicațiilor în industria tipăriturilor. Această ediție apărea la Los Angeles, dar linotipurile de aici erau comandate de la New York, de unde parveneau o mie de cuvinte pe minut. Datorită unui sistem de facsimile rapide și de linotipuri telecomandate, transmisia se făcea într-un timp mai redus decît cel obișnuit prin cablu sau prin radio. Un sistem asemănător, perfecționat între timp, a început să fie întrebuințat, din același an și pînă la dispariția ediției de pe coasta de vest, în tipărirea simultană a ediției pariziene a lui «New York Times». Pentru această ediție se transmiteau, prin mai multe circuite, între 40 000 și 60 000 de cuvinte zilnic. Combinarea întrebuințării unui astfel de sistem cu utilizarea sateliților de telecomunicații lasă să se întrevadă că, practic, nu vor exista în viitor nici un fel de dificultăți pentru a tipări un ziar simultan în mai multe orașe, fie ele apropiate sau îndepărtate.

O altă inovație, deosebită de cea a ziarelor «Asahi Shimbun» și «New York Times», a fost introdusă, în 1962, de ziarul englez «Guardian» — tipărit pînă la acea dată la Manchester, din care cauză era considerat un ziar provincial, deși din punct de vedere al reputației se afla în clasificarea ziarelor naționale. Conducerea ziarului a hotărît să tipărească ziarul în același timp la Manchester și la Londra, materialele care urmau să intre în componența cotidianului fiind date la cules în cele două orașe și recepționate în ambele tipografii. Cele zece mașini speciale aflate la Londra și Manchester sînt împărțite în două grupuri, la unul primindu-se benzile perforate pe loc, iar la celălalt compunîndu-se materialele care pleacă din oraș. Astfel, din cele două tipografii pot ieși concomitent cîte 150 000 de exemplare.

CITY OF LONDON
FLEET STREET EC4
DAILY MAIL
R. COLE.
DAILY MAIL
DAILY MAIL
Daily Mirror
BIG POOLS WINNERS FOLLOW LONGSIGHT!
LEADS

Chioșc de ziare pe Fleet Street, celebra stradă londoneză pe care se află concentrat un mare număr de redacții ale diverselor ziare, reviste, agenții de presă.

CINE CÎȘTIGĂ CINCI MINUTE. .

Noile cuceriri tehnologice în transmiterea informațiilor au impulsionat expansiunea agențiilor de presă existente și formarea altora noi. Începînd din 1950, sîntem martorii înlocuirii treptate a tradiționalei telegrame de presă prin telefonogramă sau prin mijloace tehnice și mai moderne, cum ar fi locatiunea de căi de comunicații cu destinații multiple. Progresul realizat în întrebuințarea cablurilor coaxiale și microundelor răstoarnă vechea structură a telecomunicațiilor și mărește considerabil numărul căilor disponibile, mai ales pentru mesajele de presă. În consecință, căile telefonice moderne se vor întrepătrunde cu radiocomunicațiile prin sateliți în rețeaua mondială de telecomunicații a viitorului.

Concurența nemiloasă dintre agențiile de presă capitaliste cu caracter mondial a impulsionat, la rîndul ei, căutarea și găsirea unor noi căi de sporire a rapidității telecomunicațiilor. În 1961, agenția engleză «Reuter» a pus în funcțiune un sistem de circuite de mare viteză, care leagă direct sediul său central din Londra cu abonații din Statele Unite. În prima săptămînă de funcționare a acestui sistem, «Reuter» a transmis din Ndola (pe atunci Rhodesia de nord) știrea unui corespondent al său, la numai 42 de minute după prăbușirea avionului la bordul căruia se afla secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, Dag Hammarskjőld. În 1964, agenția «Reuter» a extins acest sistem peste Pacific, pînă în Australia, Asia de sud-est și Japonia. Agenția americană «Associated Press» întrebuințează pentru transmiterea materialelor sale la abonați atît teleimprimatoare obișnuite, cît și teleimprimatoare care redau textele pe benzi perforate în vederea culegerii tipografice automate.

O categorie de informații căreia i se acordă cea mai mare atenție de către agențiile de presă din țările capitaliste este cota acțiunilor la bursă. S-ar putea spune că tocmai în această direcție au fost căutate cu cea mai mare înfrigurare aplicațiile tehnice care să ducă la mărirea operativității în transmiterea noutăților. În 1962, agenția «United Press International» a inaugurat un nou procedeu, adoptat ulterior și de agenția «Associated Press», care, printr-un sistem de calculatoare electronice, transmite instantaneu abonaților, pe măsură ce se înregistrează, fluctuațiile la bursă. Prin intermediul lui Comtelburno, agenția «Reuter» transmite și ea cursul acțiunilor la bursă. Ea posedă drepturile mondiale, în afara Statelor Unite și Canadei, pentru așa-numitul sistem Stockmaster. Datele transmise prin acest sistem sînt controlate și elaborate prin calculatoare electronice.

În general, în vederea reducerii într-o cît mai mare măsură a operațiunilor intermediare, într-o serie de țări unele ziare au trecut la folosirea curentă a linotipurilor cu bandă perforată (procedeu asemănător celui de la teleimprimatoare), telecomandate de către cei care transmit relatările (nu numai de agențiile de presă), ajungîndu-se la declanșarea directă a procesului de culegere a materialului. Aceste procedee și multe altele vor căpăta într-un viitor nu prea îndepărtat o mare extindere. Astfel va putea deveni regulă principiul: cine cîștigă cinci minute la transmiterea materialelor, cîștigă cinci minute la difuzare, cîștigă implicit bătălia presei tipărite.

Eugen PREDA

100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI

GEORGE COȘBUC

– POET NAȚIONAL ȘI POPULAR

de I. D. BĂLAN

La 20 septembrie 1966 se împlinesc o sută de ani de la naşterea lui George Coşbuc, una dintre personalitățile artistice cele mai reprezentative ale versului românesc de după Eminescu, expresie strălucită a sensibilității, gîndirii şi limbii poporului din care făcea parte. Opera lui profundă şi nuanțată, străbătută de un viguros optimism din care nu lipsesc însă umbrele durerii şi ale unei îndelungi suferințe istorice, pare că depăşeşte cu mult un secol, căci strînge în ea ca într-un puternic focar toate tradițiile, miturile şi evenimentele de răscruce ale pămîntului românesc, de pe vremea bătrînului crai al dacilor, Decebal, şi pînă în anii de eroism şi zbucium ai primului război mondial. În versurile lui Coşbuc vibrează viața frămîntată a țărănimii, aspirațiile maselor populare după dreptate şi libertate, lupta întregului popor pentru independență şi suveranitate națională. Coşbuc e un poet național şi popular, cu sufletul larg deschis către toate orizonturile de cultură ale umanității, punînd, printr-o susținută activitate de traducător, pe cititorul de la noi în contact cu opera lui Homer, Aristofan, Plaut, Terențiu, Vergiliu, Dante, cu marile poeme ale Orientului Îndepărtat, ca şi cu poezia romantică germană, cu opera lui Petöfi sau cu aceea a poetului american Longfelow.

Se născuse în nordul Transilvaniei, în casa preotului Sebastian din Hordoul Năsăudului. Satul natal al poetului era acolo unde: «În vaduri ape repezi curg/ Şi vuiet dau în cale,/ Iar plopii-n umedul amurg/ Doinesc eterna jale».

Doina, cu toată gama de sentimente pe care o exprimă, e cîntecul care-l va însoți pretutindeni cu rezonanțe grave de demult şi de departe.

Învață mai întîi buchiile în Salva cu bătrînul dascăl Tănăsucă, om aşezat şi cîntăreț în strană, căruia Coşbuc, abia în vîrstă de 9 ani, îi şi face un fel de epigramă, fără îndoială plină de naivitatea vîrstei, dar nu lipsită de o oarecare forță ironică: «Cînd Tănăsucă cîntă mai marilor voievozi/ Toți cînii încep a bate din cozi». Urmează apoi şcoala din satul natal şi de la Telciu.

LA ŞCOALĂ: DOMNIŞORI, ACASĂ: CIOBANI

Învățătură temeinică primeşte însă la şcolile din Năsăud între anii 1876 şi 1884. Deşi destul de cercetată, perioada aceasta din viața poetului nu e îndeajuns de cunoscută. Poetul însuşi n-a lăsat nici o lămurire mai amplă privitoare la ea. Singura amintire pe care ne-a consemnat-o este **Heu, quale portentum,** referitoare la o ghiduşie a colegilor, rod al parafrazării versului horațian «Heu, quale portentum vidi» (Vai de mine ce monstru am văzut), şi care cuprinde în afară de nota umoristică şi o prețioasă relatare referitoare la cine erau, de unde veneau şi cum erau colegii săi: «Doisprezece dintre patrusprezece, cîți urmam clasa a 8-a a liceului din Năsăud, eram băieți de țărani oieri şi purtam căciuli şi ițari. Vacanțele ni le petreceam prin păduri şi prin munți, căci numai la şcoală eram «domnişori», iar acasă eram ciobani».

In cadrul societății de lectură **Virtus romana rediviva,** unde Coşbuc fu primit cu dispensă de vîrstă, ca să zicem aşa, încă din clasa a 4-a, şi apoi în almanahul acesteia, **Muza someşeană,** îşi va face debutul, publicînd cu pseudonimul C. Boşcu, anagrama numelui său, ce va însoți şi producțiile publicate în **Familia, Amicul familiei, Tribuna** sau în scrierea **Cărțile săteanului român,** redactată pentru popor de învățătorul folclorist Ion Popa-Reteganul. Colegul său de şcoală, Leon Scridon, povesteşte că tînărul poet «era puțin comunicativ, citea încontinuu poezii. nuvele, poveşti, istorioare, nu-l interesa ce se întîmpla în jurul lui, era adîncit în cărți, şi de multe ori uita să meargă la prelegeri. Nu a fost carte din biblioteca societății de lectură care să nu fi fost citită de Coşbuc...» În vacanță a citit acasă **Cronica lui Şincai,** din biblioteca tatălui său, de unde-şi va fi luat unele teme pentru poeziile inspirate din istoria poporului nostru. Lectura lui Coşbuc a depăşit, încă din anii de liceu, aria culturii naționale. A citit pe Heine şi Lenau, pe Rückert, care tradusese mult din poezia orientală, şi pe marele poet revoluționar maghiar Petöfi Sandor, cu a cărui poezie protestatară Coşbuc are multe afinități.

E evident, anii petrecuți la Năsăud, în muncă temeinică, au avut o rodnică înrîurire asupra dezvoltării poetului de mai tîrziu. Părăsind Năsăudul, la terminarea liceului, Coşbuc pleacă la universitatea din Cluj unde îşi desăvîrşeşte cultura literară, studiind îndeosebi pe Schiller şi Goethe. În aceşti ani se apleacă în mod stăruitor asupra celebrei epopei a lui Dante **Divina comedie** care-i va rămîne pentru toată viața cartea de căpătîi, lucrînd la traducerea ei în limba română vreme de 32 de ani.

Poetul în camera sa de lucru (1912).

G. Coşbuc în ultima clasă a Gimnaziului superior din Năsăud.

G. Coşbuc şi soția sa (1909).

A APĂRUT UN COPAC

Dar Clujul, unde se izbea de grele lipsuri materiale, nu-l reține decît un an şi jumătate. În august 1887, Coşbuc soseşte la Sibiu, devenind redactor al cunoscutei reviste «Tribuna» condusă de Slavici. Aici talentul său se impune; publică poveştile în versuri **Pe pămîntul turcului, Blestem de mamă, Fata craiului din cetini, Draga mamei, Fulger, Izvor de apă vie.** «De la 1884 la 1890 — mărturiseşte poetul — am publicat neîntrerupt versuri în **Tribuna;** aceştia au fost anii cei mai rodnici ai vieții mele». La **Tribuna** apare şi **Nunta Zamfirei,** poezie ce va face o puternică impresie. Continuînd colaborarea la reviste cu piese care vor alcătui, în 1893, volumul **Balade şi idile,** Coşbuc devine în anii imediat următori cel mai de seamă poet român de după Eminescu. Încă în 1893, în zilele apariției volumului **Balade şi idile,** într-o cronică din ziarul lui Caragiale «Moftul român» (an I, nr. 39), după o mărturisire a lui Vlahuță scrisă chiar de pana maestrului, i se face o entuziastă primire, subliniindu-se trainicia, vigoarea poeziei coşbuciene, care va fi în stare

(Continuare în pag. 14)

GEORGE COŞBUC

să înfrunte moda vremii. «Pe cîmpul vast al publicisticii române, pe care creşte atîta spanac des şi abundent, a apărut, în sfîrşit, zilele acestea şi un copac; şi e aşa de mîndru şi aşa de puternic că mii şi mii de recolte de buruieni se vor perinda şi el va sta tot mereu în picioare, tot mai sănătos şi mai trainic, înfruntînd gustul actual şi vremea cu schimbările ei capricioase» şi să facă «din ce în ce mai multă falã limbii noastre româneşti».

În 1889, cînd se stingea la Bucureşti cel mai mare poet al românilor, M. Eminescu, venea de peste munţi, din Transilvania, un nume nou, puţin cunoscut şi cu rezonanţe cam aspre. Era George Coşbuc, cel care trimitea, din Sibiu, **Convorbirilor literare** de la Bucureşti, spre republicare, poemul **Nunta Zamfirei,** apărut cu cîteva luni mai devreme în **Tribuna** lui Ion Slavici. «De cînd s-a dus Creangă, Eminescu şi Alecsandri, literatura lîncezeşte la noi», observa Titu Maiorescu într-un studiu consacrat în 1898 lui Victor Vlad Delamarina. Constatînd o evidentă oboseală în rîndurile scriitorilor din România, pontiful **Convorbirilor literare** continua: «Tocmai în momentul cînd dincoace de Carpaţi par a se fi sleit puterile literare, după producerea relativ mare din anii 1870-1890, românii de dincolo primesc impulsiunea dată de noi şi continuă ei înşişi mişcarea. Poezia li se trezeşte «din somnul cel de moarte», în care o adînciseră cenuşa etimologismului de la Blaj şi pătura groasă a germanismelor, amîndouă duşmanele limbei populare». Probabil că această dezmorţire a forţelor creatoare se producea sub înrîurirea binefăcătoare a spiritului critic de la **Convorbiri literare,** sub influenţa discuţiilor din societatea literară, **România Jună,** a românilor studenţi la Viena ori sub înrîurirea propagandei lui I. Slavici, realizată prin paginile **Tribunei.** Într-un asemenea climat apar poeţi ca Lucreţia Suciu, Ioan Popovici-Bănăţeanu , Victor Vlad Delamarina, talente reale a căror dezvoltare a frînat-o însă, brutal, o moarte prematură . Deasupra tuturor promisiunilor, sublinia categoric Titu Maiorescu, «stă incontestabil marele talent al poetului George Coşbuc. Că s-a putut forma un asemenea poet în Transilvania (şi relativ format, precum apare astăzi, ne-a venit el în 1890 de la Sibiu) este dovada cea mai sigură despre transmiterea şi reînvierea mişcării literare în ceilaltă parte a românimii». «Coşbuc — îşi aminteşte Rusu Şirianu în **Luceafărul** (nov. 8, din 15 aprilie 1905) — avea atunci vreo douăzeci de ani. Statură mijlocie, îmbrăcăminte sărăcăcioasă, barbă care creşte nesupărată de bărbier, mustăcioară ce sta cum îi plăcea, faţă destul de palidă, ochii însă, ochii erau de poet. Mari, scînteietori şi de o bunătate şi veselie de copil».

Curios lucru sau mai bine zis o altă coincidenţă semnificativă: Coşbuc se instalase pe strada Plantelor pe care murise Eminescu. Casa în care locuia nu avea număr, iar camera îi era dosită-n fundul unei curţi unde ajungeai printr-un gang pavat cu pietre lătăreţe, cum erau curţile hanurilor de odinioară. Geamurile de la uşă erau lipite cu hîrtie. Prin cameră abia te puteai învîrti. Pe masă, pe scaune, pe jos, pretutindeni grămezi de hîrtii, de reviste, teancuri de manuscrise numerotate cu roşu şi cu albastru. Toate manuscrisele erau redactate în creion şi se aflau acolo, în camera modestă, caiete întregi, mii de strofe, căci Coşbuc a fost unul dintre poeţii noştri cei mai fecunzi. O dată, tot prin 1889-1890, poetul îi mărturiseşte lui Virgil Cioflec că are material pentru zeci de volume. «Şi traduceri greceşti, latineşti, şi articole de ale mele, toate drăcoveniile. Năcazul meu cel mare e că strofele au început să se şteargă, să se întindă». Dacă se ştergeau pe hîrtie strofele lui Coşbuc, ele se săpau tot mai adînc în conştiinţa oamenilor. **Nunta Zamfirei** a răscolit profund şi a inundat ca o lumină solară sufletul cititorului. Semnificaţia poeziei lui Coşbuc pentru reînnoirea liricii româneşti a fost subliniată la timpul său de Nicolae Iorga **(O luptă literară** — Articole din **Sămănătorul**, vol. II, iulie 1905-april 1906. Vălenii de Munte, 1916, p. 125): «Acum cincisprezece ani, cînd nici nu putea să mai fie vorba de o influenţă a lui Vasile Alecsandri, şi cînd aceia care se gîndeau că sînt în curentul poetic al lui Eminescu nu dădeau alta decît o searbădă, din ce în ce mai searbădă repetiţie a cîntărilor durerosului maestru, se află deodată în România noastră, unde şi cei mai mititei din poeţi şi poeţoi ajungeau răpede la o oarecare reputaţie cu ajutorul... manufacturilor de gazete, se află deci că există în Ardeal un om cu numele George Coşbuc care face poezii fără tiparuri. Adecă el le făcea de mult dintr-o mare nevoie intimă a sufletului său, care nu învăţase poezia de la nimeni — dar nu fusese încă descoperit (...). Prin nu ştiu ce întîmplare, **Convorbirile literare** dădură de urma lui Coşbuc sau el dădu de urma lor. **Nunta Zamfirei** apăru, şi nuntaşii de-acolo aduseră la o mare petrecere a minţii pe tot publicul înţelegător de literatură. Mai aveam un adevărat poet şi, ceea ce e şi mai important, mai aveam o adevărată **poezie**».

EL VENEA DIN SAT

Poezia coşbuciană aducea, în lînceda atmosferă convenţională a epigonilor lui Eminescu, un suflu proaspăt de viaţă curată, un univers nou, luminat de un puternic optimism. Căci în vremea aceasta de afirmare pentru Coşbuc, cu extrem de rare excepţii — menţionăm pe aceea plină de originalitate şi de forţă înnoitoare a neînţelesului poet Al. Macedonski şi a discipolilor săi de la **Literatorul** — aproape întreaga atmosferă literară de la noi se resimţea — într-un fel sau altul — de pe urma unui neputincios epigonism, care trivializa mesajul eminescian. «Se poate spune — scria, în 1932, Camil Petrescu — că generaţiile 1890-1916 au fost generaţii eminesciene. Epigonismul acoperea totul ca o iederă. Se visa, se leşina, se iubea numai cu versuri din Eminescu».

Era o atmosferă artistică apăsătoare, cu o sensibilitate poetică anacronică, în care chiar o penibilă versificaţie desuetă se putea bucura de acces în paginile unor reviste cu renume. Se tratau, în anii cînd apar primele creaţii mature ale lui Coşbuc, teme minore, generalităţi patriotice sau se cultivau meschine preocupări intimiste. Coşbuc nu apărea ca un simplu continuator, ca o verigă inexpresivă într-un lanţ de valori poetice. El venea să inoveze structural poezia, dar aceasta în cadrul unei tradiţii.

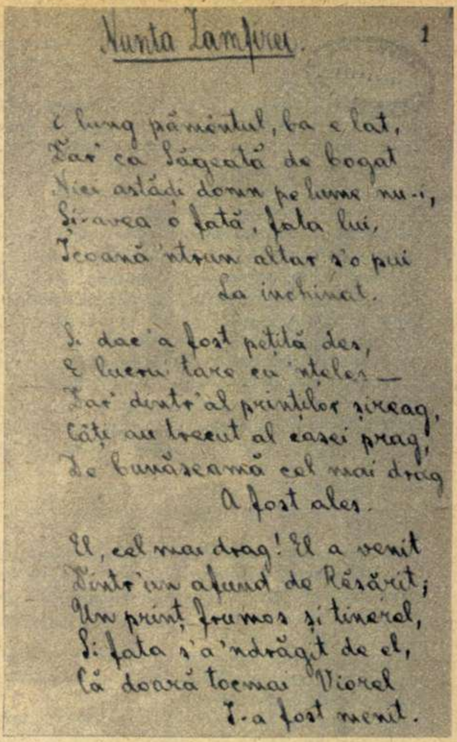
Nunta Zamfirei. 1

E lung pămîntul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astădi domn pe lume nu-i,
Şi-avea o fată, fata lui,
Icoană 'ntr-un altar s'o pui
La închinat.

Şi dac' a fost peţită des,
E lucru tare cu 'nţeles —
Dar dintr'al prinţilor şirag,
Câţi au trecut al casei prag,
De bunăseamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr'un afund de Răsărit;
Un prinţ frumos şi tinerel,
Şi fata s'a 'ndrăgit de el,
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Manuscris autograf (fragment din Nunta Zamfirei**).**

G. Coşbuc şi I.L. Caragiale (1911). ▶

Casa natală a poetului din satul Hordou. ▼

Coşbuc continua original, nu epigonic, temele senine atitudinea tonică din versul eminescian, dezvolta uneori embrioanele epice din lirica marelui poet cu o inventivitate atît de pronunţată încît se impune distinct într-o ipostază inedită, ca un moment nou, marcat, în evoluţia poeziei româneşti. Un exemplu elocvent a fost dat, de mult, de C. Dobrogeanu Gherea în studiul **Poetul ţărănimii,** unde referindu-se la «simţămîntul real de dragoste, de voluptate» ce caracterizează balada lui Coşbuc **Crăiasa zînelor** o deosebea de **Luceafărul** lui Eminescu.

Însemnătatea covîrşitoare a poeziei coşbuciene în evoluţia liricii noastre apare cu atît mai pregnantă cu cît privim mai judicios situaţia versului românesc din Transilvania, unde, veacuri în şir, din pricina unor condiţii istorice vitrege, o poezie viguroasă, autentică, de factură cultă nu se afirmase încă. Coşbuc a fost acela care a făcut primul salt hotărîtor în evoluţia poeziei din Transilvania şi, în general,în lirica românească de după Eminescu, atingînd în tulburătoarea poezie **Moartea lui Fulger** pe **o altă** dimensiune, alături de **Luceafărul** eminescian, **un alt** pisc al poeziei noastre de concepţie. Poetul năsăudean iubind pătimaş şi teluric viaţa, cu înţelepciunea echilibrată a omului din popor, exprimă în nemuritoarea sa poemă, pe un pretext epic, mari esenţe lirice, circumscrise eternei drame a ruperii de viaţă. Optimist şi senin, universul poeziei coşbuciene nu e lipsit de adîncime, de note dramatice şi chiar tragice. Personalitatea coşbuciană nu se impune doar prin voioşie şi robusteţe spirituală de sursă folclorică. Coşbuc nu se sustrage gravităţii eminesciene doar prin luminozitatea versului sau prin veselia spiritului; poetul e la fel de distinct şi personal şi în poeziile grave, de concepţie, dacă nu mai cu seamă tocmai în aceste poezii. Temele dramatice şi chiar tragice sînt prezente şi la Coşbuc în aceeaşi proporţie ca şi la Eminescu, poate chiar într-un număr mai mare. Dacă la Eminescu asemenea teme sînt tratate din perspectiva filozofiei culte, kantiene şi schopenhauriene, la Coşbuc sînt văzute, cel mai adesea, dintr-un unghi popular, dintr-o perspectivă rurală şi adeseori folclorică. Poezia sa **Fata morarului** exprimă tot atîta durere sinceră şi sfîşietoare ca orice elegie eminesciană, fireşte, cu potenţe artistice de altă natură. Durerea în poezia lui Coşbuc e autentică precum e autentică voioşia şi sănătatea sufletească. Chiar dacă George Coşbuc n-ar fi scris poezii mai sprinţare, mai şăgalnice, ca **Spinul, Scara, Iarna pe uliţă, Sub patrafir, La pîrîu** etc. ...ci numai elegii şi cîntece de jale ca **Doina, Mama** şi acel excepţional poem tragic, **Ideal,** pe nedrept ignorat, el tot s-ar fi deosebit fundamental de pesimiştii post eminescieni, căci durerea din versurile sale are o explicaţie socială, e durerea reală a poporului exploatat, e dorul şi jalea firească a celor mulţi care ştiu însă să facă haz de necaz şi să-şi ducă cu demnitate poverile sufleteşti. Aşa se cer — cred — înţelese robusteţea sufletească, seninătatea şi optimismul din poezia coşbuciană. In acest sens există o înrudire organica între atitudinea lui Coşbuc şi cea a rapsodului popular de pretutindeni, care ştie să rîdă cu aceleaşi lacrimi cu care şi plînge. Coşbuc a ştiut să cînte dragostea, dar în aşa fel încît în cîntec să existe şi un strop de ură şi nelinişte **(Recrutul, Duşmancele)**; să cînte ura, dar în aşa fel încît cîntecul să cuprindă şi aspiraţia după dragoste; să cînte tristeţea, dar în aşa fel încît în cîntec să fie şi puţină bucurie; să cînte bucuria, dar în aşa fel încît cîntecul să cuprindă şi puţină tristeţe. Acesta este cîntecul lui George Coşbuc. E smuls din însuşi sufletul poporului. Meritul cel mai de seamă al poeziei sale este autenticitatea, datorită legăturii indestructibile cu viaţa poporului, cu tradiţiile şi trecutul său istoric, cu aspiraţiile celor obidiţi şi cu natura patriei. El e poetul satului, al ţărănimii,în sensul cel mai profund şi mai complex. Despre natură şi despre sat, despre dragostea de la ţară s-a scris mult în literatura noastră, de la începuturile ei moderne, de la Văcăreşti la **Zburătorul** lui Heliade şi idilele lui Alecsandri, de la Eminescu şi Macedonski la St.O. Iosif şi la toată pleiada semănătoristă. Toţi aceştia **se duceau** la sat, îl priveau oarecum din afară, pitoresc şi descriptiv, idilic sau dramatic, dar **din afară.** Coşbuc **venea** din sat, era satul însuşi, cu toate coordonatele lui spirituale.

Fireşte că imensa producţie coşbuciană nu se menţine peste tot la aceeaşi altitudine artistică. Sînt în ea multe inegalităţi şi naivităţi, aspecte care n-au rezistat timpului, confuzii ideologice, versuri ocazionale, declarative şi retorice răspîndite ani în şir, fără gust, prin serbări şcolare şi false publicaţii de popularizare, în dauna valorilor reale menite a face din Coşbuc unul dintre momentele marcante din evoluţia poeziei româneşti, o personalitate artistică de seamă, care a dat alt curs liricii noastre, atît în ceea ce priveşte conţinutul cît şi în formele prozodice, creînd o şcoală poetică distinctă, deşi fără o strălucire deosebită.

Iată de ce socotim că e timpul să descătuşăm personalitatea complexă şi profundă a lui Coşbuc din şabloane simplificatoare şi din prejudecăţi estetice care diminuau rolul însemnat jucat de poet în evoluţia liricii româneşti, un rol asemănător cu acela pe care acel Homer al Provenţei, Frédéric de Mistral, l-a avut în evoluţia poeziei franceze sau scoţianul Burns, în cea a poeziei engleze. Mutatis mutandis, despre Coşbuc s-ar putea spune ceea ce Lamartine spusese despre Mistral, apreciind că sub pana lui «o ţară a devenit o carte». Şi opera lui Coşbuc, în ceea ce are ea mai expresiv şi mai autentic, exprimă «ţara» cu toate coordonatele ei de timp şi de spaţiu.

---

dacă într-o bună zi. . . (II)

Deşi Margareta Pîslaru, Gilbert Bécaud şi Marina Voica sînt aproape în fruntea listei interpreţilor pe care îi preferă,

Cu toate că admiră înalta ţinută artistică a Ansamblului Forţelor Armate,

Ţinînd să sublinieze că Sincron rămîne una dintre cele mai promiţătoare formaţii de muzică uşoară,

Fără nici o legătură cu faptul că, personal nu prea agreează opereta, gen, după părerea sa, hibrid şi desuet,

Şi neavînd nimic împotriva «Muzicii din filme»,

Cronicarul nu le-ar fi înşiruit în continuare de-a lungul unei seri în care nu s-au spus alte cuvinte decît cele ale crainicei anunţînd trecerea de la o emisiune de cîntec şi dans la altă emisiune de cîntec şi dans.

Consideră greşită concepţia care stă la baza unei asemenea programări: că divertismentul de televiziune ar fi de ordin exclusiv muzical şi coregrafic şi că, deci, într-o zi de sărbătoare ar fi normal să se elimine celelalte categorii de emisiuni, inclusiv cele cu adevărat specifice televizunii. Are de altfel impresia că această concepţie porneşte de la o viziune oarecum metafizică şi mecanicistă, care împarte emisiunile în instructive şi distractive şi care priveşte ca întîmplătoare sau forţată orice interferenţă între cele două caracteristici. Este un punct de vedere care poate duce la transformarea televizorului în simplă sursă a unui fond sonor şi plastic şi deci la sărăcirea mijloacelor lui de expresie şi la scăderea interesului telespectatorului.

Care este raportul optim dintre diversele tipuri de emisiuni? Greu de spus. Căutînd termeni de comparaţie, cronicarul a găsit o singură statistică. Ea se referă la folosirea a 100 de ore de emisie de către televiziunea britanică. Din aceste 100 de ore, 34 au fost consacrate ficţiunii, 42 emisiunilor cu caracter informativ iar 24 altor emisiuni. Mai amănunţit: din primele 34 de ore, 8,5 au fost ocupate de serialele poliţiste, 8,5 de alte seriale (foiletoane medicale, juridice, pe teme gospodăreşti, de aventuri etc.), 2,5 de serialele istorice, 4,5 de serialele de tip «western», 5,5 ore — piese de teatru, 4,5 ore — filme de cinematograf.

Observăm că numărul cel mai mare de ore — 42 — a revenit emisiunilor cu caracter informativ. Ce-au cuprins ele? 15 ore au fost consacrate prezentării unor probleme de actualitate (nu e vorba aici de «ultimele ştiri» ci de reportaje pe teme de interes general), 7 ore au fost alocate transmisiunilor sportive, 4 ore altor reportaje în exterior — de exemplu finala concursului pentru alegerea lui Miss Univers —, 10 ore documentarelor ştiinţifice şi de călătorii, iar 6 ore buletinelor de informaţii sau, cum se spune la noi, jurnalelor televiziunii.

Celelalte 24 de ore s-au repartizat aşa: publicitate — 6 (în general, scurte filme muzicale şi scheciuri făcînd reclamă unor produse comerciale); comedii şi comedii muzicale — 4,5; jocuri şi concursuri — 4; muzică uşoară — 4 (am transcris corect: 4 ore din 100); varietăţi — 2,5; desene animate — 1,5; muzică clasică — 1,5. Jumătatea de oră rămasă a fost rezervată unei emisiuni intitulate «Iată viaţa ta».

E un program de fapt, nu unul ideal. Dar fiind realizat de un post de televiziune cu o experienţă relativ bogată, el pare a avea meritul de a ţine seama de exigenţele spectatorului modern şi totodată de cel mai mare avantaj al televiziunii: posibilitatea de a împrumuta atît de la cinematografie cît şi de la radiodifuziune cele mai atrăgătoare dintre mijloacele lor de expresie.

Telespectatorul este un om veşnic curios, interesat de tot ce-i nou, el vrea să vadă şi să audă cît mai multe. Chiar dacă este amator de muzică uşoară, nu trebuie să fie un matematician prea experimentat pentru a socoti că, avînd la dispoziţie un număr N de cîntăreţi, care interpretează fiecare un număr M de melodii, în mod inevitabil televiziunea îi poate oferi doar o nesfîrşită repetire a aceloraşi programe, în cel mai bun caz combinate în mod diferit.

Daca, într-o bună zi, i s-ar da posibilitatea de a programa emisiunile, cronicarul ar încerca să ţină seama de necesitatea absolută a diversificării lor.

Felicia ANTIP

pe ecrane

UN DOCUMENTAR CE NU TREBUIE PIERDUT

NAVIGATORI CARE DISPAR

Tot mai mult desprins de falsele poetizări — atît de ispititoare pentru ochiul documentaristului — scurt-metrajul românesc se constituie ca un cîştig aparte şi de seamă al cinematografiei noastre. Multe din filmele prezentate anul acesta la Mamaia vorbesc despre o maturitate artistică cu atît mai îmbucurătoare cu cît ea a pătruns în zonele dificile (dificile fie prin ele însele, fie datorită unei prea îndelungate bătătoriri).

«Navigatorii care dispar» exemplifică la un nivel demn de luat în seamă documentarul de tip clasic (ca alcătuire şi modalitate de tratare), cel care mînuieşte o temă accesibilă pentru a extrage de aici semnificaţii, pentru a emoţiona pe căi neocolite spectatorul. Acea maturitate artistică de care vorbeam l-a ferit pe regizorul Ion Moscu de pericolul pitorescului, al frumuseţii cultivate în sine (şi cîte imagini gen «carte poştală ilustrată» nu puteau furniza şirurile de plute ce se scurgeau pe apa Bistriţei?) Ceea ce au ţintit autorii să împingă în prim plan, şi au izbutit, este nu atît farmecul în general al acestei meserii singulare, ci o scurtă tipologie diferenţiată a unor oameni care şi-au transmis meseria din tată în fiu. Chipurile de oameni (naturaleţea lor a fost surprinsă cu evidentă participare afectivă de operatorul Wili Goldgraber), modelate expresiv parcă de însăşi asprimea profesiunii, te urmăresc multă vreme după ce ai părăsit sala (ceea ce este un lucru mare, foarte mare, pentru un film fără vedete). Felul simplu, neartificial în care-şi povestesc deprinderea unei meserii foarte spectaculoase dar pretenţioase şi adeseori vrăjmaşă, tristeţea omenească cu care se despart de ea (este cît se poate de dialectică această rupere melancolică de o îndeletnicire moştenită de generaţii; voioşia despărţirii n-ar fi făcut decît să aducă un vizibil aer de artificial) stabileşte cu spectatorul punţi de comunicare ce se păstrează pe tărîmul artei adevărate (păcat că o frază ce se repetă ca un laitmotiv de-a lungul filmului, cu cuvinte din ce în ce mai deslînate, frază concepută probabil ca un mijloc sonor de centrare a atenţiei, de stimulare a emoţiei, nu-şi justifică menirea, căci pare un împrumut nefiresc din recuzita unor filme artistice de lung-metraj preocupate de transcrierea cinematografică a fluxului memoriei).

M.M.

în curînd, pe ecrane

ZORBA, GRECUL

Cine-epopeile «homerice» ale modernului Kakoyannis gravitează în jurul unui mare personaj, erou al unor odisei tragice, antice sau contemporane: «Electra», «Fata în negru», «Stella» şi acum «Zorba». «Grandoare şi simplitate, grandoare din simplitate» — astfel definea un critic arta marelui cineast grec. Copleşitoarele sale personaje consumă, la o înaltă combustie umană, pînă la capăt, un destin potrivnic. Dar cu cît e mai sălbatic acest destin impus tot de oameni, de condiţia socială concretă mai degrabă decît de cea umană, în genere, cu atît mai tulburătoare, mai demnă de înfruntare, mai plină de sens apare rezistenţa. În această sălbatică încleştare, valorile morale nu se sleiesc, ci se ascut, se consolidează; filme ca «Zorba, grecul», «Femeia nisipurilor» (japonez) sau ca «Nanuk, eschimosul» al lui Flaherty, întăresc încrederea în nobleţea fiinţei umane.

Zorba e un personaj de un rar curaj în faţa vieţii. Fiecare eşec e pentru el o încercare a uriaşei rezistenţe morale de care dispune. Eroul lui Kazantzakis-Kakoyannis are un mod ciudat de a-şi antrena voinţa, de a-şi converti disperarea nu în speranţă vană (aici rezidă grandoarea personajului profund modern) ci în lucida explorare a altor căi care, desigur, s-ar putea înfunda şi ele. Cînd soseşte cu tînărul scriitoraş în ţinutul sterp şi-i încolţeşte ideea reactivării unei mine părăsite, el nu scontează niscaiva averi — e omul ce nu cunoaşte valoarea banului — ci pur şi simplu dezmorţirea unor energii latente. Zorba poartă în sine mişcarea, el stimulează viaţa pe unde trece, stîrneşte vîntul înviorător în mlaştini stătute, printre prejudecăţi înţepenite în rigori medievale, descătuşează dragostea şi viaţa din închisorile societăţii. Nu reuşeşte decît arar: femeia căreia îi redă încrederea în oameni şi demnitatea (interpretată de excepţionala actriţă Lila Kedrova) sfîrşeşte tragic înainte de a apuca să fie fericită; cealaltă, tînăra (Irene Papas), moare ucisă cu pietre de satul furibund, tocmai pentru că a îndrăznit să fie fericită, înfruntînd prejudecăţile.

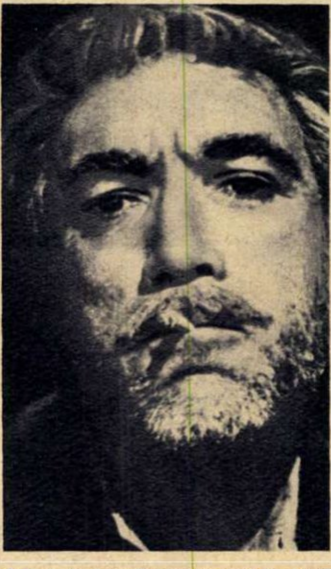

Chiar dacă unii admiratori fanatici ai eroului lui Kazantzakis nu au recunoscut în chipul lui Anthony Quinn pe Zorba, grecul, creaţia actorului american rămîne magistrală.

Energia teribilă a lui Zorba aminteşte unele personaje gorkiene.

Om fără carte, el nu judecă simplist intelectualizarea rigidă, apatia scriitorului faţă de viaţă, ca pe o trăsătură condamnabilă de caracter ci ca pe efectul unei educaţii eronate. Mai mult, în finalul senzaţional ca forţă şi efect cinematografic el încearcă să-l convertească subtil pe tînăr la religia sa lucidă şi sănătoasă: «Nu-i nimic, aici trebuia totul consumat pînă la capăt ca s-o putem apuca într-altă parte». Zorba demonstrează că, sustras mediului, ancorat în viaţă şi angajat în bucuriile dar mai ales în nenorocirile ei, pînă şi acest şubred erzaţ livresc poate deveni bărbat întreg, om.

Săraci dar liberi, aceşti simpli oameni deveniţi zei — adică stăpîni absoluţi pe destinul lor — vor urca fără încetare stînca cea grea a lui Sisif, pe un drum a cărui finalitate stă în bucuria efortului mai degrabă decît în ambiţia — uneori vană — de a învinge, în satisfacţia de a rămîne om viu, adică vulnerabil, mai presus decît eroul-statuie. Filmul lui Kakoyannis e controversat ca orice operă remarcabilă. Mulţi critici i-au reproşat nerespectarea cărţii lui Kazantzakis. Milioanele de spectatori care n-au citit-o, dar l-au văzut pe uriaşul Zorba – Anthony Quinn, pe cutremurătoarea Lila Kedrova (răsplătită cu Oscarul pe 1964) sau pe tragica Electră modernă (eroina interpretată de Irene Papas) dovedesc că nu există rigori cînd e vorba de marea artă. Rigori au doar esteţii ce ignoră singurul adevăr valabil al operei artistice: gradul de declanşare a emoţiei, forţa dialogului ce se angajează între spectator şi film. Iar «Zorba, grecul» e un răscolitor dialog.

Alice MĂNOIU

---

fişă filmografică

JEAN-PIERRE CASSEL

Născut la Paris, la 27 octombrie 1932.

Debutul pe ecran: «Pigale St. Germains des-Pres» (1950, cu Jeanne Moreau). A jucat în peste 25 de filme dintre care amintim: «Calea fericită» (1956, cu Barbara Laage), «Pielea ursului» (1957, cu Nicole Courcel), «Dezordinea şi noaptea» (1958, cu Nadja Tiller), «În caz de nenorocire» (1958, cu Brigitte Bardot), «Jocurile dragostei» (1960, cu Geneviève Cluny), «Candide» (1960, cu Daliah Lavi), «Cele şapte păcate capitale» (1961, cu Jacques Charrier), «Arsene Lupin contra Arsene Lupin» (1962, cu Françoise Dorléac), »Cyrano şi d'Artagnan» (1962, cu Daliah Lavi), «A trecut o femeie» (1963, film realizat de Juan-Antonio Bardem), «Înaltă infidelitate» (1963, cu Monica Vitti), «Cele mai frumoase escrocherii din lume» (1964, cu Catherine Deneuve), «Acei bărbaţi minunaţi în maşinile lor zburătoare» (1964), «Serbările galante» (1965), «Arde Parisul?» (regizor René Clément).

telegrame

● Regizorul italian Michelangelo Antonioni, cunoscut pentru preocupările sale în direcția investigației psihologice, intenționează să înceapă în această lună filmările unei comedii muzicale în culori (după un scenariu propriu). Interpreta principală Monica Vitti (foto) declară că «ideea de a încerca acest gen nu este de fapt o surpriză. Antonioni vorbea de ea de mai multă vreme ».

● La sfîrșitul anului, André Hunebelle, autorul lui «Fantômas», va realiza în Scoția a treia serie a filmului (bineînțeles, cu Jean Marais). Autorul scenariului, Jean Hallain, ne asigură că această ultimă parte va fi cu totul diferită de primele două: «Vom părăsi stilul James Bond; ne vom apropia mai mult de adevăratul tip al eroului literar Fantômas»

● Regizorul iugoslav Dușan Vukotici a terminat de curînd filmul «Al șaptelea continent», închinat copiilor din lumea întreagă.

● Presa italiană vorbește despre un acord între scriitorul André Malraux și producătorul Carlo Ponti pentru transcrierea cinematografică a «Condiției umane».

● Cineastul american Nicholas Ray (autorul «Setei de a trăi», al «Răzvrătitului fără cauză», cu James Dean, al «Umbrelor albe» și al lui «Johnny Guitare» pregătește un film despre tineretul londonez: «Numai îndrăgostiții au plecat vii». Scenele vor fi turnate în întregime pe străzile capitalei britanice.

● Unul dintre junii primi ai ecranului italian din anii '50, Maurizio Arena, revine în cinematografie ca regizor și interpret al filmului «Bonne à tout-faire». În roluri secundare, chiar în figurație, vor apărea actori de prima mînă: Vittorio de Sica, Lea Padovani, Rossano Brazzi, Gino Cervi, Ugo Tognazzi și cuplul de comici Franchi și Ingrassia.

● «Căsătorie de conveniență» este titlul filmului la care lucrează în prezent regizorul polonez Stanislav Bareja. În rolurile principale: Elzbietha Czyzewska și D. Olbrychski.

«Cazul D» — una dintre autenticele anchete sociale realizate de studioul «Al. Sahia» (autor: Al. Boiangiu și Mihai Stoian, operatori: Gh. Herschdörfer și Sergiu Huzum) pe care așteptăm să o vedem pe ecrane.

AL IV-LEA FESTIVAL DE MUZICĂ UȘOARĂ ROMÂNEASCĂ

în urma cîntecelor

Cel puțin așa o dovedesc festivalurile: Constantin Drăghici și Doina Badea sînt interpreții preferați ai compozitorului Vasile Veselovschi

Fotografie de S. STEINER

Judecat nesentențios și fără entuziasm grăbit, festivalul din acest an — deosebit, sub raport valoric, de edițiile precedente — a întărit convingerea că dincolo de orice modă, cîntecul românesc se simte bine în haina melodiilor desfășurate pe planuri mai mult sau mai puțin largi, purtătoare de lirism robust (nu sentimentalism), dar care nu concurează, fățiș sau pe ascuns, cu aria de operetă. «Ploaia și noi» (V. Vasilache), «Vîntule» (Al. Mandi), «Te așteaptă un om» (I. Cristinoiu), «Adio» (N. Kirculescu), «Prieten drag» (Radu Șerban), «Cînta un matelot» (V. Veselovschi), «Cîntecele mele» (Mișu Iancu), «Trece o umbră» (Petre Mihăescu), «Nopțile» (T. Popa) sînt doar cîteva enumerări.

Din păcate, de pe lista premiilor lipsesc cîteva melodii de reală frumusețe (am aminti aici, în primul rînd, «Ploaia și noi» a talentatului V. Vasilache, cîntec ce a și început să-și croiască singur un drum meritat); felul cum sînt alcătuite unele distincții (Premiul U.C.F.S., Premiul O.N.T. etc.) cheamă către premiere sigură bucăți cu tematică precisă, corespunzătoare profilului instituției ce le acordă, dar care, nu de puține ori, sînt departe de a întruni calități artistice majore. Ce s-ar întîmpla dacă O.N.T. și-ar acorda premiul și unei melodii din care să lipsească cuvîntul Mamaia?...

Schema ritmurilor dinamice se dovedește a fi încă stînjenitoare, altfel nu se explică de unde vine senzația de cîntec ce se urnește cu greu dintre note pentru a se închega într-o construcție armonioasă pe care o lasă multe melodii, mai ales cele sportive («Hai la drum» — de Valențiu Grigorescu, «Carpați, Carpați» — de Gelu Solomonescu).Chiar și cîntecele ce reușesc să împace oarecum ritmul antrenant cu melodia sînt alcătuite după un prototip componistic destul de facil. Atîta timp cît într-un festival sînt aduse, de la bun început, și cîntece pe versuri de Miron Radu Paraschivescu ori Minulescu, și marșuri sportive, ni se pare că exigența, în ceea ce privește selecționarea acestora din urmă, trebuie să funcționeze mai zdravăn. Poate că absența «cîntecului mare» știrbește mai puțin din ținuta unui festival decît reușesc s-o facă niște improvizații sonore zgomotoase ce nu-și au locul pe scena Mamaiei.

*

Nu putem trece cu vederea peste o anume străduință (mai des întîlnită decît altădată), de ocolire a unor clișee bine înrădăcinate de versificare curată. Unele dintre cîntecele auzite pe scena ultimului festival pot fi, dacă vrem, subiect de parodie, de satiră, dar mi se pare mai cinstit să spunem deschis ce credem că împiedică melodia să-și găsească un sprijin echitabil în cuvînt. Mai stăruie încă părerea că muzica este principalul sediu al emoției, că versurile sînt doar o căptușeală a cărei culoare nu are prea mare importanță. În discuțiile ce se duc de cîțiva ani s-a adus mereu vorba pe bună dreptate de talent, de atragerea în cîmpul muzicii ușoare a unor oameni cu har. Dar cum numărul textierilor se mărește foarte greu, din motive diferite, ar trebui sporită exigența în primul rînd față de aceștia. Ușurința cu care se dă drumul unor texte este dăunătoare nu numai cîntecelor, ci și sorții muzicii noastre ușoare, căci întinde în acest fel momeli lesnicioase și noilor textieri. Numai legea lui «merge și așa» explică autoîngăduința cu care un tînăr cu o mare productivitate în materie de texte, Mihai Dumbravă (prea abundent lăudat), pune melodia «Mamaia au revoir» pe versuri de acest fel: «Mamaia au revoir, auf wiedersehen/ Mamaia good bye, pleacă un tren».

*

Festivalul a prilejuit o luare de cunoștință, în bloc, a ceea ce avem mai bun, la ora de față, în materie de cîntăreți. După părerea noastră nu toți soliștii de la Mamaia au putut să răspundă solicitării de a desprinde nuanțele cîntecului, atîtea cîte sînt, și de a le întruchipa, vocal și scenic, ca atare. Uneori, aplauzele culese aiurea în timpul anului și entuziasmul unor tineri ce confundă noutatea cu valoarea au dus prea repede la domolirea rîvnei de a munci pentru ceea ce se cheamă o adevărată ținută personală. Așa se explică de ce cîntărețe cu certe calități vocale, cum sînt Anda Călugăreanu și Pompilia Stoian, mimează stîngaci candoarea, gravitatea ori drăgălășenia grațioasă, iar Doina Badea, după cîțiva ani de la debut, își suprasolicitează frumosul ei glas, refuzînd încercarile de potențare expresivă. Atitudinea creatoare față de un cîntec reușește să facă din el o mică lume de idei și sentimente, capabile să emoționeze sincer pe ascultătorul de vîrste și gusturi diferite. În acest sens și-au privit melodiile Constantin Drăghici (deși cîntecele încredințate n-au fost dintre cele mai frumoase), interpret care a dovedit și de data aceasta că posedă în cel mai înalt grad inteligența de a-și conduce glasul, de a-l supune celor mai fine nuanțe, precum și Sergiu Cioiu (cu resurse dramatice știute dar abia acum valorificate din plin) și, în măsura îngăduită de cîntece, Ilinca Cerbacev și Dan Spătaru.

Conceput ca un concurs de creație și nu de interpretare, festivalul nostru, așa cum este el organizat în momentul de față, ni se pare că nu operează cea mai judicioasă selecție de valori în rîndul cîntăreților. Faptul că în acest an cîntecele au fost distribuite de compozitori — nu de puține ori după criteriul succesului sigur al interpretului — n-a făcut, pe de o parte, decît să întărească confuzia pe care, prin forța lucrurilor, publicul o face de multe ori între succesul melodiei și al cîntărețului, iar pe de altă parte a adus un prost serviciu fie cîntecului, fie interpretului, care, uneori, nu și-au găsit omul și, respectiv, locul potrivit.

Nu încape îndoială că acesta este motivul de seamă pentru care nici unul din adevăratele debuturi ale festivalului n-au reușit să se impună (au reținut doar atenția Elena Neagu și Mîndruța Radu): ar trebui să nu se piardă din vedere că, într-un anume fel, festivalul trebuie să fie și un prestigios prilej de lansare a vocilor noi.

Magda MIHĂILESCU

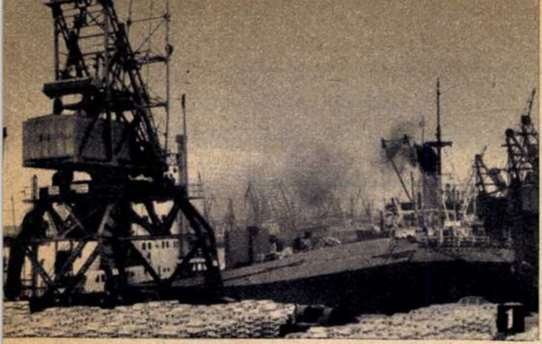

1

2

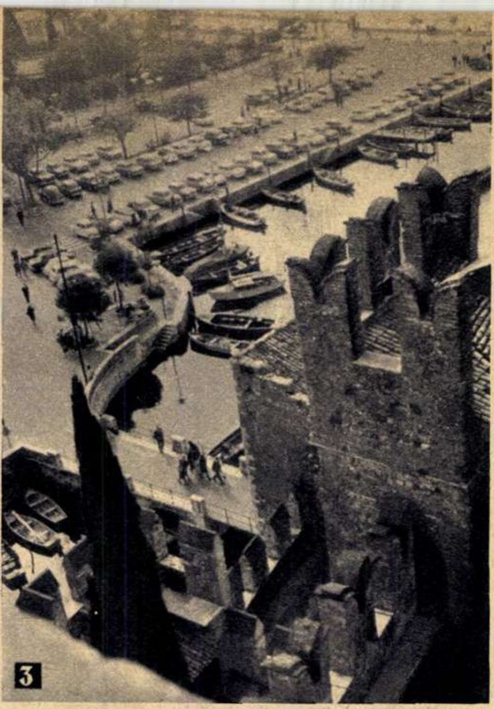

3

4

fotografii ale constructorilor

Din ce în ce mai des sîntem invitați la expoziții de fotografii realizate de fotoamatori din diverse întreprinderi și instituții. De astă dată publicăm cîteva reproduceri după exponatele din expoziția organizată de Comitetul sindicatului Întreprinderii 1 construcții-montaj . Expoziția a avut loc în sala Asociației artiștilor fotografi din București.

dialog cu cititorii

„la doi pași de tîrgoviște“

În nr. 28/1966 am publicat rîndurile cititorului *Mihai D. Ion* din Aninoasa-Săteni prin care ne sesiza despre lipsa de activitate a căminului cultural din localitatea sa. La sesizare ne-a răspuns Comitetul de cultură și artă din Tîrgoviște. Printre altele se confirmă situația semnalată de cititor. Joile distractive consacrate tineretului sînt într-adevăr foarte rare în comună, televizorul de la cămin e de împrumut. Dar toate acestea, ni se asigură, se vor îndrepta. Cum? Printr-o preocupare mai serioasă pentru organizarea unei acțiuni culturale în cadrul căminului și prin aducerea unui televizor.

Așteptăm realizarea acestor promisiuni.

ni se propun noi rubrici

«Pentru noi femeile» este o rubrică permanentă a televiziunii; rubrici similare, conținînd sfaturi destinate în exclusivitate femeilor, apar de asemenea în diferite ziare și reviste. Dar oare nu există și probleme specifice bărbaților — cum ar fi cele vestimentare, cele legate de alimentație, alcoolism etc? Ca atare, tov. *Florea Aurel* din Iași ne propune să apară și o rubrică cu acest profil. Considerăm că propunerea merită să fie luată în seamă.

O altă propunere de rubrică permanentă ne vine din partea cititoarei noastre *Eliza Popescu* din Sinaia. După părerea d-sale ar fi utilă o rubrică intitulată «Vreți să slăbiți?» Nu ni se pare utilă o asemenea rubrică; desigur că noi am publicat și vom mai publica, probabil, materiale menite a-i ajuta pe acei ce vor să slăbească — dar nu sub forma unei rubrici permanente. Aceasta deoarece rubricile permanente sînt destinate tuturor sau majorității cititorilor unei publicații. Or, nici o statistică — cel puțin pînă acum — nu a dovedit că majoritatea cititorilor noștri ar avea nevoie să mai scadă ceva din greutate...

Tovarăşa *Aurelia Pintea* din Cluj ne propune ca pe coperta fiecărui număr să apară portretul unui artist de cinema, iar în interiorul revistei să publicăm o rubrică permanentă intitulată «Album cinematografic», care să cuprindă date din viața și activitatea actorului respectiv. Prima parte a propunerii o respingem categoric, deoarece ni se pare că n-ar corespunde profilului revistei noastre. În ce privește a doua parte, rubrica a și fost inaugurată — dar sub un alt titlu: se numește «Fișă filmografică» și apare în paginile noastre de cinema.

din nou despre „politețea cea de toate zilele“

Cititorul *T. Susanu* din Sibiu (19 ani), căruia i-a plăcut articolul nostru «Politețea cea de toate zilele», ne pune o serie de întrebări ținînd de comportamentul zilnic. Iată răspunsurile solicitate.

Pe ușa unui local pășește în primul rînd bărbatul, lăsînd ca partenera să-l urmeze. Acesta nu e nicidecum un semn de indelicatețe (în general, se dă întîietate femeii în orice împrejurare), ci dimpotrivă: bărbatul e cel care va căuta o masă liberă, care va întîmpina primul privirile celor aflați în local. La ieșire însă, întîietatea se va da femeii. Mai semnalăm o situație asemănătoare: din autobuz sau tramvai coboară întîi bărbatul pentru a putea apoi să-i întindă partenerei mîna și să o ajute la coborîre.

T. Susanu ar mai vrea să cunoască care este procedeul corect atunci cînd, intrînd singur într-un local, vede la o masă un grup de prieteni și prietene. Le sărută ori nu mîna acestor fete? Dacă grupul este prea numeros, tînărul nou venit nu are obligația să dea ori să sărute mîna tuturor celor de față. Un salut amabil, adresat tuturor, poate evita situația jenantă de a ocoli întreaga masă.

În general însă, conform tradițiilor politeței românești, se sărută mîna fetelor și a femeilor. Dacă întîlnirea se petrece într-un cadru strict profesional se poate, firește, da mîna și «băiețește» — cum spune T. Susanu.

E de preferat să nu fumați în fața mamei, dacă lucrul acesta o supără, și în general nu veți aprinde țigara în fața unei femei (sau a oricărei persoane mai în vîrstă), pînă nu întrebați dacă lucrul acesta deranjează ori nu.

Cînd însoțește o femeie, bărbatul merge ocrotitor pe latura trotuarului dinspre partea carosabilă a străzii.

Cînd se fac prezentările se spune în întregime numele celor de față (uneori și profesia: inginer, doctor, profesor); se prezintă totdeauna bărbatul femeii, cel mai tînăr — celui mai în vîrstă etc.

Sperăm ca aceste cîteva recomandări să răspundă și interesului manifestat față de problemele politeței de cititoarea *Florica Ene* din Oltenița.

cîteva sugestii

Tovarăşa *Rodica Iosif* din Arad ne trimite o scrisoare cuprinzînd mai multe sugestii:

1) Să ne ocupăm în continuare de problemele muzicii ușoare. Scrisoarea a fost scrisă înainte de apariția numărului 35, în care am început să tratăm mai pe larg această temă. Dar fără îndoială că muzica își va mai afla spațiu în revistă.

2) Să restrîngem spațiul acordat rubricii «Curier». Propunerea nu ne surîde. Ba, dacă revista ar avea mai multe pagini, noi am înclina chiar să mai acordăm cîteva acestei rubrici. Principalul ce-l avem de făcut ni se pare că este îmbunătățirea rubricii în sensul de a cuprinde lucruri inedite și cît mai interesante.

3) Date din biografia solistului de muzică ușoară Dan Spătaru. Recomandăm cititoarei noastre nota «O întîlnire plăcută», apărută la rubrica de față în nr. 23 din 4 iunie a.c.

4) Portretul cîntărețului Constantin Drăghici pe copertă a apărut în nr. 36 din 7 septembrie 1963.

5) Să apară o fotografie a formației «The Beatles» la rubrica «Memento»; a apărut în nr. 16 din 17 aprilie 1965.

6) Să publicăm altă povestire în imagini, cum a fost «Un om moare la vila Ghiocelul». Vom publica imediat ce vom avea un subiect potrivit.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Corneliu Călin, student, Bistrița, str. Zimbrului nr. 1: muzică ușoară; Lucius Mateiaș, tehnician, Pitești, str. Ștefan cel Mare nr. 19: ilustrate; Anela Batovschi, elevă, Buzău, cartier Simileasca, blocurile I.O.C., bl. 5, ap. 2: muzică ușoară, ilustrate; Silvia Rusnac, funcționară, of. P.T.T.R. Sighetul Marmației: ilustrate; Traian Adrian Laboș, muncitor sanitar, Timișoara, str. Ștefan Plavăț nr. 67: teme diverse, ilustrate; Ioana Pricop, elevă, Măcin, str. Alexandru Lăpușneanu 12: ilustrate; Petru Cristea, maistru, Brad, str. Moților 13: psihologie, ilustrate; Lica Nedelcu, elevă, Brăila, str. Ion Ghica 56: ilustrate; Rodica Sasu, elevă, București, str. Elev Ștefănescu Ștefan 14, rn. 23 August: artă, literatură, chimie; Ioan Pătrașcu, muncitor, Săvinești, vila 29, ap. 2, rn. Piatra Neamț: sport, muzică, ilustrate; Gheorghe Pencea, student, București, rn. 1 Mai, str. Cheile Zănoagei nr. 74, bl. A: cinema, sport, ilustrate; Sandu Vasile, instalator, Bacău, str. Nufărului 40 bl. 1, et. 1, cam. 6: ilustrate; Mitu Nicolae, elev, Curtea de Argeș, cartier Capu Dealului, str. Bușaga 38: ilustrate; Eugen Ștefănescu, profesor, Timișoara I, zona tipografilor, bl. B 2, sc. A, ap. 1: pedagogie, sport, ilustrate; Lucian Onescu, funcționar, Cugir, str. George Enescu 30, rn. Orăștie: teme diverse, ilustrate; Constantin Iordache, cartator poștal, 38 ani, Vatra Dornei, str. Dornelor 2, sc. A, et. III, ap. 2: teme diverse, ilustrate; Ion Mihulin, funcționar, București 12, căsuța poștală 2 034: ilustrate; Elena Taborschi, elevă, Timișoara, str. Tipografilor 44: cinema, ilustrate; Nicolae On, mecanic, 23 ani, Lupeni, str. M. Eminescu 11: teme diverse, sport, ilustrate; Mircea Gheorghe, rabotor, Hunedoara, bl. C.M. 1, ap. 42: teme diverse; Ionel Crăciunescu, mecanic, Tr. Severin, str. Anghel Saligny 34: teme diverse, sport, ilustrate; Nicu Toma, electrician, București, rn. 16 Februarie, str. Viforului 4: teme diverse, ilustrate; Aurel Ungureanu, elev, Suceava, str. M. Viteazul 56, bl. L, sc. C., et. III, ap. 12: ilustrate; Toma Doloc, electrician, Craiova, str. Opanez 17: cinema, muzică, ilustrate; P. Gheorghe, student, com. Buicești, rn. Filiași, of. P.T.T.R. Butoiești: istorie, geografie, ilustrate; Anton Matula, elev, Lugoj, str. Gh. Șincai 3: cinema, ilustrate; Ion Vasilescu, șofer, Craiova, str. Cîmpia Islaz 7: teme diverse, ilustrate; Petre Evanghelidis, matrițer sculer, Ploiești, str. Cuza Vodă 18: sport, muzică ușoară, ilustrate.

de ce nu se găsesc ace de picup?

Cititorul *Constantin Ursache* din Piatra Neamț, str. Ana Ipătescu nr. 70, ne informează că în magazinele de specialitate din orașul său nu se găsesc de vînzare ace de picup deși posesorii de picupuri au făcut pînă acum numeroase reclamații.

Responsabilii de magazine susțin că în depozitele I.C.R.M., de la care ei se aprovizionează cu asemenea articole, acele lipsesc de peste un an. Așa se explică — ne scrie corespondentul nostru — că în ultimul timp s-a redus și cumpărarea de discuri.

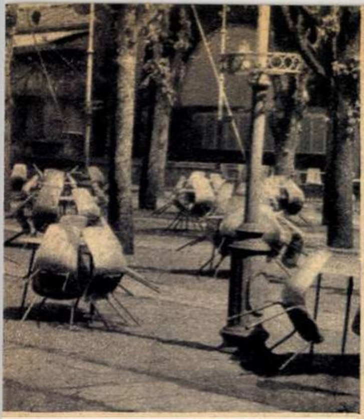

1. **În port — Gheorghe Ghiaciu.**
2. **Indiscreție — Constantin Mareș.**
3. **Două epoci — Constantin Voiculescu.**
4. **E încă devreme — Mina Cristescu**

în cîteva rînduri

Viorica Mihalache, Roman. O copertă cu actorul Ion Besoiu a apărut (nr. 8 din 19 februarie a.c.).

Aurel Lăslău, Cugir, și **Marian Tronaru,** București. Nu vă putem pune la dispoziție alte adrese decît cele pe care le găsiți la rubrica «Cititorii către cititori».

Ion Igăzan, com. Zorlențul Mare, raionul Caransebeș. Fotografii ale cîntăreței Sarita Montiel au apărut în «Flacăra» în primăvara acestui an, cu prilejul concertelor pe care aceasta le-a dat la București.

Mariana Nițoi, Sibiu. Actriței Irina Petrescu îi puteți scrie pe adresa Institutului de artă teatrală și cinematografică, București, bd. Schitu Măgureanu 1: lui Florin Piersic, pe adresa Teatrului Național din București, str. 13 Decembrie 3; lui Iurie Darie, la Teatrul de Comedie, str. Măndinești 2; Margaretei Pîslaru și Andei Călugăreanu: Studioul de televiziune, str. Molière 2.

Ecaterina Ratcu, București, și **Doina Popescu,** Roșiori de Vede. Vă mulțumim pentru aprecieri. O copertă cu Alain Delon va apărea în curînd.

Constantin Torcea, Tulcea. Amănunte în plus față de ce am publicat anul trecut în cazul tinerei Speranța M. din Brăila nu avem. Dacă doriți să-i scrieți, o puteți face prin intermediul redacției noastre.

Paulina Pebe, Pitești. Pe coperta revistei noastre nr. 32, alături de actorul Jean Marais, se află actorul român Șerban Cantacuzino și nu Florin Piersic, cum vi se pare dv. De altfel, acest lucru este menționat și în explicația publicată în pagina a doua a aceluiași număr.

Mircea Sasu, Deva. Ne bucură că vă place forma actuală de prezentare a «Flacării» cît și conținutul ei. Adresa dv. va apărea la rubrica «Cititorii către cititori» cînd îi va veni rîndul.

Elena Sușceac, Sibiu. 1) Tot ce aveți de spus în legătură cu emisiunea de la radio intitulată «O melodie pe adresa dumneavoastră», comunicați direct Radioteleviziunii, a cărei adresa este: București, str. Nuferilor 62. 2) Pentru întreținerea tenului adresați-vă unui specialist cosmetician. Ateliere de cosmetică funcționează pe lîngă marile saloane de coafură nu numai din București ci și din principalele orașe din țară.

N. Papahagi, Bacău. Trimiteți-ne adresa pentru a vă face comunicări.

cititorii întreabă

poet și luptător

«Aș dori să aflu ceva despre viața și creația marelui poet chilian Pablo Neruda».

Constantin BURLACU
comuna Vlădeni, rn. Iași

Răspunde scriitoarea MARIA BANUȘ.

Pablo Neruda (Neftali Ricardo Reyes) s-a născut la Parral, Chile, în 1904, ca fiu al unui mecanic de locomotivă. Pseudonimul Neruda i-a fost inspirat de numele unui cunoscut scriitor ceh din secolul al XIX-lea, Jan Neruda.

Primele sale volume de versuri sînt de inspirație și de factură suprarealistă. Contactul direct pe care-l are cu realitățile sumbre, tragice ale epocii noastre, angajarea sa tot mai profundă în luptele sociale și politice au o acțiune puternică asupra poeziei nerudiene, imprimîndu-i un unghi de deschidere tot mai mare către un univers total. E loc în poezia lui Neruda și pentru vastul epos al Americii de Sud (**Canto general**), și pentru nemuritoare cîntece de dragoste, și pentru cele trei cărți ale așa-numitelor **Ode elementare,** în care sînt evocate și slăvite mii de aspecte particulare ale vieții cu o extraordinară acuitate senzorială și cu un inepuizabil suflu liric.

Personalitate complexă și robustă, Neruda izbutește să împletească, de-a lungul întregii sale vieți, activitatea literară cu cea socială. Începe ca diplomat de carieră, ca trimis al țării sale în diverse state din Asia și Europa, trăiește zguduitoarea experiență a războiului civil din Spania (**Espana en el Corazon** — Spania în inimă), se înapoiază în patria sa, este ales deputat din partea Partidului comunist în 1945; după cîțiva ani, în împrejurări dramatice, sub amenințarea unui guvern reacționar, este nevoit să se ascundă și să se exileze în Europa. Cunoaște experiența țărilor socialiste și scrie un volum de versuri în care evocă liric, cu o mare fervoare, descătușarea lor, peisajul și orizonturile lor **(Strugurii și vîntul).**

Pablo Neruda are o uriașă operă poetică. E ca un larg fluviu ce se îmbogățește necontenit cu noi afluenți. Rigoarea formală, concentrarea nu-i sînt proprii. Pe șuvoiul nestăvilit al versului său liber curg adesea și tulburi aluviuni. Uneori poezia lui e discursivă, fără frîu. Mulți critici și cititori îi reproșează aceasta. Fie însă că acceptă ori resping maniera lui impetuoasă, retorică uneori, majoritatea iubitorilor de poezie trebuie să recunoască și să se plece în fața unei forțe de creație neobișnuită, de tip hugolian, în fața unei opere ale cărei dimensiuni vaste se desfășoară de multe ori nu doar extensiv, ci în profunzimile ultime ale sufletului omenesc.

de cînd se cunoaște radarul

«Cînd a apărut radiolocația și ce perfecționări există în acest domeniu?»

Ion GRĂDIȚARU
comuna Racova, reg. Bacău

Răspunde dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU.

Una dintre cele mai spectaculoase ramuri ale radiotehnicii — radiolocația — a apărut și s-a dezvoltat vertiginos în anii premergători celui de-al doilea război mondial. Ca răspuns la acțiunea puternică a aviației și a submarinelor germane, specialiștii englezi au reluat și dezvoltat un fenomen sesizat încă din 1897 de A.S. Popov. Este vorba de întreruperea legăturii radio realizată de acest savant între două vapoare, atunci cînd printre acestea a trecut un al treilea. În acest fel s-a constatat pentru prima oară că radioundele pot servi și la descoperirea unor obiecte, iar noua tehnică a primit denumirea de radiolocație (din latinescul radio=rază și locus=loc). Radiolocația include metodele de detectare a poziției obiectelor în mișcare sau fixe, prin utilizarea fenomenului reflexiei undelor radio. Această operație se realizează astfel: prin antena mobilă sînt emise fascicule înguste de unde radio care, de îndată ce întîlnesc un obstacol, se reflectă de acesta și revin la antenă, care de astă dată captează semnalul-ecou și permite evidențierea lui pe un ecran fluorescent.

În raport de timpul parcurs de semnalul radio și de direcția antenei se pot stabili coordonatele obiectului radiolocalizat; acum această operație este efectuată automat, cu ajutorul unor aparate electronice.

Radiolocatoarele se folosesc pentru descoperirea, urmărirea sau dirijarea avioanelor, navelor, rachetelor sau sateliților, în navigația aeriană și cosmică, în meteorologie, în telecomunicații, în astronomie etc. Cele mai spectaculoase utilizări o are radiolocația în astrofizică și cosmonautică, la radiolocalizarea corpurilor cerești din vecinătatea Pămîntului (Lună, Venus etc.), la cercetarea cu radiotelescoape gigantice a celor mai îndepărtate obiecte cosmice (radiostele, cvasistele etc.), la menținerea legăturii cu stațiile automate interplanetare.

somnul letargic

«Ce este somnul letargic?»

Gigi PERIANU
Tîrgu-Jiu

Răspunde M. STERIADE, doctor în medicină, Institutul de neurologie al Academiei Republicii Socialiste România.

În afara somnului fiziologic, stare normală care alternează ritmic cu starea de veghe, menit să realizeze o recuperare a energiei consumate în perioada de activitate, sînt cunoscute în patologia sistemului nervos cazuri de somnolență sau de somn profund, mai mult sau mai puțin prelungite, care pot dura zile, luni și uneori chiar ani. Acesta este așa-zisul «somn letargic».

După epidemia de encefalită din timpul primului război mondial, numită și «encefalită letargică», au apărut o serie de cazuri în care starea de somn prelungită era datorită leziunii sistemului nervos central într-o regiune descoperită ulterior ca avînd o importanță critică în menținerea stării de veghe. Această regiune este situată la baza creierului și constituie zona care trimite spre scoarța cerebrală impulsuri nervoase ce asigură fondul de veghe necesar performanțelor conștiinței. Este de la sine înțeles că o distrugere a acestei zone printr-o leziune encefalitică sau de altă natură (vasculară sau tumorală) va priva regiunile superioare ale creierului de impulsurile care întrețin alternanța normală dintre veghe și somn, creînd un «creier izolat» de ceea ce în mod normal îl trezește și îi asigură o excitabilitate normală. Cu cît leziunea va fi mai mare, ea va cuprinde mai complet zona de trezire de la baza creierului și posibilitățile de recuperare sau de compensare vor fi mai mici, iar somnul va fi mai prelungit. Dacă leziunea este mică sau atacă o singură parte a sistemului activator al veghii, este posibil ca tendința la somn să nu fie decelată decît cu examene speciale, cum este înregistrarea activității electrice a creierului (electroencefalograma). Dacă leziunea este însă întinsă și bilaterală, somnul este manifest și poate dura (continuu sau cu intermitențe) luni sau ani. Astfel de cazuri au fost publicate în literatura de specialitate internațională, între altele și de cercetători din țara noastră.

pe scurt

Lucia Crăciun, Lipova. Ați cîștigat pariul, făcînd însă o confuzie la unul dintre cele două nume pe care le-ați indicat: într-adevăr, melodia «Silence» (Liniște) a fost lansată de cîntăreața Dalida; autorul ei nu este însă Tino Rossi, ci Nini Rosso. În românește, «Liniște» a devenit cunoscută în interpretarea lui Constantin Drăghici.

Adelina Grigorescu, Hunedoara. De ce nu vă răspund unii actori cărora le-ați scris? Imposibil să vă răspundem noi la această întrebare. Poate că primesc prea multe scrisori și, așa cum se întîmplă și cu rubrica noastră «Cititorii către cititori», răspund treptat, în limita timpului de care dispun. Lui Dan Spătaru îi puteți scrie pe adresa Radioteleviziunii, str. Nuferilor 62, raionul 16 Februarie, iar actriței Dorina Lazăr pe adresa Teatrului «Barbu Delavrancea», șoseaua Ștefan cel Mare 34, raionul 1 Mai.

G. Frățiță, Vișeu de Sus. 1) Scanderbeg, erou național al poporului albanez, a trăit între anii 1414 și 1467. El a condus răscoala poporului său împotriva turcilor, care în 1442, sub Murad al II-lea, anexaseră Albania. Aliindu-se cu regele Ladislau al Ungariei și cu Ioan Corvin, voievodul Transilvaniei, Scanderbeg a cîștigat o serie de bătălii de răsunet împotriva armatelor otomane. 2) Hong Kong (Seangan) este un teritoriu situat în sud-estul R.P. Chineze, ce se află în stăpînirea Marii Britanii încă din anul 1842. Acest teritoriu, avînd o suprafață de 1 013 kmp și o populație de 3 410 000 locuitori (1962), dintre care 99 la sută chinezi, este format din insula Hong Kong, cîteva insule mai mici din apropiere și o fîșie îngustă de coastă pe țărmul peninsulei Țziulun. Anexarea părții insulare a acestui teritoriu la imperiul colonial britanic s-a făcut prin tratatul de la Nankin care a pus capăt primului «război al opiului» (1840-1842); în ce privește fîșia de coastă din peninsula Țziulun, ea a fost «arendată» în 1898, pe o perioadă de 99 de ani. Hong Kong-ul are cîteva mari porturi, de intens trafic naval; de asemenea, o puternică industrie (construcții navale, textile, ciment, produse alimentare etc.); este un important centru al pescuitului, al comerțului și al producției cinematografice.

Petric Stuparu, Iași. 1) Noi am scris pe larg despre căile ferate. Pe scurt, istoricul primei locomotive cu aburi e următorul: în anul 1829 (după unele încercări mai puțin reușite făcute de diverși constructori la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea), englezul George Stephenson a construit locomotiva cu aburi căreia i-a pus numele «Racheta» și care a circulat pe linia Manchester-Liverpool. Locomotiva dispunea de o forță de 12 CP și dezvolta o viteză de 22 km/oră. 2) Castravetele este, de la natură, un fruct cu gust amar. În stare sălbatică el are totdeauna acest gust. Prin selecționări îndelungate, omul a reușit să ajungă la soiuri ameliorate, care nu mai au amăreala de care vorbiți. Însă, chiar printre plantele cultivate mai apare — uneori mai frecvent — acest caracter atavic; mult mai rar însă la castraveții de seră decît la cei de grădină. Gustul amar este produs de unele substanțe chimice pe care planta le sintetizează în fruct — la fel cum alte plante sintetizează substanțe cu gust dulce sau acru, cu o aromă sau alta etc. 3) Despre sirenele din mitologia antică am mai scris: sînt niște ființe imaginare, jumătate femei, jumătate pești, despre care cei vechi creaseră legenda că-i atrăgeau pe marinari prin cîntecele lor, în locuri expuse furtunilor și ciocnirilor cu stîncile. Imaginația anticilor a creat și alte ficțiuni de acest fel (de exemplu centaurii, plăsmuiri mitologice — jumătate oameni, jumătate cai). 4) Unele teorii mai vechi susțineau că, într-adevăr, cu timpul, părul de pe corpul omului va dispare. Se pare însă că lucrurile nu se vor petrece așa, deoarece știința se va împotrivi dispariției totale a acestei podoabe a omului. 5) Ce se va întîmpla cu Pămîntul dacă Soarele, într-un viitor îndepărtat, își va pierde forța și se va stinge? Se va transforma, desigur, într-un sloi de gheață. Dar nu aveți nici o grijă: lucrul acesta se va petrece peste foarte multe miliarde de ani. Pînă atunci omul va fi devenit atît de puternic, încît crearea unor sori artificiali sau mutarea pe altă planetă, din alt sistem solar, nu va constitui nici o greutate. 6) Nu am mai aflat nimic despre temerarul bătrîn american care a încercat acum doi ani să traverseze Pacificul pe o plută. Probabil că nu a mai repetat încercarea.

V. SILVIAN

sport

DIN ISTORICUL OINEI

Începuturile oinei — străvechi sport românesc — se pierd în negura anilor. Primele mărturii datează de acum cîteva secole. După cum subliniază cercetătorii jocul a apărut în mediul sătesc, fiind născocit de niște ciobani care își petreceau astfel timpul în singurătatea pășunilor. Unii cercetători notează că oina ar fi fost, la origine, un joc care semnifica alungarea lupilor care atacau stînele.

De altfel și astăzi în unele părți ale țării oina este cunoscută și sub numele vechi de «baciul» sau «lupii și baciul». În ținuturile Blajului circulă denumiri ca «matca-mare», «hîlca», «lupta-lungă» sau «baciul». Prin împrejurimile Sibiului i se spune și azi «fuga», pe la Dej, «hopăciul», prin Suceava «apucă», iar în Muntenia i s-a spus multă vreme «hoina» și, apoi, oina.

Jocul de oină, practicat în mod organizat, este strîns legat de numele cunoscutului om de știință Spiru Haret. Acesta, într-una din inspecțiile sale în țară, pe cînd era ministru, a văzut într-un sat de munte acest joc și i-a plăcut. Întors în București, Haret a invitat mai mulți profesori de gimnastică spre a discuta cu ei problema introducerii oinei în școli. Cu redactarea regulamentului a fost însărcinat maestrul de gimnastică de pe atunci, Radu S. Corbu, de la liceul «Nicolae Bălcescu» din Brăila.

Și astfel în 1894 — acum 72 de ani — au început să aibă loc întreceri de oină, potrivit unui regulament. În anul 1897 s-a ținut în grădina Cișmigiu primul campionat al Capitalei, la care au participat echipe alcătuite din elevi ai claselor superioare de la Sf. Sava, Gh. Lazăr, Gh. Șincai etc. Doi ani mai tîrziu, ca urmare a dezvoltării ce o luase acest sport, s-a desfășurat primul campionat național.

Disputa a avut loc pe terenul de sport de la șosea (astăzi Stadionul tineretului). Au concurat echipele a 18 licee din țară. Apoi campionatele s-au ținut lanț: Iași, Buzău, Tîrgoviște, Craiova, Cluj, Pitești etc...

Bucureștenii mai vîrstnici își pot aminti cu plăcere de «epoca de aur» a oinei (1921-1928). La fiecare sfîrșit de an școlar zile în șir mii de spectatori asistau la pasionantele întreceri ale campionatului anual ce avea loc pe terenul de la șosea (cunoscut pe atunci sub numele de «Federație»), în «Expoziție» (Parcul Libertății) sau pe terenul de lîngă Universitate (unde a funcționat pînă în urmă cu cîțiva ani Circul de stat).

Începînd cu anul 1930 oina își pierde treptat din marea ei popularitate datorită indiferenței organelor conducătoare sportive care nu aveau timp decît pentru sporturile cu serioase beneficii pentru organizatori.

În anii noștri și acestei discipline sportive i s-au deschis orizonturi noi. Astăzi străvechiul sport național cunoaște o continuă dezvoltare, fiind îndrăgit și practicat de tineret.

Emil IENCEC

dezlegarea jocului „NAUTICĂ“ apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) VAS — CONSTANTA. 2) ASTROLAB — TARM. 3) STRAMOS — TULAI. 4) TRADA — COR — TUR. 5) AO — ANCORAT — LA. 6) NORD — CATINEL. 7) TAS — AVI — ATAR. 8) RUTINATA — ADES. 9) ATENTI — USNA — T. 10) TINA — TURCI — SI. 11) A — IRIAN — OCEAN. 12) RB — IT — DEBARCA. 13) EAC — ABURI — EA. 14) CAM — RIN — BS — C. 15) S — RAMA — APA — LO. 16) AMARATA — ARTUR. 17) LOVITURA — CANA. 18) ATENA — COCA — TB. 19) TOLA — TALAZURI. 20) ARARAT — IZ — FEE.

ORAȘELE PATRIEI

- **Centru raional.**
- **Coordonate geografice: 45°18' latitudine nordică și 25°7' longitudine estică.**
- **Numărul locuitorilor: 23 055 (la 1 iulie 1964).**
- **Altitudine: 610 m.**

CÎMPULUNG-MUSCEL [*]

Cîmpulung-Muscel este unul dintre cele mai vechi orașe ale Țării Românești; s-a născut chiar anterior întemeierii statului muntean (1330).

Documentar, numele său latinesc de *Longus-Campus* apare ca atare într-o inscripție pe piatra de mormînt a comitelui Laurențiu, mort aici în 1330.

Orașul a luat ființă în secolul al XIII-lea, pe vechea vatră a unui sat.

Cercetările arheologice din ultimii ani au scos la lumină, în apropierea Cîmpulungului, vechi așezări dacice, ca cea de la Cetățeni – Dîmbovița (sec. III—Ii.e.n.), și romane, ca de pildă castrul de la Jidava – Pescăreasa, datînd din anul 200 e.n.

Epoca de înflorire a Cîmpulungului începe după victoria de la Posada, cînd Basarab I își stabilește capitala aici (1330). Doi ani mai tîrziu el moare la Cîmpulung, unde probabil a și fost înmormîntat. În 1369 Vlaicu Vodă mută capitala înapoi la Curtea de Argeș. Deși încetează de a mai fi reședință domnească, Cîmpulungul continuă totuși a rămîne și în secolul al XV-lea un centru meșteșugăresc și comercial înfloritor, fiind pomenit într-un document rămas de la Laiotă Basarab (1475) drept unul dintre cele trei orașe mari ale Țării Românești (alături de Tîrgoviște și Tîrgșor).

Perioada aceasta de înflorire durează cam pînă în jurul anului 1521, an în care judele (primarul) cîmpulungean Neacșu trimite brașovenilor vestita sa scrisoare (primul document scris în limba românească ce ni s-a păstrat) în care-i informează cu privire la pregătirile de război ale turcilor.

După o perioadă de stagnare Cîmpulungul va cunoaște, pe la mijlocul secolului al XVII-lea, sub Matei Basarab și Antonie Vodă din Popești o nouă înflorire, situîndu-se printre centrele economice și culturale ale sud-estului european. Între 1635 și 1650 funcționează aici o vestită tipografie în care au fost imprimate numeroase cărți. Hîrtia necesară acestei tipografii era fabricată într-o «moară făcătoare de hîrtie» locală. Este cea mai veche manufactură de acest gen din Țara Românească despre care s-au păstrat mărturii.

În 1669 Antonie Vodă înființează la Cîmpulung prima școală publică destinată «luminării atît copiilor celor bogați cît și celor săraci».

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea cîmpulungenii, în frunte cu judele lor Andreias, duc o luptă dîrză împotriva domnitorilor Gheorghe Duca (1674) și Șerban Cantacuzino (1688) pentru respectarea vechilor lor privilegii jurisdicționale, administrative și de vamă.

În epoca fanariotă, țările noastre devenind teatru de lupte turco-ruse și turco-austriece, Cîmpulungul are și el mult de suferit; așa, de pildă, în 1737 orașul a fost devastat și ars. De atunci începe declinul său economic și cultural. Bărăția și mănăstirea Negru Vodă au fost în parte distruse, iar ani de zile la Cîmpulung nu se mai putea ține nici străvechiul bîlci de Sf. Ilie, bîlci care sub Brîncoveanu întrunea pînă la 30 000 de oameni, venind să participe la acest tîrg negustori din Transilvania și din toate țările Peninsulei Balcanice.

Situația economică grea a acestui oraș cu veche faimă istorică se menține în întreaga perioadă a orînduirii capitaliste. Abia în anii socialismului viața economică și culturală a vechiului oraș se înviorează.

Și activitatea culturală este acum mai vie. Ea se desfășoară în cadrul casei raionale de cultură. La Cîmpulung funcționează azi trei licee, fiecare cu peste o mie de elevi, în timp ce înainte existau doar o școală normală și un liceu, care împreună aveau abia cîteva sute de elevi.

Blocurile construite în ultimii ani au rezolvat în bună măsură problema locuințelor, modernizînd în același timp aspectul edilitar. Ceea ce rămîne însă ca o necesitate stringentă pentru Cîmpulung este construirea unui nou cinematograf și a unei săli de teatru.

I. HURDUBEȚIU
profesor de istorie la liceul
«Dinicu Golescu», Cîmpulung

---

[*] *Istoricul orașului Cîmpulung-Muscel ne-a fost cerut de cititorul Dinu Zamfirescu din București, str. Dumbrava Roșie nr. 22*

---

carnet automobilistic

STIMULATOR DE REFLEXE

La ultimul salon de automobile de curse organizat la Olympia (Anglia) a fost prezentat un dispozitiv care are drept scop să formeze și să educe reflexele fundamentale necesare unui bun automobilist.

Dispozitivul se compune dintr-o carcasă de automobil de un tip și model oarecare, cu toate accesoriile necesare: volan, pedale de frînă și ambreiaj, accelerator, schimbător de viteze, semnalizatoare, manete și butoane pentru faruri etc., etc. În fața aparatului se află un ecran translucid pe care se perindă imaginile obișnuite ale peisajului urban sau rural în lungul unei artere de circulație. Viteza de derulare a diferitelor filme proiectate din spatele ecranului este comandată de însuși experimentatorul dispozitivului, în funcție de viteza pe care o dă vehiculului prin accelerare și care este înregistrată pe un vitezometru obișnuit. Întreg dispozitivul este cuplat cu benzi sonore care redau zgomotul motorului în funcție de viteză, precum și toate celelalte senzații auditive caracteristice.

Sincronizarea perfectă între comenzi, sonorizare și viteza de proiectare a imaginilor creează o perfectă ambianță automobilistică. Mișcările volanului, acționarea frînei și a schimbătorului de viteze sînt semnalizate, în caz de eroare gravă, prin semnale luminoase.

Mai multe școli de șoferi profesioniști și amatori din Anglia utilizează deja noul sistem. Înainte de a face probele de circulație pe stradă, viitorii conducători se deprind cu circulația «de cameră», care le formează reflexele.

Ing. V. IOANID

iași: o nouă grădină botanică

Iașul are o nouă grădină botanică. Ea se întinde dincolo de Copou, pe o suprafață de 30 hectare și funcționează sub auspiciile Universității «Alexandru Ioan Cuza». În afară de faptul că va îndeplini importante sarcini didactico-științifice, noua grădină botanică va constitui și un loc de atracție pentru public, precum și o sursă permanentă de material săditor.

Iașul a avut și în trecut grădini botanice. Prima a existat încă în 1856 — cea din str. Florilor. Au urmat alte patru, ultima fiind înființată în 1920 și a supraviețuit pînă la crearea actualei grădini botanice, incomparabil mai întinsă și mai dotată decît cele din trecut.

Lucrările pentru amenajarea noii grădini botanice au început cu patru ani în urmă. S-au construit sere pe o suprafață de 3 000 m p., precum și pavilioanele științifico-administrative (inaugurarea lor a avut loc la începutul verii; s-a realizat defrișarea și pregătirea terenului și s-a întocmit harta topografică. De asemenea, s-a trecut la organizarea *secției sistematice* bazate pe cele mai noi concepții filogenetice.

Noua grădină botanică efectuează încă de pe acum schimb de materiale cu 700 instituții similare din țară și străinătate, editînd un catalog de semințe și spori. Pentru viitor se preconizează redactarea unui ghid al grădinii botanice Iași și a «Analelor grădinii botanice Iași».

F. URSEANU

la drum

în retezat

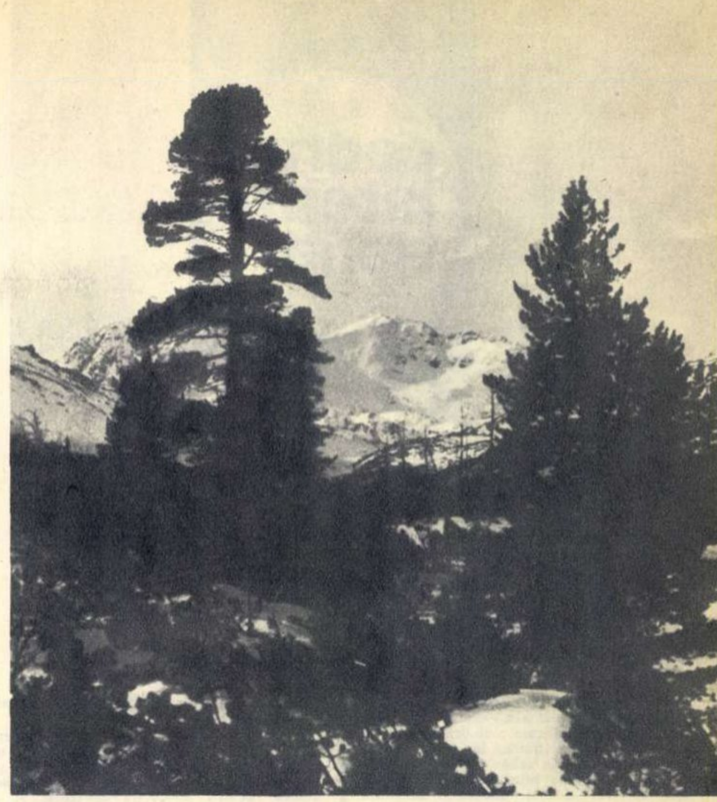
Arborele Pinus cembra.

Fotografie de Nicolae GOLGOȚIU

Munții Retezatului oferă patru puncte de plecare spre masiv: Ohaba de Sub Piatră și Băești, comuna Pui, prin Cîmpul lui Neag, și ruta Sarmizegetusa-Clopotiva-Cabana Gura Zlata.

Pentru cei care doresc să ajungă sus, pe Retezat, le indicăm două itinerare mai accesibile. Astfel, comuna Pui (stație de cale ferată pe ruta Petroșani-Simeria) este punctul de plecare pentru itinerarele ce pătrund în Retezat, trecînd pe la cabana Baleia. Între comuna Pui și cabana Baleia (1 410 m), prin satul Hobița, distanța pe șosea este de 23 km (5 ore durata).

Comuna Sarmizegetușa este deservită de o stație de cale ferată pe ruta Subcetate-Caransebeș. Turiștii care poposesc în Sarmizegetușa pot vizita ruinele vechii cetăți Ulpia Traiana, solid document în marmură și piatră al trecutului nostru și care impresionează și astăzi. Muzeul de arheologie de aci, ocupînd șapte săli spațioase, a fost recent reorganizat și îmbogățit cu exponate referitoare la viața locuitorilor în antichitate și la construcțiile celebre ale orașului, ca Forul, Palatul Augustinilor, Amfiteatrul etc.

De la Sarmizegetusa la Clopotiva se merge pe o potecă marcată cale de 3 km. De aci (comuna Clopotiva), pe valea Rîului Mare, se poate ajunge la cabanele Gura Zlata și Gura Apei (distanță de 18 km pe șosea pînă la Gura Zlata), de unde turiștii își aleg crestele preferate...

După ce părăsești luncile înverzite din împrejurimile comunei Pui sau ale comunei Sarmizegetusa și străbați căile larg deschise de-a lungul apelor, spre Rîul Mare în sus, natura îți prezintă în toată splendoarea sa imensul masiv de granit. El se întinde pe o suprafață uriașă și are mai multe vîrfuri, grupate în jurul celui mai înalt — Peleaga (2 509 metri), cu văi străbătute de pîraie care au în partea lor superioară căldări de formație glaciară, unice prin frumusețea lor.

Urcușul spre culmi oferă turistului imaginea bogăției forestiere. Străbătînd pădurile de fag și gorun cu frunzișul verde, trecînd pe sub bolta întunecată a molizilor, pătrunzi apoi în golul alpin. De aici începe împărăția de piatră a Retezatului. Spre înălțimi se întîlnesc lespezi care îmbracă culmea ca niște solzi uriași.

De la Păpușa, spre Retezat, trecînd peste Peleaga și Bucura, masivul oferă priveliști de neuitat. Ghețari din vremuri străvechi și-au lăsat urmele din plin: căldări uriașe cu ape de cristal — lacurile Galeș, Bucura, Zănoaga, Gemenele, Ana, Lia și altele. Din ele pornesc agale, în jos, pîraie culese pe de o parte de Jiu, pe de altă parte de rîul Bărbat și cele mai multe de Rîul Mare.

În acest masiv s-a dezvoltat și s-a păstrat o faună și o floră bogate, în parte neîntîlnite în alte regiuni. Pe culmile stîncoase întîlnim capra neagră și ursul carpatin. Prin văi întunecoase și-au făcut culcuș mistreții, iar rîsul și pisica sălbatică se strecoară agile în căutarea prăzii. Acvilele planează lin deasupra înălțimilor, în timp ce pe stîncile sure cuibărește (din păcate din ce în ce mai rar) zăganul, cel mai mare și mai puternic vultur din Carpați și Alpi. Apele rîurilor sînt bogate în păstrăvi. Peste 60 de specii de plante formează flora masivului. Unele dintre ele nu se mai întîlnesc nicăieri, cum e, de pildă, zîmbrul (Pinus cembra). Afinul și merișorul întind covoare moi și dese, ghințura ridică corole albastre alături de florile roșii ale vîrtejului de munte. Mai sus, pe pereții de stîncă, floarea de colț își desface petalele pufoase.

În special toamna, apare coloritul galben-roșu al florilor de sclipeți și al garofițelor de munte. Printre stînci crește garofița albă de stîncă, pelinul alb de munte, ochii șoricelului, anghelina.

...În masivul Retezatului, la altitudini între 1 900 și 2 100 m, există mai mult de 80 de lacuri, iezere și tăuri alpine. Lacurile sînt considerate a fi cele mai frumoase și mai mari din Carpați. Lacul Bucura, de exemplu, are o suprafață de peste 100 000 mp. Tăul Cresturii este lacul așezat la cea mai mare înăltime în tara noastră (2 370 m), iar Bîlea (Făgăraș) este lacul cu cea mai înaltă cascadă (50 m). Retezatul este renumit și pentru măreția circurilor sale glaciare. În acești munți a existat, de asemenea, cel mai mare ghețar din Carpații noștri: ghețarul Lăpușnic, lung de 9 kilometri.

Masivul Retezatului, care se întinde pe mai mult de 80 000 de hectare, își păstrează farmecul îmbietor în orice anotimp. Iubitorii de turism au la îndemînă cabane și case de recreare bine amenajate ca Baleia, Gura Apei, Gura Zlata, Pietrele, Stîna de Rîu, Buta Mare și Cîmpul lui Neag.

În anii puterii populare, Retezatul a fost transformat într-un vast centru de cercetări științifice. Pentru exemplarele rare ale faunei și florei care au mai rămas s-a constituit Parcul național Retezat ce se întinde pe o suprafață de 10 000 ha, fiind unul dintre cele mai mari din țară. Tot aici există o casă-laborator pentru cercetări biologice și se amenajează o grădină botanică de munte.

Carol BORA

---

cuvinte încrucișate

COLECTAȚI FIER VECHI!

ORIZONTAL: 1) Stringerea fierului vechi (pl.) — Drumuri. 2) Hala unde se toarnă metalul. 3) Nici ale tale, nici ale lui — Prelucrarea unui metal cu ajutorul laminorului. 4) Triate — Operație prin care se scot din evidență mijloacele fixe ieșite din uz. 5) Iarbă braziliană — Așchii metalice rezultate din procesul de strunjire a metalelor (sing.) — Întinsă. 6) În carcasă! — Varietate — Acut! — Vas. 7) Fiertură de carne cu legume (pl.) — Neroditori. 8) Substanță cu gust acru care înroșește hîrtia de turnesol — Unde merge ea merge și mia — Aceea. 9) Colectare de fier vechi — Mic restaurant. 10) A nădăjdui — Forate. 11) Sulfură de fier naturală (pl.) — Locul unde se încarcă și se descarcă mărfurile unui tren. 12) Avantaj — Culoarea aluminiului (masc.) — La presă! — Heliu. 13) Din nou — Funie groasă marinărească — Ploaie la domiciliu. 14) Acut — După ce se uzează, sînt date la fiare vechi. 15) Actori de pantomimă — Urmează după fulger. 16) La zero grade — Se obtin în schimbul predării metalelor vechi la depozitele I.C.M. (sing.) — Produs al uzinelor din Govora. 17) Literă grecească — Mașină care produce energie electrică — La difuzor! 18) Negație — Ca zgomotul produs la descărcarea fierului vechi — Bazin carbonifer în R.F. Germană. 19) Străduță rurală — Resturi industriale, care rezultă și la prelucrarea metalelor. 20) Secție într-o uzină în care se fabrică țevi — Unitate de măsură întrebuințată pentru a evalua aurul într-un aliaj.

VERTICAL: 1) Transportă fierul vechi spre gura furnalului — Produs metalurgic intermediar construit din arseniuri metalice — Un lucru bun de dat la fier vechi. 2) Muncitorul care prelucrează fierul vechi pentru a-l transforma în oțel — Grămăjoară de paie — Sînt colectate și predate depozitelor I.C.M., obținîndu-se în schimbul lor importante venituri bănești. 3) Pipă — Industria care transformă fierul vechi în oțel — În livadă! 4) Superstiție — Operația de îmbinare a două piese cu ajutorul electricității ori al flăcării oxihidrice și oxiacetilenice (pl.) — Dorința popoarelor iubitoare de pace este să le vadă azvîrlite la fier vechi — A se opri. 5) Constantin Niculescu — Fabulist grec — Guturai (reg.) — Usturoi — Țesătură groasă de mătase. 6) Chelner — A diminua volumul deșeurilor metalice feroase cu ajutorul presei — Sînt antrenați în acțiunea de colectare a fierului vechi (sing.) — Chitanță. 7) Mîncat de rugină — Bloc masiv de metal rezultat din răcirea șarjei în cuptor — Barbu Dinescu — Gen de lampă electronică (pl.). 8) Localitate în țara noastră, în care s-a construit un mare laminor — Fanion — În temă! — Rîu în Irlanda. 9) Stînjenel — Fir — Garat — Sec! 10) Sistem de cuptor folosit în siderurgie (pl.) — Drugi de metal — La înălțime — Stă pe cal. 11) Produs apicol — Plimbare scurtă — Fiare vechi (sing.). 12) Scopul stringerii fierului vechi — Important centru siderurgic al țării. 13) Fire — Metal căruia i s-a adăugat o anumită cantitate din alte elemente — «Cetatea de foc» — Obicei.

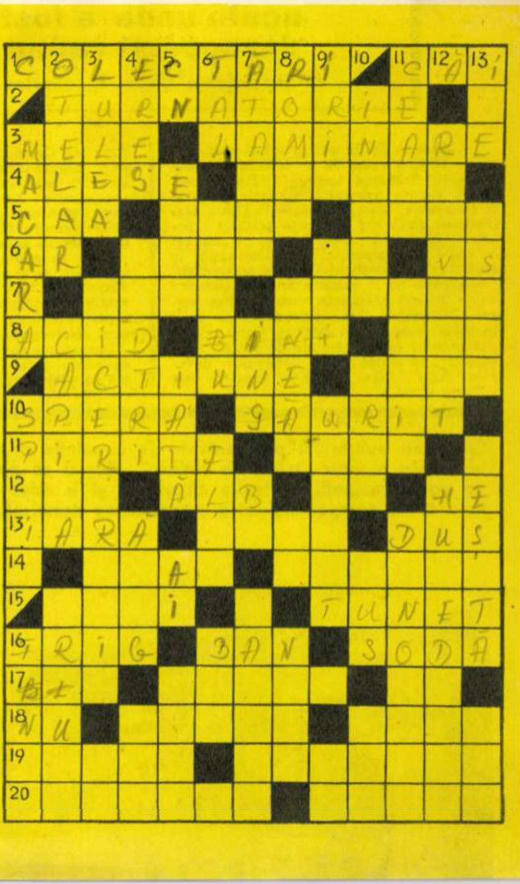

Cuvinte mai puțin cunoscute: CAA, EDEC, NATA, TAL, NORE.

cadran internațional

nu numai zahăr

— corespondență din r.a.u. —

Industria zahărului, ramură importantă a industriei alimentare, este una dintre cele mai vechi și cele mai dezvoltate din Republica Arabă Unită. În 1818 existau deja 14 fabrici de zahăr brut din trestie în guvernămintele Minieh, Assiout și Keneh. În 1881 a fost fondată o societate anonimă pentru producția și rafinarea zahărului („Societatea generală a zahărului și a rafinăriei din Egipt") care, în afară de toate fabricile și rafinăriile de zahăr, dispunea și de plantațiile de trestie de zahăr. În 1910, societatea a mai construit o fabrică de zahăr la Kom Ombo, iar în 1949 — o distilărie pentru industrializarea melasei.

Plantațiile de trestie de zahăr sînt centralizate îndeosebi în două regiuni din Egiptul de sus : guvernămintele Keneh și Assuan, în care se află și fabricile Nag Hamadi, Armant, Edfou și Kom Ombo, și în regiunile Minieh și Assiout, unde se află fabrica Korkas.

Trestia de zahăr reprezintă recolta cea mai importantă pentru cultivatorii din Egiptul de sus, deoarece valoarea producției la un fedan (0,42 ha) este aproximativ dublă față de cea a oricărei alte recolte. Iată de ce se acordă o mare atenție dezvoltării acestei industrii, care reprezintă o sursă importantă de venituri pentru stat și, în același timp, pentru plantatorii din guvernămintele Keneh și Assuan.

S-au luat recent măsuri pentru modernizarea și extinderea fabricilor de la Nag Hamadi, Armant, Kom Ombo și Hawamdieh. A fost creată o nouă societate pentru producția zahărului și a celulozei pentru hîrtie, care va construi patru fabrici la Edfou, Kons, Balyiana și Dashna. Rezultatul eforturilor depuse în ultimii ani este că, în timp ce în 1952 — anul revoluției — producția de zahăr nu depășea 188 000 tone, ea a crescut în 1962 la 324 000 tone și, conform prevederilor, va atinge în anul 1969 aproximativ 625 000 tone. R.A.U. exportă azi zahăr rafinat, melasă, alcool și bioxid de carbon. Față de 1964, valoarea exportului acestor produse a crescut anul trecut cu 30 la sută.

Partea lemnoasă a trestiei de zahăr, folosită în trecut drept combustibil, va fi de asemenea valorificată, servind la fabricarea de plăci lemnoase aglomerate și celuloză. Trestia de zahăr va deveni deci o materie primă de bază și în industria lemnului, a hîrtiei și a pastei de hîrtie, sector cu atît mai important cu cît R.A.U. este o țară lipsită de păduri.

C. OPRICĂ

acolo unde a fost descoperit radiul

— corespondență din r. s. cehoslovacă —

Cu aproape 70 de ani în urmă, mai precis în 1898, o veste de un interes științific deosebit străbătea lumea. Efectuînd cercetări asupra uraniului din minereul de la Jachymov, Marie Sklodowska-Curie descoperise două noi elemente chimice : poloniul și radiul. Descoperirea a marcat o etapă de importanță fundamentală în studierea fenomenului radioactivității.

Regiunea de la poalele Munților Krusne Hory (Munții Metalici), unde se află orașul Jachymov, era cunoscută cu mult înaintea descoperirii Mariei Curie, datorită marilor sale zăcăminte de argint. Spre sfîrșitul secolului XVI, Jachymov devenise, după Praga, al doilea oraș ca mărime din Cehia. În anul 1716, ca urmare a unei intense activități de extragere a argintului, s-a simțit nevoia unei școli de specialitate. Acest lucru s-a concretizat prin înființarea școlii de maiștri mineri, primul centru din lume pentru pregătirea de cadre în acest domeniu.

Ceea ce a dat însă faimă orașului sînt izvoarele sale cu ape radioactive, foarte eficiente în tratamentul unor boli ale aparatului locomotor, al bolilor nervoase, cardiovasculare, precum și în tratamentul unei serii de maladii metabolice.

Despre folosirea lor în scopuri curative se poate vorbi doar din anul 1906, cînd s-a înjghebat nucleul băilor de mai tîrziu. În 1911 a fost construită „Casa balneară de stat", iar un an mai tîrziu a început construcția unui centru de cercetări și tratamente, cunoscut și azi sub numele de „Radiumpalac" (Palatul radiului).

În 1924 este redeschis un izvor descoperit cu ani în urmă și i se dă numele Mariei Curie. În 1950, în urma unei intense activități desfășurate, de data aceasta în condițiile noi ale construirii socialismului, sînt date la iveală alte izvoare, iar în 1960 încep ample lucrări de forare pentru eliberarea a noi izvoare de mare capacitate.

Astăzi, la Jachymov se fac multiple tratamente, printre care băi radioactive, inhalații de aer radioactiv în așa-numitele „emanatorii", electroterapie, masaj, gimnastică medicală, regim alimentar special.

Anul acesta, Jachymov sărbătorește 450 de ani de existență, 250 de ani de la înființarea școlii miniere și 60 de ani de activitate ca stațiune balneară. Acum, la a 450-a aniversare, orașul considerat pe drept cuvînt leagăn al științei atomice folosite în scopuri pașnice primește tot mai mulți vizitatori, unii la odihnă și tratament, alții ca simpli turiști. În anii următori Jachymov va cunoaște o dezvoltare și mai mare prin dublarea numărului de locuri pentru cei doritori de a se îngriji sau odihni aici.

A. LIȚĂ

În ultima perioadă au avut loc puternice acțiuni ofensive ale patrioților sud-vietnamezi, provocînd pierderi grele trupelor australiene și americano-saigoneze. În fotografia noastră, două elicoptere, asupra cărora s-a îndreptat tirul unei unități de apărare antiaeriană a F.N.E., sînt doborîte.

va adera?

Cu toate că găzduiește, la Geneva, Oficiul european al O.N.U., al cărui statut a fost ridicat la rang egal cu sediul O.N.U. din Manhattan-ul newyorkez, Elveția s-a abținut de a solicita intrarea în acest for internațional, invocînd — potrivit versiunii oficiale — experiența tristă a Ligii Națiunilor.

Periodic, controversa privitoare la aderarea sau neaderarea la O.N.U. se reanimă, pasionînd opinia publică elvețiană. În octombrie 1956, fostul șef al Departamentului Politic, Wahlen, s-a opus într-o declarație prezentată în Parlament aderării la O.N.U., considerînd că, nefăcînd parte din această organizație, Elveția ar avea avantajul de a acționa nestingherită în diferite probleme internaționale litigioase, în special prin intermediul Crucii Roșii Internaționale. În primăvara acestui an, Guggenheim, considerat consilierul juridic neoficial al autorităților elvețiene, a declarat că Elveția ar putea să devină membră a O.N.U. menținîndu-și statutul de neutralitate ; ca un prim pas, observatorului permanent al Elveției acreditat la sediul O.N.U. din New York i s-a adăugat un observator permanent la Oficiul european al O.N.U. de la Geneva.

Eventualitatea ca Elveția să prezinte cererea sa de primire în O.N.U., a fost luată în considerare împreună cu studierea posibilităților ca unități elvețiene să intre în componența diferitelor forțe armate ale O.N.U., indiferent dacă Elveția va deveni sau nu membră a organizației ; pe de altă parte, acestei tentative care prezintă primejdia de a subscrie la acțiuni contrare intereselor păcii (cum a fost activitatea forțelor O.N.U. în Congo), opinia publică democratică din Elveția i-a opus cererea ca aderarea la O.N.U. să marcheze o întărire a poziției de neutralitate a Elveției și o sporire a rolului ei în acțiunile menite să ducă la reglementarea problemelor litigioase. Un efect al acestei revendicări s-a înregistrat atunci cînd — după accidentul avionului american care a „pierdut" armament nuclear la Palomares, în Spania — guvernul elvețian a dat publicității o declarație pentru a atrage atenția asupra interdicției impuse avioanelor străine cu încărcătură nucleară la bord de a străbate spațiul aerian al Elveției.

Controversa privitoare la aderarea la O.N.U. este departe de a fi încheiată, cu toate că în ultimul raport de politică generală al Consiliului federal s-a afirmat doar hotărîrea „de a colabora cu Națiunile Unite într-o manieră din ce în ce mai aprofundată". Ulterior însă, cu prilejul vizitei ministrului de externe al Austriei la Berna, dezbaterile au fost reluate în presă. Mai mulți comentatori au remarcat că prezența Austriei printre membrii O.N.U. nu aduce nici un fel de prejudicii statutului ei de neutralitate. Faptul că între statutul de neutralitate și apartenența la O.N.U. nu există nici un antagonism apare cu atît mai evident, dacă se ține seama că Elveția ca și Austria sînt membre ale unui bloc economic și anume ale Asociației europene a liberului schimb.

În coloanele ziarului „Neue Zürcher Zeitung", care a deschis o anchetă „pentru sau contra aderării" la O.N.U., numărul glasurilor potrivnice a început să scadă din ce în ce mai vizibil. Încotro înclină balanța oficială, a indicat actualul șef al departamentului politic, Spühler, care a declarat : „Cu cît O.N.U. capătă un caracter mai universal, cu atît izolarea noastră devine mai de neînțeles. Vrem să ne asociem mai strîns la viața mondială, iar menținerea neutralității nu poate să constituie un obstacol". Pentru adoptarea unei hotărîri finale, urmează — potrivit relatărilor presei elvețiene — să fie organizat un referendum, așa cum se obișnuiește să se procedeze în viața publică elvețiană ori de cîte ori este vorba de o problemă crucială.

F. ZAHARIA

Creșterea numărului accidentelor de circulație a determinat instituirea în Franța a unor „tribunale rutiere". Mașini cu polițiști în civil opresc pe contravenienții la legile circulației și îi aduc în fața tribunalelor, în a căror competență intră suspendarea permiselor de conducere.

LA COMMISSION DE SUSPENSION IMMEDIATE DU PERMIS DE CONDUIRE EST EN ACTION

electronică, meteorologie și biblioteconomie

— corespondență din r. f. germană —

Două importante instituții din Republica Federală Germană — avînd ambele misiunea de a aduna și valorifica cît mai rapid un vast material informativ — sînt pe cale de a-și mări randamentul cu ajutorul electronicii.

Biroul central al Oficiului meteorologic din Offenbach (după cele din New York, Moscova, Tokio și New Delhi al cincilea mare centru de știri meteorologice pentru emisfera nordică) a fost înzestrat cu un calculator electronic modern. Capacitatea acestuia va putea însă fi folosită integral abia atunci cînd transmiterea știrilor meteorologice între centrele internaționale va fi efectuată destul de rapid.

O premisă a și fost creată prin înțelegerea internațională privitoare la un cod cifric pentru știrile ce urmează să fie prelucrate de creierul electronic. O altă premisă va fi — cel puțin în parte — realizată în viitorul apropiat, o dată cu stabilirea unei legături telefonice rapide (8 000 semne pe minut) cu New Yorkul. Cînd vor exista legături asemănătoare și cu celelalte centre meteorologice, suma de 14 milioane mărci (3,5 milioane dolari), reprezentînd costul calculatorului, va fi amortizată. În numai 30-60 de minute, mașina va livra analize și pronosticuri ale vremii din întreaga emisferă nordică.

Cealaltă instituție vest-germană înzestrată cu o instalație electronică este Biblioteca din Frankfurt pe Main, care adună titlurile tuturor articolelor, revistelor, cărților ș.a.m.d. ce apar în limba germană și le tipărește sub formă de cataloage. Biblioteca din Frankfurt pe Main este prima bibliotecă națională din lume dispunînd de o mașină electronică de prelucrare a datelor.

Calculatorul a și intrat în acțiune și lucrează cu mult succes.

Pentru soluționarea problemelor legate de funcționarea acestuia, specialiștii în electronică au trebuit să dea dovadă de multă pricepere, gîndire logică și fantezie. Prima greutate a constituit-o faptul că era nevoie de mai mult de 64 de semne, cîte poate prelucra o instalaţie electronică obişnuită. În plus, calculatorul trebuie să prelucreze atît literele mari, cît şi pe cele mici. Eforturile nu au fost însă zadarnice. În viitor, cataloagele pe cinci ani vor putea fi tipărite cu opt ani mai devreme decît pînă acum, iar cele pe şase luni vor fi livrate în trei luni în loc de un an şi jumătate, cît dura înainte. Astfel electronica contribuie şi la rapiditatea şi eficienţa activităţii bibliotecilor, lărgind tot mai mult sfera folosirii creierelor electronice.

R. GRÄBNER

muzeul vieţii indienilor

Pe Holderlinstrasse nr. 15 din Dresda se află un muzeu unic în felul său în întreaga Europă : muzeul consacrat indienilor din America. Modul în care este organizat, exponatele, mirosul tare al fumului pe care îl degajă focul indian aprins la intrare fac ca vizitatorul care poposeşte aici să se simtă pentru cîteva ore în lumea misterioasă a triburilor de indieni.

Ne aflăm în jurul focului, la fel cum, poate, în urmă cu sute de ani se aşezau la sfat căpeteniile triburilor pentru a lua hotărîri importante. La aceste focuri se aprindea pipa păcii şi tot aici se hotăra dacă securea de război va fi dezgropată sau nu ...

Pereţii sînt acoperiţi cu piei de animale. Dintr-un colţ stă gata parcă să se repeadă asupra noastră un urs grizzly. Într-o vitrină străluceşte puşca legendară a adevăratului Old Shatterland.

Ghidul ne povesteşte cu lux de amănunte despre gloria şi sfîrşitul tragic al triburilor de indieni de pe teritoriul american, în special din Statele Unite. Şi în timpul acesta gîndurile îmi zboară departe, spre paginile romanelor lui Karl May, acest neobosit cercetător al vieţii indienilor.

Începem vizitarea muzeului. Facem cunoştinţă cu viaţa pe care o duceau indienii pe timpul cînd pe continentul american nu călcase încă picior de european şi ajungem treptat pînă la prezentarea rezervaţiilor în care îşi duc azi viaţa.

Dintr-o vitrină ne privesc luptătorii indieni în costume de război, purtînd pe frunte benzi late, bogat împodobite cu pene. Rînd pe rînd defilează prin faţa noastră, parcă vii, căpetenii şi membri ai celor mai diferite triburi. În colţuri sînt aşezate totemuri masive, pe măsura credinţei indienilor, iar în vitrine sînt expuse lănci şi săgeţi, cusături şi haine, obiecte din piele şi lemn, meşteşugite de mîinile iscusiţilor şi talentaţilor băştinaşi.

O bună parte din muzeu este rezervată luptei populaţiei indiene pentru libertate. Îl recunoşti printre căpeteniile indiene pe marele Sitting Bull, cel care a luptat cu vitejie împotriva detaşamentelor americane. Precum se ştie, în cele din urmă, neputînd rezista considerabilei superiorităţi a duşmanului, atît în ce priveşte numărul cît şi armamentul, el a fost nevoit să se refugieze, împreună cu tribul său, în Canada.

Călătoria noastră în lumea indienilor se apropie de sfîrşit. Ajuns din nou în faţa focului de la intrare, părăseşti muzeul cu imaginea vie a trecutei glorii a indienilor, cu o adîncă amărăciune pentru starea în care se găsesc azi.

Nicolae NICOARĂ

La 31 august a plecat la Atena preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoţit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, pentru a face, la invitaţia primului ministru al Regatului Greciei, o vizită oficială în această ţară.

În fotografie : la sosirea pe aeroportul Helenicon din Atena tovarăşul Ion Gheorghe Maurer a fost întîmpinat de primul ministru al Greciei, Stefanos Stefanopoulos.

şosea periculoasă...

În regiunea de nord-est a Thailandei — unde condiţiile de viaţă ale populaţiei sînt cele pe care le poate oferi un venit anual mediu pe cap de locuitor de 30 de dolari — s-a realizat o construcţie care, potrivit propagandei oficiale, este menită să contribuie la ,,renaşterea economică" a ţinutului. Este vorba de prelungirea unei mari şosele de la Korat la Nong-Kai (pe malul fluviului Mekong), care a costat multe milioane de dolari. Nu se cunoaşte pînă acum ce contribuţie are şoseaua aceasta la dezvoltarea economică a nord-estului thailandez, dar se ştie că drumul a fost construit cu ,,ajutor" financiar nord-american, de specialişti militari din Statele Unite. Iar în Asia de sud-est militarii americani au misiuni al căror caracter este binecunoscut. Războiul dus de S.U.A. în Vietnam, ca şi operaţiile militare împotriva forţelor patriotice din Laos — obiective principale ale prezenţei nord-americane în Asia de sud-est — au în Thailanda o puternică bază strategică. Din planurile de întărire a acestei baze face parte şi şoseaua amintită. Într-un articol semnat de Peter Larsen în revista **Le Monde Diplomatique** se respinge explicaţia după care şoseaua ar servi ridicării economice a regiunii din nord-estul Thailandei. ,,Ea (şoseaua — n.n) corespunde unor imperative strategice. Ajungînd pînă în dreptul oraşului Vientiane, ea permite — în mai puţin de 10 ore — aducerea unor întăriri (militare — n.n.) în capitala Laosului... Acesta este şi scopul altor drumuri actualmente în construcţie — unele deja terminate — care fac legătura, ca din întîmplare, cu oraşe ca Paksé, Takhet şi Savannakhet, localităţi controlate de dreapta laoţiană. Toate aceste drumuri leagă — sau vor lega curînd între ele — bazele americane din Korat, din Udon şi din Nakhon-Phanom, situate în nord-est, de unde pleacă avioanele de vînătoare care bombardează regiunile din Laos controlate de Pathet-Lao şi nord-estul Vietnamului de nord". Aceste acţiuni militare aeriene ale S.U.A. sînt întru totul aprobate de regimul de dictatură militară de la Bangkok, care a acaparat puterea în 1958, tocmai atunci cînd S.U.A. anunţau făţiş planurile lor de intervenţie în Vietnam. Această ,,coincidenţă" explică şi alte ,,coincidenţe" ulterioare. În ultimul timp, ele au sporit considerabil. Spre sfîrşitul anului 1965, cînd guvernul american hotăra noi măsuri pentru ,,escaladarea" agresiunii împotriva poporului vietnamez, guvernul de la Bangkok afirma ,,necesitatea" de lărgire a ,,colaborării" dintre Thailanda şi S.U.A. În decembrie 1965 au avut loc convorbiri oficiale americano-thailandeze, după care a apărut, aproape imediat, şi caracterul ,,necesităţii" invocate : la 19 ianuarie a.c., guvernul thailandez a decretat dublarea duratei serviciului militar. ,,Lărgirea colaborării cu S.U.A. s-a manifestat, printre altele, şi prin preluarea de către ofiţeri americani a operaţiilor de reprimare a forţelor patriotice thailandeze. Şi pentru ca ofiţerii din S.U.A. să poată acţiona în voie — pe toate planurile misiunii lor — «grupul de asistenţă militară» nord-american a fost transformat în **serviciu** (subl. ns.) de asistenţă militară".

Toate aceste măsuri sînt prezentate de oficialităţile thailandeze drept ,,ajutor" în ,,interesul" ţării. Dar prezenţa militarilor americani în Thailanda este îndreptată împotriva intereselor reale ale poporului din această ţară, împotriva păcii şi securităţii în sud-estul asiatic.

Eugen POP

Moscova. La Casa prieteniei popoarelor a avut loc recent deschiderea expoziţiei de fotografii intitulate „Construirea socialismului în România". În fotografie, vizitatori în sălile expoziţiei.

vînătoarea de tezaure

Nu cu prea mulţi ani în urmă, săpăturile arheologice constituiau o muncă incertă, grea şi mai ales de lungă durată. Nu rare au fost cazurile cînd cercetările au dat rezultate abia după o generaţie. Azi, în epoca uluitorului progres al tuturor ştiinţelor, arheologia are la îndemînă mijloace tehnice sigure. Prospecţiunea din avion, sondajele stratigrafice, microscoapele electronice şi alte tehnici savante au redus considerabil munca celor care caută civilizaţiile de mult apuse. Iată de ce au fost suficiente doar cîteva sezoane pentru ca în Anatolia (Turcia) să se reconstituie o civilizaţie comparabilă în importanţă şi bogăţie cu cea din triunghiul mesopotamian. Dar, datorită unei enorme publicităţi care se face în unele ţări descoperirilor arheologice, se pare că trăim — remarcă specialiştii cu amărăciune — un nou snobism, cel al antichităţilor. Căci azi, spun aceştia, este la modă să se etaleze în case obiecte etrusce sau precolumbiene, bronzuri sau vase din diverse epoci. Şi astfel asistăm la înflorirea comerţului particular de piese arheologice şi la apariţia unor arheologi amatori în goană după tezaure.

Se ştie că municipalitatea Romei a renunţat la construcţia unui metrou, pentru a nu se periclita vestigiile ascunse de pămîntul pe care este ridicat oraşul. Nu este de mirare că tocmai aici s-a născut una dintre cele mai ciudate meserii, aceea de spion de antichităţi. Acesta îi informează în taină pe cei interesaţi asupra descoperirilor ce s-au făcut pe cutare sau cutare şantier. Căci de obicei antreprenorii de lucrări publice ţin descoperirile din acest domeniu în cel mai strict secret, cele mai importante dintre ele avînd drept consecinţă suspendarea sau amînarea pentru multă vreme a lucrărilor. După unele statistici oficiale, în Italia 80 la sută din săpăturile arheologice se fac de către ,,arheologi" clandestini şi nu rareori vînătorii de tezaure jefuiesc mormintele etrusce sau romane, în goană după obiecte de preţ. Aceştia nu sînt decît tîlhari împotriva cărora poate acţiona doar justiţia — atunci cînd sînt descoperiţi — şi bineînţeles tot atît de nedoriţi sînt, după părerea savanţilor, şi neastîmpăraţii arheologi amatori, plini de bune intenţii cîteodată, dar neînarmaţi cu cunoştinţele necesare şi răbdarea adevăratului cercetător. Aceştia distrug involuntar urme preţioase, culeg părţi dintr-un ansamblu care mai stă ascuns sub straturile de pămînt.

În căutarea comorilor arheologice.

I. CORIBAN

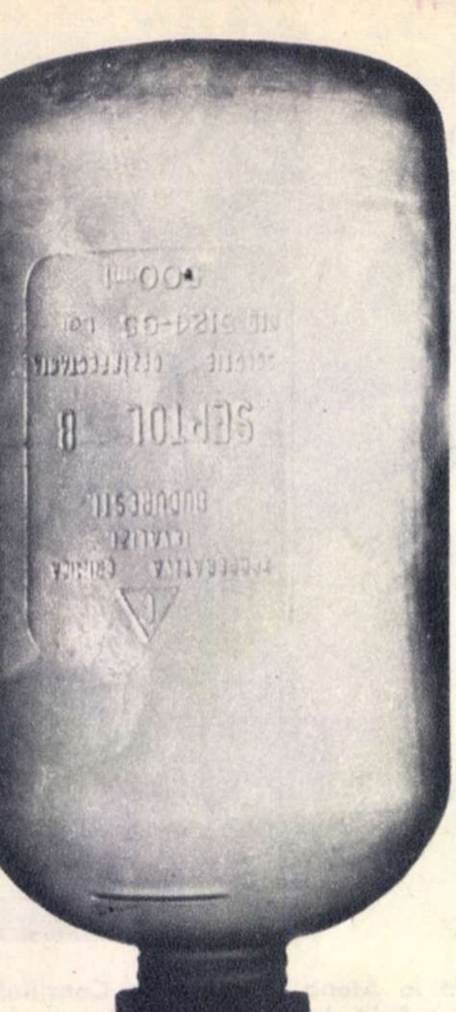

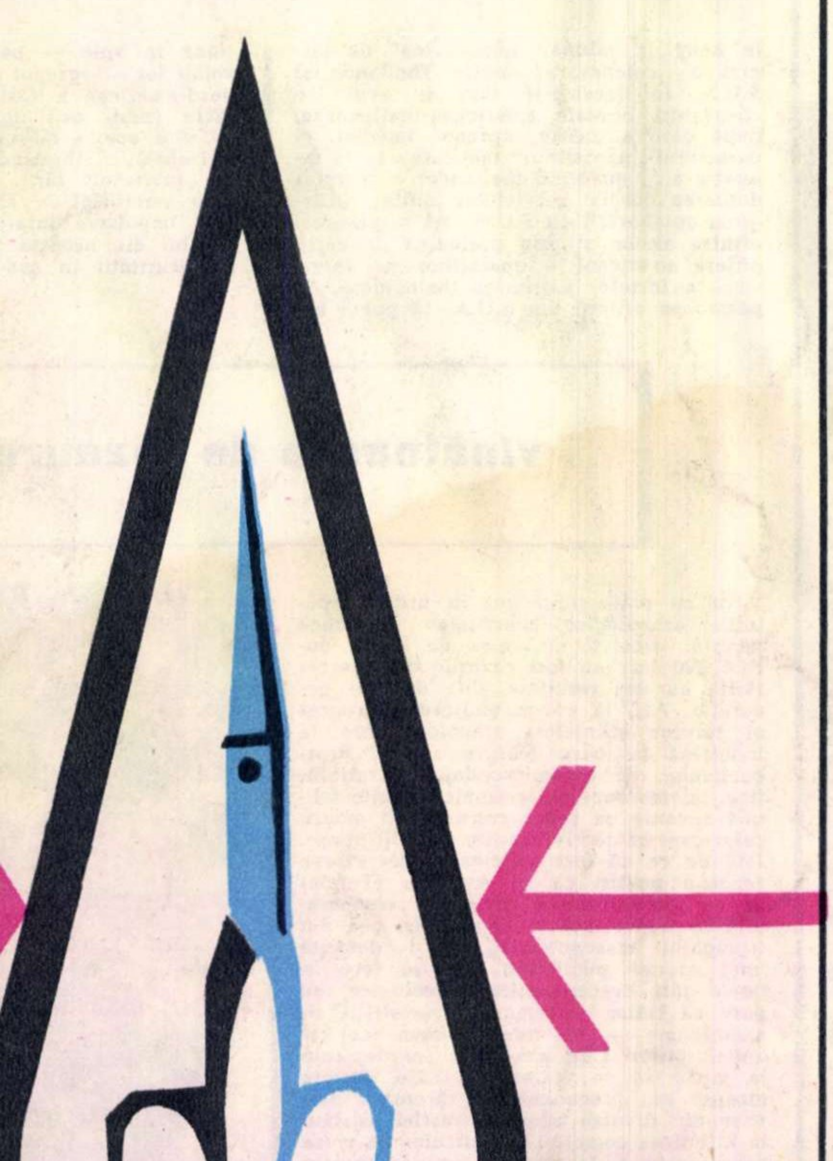

PTOL

infectantă folosită în unitățile de frizerie, ma-
edichiură.

COOPERATIVA «CHIMICA» DIN BUCUREȘTI, CALEA ȘERBAN VODĂ 22-24, TELEFON 23.40.67, 23.79.15, PRODUCE ȘI LIVREAZĂ IMEDIA

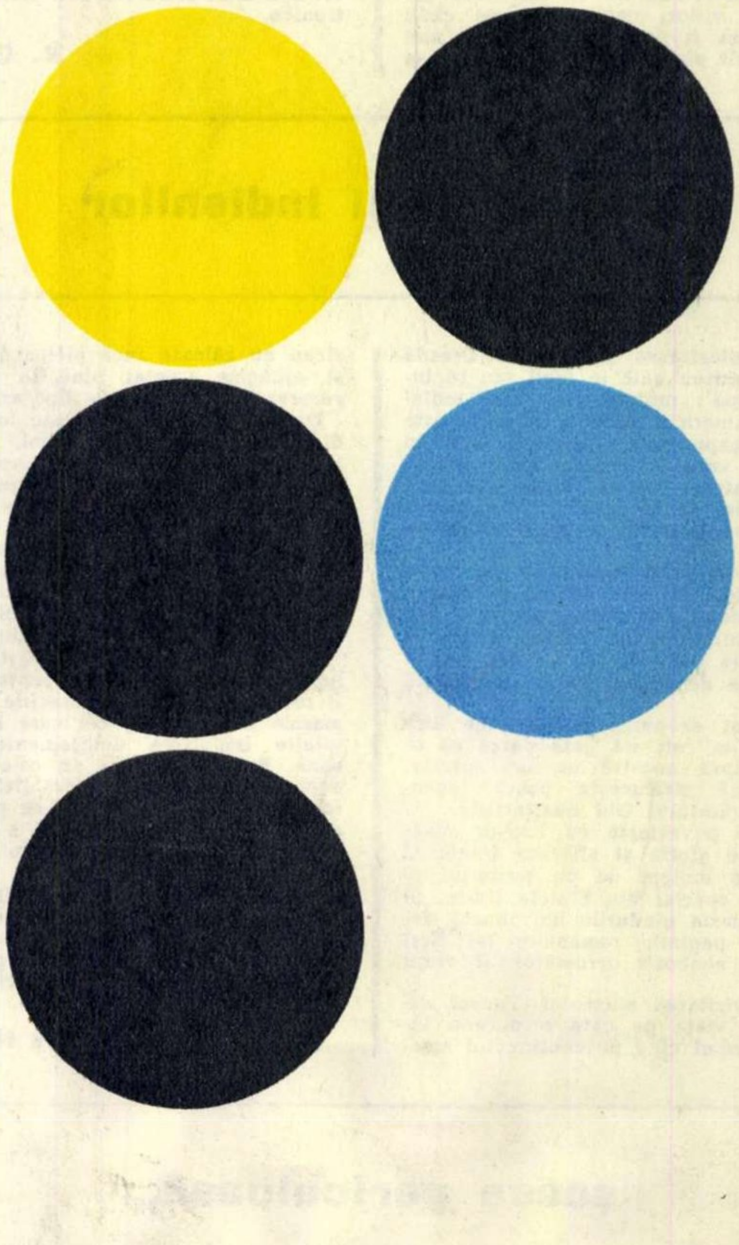

VITRO

lichid
pentru
curățat
geamuri,
cristale,
oglinzi etc.

Vitro
LICHID PENTRU SPALAT
GEAMURI
OGLINZI
CRISTALE
N.L.4680/62 LEI 3.75

PUBLICITATE
flacăra

Anul XV NR. 37 (589) — 10 septembrie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

lacăra

noi mărci de ciment

Gama produselor fabricii de ciment „Temelia" din Braşov s-a îmbogăţit cu noi mărci de ciment special destinat lucrărilor hidrotehnice.

Unul dintre aceste sortimente — cimentul hidrotehnic cu rezistenţă sulfurică — a şi fost asimilat în producţie, iar peste cîteva zile urmează ca primele cantităţi să fie livrate şantierului Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier.

Concomitent se desfăşoară în fabrică lucrări de experimentare a unui sortiment, denumit ciment „HZ" (ciment hidrotehnic cu zgură).

Tot pentru şantierul de la Porţile de Fier lucrează şi colectivul fabricii de ciment din Medgidia, în catalogul căreia va apărea în curînd un sortiment special — cimentul de baraj — cu căldură de hidratare mică, aflat la ora actuală în fază semiindustrială.

Dar preocupările specialiştilor în cimenturi nu s-a oprit aici.

Printre mărcile de ciment folosite în industria prefabricatelor din beton armat şi la confecţionarea betoanelor monolite se numără o serie recent experimentată, din care fac parte, printre altele, Rim 400 şi Rim 450.

Acestea prezintă multiple avantaje, printre care reducerea timpului de aburire a prefabricatelor şi respectiv a duratei de decofrare.

Traian HERŢEA

hîrtia în laborator

La Institutul de studii, experimentări şi proiectări pentru industria celulozei, hîrtiei, fibrelor artificiale şi valorificarea stufului au fost întreprinse o serie de cercetări ce urmăresc atît îmbunătăţirea comportării hîrtiei destinate tipăriturilor, ambalajelor etc., cît şi obţinerea de produse celulozice cu calităţi speciale. Încercările de preparare a pastei de amidon oxidat ce urmează a fi prelucrată cu ajutorul maşinilor existente la Combinatul de celuloză şi hîrtie din Călăraşi şi la Fabrica de hîrtie Palas-Constanţa au dat pînă în prezent rezultate promiţătoare. În acelaşi timp se studiază şi comportarea, în diverse condiţii, a unor tipuri de hîrtie înnobilată ce va putea fi folosită la protecţia recipientelor metalice supuse acţiunii mediilor corosive. Pentru hîrtia de ambalaj, studiile urmăresc obţinerea unor calităţi larg diferenţiate, pe de o parte prin perfecţionarea tipurilor existente şi, pe de altă parte, prin asimilarea unor materii prime noi, ca poliacrilamida, formaldehida, diferite răşini etc.

Alexandru BARBU

Industria uşoară a regiunii Bacău a înregistrat, în ultimii ani, importante creşteri ale capacităţilor de producţie atît prin construcţia unor obiective noi cît şi prin extinderea, reutilarea şi modernizarea secţiilor unor întreprinderi mai vechi. La fabrica „Proletarul" au fost introduse în fabricaţie noi sortimente de ţesături din lînă, bumbac şi fire sintetice, care se bucură de o bună apreciere din partea publicului larg din întreaga ţară. În fotografie: aspect din secţia de tors fire a fabricii băcăoane.

pîinea ţării

Peste puţină vreme va începe însămînţatul grîului. La recenta şedinţă lărgită a Consiliului Superior al Agriculturii, conducători de unităţi agricole din toată ţara, specialişti au arătat că există numeroase rezerve pentru creşterea simţitoare a producţiei de grîu. Şi pînă acum s-au obţinut succese în cultura grîului. Astfel, în ultimii 5 ani gospodăriile agricole de stat au avut o recoltă medie de 2 171 kg la hectar. Şi cooperativele au înregistrat succese în acest sens; tot în ultimii 5 ani producţia medie de grîu în sectorul cooperatist a sporit cu 250 kg la hectar faţă de media anilor 1957-1961. În acest prim an al cincinalului, cu toate condiţiile de secetă prelungită în care s-a însămînţat grîul în toamna trecută, nivelul producţiei planificate a fost depăşit.

În anul 1966-1967 există condiţii mai bune pentru sporirea producţiei de grîu. Gradul mărit de mecanizare, îngrăşăminte chimice în cantităţi sporite vor contribui din plin la sporul producţiei de grîu.

Partidul şi statul nostru au acordat şi acordă o deosebită atenţie dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii. Dezvoltarea în continuare a acestei baze va permite ca în 1970 gospodăriile agricole de stat să realizeze o producţie medie la hectar de 3 000-3 200 kg, iar cooperativele agricole 2 000-2 200 kg.

Deşi n-a început însămînţatul grîului, oamenii muncii din agricultură au făcut intense pregătiri în acest sens. Pînă la 1 septembrie a.c. au fost arate cu circa 420 000 hectare mai mult faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut. Pe mai bine de 1 000 000 de hectare au fost efectuate lucrări de pregătire a terenului pentru însămînţările de toamnă. 750 000 hectare au fost fertilizate cu îngrăşăminte chimice.

Consiliile agricole şi uniunile cooperatiste — într-o strînsă colaborare — sprijină unităţile agricole pentru ca însămînţatul grîului să se facă în timp optim şi în cele mai bune condiţii agrotehnice.

Peste puţină vreme, pe cîmpiile ţării vor ieşi semănătoarele. Într-un teren bine pregătit ele vor pune seminţe de soi din care vor creşte holde bogate pentru pîinea patriei.

C. GHIŢĂ

fructele pădurii la sfîrşit de sezon

Pădurile din zonele deluroase şi mai ales cele de la munte oferă cu dărnicie, în fiecare an, mari cantităţi de fructe care pot concura (ca materii prime în industria alimentară) cu roadele livezilor de pomi fructiferi. Fructele pădurilor constituie în sezonul estival obiectul unor adevărate campanii de recoltare. Vara care a trecut a fost deosebit de rodnică din acest punct de vedere.

La Direcţia regională a economiei forestiere (D.R.E.F.) Vatra Dornei, de exemplu, cele 22 de puncte de achiziţie înfiinţate (din care patru livrează produse direct la export) au recepţionat fiecare în medie peste 15 000 kg afine, mai mult de 600 kg ciuperci şi importante cantităţi de zmeură.

D.R.E.F. Hunedoara, care la începutul sezonului şi-a propus să depăşească cu peste 60 tone cantitatea fructelor de pădure contractate (780 tone zmeură, 26 tone afine, peste 230 tone mure şi aproape 240 tone ciuperci) şi-a îndeplinit angajamentul la majoritatea sortimentelor înregistrînd şi importante depăşiri. Şi în alte regiuni ale ţării se face acum bilanţul campaniei de recoltare a fructelor pădurii. Prin valorificarea în stare proaspătă a produselor achiziţionate şi prin sporirea cantităţilor livrate industriei alimentare sau direct, pe piaţă, întreprinderile economiei forestiere au depăşit cu mult, în acest an, valoarea veniturilor încasate în sezonul precedent.

Dan TROFIM

apă pentru galaţi

Noile cartiere de locuinţe ale oraşului Galaţi ridică printre alte probleme de interes edilitar şi pe aceea a surselor de aprovizionare cu apă potabilă. Deşi Dunărea ar putea constitui aici o soluţie, constructorii au ales alt rezervor natural de apă şi anume apa freatică de mare adîncime. În momentul de faţă se apropie de sfîrşit operaţiile de foraj la cele 134 de puţuri prevăzute să acopere debitul necesar. La staţiile de repompare lucrările sînt în curs, iar cele două rezervoare cu o capacitate totală de 30 000 mc se află într-un stadiu avansat, pînă acum constructorii reuşind să economisească, la turnarea lor, aproape 300 mc de beton.

Reţeaua de conducte prin care noul sistem de alimentare cu apă potabilă ce se construieşte la Galaţi va aduce apa în cartiere şi blocuri va avea o lungime totală de peste 167 km, urmînd a fi amplificată ulterior, pe măsură ce vor fi înregistrate noi cerinţe.

N. RADU

blocuri-şcoală

În anul şcolar 1966-1967 elevilor Centrului şcolar profesional de construcţii Bucureşti li se vor încredinţa spre execuţie două blocuri de locuinţe în cartierul Balta Albă. Această măsură luată de Direcţia generală de construcţii-montaj, la propunerea conducerii şcolii, este menită să îmbunătăţească condiţiile de practică a elevilor. Viitorii zidari, instalatori, dulgheri, mozaicari, betonişti, vor avea front deschis aplicării cunoştinţelor teoretice dobîndite în orele de studiu, dovedind prin practica muncii însuşirile profesionale şi gradul de pregătire. Asistenţa tehnică a lucrărilor va fi asigurată de specialişti de înaltă calificare ai întreprinderii constructoare şi de către cadrele didactice.

Decebal TOCA

---

tele
r e

tiţi in-
ag. 20)
afie de
PETCU

eli Bra-
eporta-
12-15).

afie de
ROVICI

---

a : Bucu-
1, raionul
suţa poş-
. Telefon
ABONA-
iciile poş-
poştali şi
din între-
i. TARIF
e 3 luni
– 52 lei ;
TIPARUL
atul poli-
ii".

benincasa cerifera

ı sațul Cră-
lați, prezintă
unic în Ro-
dintr-un soi
numele științ-
cerifera" —
intr-o specie
ropa. Dovle-
din Austra-
d.

ani agrono-
cerut de la
nic ,,Nicolae
ucurești se-
soi de do-
experimenta
vei din Cră-
ut rezultate
ul an. Greu-
i ,,dovlecel"

este de aproximativ 5 kg iar printre ei s-au găsit exemplare care măsurau 65 pînă la 70 de centimetri și care cîntăreau 10-11 kilograme fiecare. După acest succes, grădinarii din Crăiești au extins suprafața cultivată cu această plantă astfel că în prezent ei sînt în situația să dea semințe și altor doritori. Din ,,Benincasa cerifera" se prepară un aliment foarte gustos și bogat în vitamine, căutat nu numai pentru raritatea lui ci și pentru realele sale calități nutritive și gastronomice.

M. ALEXANDRU

vegetație tropicală și subtropicală pe teritoriul româniei

cele cele mai
eterminare a
este analiza
te încrustate
n munca co-
și botaniș-
e o corelație
elor și a ro-
olenul fosilă,
minusculă a
uriante care
ul in timpuri
e a fost păs-
ăutat deopo-
ții in geolo-

oolenului fo-
laboratoarele
Institutului

de geologie din București. De curînd, pe malul Mării Negre, la Mamaia, s-a găsit o rocă în care se afla polen vechi de 367 milioane de ani. Analiza acestui polen a scos la iveală faptul că pe teritoriul actual al României se dezvolta în acel timp o vegetație luxuriantă, de tip tropical și subtropical. Același lucru este confirmat și de faptul că în regiunea Ploiești a fost găsit polen aparținînd unor anumite specii de palmieri și magnolii.

Alexandru MIHĂILĂ

iversitatea craioveană

vei, modern
ii noștri, se
re, clădirea
universități
leschide por-
dată in 1966.
treptele nou-
ră vor urca,
tele emoții
lor, tineri și
a țară care
concursul de
ele șapte fa-
sității. După
veni ingineri
miști și ma-
miști sau fi-

lologi, ingineri agronomi și horticultori.

Corpul profesoral format din peste 350 de cadre va asigura desfășurarea invățămîntului la nivelul exigențelor actuale.

Pe lîngă cele patru cămine existente, în viitor se vor construi încă două cămine confortabile și o cantină. Studenții au la dispoziție o casă de cultură și un club. Noua universitate va intensifica și mai mult viața culturală a Craiovei, cel de-al cincilea centru universitar al țării.

Andrei RĂSCHIP

la voroneț

Voroneț a fost
ile efectuate
mentelor is-
oi ani și au
ea unor mă-
re a admi-
de consoli-
țiuni din zi-

ologice efec-
acestor lu-
în interior)
erirea urme-
și mai vechi,
Voronețului

față cerce-
continuă în
o conducerea
N. Pușcașu.

Ele au dus la punerea în evidență a unor construcții din secolele XV și XVI. În epoca respectivă, biserica era înconjurată de construcții cu caracter monahal. Urmele lor au fost scoase la lumină acum și sînt cercetate cu atenție. În curînd ele vor fi consolidate (unele chiar restaurate) pe baza unui proiect de restaurare întocmit de arhitecta Ioana Grigorescu de la Direcția monumentelor istorice, pe viitor ele putînd constitui un obiectiv arheologic pus la dispoziția turiștilor.

B. SURU

o nouă fabrică de produse refractare

că, siderur-
că, a meta-
sau a mate-
ucții obținute
amă implicit
ei de mate-
diverse ca-
osință în a-
ustriale este
mare.

acestor ce-
de-a lungul
atizat și mo-
de produse

refractare existente, au fost construite altele noi, printre care cea de la Alba Iulia, intrată de curînd în funcțiune cu întreaga capacitate de producție, este cea mai mare și modernă fabrică de acest fel din țară.

IPROMET-București, care a executat proiectele fluxurilor tehnologice și ale utilajelor, a adoptat numeroase soluții și ansamble de elemente originale, asigurînd astfel un grad de tehnicitate la nivelul tehnicii folosite în țări cu tradiții în industria materialelor refractare.

De reținut că 95 la sută din utilajele fluxurilor tehnologice au fost executate în uzinele românești,respectiv la uzinele ,,Progresul" din Brăila, ,,23 August" și ,,Vulcan" din București, ,,Independența" din Sibiu.

Profilul de bază al noii fabrici de materiale refractare din Alba Iulia îl constituie produsele silico-aluminoase. Această fabrică va produce anual 150 000 tone șamotă silico-aluminoasă, 100 000 tone produse refractare, 10 000 tone mortar refractar. În gama variată a producției intră șamota obișnuită și diverse produse din această șamotă înnobilată, produse termoizolante și superaluminoase etc.

În vederea evitării nocivității, a asigurării unor condiții cît mai bune de muncă, în fabrică funcționează diverse instalații speciale ca electrofiltre la cuptoarele rotative, filtre cu spumanți la prepararea amestecurilor, la măcinarea șamotei sau a argilei.

Pentru a putea aprecia capacitatea de producție a acestei fabrici trebuie menționat că prin intrarea ei în funcțiune producția de materiale refractare din țara noastră se dublează.

B. GORUN

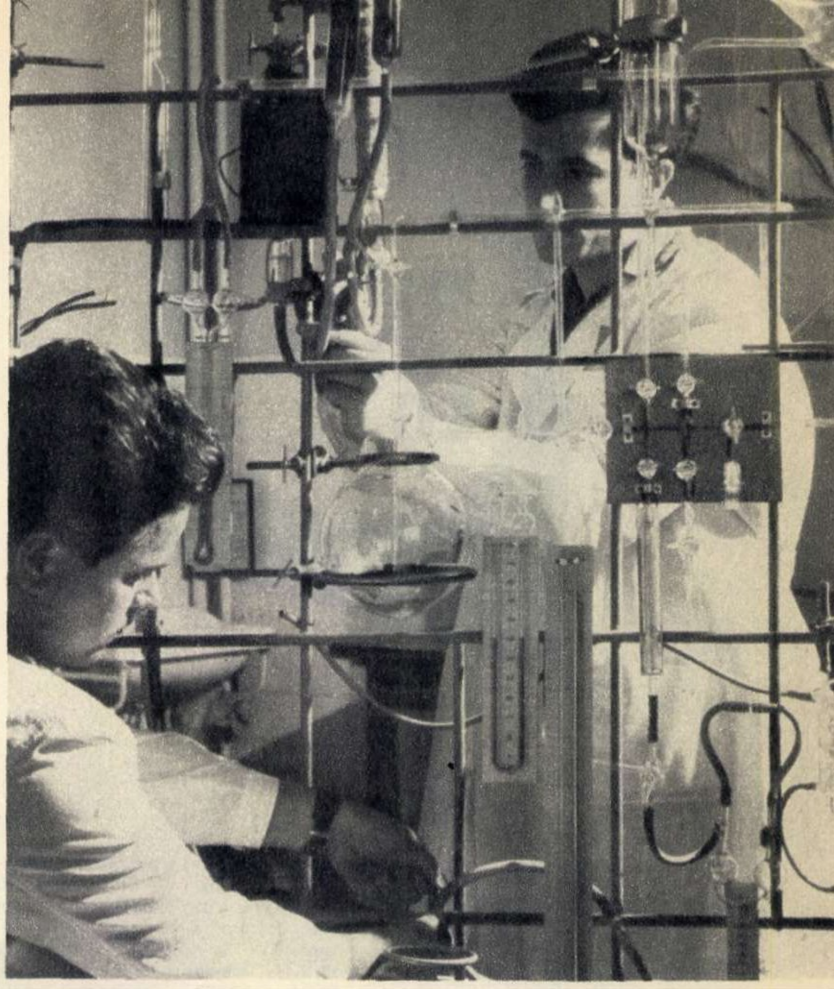

O nouă metodă de lucru pusă la punct la Institutul de fizică atomică din Cluj. Aparatura necesară a fost executată de către specialiștii institutului.

muzeu de vînătoare

La Sibiu a fost deschis zilele trecute primul muzeu de vînătoare din țară. El cuprinde peste 1 500 de piese de valoare, între care menționăm o bogată colecție de arme de vînătoare de la străvechile arcuri și arbalete din secolul al XVI-lea și pînă la armele moderne din zilele noastre. Exponatele cinegetice cele mai reprezentative sînt medaliate la diferite concursuri de la București, Viena, Budapesta, Leipzig, Berlin. Muzeul cuprinde, între altele, 22 de trofee de capră neagră. Remarcabile și mult apreciate de vizitatori sînt și trofeele de cerbi, de mistreți, de urși, ca și o colecție ornitologică foarte valoroasă.

Florentin POPESCU

necropolă din secolele IV-V

Recent a fost scoasă la lumină la Miorcani, raionul Săveni, regiunea Suceava, o necropolă din secolele IV-V e.n. Primele morminte au fost descoperite de localnici cu prilejul construirii unui dig. Săpăturile întreprinse de către Institutul de istorie și arheologie din Iași (conducerea lucrărilor : cercetător Ion Ioniță) au descoperit un bogat inventar compus în bună parte din vase de lut, unele de o autentică tradiție dacică, pahare din sticlă, de origine romană, fibule de bronz, cuțite de fier, ace de cusut.

Întregul material a fost adus la Iași pentru a fi studiat la Institutul de istorie și arheologie. Săpăturile și cercetările vor continua.

Este interesant de menționat că în raza comunei Miorcani s-au mai descoperit și alte urme din trecut, mai vechi chiar decît necropola scoasă recent la lumină. Astfel, profesorul Arcadie Mihăiescu de la școala din comună a descoperit cîteva zeci de unelte din silex ale unor oameni care au trăit prin aceste locuri în paleoliticul superior. Piesele descoperite sînt păstrate la muzeul școlii.

F. URSEANU

biblioteci volante

În 52 de parchete de exploatare forestieră, sectoare, șantiere, puncte de lucru etc. din Munții Buzăului funcționează cîte o bibliotecă volantă conținînd în medie 200-250 de volume fiecare.

Bibliotecile volante sînt alimentate de biblioteca centrală a clubului sindicatului de la Întreprinderea forestieră Nehoiu care numără peste 20 000 de volume diferite. Cărțile, care și-au găsit în rîndurile forestierilor numeroși prieteni (în primele șase luni ale anului s-au înregistrat 3 250 de cititori cu 11 355 de volume citite), sînt schimbate cu regularitate prin rotație, încît micile biblioteci din exploatările forestiere au în permanență noutăți.

George BĂICULESCU

În bazinul lacului de acumulare al hidrocentralei de pe Argeș nivelul apelor se apropie, pe zi ce trece, de cota maximă.

me-men-to

e

roducător de
ectuale și es-
tudii de lite-
lui Al. Phi-
le pagini (în-
t ocupate de
scu-Bușulenga
de note) sînt
privind as-
teraturii (Ro-
t. Innoire și
le unor mari
germani, ruși
bservații per-
toare analize,
arg în poetul
fin și erudit
turii. Editura
elicita pentru
ă.

tă din opera
nițele Vatica-
este autoarea
ae Manolescu
refețe.

uvele ale lui
at **Secret ar-**
a Davidescu.

volumul de
ian Goga, a-
Cele mai fru-
turii tineretu-

de versuri al
ı : **Păsări de**
ra pentru lite-
u cititori de
ine, a-i intui

e interes co-
mene cu pro-
estiri — **Ma-**
apărut la Edi-
, e o dovadă.

Popovici, cu
gman, a apă-
ă în colecția
ii" a Editurii

espre morala
în seria ,,În
omuniste a ti-
politice.

otodată reco-
cărți — tra-
ura politică :
a lui J. De-
ă Franco ? a
pădurile Fili-
omeroy.

na

nunați în ma-
(sau cum am
la Paris în
inute). Acest
modă) a fost
ez Ken Anna-
pentru care
(1910) este
bun pretext
nui comic de
susținut cînd
potolit, dar
de inspirație.
alocuri bur-
nodern, spre

binele acestei pelicule lungi ca și titlul său. O distribuție internațională din care nu lipsesc cîteva capete de afiș susține intențiile autorului : americanul Stuart Whitman, francezul Jean-Pierre Cassel, italianul Alberto Sordi, englezii James Fox și Sarah Miles (am cunoscut-o în ,,Procesul profesorului Weir").

■ **Acuzatul nu s-a prezentat,** emoționantă mărturie cinematografică a unor strădanii îndîrjite ce țintesc o cauză nobilă : aceea de a reabilita memoria și demnitatea unor oameni. Regizor : Vladislav Ikonomov. În rolurile principale : Asen Milanov (La capătul drumului), Vasil Popiliev (Evadatul), Slavka Slavova.

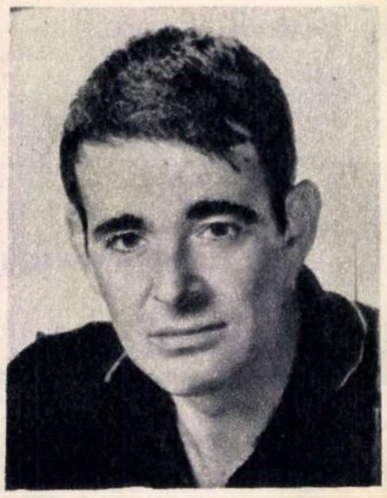

Stuart Whitman

■ **Dragostea învinge** (realizare a studiourilor Defa-Berlin). Cu puțină muzică, cu încurcături sentimentale mai mult sau mai puțin previzibile, cu cîteva rețete acceptate ale genului, comedia lui Joachim Hasler (Moartea are o față, Cronica unei crime) se desfășoară plăcut, dar cam obosit (sau poate noi am obosit de multele comedii muzicale ale sezonului estival). În distribuție : Anna Prucnal (Soare și umbră), Eva-Maria Hagen (Expresul Paris—München, Luna de miere fără bărbat, Fără pașaport în țară străină etc.), Günther Simon (Preludio 11, Cătifeaua neagră etc.), Klaus Jurichs (Noua prietenă a tatii).

■ Nu pierdeți documentarul **Cazul D** realizat de Al. Boiangiu, Mihai Stoian împreună cu operatorii Gh. Herschdörfer și Sergiu Huzum. Filmul investighează cu mijloacele specifice unei anchete cinematografice un caz concret, ale cărui implicații vorbesc despre dimensiunile reale sau false ale singurătății unor oameni, despre bătrînețe, despre pragurile sincerității și ale răspunderii pe care o datorăm unul față de altul. Totul respiră viață, emoția nu este smulsă prin puneri în scenă înduioșătoare, ci vine tocmai dintr-o anume asprime a adevărului.

■ Prea vizibil regizați, oamenii anchetați de Florica Holban în noul său film **Copiii, iar copiii** aduc un aer de artificial ce neagă rostul unei adevărate anchete sociale.

disc

● SILENCE
● MES PREMIÈRES VRAIES VACANCES
● DING-DING
● LA PLUS BELLE POUR ALLER DANSER
POMPILIA STOIAN
ELECTRECORD

■ În seria de discuri mari (ca format) intitulată (oarecum impropriu) ,,Melodii din toată lumea", o nouă apariție, pe care o consemnăm destul de tîrziu, dar cu intenție, totuși (așteptînd cu nerăbdare ,,Mamaia-66", ,,Festivalul de la Sopot", pentru a lua tensiunea arterială a clocotului muzicii ușoare din vara acestui an). Pentru că repertoriul discului EDE-0220 cuprinde, în timp, o serie de melodii aparținînd ultimilor ani, păcătuind flagrant, prin vechime, față de actualitatea, atît ,,de nouă", a melodiilor în 1966. Căci în timp ce moare Ye-Ye-ul, se naște, oare a cita oară, ,,cîntecul" (vezi și ascultă Salvatore Adamo sau ,,Vîntule"), noi imprimăm ,,Cin-Cin", ,,Non ho l'eta", ,,Kiss me quick", aparținînd altor ani. Așa că : 1. ,,Melodii din toată lumea" nu sînt din... toată lumea ; 2. Sînt depășite de actualitatea '66 ; 3. Nu se bucură de cele mai bune interpretări. Totuși, pentru arhiva discotecilor noastre de muzică ușoară, dacă vrem să ne reamintim de perioada 1962-1964, n-avem decît să ascultăm înregistrările discului de față, adică : ,,Cin-cin", ,,Non ho l'eta" (pe versurile Margaretei Pislaru, excelente de altfel), ,,Le locomotion", ,,Plus j'entends", ,,Kiss me quick", ,,Amor perdoname", ,,Come potrei dimenticarti", ,,Parcă, parcă țin la tine", ,,Butta la chiave", ,,Un tango italiano", ,,Charmaine", ,,Green fields", ,,Viens danser le hully-gully". 14 titluri, din repertoriul francez și italian (cu o singură excepție) în interpretări din cele mai inegale și diverse (Emil Dimitrov cîntă pe Johnny Hallyday, Pompilia Stoian din cel ,,franglez" ș.a.m.d.). Am fi preferat interpretările originale, pentru ca să avem senzația unei ,,lumi" melodice, la propriu și la figurat, care să aibă parfumul autenticității, pe care ni-l oferă Radioteleviziunea în emisiunile ei atît de simpatizate de la 8,30 !

plastică

■ Impresiile pictorului Mircea Dumitrescu au o persistență clasică. De la expoziție la expoziție, de-a lungul anilor ele se adîncesc, dar se și stabilizează în același timp, aducîndu-ne din ce în ce mai mult aminte — un ecou — de bătrînii maeștri pe urmele cărora caută colțurile insolite ale orașelor sau momente din durata florilor, pe care le așterne pe pînză în paste calme, aproape indiferente. Iernile (trebuie văzute aceste pînze) nu sînt dramatice, ci peisaje mai mult potolite în care artistul surprinde metamorfoza unor locuri într-un alt echinox (Galeriile din bd. N. Bălcescu).

■ Luna septembrie va fi un prilej de debut și confruntare cu publicul pentru patru artiști tineri nu de mult absolvenți ai Institutului ,,N. Grigorescu". Este vorba de primele expoziții personale ale lui D. Pasima, deținătorul actual al bursei ,,D. Paciurea" pentru sculptură (în sala fostului Muzeu Kalinderu) ; Ervant Nikogosian care expune pînze în ulei (sala Magheru) ; I. Krijanovski, deținătorul bursei ,,Th. Aman" pentru pictură care prezintă lucrări în tempera și uleiuri (sala fostului Muzeu Kalinderu) și Gabriela Pătulea Drăguț a cărei expoziție de pictură se va deschide la 15 septembrie. Din agenda acestei luni mai spicuim expoziția pictorului Dinu Șerban (sala Magheru) și cea a artistului sexagenar Aurel Iacobescu (sala din Calea Victoriei 132).

teatru

■ Începînd de astă seară Raikin își prezintă spectacolele sale în Capitală cu titlul ce amintește de refrenul uneia din celebrele sale scenete : **,,Ce-o să fie ?"**

L-am văzut în spectacolele de la Cluj, recital de miniaturi în care Raikin sintetizează o întreagă modalitate teatrală prin conciziunea umorului, sincronizarea mișcării cu o mereu excepțională mimică. Dintre momentele prezentate de Raikin amintim : **Teoria și practica, Invidia, Moartea anecdotei, Unsprezece necunoscuți, În timp ce...**

Amintim și cîțiva interpreți : V. Gorșenina, T. Kușelevskaia, O. Malozemova, I. Petrușcenko, V. Ilcenko etc.

■ Ce vedem în acest final atît de puțin ,,glorios" al stagiunii estivale ?

Cităm din programul săptămînii :

...un spectacol ,,prezentat de Comitetul sindical al administrațiilor parcurilor";

...un concert ,,organizat de sindicatele F.C.M.E. și I.T.B.-direcție" cu orchestra Sincron (de cînd orchestra Sincron face parte din I.T.B. ?) ;

...un concert de muzică ușoară ,,organizat de Casa de ajutor reciproc a pensionarilor din raionul 23 August"...

(Citate din ,,Săptămîna culturală a Capitalei" — pag. 2).

■ **Sonet pentru o păpușă** își continuă netulburat seria spectacolelor. Față de premieră el cuprinde mai mulți interpreți noi : Anda Caropol, Ion Siminic, George Negoescu, George Sîrbu.

Arkadi Raikin

televiziune

DUMINICĂ, 11 SEPTEMBRIE. Intrată pe nesimțite în cadrul micului ecran, emisiunea **Magazin duminical** (18.00) a început să fie așteptată cu interes ■ De astă dată interpreții preferați : Tita Bărbulescu, Nicoleta Vasilovici și Vlad Dionisie cîntă muzică populară acompaniați de formația condusă de Nicolae Băluță (19.10) ■ Evocarea fostei cetăți de scaun **Tîrgoviște,** film realizat de Ion Barna și Ovidiu Drugă (19.40) ■ Depinde de redactorul Radu Anagnoste și de regizorul Valeriu Lazarov ca emisiunea **Muzică cu... surprize** să-și confirme... titlul (20.00) ■ Felicitări pentru programarea filmului **Henric al VIII-lea** cu neuitatul Charles Laugton. Regia Al. Korda (20.40).

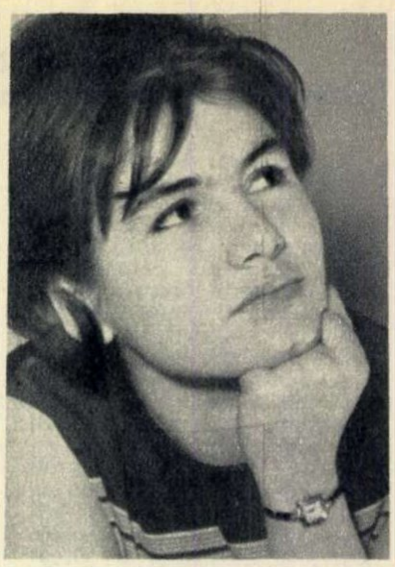

Lili Bulaesi

MARȚI, 13 SEPTEMBRIE. În compania soliștilor Lili Bulaesi, Ion Stoian și formația Sincron vom asculta muzică ușoară (19.15) ■ Întîlnire cu unul din clasicii filmului documentar : Joris Ivens ; emisiune realizată în colaborare cu Arhiva națională de filme (19.35) ■ La Telecronica economică vom asculta **ce ne spun gospodarii orașelor** (19.50) ■ Serialul **Supraviețuitorii** (20.10) ■ Piesa lui Ionel Hristea, **Nimic nu se pierde, dragul meu** va fi transmisă de la Teatrul ,,Lucia Sturdza-Bulandra" (20.35).

MIERCURI, 14 SEPTEMBRIE. **Din viața animalelor** (19.15) ■ O invitație pentru cei care n-au vizitat **Porțile Ialomiței** (19.40) ■ **O sută de ani de viață academică în România** la emisiunea de știință (20.00) ■ Un film amuzant din R. P. Ungară : **Finala buclucașă** (21.10).

JOI, 15 SEPTEMBRIE. Un popas **Prin expoziții** (19.15) ■ Telefonul în obiectivul **Anchetei T.V.** (19.50) ■ Pagini din opere cu Agatha Druzescu, Velo Georgia și Vasile Micu (20.15) ■ În zodie bună programarea filmelor. **Adorabile și mincinoase,** film italian (20.50).

VINERI, 16 SEPTEMBRIE. Vom cunoaște comorile folclorului de pe **Valea Gurghiului** (19.15) ■ Edmond Deda prezintă din **Galeria instrumentelor** clavofonul, clavitonul, chitara electronică (19.45) ■ O călătorie prin Iran (21.15) ■ Varietăți pe peliculă (21.35) ■ Valoroși balerini la **Poezia dansului** (22.00).

SÎMBĂTĂ, 17 SEPTEMBRIE. Colecții, colecționari, pasiuni: **Colecții de insigne și ilustrate** (19.15) ■ Actualitatea cinematografică (19.45) ■ Teleenciclopedia (20.00) ■ Antena s-a deplasat în această săptămînă la Petroșani (21.00) ■ Memoria peliculei (21.30) ■ **Omul invizibil** (21.45) ■ Iolanda Mărculescu, Teodora Lucaciu, Alexandru Grozuță, Virginia Gudzichievici, Valentin Loghin vor interpreta melodii inspirate din lirica lui George Coșbuc (22.15).

Iolanda Mărculescu

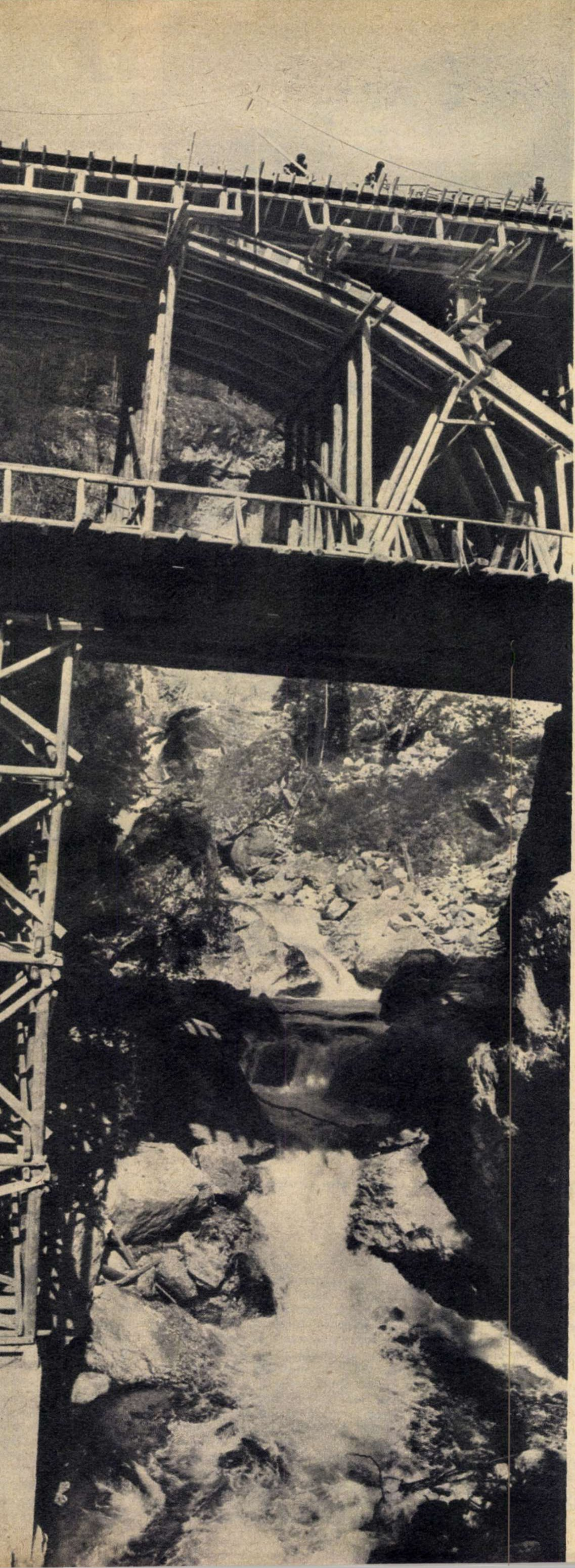

PROLOG PE APA LOTRULUI

Reportaj de Liviu **TIMBUS**
Fotografii de Eugen **IAROVICI**

● PE LOTRU A ÎNCEPUT CONSTRUCȚIA CELEI MAI MARI HIDROCENTRALE DE PE RÎURILE INTERIOARE ALE ROMÂNIEI ● PESTE 80 DE AFLUENȚI AI OLTULUI ȘI LOTRULUI VOR CONTRIBUI LA NAȘTEREA UNUI LAC ARTIFICIAL SITUAT LA O ALTITUDINE DE 1 300 m PESTE NIVELUL MĂRII ● TUNELURILE SUBTERANE VOR ÎNSUMA ÎN LUNGIME 150 km ● O CASCADĂ ARTIFICIALĂ CU O ÎNĂLȚIME DE 800 m ● PUTEREA INSTALATĂ A HIDROCENTRALEI VA ÎNTRECE PE CEA A BISTRIȚEI ȘI BICAZULUI, LUATE LA UN LOC.

◀ Printre primele lucrări se înscrie și acest viaduct ridicat între Voineasa și Vidra.

Între Brezoi și Voineasa, cale de aproape 40 kilometri, drumul forestier și pîrtia îngustă a căii ferate își dispută cu înverșunare fiecare palmă de teren neted. Într-o hîrjoană neîntreruptă, cele două drumuri se cațără trudite de-a lungul văii Lotrului, se apropie amenințător unul de celălalt, își dau ghionturi peste podețe înguste sau, pur și simplu, se aștern pe aceeași porțiune de teren, pășind împreună kilometri întregi.

Linia ferată trasă prin mijlocul șoselei

(Continuare în pag. 6)

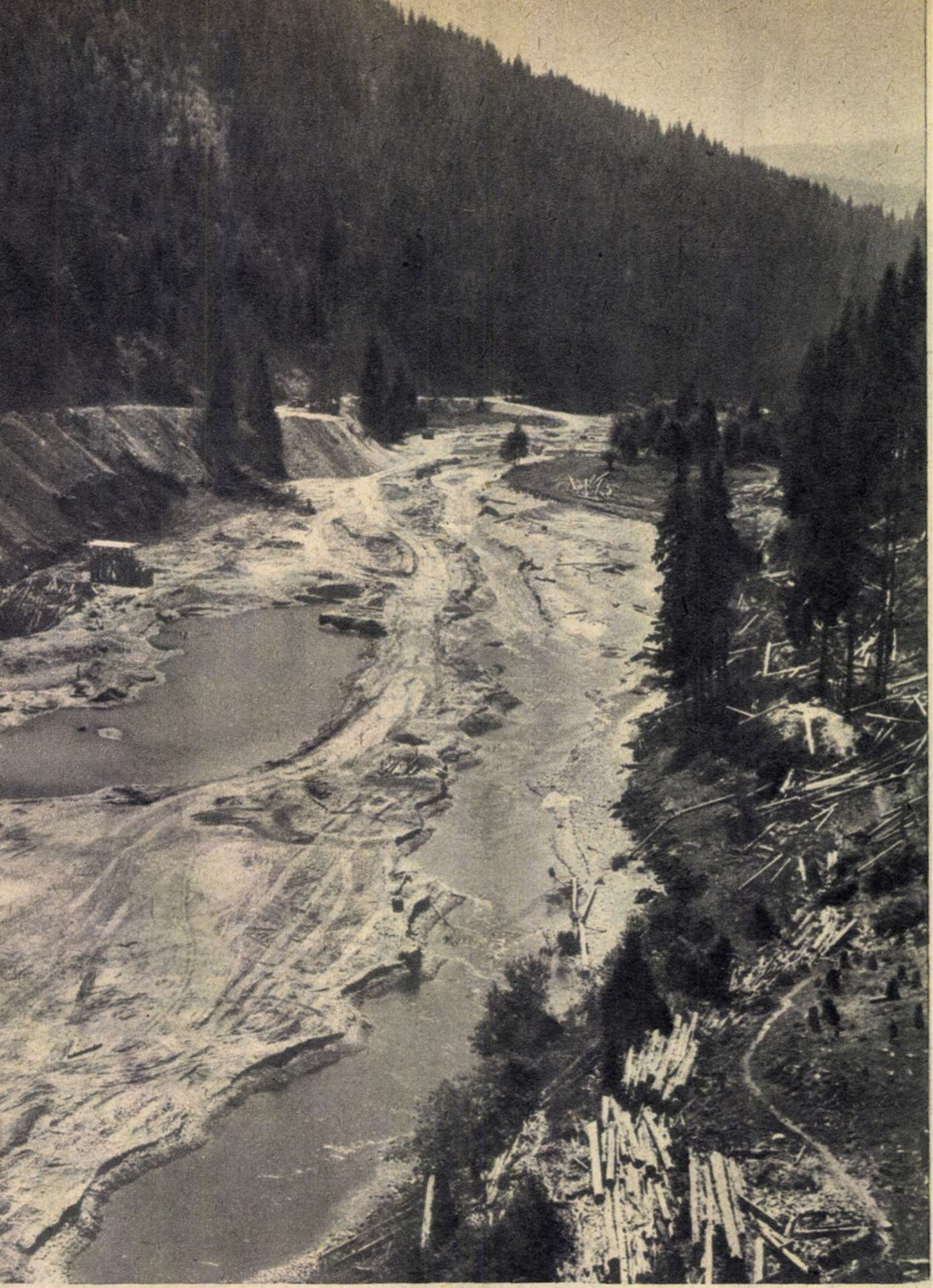

▲ **Lotrul, vechiul cărăuș al buștenilor, în ultima lui vară «idilică».**

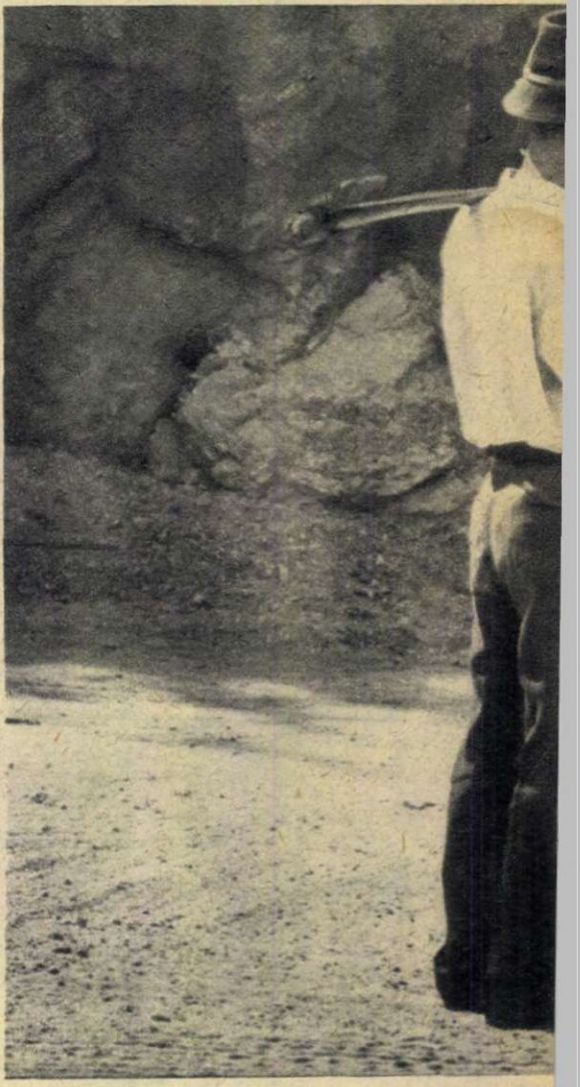

SCĂ PARTIDUL COMUNIST ROMÂN
GALERIA DE FUGA
DEBUȘARE

◀ **Noile sisteme constructive permit camioanelor să intre pînă în adîncul galeriilor.**

pune la grea încercare priceperea conducătorilor de autovehicule. Spațiul carosabil este exploatat la maximum. Camioanele trec la pas, aproape lipite de peretele de piatră al văii, și nu o dată își găsesc drum liber luînd-o de-a curmezișul prin apa Lotrului. Locurile drepte, plate, constituie de altfel o raritate pe întreaga vale a Lotrului. Pentru cucerirea fiecărui metru pătrat destinat construcțiilor și instalării agregatelor oamenii șantierului duc o muncă neîntreruptă, nu lipsită de greutățile și obstacolele neprevăzutului. Puternică și ostilă, natura se simte deocamdată stăpînă pe situație. Cu toate acestea, mai mult decît altădată, victoria omului este inevitabilă. Minerii și constructorii care au ridicat Bicazul, au realizat spectaculoasa străpungere de la Leșul Ursului, iar la Argeș au dăltuit în munte impresionanta șosea de la coronamentul barajului, aceiași oameni au sosit să lucreze și pe Lotru. Mai pricepuți decît altădată, înaintînd cu migală și răbdare în împărăția naturii, desferecînd-o din încleștarea ei haotică, ei îi vor răpi treptat bogăția cea mai de preț: uriașa forță hidroenergetică.

Dar așa cum e, sălbatică și neprimitoare, valea Lotrului oferă ochiului peisaje mirifice. «Cea mai frumoasă vale pe care am văzut-o vreodată» — mărturisesc cu sinceră emoție pionierii hidrocentralei. De la Voineasa și pînă sus sub Munții Parîngului depresiunea Lotrului și-a conservat secole de-a rîndul întreaga ei originalitate. Legendara Țară a Loviștei, fostă patrie a haiducilor, a rămas săracă în așezări pînă în zilele noastre. Cele cîteva localități mai importante, Mălaia, Ciungetu, Voineasa (întemeiate, conform tradiției orale, de trei voinici deprinși cu haiducia: Mălai, Ciungu și Voinea) își risipesc puținele căsuțe pînă departe sub coasta muntelui, acolo unde lupul și ursul carpatin dau și astăzi tîrcoale stînelor cu oi și capre. Cu puțină vreme înaintea sosirii noastre, în locul ce se cheamă Lunca Balului, ciobanii și cei cîțiva muncitori aflați în apropiere au fost martorii unui spectacol halucinant, desprins parcă dintr-o fantezie populară cu feți-frumoși și zmei

▲ **Edificii cu mai multe etaje, prevăzute cu tot confortul necesar, care vor înlocui treptat dormitoarele provizorii ale constructorilor.**

◀ **Un țăpinar din Mălaia (poate un viitor constructor) legînd primele cuvinte cu membrii brigăzii lui Tudor Moraru.**

ș moș Martin, țîșnind
cat calul tîrlei și, sărin-
-a forțat să se îndrepte
na pădurii. L-au urmărit
ui înarmați cu bîte și
are și, încurcîndu-l în
gat să «descalece».
ui la ora pionieratului,
ă idilică. Ce prefaceri
cestor locuri?

ACOLO UNDE APELE FAC CALE ÎNTOARSĂ

arîngului și pînă la văr
a Lotrului numără 76 de km, mai puțin cu 203 km decît Bistrița și cu 264 km decît Argeșul. Cu toate acestea, în final, cînd centrala electrică de la Ciungetu va intra în funcțiune, Lotrul va produce forță energetică cu o putere de 500 MW, realizînd o producție medie anuală de 900 000 000 kWh sau, cu alte cuvinte, apele sale înspumate vor fi în stare să se ia la întrecere cu Argeșul și Bistrița.

Marea cascadă artificială care va pune în mișcare turbinele generatoarelor își va trage puterea din viitorul lac de acumulare ce se va amenaja la Vidra, la o altitudine de 1 300 m față de nivelul mării (mai mult cu 465 m decît cota lacului Vidraru de pe Argeș). Un adevărat lac alpin creat de mîna omului, în care își vor învălui apele Lotrul și cele peste 80 de rîuri și rîulețe din aval și amonte de pieptul barajului.

Privit printr-o imensă placă radioscopică, bazinul Lotrului s-ar înfățișa ochiului în viitorii ani ca un fantastic labirint subteran, în fața căruia legendara construcție a regelui Minos ar apărea ca o modestă machetă. O rețea întreagă de tuneluri, lungă de 150 km, furnicînd subsolul pe o suprafață de 210 kmp, un uriaș sistem arterial al munților va aduna și va pompa în fiecare clipă spre lacul Vidra sute de mii de metri cubi de apă.

80 de rîuri, fiecare în parte stăvilit de cîte un mic baraj, își vor strămuta în subteran albia lor milenară și vor curge prin galerii de piatră într-o singură direcție: bazinul barajului. De aici, înfrățite, vor izbucni prin tunelul de aducțiune spre centrala electrică și, prăbușindu-se peste paletele turbinelor de la o înălțime de 800 m (cea mai mare cascadă naturală sau artificială existentă în țară), vor alerga pe galeria de fugă, regăsind lîngă Mălaia vechea albie a Lotrului.

De reținut că o bună parte din rîurile aflate în aval de Vidra, deci sub nivelul lacului de acumulare, vor fi ridicate pînă la 150 m cu ajutorul unor stații de pompare și expediate la fel, prin conducte subterane, în căldarea barajului. Numeroși afluenți ai Lotrului și Oltului, cu alte cuvinte, vor fi nevoiți să facă cale întoarsă spre locul lor de obîrșie, în susul muntelui. O realitate fantasmagorică, pe care nu o veți putea întîlni nici călătorind prin «Țara minunilor» a lui Lewis Caroll, nici recitind povestirile de anticipație scrise de Jules Verne. O acțiune îndrăzneață și realistă, desprinsă din marele plan de valorificare a resurselor energetice ale țării aprobat de cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Construcția barajului se va înfăptui, de asemenea, după o concepție originală. El va avea o înălțime de 122 m și o lățime la bază (în secțiune transversală), de 430 m. Muntele artificial de la Vidra va fi zidit din materiale locale: la mijloc un miez de argilă, apoi un strat filtrant și în exterior un perete alcătuit din arocamente (umplutură din piatră). În total: 4 000 000 mc de piatră, balast și argilă. Întreaga construcție va rezista apelor prin propria ei greutate.

CEI MAI BUNI DINTRE CEI BUNI

Răsfoind colecțiile ziarelor și recitind însemnările reporterilor noștri realizate pe șantierele de la Bicaz și Argeș, constatăm ușor frecvența cu care revin numele șefilor de brigăzi Pavel Oțet, Paul Tihaniuc și Tudor Moraru. De numele acestora sînt legate unele dintre cele mai spectaculoase realizări de la Argeș și Bicaz.

Ei bine, cele trei brigăzi au sosit in corpore pe valea Lotrului. La Mălaia, băieții lui Moraru au atacat primii metri din galeria de fugă; la Ciungetu, drumul spre uzina subterană a fost deschis de brigada lui Pavel Oțet, iar la Mănăileasa a început, sub conducerea lui Tihaniuc, străpungerea galeriei de aducțiune. O dată cu ei au sosit și frații Florea și Ioan Spîrnat, originari din Corbeni, discipoli ai constructorilor sosiți de la Bicaz și Argeș, iar tuturor acestora li s-au alăturat oameni ca Nicolae Chera sau Ion Diaconescu, de baștină din valea Lotrului, foști țăpinari, foști ciobani.

Prin munca și priceperea lor, prin contribuția colectivă a numeroșilor muncitori și ingineri care vor sosi în următorii ani pe șantierele hidrocentralei, bazinul Lotrului va cunoaște prefaceri atît de structurale încît peste 5-10 ani regiunea va fi aproape de nerecunoscut. În zona cataractelor, peste pragurile stîncilor, în locul rîului viforos de astăzi va curge doar un pîrîiaș molcom, iar o întreagă vale căptușită cu conifere va zăcea acoperită de ape.

O șosea asfaltată va conduce turiștii spre cabanele și hotelurile ridicate la Puru, pe malurile unui lac lung de 10 km, iar de acolo pînă sub creasta munților spre drumurile montane ce coboară spre Novaci, spre Sebeș sau Făgăraș. Obrazul crispat al văii se va însenina pretutindeni. Înlănțuită, domesticită, forța oarbă a Lotrului se va scurge în centrala subterană de la Ciungetu, vărsînd în circuitul energetic al țării 500 MW mai mult decît oricare hidrocentrală amenajată pe rîurile interioare ale României.

RADIOUL ȘI TELEVIZIUNEA
TEA UNUI NOU START (II)

riunde, oricînd-
RADIO

portivă» nu mai înseam-
rația stadioanelor și va-
lor care încurajează echi-
vorită. Încă acum trei
area unui meci putea
comod în jurul unui
deși faptul ca atare era
itate. Mult mai recent,
dus în ambianța familiei
ul vizual al întrecerii
prin intermediul apara-
pot fi urmărite toate
tape de fotbal.
nsistorului» a oferit o
: să fii cu ochii pe un
chile pe toate celelalte.
chiar reacțiile supor-
in crainicii sportivi ai
ne-a relatat un caz care
od deosebit în memorie.
cînd se disputa etapa a
Campionatului catego-
«Petrolul» și «Rapid»
a clasamentului la egali-
ar prima echipă avea un
n. În minutul 84 al întîl-
curești, cînd «Rapid»,
la zero, crainicul repor-
relatat o fază de joc, a
pe antrenorul echipei
i», Valentin Stănescu,
jocul băieților săi dar
t la un aparat de radio
nsmisiile din țară, și în
a Galați», de unde alt
a continuat: «Deocam-
echipei «Rapid» poate
este zero la zero, deci
frunte, dar de cîteva
de pe teren unul din
. Astfel, «Petrolul» este
nct de vedere numeric.
l 85...»
oar un minut și «Petro-
poarta echipei gazde.
August» din București
tenii sînt din nou în
tului a parvenit instan-
i închipui, chiar dacă
i pe stadion, reacția
ipei giuleștene...

BĂTĂLIA PENTRU
NȚILE OAMENILOR

boi, în epoca de afirmare
licitatea găsise în Statele
rimat (în limba engleză),
ze pe orice virtual cum-
i aparat de recepție:
— (poți asculta) radio».
i nu puteau bănui că,
extrem de scurt, aceasta
o realitate pregnantă

pentru o mare parte a lumii contemporane.

La sfîrșitul anului 1964, cînd s-au totalizat oficial ultimele cifre pe scară mondială, existau 490 de milioane de aparate de radio. Într-un singur an numărul de aparate de radio sporise cu 56 de milioane și se dublase față de cel existent cu un deceniu în urmă. În prezent există aproape tot atîtea aparate de radio cît tirajul tuturor ziarelor cotidiene și numărul televizoarelor din întreaga lume la un loc. Mai mult chiar, începînd din 1960 numărul aparatelor de radio, la suta de locuitori, a sporit în toate regiunile lumii mai repede decît tirajul ziarelor cotidiene. Cercetate mai atent, cifrele globale dezvăluie însă că în Asia și Africa există la suta de locuitori doar 2,2 aparate de radio. Dar, chiar și pe aceste continente, se remarcă tendința creșterii continue a receptoarelor radio.

Numărul de stații de emisie în lume a urmat o linie ascendentă paralelă. Statistica internațională cea mai recentă indica la sfîrșitul anului 1962 existența a 13 340 de asemenea stații.

Doar cu un deceniu în urmă viitorul radiodifuziunii apărea incert în urma asaltului masiv al televiziunii. Se puneau chiar, în mod dramatic, întrebări cu privire la soarta radiodifuziunii în era televiziunii, deși numărul televizoarelor era pe atunci de 49 de milioane. Schimbările revoluționare în tehnică au dat însă un impuls fără precedent dezvoltării radiodifuziunii în condițiile concurenței acerbe și ale evoluției impetuoase a televiziunii. De fapt, această situație a corespuns poftei pantagruelice de cunoaștere, caracteristice omului contemporan. Și nu este poate de loc întîmplător că în ultimul deceniu au crescut concomitent, pe scară mondială, tirajul presei cotidiene (în 1962 — 314 300 000), numărul aparatelor de radio, televizoarelor (în 1964 — 162 000 000), cît și al orelor de emisiune. Aceasta constituie totodată o reflectare a dimensiunilor pe care le-a căpătat bătălia pentru mințile oamenilor, deoarece esențialul rămîne conținutul tuturor acestor mijloace de comunicare, țelul ideologic pe care ele îl servesc.

Viitorul radiodifuziunii mondiale apare, la ora actuală, activ și îndelung. Radiodifuziunea este un mijloc ideal de informare a marelui public, fără egal în privința vitezei, razei de acțiune și costului la care revine. Ea răspunde în cea mai largă măsură nevoilor omului modern, furnizîndu-i informații, cunoștinte, divertismente. Dintre toate mijloacele de comunicare descoperite de om, radiodifuziunea este cel care posedă cea mai mare forță de penetrație. Radioul se caracterizează de asemeni prin capacitatea sa de adaptare și de deservire a unui auditoriu eterogen și extrem de dispersat. El poate fi ascultat oriunde și oricînd. Radioul are capacitatea de a reda instantaneu «fotografia sonoră» a unui mare eveniment, indiferent de locul unde el se desfășoară. Multiplicarea programelor naționale pe măsura înmulțirii stațiilor de emisie este o altă caracteristică a radioului. El poate transmite programe care să intereseze milioane de ascultători, în timp ce cei mai exigenți melomani pot audia, paralel, o orchestră simfonică celebră sub bagheta unui dirijor reputat. Pe măsură ce televiziunea îi sustrage un număr tot mai mare dintre ascultători în orele de seară, radioul se vede obligat să găsească noi căi, noi mijloace de afirmare, să-și lărgească sfera de activitate și să-și accentueze conținutul programelor în orele la care televiziunea nu poate acționa cu vigoare.

UN ROL IMPORTANT
ȘI DE AICI ÎNAINTE

În primăvara anului 1964, la Strasbourg, s-a desfășurat un colocviu internațional sub auspiciile U.N.E.S.C.O. și ale Centrului internațional de învățămînt ziaristic superior din localitate, în cursul căruia au fost examinate și perspectivele, pe termen îndelungat, ale radiodifuziunii în corelație cu dezvoltarea televiziunii. S-a pornit de la ipoteza extremă că televiziunea va dispune de o putere de transmitere a imaginilor comparabilă cu mijloacele actuale aflate la dispoziția radiodifuziunii, de un număr de receptoare pînă la limita de saturație. Chiar și în astfel de condiții (deocamdată îndepărtate) grupul de studiere a acestej probleme a fost de părere că radioul va continua să joace un rol important în domeniul informației. Răspîndirea «tranzistorului», a aparatului montat la automobile, faptul că ascultarea radioului, spre deosebire de urmărirea programelor de televiziune, nu împiedică de la alte ocupații garantează fidelitatea unui public important. În afară de aceasta, după opinia aceluiași grup de studii, radioul își va accentua propriile sale posibilități: aprofundarea informației, viteza de transmitere, regionalizarea informației (răspîndirea stațiilor regionale adaptate la necesitățile și gusturile auditoriului regional), creșterea numărului de emisiuni pentru categorii omogene de ascultători (muncitori, țărani, gospodine etc.), profilarea de programe care să satisfacă setea de cunoștințe culturale în general, precum și pe ascultătorii care posedă un înalt nivel de cultură.

TRANSISTORUL—
«AL DOILEA PLAN SONOR»

Progresele tehnice care au adus cele mai mari transformări în întregul domeniu al emisiunilor radiofonice pe plan mondial sînt apariția «transistorului» și a emisiunilor pe unde metrice cu modulație în frecvență (FM). După o expresie plastică, în ultimii ani transistorul a adus «radioul de buzunar» la dispoziția a milioane de oameni de pe toate continentele. Aparatul de radio cu transistori a devenit un instrument capabil să redea atît volumul cît și calitatea sunetului care, pînă nu demult, erau atribuite doar aparatelor de radio mari, tip mobilă, cu lămpi numeroase.

Datorită transistorului, radioul îl poate însoți pe om oriunde. Astăzi, pînă și la cea mai îndepărtată stînă din creierii munților te poate întîmpina vocea cunoscută a crainicului sau melodia preferată. Fără să mai depindă de rețeaua electrică, ușor de mînuit, avînd o greutate mai mică decît a unei poșete, radioul a devenit, datorită transistorului, creatorul unui al doilea plan sonor care poate însoți aproape orice activitate omenească. Astfel, însuși rolul radioului în viața modernă a suferit o modificare esențială care n-a întîrziat să-și pună pecetea asupra programelor difuzate. Pe măsură ce numărul de aparate cu transistori crește, radioul se transformă tot mai mult, spre deosebire de televiziune,

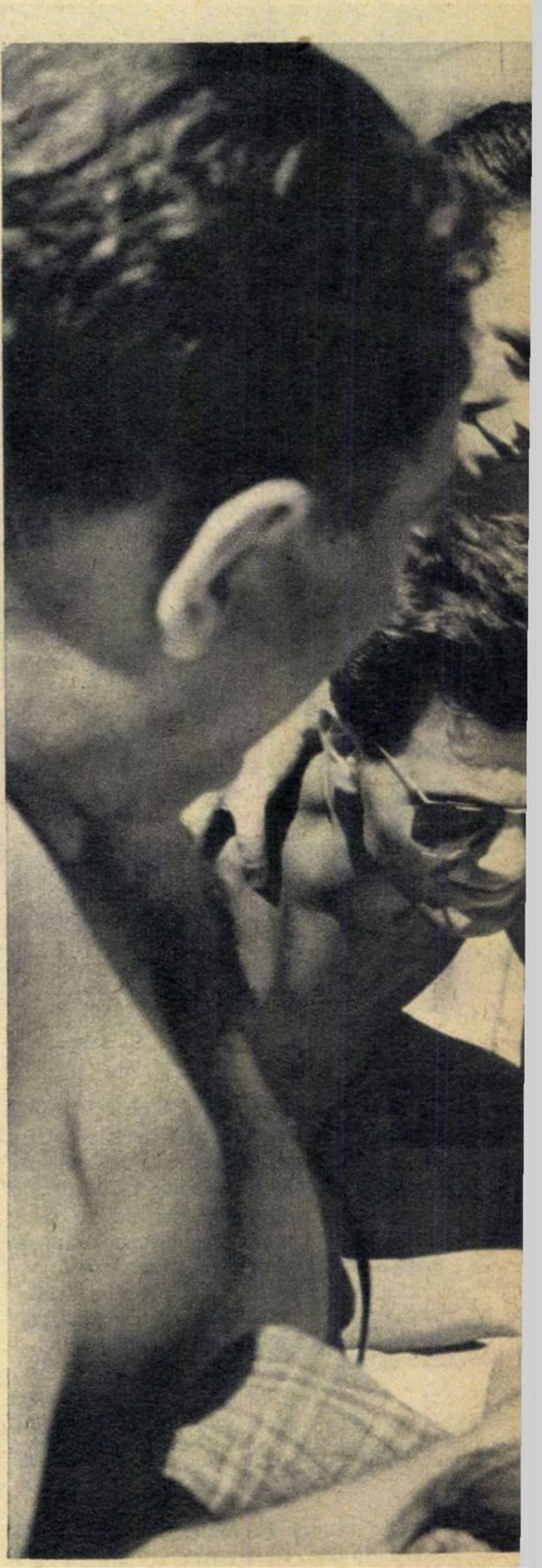

e audiție colectivă în-
diție individuală sau...
explică, poate, de ce
le proporția cea mai
ători de aparate cu
nează tinerii. De aici
rogramelor vorbite și
tineretului.
orirea numărului de
duali și a orelor de
«transistorul» a adus
, și anume în domeniul
de ascultare a radiou-
i în urmă se considera
ă lume pleacă în con-
eneral se petrece cea
timpului liber în afara
cultătorilor descrește
u celelalte anotimpuri.
torului» nu numai că
aceastã situație, dar
tocmai în cursul verii
de ascultare să poată

emnătate prezintă apa-
lui» pentru țările în
re, unde lipsesc în
de energie electrică,
l este foarte răspîndit
or de radio obișnuite
ceste țări aparatul cu
duce cuvîntul vorbit
cele mai îndepărtate.
ța spre miniaturizare,

impulsionată de revoluția în domeniul electronicii, va da posibilitatea, după opinia specialiștilor, ca în următorul deceniu să se poată crea în serie aparate cu transistori și mai ieftine, cu excelente calități tehnice, avînd forma unui ceas de mînă și primind energie de la căldura corpului omenesc. Autorii lucrării «World Radio and Television» (U.N.E.S.C.O., Paris, 1965) apreciază că se poate socoti a nu fi departe ziua cînd în lume va exista un aparat de radio pentru fiecare familie, obiectiv care ar presupune existența a încă 400 de milioane de aparate de radio.

PENTRU CEI MAI EXIGENȚI ASCULTĂTORI

Emisiunile pe unde metrice cu modulație în frecvență sînt considerate de numeroși specialiști drept cea mai importantă perfecționare în domeniul radiodifuziunii de la inventarea tubului cu vid. Construcția de emițătoare și modificările aduse aparatelor de radio au făcut ca, în ultimul deceniu, acest sistem să devină tot mai răspîndit pe scară internațională, deoarece transmisiunea pe unde metrice oferă o recepție de înaltă calitate, fără paraziți. În consecință, o dată cu tendința de a mări puterea posturilor de radio pe lungimile de unde atribuite prin convențiile internaționale, s-a trecut la construcția în ritm susținut a unor emițătoare pentru emisiuni cu modulație în frecvență. Și-au manifestat interesul în acest domeniu mai ales țările care, la încheierea convențiilor internaționale în vigoare, au fost dezavantajate la atribuirea lungimilor de undă și a puterii posturilor pe lungimile de undă respective, cît și țările care n-au participat la încheierea acestor convenții, datorită faptului că nu erau încă independente.

Preocupați de evoluția radiodifuziunii în viitor, numeroși specialiști din diferite țări încearcă să discearnă implicațiile pe care le vor avea asupra programelor de radio răspîndirea, pe de o parte a numărului aparatelor de radio cu transistori, iar pe de altă parte extinderea sistemului de emisiuni cu modulație în frecvență. Se pornește de la premisa că o astfel de evoluție va împărți auditoriul din fiecare țară în două mari categorii, cu specific diferit. Ascultătorul interesat de informații și muzică care să constituie un așa-zis «al doilea plan sonor» va opta pentru transistor; în schimb, ascultătorul dornic să-și concentreze atenția asupra programelor de înaltă ținută culturală va avea un mijloc ideal datorită introducerii și extinderii sistemului cu modulație în frecvență, care poate fi de altfel recepționat și pe «transistor».

Folosirea, în afară de undele tradiționale (lungi, medii, scurte), a undelor metrice cu modulație în frecvență a trezit la activitate un gigant adormit. Treptat, un alt gigant adormit va putea fi chemat să se pună la dispoziția radioului și televiziunii prin noile procedee care permit utilizarea undelor centimetrice, a benzilor de frecvență ultraînaltă.

UN MIJLOC DE COMUNICARE GLOBAL

Cuceririle tehnice în aria radiofoniei, inclusiv apariția emisiunilor stereofonice și concurența cu televiziunea au îndemnat pe unii specialiști din Europa occidentală să afirme că rolul radioului ar trebui să se rezume doar la «știri și muzică», sprijinindu-se în acest sens pe profilul posturilor comerciale de radio americane. Voci dintre cele mai competente s-au ridicat chiar în țările respective împotriva unei astfel de abordări a problemei. Încă în 1957, în publicația britanică «Unsound Broadcasting» a apărut scrisoarea unui grup de oameni de litere și artiști cunoscuți care se pronunțau în favoarea unei radiodifuziuni cu activități cît mai diverse. Laurence Olivier, de pildă, afirma că «piesele (de teatru) a căror originalitate se sprijină mai mult pe calitatea dialogului decît pe aspectul spectacular sînt mai adaptabile radiodifuziunii». În decembrie 1963 un mare număr de proeminente personalități culturale franceze, printre care Louis Aragon, François Mauriac, Françoise Sagan, au dat publicității o scrisoare în care se pronunțau împotriva intenției de a se reduce cu 30 la sută programele de radiodifuziune consacrate literaturii și artei.

De pe acum, de altfel, se manifestă în cele mai diferite țări o adevărată foamete culturală. În vederea satisfacerii ei, radioul, ca și televiziunea, poate juca un rol deosebit de important. Această foamete de cunoaștere se manifestă în toate straturile populației și oferă noi și noi categorii de ascultători. Tocmai capacitatea de a transmite programe școlare, în sprijinul elevilor și studenților, programe pentru persoane care și-au încheiat studiile și doresc să și le completeze, programe pentru persoane care simt pur și simplu dorința de a-și îmbogăți cunoștințele oferă radioului posibilitatea nu numai de a cuceri noi zone de audiție, dar și de a deveni, pentru prima oară de-a lungul existenței sale, un mijloc de comunicare global, în accepțiunea deplină a cuvîntului.

Eugen PREDA

sistori ne însoțește azi pretutindeni — în plimbări, excursii, în
sau, ca în fotografia aceasta, pe țărmul mării, desființînd «ano-
ultare a radioului.

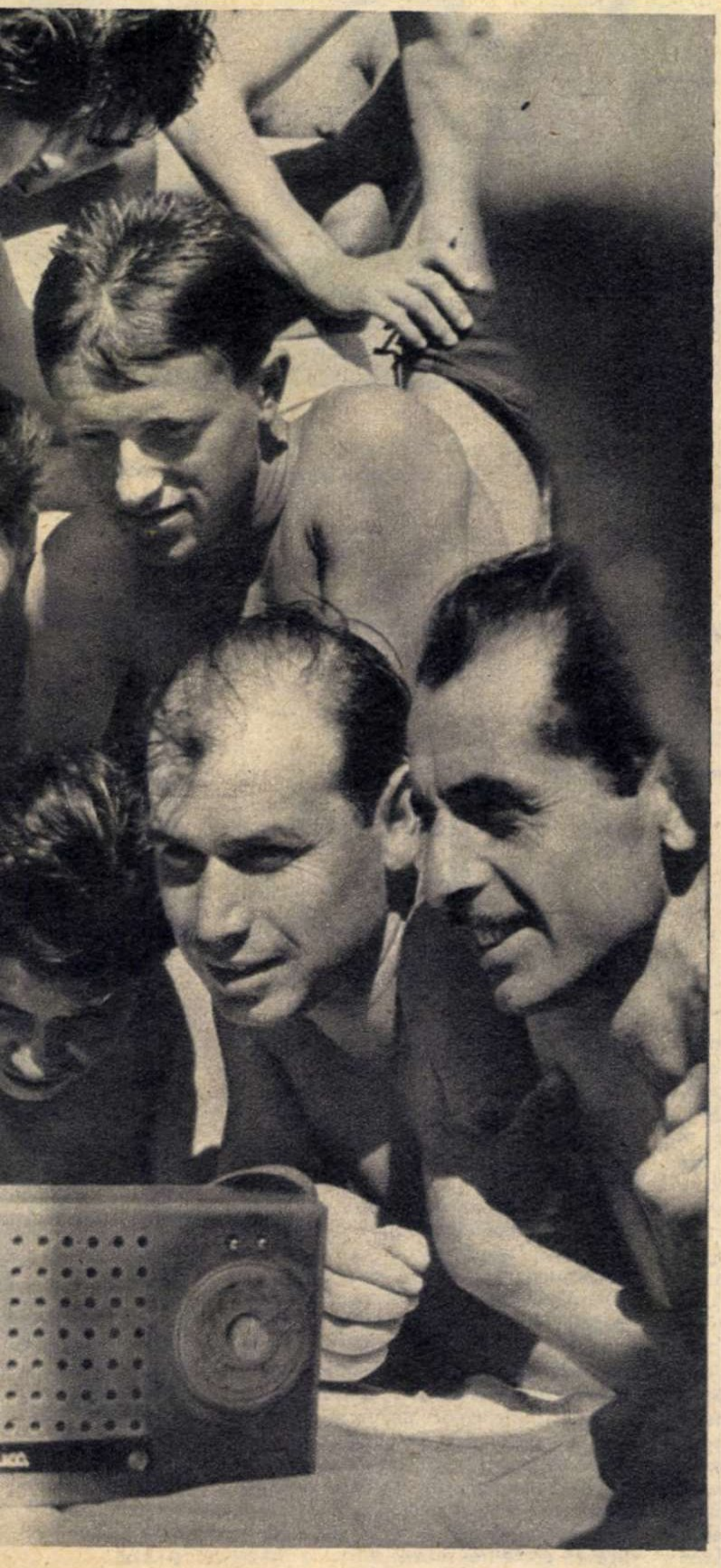

CARNET DE SCRIITOR

«omul uitat»

de Eugen **FRUNZĂ**

E ceasul dintre zi și noapte cînd se aprind luminile fluorescente și luna răsare mirată deasupra vechiului orășel de provincie cu nostalgii de tîrg medieval dar și cu blocuri moderne, cu piețe noi, cu industrii cunoscute pentru produsele lor pînă dincolo de hotarele țării. La etajul întîi al unei clădiri, într-o sală de club frumos împodobită, e cîntec și veselie din belșug. Ecoul se revarsă prin ferestrele deschise înfiorînd dulce frunza castanilor.

Dar cine ești dumneata, omule, care treci mereu în sus și în jos pe trotuarul din fața clădirii? Îți observ de un sfert de oră plimbarea agitată, părul cărunt, învălmășit, bastonul bătrînesc în care te sprijini. Cincizeci de pași în sus, cincizeci în jos, și iar, și iarăși. Acuma te-ai oprit o clipă chiar în dreptul meu și, uite, bănuiesc în tine un caz.

— Sînt omul uitat.

Uitat? Straniu și grav, răspunsul acesta mă tulbură. Sus, orchestra intonează un cîntec.

— Îți place? E o prelucrare făcută de mine după o veche melodie populară. Pe-atunci dirijam eu orchestra...

Și omul care-și zice «uitat» îmi dezvăluie cazul. Din inițiativa lui, acum 15 ani, s-a închegat un ansamblu muzical de amatori. A fost o treabă grea, dar ce nu face entuziasmul! Mai bine de cinci ani omul care se plimbă azi pe sub ferestrele clubului a fost dirijorul și sufletul ansamblului. Îndeosebi orchestra de coarde a cules frumoase succese, a dat numeroase concerte în oraș, în comunele din raion, ba și în localități din alte regiuni. Pentru munca lui neobosită depusă în orele libere (trebuie spus că omul nostru era profesor de muzică la liceu, unde își făcea datoria cu cea mai mare conștiinciozitate) a fost adeseori evidențiat, iar în preajma ieșirii la pensie, decorat. Desigur, anii nu iartă. Cu inima strînsă a fost nevoit să renunțe la activitatea atît de dragă lui. Ansamblul și-a continuat existența sub o nouă, mai tînără, conducere.

Din păcate însă omul care și-a pus sufletul la temelia acestei opere a fost uitat cu timpul de ucenicii săi. Și iată, azi, în sala aceea frumos împodobită, se sărbătoresc 15 ani de activitate a ansamblului. Acolo se rostesc cuvinte de salut și de bună urare, iar acordurile orchestrei coboară prin ferestrele deschise înfiorînd dulce frunza castanilor.

— Oare nu meritam și eu o atenție? Nici nu m-au invitat la mica lor festivitate care, pentru mine, înseamnă atît de mult!...

Și pe cînd umbra bătrînului profesor se destramă definitiv în umbra zidurilor, eu mă gîndesc la gestul firesc, necesar, obligatoriu al neuitării, fără de care viața și-ar pierde nu numai amintirile dar și, în bună măsură, prețul.

din troia

noscutul actor englez Richard
ut la Roma filmările «Tragicei
rului Faust» sub conducerea
literatură Nevill Coghill. Par-
e și în acest film Elizabeth
sus-numita producție va inter-
enei din Troia.

CINEMATECA

început de stagiune

Deschiderea stagiunii la Cinematecă anunță sosirea anotimpurilor serioase (toamna, iarna) cînd — încă nu se știe bine de ce — se crede că circulația filmelor mari se poate desfășura mai nestingherită. Oricum, necontaminată de obiceiurile estivale ale organelor de difuzare a filmelor, Cinemateca și-a împlinit onorabil menirea și pe timpul verii. Un motiv în plus de a se aștepta cu încredere reînceperea activității obișnuite. Nu ne propunem să comentăm acum oportunitatea unor teme sau a altora, ci doar să subliniem strădania de a asigura iubitorilor artei filmului un program nu numai instructiv, ci și bogat. În cadrul celor două cicluri de început «Omagiu Jean Renoir» și «Literatura și filmul» ce se desfășoară alternativ pentru publicul abonat, vor fi programate cîteva dintre cele mai reprezentative filme ale marelui cineast francez: «Marsilieza», «O plimbare la țară», «Tony», «Azilul de noapte», «Mlaștini», «Jurnalul unei cameriste»; în ciclul dedicat ecranizărilor se află înscrise interesante realizări după opere cunoscute ale lui Brecht, Anna Seghers, Victor Hugo, Jack London, Shaw — e vorba de filmele «Bătrîna doamnă nedemnă», «A șaptea cruce», «Regele se amuză», «Vasul fantomă» și «Pygmalion». După epuizarea acestor cicluri, Cinemateca și-a propus să dedice două retrospective cineaștilor Fritz Lang și Erich von Stroheim și, tot alternativ, să prezinte cîțiva «Mari interpreți ai ecranului» și unele «Comedii nemuritoare».

Activitatea Cinematecii este completată prin programările de spectacole fără abonament (matinee și seara). Vor fi reluate cîteva filme de valoare, văzute — cele mai multe — cu 5-6 ani în urmă: «Marele război» (M. Monicelli), «Escrocii» (F. Fellini), «Thérèse Raquin» (M. Carné), «Romeo, Julieta și întunericul» (J. Weiss), «Cele 400 de lovituri» (F. Truffaut) etc., precum și spectacole omagiale — «Buster Keaton, 70 de ani de la naștere» («Generalul» și «Sherlock-Junior»), «Mama» lui V. Pudovkin, cu prilejul a 40 de ani de la premieră.

De asemeni, în săptămînile fără abonament, ciclul dedicat lui Jean Renoir va fi completat de proiecțiile altor opere (accesul pe bază de bilete cumpărate la casă): «Caleașca de aur», «Bestia umană», «Nana», «Cățeaua», «Boudu salvat de la înec», «Crima domnului Lange».

Primul film din ciclul ecranizărilor: «Bătrîna doamnă nedemnă» (după Brecht), realizat de regizorul francez René Allio. În rolul principal: actrița Sylvie (dreapta).

Cineastul pe care Cinemateca îl cinstește în această stagiune așa cum se cuvine: Jean Renoir.

ÎN CURÎND PE ECRANE:

două filme de pierre étaix

După **Îndrăgostitul** (Le Soupirant), acea comedie rafinată și plină de surprize pentru arta (cam obosită) a gagului, am «suspinat» mulți cu nostalgie. Un Tati **(Unchiul meu)** — virtuos al hazului liric dar mai puțin strălucit sub raportul inventivității comice decît confratele și colaboratorul său Etaix — cîteva comedii americane moderne realizate în manieră clasică **(Duminică la New York,** să zicem) și cam atît ni s-a oferit în ultima vreme. Puțin față de apetitul nostru stimulat de inteligența comică a lui Etaix — autorul **Îndrăgostitului.** Din păcate trebuie să precizăm că înseși punctele de contact dintre primul film al lui Etaix, cunoscut la noi, și **Yo-Yo** — următorul în activitatea sa — sînt cam fragile, timpul parcă nelucrînd în favoarea talentului comic al regizorului francez. Nici în ceea ce privește următoarea (și cea mai recentă) realizare a sa, **Cît timp ești sănătos** evoluția lui Etaix nu atinge punctul inițial. Punct maxim obținut — paradoxal — tocmai cu debutul **(Îndrăgostitul)** și cu o miniatură strălucită (și ea de început): **Bonne anniversaire.** Cu o asemenea pornire artistică prodigioasă cursa cinematografică se anunța spectaculoasă. Dar, de bună-seamă, în comedie suflul e greu de menținut, un maraton ca acesta îți cere multă rezistență și, mai ales, autodisciplină, o echilibrată repartizare a forțelor. Etaix, neantrenat egal pe toate planurile (scenariu, regie, interpretare), nu dispune în întregime de ele. E o tehnică aridă această supunere a talentului la niște rigori ce țin nu atît de factorii exteriori (colaboratori, producători, spectatori), cît de o spartană disciplină interioară. **Yo-Yo,** ca tematică, pare copilul preferat al lui Etaix, îndrăgostit de arta circului și de modalitățile comediei mute; filmul e inegal

Îndrăgostitul, Yo-Yo, omul care-și caută înnebunit liniștea: una și aceeași persoană — Pierre Etaix.

grafică

sophia loren

septembrie 1934, la Roma. Debutul în
filmul «Mușchetarii mării» (1950, cu
A jucat în aproape 50 de filme, dintre
Cele șase neveste ale lui Barbă-Albas-
Totó), «Anna» (1951, cu Raf Vallone),
rro» (1951, cu Walter Chiari), «Aida»
ul napolitan» (1954), «Attila» (1954, cu
), «Aurul Neapolului» (1954, cu Gia-
ăcat că ești o canalie» (1955, cu Mar-
ni), «Frumoasa morăriță» (1955, cu
), «Norocul de a fi femeie» (1955, cu
«Orgoliu și pasiune» (1956, cu Cary
Grant), «Patima de sub ulmi» (1957, cu Anthony Perkins), «Orașul dispărut» (1957, cu John Wayne), «Orhideea neagră» (1958, cu Anthony Quinn), «S-a întîmplat la Neapole» (1960, cu Clark Gable), «Ciociara» (1960, cu Jean-Paul Belmondo), «Cidul» (1960, cu Charlton Heston), «Madame Sans-Gêne» (1961, cu Robert Hossein), «Boccaccio 70» (1961), «Sechestrații din Altona» (1962, cu Frederic March și Maximilian Schell), «Căderea Imperiului roman» (1963, cu Stephen Boyd), «Ieri, astăzi, mîine» (1963, cu Marcello Mastroianni), «Căsătorie în stil italian» (1964, cu Marcello Mastroianni), «Lady L» (1965, cu Paul Newman), «Arabesque» (1966, cu Gregory Peck).

---

icios, derutant. Pe
e antologie comică
tiseala «inventivă» a
ecerea din castel și
irc) **Yo-Yo** conține
ă necinematografică,
tul efectului comic:
nalității artistice e-
rd; ceea ce rămîne
preferințe, obsesii,
sentimentale.
clara că a vrut să facă
bombă un omagiu
tori ai comediei de
trimiterile la Mack
Clair și alții.
eași intenție, deși e
, mai puțin «anto-
erea noastră.

Filmul lui Etaix e istoria miliardarului care, plictisit de monotonia castelului și blazonului, se întoarce la o veche iubire din tinerețe, călăreață de circ, și pleacă cu ea împărtășind traiul precar dar pitoresc al artiștilor nomazi de la începutul secolului, pentru ca, la rîndul lui, fiul exmiliardarului să continue aceeași existență zbuciumată a părintelui excentric.

Fost artist de circ și de music-hall, Etaix e prea înduioșat de lumea circului și de soarta acestui gen de spectacol astăzi intrat în desuetudine.

Yo-Yo, comedie lirică, îți împînzește prea des ochii ca să mai fie comedie, iar lirismul devine prea patetic la un cineast ce impusese ca formulă a gagului modern luciditatea și cerebralitatea.

Mult mai suculent ca haz, cu un suport al criticii sociale mai stabil, cu notații psihologice de un realism crîncen este celălalt film al lui Etaix, **Cît timp ești sănătos.** Imposibilitatea omului modern de a se refugia din cînd în cînd într-o oază de liniște și odihnă, singurul remediu împotriva asteniilor, devine sursa a numeroase și amuzante peripeții. Mai burlescă decît liricul **Yo-Yo,** mai directă, mai puțin subtilă și elaborată decît **Îndrăgostitul, Cît timp ești sănătos** cîștigă spectatorul de astăzi nu atît prin factura modernă a comicului, cît prin subiectul său foarte actual.

Alice MĂNOIU

---

telegrame

● Regizorul italian Mario Bolognini are de gînd să ecranizeze nuvela lui Aldous Huxley «Cura de odihnă» (aflată în volumul recent tradus la noi, «Surîsul Giocondei»). Protagonistă va fi Ingrid Bergman; principalul rol masculin i-a fost propus lui Jean-Paul Belmondo, care continuă să se afle în capul listei celor mai solicitați actori din ultima vreme (foto 1).

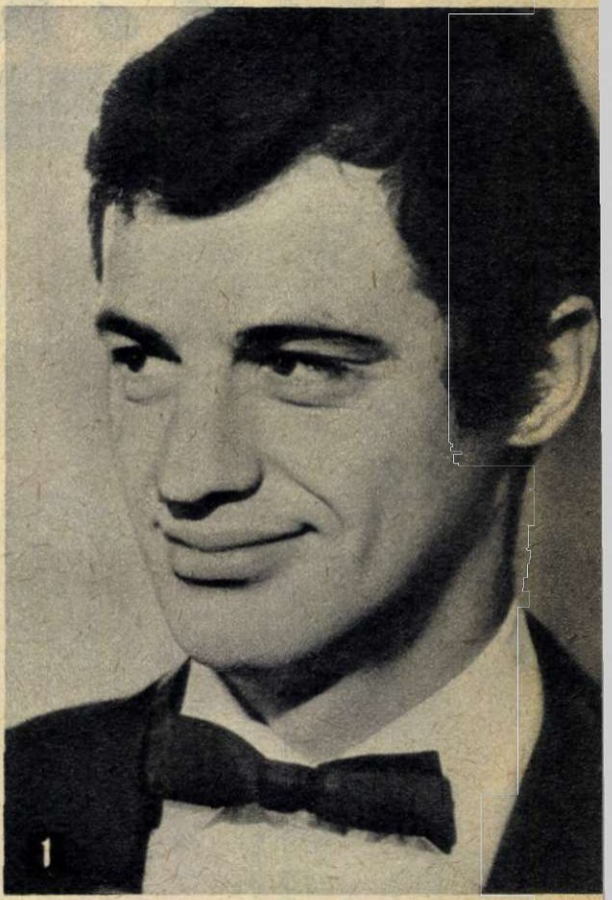
1

● Intermezzo teatral în activitatea Simonei Signoret. În luna octombrie actrița va interpreta, pe scena lui Royal Court Theatre (Londra) rolul Lady-ei Macbeth din spectacolul shakespearean. Partener — Sir Alec Guiness.

● Actrița italiană Elsa Martinelli (Hatari) se află în Maroc unde, alături de Alexandra Stewart (Climate), Cyd Charisse și Gene Bary participă la realizarea filmului polițist «Dosarul nr. 7» (regia: Jerry O'Hara).

● Talentatul cineast sovietic Lev Kulidjanov are un proiect îndrăzneț: să ecranizeze romanul lui Dostoievski «Crimă și pedeapsă».

● Actrița maghiară Edit Domján (Un nou Ghilgameș) interpretează rolul unei frumoase văduve într-un film realizat de Mihaly Szemes (foto 2).

● Stewart Granger (pe care l-am văzut de curînd în filmul «În nord, spre Alaska») este partenerul actriței italiene Scilla Gabel (Banda de lași) într-un film de aventuri cu titlu înfricoșător: «Cum să ucizi o femeie tînără».

2

n scheii orașovului

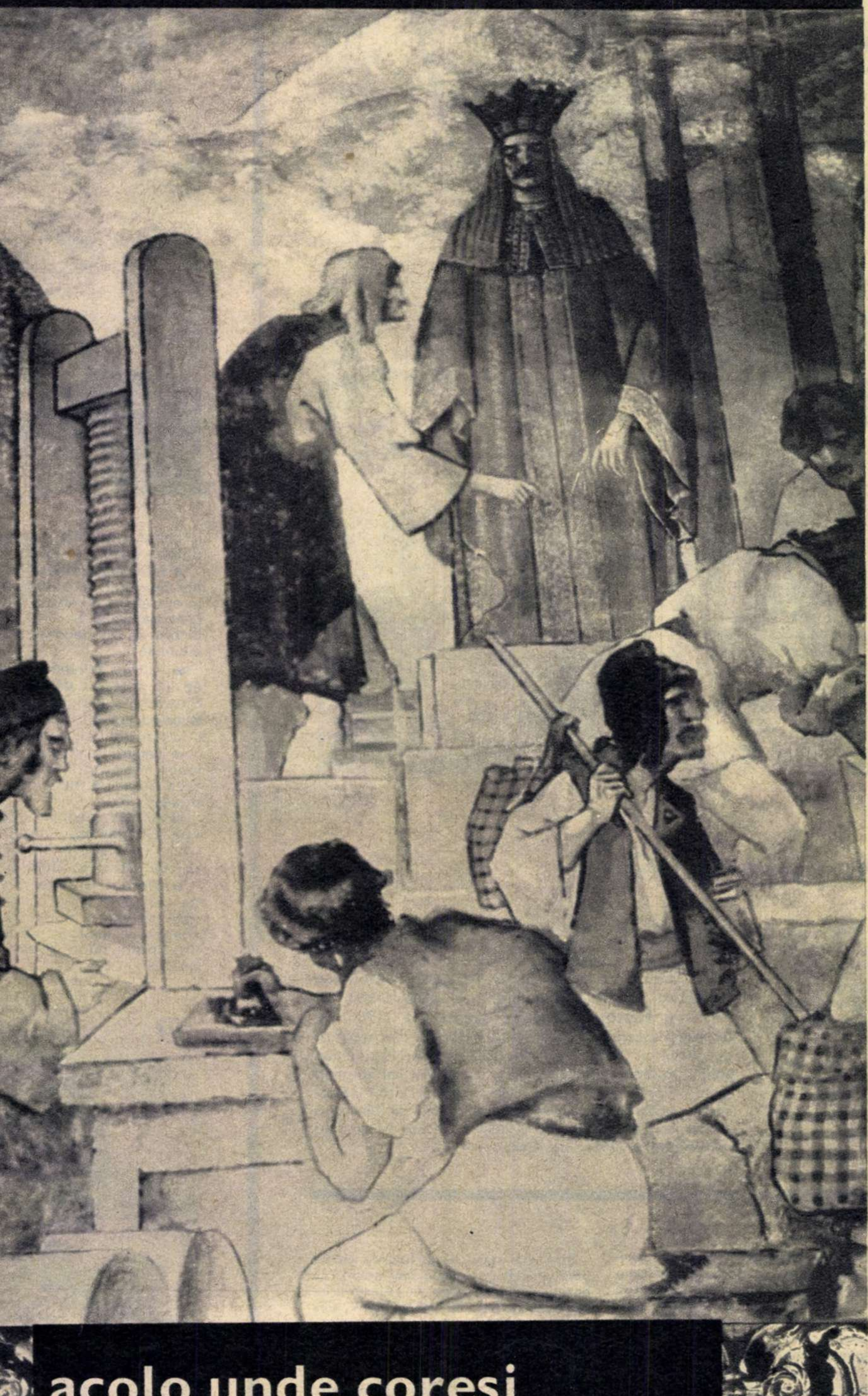

acolo unde coresi a tipărit primele cărți românești

Sînt veacuri de cînd vechile lăcașuri de cultură din Scheii Brașovului și-au marcat prezența în viața spirituală a poporului român, renumele lor trecînd dincolo de marginile Țării Bîrsei.

Șcheii Brașovului își au rădăcinile adînc înfipte în istorie.

Înaintea burgului medieval care avea să se numească Brașov, în perimetrul Șcheilor, rămas același pînă azi — văi, dealuri și munți — a existat o așezare străveche care a evoluat la fel ca oricare alta din cuprinsul Daciei după pătrunderea civilizației și culturii romane.

Cohorta a VI-a Cumidavensis, care apăra castrul roman Cumidava din cîmpia Țării Bîrsei, era formată din elemente ale populației autohtone, adică din daci, încă din secolul al II-lea. Acești daci erau din toată Țara Bîrsei, iar vechea așezare a celor ce aveau să se numească Șchei își va fi avut și ea partea de contribuție la formarea cohortei de la Cumidava.

Și geografia așezării explică posibilitățile de rezistență ale localnicilor din veacurile tulburi care au urmat, fapt care a determinat ca cel mai tîrziu la sfîrșitul secolului XI să se formeze aici o colectivitate românească închegată.

Din timpurile cele mai vechi Șcheii și apoi Brașovul în întregimea lui au avut permanentă legătură cu țările românești de peste munte.

În Muzeul din vechea școală a Șcheilor sînt păstrate și azi peste 80 de hrisoave și cărți domnesti de danii, ajutoare și scutiri pentru românii din Șcheii Brașovului, dovezi certe ale legăturilor continue, organice, de-a lungul veacurilor, cu Țara Românească și Moldova. Biserica și școala sînt ctitorii voievodale, începînd cu Vlad-Vodă Călugăru, Neagoe Basarab, Petru-Vodă Cercel, Aron Vodă al Moldovei.

Monumentala construcție a bisericii Sf. Nicolae, sub forma în care o vedem astăzi, cu linii sobre și viguroase dar în același timp suple, care se încadrează perfect în peisajul locului, a fost realizată de meșteri anonimi pe parcursul a sute de ani. În anul 1392 Scheii aveau bisericuța lor de lemn atestată de papa Bonifaciu al IX-lea. Zidăria din piatră a actualei biserici a fost începută în 1495 de Vlad-Vodă Călugăru, cînd era pribeag prin aceste locuri. Lucrarea n-a putut fi terminată, fapt care-l îndeamnă pe voievodul Neagoe Basarab să trimită, în anul 1519, meșterii lui cu planurile după care avea să se construiască zidăria. În anul 1564 învățatul Petru Vodă Cercel a asigurat zidirea altarului, horelor, tindei femeilor și pridvorului cu stîlpi, împodobind biserica cu fresce și icoane. Nu mult mai tîrziu, în 1595, Aron Vodă al Moldovei a ridicat clopotnița și s-a îngrijit de zugrăvirea bisericii, înzestrînd-o cu odoare bisericești.

În decursul secolelor care au urmat, biserica a cunoscut noi adaosuri și înzestrări. Pe la mijlocul secolului al XVIII-lea s-a înălțat un turn pentru orologiu; între anii 1839-1849 s-au făcut podișul strana episcopală și tîmpla. În anul 1946 s-au încheiat alte lucrări de reparații și înnoiri, care au dat bisericii din Scheii Brașovului înfățișarea de astăzi.

De o deosebită valoare artistică sînt cele două paraclise. Primul, ridicat în 1733, este împodobit cu icoane remarcate de cercetători pentru măiestria și originalitatea lor. Început în anul 1750 și terminat în 1752, paraclisul mare este o capodoperă a genului. Întreaga lucrare

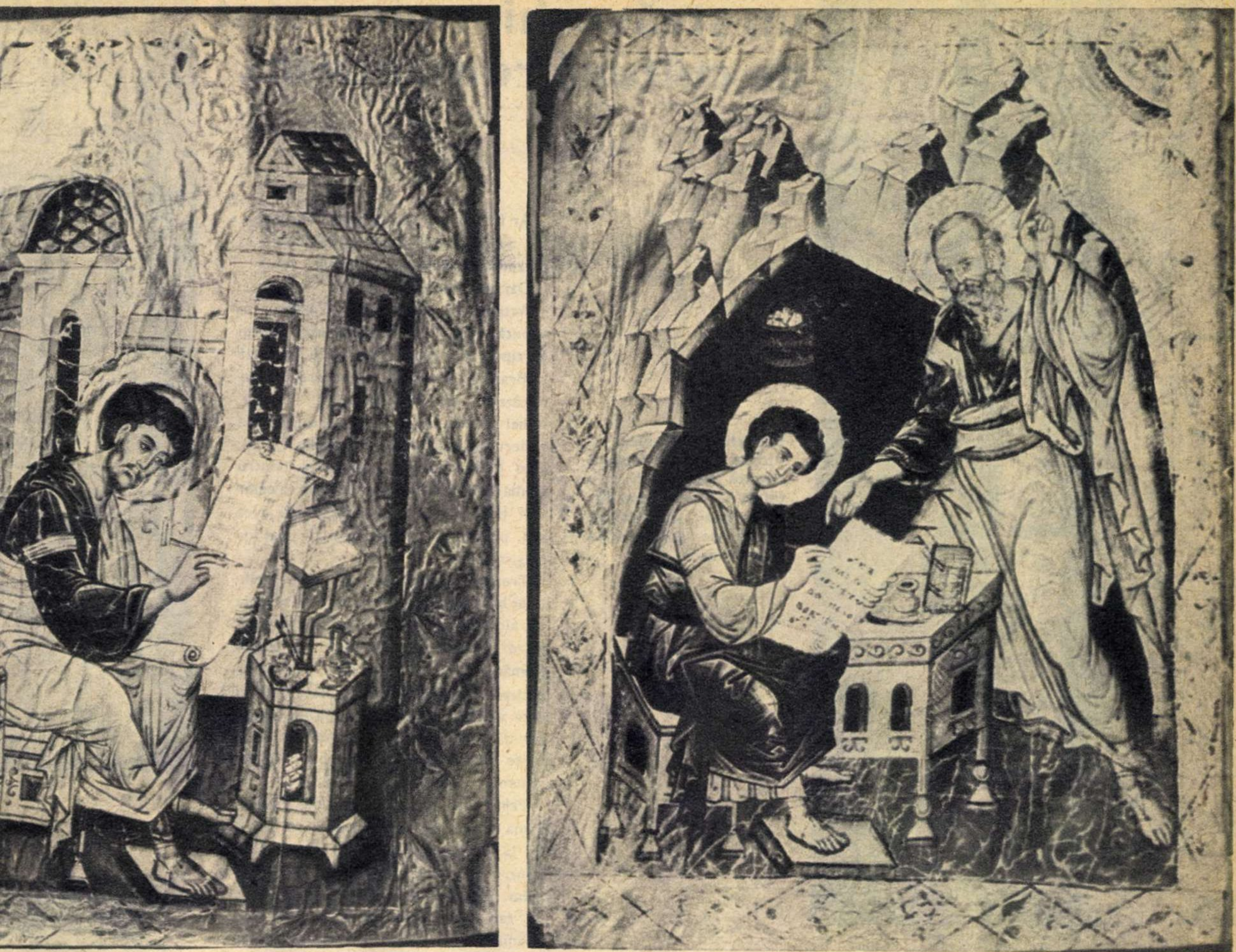

elul miniat, din epoca lui Alexandru Lăpușneanu — 1560 — conține ilustrații de o înaltă valoare artistică, capodopere ale artei secolului

tă din lemn dăltuit cu o
ie, reprezentînd elemente
izate. Sculpturile de lemn
drul ornamental al icoane-
anonimi care le-au pictat
u numai artă în îmbinarea
finețea compoziției și ar-
oporțiilor, ci și spirit uma-
odalitatea realistă în care
nentele figurative ale icoa-

ele de artă veche din Șcheii
înt înscrise în istorie și
i importanta viață culturală
așurat aici timp de sute de

ecolul al XV-lea pe lîngă
e lemn a Scheilor — cel
) (după cum arată istoricul
a început să funcționeze

ului 1530 limba de predare
oală e românească, astfel
rea tîrgovișteanului diacon
așov el a fost ajutat și de

ucenici de la școala Șcheilor. La 1595-1597, cînd Aron Vodă termină și înzestrează biserica de piatră, la stăruințele cărturarului popă Mihai, se ridică în locul celei de lemn școala actuală, peste care, la 1760-1761 s-a mai așezat un etaj, edificiul rămînînd de atunci pînă azi așa cum a fost la 1761. Ridicarea școlii de piatră în două etape dovedește că erau mulți elevi.

Este demn de reținut că lucrările tipărite aci au circulat de la început în toate cele trei mari provincii românești: Țara Românească, Moldova și Transilvania. De altfel niciodată nu s-a tipărit vreo carte într-una din aceste provincii numai pentru provincia respectivă, ci totdeauna tipăritura a avut răspîndire și în celelalte două.

Școala de la Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului este astfel nu numai cea mai veche școală cu limbă de predare românească, ci și un important centru în care s-a plămădit și s-a fixat limba noastră literară.

(Continuare în pag. 14)

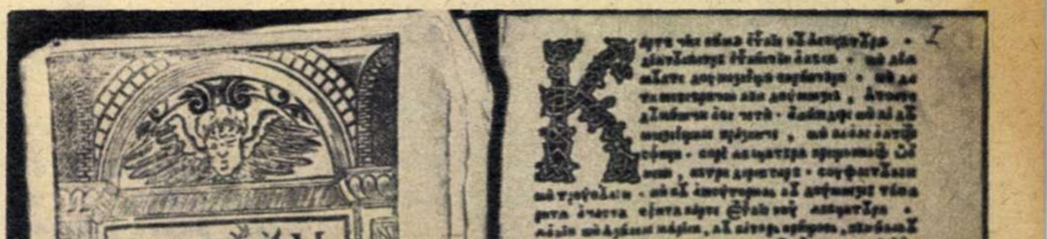

Fiecare din cele aproape 1 200 de opuri străvechi — ca această tipăritură coresiană (Cazania lui Coresi din 1580) — atestă îndelungata tradiție culturală a Scheilor Brașovului.

un străvechi monument de cultură românească

Paraclisul bisericii — din care redăm această poartă sculptată în lemn — este una din cele mai desăvîrșite opere de artă veche românească.

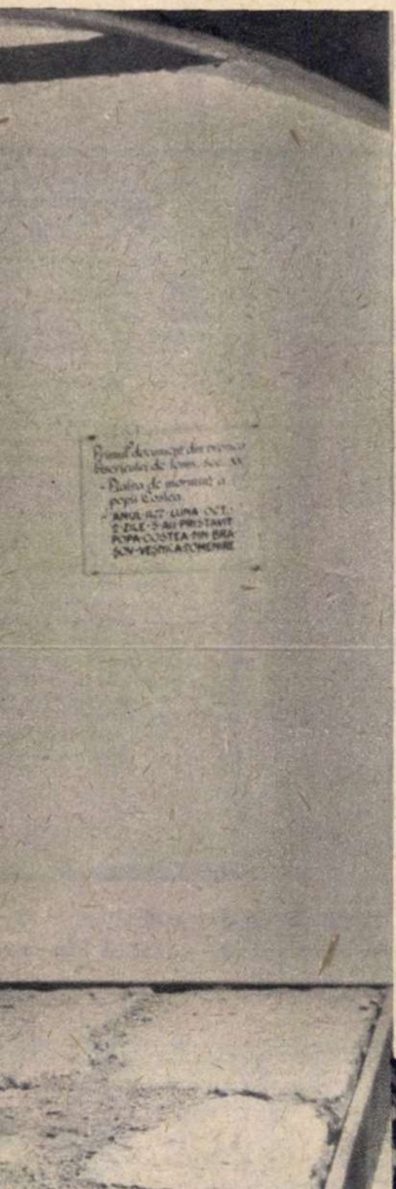

Primul document din vremea bisericii de lemn: piatra funerară a popii Costea, datînd din anul 1477.

Ar fi suficient numai acest merit pentru a-i fixa școlii locul ei de frunte în patrimoniul culturii naționale.

Dar n-a fost numai atît.

Activitatea diaconului Coresi, începută aici, nu e întîmplătoare. Faptul că tipograful de la Tîrgoviște lucrează la Brașov, în strînsă colaborare cu traducătorii cărturari de la Sf. Nicolae, Mihai și Iane, e o dovadă de unitate de vederi și simțăminte. Mai tîrziu (1599), cînd Mihai Viteazul realizează pentru prima dată în istoria noastră unirea celor trei țări, același protopop Mihai avea să-l primească, în fruntea delegaților magistratului.

Trebuie menționat că începuturile unei biblioteci românești în Transilvania tot aici se fac, cu cărți și manuscrise de o mare valoare, în majoritate din Țările Românești, cărți care s-au păstrat aproape în totalitatea lor (peste 100) și care au fost identificate după un inventar dinainte de 1684. Astăzi secția de carte veche cuprinde aproape 1 200 de volume.

Prima cronică românească din Transilvania — păstrată în muzeu — o avem de la popa Vasile și Radu Tempea II, pentru perioada 1392-1733. Și tot în Șchei se tipărește, tot pentru prima dată în țară, un calendar (1733 — Petcu Soanul). Nu trebuie să uităm că aceste calendare constituiau pe atunci un factor cultural nu numai informativ.

Transilvania a fost totdeauna preocupată de problemele lingvistice, chiar înainte de activitatea, în această direcție, a Școlii ardelene. Șcheii Brașovului dețin și în acest compartiment un loc de frunte prin Gramatica scrisă de Dimitrie Eustatievici Brașoveanul la 1756. Autorul gramaticii a avut un rol și în organizarea și dirijarea școlilor românești din Transilvania.

Între alții, mulți, școala din Șchei a avut dascăl, la începutul secolului al XIX-lea, pe scriitorul poporan Ion Barac, ale cărui lucrări și îndeosebi «Istorie despre Arghir cel frumos și Elena cea frumoasă» a însemnat pentru mulți din clasicii noștri primul contact cu literatura. E același Barac care a fost primul traducător al lui Shakespeare în românește («Hamlet»).

Dascăl la școală a fost (în 1828-1829) și vestitul Anton Pann care, după plecarea din Șchei, a întreținut cele mai bune relații cu conducătorii Șcheilor, acceptînd să instruiască pe urmașul lui la școală, George Ucenescu, un nume în istoria muzicii psaltice.

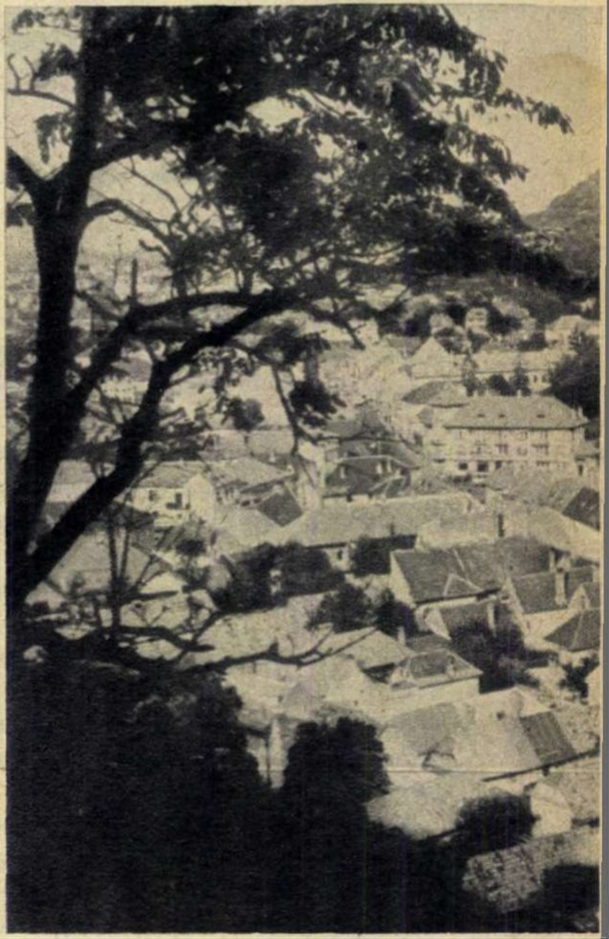

Șcheii Brașovului, străveche așezare în inima căreia s-a scris una din cele mai însemnate file ale istoriei culturii românești.

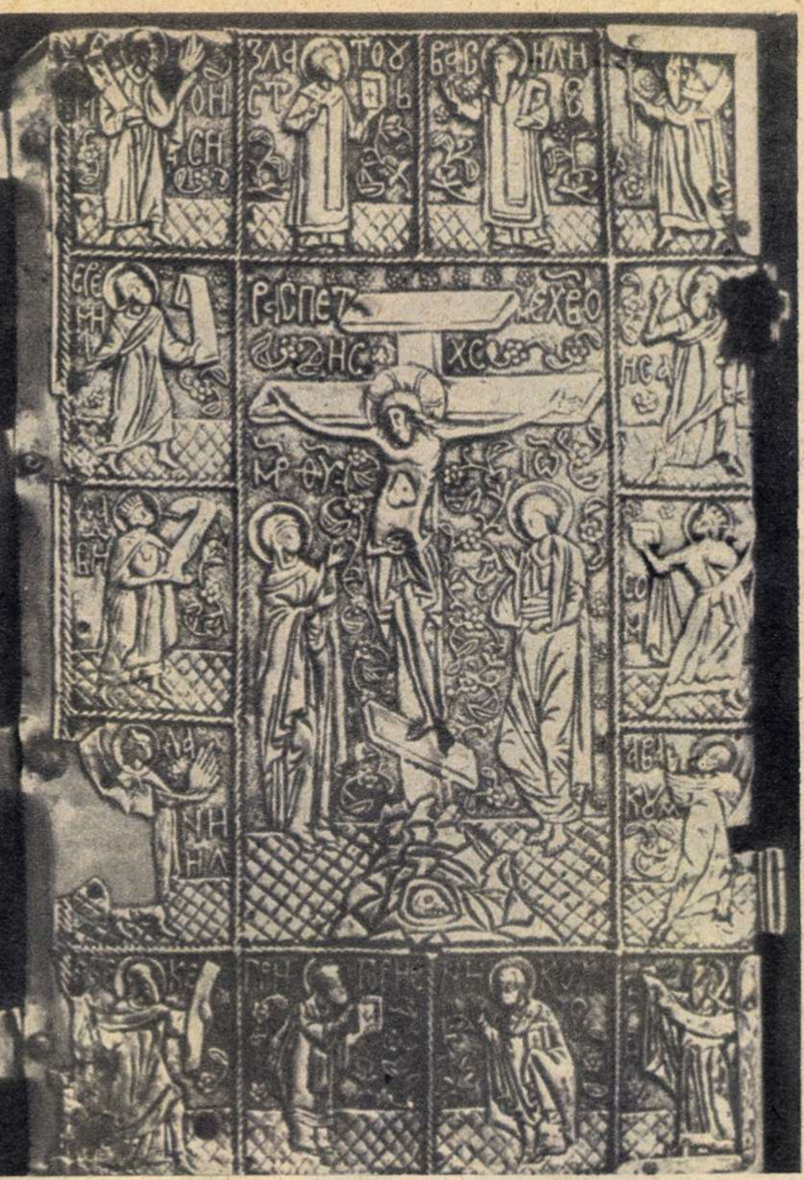

e carte, din argint aurit ciocănit, executată de meșteri din
ască la începutul secolului al XVI-lea.

Școala de lemn din Șcheii Brașovului (1480), cea de piatră (1595-1597), cea din 1760-1761 și marele Gimnaziu (liceu) din Brașov exprimă toate, într-o admirabilă continuitate, preocuparea permanentă a cărturarilor înaintați din Brașov de a ridica poporul prin cultură. Cînd G. Barițiu, la 1835, în «Disertația pentru școli...», manuscris descoperit recent și păstrat în copie tot în arhiva Șcheilor, spunea «Școli, școli, bărbați brașoveni!», el repeta cu alte cuvinte același lucru pe care popa Mihai, vestitul traducător și colaborator al diaconului Coresi l-a spus la 1594, cînd a stăruit să se ridice școli de piatră.

Astăzi, în vechea școală sînt adăpostite: muzeul, biblioteca și arhiva istorică. Inițiate în 1957, ele au fost puse la dispoziția publicului și a cercetătorilor în 1961, ca o expresie a grijii pe care partidul nostru o acordă păstrării și valorificării bogatei moșteniri culturale ale trecutului.

Muzeul cuprinde lucrări artistice de o valoare uneori unică, începînd cu manuscrisele din secolul al XV-lea, între care Tetraevanghelul miniat, pe pergament, din epoca lui Alexandru Lăpușneanu — 1560 — scris de Mateiaș Logofătul, e singural, ca realizare, în tot secolul al XVI-lea. De o mare valoare sînt și «Cronica» popii Vasile și a lui Radu Tempea II, ca și toată seria de manuscrise din secolele următoare. Tot în muzeu sînt expuse parte din tipăriturile coresiene, precum și cărțile tipărite care au avut un rol hotărîtor în fixarea limbii noastre literare. Transilvania, Țara Românească și Moldova se întîlnesc, în acest tezaur de cultură, la fiecare pas alături. În colecția de argintărie prețioasă care s-a păstrat (argint aurit ciocănit) poate fi admirată și o ferecătură de carte executată de meșteri din Țara Românească (1510-1540), alături de alte piese ieșite din mîna meșterilor brașoveni.

Biblioteca, păstrătoare de documente, manuscrise și vechi tipărituri, a devenit azi un bogat izvor de documentare, fiind cercetată de o serie întreagă de specialiști.

Instituția, în întregul ei, este prezentă atît la expozițiile din țară cît și la cele organizate pe plan internațional.

Anul acesta Muzeul de la Șcheii Brașovului și-a dat contribuția pentru Expoziția de artă veche românească organizată la Edinburgh, Cardiff, Londra, Paris și Stuttgart.

Integrată în avîntul cultural al țării, vechea școală din Șcheii Brașovului a fost reînviată la măsura vremurilor.

Biserica și școala din Șcheii Brașovului, prin valoarea lor istorică, de artă și documentară, constituie un tezaur unic și o mărturie neprețuită a vechilor tradiții culturale românești.

Prof. Ion COLAN
de la Muzeul din Șcheii Brașovului

Fotografii de Eugen IAROVICI
și Traian PROSAN

e azi a vechiului lăcaș ▶
ă din Șcheii Brașovului.

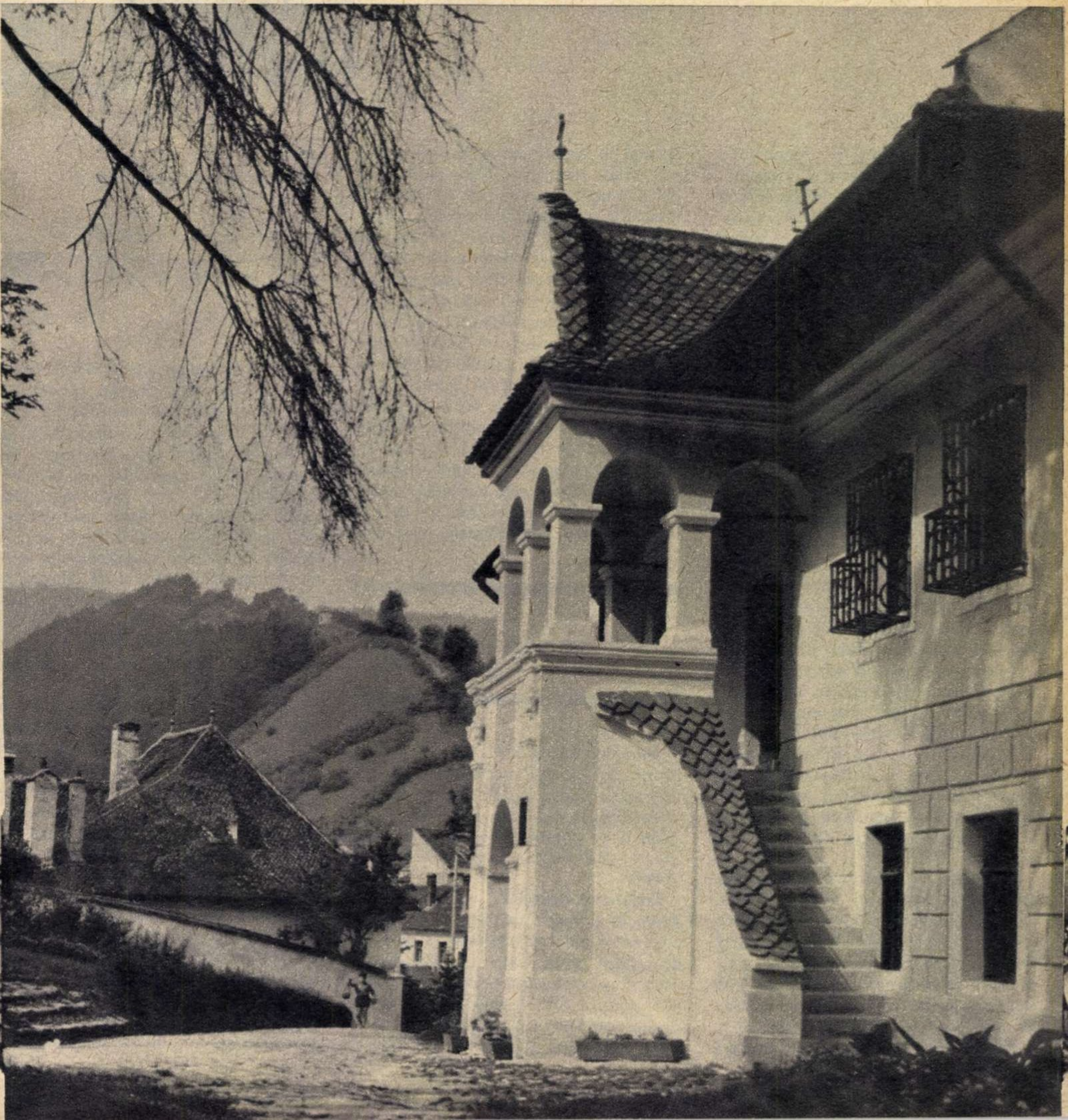

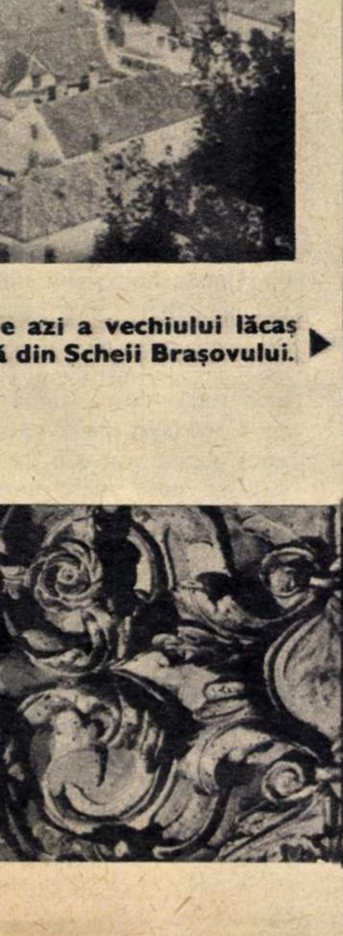

pe
eptele
minii

e de călătorie din r.p.d. coreeană —

▲ *Phenian, vedere panoramică.*

Urmînd cursurile institutelor de fabrică — creație a regimului democrat-popular — echivalente cu școlile tehnice superioare, muncitorii se califică la locul de producție în variate specialități, potrivit profilului întreprinderilor în care lucrează. ▶

ent la Phenian o
l estic al orașului.
reună ziua de odihnă
e pe malurile Tedon-
rieteni mi-au vorbit
ca lor, dar mai ales
vață. Am înțeles din
dintre cei opt mem-
ă, într-un fel sau în
cum aveam să-mi
u, reprezintă de fapt
ă în Coreea. Dar să
i mei din Phenian

O FAMILIE VI ȘI STUDENȚI

are a familiei, Giong
ani, este elevă în anul
că superioară pentru
in Phenian; a doua
nai mică cu doi ani,
anului II al Școlii
le construcții; cel mai
familiei, Ciang Ciol,
i, este elev în clasa
edii; Bok He (12 ani)
ani) învață în clasa
, a III-a a unei școli
mezinul, Miong Ciol,
umai la grădiniță, și
vina celor 6 ani pe

nții nu s-au lăsat mai
să recunoaștem că,
t de numeroasă, nu
să te dedici studiului.
ama celor șase copii,
cursurile unei școli
uncii care nu și-au
edii. Am aflat că în
trebuit să învețe era

nevoită să slugărească pe la alții pentru a-și putea duce viața. Cînd l-am întrebat pe tatăl familiei, Li Ge Kwoan, muncitor într-o fabrică electrotehnică din Phenian, dacă și el este preocupat de învățătură, mi-a răspuns zîmbind că e student la cursurile fără frecvență ale Institutului politehnic «Kim Cek», la Facultatea de electrotehnică, pe care o va absolvi în primăvara anului viitor.

Imaginea acestei familii de elevi și studenți — una singură dintre atîtea altele — mi-a revenit în minte mult timp după ce ne-am despărțit. Citisem pe fețele lor bucuria de a trăi într-o societate care le creează toate condițiile materiale și morale necesare dezvoltării multilaterale, accesului celui mai larg spre o înaltă calificare profesională, spre cultură.

SALT DE LA ANALFABETISM LA CULTURĂ

Răsfoind numai cîteva file din istoria Coreei afli că, deși învățămîntul are aici o tradiție multiseculară, înainte de eliberare 35 la sută din copiii de vîrstă școlară nu puteau frecventa școala, iar peste 70 la sută din populație era analfabetă.

Eliberarea Coreei de sub dominația japoneză și instaurarea puterii populare au avut o puternică înrîurire și asupra dezvoltării învățămîntului. Succesele în acest domeniu au fost numeroase. Analfabetismul a fost în linii mari lichidat pînă în anul 1949. Oameni care nu avuseseră posibilitate să învețe nici măcar cele 40 de semne ale alfabetului național coreean s-au arătat dornici, cu mic cu mare, să studieze, să cunoască tot mai mult, să se califice — voind parcă să răscumpere timpul cînd învățătura reprezenta un lux inaccesibil lor. În acest scop statul le-a creat toate condițiile. Astfel, învățămîntul mediu este obligatoriu și gratuit și curînd va fi pus în aplicare și sistemul învățămîntului tehnic obligatoriu. Pentru a da oamenilor muncii posibilitatea să-și completeze studiile fără să fie scoși din producție, pe lîngă întreprinderi funcționează școli primare și medii și chiar institute de învățămînt superior pentru muncitori.

În Coreea există peste 9 000 școli de toate gradele — față de cele 1 400 din anul școlar 1944-1945 — dintre care 100 institute de învățămînt superior cu peste 156 000 studenți. Planul septenal (1961-1967) de dezvoltare a economiei naționale a R.P.D. Coreene prevede ca numărul institutelor să ajungă la 128, iar cel al studenților la circa 227 000 — aproximativ doi la suta de locuitori.

Astăzi vei întîlni peste tot coreeni care îți vor spune, și nu fără deosebită mîndrie, că în anul școlar trecut a patra parte din populația țării lor a urmat diverse forme ale învățămîntului de stat. Este o realitate pe care o poți constata chiar și fără să consulți un anuar statistic. Numărul mare de elevi și studenți pe care-i vezi la tot pasul, precum și siluetele impunătoare ale școlilor, începînd cu cele primare și terminînd cu masiva clădire a Universității «Kim Ir Sen» (cu o suprafață de peste 45 000 mp) vorbesc de la sine.

Anul acesta fondurile alocate învățămîntului sînt de 2,7 ori mai mari decît anul trecut. Se construiesc noi edificii, printre care Institutul de limbi străine din Phenian, cu săli de cursuri însumînd 11 400 mp, clădiri ce vor adăposti biblioteci și cămine. Alături de vechea clădire a Universității din Phenian, devenită azi neîncăpătoare, se construiește un nou palat ale cărui săli de cursuri și laboratoare — dotate cu aparatura cea mai modernă — vor însuma un spațiu total de 1 560 000 metri pătrați. Planul pe anul acesta prevede de asemenea construirea unui mare număr de săli de clasă pentru școlile tehnice și medii.

★

Republica Populară Democrată Coreeană, cu sutele de mii de elevi și studenți, cu școlile ei care asigură economiei și culturii țării cadre de înaltă calificare, mi-a lăsat o imagine de neșters: o țară întreagă care învață.

Al. POMPILIU

dacă într-o bună zi. . . (III)

Cronicarul știe prea bine că predilecția sa pentru programe tematice, narative, cu subiect, cu cap și coadă, adică pentru reportaj, documentar, anchetă, film serial, film de cinematograf, teatru în studio etc. riscă să intre în conflict cu preferințele exprimate de unii dintre telespectatori. Dar, după părerea sa, mulți dintre cei ce cer muzică ușoară și varietăți pînă la saturație o fac numai pentru că televiziunea nu le oferă ceva mai atrăgător și mai interesant. Cronica în care preconiza o diversificare a programelor duminicale și trecea în revistă slăbiciunile inerente programelor de «varietăți» transmise din sală a provocat protestul cititorului Gh. Împăratu din Brad și al unui telespectator dintr-un port dunărean. Amîndoi atrag atenția asupra condiției lor de «provinciali» și afirmă că «varietățile» le oferă prilejul să admire artiști bucureșteni pe care altfel îi văd rar. Cititorul din orașul de pe Dunăre enumără chiar o seamă de «personalități de frunte ale vieții noastre culturale» pe care le-a cunoscut prin intermediul spectacolelor de varietăți.

Întîmplarea face ca lista întocmită de el să constituie un argument puternic în favoarea reluării și permanentizării unei rubrici mai vechi a televiziunii: întîlnirile cu toți *adevărații* reprezentanți de seamă ai artei și culturii noastre. Pentru că, așa cum prezența repetată în filmele distribuite în rețeaua cinematografică a unor actori străini de mîna a doua a determinat, la o seamă de spectatori, o ierarhizare greșită a valorilor artistice, televiziunea poate oferi — în special tinerilor — o imagine deformată sau, dimpotrivă, fidelă, a peisajului artistic românesc. Totul depinde de felul cum cad accentele mai curînd decît de gramaj.

Amintindu-și de unele realizări remarcabile ale televiziunii (de pildă reportajul filmat acasă la George Călinescu), cronicarul și-ar propune să le repete în forme mereu noi. Televiziunea îi poate aduce pe creatorii de frumos, pe artiștii autentici, în fiecare cămin, înlesnind, printr-un contact direct, printr-o discuție inteligent condusă, înțelegerea operei lor și a atitudinii lor față de fenomenul artistic și față de viață în general.

Respectînd în cel mai înalt grad actul de cultură și pe autorul lui, cronicarul ar solicita girul unor personalități de prim rang pentru rubricile culturale, științifice, artistice (adică aproape pentru toate). Apoi, rămînînd cu deferență la o parte, ar lăsa la latitudinea lor stabilirea conținutului și formei emisiunilor, ceea ce ar asigura diversificarea lor reală la un nivel cert superior celui ce se poate obține pe alte căi. Criteriul enunțat cu referire la emisiunile destinate copiilor este valabil și pentru celelalte: în clipa în care televiziunea devine plictisitoare, rolul ei educativ, instructiv încetează. În schimb, ceea ce este cu adevărat interesant, captivant, cultivă gustul pe nesimțite și, mai mult decît atît, stimulează dorința de a cunoaște. Emisiunile «de serviciu», emisiunile despre care se poate spune cu indulgență «nu e grozavă, dar merge» sînt, de fapt, lipsite de utilitate.

Așadar, cronicarul ar pune micul ecran la dispoziția celor ce au un mesaj de transmis prin intermediul lui și l-ar refuza categoric autorilor de platitudini. Ar avea apoi grijă ca creatorul să nu rămînă niciodată anonim. Telespectatorii nu au fost încă învățați ca, așa cum se interesează de autorul unei cărți înainte de a o citi, de regizorul unui film înainte de a-l viziona, să-i urmărească atent și să-i cunoască pe semnatarii tuturor emisiunilor. Dar pentru a interesa telespectatorii în cunoașterea acestora, drumul pe care trebuie mers e acela al exigenței continuu sporite. În felul acesta, atingînd mereu un nivel înalt de calitate, semnatarii emisiunilor se impun telespectatorilor prin prestigiul dobîndit în urma unor deosebite realizări.

Felicia ANTIP

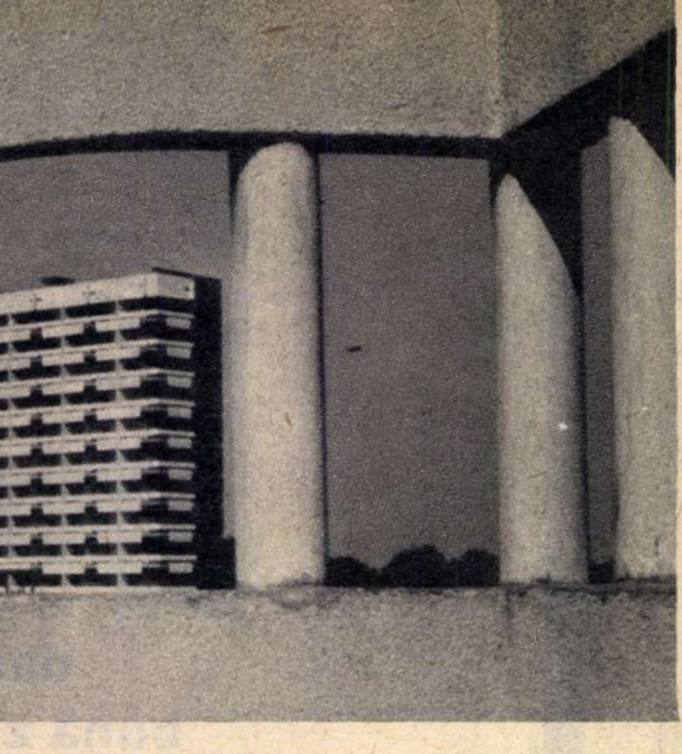

Hotel «Europa» din Eforie Nord — Constantin Mocanu.

ii fotografiază

Noul drum — Gheorghe Mateescu.

dialog
cu
cititorii

m
le

nastasia
întreabă
o rubrică
m publi-
întreabă
nu exis-
etenţi să
pe care

e vorba,
stă sufi-
ă de ma-
să răs-
care e-
gata ori-
urile so-
n o ase-
că nu o
noastră
asistenţă
tăţile sa-
treţinute

de stat. Or, într-un dispensar, o policlinică, un spital etc. bolnavul poate fi cu totul altfel consultat şi tratat decît prin corespondenţă.

P.S. Despre cîntăreţii străini de muzică uşoară de care ne întrebaţi am scris în nr. 35. Publicarea pe copertă a unora dintre ei nu este prevăzută pentru lunile ce urmează.

o propunere şi un răspuns

După apariţia anchetei noastre intitulate «Cum călătoresc peste un miliard de călători?» («Flacăra» nr. 17), cititorul nostru Z. Oral din Bucureşti a propus — şi noi am publicat — unele măsuri care să ducă la o mai bună informare a cetăţenilor asupra traseelor autobuzelor, troleibuzelor şi tramvaielor bucureştene.

După publicarea celor de mai sus am primit şi răspunsul Întreprinderii de transport Bucureşti (I.T.B.). «Propunerea cititorului dv. privind întocmirea unui ghid care să cuprindă toate străzile şi fiecare linie de transport, marcate cu semne convenţionale diferite — ne scrie I.T.B. — nu ar fi de folos deoarece schema respectivă ar fi foarte greu de citit». I.T.B. ne informează însă că în momentul de faţă se află în curs de tipărire scheme ale fiecărui traseu de transport în comun, scheme care vor fi afişate în toate vehiculele I.T.B.

acum, la brezoi

În nr. 30/1966 al revistei noastre am redat cîteva pasaje din scrisoarea ce ne-a fost adresată de cititorul Leon Nicola din Brezoi, rn. Rm. Vîlcea, prin care ne sesiza că singurul loc unde se concentrează activitatea culturală din comună (important centru forestier, minier etc.) — clubul — se află închis pentru renovare de peste un an.

Ca urmare a celor publicate de noi, ne-a răspuns Comitetul executiv al Sfatului popular al raionului Rm. Vîlcea. Iată ce ni se comunică: clubul din Brezoi a fost redat în folosinţă şi noua sa activitate culturală a fost inaugurată printr-un program artistic oferit de toate formaţiile artistice locale. De acum înainte — ne informează Sfatul popular raional — se vor da la Brezoi spectacole săptămînale. Pentru tineret, tot săptămînal, se organizează seri cultural-distractive urmate de dans.

să discutăm despre dansul modern

Tovarăşul Victor Vlase, balerin, prim-solist la Teatrul de operă şi balet din Bucureşti, ne trimite o scrisoare în care face o serie de aprecieri pozitive cu privire la unele rubrici din revistă («Memento», «T.V.», «Cadran internaţional», «Cititorii întreabă», «Curier» etc.), cît şi la unele articole, anchete, cicluri documentare etc. În acelaşi timp tov. Vlase critică rubrica «Sport», considerînd-o sub nivelul altor rubrici, mai ales în ce priveşte profilul ei, regularitatea în apariţie, forma de prezentare.

Cea mai mare parte a scrisorii corespondentului nostru este dedicată însă unei probleme aparte: dansul modern. «Graţie unor instituţii de cultură artistică — ne scrie d-sa — o serie de tineri şi entuziaşti dansatori au reuşit să ajungă la realizări de calitate unanim apreciate. Dar dansul modern fiind atît de tînăr şi încă în formare, ridică o serie de probleme, creează o serie de discuţii şi păreri privind genul respectiv, forma de exprimare, locul pe care-l ocupă în artă şi în balet, în mod special, drumul către gustul publicului, mesajul educativ în rîndurile tineretului etc. Toate aceste probleme şi altele neenumerate pot constitui subiectul unor discuţii la masa rotundă şi a unei anchete în rîndul cititorilor «Flacării» — discuţii care ar fi de mare folos. S-ar putea organiza o anchetă privind interpreţii de dans modern (vezi cele similare în ce priveşte interpreţii de muzică uşoară), despre metodele şi utilitatea învăţării corecte a dansului modern în rîndurile tineretului, despre cerinţele spectatorilor faţă de interpreţi şi încă multe alte probleme».

Întru totul de acord cu propunerea tov. Vlase. Îi promitem că vom ţine seama de interesantele sale sugestii şi că, încă în toamna aceasta, le vom traduce în fapt. Ne rezervăm dreptul ca la momentul oportun să-l solicităm şi pe d-sa să participe la realizarea anchetei propuse.

în cîteva rînduri

Nelu Văduva, G.A.S. Liţa, raionul Tr. Măgurele. În interiorul revistei, de obicei în pagina a doua, găsiţi şi explicaţia copertei. Sînt şi cazuri cînd coperta I este legată de un text apărut în interiorul revistei. Coperta cu jucătorul de fotbal Pîrcălab, la care vă referiţi, n-avea însă nevoie de prea multe explicaţii, dat fiind că acesta este binecunoscut în lumea sportivă. Anchete ca cele pe care le solicitaţi vor mai apărea. În viitor, la rubrica «Cititorii către cititori», va apărea şi adresa dv.

Marilena Dumitru, Cîmpina. Vă mulţumim pentru aprecierile dv. asupra revistei. O fotografie a actorului Florin Piersic a apărut pe coperta revistei «Flacăra» şi, nu fiţi îngrijorată, fotografia lui va mai apărea în revistă, desigur cînd se va ivi un nou prilej.

Lucia Enache, Giurgiu. De ce cînd ne scrieţi nu menţionaţi şi strada pe care locuiţi? Cum vă putem răspunde fără a dispune de o adresă completă? O copertă cu Alain Delon va apărea în curînd. De asemenea, vom publica, aşa cum ne cereţi, un scurt istoric al oraşului dv.

E. Sima, Braşov. Dacă ne veţi da adresa completă vă vom răspunde prin poştă. Felicitări către formaţia muzicală «Doina Oltului» puteţi trimite direct, prin poştă, ansamblului respectiv, al cărui sediu se află la Craiova; scrieţi-i pe adresa Comitetului regional pentru cultură şi artă.

Victoria Hriscu, Iaşi, şi **Ion Dunăscu,** Reşiţa. Cîntăreţilor Dan Spătaru, Anda Călugăreanu, Aurelian Andreescu şi Margareta Pîslaru le puteţi scrie la Studioul de televiziune, str. Molière 2. Cu regret, nu vă putem furniza adresele de acasă ale actorilor Jean Marais, Alain Delon şi Sarita Montiel.

Miuţă Chiorean. Ne bucură că v-a interesat fotoromanul «Un om moare la vila Ghiocelul». Vom mai publica şi în viitor asemenea materiale, încercînd să le prezentăm şi mai interesant decît cel la care vă referiţi. O copertă cu Yma Sumak nu este prevăzută de redacţia noastră.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Florentina Busuioceanu, tehnician proiectant, Craiova, str. Mesteacănului 52: ilustrate; Geta Apostol, elevă, Bîrlad, str. Grapei 11: teme diverse, literatură, muzică, ilustrate; Marcela Bucovineanu, elevă, Galaţi, str. Timişana 31: teme diverse, ilustrate; Francisc Pop, maistru, Bălan, bl. F2, ap. 6, rn. Ciuc: ilustrate; Elena Ilie, muncitoare, Reşiţa, căminul «7 Noiembrie», bl. 1, et. 2, ap. 206: cinema, ilus-

Bodaş, elevă, Ră-
terina Teodoroiu
ul Ralea, student,
mplexul studen-
etică şi tinereţe;
tehnician, Comă-
Zăvoi, bl. 18, sc. C,
reg. Bacău: teme
te; Codruţa Leu,
lă, Brăila, str. Ra-
rie, ilustrate; Pe-
dorescu, tapiţer,
. Lenin 17: teme
c Szabo, lăcătuş,
. Balta Verde 8:
e; Gh. Neamţu,
i, Reşiţa, str. M.
4 A, ap. 1: teme
te; Vasile Felea,
cău, str. Hatmanu
ort, muzică, ilus-
ieru, elev, Bacău,
erescu 10: litera-
ică, ilustrate; Du-
ectrician, 19 ani,
emocraţiei, bl. II,
strate; Nela Mos-
Galaţi, str. Ovidiu
rate; Florica Nicu-
ară, 19 ani, Răcari,
str. Ana Ipătescu
se, ilustrate; Ver-
elev, Şcoala teh-
com. Bechet, rn.
e, ilustrate; Nelu
, Căminul studen-
erse; Eugenia Ră-
lăraşi, str. Andrei
e diverse; Adrian
cian, com. Voi-
işani, reg. Argeş:
ilustrate; Gheor-
, Hunedoara, str.
me diverse; Gina
Rm. Sărat, str.
u, bl. 13, et. II,
ogică, teatru; Au-
ă, Rm. Sărat, str.
e diverse; Adrian
raiova, str. Silo-
ică, cinema, ilus-
Bamiopol, elevă,
Brăila: literatură,
e; Lidia Băbănaş,
str. Copernic 5:
ate; Vasile Ştefă-
contabil, 41 ani,
22, Piaţa Amzei
4, ap. 15: teme
e; Aurel Văidea-
ucureşti, of. 11,
293: tablouri, o-
ilustrate; Elena
n. comuna Gîrli-
si: teme diverse,
Stefu, oţelar to-
oşu, reg. Banat,
scu 8, şi Fănică
tor, Oţelu Roşu,
Decebal 5: ilus-
erse; Rodica Fie-
are, Sibiu, str.
muzică uşoară,
te.

cititorii întreabă

vechea curte domnească din iaşi

«Unde se află aşezată Curtea Domnească din Iaşi?»

F. TRANDAFIRESCU, Ploieşti

Răspunde AL. ANDRONIC, cercetător ştiinţific principal, Institutul de istorie şi arheologie din Iaşi.

Pe locul actualului Palat al culturii din Iaşi, în trecut s-a aflat Curtea Domnească. Ea este menţionată în documente abia începînd cu anul 1434, iar vechimea ei a fost confirmată de recentele cercetări arheologice.

În a doua jumătate a secolului al XV-lea Curtea Domnească de la Iaşi se dezvoltă în chip deosebit, Ştefan cel Mare construind aici biserica sa de curte cunoscută sub numele de Sf. Neculai Domnesc.

În secolele XVI-XVII, aşa cum semnalează unii călători străini, Curtea Domnească de la Iaşi constituia un ansamblu arhitectural deosebit, avînd în incinta sa mai multe construcţii, toate din piatră.

Palatul domnesc de la Iaşi a fost distrus deseori de incendii care, inevitabil, au dus la o serie de prefaceri ale clădirii iniţiale. Este interesant de semnalat că încă în 1834 mai existau la Iaşi zidurile incintei exterioare şi turnurile pătrate ale acesteia. De altfel, în 1933 se semnala că în faţa Palatului administrativ — cum se numea atunci fostul Palat al Ocîrmuirii — s-au găsit urmele zidurilor incintei exterioare ale palatului lui Ştefan cel Mare.

După ultimul incendiu din anul 1880 palatul a fost refăcut. Lucrările începute în anul 1906 s-au terminat abia în 1927, cînd noua clădire a găzduit tribunalul şi prefectura judeţului Iaşi.

Noua construcţie, opera arhitectului I.D. Berindei, înfăţişează un splendid palat în stil neogotic flamboyant. Palatul culturii de la Iaşi constituie în momentul de faţă cea mai reprezentativă clădire a vestitului centru cultural.

Cea mai bună destinaţie a acestei clădiri, declarată monument de arhitectură, i-a fost dată abia în anii puterii populare, fiind găzduite aici principalele muzee din Moldova şi anume: Muzeul de istorie a Moldovei, Muzeul etnografic al Moldovei, Muzeul de artă plastică şi Muzeul politehnic.

În 1960, cu prilejul construirii Teatrului de vară în preajma Palatului culturii, s-a dezvelit latura de sud-est a incintei vechii Curţi Domneşti. Prin lucrările de conservare s-a îmbinat într-un chip fericit cercetarea vestigiilor trecutului nostru istoric cu măreţele construcţii socialiste din ţara noastră.

Săpăturile sistematice au dat la iveală ziduri din secolele XV-XVIII, precizîndu-se fazele de refacere şi lărgire ale acestei curţi. Foarte importante au fost constatările privind planimetria curţii, confirmîndu-se atît unele planuri de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, cît şi diversele scrieri ale călătorilor străini din secolele XVI-XIX.

În secolul al XVII-lea s-au construit turnuri masive, dîndu-se incintei exterioare a Curţii Domneşti o formă stelară. Zidurile şi bastioanele văzute de martorii oculari de la sfîrşitul secolului al XVII-lea au fost reproduse într-o stampă tipărită la Augsburg în 1701. Recentele descoperiri de la Iaşi fac dovada că stampa respectivă reproduce înfăţişarea exterioară a Curţii Domneşti de la sfîrşitul secolului al XVII-lea.

Deoarece săpăturile au scos la iveală numai o parte a vechilor ruine, restul aflîndu-se sub temeliile actualului Palat al culturii, se impun ample cercetări în viitor pentru a se obţine planul complet al Curţii Domneşti din Iaşi, care a fost cea mai mare curte domnească din Moldova.

linia maginot

Cititorii Fulviu BALTZ din Medgidia şi Florin VÎNĂTORU din Iaşi doresc să cunoască pe scurt istoricul Liniei Maginot.

Răspunde maior doctor inginer FLORIN ZĂGĂNESCU.

«Linia Maginot» constituie un sistem de fortificaţii de mare amploare, realizat în 1934 în Franţa, la graniţa cu Germania şi cu Luxemburgul (graniţa cu Belgia a rămas însă mult mai slab apărată). Construcţia Liniei Maginot a început în 1929 sub conducerea lui André Maginot (1877-1932), ministrul de război al Franţei în acea perioadă. În 1939 au fost efectuate o serie de lucrări suplimentare, determinate de construirea în Germania a fortificaţiilor cunoscute sub denumirea de «Linia Siegfried». Lungimea totală a Liniei Maginot era de circa 750 km.

La începutul celui de-al doilea război mondial (1939-1945) porţiunea de pe Rin a Liniei Maginot avea raioanele fortificate de la Belfort la Strasbourg dublate şi de un sistem de canale ce făceau legătura între Rin, Rhône şi Ible. Sectorul de la Strasbourg şi pînă la graniţa belgiană, mai puţin întărit, includea raioanele fortificate din Alsacia şi Lorena, întinse respectiv pe 80 şi 120 km. Între cele două raioane se găsea o zonă de baraje lungă de 30 km şi adîncă de 50 km.

În cadrul Liniei Maginot erau ingenios combinate puncte întărite, coridoare şi depozite subterane (circa 30 metri adîncime), cazemate, baraje etc. Linia Maginot nu şi-a dovedit utilitatea militară deoarece agresorii hitlerişti au invadat Franţa prin Belgia, iar propriu-zis lupte mai însemnate nici n-au avut loc în jurul acestor fortificaţii.

Deşi în 1950 s-au efectuat lucrări de restaurare, presa a adus recent vestea că se proiectează ca unele din construcţiile fortificaţiilor Liniei Maginot să fie valorificate în scopuri comerciale.

venus din milo

«Ce aş putea afla cu privire la istoricul celebrei statui Venus din Milo?»

Dinu ZAMFIRESCU, Bucureşti

Răspunde prof. univ. doctor docent RADU VULPE, consultant ştiinţific la Institutul de arheologie al Academiei Republicii Socialiste România.

Dintre capodoperele strălucitei sculpturi greceşti din antichitate, de cea mai mare celebritate s-a bucurat în timpurile noastre statuia Venerei din Milo, care este mîndria Muzeului Louvre din Paris. Sculptată în două blocuri de marmură unite prin cepuri de fier şi prezentînd o înălţime de 2,38 m, această statuie reprezintă o divinitate feminină, identificată în general cu Afrodita sau Venus, zeiţa frumuseţii şi a dragostei (căreia i se mai spune şi Venera). Înfăţişată în atitudinea unei femei care s-ar pregăti să intre în apă, prezintă partea superioară a corpului nudă, veşmintele căzîndu-i pe şolduri. Braţele, rupte încă din vechime, îi lipsesc. După resturile lor de la umeri şi după ondularea uşoară a trunchiului spre dreapta se poate lesne deduce că mîna stîngă era ţinută în sus, ca şi cînd ar fi ridicat un obiect, iar mîna dreaptă era lăsată în jos, ca pentru a apuca veşmintele alunecate. Capul, de o expresie senină şi maiestuoasa, urmează înclinarea graţioasă a torsului, cu privirea pierdută în zare. Nimic din acest superb trup de femeie, desăvîrşit executat, nu inspiră vreun gînd de cochetărie frivolă, ci numai de demnitate olimpiană, de nepăsare suverană, de putere, de sănătate. Reprezintă un tip ideal de frumuseţe, căruia lipsa braţelor, departe de a-i răpi ceva, îi adaugă farmec în plus. Pe bună dreptate această capodoperă a artei antice constituie, de un secol şi jumătate de cînd a fost descoperită, obiectul admiraţiei generale.

Este şi o piesă arheologică plină de taine. Se discută mereu, fără a se ajunge la o soluţie definitivă, problema semnificaţiei şi atitudinii acestei statui, data ei, precum şi numele genialului artist din dalta căruia a ieşit. Formează motiv de dispută pînă şi amănuntele împrejurărilor în care a fost găsită, deoarece diferitele rapoarte transmise în această privinţă diferă între ele şi chiar se contrazic. Fapt este că descoperirea a fost întîmplătoare, că a avut loc în primăvara anului 1820 în mica insulă Milo din arhipelagul Cicladelor şi că se datoreşte unui ţăran grec din insulă care, în timp ce îşi săpa ţarina de lîngă teatrul antic, din marginea portului Milo, a dat peste o construcţie rustică din vremea romană tîrzie. Înăuntrul acestei construcţii se aflau cele două jumătăţi despărţite ale statuii, un picior şi trei mîini de la alte sculpturi, două herme (mici stîlpi cu capete de zei) şi două inscripţii. Nici una din aceste piese, de epoci diverse, nu aparţineau statuii. Construcţia constituia un depozit de vărărie, în care toate aceste piese de marmură, inclusiv splendida statuie a zeiţei, fuseseră adunate ca material brut destinat cuptoarelor de făcut var. Din fericire, vărăria fusese părăsită înainte de îndeplinirea acestei funeste operaţii. La două luni după descoperire, statuia şi o parte din celelalte piese au fost cumpărate de ambasadorul francez de la Constantinopol şi duse la Paris.

Numele de Venus, atît de popular, i-a rămas acestei statui numai fiindcă tradiţia l-a făcut comod. De fapt nici un indiciu real nu-l confirmă. De aceea s-au încercat alte identificări, ipotetice, dintre care cea mai impresionantă este a savantului francez Salomon Reinach, referindu-se la Amfitrite, soţia lui Poseidon, zeul mării. În mîna stîngă ar fi ţinut un trident, ca şi soţul ei. Tot la Milo, în 1878, a fost descoperită şi o statuie de marmură a lui Poseidon însuşi, cam de aceeaşi înălţime (2,45 m) şi de acelaşi stil. În ce priveşte epoca acestor două statui, care par a fi format un grup, învăţatul francez a adus bune argumente pentru a le data în prima jumătate a secolului IV î.e.n., între stadiul artei severe şi nobile a lui Fidias şi acela al tendinţelor psihologice umanizante reprezentate de Praxitele şi de Scopas. Autorul celor două statui trebuie să fi fost unul din urmaşii lui Fidias, dar nu s-ar putea preciza nici măcar ipotetic numele lui.

pe scurt

Ion St. Epure, Călăraşi. 1) După majoritatea ipotezelor Pămîntul incandescent s-a răcit treptat (în perioade ce au durat sute de milioane de ani). Abia după ce s-a desfăşurat acest proces de răcire, cînd temperatura globului a ajuns la un punct favorabil apariţiei vieţii, s-a produs acest mare «miracol» al universului. 2) Nu cunoaştem întregul serial al «Sfîntului», dar e greu de presupus că autorii săi «l-ar omorî». Aceasta ar fi împotriva legilor genului. 3) Cu privire la programele de muzică populară de care ne întrebaţi, ne vom interesa şi vă vom comunica ulterior.

Marcel Privantu, Craiova. Ne puneţi atît de multe întrebări şi ne faceţi atît de multe propuneri încît nu ştim cu ce să începem. Vom încerca să le rezolvăm pe toate. 1) Sîntem de acord că nu trebuie să renunţăm la rubrica «Sport». Dovada: ea apare în continuare. 2) Printre cele mai mari elicoptere din lume sînt cele de construcţie sovietică; vom publica un articol separat despre elicopterele mari şi, aşa cum ne cereţi, în general despre giganţii aerului. 3) Despre istoricul fotbalului s-a scris atît de mult în presă cu prilejul recentelor campionate mondiale încît socotim inutil să mai revenim (acelaşi răspuns cu privire la fotbalul englez şi la cel brazilian în mod special). 4) Am reţinut propunerea de a publica din nou o fotografie a actriţei iugoslave de film Beba Loncar; o vom face cînd ecranele cinematografelor ne vor prilejui o nouă întîlnire cu ea. 5) Despre inventarea stilourilor cu rezervor de cerneală am scris de mai multe ori, atît noi cît şi alte publicaţii; în ce priveşte cele cu pastă, ele nu constituie decît o aplicare a aceluiaşi vechi principiu: au apărut şi s-au răspîndit în anii de după cel de-al doilea război mondial. 6) Ochelari de protecţie de orice fel se poartă numai la recomandarea medicului oculist, după un examen din care acesta poate stabili dacă ochiul respectiv are sau nu nevoie de o protecţie. În orice caz însă, în anumite condiţii ochelarii de soare sînt obligatorii: de exemplu în alpinism, cînd sportivii ajung pe piscuri acoperite cu zăpadă care, precum se ştie, reflectă cu multă putere razele solare. 7) Despre indienii din jungla Amazoanelor am mai scris; vă promitem să mai revenim cu un articol sau cu un reportaj pe această temă. 8) Aşa cum aţi văzut din două articole diferite (nr. 21 şi nr. 32 din acest an) părerile cu privire la utilitatea sau caracterul dăunător al culturismului sînt împărţite. Se pare că la ora actuală majoritatea specialiştilor înclină să aprecieze drept pozitive efectele practicării culturismului — bineînţeles, fără exagerările care au făcut din culturism o marfă comercială. Noi nu sîntem însă în măsură să vă punem la dispoziţie un program de practicare a culturismului.

V. SILVIAN

cep
colile...

e mii de tineri, încep marile emoții
re sînt noutățile noului an școlar?
am adresat conducătorilor unor
l Învățămîntului, precum și direc-
cele mai bune licee bucureștene,
pal de cercetare al Institutului de
ată răspunsurile primite:
, *director general al învățămîntului*

În primul rînd, pe baza directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, începînd cu anul școlar 1966-1967 intră în funcțiune liceele de specialitate cu caracter industrial, agricol, economic și pedagogic. În cele 196 unități care vor funcționa în noul an școlar vor fi școlarizați în anul I circa 23 000 de elevi. Preconizate ca forme de pregătire pentru producție și pentru viață a tinerilor absolvenți ai școlii generale, noile licee răspund unor cerințe actuale și de perspectivă în privința formării cadrelor medii necesare economiei și culturii.

Alte noutăți. Pentru elevii din școlile generale și din liceele de cultură generală s-au editat și tipărit 475 titluri de manuale într-un tiraj de peste 26 000 000 exemplare. Valoarea manualelor care se vor acorda gratuit elevilor din învățămîntul de cultură generală depășește suma de 153 000 000 lei.

O atenție deosebită se acordă și dotării școlilor cu mijloace moderne audiovizuale și modernizării aparatelor de laborator. În 1966 producția de material didactic pentru școlile de cultură generală însumează o valoare de 49,8 milioane lei. Marea majoritate a comenzilor efectuate au fost livrate. În 1967 se va mări în continuare producția de discuri didactice pentru predarea limbii române și a celorlalte limbi moderne, pentru predarea muzicii; de asemenea se va mări și producția de filme, de diapozitive și se va lărgi gama aparatelor electronice și utilajelor necesare lucrărilor de laborator.

Toate aceste măsuri, luate ca urmare a grijii permanente a partidului pentru instruirea și educarea tinerelor generații, vor contribui în mare parte la dezvoltarea ascendentă a învățămîntului nostru, la formarea unor cetățeni temeinic pregătiți, educați în spiritul dragostei fierbinți pentru partidul nostru, pentru patria noastră socialistă.

Conf. univ. ing. CONSTANTIN PESTIȘANU, director în Ministerul Învățămîntului:

Pentru asigurarea dezvoltării și modernizării continue a învățămîntului de toate gradele din patria noastră, fiecare început de an de învățămînt aduce studenților și elevilor, printre altele, și noi construcții.

Anul acesta elevii școlilor generale și liceelor vor primi în folosință încă 2 300 noi săli de clasă construite în comunele și orașele patriei noastre. La acestea se adaugă săli de clasă și locuri în internate pentru elevii școlilor profesionale și tehnice.

Studenții primesc încă 26 125 mp spații noi de învățămînt, concretizați în: clinici pentru Facultățile de medicină veterinară la Iași și Cluj; săli de studiu la Conservatorul «Ciprian Porumbescu» din București; săli de cursuri și laboratoare la Institutul politehnic din Cluj; săli de cursuri și laboratoare la Institutul politehnic din Brașov; săli de lucru (ateliere) la institutele de arte plastice din Cluj și București; un nou local pentru Facultatea de stomatologie de la I.M.F.-Cluj; sală de sport la Institutul pedagogic de 3 ani — Oradea; spații nou amenajate pentru Universitatea din Craiova.

Pentru cazarea și servirea mesei studenților vor intra în funcțiune circa 2 000 locuri în cămine moderne și cantine pentru 3 600 studenți în următoarele centre universitare: Timișoara — 1 188 locuri în cămine și o cantină pentru 3 000 studenți; Brașov — 396 locuri în cămine; Iași — 408 locuri în cămine; Constanța — cantină pentru 600 studenți.

Acestea sînt primele capacități ce vor intra în funcțiune din prevederile cincinalului 1966-1970, care asigură într-un ritm intens noi localuri de școli, spații de învățămînt, cămine și cantine pentru studenți și elevi.

Prof. ION DRAGU, directorul Liceului «Ion Neculce» din București, cercetător științific principal la Institutul de științe pedagogice:

Liceul «Ion Neculce» din București este gata să-și primească elevii în condiții care să asigure buna desfășurare a procesului de învățămînt. Localul școlii a îmbrăcat haina festivă, laboratoarele au fost dotate cu utilaje noi, necesare modernizării procesului instructiv-educativ, s-a amenajat o nouă și frumoasă bază sportivă. Pregătirile noastre au fost însuflețite de succesele obținute anul trecut: 77% din elevii promovați ai școlii noastre au obținut media generală peste 7, iar 29,14% — peste 9. Menționăm că în sesiunea din iunie a examenului de bacalaureat 95% din elevii liceului nostru au reușit.

În acest an școlar vom exploata din plin noul laborator lingvistic. În același timp echipamentul tehnic și mobilierul laboratoarelor de chimie și biologie vor fi îmbogățite substanțial.

Liceul nostru fiind școala de bază în care Institutul de științe pedagogice își desfășoară activitatea, în noul an școlar se va extinde munca de cercetare științifică. În centrul preocupărilor vor sta problemele perfecționării unor programe școlare, ale modernizării predării, ale programării învățămîntului, ale orientării școlare și profesionale. O atenție deosebită se va acorda constituirii sistemului muncii educative; se vor aplica, la toate clasele I-VIII, concluziile formulate în lucrarea «Contribuții la sistemul muncii educative în școala generală» elaborată de institut.

Interviuri realizate
de Bazil DUNĂREANU

◀ *Primul «orar», primele emoții...*

rnet automobilistic

TAREA VITEZEI PE ȘOSELE ȘI AUTOSTRĂZI ?

experiență de or-
re a circulației a
ropierea orașului
Germană) la în-
stui an. S-a ales
merare a penetra-
ul orașului, dato-
din zonele de
și turism.
care sistemul de
esizat de existen-
le sau autostrăzi,
peste 2 300 vehi-
e pe oră și sens,
ncțiune semnalele
tizările prin radio
conducătorii de
educă treptat, în-
imp de 10 minute,
e de la 120 km/oră
ultatele experien-
e mai bune aștep-
ptomele certe de
ții, de aglomerări
culației care apă-

ruseră în jumătate de oră, totul s-a reglementat iar circulația a redevenit fluentă, deși s-a desfășurat cu o medie orară mai scăzută. După două ore, cînd cea mai mare parte a vehiculelor care se întorceau din week-end pătrunseseră în oraș, restricțiile de viteză au fost ridicate.

Cum se explică acest fenomen? La viteza de 120 km/oră distanța de gardă dintre automobile este de circa 150 m, în timp ce la 60 km/oră ea se reduce în medie la 35 m. Această distanță de gardă este obligatorie, ea fiind intervalul minim dintre două mașini aflate în mers, care permite conducătorului celei din spate să prevină orice mișcare neprevăzută a predecesorului. Rezultă deci faptul că, la viteze mai mici, autostrada (sau șoseaua) devine mai aglomerată dar numărul de autovehicule care trece printr-o anumită secțiune într-o unitate de timp este mai mare, făcînd astfel ca circulația să devină fluentă într-un timp mai scurt.

Măsura este eficientă mai ales dacă este coordonată cu o repartizare a fluxurilor mari de automobile pe toate intrările orașului, astfel încît timpul recuperat pe șosele să nu fie pierdut prin așteptarea pe tronsoanele unde profilul arterelor se îngustează.

Dispozitivul tehnic cu ajutorul căruia se realizează operația constă din șapte camere de televiziune, cîte una pentru fiecare penetrație, cutii de semnalizare sau coduri de semnalizare optică amplasate pe șosele și autostrăzi la distanțe variind între 60 și 10 km de oraș și un post de radioemisie utilizat timp de 2-4 ore, cam de 15-20 de ori pe an, în timpul verii în special.

Ing. V. IOANID

vinte încrucișate

IDILĂ

1) Cuprinsă de
rumos din basme.
— Lăcașul dragos-
are. 3) Logodnică
Răsărit — Garni-
rțișor — Grații.
pieptene! — Pre-
a lui Paris. 6) Timp
ila — Legătura iu-
Grigore. 7) Intri-
E contra — Plin de

viață. 8) Iubita lui Tristan — În bezele! 9) Derivat lactat — Rudă apropiată — Pornește din inimă. 10) Ileana (fam.) — Ispitiți. 11) Într-o clipă! — Laude — Gresat. 12) Zeița discordiei (mit.) — Chibzuit. 13) Clasică declarație de dragoste (2 cuv.) — Constelație poetică. 14) Acut! — Căsătorie... de formă. — În parc! 15) Subțirei (fig.) — Vîrstă. 16) Legătură — Stibiu — Obraz subțire — Curea! 17) Hotar central! — Iubit mai demult — Artistă. 18) A învîrti — Se pierde ușor. 19) Părinte — Un cîntec de dragoste. 20) Iubire — E o greutate.

VERTICAL: 1) Nefericita pereche de îndrăgostiți din Verona (3 cuv.) — Perechea lui. 2) Drumul homerian al lui Ulise spre Penelopa — Scump — În afară! 3) Lulea (fig.) — A se frămînta — Cu floricele (pl.) — Cele șapte frumoase. 4) Ce-i al lui e-al lui — Zeul dragostei (mit.) — Neascultător — Concert pe lac. 5) Aceasta-i! — De forma unui ou — Soț. 6) A irumpe — El, de colo... — «Othello» de Verdi și «Tristan și Isolda» de Wagner — A da cuiva o misiune (înv.). 7) Vîrf în Carpați — Iubește și ea... — La persoana întîi. 8) Însă — Beneficiu (od.) — Copilași — Veșnic. 9) Localitate în Sudan — Curajoși (fig.) — Uscat — Căpitan de plai într-o cunoscută baladă — Vorba mielușelului. 10) Nume de băiat — Șarpe uriaș — Avînt — Fluviu în U.R.S.S. 11) La baterie — Rînduri dintr-o poezie — Enervat. 12) Chipul dragostei (pl.) — În floarea vieții (fem.) — Lacomă. 13) Puternici — Sărutare — Avere — Vrea totul pentru el.

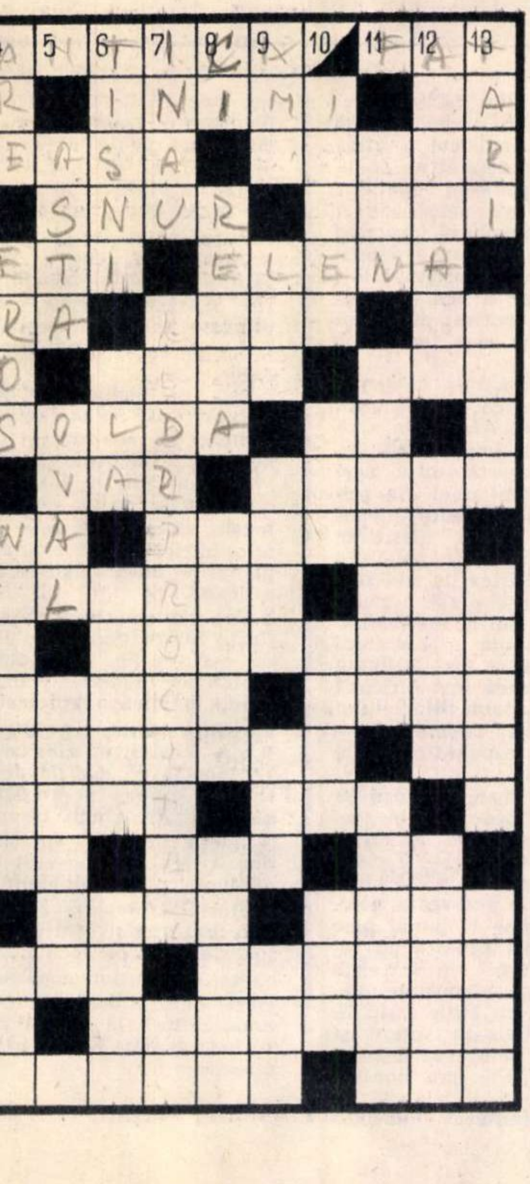

Toma MICHINICI

Cuvinte rare: AMM, NORI, ETI, AMAT, TAR, MISI.

dezlegarea jocului «COLECTAȚI FIER VECHI» apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) COLECTARI — CAI. 2) TURNATORIE — T. 3) MELE — LAMINARE. 4) ALESE — CASARE. 5) CAA — SPAN — LATA. 6) AR — SORT — AT — OL. 7) R — SUPE — STERPI. 8) ACID — SUTA — AIA. 9) ADUNARE — BIRT. 10) SPERA — SAPATE. 11) PIRITE — GARA — R. 12) ATU — ALB — RE — HE. 13) IARA — EDEC — DUS. 14) S — GRAV — MASINI. 15) MIMI — C — TUNET. 16) RECE — BAN — SODA. 17) ETA — MOTOR — ZO. 18) BA — SONOR — SAAR. 19) ULITA — DESEURI. 20) TEVARIE — CARAT.

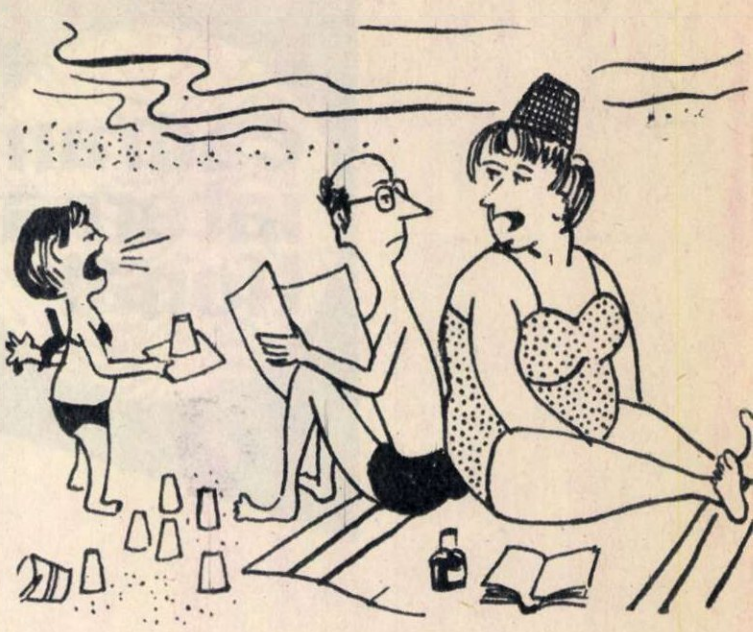

— La dracu, omule! Mănîncă o dată din cozonac și să nu-l mai aud pe ăla urlînd...

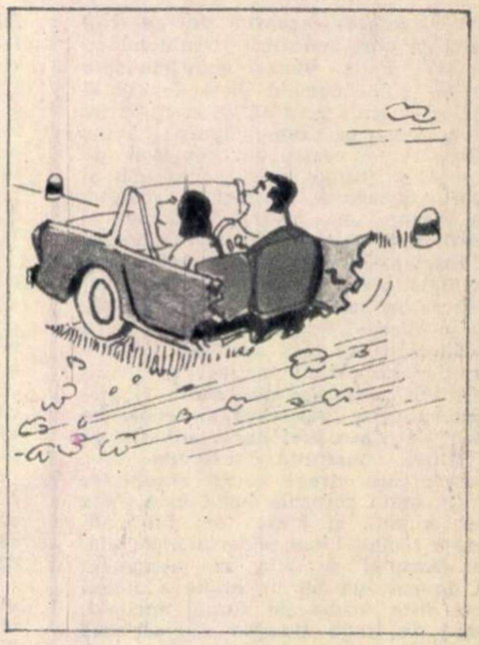

— E drept că el avea prioritate, totuși am reușit să i-o luăm înainte...

umor...

de peste hotare

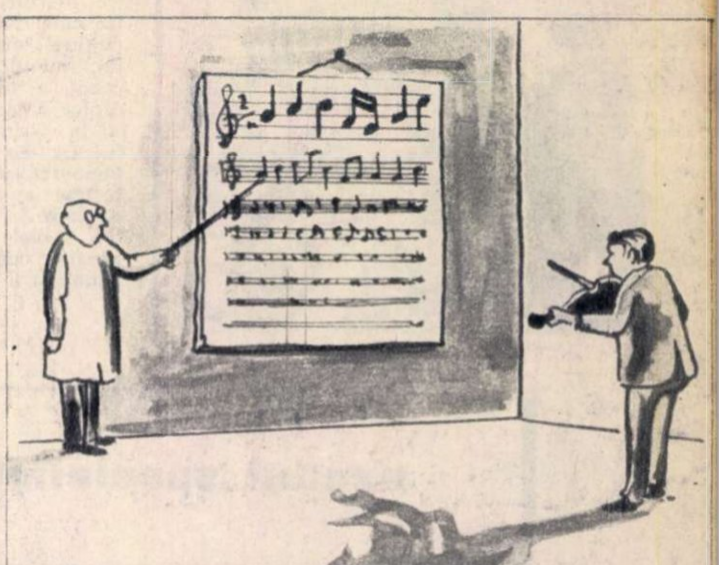

Violonistul la oculist.

cadran interna-ţional

imagini italiene: pisa

— corespondenţă din italia —

ceasta de pe rîul oritor, rivalizînd cu loriei maritime care iele Pisei de cel al ad că de la cheiurile rumul de apă navele ul i-a suprapus pe . Aici s-a născut și arhitect și sculptor levărat precursor al a trăit marele astro- Galilei, pentru care constituit un ade- și făcea experienţele ului, bunăoară, el a rii oscilatorii a pen- l înclinat a stabilit r. De altfel, în clă- strează și astăzi ca eţ așa-numita lampă ită din bronz.

ge astăzi armate de rile lumii este Piaţa Piazza dei Miracoli. gă monumentala clă- află un monument l de efigie a Italiei de turnul înclinat. idurile de marmură de lîngă colonadele u-i unghiul de încli- a puternică a unei teptîndu-te ca, din- l vezi prăbușindu-se. onnano Pisano drept o construcţie ele- uncit multe decenii. at că greutatea lui . De-a lungul secolelor, numeroasele cutremure care s-au făcut simţite la Pisa nu l-au deteriorat cîtuși de puţin și se spune că încă multe secole de acum înainte va continua să suscite interesul turiștilor și al oamenilor de știinţă. Savanţi din întreaga lume se preocupă de acest curios fenomen arhitectonic, au loc dezbateri în presă și se preconizează începerea unor lucrări de consolidare și de conservare sub egida U.N.E.S.C.O.

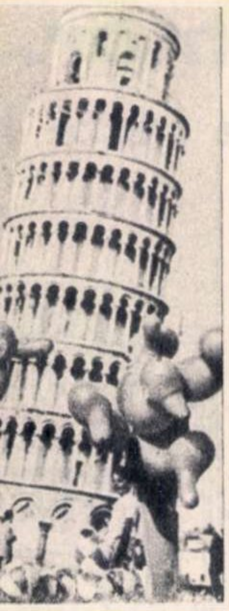

După ce ai vizitat Domul și Battistero — o construcţie de formă circulară, cu pereţii din marmură albă — după ce ai scăpat cu greu de insistenţele vînzătorilor de suveniruri care îţi oferă în zeci de variante imaginea turnului înclinat — de la portchei la cești de cafea, de la baticuri la cărţi de joc — te simţi îndemnat să străbaţi orașul în lung și-n lat, să te plimbi pe străzile lui pitorești, multe împodobite cu construcţii de pe vremea Renașterii, să poposești la Piazza dei Cavaleri, ce evocă ordinul Cavalerilor Sfîntului Ștefan, ori să adăști printre ruinele termelor romane, datînd de pe vremea vestitului Nero.

Prezenţa la Pisa îţi dă totodată prilejul să faci cunoștinţă și cu alte locuri devenite celebre prin pana unor mari scriitori. Bunăoară, palatul Gherardesca a fost evocat de Dante în ,,Divina comedie" ca loc de surghiun.

În această concentrare formidabilă a monumentelor trecutului, te trezesc la realitatea prezentului animaţia de pe străzi, goana ameţitoare a mașinilor, luminile multicolore ale firmelor magazinelor care la fiecare pas anunţă ,,liquidazione" (solduri), o stratagemă a negustorilor de a atrage clienţii pentru mărfurile mai greu vandabile. Actualitatea o simţi trepidînd la ceasurile dimineţii, cînd muncitorii pornesc spre fabricile orașului — căci Pisa este un puternic centru industrial al Toscanei — sau cînd miile de studenţi se îndreaptă spre universitate. Într-adevăr, aici își desfășoară activitatea una dintre cele mai vechi universităţi ale ţării, întemeiată la 1338 și a cărei faimă a trecut de mult hotarele ţării. În discuţiile pe care le-am avut cu profesorii am aflat că există trainice legături de colaborare cu institutele de învăţămînt superior din ţara noastră, mărturie a raporturilor statornicite între cele două ţări atît pe plan știinţific și cultural, cît și economic și politic. De altfel, nu demult, scriitorul Dragoș Vrînceanu a vorbit în faţa studenţilor și cadrelor didactice despre poezia românească, iar în vitrinele librăriilor din Pisa am văzut lucrări de Sadoveanu, Rebreanu, Titus Popovici, precum și recenta apariţie editorială a volumului de poezii de Tudor Arghezi în traducerea laureatului Premiului Nobel, Salvatore Quasimodo. Toate acestea constituie pași înainte pe drumul cunoașterii și aprecierii reciproce.

I. MĂRGINEANU

Expoziţia de artă plastică contemporană românească deschisă recent în sala de expoziţie Ernst Museum din Budapesta, a stîrnit un viu interes în rîndul iubitorilor de artă din capitala R. P. Ungare, atrăgînd zilnic numeroși vizitatori.

exodul specialiștilor

plecaţi definitiv din

pleca în toamnă Presbyterian Medi-

i mult ?

olu. Totuși, nu salariul mai mare m-a tentat să plec în America.

— Dar ce anume ?

— Posibilităţi mai mari de studiu. La noi, în Anglia, se înaintează greoi...

Întrebările au fost puse de un reporter de la **Daily Telegraph**, iar răspunsurile au fost date de doctorul John Raison, unul dintre principalii specialiști britanici în chirurgia inimii. Prilejul interviului : hotărîrea lui Raison de a accepta să emigreze în Statele Unite.

Atenţia acordată de presă cazului Raison decurge din problema dificilă pe care o creează, în Marea Britanie, ca și în alte ţări vest-europene, așa-numita ,,hemoragie a materiei cenușii", respectiv plecarea în S.U.A. a unor specialiști de înaltă valoare, ispitiţi de marile companii americane cu cîștiguri mai ridicate și laboratoare de studiu mai bine utilate.

Cazul Raison a fost pus în legătură și cu un alt fapt. În urmă cu cîtva timp, după ce s-a aflat de hotărîrea Angliei de a se retrage din organizaţia vest-europeană pentru construirea și lansarea de sateliţi — E.L.D.O. — decizie asupra căreia cabinetul britanic a revenit ulterior, G. V. Pardoe, conducătorul departamentului de construire a rachetei Blue Streak al companiei Hawker Siddley Dynamics, a dezvăluit faptul că N.A.S.A. și diferite societăţi constructoare americane au făcut în repetate rînduri oferte avantajoase specialiștilor englezi în construcţii spaţiale pentru a-i determina să emigreze în Statele Unite.

Numeroase cercuri din Anglia consideră că masivul exod al savanţilor ar fi putut fi evitat dacă de pildă guvernul britanic ar fi micșorat cheltuielile militare în favoarea sporirii alocaţiilor pentru cercetarea știinţifică.

Hemoragia materiei cenușii a stîrnit temeri pentru viitorul cercetărilor știinţifice în Anglia, această problemă fiind dezbătută și în parlament.

Florin UDREA

„de la arma criticii la critica prin arme“

,,Cînd analizezi condiţiile de viaţă și de luptă ale poporului din Africa de sud ai impresia că aici colonialismul a atins limitele sale : exploatarea omului nu poate fi împinsă mai departe, spolierea bogăţiilor unui popor nu poate fi mai nemiloasă și condiţiile de luptă ale populaţiei oprimate nu pot fi mai dificile, ca urmare a puterii și stratagemelor utilizate de rasiștii albi ; și totuși, teritoriul vecin, Africa de sud-vest, apare încă mai defavorizat din acest punct de vedere" — nota mai demult un ziarist african.

Situaţia geografică, climatul, subpopularea teritoriului au făcut ca lupta pentru independenţă a populaţiei Africii de sud-vest să se desfășoare în împrejurări deosebit de dificile. Din această cauză, deși teritoriul ar fi putut deveni unul din primele state africane independente (dominaţia colonială oficială luînd sfîrșit în 1920, în urma înfrîngerii Germaniei în primul război mondial), Africa de sud-vest continuă să rămînă și astăzi pradă acţiunii destructive a colonialismului și rasismului.

,,Retrasă" din componenţa imperiului învins, Africa de sud-vest a fost atribuită statului vecin ei — Uniunea Sud-Africană — spre administrare (,,conform principiului dezvoltării și al bunăstării populaţiei" — precizau documentele corespunzătoare ale Ligii Naţiunilor).

Rasiștii sud-africani au instaurat însă pe teritoriul anexat binecunoscutul lor regim de discriminare rasială și asuprire.

,,Administraţia ţării noastre — declara recent Sam Nugoma, președintele SWAPO, Organizaţia popoarelor din sud-vestul african — se află în întregime la bunul plac al minorităţii rasiste, deși aceasta nu reprezintă decît a 7-a parte din întreaga populaţie a ţării. Această minoritate dispune în exclusivitate de bogăţiile ţării, în timp ce populaţia de culoare suferă și trăiește în condiţii din cele mai mizerabile și mai inumane... Deși ţara noastră are bogăţii fabuloase".

Într-adevăr, Africa de sud-vest deţine un loc de frunte în extracţia mondială de diamante ; trustul sud-african Oppenheimer, care controlează ,,Consolidated Diamond Mines of S.W.A." obţine un profit anual de peste 15 milioane lire sterline de pe urma extracţiei diamantelor. Subsolul ţării e bogat în plumb, argint, mangan, cositor, zinc, cupru, vanadiu. În sudul ţării, în deșertul Namib, au fost descoperite și zăcăminte de uraniu. În ceea ce privește industria pescuitului, Africa de sud-vest se află pe primul loc pe continent.

Este pe deplin explicabil deci că guvernul rasist de la Pretoria a rîvnit întotdeauna să anexeze teritoriul Africii de sud-vest. Intenţiile sale în această privinţă au suferit însă eșecuri succesive de-a lungul anilor ; revoltele populaţiilor locale, ca și protestele viguroase ale statelor africane au amînat de fiecare dată planurile anexioniste ale Republicii sud-africane.

Cu atît mai mult a surprins hotărîrea Curţii Internaţionale de Justiţie de la Haga de a-și declina competenţa în problema Africii de sud-vest ; după cum se știe, opinia publică a apreciat acest gest ca o aprobare tacită a politicii de apartheid a R.S.A. Pînă și un ziar ca **New York Times** recunoștea că decizia de la Haga ,,va influenţa asupra prestigiului și chiar asupra utilităţii Curţii Internaţionale".

Liderii mișcării de eliberare naţională din Africa de sud-vest au declarat însă că lupta pentru dobîndirea independenţei teritoriului, departe de a înceta, intră într-o fază nouă. ,,Noi am epuizat toate mijloacele pașnice în lupta pentru revendicarea drepturilor noastre legitime — declară ei. Sîntem gata de a trece de la arma criticii la critica prin arme. Foarte curînd, sperăm să putem trece la acţiune directă".

Corneliu VLAD

întrebare cu multe răspunsuri

ic ! Atît de departe de
de aproape de Statele
frază a lui Porfirio Diaz,
xicului înainte de primul
este citată de Richard
icol publicat de revista
Magazine sub titlul „De
anii spun : go home,

ă vecinătatea geografică,
Diaz, nu reprezintă sin-
stilității față de S.U.A.
îndepărtate — Argentina,
— sînt în același timp
t antiamericane", notează
stilitatea este de aseme-
puternică.

mplicit răspunsurile la
titlul articolului citat
Circa 40 la sută din ex-
al Statelor Unite se în-
erica Latină și o treime
este destinată exploată-
„Firmele lor dobîndesc
i nouă ne lasă pămîntul
pus iar și iar lui West
iei pe care el a între-
Americii Centrale și de
stat de vorbă și cu oa-
americani din S.U.A. și
de ceea ce el numește
de conchistadori". Unul
larat : „Brutalitatea este
potrivit în relațiile cu
orul (originar din Texas)
mai importante exploa-
cupru din Chile i-a afir-
nord-americanii ar tre-
n stat propriu în America
burilor din Africa de
noastre i-am ține la res-
", a adăugat el.
ne de dispreț rasial a

regăsit-o Richard West și la o serie de reprezentanți oficiali ai Statelor Unite. Adresîndu-se studenților dintr-un centru universitar latino-american, ambasadorul S.U.A. în acea țară și-a început discursul cu cuvintele : „Este un mare privilegiu pentru voi că am venit aci".

Richard West subliniază că isteria anticomunistă contribuie din plin la „coruperea politicii S.U.A. față de America Latină". Ridicîndu-se împotriva cercurilor agresive care susțin că Cuba este un „pumnal îndreptat spre inima Statelor Unite", el își încheie astfel articolul : „Metafora nu este nici corectă, nici originală. Încă mai demult Goebbels a pretins că Cehoslovacia e un pumnal îndreptat spre inima Germaniei".

N. AURELIU

„Libertate" — acest cuvînt scris pe zidurile din Cuzco (Peru) poate fi întîlnit și pe străzile orașelor din alte țări latino-americane ale căror popoare năzuiesc la o deplină libertate — politică și economică.

novi sad, inima voivodinei

— corespondență din r. s. f. iugoslavia —

luența tuturor torentelor
re și-au tăiat vad prin
Europei, Novi Sadul a
istoriei o viață deosebit
-au perindat pe aici ca-
ienicerii și spahiii turci,
are și-au lăsat urmele în
cat al celor 16 km de
, în zigzagul tranșeelor,
de pe porțile și zidurile
rajdin. Vechea emblemă
intă trei valuri albastre,
ea, trei turnuri de cetate,
ul militar al cetății, iar
porumbel purtînd în cioc
slin. Atunci cînd a fost
ă emblemă, din cele trei
ce porumbelul era mai
ei aspirații decît a unei

ăratelor vicisitudini, ora-
a jucat un rol destul de
nomic și cultural — în
61 a luat ființă aici Tea-
iar trei ani mai tîrziu —
iotecă, avînd azi 300 000
dul a cunoscut însă o
ă înflorire abia după eli-
sub jugul fascist. El și-a
semirural, devenind un
circa 150 000 de locuitori,
i zeci de construcții im-
port la Dunăre s-a dez-
izat, capacitatea instala-
încărcare și descărcare
1 000 000 tone mărfuri.
industria. Întrucît Novi
în Voivodina, principala
regiune agricolă a Iugoslaviei, s-a construit aici o întreprindere de mașini agricole — care produce anual mii de combine, agregate pentru însilozare și alte utilaje destinate agriculturii — și a luat ființă un institut agronomic.

Situată în sudul Cîmpiei Panonice, Voivodina — denumită și grînarul Iugoslaviei — ocupă o suprafață de 21 506 kmp. Ogoarele se întind pe o suprafață de 1 677 000 ha pămînt din cel mai fertil. Dar inundațiile, uneori catastrofale, pun în primejdie munca oamenilor ; alteori seceta își face simțită efectele dăunătoare. Conform datelor statistice, din ultimii 100 de ani 51 au fost ani de secetă, în 32 s-au produs inundații și numai 17 au fost ani buni pentru agricultură. Pentru a se preveni efectele calamităților naturale s-a pornit la construirea sistemului hidrotehnic Dunăre-Tisa-Dunăre, care va permite irigarea unei suprafețe de 360 000 ha și drenarea altor 760 000 ha. De pe suprafețele irigate și drenate se vor obține recolte sporite de grîu, porumb, sfeclă de zahăr, legume și plante furajere.

Lucrările la acest sistem au început în primăvara anului 1957. Pînă în prezent au și fost terminate jumătate din obiectivele prevăzute.

Pe lîngă sarcinile principale de desecare și irigare, sistemul hidrotehnic Dunăre-Tisa-Dunăre va servi și ca mijloc de comunicație între regiunile provinciei Voivodina. Totodată, el va fi folosit și la aprovizionarea cu apă a orașelor și întreprinderilor.

N. PLOPEANU

dacă bate vîntul

alurilor nisipoase izolate
port : iahtingul pe nisip.
a vîntul să atingă cel
ă ca neobișnuitele „am-
și pînze să înceapă să
, afirmă unii. În 1829, în-
ți din Carolina de Sud
Hamburg — un vehicul
at de vîntul care umfla
ra prevăzut. Zarzavagiii
nului, pe la începutul
lizau pînzele pentru a
u căruțele pline de povară ? O fi sau nu o noutate, cert este un lucru : în curînd vor avea loc competiții organizate cu aceste vehicule de agrement. Numai vîntul să bată la timp ! Căci de vînt depinde viteza spre care năzuiesc noii sportivi. După numeroase încercări făcute în ultimii ani s-a constatat că un asemenea aparat poate atinge 73,4 km/oră cînd vîntul are tăria 5 și peste 110 km/oră dacă vîntul are tăria 7.

Noul sport își are de pe acum locurile preferate : în Anglia plaja Sf. Ana sau în R.F.G. la Sankt Peter, în Franța la Touquet, în Belgia la Panne. Dar vastele deșerturi nisipoase se pare că atrag mai mult în ultima vreme pe înfocații amatori. Un colonel francez, I. du Boucher, intenționează să facă o traversare cu asemenea ambarcație prin Sahara, de la Colomb-Béchar (Algeria) la Nouakchott (Mauritania) pe o distanță de 3 000 km.

Se pare că dintr-un agrement practicat doar de cîțiva amatori, acest gen de iahting se pregătește pentru confruntări internaționale. În Franța s-au și precizat cîteva norme, stabilindu-se 3 clase de aparate. Pînzele ambarcațiilor făcînd parte din prima clasă (pentru competiții mari, internaționale) vor fi de 15 mp, pentru a doua clasă vor fi de 10 mp, iar pentru a treia, de 6,50 mp.

Și o curiozitate : deocamdată aceste ambarcații n-au frînă. Pilotul își anunță prezența în fața celor care se află în drumul său servindu-se de un fluier. Și un avantaj : dacă „naufragiază" nu e nevoie să știe să înoate...

I. CORIBAN

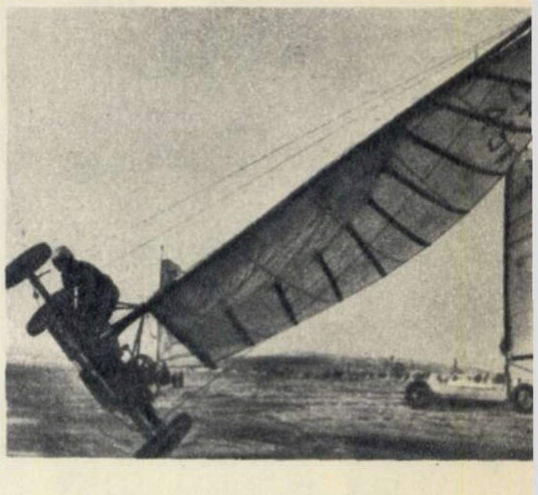

bursa... autografelor

În numeroase țări din Occident autografele unor personalități celebre au devenit sursa unui „business" tot mai prosper. La fel ca și operele de artă, timbrele sau monedele, autografele sînt catalogate, se vînd cu bucata în magazine specializate sau, uneori, cu toptanul la licitații, avînd un curs care oscilează ca și cel al unei acțiuni aducătoare de profit.

Se vînd cărți, manuscrise, scrisori și alte opere purtînd semnături ilustre. Prețurile variază mult, în funcție de voga de care se bucură cutare sau cutare scriitor, pictor, om de stat ori savant. Totodată ele sînt în raport direct și cu conținutul textului respectiv : o scrisoare de dragoste poate să conteze de zece ori mai mult decît cîteva rînduri care exprimă mulțumirile adresate cu vreo ocazie d-lui sau d-nei X. În plus, contează și raritatea sau abundența autografelor unei anumite personalități, legea cererii și a ofertei spunîndu-și și aici cuvîntul.

Pasionații pentru literatură pot achiziționa cu numai 15 franci o invitație la masă semnată de Victor Hugo sau cu 50 de franci una purtînd autograful lui Alfred de Musset ; o scrisoare către un prieten, semnată de Stendhal, Balzac, Flaubert sau Baudelaire poate fi cumpărată cu 200-1 000 franci ; una semnată de Voltaire cu 400-1 500 franci, iar de Rousseau — cu 750-2 000 franci. Melomanilor li se oferă ieftin autografe aparținînd lui Gounod, Massenet, Lalo, César Frank (pînă la 50 de franci), mai scump cele ale lui Stravinsky (150-300 franci), Debussy și Ravel (250-800 franci), Berlioz și Wagner (250-1 000 franci), Chopin (750-1 500 franci), pe culme situîndu-se Mozart și Beethoven (3 000-5 000 franci).

Amatorii de pictură pot achiziționa la un preț convenabil parafa lui David sau Ingres, iar ceva mai scump pe cea a lui Delacroix (150-500 franci). Mai bine cotați sînt o serie de oameni de stat — unii regi ai Franței (300-1 250 franci), marile figuri ale revoluției franceze : Danton, Marat și Robespierre (250-800 franci) etc., precum și unii oameni de știință ca Pasteur sau Newton (500-1 500 franci).

Lista este prea lungă pentru a putea fi epuizată în cîteva rînduri. Grupate, clasificate și evaluate, aceste fragmente — fie și de mai mică importanță — ale moștenirii culturale pe care ne-au lăsat-o o seamă de personalități au devenit, ca atîtea alte valori în capitalism, o marfă.

Dar un „business" naște altul. În prezent afacerile negustorilor de autografe „cinstiți" sînt periclitate tot mai mult de ofensiva falsificatorilor...

N. POPOV

„alegerile" lui ky

Dictatorul devenise furios. Sau, cel puțin, încerca să pară. Întîlnirea cu urnele — proiectată ca o demonstrație de „democrație" — se apropia, iar cei chemați la vot vădeau o indiferență alarmantă. Singurii aflați în agitație erau vînătorii de mandate parlamentare — candidații. Cunoscătorii treburilor de la Saigon pretind că generalul Ky a preluat pe cont propriu preparativele. Obiectivul nr. 1 : fabricarea „atmosferei electorale". S-a procedat ca pe scenă. Într-o singură noapte s-a amenajat decorul — zidurile Saigonului au fost acoperite cu afișe multicolore. Dimineața în zori trecătorii au fost asaltați de difuzorii de manifeste grăbiți să scape de inutila lor încărcătură, iar niște tinerei fără meserie precisă dar dornici să cîștige un ban s-au instalat în mașini dotate cu megafoane, repetînd obsedant îndemnul ca duminică sud-vietnamezii să voteze, deoarece „fiecare vot este o cărămidă la edificiul democrației".

Amatorii de voturi și de fotolii parlamentare sînt destul de numeroși. Ei nu au însă o platformă politică, nu se înfățișează ca exponenți ai unui program. Un ziarist parizian remarca tăcerea candidaților. În fond, ce le pot spune alegătorilor ? O statistică întocmită la Saigon (menționată de **Figaro**) depista printre candidați 65 militari, oameni de casă ai lui Ky, 80 slujbași ai regimului cu domiciliul în provincie, 100 oameni de afaceri... Forțe politice din cele mai diferite au apreciat că alegerile patronate de Ky sînt lipsite de orice valoare, reprezintă o înscenare compromițătoare. Frontul Național de Eliberare a îndemnat populația să boicoteze farsa electorală. Budiștii au procedat în același mod. Semnificativ este faptul că și unele grupări care se pretind „anticomuniste" au refuzat să ia parte la „alegeri". Observatorii apuseni, examinînd momentul electoral sud-vietnamez, constată accentuarea izolării regimului lui Ky. Chiar ziariști americani pun sub semnul întrebării valoarea unor alegeri organizate în condițiile în care cea mai mare parte a populației din Vietnamul de sud trăiește în zonele eliberate, aflate sub controlul forțelor patriotice. Din **New York Times** aflăm că din cei 15 500 000 sud-vietnamezi doar 4 000 000 sînt înscriși pe listele alegătorilor.

Zadarnic răgușesc copilandrii angajați de Ky să facă agitație în Saigon. Inutil s-au cheltuit bani pentru imprimarea a sute de mii de afișe și manifeste. „Alegerile" de la Saigon rămîn o comedioară prost regizată și prost interpretată.

M. RAMURĂ

Dînd dovadă de spirit patriotic, de eroism, populația R. D. Vietnam răspunde agresorilor muncind cu însuflețire la refacerea obiectivelor ce au fost ținta bombardamentelor aviației americane. Fotografia înfățișează un aspect de la lucrările de reconstrucție a unui pod.

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI 41 505

Anul XV NR. 38 (590) — 17 septembrie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

lacăra

cursul vizitei, oamenii muncii au făcut conducătorilor de partid și de stat o caldă și entuziastă primire.

A CONDUCĂTORILOR DE PARTID DE STAT ÎN REGIUNEA BACĂU

septembrie, tovarășii Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Petre
Coliu au făcut o vizită în regiunea Bacău. Conducătorii de partid
at împreună cu organele locale și au dezbătut cu masele oamenilor
sînt îndeplinite hotărîrile Congresului al IX-lea al P.C.R., problemele
ice și culturale ale regiunii, în lumina obiectivelor prevăzute în

ejuit o puternică manifestare a dragostei și atașamentului față de
oamenilor muncii din regiunea Bacău de a transpune în viață
de Congresul al IX-lea al partidului.

ui, tovarășul Nicolae Ceaușescu și ceilalți conducători de partid și de
îndeaproape de mersul lucrărilor de restaurare a acestui important ▶

uncii din Bacău au luat parte cu însuflețire la mitingul care a avut loc
▼

ÎN REGIUNEA GALAȚI

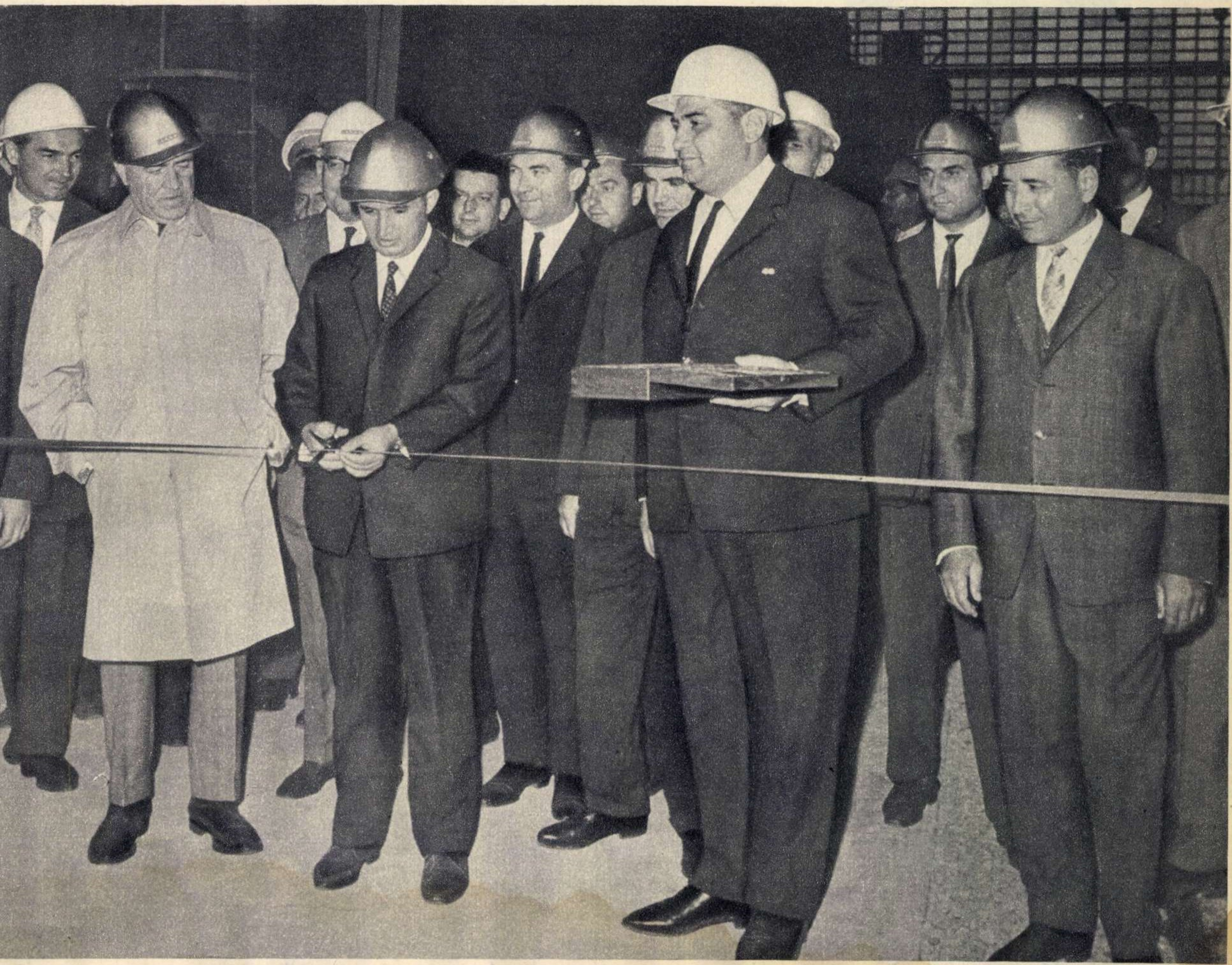

EMORABIL: *miercuri, 14 septembrie 1966, ora 17,56, tovarășul Nicolae Ceaușescu taie panglica inaugurală a laminorului de tablă groasă,*
: a Combinatului siderurgic din Galați care intră în producție.

le 14 și 15 septembrie
icolae Ceaușescu, Ion
aurer, Gheorghe Apostol,
o și Vasile Patilineț au
nea Galați.
du-i cu dragoste și entu-
nducătorii de partid și
enii muncii din regiunea
exprimat hotărîrea lor
ui din toate puterile la
programului elaborat de
IX-lea al partidului pen-
patriei socialiste.
pagină publicăm două
sosite în redacție pînă la
diției.

a uzină metalurgică „Pro- ▶

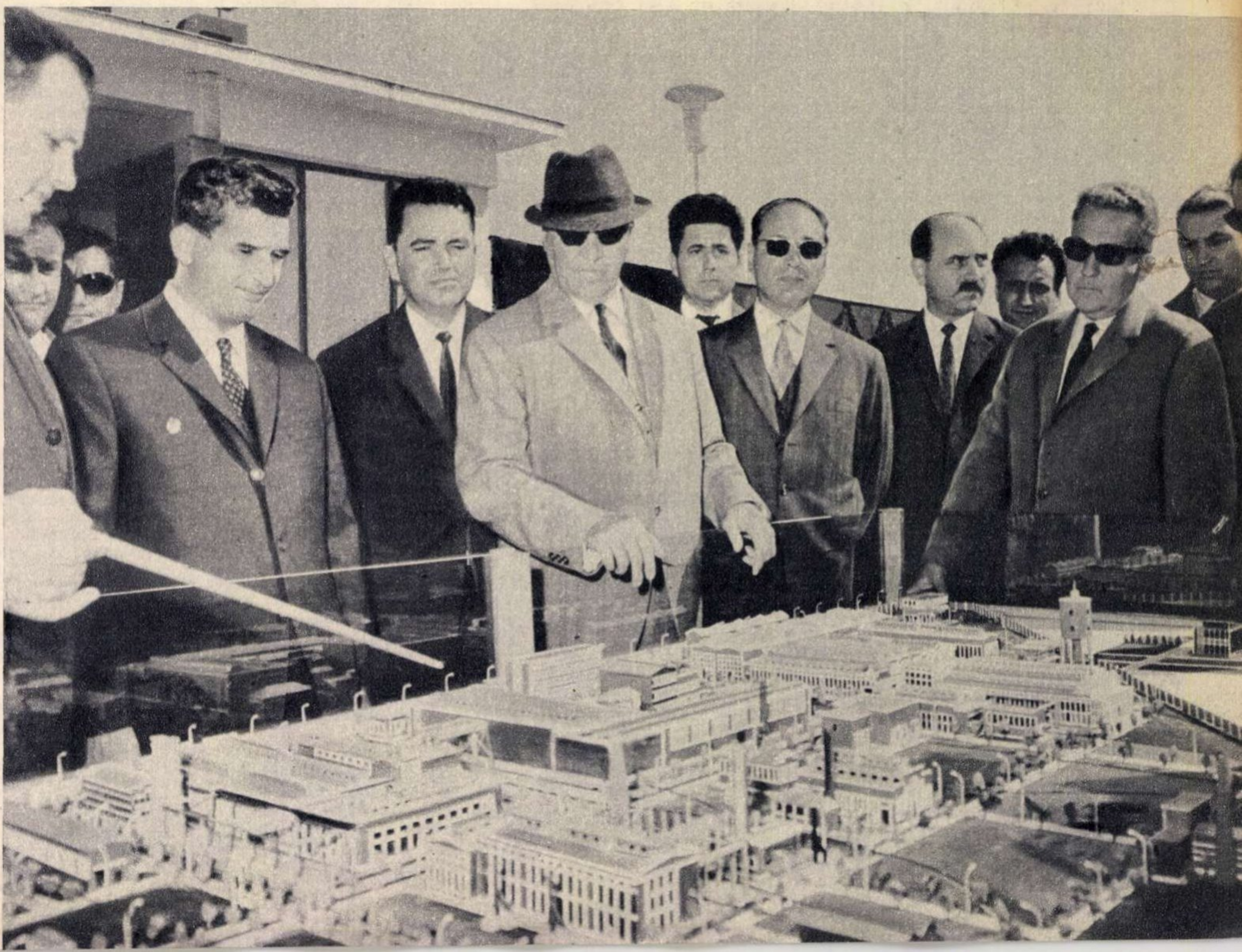

memento

În Capi-
L. Cara-
iunea cu
premieră
ică de Ion
a regia lui

dza-Bulan-
eschide la
nt Turnul
u și **Opera**
t.

ale carna-
ale (regia
partea lui
ner (regia
oc în jurul
Alte pre-
ard Shaw,
st Strind-

nedie sta-
ptămîna a-
Capul de
a, Insula,
ui suflete.
sînt prevă-
tagiune în
ă de Aurel
de Paul
gen Barbu.
i **Platonov**
ațin cunos-
v — în re-
cu.

deschide la
area **Jocul**
cu. La în-
va avea
al II-lea
Radu Pen-
arele pre-
ăscruce de

ottara sta-
la 20 sep-
o păpușă
21 septem-
iera piesei
ndello (re-
La 10 oc-
na rampei
I. L. Ca-
Rafael). În
un „spec-
Omul, acest
gia Sandei
ompus din
ale de D.
el Todea).

sc C.F.R.-
debut : Ne-
Nelu Io-
nescu). Pe
de Arthur
Mare de

se va re-
e cu **Nota**
a și Virgil
onstrul din
u Eliad) și
gia Ion Lu-

își începe
u doi bani
emiere: **Iar-**
de Al. T.
n Oz.

stat pre-
cautӑ un
M. Bălan,
lazonul de

(În numărul viitor vă vom înfățișa situația deschiderii stagiunii și în restul țării).

■ Primul turneu peste hotare în această stagiune îl va întreprinde la 2 octombrie **Teatrul de Comedie** în R. S. Cehoslovacă și R. D. Germană cu **Șeful sectorului suflete, Rinocerii,** și **Troilus și Cresida.**

■ O sugestie : n-ar trebui oare ca acest eveniment artistic, deschiderea stagiunii, să se bucure de un cadru festiv ?

cinema

Gina Lollobrigida

■ **Notre Dame de Paris** — un film ce-l reprezintă pe regizorul Jean Delannoy cu toate slăbiciunile, calitățile și ambițiile sale ce-l însoțesc ori de cîte ori transcrie cinematografic o operă literară (Simfonia pastorală după Gide, Prințesa de Clèves după Madame de La Fayette etc.). În orice caz, imaginea sa despre grandoarea personajelor lui Hugo mulțumește într-o măsură mai mare spiritul critic al spectatorului modern decît ar putea-o face astăzi trecutele ecranizări americane (cu Lon Chaney și, respectiv, Charles Laughton în rolul principal). Masivă, profund umană — interpretarea lui Anthony Quinn (Quasimodo) ; mai sensibilă decît ne-am fi așteptat — cea a Ginei Lollobrigida (Esmeralda).

■ **Yo-Yo** — reintîlnire cu Pierre Etaix (Îndrăgostitul), cu comicul său cînd bogat și inspirat, cînd vlăguit (vezi și cronica din nr. 37, paginile 10-11). Această a doua creație (în ordinea cronologică) din cariera lui Etaix a fost distinsă la „Intîlnirile internaționale ale filmului pentru tineret" de la Cannes, în 1964. În distribuție : Claudine Auger, Luce Klein, Phillipe Dionet.

Aleksei Loctev

■ **Casa noastră** — destinele unei familii urmărite cu delicatețe de regizorul sovietic Vasili Pronin (Cazacii, Călătorie peste trei mări). Intr-un rol principal apare un tînăr actor de film ce stăpînește strîns arta jocului modern : Aleksei Loctev (Pescărușul, Pășesc prin Moscova).

■ **Lumină după jaluzele** — nici una din armele genului polițist nu este uitată de realizatorul acestui film : regizorul maghiar Nadassy Laszlo (Razia). Iubitorii credincioși (dar fără prea multe pretenții) ai acțiunilor încordate pot fi încîntați. Rolurile principale sînt interpretate de Nagy Attila, Pecsi Ildiko (Pe jos, spre rai, Foto Haber, Drama Ciocîrliei, Repulsie), Bessenyei Ferenc (Poznașa, Fii bun pînă la moarte, Alba Regia).

■ Un bun documentar de artă : **Ion Țuculescu** (scenariul și regia : D. Rău), realizat cu respect și vădită înțelegere a operei marelui nostru pictor.

carte

■ Seria a III-a, numerotată, a colecției **Biblioteca pentru toți** a ajuns la numărul 350. Ea are la bază, încă de la primul număr, apărut în ianuarie 1960, un plan de 20 de ani pentru 1 000 de numere și apare săptămînă de săptămînă, aproape fără nici o oscilație. S-au tipărit în acest interval lucrări de seamă din literatura națională și universală, aparținînd unui număr de aproape 200 de scriitori reprezentînd 26 de literaturi, la care trebuie adăugate cele vreo 15 diverse antologii și culegeri din literatura cultă și din cea populară. Tirajul total al cărților apărute aci urcă spre 20 000 000 de exemplare (tirajul mediu, pe 7 ani de apariție, fiind de circa 55 000 de exemplare). Profilul colecției a fost lărgit, prevăzîndu-se a se tipări aci lucrări privitoare la istoria generală a culturii și artei (filozofie, artă plastică, teatru, cinema, scrieri de informare etc.), într-o serie de circa 200 de volume deocamdată, urmărindu-se în același timp ca numărul aparițiilor să sporească la 75-80 pe an, față de 50 cîte apar acum; în afara numărului extrem de redus de reeditări. Foarte lăudabilă este și inițiativa coordonatorilor colecției de a publica în cadrul ei, pe lîngă unele traduceri vechi, și unele noi, efectuate special pentru a apărea aici. Prin toate acestea — prin răspîndirea valorilor certe ale literaturii, prin ținuta grafică, periodicitate, profilul ei elastic și bine chibzuit, prin aparatul critic mereu mai orientativ etc., colecția **Biblioteca pentru toți** s-a impus atenției cititorilor.

■ O carte ce se adresează îndeosebi tineretului tipărește Editura științifică. Intitulată **Tineret, năzuințe, idealuri** ea este scrisă de cercetătorii din domeniul pedagogiei și psihologiei A. Vasilescu și A. Cazacu.

■ Un nou volum de versuri (al doilea abia !) selectate dintr-o activitate intinsă pe mai bine de două decenii (1941-1966) publică la Editura pentru literatură poetul Șt. A. Doinaș. Sînt scrieri ale unui poet veritabil, stăpîn pe tehnica și spiritul versului și cu o zonă de inspirație dintre cele mai largi.

■ Prezentînd interes și dincolo de cercul celor interesați oarecum direct de acest domeniu, cartea lui S. Toth intitulată **Litera de tipar** aduce o serie de date noi, puțin vehiculate pînă acum, și indică o serie de premise pentru o istorie a tiparului (dacă nu a scrisului) pe care el sau alții merită a o încerca.

■ Neîntrecuta **Viață a lui Mihai Eminescu** de G. Călinescu a apărut într-o nouă ediție în limba română și în traducere în limba maghiară la Editura pentru literatură. Pe cînd traduceri în alte limbi ?

disc

■ Muzica populară românească are în Maria Lătărețu nu numai pe unul din cei mai asidui promotori ai ei, ci și o adevărată comoară de repertoriu folcloric. Cunoașterea de către artistă a celor mai rare și ascunse izvoare ale folclorului nostru e evidentă. Noul disc (EPD-1127) cuprinde opt cîntece care în interpretarea artistei Maria Lătărețu devin din diamante brute briliante șlefuite îndelung și atent, cu mii de sclipiri neașteptate. Ascultați pentru convingere arta neobositei cîntărețe populare exprimată în bijuteriile : „Nană, dorul meu te cheamă", „Pădure verde de brad", „Lăstărel de primăvară" sau „Cucule, mare dușman". Acompaniază Orchestra de muzică populară a Radioteleviziunii dirijată de Radu Voinescu și orchestra lui Nicu Stănescu.

MARIA
LĂTĂREȚU
ELECTRECORD

■ Alte șase cîntece populare, din care nu putem omite „Aud pașii badiului", „Săliște-i un sat micuț" și „Bată-te, bade, codrii", ne umplu sufletul de mireasma sonoră a codrilor de pe muncele și coline românești, prin vocea aurită a Vioricăi Flintașu. Boris Marcu, îi ține „hangu" în fruntea Orchestrei de muzică populară a Radioteleviziunii (EPC-724).

■ Orchestra lui George Vancu, formație instrumentală redusă numeric, dar de mare amplitudine, acompaniază, într-un dozaj savant elaborat, pe Justina Băluțeanu, o voce tînără și frumos timbrată, în patru cîntece, „memorabile", la propriu și la figurat: „Hai la horă, hai", „De-aș cînta frumos ca cucu", „Pădure, pădure mîndră" și „Mă dusei s-ascult în luncă" (EPC-719).

plastică

■ I. Krijanovski — pictură (fostul Muzeu Kalinderu). Experimente și tentații de care nu este ferită o anumită vîrstă, care explorează și încearcă identificări în universuri cunoscute, înainte de cristalizarea definitivă, cînd propria personalitate, îmbogățită, se manifestă plenar și reminiscențele se estompează. Tentat de curbe și contraste de culori I. Krijanovski încearcă uneori divagații nonfigurative ca în „Mama", „Sub zăpadă", „Fluturași citron", dar de cele mai multe ori caută corespondențe plastice. El nu reproduce, ci reprezintă și lirismul inundă cartoanele. Paleta pictorului este exuberantă și plină de vioiciune, lipsită de gravitate. Ceea ce domină însă multe dintre tablouri sînt ecourile decorativului chiar și în compoziții și portrete, cîteva din ultimele de o reală frumusețe plastică.

■ D. Pasima — sculptură (fostul Muzeu Kalinderu). Un sculptor tînăr în căutarea personalității sale, care deocamdată se apropie cu timiditate de piatra cioplită pentru a-i descoperi virtuțile. Gipsul îi rămîne materialul predilect pe care îl prelucrează cu atenție și pasiune, cu corectitudine, dar nu cu prea multă îndrăzneală, limitîndu-se la lecția înaintașilor. Demne de reținut, mai cu seamă pentru străduințele de investigare, sînt „Oedip" și „Strigăt", fără a trece cu vederea unele dintre portrete, ca cel al maestrului Arghezi.

■ Galeriile de artă din bd. Magheru : Ervant Nicogosian — pictură. Douăzeci de tablouri și tot atîtea momente de gîndire modernă, în care peisaje binecunoscute — șantiere navale, uzine, construcții — rafinate de sensibilitatea artistului, le redescoperim într-o perspectivă inedită, multe dintre ele de o certă frumusețe. Culorile din tablourile lui Nicogosian nu sînt ascetice, ci reverberate și pline de sonorități cromatice (cu toate că uneori ascund ideile, ermetizîndu-le), ca în originala pînză „Flori" sau în evocatoarele „Amintiri din copilărie". Pictorul nu recompune peisajele, ci căutînd frumusețea plastică le descoperă echivalențe, dîndu-le existență și forță emoțională în compoziții echilibrate, nu lipsite de lirism, ca în „Peisaj de munte" (poate unul dintre cele mai reușite uleiuri expuse), „Dunărea" etc. Prima expoziție a acestui pictor tînăr, care stîrnește păreri contradictorii din partea vizitatorilor trebuie văzută.

televiziune

Duminică 18 septembrie. Alert și variat, „Magazinul duminical" se impune din ce în ce mai mult (18.00) ■ TV-111 — cunoscutul program alcătuit de telespectatori (19.10) ■ Poetul George Bacovia este evocat de emisiunea „Memoria caselor" (19.40) ■ Un program de varietăți despre care, deocamdată, nu știm decît că e intitulat „Un spectator neobișnuit" (20.00) ■ Din antologia filmului : „Porte des Lilas" al lui René Clair, cu Pierre Brasseur și Georges Brassens (21.00).

Marți 20 septembrie. O emisiune de versuri închinată poeteselor (19.15) ■ Interesantul ciclu „Filmul documentar și clasicii săi" ni-l prezintă pe Dziga Vertov (19.35) ■ Ultima serie (în sfîrșit !) a filmului „Supraviețuitorii" (20.00) ■ Un atractiv program de muzică populară românească, cu cîteva „capete de afiș" ale genului : Maria Lătărețu, Irina Loghin, Pop Simion, Damian Luca, Grigore Keazim, Victor Predescu (20.15) ■ „Strungile Negoiului" în obiectivul rubricii turistice (20.45) ■ Un bun film al studiourilor iugoslave : „Inspectorul" (21.10).

Miercuri 21 septembrie. Rubrica „Cabinet medical TV" (19.15) ■ Un spectacol de succes al ultimelor stagiuni ale „Naționalului" : piesa lui Horia Lovinescu „Moartea unui artist". Interpreți principali : Toma Dimitriu, Tanți Cocea, Elvira Godeanu, Eugenia Popovici, Ilinca Tomoroveanu, Matei Gheorghiu și Florin Piersic. Horea Popescu semnează regia iar Ion Oroveanu — scenografia (20.00).

Joi 22 septembrie. Un documentar realizat de studioul „Alexandru Sahia" : „Navigatori care dispar" (19.15) ■ În cadrul atractivului ciclu „Orașele muzicii" : Roma (19.30) ■ Clubul tinereții (20.00) ■ Un film de ...anticipație : „Hocheiștii" (21.00).

Vineri 23 septembrie. Dicționar de personaje — litera D (II) (19.30) ■ Săptămîna (20.00) ■ Cu „Teleglob" în Guatemala (21.15) ■ O emisiune muzical-coregrafică — „Armonii în alb și negru" — purtînd semnătura lui Gelu Matei (21.45) ■ Parada vedetelor (22.15).

Sîmbătă 24 septembrie. O dispută estetico-sportivă : Campionatul mondial de gimnastică. Transmisiune de la Dortmund (19.15) ■ Teleenciclopedia (20.00) ■ Un program de doine, cîntece și jocuri populare (21.00) ■ Melodii din filme (21.20) ■ Din programul acestei săptămîni — mai purtînd încă amprenta vacanței — nu lipsește „Sfîntul" (21.50) ■ În fine, un scurt program de muzică ușoară și de dans : „Prietenul meu pianul" (22.40).

Toma Dimitriu

Lucrările de extindere ce se efectuează la Ghelar impun prelungirea rețelei de galerii subterane și deschiderea unor noi orizonturi miniere. Printre cei care aduc la îndeplinire această cerință se numără și minerii din echipa fruntașă condusă de șeful de schimb Nicolae Diaconu.

HELAR: fișă la o monografie contemporană

determinat cu destulă
ta perioadei de liniște
calmie și echilibru tec-
Munții Poiana Ruscă
cu străşnicie tezaurele.
rată că filoanele de mi-
ror erupții la suprafață
te de primii meșteșugari
n arheologii — acum
lenii și jumătate) s-au
liarde de ani în urmă,
erelor primordiale, cînd
ea treptat, ascunzîndu-și
tot mai adînc focarele de lavă. Între timp, din cătușa pietrificată a scoarței, puține extrageri s-au putut săvîrși, cu toate că o întreagă eră de civilizație, purtînd însuși numele prețiosului metal, și-a lăsat urmele în subsolul acestor meleaguri. Pentru că oxidarea, oricît de agresivă în natură, este totuși, în ce privește fierul, un proces superficial, iar pe de altă parte, atîta fier cît să golești un munte nimănui nu i-a trebuit vreodată pînă în zilele noastre. Din acest motiv cutezanța minerilor de la Ghelar multă vreme n-a avut de ce să meargă mai departe de limitele tradiționale.

Într-o zi însă, în munca lor s-a schimbat ceva.

«A fost atunci un adevărat cutremur, ni s-a spus. Apoi au urmat altele, cu care treptat ne-am obișnuit. Explozia dintîi le-a trezit spaimă unora. Și băgați de seamă, aici pușcările obișnuite nu sperie pe nimeni, doar sîntem mineri din tată în fiu».

În dimineața acelei zile satul s-a aflat, pentru prima oară de cînd se știa sub soare, «pe un adevărat butoi de pulbere» — după cum spuneau în glumă localnicii. În subteran, la cîteva sute de metri adîncime, se «plantase» în stîncă vreo două mii de kilograme de dinamită, iar ultimele cabluri ale sistemului electric de aprindere fuseseră legate încă din ajun. Începea experimentarea unei noi metode de exploatare. Trebuia să se să-

(Continuare în pag. 6)

subteran, o imensă
le sfărîmate, care să
prin simpla răstur-
Trebuia deci ca satul
răsfirate pe culmi,
eva secunde sub de-
nică pregătită vreme
măruntaiele pămîn-

lunții Poiana Ruscă
rezinte la «radiogra-
r umbrele unor go-

LENTILĂ
UȘ

ceanul de lavă dură,
r de fier n-are nevoie
a se orienta. De altfel, în această lume a mineralelor denumite hematită, sau siderită, sau magnetită, sau limonită, acul magnetic își pierde cu totul miraculoasa proprietate. De aceea orientarea în cele trei direcții ale spațiului este lăsată în acest caz pe seama topografilor și prospectorilor. Ei știu dinainte de a se fi tăiat primul metru de galerie unde se află «insula» spre care trebuie să țintească vîrfurile de diamant ale perforatoarelor. Le-a spus-o mai întîi chiar acul magnetic. Apoi, făcînd precizări importante, probele de rocă obținute prin foraj. Mai știu că aglomerările de fier au forma unor sîmburi uriași, a unor lentile biconvexe, comprimate de enorma greutate a straturilor. Deasupra — lespezi uriașe: coperișul; dedesubt — alte lespezi: culcușul. Rețeaua de galerii se apropie tenace, străpungînd în cele din urmă unul dintre cele două capace. Apoi continuă, tăind în felii miezul lenticular. Aceasta e metoda tradițională. Cînd însă filonul este fărîmițat dintr-o dată și lăsat să cadă în galeria tăiată în culcuș, intervine noutatea, inovația. Niște capace obișnuite de lemn închid golurile de evacuare. Vagonetele vin pe dedesubt, capacele se deschid sfărîmăturile de minereu cad tonă după tonă în cuve, luînd drumul spre lumina zilei. Dar ce rămîne în loc?

Inițial, colectivul de ingineri care a pus la punct metodele de mare productivitate denumite «cu aglomerare», sau «cu subetaje», sau «combinată», a considerat că răspunsul la această întrebare nu trebuie analizat prea atent. «Firește, nu rămîne nimic. Peste golul creat prin evacuare coperișul se va surpa mai devreme sau mai tîrziu. Dar cui îi va păsa?»

Experimentarea a arătat însă că aici se strecurase o greșeală.

NON MULTA, SED MULTUM

La orizontul 6, lentila de minereu s-a întîmplat să fie închisă într-o carapace de roci rezistente: calcar dur. Aici, aplicarea metodelor de mare productivitate s-a dovedit deosebit de fructuoasă nu numai prin cantitățile sporite de metal obținute — 7 tone pe post față de numai 3 tone cît se putea realiza prin metoda clasică — ci și prin faptul că a îngăduit valorificarea integrală a rezervei de minereu existente. Fiindcă aici coperișul nu s-a surpat și deci fărîmăturile lui, rocă sterilă, nefolositoare, n-au apărut la recepție. La fel

t lucrurile și în alte ori-
condițiile geologice au
in acest punct de vedere.
însă golirea depozitelor
teran, după metoda ex-
ubetaje sau prin aglome-
utut face complet. Dacă
curs în vagonete minereu
ncentrație de steril admi-
pre sfîrșit au apărut la
ecepție amestecuri rebut.
la Ghelar s-a completat
t cu un principiu de mare
anume: metodele de mare
trebuie aplicate numai
condițiile naturale o per-
creșterea producției de
er nu trebuie să afecteze
ațională, completă a ză-

(Continuare în pag. 8)

1 Cariera exploatării miniere Teliuc. Aici lucrările de excavații și de transport se fac în întregime cu mijloace mecanizate.

2 Măsurători de precizie determină în fiecare zi deplasarea straturilor de rocă ce rezultă după dislocările săvîrșite în subteran prin aplicarea metodelor de mare productivitate.

3 O secțiune prin muntele de la Ghelar ar arăta ca în această machetă. Minereul sfărîmat prin explozie este evacuat direct în vagonete prin orificiile speciale aflate în plafonul galeriei de la baza orizontului.

3

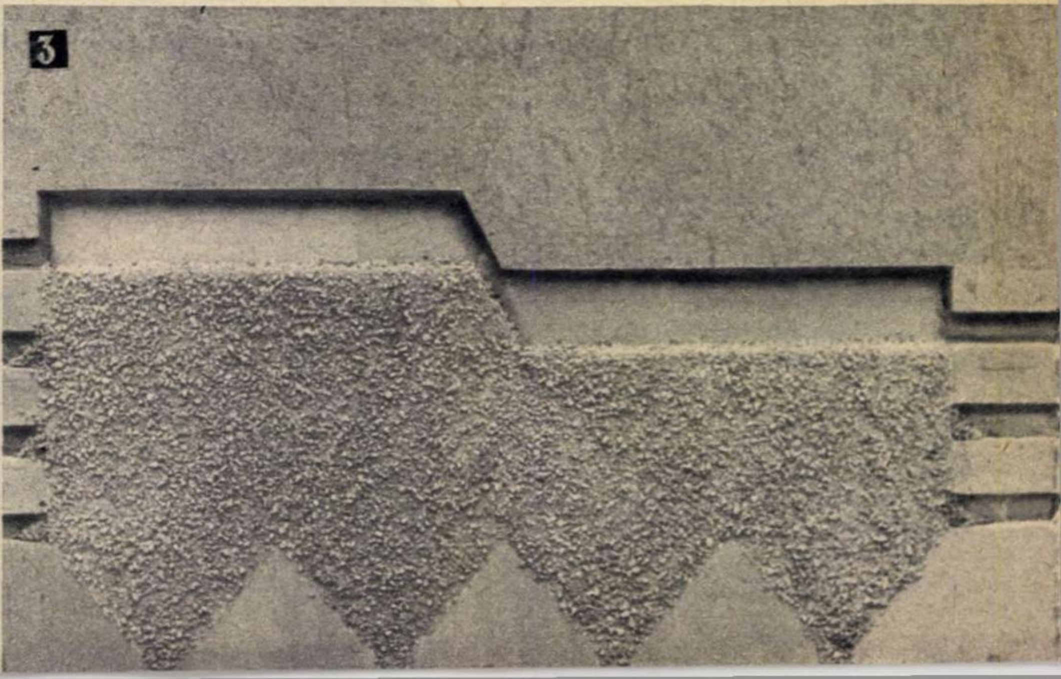

LAR: fișă la o monografie contemporană

ecialiștii care au lu-
tarea metodelor de
ctivitate la mina din
nerul G. Nicorescu.

, acest metal de care
tîta nevoie — ne-a
xploatării, ing. Ioan
scump pentru a ne
n în pămînt fie și de
roductivității».
ții, munca minerilor
na Ruscă prezintă
plexității probleme-
un interes aparte.

OAREI

seaua coboară con-
e din răsputeri să
oa jucăușă a Cernei.
proape, sărind din
văile adînci ale mun-
preună cu ea linia
treia arteră prin care
ă de cetatea hune-
și a oțelului este ca-
ce se încrustează în
al locului, pe un tra-
os. Și, în sfîrșit, cea
lul.
rpații Răsăriteni, la
vijeliosul afluent al
nscripții gravate în
nsemnează numele
el mai lung tunel din
iș (6 175 m). Ortacii
nineri Nistor Fluture
i-au dat aici mîinile

pe ruinele ultimului zid de piatră care-i mai despărțea în zorii zilei de 22 august 1964. Astăzi, o nouă placă de marmură așteaptă să fie prinsă în șuruburi la intrarea unui tunel, de astă dată mai lung: 7 000 m. În capul listei, din nou numele lui Petre Crișan. Cei peste 130 m liniari pe lună cu care brigada de tuneliști a acestuia și-a consolidat reputația cucerită la tunelul Aluniș reprezintă un record de înaintare în domeniul excavațiilor subterane din bazinul Poiana Ruscă. Tunelul a cărui străpungere va avea loc nu peste multă vreme se înscrie printre principalele lucrări prevăzute în planul general de extindere și modernizare a minelor de fier de la Ghelar. În ritmul alert ce caracterizează activitatea depusă în acest sector se desfășoară și alte lucrări menite să pună în valoare noi orizonturi miniere a căror dare în exploatare va spori cantitatea de minereu extras la Ghelar cu peste 200 mii tone anual. Spre noile rezerve situate între orizonturile 6 și 8 și cele de la orizontul 140 au fost deschise galerii în același timp cu pregătirea aplicării metodelor de mare productivitate în alte fronturi de lucru.

DISTRUGĂTORII DE MUNȚI

Furnalele Hunedoarei trimit fără întrerupere oțelăriilor mii de tone de fontă, iar acestea alimentează marile laminoare, de unde industria constructoare de mașini își primește hrana zilnică. Impresionante cantități de oțel trec prin cuptoarele acestui uriaș industrial. Zi și noapte curg de pe valea îngustă a Cernei, în vagonete, corfe de funicular sau autocamioane, uriașele cantități de minereu pe care minerii de la Ghelar și Teliuc le smulg din strînsoarea muntelui. Acolo unde s-a săvîrșit acest act de extragere, comparabil ca proporții cu însuși procesul de formare a munților, rămîn goluri subterane, peste care din cînd în cînd se produc surpări spectaculoase. Dar aici nimic nu are loc la întîmplare. Un amănunțit studiu topografic efectuat cu aparate de extremă precizie urmărește deplasarea straturilor de rocă și depistează cu mult înainte zonele unde se vor produce rupturi. Ochiul nu poate înregistra mișcarea lentă, tectonică, din care rezultă mari falii, asemeni celor produse de cutremure, dar teodolitelor nu le scapă nici un amănunt. Așadar, specialiștii stăpînesc și acest proces și, după cum drumurile subterane ale minerilor se supun cu strictețe cerințelor impuse de adîncimea, forma și dimensiunile filoanelor, tot așa proporțiile golurilor săvîrșite de ei în adîncurile pămîntului respectă legile inexorabile ale surpării a căror acțiune produce denivelări și chiar schimbări de relief.

……

În această titanică încleștare cu natura omul iese totdeauna învingător. Fiecare victorie reprezintă un șurub, o mașină, un agregat. Și toate la un loc, miile de lucruri atît de importante de care tehnica veacului nostru ne-a obligat să nu ne putem dispensa.

Iar în anii ce vor veni, Ghelarul își va spori dărnicia.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de Elena GHERA

Locurile pentru explozivi se execută la Ghelar cu perforatoare speciale care reduc cu totul efortul fizic al muncitorilor și permit realizarea unei productivități ridicate.

în avanpremieră: noua stagiune bucureşteană

URI ÎN DRAMATURGIE ● CHIPURI INEDITE ALE EROILOR LUI CARAGIALE ● PE AFIŞ,
HAKESPEARE LA MROZEK ● LA RAMPĂ: «DANTON» DE CAMIL PETRESCU ● SPEC-
AU CUVÎNTUL.

**În curînd, gongul inaugural va
nunța în teatrele bucureștene
eschiderea stagiunii 1966/1967.
e titluri noi vor fi înscrise pe
fișe? Sub ce identități vom des-
operi pe actorii preferați? Cu ce
icruri noi vor veni teatrele în
ıtîmpinarea dorințelor specta-
orilor? Iată întrebări la care miile
e iubitori ai Taliei așteaptă răs-
unsuri în fiecare prag de nou
ezon teatral.**

n scurt raid prin sălile de repetiții
n, după vacanță, ne dă posibilitatea să
evedem o stagiune interesantă, în
e privințe mai bogată și mai variată
ele trecute. Ne referim în primul rînd
ia largă a repertoriului, afișele teatre-
nscriind nume de dramaturgi de la
ci la moderni. Bucureștenii vor avea
jul să facă cunoștință prin intermediul
rilor cu opera unor dramaturgi doar
pînă acum. E vorba de Georg Büchner
Slavomir Mrozek, de acea mult aș-
ată transpunere scenică a lui «Dan-
de Camil Petrescu. Și binecunoscu-
comedii ale lui Caragiale vor fi în
ură să constituie surprize pentru spec-
i, care le vor vedea în noi interpretări
zorale și actoricești. Nu vor lipsi din
a stagiune nici debuturile în drama-
ia originală și nici spectacole abor-
texte mai puțin cunoscute ale unor
tori români clasici ca Lucian Blaga,
vian Goga, Mihail Sorbul. Se pare
una dintre preocupările în această
iune o va constitui sectorul creației
ricești. Vom avea prilejul unor reîn-
i cu actori cunoscuți în ipostaze sce-
inedite, cu tineri interpreți remarcați
urînd abordînd partituri în măsură să
irme sau nu speranțele spectatorilor.
ntea celor dintîi premiere ale noului
n ne-am adresat unor actori, regizori,
ctori de teatre care vă prezintă apro-
ele lor realizări. Vin ele în întîmpina-
dorințelor publicului? Confruntați-le
declarațiile spectatorilor care ne-au
t în încheiere cîteva mărturisiri.

ce veți juca în stagiunea 1966/1967?

VICTOR REBENGIUC

(Teatrul Mic)

Mă așteaptă două întîlniri inedite: primul, erou dintr-o tragedie shakespeariană, cel titular din «Richard al II-lea», îl consider un rol de maturitate și sper din toată inima ca, sub îndrumarea regizorului Radu Penciulescu, să-l reușesc. Apoi, e vorba de un prim contact cu dramaturgia de factură inedită pentru mine a polonezului Mrozek, prin intermediul piesei «Tangou» în care am fost distribuit.

GINA PATRICHI

(Teatrul «Lucia Sturdza-Bulandra»)

Noua stagiune semnifică pentru mine în primul rînd reîntîlnirea cu un rol caragialesc: Mița Baston din «D-ale carnavalului» pe care o pune în scenă Lucian Pintilie. Am mai jucat cîndva acest rol, dar am impresia unei noi luări de contact pentru că regia actualei versiuni scenice nu evoluează pe linia unei farse-balet, cu un vîrtej de măști și încurcături. Caragiale a descris cu sarcasm o lume reală, trivială și strîmbă. Urmează s-o interpretăm ca atare, dînd curs invitației la un realism profund, invitație care este implicată în text.

ION LUCIAN

(Teatrul «Ion Creangă»)

Voi avea satisfacția unui rol într-o piesă contemporană semnată de americanul Herb Gardner. Se intitulează «Mii și mii de clovni» și are în centrul acțiunii un scriitor a cărui dramă e declanșată de imposibilitatea de a-și pune talentul în slujba principiilor sale etice. Eroul acestei comedii amare oferă o partitură deosebit de interesantă pentru interpret și munca pe text mă preocupă, dorind să ofer spectatorilor noștri un personaj convingător și emoționant.

(Continuare în pag. 10)

npremieră: stagiune reșteană

OLGA TUDORACHE

(Teatrul Mic)

Spectatorii mă vor putea recunoaște sub trei noi identități în stagiunea actuală. Actualmente, repet rolul ducesei de Glocester în «Richard al II-lea» de Shakespeare. Mă așteaptă apoi rolul Mamei din «Tangou», contactul cu teatrul lui Mrozek nemaipărîndu-mi-se inedit după cel, din stagiunea trecută, făcut cu dramaturgia lui Eugen Ionescu. În sfîrșit, aștept cu un sentiment de emoție repetițiile cu piesa lui Horia Lovinescu «Hanul de la răscruce». Mi s-a încredințat rolul Femeii în negru căreia i-a dat prima viață scenică marea noastră actriță Aura Buzescu.

CORNELIU DUMITRAȘ

(Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giulești)

Am fost distribuit în rolul lui Cirin din piesa de debut a unui tînăr dramaturg — N. Ionescu — intitulată «Neîncredere în foișor». Deși e un rol mic, cu o singură apariție, personajul mă interesează în mod deosebit: este primul erou negativ pe care îl interpretez și mă preocupă posibilitățile de creionare a unui caracter printr-o singură apariție. Pe de altă parte, despre acest Cirin — morfinoman și criminal — se vorbește deosebit de mult în text. Este mereu pomenit de ceilalți eroi, astfel încît îmi revine răspunderea ca prin prezența mea în scenă, prin compoziția fizică și psihologică pe care o voi face să determin publicul să-i creadă pe parteneri în ceea ce spun despre mine, nu numai «pe cuvînt».

FLORIN PIERSIC

(Teatrul Național «I.L. Caragiale»)

Îmi încep noua stagiune așa cum am terminat-o pe cea anterioară, sub semnul filmului. Turnările la «Șapte bărbați și o fetișcană», coproducție româno-franceză, sînt în toi, dar am și început să mă gîndesc la rolul pe care îl voi interpreta pe scena Naționalului după întoarcerea din turneele de la Budapesta și de la Viena. Este vorba despre unul dintre cei mai importanți și mai disputați eroi ai literaturii universale: prințul Mîșkin din dramatizarea romanului «Idiotul» de Dostoievski. Și nu uitați că, fără îndoială, publicul mă va compara cu excelentul Iakovlev, interpretul din memorabila ecranizare a lui Pîriev.

TANȚI COCEA

(Teatrul Național «I.L. Caragiale»)

Din păcate, în noua stagiune voi apărea pe scena Naționalului doar într-un rol în care publicul m-a văzut și la sfîrșitul stagiunii trecute: mama din «Nunta însîngerată» de Garcia Lorca.

Momentan nu întrezăresc alte perspective... (N.R.: fapt pe care și noi îl regretăm).

ELENA DELEANU

(directoarea Teatrului Muncitoresc C.F.R.-Giulești)

din nou o stagiune în ospeție și perspectivele unui teatru nou

— Șantierul în care e transformat sediul teatrului dumneavoastră v-a determinat stagiunea trecută să fiți permanenți oaspeți ai altor săli bucureștene. Situația se va repeta și în noul sezon?

— Refacerea completă a sălii noastre ne va obliga să solicităm din nou găzduire altor teatre. Dar, cu îndrituitele speranțe că în toamna lui 1967 vom deschide stagiunea într-un teatru modern și elegant, ne-am străduit să alcătuim un repertoriu cît mai interesant, multe dintre spectacolele pe care le vom pregăti fiind proiectate și pentru noua sală.

— Cu ce veți deschide stagiunea?

— Cu o piesă de debut a ieșeanului N. Ionescu intitulată «Neîncredere în foișor». Spectacolul se va adăuga celorlalte piese românești din repertoriul nostru: «Pe 40 de metri lungime de undă» de S. Macovei, «Cu cine mă bat» de Aurel Storin, «Gaițele» de Kirițescu, «Mușcata din fereastră» de Victor Ion Popa etc. Tot din dramaturgia românească intenționăm să montăm: «Letopiseți» de Mihail Sorbul.

— Din promisiunile mai vechi făcute spectatorilor ce vom putea vedea?

— «Romulus cel Mare» de Dürrenmatt și «Nunta lui Figaro» de Beaumarchais. De asemenea, din dramaturgia contemporană vom pune în scenă piesa lui Miller «Toți fiii mei» și «Regele gol» de Evgheni Șvarț.

Condițiile speciale în care am jucat stagiunea trecută au făcut ca premierele noastre să fie puțin reprezentate, așa că socotim util să le reluăm. Mă refer la «Pălăria florentină», «Bietul meu Marat», «Billy mincinosul» și «Cin-Cin», piese văzute de un număr relativ mic de spectatori.

LUCIAN GIURCHESCU (regizor)

metamorfoza unui regizor de comedie

— Pentru noua stagiune rezerv publicului și criticii o surpriză. M-am văzut socotit, prin forța împrejurărilor, respectiv a majorității spectacolelor pe care le-am montat, drept regizor de comedii. Voi avea acum ocazia să-mi lărgesc sfera de activitate, punînd deopotrivă în scenă și — hai să nu le spunem drame — piese «serioase».

— Se pare că această «transformare» a început încă din stagiunea trecută.

— Da, dar ea a rămas totuși între culise. La sfîrșitul stagiunii anterioare am terminat montarea lui «Henric al IV-lea» de Pirandello pe scena teatrului «C.I. Nottara». Premiera urmează să aibă loc abia în noua stagiune, astfel încît ea va deschide seria noilor mele spectacole, cele ce vor opera metamorfoza mea.

— Facilitată de care alte texte?

— În primul rînd de un Cehov pe scena Teatrului de Comedie, un Cehov care nu s-a mai jucat niciodată la noi în țară și a cărui premieră mondială a avut loc în 1956: «Platonov».

— O piesă mai puțin cunoscută...

— Este prima piesă a lui Cehov, de o lungime excesivă, astfel încît nu poate fi jucată integral, ci numai după operarea unor tăieturi în text. De altfel, toate spectacolele cu «Platonov» jucate la Paris — avîndu-i în distribuție pe Jean Vilar, Marie Casarés și Georges Wilson — în Italia, Olanda și la Moscova, la Teatrul «Vahtangov», au propus fiecare publicului o altă piesă, o altă variantă a ei. E rîndul nostru să mai adăugăm una, de astă dată în prelucrarea Andei Boldur.

— Cum se explică această strălucită carieră internațională?

— Este vorba în primul rînd de atracția pe care o exercită numele lui Cehov în sine. Apoi, în această piesă de început există strînse toate temele pe care dramaturgia cehoviană le-a dezbătut ulterior, tratate aci într-o formă mai spectaculoasă, mai violentă.

— «Platonov» e singurul spectacol bucureștean care vă va purta iscălitura în viitoarea stagiune?

— Nu, căci am și început munca — deocamdată o muncă de studiu — asupra unui text care se va prezenta pentru prima dată publicului nostru, deși sînt mai bine de trei decenii de cînd a fost scris: «Danton» de Camil Petrescu, o lucrare dramatică în care atributele scenice se împletesc organic cu altele de mare elevație literară și filozofică.

— Unde și cu cine în rolul titular?

— Pe scena Teatrului «C.I. Nottara» cu George Constantin.

— S-ar părea că metamorfoza dv. e completă: o întreagă stagiune fără nici... un zîmbet.

— Nu tocmai. Mi-aș dori foarte mult să montez și un spectacol de comedie, cu atît mai mult cu cît mi-am găsit textul căruia ar trebui să-i găsesc gazda teatrală. Este vorba despre comediile într-un act ale polonezului Slavomir Mrozek la care am și întocmit caietele de regie.

alului» — ediția 1966, în regia lui Lucian Pintilie. Priviți-i
e la repetiții pe Rodica Tapalagă, Octavian Cottescu și Gina

și va vedea realizat în această stagiune un vechi proiect al
a piesei «Moartea lui Danton» de Georg Büchner. El interpre-
titular.

DINU CERNESCU (regizor)

un teren mereu inedit: dramaturgia românească

— Ca și în stagiunile trecute, și în cea care se va deschide în curînd mă preocupă în primul rînd dramaturgia românească. Am montat pînă acum în fiecare an cel puțin cîte o piesă românească și prefer în continuare să contribui prin spectacole la dezvoltarea și promovarea dramaturgiei naționale și nu prin declarații și articole: actul scenic este după mine singurul și adevăratul mod prin care un regizor poate susține creația originală.

— Cum vă veți îndeplini acest deziderat în stagiunea 1966/1967?

— Pentru început, montînd la Teatrul Muncitoresc C.F.R.-Giulești piesa unui debutant ieșean, N. Ionescu, intitulată «Neîncredere în foișor».

— Spectacolele pe care le-ați semnat, controversele criticilor pe marginea lor vă caracterizează ca pe un regizor inventiv, cu abundentă inspirație, mereu în căutare de soluții scenice noi. E firesc deci să așteptăm de la dv. un spectacol de factură inedită...

— Am un asemenea proiect pe care, cu ajutorul colectivului Teatrului Muncitoresc C.F.R.-Giulești, sper să-l realizez în primăvară. E vorba de un spectacol montat în ambianța Palatului de la Mogoșoaia, pe un text din dramaturgia românească la care încă nu m-am fixat definitiv. Mă bucur că-mi voi realiza această dorință mai veche într-o perioadă cînd, cu prilejul anului turistic internațional, spectacolul va putea fi vizionat și de mulți oaspeți străini.

ce așteptați de la noua stagiune?

răspund spectatorii

DUMITRU ALEXANDRU — **tipograf la I.P. «Informația»**

Am văzut la Teatrul Național «Eminescu» și «Cuza Vodă». M-a impresionat reînvierea pe scenă a unor personalități din cultura și istoria țării noastre pe care le cunoaștem numai din cărți. Mi-aș exprima dorința să văd și alte spectacole care să aibă ca eroi mari oameni ai țării, cărturari, savanți, artiști. Cred că istoria noastră oferă în acest sens mari posibilități dramaturgilor. Și încă o dorință: multe comedii bune, dacă se poate inspirate din viața noastră cotidiană.

VIRGIL PĂDUREANU — **tehnician la I.C.H.F.**

Cunoaștem, după părerea mea, încă foarte puțin perioada de început a dramaturgiei noastre. Sînt convins că dacă s-ar pune în scenă, în interpretări regizorale și actoricești moderne, comedii de Faca sau unele mai puțin jucate ale lui Alecsandri, ar stîrni interes. În același timp cred că repertoriul stagiunii trecute a dus lipsă de comedii contemporane și sper că cea care începe să ne ofere mai multe și mai bune.

SUZANA MAGHERAN — **tehnician arhitect I.S.C.A.S.**

Pentru mine personal a merge la teatru este similar cu o sărbătoare. Mă pregătesc sufletește îndelung pentru a veni în contact cu acel emoționant act creator care e teatrul și care naște viață. Mi-aș dori în consecință în noua stagiune spectacole în care noblețea ideilor să fie oglindită de noblețea formulărilor, un teatru al poeziei dense, țîșnită din viața oamenilor. Dacă ar fi vorba să citez titlul unei piese pe care aș dori s-o văd pe scenă, atunci aș spune «Pisica pe acoperișul fierbinte» de Tennessee Williams. Și poate mai mult Lorca. Aștept totodată noi piese ale unor dramaturgi români în care să apară contemporaneitatea noastră.

CRISTINA SĂFTOIU — **tehnician, Uzina de mecanică fină**

La vremea cuvenită, presa noastră a criticat practica unor teatre de-a «descoperi» cîte un autor străin într-o stagiune și de-al prezenta pînă la suprasaturare. Practica aceasta ține acum de domeniul amintirilor, dar din păcate s-a căzut și în extrema cealaltă: unii autori au intrat si ei la un moment dat în domeniul amintirii spectatorilor. Am vrea să vedem lucrări care n-au fost nicicînd jucate pe scenele noastre sau lucrări care au ținut afișul în urmă cu atît de mulți ani, încît generațiile tinere n-au apucat să le vadă. Aș dori în noua stagiune un Shaw din care «Maior Barbara» sau «Căruța cu mere», de pildă, nu știu să fi fost vreodată reprezentate; aș dori un Oscar Wilde, un Brecht, din care pe afișul bucurestean au lipsit însăși capodoperele «Mutter Courage» și «Viața lui Galilei».

RADU FARCA — **student I.S.E. «V.I. Lenin»**

Aș dori în noua stagiune manifestări teatrale în care publicul să fie mai direct și mai intens solicitat, o serie de manifestări care nu știu dacă s-ar putea numi chiar spectacole, dar care să mă invite să particip la dezbaterea desfășurată pe scenă, să mă solicite să-mi spun și eu cuvîntul. De ce spectacole de cea mai stringentă actualitate, cum sînt de pildă «Cazul Oppenheimer» sau «Nu sînt Turnul Eiffel», nu pot fi urmate de discuții? De ce s-a abandonat forma conferințelor experimentale despre care am auzit că s-a întrebuințat cu ani în urmă în teatrul bucureștean? Acestea ar avea și meritul de a lărgi cu noi nume și titluri repertoriul curent, contribuind la creșterea unui public avizat în toate problemele dramaturgiei — de la cea clasică pînă la cea contemporană.

VALERIA RĂDULESCU — **vitrinier O.C.L. «Încălțămintea»**

Mi-e teamă că dorința mea ar părea puțin deplasată. Cînd, în marea majoritate, cei de-o vîrstă cu mine doresc să vadă pe scenă aproape în exclusivitate piese moderne, preferințele mele se îndreaptă în alte direcții. Aș vrea să cunosc nu numai din paginile cărții teatrul lui Molière și Goldoni — care lipsesc de ani din stagiunile bucureștene — sau ale unor dramaturgi pe care nu-mi amintesc să-i fi văzut jucați vreodată ca Marlowe, Ben Jonson, Marivaux si atîtia altii. Dar tragicii greci și latini sau savuroșii comediografi antici? Și aș mai dori să văd una dintre piesele care mi-au plăcut mult la lectură: «Visul unei nopți de vară» de Shakespeare.

GABRIELA TARABEGA — **bibliograf, biblioteca orășenească «Mihail Sadoveanu»**

Un spectacol din trecutele stagiuni de care nu numai că-mi amintesc cu încîntare dar de-a cărui imagine nu mă pot despărți de cîte ori întîrzii asupra versurilor lui Jacques Prévert este cel pe care Teatrul Mic l-a dedicat poeziei acestuia. La vremea cînd afișele au anunțat premiera lui am crezut că asist la un început ce va fi continuat. M-am înșelat și mă întreb de ce. Asemenea manifestări au meritul de-a familiariza publicul cu creația unui poet, de a-l introduce în universul său poetic. Aș aștepta de la noua stagiune o serie de asemenea spectacole poetice și aș propune cîteva nume: Arghezi, Blaga, Maiakovski, Lorca, Machado, Apollinaire și..., fără îndoială, pagina mi-ar fi neîncăpătoare dacă m-aș decide să-i înșir pe toți. Prefer să las pe regizori și actori să-mi rezerve surpriza.

DR. RĂZVAN STINGHE — **cercetător științific la Institutul de fiziologie**

În primul rînd sînt nerăbdător să urmăresc din stal o piesă contemporană românească care să dezbată pasionat problemele de azi ale intelectualității. Doresc, de asemeni, să asist la cîteva spectacole pe care le-aș vrea remarcabile — pe texte din literatura dramatică universală: să zicem o versiune a lui «Faust» de Goethe. În ultima vreme ne-au ajuns ecouri interesante despre o piesă a lui Peter Weiss al cărei titlu e «Marat — Sade». Aș dori s-o văd jucată.

Anchetă realizată
de Eugen COMARNESCU
și Radu RUPEA

Fotografii de S. STEINER

în curînd pe ecrane

steaua fără nume

(coproducție româno-franceză)

O Monă care, pentru cîteva ore, s-a desprins de lumea lui Grig. (În fotografie, actorii Marina Vlady și Cristea Avram.)

ne sau mai nouă a
ste atît de plină de
urma ecranizărilor,
n a ajuns să lanseze
e nero») paradoxul
subiect de film este
au o comedie proas-
agerarea obligatorie
că o dată, dacă nu
orice caz îndărăt-
ncheagă o solidari-
e literatură și film.
ăcar cîțiva atomi ai
să facă cît de cît
i adaptări cinemato-
dreptate, un singur
ateze spiritul operei
în care aceasta are
eamă un spirit anu-

ez Henri Colpi s-a
ct de lumea perso-
Sebastian, cu o înțe-
ă a ceea ce poate fi
ucția piesei fără a
ezia ei cînd blîndă,

firul măruntelor dar
ntîmplări ce umplu
e provincie din jurul
l (în colaborare cu

l romantic pe care
să nu-l întruchipez
romantică» — de-
ch.

Alexandru Mirodan în calitate de co-scenarist) a realizat un film nu atît al aspirațiilor strivite, cît al înțelepciunii (oricîtă resemnare ar ascunde ea) și puterii de a-ți ocroti visul; chiar atunci, și mai ales atunci cînd de după perdelele tîrgului pîndesc indivizi înăcriți de viața ce nu le oferă altceva decît deliciile curiozității.

Printre oameni ce aduc cu ei aerul coclit al locurilor unde unitatea de măsură a timpului sînt trenurile ce se opresc sau nu în gară, profesorul Miroiu se mişcă timid, dar mai puțin decît ne-am obişnuit să-l vedem pînă acum, stîngaci, dar nu chiar atît încît să nu ne lase să bănuim un fapt: acela de a fi conştient că pornirea sa de a călători cu gîndul prin spațiile siderale este nu o ciudățenie, ci un mod de apărare și, implicit, o zestre spirituală. Eroul nu reface total (cel puțin așa mi se pare) la o altă vîrstă, tînără, experiența profesorului Udrea (personaj ce nu stîrnește decît duioșie, ceea ce pe plan psihologic sau estetic spune foarte puțin), ci anunță o structură umană care, chiar dacă nu se va salva, va şti să evite ridicolul, va şti că nu e bine să vorbeşti pe toate drumurile de propriile-ți simfonii neterminate ori de stelele nedescoperite. Apariția Monei în viața lui este — în accepția cineaștilor — una din acele întîlniri în stare să umple o viață de om nu atît prin intensitatea dragostei stîrnite, cît prin prilejul pe care-l oferă bărbatului de a se verifica. Scurta fericire a lui Miroiu este aceea de a fi întîlnit o ființă în stare, fie și numai pentru cîteva ore, precum Cătălina lui Eminescu, să trăiască visul. Pe măsură ce Mona descoperă casa lui Miroiu, camerele i se par aripile unui adevărat palat, iar grădina capătă o lumină mirifică. Felul cum Colpi împreună cu pictorul scenograf Ion Oroveanu fac sensibilă pentru spectator participarea eroinei (noi vedem o dată cu ochii ei și prin ochii ei dimensionarea poetică a locului) alătură cîteva dintre cele mai frumoase cadre ale filmului (numai dansul Monei dimineața apare drept un simbol mult prea apăsat, cu toată suavitatea lui).

Pentru ceea ce și-a propus regizorul drept final, o altă direcționare a vieții lui Miroiu, poate mai puțin închisă între pereți, se cerea mai multă abatere de la litera piesei. Ne putem închipui urmele pe care le-a lăsat trecerea stelei cu nume, dar filmul, artisticește vorbind, pare a nu fi găsit nici un punct de care să-și sprijine o sugestie.

Ținînd piept ispitei (conținută în textul piesei) de a presăra petalele roze ale unei poetizări excesive prin toate colțurile descoperite de aparatul de filmat, Colpi a trecut însă pe lîngă cîteva posibilități de mărire a expresivității obiectelor, a relațiilor dintre acestea și personaje, fapt ce ar fi alungat senzația, pe alocuri existentă, a unei înscenări teatrale văzute din primele rînduri ale sălii.

Singuri într-o ambianță ce nu suferă decît vreo două-trei schimbări, actorii au avut asupra lor toată povara textului. Un text prin care trebuiau să-și dezvăluie (în bună măsură) personajul dar numai atît: tot din întîlnirea dialogurilor trebuia să ia naștere căldura, uscăciunea, lumina, îmbîcseala.

Claude Rich, acest excelent actor modern de film, își supune integral ființa cerințelor rolului; Miroiu al său, păstrat constant la punctul de întîlnire a visului cu conștiința timidă a unei superiorități morale, înseamnă nu numai chipul de adolescent atins de riduri în jurul ochilor, așa cum este cel al interpretului, ci și mersul său. Acestui umblet cînd mărunt, grăbit, ușor comic, cînd stînjenit, cînd lăsat la întîmplare i se potrivesc cuvintele prin care Bela Balazs cerea actorilor să-și poarte pașii în așa fel încît aceștia să devină «o mărturie și totdeauna un monolog care exprimă mai complet și mai sincer felul cum eroul reacționează la cele ce s-au întîmplat».

Din alternări de transparențe și de intensități de lumină a ochilor, a obrazului, apare compus personajul Monei căruia interpretarea Marinei Vlady i-a șters orice urmă de stridență. Mai mult decît oricînd, farmecul ei se refuză analizei amănunțite, pentru că, mai mult decît în alte dăți, fascinația personajului se amestecă cu cea a actriței, chemîndu-se reciproc.

Cristea Avram, în scurta sa apariție, a intuit cu iuțeală fiecare moment; sosirea lui Grig nu destramă, din primele clipe, vraja, căci personajul este scutit de unele replici ce-l făceau ostentativ incult și cam grosolan; cele cîteva argumente ce dovedesc o neîncredere lucidă în posibilitatea rămînerii Monei lîngă Miroiu sună nu jignitor, ci cumplit de adevărat. În rolurile profesorului Udrea, domnișoarei Cucu și șefului de gară, actorii Gr. Vasiliu-Birlic, Eugenia Popovici și Marcel Anghelescu au creionat nu numai tipuri pregnante, ci au asigurat unicitatea atmosferei nelăsînd comicului decît un spațiu restrîns (depășit uneori, fără intenție, de structura de actor comic a lui Birlic), într-un film ce răsfrînge delicat poezia umanistă a lui Mihail Sebastian.

Magda **MIHĂILESCU**

ord

ucere pe ecra-
Diligenței» (sau
stică», titlu ce
ele țări pe cel
pach), conside-
podopera wes-
iește spectato-
reîntîlnire cu
celor tineri —
nul din cei mai
entanți ai artei

ună în mod de-
am estetic, re-
olidat (de-a lun-
ți vaste: peste
50 de ani de
unitar, piatră
dă cu cărămidă,
participări de-
la tot ce este
uros în acțiunile
le ne-am mișca
lian, fie că este
ematică a isto-
vestului (cine-
aestru al genu-
războiului, a
de frunte ale
întîmpină făp-
simpli și înțe-
nesc sub ochii
de a construi
dezvăluie în
e, în confrun-
i cu semenul
olectivitate pe
a — înțeleasă
rtă — o obligă
eleiași situații,
ește prin firele
i personalități
filme peste care
a cinematogra-
ce. Numai anu-
perestetice mai
ultima vreme
unui procent de
filmele marelui
ntul ar fi folo-
procedeului de
ii într-un spa-
, pentru a le
; Ford are drep-
și însuși drept
mărturisirea
: «Nimic mai
rii proză simplă
e om».

OGRAFICĂ

adevăratul său
Sean Aloysius
scut la 1 februa-
e Elisabeth, ca
ilii de irlandezi
1913 a bătut la
oodului, unde
ncisc lucra ca
arist sub con-
nomas Herper
activitatea de
, primele sale
nd westernuri.
realizate după
939, anul «Dili-
țin acestui gen.
dintre cele mai
re ale sale din
i sonor: *Patrula*
Tot orașul vor-
rul (1935), *Plu-*
936), *Diligența,*
Lincoln (1939),
Lunga călătorie
), *Drumul tutu-*
raga mea Cle-
Prețul gloriei,
52), *Lunga linie*
Omul care a
ty Valance, Cum
Vestul (1962),
or (1964).

trei din filmele festivalului de la veneția

1

1 FAHRENHEIT 451 — realizat de François Truffaut după romanul științifico-fantastic al lui Ray Bradbury. În fotografia nr. 1 apare actrița engleză Julie Cristie (deținătoarea premiului Oscar 1966), într-unul din cele două roluri pe care le interpretează în acest film: Linda.

2 O JUMĂTATE DE OM aparține unuia din tinerii regizori italieni, Vittorio de Seta (filmul său de debut **Bandiții din Orgosolo** a fost încununat la unul din trecutele festivaluri cu premiul «primei opere»). În distribuție: Tomas Milian, Lea Padovani, Ilaria Occhini (foto 2), Serge Reggiani.

3 CREATURILE — filmul scris și regizat de Agnès Varda dezvoltă un contrapunct cinematografic între viața unei familii tinere (bărbatul este scriitor) și nașterea unor eroi de roman. Cadrul ales de noi îi înfățișează pe cei doi interpreți principali: Michel Piccoli și Catherine Deneuve.

2

3

marga barbu

Dacă un nărăvit obicei al regizorilor noștri de film, acela de a uita ani în șir actorii, nu ar fi atins și destinul artistic al unor interpreți într-adevăr înzestrați, poate că am fi obosit tot țintind în acest păcat. Dar mi se pare că nu avem dreptul să ne învîrtim indiferenți în jurul consemnărilor biografice cuminți atunci cînd un actor a trebuit să aștepte zece ani o reîntîlnire cu platoul. De ce? În orice caz, goana după chipuri noi cu orice preț (mai ales feminine) s-a soldat nu de puține ori cu o suită de fotografii mișcătoare, nu cu un real cîștig artistic. O binevenită sporire a grijii pentru soarta interpretului profesionist, mai puțină teamă în fața cuvîntului «vedetă» ne-au adus din nou în ultima vreme față în față cu actori așteptați mai de mult.

Cele trei roluri create de Marga Barbu în «Procesul alb», «Haiducii» și «La porțile pămîntului» dovedesc o accentuată disponibilitate în a-și apropia psihologia personajelor, oricît de diferite ar fi între ele apriga Anița (Haiducii) de nevasta geologului din «La porțile pămîntului», o madame Bovary fără pricină. Actrița pare că uită de aparatul de filmat, de unghiurile bune, de sîcîiala platoului; totul este jucat cu dăruire, cu puterea de a lega într-un flux continuu mișcările eroinei. De aici acea senzație cu care actorii noștri de film nu ne bucură foarte des: o spontaneitate pe care o simți lipită de ființa de pe ecran și nu calculată în atitudini ce se vor degajate.

Fără doar și poate, pentru asta e nevoie și de acel farmec personal despre care discutăm uneori cu stînjeneală, parcă nehotărîți unde să-l plasăm: lîngă talent, lîngă ținuta fizică? Personajele create pînă acum de Marga Barbu au darul de a trece dincolo de ecran, purtînd cu ele ceva din farmecul personal al actriței, din expresivitatea unui obraz luminos, a unor ochi ce știu să se întristeze fără false moliciuni ori să se bucure fără false clipiri grațioase.

M. MIHAIL

tv

la o despărțire

«A prezentat Daniela Anencov, actriță la Teatrul de stat din Constanța». O precizare care n-a putut lăsa indiferent pe nici unul dintre fidelii televiziunii. Așadar Daniela, micuța și drăgălașa Daniela, partenera din totdeauna a lui Așchiuță, a trecut de vîrsta copilăriei și de cea a adolescenței, pășind în lumea preocupărilor și responsabilităților mature.

Mereu alți prezentatori și animatori ai emisiunilor pentru cei mici vor părăsi rîndurile, pentru că nici o copilărie, afară de cea a lui Așchiuță, nu durează veșnic. Dar despărțirea de Daniela are o semnificație specială. Ea emoționează mai puternic deoarece, într-un fel, copilăria Danielei a coincis cu vîrsta copilăriei televiziunii. Împreună sau aproape împreună au debutat, împreună și-au sporit de la an la an numărul prietenilor, și-au dezvoltat cu perseverență calitățile. Jucînd cu sensibilitate și pătrundere rolul Ondinei, Daniela ne-a încredințat pe toți de înzestrarea și posibilitățile ei. Să-i urăm deci din inimă un șir nesfîrșit de succese artistice și s-o asigurăm că vom urmări evoluția ei viitoare cu atenția rezervată îndeobște ființelor dragi.

Prilejul, în același timp sărbătoresc (o împlinire) și melancolic (ca orice sfîrșit), îndeamnă la reflexii în legătură cu trecutul și viitorul televiziunii noastre. Că are cu adevărat un trecut o dovedește, pe lîngă creșterea Danielei, faptul că emisiunea «Memoria peliculei» își găsește materia primă nu numai la Arhiva națională de filme, ci chiar și în arhiva proprie a televiziunii. Viitorul ei va însemna probabil înmulțirea orelor de emisiune și, eventual, la un moment dat, a programelor, televiziune în culori, totul în condiții tehnice superioare, pe care le va asigura studioul a cărui construcție a început.

Nu toate ieșirile din scenă sînt la fel de spectaculoase. Între trecut și viitor tranziția e uneori greu sesizabilă. Pentru a rămîne la capitolul celor mai vechi colaboratori, poate că unii telespectatori nici n-au observat că cei dintîi crainici, Florin Brătescu și Cleo Stieber, apar mai rar pe micul ecran, pentru că își consacră tot mai multă vreme celei de-a doua profesiuni a lor (redactor și respectiv medic). S-au impus, tot pe nesimțite, ireproșabila Ioana Măgură și, în ultima vreme, Sanda Țăranu, care pare a fi muncit stăruitor pentru a-și însuși pînă în cele mai mici detalii profesiunea de crainică. Vine din urmă tînăra Gabriela Ștefănescu, simpatică dar încă rigidă și cu o ușoară înclinare spre didacticism, pe care fără îndoială va izbuti s-o piardă. Schimbul se preia din mers.

Sînt însă și domenii în care pregătirea viitorului rămîne un mare semn de întrebare. Ce se întîmplă, de pildă, cu cele cîteva formații de muzică ușoară alcătuite din băieți foarte tineri care au apărut o dată sau de două ori pe micul ecran, pentru ca apoi să nu se mai audă nimic despre ele? O televiziune ajunsă la maturitate trebuie să dispună și de colective artistice proprii, modelate după necesitățile ei specifice.

Infinit mai importantă este însă recrutarea unor autori de televiziune. Interpreții se pot, în ultimă instanță, împrumuta și în orice caz imperativul diversificării și al variației va atrage în studio un număr din ce în ce mai mare de artiști de toate genurile. Dar meseria de autor de televiziune, practic inexistentă deocamdată la noi în țară, trebuie creată, impusă, înconjurată de prestigiul pe care-l merită. În țările unde televiziunea are o tradiție mai îndelungată este una dintre cele mai respectate și invidiate profesiuni. Există oameni care au devenit celebri pentru că au născocit un serial sau un personaj de televiziune.

Unul dintre semnalmentele vîrstei adulte a televiziunii este constanța în urmărirea ciclurilor. Oricît ar fi de atrăgătoare o emisiune, ea inspiră mai puțină încredere cînd se numește astăzi «Studioul A», pentru ca mîine să-și înceteze existența, iar a treia zi să reapară intitulată însă «Magazin duminical». Critica se adresează procedeului, nu emisiunii, care este întocmită cu pricepere și fantezie. Autorii ei ar putea constitui un prim nucleu al viitorului colectiv de creație. Pentru aceasta ar fi necesar să fie invitați — ei și alții — să gîndească în perspectivă cicluri virtual nelimitate. Neliniștitoarea soartă a echipajului «Val-Vîrtej» este de rău augur pentru longevitatea și consecvența serialelor românești. Ar fi timpul să se inițieze și serii de emisiuni instructive, cu personaje constante (cum era pe vremuri «Rețeta gospodinei»).

Zestrea de viitor a televiziunii depinde mai cu seamă de recrutarea unor autori pe deplin investiți cu încrederea și autoritatea necesare realizării unor creații specifice, de lungă respirație.

Felicia ANTIP

PRIN
TITUTELE
CADEMIEI

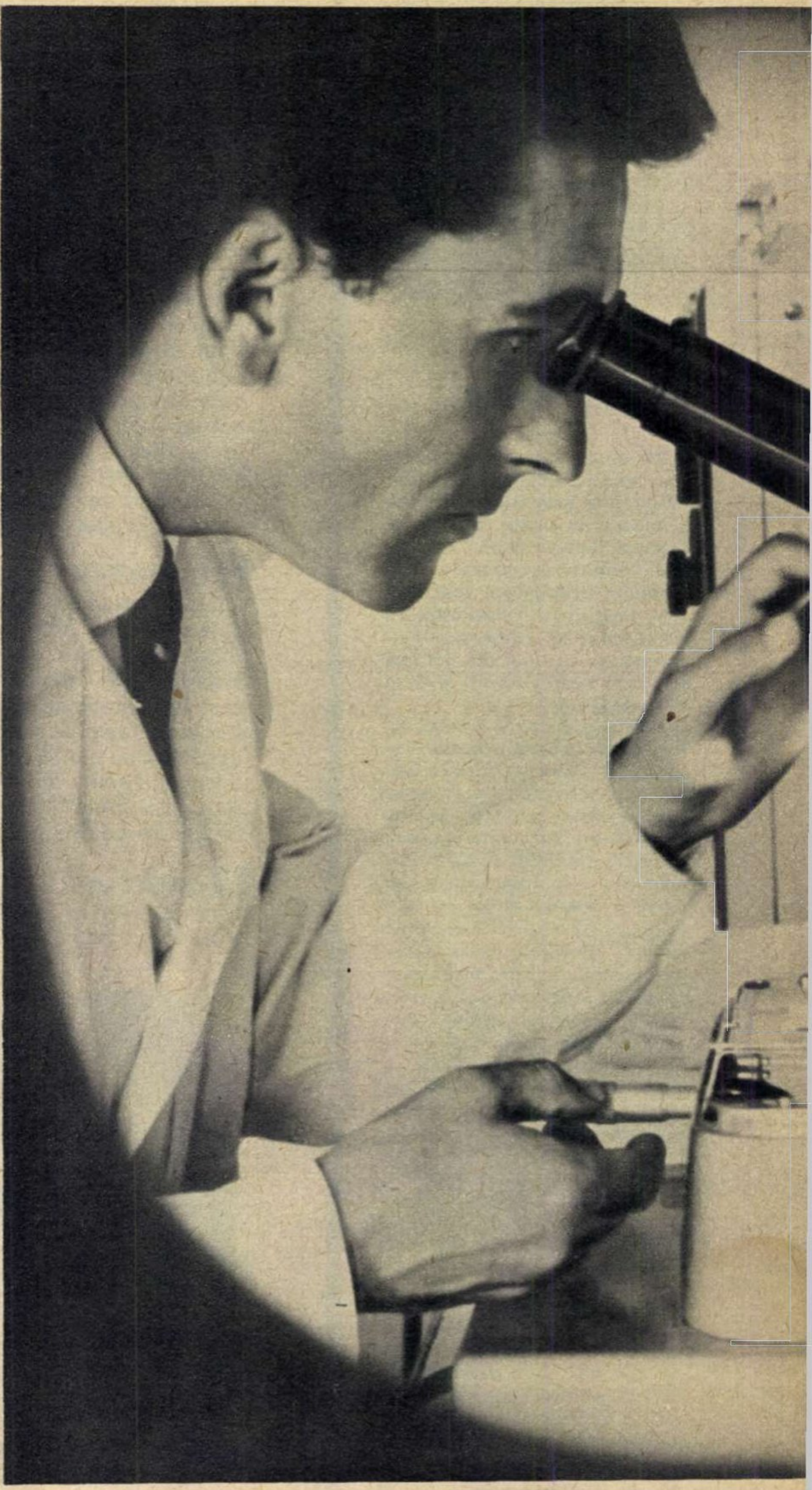

cursiune
în lumea
infra-
icrobilor

TERESANTE CERCETĂRI LA INSTITUTUL DE BIOLOGIE AL ACADEMIEI

anii invizibili... Așa
la reportajul nostru,
aici de o pasionantă
polițist.
e-l urmărim este cu
- are dimensiuni ex-
structură extraordi-
mparație cu celelalte
specialiștii nici nu
cord dacă este sau nu
vietate». Ceea ce s-a
recizie este faptul că
niprezent agent pato-
ai din acid nucleic și
trăi decît în interiorul
la care «împrumută»
energia necesară, cît
permit să se repro-

e că ne referim la
togeni mult mai mici
vinovați de un număr
boli decît se credea
ni.

provoacă numai boli
poliomielita, hepatita
epidemică, turbarea, guturaiul, unele pneumonii. Se vorbește din ce în ce mai insistent în ultima vreme și despre originea virotică a cancerului sau a unor astfel de boli ca ulcerul gastroduodenal, infarctul de miocard sau unele arterite.

Pînă în prezent medicina dispune de prea puține mijloace de luptă împotriva virusurilor. Iată de ce mii de colective științifice din întreaga lume se străduiesc să pătrundă zi de zi în tainele vieții acestor minusculi dușmani ai sănătății.

Succese remarcabile au fost obținute în ultimii zece ani grație folosirii microscopului electronic. Pînă la introducerea acestui aparat, existența virusurilor a fost bănuită după efectele de boală ce le produceau. Abia cu ajutorul microscopului electronic s-a putut stabili **forma** virusurilor, care poate fi sferică sau alungită (bastonaș, filament), precum și **dimensiunile** acestora, situate la scara 1/100 000 dintr-un milimetru.

VIRUSUL PĂTRUNDE ÎN CELULĂ

Deosebit de interesant este modul în care un virus pătrunde într-o celulă sănătoasă și provoacă fenomenele de boală. Prin diferite metode (microscopie electronică, izotopi radioactivi) s-a stabilit că virusul se apropie de celulă și se «alipește» de suprafața ei. Această fază este influențată de anumiți factori fizici ai mediului înconjurător și este reversibilă. În alte cazuri virusul se «prinde» puternic de celulă, dacă aceasta este înzestrată cu anumiți receptori chimici. De existența acestora din urmă depinde afinitatea virusurilor pentru anumite țesuturi sau organe pe care, invadîndu-le, le pot îmbolnăvi.

De la suprafață, virusul pătrunde în celulă. Uneori, teaca proteică, această haină de protecție a acidului nucleic infectant, rămîne în afara celulei, iar înăuntrul ei nu pătrunde decît acidul nucleic virotic. În alte cazuri, virusul intră în întregime în celulă, unde învelișul său intră în circuitul metabolic al gazdei, în timp ce acizii nucleici ajung la nucleul celulei parazitate, căruia îi transmit «informația» ereditară. O dată pătruns în celulă, virusul o silește să lucreze în propriul său interes, să «fabrice» acizi nucleici după chipul și asemănarea sa. Apoi, acizii nucleici virotici sintetizați pe această cale își refac propriul înveliș și părăsesc celula infectată pentru a parazita altele.

«ECLIPSE» ÎN MICROCOSMOS?

Da. Fenomenul constă în dispariția temporară a particulei virotice pătrunse în celulă. Această dispariție durează atîta timp cît îi este necesar virusului pentru a se înmulți în celulă. Alteori, acest fenomen se prelungește, celula infectată pare normală și virusul pare să se fi «pierdut». In realitate, el se transmite ca «zestre» ereditară de la o generație celulară la alta și poate apărea în chip manifest doar într-un anumit moment al evoluției organismului. În această situație avem de-a face cu un virus mascat.

În afara microscopului electronic — instrumentul de lucru care îi vizualizează prezența — mai există nenumărate tehnici delicate de laborator care fac posibilă studierea lui. Din cele descrise se desprind limpede dificultățile pe care le prezintă astfel de studii. Ele

La ultramicrotom celulele sînt tăiate în «felii» ultrafine, pentru a fi examinate la microscopul electronic.

au un cîmp foarte vast, cu atît mai mult cu cît virusurile provoacă boli nu numai în rîndul regnului animal, ci și vegetal.

O PROBLEMĂ PUȚIN CERCETATĂ: CIRCUITUL VIRUSURILOR ÎNTRE REGNURILE ANIMAL ȘI VEGETAL

...Ne aflăm în secția de microbiologie a Institutului de biologie al Academiei, condusă de acad. Alice Săvulescu. Mai precis, în laboratorul de virusuri și bacterii. În cîteva cuvinte cercetătorul P. Ploaie, care lucrează la microscopul electronic, precizează unele obiective de cercetare ale colectivului de virusologi de la această secție:

«Colectivul nostru cercetează în prezent unele aspecte biologice fundamentale în legătură cu o categorie de virusuri care produc proliferări și malformații la o serie de plante cultivate și spontane. Aceste virusuri sînt capabile să se înmulțească și în organisme animale și anume în insectele vectoare la care produc fenomene de boală. Cercetările au fost stimulate de unele descoperiri făcute în ultimii ani în străinătate prin care s-a demonstrat, de exemplu, că un virus care produce tumori canceroase la trifoi și modificări patologice în organismul insectei prin care se transmite **are aceeași formă și mărime și este înrudit antigenic cu virusuri izolate din intestinul uman.** Insectele se îmbolnăvesc dacă se hrănesc cu plante care conțin virusuri. Dar și animalele superioare consumă produse vegetale, în multe cazuri infectate cu virusuri. Circuitul virusurilor între cele două regnuri, animal și vegetal, este foarte puțin cercetat. De aceea noi acordăm o atenție specială virusurilor care infectează deopotrivă plante și animale (insecte)».

Pornim apoi pe urmele unor rezultate obținute în acest laborator în legătură cu virusurile fitopatogene. Iată: plante cu frunzele îngălbenite, altele ale căror flori s-au transformat în frunze (adevărate malformații vegetale), fructe prezentînd pete și dungi (care au — mai presus de semnificațiile estetice care impresionează vizibil — înțelesul unui atac virotic) ...Alături, fotografii mărite de 50-150 000 ori arată dușmanul invizibil. «Pacienții», atît organismul vegetal cît și insectele care au avut de suferit de pe urma virusurilor, au constituit și constituie obiectul unor cercetări deosebit de interesante, prezentînd importanță și pentru economia națională.

Spuneam: «Au avut de suferit de pe urma virusurilor». Însă pentru a putea afirma acest fapt, simplu în aparență, cercetătorii au trebuit să efectueze studii îndelungate. Pentru a se ajunge la concluzia că îngălbenirea sfeclei de zahăr, întîlnită în toate regiunile țării, se datorește unui virus și nu unor condiții de sol a fost necesară o strădanie de ani de zile și aplicarea unui complex întreg de tehnici experimentale. La fel și în privința virusului mozaicului conopidei, care atacă frunzele deformîndu-le și făcînd ca recolta să scadă. Studierea mecanismelor de transmitere a acestor virusuri de la plantele sălbatice la cele de cultură a dus la interesante concluzii de ordin practic care pot servi ca punct de plecare pentru combaterea lor.

FLORILE SE TRANSFORMĂ ÎN FRUNZE...

Alte virusuri, parazitînd plantele, transformă florile în frunze. O astfel de malformație este asemănătoare cu cea canceroasă și are urmări grave asupra dezvoltării plantelor. Căci florile, fiind organul de înmulțire în lumea vegetală, planta ale cărei organe specializate pentru reproducere degenerează nu mai «fabrică» semințe și, treptat, piere. De aceea studierea în cadrul institutului a unor virusuri care îmbolnăvesc plantele de cultură ca trifoiul sau căpșunile

(Continuare în pag. 16)

Pentru a depista existența virusului într-o celulă este necesară studierea atentă a sute și mii de astfel de fotografii.

▼

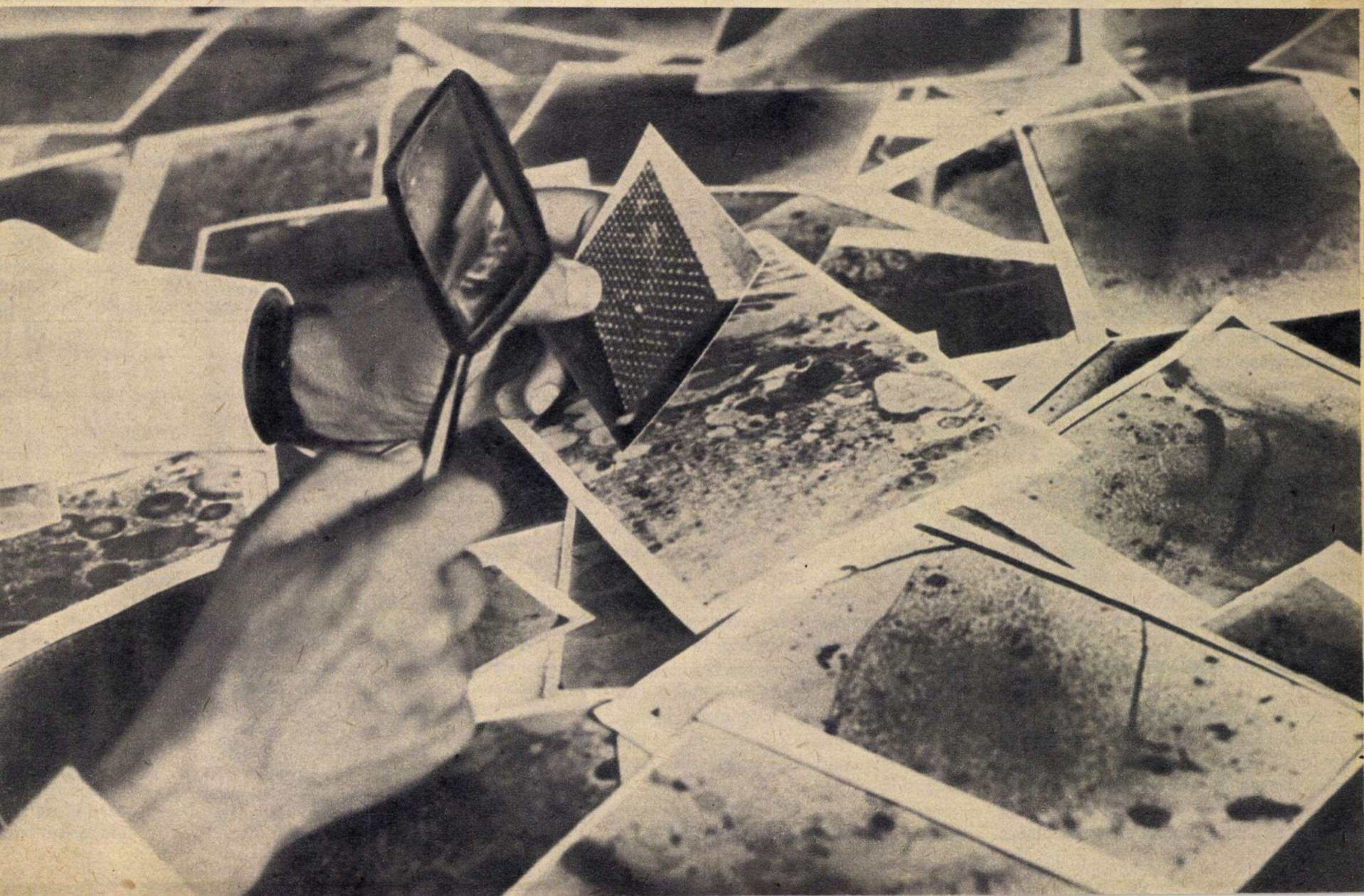

ursiune
n lumea infra-
robilor

pentru practica agri-

e de studii pun în
ile care intervin în
r plante exotice, a
intă importanță pen-
ceutică. Este, de pildă,
a rosea, care provine
ascar. Această plantă
de alcaloizi, utilizați
or mai diferite boli.

«domesticirea» unor virusuri. Este vorba aici de virusurile care infectează omizile, aprigi dușmani ai pădurilor. Dată fiind specificitatea acestor virusuri, în comparație cu insecticidele, se studiază posibilitatea folosirii lor ca insecticide vii! Marele avantaj al folosirii lor ca insecticide biologice constă în faptul că cele clasice sînt nocive în mare măsură și pentru insectele utile, în timp ce virusurile amintite omoară **numai** omizile.

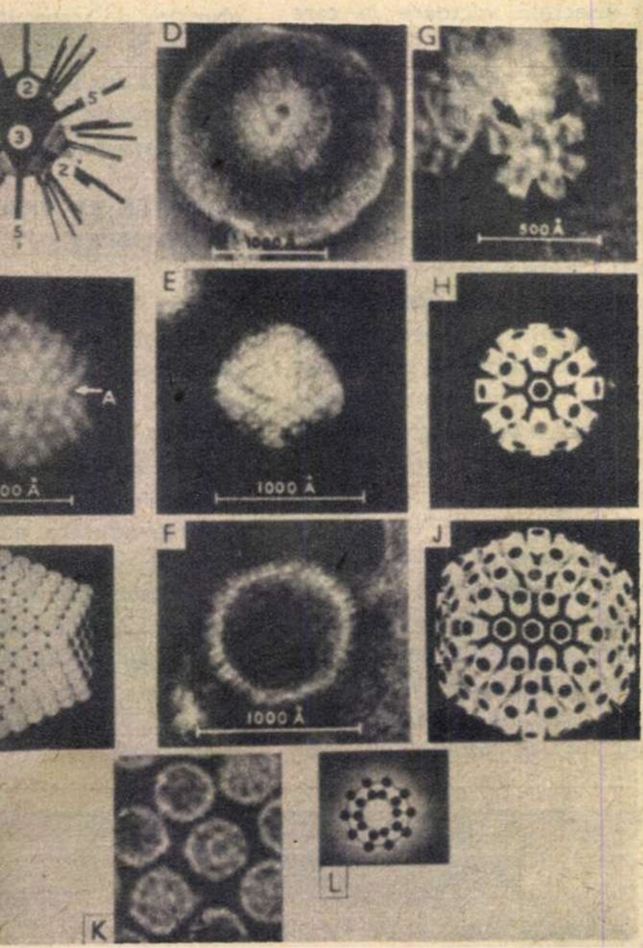

*ultimii zece ani, grație microscopului electronic, s-au
stabili formele și dimensiunile virusurilor. Privind
fotografii, înfățișînd virusuri și modelele lor experimen-
ceți o adevărată călătorie... în invizibil. Mai precis în
care măsoară mai puțin de 1/100 000 dintr-un milimetru.*

lat încă 4 alcaloizi **cu
potriva unor tumori
leucemiei.** De aceea
s și în zona temperată.
că, în condițiile țării
te atacată de virusuri
ere. Identificarea aces-
rem de instabile s-a
greutate. S-a reușit
ai multor tulpini de
ive «vinovate» de un
mptome de boală, iar
cate au putut fi obser-
croscopul electronic.

OMESTICITE»

de epuizat în cîteva
ocupările cercetători-
de biologie în dome-
topatogene. Este însă
arcat faptul că unele
tudiu au drept obiect

Aceste cercetări și altele de același fel au presupus punerea la punct a unor tehnici speciale, a unor metode originale de purificare a virusurilor fără de care obținerea lor nu ar fi fost posibilă. Concluziile cercetărilor sînt numeroase, implicațiile lor cuprinzătoare, aplicativitatea — vastă.

Subliniem în încheiere interesul deosebit prezentat de virusurile care se transmit la plante prin insecte. Sînt virusuri care, în natură, s-ar părea că «oscilează» între regnul animal și cel vegetal. Descoperirea acestui fenomen este deosebit de importantă pentru înțelegerea modului în care circulă virusurile în natură. Încă un exemplu concludent că între cele două mari regnuri ce cuprind toate formele de viață există numeroase punți de legătură...

Victor DUMITRESCU

PRESA, RADIOUL ȘI TELEVIZIUNEA ÎNAINTEA UNUI NOU START (III)

După radioul portativ, iată și televizorul cu transistoare. Pe măsura răspîndirii lui, urmărirea programelor de televiziune nu va mai fi legată de casă și de fotoliu.

sfîrșitul

În 30 de ani, televiziunea a ajuns la maturitate. De fapt, războiul oprind primii pași ai evoluției micului ecran, perioada în care televiziunea a ajuns la o statură internațională este mai mică. Ultimii zece ani au fost martorii adevăratei cuceriri a publicului din țările dezvoltate de către acest mijloc de informare, educare și distracție de masă. Între 1950 și 1963 numărul stațiilor emițătoare de televiziune a crescut de la 130 la 3 371.

Cea mai nou venită în rîndurile mijloacelor de comunicare cu publicul, televiziunea se află într-un continuu proces de schimbare, datorită progreselor științei și tehnicii. Ca și în domeniul recepției emisiilor de radio, și în televiziune aparatele cu transistoare vor permite într-o măsură tot mai mare urmărirea transmisiilor în condiții din ce în ce mai variate. Elemente componente mai miniaturizate chiar decît transistorul fac posibilă construcția de receptoare de televiziune de dimensiunile actualelor aparate mici de radio. Se preconizează construcția de aparate care să poată fi instalate în perete, pentru o mai bună vizionare, ecranul putînd fi separat și înlocuit cu ușurință. Aparatele de «producție» ale televiziunii trec printr-un proces continuu de îmbunătățire, care va permite o relatare tot mai rapidă a evenimentelor.

A căpătat de pe acum extindere sistemul de înregistrare simultană a imaginii și sunetului pe bandă. Videomagnetofonul sau magnetoscopul este în măsură să înregistreze și să reproducă un eveniment politic sau un spectacol artistic, înlăturîndu-se numeroase procese de laborator care pînă acum întîrziau prezentarea filmelor «obișnuite» de televiziune. De asemeni, acest aparat va da posibilitatea ca și în domeniul televiziunii multe din emisiunile de azi să devină veritabile arhive pentru viitor.

O dificultate în transmisiile de televiziune din afara studiourilor o reprezintă camerele de luat vederi «în direct», de un volum și o greutate relativ mari, destul de dificile de mînuit și implicînd un personal auxiliar numeros. Au apărut de acum primele camere de luat vederi portabile, ușor de mînuit și ale căror imagini pot fi retransmise printr-un emițător care se află chiar la operator. Mai mult chiar, astfel de camere, dublate de un sistem de transmitere nu numai a sunetului ci și a vocii comentatorului de la locul televizat vor putea fi manipulate de o singură persoană.

A fost produsă și prima cameră de luat vederi care poate funcționa în întuneric absolut. Ea folosește un laser cu heliu care emite radiații infraroșii și redă imagini clare ale obiectelor situate în întuneric deplin, la o distanță pînă la zece metri. Prin înlocuirea heliului cu argon, raza de acțiune poate fi și mai mult mărită.

Se lucrează intens și în direcția unor sisteme de emisie de natură să permită folosirea aceluiași aparat de recepție pentru emisiunile de televiziune în alb-negru și color.

Marea antenă, grea de 380 tone, a satelitului american «Early Bird». Instalată la stațiunea terestră de la Andover, ea servește la transmiterea și recepționarea semnalelor către și de la acest satelit de telecomunicații. ▶

unii de miere

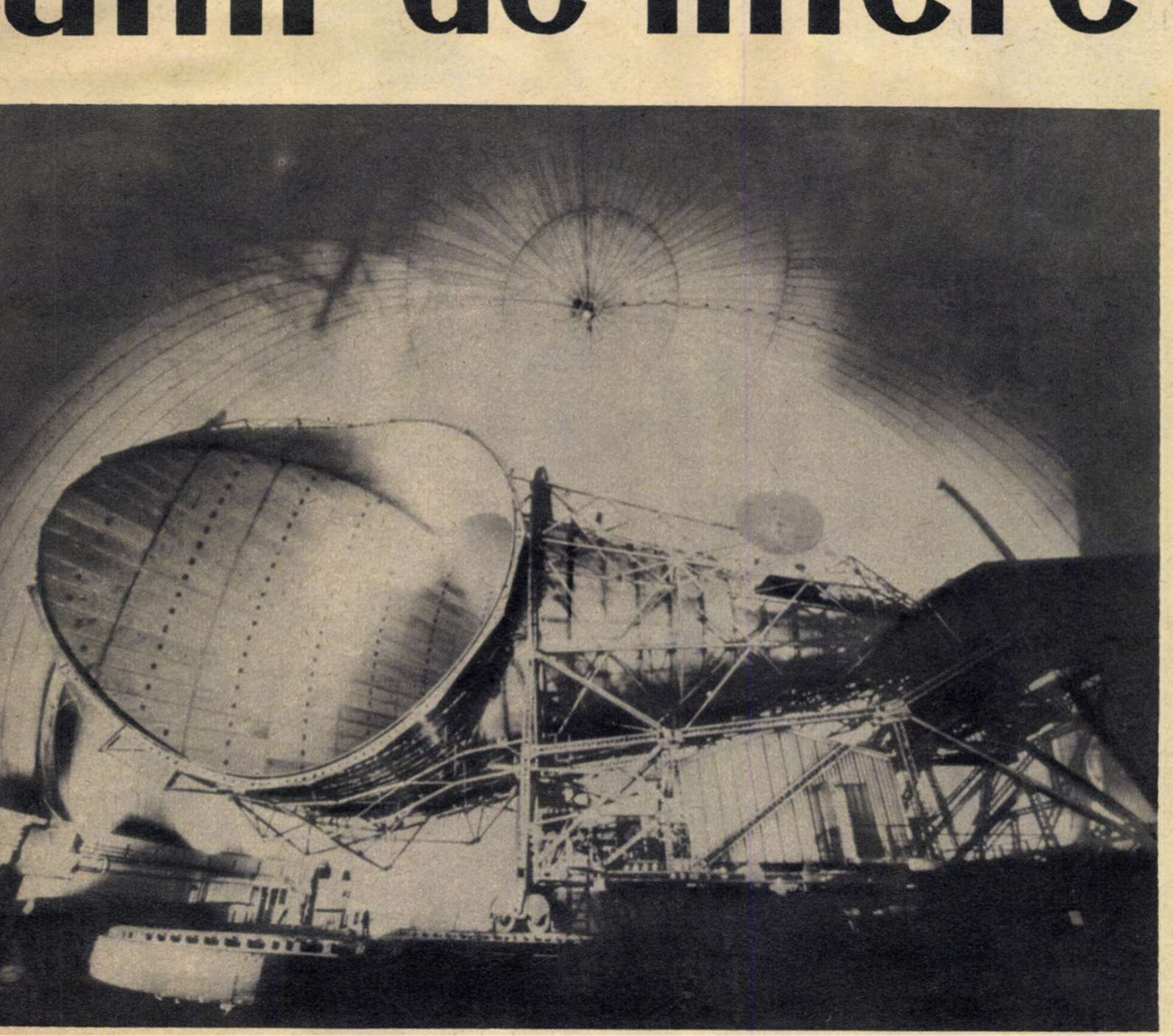

PERIPEȚIILE SISTEMULUI «PLĂTEȘTE CE PRIVEȘTI»

Evoluția televiziunii va duce la crearea teatroviziunii, prin retransmiterea în circuit închis a unor piese de teatru jucate pe scena unui mare oraș, aflat la sute de kilometri; publicul va putea urmări spectacolul pe ecranul de mari dimensiuni al unui cinematograf. Deocamdată, în Statele Unite s-a și întrebuințat, cu prilejul întîlnirilor de box pentru titlul mondial profesionist la toate categoriile, ceea ce am putea numi «boxoviziunea». Cinematografe cu ecran lat din diferite orașe au fost conectate prin circuite speciale cu locul desfășurării întîlnirii și astfel, mii de persoane, contra unor bilete cu preț piperat, au putut urmări desfășurarea meciurilor.

Încercarea de căsătorie dintre televiziune și spectacolele de înaltă calitate și în general programele de înaltă ținută a suferit în Statele Unite un prim eșec datorită opoziției puternicelor societăți de televiziune comercială. Intrînd în competiție cu giganții de pe piața televiziunii, stipendiați de publicitate, trei societăți de televiziune din California au încercat să dezvolte programe pe un alt principiu aducător de bani: «pay-as-you-view» (plătește ce privești). Bazîndu-se pe un solid sprijin financiar și tehnic, inițiatorii acestui gen de emisiuni le transmiteau prin circuite la casele abonaților, unde un calculator electronic înregistra timpul de vizionare mai mare de cinci minute. Tarifele emisiunilor variau după lungimea și calitatea de exclusivitate: filme recente, meciuri, concerte etc.

Această experiență s-a ciocnit de o violentă campanie a proprietarilor de săli de cinematograf, cît și a marilor societăți de televiziune. S-a ajuns la situația ca în noiembrie 1964 acest gen de televiziune să fie calificat «anticonstituțional» și programele transmise la Los Angèles și San Francisco — superioare din punct de vedere al calității celor ale societăților de televiziune comerciale americane — au fost întrerupte.

Experimentul a fost reluat însă în Marea Britanie. La 7 ianuarie 1966, televiziunea din Londra a transmis prima emisiune dintr-un program de trei ani «plătește ce privești». Pentru început, programul este accesibil numai cîtorva mii de abonați speciali, cărora li s-au montat instalații cu ajutorul cărora, în schimbul unei taxe suplimentare, pot viziona un program mult superior calitativ celui obișnuit (teatru, operă, balet, filme noi).

DISPUTA ÎN JURUL CULORII

Televiziunea în alb-negru își va vedea numai în cîțiva ani amenințate pozițiile de televiziunea în culori. Japonia, Franța și Uniunea Sovietică, Statele Unite, R.F.G. și alte cîteva țări lucrează deosebit de activ în noul domeniu ale televiziunii în culori.

Comisia federală pentru comunicații (E.C.C.) — organul de resort al Statelor Unite în domeniul tehnic al radioului și televiziunii — a autorizat încă din 1953 transmiterea de emisiuni în culori. A fost adoptat procedeul elaborat de către marele monopol Radio Corporation of America (R.C.A.), procedeu care a căpătat denumirea de sistemul N.T.S.C.

Urmărind remedierea defectelor sistemului N.T.S.C., societatea vest-germană Telefunken a adus o serie de ameliorări care permit stabilizarea culorilor față de diverse perturbări. Deși nu este vorba de un sistem nou, ci de o îmbunătățire, procedeul societății Telefunken (ale cărei interese se împletesc cu cele ale unor monopoluri americane) a căpătat denumirea de P.A.L.

La sfîrșitul anului 1956, Franța a început la rîndul ei să se preocupe de televiziunea în culori. Din acel moment se contura o amplă bătălie în spatele căreia se aflau interese financiare considerabile. «Europa reprezintă, după unii experți, o piață importantă pentru televiziunea în culori. De acum și pînă în 1975 mai multe milioane de aparate vor fi puse pe piață. Cei care întrebuințează brevetul ales vor plăti societății inventatoare redevențe timp de 15 ani. Ele vor fi de circa 1,5 la sută din prețul aparatului fabricat... Adoptarea unui sistem ar reprezenta, pe de altă parte, pentru țara inventatoare un succes de prestigiu care i-ar putea aduce numeroase comenzi în străinătate»... (L'Express). «Compagnie Française de Télévision» a pus la punct un nou procedeu de televiziune în culori, denumit S.E.C.A.M.

Activitatea tehnico-științifico-diplomatică în legătură cu sistemele de televiziune în culori s-a intensificat anul trecut pe măsură ce se apropia data deschiderii la Viena a conferinței Comitetului consultativ internațional de radiocomunicații (C.C.I.R.), organism chemat să se pronunțe asupra adoptării unui sistem unic de televiziune în culori în Europa. La 22 martie 1965 a fost semnat la Paris acordul franco-sovietic asupra televiziunii în culori. Cele două părți au apreciat acest acord ca un important pas în direcția dezvoltării colaborării bilaterale și internaționale și au hotărît să continue activitatea în direcția perfecționării sistemului S.E.C.A.M.

Comitetul consultativ internațional de radiocomunicații s-a întrunit la Viena (25 martie-7 aprilie 1965), dar nu a reușit să ajungă la o concluzie finală asupra unui sistem unic de televiziune în culori în Europa. Problema alegerii acestui sistem a rămas deschisă și a fost raportată întîlnirii C.C.I.R., stabilită să înceapă în iunie 1966 la Oslo. În cursul ședinței care a avut loc la 2 iulie a.c., procedeul S.E.C.A.M.-3 a obținut, din 75 voturi exprimate, 34 — față de 14 voturi pentru P.A.L., 9 pentru procedeul N.T.S.C. și 4 pentru S.E.C.A.M.-4.

Între Uniunea Sovietică și Franța există de asemenea un acord de cooperare industrială care stabilește măsuri de aplicare a acordului privind televiziunea în culori și pe baza căruia se desfășoară activitatea de perfecționare a sistemului de televiziune adoptat de cele două țări. La 29 noiembrie 1965 a fost realizată pentru prima oară transmisia unui program de televiziune în culori de la Moscova la Paris, prin satelitul sovietic de telecomunicații «Molnia-1», pe baza procedeului S.E.C.A.M.-3.

SATELIȚII CARE NU «RĂSAR» ȘI NU «APUN» NICIODATĂ

În prezent, imaginația omului este continuu solicitată de asaltul Cosmosului. În mai puțin de 10 ani de la lansarea primului sputnik a fost parcursă o cale uriașă. Ne-am obișnuit cu transmisiile directe de pe navele cosmice și am văzut chiar pe ecranul televizorului ieșirea primului om în Cosmos. Și, o dată cu aceasta, poate primul act al cosmoviziunii.

Zborul în Cosmos al oamenilor, al sateliților Lunii, al stațiilor automate care aselenizează sau se îndreaptă spre planete tot mai îndepărtate ocupă din ce în ce mai mult spațiu în coloanele presei, la radio și la televiziune. Dar dintre toate realizările obținute în cucerirea Cosmosului, efectul potențial cel mai imediat asupra vieții de fiecare zi a oamenilor îl vor avea sateliții de telecomunicații. Pentru televiziune s-ar putea ca folosirea sateliților de telecomunicații să însemne sfîrșitul «lunii de miere» și începerea unei perioade care îi va pune probleme ce pot fi cu greu apreciate acum.

Prin intermediul sateliților de telecomunicații au și fost realizate transmisii de telefoto și prin teleimprimator, au fost telecomandate linotipuri de la mii de kilometri, s-au comunicat informații prin telefon, s-au emis programe de radio și televiziune.

Este cert că experiențele cu sateliți de telecomunicații revoluționează întreg cîmpul de activitate al presei, radioului și televiziunii.

Deși folosirea Cosmosului ca un uriaș tablou de distribuție pentru telecomunicațiile necesare presei, radioului, televiziunii se găsește la începutul începuturilor, se poate afirma că mijloacele de informare de masă vor căpăta noi aliați puternici în era cosmică. Totodată, datorită ansamblului cuceririlor tehnice, competiția dintre presă, radio și televiziune va deveni mai aprigă. Pentru moment, se poate răspunde la întrebarea dacă noile descoperiri tehnice nu vor slăbi raza de circulație și de influență a presei în dauna radioului sau viceversa, ori a televiziunii pe seama presei și radioului. Tendințele manifestate în ultimele decenii pe scară mondială, cît și pe planul țărilor celor mai dezvoltate sub raportul circulației ziarelor și numărului de aparate de radio și televiziune, oglindite în statisticile internaționale, arată că toate trei sectoarele s-au dezvoltat masiv și că au fost bătute toate recordurile previzibile.

În octombrie 1945, inginerul englez Arthur C. Clarke a publicat în revista «Wireless World» un articol intitulat «Legături extraterestre», articol pentru care a primit un onorariu de 15 lire sterline. Fiind un inginer reputat, articolul său nu a fost clasificat imediat în categoria anticipărilor științifice, dar nici n-a trezit un prea mare ecou, considerîndu-se doar că este vorba de o ipoteză. În articolul său Clarke sugera că în cazul plasării unui satelit artificial

(Continuare în pag. 18)

rebui să se acorde o
orbitei, care să se
le kilometri de centrul
planul acestei orbite
ı cel al ecuatorului,
litul ar avea o viteză
u cea a Pămîntului şi
nţă impresia că este
unui punct al supra-
ar ocupa o poziţie
ta cerească, acoperind
contrar tuturor celor-
şti — el nu ar răsări
odată. Mult mai tîrziu,
ugerată de Clarke a
orbita «Sincron». Dar
pe toate fluviile din
n de multă apă.
u fost primele care au
telecomunicaţii. În-
programului american
vădeşte două aspecte
ea telecomunicaţiilor
i militare şi încercarea
ıonopol american asu-
iilor «comerciale» prin

aprilie 1965 satelitul
«Molnia-1», Uniunea
gurat o reţea de tele-
ın tip cu totul nou.
sateliţii americani de
Molnia-1» a fost plasat
tă, mult alungită, cu
40 000 de kilometri,
itoriului U.R.S.S. Emi-
olnia-1» este de zece
decît cel de pe «Early
lansat în aceeaşi lună.
— puternice surse ener-
limentarea emiţătoru-
ta legăturilor — sînt
mînt. Aceasta permite
onsiderabil instalaţiile
ducă în mare măsură
exploatării lor. Astfel,
rii pe orbită a unui
municaţii creşte cînd
e instalat un emiţător
, această împrejurare
ătate hotărîtoare dacă
nare a satelitului trece
i jumătate. «Molnia-1»
în jurul Pămîntului în
npul primei rotaţii, el
ătura între orice punct
tice şi multe ţări din
În cursul celei de-a
elitul poate fi utilizat
egături cu America de
ă. Satelitul a realizat
e, telefoto, de televi-
ova şi Vladivostok şi,
ai arătat, emisiuni de
culori Moscova-Paris.
965 şi aprilie 1966 au
oi sateliţi de tip «Mol-
inuau cu succes seria

LEVIZIUNII
ELE VIITORULUI

ază în general că, pînă
1968 nici un loc de pe
ar cel mai îndepărtat
sau Asia, nu va fi în
atelit de telecomunicaţii
uleze transmisii de tele-
, totuşi chiar şi atunci
ă ne aflăm în ceea ce
mesc «era primară» a
r spaţiale. Între 6 şi 10
U.N.E.S.C.O. a orga-
e a experţilor asupra
paţiale şi marilor mij-
aţii. Cu acest prilej s-a
liţii de telecomunicaţii,
mară, oferă din ce în
uite pentru transmiterea
toate felurile: telefon,
rimator, schimburi de
ni electronice, teleauto-
e şi radio. Dar foarte
ne tehnice rămîn să fie
de a se putea considera
ıea de înaltă calitate,
e un lucru posibil. În
ziunea, raza relativ res-
ransmiterii programelor

prin sateliţi va putea fi extinsă numai în momentul în care se vor crea reţele globale, care să înlesnească şi durata îndelungată a transmisiilor. Dacă în prezent o staţie de emisie de televiziune de mare putere emite semnale care pot fi recepţionate clar pe o suprafaţă de 18 000-26 000 kilometri pătraţi, un satelit va putea acoperi o suprafaţă de două milioane şi jumătate de kilometri pătraţi, ceea ce corespunde unei treimi din suprafaţa Pămîntului. După opinia mai multor participanţi la reuniune, spre sfîrşitul actualului deceniu sau începutul anilor '70, în exploatarea sateliţilor de telecomunicaţii se va trece într-un aşa-numit stadiu intermediar, care s-ar putea prelungi mai mulţi ani, pînă cînd, între 1980 şi 1985, se va ajunge la era secundară, cînd la ordinea zilei va fi folosirea pe scară largă a sateliţilor de telecomunicaţii. Acesta este un calendar susceptibil de multe modificări, datorate unor cauze atît ştiinţifice cît şi politice: posibilităţile enorme care vor apărea în cursul «erei secundare» a sateliţilor de telecomunicaţii — de la retransmiterea unei emisiuni de televiziune pe o treime din suprafaţa Pămîntului şi pînă la capacitatea de a se stabili nenumărate legături pentru presă, radio, agenţii de presă etc. — vor aduce, neîndoielnic, în prim-plan, încă cu mult înainte de a se ajunge la această situaţie, complicate chestiuni tehnice şi diplomatice.

După aprecierea unuia dintre experţii care au luat parte la colocviul U.N.E.S.C.O., problemele tehnice apar insignifiante comparate cu delicatele probleme de suveranitate naţională pe care emisiunile prin sateliţi le vor pune fără îndoială. În prezent, sateliţii de telecomunicaţii sînt folosiţi pentru a transmite programe de televiziune de la o reţea terestră la alta. Recepţionarea programului se poate face numai la solicitarea şi cu acordul ţării care urmează să primească programul respectiv. Sateliţii viitorului («era secundară») vor putea transmite programe care ar urma să fie recepţionate direct cu ajutorul unor antene concave direcţionale, extrem de ieftine, instalate deasupra locuinţelor, fără ca emisiunile să mai treacă prin staţiile terestre intermediare. Acelaşi lucru este valabil şi pentru emisiunile radiofonice. Profesorul de drept internaţional Hilding Eck, de la Universitatea din Stockholm, spunea în comunicarea sa: «Transmiterea de programe complete de radio sau de televiziune prin sateliţi artificiali plantaţi în spaţiul extra-atmosferic nu pune probleme internaţionale deosebite în ce priveşte conţinutul programelor, atît timp cît este vorba de relee de sunet şi imagine între servicii naţionale. Aceste servicii sînt libere să-şi aleagă programele pe care vor să le difuzeze. Cazul este diferit atunci cînd emisiunile pot fi recepţionate, direct) în casele din orice regiuni ale lumii... Iminenţa (apariţiei) sateliţilor de telecomunicaţii de mare putere impune statelor să se pună de acord asupra regulilor internaţionale aplicabile la producţia şi difuzarea de programe destinate comunicaţiilor spaţiale».

Aşadar, implicaţiile activităţii sateliţilor de telecomunicaţii asupra presei, radioului şi televiziunii şi, în acelaşi timp, asupra cititorilor, ascultătorilor şi telespectatorilor, cît şi asupra relaţiilor internaţionale, sînt extrem de complexe. Principala consecinţă socială ar putea fi o şi mai mare apropiere şi înţelegere între oamenii de pe întregul glob, o mai bună şi temeinică cunoaştere reciprocă, extinderea cooperării internaţionale, ştergerea graniţelor tradiţionale dintre diferitele mijloace de informare şi apariţia din punct de vedere tehnic a unui nou tip de presă, de radio, de televiziune sau o sinteză, tot din punct de vedere tehnic, a tuturor celor trei mijloace menţionate.

Problema problemelor rezidă însă în răspunsul la întrebarea cui vor folosi noile mijloace revoluţionare care se vor afla la dispoziţia presei, radioului şi televiziunii. Acesta este şi un aspect al problemei mai vaste a reglementării utilizării spaţiului cosmic.

Ceea ce se impune ca o necesitate de primă urgenţă de pe acum este elaborarea unui instrument legal, a unei convenţii sau unui acord internaţional care să codifice principiile ce trebuie să guverneze activitatea spaţială a statelor, astfel ca interesele tuturor ţărilor să fie respectate pe baza suveranităţii, egalităţii, avantajului reciproc. Astfel şi colaborarea internaţională în domeniul cunoaşterii şi apropierii între oamenii planetei noastre va putea beneficia de pe urma uriaşului salt pe care îl vor face mijloacele de informare de masă datorită revoluţiei ştiinţifico-tehnice contemporane.

Eugen PREDA

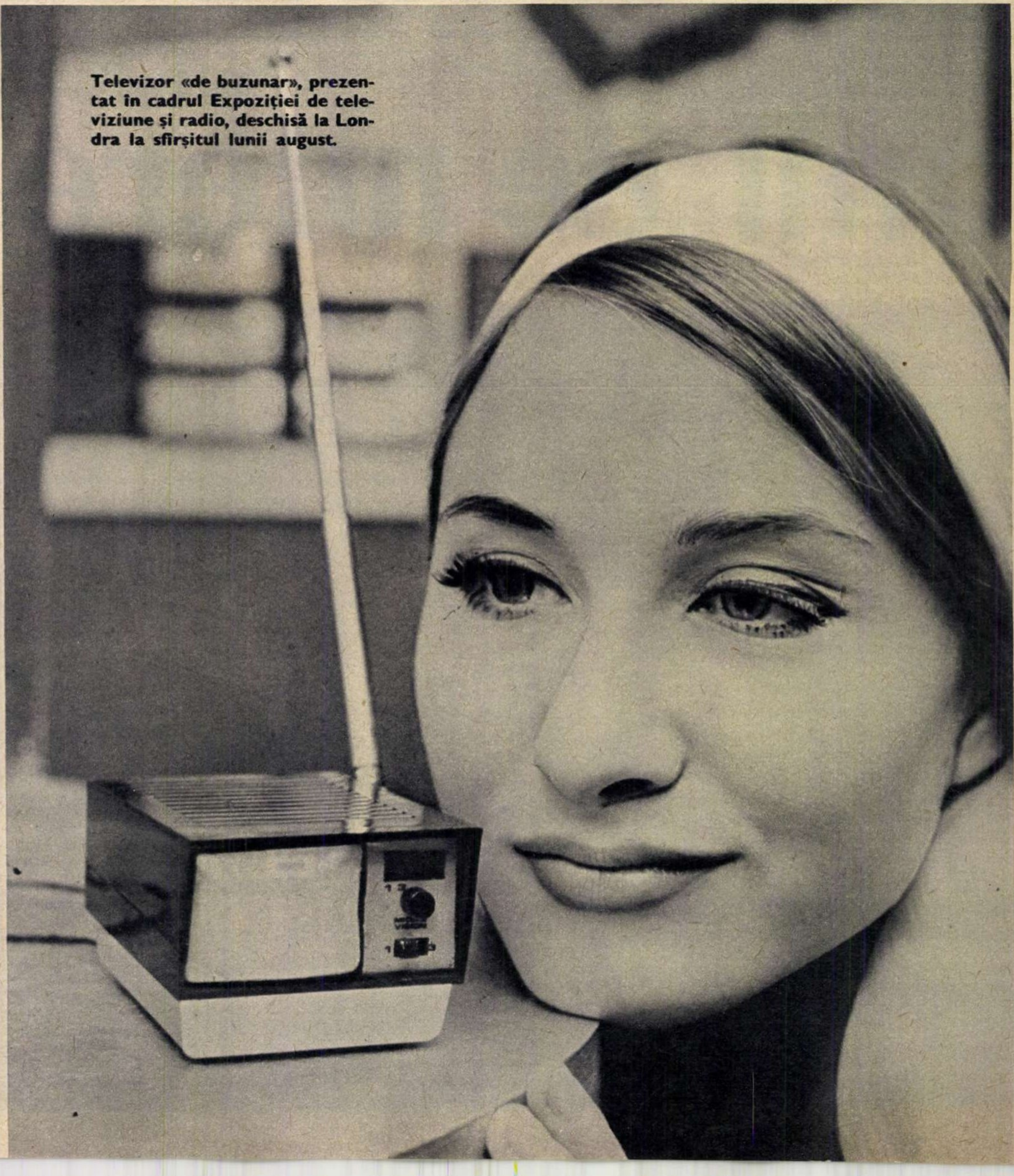
Televizor «de buzunar», prezentat în cadrul Expoziţiei de televiziune şi radio, deschisă la Londra la sfîrşitul lunii august.

ORAȘELE PATRIEI

• Oraș de subordonare regională.
• Coordonate geografice: 43°58' latitudine nordică și 25°54' longitudine estică.
• Numărul locuitorilor(fără suburbane): 35 477 (la 1 iulie 1965).

Giurgiu*)

Primul document ce pomenește de Giurgiu poartă data de 26 septembrie 1403 și este dat de voievodul Mircea cel Bătrîn. Era perioada în care Mircea ridica la Dunăre o cetate de piatră, ca punct de observație și rezistență împotriva atacurilor armatei otomane.

Giurgiu a fost încă în vechime un important punct vamal și centru comercial cunoscut. Denumirea orașului se crede că provine de la numele unui păstor ardelean care obișnuia să-și aducă turmele în Lunca Dunării și care s-ar fi numit Jurj, Jurge sau chiar Giurgiu. Este sigur însă că încă înainte de Mircea cel Bătrîn a existat aici o modestă așezare purtînd acest nume.

Cetatea și orașul Giurgiu intră în stăpînire otomană începînd din 1416, devine raia și, cu unele întreruperi prilejuite de cucerirea sa în timpul voievozilor Dan II, Vlad Dracu, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul și Mihnea al III-lea, stă sub aceeași stăpînire pînă în anul 1829 cînd, în urma tratatului de la Adrianopol, orașul și teritoriul înconjurător reintră în stăpînirea Țării Românești. De la această dată încep lucrări de transformare a vechiului tîrg, adoptîndu-se un plan de sistematizare, modern pentru acele vremuri, cu străzi așezate în formă de raze, pornite de la turnul de observație.

Se construiesc clădiri noi cu un cat, se amenajează în 1831 o grădină publică, iar doi ani mai tîrziu ulițele centrale sînt luminate seara «de 50 felinare cu luminări de seu». Treburile orașului erau conduse de un sfat, numit *magistrat*, format din patru membri, dintre care unul era președinte. În anul 1833 încep lucrările pentru «pardosirea cu piatră a cinci uliți», folosindu-se piatra luată din vechile fortificații. În 1854 ia ființă între Giurgiu și București prima linie de telegraf, iar în 1869 (la 19 octombrie) intră în exploatare linia de cale ferată între aceste două orașe.

Începînd cu anul 1902 se trece la amenajarea noului port la Dunăre și pînă în 1910 se construiesc aici instalații și clădiri portuare, șoseaua, o cale ferată și un pod. În anul 1910 se construiesc și Atelierele navale. Iluminatul electric și conductele de apă se introduc în jurul anului 1909.

La Giurgiu au avut loc în trecut o serie de acțiuni împotriva exploatării capitaliste. Printre cele mai importante sînt de menționat revolta căruțașilor bivolari din 1873 și grevele muncitorilor portuari și a celor de la Serviciul hidraulic, acțiuni care au culminat în perioada grevei generale din anul 1920. De asemenea, țăranii din satele din jurul Giurgiului au participat masiv la răscoala din 1907.

Astăzi, vechiul oraș de la Dunăre cunoaște ritmul trepidant al transformărilor și înnoirilor socialiste. Orașul capătă din ce în ce mai mult un pronunțat caracter industrial. Fabrica de zahăr, cea de conserve sau de bere, precum și Șantierul naval, Întreprinderea de prefabricate din beton și alte unități industriale își aduc contribuția la dezvoltarea economiei noastre naționale. La Giurgiu s-a ridicat între anii 1952 și 1954 modernul pod din oțel care leagă cele două țărmuri ale Dunării — Podul Prieteniei.

Noi construcții social-culturale, școli, o policlinică modernă și multe blocuri de locuințe dau acum vechiului peisaj al Giurgiului un aspect modern

Gheorghe RĂDULESCU
directorul Muzeului
de istorie-Giurgiu

---

*) Istoricul orașului Giurgiu ne-a fost cerut de cititoarea Lucia Enache din acest oraș.

carnet automobilistic

«periscop» pentru automobile

Circulația pe șosele și autostrăzi este mult îngreunată în unele țări de numărul mare de remorci folosite de turiști drept case pe roate. Dimensiunile acestor remorci depășesc pe cele ale automobilului care le tractează, atît în înălțime cît și în lățime. Sistemul de retrovizare obișnuit, cu oglinzi interioare sau exterioare, nu mai este eficace, iar în caz de oprire, depășire, micșorare bruscă a vitezei etc., securitatea circulației are de suferit.

Pentru a evita dezavantajele enumerate mai sus, în Anglia este folosit un periscop compus dintr-un sistem de oglinzi fixate pe rama superioară exterioară a parbrizului. Acesta asigură un cîmp de vizibilitate complet fără a mai necesita schimbarea poziției capului conducătorului de la stînga la dreapta, ca în cazul retrovizoarelor exterioare fixate pe aripi sau pe rama ușilor.

În fotografie se observă că dispozitivul periscopic este fixat pe dreapta, autoturismul avînd volanul pe dreapta.

Dispozitivul periscopic poate fi folosit cu succes și în cazul autocamioanelor cu remorci, atunci cînd gabaritele acestora obturează cîmpul vizual al șoferului.

Ing. V. IOANID

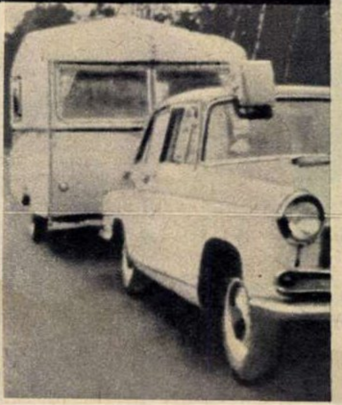

cuvinte încrucișate

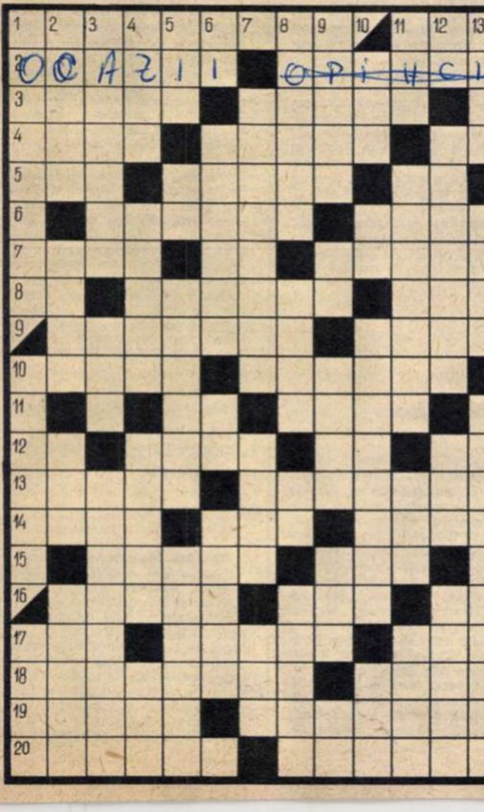

fotbal și nu prea

ORIZONTAL: 1) Dribling... — Fir. 2) În fața porții se pierd oricît ar fi de mari — Apărător. 3) Încălțăminte fără crampoane folosită la «Știința»-Craiova — O zi de campionat (pl.). 4) Asirian — Ritm de joc — Bold. 5) Așezare rurală — Cuplaj — Primele în sport! 6) Colecții de amintiri fotografice — Acasă. 7) Rezultatele jocului periculos — Notă muzicală — Fotbalul, de exemplu. 8) Pomadă — Meci care se dispută mai tîrziu — Distanțat. 9) Indică timpul minut cu minut — A se uda (fig.). 10) Sistem de apărare cu cheie — Iuniori. 11) Campion — A voi. 12) Marina Manea — Covoraș — A vui — Ușier! 13) Pisic — Susținute de galerie. 14) Alexandru mai pe scurt — Loc pentru Farul — Nedrept. 15) Porumb măcinat mare — Diminutivul lui Nicolae. 16) Cal mititel — Iunie (abr.) — Gheorghe Tomescu. 17) Colonist din sudul Africii — A ploua tare — Oraș în Sudan. 18) Pe lîngă poartă — Secvență dintr-un meci. 19) Partea a doua a campionatului — Execută stopuri cu mare precizie. 20) Vechi stat în Orientul Apropiat — Sisteme de apărare.

VERTICAL: 1) Etape — Lanterna roșie — Culmea ghinionului în fotbal. 2) Pe teren propriu — A pune în serviciu o navă — Noroi — Balon prins lîngă adversar. 3) Conducătorul echipei pe teren — Diminutiv feminin — Despărțiți. 4) Albastru ca cerul — Fibră vegetală — Altă cupă — La început de campionat. 5) Onomatopee — La cub! — Schimbări de locuri — Bombe fotbalistice. 6) Dînșii — Binedeterminat — Pronume reflexiv — Senior. 7) Dat afară! — Varietate de calcit cristalizat — Șters cu guma. 8) Extremă — Steril — Pele! — Jucător de cîmp. 9) Nu lasă să le scape nimic — Sete! — Nor — A primi — Apelativ. 10) Întovărășește un salt — Ape! — Linie imaginară — Neinteresant. 11) Aicea (reg.) — Rezultate fotbalistice — Jucător la Dinamo-București — Greșeală mare! 12) Cută! — Defensive — Pasăre de pradă — E pe tot terenul. 13) Cea mai bună apărare — Prefix — Pas...

L. STOICESCU

Cuvinte mai puțin cunoscute: GAO. ULI.

dezlegarea jocului «IDILĂ», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) ROMANTICĂ — FAT. 2) ODOR — INIMI — MA. 3) MIREASA — MOTOR. 4) EST — ȘNUR — NURI. 5) OE — ETI — ELENA. 6) SEARA — INEL — SG. 7) IAGO — ANTI — VIU. 8) J — ISOLDA — BE — R. 9) UNT — VAR — AORTĂ. 10) LEANA — ATRAȘI. 11) IP — ELOGII — UNS. 12) ERIS — PONDERAT. 13) TE IUBESC — LIRA. 14) AT — PARTIDA — AR. 15) UȘUREI — ANI — E. 16) SI — SB — TEN — RA. 17) OTA — AMAT — DIVA. 18) A — ROTI — EMOTIV. 19) TATA — SERENADA. 20) AFECȚIUNE — TAR.

foileton

BLESTEME

Au dreptate adversarii consumului de băuturi alcoolice. Băutura nu-i bună. Nici măcar la ocazii rarisime. Nici măcar în cantități homeopatice, ca să zic așa. Fiindcă, uite, îți vine o dată chef să bei o țuică. Intri într-un bufet oarecare, bunăoară în bufetul «Malnaș» al I.A.P.L.-Moldova (piața Galați, orașul București). Intri și întrebi:

— Aveți țuică bătrînă?

Înăuntru nu-i tăcere mormîntală, slavă domnului, dar dintre zecile de voci care se aud nici una nu intonează răspunsul așteptat. Mai întrebi o dată dar dintre infinit de multele gesturi ale celor de prin jur nici unul nu schițează manevra sticlei care se apleacă deasupra paharului lăsînd să curgă lichidul cerut. Așa că ai tot timpul să te uiți pe pereți. Într-un colț, o tăbliță glăsuiește: «bufetieră de serviciu — Constantinescu R.». După asta îți trece prin minte că poate, din greșeală vei fi vorbit în șoaptă.

— O țuică, vă rog!

Aici vine consecința cea mai tristă a necugetatului gest (la urma urmei puteai să nu-l faci și să-ți vezi de drum, lăsînd pe alții să calce pragul bufetului «Malnaș»).

— Dacă te grăbești, poți să pleci. (Urmează zîmbetul tovarășei R. Constantinescu. Un zîmbet ironic, bineînțeles. Nu s-a mai pomenit atîta amabilitate.) Încerci să ripostezi. Atunci ți se spune de la obraz:

— Ești prea mic ca să mă înveți pe mine cum să mă port.

Cînd mi s-a întîmplat asta, fiindcă am totuși 1,82 m înălțime, mi-am zis în sinea mea: Apăi, tovarășă R. Constantinescu, nu-ți doresc decît să-ți petreci un concediu la Mangalia și să ai poftă să mergi într-o seară la terasa restaurant «Cazinou» din această localitate. Încolo nu mai am nici o grijă. Știu eu, din experiență proprie, că personalul de acolo va izbuti să se poarte cu dumneata cum te-ai purtat dumneata cu mine. Sau să vrei să-ți cumperi un televizor de la magazinul «Victoria» și să dai acolo de gestionarul Nicolae Ciubotaru care, fără îndoială, nu va avea trac în clipa cînd va spune: «Ce vrei tovarășe, așteaptă! Nu vezi că am treabă?»

După ce am pronunțat aceste înfricoșătoare blesteme, să fiu sincer, m-am răcorit. Dar ca să nu se spună că-s un om rău, vin cu o sugestie: tovarășă R. Constantinescu, blestemă-i și dumneata. Urează-le să cumpere din Gara de Nord (casa nr. 6) un bilet de călătorie clasa a II-a pentru stația Buhăiești. (Cazul s-a întîmplat la 21 august. Se poate repeta.) Și să li se pară că pe biletul primit scrie via Comănești la care cerînd explicații casierei vor primi cu siguranță răspunsul: «Ești chior, nu vezi că-i Cosmești?»

La urma urmei și casiera Gării de Nord sau ospătarii de la Mangalia pot să inventeze, la rîndu-le, un blestem pe aceste calapoade. Că de bine, de rău, oameni politicoși ca ei sau ca tov. R. Constantinescu se mai găsesc. Cel puțin pînă cînd s-or gîndi cei în drept că ar fi bine să nu se mai găsească.

Radu NICOARA

1

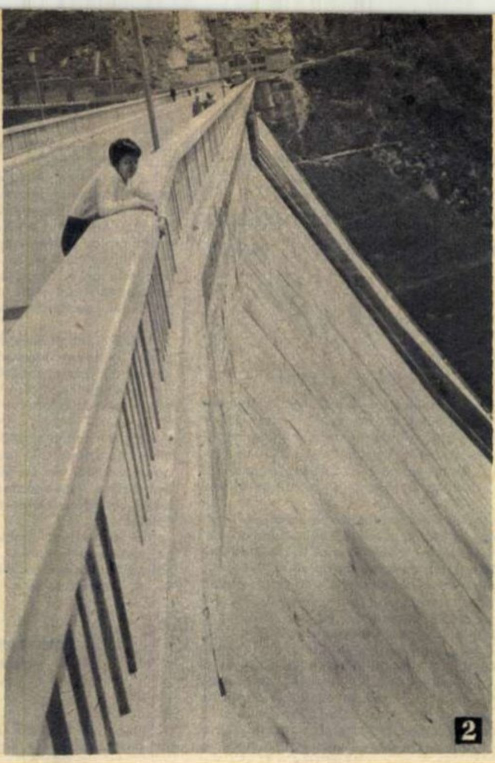
2

3

dialog cu cititorii

vor lua totuși ființă...

Pe baza unei scrisori a cititorului *Sterică Ene* din com. Vameș, reg. Galați, revista noastră a publicat în nr. 26 nota intitulată «Cel puțin în centrele regionale» în care se cerea Direcției rețelei cinematografice și difuzării filmelor să se ocupe de organizarea de cinemateci și în unele orașe de provincie.

D.R.C.D.F. ne răspunde că în luna octombrie vor lua ființă în centrele regionale Iași, Cluj, Timișoara, Brașov «cinematografe cu profil special ce vor prezenta și filme de arhivă».

buzău — după ora 3

Ancheta noastră «Ce faceți după ora 3?» continuă să trezească ecouri. De astă dată ne scrie o tînără cititoare din Buzău, *Ecaterina Bucur*. Corespondenta noastră amintește cu multă mîndrie de marile întreprinderi industriale și de numeroasele blocuri de locuințe ridicate în ultimii ani în orașul său, precum și de șantierele de construcție ale unor noi fabrici și cartiere de locuit. În aceste întreprinderi, pe șantierele de construcție și în școlile buzoiene activează numeroși tineri, ne scrie tovarășa Bucur. Iar acești tineri au la dispoziție posibilități variate de a-și petrece în mod plăcut timpul liber. Trei cinematografe, o sală de teatru și concerte, numeroase săli în care pot să-și desfășoare activitatea formațiile artistice de amatori și sportivii cluburilor întreprinderilor, o casă de cultură, la dispoziția celor ce vor să se cultive și să se amuze. Din păcate însă, ne scrie tînăra noastră cititoare, în Buzău mai sînt și cîțiva tineri care prin comportarea lor tulbură uneori odihna și distracțiile plăcute ale celor care «după ora 3» vor să beneficieze din plin de toate aceste mijloace ce le stau la dispoziție. Organizația de tineret, colectivele din care acești tineri fac parte — fie că e vorba de șantiere sau fabrici, fie că e vorba de școli — ar trebui să acorde mai multă atenție educării și îndrumării celor care nu știu nici cum să-și petreacă timpul lor liber, nici cum să respecte destinderea și odihna altora.

un răspuns prompt

La nota «Timpul liber — două ecouri din Tg. Jiu», publicată în nr. 29/1966 al revistei noastre, prin care se criticau unele aspecte negative privind organizarea timpului liber al tineretului, ne-a răspuns sfatul popular al orașului respectiv. Adresa se declară de acord cu temeinicia celor afirmate în materialul critic și citează apoi o seamă de realizări obținute și noi măsuri prevăzute pentru destinderea tineretului. Astfel, au fost ținute sub auspiciile Comitetului pentru cultură și artă — în colaborare cu Comitetul orășenesc U.T.C. — o seamă de conferințe culturale cu subiecte interesante ca: «Viața și opera pictorului Grigorescu»; «George Enescu — omul, artistul, cetățeanul»; «Pe urmele lui Constantin Brâncuși». Au fost de asemenea organizate la diferite întreprinderi (Fabrica de confecții, Fabrica de țigarete, Fabrica de ciment etc.) concursuri «Cine știe cîștigă» și «Cine știe meserie cîștigă», ca și un concurs pe tema filmelor românești.

În încheiere, Comitetul executiv al Sfatului popular Tg. Jiu arată: «Nota critică apărută a fost discutată în biroul Comitetului pentru cultură și artă și s-au luat măsuri corespunzătoare în vederea impulsionării acțiunilor cultural-educative pentru tineretul din orașul Tg. Jiu».

Le așteptăm, dar și mai mult ca noi le așteaptă tinerii din vechea așezare oltenească.

«salutări» de la govora-băi

Cînd ajungi în gara Govora — ne scrie cititoarea noastră *Ana Ionescu* din Craiova — trebuie să te înarmezi cu multă răbdare și... forță fizică, deoarece autobuzul I.R.T.A. care te duce în stațiunea balneară vine rar și... plin. Într-adevăr, nu există un autobuz care să deservească în mod special gara, ci unul care vine de la Rîmnicu Vîlcea și, trecînd prin gară, ia și pe călătorii ce au coborît din tren și urmează să ajungă în stațiune. E lesne de imaginat ce bătălie trebuie dată spre a ocupa, cu bagajul, un loc în picioare sau chiar pe scara mașinii.

Spre deosebire de posibilitățile ce stau la dispoziția oamenilor muncii ce merg în alte stațiuni — de exemplu la Sovata — ne scrie corespondenta noastră, la Govora unele servicii publice nu funcționează cum ar trebui: primirea celor veniți la tratament se face greoi, ducînd la pierdere de timp; biblioteca și clubul funcționează defectuos. Unele magazine sînt amenajate la un nivel necorespunzător exigențelor oamenilor muncii, care pretind un comerț civilizat.

E păcat că mai există asemenea stări de lucruri într-o stațiune în care tratamentul balnear este la înălțime, în care cantina asigură foarte bune posibilități de alimentare a bolnavilor (mîncarea — ne scrie tov. Ionescu — este substanțială). Deși sezonul a trecut, organele regionale ar trebui să analizeze lipsurile semnalate și să ia de pe acum măsuri pentru înlăturarea lor.

o fotografie și textul ei explicativ

Articolul «O colecție unică» («Flacăra» nr. 32) este însoțit, printre altele, de o fotografie al cărei text explicativ a generat pe drept unele nedumeriri, conținînd o greșeală de redactare. E vorba de fotografia locomotivei fabricate în anul 1873 la Reșița și transportată, pe o platformă trasă de boi, pînă la Oravița, spre a fi de aci expediată pe calea apei la expoziția de la Viena. Cititorii noștri *Marian Andronache* din Reșița, *Edmund Jambruch* din Sighișoara și *Ștefan Reischel* din Craiova presupun că, întrucît Oravița nu este port la Dunăre, e vorba de Orșova și nu de Oravița. Spre a lămuri lucrurile, trebuie să arătăm de la bun început că fotografia este însoțită de o inscripție originală care arată că transportul cu boi s-a făcut de la Reșița la Oravița. Lucrurile devin și mai clare dacă precizăm că la acea dată — în 1873 — Oravița era de multă vreme punct terminus al unei linii de cale ferată. Deci, locomotiva a fost adusă pînă la Oravița și de aci, pe calea ferată, a putut aiunge în oricare port dunărean.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Gabriela Munteanu, elevă, 17 ani, Buzău, str. Vasile Caloian 9: muzică ușoară, cinema, ilustrate; Florian Popescu, profesor, București 11, str. Cloșca 30, raion 1 Mai: istorie, geografie, sport, ilustrate; Dorin Nistora, tîmplar, 22 ani, Arad, str. Obor 12: teme diverse, ilustrate; Ștefania Prifu, elevă, Focșani, str. M. Sadoveanu 11: cinema, ilustrate; Anișoara Micu, absolventă liceu, Focșani, str. Bucegi 21: sport, medicină, ilustrate; Sofia Pavel și Elena Drăghici, țesătoare, uzinele textile «Bucegi», Pucioasa, raion Tîrgoviște: ilustrate; Iacob Bogdan, turnător-formar, Reșița, bl. 800, ap. 322: ilustrate; Marin Gh. Stoica, muncitor, 20 ani, București 11, str. Toporului 49, raion 1 Mai: ilustrate; Dorina Ponta, elevă, Arad, str. T. Vladimirescu 6, ap. 13: teme diverse, cinema, muzică; Ioan Popa, tehnician, 22 ani, Făgăraș, str. Bujorului 10: muzică, ilustrate; Ofelia Poenaru, elevă, 17 ani, Medgidia, str. Poporului, bl. P1, scara C., ap. 4: literatură, cinema, muzică ușoară; Gheorghe Cerceloiu, elev, Petroșani, str. Vilelor 23: ilustrate; Ela N. Paraipan, funcționară P.T.T.R., 33 ani, Focșani, str. M. Kogălniceanu 4: literatură, muzică; Lenuța Dinu, elevă, sat Valea Caselor nr. 67, comuna Valea Mare, raion Găești: muzică, cinema, ilustrate; Ion Godeanu, lăcătuș mecanic, 19 ani, Tr. Severin, str. Adrian 235: teme diverse; Carmen Zaruba, elevă, Brăila, bd. Karl Marx 134: ilustrate; Nelly Petre, elevă, sat Valea Caselor, comuna Valea Mare, raion Găești: muzică, cinema, ilustrate; Iosif Erdei, tehnician veterinar, Miercurea Ciuc, str. Harghita 95: teme diverse; Traian Iordache, student, Căminul nr. 1, Constanța, bd. Lenin 124: teme diverse, cinema, ilustrate; Nușa Ciobanu, dansatoare ansamblu, Suceava, str. Ilie Pintilie 87: muzică, cinema, ilustrate; Constantin Gemen, student, București 39, str. Matei Voievod 77, raion 23 August: teme diverse ilustrate; Mimi Lațcu, asistentă medicală, Timișoara, str. Cloșca 54: teme diverse, ilustrate; Teodor Rusu, tehnician televiziune, București, str. Cpt. av. Gh. Demetriade nr. 5, raion 30 Decembrie: ilustrate; Margareta Kocsis, educatoare, comuna Sîncrai, raion Aiud: sport; Emilia Florea și Silvia Prună, eleve, sat Cringurile de Jos, comuna Cringuri, raion Găești: cinema, muzică, ilustrate; Any Nae, elevă, Pitești, str. Frații Golești 86: ilustrate.

în cîteva rînduri

Nicolae Nemeș, Hunedoara. Ne comunicați o adresă cu totul neclară. Reveniți, precizîndu-ne orașul, strada, numărul.

Ramona V., Cluj. Răspundem pe rînd fiecărei întrebări: 1) Criteriul de selecționare nu poate fi decît unul: valoarea artistică a interpretului. 2) Așteptăm traducerea în fapt a angajamentelor privind difuzarea fotografiilor de artiști și cîntăreți români. 3) Deocamdată vă rugăm să vă declarați

cititorii foto-grafiază

1 **PĂPUȘI — Martin Iuliu Timișoara.**

2 **PE DIG — Ion Cumpănașu, București.**

3 **FREAMĂTUL MĂRII — Dumitru Mustață, Mangalia.**

mulțumită cu fotografia lui Adamo apărută în nr. 35, pag. 13.

Iana Condurache, Iași. Vă răspundem pe puncte, ca mai sus. 1) Mulțumim călduros pentru aprecieri. 2) Avem convingerea că «Tendințe și vedete de azi» (nr. 35, pag. 12) a corespuns așteptărilor dv. (atît ca text, cît și ca fotografii). 3) Înțelegem admirația dv. pentru interpretul preferat, dar deocamdată nu este prevăzută apariția fotografiei sale pe copertă. 4) Cînd se va mai ivi prilejul vom reveni asupra carierei sportive a lui Eusebio.

A. Gabriela, Videle. 1) Pentru a afla adresele liceelor din Tg. Mureș adresați-vă sfatului popular al orașului respectiv, secția învățămînt. 2) Într-un viitor apropiat e prevăzută o copertă cu actorul dv. favorit și, bineînțeles, unele date despre el.

Mariana B., București. Rubrica «Fișă filmografică» se va ocupa, fără îndoială, și de Richard Burton.

Ion Lică, Argeș. Pentru a vă putea transmite părerile noastre cu privire la conținutul schiței «Prietenul Gigi» vă rugăm comunicați-ne adresa dv. completă.

M.A. Alexandria. Dv. ne întrebați foarte multe. Pentru a vă putea răspunde vă rugăm să ieșiți din anonimat. De altfel, remarcăm că ne indicați în schimb adresa completă.

Florica Achim, com. Ramna, rn. Reșița. Regizorului Liviu Ciulei scrieți-i pe adresa: Teatrul «Lucia Sturdza-Bulandra», bd. Schitu Măgureanu 1, București.

Victoria și Marcela Neacșu, București. Probabil că în a doua parte a documentarului despre tendințe și vedete de muzică ușoară ne vom ocupa și de Paul Anka.

Un grup de cooperatori din com. Criț, rn. Rupea. Vă mulțumim pentru aprecieri. Ceea ce ne recomandați dv. (multe fotografii în culori, o revistă de 40 pagini etc.) sînt lucruri ce se vor realiza, sperăm, pe rînd.

Gheorghe Gantner, Arad. 1) Vă sintem recunoscători pentru caldele aprecieri la adresa conținutului revistei. 2) În locul copertei cu Elvis Presley am publicat o fotografie în revistă a acestui cîntăreț (nr. 35). 3) Calitatea de cel mai eficace înaintaș al turneului final de fotbal i-a adus lui Eusebio un premiu în valoare de 1 000 lire sterline. 4) «Flacăra» publică jocuri de cuvinte încrucișate cu format fix și cu temă străduindu-se — credem cu bune rezultate — să fie accesibile cît mai multor dezlegători. 5) Am luat notă de dorința de a organiza o consfătuire cu cititorii din Arad. 6) Adresa dv. va apărea la rubrica «Cititorii către cititori», atunci cînd îi va veni rîndul.

cititorii întreabă

din istoria daciei

«Ce aș putea afla despre provincia Dacia Malvensis și despre presupusa ei capitală, Malva?»

Gigi BUCIU, Craiova

Răspunde prof. univ. RADU VULPE doctor-docent în științe, consultant științific al Institutului de arheologie al Academiei Republicii Socialiste România.

Dacia Malvensis e numele uneia dintre cele trei provincii organizate pe teritoriul Daciei romane sub domnia împăratului Marc Aureliu. Corespunzînd fostei *Dacia Inferior*, cuprindea întreaga Oltenie de azi. Celelalte două provincii care își împărțeau spațiul fostei *Dacia Superior*, adică al Transilvaniei și Banatului, erau: *Dacia Apulensis* și *Dacia Porolissensis*. Fiecare dintre cele trei Dacii era administrată de cîte un *procurator*, iar toate la un loc depindeau de un singur guvernator militar: *legatus Augusti pro praetore trium Daciarum*, care își avea reședința în *Dacia Apulensis*. Numele *Dacia Malvensis* apare pentru prima oară într-o inscripție din anul 167-168.

Deoarece denumirile *Dacia Apulensis* și *Dacia Porolissensis* amintesc capitalele binecunoscute ale respectivelor provincii: Apulum (Alba Iulia) și Porolissum (Moigrad), s-a dedus pe bună dreptate că și numele *Dacia Malvensis* trebuie să derive tot de la acela al unui oraș, *Malva*. Acest nume însă nefiind atestat direct de nici un document, decît cel mult prin aluzia la o *colonia Malvensis* dintr-o inscripție, mai reprezintă încă o problemă. S-au făcut diverse ipoteze: că acest oraș n-ar fi existat și că epitetul Malvensis al provinciei s-ar referi la un termen topografic trac din care ar deriva cuvîntul românesc *mal;* apoi că ar fi existat totuși, dar ca dublet al numelui coloniei *Romula* (Reșca); pe urmă că ar fi de căutat într-una din localitățile romane din Oltenia cu nume încă necunoscut. A fost astfel identificat într-o vreme cu Celei, pînă cînd s-a descoperit că cetatea de acolo se numea *Sucidava*, apoi cu Răcari, pînă cînd s-a constatat că și acest castru avea un nume diferit, incomplet păstrat, dar începînd cu litera *S*. În sfîrșit, o inscripție mutilată, care s-a descoperit întîmplător anul trecut la Cioroiul Nou și care a fost publicată de prof. C. Nicolaescu-Plopșor, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, pare a fi adus cheia problemei, în sensul că numele *Malva* trebuie să fi aparținut orașului roman ale cărui întinse resturi au fost cercetate, prin săpăturile profesorului D. Tudor, în preajma acestei localități din apropiere de Băilești. Inscripția constă dintr-o dedicație făcută zeului Hercule ca divinitate tutelară a orașului antic de la Cioroiul Nou, din al cărui nume s-a păstrat numai terminația la genitiv plural — *vensium*, implicînd, probabil, completarea *(Mal) vensium*. Este pînă acum cea mai atrăgătoare dintre apropierile încercate între acest nume care își caută orașul și un oraș care își caută numele. În ce privește părerea lui C. Patsch, după care *colonia Malvensis* ar fi de căutat la Denta, în șesul de la sud de Timișoara, și că *Dacia Malvensis* n-ar fi fost deci în Oltenia, ci în vestul Banatului, a rămas cea mai puțin împărtășită, nebizuindu-se decît pe interpretarea discutabilă a inițialelor dintr-o inscripție de proveniență nesigură și pe neglijarea indiciilor care impun totuși localizarea *Daciei Malvensis* în Oltenia.

tenorul miguel fleta

«M-ar interesa cîteva date despre tenorul Miguel Fleta».

Liliana ALEXANDRESCU, București

Răspunde ADA BRUMARU — **muzicolog.**

Miguel Fleta, unul dintre cei mai reputați tenori din primele decenii ale veacului, s-a născut în Spania, în anul 1893, la Albalata del Cinca. A studiat la conservatoarele din Barcelona și Madrid. Fleta a debutat în anul 1919, la opera din Triest în «Francesca da Rimini» de Zandonai și curînd glasul său — care avea un farmec specific — a fost comparat de critici cu acela al lui Enrico Caruso. Între 1913 și 1925 cîntă periodic la teatrul Metropolitan din New York (printre altele, în rolul lui Mario Cavaradossi din «Tosca») și apoi este oaspetele teatrului Colón din Buenos Aires. Urmează Scala din Milano, Covent Garden din Londra, Opera mare din Paris, Viena, Roma, Budapesta... În cele din urmă se reîntoarce în Spania, unde dobîndise o popularitate enormă; moare în anul 1938, în La Coruna, în urma unei operații.

Fleta, pe care iubitorii de operă îl cunosc din înregistrări pe discuri mai vechi, a strălucit îndeosebi în repertoriul de tenor liric, interpretarea lui fiind însuflețită de un temperament pasionat și de o comunicativitate captivantă.

un umanist al timpului nostru

«Aș vrea să cunosc pe scurt viața și opera savantului Albert Schweitzer».

Andrei DUMITRU, Sibiu

Răspunde conf. univ. doctor-docent în științe VICTOR SĂHLEANU.

Personalitate marcantă a secolului nostru și a cărui activitate în favoarea omului suferind, a frumosului și a păcii s-a bucurat de mare răsunet, dr. Albert Schweitzer s-a născut în anul 1875, în Alsacia, într-o familie de obîrșie elvețiană. A manifestat de timpuriu remarcabile aptitudini muzicale; elev al celebrului organist parizian Ch. Vidor, Schweitzer a devenit unul dintre cei mai profunzi cunoscători și interpreți ai muzicii lui Bach, în această calitate editînd o parte din operele marelui compozitor și publicînd o monografie clasică în care a analizat valențele poetice ale creației lui Bach. A urmat studii superioare de teologie și de filozofie, la 28 de ani fiind numit profesor (și apoi director) la colegiul St. Thomas din Strasbourg. Între 30 și 37 ani a urmat și cursurile Facultății de medicină din capitala Alsaciei, obținînd al treilea doctorat, în scopul de a putea practica medicina în colonii.

Dr. A. Schweitzer înființează în 1913, în Africa Ecuatorială Franceză, pe malul fluviului Ogowe, la Lambarene, un mic spital care funcționează și astăzi. În acest spital, întemeietorul său a închis ochii pentru vecie în toamna lui 1965.

Renunțînd la viața comodă în capitalele europene și la cariera universitară, pentru a combate bolile și mizeria africanilor, Schweitzer — deși s-a condus după considerații religioase — nu a activat ca misionar, ci exclusiv ca medic în spirit umanitarist, prezența sa timp de decenii în mijlocul junglei fiind o dovadă grăitoare în acest sens.

Activitatea publicistică a lui Albert Schweitzer este expresia unei gîndiri filozofice subtile și relevă un etician preocupat de elaborarea unor «norme de omenie» pe care le-a rezumat în lapidara formulă: *«Respectul (evlavia) față de viață»*. Schweitzer a luat inițiativa unor acțiuni pozitive ale intelectualilor occidentali și a fost laureat al Premiului Nobel pentru pace. Cultura sa, care a îmbrățișat arta ca și știința, sprijinirea consecventă a valorilor morale și estetice, îl situează printre umaniștii timpului nostru.

Albert Schweitzer s-a bucurat de aprecierea unor scriitori, savanți și oameni politici progresiști. Romain Rolland nutrea pentru el o deosebită prietenie.

S-a spus, pe bună dreptate, că activitatea lui Schweitzer a reprezentat pentru milioane de oameni din Occident un stăruitor îndemn la examenul propriei conștiințe, într-o lume sfîșiată de contradicții și amenințată cu dezumanizarea.

pe scurt

Ligia Ciuban, București. Numărul profesiunilor care-și găsesc întrebuințare în cinematografie este cvasi-nelimitat. În primul rînd trebuie să-i enumerăm pe cei a căror specialitate este în mod direct cinematografică. În afară de actori și regizori, să amintim scenariștii, operatorii de imagini, compozitorii (dintre care mulți sînt specialiști în muzica de film), dirijorii și orchestranții, pictorii scenografi, creatorii costumelor, autorii montajului filmului, specialiștii trucajelor, inginerii de sunet, directorii de producție (un fel de administratori generali ai filmului, care trebuie să-i asigure baza materială), artiștii decoratori, peruchierii, machiorii etc., etc. Filmul mai are nevoie de colaboratori, consultanți și specialiști din diverse ramuri de activitate, după conținutul său (artificieri, specialiști în tehnica militară sau în criminalistică, sportivi — uneori de cea mai înaltă clasă etc., etc). Acestora li se adaugă o nouă armată de specialiști în lucrările de laborator care-și spun cuvîntul după ce filmul a fost turnat. În ce privește chimiștii, desigur că și ei au o legătură directă cu această populară artă a secolului nostru. Pelicula cinematografică este un produs chimic, lucrările de laborator (developarea, copierea filmelor) se desfășoară pe baza unor procese chimice și cu utilizarea unor substanțe pe care tot chimia le pune la dispoziția cinematografiei.

Dănuț Alexandrescu și **Tița Dumitru,** Craiova. 1) Despre primele filme românești vă recomandăm să cercetați colecția noastră; în nr. 23 din 4 iunie, tot la rubrica «Pe scurt», veți afla ceea ce doriți să știți. 2) Interpreta principalului rol feminin din filmul «Muncile lui Hercule» este actrița italiană Sylva Koscina.

Un grup de pionieri, Olănești. Nu se poate vorbi de o ierarhizare foarte strictă a titlurilor nobiliare medievale, deoarece această ierarhie variază de la o țară la alta și de la o epocă la alta. În general, titlul nobiliar cel mai mic era acela de cavaler, urmat apoi de acela de baron, după care veneau la rînd titlurile de: viconte, conte, marchiz și duce. Ordinea aceasta a avut valoare însă doar în feudalismul timpuriu, cînd contele conducea un comitat, marchizul o marcă și ducele un ducat — ierarhia respectivă reflectînd de fapt mărimea teritoriului ce constituia proprietatea funciară feudală a nobilului respectiv. Vă recomandăm să citiți și definiția noțiunii **nobilime** din «Dicționarul enciclopedic român» vol. III, pag. 527.

Doina Cristocea, Țăndărei. 1) Muzeul satului a luat ființă pe terenul de pe malul lacului Herăstrău (nu existau nici un fel de construcții pe acest teren!) în anul 1936. Inițiativa creării lui a aparținut unui grup de cărturari luminați în frunte cu D. Gusti. Muzeul ocupă o suprafață de 9 ha. Date mai ample despre acest muzeu au apărut în întreaga presă — inclusiv în revista noastră — astă primăvară, cînd s-au aniversat 30 de ani de existență a acestui important așezămînt al Capitalei noastre. 2) Și despre istoria Ateneului Român s-a scris de foarte multe ori. Pe scurt, vă amintim că Ateneul a fost construit între anii 1886 și 1888 pe bază de subscripție publică (listele de subscripție erau însoțite de lozinca, foarte populară pe atunci: «dați un leu pentru Ateneu!»). Inițiativa construirii Ateneului a aparținut unui grup de intelectuali cu vederi înaintate, în frunte cu Constantin Esarcu. Construcția s-a ridicat pe o temelie circulară edificată în vederea înălțării unui circ, lucrare abandonată. Proiectul arhitectonic a aparținut arhitectului francez A. Galleron. 3) Solistelor de muzică populară de care vă interesați le puteți scrie pe adresa Radioteleviziunii, str. Nuferilor nr. 62, rn. 16 Februarie.

V. SILVIAN

cadran internațional

prolog la noua sesiune o.n.u.

Fluxul de călători pe marile linii internaționale aeriene și maritime cu destinația New York cunoaște an de an, în această perioadă, o afluență sporită. Zilele acestea marea majoritate a delegațiilor celor 117 state membre ale Organizației Națiunilor Unite sînt în drum spre sediul unde — potrivit tradiției — în cea de-a treia marți a lunii septembrie vor începe lucrările Adunării Generale și organismelor sale sesionale. Este cea de-a XXI-a sesiune ordinară a principalului for de dezbatere de la O N.U. și ea va ocaziona, ca de obicei, o amplă trecere în revistă asupra marilor probleme politice, economice, sociale, culturale care confruntă astăzi viața internațională. Credincioasă orientării sale consecvente în relațiile internaționale, Republica Socialistă România militează și la Organizația Națiunilor Unite pentru afirmarea colaborării pașnice între toate statele, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajelor reciproce.

De pe acum se poate profila un prim contur al viitoarelor dezbateri de la O.N.U., cel puțin în ceea ce privește problematica abordată. În acest sens, ordinea de zi provizorie a celei de-a XXI-a sesiuni a Adunării Generale, și care include pînă acum aproape 100 puncte, permite jalonarea criteriilor principalelor teme în discuție.

Păstrînd sau chiar accentuîndu-și ponderea în cadrul problematicii dezbătute la O.N.U., aspectele vieții economice vor fi prezente din plin și la viitoarea sesiune.

Începînd cu raportul secretarului general în problema folosirii în scopuri pașnice a resurselor ce ar fi eliberate ca urmare a dezarmării și pînă la punctul intitulat : ,,Suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale" (România a subliniat în repetate rînduri însemnătatea acestui punct), agenda problemelor economice, care grupează aproximativ un sfert din ordinea de zi, vizează aspecte dintre cele mai stringente, îndeosebi pentru țările în curs de dezvoltare.

Problema cardinală a eșicherului mondial — dezarmarea — vine în dezbaterea Adunării Generale prin rapoartele principalului organ de tratative — Comitetul celor 18 state — din care face parte și Republica Socialistă România. Aceste rapoarte privesc : dezarmarea generală și totală ; necesitatea suspendării de urgență a experiențelor nucleare și termonucleare ; convocarea unei conferințe pentru semnarea unei convenții asupra interzicerii folosirii armelor nucleare și termonucleare ; neproliferarea armelor nucleare.

Un alt grup de probleme de interes general care figurează pe ordinea de zi preliminară se referă la aplicarea multilaterală a Declarației pentru acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale și la combaterea discriminărilor rasiale, acțiuni în care O.N.U și-a angajat de ani de zile eforturile.

Între problemele de drept internațional figurează dezbaterea privind cooperarea internațională în utilizarea pașnică a spațiului extraatmosferic și cea asupra principiilor de drept internațional în relațiile amicale și cooperarea între state, conform Cartei O.N.U., puncte care vor fi examinate pe baza rapoartelor comitetelor speciale, dintre ai căror membri face parte și România. Adunarea Generală va trebui de asemenea, la apropiata sesiune, să desemneze un nou mandat al secretarului general, întrucît actualul secretar general al O.N.U., U Thant, va înceta să exercite această funcție la 3 noiembrie 1966.

La propunerea R. P. Albania, Algeriei, Cambodgiei, Congo (Brazaville), Republicii Cuba, Guineii, Republicii Mali, Republicii Socialiste România și Siriei, pe ordinea de zi provizorie a fost înscris punctul privitor la ,,Restabilirea drepturilor legitime ale R. P. Chineze la O.N U."

Începînd de marți 20 septembrie, cînd ciocănelul de aramă al ministrului de externe italian Amintore Fanfani (președintele precedentei sesiuni) va marca începutul celei de-a XXI-a sesiuni a Adunării Generale, pe ecranul actualității internaționale, cronicile O.N.U. își vor relua frecvența.

Cristian POPIȘTEANU

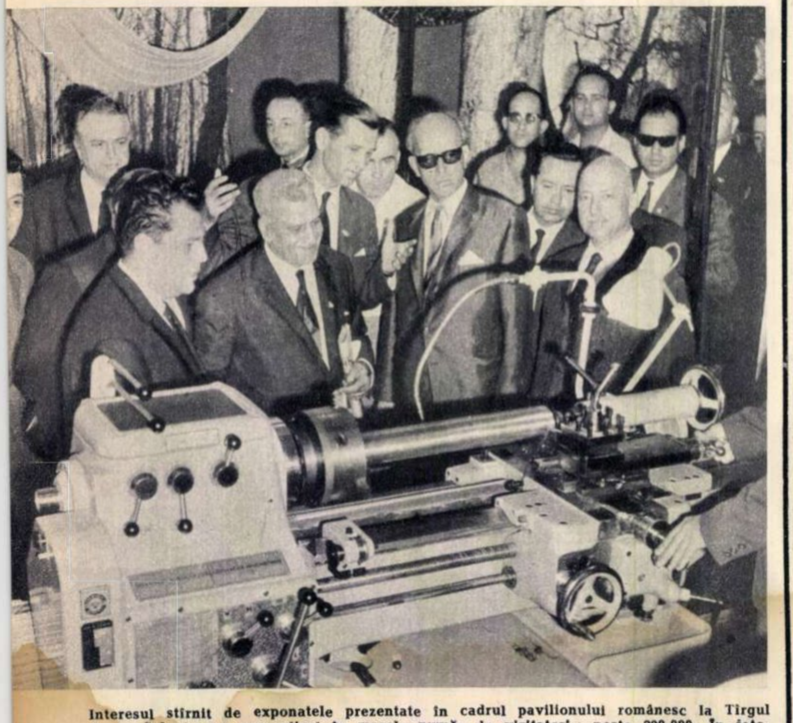

Interesul stîrnit de exponatele prezentate în cadrul pavilionului românesc la Tîrgul de la Salonic s-a concretizat în marele număr de vizitatori : peste 200 000. În fotografie : ministrul comerțului al Greciei, Emmanoil Kothris, vizitînd pavilionul țării noastre.

româNia la tîrgurile din septembrie

Luna septembrie este cea mai bogată în ce privește participarea României la tîrgurile și expozițiile internaționale, produsele românești oferite la export putînd fi vizionate la 16 asemenea manifestări economice, dintre care 14 desfășurate în Europa. La unele dintre acestea, prezența României a devenit tradițională : la Leipzig de exemplu este a 28-a participare de după război (tîrgul are două ediții pe an), la Viena a 12-a, la Izmir și Salonic a 11-a, la Damasc a 5-a. O analiză sumară în legătură cu aceste participări ne arată că întreprinderile românești de comerț exterior își expun produsele lor de export la cinci tîrguri cu caracter general, precum și la 9 tîrguri specializate. În comerțul mondial se acordă o atenție deosebită participării la tîrgurile specializate deoarece acestea dau posibilitate vizitatorilor, specialiștilor și oamenilor de afaceri să compare nemijlocit produsele similare expuse de diverse firme, să aprecieze nivelul lor tehnic, caracteristicile și calitatea lor.

Nivelul tehnic și calitativ al produselor realizate de fabricile și uzinele românești dau posibilitate întreprinderilor românești de comerț exterior să se prezinte la tot mai multe tîrguri de acest gen. Astfel, România participă cu mașini și utilaje la tîrgurile internaționale din Zagreb, Brno și Stockholm, cu produse agroalimentare la tîrgurile din Londra și München, cu produse artizanale la Frankfurt și Londra, încălțăminte la Bruxelles, produse ale industriei ușoare la Leipzig etc. Trebuie să subliniem și faptul că la tîrgurile cu caracter general de la Izmir, Salonic, Helsinki, Viena și Damasc, suprafața cea mai mare a pavilioanelor — circa 50-60% — este ocupată cu mostre din mașinile și utilajele oferite la export de întreprinderile Mașin - export, Industrialexport, Autotractor și Tehnoimport.

Din cele de mai sus se poate observa că exponatele prezentate în pavilioanele românești reflectă schimbarea structurii economiei naționale a României, deci și a comerțului său exterior. Sînt oferite la export aproape în totalitate produse industrializate, iar dintre acestea ponderea cea mai mare o dețin mașinile și utilajele cu un înalt grad de prelucrare : instalații de foraj, locomotiva diesel-electrică, mașini-unelte, mașini pentru construcții, aparataj electrotehnic, tractoare și mașini agricole etc. În general sînt expuse produse care interesează piața respectivă, iar printre acestea multe produse noi care au îmbogățit în ultimul an nomenclatorul de export al întreprinderilor românești de comerț exterior.

N. VRABIE

„operația embudo"

Convocați pe neașteptate la Ministerul Apărării al Venezuelei, reprezentanții ziarelor din Caracas au fost informați nu demult despre încheierea pregătirilor în vederea lansării ,,Operației Embudo". Este vorba de un vast plan represiv, elaborat de comandamentul forțelor armate venezuelene, în colaborare cu ,,experți" nord-americani, în scopul lichidării detașamentelor de partizani care acționează în regiunile de munte ale țării și a persecutării elementelor democratice de la orașe. Știrea a fost adusă la cunoștința ziariștilor personal de ministrul venezuelean al apărării, generalul Ramon Florencio Gomez. El a comunicat că, în vederea acestei ofensive, a fost achiziționat din S.U.A. cel mai modern echipament militar, inclusiv un mare număr de elicoptere prevăzute cu mitraliere de calibru greu, similare acelora folosite de militarii nord-americani în Vietnamul de sud împotriva patrioților.

Observatorii din Caracas au ținut să sublinieze că lansarea ,,Operației Embudo" constituie în fapt dovada eșecului tuturor încercărilor întreprinse pînă acum de guvernul venezuelean pentru anihilarea Forțelor Armate de Eliberare Națională (F.A.L.N.) din această țară. Ofensivele și ,,operațiile" declanșate din anul 1961, cînd au fost constituite primele detașamente de partizani, au avut efecte contrare celor scontate. Nu numai că partizanii nu au fost lichidați, dar, de-a lungul anilor, fronturile de luptă s-au extins neîncetat ajungînd să cuprindă în prezent statele Falcon, Yaracuy, Lara, Portuguesa, Barinas, Trujillo și Miranda. Faptul nu este surprinzător

Un grup de partizani în acțiune.

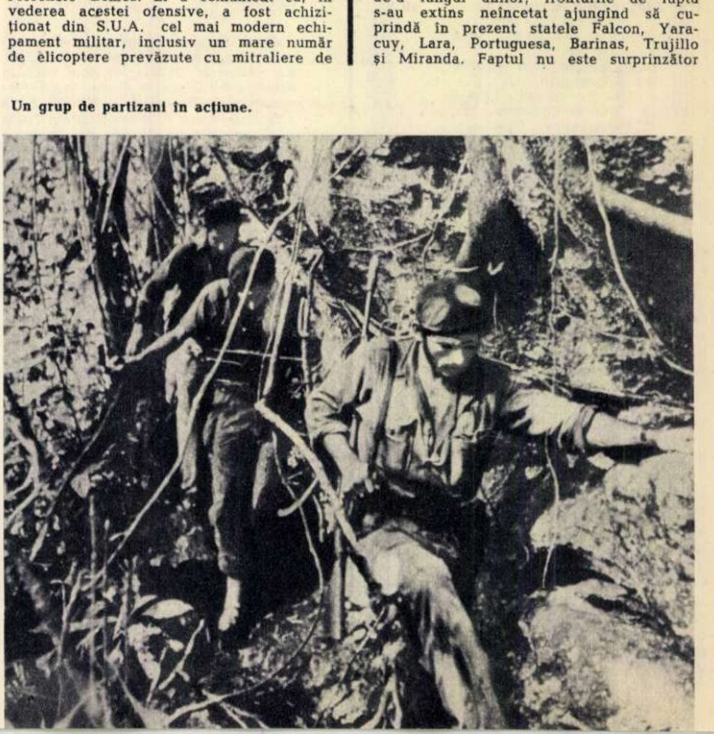

întrucît obiectivele urmărite prin lupta partizanilor se bucură de un sprijin tot mai larg în rîndurile populației venezuelene. Aceste obiective sînt : respectarea suveranității, independenței naționale, apărarea bogățiilor naționale, protejarea intereselor poporului, a instituțiilor democratice etc.

După cum scriu ziarele venezuelene „Operația Embudo" constă din patru faze principale. Prima prevede declanșarea unei campanii de represiuni împotriva organizațiilor și elementelor democratice din marile orașe; a doua — reprimări în regiunile populate din zonele unde acționează detașamentele de partizani ; a treia — bombardamente și operații de „pedepsire" asupra zonelor unde se presupune că se găsesc partizani, iar a patra vizitarea de către reprezentanții ziarelor de dreapta a regiunilor unde „partizanii au fost lichidați". Primii pași spre realizarea acestui plan au și fost întreprinși. În statul Lara, unități ale forțelor armate guvernamentale au efectuat arestări masive și asasinate în rîndurile țăranilor bănuiți că ar fi acordat ajutor partizanilor și au intensificat în același timp „războiul psihologic". Și totuși, la Caracas se manifestă serioase îndoieli asupra succesului „Operației Embudo". Aceasta, întrucît F.A.L.N. a știut întotdeauna să dejoace planurile specialiștilor Ministerului Apărării al Venezuelei și ale „experților" nord-americani...

I. RETEGAN

rachetele de la sibiu, peste hotare

Între 30 august și 3 septembrie 1966 s-au desfășurat la Braunschweig lucrările sesiunii anuale unificate a Societății pentru istoria medicinei, istoria științei și tehnicii și a Secției de istorie a tehnicii din cadrul Uniunii inginerilor din R.F.G. În cursul lucrărilor sesiunii au fost prezentate un număr de 27 de comunicări din domeniile istoriei științei, tehnicii și medicinei, a căror expunere a suscitat vii discuții. La sesiune au participat numeroși specialiști în problemele istoriei științei, din R.F.G. și din alte țări, lucrările fiind conduse de **prof. dr. W. Treue** (Universitatea din Göttingen), președintele secției de istoria tehnicii din Uniunea inginerilor, și **prof. dr. Fr. Klemm** (Universitatea din München), directorul Bibliotecii Muzeului de istorie a științei și tehnicii din München și președintele Societății pentru istoria medicinei, științelor naturii și tehnicii din R.F.G.

Printre expunerile prezentate a stîrnit un viu interes comunicarea-conferință prezentată de ing. D. Todericiu, lector universitar la Institutul pedagogic din București, despre „manuscrisul de la Sibiu", document ce reflectă activitatea tehnică a precursorului rachetelor moderne, Conrad Haas, care a creat și experimentat, în Transilvania, în cetatea Sibiului, unde era șef al arsenalului militar, între anii 1529 și 1569, proiectile balistice reactive de tipul rachetei moderne cu trei trepte succesive de aprindere și aripioare de stabilizare de forma delta. După discuțiile purtate pe marginea referatului, ale cărui concluzii au fost adoptate de asistență, s-a hotărît publicarea integrală a expunerii în revista de specialitate „Technik Geschichte".

Ca o apreciere a activității duse la noi în țară în domeniul istoriei științei, participanții la sesiune, la propunerea conducerii ei, au adresat apoi o scrisoare de salut academicianului Valeriu Bologa din Cluj, reputat specialist în istoria științei și în special aceea a medicinei.

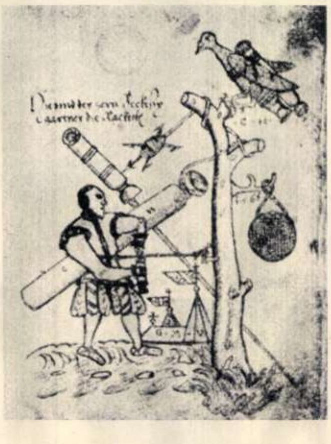

Filă din manuscrisul sibian.

Încheiate cu o excursie documentară de studii în Munții Harzului, lucrările sesiunii de la Braunschweig au adus o valoroasă confirmare științifică activității de inventator și precursor în domeniul tehnicii rachetelor moderne lui Conrad de la Sibiu, recunoscînd în manuscrisul acestuia un important document al istoriei științei, care atestă că, în secolul al XVI-lea, la Sibiu, pe pămîntul patriei noastre au înflorit și s-au dezvoltat cea mai veche concepție teoretică și primele experimentări practice cunoscute din istoria... multiseculară a rachetei moderne !

AI. POMPILIU

edificiile moscovei și istoria lor

Istoria multiseculară a Moscovei nu este scrisă numai în anale, ci și în edificiile sale. Și în zilele noastre, centrul orașului își mai păstrează încă vechiul plan al străzilor, care pornesc ca niște raze din cetatea Kremlinului. Bulevarde și străzi circulare ne amintesc de fortificațiile amplasate în cercuri concentrice în jurul orașului ce se dezvolta.

În secolul al XIV-lea, Moscova a devenit capitala unuia dintre cele mai puternice cnezate rusești, ceea ce a influențat aspectul orașului, mai precis al Kremlinului. Amplasat în vîrful unei coline, vizibil de departe, Kremlinul, reședința marilor cneji, a fost reconstruit în secolul al XV-lea. Acest ansamblu, care s-a conservat pînă în zilele noastre, este impresionant.

În secolul al XV-lea, toate casele din Moscova erau din lemn. Meșteri iscusiți au construit cu măiestrie, din lemn, nu numai case de locuit, dar și biserici, turnuri și întărituri. La Muzeul de arhitectură din Kolomenskoe (în împrejurimile Moscovei) se pot vedea remarcabile modele din lemn ale arhitecturii ruse — o adevărată expoziție în aer liber.

La sfîrșitul secolului al XVIII-lea au fost construite la Moscova palate luxoase în stil clasic pentru înalții demnitari. Iată, de pildă, casa lui Pașkov, zidită în 1785-1786 după proiectul marelui arhitect rus Bajenov, pe o colină cu pantele acoperite de grădini. Clădirea, bine proporționată și ornamentată artistic, este una dintre cele mai frumoase din Moscova și adăpostește în prezent Biblioteca Lenin — cea mai mare din U.R.S.S.

Vechea clădire a Universității, care mai există încă, a fost construită pe la anul 1780 de arhitectul Kazakov. La această universitate au studiat, între alții, arhitectul Bajenov, scriitorii Griboedov, Lermontov, Herzen, Turgheniev, Cehov, oamenii de știință Pirogov și Secenov. Astăzi, Universitatea din Moscova a fost dotată cu noi edificii pe colinele lui Lenin și numai cîteva facultăți de științe umanistice funcționează în vechea clădire.

Majoritatea clădirilor vechi datează din secolul al XIX-lea. Una dintre cele mai interesante este aceea a Teatrului Mare, construită în 1821-1824 și reconstruită ulterior. De asemeni, galeria Tretiakov, care posedă cea mai bogată colecție de artă rusă și sovietică.

În ultimele decenii s-a construit foarte mult, vastele cartiere noi întinzîndu-se dincolo de vechea Moscovă, în fostele suburbii. Uneori au fost invitați să colaboreze și arhitecți străini. Astfel, clădirea administrativă din str. Kirov a fost construită după proiectul lui Le Corbusier.

În anii din urmă, milioane de locuitori ai Moscovei s-au mutat în locuințe noi. S-au construit, de asemenea, 335 de școli, cămine și creșe de copii cu 172 000 de locuri, spitale cu 20 000 de paturi, 137 de policlinici, 34 de cinematografe, peste 2 000 de magazine etc.

Planurile Mossovietului pentru viitorul apropiat prevăd construirea a 120 000 de apartamente cu confort modern, 34 de școli, 7 cinematografe, sute de magazine, noi creșe și cămine pentru 28 000 de copii.

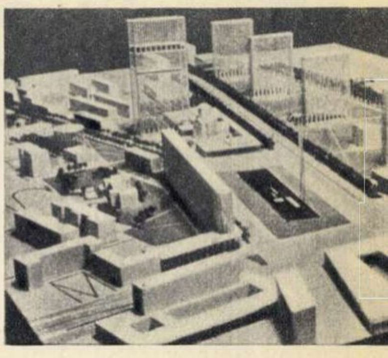

Așa va arăta unul din noile cartiere moscovite.

„tratatul anacronic"

La 4 august 1704, în timpul războiului de succesiune din Spania, armatele anglo-olandeze, care susțineau pretențiile arhiducelui Carol la tronul spaniol, au ocupat orașul, castelul și fortăreața Gibraltar. Regina Ana a Angliei lămurise în prealabil că dacă-și trimite armatele în Peninsula Iberică nu o face decît „pentru a susține drepturile legitime ale Casei de Austria asupra tronului Spaniei, și nu pentru a pune stăpînire pe vreun teritoriu străin".

La încheierea războiului însă, tratatul de pace semnat la Utrecht (1713) consfințea „drepturile coroanei britanice asupra orașului, castelului, sistemului de fortificații și fortăreței Gibraltar".

În momentul în care-și puneau semnătura în josul ultimei pagini a tratatului, părțile contractante deveneau, de fapt, protagoniștii unui conflict care de atunci s-a repercutat permanent (în ultimul deceniu tot mai puternic) asupra relațiilor anglo-spaniole.

Pentru a determina plasarea Gibraltarului sub autoritatea Spaniei, autoritățile de la Madrid au încetat încă din 1954 să prelungească permisele eliberate pînă atunci cetățenilor spanioli (în număr de 11 000, la acea dată) care lucrau la „Gib" ; au impus în octombrie 1964 Gibraltarului restricțiile vamale stipulate de așa-numita „mică blocadă" ; au interzis în ianuarie 1966 avioanelor militare britanice să survoleze teritoriul spaniol... Măsuri care — apreciază **Le Figaro** — „urmăresc același scop : să creeze dificultăți vieții din Gibraltar, limitîndu-i legăturile cu lumea exterioară și punînd piedici turismului".

Cu aceasta, deteriorarea relațiilor anglo-spaniole n-a atins punctul-limită ; observatorii consideră că, cel puțin teoretic, o blocadă completă inițiată de Spania ar face cu neputință aprovizionarea Gibraltarului. La rîndul său, guvernul Angliei ar putea interzice cetățenilor englezi să viziteze Spania, măsură care ar prejudicia turismului spaniol.

În acest climat au evoluat — și apoi au eșuat -- la jumătatea lunii mai convorbirile miniștrilor de externe ai Spaniei și Marii Britanii, consacrate viitorului statut al Gibraltarului. Tratativele, la un nivel diplomatic mai coborît, au fost reluate abia peste cîteva luni și din nou întrerupte.

Între timp au continuat însă acțiunile diplomatice colaterale (Madridul, de pildă, a apelat la sprijinul Washingtonului și Bonnului, ambele sensibilizate în urma ofertei Spaniei de aderare la N.A.T.O.) iar presa a avansat noi propuneri de reconciliere. Una din soluții, de sursă engleză, a sugerat încheierea unui acord anglo-spaniol similar celui pe care Statele Unite sînt pe cale de a-l elabora împreună cu statul Panama pentru zona canalului. O altă variantă — zisă „andorrană" — recomandă formarea unui condominium hispano-britanic, analog celui prin care Franța și Spania garantează autonomia principatului din Pirinei.

„Tratatul de la Utrecht este un anacronism al secolului XX" — afirmă **Cartea roșie**, publicată anul trecut, care expune poziția oficială spaniolă față de Gibraltar. Premierul englez Wilson a calificat, la rîndul său, drept „anacronic" tratatul semnat în 1713. Este probabil singurul punct în care pozițiile Londrei și Madridului privind Gibraltarul coincid — nota malițios un comentator. În ce-l privește însă, „anacronicul" tratat constituie în aceste zile o piatră de încercare a relațiilor anglo-spaniole.

Corneliu VLAD

Aspect de la Marlborough House din Londra, în timpul desfășurării lucrărilor Conferinței Commonwealthului. Precum se știe, poziția guvernului britanic cu privire la Rhodesia, expusă în declarația făcută de premierul Wilson în cadrul conferinței, a stîrnit nemulțumire în rîndul delegaților celor 17 țări africane și al unui număr de țări asiatice.

COPERTA NOASTRĂ : Actrița Marga BARBU
Fotografie de S. STEINER
(citiți prezentarea din pagina 13)

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI 41 505

Super CRISTAL

CREMA DE DINȚI

Am dinți frumoși și sănătoși pentru că folosesc dimineața și după fiecare masă crema de dinți «SUPER CRISTAL»

CONCENTRATĂ, SPUMOASĂ, ANTISEPTICĂ, ECONOMICĂ, RĂCOREȘTE ȘI ÎNVIOREAZĂ GURA.

Super
CRISTAL
cremă de dinți specială
CRIS
DE DINȚI

PUBLICITATE flacăra

C

ANUL XV NR. 39 (591) — 24 septembrie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

flacăra

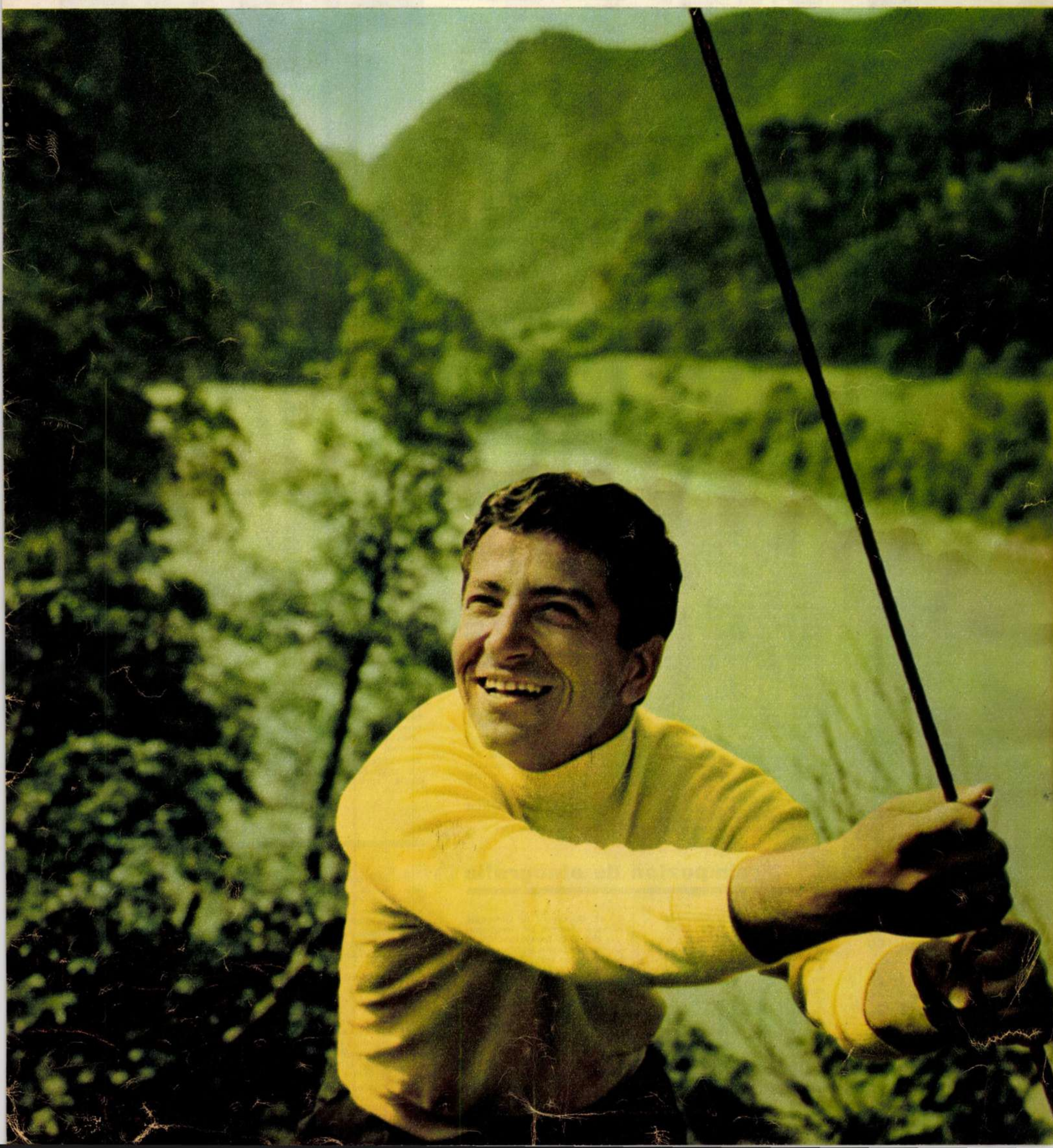

curier

pe copertele noastre

Actorul ION DICHISEANU (citiți prezentarea din pag. 16).

Fotografie de S. STEINER

Seară la Suceava.

Fotografie de Ion PETCU

FLACĂRA. Redacția : București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE : 3 luni — 26 lei ; 6 luni — 52 lei ; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

o mare sărbătoare populară

În prima duminică a lunii octombrie în toate comunele, satele, orașele și centrele muncitorești se va sărbători „Ziua recoltei". Această mare sărbătoare populară va constitui pentru oamenii muncii din agricultură un prilej de trecere în revistă a realizărilor obținute de unitățile agricole socialiste, a dezvoltării social-culturale a satelor noastre. În cadrul acestei grandioase sărbători populare vor avea loc adunări festive care vor oglindi chipul satului românesc ce a căpătat o nouă înfățișare în anii construcției socialiste. Manifestările cultural-artistice care se vor desfășura pe întreg cuprinsul țării, expozițiile cu produse agricole vor scoate în evidență treptele pe care a urcat satul nostru sub încercata și înțeleapta conducere a Partidului Comunist Român.

În Capitală, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, în colaborare cu Consiliul Superior al Agriculturii vor organiza la Pavilionul Expoziției realizărilor economiei naționale o expoziție cu vînzare a strugurilor de masă, fructelor și vinurilor. Spații speciale vor fi amenajate pentru desfacerea mustului, produselor de zahana, pastramă, pui la frigare, batal și alte preparate culinare specifice bucătăriei țărănești.

Zilele care au mai rămas pînă la sărbătoarea „Ziua recoltei" sînt folosite din plin de oamenii muncii din agricultură pentru strîngerea recoltei, pentru însămînțările de toamnă.

„Ziua recoltei" va fi sărbătoarea bucuriei, sărbătoarea roadelor bogate. Ea va afirma totodată hotărîrea oamenilor muncii din agricultură de a munci cu forțe sporite pentru creșterea necontenită a producției agricole, pentru realizarea mărețelor sarcini stabilite de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român.

C. GHIȚĂ

file din carnetul de drum al „turului româniei"

Plăcerea de a hoinări prin țară, de a dormi, vorba aceea, azi aici, mîine în Focșani, de a-ți umple ochii cu o variată succesiune de imagini, de a întîlni în fiecare zi alți oameni, alte orașe e una din componentele atracției pe care ciclismul de fond o exercită asupra practicanților săi și mai ales — de ce să n-o recunoaștem — asupra obișnuiților însoțitori ai caravanelor marilor curse. Puțini dintre iubitorii sportului cu pedale au însă privilegiul de a urmări în întregime desfășurarea întrecerilor de la start pînă la sosire. Un asemenea privilegiu a vrut să și-l ofere moș Gheorghe Boroneață, pensionar din Arad. Și pentru aceasta — în ciuda celor 74 ani ai săi — n-a pregetat să încalece pe o bicicletă și să parcurgă în patru etape de cîte o zi — un ritm cu adevărat de cursă — cei circa 500 km ce separă casa lui de pe malurile Mureșului de orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, venind în întîmpinarea cicliștilor care în aceste zile acopereau traseul „Turul României".

Gheorghe Boroneață nu e însă un bătrîn oarecare, ci un fost campion de ciclism al țării de prin deceniile III și IV ale veacului nostru, căruia pasiunea și practica regulată a acestui sport i-au păstrat intactă suplețea mușchilor, a arterelor și a minții — o pledoarie vie pentru utilitatea sportului. Ca orice „microbist", el își are favoritul printre concurenți, pe binecunoscutul Constantin („Gigi") Dumitrescu, pe care-l copleșește cu sfaturi și îndrumări. Dar recomandările culese din sacul vechii experiențe a lui moș Boroneață nu se potrivesc întru totul cu condițiile de alergare din zilele noastre și singura însușire, etern valabilă, pe care bătrînul ar putea-o transmite cu folos favoritului său ar fi spiritul de combativitate. Din păcate însă la acest capitol Dumitrescu e cîteodată cam refractar și aceasta îl lipsește în mare parte de performanțele la care calitățile lui fizice excepționale i-ar da dreptul.

La ora cînd scriem aceste rînduri Dumitrescu e încă undeva departe, la multe minute distanță de liderul clasamentului. O soartă mai bună n-are nici alt as al ciclismului nostru, Gabriel Moiceanu, ceea ce pentru marele public sportiv constituie o dezamăgire vecină cu scăderea interesului pentru ciclism.

Dar lucrurile nu trebuie privite așa. În primele locuri ale întrecerii figurează acum nume cu care publicul pur și simplu nu s-a acomodat încă — cele ale tinerilor Gheorghe Suciu, Tudor Vasile, Ștefan Suciu, Constantin Gonțea, Alexandru Sofronie și alții. Iar dacă aceștia vor izbuti să-și mențină pînă la sfîrșit pozițiile actuale, va fi un cîștig pentru ciclismul nostru, o dovadă a viabilității sale, de care în ultima vreme începusem să ne îndoim. Aceasta, repet, este situația actuală a cursei și desfășurarea ulterioară a întrecerii ar putea s-o infirme.

Poate vom asista la o revanșă a „bătrînilor" Moiceanu și Dumitrescu, ceea ce ar fi într-adevăr spectaculos. Și într-un caz și în altul cursa — excelentele medii orare pe care le prilejuiește — oferă destule premise creșterii sufragiilor publicului pentru ciclism. Ar fi tocmai îndeplinirea menirii pe care și-a asumat-o „Turul României" reapărut în calendarul competițional după o regretabilă pauză de patru ani.

C. DIAMANTOPOL

Tg. Mureș, 19 sept. 1966

simpozion de etnografie

Recent, Consiliul muzeelor din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și Institutul de etnografie și folclor al Academiei Republicii Socialiste România au organizat la București Simpozionul național de etnografie la care au participat 25 de țări. Simpozionul s-a desfășurat sub egida Comitetului național I.C.O.M. (Consiliul internațional al muzeelor).

Discuțiile au fost axate pe tema „Organizarea muzeului etnografic în aer liber — principii și metode" pe marginea căreia un număr mare de specialiști din țară și străinătate au ținut comunicări printre care amintim : „Muzeul satului din București" de Gheorghe Focșa ; „Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului" de dr. Cornel Irimie ; „Muzeul etnografic în aer liber, mijloc original de reflectare complexă a culturii populare" de Nicolae Ungureanu ; „Cercetarea științifică, baza organizării muzeelor etnografice în aer liber" de dr. Florea Bobu Florescu, Boris Zderciuc și Romulus Vulcănescu ; „Secția în aer liber a Muzeului etnografic al Transilvaniei — Cluj" de Valeriu Buțură etc.

Dintre specialiștii de peste hotare au participat la lucrările simpozionului Hugues de Varim — director al I.C.O.M., Georges Rivière, directorul Muzeului Omului din Paris, Madeleine Hours de la Muzeul Louvre, prof. dr. Helmuth Otenjan, directorul Muzeului din Kloppenburg, R.F.G., Peter Michelsen, directorul Muzeului în aer liber din Lyngby, Danemarca, și alții.

Discuțiile simpozionului au scos în evidență interesul manifestat de participanți pentru muzeele etnografice care redau talentul creator al poporului.

Amintim că Muzeul satului din București a fost fondat în anul 1936 de Dimitrie Gusti, bucurîndu-se și azi de aprecierea unanimă a specialiștilor din țară și străinătate. Încă din 1929, la Cluj, Romulus Vuia a pus bazele unei secții etnografice în aer liber.

Asemenea muzee în aer liber, interesante și originale, se găsesc astăzi în Danemarca, Suedia, R.D.G., Olanda, R.F.G., Belgia, Finlanda etc.

Emil VERZEA

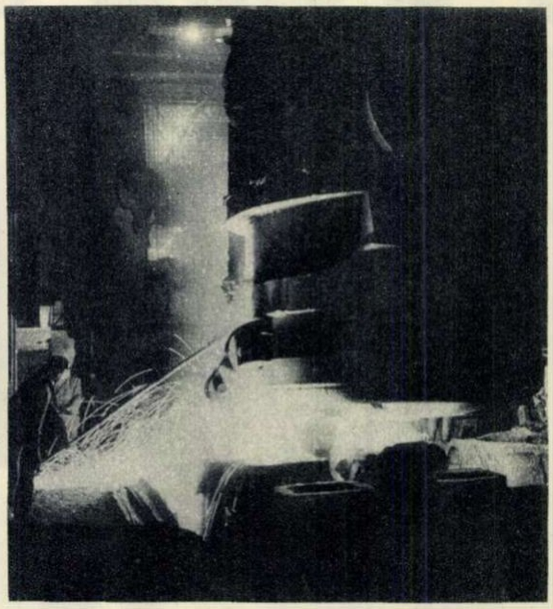

În întreaga țară întrecerea socialistă se desfășoară cu însuflețire pentru îndeplinirea planului de stat anual. În fotografia noastră : un aspect de la Combinatul siderurgic hunedorean.

în premieră experiența înaintată

Un colectiv de ingineri a realizat de curînd un film documentar de strictă specialitate. Subiectul — metoda de executare a locuințelor în sistemul cofrajelor glisante. Documentariștii s-au deplasat cu aparatul de luat vederi pe șantierele de locuințe din Balta Albă, la blocul V9. În 20 de minute secvențele cinematografice redau într-o succesiune logică, care respectă întru totul procesul tehnologic, principalele momente ale aplicării acestei înaintate metode de construcție. Cu minuțiozitate pelicula înregistrează pregătirea frontului de lucru, montarea cofrajelor glisante, montarea armăturilor, turnarea betonului, compactarea lui cu vibratoarele, folosirea verinelor, ridicarea cofrajului pe verticală spre cota finală a turnării, demontarea cofrajelor după glisare, turnarea planșeelor. Fiecare secvență este însoțită de un comentariu. Scheme desenate reiau în detaliu fazele mai importante ale glisării, descriu alcătuirea și folosirea utilajelor etc. Filmul ne poartă prin marile ansambluri de locuințe din București, Mamaia, Constanța, Iași, Cluj, Brașov și Hunedoara, unde practica a verificat eficiența și utilitatea metodei cofrajului glisant.

În curînd filmul va poposi pe șantierele Capitalei, beneficiari direcți fiind constructorii. Documentarul se înscrie ca o realizare de mare utilitate pentru toți constructorii din țară.

Decebal ȚOCA

noi atlase lingvistice

Studiul fenomenelor dialectale de pe întreg teritoriul României — o preocupare mai veche a celor care studiază limba română — este continuat cu succes de Centrul de fonetică și cercetări de dialectologie al Academiei Republicii Socialiste România. Această activitate facilitează cunoașterea profundă și științifică a structurii fonetice, morfologice și sintactice a limbii române, ca și a structurii vocabularului. Materialul adunat din toate regiunile țării, cercetat cu mijloace moderne, va fi folosit la elaborarea noului Atlas lingvistic regional, o lucrare cuprinzătoare care va stimula efortul cercetătorilor români pentru circa 10-15 ani. Dialectologii români vor cerceta, în vederea întocmirii celor opt atlase lingvistice pe care lucrarea le va cuprinde, aproape 1 000 de localități.

Metode noi de investigare științifică stau la baza determinării structurii acustice a vocalelor limbii române, ca și a diftongilor — problemă în care sînt interesați nu numai foneticienii ci și specialiștii în acustică, psihologii etc. Cercetătorii români participă de asemenea la elaborarea Atlasului lingvistic mediteranean — o lucrare de importanță internațională, care urmează să pună în lumină interrelațiile etnografice dintre popoarele care viețuiesc în regiunea Mării Mediterane și Mării Negre.

M. ALEXANDRU

din realizările institutului de mecanică aplicată al academiei

La Institutul de mecanică a fluidelor și Centrul de mecanica solidelor din cadrul Institutului de mecanică aplicată al Academiei se efectuează intense cercetări asupra unor probleme fundamentale și aplicative de mecanică a fluidelor, printre care aerodinamica experimentală, aerodinamica subsonică, supersonică și fizico-chimică, lubrificația în medii subțiri și altele. În ultimii ani institutul a obținut rezultate importante în ce privește problema mișcării lichidelor grele cu suprafață liberă, domeniu teoretic cu numeroase aplicații practice, printre care mișcarea apei în albii naturale, amenajările hidrotehnice cu caracter energetic, în hidroameliorații și în alimentarea cu apă potabilă și industrială.

În domeniul deosebit de actual al lubrificației cu gaze în regim laminar și turbulent s-au înregistrat numeroase și variate rezultate teoretice aplicabile cu mare eficiență în tehnică. Cunoașterea procesului de lubrificație este necesară în realizarea unor importante economii de metal, în înlocuirea materialelor deficitare, de import, cu altele de fabricație indigenă etc.

Concomitent cu cercetările efectuate s-au desfășurat lucrări de valoare în probleme legate de exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze, în elaborarea și dezvoltarea unor teorii unitare asupra determinării caracteristicilor aerodinamice ale aripilor de avion și obținerii unor rezistențe minime ale sistemelor portante.

Cercetările de aerodinamică experimentală au contribuit la proiectarea unor avioane utilitare românești experimentate cu mult succes.

Alte cercetări au permis realizarea și darea în exploatare a unor vehicule plutitoare cu propulsie aeriană, destinate recoltării stufului în Delta Dunării, ameliorarea ventilației unor mine, fabrici, ateliere, stabilirea acțiunii vîntului asupra cupolelor marilor clădiri, determinarea caracteristicilor aerodinamice ale autobuzelor românești etc.

Rodica FĂGĂRĂȘANU

un bazin hidrodinamic

La Institutul politehnic din Galați a început construcția unui bazin hidrodinamic ce va fi folosit pentru încercat modele de nave. Dimensiunile micului ,,ocean laborator" nu depășesc 158 mp. El are o adîncime de 2,5 m.

Bazinul va fi realizat din beton armat și dotat cu instalații dintre cele mai moderne. După cum relata prof. ing. Costică Alexandru, prorectorul institutului, aici vor fi încercate, experimentate și stabilite principalele caracteristici ale celor mai diferite tipuri de nave : rezistența la înaintare în diverse condiții de navigație, manevrabilitatea, stabilitatea statică și dinamică și altele. Noul bazin reprezintă un mijloc sugestiv de înțelegere și asimilare a fenomenelor hidrodinamice specifice navigației, permițînd însușirea cît mai temeinică de către studenți a conținutului cursurilor și a rezultatelor lucrărilor de laborator. Utilizarea bazinului va contribui la dezvoltarea inițiativei în domeniul cercetării, la găsirea unor noi soluții în construcția de nave.

La realizarea acestui important mijloc didactic colaborează pe lîngă cadrele de specialitate ale institutului și o serie de specialiști ai Șantierului naval din Galați.

Cadrele care vor exploata curent instalațiile și vor coordona activitatea bazinului hidrodinamic se află în prezent în etapa de pregătire și perfecționare în țară și străinătate.

I. MECA

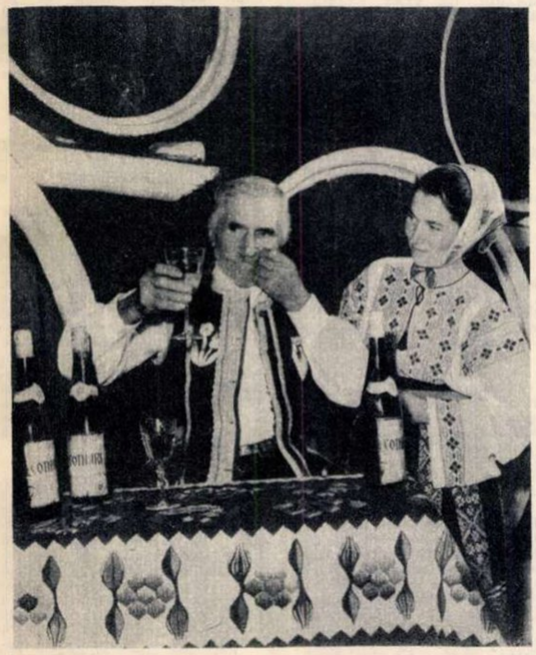

A sosit toamna cu bogățiile și licorile ei !

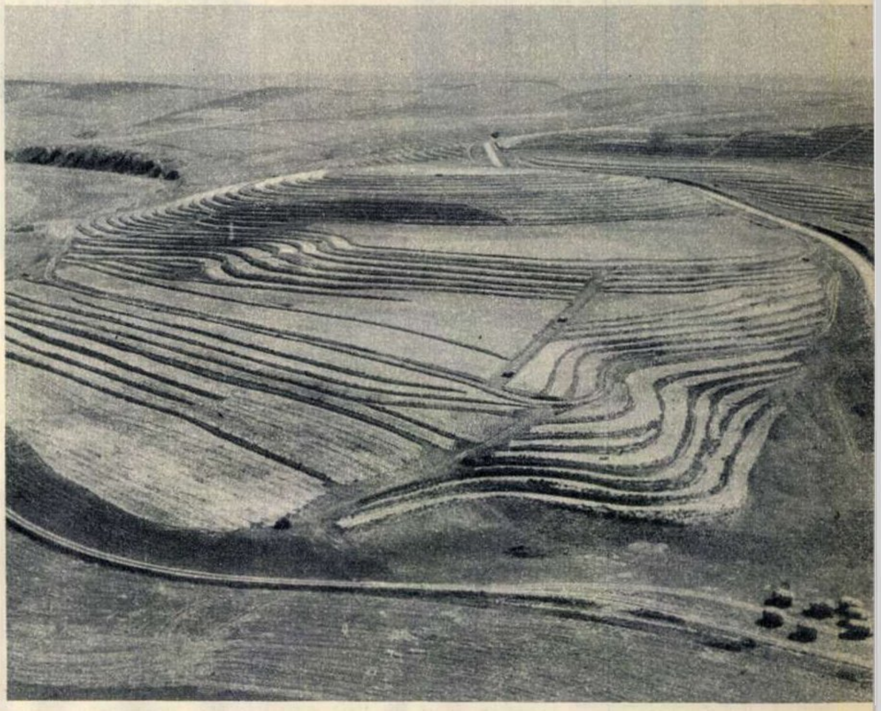

▲

Lucrările de recuperare și amenajare a terenurilor supuse eroziunii cuprind suprafețe din ce în ce mai mari. Pe aceste amfiteatre naturale create de mîna harnică a omului vor fi plantate livezi și vii. În fotografie: terase în regiunea Argeș.

sistematizarea satelor

Printre obiectivele de seamă cuprinse în Directivele Congresului al IX-lea al partidului se numără și cel privitor la sistematizarea satelor. Pentru a informa pe cititorii noștri în ce stadiu se găsește acest obiectiv ne-am adresat arhitectului Ion Baucher de la C.S.C.A.S.

— Aș vrea să arăt, pentru început, că această acțiune se desfășoară pe două planuri principale : organizarea rețelei de localități rurale în cadrul dezvoltării întregii rețele de localități din țara noastră și sistematizarea propriu-zisă. Într-un însemnat număr de raioane — 20 — acțiunea sistematizării se desfășoară pe ambele planuri amintite.

— Am dori să ne arătați în ce constă sistematizarea propriu-zisă.

— Amintesc că în acest sens se elaborează în prezent schițe de sistematizare pentru unele localități rurale mai importante care, datorită condițiilor lor speciale, necesită trecerea la o acțiune organizată de sistematizare și construcții. Scopul acestor lucrări este de a contribui la dezvoltarea armonioasă a acestor localități, ținîndu-se seamă de o serie de factori dintre care cel al dezvoltării economice se înscrie printre cele mai importante. Sistematizarea fiecărui sat trebuie să mai țină seama și de factori ca : așezarea satului în cadrul teritoriului respectiv, configurația terenului, structura și volumul de locuințe existente, rețeaua de străzi, arhitectura specifică, modul de viață al populației. Toți acești factori dau personalitate satului. Subliniez că acțiunea de sistematizare a satelor urmărește crearea de localități cu o puternică bază economică, cu dotări social-culturale corespunzătoare, cu lucrări tehnice edilitare cît mai apropiate de cele orășenești. Prin sistematizare satul românesc va urca pe noi trepte ale progresului și civilizației.

Al. DUMBRĂVEANU

nouă și cu sergentul zece

Cineva a avut ideea ca la înmormîntarea lui Vasile Alecsandri (26 august 1890) să ia parte și nouă dorobanți (și cu sergentul zece), simbolizînd pe eroii din cunoscuta poezie ,,Peneș Curcanul".

Aceștia au purtat pe umerii lor sicriul cu trupul poetului pînă la mormîntul de la Mircești. Fotografia a fost făcută de un amator, în ziua înmormîntării, iar originalul se află astăzi în colecția cabinetului de stampe al Academiei Republicii Socialiste România, împreună cu alte numeroase documente și manuscrise rămase de pe urma scriitorului.

Ion MUNTEANU

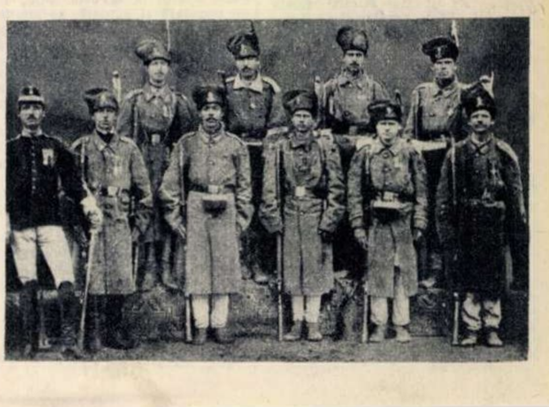

carte

■ Centenarul nașterii lui George Coșbuc aduce în librării încă o serie de scrieri ale poetului : o ediție bibliofilă cuprinzînd 37 dintre cele mai reprezentative poezii ale acestuia **(Noapte de vară, Nunta Zamfirii, Moartea lui Fulger, Vara, La oglindă, Cîntecul fusului** etc.). Titlul cărții : **Versuri alese. Antologia sanscrită** pune în evidență preocupările statornice ale poetului pentru literatura altor popoare, dintre care cea indiană l-a pasionat îndeosebi (îngrijirea ediției aparține lui S. E. Demetrian). Al. Husar și Georgeta Rădulescu semnează volumul — **G. Coșbuc văzut de contemporani** (Iosif Vulcan, Ion Slavici, Al. Vlahuță, Gala Galaction, Ion Agîrbiceanu, Octavian Goga, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Al. Vianu, G. Ibrăileanu, N. Iorga, Victor Eftimiu etc.).

■ Un volum de versuri pentru copii publică la Editura tineretului fecundul Ion Cringuleanu **(Bucurii pentru copii)**.

■ Volumul II al cărții despre **Histria** apărut la Editura Academiei sub îngrijirea acad. Emil Condurachi aduce, pe lîngă reconsiderarea vechilor informații, o serie de date noi despre această străveche localitate de pe teritoriul patriei noastre.

■ O altă carte utilă, serios informată, este cea a lui Paul Gogeanu despre **Strîmtorile Mării Negre de-a lungul istoriei,** apărută la Editura politică.

■ Scriitorul Maria Arsene publică la Editura pentru literatură (cu un cald **Cuvînt înainte** al lui Miron Radu Paraschivescu) un interesant volum de nuvele — **Pasageri în noapte.**

■ Atrăgătoare cartea lui Mihai Negulescu despre **Orașul lui Pintea** (Baia-Mare) apărută recent la Editura tineretului.

■ Povestirile lui Ion Bălăceanu, întrunite în volumul intitulat **Pîinea și bicicleta,** ne dezvăluie un prozator veritabil. Volumul, apărut la Editura tineretului, este prefațat de Dumitru Radu Popescu.

■ O nouă traducere din opera lui Hegel, datorată tot eminentului său interpret în limba noastră D. D. Roșca : **Prelegeri de estetică,** vol. I, Editura Academiei.

■ O carte cu mare trecere la vremea ei, al cărei farmec rezistă timpului : **Ulița copilăriei** de Ionel Teodoreanu (prefață, Demostene Botez).

cinema

Irene Pappas

■ **Zorba grecul** (adaptare cinematografică după romanul „Alexis Zorba" al lui N. Kazantzakis). Dincolo de toate întrebările de felul „cît este Kazantzakis și cît nu este", filmul lui Michael Cacoyannis se constituie ca o individualitate artistică de sine stătătoare, ce trebuie judecată și iubită pentru ceea ce îi aparține pe deplin : copleșitoarea forță de convingere, puterea de a înnobila strădania omenească de depășire a unei condiții vrăjmașe, bucuria cu care dezvăluie frumusețea încleștării dintre om și o societate potrivnică. Monumental, ca în mai toate interpretările sale, apare actorul american Anthony Quinn care-și poartă fulgerător eroul în punctele de întîlnire ale realului cu legendarul. În alte roluri : Alan Bates („Cabotinul"), Lila Kedrova (distinsă cu premiul Oscar 1964), Irene Pappas („Electra").

■ **Țara fericirii** — o primă întîlnire a iubitorilor de film cu unul din regizorii italieni despre care se vorbește în ultima vreme : Luciano Salce. Vădit influențat de maeștrii neorealismului, cineastul își desfășoară cu aplicație o investigație de ordin social-psihologic însoțită de intenții polemice. În distribuție : Donatella Turri, Luigi Tenco, Umberto d'Orsi.

■ **Suzana și băieții** — în jurul unui conflict dramatic artificial întreținut, filmul regizorului polonez Stanislas Modzenski dezvoltă două-trei caractere de tineri ale căror ambiții, pasiuni și șovăieli asigură o notă de interes. Rolurile principale sînt interpretate de : Ewa Krzyzewska, Adam Hanuszkiewicz, Tadeus Plucinski („Căliți în foc"), Andrzej Nowokowsky.

■ Două producții de desen animat : **Paralele** (Liviu Ghigorț) și **Un nasture** (Olimp Vărășteanu), semnificative pentru căutările — pe care le dorim cît mai rodnice — studioului Animafilm.

disc

■ Pe mapa discului „Melodii din toată lumea" (EDE-0 220), ultimul apărut în această serie, atît de populară și căutată, se menționează piesa „Mylord" cunoscută din repertoriul neuitatei Edith Piaf, în interpretarea **Milvei.** Spre dezamăgirea și nedumerirea cumpărătorilor, însă, pe disc se află imprimat „Flamenco-rock", ce-i drept, cîntat tot de Milva. Păcat ! Am fi preferat „Mylord".

■ **Beppe Cardille,** cîntăreț și autor de cîntece, talentat și dotat, a înregistrat la „Electrecord", ajutat de trei orchestre (Gianfranco Intra, Frankie Bay și B. Cardille e I Volti) : „Felicita", „E ora che faccio", „Nel regno dell'amore" și „Non finira". Patru melodii drăguțe, fără să fie extraordinare (45-EDC-705).

■ EXE-0 237-238-239-240 : Patru manuale de limbi străine pe disc : **engleză, franceză, germană și rusă.** Excelentă inițiativă a casei noastre de discuri și a Editurii didactice și pedagogice. Deci, mai puține corigențe, vom exclude meditatorii, deoarece îi avem acasă (la electrofon) și vom învăța limbi străine cu... accent !

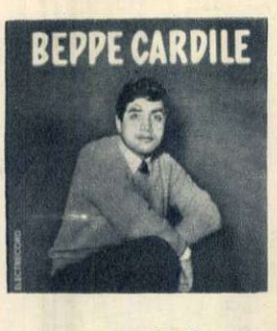

muzică

■ Evenimentul muzical al săptămînii îl constituie, fără doar și poate, deschiderea stagiunii Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu". Sub conducerea dirijorului Mircea Basarab și cu concursul unui excelent solist, pianistul Julius Katchen din S.U.A., prima noastră formație simfonică își începe activitatea la 24 septembrie a.c. cu un program atractiv : Simfonia opus 16 de Pascal Bentoiu (primă audiție), Concertul pentru pian și orchestră nr. 3 de Beethoven și Simfonia a IV-a de Robert Schumann.

■ După desfășurarea lui în orașele Cluj, Brașov și Iași (între 15 și 26 septembrie), Festivalul muzicii de cameră va avea loc și la București între 4 și 31 octombrie. Formații participante : cvartetele de coarde ale filarmonicilor din București, Iași, Cluj, Brașov, cvartetul „Muzica" din București, cvintetele de suflători ale filarmonicilor din Cluj și Brașov, formația de muzică contemporană „Musica nova" (București) și cea de muzică veche de la Cluj. Dintre soliști notăm pe : Emilia Petrescu, Martha Kessler, Viorica Cortez-Guguianu, Ion Piso, Mihai Constantinescu, Stefan Gheorghiu, Nicolae Gafton, Daniel Podlovski, Victoria Ștefănescu, Ferdinand Weiss, Horst Gehann, Liviu Teclu. În programele festivalului sînt cuprinse lucrări ale compozitorilor universali de la Bach și Vivaldi la Berg, Copland și Messiaen. Sînt de asemenea cuprinse o seamă de lucrări ale compozitorilor noștri : Paul Constantinescu, Theodor Rogalski, Ionel Perlea, Diamandi Gheciu, Tudor Ciortea, Mansi Barberis, Gabor Jodal, Wilhelm Berger, Anatol Vieru, Pascal Bentoiu, Liviu Teclu.

plastică

■ Galeriile de artă din Calea Victoriei 132 : **Aurel Iacobescu** — pictură. Selectînd din lucrările ultimilor ani, pictorul sexagenar ne prezintă în actuala expoziție două tematici : peisaje și flori. Aurel Iacobescu ni se înfățișează de astă dată ca portretist al unui singur oraș — Constanța — (cu cîteva excepții cum ar fi Ada-Kaleh etc.), într-o viziune sintetică de o simplitate fermecătoare, în care culoarea îndeplinește cu rafinament și intensitate funcția ei emoțională, evocînd cu sensibilitate orele, lumina și locurile pe care marea le domină. Artistul este și un subtil pictor al florilor. Neglijînd detaliile naturaliste el recreează momente vibrante din viața lor, cu finețe și adeseori cu multă fantezie.

■ Sala Magheru : **D. Șerban** — pictură. Peisaje calme, în care nici atmosfera, nici paleta cromatică nu sînt tulburătoare ; cîteva naturi statice care atrag atenția mai degrabă prin ascetismul lor. Dar dintre toate pînzele expuse se detașează portretul bătrînei țărănci, impresionant prin dramatismul cu care l-a înzestrat penelul artistului. Se pare că universul țărănesc este sfera în care D. Șerban reacționează cu sensibilitate („Grup de țărani") fără să uzeze de folclorismul depreciat de o anumită modă.

teatru

Scurt tur de orizont prin țară, privind perspectiva apropiatei stagiuni teatrale.

TEATRUL NAȚIONAL IAȘI: **Neîncredere în foișor** de Nelu Ionescu (autor local), **Căruța cu paiațe** de Mircea Ștefănescu, **Despot Vodă** de Alecsandri, **Moartea unui artist** de Horia Lovinescu.

TEATRUL NAȚIONAL CLUJ : **Vara imposibilei iubiri** de D. R. Popescu (premieră pe țară), **O noapte furtunoasă** de Caragiale, **Prețioasele ridicole** de Molière, **Platonov** de Cehov.

TEATRUL MAGHIAR DE STAT CLUJ : **Damnațiunea lui Adam** de Deak Tamaș (premieră pe țară), două piese de autori locali — **33 scrisori anonime** de G. Mehes și **Vrăjitorul vesel** de Lili Marton — **Act venețian** de Camil Petrescu.

TEATRUL DE STAT TIMIȘOARA : **Io, Mircea voievod** de Dan Tărchilă, **Platonov** de Cehov, **Insula** de Mihail Sebastian ; o dată cu deschiderea stagiunii intră în funcțiune și un mic studio experimental denumit „172", după numărul locurilor.

TEATRUL DE STAT BRAȘOV : **Simple coincidențe** de Paul Everac, **Sînziana și Pepelea** de Alecsandri, **Să nu-ți faci prăvălie cu scară** de Eugen Barbu.

TEATRUL DE STAT PLOIEȘTI : **Funcționarul de la Domenii** de P. Locusteanu, **Ancheta** de Peter Weiss, **Privește înger spre casă** de Th. Wolfe, **Casele domnului Sartorius** de Shaw și un spectacol de recitări, pantomimă, dansuri pe versurile lui M. R. Paraschivescu.

TEATRUL DE STAT BÎRLAD : **Harap-Alb** de George Vasilescu, **O mișcare greșită** de Virgil Stoenescu, **Naufragiații** de Șt. Berciu.

TEATRUL DE STAT ORADEA : **Io, Mircea voievod** de Dan Tărchilă, **Macbeth** de W. Shakespeare, **Romulus cel Mare** de Dürrenmatt.

TEATRUL DE STAT ARAD : **Moartea unui artist** de H. Lovinescu, **Avarul** de Molière.

TEATRUL DE STAT TG. MUREȘ : **Răzvan și Vidra** de Hasdeu, **Simple coincidențe** de Paul Everac, **Mitică Popescu** de Camil Petrescu, **Puterea întunericului** de L. Tolstoi.

TEATRUL NAȚIONAL CRAIOVA : **Cocoșul negru** de Victor Eftimiu, **Casa Bernardei Alba** de Lorca, **Volpone** de Ben Jonson.

TEATRUL DE STAT GALAȚI : **Țepeș Vodă** de Mircea Lerian, **R.U.R.** de Karl Capek.

TEATRUL DE STAT PITEȘTI : **Visul unei nopți de iarnă** de Tudor Mușatescu.

TEATRUL DE STAT BRĂILA : **Sînziana și Pepelea** de Alecsandri.

TEATRUL DE STAT BOTOȘANI : **Anonime** de Al. Voitin (premieră pe țară).

TEATRUL DE STAT BACĂU : **Omul de la miezul nopții** de V. Nistor.

TEATRUL DE STAT CONSTANȚA : **Prietena mea Pix** de V. Em. Galan, **Femeia mării** de Ibsen, **Nunta din Peruggia** de Al. Kirițescu.

(Continuare în numărul viitor)

■ Scurtă convorbire cu **Felix Caroly** de la Teatrul „Ion Creangă", în preajma deschiderii noii stagiuni.

„Anul acesta — ne informează d-sa — voi avea identități variate, de la ducele de Buckingham din „Cei trei mușchetari" la regele din „Regele-cerb" al lui Carlo Gozzi și la cele cinci apariții deosebite din spectacolul-coupé „Trec trubadurii", compus din dramatizarea unor legende. Remarc cu satisfacție că prin aceste spectacole (ultimele două) teatrul de proză îmi solicită mijloacele pantomimei care — se știe — continuă să fie pasiunea mea. În noua stagiune mă voi reintîlni cu un gen de roluri care într-o vreme a constituit „maniera" mea : eroul negativ, amabil și insinuant. După mulți ani, o reintîlnire nu mai ține de manieră ci de creionarea unui caracter ; cu atît mai mult cu cît este vorba despre Sir Pierce de Exton, ucigașul lui Richard al II-lea din tragedia lui Shakespeare, pe care Radu Penciulescu o montează pe scena Teatrului Mic".

Mircea Crișan

televiziune

DUMINICĂ 25 SEPTEMBRIE. Retransmiterea părții a doua a concertului inaugural al orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu" (vezi și rubrica „Muzica"). Avem convingerea că sîntem în asentimentul multor iubitori ai muzicii solicitînd Televiziunii ca asemenea transmisii să aibă loc cît mai des (12.00) ■ Bogat program duminical sportiv, cuprinzînd fotbal și aspecte de la Campionatul mondial de gimnastică de la Dortmund ■ „Centum anni Academiae" este intitulată, omagial, emisiunea de știință (19.40) ■ O emisiune care, de la săptămînă la săptămînă, este tot mai variată, mai plăcută : „Magazin... duminical" (20.15) ■ Filmul polonez „Clubul cavalerilor" (21.00) ■ Don Backy, un solist italian invitat în studioul TV (22.35)

MARȚI 27 SEPTEMBRIE. Din lirica lui Camil Petrescu (19.20) ■ Valoroasa rubrică „Filmul documentar și clasicii săi" ne prezintă poate pe cel mai clasic dintre clasicii genului — Robert Flaherty (19.35) ■ O emisiune economică în al cărei obiectiv intră probleme de protecția muncii (20.00) ■ Spectacolul păpușăresc de succes „Mîna cu cinci degete" — parodie polițistă de Mircea Crișan (20.30) ■ Varietăți pe peliculă (22.15).

MIERCURI 28 SEPTEMBRIE. Retransmiterea de la Sofia a unui concert popular bulgar (19.30) ■ Cornul, fagotul, tuba... iată cîteva instrumente muzicale cu care se poate face chiar și muzică ușoară (20.10) ■ Gh. Epuran ne invită într-o excursie în cel de-al doilea defileu al Oltului. Tentant ! (20.30) ■ Filmul cehoslovac „Rusalka" (21.00).

JOI 29 SEPTEMBRIE. „Cu jucăriile nu-i de joacă !..." Cel puțin asta își propune să ne demonstreze Ancheta TV (19.20) ■ „Secretele atletismului". Un film ce-și propune să ne reveleze poezia acestui sport. Premieră pe țară ce trebuie văzută (20.40) ■ Actrița greacă Aspasia Papatanasiu-Mavromati este prezentată telespectatorilor români de Radu Beligan (21.30) ■ „Contrabandă" — un film polițist realizat de studiourile din R.D.G. (21.45).

VINERI 30 SEPTEMBRIE. Este magnetofonul un instrument muzical ? Să vedem ce ne va răspunde D. Capoianu la rubrica „Galeria instrumentelor" (19.20) ■ Țara Hațegului și Ținutul Pădurenilor — o pagină a atlasului folcloric (19.35) ■ Itinerar iugoslav cu „Teleglob" (21.15) ■ Anda Călugăreanu, Elena Caragiu, Paul Ghențer și Brîndușa Zaița-Silvestru într-un program muzical cu un titlu nostim : „Divertisment pentru două voci, trei instrumente și... o păpușă" (21.45) ■ La rubrica „Interpreți celebri" — o voce mare : Alexei Krivcenia de la Teatrul Mare din Moscova (22.20).

SÎMBĂTĂ 1 OCTOMBRIE. Minodora Nemeș, Ion Luican, Dumitru Sopon, Radu Voinescu ne oferă un buchet de cîntece de dragoste și jocuri populare românești (21.00) ■ „După miezul nopții" de Nicolae Țic, scenarizare de Liana Maxy, la Studioul Mic. Excelenți interpreți : Tatiana Iekel și Silviu Stănculescu (21.25) ■ Nicole Felix din Franța — invitată în studioul TV (22.00) ■ După cum se poate vedea, programul acestei săptămîni se anunță bogat, divers, atractiv... Să nu uităm că se încheie cu „Sfîntul" (22.30).

CENTENARUL ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

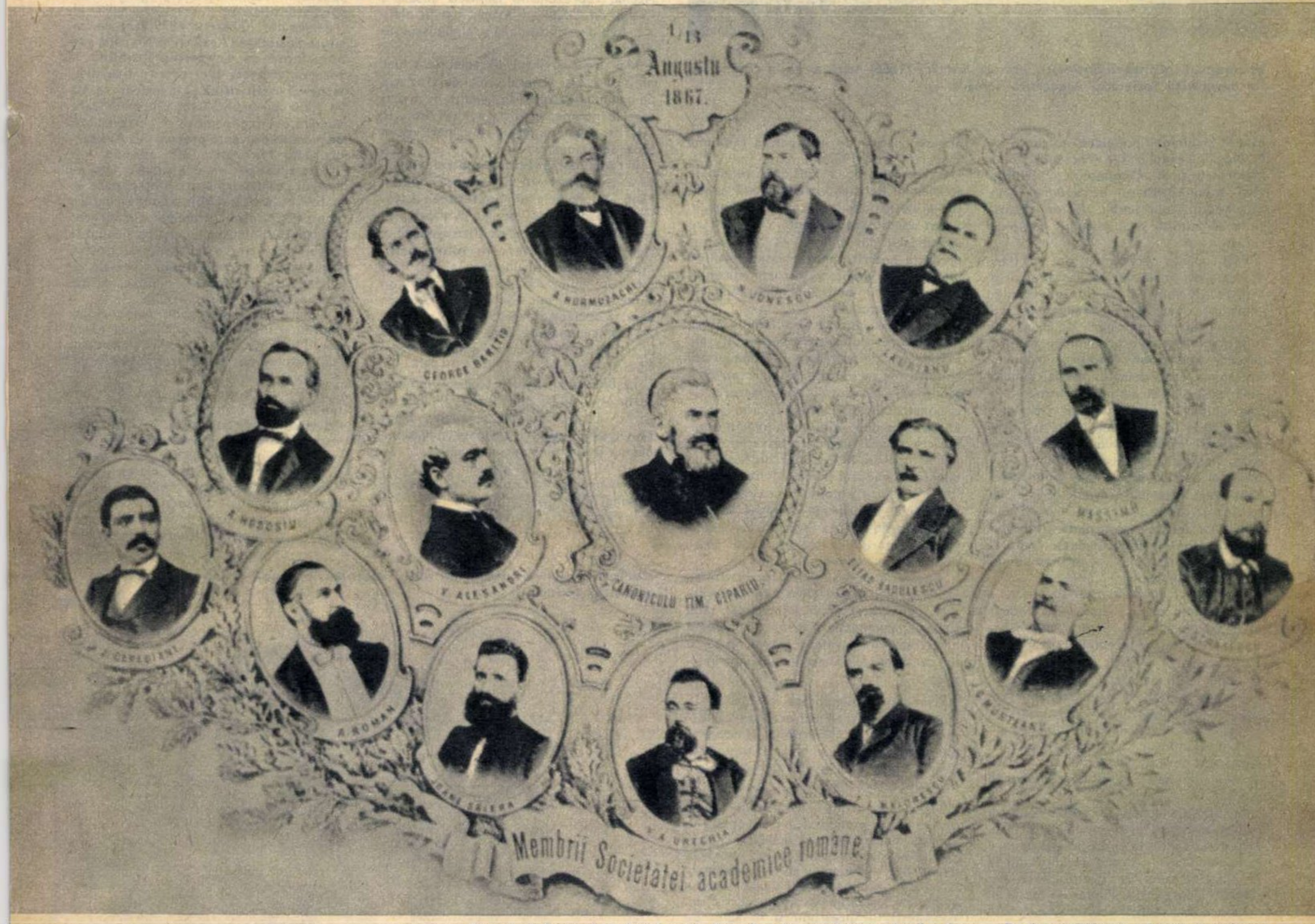

Membrii Societății Academice Române (reproducere după o fotografie din publicația: Actele și serbarea naționale a inaugurărei Societățeì pentru gramatica și glosariulu limbei române — **1867**).

în slujba marilor cauze ale progresului științific și social

de acad. prof. A. OȚETEA

Sub președinția de onoare a Comitetului Central al P.C.R., a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri, Academia Republicii Socialiste România sărbătorește o sută de ani de rodnică și glorioasă activitate pusă în slujba poporului. Este o sărbătoare pentru întreaga știință românească.

În cursul existenței sale seculare Academia Română a jucat un mare rol, fiindcă a răsărit din însăși viața și nevoile neamului nostru și fiindcă de la început s-a făcut interpreta aspirațiilor lui celor mai înalte și s-a identificat cu lupta lui pentru unitate, libertate și independență. Academia și-a axat activitatea pe temeiurile tradițiilor de luptă ale poporului nostru, pentru realizarea unui stat național unitar.

Una din preocupările principale ale Academiei, la începuturile ei, a fost aceea de a fixa ortografia și gramatica și de a întocmi dicționarul limbii române, iar primele ei publicații s-au referit la aceste obiecte. Unitatea limbii era atunci problema dominantă a culturii românești. Pentru dezvoltarea capitalismului însuși, crearea unei limbi literare, aceeași în toate regiunile locuite de români, devenise o necesitate imperioasă. Or, curentul latinist care, pentru a sublinia și mai mult originea latină a limbii noastre, adoptase sistemul etimologic, amenința să sape o prăpastie între limba păturilor culte și graiul viu al poporului. În prima perioadă a vieții Academiei, curentul latinist a fost precumpănitor. Dar partizanii sistemului

(Continuare în pag. 6)

o muncă științifică riguroasă

de acad. prof. Victor **VÂLCOVICI**

Împlinirea vîrstei de 100 de ani pentru Academia noastră română se prezintă ca un eveniment de mare însemnătate, căci Academia este o instituție care a strîns laolaltă tot ce are țara mai valoros, mai frumos, mai prețios pe linia creației intelectuale.

Academia este o instituție de origine greacă; ea era, pe timpul grecilor antici, o proprietate situată în apropiere de Atena, reprezentînd faimoasa școală a lui Platon. Locul era foarte îngrijit plantat. Acolo se obișnuia să se țină discursurile publice.

Mai tîrziu cuvîntul «Academie» a luat un înțeles mai general,un fel de asociație de oameni de litere, de savanți, de artiști care se întruneau pentru a lua în discuție diferite subiecte, fără a se urmări vreun scop de natură practică.

În țara noastră vechea Academie Română a luat naștere în luna aprilie a anului 1866 sub numele de **Societatea Literară Română.** Înființarea ei a fost precedată de «**Societatea filosofească a neamului românesc în mare principatul Ardealului**», care a apărut la Sibiu în anul 1795, avînd oarecum un caracter academic. Scopul urmărit de această societate era scoaterea unei gazete enciclopedice care să avantajeze apariția unor lucrări cu caracter științific și istoric.

La București, Dinicu Golescu înființase în anul 1827, din motive analoge, o gazetă care trebuia să servească drept temei unei mișcări serioase de extindere a învățămîntului național.

Astfel s-a creat, încetul cu încetul, cadrul propice înființării unei Academii privind întreaga națiune.

Închegarea trupului unei Academii care să fie expresia celor mai bune forțe de creație din toate provinciile românești s-a făcut atît cu privire la activitatea literară, cît și la cea științifică.

S-a scurs un secol de muncă și Academia a devenit în prezent — incomparabil — de o mare diversitate. Din cele treisprezece secții ale ei, toate afară de una singură — aceea de literatură și artă — poartă titluri științifice, începînd cu matematica și terminînd cu științele filologice. Academia s-a conformat astfel spiritului vremii, care împinge gîndirea spre științificare.

Legea din 30 martie 1879 care definitivase Societatea Academică Română sub noua formă de **Academia Română** îi rezerva acesteia trei secții: **literară, istorică, științifică.** Un rol de seamă l-a jucat pe atunci secția literară care număra printre membrii ei personalități de mare importanță precum: V. Alecsandri, Titu Maiorescu, B.P. Hasdeu.

Există totuși unele excepții. Una — desigur cea mai izbitoare dintre toate — marele nostru poet Mihail Eminescu, care a putut exprima în forme geniale durerea și bucuria unui neam întreg, nu și-a putut găsi un loc printre academicienii noștri. Vina este a împrejurărilor speciale în care a viețuit Eminescu și în care asemenea greșeli erau posibile.

Nu mai puțin importante personalități figurau și în secția istorică, unde găsim pe M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, A.D. Xenopol, D. Onciul, N. Iorga, V. Pârvan.

Secția științifică s-a întărit și ea cu timpul. Ea s-a consolidat prin activitatea fizicianului Em. Bacaloglu, a chimistului ieșean Petre Poni, a bacteriologului Victor Babeș, a geologului Gr. Cobălcescu, a matematicianului Spiru Haret.

Sub forma ei mai nouă, Academia Română, prin cele 13 secții ale ei, a pus în mișcare energia intelectuală a României cu o masă de tineret care a dat

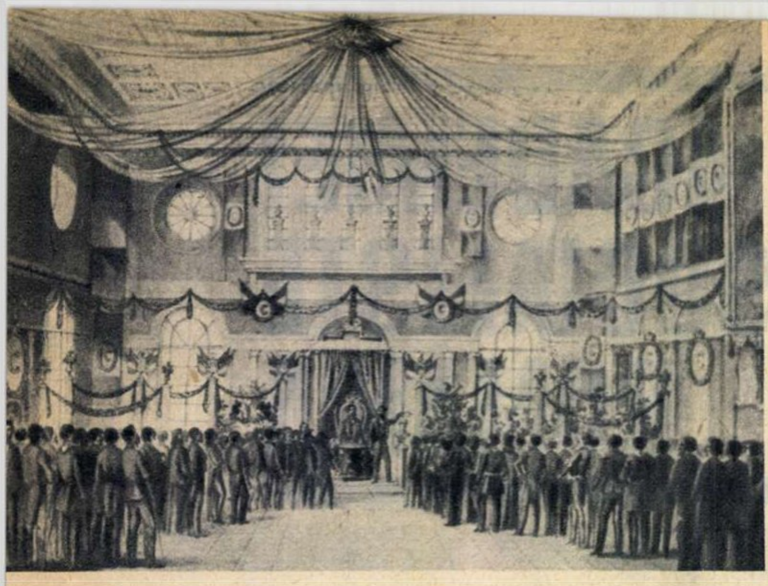

Momentul înființării Societății Literare Române (1866), **care avea în curînd să fie denumită** Societatea Academică Română.

fonetic și ai limbii populare, în frunte cu M. Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Titu Maiorescu și Al. Odobescu, au izbutit să-și impună punctul de vedere și să asigure unitatea limbii, factor constitutiv al națiunii și al statului național român.

Preocuparea Academiei de a întări unitatea națională s-a manifestat și prin alegerea membrilor ei din provinciile românești. Inaugurarea Academiei, care s-a făcut într-o atmosferă de mare însuflețire, a fost ca o prefigurare a unirii tuturor românilor. Membrii ardeleni, întîmpinați tot drumul, de la graniță pînă la București, de mii de oameni, au fost salutați ca soli ai unității naționale.

Secția de istorie a servit același ideal publicînd *Istoria românilor sub Mihai-vodă Viteazul* de Nicolaie Bălcescu și primele patru volume ale operei lui Dimitrie Cantemir. Secția a III-a, a științelor naturale, înființată în 1872, a inițiat explorarea bogățiilor subsolului țării și stabilirea unui inventar complet al resurselor solului și al tuturor ramurilor de activitate.

Cucerirea independenței naționale a lărgit cîmpul de activitate și a întărit influența Academiei asupra vieții culturale a țării. Prin premiile pe care le-a decernat, prin bursele de studii, prin colecțiile sale de cărți, de manuscrise, de stampe și monede Academia a încurajat activitatea literară și științifică și a format numeroase cadre de valoare pentru învățămîntul superior. Academia Română a devenit astfel «focarul nestins al ideii naționale, purificat și întărit de știință».

În cursul perioadei 1879-1918 rolul cel mai strălucit l-a avut secția de istorie. Prin personalitățile excepționale pe care le cuprindea — e destul să amintim pe M. Kogălniceanu, Gh. Barițiu, A.D. Xenopol, N. Iorga și V. Pârvan — secția de istorie a desfășurat o activitate care a situat-o în fruntea Academiei și i-a asigurat un loc de cinste în istoriografia universală.

Nu putem de bună-seamă insista aici asupra multiplelor idei ce au generat în sînul Academiei noastre. Remarcăm doar în treacăt una din ele, și anume ideea clarvăzătoare a unor academicieni ca, de pildă, Xenopol, a susținerii industrializării țării ca factor determinant al progresului ei. Apare acum și mai clar rolul unor academicieni integrați organic în curgerea evenimentelor importante din istoria poporului. Oamenii noștri de știință și cultură, acei care erau pătrunși de ideile umanismului, au înțeles și au susținut cu însuflețire revendicările și lupta poporului. În sensul acesta, printre atîția alții, se înalță și luminoasa figură a lui Ion Ionescu de la Brad, învățatul pătruns de atîtea și atîtea idei progresiste privitoare la starea țărănimii. După cum iarăși numeroși cărturari ai noștri au fost alături de însîngerata țărănime răsculată de la 1907.

Între cele două războaie mondiale Academia Română, credincioasă tradiției ei de exponent al unității naționale, a fost apărătoare vigilentă a integrității teritoriale; din mijlocul ei s-au ridicat proteste hotărîte împotriva expansiunii hitleriste și împotriva tuturor curentelor care amenințau independența și suveranitatea națională.

Instaurarea puterii populare și transformarea revoluționară a vieții culturale în țara noastră au creat și Academiei noi condiții de activitate și i-au atribuit sarcini care au făcut din ea un factor activ al construcției socialismului, potrivit cu importanța dobîndită de știință în organizarea și dezvoltarea producției.

Decretul din 1948 a făcut din Academie o instituție de stat și i-a atribuit misiunea de a organiza și conduce «cercetări de înalt nivel științific în unitățile sale de cercetare, în strînsă legătură cu necesitățile construcției socialiste, în toate domeniile economiei și culturii».

Academia își desfășoară azi activitatea în 34 de institute și 15 centre de cercetare, un observator astronomic, stațiuni experimentale și laboratoare bogat înzestrate cu aparate și biblioteci și cu un personal specializat în continuă creștere.

Cercetările planificate și munca în colectiv au permis serierea problemelor în ordine de importanță, concentrarea forțelor pentru abordarea unor probleme complexe și controlul muncii prin dezbateri largi.

Cercetarea științifică, strîns legată de munca clasei muncitoare și efectuată în spiritul materialismului dialectic și istoric, a luat un puternic avînt. Lucrările membrilor Academiei și ale cercetătorilor din institutele ei, unele traduse și în limbi străine, au asigurat științei românești un prestigiu și în afară de granițele țării.

Cu un admirabil simț de adaptare la nevoile societății, Academia a servit, timp de o sută de ani, toate marile cauze ale progresului științific, național și social. A apărat unitatea limbii literare și legătura ei organică cu graiul popular, a contribuit la consolidarea unității naționale, a servit cauza independenței de stat și a luptat pentru strîngerea laolaltă a tuturor ramurilor răzlețe ale poporului român, iar între cele două războaie a combătut teoriile inumane ale hitlerismului.

În regimul puterii populare Academia, înzestrată cu puternice mijloace de acțiune, își pune toată puterea ei de muncă în serviciul construcției noi, socialiste. De aceea sărbătorirea unui secol de activitate academică, închinată propășirii economice, sociale și culturale a țării, este întîmpinată cu bucurie și mîndrie de toată suflarea românească.

Cercetătorii Institutului de fizică atomică lucrează în laboratoare dotate cu aparataj modern.

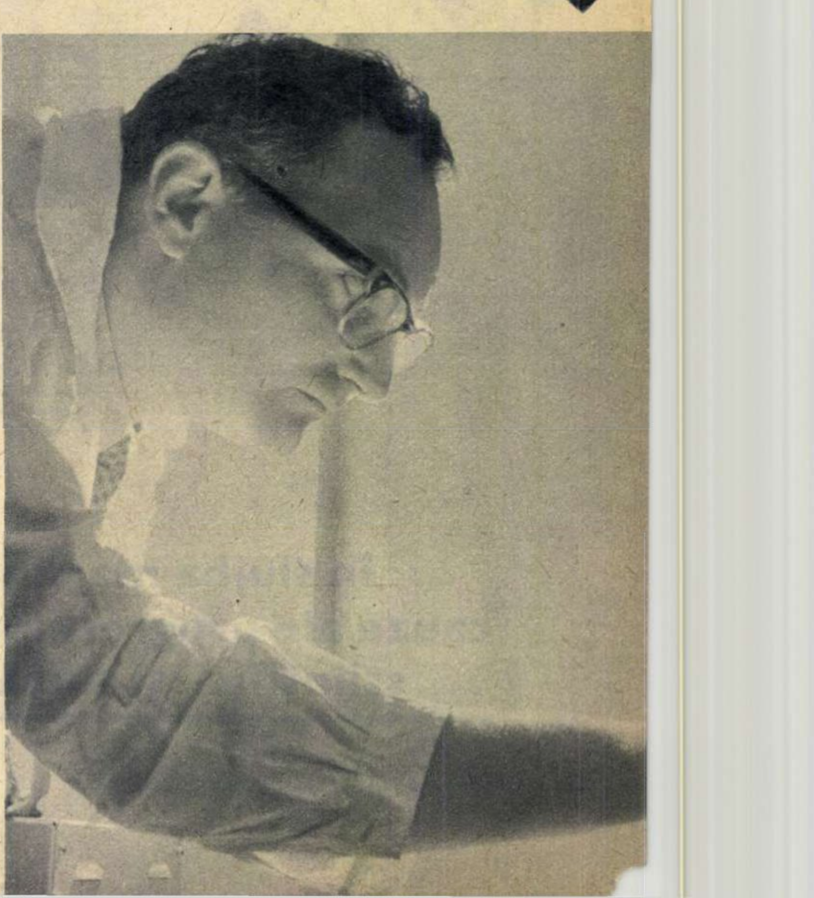

naștere unei fecunde mișcării științifice — persoane și lucrări — într-o continuă dezvoltare progresivă.

Academia Republicii Socialiste România este cel mai înalt for științific al țării. Gîndirea științifică emanată de acest for se poate compara cu produsele intelectuale ale altor academii — mult mai vechi și deci mult mai celebre.

Conducerea țării a știut să înzestreze Academia Republicii Socialiste România cu institute bine utilate, ceea ce face ca în atmosfera științifică existentă să avem o producție științifică de înaltă calitate.

În aceste institute un popor de tineret este prins astăzi într-o muncă științifică riguroasă, sub conducerea unor profesori valoroși.

În jurul acestor profesori s-au creat școli. Se poate vorbi de școală, în această accepțiune a noțiunii, la toate secțiile științifice ale Academiei.

La secția de științe matematice se distinge în mod deosebit Institutul de matematică din București, condus de acad. Miron Nicolescu, care este și președintele Academiei. Tot în acest institut s-au format în ultimul timp școala de geometrie a acad. G. Vrînceanu, școala de algebră și de cibernetică a acad. Gr. C. Moisil, școala de hidrodinamică a acad. Caius Iacob.

Secția matematică mai prezintă un puternic centru de statistică matematică la București, sub conducerea acad. Gh. Mihoc.

La Cluj aceeași secție posedă un Institut de calcul sub conducerea acad. Tiberiu Popoviciu.

Toate la un loc reprezintă energia hotărîtă de progres a științei sub impulsul puternic al partidului și guvernului, care și-au asumat răspunderea și grija ca în viața țării cercetarea științifică să se afle la înălțime.

Străduința oamenilor de cultură și știință, energia și capacitatea lor pe care le depun în construcția socialistă a țării, devotamentul lor față de cauza poporului sînt menite spre acest înalt scop, iar pentru atingerea lui intelectualitatea noastră este acum antrenată, cu toată abnegația, în îndeplinirea sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

înalta misiune a științei

de acad. prof. Miltiade FILIPESCU

Încercăm un sentiment de profundă emoție sărbătorind centenarul Academiei și resimțim, totodată, o puternică bucurie știind cît este de tînără astăzi această respectabilă instituție, cea mai înaltă tribună a științei românești.

S-a scurs un veac de viață științifică organizată căci, se știe, preocupările pentru știință din țara noastră sînt mai vechi. În acest veac poporul nostru și-a manifestat vitalitatea și geniul și pe tărîmul cercetării științifice, astfel încît bunele rezultate ale acestei munci au sporit faima României peste hotarele ei. Așa au fost cercetările lui Gr. Cobălcescu, Gr. Ștefănescu, Sabba Ștefănescu, Matei Drăghiceanu ș.a. Aceștia au fost primii geologi români și ei s-au manifestat începînd din anul 1862. La 1882 a luat ființă Biroul geologic, care a realizat prima hartă geologică a țării, iar la începutul secolului al XX-lea a fost înființat Institutul geologic al României (era al doilea institut științific al țării), iar direcția lui a fost încredințată profesorului L. Mrazec. Acest valoros savant a identificat și descris o structură necunoscută pînă la el: anticlinalul diapir, structură favorabilă pentru formarea zăcămintelor de petrol. În scurtă vreme descoperirea profesorului Mrazec a fost acceptată de savanții timpului. Mulți au căutat și au identificat asemenea structuri în propriile lor țări și astfel a crescut cu noi zăcăminte rezerva de petrol în Statele Unite, Rusia și Germania.

Vechile mari valori și capacități ale științei românești au știut întotdeauna să lupte împotriva adversităților, să dea tot ceea ce flacăra lor interioară putea produce, în folosul țării lor. În felul acesta s-a menținut, aș zice cu eroism, cercetarea noastră științifică; în momentul cînd poporul nostru a devenit stăpîn pe propriul lui destin, știința cunoaște o nouă vigoare și tinerețe. Cu această nouă tinerețe și nouă vigoare știința românească și-a găsit adevăratul loc în societate. De aceea la Congresul al IX-lea al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «Programul de dezvoltare a societății socialiste în următorii cinci ani, satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale economiei naționale sînt incontestabil legate de progresul științei (...)».

Pentru prima oară acum, consfințind rolul științei și legiferînd sarcinile pe care trebuie să le îndeplinească ea, planul cincinal a inclus în prevederile sale 480 teme de cercetare. Sigur, nu este vorba aici numai despre faptul că există o lege de stat pentru cercetarea științifică. Cel mai important este faptul că între planul economic și planul de cercetare științifică există cea mai strînsă îmbinare, amîndouă întîlnindu-se pe făgașul dezvoltării generale a țării.

În ce privește științele geologice și geografice, planul cincinal prevede 16 teme de cercetare din acest domeniu. Geologia este chemată să-și dezvolte în continuare cercetările fundamentale incluzînd opere de sinteză și cercetările pentru punerea în evidență a unor noi rezerve de materii prime — hidrocarburi, minereuri neferoase, minereuri de fier, substanțe minerale nemetalifere. Geologia este un mod eficient de a valorifica bogatele resurse naturale ale pămîntului românesc și cred că nu este un prilej mai bun de constatat decît acum, la Centenarul Academiei, că geologii și toți ceilalți oameni de știință sînt la posturile lor și au trecut, cu ardoare, la îndeplinirea înaltei lor misiuni.

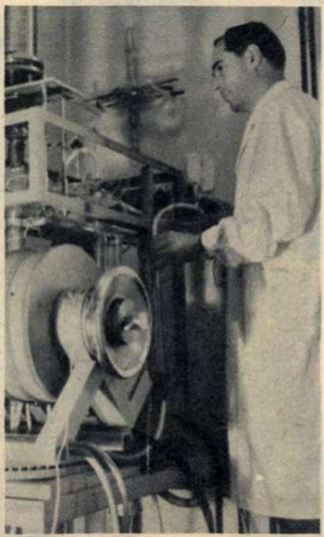

La Institutul de fizică se fac studii intense asupra susceptibilității magnetice a metalelor slab magnetice.

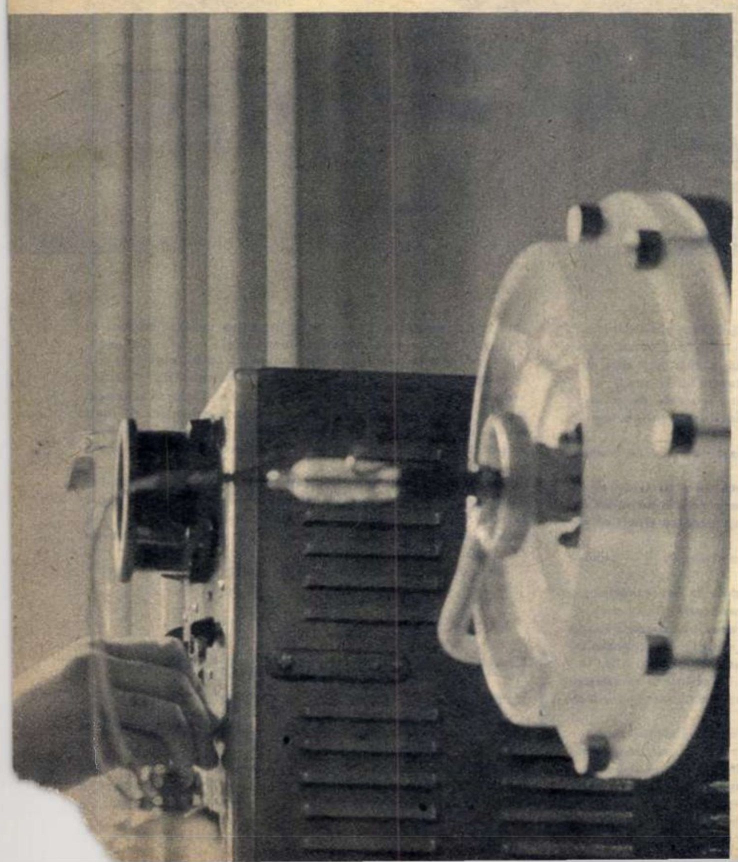

flacăra vie a unui veac de lumină

de A. T. BALABAN, membru corespondent al Academiei

Centenarul Academiei, eveniment de seamă pentru viața culturală a țării noastre, constituie un prilej pentru a arunca o privire îndărăt și înainte.

Datorită condițiilor istorice și geografice în care s-a închegat poporul nostru, preocupările științifice și tehnice au fost mai slab reprezentate în trecut. Cu toate că poporul român a dezvoltat de timpuriu tehnici care ușurau munca (ca dovadă se poate cita vechea moară românească de apă, construită din lemn, aflată la Muzeul tehnic din München), pînă în secolul trecut poporul nostru a dăruit lumii puține personalități remarcabile în domeniul științelor naturii. Cred că acest lucru se datorește importanței mai reduse pe care au avut-o, în condițiile istorice date, preocupările pentru descoperiri în științele naturii față de creația în literatură, istorie sau lingvistică. Oameni ca Gheorghe Asachi, Gheorghe Lazăr, Heliade Rădulescu ș.a., care aveau înclinație și pasiune pentru creația științifică, au simțit că pentru cultura țării noastre, în epoca în care au trăit, era mai însemnată activitatea literară; de aceea acești oameni și-au sacrificat interesul lor pentru știință în favoarea unei creații pe tărîmul literaturii, istoriei sau al organizării învățămîntului. Ei au rămas astfel mai cunoscuți pentru această parte a activității lor, cu toate că în alte condiții istorice ei ar fi putut face importante descoperiri științifice. Așa se face că reprezentanții cei mai proeminenți ai culturii noastre erau, cu precădere, oameni de litere, istorici sau artiști.

Cercetarea științifică a început să se dezvolte la noi mai ales în ultima sută de ani, după înființarea Academiei Române, parcurgînd de atunci un drum ascendent, profund marcat de crearea puterii populare, care a făcut din cercetarea științifică un puternic instrument al progresului social. Pentru dezvoltarea științei în țara noastră, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a constituit un moment de însemnătate istorică. Înființarea Consiliului Național al Cercetării Științifice, ca și întregul șir de măsuri substanțiale în vederea mai bunei organizări a activității științifice și a dezvoltării cercetărilor, îndemnul cald, generator de noi potențe, toate acestea vor îndeplini, pentru viitorul culturii țării noastre, un rol de importanță comparabilă cu cel pe care l-a avut crearea limbii române literare în dezvoltarea culturii în secolul trecut.

Locul de frunte pe care creația științifică îl ocupă în România socialistă va aduce la lumină noi manifestări ale geniului poporului român, va face să crească contribuția lui la îmbogățirea tezaurului științific al umanității. Avem pentru aceasta un fundament istoric puternic. În scurtul răstimp de 100 ani s-au manifestat mulți exponenți ai capacității creatoare a poporului român, care au fondat în țară școli științifice apreciate în toată lumea, ca G. Țițeica în matematică sau Gh. Marinescu în medicină; de asemenea, remarcabile creații tehnice au fost elaborate de români ca H. Coandă, N. Teclu sau G. Constantinescu în străinătate. Avem în prezent o seamă de personalități care, beneficiind de condițiile materiale create de statul socialist, au obținut realizări remarcabile în matematică, fizică, chimie, automatică, mecanica fluidelor, medicină etc. și care cultivă în colaboratorii și elevii lor spiritul exigent, obiectiv și perseverent al cercetătorului științific. Elevii de azi, savanții de mîine, sînt chemați ca prin pasiunea lor să dea naștere unor remarcabile creații științifice care să poarte mai departe flacăra vie a unui veac de lumină și care să mărească, prin aplicarea lor în practică, resursele, puterile și bunăstarea poporului nostru.

ce înseamnă a fi

o întrebare și 8 interlocutori

Necesitatea organică de cunoaștere — răspîndită pe scară de masă — este o trăsătură specifică a contemporaneității românești.

Ce înseamnă a fi contemporan? Dicționarul limbii române ne răspunde prin următoarea definiție: «care există, trăiește, se petrece în zilele noastre, care se raportă la prezent, la epoca actuală».

Formularea aceasta lapidară ne descoperă, la rîndul ei, cît de bogată și complexă este sfera acestei noțiuni și, deci, cît de variate, personale și contradictorii pot fi criteriile de apreciere și interpretare. De altfel, punînd interlocutorilor noștri această întrebare, ne-am gîndit la acel «ceva mai mult» pe care îl conferă înțelesul cuvîntului contemporan, la sensul filozofic, la nuanțele, la părerile individuale, la teoria și realitatea acestei noțiuni.

Aproape fără excepție, cei cărora ne-am adresat aveau o agendă foarte încărcată. Dar aproape fără excepție au fost gata să ne răspundă, cerîndu-ne un răgaz de gîndire. Un răgaz de gîndire pentru a analiza și confrunta păreri și puncte de vedere, dar mai ales pentru a prinde acele aspecte care dau noțiunii de contemporan în țara noastră specific și consistență.

Acad. GRIGORE MOISIL: A fi contemporan nu e o stare, ci o devenire.

— Întrebarea asta îmi place. Pentru că te obligă să te oprești și să analizezi calea pe care o străbați.

De fapt, prezentul nu e decît încărcarea viitorului cu potențele trecutului. A fi contemporan nu e o stare, ci o devenire. A fi contemporan înseamnă a trăi azi ziua de mîine, a trăi moartea lui ieri, ca nașterea lui mîine.

Îmi plac florile de azi fiindcă ele sînt fructele de mîine, fructele de azi fiindcă sînt sîmburii arborilor de mîine, rădăcinile fiindcă ele trimit sus coroana.

A fi contemporan înseamnă a renaște cu tot ce naște.

— Dar a fi contemporan în știință?

— Înseamnă a respecta știința făcută de alții și de tine, a trăi facerea științei. Înseamnă că ceea ce am admirat la 20 de ani e o chezășie pentru a admira ceea ce simți că se va face peste 20 de ani.

— Cum vă dezvoltați în acest sens activitatea dv. și a colaboratorilor dv.?

— În știință și în tehnică, referindu-ne la matematică și tehnica calculului, problema «contemporaneizării» este o problemă de stat. Arăt în tot felul de ocazii că trebuie luate măsuri organizatorice pentru a nu fi obligați să scoatem la pensie un inginer la 35 ani! Cu alte cuvinte pentru a nu întîrzia trăirea în contemporan a tehnicii și științei românești.

— Cum credeți că trebuie organizată această activitate în favoarea «contemporaneizării»?

— Am propus învățămîntul continuu, adică afectarea unei cote de 15-25% din timpul de lucru recalificării, modernizării inginerilor și profesorilor din învățămîntul mediu.

Trebuie înțeles că timpul cît un inginer sau un profesor își însușește rezultate noi și metode noi, cu alte cuvinte se «contemporaneizează», nu este un timp utilizat numai în favoarea lui, ci și în favoarea instituției în care lucrează.

Dar paralel cu acțiunea organizatorică trebuie dusă și una propagandistică. Nu este suficient ca cineva să fie informat asupra noului, ci trebuie să-l și trăiască și să-l facă să trăiască. Atunci cînd un inginer face o comunicare științifică de înalt nivel, el nu trebuie să uite că rezultatele sale trebuie aplicate în practică. Și asta mai ales cînd directorul întreprinderii nu e de acord!

Sau cînd un profesor de învățămînt mediu prezintă o foarte frumoasă lucrare de teoria categoriilor, de pildă, el trebuie să se gîndească cum își va modifica acest curs pentru a răspunde noilor cerințe, tocmai ca o consecință a faptului că el știe teoria categoriilor.

A fi contemporan trebuie să fie un tonic, nu un veșmînt.

— Și o asemenea convorbire este un tonic.

Prof. TRAIAN HERSENI: Depinde de la ce pornim în aprecierea contemporaneității.

Conducătorul secției de psihologie social-industrială a Institutului de psihologie, profesorul Traian Herseni, este obișnuit cu

contemporan ?

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

asaltul ziariștilor. Mulți dintre cei care fac o anchetă sau au de gînd să înceapă una îl roagă să le spună ce părere are despre tema anchetei sau ce crede despre vreo întrebare sau alta. Solicitat și de astă dată, profesorul Herseni a replicat cu răbdarea sa metodică:

— Depinde de la ce pornim în aprecierea contemporaneității.

A fi contemporan inseamnă a participa efectiv la cele mai înaintate realizări ale vremii tale. Înseamnă nu numai o coexistență de martor pasiv.

— Așadar, o poziție activă, creatoare, în marele registru al timpului nostru.

— Și dacă se poate, ceva mai mult: efortul de a te integra în formele cele mai avansate de existență și activitate din toate cîte ți se oferă. Nu pot fi numiți contemporani cei care întorc fața spre trecut, refuzîndu-și perspectiva înaintării, a evoluției. Iar dacă intrăm în detaliu, din punctul de vedere al antropologiei filozofice, a filozofiei omului, a fi contemporan înseamnă a obține de la viață tot ce este ea în stare să ne dea.

— Care este după părerea dv. «unitatea de măsură» a contemporaneității?

— Gradul de participare la construirea socialismului și comunismului.

— Ce ar însemna pentru dv. a vă refuza contemporaneitatea? A nu fi contemporan?

— A mă lipsi de cele mai valoroase făgăduințe ale vieții, de bucuriile ei cele mai proaspete. Și spun asta la o vîrstă care a depășit și cea de-a doua tinerețe!

— Și acum, pentru a nu lăsa impresia că nu am pus punctul pe i, ce părere aveți: omul Traian Herseni este contemporan în sensul pe care îl înțelege profesorul Herseni?

— Aș răspunde cu dragă inimă afirmativ... dar nimeni nu poate fi judecătorul propriei sale cauze. Ceea ce aș putea afirma e că sînt fericit că trăiesc într-o vreme care nu este o «copie» ci un «original». Construit de fiecare dintre noi, fiecare în parte și împreună.

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA.

Contemporaneitate cu plus și contemporaneitate cu minus.

— Crezi că te adresezi cui trebuie? Nu vezi pe cine am în stînga și în dreapta?

— Schiller, Goethe, Shakespeare, Cervantes. Tocmai ei ne îndreptățesc întrebarea. Și aceasta pentru că dv. vă numărați printre cei care prezentîndu-i maselor largi de cititori le evidențiază tocmai contemporaneitatea.

— Ca să dau un răspuns exact, ar trebui să spun însă că sînt cînd contemporană, cînd nu.

— Cînd nu sînteți?

— Cînd mă cufund în amintiri sau în explorarea lumii lui Eschil sau Dante, cînd mă îndepărtez din fluxul vieții noastre cu veacuri sau milenii.

— Cînd redeveniți contemporană e în acest fel ușor de înțeles.

— Nici aici n-aș putea fi categorică. A fi contemporan mi se pare un deziderat ideal, de aceea mi-e greu să răspund întru totul afirmativ. Nu putem fi totuși prezenți atît pe cît am dori în fiecare clipă a uriașei cerințe de energie creatoare care pulsează în societatea noastră. Ce pot spune, e că mă străduiesc să exprim și eu în activitatea mea dimensiunea cea mai prețioasă a evoluției care este contemporaneitatea.

— Mă repet, amintindu-vă un recent articol de-al dv. Scriați acolo că o operă de artă care își dezvăluie și își epuizează sensurile spunînd tot la prima vedere nu e o operă de artă care va trece peste timp. Ce părere aveți în această lumină despre acele trăsături ale artei și culturii românești care le vor face să dăinuie în timp?

— Afirmarea și recunoașterea pe plan național și mondial a permanențelor românești constituie o realitate și o necesitate a vremurilor noastre. Dar aceste permanențe sînt nu numai adînc ancorate într-o realitate vie, ele exprimă în paleta bogată a literelor, muzicii, plasticii viziunile unui viitor cu totul aparte. Permanent e și Țuculescu și Brâncuși, permanent este și Enescu. Cu atît mai mult va fi permanent maestrul Arghezi.

— Ce ar trebui să facă tinerii slujitori ai muzelor pentru a se număra printre aceste «permanențe»?

— Să înțeleagă toate valorile lumii noastre în miezul însuși al vieții. Să aibă ochii deschiși spre toate orizonturile, să-și formeze și să-și cultive cu grijă o plurivalență mereu trează de sensibilitate și energie creatoare. Tinerii sînt pentru mine infuzia de entuziasm. Cred că ei sînt principalul termen de comparație al gradului nostru de a fi sau a nu fi contemporani. Chiar dacă tinerii sînt uneori excesiv de... contemporani și nu tocmai pe liniile pozitive ale contemporaneității.

— Există, așadar, după părerea dv., o contemporaneitate pozitivă și una negativă?

— Desigur. Și pentru că presimt că ai să mă întrebi ce înțeleg prin aceasta, ți-o iau înainte: contemporaneitatea pozitivă este cea care are ca motor pasiunea colaborării cu timpul, în vreme ce cea negativă este lipsa de aderență la marile valori ale tradiției umanitare, îndepărtarea de la cauza mare a umanității.

— Să revenim, dacă vreți, la societatea noastră...

— Pozitivul contemporaneității predomină evident, dar nici celălalt fel de contemporaneitate nu este exclus. Va fi cu timpul. Sînt convinsă de acest lucru. Pentru că există în societatea în care trăim dorința de a fi prezent pretutindeni unde se naște noul. Și mai evidențiază în același timp o curiozitate multilaterală, dublată de o dorință de cunoaștere la fel de multilaterală. Pentru dezvoltarea personalității această tendință a timpurilor moderne este foarte binevenită.

— Aici presimt un «dar».

— Întocmai. Există pe de altă parte pericolul risipirii și descentrării.

— Pentru ce optați?

— Nu optez. Propun un punct de sprijin etic-estetic. Cred că acest lucru permite oricînd revenirea din orice fel de aventură eșuată pe drumul căutării insolitului. Iar totul, absolut totul, dublat de luciditate.

— Puneți multă pasiune în luciditatea dv.?

— Luciditatea e în stare să declanșeze pasiuni!

— Și acum o ultimă întrebare: pentru că lumea în care vă cufundați uneori e departe de vremea noastră, faceți un efort pentru a reveni la realitate?

— Într-o oarecare măsură, da.

— Remediul?

— Gimnastica permanentă a minții îndreptată spre ziua de azi, dar mai ales participarea directă la uriașa construcție economică, socială, spirituală pe care țara noastră o realizează într-un efort titanic.

RADU PENCIULESCU:

Nu se pot da definiții.

Ca fost, și cînd timpul îi permite, actual ziarist, directorul Teatrului Mic dă primul răspuns în stil evident gazetăresc.

— Nu cred că se poate da definiția noțiunii de contemporan. Te întîlnești pe stradă cu un cunoscut și simți că nu-ți este de loc contemporan... sau că nu-i ești contemporan. Pe cînd oameni care au trăit cu sute de ani în urmă sînt și azi contemporani.

— Bătrînul Shakespeare, de pildă, nu?

— Nu numai că universul bătrînului Will nu e depășit, dar cred că nu putem spune că am vibrat pe toate lungimile lui de undă, că l-am epuizat. Să ne gîndim, de pildă, la mecanismul tiraniei pe care în Macbeth, în Richard sau în Henric, Shakespeare l-a surprins magistral. Noi am cunoscut, într-un fel sau altul, direct sau indirect, oroarea fascismului. Și de atunci nu încetăm să căutăm mecanismul monstruos al acestui fel de tiranie. Brecht, Ionescu, Mrozek, un drama-

(Continuare în pag. 10)

ce înseamnă a fi contemporan ?

turg polonez contemporan pe care îl vom reprezenta în stagiunea aceasta, Miller și atîția alții caută cauzele sociale și psihologice ale acestui fenomen de tragică amintire.

— Revenind la dificultatea definirii noțiunii de contemporan, ce ar fi să încercăm să exemplificăm această noțiune cu... Radu Penciulescu?

— **Cu datele exterioare ale lui Radu Penciulescu! Cred că sînt contemporan prin ritmul meu de viață — trăiesc repede, concentrat. În acest fel, spațiul e o noțiune care începe să dispară...**

— Timpul devenind cea mai relativă noțiune! Nu simțiți nevoia să vă acordați și perioade «au ralenti»?

— **Ba da. Prin concedii la țară sau prin autopolemică!**

— Polemica e un tonic?

— **O trăsătură a epocii noastre, acest spirit critic și autocritic.**

— Atît pentru odihnă?

— **Nu. Cel mai tare mă odihnește aspectul mulțimii concentrate — pe străzi, în cafenele, în piețe. Parcă îmi regenerez celulele. Mă topesc în mulțime ca o simplă celulă a ei, ca apoi să mă simt mai fortificat.**

— Citiți?

— **Cititul nu mai e azi o calitate, e mai mult o necesitate organică. Ar fi bine să veghem cu și mai multă grijă la valorificarea maximă a acestei trăsături a omului modern.**

— Cum ne putem satisface atunci nevoia de informație?

— **Și prin citit, dar avem atîtea alte posibilități convergente să facem acest lucru. În timp ce ne luăm micul dejun, putem asculta un buletin de știri asupra ultimelor evenimente din lume, ne putem arunca privirile asupra unui ziar și putem asculta muzică. Sîntem obligați să ne interesăm de tot ce se întîmplă în jurul nostru.**

— În stilul dv. mi se pare destul de dificil. Dar poate că acesta este, după părerea dv., tipul omului contemporan?

— **Dacă definiția de contemporan e greu de dat, tipul de om, de motor deci, e și mai greu. De altfel, cred că e foarte greu să-l catalogăm, să-l definim. Îl putem cunoaște, în linii mari, dar trebuie să ținem seama de o seamă de amănunte, de nuanțe, de reacții ale lui. În asemenea judecăți e bine să fim cît se poate de prudenți pentru a nu face erori. Atîta timp cît nu putem recepționa decît 20%, să zicem, să nu considerăm că restul de 80% nu există!**

— Repertoriul Teatrului Mic ilustrează în mare măsură această dorință.

— **Pentru că este o trăsătură a contemporaneității. Ce încercăm în teatrul nostru e să nu preluăm ce se poartă, ci să ilustrăm pe cît se poate marea problemă a comunicării între oameni, a punților de legătură: în piese fără virtuți dramatice prea mari, cum ar fi «Doi pe un balansoar», sau în tratarea grotescă a unor situații ca în «Amoor», dar și în «Simple coincidențe» a lui Paul Everac. Schimbarea de valori morale, aruncarea de punți între generații sînt surprinse de Paul Everac nuanțat și sensibil. Ce aș mai dori să adaug e că nu considerăm că modern înseamnă neapărat contemporan. Multe dintre problemele contemporaneității pot să dispară, dar nu se demodează. De aceea, cum vă spuneam, ne străduim să alegem ce e semnificativ ca problematică actuală din repertoriul străin și original, gîndindu-ne mereu că a fi contemporan înseamnă a fora și în trecut, pentru a nu fi străin de rezonanțele unor valori nepieritoare.**

— Și în acest fel, pînă în cele din urmă ați dat definiția pe care o considerați imposibilă!

ALMA GEORGESCU:
Contemporan = modern.

Cele mai multe dintre toaletele pe care în marile magazine bucureștene «ele» le privesc cu intenții serioase, iar «ei» cu un oftat, de admirație, desigur, trec înainte de a ajunge aici prin fața unor priviri care le cîntăresc critic calitatea.

Nedezmințindu-și această însușire critică nici în dialogul nostru, Alma Georgescu, inginer șef la întreprinderea «Arta modei», consideră că:

— **În materie de modă nu poți fi decît contemporan. Modern este sinonim aici cu contemporan. Dar a fi modern nu înseamnă a fi îmbrăcat după ultima extravaganță a modei. Este bine să fim la curent cu tot ce se poartă pentru a nu deveni niște apariții anacronice, dar trebuie să fim îmbrăcați în așa fel încît la orice oră să se poată spune că sîntem corecți și, de ce nu, eleganți.**

— Bine, dar modă înseamnă o anumită linie, o ultimă creație. Nu știu de ce acestea se numesc mereu «ultima» și «ultimele», pentru că fantezia modei e fără sfîrșit.

— **În special fantezia țesăturilor și a culorilor, pentru că linia nu ne permite o fantezie fără sfîrșit. Linia taliei e cînd sus, cînd la locul ei, cînd jos, scurtimea variază pînă la glezne... și... peste genunchi. Iar cînd revenim la linia bunicilor, descoperim o altă linie!**

— O întrebare semipersonală: aplicați și în viață principiile pe care le aplicați în materie de modă?

— **Într-o anumită măsură, da. În munca mea, trebuie să fiu la curent cu problemele actuale ale industriei de confecții. Ori aici nu numai că trebuie să fii foarte contemporan, dar trebuie să întrevezi un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat. Așa cum cred că facem cu toții în munca noastră. Ne încadrăm doar cu toții în prevederile planurilor de producție, care ce sînt dacă nu niște priviri realiste în viitor?**

— Și în afara orelor de muncă?

— **Preocupări foarte obișnuite — lecturi, muzică, excursii. Nu am timp să mă las cuprinsă în cochilia pasului pe loc. Nu vreau să am acest timp!**

Ing. ION NICULESCU:
Afirmativ, cred că n-am să pot răspunde niciodată!

— Cu alte nuanțe, am mai primit asemenea răspunsuri. Dar de ce nu vă puteți considera cu totul și cu totul contemporan?

— **Știința merge înainte cu pași atît de repezi, încît la un moment dat nici n-o să mai avem timp să aflăm la timp despre o nouă descoperire. Or, un om de știință trebuie să fie mereu la curent cu tot ce e nou în știință și tehnică pentru a putea selecta de îndată ce se poate aplica la condițiile de dezvoltare ale sectorului în care lucrează, dar să și contribuie creator la îmbogățirea acestui sector.**

— În direcția tehnică pe care o conduceți nu s-ar putea spune că duceți lipsă de inovații! Și nu numai că sînteți la curent cu ce e nou, dar specialiștii români sînt chemați să îndrume activitatea de prospectare științifică și construcție de exploatări petroliere în multe țări ale lumii. Atunci...?

— **Acest domeniu este mult mai larg. Dv. îl limitați aproape administrativ. Dar noi știm că implicațiile tehnico-științifice sînt mult mai vaste.**

— Să trecem, dacă vreți, la alt aspect al activității dv. Știu că ne reprezentați țara în multe foruri internaționale, Călătoriți și ați călătorit extrem de mult. Considerați că cineva care are o misiune ca a dv. trebuie să îndeplinească anumite condiții?

— **Desigur. Știți de ce se bucură delegații noștri de considerație și simpatie? România socialistă și-a cîștigat, în anii noștri, o reputație mondială datorită realizărilor pe plan intern, politicii externe și seriozității de care a dat și dă dovadă în tratativele economice și comerciale. Desigur că acest prestigiu se răsfrînge și asupra reprezentanților săi. Totodată delegații noștri sînt apreciați și pentru calitățile lor personale și pentru cunoștințele lor profesionale și culturale pe care le au. În convorbirile cu gazdele din țările în care se duc, se dovedesc a fi nu numai buni cunoscători ai limbii respective, dar și ai datelor generale de istorie, geografie, cultură din țara respectivă. Adăugați aici și faptul că românilor nu le e prea greu să fie spirituali!**

— O indiscreție: dv. cîte limbi cunoașteți?

— **Pînă acum cinci.**

— Pînă acum?!

— **Cred că e greu pînă cunoști primele două limbi. Pe urmă se formează un soi de obicei mintal, un pasionant exercițiu al minții. Consider o obligație a omului contemporan să cunoască cel puțin două limbi străine. E inutil să spun că nu numai în sectorul nostru de activitate, dar în oricare altul trebuie să putem să ne informăm, să luăm contact direct cu ce se întîmplă în alte țări prin intermediul limbii respective.**

— Nu aveți impresia că tehnicienii și inginerii sînt preocupați numai de domeniul lor de activitate?

— **Într-o oarecare măsură, aveți dreptate. Glumele care circulă pe socoteala «tehnicității» inginerești nu sînt scornite din senin. De cele mai multe ori pretextul este specializarea, autoperfecționarea, toate încadrate într-o acută lipsă de timp. Să fim serioși!**

Dr. MIRCEA PĂDURELEANU:
Contemporaneitatea ține de esență?

— **Întrebarea dv. seamănă cu un fel de joc.**

— Vă rog să mă credeți că e ceva serios.

— **Și eu sînt foarte serios cînd afirm acest lucru. E ca un joc în care m-ați întreba: în ce epocă aș dori să mă nasc?**

— Și ce ați răspunde?

— **Că nici nu se putea să-mi aleg o epocă mai bună!**

— Aceasta înseamnă că reușiți să vă încadrați în pulsul vremii actuale.

— **O delimitare vă rog: ce înțelegeți dv. prin contemporan și ce înțelegeți prin actual?**

— Uitasem că stau de vorbă cu un medic, care întreabă din profesie. Cred că nu poate fi vorba despre o sinonimie.

— **Sîntem de acord. E o deosebire netă între aceste noțiuni. Contemporaneitatea ține de esență, pe cînd actualul depinde de un anume moment. Numai atunci un om se poate mîndri cu calitatea de contemporan cînd pătrunde sau exprimă esența. Și acum un alt aspect. Mulți dintre noi am fost contemporani cu Brâncuși și Țuculescu, sîntem contemporani cu oameni deosebit de valoroși. Și poate că destul de mulți dintre noi ne mulțumim să înregistrăm ca pe o coincidență calendaristică acest lucru.**

— Ce ar trebui să facem spre a adînci această coincidență în timp?

— **Să ne apropiem cît putem de acești oameni, de viața lor. Să ne apropiem de oricine reușește să vibreze pe înălțimi. În ceea ce ne privește, statistica arată că din zece oameni de știință care au trăit cîndva, nouă trăiesc și lucrează în zilele noastre. Ce ar urma să facem atunci? Să stăm cu mîinile încrucișate? Sau să încercăm să-i cunoaștem, cunoscîndu-le preocupările, gîndurile, viața? Sigur că e mai comod reversul acestei atitudini.**

— Și care este acest revers?

— **Boema. De orice fel — în literatură, în dragoste și, în ultimă instanță, în viață. Nimic nu e mai periculos, după părerea mea, decît o asemenea atitudine. Și nimic mai puțin contemporan!**

— Știu că pacienții dv. favoriți sînt tinerii. Probabil că și cu ei aveți discuții pe teme asemănătoare?

— **Nici nu s-ar putea altfel.**

— E o înclinare personală?

— **Poate că da. Interesul pentru tineri mi-a fost trezit de observația pe care am făcut-o referitor la bunii și răii lor sfetnici. Pentru că, așa cum spunea un învățat francez, copiii noștri au mai multă nevoie de modele decît de critici. Observ uneori la unii dintre acești pacienți ai mei o vagă tendință de a încerca să-și... crească părinții! Un aer de superioritate în fața «bătrînilor demodați», dar și oarecare ezitare. Sînt tocmai în perioada în care își caută un drum în viață, în care nu știu ce să aleagă. Or, în acest moment, dacă părinții dintr-un motiv sau altul nu pot să fie acei îndrumători prețioși, colectivitatea trebuie să-și asume această sarcină. Dar trebuie să ținem seama că tinerii nu au nevoie de conferințe sforăitoare, ci de exemplele unor oameni antrenați ei înșiși în ceea ce numim contemporaneitate. Adică în acel acord între gîndire și acțiune fără de care nu putem simți adevăratul puls al cerințelor sociale. În acest fel, cred că răspunderea socială a fiecăruia dintre noi ajunge să fie expresia unei convingeri personale.**

ION HOBANA:
Fantezia trebuie să pornească din contemporaneitate.

Racheta cosmică este emblema redacției pe care o conduce scriitorul Ion Hobana la Editura tineretului. O discuție despre contemporan cu unul dintre scriitorii care fac salturi peste milenii ni s-a părut cea mai bună pentru încheiere.

— Ce conținut are viitorul pe care îl înfățișează literatura de anticipație științifică, tovarășe Hobana?

— **Viitorul acesta este întotdeauna o prelungire a prezentului pe coordonata celei de-a patra dimensiuni. Cele mai disperate încercări ale autorilor occidentali de a-și imagina o societate cu totul inedită nu fac decît să reflecte într-o oglindă deformantă trăsăturile modului lor de viață.**

Sarcina noastră este cu atît mai ușoară cu cît cunoaștem direcția principală a evoluției civilizației umane, iar în realitatea românească găsim suficiente semne ale viitorului comunist.

— Noțiunea aceasta de prelungire a contemporaneității în lucrările de anticipație științifică n-a suferit oare unele fluctuații?

— **Literatura științifico-fantastică a avut și ea de suferit de pe urma înțelegerii înguste a noțiunii de contemporaneitate pe care au manifestat-o unii critici. Se susținea că fantezia nu trebuie să se avînte prea departe în viitor pentru a nu se rupe de problemele omului de azi. După părerea mea, cărți ca «Norul lui Magellan» de S. Lem și «Nebuloasa din Andromeda» de I. Efremov sau «O iubire din anul 41 042» a lui S. Fărcășan și «Umbra timpului» de V. Kernbach răspund mai bine cerințelor contemporaneității decît nu știu ce roman pe teme foarte actuale, scrise fără pasiune și fără talent.**

— La ce lucrați acum?

— **La un volum în care urmăresc să descriu noile raporturi dintre individ și colectiv, dintre om și natură, raporturi determinate de schimbările care vor surveni pe toate planurile realității viitorului. Mă străduiesc și eu în felul acesta să mă integrez, pe măsura posibilităților mele, în contemporaneitate.**

★

Ne întrebăm uneori, unii mai frecvent, alții poate mai puțin, dacă o acțiune, dacă un gînd al nostru sînt cele mai potrivite.

Întrebarea noastră a pornit dintr-un impuls asemănător.

Și din cîte s-a putut vedea din aceste cîteva răspunsuri, ea n-a rămas un simplu semn de întrebare peste care se poate trece destul de ușor sau a cărui rezolvare poate fi amînată în fața altor probleme la ordinea zilei.

Semnificația și în special sîmburele viitorului pe care îl conține contemporaneitatea au fost prezente de fapt în toate răspunsurile.

Dar în viziuni și dorințe de realizare diferite, cum e și firesc.

Sînteți contemporan?

Dacă această întrebare vă dă și dv. dorința de a răspunde, vă rugăm să luați o coală de hîrtie, un toc și să ne scrieți.

Maria PREDUȚ

ANCHETA «FLACĂRII»

DIVORȚUL, o „soluție”?

de Sanda **FAUR**

O anchetă întreprinsă de revista noastră în primele luni ale acestui an (sub titlul «De bunăvoie și nesilit de nimeni...») pusese în discuție coordonatele contemporane ale dragostei și vieții conjugale. 1 000 de cititori au ținut să-și spună cuvîntul în această amplă convorbire publică vizînd aspecte esențiale ale armoniei familiei.

Reluăm discuția de la punctul ei terminus, mai bine zis de la ceea ce poate constitui unul din punctele terminus ale vieții conjugale: divorțul.

— CONSTITUIE DIVORȚUL, PENTRU O CĂSNICIE AFLATĂ ÎNTR-UN MOMENT DE IMPAS, SINGURA SOLUȚIE POSIBILĂ?

— DIVORȚUL PRIPIT NU REPREZINTĂ OARE O CONSECINȚĂ A CĂSĂTORIEI PRIPITE?

— ÎN CE MĂSURĂ ACȚIUNEA DE DIVORȚ IMPLICĂ UN ACT DE IRESPONSABILITATE FAȚĂ DE FAMILIE — CELULA VITALĂ A SOCIETĂȚII — ȘI MAI ALES FAȚĂ DE COPII?

— CARE SÎNT CAUZELE CELE MAI FRECVENTE ALE DIVORȚURILOR?

— INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI MANIFESTĂ OARE SUFICIENTĂ EXIGENȚĂ ÎN JUDECAREA ACȚIUNILOR DE DIVORȚ?

Supunem și aceste probleme dezbaterii publice. Pentru început, lansăm ancheta cu o serie de interviuri luate unor oameni preocupați, prin profesiunea lor, de problemele vieții familiale.

E adevărat, despre divorț se discută mult în ultima vreme. Semn că fenomenul a ieșit din sfera strict individuală și a început să preocupe opinia largă. Opinie care nu rămîne niciodată pasivă. Perfect logic: însăși structura societății noastre socialiste — care acordă o atenție deosebită familiei, consolidării ei continue — nu poate rămîne indiferentă față de acele procese interioare ce tind să-i zdruncine în unele cazuri celula de bază. Ea este obligată să se apere, să apere individul uneori chiar împotriva lui însuși. Dar oare toate cazurile care vin în fața instanțelor judecătorești exprimă o adîncă nepotrivire între doi oameni, o căsnicie totalmente dezbinată?

Să luăm argumentele statistice în ajutor:

— Numărul cel mai mare de divorțuri admise în anul 1964 (45,4%) se referă la căsătoriile cu o durată de unu pînă la patru ani;

— 7,3% sînt divorțuri la căsătorii care nu au durat nici un an;

— 10,2% din divorțuri se referă la căsătorii care au durat mai mult de 15 ani;

— majoritatea divorțurilor se referă la femeile pînă la vîrsta de 30 ani (56,1%) și la bărbații pînă la 35 ani (64%).

(Continuare în pag. 12)

DIVORȚUL, O „SOLUȚIE“?

Așadar, iată date concludente pentru simptomatologia divorțurilor: ele indică adesea desfacerea căsniciei drept un imediat efect al căsătoriilor înjghebate de tineri la repezeală, sub impulsul unor prime sentimente neverificate și neașezate pe o serioasă cunoaștere reciprocă. În cazul acesta divorțul consemnează nu o căsnicie dezbinată, ci una încă neconsolidată, neconstituită încă prin acel comun efort de tact, răbdare și înțelegere prin care se ridică, de fapt, edificiul familial. Au făcut oare bine instanțele judecătorești că au acceptat desfacerea acestor căsătorii într-un termen adeseori record (în trei luni chiar), fără a acorda soților răgazul unei reflectări mai îndelungate?

Un profesor de psihologie spunea nu fără dreptate: **«Condamnînd un divorț pronunțat în trei luni, trebuie totuși mai întîi acuzată o căsătorie care se efectuează la sfat în doar opt zile»...**

Cifrele statistice ne mai furnizează o informație: **cele mai multe dintre familiile care se desfac (67,9%) nu au copii, dar rămîne totuși acel procent de 32,1% care amenință, prin hotărîrea soților de a se despărți, însuși viitorul și dezvoltarea armonioasă a copiilor lor...**

CÎND OAMENII SE CĂSĂTORESC ÎN GRABĂ...

Interlocutor: DUMITRU DUMITRESCU, consilier juridic șef în Direcția tribunalelor civile din Ministerul Justiției.

— Am vrea să vă cunoaștem părerea asupra cauzelor ce generează divorțurile, asupra frecvenței lor. E adevărat că în momentele de mari transformări sociale se petrece și o anume dislocare a vechilor structuri familiale; și e cu atît mai firească dislocarea tipului de familia burgheză — bine știută sub aspectele ei convenționale, de afacere mercantilă ce se menține adesea doar printr-o conspirație a ipocriziilor. Este cunoscută de asemenea scăderea masivă a interesului material în căsătoriile ce se înfiripă în zilele noastre: zestrea nu mai constituie punctul I de atracție nici «situația» bărbatului, căci femeia a căpătat independența profesională, implicit și bănească, iar divorțul nu ar mai fi pentru ea echivalent cu catastrofa socială și materială. Dincolo de aceste aspecte obiective, cred că există și altele, de ordin subiectiv, care aduc în fața instanțelor atîtea procese de divorț.

— Da, și poate cel mai tipic fenomen este — cum ați văzut și din datele statistice — cel al divorțurilor privind căsătorii de scurtă durată, unele din ele între soți tineri ca vîrstă.

Din practica judiciară rezultă că aceste divorțuri se datoresc, în foarte multe cazuri, faptului că s-a ajuns la căsătorie fără ca viitorii soți să se fi cunoscut îndeajuns înainte de a face acest pas. Cu alte cuvinte, este vorba de căsătorii făcute în grabă.

Este bine deci ca viitorii soți, și în special cei tineri, să reflecteze mai adînc asupra importanței căsătoriei și a răspunderii pe care și-o asumă, prin acest act, față de societate.

— Nu credeți că intervenția părinților ar putea contribui mai consistent la întărirea tinerelor căsnicii și la ocolirea divorțurilor?

— Din păcate, practica noastră judiciară ne dovedește că rudele au adesea o influență mai curînd negativă asupra căsniciilor tinere. Amestecul lor, și cînd trebuie și cînd nu, tutela lor excesivă dezbină adesea acest fragil edificiu care e familia în primele luni și ani de viață, căci fiecare părinte își apără cu precădere — și poate subiectiv — propriul copil și nicidecum căsnicia acestuia. Cred însă că foarte importantă ar putea fi intervenția colectivului de muncă — o intervenție energică dar plină de înțelegere, tact și, mai ales, venită la momentul oportun.

— Autoritatea morală a colegului de muncă ce ar interveni atunci cînd o căsnicie este primejduită mi se pare într-adevăr un element esențial.

— Mai ales autoritatea morală a tovarășilor cu munci de răspundere. Cîtă vreme aceștia nu au o viață personală, familială, exemplară, nu pot impune cu nimic, pe acest plan, celor pe care îi conduc. E foarte important ca ei să ofere un exemplu pozitiv pe toate planurile existenței lor.

Cred de asemeni că trebuie cultivat cu mai multă stăruință — în școli, universități, în armată,de către organizațiile obștești și instituțiile cultural-educative — sentimentul familial, al responsabilității față de acest însemnat act social care e căsătoria. Afecțiunea adevărată nu trebuie confundată cu impulsurile juvenile, care sînt insuficiente pentru întemeierea unei familii...

TREI CAZURI CA ATÎTEA ALTELE

Cînd neînțelegerile dintre soți devin apăsătoare (și de fapt — o știm cu toții — ele provin adesea din măruntele ciocniri cotidiene care ar putea fi evitate dacă soții ar fi mai înțelepți și mai toleranți !), divorțul începe să apară ca o descătușare, ca un liman de liniște. «Divorțăm», sună atunci ca semnalul vestitor de fericire. Dar oare așa să fie?

Povestește T. Z., economistă, 26 ani: «Viața cu soțul meu devenise insuportabilă; mi se părea că nu mai avem nimic comun — el cu nesfîrșitele lui meciuri duminicale, continuate obligatoriu cu o vizită la părinții săi, cu «boemia» lui care excludea deocamdată posibilitatea de a ne aranja un cămin plăcut. Știam că are un fond bun, dar mă irita ușurința cu care privea viața și mi se părea nedemn să-l «educ» eu, să-i trezesc eu simțămîntul responsabilității. Am încercat, de fapt, dar foarte puțin. În acest timp cîțiva colegi — care cunoșteau nemulțumirile mele conjugale — începuseră să-mi facă curte și să mă asigure că oricînd aș putea reîncepe o altă viață cu un partener mai bun. Am divorțat! Sînt trei ani de atunci dar nu am reușit să mă recăsătoresc; imediat după divorț, atunci cînd «curtea» lor i-ar fi obligat matrimonial, toți «fluturașii» din jurul meu au zburat. Am rămas singură... Dacă aș fi știut ce mi se va întîmpla, chibzuiam mai bine și nu mă pripeam cu divorțul. Și-mi mărturisesc în sinea mea că-l regret mult pe fostul meu soț».

«E adevărat că mi se părea cicălitoare, materialistă, veșnic preocupată să strîngă bani pentru vreo cumpărătură mai mare — povestește **I. V., tehnician, 36 ani.** Mie mi se părea firesc să merg uneori cu colegii, după serviciu, la o bere, pentru un ceas, două; ei i se părea o crimă. Ne certam. Copiii — avem două fetițe gemene — fugeau în bucătărie și plîngeau. Am găsit prilejul să-mi schimb serviciul, să plec din oraș pentru o vreme. Ea mă bombarda cu scrisori cicălitoare: de ce nu revin acasă, naveta costă bani și sănătate. Mă săturasem — am intentat divorț. În fond, îmi ziceam, luam eu o fetiță, ea — alta, semănau atît de bine între ele încît mi se părea că nu voi duce dorul celeilalte. Și astăzi îi port recunoștință judecătoarei care mi-a respins acțiunea: mie mi-ar fi fost jenă s-o retrag, deși aș fi dorit-o (ce vreți, orgoliu de bărbat). Acum mă împac bine cu soția, parcă, zic eu, e mai calmă, mai înțelegătoare, iar eu mi-am mai lăsat amicii... Fetele au intrat într-a întîi, trebuie să le ajut la învățătură».

«Am constatat la cîteva luni după căsătorie că ceea ce numeam noi comuniune spirituală (și ceea ce ne apropiase de fapt) era insuficient pentru a închega o căsătorie temeinică — spune **doctorița M. N., 32 ani.** Ne plăceau la amîndoi muzica, pictura, aveam aceeași profesiune. Dar eram caractere deosebite, temperamente deosebite și, dacă îi conveneam ca tovarășă de discuție, nu mai accepta egalitatea mea în materie de căsnicie. Înțelegea să aibă primul și ultimul cuvînt în orice problemă s-ar fi ivit. Firește, n-am putut suporta. Am divorțat. Dacă sînt fericită singură? Nici o femeie nu se poate considera cu adevărat împlinită în afara unui cămin. Dar mi se părea nedemn să accept tirania unui bărbat».

METAMORFOZA PSIHOLOGIEI FEMININE

Asistăm, într-adevăr, în zilele noastre, la un foarte interesant proces de metamorfoză a psihologiei feminine. Un proces cu o directă determinare socială. Căpătînd posibilitatea de a munci, de a-și valorifica însușirile, de a avea o independență materială, femeia nu mai vede în căsnicie o profesie, nu o mai consideră unica soluție de existență. Drept care începe să-și revendice drepturile egale și în familie și este mai puțin dispusă să suporte starea de inferioritate pe care unii soți o mai impun cîteodată. De aici și frecvența cazurilor în care femeile cer divorțul.

ANTON TABACHIU, cercetător principal la Institutul de psihologie:

— Drepturile egale de care se bucură azi femeia îi asigură acesteia nu numai independența materială,dar îi conferă și o anumită siguranță, o încredere în sine care o face să fie mai pretențioasă în aprecierea calităților soțului și totodată netolerantă față de defectele lui. Pe de altă parte, bărbații înțeleg și acceptă cu greu situația nouă a femeii, care îi obligă de altfel și pe ei la unele sacrificii: sacrificii de concepție (să se clatine oare tradițiile de superioritate ale bărbatului?), sacrificii de orgoliu, sacrificii de timp și efort; soția fiind și ea în producție, o elementară decență îl obligă să participe la unele treburi domestice. De aici nu o dată ideea divorțului. Este o soluție, în acest caz, divorțul? Cred că nu. Nu prin renunțarea la femeia egală lui își va manifesta bărbatul «superioritatea». Să recunoaștem însă că nici femeia — mai ales cea care a fost căsătorită — nu-și va găsi fericirea în însingurare și așa-zisa «eliberare» de prozaicele îndatoriri casnice. Într-o cercetare de psihologie socială efectuată de noi acum cîțiva ani într-una din marile întreprinderi cu o componență feminină majoritară, am ajuns la concluzia plină de interes: pînă în 25-30 de ani femeile divorțate aveau în producție un randament mai scăzut, preocupările lor mergînd insistent spre refacerea vieții. După 30 de ani, și mai ales la femeile care obținuseră prin divorț copiii, se vădea o hărnicie și o conștiinciozitate sporite în muncă, datorită și faptului că-și asumaseră singure responsabilități materiale ce revin de obicei cuplului familial. Dar toate femeile singure, chiar și cele fără copii și deci mai puțin aglomerate de treburi gospodărești, aveau un tonus vital mai scăzut, un echilibru sufletesc mai fragil. Cred că multe din aceste femei au înțeles dintr-o tristă experiență proprie că divorțul nu este nici pe departe soluția cea mai fericită, că mai multă înțelepciune și tact le-ar fi ajutat să-și consolideze căsnicia și nicidecum să o desfacă.

Aș vrea să subliniez încă o dată necesitatea de a privi cu mai mult discernămînt schimbările care pot surveni în timpul căsătoriei în viața, concepția, în felul de a fi al unuia sau altuia dintre soți, schimbări care atunci cînd nu afectează profilul moral, nu alterează personalitatea, nu cer cu necesitate despărțirea.

DESPRE LOGODNĂ, ȘI NU NUMAI

ION MACARIE, președintele Tribunalului popular al raionului Lenin:

— Mă întreb de ce am renunțat la unele vechi și bune obiceiuri ale noastre. Logodna, de pildă, logodna oficială, cu durată de cel puțin un an. Ea le dădea tinerilor răgazul să se cunoască, să se deprindă unul cu altul, iar fiecare dintre ei — cu familia celuilalt.

Și încă ceva: cred că se manifestă prea multă îngăduință față de divorțuri. Înainte exista posibilitatea legală de a se amîna judecarea acțiunii de divorț timp de un an. În plus, hotărîrea de divorț nu se transcria din oficiu, ci la cererea reclamantului, iar dacă acesta nu cerea transcrierea în timp de două luni, căsătoria nu era considerată desfăcută. Firește, cu asemenea prevederi legale soții aveau posibilitatea ca să reflecteze timp mai îndelungat asupra desfacerii căsătoriei.

CARE E PĂREREA DV. ?

Am primit zilele trecute la redacție o scrisoare din Tulcea pe care ne permitem să o reproducem, respectînd, firește, dorința semnatarei de a-și păstra anonimatul. Semnatara, s-o numim M.P., ne cere părerea într-un moment de impas al vieții ei familiale, cînd nu se simte în măsură să-și ia singură responsabilitățile unui gest definitiv, cînd încearcă nevoia unor sfaturi lucide, obiective. Întrucît ea se adresează prietenilor și cititorilor revistei noastre, iată, le prilejuim această întîlnire publicînd rîndurile de mai jos:

«Sîntem căsătoriți de 17 ani și ne-am

DAR DUMNEATA, DOMNULE KLAUSEN, CINE EȘTI ?

Timp de mai mulți ani unul dintre colaboratorii cei mai apropiați ai lui Richard Sorge — a cărui activitate în slujba serviciului sovietic de informații este cunoscută cititorilor noștri — Max Gottfried Klausen este singurul supraviețuitor al celebrului grup «Ramzai».

Ziaristul polonez LEOPOLD WDOWINSKI, care l-a întîlnit nu demult în locuința sa din capitala R.D. Germane, redă în paginile de față principalele episoade ale activității și colaborării lui Klausen cu doctorul Sorge.

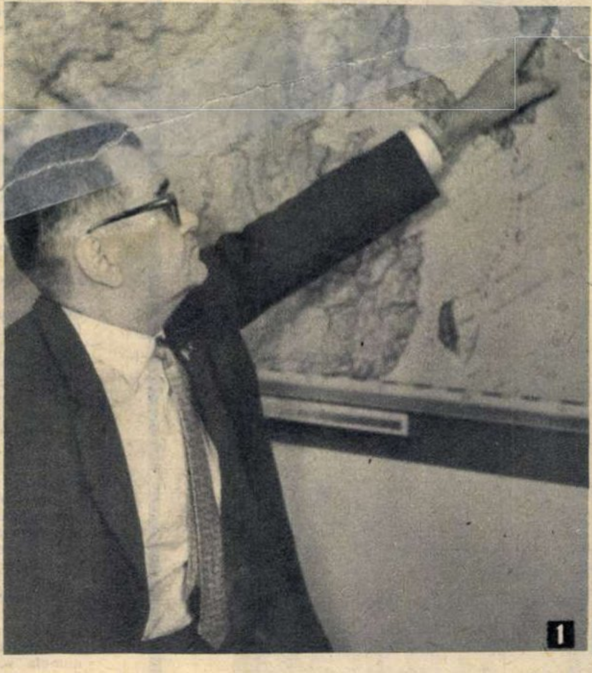

1

2

ÎNTÎLNIREA CU DOCTORUL SORGE

La sfîrșitul celui de-al treilea deceniu al secolului nostru, Max Klausen, marinar șomer din Hamburg, membru al Partidului Comunist German, a hotărît să plece în Uniunea Sovietică.

Ajuns la Moscova, Klausen a urmat timp de șase luni un curs de radiotelegrafie, specializîndu-se îndeosebi în tehnica construirii aparatelor de radioemisie. În cursul anului 1929 a început să lucreze pentru serviciul sovietic de informații și a plecat în Extremul Orient.

Opt luni mai tîrziu Klausen se găsea în sala de restaurant a luxosului Cathey Hotel, aflat în centrul Șanhaiului. Mesele erau ocupate de o mulțime pestriță: proprietari de flotile de contrabandiști, negustori de arme, de stupefiante, cocote elegante.

La un moment dat, un bărbat înalt, prezentabil, în haine perfect croite, s-a îndreptat spre masa lui. Era cel care avea să-i fie de atunci înainte șef, doctorul Richard Sorge.

Prima misiune pe care Sorge i-a încredințat-o era construirea unui post de radio, cu care să plece la Canton.

ANNIE

A început căutarea pieselor la diverse magazine. Materialul o dată adunat, Klausen a închiriat o locuință în partea franceză a orașului, unde a montat aparatul. Avea ca vecină o soră medicală, tînără, frumoasă, de origine finlandeză: Annie.

Tînăra finlandeză a început să-l intereseze pe Klausen. După un timp el îi mărturisea șefului și prietenului său:

— Richard, m-am îndrăgostit serios de fata asta.

— Ce să faci — i-a răspuns Sorge zîmbind — va trebui s-o cunosc și eu pe stăpîna inimii tale. Te rog s-o aduci la barul Astor.

Rezultatul întîlnirii, urmat de o minuțioasă verificare, a fost atît de favorabil, încît ceva mai tîrziu Richard Sorge i-a îngăduit lui Klausen să-i dezvăluie lui Annie cine erau de fapt și cu ce se ocupau. În scurt timp Annie le-a devenit un ajutor prețios.

După trei ani de activitate, Klausen și Annie s-au înapoiat la Moscova. Spre marea lui dezamăgire, Klausen a fost transferat într-o muncă civilă, în localitatea Krasnîi Kut din regiunea Saratov.

Rechemat însă după un timp la centru, Klausen avea să se reîntîlnească cu Sorge. Grupul serviciului sovietic de informații din Tokio — pe care acesta îl conducea — avea nevoie de un bun radiotelegrafist. Klausen a acceptat cu bucurie propunerea lui Sorge, cerînd numai ca împreună cu el să lucreze la Tokio și Annie, care să sosească acolo ceva mai tîrziu.

COMPLICATA CĂLĂTORIE MOSCOVA-TOKIO

Luîndu-și rămas bun de la Klausen înainte de a se înapoia în Japonia, Sorge i-a fixat ca punct de întîlnire barul Blue Ribbon din Tokio, unde urma să-l aștepte în fiecare marți de la orele 14 la 16.

Curînd Klausen a plecat la rîndul său spre Japonia. Ruta fusese minuțios elaborată, urmărindu-se prin aceasta două scopuri: primul era ca Max Klausen să primească un pașaport nou pe numele său autentic, iar al doilea dejucarea oricărei posibilități de a se afla cine era de fapt acest Klausen și de unde venea.

Deci mai întîi Leningrad, Stockholm, Amsterdam, Paris, Viena, folosind în fiecare etapă a călătoriei cîte un alt pașaport, pe nume și naționalități diferite.

La Viena, la cafeneaua Sacher de lîngă Operă, un om i-a înmînat vechiul său pașaport original, pe care Max Klausen îl lăsase în China în 1933 cînd plecase în Uniunea Sovietică. Acest pașaport avea acum vize noi care confirmau, printre altele, faptul că își petrecuse ultimul an în S.U.A.

Max Klausen a făcut sub numele de Tedleman turul turistic al Austriei și a revenit la Paris. La Le Havre s-a îmbarcat pe un transatlantic cu destinația New York.

O dată ajuns dincolo de ocean, prima lui grijă a fost să distrugă pașaportul pe numele de Tedleman și să scoată din fundul dublu al geamantanului un altul, pe numele de Freischutz. Într-un mic drug-store de pe 42 Avenue, Max și-a procurat un certificat care atesta că în timpul ultimelor cîteva luni cetățeanul german Max Klausen lucrase la un atelier de reparații auto din Trenton, New Jersey, și că fusese concediat în cadrul reducerii generale a numărului muncitorilor. La consulatul celui de-al III-lea Reich din Boston s-a legitimat cu pașaportul său autentic și a declarat consulului că sosise în S.U.A. de cîteva luni, dar era dezamăgit. Statele Unite nu învinseseră criza și îi era greu să capete de lucru. Hotărîse deci să se întoarcă în patrie. Ruga numai să i se schimbe pașaportul, deoarece al său expirase. Consulul i-a eliberat fără prea mare dificultate un pașaport nou.

Înapoiat la New York, Klausen a obținut viza de intrare în Japonia. Cîteva zile mai tîrziu se îmbarca la San Francisco pe transatlanticul japonez «Tațuta Mara», iar la începutul lunii noiembrie își încheia la Tokio complicata călătorie. Abia sosit aci se întîlnea cu Sorge, care îl punea la curent cu ultimele evenimente și îi explica ce va avea de făcut în continuare.

RADIOTELEGRAFIST AL GRUPULUI «RAMZAI»

Max Klausen a început să-și facă legături printre membrii coloniei germane din Japonia. A căpătat reprezentanța comercială a firmei «Zundapp» și s-a asociat cu un oarecare Foerster, comerciant german. Spre uimirea lui, afacerile i-au străduit amîndoi pe cît posibil să ne facem o viață plăcută și armonioasă. Cînd ne-am luat eram tineri și nu aveam de nici unele, nici eu, nici soțul meu. Dar am muncit amîndoi și am reușit să ne facem o casă și toate cele necesare. Doream mai ales să le oferim copiilor noștri — avem două fetițe, una în clasa a VIII-a, alta în clasa a V-a — tot ceea ce nu avusesem noi în copilăria noastră, doream să trăiască într-o atmosferă de liniște și dragoste. De aceea micile noastre neînțelegeri le rezolvam între noi și niciodată în prezența copiilor. Totul se desfășura normal în familia noastră pînă cînd, anul trecut... Anul trecut soțul meu, A.P., a plecat singur la Borsec. La întoarcere nu mai era el: sub diverse pretexte — delegații în interes de serviciu — sau chiar fără vreun pretext pleca mereu de acasă. Devenise mai rece cu mine și această răceală se răsfrîngea și asupra copiilor. Nu știam ce să cred. Căutam să văd dacă n-am greșit eu cu ceva față de el, dacă nu cumva sînt eu vinovată de această schimbare. Dar... în viața noastră intervenise altă femeie. Am crezut că este o simplă escapadă, mă gîndeam să aștept cu răbdare pînă se va sfîrși, mai ales că — după cum aflasem chiar de la el — este și ea măritată și are doi copii mici. Am reușit să restabilim o vreme relațiile normale în familia noastră, făceam planul cum să ne petrecem anul acesta cu toții împreună concediul. Dar toate proiectele s-au răsturnat, soțul meu a plecat din nou în vacanță cu prietena lui (printr-o serie penibilă de împrejurări pe care nu le mai povestesc aici) și apoi întîmplarea a făcut să dau peste scrisorile ei. Citindu-le, m-am cutremurat: prietena lui, care-i cunoștea situația familială, ținea cu orice preț să-și făurească un nou cămin pe ruinele a două distruse.

Nu vreau s-o acuz pe ea,căci vinovați sînt amîndoi (în măsura în care a nu-ți putea stăpîni o pasiune atunci cînd ea este dăunătoare constituie o vină, și eu cred că constituie). Vreau doar să-i cer să se gîndească la copiii ei, la soțul ei, care se pare că nu a aflat încă nimic.

Mă întreb ce să fac? Oare divorțul este o soluție? El nu este numai soțul meu, ci și tatăl copiilor noștri. Cum vor accepta despărțirea aceasta cînd le văd cît suferă numai de pe urma acestei înstrăinări a tatălui lor?

Nu aș vrea ca pasul făcut din mîndria mea de femeie să dăuneze datoriei de mamă. De aceea m-am hotărît să cer părerea prietenilor acestei reviste. Am siguranța că ei mă vor ajuta».

★

Încheiem această primă parte a anchetei pe problemele divorțului cu apelul transmis dv. de către M.P. Ne interesează și pe noi să vă aflăm părerea și vă ținem în acest sens paginile la dispoziție. Nu numai cazul M.P. — care totuși, nu uitați, își așteaptă o grabnică rezolvare — ci și pentru toate aspectele pe care le implică fenomenul divorțului. Orientați-vă după întrebările formulate la începutul rîndurilor de față și scrieți-ne. Așteptăm.

Fotografii de Traian PROSAN

cu sau fără secretară de platou

— Căutați ceva, domnule Galland? Simon Templar surîdea ironic, deznodămîntul era aproape. Ce putea să mai facă suspectul prins asupra faptului?

— Telesport... Telesport..., a răspuns voios, pe muzică, în locul lui, genericul emisiunii următoare.

N-o să știm probabil niciodată cum se încheie episodul «Politicianul imprudent». Cînd se rupe pelicula într-un cinematograf de mîna a șaptea, publicul așteaptă în liniște sau eventual fluieră și tropăie pînă la reînnodarea firului acțiunii. În orice caz,nu e trimis acasă înainte de a i se comunica finalul filmului, mai ales cînd e vorba de unul polițist. Nu e exclus ca sîmbătă, 10 septembrie, televiziunea noastră să fi realizat o performanță unică în practica proiectării filmelor.

Accidentul în sine nu a fost prea grav. A avut chiar un anume haz. Dacă l-am prezentat ceva mai dramatic decît ar fi meritat, am făcut-o pentru a pune în discuție problema acurateței în general. În studiourile cinematografice nu se poate concepe turnarea unui film fără prezența și munca permanentă a unei «script-girl» sau, pe românește, a «secretarei de platou». E o persoană prin definiție meticuloasă care notează numărul și aranjamentul florilor de pe fereastră în momentul cînd se filmează începutul unei scene pentru ca atunci cînd se va realiza continuarea ei nici un amănunt al decorului să nu difere. Ea are grijă ca eroul care deschide o ușă, proaspăt ras, cu un sacou la trei nasturi și o cravată în dungi să nu o închidă pe partea cealaltă nebărbierit, într-o haină la două rînduri și cu o cravată cu picățele. E datoare să prevină și să înlăture anacronismele, inadvertențele și nepotrivirile de orice fel.

Nu preconizez introducerea unei funcții similare în studioul de televiziune. Răspunderea pentru acuratețe trebuie însă să existe. Cînd, la ora 19 și 17 minute (după orarul de vară 18°17' G.M.T.), se anunță că pînă la ora 16 și 49 G.M.T. cosmonautul Richard Gordon va rămîne în spațiul cosmic unde va face cutare și cutare lucru, ascultătorul are senzația unei erori cronologice. Presupunînd că, la ora telejurnalului de seară, redacția nu dispunea însă de informațiile necesare pentru a ne ține la curent cu felul cum s-a desfășurat efectiv ieșirea în spațiul cosmic (încheiată în realitate cu peste o oră mai devreme decît se prevăzuse), știrea ar fi trebuit să fie reformulată cam așa: «Potrivit programului, Richard Gordon urma să rămînă în afara navei de la ora... pînă la ora... și să îndeplinească următoarele acțiuni... În momentul transmisiei nu cunoaștem însă modul în care s-a desfășurat experiența. Vom reveni în telejurnalul de noapte».

Ajustări, precizări, stabilirea unor norme redacționale artistice și tehnice minime și urmărirea respectării lor sînt de dorit în multe sectoare ale activității televiziunii. Ele ar contribui la mai buna punere în valoare a unor realizări prețioase pe care o prezentare neglijentă sau incompletă, o inadvertență exterioară emisiunii însăși le dezavantajează în mod nedrept.

Există și unele obiceiuri stranii, în contradicție cu practicile curente la noi în țară și în alte părți. Nici o editură care ar tipări o carte intitulată antologie de proză (sau poezie) universală nu s-ar mulțumi să indice ca autori doar pe cei ce au selecționat materialul literar, omițînd numele scriitorilor. Televiziunea ne prezintă însă, în fiecare sîmbătă seara, o (excelentă) Teleenciclopedie de X și Y cu ilustrația muzicală de Z. Pasionanta și instructiva emisiune este handicapată de omiterea aproape sistematică a informației indispensabile privind geneza ei. Cui aparținea textul de o înaltă ținută literară care a însoțit documentarul despre Luvru? Mister. Se pot produce confuzii nedorite, ca în cazul evocării lui Federico Garcia Lorca, atribuită de diverși telespectatori neavizați unor producători spanioli. (Au fost probabil francezi, nu? Sau italieni?) Cineaști temerari și ingenioși ne dau posibilitatea de a intra în contact direct cu lucruri pe care puțini oameni le-au văzut cu ochii lor: obiceiurile daiacilor din Sarawak și relicvele cele mai recent descoperite ale civilizației incașe, Mafia în acțiune și cele mai noi procedee de spionaj industrial, vînarea unui tigru mîncător de oameni sau urmărirea unor rechini-tigri. Comunicîndu-ne numele îndrăzneților documentariști, televiziunea ar sublinia valoarea pe care o atribuie realizărilor lor neobișnuite. Prezentarea de-a valma, nediferențiată, neexplicată, a acestor performanțe cinematografice scade în mod nedrept din marele interes pe care îl suscită.

Toaleta unei emisiuni trebuie finisată pînă în cele mai mici amănunte. Orice scăpare din vedere dăunează strălucirii și eficienței ei. Cu sau fără secretară de platou, televiziunea trăiește, în primul rînd, prin acuratețe.

Felicia ANTIP

1 *Max Klausen indică pe hartă orașul în care și-a desfășurat activitatea grupul condus de Richard Sorge.*

2 *În locuința lor din capitala R.D. Germane, la mai bine de douăzeci de ani după ce grupul «Ramzai» și-a dus la bun sfîrșit primejdioasa lui misiune, Max și Annie Klausen revin mereu asupra amintirilor din acea frămîntată perioadă.*

mers bine. Fiind simpatic, Klausen s-a făcut în scurt timp agreat de cetățenii germani din Tokio. De aceea prietenia lui cu dr. Sorge, ziarist cu influență și ulterior atașat de presă al ambasadei germane din Tokio, nu a surprins pe nimeni.

În același timp Max și-a organizat și viața particulară. Annie, care rămăsese la Moscova, a sosit la Șanhai, pe atunci sub ocupație japoneză, cu un pașaport pe numele Emma Koenig. Sub pretextul unor interese comerciale, Klausen s-a deplasat și el la Șanhai, unde a fost prezentat oficial logodnicei sale și s-a căsătorit cu ea.

Îndărătul tuturor acestora se desfășura însă activitatea propriu-zisă a lui Klausen.

Metoda de lucru pe care o folosea pentru a transmite informațiile obținute de Sorge și colaboratorii săi — grupul «Ramzai», cum era denumit conspirativ — era următoarea: în Tokio Klausen avea cîteva garaje, lucru justificat prin nevoile firmei sale. Fiecare dintre piesele principale ale postului său de radioemisie era ascunsă într-un alt garaj. Ori de cîte ori expedia o telegramă, Klausen se ducea de la un garaj la altul și monta postul de radio în automobil. De aici și din mers — pentru a nu fi reperat de contraspionajul japonez — transmitea de obicei textele telegramelor. Apoi demonta stația de radioemisie și vizita din nou garajele, lăsînd la loc diferitele piese.

La rîndul ei, Annie îndeplinea funcția de curier. Ea a călătorit de 18 ori de la Tokio la Șanhai, ducînd microfilme spre a le remite unității locale a serviciului secret.

SECRETUL CIFRULUI

Majoritatea informațiilor obținute de grupul «Ramzai» au fost trimise pe calea undelor.

Max Klausen ne-a dezvăluit complicatul sistem după care erau cifrate telegramele înainte de a fi expediate cu ajutorul alfabetului Morse. Textul era mai întîi tradus în limba engleză; fiecare literă din alfabetul englez era apoi înlocuită cu cîte o cifră: 5 pentru «a», 7 pentru «b», 13 pentru «c» etc.; după ce literele erau astfel înlocuite cu cifre, acestora li se aduna o altă cifră, luată din anuarul statistic german «Statistisches Jahrbuch des Deutschen Reiches» pe anul 1933, și anume din paginile 21-30, care se refereau la statistica internă. La simbolul cifric al primei litere din prima telegramă expediată se aduna primul număr din pagina 21 a anuarului, la simbolul celei de-a doua litere — al doilea număr din aceeași pagină ș.a.m.d. Astfel, simbolul literei «a» fiind 5 — dacă prima telegramă expediată începea cu litera «a», i se aduna prima cifră din pagina 21: 7 187. Ca rezultat, litera «a» devenea 7 192. Cînd în aceeași telegramă litera «a» se repeta, de exemplu pe locul al cincilea, se adăuga a cincea cifră din pagina 21 a anuarului statistic — 759. În telegrama următoare cifrelor care reprezentau diferite litere li se adunau cele din pagina 22 a anuarului statistic, pentru ca în cea de-a unsprezecea telegramă să se revină la pagina 21 ș.a.m.d.

Demn de menționat este faptul că deși a interceptat majoritatea telegramelor transmise, contraspionajul japonez nu a fost în stare să le descifreze.

Rezultatele activității grupului «Ramzai» au fost — după cum se știe — considerabile: grupul a stabilit, printre altele, încă în primăvara anului 1939, data agresiunii lui Hitler împotriva Poloniei și apoi data agresiunii împotriva U.R.S.S. De asemenea, în perioada cînd hitleriștii se apropiau de Moscova, a transmis centrului informația extrem de importantă că japonezii nu intenționează să atace Uniunea Sovietică, ceea ce a permis Comandamentului militar sovietic, încunoștințat că nu va trebui să lupte pe două fronturi, să deplaseze pe frontul de vest armatele aflate în regiunea Orientului Îndepărtat. Această știre a fost transmisă în anul 1941, la începutul lunii octombrie. Între timp însă, cercul contraspionajului japonez se strîngea din ce în ce mai mult în jurul lui Sorge și al colaboratorilor săi.

ARESTAREA

În ziua de 15 octombrie Klausen se îndrepta cu mașina spre casă. La un moment dat în fața lui a ieșit un ciclist japonez. Deși Klausen a frînat brusc, n-a reușit să evite ciocnirea. Accidentul n-a avut urmări grave, dar poliția a întocmit un proces verbal.

După cîteva ore Klausen s-a întîlnit în locuința sa cu Sorge. Erau amîndoi neliniștiți. De aproape două săptămîni doi membri ai grupei — «Otto» (Ozaki) și «Jo» (Miiaghi) nu mai veniseră la întîlniri.

Trei zile mai tîrziu, la 18 octombrie, doi polițiști s-au prezentat la locuința lui Klausen rugîndu-l să-i însoțească la comisariat. Convins că era chemat în legătură cu accidentul, Klausen s-a urcat în automobilul care staționa în fața casei. Agenții i-au pus cătușe. Situația era clară.

Textul ultimei radiograme, prin care grupul «Ramzai» anunța că și-a îndeplinit misiunea și așteaptă să fie rechemat din Japonia, n-a mai putut fi transmis.

În aceeași zi au fost arestați Richard Sorge și Branko Vukelici.

Doi ani mai tîrziu a avut loc procesul membrilor organizației clandestine «Ramzai», în urma căruia Richard Sorge și Ozaki Hozumi au fost condamnați la moarte, Vukelici, Miiaghi și Klausen, la închisoare pe viață, iar Annie Klausen la 12 ani detențiune. Vukelici și Miiaghi aveau să moară în închisoare, în urma torturilor la care fuseseră supuși.

CUM AU FOST DESCOPERIȚI

Iată ce povestesc în legătură cu aceste împrejurări Klausen și soția lui, singurii supraviețuitori ai grupului «Ramzai»:

Un anume Iri, care căutase să intre în legătură cu Partidul Comunist ilegal din Japonia, a fost prins de poliție. În cursul anchetei au fost stabilite și contactele lui personale cu caracter particular sau chiar intim. Dînd diferite nume, Iri a declarat că în timpul unei șederi în S.U.A. cunoscuse o oarecare japoneză, proprietara unui mic bar. Poliția a stabilit curînd că această femeie se afla în Japonia. Fiind interogată, ea a enumerat numele tuturor japonezilor care-i vizitau barul. Printre acestea se afla și cel al lui Miiaghi. Pentru îndeplinirea unor formalități, Miiaghi a fost chemat la poliție și interogat. Nu exista încă nici o bănuială în legătură cu rolul pe care-l juca în activitatea grupului «Ramzai». Crezînd însă că poliția i-a descoperit urma și de teamă să nu-și trădeze sub tortură tovarășii, Miiaghi a încercat să se sinucidă sărind pe fereastră, dar a căzut pe un copac și nu a suferit leziuni grave. Acest pas disperat a constituit însă pentru organele de contraspionaj un serios indiciu asupra culpabilității lui Miiaghi. Torturat, Miiaghi a dezvăluit numele tovarășilor săi.

Ce a urmat, se știe. Deoarece Richard Sorge era diplomat, atașat de presă al ambasadei celui de-al III-lea Reich — aliat principal al Japoniei — și prieten personal al ambasadorului german Ott, iar Ozaki Hozumi — unul dintre colaboratorii săi cei mai apropiați — deținea postul de secretar al prințului Konoye, pe atunci premier al Japoniei, contraspionajul japonez n-a făcut la început altceva decît să împiedice contactul între ei.

Timp de două săptămîni problema a rămas în suspensie. Hotărîrile trebuiau luate la nivelul cel mai înalt. În ședința cabinetului japonez, ținută în noaptea dinspre 17 spre 18 octombrie 1941, prințul Konoye și întregul său guvern și-au prezentat demisia. Imediat după terminarea dezbaterilor din cadrul cabinetului, contraspionajul japonez a procedat la arestarea grupului «Ramzai».

ÎNAPOIEREA

După capitularea Japoniei, la 8 octombrie 1945, Max Klausen și soția lui au fost eliberați din închisoarea Akita. Ei aflaseră anterior că Richard Sorge fusese executat la 7 noiembrie 1944.

Klausen s-a prezentat la Ambasada sovietică din Tokio unde a cerut să se facă cele necesare pentru înapoierea lui cît mai rapidă în U.R.S.S. Agenții contraspionajului japonez au făcut tot posibilul să împiedice realizarea acestui proiect, fiind convinși că Klausen nu spusese încă tot ce știa. Cu mare greutate soții Klausen au reușit să le dejoace planurile și să părăsească Japonia.

Astăzi Max și Annie Klausen locuiesc în Berlinul democrat.

film

cînd aparatul de filmat este ascuns cu artă

„CAZUL D“

Orice privire înapoi confirmă adevărul că genul numit anchetă socială a adus documentarului nostru cîteva succese: *Casa noastră ca o floare*, *A cui e vina*, *Politețe*, *Cazul D*. Foamea de autenticitate a spectatorului de azi, dorința sa firească de a fi solicitat ca martor activ al realităților înfățișate de ecran au sorți de împlinire în orice dezbatere ce-și apropie idei etico-sociale dragi fiecărui om, cu condiția de a nu le subția sau falsifica, de a nu le usca miezul viu o dată cu trecerea lor pe peliculă. Chiar dacă anchetele cinematografice realizate pînă acum sînt puține, chiar dacă sfera investigată este încă destul de îngustă, avem destule motive să vedem în dezvoltarea lor viitoare una din direcțiile documentarului nostru. Este neîndoielnic un semn de discernămînt artistic seriozitatea cu care cineaștii folosesc camera de luat vederi atunci cînd se află pe urmele unor fapte de viață reale.

Nelăsîndu-se amăgiți de promisiunile absolutizante ale modalității de filmare numite cinematograful-adevăr (ciné-vérité) și luînd din el atît cît poate să dea (asta nu înseamnă că s-a făcut totul), regizorii noștri nu s-au aflat pînă acum în fața unei învălmășeli de material imposibil de supus în jurul unui ax (învălmășeală ce i-a întristat pe mulți din susținătorii fanatici de pretutindeni ai ciné-vérité-ului, dintre care unii au sfîrșit prin a-și însuși concluzia lui Antonioni: «aparatul de filmat ascuns după gaura cheii este un ochi flecar care înregistrează și el ce poate»).

Una din ultimele anchete ale Studioului «Alexandru Sahia», *Cazul D* (autori: Alexandru Boiangiu, Mihai Stoian și operatorii Gh. Herschdorfer, Sergiu Huzum), dovedește că sporul de prospețime și naturalețe pe care-l aduce aparatul de filmat bine ascuns nu este compromis atunci cînd înregistrarea pe viu se face nu de dragul lui «să vedem ce-o să iasă», ci după criteriul descoperirii unei semnificații. Puterea acesteia din urmă de a chema către ea datele strînse aparent haotic dă, în bună parte, unitatea de măsură a reușitei. Pornind de la un caz autentic relatat în presă și vrînd să afle dacă eroul este într-adevăr singur sau nu pe lume, autorii filmului ne poartă cu ei din casă în casă; desigur, surprinderea gesturilor și reacțiilor omenești în ceea ce au ele mai spontan are farmecul ei și nimeni nu se plictisește văzîndu-le, dar pentru declanșarea emoției, a emoției adevărate, nu este de ajuns; dincolo de scotocirea prin documente și memorii se recompune o viață de om și aici se află centrul de greutate al filmului. Arta documentaristului s-a verificat în acele întoarceri lîngă nea Ilie, care nu ne apare nici prea trist, nici prea vesel, împăcat cu bătrînețea lui departe de o familie pe care a părăsit-o singur; mărturisirile sale, cînd mai șugubețe cînd mai amare, nu se constituie însă numai ca un caz în sine, mai mult sau mai puțin interesant; ele sînt tot atîtea dovezi ale unei existențe care, la vremea ei, n-a știut să treacă pragurile sincerității, ale înțelegerii și răspunderii pentru cei din jur.

Restructurarea acestor dovezi se face prin alternare de cadre despre care nu putem spune «aici ar fi putut fi înlocuite cu altceva»; nu numai pentru că, în mod fatal, fiind vorba de un documentar, nu avem dreptul să propunem produse ale fanteziei noastre, ci pur și simplu pentru că simțim cum datele culese și îmbinate apoi de autori susțin convingător filmul; atît de convingător încît nu sîntem cîtuși de puțin îndemnați ca la sfîrșitul lui să ne gîndim «ce subiect de film artistic ar putea fi». Documentarul își ajunge lui însuși.

Magda MIHĂILESCU

șantier cinematografic

„monumentul naturii“

Un actor pe care dorim de mult să-l revedem pe ecran: Radu Beligan. Partenerul său — Traian Stănescu

După un scenariu de un comic savuros al scriitorului Sütő Andras, regizorul Gheorghe Turcu realizează filmul *Monumentul naturii*. Echipa — din care fac parte actorii Radu Beligan, Marcel Anghelescu, Ștefan Tapalagă, Colea Răutu, Ilinca Tomoroveanu, Vasilica Tastaman, Tudorel Popa, Traian Stănescu — se află în momentul de față în comuna Gornești (regiunea Mureș-Autonomă Maghiară) devenită platou. Tot pentru necesitățile filmării, frumosul castel Teleki (construit între 1772 și 1810) s-a transformat pentru cîteva luni în sediul cooperativei agricole de producție, fictive, «Spicul de aur».

Monumentul naturii, propriu-zis, este de fapt o băltoacă unde vin să pescuiască din cînd în cînd cîțiva amatori. Tînărul inginer agronom Ștefan (Traian Stănescu), plin de energie și hotărîre, propune ca lacul să fie secat pentru a deveni teren arabil. «Pescarii» se opun însă și, ca să salveze situația, după multe dispute și frămîntări declară lacul «monument al naturii».

Un inspector sosit de la București are misiunea de a decide soarta lacului. Cum însă e venit incognito, conducerea «Spicului de aur» nu-i acordă nici o atenție.

— Va fi un fel de contra-revizor — ne relatează Gheorghe Turcu. Rolul i-a fost încredințat artistului poporului Radu Beligan.

În ce ne privește, nu vrem să facem pronosticuri. Credem totuși că despre *Monumentul naturii* se va mai vorbi.

Ștefan IZSAK

COPERTA NOASTRĂ

ÎNTRE ATRACTIA ECRANULUI ȘI ARGUMENTUL SCENEI

Sînt de ajuns două-trei roluri gemene, unul după altul, în cariera unui actor de film pentru ca etichetele să înceapă să circule în aer: junele-prim sentimental, junele-prim irezistibil, timidul, intelectualul serios etc. Nu avem de gînd să luptăm aici cu încăpățînarea unor spectatori ce refuză mult timp să-și reîmprospăteze imaginea pe care o au despre un actor; mai degrabă simțim ispita cuviincioasă de a aduce din cînd în cînd aminte regizorilor să se gîndească cu mai multă luare-aminte la destinul artistic al interpreților, să prefere de mai multe ori curajul experienței în locul succesului sigur. Altfel încep să-și facă loc pe nesimțite falsele impresii, falsele predestinări. De exemple nu ducem lipsă. Iată bunăoară trei filme care l-au lansat pe Ion Dichiseanu: **Post-restant, Porto-Franco** și Titanic **vals;** actorul le-a împrumutat ceva din spontaneitatea sa, ceva din farmecul său lipsit de cochetărie ostentativă. Dar în umbra personajului simpatic, jucat mereu pe linia unui anume bun-gust artistic, s-a strecurat pînă la urmă și pericolul. El s-ar putea chema așa: junele-prim ușuratic fără rea-voință. Noroc că fascinația cinematografului nu și-a putut desfășura în voie știuta ei putere asupra publicului; trei roluri pe scenă, trei roluri de intensitatea lui Edip, Antoniu și Alioșa Karamazov pot fi tot atîtea argumente în stare să înlăture imaginile împietrite.

Deși teatrul este acela care i-a dat lui Ion Dichiseanu prilejul să-și verifice pe deplin talentul, acea fascinație a filmului de care vorbeam mai sus acționează nestingherită și asupra actorului. Răspunsul l-am primit de nenumărate ori: «Între teatru și film țin mai mult la ultimul. De ce? Fără multe teoretizări: îmi creează mai acut senzația vieții».

Cîteva din rolurile ultimilor trei ani (în **Tudor, Runda 6, Dincolo de barieră** și **Tunelul)** au solicitat mai complex actorul de film, cerîndu-i și pe platou acea artă a dezlănțuirii sau supunerii forței dramatice și a sensibilității dobîndite pe scenă. De fapt aici se află adevăratele sale începuturi cinematografice.

M.M.

UNUL DIN LAUREAȚII FESTIVALULUI DE LA VENEȚIA este regizorul francez Robert Bresson, al cărui film «Au hasard, Balthazar» a fost distins cu două premii: «Mențiunea specială a juriului» și «Premiul revistei Cinema nuovo»; prea puțin însă, au spus mulți din criticii aflați la Veneția. După părerea lor, filmul lui Bresson merita din plin să fie încununat cu «Leul de aur».

În lupta pentru smulgerea spectatorului american din fața televizorului, Hollywoodul avea pînă acum, ca unică armă, peliculele în culori de mare montare, pe ecran deosebit de lung și deosebit de lat, cu figurație foarte numeroasă, într-un cuvînt, tot ceea ce nu poate oferi aducătorul de imagini la domiciliu.

De la o vreme studiourile cinematografice din S.U.A și-au îmbogățit arsenalul cu un gen special: filmele erotice. Ele sînt realizate de firme noi, care aparent nu au nici o legătură cu marile companii producătoare, deși gurile rele susțin că nu sînt decît filialele lor. Iată cîteva titluri ale celor mai recente opere din această categorie: «Orgiile din locuința lui Mathew», «Nuda mea doamnă».

UN NUME NOU PENTRU NOI: actrița italiană Donatella Turri, cu care ne face cunoștință filmul «Țara fericirii» al unui talentat regizor, tot italian: Luciano Salce.

cinematograful șocant

«Fetele sălbatice din vestul gol», «La ce-a servit costumul ei de baie?» etc., etc.

Numele, ca să zicem așa, științific al noului gen este «cinematograful șocant». Dar, în limbajul curent, filmelor respective li se spune, din motive lesne de înțeles, «golașele». Subiectul este totdeauna un vag pretext de-a lungul căruia se însăilează scene cît mai șocante cu putință. În treacăt fie spus, producătorii profită de ocazie pentru a strecura publicului și o doză destul de masivă de propagandă ultrareacționară; de exemplu, soția și fiica unui fabricant milionar sînt violate de muncitorii greviști sau cîteva fete americane, naive și inocente, cad victima reprezentanților diplomatici ai unor state africane.

Interpreții, al căror nume nu figurează niciodată pe generic, sînt recrutați din mediul interlop al marilor orașe și plătiți cu salarii derizorii. Printre regizori, cei mai cunoscuți sînt Barry Mahon, Roland Frost și Russ Meyer. Costul unui film se ridică la cel mult 15 000-20 000 de dolari (ca termen de comparație, menționăm că pentru turnarea «Cleopatrei» s-au cheltuit 31 000 000 de dolari). Beneficiul minim obținut de pe urma fiecăruia dintre ele este de 60 000 de dolari, ceea ce înseamnă o rentabilitate de 300 la sută.

Este interesant de remarcat că în prețul de cost se includ și salariile unei adevărate armate de avocați, cărora le revine misiunea de a apăra producătorii de fulgerele justiției. Pînă acum ei nu au avut prea mult de furcă, deoarece filmele respective sînt prezentate în cadrul unor așa-zise «cluburi»: taxa de înscriere echivalează cu un bilet de intrare, iar la fiecare nouă vizionare se percepe o «cotizație». Actualmente există pe teritoriul Statelor Unite peste 500 săli specializate în «cinematograful șocant».

Producătorii încearcă acum să-și croiască drum pe piața vest-europeană. Ceea ce l-a determinat pe criticul cinematografic francez Michel Caen să exclame: «Să sperăm că vom scăpa teferi din valul imund în care se pregătesc să ne înece businessmenii indecenței ridicate la rangul de artă!»

N. AURELIU

TELEGRAME

• O nouă versiune cinematografică a lui Pinocchio — ce se anunță mai puțin convențională — va fi realizată de regizorul italian Nelo Risi. Rolul simpaticului personaj al lui Colodi va fi interpretat de actorul Carmelo Bene care mai are la activul său un spectacol teatral cu Pinocchio.

Pentru partitura lui Geppetto a fost solicitat comicul Totò.

• Scriitorul american Truman Capote (autorul cărții «Cu sînge rece», considerată una din best-seller-urile anului) scrie scenariul unei comedii muzicale a cărei protagonistă va fi Audrey Hepburn.

• Personajul principal al comediei «Operația I», studentul Șurik, revine într-un alt film ce poartă semnătura regizorului sovietic Leonid Gaidai: «Prizoniera din Caucaz». Același talentat actor, Alexandr Demianenko, va fi și de astă dată eroul fără voie al unor întîmplări palpitante. În rolul prizonierei — actrița Natalia Varlei (foto 1).

1

• Marele actor englez Rex Harrison (Cleopatra) a fost solicitat de regizorul american George Cukor să interpreteze un nou Casanova, într-un film ce-și propune să se deosebească de versiunile anterioare inspirate de viața celebrului aventurier: «personajul — spune actorul — trăiește numai și numai din propriul său trecut». La baza scenariului a stat o scriere a unui cunoscut autor vienez de comedii: Arthur Schnitzler.

• Vanessei Redgrave (fiica actorului englez Michael Redgrave pe care l-am cunoscut în Colina), deținătoarea premiului de interpretare feminină la Festivalul de la Cannes 1966, i s-a propus să participe la realizarea unui film după unul din spectacolele muzicale de mare succes pe Broadway: Camelot.

• Regizorul polonez Ryszard Ber, din producțiile căruia am văzut nu demult comedia «Se întîmplă numai duminica», a terminat un film polițist (Unde este al treilea rege?) cu un subiect devenit aproape clasic: furtul unui tablou de valoare.

• Cineastul american Richard Brooks (Dulce pasăre a tinereții) a încredințat coloana sonoră a ultimului său film Profesioniștii (cu Claudia Cardinale și Burt Lancaster) compozitorului francez Maurice Jarre.

• Jean-Louis Trintignant (Depășirea), interpretul filmului Trans-Europ-Express ce se află în curs de realizare sub conducerea lui Alain Robbe-Grillet, are drept parteneră pe tînăra actriță franceză Marie-France Pisier (foto 2).

2

cititorii fotografiază

Matinală — Alexandru STĂNICĂ

Vacanță pe Mureș — Tibor SZÉKELY

dialog cu cititorii

blajul — o veche cetate a culturii românești

Cititorul nostru **Valeriu Bora** din Șibot, raionul Orăștie, ne propune să facem cunoscute cititorilor noștri fapte și figuri din trecutul Blajului, o veche cetate a culturii românești. Corespondentul nostru ne propune 12 subiecte de articole, dintre care 9 privesc viața și activitatea unor personalități ce au dat strălucire Blajului de odinioară. Cum e vorba de cărturari al căror rol este bine stabilit în dezvoltarea culturii românești (Samuil Micu. Petru Maior, Gheorghe Șincai ș.a.), nu considerăm că părerea cititorului nostru — aceea că generația de azi nu cunoaște sau cunoaște prea puțin rolul și opera acestor personalități — ar corespunde întru totul realității. Desigur că despre unii dintre acești făuritori de cultură am scris și vom mai scrie cu prilejul a diferite aniversări și comemorări. De asemenea, am publicat, în decursul anilor, și reportaje despre dezvoltarea contemporană a Blajului. Reținem din scrisoarea tov. Bora propunerea de a publica un articol despre istoria Blajului și contribuția pe care acest oraș a adus-o la făurirea culturii și la lupta pentru afirmarea ființei naționale a poporului nostru. Ne propunem deci ca în cadrul rubricii «Orașele patriei» să publicăm un documentar despre Blaj.

două ecouri pe aceeași temă. . .

Documentarul intitulat «Automobilul românesc în 3 timpi», publicat în nr. 35, a adus la redacție mai multe scrisori. În rîndurile de față ne vom ocupa doar de două dintre ele. Una provine din partea celui ce a solicitat materialul — cititorul **G. Boian** din București — iar cealaltă de la tov. **Mihai Mărășescu** din Cîmpina.

«Îți scrie cu multă plăcere și satisfacție cititorul tău G. Boian, căruia i-ai îndeplinit atît de frumos dorința sa...» notează corespondentul nostru în scrisoarea către redacție. În continuare d-sa ne arată că a aflat lucruri cu totul noi despre primii creatori ai automobilului românesc: D. Văsescu, H. Coandă, A. Persu, R. Manicatide.

În ce privește interesanta propunere a tov. G. Boian, legată de problema autoturismului românesc, o vom studia cu toată atenția.

În același spirit e redactată și scrisoarea tov. Mărășescu din Cîmpina: «Mi-a părut foarte interesant acest articol și aș dori să mai publicați asemenea materiale și nu numai din domeniul automobilului». Firește că o vom face.

În încheiere îi răspundem că dorința sa de a citi în revista noastră un material despre noul aeroport al Capitalei se va îndeplini într-un viitor apropiat.

pe teme de cinematografie

Cititoarea *Aurelia Pintea* din Cluj ne propune să înființăm o nouă rubrică intitulată «Album cinematografic», care să conțină datele biografice ale actorilor de film și, în același timp, portretele lor să apară pe copertă. Corespondenta noastră precizează: «Deci, pe prima copertă să fie totdeauna un actor». Răspunzînd acestei propuneri vom începe cu partea ei finală: nu sîntem o revistă de film și, ca atare, ar fi cu totul nepotrivit să rezervăm coperta noastră în exclusivitate pentru portretele actorilor. Arătînd aceasta, ne-am precizat în același timp poziția și în legătură cu sugestia de a înființa noua rubrică. Într-adevăr, propunerea aceasta ar fi valabilă numai condiționată de existența obligatorie a portretului de pe copertă. În plus, ținem să mai amintim că în paginile noastre de film apar încă două rubrici: «Profil», în care facem prezentări ale vieții și operei cîte unui creator din domeniul cinematografiei, «Fișier filmografic», prin care prezentăm foarte pe scurt creația cîte unui actor. O a treia rubrică pe un profil asemănător ni se pare inutilă.

P.S. Prin rîndurile de mai sus socotim că am răspuns și propunerii făcute de cititoarea noastră *Gabriela Anton* din Ploiești care ne cere un ciclu de medalioane privitoare la viața și creația marilor actori de film. În plus, tov. Anton ne cere să scriem ceva despre Alain Delon. Avem pregătită o copertă și o prezentare a actorului.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespondeze: Geta Brînză, profesoară, șc. generală Cucuteni, com. Băiceni, rn. Pașcani: teme diverse, cinema, ilustrate; Agneta Vaida, vînzătoare, 21 ani, Cluj, str. Horia 4, et. I, ap. 16: cinema, muzică ușoară, ilustrate; Mariana Ionescu, elevă, Focșani, str. M. Sadoveanu 11: cinema, ilustrate; Cornelia Ilie, absolventă liceu, com. Secusigiu 210, rn. Arad: ilustrate; Elena Lilof, asistentă laborator, Brăila, str. Ștefan cel Mare 333: ilustrate; Ion Zaharia, profesor, com. Bertea, rn. Teleajen, reg. Ploiești: filatelie, ilustrate; Gheorghe Tătăruș, elev, com. Corbeni, rn. Curtea de Argeș: teme diverse, ilustrate; Nicolae Voicu, student, București, Splaiul Independenței 290, bl. B: teme diverse; Floarea Fîntînaru, profesoară, com. Baia, rn. Fălticeni: sport, cinema, ilustrate; Ion Cojocaru, operator chimist, 20 ani, Craiova, bloc tineret, str. Dîmboviței 1: teme diverse, ilustrate; Rodica Dumitrescu, contabilă, com. Țintea 391, rn. Cîmpina: cinema, ilustrate; Virgil Lupșa, mecanic cazane, Hunedoara, str. Runcului 4, bl. V 5, ap. 68: teme diverse, teatru, sport, ilustrate; Ilie Ștefan Ioan, student, Cluj, str. Emil Isac 15: ilustrate; Mona-Marta Rațiu, elevă, com. Tîrnova 588, rn. Ineu, reg. Crișana: teme diverse; Constantin Rădoi, muncitor, Arad, str. Radu de la Afumați 47: teme diverse; Virginia Lucăcescu, elevă, 17 ani, Fălticeni, str. 7 Noiembrie 100: muzică ușoară, dans, cinema, ilustrate; Stela Cuturicu, asistentă farmacie, Constanța, str. Farului 5: farmacie, cinema, ilustrate; Vasile Ghiuru, maistru, Buzău, str. Sculpturii 5: cinema, sport; Mariana Șerban, elevă, Ploiești, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 1: ilustrate; Mica Dumitru, învățătoare, Galați, str. Cristea Nicolae 203: ilustrate; Dorin Bradu, elev, Iași, stradela Sf. Atanasie 3: ilustrate; Sofia Cojocaru, elevă, Buzău, str. Obor 1, bl. 5, sc. B, et. II, ap. 9: teme diverse, ilustrate; Valy Laichici, textilistă, Lugoj, str. Vlad Delamarina 58: teme diverse, ilustrate; Sabina Terciu, vînzătoare, 19 ani, Brașov, str. Diaconul Coresi 1, magazin «Tîmpa»: cinema, ilustrate; Eugen Rotaru, mecanic auto, Pitești, str. Frații Golești 76: teme diverse, ilustrate; Olga Diaconu, elevă, Urziceni, str. 23 August 2: teme diverse; Petre Pătășanu, șofer, I.C. Porțile de Fier, șantier Vîrciorova: literatură tehnică, ilustrate; Maria Gherga, elevă, Lugoj, Piața Republicii 1: teatru, cinema, muzică, ilustrate; Constantin Vlad, student, Iași, complex Tg. Copou, bl. 1, cam. 33: ilustrate; Doina Nanu, studentă, Timișoara, complex, bl. 7, cam. 3: ilustrate; Paul Constantin, laborant, Giurgiu, str. Gh. Doja 18: teme diverse; Ineluș Tudoran, elev, Lupeni, aleea Plopilor, bl. 5, ap. 10: cinema, ilustrate; Georgeta Darie, statisticiană, Huși, str. Scarlat Rosetti 20: prietenie; Elena Bălă, elevă, București, str. General Florescu 13, rn. T. Vladimirescu: muzică ușoară, cinema, ilustrate; Justin Gîrtoiescu, electrician, Reșița, Or. nou, bl. 3, ap. 11: teme diverse; Sandu Duca, inginer, I.E.C. Paroșeni, camera de comandă: tehnică, sport, ilustrate; Robertina Catargiu, elevă, Buzău, str. Mărăști 9 bis: medicină, fotbal, ilustrate; Luiza Măliia, elevă, Rm. Sărat, str. C. Brîncoveanu 13: ilustrate; Mirela Iosipescu, elevă, Iași, str. Gh. Dimitrov 16: ilustrate; Carmina Bellu, elevă, Buzău, str. Mărăști 9 bis: teme diverse, ilustrate; Luigi Petre, ajustor, București, Șos. Pantelimon 108, rn 23 August: cinema, sport, ilustrate; Elisabeta Jurchescu, pensionară, com. Jupalnic 547, rn. Orșova: ilustrate; Ștefania Solomon, laborantă, 22 ani, Mediaș, str. Pictor Grigorescu 5: ilustrate.

în cîteva rînduri

Arion Dănilă, Cluj. 1) Istoricul liniei Maginot? Citiți articolul publicat în nr. 37, pg. 19. 2) Fotografia de pe coperta nr. 35 reprezintă un peisaj din regiunea Hunedoara. 3) Nu numai că s-a intenționat, dar s-a și realizat un film despre «Spartacus», cu Kirk Douglas în rolul principal. Filmul va putea fi văzut și pe ecranele noastre, încă în cursul acestui an.

Mariana Opincariu, Sebeș. Vedeți ultima parte a notei «Pe teme de cinematografie», din pagina de față.

Elena P., București. Cuvintele dv. de caldă apreciere ne bucură și ne conferă noi obligații. Actorului Ion Besoiu îi puteți scrie fie pe adresa Centrului de producție cinematografică, secția actori, Piața Scînteii 1, fie la Studioul de televiziune, str. Molière 2.

Ioan Ciocan, Bîrlad. Sîntem bucuroși că articolul privind rezervele de combustibil v-a satisfăcut pe deplin. 2) Problema ilustratelor este pe cale să se rezolve. Editura «Meridiane»

continuă să tipărească noi și noi vederi și peisaje din țară. 3) Bîrladul, una din cele mai vechi așezări ale țării, va fi inclus fără îndoială în rubrica «Orașele patriei».

Mia Cireșan, Lugoj. Amănuntul pe care-l solicitați cu privire la actorul Alexandru Repan nu aduce nimic în plus întru definirea profilului său artistic.

Marius Puran, București. 1) Deocamdată, cu cei 11 ani pe care îi ai, ești unul dintre cei mai tineri corespondenți ai revistei noastre. 2) Despre Jules Verne vei afla multe citind cartea dedicată marelui scriitor, apărută în 1962, la Editura tineretului, colecția «Oameni de seamă». Autor, Dinu Moroianu. Îți mai recomandăm unele din romanele lui Jules Verne: «Căpitan la 15 ani», «20 000 de leghe sub mări», «Matias Sandorf», «Călătorie spre centrul pămîntului» etc. 3) Am luat notă de dorința cu privire la formația «Sincron».

Marietta Rotărescu, Ploiești. Înregistrăm cu satisfacție faptul că foiletonul «Felicitările noastre» din nr. 35 și rubrica «La drum» v-au trezit interesul. Adresa dv. va apărea, dar ceva mai tîrziu.

Ani Sabău, Carei. Firește că nu vedem nimic rău în a te informa asupra evoluției unor artiști, atîta vreme cît acest lucru te ajută la elucidarea fenomenului artistic, cu condiția ca interesul să nu se manifeste în direcția căutării unor amănunte total nesemnificative din viața lor. În rest apreciem bunele dv. impresii asupra conținutului revistei și vă promitem că vom publica un scurt istoric al Arcului de Triumf.

Iuliana Voicău, Timișoara, și *Pavel Langa*, Bîrlad. Un alt articol din documentarul «Tendințe și vedete de azi» se va ocupa de muzica italiană contemporană. În consecință, Bobby Solo și Gianni Morandi își vor găsi aici locul.

E.G. Muntean, Arad. După cum ați remarcat din știrile apărute în presă, se dau în folosință în toată țara noi hoteluri sau se renovează altele mai vechi. Sîntem convinși că în cadrul acestor acțiuni și Aradul va primi noi spații destinate adăpostirii drumeților.

Iuliana Plopușor, Timișoara. Ne exprimăm satisfacția că — așa cum ne scrieți — «revista «Flacăra» are o influență mare asupra unei mase numeroase de cititoare și cititori, avînd un rol important în presa noastră». În ce privește părerile dv. despre melodiile prezentate la ultima ediție a Festivalului de muzică ușoară de la Mamaia, nu sîntem întru totul de acord: n-au fost lansate numai melodii «melancolice», ci și unele vesele, optimiste.

cititorii întreabă

un mare actor

«Aș dori să cunosc unele fapte mai importante din viața și cariera lui George Vraca».

Eugenia RĂILEANU, Călărași

Răspunde teatrologul IOAN MASSOFF.

Născut în București, în strada Sf. Ștefan, la 25 noiembrie 1896, George Vraca, fiu al unui mic funcționar, și-a petrecut adolescența la Giurgiu, unde a și absolvit gimnaziul. A urmat apoi Școala de agricultură din Tîrgoviște, precum și cursurile Școlii de agricultură de la Herăstrău, cu intenția să ajungă inginer agronom. Luptător în prima linie a frontului în timpul primului război mondial, grav rănit, a fost internat într-un spital din Iași. Aci l-a aflat Maria Ventura, marea actriță, în vremea aceea soră de caritate care, impresionată de timbrul vocii ofițerului rănit, l-a sfătuit să se facă actor. După război George Vraca, ascultîndu-i sfatul, a urmat cursurile Conservatorului de artă dramatică — la clasa lui Nicolae Soreanu — pe care le-a absolvit în 1921 cu premiul întîi. Dar încă din primul an de conservator Vraca a început să joace. Debutul său pe scena Teatrului Național din București, în piesa Glauco, de Marselli, a constituit un eveniment artistic salutat de public și de oamenii de teatru, care și-au dat seama că teatrul românesc are un nou june-prim, capabil să joace eroi clasici și moderni — gen de interpret care apare îndeobște foarte rar.

Pășind pe drumul deschis de marii tragedieni ai teatrului nostru — Mihail Pascaly, Grigore Manolescu, Constantin Nottara — dar folosind mijloace de interpretare debarasate de tot balastul exagerărilor actorilor romantici, George Vraca s-a impus, încă de la începutul carierei sale, prin modul aprofundat cum își studia rolurile, ceea ce îi dădea posibilitatea să scoată toate efectele și nuanțele necesare reliefării personajului. Un timbru cald, vibrant, o frumusețe scenică bărbătească îi confereau un farmec nespus, o autoritate menită să emoționeze, să înflăcăreze pe spectatori.

Debutînd pe scena Teatrului Național din București — unde în 1926 a fost ridicat la rangul de societar — Vraca și-a desfășurat biruitoarea sa carieră în cadrele teatrelor Maria Ventura, Victoria, încheindu-și-o ca director al Teatrului «C.I. Nottara».

Amintim din numeroasele sale creații: «Hamlet» din piesa lui Shakespeare, «Faust» (Goethe), «Oedipus» (Sofocle), «Troilus și Cressida» (Shakespeare), Horațiu din «Fîntîna Blanduziei», «Ovidiu» (Alecsandri), cele trei roluri (Ezra Mannon, Orin Mannon, Adam Brand) din piesa lui O'Neill «Din jale se întrupează Electra», «Vlaicu Vodă» (Al. Davila), «Prometeu» (Victor Eftimiu) — roluri care pretind felurite mijloace de redare scenică. Vraca a fost un mare actor de compoziție.

Chinuit de o boală neiertătoare, încordîndu-și ultimele puteri, Vraca ne-a mai putut da acea splendidă creație — Richard al III-lea, din tragedia lui Shakespeare — adevărată apoteoză, încununare a unei splendide cariere artistice, din nefericire frîntă înainte de vreme. Căci cel care ne-a părăsit la 68 de ani ar mai fi putut să dea teatrului și cinematografului românesc — amintim doar ultimul rol din filmul «Tudor» — creații de neuitat.

„catastrofă iminentă?“

«Se va ciocni Pămîntul cu o cometă în 1968?»

Corneliu BĂLAN,
com. Pucheni, Ploiești

Răspunde MATEI ALECSESCU, directorul Observatorului astronomic popular.

În mișcările lor prin spațiu, diferitele corpuri cerești se apropie și se depărtează unele de altele în mod continuu. Aceste «apropieri» sînt însă foarte relative, dat fiind faptul că distanțele dintre ele rămîn totuși enorme.

În sistemul solar, în afara planetelor — care circulă pe orbite aproape circulare și concentrice — se găsesc și aștri cu orbite diferite; este cazul cometelor, meteoriților și asteroizilor care circulă pe orbite foarte alungite.

În 1949 astronomul american Walter Baade a descoperit asteroidul catalogat la nr. 1 566 și care a fost botezat Icar. Particularitatea sa principală este aceea că depărtarea sa medie față de Soare este doar cu puțin mai mare decît cea a Pămîntului. Avînd însă o orbită foarte alungită, el se apropie de Soare pînă la circa 28 000 000 kilometri, depărtîndu-se apoi la maximum, pînă la 295 000 000 kilometri. Astfel, la distanța maximă față de astrul zilei, Icar, care are cam 1-2 km diametru, primește de peste 100 de ori mai puțină lumină și căldură decît atunci cînd ajunge la periheliu (distanța minimă față de Soare).

Traversînd zona orbitei Pămîntului, Icar se apropie uneori foarte mult de planeta noastră. Astfel, în iunie 1968, asteroidul va trece la ceva mai puțin de... 7 000 000 kilometri, cam de 18 ori mai departe decît Luna. Deci, absolut nici un pericol de ciocnire.

Cu această ocazie vom menționa că unii asteroizi se apropie și mai mult de Pămînt, fără ca acest lucru să creeze vreun pericol. Este cazul asteroidului Adonis, care trece uneori la circa 2 000 000 kilometri, sau al lui Hermes, care în 1937 a trecut la circa 600 000 kilometri! Cert este însă faptul că, în afară de observatoarele astronomice, «apropierea» lui Icar nu va fi sesizată de nimeni, dat fiind faptul că el, la minimum de distanță față de noi, nu va putea fi observat decît cu ajutorul instrumentelor astronomice ca un palid punct luminos pierdut printre stele...

cîteva sensuri ale aceluiași cuvînt

«Care este originea cuvîntului bacalaureat?»

Adina CRISTEA, elevă, Pitești

Răspunde SORIN STATI, lector la catedra de lingvistică generală a Universității București.

Bacalaureatul este, de mai bine de trei sute de ani, o instituție școlară importantă. În secolul al XVI-lea textele îl amintesc în forma latină *baccalaureatus*. Pe vremea aceea cuvîntul denumea primul titlu conferit de o universitate, titlurile următoare fiind *licența* și *doctoratul*. În baza reformei învățămîntului superior din 1808, Franța transformă *bacalaureatul* într-un examen care încununează studiile secundare, promovarea lui fiind necesară în vederea începerii studiilor universitare. Cu acest înțeles nou *baccalaureat* a fost împrumutat în românește. Cu toată aparența lui latină, termenul *baccalaureatus* a fost creat abia în secolul al XVI-lea pentru a denumi titlul universitar amintit. Ca bază a servit cuvîntul latin *baccalarius*, care însemna «tînăr nobil» sau pur și simplu «tînăr». Autorii termenului i-au dat terminația — *laureatus*, pentru a sugera o asociație de idei cu laurii. Asemănarea cu numele acestei plante și deci asemănarea dintre *bacalaureat* și *laureat* (= răsplătit cu lauri) a fost creată în mod arbitrar, ea nu se justifică prin originea acestor cuvinte, adică prin evoluția firească a limbilor latină și franceză. Inovația lexicală a fost apreciată de contemporani și s-a impus în mai multe țări.

de la +44,5° la —38,5°

«Aș dori să aflu care a fost cea mai înaltă și cea mai scăzută temperatură înregistrată la noi în țară între anii 1896 și 1955».

T. GELU, Sibiu

Din datele pe care ni le-a pus la dispoziție Institutul meteorologic rezultă că cea mai înaltă temperatură înregistrată în țara noastră în perioada la care se referă întrebarea a fost la 10 august 1951, cînd la punctul meteorologic Ion Sion de lîngă Brăila s-au înregistrat 44,5 grade (la umbră).

Cea mai scăzută temperatură în perioada acelorași ani a fost înregistrată la Brad, lîngă Brașov, la 25 ianuarie 1942, cînd temperatura a coborît la —38,5 grade.

pe scurt

Eliza Popescu, Sinaia. Școlile populare de artă sînt menite a ajuta dezvoltarea măiestriei artiștilor amatori și a le mări bagajul de cunoștințe în domeniul artei căreia i-au consacrat timpul lor liber. Școlile populare de artă plastică, de care ne întrebați, au atît cursuri teoretice, cît și lecții practice. Majoritatea școlilor populare de artă au cursuri de artă plastică (desen, pictură, sculptură, scenografie), muzică (canto, diferite instrumente), artă teatrală (actorie, regie).

Virgil Dianu, București. 1) Despre diferitele curente și școli în arta plastică am scris și vom mai scrie. 2) Pigmeii sînt cîteva grupuri, puțin numeroase, de populații africane ce au o serie de trăsături care le deosebesc de celelalte popoare în mijlocul cărora trăiesc. În primul rînd, pigmeii au statura mai joasă (în medie 141-142 cm) și o culoare a pielii mai deschisă decît celelalte tipuri africane, părul lor e creț etc. Iată denumirile pe care le poartă triburile de pigmei: batua, bakwa, bambuti-bakango, efe și aka. Ele trăiesc în bazinul fluviului Congo. Nici unul dintre aceste triburi nu are o limbă a sa proprie, ci folosesc limbile triburilor cu care se învecinează și cu care conviețuiesc. Pigmeii sînt iscusiți vînători și culegători de fructe. Nivelul lor de trai este însă foarte coborît, în raport direct cu modul primitiv în care-și agonisesc existența. Denumirea de pigmei își are originea într-o legendă a mitologiei grecești care socotea că pe tărîmuri îndepărtate (pe țărmurile Oceanului mitic sau la necunoscutele, pe atunci, izvoare ale Nilului) ar locui un popor fabulos de pitici care se războiau cu cocorii și l-au atacat cîndva și pe vestitul erou mitologic Herakles.

Ionel Codrin, Hunedoara. 1) Ne întrebați cînd a apărut calendarul. Diferite forme de măsurare a scurgerii anilor au fost născocite din vremuri din care nu ni s-au păstrat alte documente decît cele săpate în piatră. Unele monumente ale civilizațiilor vechi americane (preincașe, incașe ș.a.) au fost identificate de oamenii de știință drept uriașe calendare solare. Egiptenii antici, ca și celelalte popoare din bazinul mediteranean, imaginaseră la rîndul lor diferite moduri de măsurare a scurgerii vremii, bazate fie pe rotația Lunii, fie pe cea a Pămîntului în jurul Soarelui, fie pe amîndouă. De asemeni, își creaseră calendare diferitele civilizații din Asia (perșii, indienii, chinezii etc.). Deci, folosind o expresie foarte uzitată, putem spune că preistoria calendarului se pierde în negura vremurilor. La întrebarea dv. dacă e posibil ca pe plan internațional să se adopte un calendar de 13 luni pe an, vă răspundem că e prea puțin probabil acest lucru. Majoritatea propunerilor pe care le au în vedere specialiștii O.N.U. se referă tot la calendare cu 12 luni pe an. În sfîrșit, la a treia dv. întrebare, în legătură cu epoca pentru care numărăm anii prin scădere, vă răspundem că nici un popor n-a făcut vreodată o asemenea numărătoare. În antichitate fiecare popor număra anii pornind de la o dată legată de istoria sau de religia lor. De exemplu, romanii numărau anii începînd de la presupusa fondare a Romei; grecii antici, în anumite epoci, legau numărătoarea anilor de Jocurile Olimpice; evreii porneau de la legendara creare biblică a lumii etc., etc. Numărătoarea folosită de știința contemporană (adică descrescînd în epocile dinainte de cea pe care o numim «era noastră», pînă în anul 1 al e.n.) a fost creată de istoria modernă. 2) Despre orașul Brad și istoria sa vom publica un articol la rubrica «Orașele patriei». 3) Adresa va apărea.

V. SILVIAN

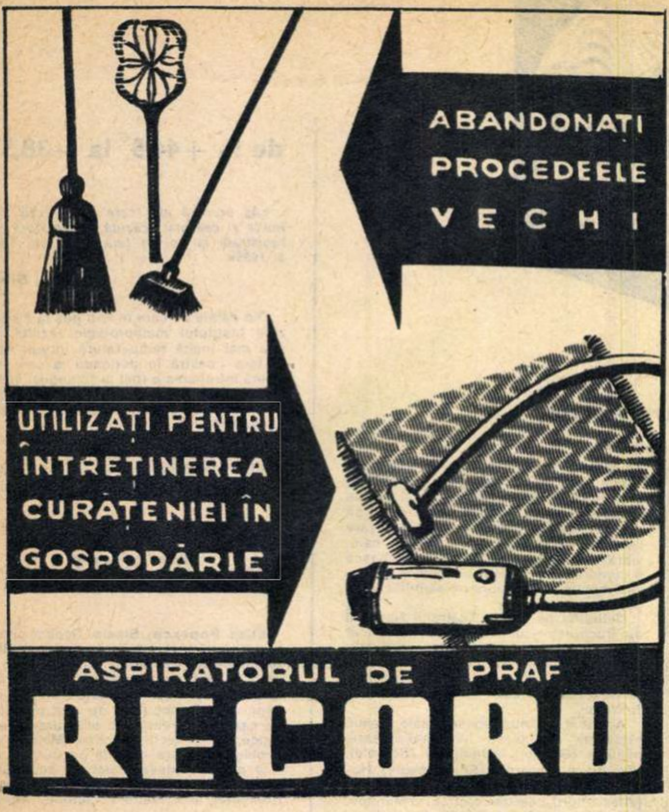
ABANDONAȚI PROCEDEELE VECHI
UTILIZAȚI PENTRU ÎNTREȚINEREA CURĂȚENIEI ÎN GOSPODĂRIE
ASPIRATORUL DE PRAF
RECORD

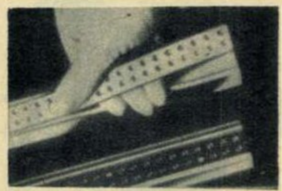

carnet auto-mobilistic

fîșii fosforescente salvatoare

Numărul persoanelor care își datorează viața sau cel puțin integritatea corporală benzilor găurite de material plaștic fosforescent devine din ce în ce mai mare. Fără a dăuna aspectului estetic al automobilelor, pe încrustațiile metalice, de obicei nichelate, care le subliniază linia, se fixează, așa cum se vede în fotografie, benzi fosforescente. Circulația de noapte cîștigă mult în vizibilitate. Un vehicul astfel marcat este perfect vizibil de la **800** m distanță fără a jena cu nimic pe privitor. Fîșiile se fixează și pe barele de protecție sau pe masca radiatorului.

În afară de securitate și vizibilitate mai bună, feeria peisajului urban nocturn are, evident, de cîștigat.

Casa de economii și consemnațiuni acordă depunătorilor care economisesc pe **librete de economii pentru construirea de locuințe** cîștiguri în bani, prin trageri la sorți trimestriale.

Depunătorii care doresc să participe la tragerea la sorți pentru trimestrul IV/1966 a acestor librete de economii pot solicita efectuarea de depuneri **pînă la data de 30 septembrie a.c. inclusiv.**

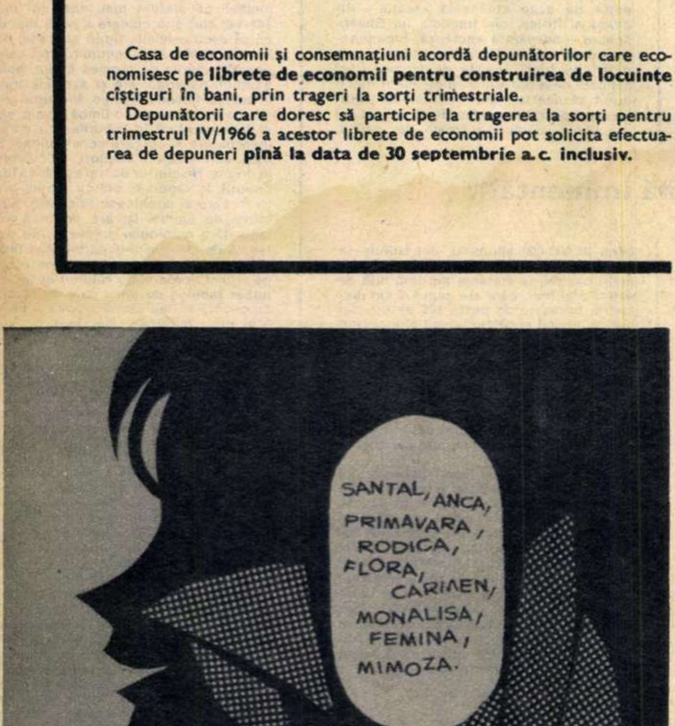
SANTAL, ANCA,
PRIMAVARA,
RODICA,
FLORA,
CARMEN,
MONALISA,
FEMINA,
MIMOZA.
UN SĂPUN O MARCĂ ALEASĂ, NELIPSIT ÎN ORICE CASĂ.

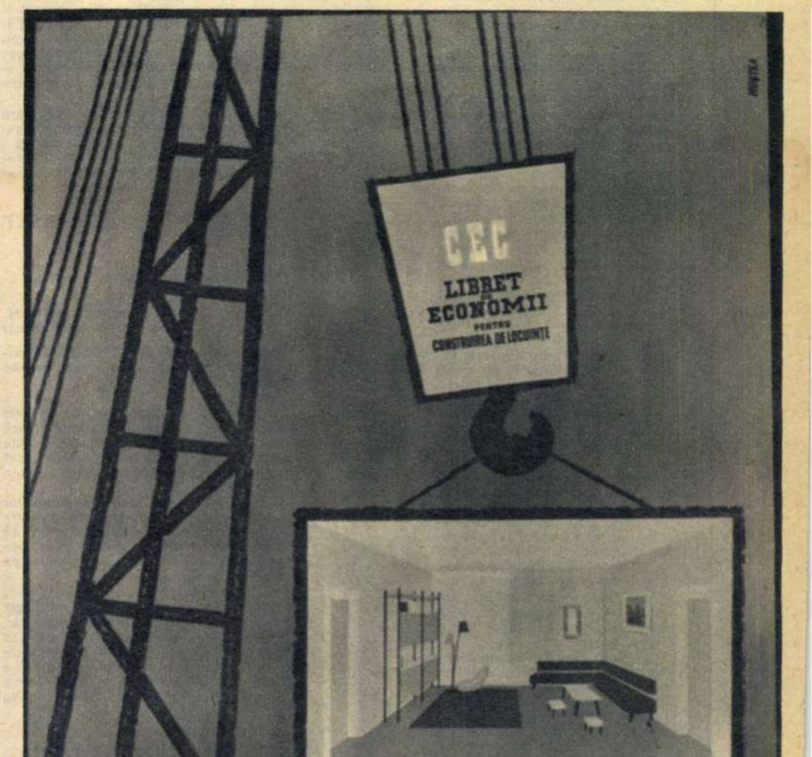
CEC
LIBRET DE ECONOMII PENTRU CONSTRUIREA DE LOCUINȚE
casa noastră prin casa de economii

ORAȘELE PATRIEI

SIBIU*)

- **Oraș regional.**
- **Coordonate geografice: 45°81' latitudine nordică și 24°08' longitudine estică.**
- **Numărul locuitorilor: 109 546.**

Sibiul, orașul de pe malurile Cibinului, este atestat în documente încă de la sfîrșitul secolului al XII-lea. Într-unul din ele este amintită pentru prima dată «praepositura Cibiniensis», prepozitura de Sibiu. Mai tîrziu, în cursul secolului al XIII-lea atestarea sa în documente devine tot mai frecventă.

Cercetările arheologice mai vechi și mai noi au demonstrat că pe teritoriul de azi al orașului au existat culturi străvechi. În apropierea Turnișorului s-au descoperit piese din epoca pietrei cioplite a căror vechime se ridică la circa două sute de mii de ani. În apropiere de Biserica Ursulinelor au fost descoperite fragmente de vase care aparțin mileniului al doilea î.e.n. (cultura Wietenberg), iar pe hotarul Gușteriței există foarte bogate urme arheologice, aproape din toate epocile. Cele mai noi descoperiri din această parte a orașului atestă o intensă locuire spre sfîrșitul mileniului I și începutul mileniului nostru, prin secolele IX-XI.

Orașul își trage denumirea de la rîul Cibin, care astăzi îl desparte în două. Și denumirea maghiară își are aceeași origine, în timp ce denumirea germană (Hermannstadt, este de pus în legătură cu înșiși coloniștii sași veniți în secolul al XII-lea.

Datorită situației sale prielnice, în apropierea principalului drum înspre Țara Românească, prin strîmtoarea Turnu-Roșu, meșteșugurile și comercializarea produselor meșteșugărești au cunoscut o înflorire deosebită. În 1376 în Sibiu s-a trecut la organizarea meșteșugarilor în bresle, dovadă că ei existau și practicau diverse meserii încă de mai înainte. În secolele următoare breslele se înmulțiseră, iar dintre ele cea care avea să devină de mare renume avea să fie cea a «aurarilor», ale căror produse (potire, pocale, obiecte de podoabă etc.) s-au răspîndit pînă departe, în estul, în centrul și apusul Europei.

În urma năvălirii tătarilor (1241) Sibiul a avut mult de suferit, ca de altfel majoritatea așezărilor din Transilvania acelor timpuri. Mai tîrziu, spre a face față pericolului turcesc care în prima jumătate a secolului al XV-lea amenința Transilvania, conducerea orașului a luat hotărîrea să dezvolte fortificațiile vechi. Zidurile au înglobat partea centrală a «Orașului de sus», păstrîndu-se astăzi mai ales de-a lungul Bulevardului spitalelor și pe străzile «Cetății» și «Manejului». Mai tîrziu aceste fortificații masive au încercuit și o mare parte a «Orașului de jos».

Centura de fortificații din jurul orașului era prevăzută cu patru porți flancate de puternice turnuri de apărare.

Prima școală din Sibiu este atestată în secolul al XIV-lea, iar în secolul al XVI-lea sînt organizate arhivele și ia naștere tiparnița, în care a apărut prima carte tipărită în limba română «Catehismul luteran» (1544).

În secolele următoare s-au dezvoltat aici școli medii și de învățămînt superior (Academia de drept în 1844) și altele.

În anul 1785 a fost construit primul teatru și tot prin acești ani se pun și bazele Muzeului Brukenthal.

În secolul următor sînt înființate Societatea pentru cercetarea Transilvaniei și Societatea de științe naturale, precum și «Astra» (Asociațiunea transilvană pentru literatură română și cultura poporului român) care au contribuit la răspîndirea culturii și științei în orașele și satele Transilvaniei.

În anii puterii populare Sibiul a luat un nou avînt.

Fabricile sale s-au dezvoltat, au fost dotate cu utilaje și agregate noi. Condițiile de muncă au fost incomparabil îmbunătățite. Produsele industriei sibiene (uzinele «Independența», «Balanța» etc.) sînt exportate și peste hotare.

Pe plan arhitectonic și edilitar, orașul a cunoscut o dezvoltare mai mare prin construirea cartierului terezian și a unui nou bulevard ce se deschide în prezent pe drumul ce duce înspre Șelimbăr.

Comerțul a înflorit prin organizarea și deschiderea unor magazine moderne.

Numărul școlilor s-a înmulțit corespunzător cu creșterea numărului elevilor.

În Sibiu au fost înființate un teatru de stat, o filarmonică, o școală populară de artă, case de cultură, biblioteci etc., iar Muzeul Brukenthal a devenit o instituție culturală larg cunoscută în țară și peste hotare.

Sibiul de azi pășește încrezător pe drumul deschis de planul cincinal, care-i oferă perspective înfloritoare pe linia dezvoltării întregii economii și culturi din patria noastră.

Nicolae LUPU
directorul Muzeului
Brukenthal, Sibiu

---

*) *Istoricul orașului Sibiu ne-a fost cerut de cititorii* T. Susanu, Gică Juglan *și* Mariana Tomuță — *toți din Sibiu.*

Sfatul medicului

NAȘTEREA ȘI AVORTUL

Ideea că una din menirile firești ale femeii este maternitatea, că nașterea este o manifestare a naturii organismului feminin, este prezentă în întreaga istorie a omenirii. Cunoștințele de astăzi ale medicinei aduc doar date noi care confirmă o observație foarte veche: a te opune naturii care realizează împlinirea femeii prin maternitate înseamnă a dăuna organismului, supunîndu-l unor tulburări importante.

Starea de graviditate — perioadă în care se formează și se dezvoltă o ființă nouă în organismul femeii — este plină de influențe favorabile asupra organelor și țesuturilor acesteia. Funcțiile circulației și respirației sînt stimulate, glandele cu secreție internă și sistemul nervos funcționează într-un ritm nou care îmbunătățește echilibrul general al organismului, noi sentimente vin să îmbogățească personalitatea femeii. Cu o sănătate întărită și o psihologie nouă, femeia mamă aduce noi contribuții la întărirea familiei ei și capătă drepturile care se cuvin noii ei situații în societate.

Din contră, renunțarea la maternitate stînjenește activitatea normală a organismului femeii și poate aduce tulburări psihice și hormonale de obicei greu de tratat. De cîte ori recomandarea de a avea copii dată de medic unei femei întîmpină dificultăți cînd s-a depășit perioada celei mai favorabile fertilități care nu trece cu mult peste 30 de ani! Biologic femeia are o perioadă de procreație pînă aproape de 50 de ani, dar sănătatea ei, și mai ales a copilului, are de cîștigat cel mai mult cînd nașterea are loc la o vîrstă mai tînără. Cît de ciudate par spusele multor tinere căsătorite care consideră că la 22-23 de ani se consideră prea tinere pentru procreație!

Este o iluzie în majoritatea cazurilor părerea că o amînare a acceptării unui copil nu are rezultate negative. În primul rînd, renunțarea la maternitate — atît din inițiativa femeii, cît și la dorința soțului — pînă la obținerea anumitor obiecte casnice sau «depunerea banilor de autoturism» ori trecerea «anilor tineri, de viață frumoasă» — poate să facă imposibilă nașterea după o serie de avorturi. În al doilea rînd, copilul venit tîrziu într-o căsătorie reduce posibilitatea acceptării celui de-al doilea. Or, este binecunoscut că familia cu 3-4 copii este formula celui mai bun echilibru atît pentru părinți, cît și pentru copii.

În al treilea rînd, se cunoaște că nașterile intervenite la femei după vîrsta de 35-36 de ani au posibilități relativ mai crescute de a naște copii cu unele deficiențe congenitale, copii cu o rezistență mai scăzută a organismului.

Dar oare întreruperile de sarcină la care recurg atît de ușor și frecvent unele femei sînt lipsite de pericol? Chiar cînd avortul este făcut în condițiile cele mai bune, el are totuși răsunet negativ asupra organismului femeii. Cînd aceste operații se repetă, ele pot aduce tulburări care cuprind nu numai organele de reproducere, ci și restul organelor. În unele cazuri întreruperile de sarcină pot tulbura apariția menstruației pînă la dispariția sa. Sterilitatea se poate instala foarte devreme în viața femeii, nu numai împiedicînd-o de a mai avea copii, dar aducîndu-i o seamă de modificări și chiar semne de boală: îngrășare excesivă, iritabilitate nervoasă, dureri de cap frecvente, tulburări ale somnului. De multe ori, local, organele de reproducere capătă unele modificări care pot împiedica nașterea sau o pot face să se realizeze în condiții foarte grele. După numeroase avorturi urmate de complicații pot începe să apară avorturi spontane, cu toate urmările lor neplăcute.

În fața unui fenomen biologic natural cum este graviditatea se ridică o problemă extrem de importantă, de răspundere individuală și colectivă. Putem oare să stăm liniștiți cînd vedem că un om vrea să se sinucidă sau să-și provoace o rană sau o mutilare? Într-o anumită măsură, și desigur fără a identifica avortul cu aceste acte, trebuie să înțelegem că păstrîndu-ne libertatea de a acționa asupra vieții, sănătății și comportamentului nostru avem și obligații rezultate dintr-un spirit de solidaritate față de semenii noștri, față de societate.

Și acum un fapt incontestabil: depășind unele complicații inerente îngrijirii unui copil, o femeie beneficiază de pe urma acestui efort. Relațiile dintre soții uniți în grija pentru protecția copilului capătă un conținut nou. Noi sentimente de înțelegere, generozitate și prietenie se dezvoltă în noua familie stimulată de o răspundere nouă.

Dr. L. PESCARU
medic specialist pediatru
la Spitalul de copii 23 August

cadran internaţional

mali — startul industriei

În urmă cu cinci-şase ani, însăşi noţiunea de „industrie" era foarte puţin cunoscută în Mali. Şi chiar pentru cei care o cunoşteau, asocierea ei cu termenul de „malian" părea aproape de neconceput. Astăzi, la împlinirea a şase ani de la proclamarea independenţei naţionale a acestei ţări africane (septembrie 1960), bilanţul unor construcţii de fabrici şi uzine — complet inexistente înainte de eliberare — reflectă apropierea noţiunii amintite de înţelegerea şi preocupările localnicilor, iar denumirea „industrie maliană" a devenit o expresie a acestor preocupări. Este vorba de un început de drum în făurirea industriei naţionale, condiţie importantă a dezvoltării economiei maliene. Înţelegerea etapei parcurse şi evaluarea rezultatelor nu se pot face decît prin comparaţie cu realitatea de la care s-a pornit. Iar realităţile vieţii economice de dinaintea cuceririi independenţei naţionale s-au caracterizat printr-o agricultură rudimentară, practicată cu unelte de lemn, ocupaţie exclusivă a tuturor localnicilor. Planul cincinal de dezvoltare a economiei (1961-1965) şi-a propus măsuri importante pentru modernizarea agriculturii, concomitent cu înfiinţarea unor întreprinderi care să contribuie la valorificarea industrială a unor bogăţii naţionale. Producţia de arahide, de pildă, furnizează materie primă pentru o fabrică de ulei construită în oraşul Kulikoro. Fabrica de conserve de la Baquineda prelucrează fructe — mai ales cele de mango — foarte bogate în vitamine. Fabrica de la Baquineda a fost prima construcţie industrială din Mali, marcînd startul ei. Pe harta economică a ţării au apărut, în ultimii ani, diferite alte obiective industriale : un combinat textil pentru prelucrarea bumbacului — a cărui cultivare se extinde — cîteva întreprinderi frigorifice (Bamako), o fabrică de zahăr (Nioro). Au fost înfiinţate două întreprinderi de stat pentru industria materialelor de construcţii.

În 1966 a început să producă uzina pentru construcţii radioelectrice de la Bamako. La Markalo se creează o întreprindere de montare a unor maşini agricole.

Importante bogăţii ale subsolului — descoperite în ultimii ani — înlesnesc şi diversificarea în perspectivă a dezvoltării industriale. Recent, la Bafulabe au fost descoperite zăcăminte de fier (evaluate la 100 000 de tone) cu o concentraţie de 50-55 la sută, care oferă materie primă pentru o viitoare industrie siderurgică.

Dezvoltarea industrială — aflată încă la începuturile ei — este stimulată de statul malian, care vede în ea un instrument principal al emancipării economice. Progresul realizat în această direcţie este marcat şi de creşterea efectivului clasei muncitoare. Între anii 1963 şi 1965 numărul muncitorilor din industrie a crescut de la 15 000 la 40 000. Prin ei, şi mai ales prin realizările lor, activitatea industrială ocupă un loc crescînd în preocupările malienilor, făurind puntea pe care se trece de la uneltele de lucru arhaice la cele moderne.

E. PETRESCU

zvonuri la santo domingo

Locuitorii încercatului Santo Domingo se scoală, în zori, ascultînd zvonuri despre o lovitură de stat, iar la ceasurile tîrzii ale nopţii, la culcare, şoaptele străzii le evocă aceeaşi perspectivă, după ce întreaga zi au fost asaltaţi de veşti privind inevitabilul eveniment. Oare o lovitură de stat pare inevitabilă ? Observatorii din mica republică insulară se dovedesc sceptici, datorită faptului că dreapta deţine ferm puterea.

La Santo Domingo în fiecare casă există cîte o puşcă, iar oamenii îşi ţin muniţia ascunsă prin sertarele garderobürilor. Dar nimeni nu ia în serios ameninţarea unei lovituri de stat. Atunci ? S-ar părea că zvonurile sînt adresate preşedintelui Balaguer, căruia dreapta doreşte să-i amintească mereu că soarta sa depinde de măsura în care va şti să satisfacă exigenţele unor cercuri politice şi economice hotărîte să nu admită nici o prefacere socială în Republica Dominicană şi să „pună frîu acţiunilor străzii".

Balaguer a încercat să se înfăţişeze drept un „democrat", deşi antecedentele sale îl situau către dreapta. Jocul „moderaţiei" a durat puţin. Liderii militari de la San Isidro nu admiteau pendulări care să încurajeze opoziţia, iar protectorii din străinătate cereau dovezi concrete de lealitate. Acestea au urmat. În aceeaşi zi în care poporul dominican era chemat să sprijine o politică de „austeritate", în scopul soluţionării „gravelor probleme economice ale ţării", un decret prezidenţial acorda înlesniri puţin obişnuite faimosului concern „United Fruit Company". Mai mult : procedîndu-se la desfiinţarea Corporaţiei dominicane a zahărului, „United Fruit Company" controlează practic această ramură esenţială a economiei naţionale. Economistul nord-american Victor Perlo dezvăluia „infiltrarea nestingherită a capitalului nord-american". Sectoarele vizate sînt : industria instalaţiilor frigorifice, chimică, prelucrării şi conservării cărnii, rafinăriile petroliere şi comerţul cu amănuntul. „Frick Company" şi „Glycerin Corporation of America" au preluat controlul asupra a două sectoare industriale : producţia de utilaj frigorific şi chimică.

Concesiile economice sînt dublate de garanţii politice oferite aceloraşi cercuri. Balaguer intenţionase să „limiteze" activitatea partidelor politice şi numai reacţiile furtunoase din viaţa publică l-au determinat la o „amînare". Dreapta nu admite, totuşi, nici un semn de moliciune. Generalii de la San Isidro doresc o politică de „mînă forte" stil Trujillo (cu păstrarea aparenţelor democratice, momentan). Balaguer este împins spre „măsuri drastice", sub ameninţarea loviturii de stat. Retragerea ultimelor trupe „interamericane" (20 septembrie) trebuie să coincidă cu instaurarea unei depline „stabilităţi" în formula experimentată cîteva decenii de defunctul dictator. Va păşi Balaguer pînă la capătul acestui drum lipsit de glorie ?

M. RAMURĂ

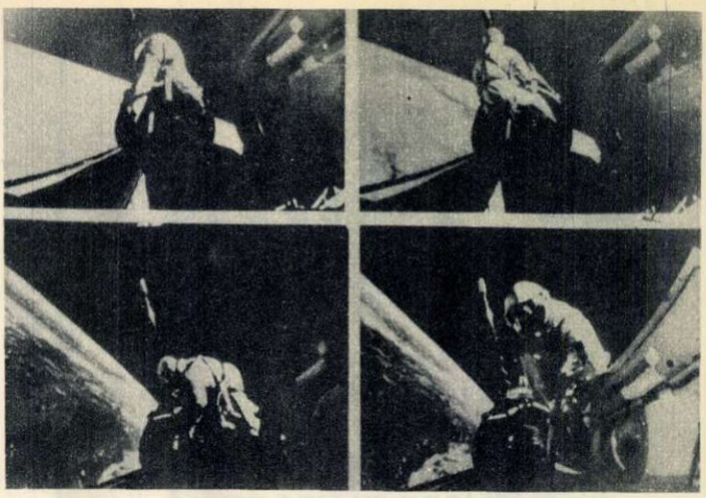

Imaginile de mai sus, înfăţişîndu-l pe Richard Gordon legînd racheta „Atlas-Agena" de nava „Gemini-11" şi efectuînd diverse evoluţii în spaţiu, au fost luate cu ajutorul unui aparat de filmat fixat în partea posterioară a navei cosmice.

experienţa „gemini - 11"

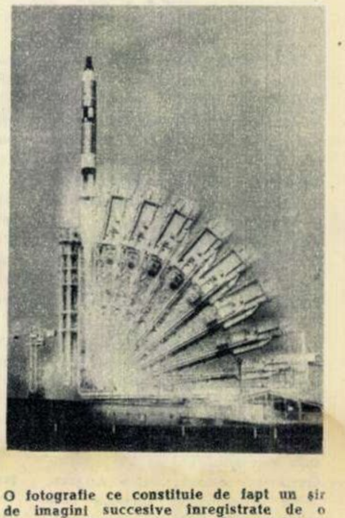

O fotografie ce constituie de fapt un şir de imagini succesive înregistrate de o aceeaşi peliculă, respectiv momentele ridicării rachetei „Titan" cu nava „Gemini-11" pe rampa de lansare.

Cercetarea spaţiului cosmic a realizat un nou pas înainte în cursul săptămînii trecute prin evoluţia navei cosmice americane „Gemini-11", avînd la bord pe cosmonauţii Richard Gordon şi Charles Conrad. În cursul celor 71,17 ore de zbor (de la 12 sept. ora 14,42 GMT pînă la 15 sept. ora 13,59 GMT) timp în care au fost parcurşi aproape 1 950 000 km, au fost îndeplinite obiectivele principale urmărite prin această lansare de către specialiştii de la NASA (Administraţia naţională pentru problemele aeronauticii şi cercetarea spaţiului cosmic). Astfel, de o deosebită importanţă pentru viitorul programului spaţial al S.U.A. a fost considerată realizarea întîlnirii spaţiale, încă în cursul primei sale revoluţii în jurul Pămîntului, a navei „Gemini-11" cu racheta „Atlas-Agena", lansată cu 97 minute mai înainte de „Gemini-11" ; au avut loc mai multe asemenea joncţiuni.

S-a subliniat faptul că întîlnirea s-a efectuat cu un ajutor minim din partea staţiilor terestre de urmărire, rolul principal jucîndu-l aparatele optice şi electronice aflate la bordul navei, datorită cărora cosmonauţii au reuşit să transforme orbita eliptică iniţială a navei într-una cvasicirculară — respectiv orbita pe care se înscrisese racheta „Atlas-Agena". De asemeni, diferitele evoluţii executate de „Gemini-11" în jurul rachetei au oferit date cu privire la posibilităţile de manevrare rapidă în spaţiul extraterestru. Cu ajutorul rachetei a fost realizat totodată un record de altitudine în spaţiul cosmic — 1 370 km — durata revoluţiei navei în jurul Pămîntului crescînd corespunzător la 107,5 minute în loc de 96,5 minute ca pînă acum.

Un alt punct important al programului de zbor l-a constituit „ieşirea parţială spaţială", în cursul căreia Richard Gordon, ieşind în spaţiu numai pînă la brîu timp de două ore şi opt minute, a luat imagini cu un aparat de tip special ce înregistrează radiaţiile ultraviolete emise de stele, pus la punct de astronomii de la „North-Western University" din statul Illinois şi care a servit la fotografierea cerului, stelelor şi Pămîntului. La centrul spaţial Houston, unde au fost developate primele fotografii luate de cei doi cosmonauţi, se apreciază că imaginile obţinute de la 1 370 km de Pămînt sînt clare, curbura planetei noastre apărînd mai bine decît în toate fotografiile realizate pînă acum.

Au mai fost efectuate măsurători privind efectele radiaţiilor asupra globulelor albe din diferite mostre sanguine, studierea intensităţii ionilor şi electronilor în cabina lui „Gemini-11" şi alte experienţe. Din cauza condiţiilor proaste de vizibilitate nu s-a putut realiza fotografierea regiunii în care se presupune existenţa unui nor de praf cosmic. Totodată au fost semnalate o serie de defecţiuni. Astfel, „plimbarea cosmică" a lui Gordon a trebuit redusă de la 115 minute la 44, din cauza îngreunării respiraţiei cosmonautului, a creşterii temperaturii corpului acestuia şi a aburirii vizorului — fapte cărora încă nu li s-a găsit explicaţia. De asemeni, în timpul zborului s-a defectat reactorul numărul 8 — acelaşi care s-a blocat şi în timpul zborului navei „Gemini-8" — dar de astă dată într-un mod mai puţin grav, nava „Gemini-11" netrebuind să fie rechemată urgent pe Pămînt, cum s-a întîmplat în cazul lui „Gemini-8".

condiţia inacceptabilă...

Dacă ar fi să dăm crezare ziarului francez **Les Echos**, marile companii petroliere internaţionale sînt în prezent „revoltate". Pentru cei ce sînt oarecum la curent cu evenimentele din lumea „aurului negru", o atare informaţie nu mai stîrneşte interes deosebit. În ultimii ani, cererile insistente ale ţărilor în curs de dezvoltare, bogate în petrol, de a beneficia într-o mai mare măsură de bogăţiile subsolului lor, au provocat în nenumărate rînduri dureri de cap companiilor. Dar, de data aceasta, noua sursă a neplăcerilor marilor companii nu se mai găseşte în Orientul Arab, în Africa sau America Latină, ci în Europa şi chiar într-una din ţările unde se află nucleul conducător al uneia dintre marile companii : în Olanda, patria lui Shell !

Să încercăm să desluşim puţin faptele. În perimetrul olandez al Mării Nordului s-au descoperit în ultimii ani, după cum se ştie, imense rezerve de gaze naturale, pentru a căror concesiune companiile petroliere străine au manifestat un interes deosebit. Răspunzînd cererilor formulate de 30 de societăţi americane, engleze etc., grupate în Comitetul industrial al petrolului (P.I.C.), guvernul olandez a făcut de curînd cunoscute condiţiile în care este dispus să acorde concesiuni. Ce prevăd ele ? Nimic altceva decît anumite măsuri prin care guvernul olandez, aşa cum preciza ministrul economiei Den Uyl, să poată obţine pentru „comunitatea ţării avantajele ce decurg din predarea bogăţiei naţionale". Cea mai importantă dintre ele este asocierea guvernului şi dreptul de veto asupra unor decizii importante etc.

Or, din proiectul guvernamental de concesionare, în special această condiţie a stîrnit nemulţumirea profundă a „celor 30". Explicaţia reacţiei o furnizează atît ziarul francez, cît şi un alt ziar, din Londra : „S-ar crea un precedent inacceptabil şi primejdios pentru toate marile companii petroliere" **(Les Echos)** — „ele se tem că aceste cereri... vor slăbi poziţiile lor pretutindeni în lume, deoarece şi alte ţări vor solicita aceleaşi condiţii dacă revendicările olandeze ar fi satisfăcute" **(Financial Times).**

Marilor companii petroliere, care altădată schimbau şi numeau guverne dar care şi-au pierdut în zilele noastre atîtea din poziţiile lor, le este greu să accepte ca guvernul olandez să-şi exercite dreptul său legitim de a veghea şi a decide asupra modului în care este exploatată una dintre bogăţiile ţării. Căci atunci şi alte state unde operează marile companii ar încerca să obţină aceleaşi drepturi, ar înlătura controlul şi intervenţia străină.

Evident, marile companii nu se adaptează uşor la noile realităţi ale lumii contemporane...

Florin UDREA

dacă o singură bacterie...

Cercetările spaţiale au numeroase implicaţii. La cucerirea cosmosului concură fizica şi chimia metalelor, dar în egală măsură medicina, biologia, bacteriologia etc. Cu cîţiva ani în urmă savanţii au trimis în spaţiul cosmic bacterii şi de atunci comportamentul acestora în diverse medii este studiată în diverse laboratoare, se emit ipoteze, se trag concluzii. Un biolog american, dr. Hafez, a emis o părere, cel puţin în stadiul actual insolită : „Cînd omul va voi să populeze lumile exterioare, va fi mult mai economic dacă va trimite fiinţe în stadiu de embrion decît în stare adultă". Biologul mai sus-citat are în vedere ovule fecundate de om şi de diverse animale. Zece eprubete sînt suficiente, după opinia dr. Hafez, să populeze o fermă cu animale şi... cu fermieri !

Dar să revenim la microorganismele monocelulare care preocupă în primul rînd savanţii în stadiul actual. Ei se întreabă cum se va putea evita contaminarea cu bacterii aduse de pe Pămînt a planetelor pe care vor ateriza navele spaţiale şi oamenii. Istoria cuceririi planetei noastre în timpul marilor descoperiri geografice oferă destule exemple dezolante. Oare nu europenii au fost aceia care au dus în secolul al XVIII-lea în Pacificul de sud variola, care a depopulat pentru multă vreme insule întregi ? Se va repeta acest dezastru şi pe planete în cazul cînd pe acestea există viaţă ? Cu cîtăva vreme în urmă cercetătorii credeau că vidul spaţial ucide microbii. Primele experienţe cosmice au dezminţit afirmaţia, iar o experienţă datînd din 1961, făcută de o echipă a armatei americane, a venit să confirme încă o dată că bacteriile rezistă la medii cunoscute ca foarte ostile : vidul, azotul, sulfatul de calciu vaporizat etc. Ba dimpotrivă, s-a constatat că vidul este unul dintre mediile cele mai favorabile pentru conservarea lor. Deci nu rămîne decît soluţia sterilizării pentru a nu infesta cosmosul şi de aceea rachetele sînt „măturate" cu jeturi de soluţii chimice (care distrug cea mai mare parte a microbilor) şi părăsesc sălile de montaj sterile.

Rezistenţa unor organisme biologice la diferite medii şi temperaturi a constituit obiectul unor cercetări ale tehnicienilor de la Union Carbide. S-a constatat că secara de iarnă poate creşte la —38 grade, într-o atmosferă care conţine 97% oxigen şi 3% gaz carbonic, pe un sol de lavă, sau că ceapa poate creşte într-o atmosferă compusă în întregime din metan ! Ce concluzii s-ar putea trage, pornind de la aceste cazuri, în privinţa bacteriilor despre care se ştie că au o adaptabilitate uluitoare ? Dar întreaga problemă are şi un revers. Se pune întrebarea : care vor fi urmările în cazul cînd navele care se vor întoarce din cosmos vor aduce de pe planetele pe care le-au vizitat germeni necunoscuţi ? Unii cercetători socotesc că o singură bacterie necunoscută ar putea distruge, prin proliferare, viaţa de pe Pămînt în cîţiva ani. Dar aceasta este doar o ipoteză emisă într-un stadiu cînd se cunoaşte prea puţin despre îndepărtatele lumi. Şi apoi de ce să fim pesimişti ?

I. CORIBAN

iarăşi despre tunel

Datînd de pe vremea lui Napoleon, proiectul legăturii terestre între coastele Canalului Mînecii va ieşi oare vreodată din faza unui deziderat pentru a deveni în sfîrşit o realitate ?

De cînd, în 1964, cele două ţări riverane — Franţa şi Anglia — şi-au dat, în principiu, acordul să colaboreze la construcţia unei asemenea legături, discuţiile despre „tunel" n-au încetat, dar lucrurile n-au înaintat prea mult. Se ştie că recentele convorbiri franco-britanice la nivel înalt de la Londra au dat şi ele „lumină verde" viitorului tunel ; totuşi, în timp ce s-au efectuat primele tatonări inginereşti — 75 de foraje sub mare şi sub sol — şi în pofida concluziilor sondajelor geologice şi geografice, favorabile construcţiei, începerea ei pare a nu face progrese.

Despre recentul acord de la Londra ziarul **Times** subliniază că el a fost redactat în „termeni circumspecţi", cele două guverne hotărînd doar că tunelul urmează a fi construit. Se pare însă că pînă atunci va mai trece multă apă prin canal. O ştire transmisă de curînd din Londra de agenţia **France Presse** făcea cunoscut că „tunelul sub Canalul Mînecii nu va putea intra în serviciu înainte de 1975, după cum s-a indicat în cercurile autorizate britanice". Este de remarcat că această rezervă provine dinspre... coasta britanică, confirmînd părerile unor observatori că partea engleză şi-ar fi temperat entuziasmul iniţial. De la bun început, tunelul, conceput ca o cale ferovіară, a nemulţumit pe transportatorii rutieri, societăţile engleze criticînd cu violenţă acest „anacronism costisitor". În corul criticilor n-au lipsit nici vocile grave ale societăţilor navale şi aeriene. Secretul nu-i greu de aflat. După cum se poate citi în presa londoneză, în timp ce pentru Franţa avantajul tunelului feroviar este de pe acum evident (pe teritoriul ei urmînd a se deplasa o bună parte din traficul altor ţări europene), Marii Britanii i-ar provoca serioase perturbări în sistemul transporturilor (traficul din porturile de pe coasta de est urmînd a se deplasa în sud-estul ţării), subminînd astfel şi măsurile economice cu caracter planificator preconizate de guvernul laburist.

Observatorilor politici nu le-a scăpat distonanţa care există în ultima vreme între optimismul afişat în presa franceză şi greutăţile evidenţiate de sursele oficioase engleze ce stau în calea construcţiei propriu-zise a tunelului. Agenţia suscitată arăta astfel că la Londra sînt enumerate cu meticulozitate problemele de ordin legislativ. Înainte de toate guvernul englez trebuie să obţină o aprobare parlamentară pentru un tratat anglo-francez înglobînd toate chestiunile legate de construcţia şi exploatarea „legăturii fixe", ca şi adoptarea unei legi autorizînd guvernul să exproprieze terenurile de construcţie de pe coastă. Întrucît programul legislativ din palatul Westminster este şi aşa încărcat pe termen lung, se consideră că formalităţile în legătură cu tunelul vor „mînca" probabil un timp apreciat la un an şi jumătate, doi.

Totodată noţiunea de „tunel" evocă implicit probleme de ordin financiar. Căci, aşa cum subliniază ziarul **Times,** „dezavantajul constă în costul capital iniţial, care creşte ori de cîte ori este reexaminat". Dacă în 1963, în baza nivelului preţurilor anului anterior, acest cost fusese calculat oficial la circa 160 milioane lire sterline (2 250 milioane franci) în urma scumpirilor intervenite, la preţurile curente de azi cifra se şi ridică la 200 milioane lire, respectiv, 2,8 miliarde franci. Vor putea guvernele respective să asigure aceste fonduri ? Nu puţini observatori sînt sceptici. În timp ce asupra modului de exploatare a viitorului tunel pare a exista un consens (prin societăţile naţionale de căi ferate), problema metodei de finanţare a lucrării urmează de-abia a se pune. Şi ea este destul de spinoasă. Va fi realizat proiectul în regim public, particular sau mixt ? Şi care va fi partea ce va reveni celor două guverne ?

Aşa încît, după cum spunea cineva — fireşte, la Londra şi cu cel mai pur umor britanic — s-ar putea ca actualii proiectanţi ai tunelului să fi trecut de mult Styxul înainte ca planşele lor să prindă viaţă...

E. MIRONESCU

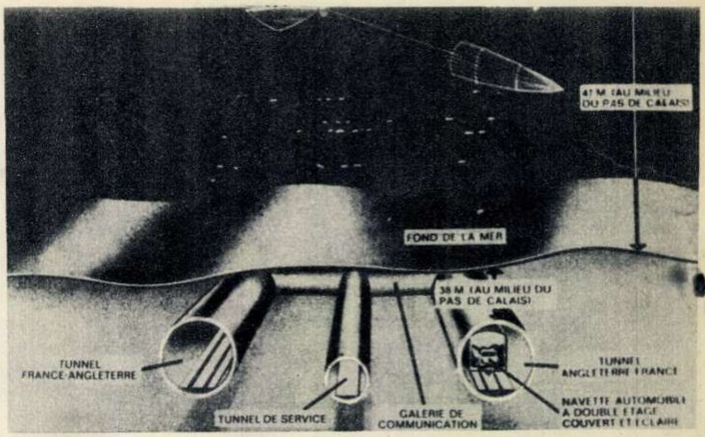
47 M (AU MILIEU DU PAS DE CALAIS)
FOND DE LA MER
38 M (AU MILIEU DU PAS DE CALAIS)
TUNNEL FRANCE-ANGLETERRE
TUNNEL DE SERVICE
GALERIE DE COMMUNICATION
TUNNEL ANGLETERRE FRANCE
NAVETTE AUTOMOBILE A DOUBLE ETAGE COUVERT ET ECLAIRE

„două şcoli pe zi"

Cunoşteam caracterul şi scopurile acţiunii populare **„1 000 de şcoli pentru Mileniu"** încă înainte de a fi sosit la Varşovia. Dar abia aici, şi în zilele cînd manifestările jubiliare consacrate mileniului statului polonez atingeau punctul lor culminant, am putut cuprinde întreaga amploare şi semnificaţia profundă a marelui act de cultură săvîrşit, prin contribuţie benevolă şi elan patriotic unanim, de către prietenii polonezi.

În istoria Poloniei socialiste, această originală campanie de construire în masă a unor şcoli moderne, desfăşurată la chemarea partidului, în cadrul acţiunilor jubiliare, reprezintă incontestabil una dintre paginile cele mai luminoase ale revoluţiei culturale.

Pe cît de impresionant este efortul colectiv de a îmbogăţi patrimoniul cultural al Poloniei renăscute cu 1 000 de şcoli, în afară de cele care se înalţă în fiecare an conform planurilor construcţiei de stat, pe atît de grăitoare apar, în cifre şi date, rezultatele acţiunii populare.

Din 1958, de cînd tovarăşul Wladyslaw Gomulka a lansat apelul pentru începerea „campaniei şcolilor" şi pînă în prezent, contribuţia benevolă a populaţiei s-a ridicat la aproape 9 miliarde zloţi, ceea ce a depăşit chiar şi cele mai optimiste prevederi. Pentru a sesiza valoarea şi importanţa colectei este de ajuns să amintim, prin comparaţie, că totalul cheltuielilor statului burghez polonez pentru învăţămînt nu depăşea, în 1938-1939, suma de 463 milioane zloţi. De altfel, conform statisticilor, sumele alocate pentru învăţămînt în R. P. Polonă, luate ca unităţi comparabile, depăşesc azi de cinci ori alocaţiile bugetare pentru şcoli şi învăţămînt ale statului polonez din anii premergători celui de-al doilea război mondial.

Popularitatea acţiunii a determinat construirea şi predarea celor 1 000 de şcoli cu mult înainte de termen, adică în vara anului trecut. Mai mult, bătălia pentru şcoală a continuat în acelaşi ritm susţinut, iar ştacheta a fost înălţată curînd la : **1 200 de şcoli.** Între timp s-au colectat fonduri pentru alte 200 de lăcaşuri de învăţătură, ceea ce reprezintă o contribuţie şi mai pregnantă la dezvoltarea reţelei de învăţămînt.

În zilele cînd mă aflam în Polonia, presa şi posturile radio şi televiziune consemnau drept o realizare remarcabilă faptul că între anii 1959 şi 1965 au fost construite, atît prin colectele populare cît şi pe temeiul fondurilor bugetare alocate de stat, un număr de 4 353 de şcoli elementare. Cu alte cuvinte într-un interval de numai şapte ani s-au construit în Polonia socialistă aproape tot atîtea şcoli cîte existau în Polonia capitalistă a anului 1938.

Milioane de elevi şi studenţi polonezi dispun azi de condiţii optime de învăţămînt. Dar creşterea naturală intensă impune asigurarea din timp a unui număr mereu sporit de şcoli de toate gradele. Iată de ce, în Polonia, statisticienii înregistrează o creştere anuală de circa 600 de clădiri şcolare, iar ziariştii consemnează faptul — cu licenţă de aproximaţie — sub titlul lapidar şi sugestiv **„Două şcoli pe zi".**

Dic. BABOIAN

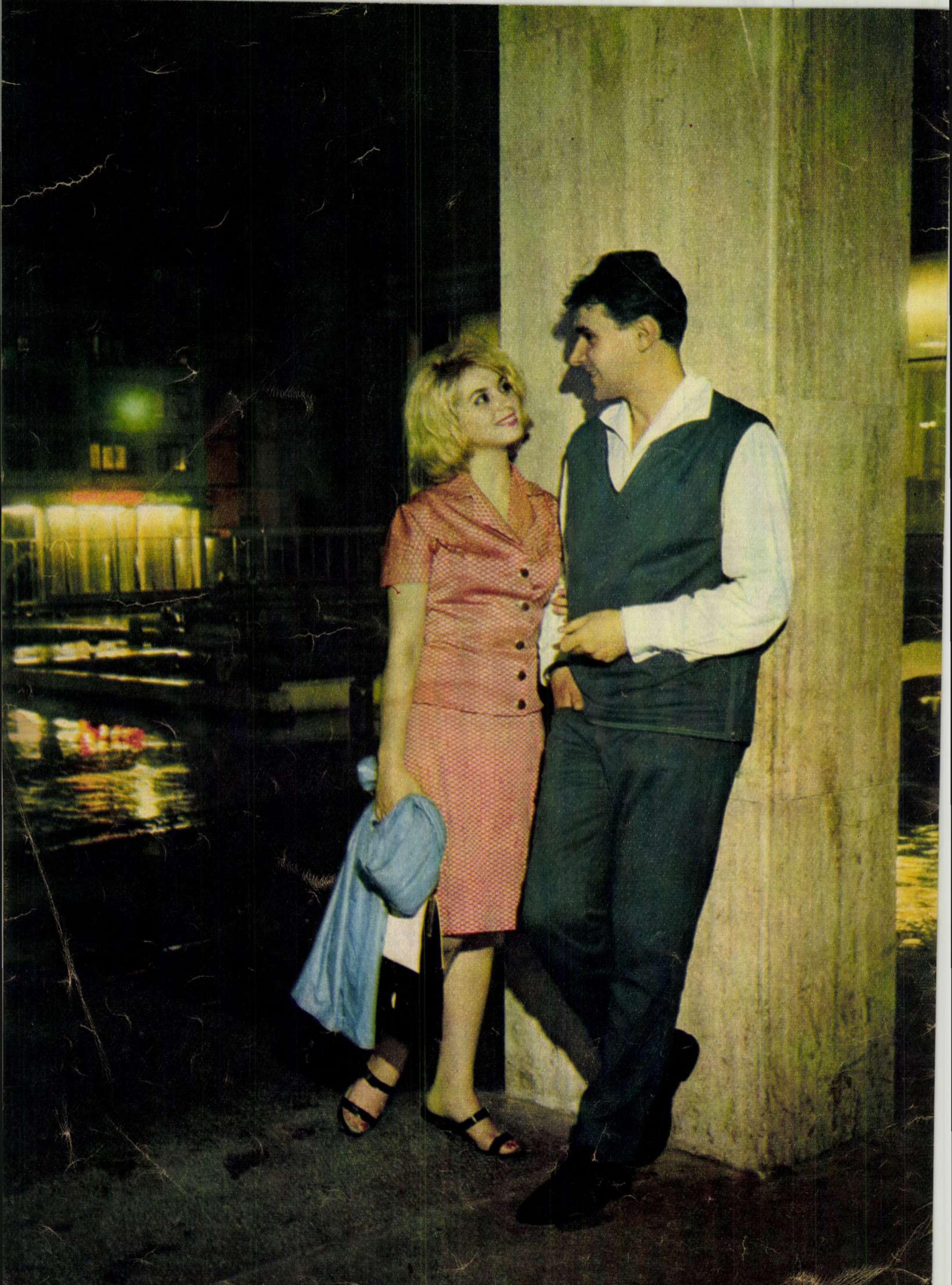Potrivit ştirilor transmise de agenţiile de presă, în oraşul Grenada (statul Mississippi — S.U.A.) situaţia continuă să se menţină încordată, ca urmare a incidentelor provocate de rasişti cu prilejul deschiderii noului an şcolar. În fotografie : copii de culoare din Grenada sînt duşi la şcoală sub pază militară.